RESPONSIO PACIFICA AD APOLOGETICUM DE PRAETENSO MONACHATU...

Tomás : de Herrera, Giovanni Battista Coriolano

RESPONSIO PACIFICA

Ad Apologeticum de Prętenso Monachatu Augustiniano S. FRANCISCI.

AVTHORE

R. P. M. F. THOMA DE HERRERA
Eremita Augustiniano,
Eminentissimi, ac Reuerendissimi D. D. AVGVSTINI CARD. SPINOLÆ Archiep. Compost. Confessario, & Theologo; Et in S. Suprema Inquisitionis Hispaniarum Senatu Consultore Qualificatore.

Eminentissimo, ac Reuerendissimo D. D. HIERONYMO CARD. COLVMNÆ Archiepiscopo Bonon. Principi &c. Dicata.

Superiorum Permissu

BONONIAE,
Typis Clementis Ferronij.
M.DC.XXXV

EMINENTISS. AC REVERENDISS.

D· D· HIERONYMO COLVMNAE S·R·E·CARDINALI ARCHIEPISCOPO BONON. PRINCIPI ETC.

ACIFICAM hanc pro Augustinensi Eremo responsionem sub solida clarissimi nominis tui luce (Princeps Eminentissime) communis fieri debere iuris, ex multis magnisque nominibus existimaui, tibiq; sacram agnoui. Etenim misso, quòd cùm Ere- miticam Augustini familiam, suum à tanto parente principium, suamq; per duodecim integra sæcula continuatam successionem, tot, tantisq; tum doctrinæ, & sanctitatis præstantibus, cùm in omni Ecclesiasticæ dignitatis sede corruscantibus Patribus, quorum laudes nulla obscurata est obliuio, nulla conticescet ætas, illustrem habuisse, in ea defendatur, ostendatur. *Et in habentibus idem symbolum facilis sit adhæsio* secundùm Ermetem;[a] tibi congruentiùs inscribenda esset, vtpotè inclitæ Columnensium gentis Marci Traiani Imperatoris per eius filium Vlpium Eburnum,[b] vnde Eburna olim dicta est, claræ Augustæq; sobolis purpurato Principi. Cuius annosa nobilitas tot sæculorum fines egressa est; vt vetustas (quæ vt ait Varro) *pauca non deprauat, multa tollit*; imperiale hoc principium aliqualiter potuerit recondere. Vndè æternitatis æmula in annalium monumentis semper celebris, semper illustris, semper eadem, insignibus adaucta titulis, principio carens conspicienda se obijcit. Quæ cum Agnete incliti Austriæ generis Alberti I. Imperatoris Augusti quinta genita, Andreæ III. Vngariæ Regi secundò nupta,[c] cum Maria Riccardi Secundi Brictanniæ Regis, nata, ex Isabella Galliæ Regis filia; cum Ioanna de Aragona Ferdinandi Neapolis Regis pronepte, cum Aloysia Ducis Lorenæ genita, Regisq; Galliæ nepte; cum Anna filia Marchionis Montis Ferrati, cum Hippolyta Gonzaga, Ducis Mantuæ nepte, cum Agnetina de Monte Feltro Federici Primi Vrbini Ducis filia, cum Helena de Robore; cum D. Margarita de Austria, & Branciforte D. Federici Columnæ Burheræ Principis fratris tui digna coniuge, Caroli V. Imperatoris Augusti pronepte, & cum alijs primæ Europæ nobilitatis Principibus sua celebrauit coniugia. Quæ inter summos S. Romanæ Ecclesiæ Pontifices, (præter illos, quos omniū edax tempus deglutijt) Marcellum[d] sanctitate clarissimum, Adrianum Primum,[e] & Martinum V. gloriosa sua habuit germina. Inter purpuratos Patres, vnum supra triginta,[f] quàmplurimos sub alijs sacris infulis, tiarisque. Inter Beatorum agmina, præter D. Marcellum, aliosuè, Agrippinam, Ægidium, & Margaritam. Inter primi nominis doctores; (vt illos omittam, qui sua non euulgauere volumina) Ægidium, Ioannem, Pomponium, & Alexandrum, qui sua cum æternitate nomina adæquarunt. Quæ tot, tantosque strenuos in bello duces, prouidissimos sub toga Heroes, omnium gentium, omnisque memoriæ clarissima lumina, qui immortalibus egregij animi monumentis indelebilem nominis gloriam comparauere, semper edidit. Quos recolere non audeo; tum quia alta volumina, nedum exiguum epistolæ spatium, auitam generis tui gloriam capere non possent. Resq; etiam per se patula super omnem dicendi vbertatem sua statuit trophea. *Nusquam* (ait Augustinus[g]) *non inuenio quid dicam, quàm vbi res de qua dicitur clarior est, quam omne quod dicitur*. Tum etiam quia præcone silentio efferri, virtutis, & meriti est præeminentia singularis, & consulenda laudatori electio, ad silentij vmbras confugere, quando commendandæ rei magnitudinem verborum fuco adæquare non valet. Sub silentij .n. vmbris abscondita rei magnitudo, eò elucescit clariùs; quò delitescit obscuriùs. Proprias etiam singularesq; prominentis animi tui dotes offenderem, quę per maiorem laudes admirieulari non indigent. Frustra .n. pręclara auorum memorantur facinora, vbi quo-

[a] lib. 2. de orbiū proportione.
[b] Olimpiodorus Hamasl lib. 34. de' annalib. Mūdi. Panuficus Cāpanus lib. 1. Familiarū Illustr. Italię earūq. originū c. 7. & 8. Timocrates Arsemius lib. 1. de nominib. & familijs Romanorū. D. Rodulfus in suo chronic. Chronic. de mirabilibus Vmbriæ. Iacob. Corell' de Cardinalatu, & Cardinalibus.
[c] Per Ioan. Cuspinianus i vita Alberti in fine, in o pere de Cæsarib', & Imperat. Rom. Arbor Augustiss. Domus Austriæ per Marcum Sandeler an. 1619. sculpta
[d] Lazari' lib. 3. vita SS. in vit. S. Marcel.
[e] Panuftus, & Corel us vbi supra.
[f] Iacob' Corell' vbi sup. [g] lib. 1. de pec. catorū meritis cap. 2.

quotidiana non desunt exempla. A tuarum quoque laudum præconio me abstineo, ne tuas modestiæ plenas aures, imò & ipsas tuas laudes offenderem. Quæcunque enim de tua in Deum religione, in Bononiensem Ecclesiam gubernatione, quàm diligentissima, in commissum gregem potissima vigilantia; de vita tua à teneris cum omni integritate traducta, de tua experrecta virtute, morum suauitate, pietate ingenita, suaui, efficacique rerum dispositione, deque alijs diuitis animi tui dotibus, quæ faustis acclamationibus recenset Bononia, exteri prędicant, exprimere possem, longè minora sunt his, quæ concepi. Nam vt tibi de te dicere exordiar, tam desunt animo verba, quàm verbis animus deest. Scio enim quòd honorem purpuræ, quam induis, sic illustras vt tibi potiùs, quàm Marco Catoni conueniat Plinianum illud. Hoc (dicebat) *clarissimè intelligi potest ex M. Catone, cuius authoritati triumphus atque censura minimum conferunt, tantò plùs in ipso est*, Ad intimas magisq; proprias dicādi operis causas accedo. Indeque solidissimæ, clarissimeq; Columnę tuę sub vmbra, meliùs dicam sub luce, in lucem opus exire debere, animo concepi. Quia in eo à calumnia vindicatur sacra Augustini Eremus, quàmplurimis, & non vulgaribus Columneæ gentis aucta beneficijs, honoribusquè cohonestata. Quam Columnensis lineæ digna soboles, Augustinianæ scholæ dux, & auriga; qui ob doctrinæ firmitatem doctor fundamentarius dictus est, ob vitæ sanctitatem Doctor Beatus, Ægidius Romanus eiusdem Eremi cultor, & Prior generalis, Archiepiscopus Bituricensis, Aquitaniæ primas, & S. R. E. Cardinalis electus, licèt morte præuentus publicatus non fuerit, [h] tam doctrina, quàm sanctitate, nunquam marcescente gloria illustrauit. Quam perpetua sæculorum omnium memoria celebrandus, purpuræque decor Petrus Columna protector designatus, protectoris munus, quàm cumulatissimè quàm beneficentissimè explens, gubernauit. Cui christianæ religionis luminare maius, quod, ad vniuersæ Ecclesię salutem, pacemque ad annosum, pestiferumque schisma eliminandum Columnea gens genuit, congenita virtus educauit, meritum euexit, & non solùm purpuratorum Patrum Collegium; sed integrum vniuersale Constantiense Concilium, Catholicam Ecclesiam repręsentans, vnanimi consensu parique lætitia in suprema Ecclesiæ Cathedra collocauit, Martinus V. S. Matris Monicæ corpus, vtpotè Augustini Parentis primogenitæ, legitimæq; hæredi, & (vt ipse ait [i]) *nepotibus, quos filius matri genuerat*, largitus est; quamplurimisq; priuilegijs gratijsue; fauit. Quam generis tui alij proceres multis adauxerunt conuentibus, donis locupletarunt. Et maioribus suis non secunda Eminentia Vestra, innata humanitate, quæ (mirabile) cum maiestate coniuncta refulget, quibus omnium aduersum se, corda deuincit, simulq; obseruantiam, obsequiumq; comparat, suis sibi ligauit gratijs, & obstringit quotidie. Eaq; veritas de Augustinensis familiæ antiquitate in hac responsione, ex voluntate loqui volentium, à calumnia vindicatur, quā plures purpurati doctores ex clarissimis hausere fontibus, quam multi summi Pontifices, inter quos præcipuus est Martinus V. tum in bullis eidem concessis, tum in sermone de translatione S. Matris Monicæ Romam, tradidere. Eiusque author est Mag. F. Thomas de Herrera ab olim, cùm Compluti iuri pontificio dares operā, tui deuictissimus. Et in grati erga religionem meam, & Magistrum animi signum per me in vulgus profertur, quem dum Theologiæ studijs Compluti vacarem, sub protectionis tuæ vexillo benignissimè recepisti, postmodum Theologi tui, Consultoris Sancti Officij, & Examinatoris Synodalis muneribus authorasti, tuisque quotidie cohonestas, & deuincis gratijs. Publico ergo, & priuato meo nomine summa tibi necessitudine deuictus, opus vtroque tibi titulo omninò debitum, in memoris animi argumentum, obseruantiæ obsequijq; testimonium, tum voto, & proposito meo, cùm vniuersi Eremitici ordinis, tibi sacro, dicoque. Et vt in tui clientelam, subque optato tuo patrocinio admittas, te suppliciter oro. Et Deum, vt (prout omnium vota, precesque flagitant) quàm diutissimè Ecclesiæ suæ te incolumem seruet. Vale.

[h] Bzoui⁹ tō. 14. Annal. Bar. an. 1316. col. 282. Antonius Posseuinus tom. 2. apparat⁹ sacri verbo Ægidius Columnius. Ioan. Ohenu in Hist. chronolog. Archiepiscoporum Bituricēsiū.

[i] in ser. de translatione S. Monicæ.

Eminentissimæ, & Reuerendissimæ Dominationis Vestræ

Humillimus Seruus

Frater Ioannes Philippus Lamannius à Regalbuto Eremita Augustinensis, & S. Iacobi Bononiensis Regens.

ADMODVM R. P.

FR. LVCÆ VVADINGO

Sacræ Theologiæ in Conuentu Romano Montis Aurei quondam Professori Doctissimo, nunc S. Isidori in eadem Vrbe Guardiano, totiusque religionis Seraphicæ eruditissimo Chronographo.

CVM ad manus meas, SAPIENTISS. PATER, in principio anni 1626. peruenisset Apologeticus tuus de prętenso Monachatu Augustiniano S.Francisci legi illum, fateor ingenuè, cum voluptate & admiratione. Vterq; affectus me rapuit; voluptas, quia delectabat me eruditio tua, ingenium, & animus humeris exerendi, vt nescio quis dixit, Anchisem patrem è fumo flammæ, quasi magis fumeus foret Franciscus Seraphicus, in claustro Religiosorum, quàm in foro sæcularium. Admiratio verò, quia mirabar hominem doctum & religiosum in aliquibus minus voluisse aduertere, & in alijs noluisse minùs paloqui. Vtrumq; dante Deo, ostendam in Responsione ista, quam ideò prænominaui pacificam; quia Deum inuoco testem super animam meam, descendo ad bellum istud mente pacifica; & si mihi persuasissem, verbum aliquod, etiam leue, per excessum cum iniuria aliqua tua, vel sanctissimæ & Illustrissimæ tuę Religionis effusum, sanguine è venis extracto, si necesse foret, deleuissem. Sequi enim malo consilium Patris mei Augustini (vt in Pharetra habet S. Card. Bonauentura [a]) *Esto etiam bellando pacificus, vt eos, quos expugnas, ad pacis vtilitatem vincendo perducas.* In hoc enim bello, meo videri, idem debet esse præliantis munùs atq; prælati, ad quem spectat, *vt modestè & maturè* (ait Bonauent. [b]) *& benignè ad singula respondeat, & impetũ feruoris reprimat, ne in voce, aut vultu, seu motibus impatientiam ostendat. Tunc enim magis proficit per patientiam; & tandem deuincit, quos impetuosè agendo, ampliùs prouocaret. Sic Gedeon [c] modestè respondẽs viris Ephraim contra se iurgantibus, compescuit spiritum eorum, quo tumebant. Nam teste Sapiente Prouerb. cap. 15. responsio mollis frangit iram. Sermo durus suscitat furorem; vix enim commotio commotione sanatur, & vitium vitio non sanatur.* Quòd si fortè incautus excessero, non me protegam Hieronymiano scuto Epist. 14. ad Aug. quò priùs vsus fuerat M.F. Ioannis Marquez [d] & tu modò libellum tuum niteris excusare. [e] *In ipsis culpa est, qui prouocarunt; non in me, qui respondere compulsus sum.* Imo neq; adhibebo totam Pauli responsionem [f] *Factus sum insipiẽs, vos me coegistis;* sed scuto Paulino hinc inde compacto, *in omni patientia,* fatebor, *factus sum insipiens, & ignorans feci* [g] *vt vel sic faciliùs habeam misericordiam* (vt exponit Hugo Cardinalis) *quia non ex certa scientia peccauero.*

Solum ergo pro veritate vel indaganda, vel asserenda pugnabo; *cùm fratribus* (verba sunt P. August. [h]) *non valeam resistere, iure, quo eis seruus factus sum, flagitantibus, vt eorum in Christo laudabilibus studijs, lingua, ac stylo meo, quas bigas in me charitas agitat, maximè seruiam.* Possumq; in hac parte mitioribus tamen verbis, dicere, quod apud S. Antoninum [i] Gregorius XI. ad oratores Florentinos. *Audiuimus, Florentini, defensionem vestram aduersus argumenta per processus nostros obiecta vobis. Quæq; accuratior fuit vestra oratio, eò magis patet, omnia collegisse, quæ vel in causa, vel extra causam dici pro excusatione possunt. Et nos quidem vti suadetis, iudices erimus recti, nec ira, nec indignatione mouebimur, neq; calumnijs credemus; sed solummodò veritati. Vos autem hortamur vt inutilia omissa faciatis, & vnà simul nobiscum veritatem intueamini.*

Vt autem clariùs veritas pateat, visq; tuorum argumentorum elucescat, ne illa detrun-

a lib. 1. cap. 47. pag. 2.

b in tract. de sex alis Seraphin cap. 5. f. 417. [?] g. 2.

c Iudic. cap. 8.

d in sua Apologia cap. 1. in principio pag. 2.

e §. 4. n. 2. pag. 41.

f 2. Cor. cap. 12.

g 1. ad Thim. cap. 1.

h in proœmio lib. 3. de Trinitate.

i 3. p. histor. tit. 22. cap. 1. §. 3. f. 146. pag. 2.

detrũcans eneruem relatiõne meá (quod tibi in hoc Apologetico passim euenisse, passim adnotabo) vellem ex vna parte ad finem libri, stare acies & agmina castrorum tuorum, & ex altera Eremi Augustinianæ incultum tabernaculum inermis militis cum *Ruth. colligentis spiculas* (vt ait Bonau.[a]) *secundùm Doctores nostros.* Nec tibi ex his spiculis confectus *panis noster* (ait Augustinus de vita Christiana cap. 1. si illius opus est) *quamuis rusticus videatur esse, displiceat. Rusticus enim panis incultior videtur esse, sed fortior, & celeriùs esurientem stomachum satiat, fessumq; corroborat, quàm qui siligineus videtur, & nitidus. Poteram fortassis* ego etiam (vt ait Vrsinus in vita S. Leodegarij Episcopi Augustodunensis & Martyris) [b] *annuente Deo occultis & incognitis verbis vti, sed ea causa nolui, vt rustici & illiterati me possint intelligere.* Nunc ergo dicam sermone prout valeo, in eo desiderans castrametari tabernaculo, ex quo mille clypei (non enses ad repercussionem, sed ad defensionem, clypei) pendeant. Hæc omnis armatura fortium; *vt sic patens veritas* (verba sunt Bonifacij VIII. de schismaticis cap. ad succidendos lib. 6.) *per se ipsam veniat in publicam notionem; nostrumq; silentium, dum obmutescimus ad vindictam, in supplicium eis sit.* Placuit tamen (vt de Florentinis dixit Antoninus[c]) ad obiectiones eius (Galeatij .s. Ducis Mediolanensis) respondere, *ne fortè taciturnitas conscientiam arguere videretur.*

a in lib. luminaria Ecclesiæ serm 11. fol. 25. pag. 1.

b ap. Surium tom. 5. in præfatione ad Ansoaldũ Pictauorum Episcopum.

c 3. p. tit. 22. cap. 3 § 4. fol. 136. pag. 2.

Increpans ergo in omni patientia, & doctrina qua potero, defendam Matrem, & Magistrum. Huius pugnæ non illegitima causa. Religio enim, quæ me aluit, mater mea est. Fr. Ioannes Marquez, qui in Academia Salamanticensi me docuit, Magister meus est, à quo quæ in hoc opusculo accepero, non negabo, sed fatebor ingenuè, imperturbato ordine, ne contra me dici possit illud Hugonis Cardinal.[d] *sunt quidam noua scriptitantes, qui perturbant ordinem scriptorum veterum, quod est in fine, ponentes in principio, vt ab eis nouiter inuentum videatur.* Conabor igitur ostendere cum illo, & pro illa opinionem, seu placitum Authorum asserentium B. Franciscum ante Seraphici ordinis institutionem per biennium dedisse nomen Ordini, vel Congregationi S. Ioannis Boni sub Regula Augustiniana, satis esse probabile; pluresq; ex ijs, quos in titulo appellas errores, & à te deregi, & refelli gloriaris, minùs æquo Iure nomine erroris infamari. Ita sanè existimo. Fortè erro. Tamen *si error est* (vt alibi dixit Ambros.[e]) *pietatis error est.* Si enim ibi Magistrum rogabat mater pro filijs, hic filius & discipulus, pro sanctissima matre, & eloquentissimo Magistro, licèt rudis Eremita, pugnabit. Faxit Deus, *vt pax Christi* (dicã cum Augustino Epist. 112.) *vincat in cordibus nostris.* vt in ijs verbis incipiam responsionem meam, quibus tu concludis opusculum tuum; eoq; me pacis amantiorem demonstrem, cùm ante bellum pacem desiderem, tu post pugnam & sanguinis effusionem; sed sanguis iste non clamabit ad Deum de terra aduersum te: quia cum sanguine Christi clamabit meliùs: *Pater ignosce illi.* Nec tamen *per hoc trepidus ero* (vt ait August.[f]) *ad proferendam sententiam meam, in qua magis amabo inspici à rectis, quàm timebo morderi à peruersis. Gratãter enim suscipit oculum columbinum pulcherrima & modestissima caritas; dentem autem caninum, vel euitat cautissima humilitas, vel retundit solidissima veritas. Magisq; optabo à quolibet reprehendi, quàm siuè ab errante, siuè ab adulante laudari; Nullus enim reprehensor formidandus est amatori veritatis. Etenim aut inimicus reprehensurus est, aut amicus; si ergo inimicus insultat, ferendus est, Amicus autem si errat, docendus; si docet, audiendus; laudator verò, & errans, confirmat errorem, & adulans illicit in errorem. Emendabit ergo me iustus in misericordia, & arguet me* (psal. 140.) *oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum.* Ergo descendamus ad pugnam, in nomine Domini mente pacifica, *si tamen de hac re disputantes* (verba sunt August. [g]) *illis vitijs scatere possumus, quæ plerumque studijs humanis & concertationibus excitantur, dum supra quàm scriptum est, vnus pro altero inflatur aduersus alterum, ne dùm altercando quærimus vestigare, quemodò possit vestigari Deus, ipsam pacem, sanctificationemq; perdamus, sinè qua nemo poterit videre Deum.*

d in cap. 1. Secundæ Corin. fol. 112. pag. 1

e lib. 5. de fide ad Grayan. de matre filiorũ Zebedæi loquens.

f in proœmio lib. 2. de Trinitate.

g Epist. 112. cap. 21.

AD-

AD VTRIVSQVE LECTOREM.

OCcasionem, scopum, & modum huius nostræ pacificæ responsionis in Epistola ad Reu. P. F. Lucam Vuadingum satis, superq; exposui. Hac te solùm lector admonitum velim, me curaturum ex animo, non verbo, neq; lingua tantùm; sed opere & veritate, vt offensas & conuitia procùl faciamus. Pollicitus est & hoc noster concertator. Vtrum id præstiterit, indicet qui legerit. Facilè promittitur, quod difficilè impletur, lædens, etiam grauiter, læsionem ignorat; læsus, etiam, leuiter, non leuiter dolet. Ferat ergo iudiciũ, nec lædens, nec læsus, qui tamẽ vtrumq; opusculum euoluerit. Procul tamen sit humanus affectus. Vbi enim amor, & odiũ voluntatem subiugauerit, illud accidit quod sibi contigiße fatetur P. Aug. lib. de duabus animabus cap. 9. nempe, vt quidquid dicerent Manichæi, miris quibusdam modis, non quia sciebam, sed quia optabam verum esse, pro vero approbabam: *At verò* vt odium & gratia desiere, *ait Tacitus*, a ius valuit. *Fateor mihi & curæ, & pœnæ esse, in oppositum stare tantum virum, quem* a lib. 5. fol. iij. *pro familiari amicitia tenerè diligo, pro regularis vitæ obseruantia summè veneror, & pro exquisita eruditione & doctrina cum admiratione suspicio. Nollem scribere, ne contra amicum scriberem; vellem scribere, vt pro veritate pugnarem. Decertarunt intra me amicitia, & veritas. Illa prohibebat scribere; hæc vrgebat vt scriberem, eoq; magis quo grandior, & eruditior erat eloquentia aduersarÿ; tantò enim perniciosiùs mordebat, quantò suauiùs & dulciùs. Persuauiloquium enim mentibus legentium subtiliùs & intimiùs irrepit falsiloquium. In hac ergo lite vicit amicitiam veritas; laudandus enim ille est, cui licèt sit amicus Plato, magis tamen amica veritas est. Id tamen suauiter persuasit amicitia, vt in hoc pio certamine ita pacificè pugnem, vt si quando veritas feriat, nunquã tamen sanguinis guttã eliciat. Cùm enim vulnerauerit veritas, prohibebit sanguinem charitas. Eruntq; meliora vulnera amici, quàm oscula inimici. Hæc enim dolosè leniunt ad ruinam, fallaciter demulcent ad interitum. Illa autem pungunt vtiliter ad salutem, percutiunt salubriter ad vitam, dum destruunt falsitatem.*

Quòd si ex nobis aliquid fortè exciderit asperum, aut minùs lenè quàm par erat, noueris me nihil minùs voluisse; intellectum tamen aut erroris caligine immersum, aut inaduertentiæ nebula cæcum, quo voluntas nollet, pro humana fragilitate miserè lapsum. Victoriam nolumus conuicÿs & opprobrÿs comparare. Feriendum nobis quidem est, aut cadendũ (*verba sunt Hieron. in Apologia ad Pammachium*) Non possum me existimare victorem nisi aduersarium videro truncatum. *Nolo tamen concertatorem nostrum, eiusue sacram Religionem lingua vulnerare lãcea; sed ad amorem ferire dulci gladio charitatis & veritatis, vt opusculi titulo exteriori, respondeat opus internum, & cùm legeris*, & vestibula videris (*ait Doctor Bethleemiticus in Epist. ad Marcellam*) facilis coniectura sit, qualis ipsa sit futura domus; *quæ vt supra charitatem & modestiam religiosam fundaretur, aliquando quasi obmutescere, & à bonis silere malui; censui enim cum Augustino* falli eos (*lib. 19. de Ciu. c. 12.*) qui credunt, quod nisi nimis accusaretur Cacus, parùm Hercules laudaretur; *Absit gloria ex alieno dedecore comparata; rubor mihi est, inde velle venari gloriam, vnde alter erubescit.*

A bonis igitur aliquãdo silui, quia satiùs duxi, gladium ad vulnus quàm scutum ad patientiam & defensionem amittere. Græcorũ leges (*ait Plutarchus* b) non qui ensem aut lanceam; sed qui clypeum amittebant, mulcta damnabãt: docentes oportere militi magis qui non accipit, quàm qui det incommodum, curæ esse debere. *Eadem ni me fallo christiana militia lex est, in qua (vt olim Tisamenus Eliensis Pausania & Græcis augurali scientia præditus dixit apud Plutarchum in Aristide)* victoria portenditur, si scuto potiùs quàm ense vtamur.

b in Pelopide fol. 81.

Potuißet quidem alius respondiße breuiùs, ego volui maturiùs, ne aliquid aut minùs solidum, aut magis acerbum infringeret opus, aut inficeret. Noui enim & ego illud Plutarchi in Pericle. c Artificibus artes ipsas ingenio suo & artificio illustrare certantibus maximè admirabilis erat in his conficiendis celeritas. Nam quorum singula vix videbantur multis successionibus atq; ætatibus cõfici posse, ea vniuersa vna innouatione Reipublicæ ad finẽ

c fol. 70.

per

perducebantur. Atqui per id tempus ferunt Agatarcho se efferente celeritate, & facilitate pingendi animalia, audientem Zeusim dixisse, Ego verò in longo tempore. *Nam in opere faciundo promptitudo ac celeritas haud potest stabilem grauitatem, & exquisitam pulchritudinem rebus adiungere; ac labori tempus impensum robur ad conseruationem & perpetuitatem operis affert.*

d Tract. 67. in Ioannem.

Nimiam in dicendo breuitatem vitaui. Ne sit & ipsa breuitas *(ait August.* d) altera obscuritas. *Tibi tamen in congerendis testimonijs prolixus ne videar.* opusculi prolixitatem fortasse defenderem (*verba sunt August.* e) nisi illud vererer facere defendendo prolixiùs. *Extorsit plura causa grauitas, & legentis commoditas, ne ad alios passim libros remitteretur.* Noui enim (*inquit August.* f) quemadmodum soleat contristare lectorem, cùm ab eo libro, quem gerit in manibus, quando in aliquem nodum quæstionis inciderit, in alium mittitur, vbi eius solutionem requirat, quem fortè non habet. Quapropter quæcunq; in alijs libris iam diximus, si necessitas præsentium Quæstionum breuiter iterare compulerit, ignoscant scientes, ne offendantur nescientes. Satiùs enim est offerre habenti, quàm differre non habentem.

e lib. de peccator. meritis & remissione cap. 36.

f lib. de Baptismo cõtra Donatistas cap. 1.

Addam ad finem: si alius te in hac pia causa fauentem exoptat; quia pro patre decertat, ego te & pium & iustum, in pijssimo & iustissimo bello desidero: quia pro Matre & Magistro contendo scuto patientiæ & veritatis, ne feriam, aut vincar, armatus. Non vt à Francisco Seraphico, quem ex visceribus amo & colo, gloriam auferam, sed vt tribuam; gloriosiùs enim illi ex nostra Eremo ad culmen perfectionis, quàm e x sæculo procastinata perfecta conuersione egressũ fuisse ad statum religionis. Itaq; si enicero, Augustiniana Eremus & Franciscus etiam erit gloriosior. Hic, ex religiosa familia non ignobili, in qua se Deo dicare non distulit; illa, ex sanctissimo Patre, quem olim inter suos potuit numerare. At si vincerer nulla Francisco vera gloria, & ingens Augustiniana familia derogatio, quæ præ tenera ad Seraphicum patrem deuotione, gaudet se de tanto germine saltem probabiliter posse in Domino gloriari. Si ergo pietas iudicet, causa mea erit. sed vt vincat veritas, quæ (*sicut de Ecclesia dixit August.* g) pugnare potest, expugnari nõ potest. iustitia iudicet. *lege lector, & iudica. Vale.*

g lib. 1. de symbolo cap. 6.

APPROBATIONES ET FACVLTATES.

REuerendiss. P. Gener. iussu, opus Adm. Reu. & sapientiss. P. Mag. F. Thomæ de Herrera Eremitæ Augustiniani &c. quod inscribitur, Responsio Pacifica ad Apologeticum de pretenso Monachatu Augustiniano D. Francisci accuratè perlegi. In quo nil reperi, quod nostræ catholicæ fidei legibus, vel bonis moribus aduersaretur; sed omnia planè suo authore digna, eiusq; sapientiam, studium & integritatem redolentia. Inspexi enim authorem passionibus nudum, oliusq; veritatis amicum; quàmplurima quæ vel sub ignorationis tenebris ob antiquitatem latitabãt, vel quæ aliter referebantur, maximo rerum antiquarum studio elucubrata, enucleata diligentissimè. Inq; aduersantium & conuitiantium obiectionibus eluendis summam & eruditionem, & modestiam. Quare in lucem non dari, in magnam Religionis Augustinianæ & studiosorum iniuriam cedere existimo. Dat. Romæ Idibus Martij 1633.

Fr. Io. Philippus Lamannius à Regalbuto Eremita August. S. T. Mag. & Conu. S. Augustini Panormitani Regens.

Facultas Reuerendissimi P. Magistri Generalis.

Magister Fr. Hieronymus Rigolius Cornetanus Ord. Eremitarum S. Augustini Prior generalis licèt indignus.

VIsa supra inserta attestatione, tenore præsentium & nostri muneris authoritate facultatem concedimus, vt opus Reuer. P. Magistri Fratris Thomæ de Herrera ordinis eiusdem, quod inscribitur, Responsio pacifica ad Apologeticum de prætenso Monachatu Augustiniano D. Francisci, summo studio, & industria ab eo compactum, typis mandari possit. In quorum fidem &c. Dat. Romæ Idibus Martij 1633.

Frater Hieronymus à Corneto generalis indignus.

Locus Sigilli.

LIbrum Responsio Pacifica ad Apologeticum de prætenso Monachatu Augustiniano D. Francisci inscriptum, authore Ad. R. P. M. F. Thoma de Herrera magis admirationi compactum, quàm censura egantem, attentè vidi, voluptuosèq; perlegi; in hoc materia grauis, alta & obscura ponderato differitur stilo, excelsis enucleatur argumentis, meridiano graditur methodo. In hoc omnia litteraris rara, nulla fidei dissona, innumerabilia moribus apta inueni. Dignum opus est in lucem quòd prodeat, lucem omnibus vt tribuat. In quorum fidem.

Ego D. Octauianus Finatius Cler. Reg. S. Pauli in Metropolitana Bononiensi Pœnitentiarius pro Eminentiss. ac Reuerendiss. D. D. Card. Archiepiscopo.

OPus hoc A. R. P. Magistri fratris Thomæ de Herrera ordinis Eremitarum S. Augustini, inscriptum Responsio Pacifica ad Apologeticum de prætenso Monachatu Augustiniano D. Francisc: quia nihil continet erroris in rebus fidei, & bonorum morum, & ita copiosè, eruditè, ac solidè explicat, describit, ac probat quidquid in præsenti materia & dici & afferri potest; ideo dignũ existimaui, vt in omniũ vtilitatem, atq; animi solamen typis mandetur. Ergo

Imprimatur Ego Fr. Hieronymus Onuphr. Theologus Bonon. Collegiatus, atq; ibidem Lector publicus, & Sanctiss. Inquis. Consultor pro Reuerendiss. P. Magist. Paulo de Garrexio Inquisit. Bonon.

RE-

RESPONSIO PACIFICA AD APOLOGETICVM De prætenso Monachatu Augustiniano DIVI FRANCISCI

Authore Reuer. P. Mag. Fratre Thoma de Herrera Eremita Augustiniano EMINENTISS. D. D. AVGVSTINI CARD. SPINOLÆ Confessario, & Theologo, & in sacro supremæ Inquisitionis Hispaniarum Senatu Consultore qualificatore.

RESPONSIO I. AD §. I.

EXPLICATVR OCCASIO DISPVTATIONIS.

1 Disputationis scopus.

CONGRVE' sanè ante pugnam proponitur occasio, & scopus disputationis. *Omnis enim quæstio* (ait August.[a]) *nisi intentum fecerit proposita, non delectabit exposita*. Propositio quidē tua speciosa, & spatiosa. Nos breuiùs, & mitiùs belli causā aperiemus. Seraphicus Franciscus biennio antè sui ordinis institutionem egit Eremitā. Ecce pugna, ecce certamen. Reuerendi Patres Franciscani contendunt fuisse Eremitam sæcularem. Augustiniani in Cōgregatione S. Ioannis Boni sub Regula Augustini nostram incoluisse Eremū piè, & probabiliter credimus. Id olim asseruit Iacobus Philippus Bergomensis in supplemēto Chronicorum; Hieron. Roman. retulit lib. 6. Rerumpublicarum, & alibi; Magister verò Fr. Ioannes Marquez in libro de Origine Eremitarum S. P. Augustini latè defendit esse probabile; impugnans quædam asserta R. P. Antonij Daza Franciscani. Pro impugnato sodali, contra Magistrum Marquez hostile clasicum canis, & mortuis insultas, & sapiētissimum verbis pungentibus gloriaris non semel virum triumphasse. Hæc tua posset esse excusatio, quòd homo non Hispanus, & iuuenis tunc minùs benè illum nosset; quæ fuit alterius olim, *damnauit iste, nunc recolo*, (ait Petrarcha[b]) *Bernardus Claræ vallensis Abbas, de quo sermo est, Petrum Abailardum literatum quendam virum. Huic natus Berengarius Pictauiensis, vir & ipse non infacundus, ac discipulus Petri, contra Bernardum librum vnum scripsit, non magni quidem corporis, sed ingentis acrimoniæ; de quo postmodum à multis increpatus, se excusat quòd adolescens scripsisset, & quòd sibi viri sanctitas nondum pene nota esset*. Ad eū igitur modum posses tuum libellum excusare. Interim tamen conabor ego prout potero obiectis tuis satisfacere, vt constet. Vtrum adeò efficaciter tua placita probaueris, quòd opposita asserta præ inanitate, & imbecillitate sua, nec probabilitatem habere cōuincātur. Quòd vt clariùs fiat, numeros apponam in §. singulis §. tui Apologetici, & illi occurram per numeros. Series operis.

[a] tract. 19. in Ioan.

[b] in apologia contra Galli calumnias pagin. 1181.

AD NVMERVM I.

B. Franciscus non post tria integra sæcula incæpit affirmari Augustinianus.

DIcis ex vita Eremitica S. Francisci per biennum ante ordinis sui institutionē desumptā occasionem post tria integra sæcula eùm adiudicandi Eremitis Augustinianis. Cæterùm hæc relatio minùs certa. Primò, quia vt infrà euidenter ostendam in responsione ad §. quinti numerum 9. tui Apologetici; vix excurrerant centum anni, aut paulò ampliùs, quando Henricus, & Iordanus retulerūt clarè, quòd Vincentius, & Bonauentura, & alij per signa aperta, sed verba operta narrauerunt. Secundò, quia quem tu is, vt contendis, primus Author eius opinionis esset Bergomensis; adhuc non esset desumpta occasio post trina integra sæcula; is enim Author Venetijs impressit

2 Assertio aduersarij.

Reijcitur primò.

D. Vincentius, & D. Bonauentura per signa aperta Monachatum Augustinianum D. Francisci retulere.

Reijcitur secundò.

An.1486. supplementum Chronicorũ. Franciscus vixit in habitu Eremitico vsq. ad An.1209 ab an.aũt 1209.vsq;ad 1486. etiam ijs annis inclusiuè enumeratis, tantùm intercedunt Anni 278. desunt ergo 22. anni vt compleantur trina integra sæcula;non ergo sumpta occasio post trina integra sæcula.

3 *Euasio.* Sed occurres dici occasionem sumptã post trina integra sæcula; non quia id acciderit post trina sęcula finita:sed post ea incepta, & inchoata; vel dici posse post trina sæcula, quia licet impleta non fuerant, tamen parum deerat vt implerentur. *Reijcitur primò.* Cæterũ contra hæc est primò; quia non rectè dicitur accidisse post tres dies integros, quòd accidit antequàm finirentur tres dies;dici quidem potest, accidisse post tres dies, qua ratione dixit Christus; post tres dies resurgam [a] Cœterum dici non potest absolutè, & simpliciter loquendo, accidisse post tres dies integros, id quod die tertio euenit. Vnde nec de Christo dicitur resurrexisse post tres dies integros. *Reijcitur secundo.* Secundò quia demus ita dici posse,quare ergo [b] insurgis in Magistrum Marquez, eò quòd [c] dixerit Iordanum scripsisse ante trecentos annos inchoatos,licèt non finitos; & vt infra probabimus post 260.annos iam finitos? Verùm neque præterire possum, quòd eo in loco minùs recta fide refertur, M. Marq. asseruisse Iordanum scripsisse antè tercentum annos;id enim ille non affirmat, sed esse Authorem plusquàm trecentorum annorũ,quę duo longè diuersa sunt; sicut si ageremus de retractationibus S. Augustini, & ego dicerem scriptas esse ab Augustino,qui est Author plusquàm mille ducentorum,& viginti sex annorũ, non ideò dicerem Retractationes à toto eo tempore fuisse scriptas, quæ fuerunt editæ ab Augustino circa an. 426. atque adeò antè 1204. & non amplius annos.

[a] Matth. 27.

[b] §. num. 7. fol.87.tuæ impressionis.

[c] libro de origine ordinis Eremit.S.August. cap.21. §.1. pag. 354.

AD NVMERVM II.

Monachatus Augustinianus S. Francisci auget gloriam Religionis Augustinianæ.

4 *Assertio aduersarij. Amplexatur.* DIcis Monachatũ Augustinianum D. Frãcisci nobis fuisse persuasũ,& ad honoris incrementum altis cordibus insedisse,Non nego,non abnuo,ita prorsus Nouimus rem istam non infirmo inniti fundameto, cedereq; in gloriam ingentẽ Augustiniani nominis; amplexi summus ex corde;quis id non faceret? Quos insignes sanctos poteris tuæ familię Seraphicæ ex pbabili fũdamẽto, vel tibi viso pbabili,adscribere;quos ad tuę religionis decus nõ ascripseris?vt quid ergo Augustiniana familia tãtis fũdamẽtis innixa non numeraret inter suos Sanctissimũ Franciscũ;ex quo ipsi tantus honos accrescit?

NVMERVM III.

B. Bonauentura non fuit præsidens in vnione Generali anni 1256.

REctè,& cordatè,quòd R.P.Antoni[9] Daza ex Volaterrano pręmanitate emortuũ ad inuidiã suscitauit de pſidẽtia D. Bonauentura in vnione generali ordinis Eremitarũ S. Augustini,nec probas, nec approbas,hoc ipso satis improbas,& meritò:Rem enim apertam,quam velut fontem clarum Raphael pedibus obscurarat,Ioannes manu, & calamo clariorẽ reddidit:[d] vt enim de Tiberio Plutarchus [e] asseruit,M. Marquez *facundia, quæ malam etiam causam sustinere potuisset,tunc iustam honestamq; dicendi materiam nacta superiet inexpugnabilisq; euadebat.* Ex cuius oratione(vt de Platone dixit Guarinus Veronensis) [f] *si aliquid demas,mutesue,etsi commodissimè facias,de elegantia tamen parte non paruam sanè detraxeris*. Obijt vir tantus non sine ingẽtium suorũ, & sacrarum literarũ iactura Salamanticę dũ esset conuentus illius prior, Anno 1621. in die S. Antonij, mense Ianuario, vesperarius Theologiæ in Academia Salamanticẽsi,& Philippi III.Regius prædicator,& prædicatorum Rex. 5 *Aduersarij assertio fauorabilis probatur*

[d] lib. de orig. Erem.S.Aug. cap.4.

[e] in Tiberio, & Caio Gracco fol 156.

Magistri Fratris Ioannis Marquez facundia.

[f] in Platone fol 381.in tomo Plutarchi

Quanta ex M. Marquez morte iactura

Addamus,& nos in Volaterranum,qui solus Commentum, quod nemo eò vsq; audierat,somniauit,occasionèmq; errãdi præbuit alijs;id quòd Plutarchus [g] notauit in Theopompùm: *Theopompus autem* (ait Plutarchus) *ducibus Bœotijs abire iam parantibus, tradisse Phrixum Spartiatam tradum scribit, ab Agesilao talenta decem afferentem discessus mercedem,vt profectioni,quam dudum animo destinassent,ab hoste Viaticum suppeteret Quòd quidem haud scio, qui cæteri scriptores ignorarint, solus animaduerterit Theopompus.* Eadem prorsus ratione ignoro, quomodò D.Bonauenturę præsidẽtiam in vnione generali scriptores cœteri ignorarint, solus animaduerterit Volaterranus? 6 *Singularitatis conuincitur Volaterranus.*

[g] in Agesilao fol.238.

Sanè si in re hac vel leue aliquod probabilitatis fundamentũ inuenissẽ, faterer ingenuè. Mallẽ enim Seraphicũ Doctorẽ Bona- 7 *Quàm libenter recepta fuisset D. Bonauent. præsidentia, si vel leue habuisset indicium.*

Bonauenturam, virum sanctissimum, postea S. R. E. Card. & tandem Diuorum Catalogo adscriptum, nostræ vnionis Præsidem egisse, quàm Richardum Anibaldensem Diaconum Cardinalem; quem solum Capitulo Romano pro Eremitarum Congregationibus vniẽdis, præsedisse, ex Bulis Pontificijs liquidò cõstat. Neque, id dedignaretur Augustiniana Religio, quæ sincerè, & candidè apud Marquez, a produxit in lucem Bullam Innocentij IV. datam Perusij 17. Cal. Maij, Põtificatus sui anno 10. (atque adeò Christi 1253. vel vt alij cum Marquez habent an. 11. atq; adeò 1254. in quo Pontifex obijt, 7. Idus Decembris) in qua Guillelmus Fliscus S. Eustachij Diaconus Cardinalis Protector Congregationis Eremitarum S. Ioannis Boni, causam Reformationis, vnitatis, & pacis in eadem Congregatione; in qua duo Generales, oborto schismate simul imperabant, commisit electo Paduano, & Fratri Simoni Mediolanensi Lectori de Ordine Minorum Capellanis, & socijs suis. Non inficiamur hæc fateri, & negaremus D. Bonauenturam nostræ vnionis præsidem? Nunquid melior, aut dignior Fr. Simon Lector Mediolanensis, quàm S. Bonauẽtura? Negamus ergo rem, quam vellemus ita fuisse, non quia nobis noceat; sed quia non fuit. Quid autem in nostra Religione agere potuerit S. Bonau. dicam in responsione ad §. vltimi num. 13. tui Apologetici, vt vel ex aliqua parte illi pro aliquo beneficio grates referamus.

a Cap. 13. §. 17 pag. 145.

Argumento à maiori ad minùs veritas cõfirmatur.

8 In quo aduersarius M. Marquez culpat offendisse deprehenditur.

Sed omittere interim nequeo, quòd ibidem subiungis M. Marquez contra promissionem suam non ita bilem abiecisse; quin demulcendo feriat; & feriendo demulceat. Quàm facilè festucam in oculo fratris videmus, & trabem in nostris non aspicimus? Nunquid & tu non polliceris, vel potiùs affirmas in præfatione ad Lectorẽ: *Offensas & conuitia procul fecimus*; & in hoc §. num. 2. ais, *à scõmatibus & dicterijs omninò abstinebo*? Nunquid stetisti promissis? Nunquid fidem implesti? iudicet qui totum libellum legerit, & intellexerit. Vnde & nos dicere poterimus, ex Augustini ore verba colligentes, b (vt quæ pro se pater, proscipsis filij loquantur) *Laudando mordes, labijs mulces, & dentem figis.*

b Serm. 49 de diuersis.

9 Modestia M. F. Ioan. Marquez in lib. Orig. Erem. à Sacra Cõgregatione Indicis comprobatur.

Verùm & adhuc in fauorem M. Marquez proponemus tibi decretum Congregationis generalis Indicis ab Eminentissimis Cardinalibus, longè aliter sentientibus editum: quibus potiùs quàm tibi credi debere, quisque iudicabit. Decretum est huiusmodi: *In Congregatione Generali Indicis habita die 23. mensis Nouembris anno 1620. Illustrissimi, & Reuerendiss. DD. Cardinales decreuerunt (facto etiam verbo cum sanctissimo) permitti, ac publicari vbique posse librum quendam Hispanica iam lingua compositum, per R. P. M. Fr. Ioannem Marquez, & in Italicam conuersum per R. P. Baccalaureum Fr. Innocentium Rempinum Ord. Erem. S. Aug. Derthonæ impressum, cui titulus est*; Origine delli Fratri Eremitani di Sant'Agostino, & la sua vera institutione auanti al gran Concilio Lateranense &c. *Cùm Author ipsius valdè modestè procedat, & ab omnibus conuitijs, iurgijs, & contumelijs penitus in eo abstineat*, (sic decernunt Cardinales facto verbo cũ sanctissimo; tu aliter censes; ego illis assẽrio &c.) *In quorũ fidem &c. Dat. Romæ in Conuentu S. Mariæ supra Mineruam die 15. Iunij 1621. Fr. Franciscus Magdalenus Ord. Prædic. Sacræ Theolog. Professor, ac Congregationis Indicis Secretarius manu propria. Locus † Sigilli.* Addam autem cum Augustino, c Vincentium Victorem excusante; *Si quid inter disputandum, quòd in tuæ Religionis contumeliam tibi videtur redundare, expressit, non eum conuiciantis voluntate crediderim, sed diuersa sentientis necessitate fecisse: vbi enim animus hominis ignotus est, & incertus, meliùs arbitror meliora sentire, quàm inexplorata culpare.*

c Lib. 1. de anima, & eius origine ad Renatum Monachum cap. 2.

AD NVMERVM IIII. ET V.

Sententia de Augustiniano Monachatu S. Francisci tantùm adscribitur à nostris, vt probabilis.

10 Aduersantis assertio.

Opinionis de Monachatu Augustiniano S. Frãcisci primum Authorem, & adinuentorem, (planè sincerum verbum. Sic promittis numero 2. *Candidè & sincerè quæ possum, in hac re agam*; antè promissionem laberis; sed promittis candidè, & sincerè quæ poteris in hac re agere; difficilè conuinceris non stetisse promissis; facilè enim dices, non potui ampliùs.) Iacobum Philippum Bergomens. asseris extitisse; sed quantũ te in hoc, vel opinio fefellerit, vel affectus cæcauerit, ostendam clarè in responsione ad §. 5. nu. 1. & sequẽtibus tui Apologetici.

Repellitur, eiusque dissuasio remittitur.

11 Altera aduersarij assertio cõuincitur nõ rectè iudicãs.

Sed addis de M. Marquez; *Satis se obtinuisse putat, si quàm alij ex suis consodalibus certam iudicarunt*

iudicarunt opinionem, ille ſaltem probabilem eſ ſe conuinceret. Fateor me non vidiſſe vllum ex noſtris hucuſq; Authorẽ, qui opinionẽ hanc iudicarit certam. Certum enim eſt, cuius oppoſitum non eſt opinabile: inter duas enim opiniones nulla eſt certa. Aſſeruerunt quidem plures B.Franciſcum ſub Auguſtini regula Eremitam egiſſe; non tamen dixerunt id eſſe certum. Marquez verò quòd illi abſolutè affirmarunt, cenſuit eſſe probabile: nunquid hoc erit iudicare eam opinionem eſſe certam? nemo ita iudicat, qui non credat oppoſitam eſſe improbabilẽ. At ex nobis nemo dixit oppoſitã eſſe improbabilẽ. Quinimò Philippus Bergomẽſ. qui lib. 12. ad an. 1199. dixerat: *Huius ſancti viri, & patris Ioann. Boni inter celebres præſtantèſq; diſcipulos Seraphicũ Franciſcum de Aſſiſio ſanctiſſimi Ordinis Minorum conditorem fuiſſe conſtat*; idem nihilominùs, vt & tu ipſe refers, [a] liberam fecit optionem, vt quam vellet in hac re ſequeretur quiſque ſententiam; quòd non feciſſet, ſi ſuam ſententiam crederet eſſe certam, & oppoſitam improbabilem. Aſſeruit ergo abſolutè rem, non iudicans eſſe certam; ſed affirmans ita eſſe, non quidem certò, ſed probabiliter; Sicut tu affirmas abſolutè, & ſimpliciter doctrinam Scoti, licèt non exiſtimes omnia illius placita eſſe certa, ſed tantùm probabilia.

a § vltimo numero 18.

AD NVMERVM VI. ET VII.

Sententia de Monachatu Auguſtiniano S. Fraciſci, non deſinit eſſe probabilis propter errorem illam defendentis.

12 MIrum mihi ſanè eſſet adeò in hac re M. Marquez cæcutijſſe, vt quod ille iudicauit eſſe probabile; tu ex oppoſito ſatis abundè probes non eſſe probabile: ſi quæ ille pro ſua commendanda ſententia in medium protulit, tu breuiùs referres; niſi fortè, vt aliena placita referentibus ſolet accidere, vbi adſit maior breuitas, deſit in referendo fidelior veritas. Quis enim crederet Phœnicem Hiſpaniæ adeò deſipuiſſe, Salmanticæ Aquilam, *qui nihil penè ſibi ad expugnandum propoſuerit* (vt de Tertulliano dixit alter) *quòd non aut acumine irruperit, aut pondere illiſerit*, adeò calligaſſe ad ſolis radios, vt inde rem cenſuerit niti probabilitate, vnde conuincat alter abundè, omninò eſſe improbabilem? Planè credo, imò ſcio, nemo credet, qui noſſet illud ingenium, quod portento erat orbi; vnde celeberrimi nominis Poeta Lupus de Vega Carpio in ſuo Peregrino ſic cecinit,

Marques Phœnix Hiſpaniæ Salmaticenſis Aquila, & legẽdo, & concionando Diuinus.

El Maeſtro Iuañez Dominico Theologo
Es monſtro al mundo, como F. Iuan Marquez
Diuina lengua en Cathedra, y en Pulpito.

Imò potiùs ego crediderim ab omnibus, qui aut cæcitate mentis, aut voluntatis affectu non laborauerint, vel ex eo ſolum per principia extrinſeca placitum hoc cenſendum eſſe probabile: quia tantus vir re maturè perpenſa, & conſiderata illud inter probabilia collocauit.

Vel ex ſola authoritate M. Marquez res quam probabilem cẽſuit eſt per principia extrinſeca probabilis.

Neque adeò hæc opinio inanis, vt ſua imbecillitate euaneſcat. Facilè quidem eſſet verba verbis rependere; ſed cupio vinci verbis, vincere veritate. Vereor, dũ nimis ardes vincere, ne tibi contigerit, quòd de Demetrio narrat Plutarchus: [b] qui *Antiochum fuſum fugatumque certandi ardore, & cupiditate vincendi vſque adeò eſt perſecutus; vt cùm victoriam immoderatè conſequi vellet, eam omninò amiſerit.* Apparebit vt credo ex noſtra reſponſione placiti noſtri ſententiam ad veritatis ſolem expoſitam non eò magis fundi, & colliquari, & diffluere; ſed magis indurari, & firmiorem euadere. Verùm ea in re neuter ex nobis ſit iudex, vterque in ſuam partem affectus; qui abſque amore, & odio legerit ſapiens lector, iudicabit. Nolo tamen vt credas, in vno omnium ictibus retuſis, omnes in vno ſuperari. Non enim omnia poſſumus omnes. Quantuncunque vir magnus ille, potuit in aliquo labi, in quo alius licèt multò minor, nec offenderit. Cæterum dicam cum Auguſtino de Hieronymi interpretatione Euãgeliorum ex Græco. [c] *Etſi quædam veriſſima meritò mouent, quis tam durus eſt, qui labori tam vtili facilè non ignoſcat, cui vicem laudis referre non ſufficit? Sinè nunquam offendere* (vt optimè docet Azorius, [d] *pluſquam humanæ fælicitatis eſt. Memineris te quamuis magnum alioqui virum ingenio, doctrina, & rerum experientia præſtantem, hominem tamen eſſe; qui dum aliena errata corrigis, dum aliorum ſcripta corrigis, decipi & errare facilè poſſis. In eis* (ait Auguſt. [e]) *Siue bonis, ſiue malis hominum cognoſcendis, qui Spiritu Sancto non adiuti ſunt, rumoreſque colligere ipſa humanæ infirmitatis conditione compulſi ſunt, quemadmodum non fallerentur in plurimis, non video; eſt tamen in eis aliqua propinquitas veritatis. Si voluntatem mentiendi non habent; nec homines fallunt*

b In Demetrio fol 33.

c Epiſtola 10. ad Hieron.

d 1. p. Inſt Moral in prologo ad Lectorem.

Nunquam offendere eſt pluſquam fœlicitatis humanæ.

e Epiſt. 131. ad Memorium Epiſcopum.

fallunt, nisi cùm ab hominibus humana infirmitate falluntur. Vnde etiam nobis videtur (ait Augustin.) a *aliquando te quoque in nonnullis falli potuisse.* Id fortasse, imò certè accidit in aliquibus M. Marquez, fortè & tibi, & cuicunque alteri. Non tamen ideò assertum commune excludendum. Quod enim ego defendere non valui, alter potest quamuis inferior. Mira enim prouidentia Deus, dum reuelat paruulis, quæ à prudentibus, & sapientibus abscondit, consilio Diuino confringit superbiam humanam; vt agnoscat homo vnde sit donum; & nullius quantumuis paruuli iudicium, etiam vbi magni cadunt, inaniter despiciendum. *In eo*, ait August. b *Quòd Iethro consilium dat genero suo Moysi cap. 18. Exodi, ne occupatus iudicijs populi, & ipse, & populus consumeretur consumptione intolerabili, prima quæstio est: cur hoc Deus famulum suum, cùm quo ipse talia, & tanta loquebatur, ab alienigena passus est admoneri, in quo sacra Scriptura nos admonet per quemlibet hominem detur consilium veritatis non debere contemni. Videndum est etiam ne forte ibi voluerit Deus ab alienigena admoneri Moysem, vbi & ipsum posset tentare superbia; sedebat enim iudiciaria sublimitate solus vniuerso populo stante: nam hunc sensum indicat, cùm ipse Iethro eos eligi iussit ad iudicandas causas populi, qui odissent superbiam.* Eadem ratione credidit Author librorum de mirabilibus sacræ Scripturæ, c Dominum per os Asinæ Prophetæ Balaam ignorantiam compescuisse: d *Quatenus, Domini Spiritus etsi in se loqueretur, elatus in superbiam non esset, qui frequenter, & per res insensibiles, & brutum, & mutum, & subiectum sibi animal eundem loqui comperisset.* Sic ergo forsan, & M. Marquez, & tibi quædam Deus abscondit, ne in superbiam præ ingenij magnitudine eleuaremini; quæ alijs infimis humi reptantibus pro sui consilij magnitudine, & misericordiæ voluit reuelare. Vnde quamuis in aliquo conuicisses M. Marquez doctrinam, non ideò tota illa explosa, non ideò indefensabilis: cùm idem placitum varijs vijs adstrui possit; & vno ostio clauso, non claudatur & aliud: veritas enim licèt attenuetur, non infringitur. Vnde alter vates Hispanus cecinit.

Porque al fin la verdad es vna hebra,
Que por mas que adelgaze, nunca quiebra.

a Epist. 10. ad Hieronymum

Deus reuelat paruulis, quæ sapientibus abscondit, vt humanam superbiam, confringat.

b Lib. 2. quæstionum in Exodum q. 68

c Lib. 1. capit. 34.

d Numerorū 22.

AD NVMERVM VIII. ET IX.

Explicatur candor, & sinceritas aduersarij.

Fateris te huc non adigi ex alieni honoris inuidia, neque ex ardore vincendi; sed ex maiorum imperijs (addam & ego te etiam in pugnam descendere, ex veritatis aperiendæ desiderio; at, ni fallor, sola veritas nō effundit verba, quæ eliciāt sanguinem:) sincerè hoc certamen inire; in hoc quidem numero, & tertio planè sincerè, planè candidè. Agnosco sinceritatem & candorem tuum, primò, quia illud tibi ex Tacito vsurpas, *sine ira & studio quorum causas procul habeo*; quæ sibi M. Marquez præoccupasse cap. 1. §. 2. pag. 5. in præfatione, in qua num. 1. retulisti ipsum profari sine bile se acturum, vidisti non semel. Secundò, quia sic protestaris. *Illum ipsum si superuixisset oraturum non dubitauerim, vt inter nos contendentes veritas superaret;* adducisq; testimonium ex Hier. in Epist. 89. ad Principiam, quasi M. Marquez, e in Latinum translatus non sic habeat. *Quicunque enim ex nobis vicerit, communis erit victoria siquidem, vt ait S. Hier. Epist. 89. non erit victo paruum lucrum suum errorem agnouisse: te quoque ipsum errare non dubito* (dixit vir sanctus) *vt inter nos contendentes veritas superet, non enim tuam quæris gloriam sed Christi, cùmque tu viceris, & ego vincam si meum errorem intellexero; & è contrario, me vincente tu superas; quia in libro Paralipomenon legimus, quòd filij Israel processerunt ad pugnādum mente pacifica inter ipsos quoque gladios, & effusionē sanguinis, & cadauera prostratorum, non suam, sed pacis victoriam cogitantes.* Meritò sanè si superuiueret non dubitares illū orare, quòd ipse prius orauerat, vt inter vos cōtēdētes veritas superaret. Idē & ego oro, & opto exorare; fateorq; abstinuisse manū à calamo, si credidissem me aliquid dicturum ex quo posset iure offendi charitas Christiana, aut pax religiosa turbari. Tertio, quia sic habes. *Vt quid enim ego molestè ferā alienum honorem, qui ex meo consurgit? aut ægre audiam ex mea gloria suam quemque capessere?* In his planè manifestè carpis Reuerendissimum P. F. Bernardinum à Senis, tunc Cōmissarium, deinde meritissimum Ministrum generalem, nunc electum Episcopum Visensem in Lusitania: de eo enim in

14 Aduersarij assertio.

e Cap. 1. § 2. pag 5.

Mens Authoris aperitur.

Epistola dedicatoria ad ipsum sic aiebas. *Reuerendissima V. P. omnem illam amplissimã familiam è supremo vertice regenti opusculum transmisi, quod tantò nouerim acceptiùs fore, quantò ægriùs semper tulisti aduersum PP. Eremitarum conatum.* Tu credis nullam esse causam, vt ægre audias, ex tua gloria suã quemque capessere; at Reuerendiss. semper ægriùs tulit eum conatum; in quo teipsum excusas, illum damnas. In hoc cognoui candorem, & sinceritatem; alius enim minus sincerus, si meminisset, non excusaret se, ne patrẽ carpsisse, aut damnasse videretur.

RESPONSIO SECVNDA, AD §. SECVNDVM.

Statuitur vnde sit desumenda computatio annorum Beati Ioannis Boni.

1 LEGI refutationem, hanc ex tẽporum Chronologia, quam ex Constantio Laudensi in vita S. Ioannis Boni desumpsisti; & cũ apud me habeam hoc opusculum Constantij, inuestigaui vtrum relatio originali concordaret. Inueni planè, quæ ad rem facerent omissa; & nonnulla, quæ veritati obessent, superaddita. *Verum ea, quæ prætermittis* (vt cum Augustino dicam)[a] *colligentur fortassè, vel à nobis, vel ab alijs; vt appareat cur prætermiseris.* Noui hinc, quàm sapienter D. Bonau. sic dixerit:[b] *Ma ius autem periculum est descendere ad summas magistrorum; quia aliquando magnus est in eis error, & credunt se habere, & intelligere originalia, & non intelligunt, imò eis contradicunt.*

Aduersarius non fideliter referre testimonia notatur.

a Lib. 1 operis imperfecti contra Iulianum nu 19

b Tom 1. opusculorum in lib. luminaria Ecclesiæ, ser. 19. fol 37. p. 2.

2 Mihi quidem, non licuit Pontificia Regesta in Vaticana Bibliotheca perlegere dum Romæ morarer. Tum, quia tantùm à die 20. Nouembris. Ann. 1623, vsque ad 19. Ianurij Ann. 1624. licuit Romæ degere; tum, quia (licèt nunc anno 1630. morosiùs Romæ degam) homini Hispano, & professione Theologo, & ad obsequium Eminentissimi D. Cardinalis intento fas non erat his curis propediri. Cæterum cum essem Mediolani, ex Italia in Hispaniam reuertens, acta S. Ioannis Boni, ex originalibus processibus pro sancto viro canonizãdo scripta, apud librariũ quempiam casu inuenta emi, & adduxi. Ea est vita, quam dedit in lucem lingua Itala Fr. Constantius Laudensis, è sancto Geruasio Brixianus, Eremita Augustinianus, Theologus Congregationis obseruantiæ Lombardiæ; eã autem hausit, ex processu originali facto per Albertũ Episcopum Mutinensem, Priorem S. Marci, & Præpositum Ecclesiæ Mãtuanæ; quibus Innocentius IV. Ann. 8. sui Pontificatus, & Christi 1251. biennio post Sancti viri mortem id commiserat per litteras, quæ incipiunt. *Dignas domino*; datas Ianuæ 18. Cal. Iulij, vt habent Fr. Constantius in principio vitæ, & Abrahamus Bzouius ad Ann. 1249. num. 11. vel 15. Calend. Iunij, vt tu testaris in Regesto Pontificio Innocentij IV. contineri in Epistola. 523. eiusdem anni, scilicet 1251. & illis subijci modum obseruandum in interrogatione super vita, conuersatione, & miraculis eiusdem sancti, & legitimus testibus examinandis.

3 Distinxit Constantius sancti viri vitã in tres libros. In primo habet capita 15. de eius vita, & morte. In secundo capita 48. de miraculis in vita, In tertio capita 46. de miraculis post mortem ob eius merita patratis. Eam autem edidit patrio sermone, 1590. Bergomi apud Cominum Venturam, Anno verò sequenti, nempe 1591. Mantuæ iterum edita est apud Franciscum Osannam. Tu secundam habes editionẽ, ego primam, vtraque tamen ex originali processu desumpta. Sic enim subdit post Bullam Innocentij VI. quam ante librum primum produxit. *Fù secondo la Bolla formato il processo, & trouato quanto à punto seguirà;* & lib. 3. cap. tibi 46. mihi per errorem Impressoris 45. *Et appare tutto ciò, che nel presente trattato detto habiamo, per processo formato, ad instanza della felicissima memoria d' Inozenzo IV.*

Operis Constantij diuisio

4 Ex hoc teste domestico, omni exceptione maiore, rem hãc statuis terminandam, vt vel ex hoc solis spiculo tot ex opposito conglomeratorum testium nubes vltro discutiantur. Placet, & nobis litem dirimi ex testimonio Constantij, dicam cum Heriberto Rosuueido, è Societate Iesu;[c] *Valde mihi authoris huius fides, valde studium, valde diligentia placet. Sed vide ne hostem tuum laudaueris;*

Assertio aduersarij, quòd standum sit Constantio amplectitur.

c In vindicijs Kempensibus contra Con-

stantinum Caesaraugustanum, in simili casu loquente capit 10 pag. 48.

a Lib 2 cōtra Cresconium, cap 32.

b Lib. 2. Operis imperfecti contra Iulianum 86.

daueris; & armaueris. Dicere enim possumus cum Aug. *Vos qui scripta*, Constantij (de Cypriano loquebatur Augustinus, [a]) *nobis tanquam firmamenta Canonicæ authoritatis opponitis; quidquid de Cōstantio, contra vos proferre potuerimus, necesse est cedatis; & iustum est, ut victi taceatis*. Stemus ergo huic testi; *legātur verba eius* (ait Augus.[b]) *sinè peruersitate legentium* (id est sinè eo, quòd peruertant verba) *& nulla alia probatio requiretur*, vt iure ausim dicere: si ex eius relatione non constiterit manifestè B. Franciscum, sub Magisterio B. Ioannis Boni audire potuisse, ego libens, lubensque causa cedo; non aio ex eius testimonio conuinci Seraphicum Patrem à B. Ioanne Bono fuisse instructum, eiusue discipulum extitisse; sed esse potuisse, quantū est ex temporum chronologia, quæ ex vita sancti viri per Constantium Laudensem scripta desumi potest. Respondeamus ergo per numeros.

AD NVMERVM PRIMVM.

Explicatur sententia M. Marquez, de ætate B. Ioan. Boni.

5 Aduersarij assertio refertur, & recipitur.

c Libro 1 cap.

ASseris S. Ioannem Bonum natum fuisse anno salutis 1168. id quoque & nos dicimus: quia ita ex processu refert Cōstantius, in hæc verba.[c] *Nacque Giouanni Buono in Mantoa Città Ducale nobilissima, & bellissima, come ne sia alcun'altera in Italia l'anno della salute nostra 1168*. Id etiam affirmat, vt refers, Historia Ecclesiastica Mantuana, per Hippolitum Donesmundum concinnata, tomo 1. lib. 4. pap. 261.

6 M. Marquez excusatur eiusque coniectura ostenditur non parū fundata, expendēdo vtraq; præmissam.

Hinc reijcis vt parum fundatam coniecturam P. Marquez citati §. 3. hinc indecolligentis, & absque vllo authore, aut teste suspicantis eius ortum incidisse in Ann. 1130. aut 1132. Fatoor libenter M. Marquez errasse in assignando anno natiuitatis B. Ioannis Boni; quid autem mirum, cùm ad eius manus acta, ex processu originali desumpta non peruenerint; sed alia minus vera & fidelia, quæ occasionem errandi præbuissent, vel Augustino ipsi, cum sine offensione inter doctiorum manus versarentur in Hispania, in qua vita per Constantium edita prorsus ignota.

7 At verò non reijciam ego coniecturam M. Marquez tanquàm parum fundatam, neque eius suspicionem crediderim fuisse sinè vllo Authore, aut teste; sed tāquam fundatam suprà relationes falsas licèt probabiles apud eos, qui ex vero fonte huius vitæ non hauserant aquas; vt dicere possit cum Antonio Sabellico.[d] *Nō studium mihi defuit veri indagandi, sed inueniendi fœlicitas*. Suspicio enim, & cōiectura est iudicium, seu discursus innitens alicui fundamento: Quando autē discursus innititur principio apud homines probabili, & asserto à pluribus, ex quo euidenter infertur consequens, neque dici potest, parum fundata coniectura, neque suspicio sinè authore, vel teste. Id autem in præsenti accidisse sic conuinco, Coniectura, & suspicio Magistri his duabus præmissis innititur. Prima est, B. Ioannes Bonus obijt anno 1222. eam tenuerunt Carolus de Tapia,[e] Volater.[f] (at tu refers id à Volaterrano nō asseri; sed tantùm eo tempore vixisse in Æmilia magna sanctitatis fama. Videre non potui Volaterranum; & licèt difficilè mihi sit Magistrum in re, tam clara decceptum; adhuc credo tibi, qui re postea examinata, & perspecta testimonium perhibes.) Iosephus Pamphilus,[g] Paulus Morigia,[h] sic ait; *Lasciò quella valle de miseria l'anno della venuta del Messia in humana carne 1222*, Iacobus Philippus Bergomens. (quem & tu pro hac parte citas infra nu. 7. pag. 13. simul cum Petro de Natalibus[i], à nobis etiam viso in Conuentus de la Zubia prope Granatam Ordinis Seraphici Bibliotheca, eratque typis mandatus an. 1493.) in supplemento Chronicor. Impressionis Venetæ ann. 1486. lib. 12. ad ann. 1199. ibi: *Bienus dierum & operibus bonis extra Mantuam vrbem ibidem à conciuibus suis sibi constructa monasterio, anno à Natiuitate Domini 1222. migrauit ad Dominum*. Arthmanus Schedel,[k] sic inquit. *Anno à Natiuitate Domini 1222. migrauit ad Dominum*; & his omnibus consentit Fr. Cherubinus Gerardacius 1. tomo Historiæ Bononiensis.

d To. 1. Æneadum in Epistol. ad Democritum in hac parte

Prima præmissa.

e Super Auth. ingressi verbo Monast. capit. 113. num. 3.

f Li. 21. Antropologiæ, cap. de Eremitici ordinis viris.

g In Chronico Augustiniano fol 29.

h In historia Originis omnium religionum impressa Venetus, apud Petrum de Tino, ann. 1569. lingua Itala, cap. 17. fol. 45.

i Lib 12. in Appendice cap. 6

k 6. Ætate mūdi, fol. 206. pag 2.

8 Secunda præmissa.

Secunda est: B. Ioannem Bonum vixisse 90. vel 92. annis. Addit Marquez eam esse traditionem generalem, & cōsensum authorum, & iuxta eam meminisse illius Genebrardum,[l] Iacobum Gualterium in tabula Chronographica,[m] & Philippum Bergomēs. in supplemēto Chronicorum[n] qui illum parum tempore inferiorē constituit, quàm S. Guillelmum, qui obijt ann. 1158. vel vt alij veriùs volunt anno 1156. vel 1157. sic enim habet: *Eiusque* (scilicet Guillelmi) *exemplo confestim* (vrge verbum, confestim.) *In Vmbria, & Flaminia Italiæ Prouincijs Ioannes Bonus Mantuanus surrexit*.

l Circa annū 1171.

m sæculo 12. ann 1159

n Editionis anni 1486. libr 9. fol. 175.

Iis adde-

a Centuria 8. anno 1164.
b 1. Tom. Histię Bononięs.
c Lib 2. fol. 179.

Ijs addere posset Marquez F. Hieron. Ronum,[a] & Cherubinum Gerardacium,[b] & Pontacum Burdegalensem in sua Chronographia impressa Louanij anno 1570. apud Ioannem Foulcrum Anglum.[c] Cæterum licèt Authores illum circa ea tempora constituant, nullum exprimit Magister, qui affirmet S. Ioannem Bonum vixisse annis 90. vel 92. vno excepto Pamphilo vbi supra, qui eum ad annum 98. tradit peruenisse. Id tamen etiam expresè asseruit Cherubinus Gerardacius vbi supra. Sanè circa tēpus Natiuitatis, & mortis B. Ioannis Boni, antequam ex processu Canonizationis Cōstantius Laudensis veritatem è tenebris eruisset, idem nostro Ioanni atq; Hieronymo videtur accidisse; de quo sic habet Marianus Victori⁹ Reatinus: d *Prosper, quē multi postea secuti sūt vixisse eū annis vno, & nonaginta testatur, obijsseque anno Domini 422. &c. Paulus Diacon.⁹, Sigebertus, Beda & vulgatum Ecclesiæ Martyrologium vixisse eum annis septem ampliùs, & vt scias mendacium sibi nunquam constare, Natalem Hieronymi diem quidam in 15. alij in 22. vel 25. plurimi in 31. Constantini Magni annum ex vitæ longitudine reijciunt.*

d Tomo 5. Surij die 30. Septembris.

9 Probatur per euidentē consequentiam, ex supra positis præmissis intulisse

Ex prædictis ergo duabus præmissis, quæ, dum non constabat de opposito, satis etiam apud doctos erāt probabiles, per euidentem cōsequentiam suspicatus est, & coniectauit cū athoribus, qui in illas cōspirarunt, virum sanctum fuisse natum anno 1130. vel 1132. discursum autem sic formauit, cap. 26. §. 3. pag. mihi 431. col. 1. *Es general tradicion y cōsentimiento de los Authores que viuio 90. ò 92. años; y assi haze mētion del Genebrardo, por el año de 1171. Iacob Gualterio, por el de 1159. y Philippo Bergomense le pone muy poco inferior, en tiempo de S. Guillelmo, que murio el de 1158. y auiendo muerto en el de 1222. es necessario, que aya nacido por el de 1130. ò por el de 1132.* Ecce cōiecturam & suspicionem. Nūquid parum fundata, nunquid sine teste? nunquid sine Authore? Nonne euidens est, & manifesta demonstratio mathematica ex suppositione, quòd vir sanctus obierit ann. 1222. & vixerit annos 90. vel 92? Ea autem principia testes, & authores habent, nō vnum, sed plures, & purpuratos; nullusque apud Hispanos ferebatur Author in contrariū. Non ergo parum fundata, aut sinè Authore, vel teste, sed coniectura & supicio, prudens; nihilominùs falsa, quia innixa super authorum relationibus contrarijs veritati, vt dicere potuerit cum August. e *similiter & paulò post testimonium posui de libro Sapientiæ* (cap. 8.) *secundum codicem nostrum, in quo scriptum erat, sobrietatem enim sapientia docet, & iustitiam, & virtutem; & secundum hæc verba disserui rem quidem veram* (facta scilicet suppositione de annis vitę, & mortis B. Ioannis Boni) *sed occasione mendositatis inuentam.*

e 1. Retract. cap. 7.

AD NVMERVM SECVNDVM.

Quo anno B. Io. Bonus natus, & mortuus fuerit, declaratur.

10 Aduersarij asserto. Recipitur.

Dicis B. Ioannem Bonum obijsse ann. 1249. die 23. Octobris. Id quoquè & nos asserimus. Sic enim habet Constantius: f *Et all'hora che mori, correua l'anno dell'Incarnatione del Figliuol d'Iddio mille ducento quaranta noue, sedente Innocentio IV.* & infra: *& fù alli ventitre d'Ottobre di Sabbato, ad hora di nona nel proprio Oratorio.* Id quòd præter Authores, quos citas, agnouit P. Hieronymus Romanus in M. S. quæ apud me habeo, & necdum videram vsquequo liber M. Marquez in lucem prodijt. Atq; adeò reijciendi omnes, quotquot asserūt illum obijsse anno 1222.

f Lib. 1. c. 15.

11 Additio aduersarij reijcitur, quia nō fideliter verba Cōstantij refert, vt ex cōmuni modo loquendi conuincitur.

Sed addis Constantium lib. 1. c. 15. asserere mortuum fuisse Ioannem Bonum anno octuagesimo suæ ætatis quibusdam additis mensibus. Hæc tamen nō omninò sincerè referuntur. Verba Constantij, hæc sunt: *Rende l'alma al Creatore in età d'anni attanta, & più.* Hæc autem lōge diuersa sunt ab ijs, quæ refers; *neque verus testis est*, vt ait Hieron. g *qui non eodem sensu dicta intelligit quo dicuntur.* Verba à te allata non admittunt illum implesse annū octuagesimum primum: at verò verba Constantij id non negant, sed admittunt. Rectè enim de eo, qui vixit 82. annis, vixisse 90. annos, & ampliùs. Omnia autem alia, quæ Constantius refert, optimè cōsonant etiamsi dicamus illum è viuis excessisse anno 82. ætatis suę. Asserit quidem Constantius natum fuisse anno 1168. Sed demus natum fuisse v. g. die 23. mensis Ianuarij: quis hoc vetat? hoc autem dato, cùm obierit anno 1249. die 23. Octobris, mathematicè constat vixisse annis 81. & nouem mensibus. Vnde cùm neque probes, neque Constantius affirmet illum non vidisse lucem in principio. Anni 1168. & hoc admisso rectè cohereat omnia, quæ à grauissimis Authoribus traduntur; supponamus nos, vt possibile, & probabile est, B. Ioannem Bonū fuisse in lucem

g In capit. 26. Matthæi.

lucem editum initio anni 1163. v. g. die 23. Ianuarij, & vixisse 82. annos, licèt nondum impletos.

12 *Voluntaria aduersarij suppositio non recipitur.*

Neque fateor (id, quòd pro libito supponere videris) illum natum fuisse anno 1168. post diem 23. Octobris, dico te id videri supponere; quia si antea natus esset, iam non obijsset anno 80. ætatis quibusdam additis mensibus, vt mathematica demonstratio conuincit. A die enim 23. Octobris anni 1168. vsque ad diem 23. Octobris anni 1249. intercedunt 81. anni integri, & completi; atque adeò vt vixerit 80. annos, & aliquos menses, & non impleuerit annum 81. oportet, vt natus sit post diem 23. Octobris anni 1168. vel Octobri, vel Nouembri, aut Decembri. Id planè supponis, ita conijcitas. Quæ ergo hæc coniectura? quæ suspicio? nunquid hæc benè fundata? nunquid habet Authores, aut testes? profer, vel vnum. Ostende fundamenta. Nunquid, quia dixit Constantius vixisse 80. annis & ampliùs? firmum sane fundamentũ, quòd præ sua inanitate nõ concidat, & eo destructo nõ ruat tota superinducti machina ædificij. Quis enim de homine, qui è viuis excesserit anno suę ætatis 82. non dicat, cum vixisse 80. annis & ampliùs? frequens est apud quoscunq; Authores hic modus loquendi.

AD NVMERVM TERTIVM.

Quot annos vixerit B. Io. Bonus in Eremo, explicatur.

13 *Aduersarij velatio.* *Quod non integrè referat aduersari° Cõstantij testimonia aperitur primo, & causa adducitur.*

REfers deinde ex Constantio lib. 1. cap. 15. B. Ioannem Bonum 40. annos in sæculo consumpsisse; cæteros verò in Eremo traduxisse. Hic bona tua venia ex ore tuo te iudicabo, vel tuis te verbis arguam. *An quæ placent narramus*, (ita tu ais §. vltimo num. 29. pag. mihi 116.) *& quæ non fauent silemus*? Quare omisisti in qua Eremo Ioannes Bonus cœteros annos traduxerit, cùm tamen id expressis verbis Constantius narrauerit? *Vbi fortè aliter dicis testimonia* (dicam cum Augustino [a]) *quã sese habent, & ad rem, quæ inter nos agitur, non pertinet, non nimis curo; vbi autem impediunt, quòd tractamus, nisi veraciter proferantur, non te arbitror succensere debere si quemadmodum scriptum sit commemoro.* Habet ergo Constantius, hæc verba: *Rende l'alma al Creatore in età d'anni ottanta & più, quãranta cioe, spesi al seculo, & tutto il restante frà Romiti nella Religione Augustiniana. Cur ergo non ita,* (ait in simili casu August. [b]) *& in illa chartula scriptum est? non multum, vt opinor, atramenti, nec litterarum, nec moræ, nec itsi chartulæ, si ita fieret, impenderetur. Sed quis non credat id fuisse procuratũ?* Cur hæc inquit August. [c] *cùm tu ipse commemorares exemplu, vel non videre voluisti, vel quòd nescio quemadmodum excuses, visa votaque ta.uisti? Itane verò, nec ipse cognasti, nec eos qui scripta tua legerent, cogitaturos putasti?* Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, si non ausim suspicari, qua ex causa testimonium detruncaueris. Nimirum, obstabat valde ijs, quæ dicturus eras. §. 3 num. 11. pag. mihi 38. nẽpe regulam P. Augustini acceptam in cõgregatione S. Ioannis Boni post ann. 1233. de quo ibi latiùs agemus.

[a] Libro cõtra literas Petiliani cap. 61.

[b] Libro de Gestis Pelagij c. 33.

[c] Lib. 2 contra litteras Petiliani c. 92.

Fortè hinc etiam ortum, quòd ibidem hęc verba addideris; *Quòd & confirmat lib. 2. c. 35. vbi ait; 40. annos consumpsisse in Eremo Casenatẽsi in cõtinua pœnitentia*; verba Cõstantij, hæc sũt: *Vn frate Bonauẽtura Eremita Agostiniano raccõtaua, che caminãdo egli in cõpagnia di Giouanni Buono dall' Eremo di Cesena, doue era stato quaranta anni in continua penitenza, &c.* & tamen omittis aliud testimonium lib. 1. cap. 10. in quo sic ait. *S'infermò egli ancora di più, forte di malattie contratte, ò per gli disagi patiti ne i deserti, oue austeramente trasse la vita da quaranta in cinquanta anni &c.* vbi constat in quo sensu dixerit vixisse in Eremo Cæsenatensi 40. annis, nempe paulò ampliùs inter 40. & 50. & hinc colliges non nimis singulare esse assertum Petri de Natalibus, [d] & Philippi Ferrarij, [e] asserentium degisse Ioannem Bonum 50. annis in Eremo. Ex quibus Ferrarius [f], sic ait: *Quibus in locis annis 50. commoratus in patriam venit &c.* Hoc itaque assertum non nimis singulare: à vera enim relatione Constanstantij magis distat affirmans tantùm vixisse 40. quàm asserens vixisse 50. multò enim potiùs verificatur vixisse, *da quaranta in cinquanta anni*, si dicamus vixisse 50. hoc est circiter 50. quia ipsi non dicunt fuisse integros; quàm si dicamus tantùm fuisse 40. vt tu dicis. Adde; Schedetius ait: [g] *Tandem cùm vir sanctus 50. annis in Flaminia commoratus fuisset.* Philippus Bergomens. sub ann. 1199. *Tandemque cùm vir sanctus annis 50. & ampliùs in Flaminia commoratus fuisset &c.* non ergo ea relatio Petri, & Philippi adeò singularis.

14 *Aperitur secundo.*

Assertũ Petri de Natalibus, & Philippi Ferrarij non esse nimis singulare ostenditur.

[d] Lib 12. in Appendice capit 6.

[e] In Catalogo Sãctorum Italiæ die 22. Octobris.

[f] Pag. 661.

[g] 6 ætate fol. 206 pag 2.

AD

AD NVMERVM QVARTVM.

Quo anno B. Ioannes Bonus à sæculo sit conuersus, tractatur.

16 Illatio aduersarij.

EX his, quæ pro arbitrio retulisti ex Constantio, ais liquere conuersum fuisse Dei virum à sæculi vanitate, & ioculatoria, seu comica arte; quam per varias Italiæ vrbes exercebat, an. 1208. & in fine eiusdem, vel anno proximè sequenti post diuturnum languorem expiata conscienria Episcopo Mantuano, & iam extincta pia genitrice Bona, (à qua & à patre Ioanne Bonhomi nomēclaturā Ioannis Boni desumpsit.) Patriæ vale dixisse,& in Eremum Cæsenatem secessisse: idque subijcis manifestè deduci ex tertio tuo asserto. Quoniam si ad an. 1168. in quo natus est, adiungamus 40. inaniter elapsos in sæculo, sic etiam infra num. 6. pag. 11. ais, *Calculum annorum 40. malè exactorum in sæculo*) antequàm mundo vale diceret, vt testatur Constantius lib. 1. cap. 15. numerabimus anno 1209. (credo esse errorem impressoris, & apponendum 1208. vt cōgruat elogio Claustri Mantuani, quòd in confirmationem asserti allegatur; & vt consequentia bona sit; aliàs enim est inefficax; quia ab anno 1168. vsque ad 1208. sunt anni 40.) eius secessum in Eremum Cæsenatensem. Addis eum annum expresso calculo assignari ab Historia Mantuana, & ita vltra ducentos annos quondam legi in Claustro Mantuano Augustinianorum ædis S. Agnetis, vbi sub simulachro eius conuersionis scribebatur eius vitæ in meliùs cōmutatæ annus 1208. & eandem computationem seruatam fuisse in renouatione imaginū, seu simulachrorum eius conuersionis, mortis, & natiuitatis iuxtà tuam enumerationem an. 1623. & 1624.

16 Exacta præsentis puncti discussio in qua aduersarius in duobus deceptus proditur, & quae.

Magna pars præsentis controuersiæ ab hoc puncto dependet; & ideò oportet illud exactè discutere, & explicare. Et inprimis non mirari non possum te in duobus apertè deceptum, vt dicere possim cum Iosepho.[a] *Hæc autem Deo volente contigisse opinor, quo minùs apud Hierobamum Iudentis verba fidem non inuenirent de mendacio suspecti.*

a Lib 8. cap. 3.

Primum.

Ea autem sunt. Primum, quòd refers Patrem Ioannis Boni appellatum fuisse Ioannem Bonhomi, & genitricem Bonam; & tamen Constantius è conuerso refert in hæc verba, lib. 1. cap. 1. *Nacque &c. di Giouanni, & Bona di Bonhomi, famiglia antica & nobile.* Secundum est. Constantium testari B. Ioannē Bonum 40. annos inaniter (notate verbum, signate mysteriū) cōsumpsisse in sæculo, antequam mundo vale diceret. Proderat quidem tibi, si diceret 40. annos inaniter elapsos in sæculo: quia tunc prima Ioannis secessio ad minùs debuisset incidere in principium anni 1207. & cùm in Eremo vixerit saltem per duos, vel tres annos antequàm Augustini regulā acceperit, fieret consequenter B. Franciscum, qui anno 1209. suum ordinem instituit, & biennio ante egit Eremitam, non potuisse ante sui ordinis institutionē, sub B. Ioanne Bono Augustinianam regulam profiteri. Ideò asseris annos inaniter & malè elapsos in sæculo; & sic peruertis, quæ negare non potes. Sic & olim fecere nonnulli, de quibus Beda[b], ait: *Vel negare hæc, vel quæ negare nequiuerant, sinistra interpretatione peruertere laborabant.*

Secundum.

b Lib. 4. capit. 48 in cap. 11. Lucæ.

17 Ostenditur nō fideliter referri testimonia

At verò verbum illud. *Inaniter*, seu *malè*, additum est, & inaniter, & minùs fideliter. Constantius enim in toto suo opere nunquam dixit B. Ioannem consumpsisse inaniter, & in sæculo 40. annos; imò ex eius relatione constat euidenter, non totos 40. annos inaniter in sæculo cōsumptos; locus enim, quem in margine allegas ex lib. 1. cap. 15. sic habet: *Rende l'alma al Creatore in età di anni ottanta & più, quaranta cioè spesi al seculo;* (vbi est verbum illud, *inaniter*, aut illud, *malè*?) *& tutto il restante frà Romiti nella Religione Agostiniana.* Ex his verbis potiùs colligitur efficaciter annos cōsumptos in sæculo, non omnes inaniter consumptos: quia idem Author[c], eius pœnitentiam in Eremo Cęsenatensi per aliquod tempus antequàm Augustini regulam profiteretur, enarrauit. Pœnitentia ergo illa Eremi Cæsenatensis antè professionem regulæ Augustinianę contigit inter illos 40. annos elapsos in sæculo; aliàs non consumpsisset omnes alios inter Eremitas Religionis Augustinianæ, vt Constantius reliquit ex processu originali cōtestatum. Nō ergo omnes illi 40. anni inaniter elapsi. *An qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?*

c Eodem lib. cap. 2.

18 Obiectio.

Sed obijcies, quia dici non potest B. Ioannem Bonum sæculo, vel in sæculo consumpsisse tempus illud pœnitentiæ Eremi Cæsenatensis, antequàm se adstringeret regulæ Augustinianæ. Hæc autem dupliciter, & facilè eliditur. Primò, ad summum conuinceres Constantium minùs propriè loquutum, cùm annos transactos

Eliditur primo.

factos extra religionem approbatam, licèt in pœnitentia elapsos, dixit fuisse consumptos sæculo, vel in sæculo. Secundò, iure optimo Constantius tempus illud inclusit intra 40. annos consumptos in sæculo; quia non dicitur propriè & in rigore exire de sæculo, nisi qui profitetur religionem approbatam; & qui nondum exiuit de sæculo, adhuc consumit annos in sæculo, vel sæculo, licèt studiosè. Vnde B. Ioannes Bonus licèt aliquo tempore illorum 40. annorum sanctè vixerit, tamen agebat annos in sæculo; quia nõdum exierat de sæculo per ingressum religionis approbatæ. Quinimò & tu ipse[a] sic explicas illa verba S. Frãcisci in testamento suo; & *postea parùm steti, & exiui de sæculo,* quæ intelligi vis de institutione ordinis Seraphici, licèt biẽnio antè vitam sanctissimã egerit in habitu Eremitico. & [b] cõtẽdis Iesuatos S. Hieronymi tempore Abbatis dicendos esse seculares, videlicet eo solùm quòd non viuerẽt sub religione & regula approbata; de quo etiam eo in loco redibit sermo.

Secundò.

Exire de sęculo in rigore, est, pfiteri religionem approbatam.

a §. 3. n. 5. pag. 28.
Confirmatur ad hominem.

b §. vlt. n. 17. pag. mihi 112.

19 His prælibatis censeo primam Ioannis secessionem in Eremum contigisse ad minùs circa an. 1204. vel 1205. paulò magis aut minùs, arbitror verò eius conuersionem sub regula Augustini saltem in principio Anni 1207. fore constituendam. Probemus vtrumq; & primam partem duplici argumento confirmo, vt sit veritas hęc duabus, vt aiunt, anchoris fulta. Prima est. quoniam Constantius cap. 1. sic ait: *se n'andò in Romagna non molto lontano dalla città di Cesena, di quiui dentro d'vno Eremo se ascose in vna speloncha per poter più agiatamente accostarsi à Dio; si come poi fece, stando in continui digiuni, vigilie, & orationi, &c. di modo tale, che in terra egli si viueua vita Angelica, & di già in quei contorni era per santissimo riputato,* & statim cap. 2. sic subdit. *Quando per tanto maggiormente accostarsi à Christo il sãto padre romito, & far maggior profitto nella religion Christiana, si ristrinse cõ nuouo voto all'habito della cappa nera, cõ la cintura di cuoio, di che già vestiua Agostin santo, intendẽdo di passare à vita più seuera & più rigorosa.*

B. Ioã. Bonus in eremũ secessit circa an. 1204. & regulã Augustini in princ. ann. 1207. suscepit.
Probatur prima pars.
Primò.

20 Ex his hoc conficio argumentum. Beatus Ioannes Bonus ante professionem regulæ Augustinianæ pœnitentiam egit in Eremo Cæsenatensi per tempus sufficiẽs vt in populis circũuicinis potuerit sanctissimus reputari. Hoc autẽ videtur fuisse ad minùs per tempus duorũ, vel trium annorũ; sed D. Io. Bonus professus est regulam August. anno 40. vitæ suæ, qui currebat ab an. 1207. ad an. 1208. ergo prima eius secessio in Eremũ Cæsenatẽsem fuit duobus, vel tribus annis antè an. 1207. vel 1208. si standum nobis est fidissimo testimonio ex processu Canonizat. desumpto, ex quo totam hanc litem dirimi voluisti.

Secundum est; quia omnia, quæ Constantius enarrat de Beato Ioanne Bono ante secessum ad Eremum Cesenatẽsem, optimè quadrant, si dicamus eum confugisse ad solitudinem An. 1204. vel 1205. quare ergo vltrò differenda ea vitæ commutatio; cùm potius clamet relatio ipsius Constantij in argumento primo adducta esse anticipandam? rem autem sic ostendo; quia vt refert Constantius lib. 1. c. 1. se dedit Ioãnes Bonus arti comicę in ætatis iuuenilis principio; sic enim ait: *da quali fino all'età giouenile allenato, & forse troppo caramente, come si vsa da chi solo vn figliuolo hà come questo era, auuẽnè, che il padre passò all'altra vita; onde egli che ne della madre, ne de altrui temeua, abbandonatosi in preda al senso, si diede all'arte del Comico;* at ætas iuuenilis, quæ adolescẽtiam sequitur, incipit vel ab anno 25. vel 28. vel 29. aut 30. Iuuentus enim, vt ex Curiacio[c] refert, & docet Noster Leonardus Coquęus Magnæ Ducissę Hetruriæ confessor[d] incipit à 25. anno ad 45. vel vt tradit D. Isidorus[e] à 28. vel 29. vsq; ad 50. sic enim habet. *Tertia scilicet ætas adolescentia ad gignendum adulta, quæ porrigitur vsq; ad 28. an. Quarta Iuuentus firmissima ætatum oĩum finiẽs in quinquagesimo an. vel vt* D. Aug. asseruit[f] ab an. 30. vel paulò ante; sic enim ait: *Circa 30. quippe annos definierũt etiã huius sæculi doctissimi homines iuuentutẽ.*

21 Secunda comprobatio primæ partis.

Quando incipit iuuenilis ætas.

c In lib. singul. respon. Vlpij Marcelli ad l. 69. non aliter §. 1. D. de leg. 3.
d in cõment. ad lib. 22. de Ciu. Dei c. 15.
e lib. 11. Ethymolog. cap. 2.
f lib. 22. de Ciuit. cap. 15.

22 Incepit ergo Ioannes Bonus exercere artem Comiçam in principio suæ ætatis iuuenilis, atq; adeò vel circa an. 25. 28. 29. vel 30. & demus argumento incepisse illud munus An. 30. suæ ætatis.

23 Sed in exercitio artis Comicæ ad summum per 5. an. vrbes Italiæ peragrauit id colligo (præterquam quòd aliàs stare nõ possit cum professione B. Ioannis sub regula Augustini facta Anno 40. suæ ætatis, quam eo anno emissam tradidit Cõstantius) etiam ex Constantio eodem cap. 1. sic enim ait: *Piacque dunque a Dio dopo che scorso hebbe Gio. Buono vn pezzo per Italia, di essaudire i voti, & le preghiere della pietosa madre.* Nõ ergo potuit ampliùs discurrerę per Italiã quàm ad summũ spatio quinq; annorum. illa enim verba, *vn pezzo*, longiorem moram non admittunt; vt enim

Quot annis B. Ioã. Bonus artem comicã professus fuerit.

Chri-

a in suo vocabular. linguæ Hetruscæ, & Castellan. impresso Venet. anno 1608 apud Matthæũ Valentinum.

Christophorus de las Casas[a] tradit, idẽ significat, *pezzo*, quod apud Castellanos, *pedazo*. Hoc aũt verbũ non extenditur ad longiùs tẽpus; demus ergo per quinq; annos egisse comicũ; tunc in se, & in domũ maternã reuersus An. 35. suæ ætatis graui morbo à domino visitatur; voto facto restituitur ad pristinã sanitatẽ; sanus confitetur peccata sua Epõ Mantuano, eiusq; mater interim moritur, anno .s. sequẽti, nempè 36. suæ ętatis; is aũt erat Christi an. 1203. ad annum 1204. constat ergo ex prædicta cõputatione iuxtà relationem Constantij facta optimè cohærere veritati, si dicam[9] B. Ioannem in Eremũ Cæsenæ primo venisse An. 1204. vel ad summũ Ann. 1205.

Quã moram admittat hæc vox *in pezzo*.

24 Probatio secundæ partis.

Secundam partem sic suadeo. Nihil est quod conuincat oppositum; & eo statuto fiat optimè, vt infra ostendemus, B. Franciscum sub Ioanne Bono regulam Augustini fuisse professum, vt tradidere pijssimi, doctissimi, & Antiquissimi Auctores; ergo dicendum est; ita fuisse; vel saltem probabile est, quòd ita fuerit, cùm nihil obstet eius probabilitati. Cùm hoc enim stat, quòd eius conuersio ad regulam Augustini facta fuerit Anno 40. suæ ætatis, vt asseruit Constantius lib. 1. cap. 13. vbi ait. 40. annos in sæculo consumpsisse (non quidẽ integros, sed inchoatos, iuxtà communem modũ loquendi omnium nationũ, iuxtà quem annus inceptus numeratur pro completo) cùm enim assignemus; vt probabile & possibile, tempus Natiuitatis eius fuisse v.g. diem 23. Ianuarij Anni 1168. currebat annus quadragesimus ætatis illius à mẽse Ianuario anni 1207. ad Ianuarium An. 1208. atq; adeò si in principio Anni 1207. professus est Augustini regulã? id fecit an. 40. suæ ætatis inchoato, atq; adeo an. 40. Eum autem communem loquendi modum conuinco duplici exemplo. Primum est in bullis Pontificijs & Historijs asseritur Põtifices fecisse hoc vel illud Anno secundo, tertioue sui Pontificatus; & tamen sensus est, illud fecisse anno incepto, & inchoato. Secundum est, in Breuiario Romano dicitur B. Thomã obijsse quinquagenariũ. Natus est autem vt cõiter fertur die 21. Decemb. Oportet ergo vt ann[9] inceptus numeretur inter illos 50. quia aliàs iam essent 50. an. impleti, & incepisset excurrere annus 51. & tunc potiùs diceretur quinquagenario maior.

Secundũ communem modum loquẽdi annus inceptus in annorũ numero computatur.

25 Obiectio.

Sed obijcis imagines vetustas antè ducentos annos claustri Mantuani Augustinianorum Aedis, in quibus legebatur B. Ioan. Bonũ vitam suã in meliùs commutasse An. 1208. Credo equidem ita contineri, & picturas esse adeò antiquas, vt asseris; tamen ille, qui scripsit, vel scribi iussit, iustã erroris causam habuit; quia cùm legeret illum anno 1168. natum, & vouisse vitam religiosam sub Augustini nomine, vel regula, an. 40. suæ ætatis, apposuit id factum, sed errans An. 1208. quando implebatur Annus 40. ætatis; quasi dici non posset factum Anno 40. etsi fieret An. 1207. pcipuè si natus fuisset An. 1168. in principio, vt possibile & probabile est.

Soluitur.

26 Obiectio 2. b cap. 26. §. 3. pag. 431.

Obijcis Secundò. Quia etiam ipse Marquez[b] asserit B. Ioãnem Bonum primò exisse in desertum Cæsenæ, cùm ageret annos inter 40. & 50. & posteà sine regula vixisse 18. vel 20. annis vsq; ad Innocentij Tertij tempora, sub cuius pontificatus initio Augustinianam regulam professus est; quam et Magistri computationem sequutus eius transcriptor, nec satis legitimus, vt ex plurib[9] infra cõstabit, Nicolaus Crusenius in suo Monast. August.

27 Enaneścit.

Sed hæc obiectio suo pondere ruit, vel potiùs sua inanitate euanescit. Discursus .n. Magistri innititur falso fundamẽto Natiuitatis & mortis sãcti viri; neq; ille vidit vitam editam à Constantio ex processu Canonizationis; ex qua constat an. 40. ætatis suæ professum fuisse regulam Augustinianam; atq; adeò mirum non est, si in eo discursu errauerit præ falsitate fundamenti, cui innitebatur. Cùm autem nobis sit firmior relatio Constantij, ex ea debemus omnes viri sancti actiones, & illarũ tẽpora cõputare. Hæc aũt nõ admittit discursum, & cõiecturã M. Marq. sed supponit, & requirit nrãm calculationem ex parte tanq̃ possibilem, & ex alia parte tanquã necessariã cũ narratione Constantij, & cũ attestatione grauiũ Authorũ, nullo in oppositũ reclamãte fundamẽto, quod cõuincat eius impossibilitatẽ, aut improbabilitatẽ. Neq; credã Io. Bonũ 18. vel 20. annis sinè Augustini regula Eremũ incoluisse cũ alijs Eremitis. Etenim ostẽderet se non indigere regula Augustiniana, quã ex indigẽtia assumpsit: vt in regularib[9] obseruantijs ipse ẽt cũ suis Eremitis instrueretur; *Ex tunc enim*, vt ait Innoc. IV. in Bulla, q̃ habet Marq.[c] *cœperunt in regularib[9] obseruãtijs instrui, & regulariter se habere*; eò aũt ipso q̃ sine reg. Augustiniana tanto tẽpore duraret, ostẽsurũ se Aug. reg. non egere confirmat insignis obseruatio D. Thomæ[d] super illud, *deinde post annos 14. ascẽdi* Hie-

c cap. 13. §. 17 pag. 245.

d lect. 1. in ca. 2. ad Galatas fol. 150. pag. 2.

Hierosolymam dicit autem signanter 14. vt ostendat, quod non indigebat Apostolorum instructione, si 14. annis fuit sine eis.

28 Dictis adde. Tu ex temporum Chronologia ex Constantio accepta conuinci contendis improbabilem esse Magistri opinionem, ego defendo esse probabilem, tibi incumbit efficaciter ostēdere eius improbabilitatē; mihi satis esset probabiliter respondere; atq; adeò in fauorē meū admittenda omnia, quæ possibilia & probabilia sunt. Cùm ergo probabile, & possibile sit B. Ioannē Bonum natum 1168. v.g. mense Ianuario, & in Eremū Cæsenatensem primò exijsse an. 1204. vel 1205. & vouisse regulā Augustinianā in principio anni 1207. v. g. mense Februario, aut Martio; & B. Francisci primā conuersionē incidisse in an. 1207. v.g. mense Iulio, aut Augusto, vt statim ostendimus ad numerum sequentem, vnde conuincitur ex temporum Chronologia improbabile esse Magistri placitū asserētis sententiam de Monachatu Augustiniano S. Francisci esse probabilē? sanè facilè nobis persuademus ea, quæ nimis optamus?

Dicta confirmantur.

AD NVMERVM V.

Ex anno conuersionis B. Io. Boni nō conuincitur B. Franciscum non fuisse eius discipulum.

29 EX anno, quem assignasti primo secessui in Eremum B. Ioānis Boni, & professioni regulæ Augustinianæ, causam te putas euicisse. Quoniam Franciscus non potuit esse discipulus hominis conuersi an. 1208. vel 1209. iā enim ipse ante factus erat aliorum præceptor; id autem sic ostendis: prima conuersio S. Francisci incidit in annum 1206. secunda verò an. 1208. in quo suum ordinem instituit. Thomas enim Zelanus Francisci discipulus, & socius, Bonauentura, Marianus, & Antoninus Florentini expressè habent: S. virum Franciscum obijsse an. 1226. qui fuit vigesimus à prima eius conuersione, & à secūda, quando incepit ordinem Minorum, decimus octauus. Quæ stare non possunt, nisi dicamus primam conuersionē fuisse an. 1206. à quo vsq; ad 1226. excurrūt viginti anni, & secūdam contigisse An. 1208. inter quē & 1226. intercedunt anni decem, & octo.

Illatio aduersarij.

Probatur.

30 Quando ergo esse potuit B. Ioannes Bonus instructor S. Francisci, in illo biennio ante sui ordinis institutionē? non an. 1209. quia eo anno iā Fracīscus habebat sui instituti sectatores, quos erudiret? nō an. 1208. in quē etiam potuit incidere inchoatio annorū, quos B. Ioannes Bonus egit in Eremo Cæsenatensi; primò, quia eo etiā anno planè instructus erat Frācīscus in via Domini, & per eā iā cœpit instituere nouum ordinē Minorum. Secundò, quia B. Ioannes Bonus non statim, vt peruenit ad Eremū Cæsenatensem, cœpit coruscare miraculis, neque ipso sui secessus anno vndique peruolauit fama eius, vt ab Assisio Cæsenam se quæsitū, & visum attraheret Franciscum. Tertiò, quia Iordanus de Saxonia, [a] scribit B. Ioannē Bonum primò apud Budriolum Cesenatēsis diœcesis domunculam quandam de consensu diœcesani construxisse, & ibidē vitam Eremiticā in arctissima pœnitentiā duxisse, antequam fama cōuersationis eius per loca vicina crebresceret; quod & Marquez probat, [b] & habetur in Bulla, [c] Innocentij IV. quam Marquez transcripsit; [d] non ergo potuit ante annum saltem 1209. rationabiliter ei tradi Franciscus in discipulum; & multo minùs dici apud eum tyrociniū explesse, aut professionem emisisse; eo enim anno, vel ipso Marquez authore, [e] tunc erat aliorū præceptor, & instituebat ordinem Minorum. Ergo sententia de Monachatu Augustiniano S. Francisci non solùm vera non est; sed neque probabilis, cùm neque fuerit, neque esse potuerit, supposito certo hoc annorū calculo, B. Ioannis Boni discipulus, vt Patres hucusque Augustiniani asserebant.

[a] Lib. 1. cap. 4.

[b] Cap. 16 § 2.

[c] Admonet nos.

[d] Cap. 13 § 17 & cap. 12. § 3.

[e] Cap. 16. § 2.

Pro clariori huius controuersiæ resolutiones suppono primò multiplicē esse sententiā de tempore primæ conuersionis S. Francisci. Prima, quā mordicus sequeris, defendit B. Franciscū primò fuisse conuersum an. 1206. huic parti subscribit B. Antoninus (sibi ipsi; vt videbimus, parum constans [f]) ibi: *Nam primò per duos annos honestum habitum & Eremiticū gerens portando baculum in manibus, accinctus corrigia, calceatis incedens pedibus per Ciuitatē Assisij mendicādo, nunc latebat in Eremis, nūc Ecclesiarū reparationibus insistebat deuotus; incepit autē vitā istam anno Domini 1206. Pontificatus Innocentij III. anno 14.* In qua computatione anorum Christi cū annis Innocentij imbibit errorem, quem statim notabimus in Martino Polono. Secūda adstruit id cōtigisse anno 1207. At tertia, cui videtur fauisse Marquez, [g] admittit hoc necessario accidisse anno 1207. vel 1208.

31 Supponitur primo, & probatur pro cōtrouersiæ resolutione multiplicē esse sententiam de tēpore conuersionis B. Francisci.

Prima sententia

[f] 3. p. hist. tit. 24. cap. 7. in principio, fol. 237. pag. 1.

Secūda & tertia sententia.

[g] Cap. 16. § 2. pag. 218.

Suppono secundo multiplicem esse sententiam de tempore secundæ cōuersionis B. Francisci, & institutionis ordinis Seraphici. Prima docet B. Franciscum incepisse ordinē suum an. 1199. & ab Honor. III. confir-

32 Supponitur secūdo, & probatur multiplicem esse sententiam de tempore secundæ conuersionis.

Prima sententia.

cōfirmatū an. 12. a sita Frāciscus Lōgi à Coriolano Capuccin. a Asserit secūda Illustriss. religionē Franciscanam à B. Francisco primitùs institutā an. 1206. ita Henricus Sterō in Annalibus, & Martinus Polonus, b (quos duos ab omnibus in hac parte deuiasse Authoribus scripsit Marquez, c sed minùs benè; id enim censerunt alij, quos statim subijciemus) cuius verba ibidē hæc sunt. *Ordinem verò Fratrum Minorum incepit S. Franciscus prope Ciuitatē Assisinam apud S. Mariam de Portiuncula ann. Domini 1206. Pontificatus eiusdem Domini Innocentij an. 14. qui fuit annus conuersionis ipsius, à quo postea an. 24. defunctus est. Is Franciscus ante suā cōuersionem vocabatur Ioannes.* Et sub Gregorio IX. d sic ait. *Anima eius à carne resoluitur ann. Domini 1230.* & sub Honorio III. e *Hic Papa an. Domini 1216. ordinem Fratrum Minorum confirmauit.* Tot simul errores in vnum congessit Martinus, quem vidi; Henricū autem non legi. In computatione verò annorū Christi cum annis Innocentij, idē est apud Martinum error, atq; apud Antoninū loco paulò superius citato. Vitiū adeò clarum potiùs credam esse scriptoris quā Authoris. Innocentius enim III. electus fuit 6. Idus Ianuarij an. 1198 atq; adeò an. 1206. tantùm currebat annus 9. Pontificatus Innocētij, vt benè supputauit Emanuel Rodriguez statim citandus.

a In Breuiario Chronologico impresso Lugduni anno 1623 pag. 346. & 348. anno 1199. secunda sententia.
b Sub Innoc. III. pag. 397.
c Cap 22. § 5. pag 379.
d Pag. 405.
e Pag. 400.

33 In eadem sententia sunt ex familia Seraphica Illustriss. D.D. Fr. Franciscus Gonzaga, Franciscanæ religionis generalis, & Archiepiscopus Mantuanus 1. p. Chronicorum, pag. 65. ibi. *Beatissimus P. Franciscus, qui sub Innocentio III. ordinē an. 1206. instituit &c.* & 2. parte in Prouincia Bononiæ Monasterio 2. monialiū S. Guillelmi Ferrariæ, sic ait: *Cùm an. 51. à Minoritici ordinis exordio, nempe 1257. à Christi Natiuitate,* (credit ergo exordiū sui ordinis fuisse an. 1206. sicut & in 1. p. asseruerat) *Sorores quædā clarissæ, &c. domum quandam D. Guillelmo dicatam, atq; muris Ferrariensis Ciuitatis cinctam, ex eleemosynis sibi oblatis à Patribus Augustinianis ordinis Eremitarum emerunt, ea tamen lege statuta, vt conuentus erigendus antiquum titulum retineret.* P. Emanuel Rodriguez, f loquens de Innocētio III. sic habet: *Sub quo an. 1206. Pontificatus eiusdem anno 9. ille Patriarcha pauperū gloriosus & Seraphicus P. N. Franciscus regulā suā sacra religionis ordinauit Spiritu Sancto dictante, & ipsius approbationem à dicto Pontifice obtinuit fortè viua vocis oraculo;* & tandem Matthias Palmerius, g sic ait. *Franciscus ordinis Minorum princeps, terrena despiciens sequutus est Christum.*

f In Compendio priuilegiorum Regularium, pag. 13. col. 1.
g In Chronico sub anno 1206.

34 Tertia sententia censet, initia ordinis Seraphici constituenda esse an. 1207. ita Syluester Maurolicus, Abbas Roccæ Amatoris ordinis Cisterciensis in Sicilia, h Iacobus Gordonus Iesuita, i qui sub an. 1207. sic ait: *Quo ferè etiam anno S. Franciscus initium aliquod dedit sanctissimo Franciscanorum instituto; ex Matthæo Cosfulano,* & tandem Hadrianus Baarlandus, k sic ait: *Anno 1207. Franciscanorum origo, instituta est Minoritarum religio. Totum terrarum orbem vna hæc familia impleuit.*

Tertia sententia.
h In Mari Oceano omnium religionum impresso Messanæ an. 1613 pag. 330.
i Tom. 2. operis Chronologici, impresso Coloniæ anno 1614.
k Lib. 3. Historiarum Ducum Brabantiæ ann. 1532 editarum.

35 Quarta sententia, quam tu amplecteris, tenet Seraphici ordinis fundationem accidisse anno 1208. Quinta verò admittit hoc euenisse anno 1209. vel 1210. à quo dicendi modo non videtur dissensisse Marquez. l Determinat autem Seraphicæ institutioni annum 1210. Nicolaus Boerius, qui floruit circa annum 1332. in tractatu de statu, & vita Eremitarum, qui habetur tomo 13. tractatuū Iuris. p. 2. fol. 432. pag. 1. ibi: *S. Franciscus incepit ordinem suum anno 1210 sub Innocentio.* Et Chronicum Authoris Anonymi, quod habetur ad finem historiæ Comitum Tolosæ, editæ in lucem anno 1624. & deducitur vsque ad annum 1289. sic ait. *Anno Domini 1210. cœpit ordo Fratrum Minorum.* Vltima sententia adstruit initium familiæ Minorum assignandum esse ab anno 1209. ita tenet Onuphrius Panuinius sub anno 1209.

Quarta sententia.
Quinta sententia
l Cap. 26 § 1. pag. 418.
Sexta sententia.

36 In tanta opinionum varietate, ego arbitror primam B. Francisci conuersionem anno 1207. v. g. mense Iulio; aut Augusto; secundam verò, & ordinis Minoritici institutionē in principio an. 1209. cōtigisse; & sanè ordinis Seraphici fundationem eo anno accidisse, tu ipse admittis, nec reprobas. m His autem terminis sic statutis, verū vero consonat, & omnia, quæ tam de B. Ioanne Bono, quā de S. Frācisco ab Authoribus illius tēporis affirmātur, possunt verificari, vt ex argumētorū solutione cōstabit.

Primam B. Francisci conuersionem accidisse anno 1207 secundā anno 1209 in principio probandum proponitur.
m § 3. num. vltimo pag. 38.

37 Primā huius asserti partē, quæ plurium Authorū testimonio fulcitur, clarè probabimus ex secūda, cū enim prima S. Frācisci cōuersio acciderit biennio ante institutionē ordinis Frāciscani, vt ex scriptoribus etiā ipsi S. Frācisco coætaneis expressè, patet, fit cōsequēs, quòd, si ordinis institutio incidit in an. 1209. saltē in principio, prima cōuersio cōtigerit an. 1207. v. g. mense Iulio, aut Augusto; à quo tēpore vsq; ad anni 1209. principium intercedit biennium, non quidem integrum, & completum, sed inceptum & inchoatum. Rectè autem dicitur

Probatur prima pars, ex secunda.

gitur res facta biennio ante; quando facta est ante duos annos inchoatos: qua ratione dicere possumus mortem Philippi III. qui obijt mense Martio an. 1621. contigisse triennio ante electionem Vrbani VIII. qui electus est die 6. Augusti anno 1623. cùm tamē tantùm intercessérint duo anni, quatuor menses, & dies aliquot.

38 *Probatur secunda pars primæ authoritate D. Antonini.*

Probemus ergo S. Franciscū instituisse suum ordinem ann. 1209. quæ est secunda pars nostri asserti, & primò B. Antoninus, licet,[a] sic habet: *Sub hoc ergo Innocentio III. anno Domini 1210. cœperunt ordines Mendicantium; Prædicatorum scilicet, quorum pater fuit B. Dominicus; & Minorum, quorum pater fuit B. Franciscus, de quibus infra*; Et quamuis, [b] dixerit eū per duos annos portasse habitum Ereniticum, eamq; vitam incepisse anno 1206. ex quo videtur fundatio ordinis Minorū reijcienda in annum 1208. Nihilominùs statim subdidit hæc verba. *Anno verò Domini 1209. dum missam in Ecclesia S. Mariæ de Portiuncula deuotus audiret, & legeretur Euangeliū id, quo Christus dixit Apostolis.* Nolite portare aurum, aut argentum, neque sacculum, neq; peram, neq; calceamenta &c. *Illico calceamenta deposuit, peram & pecuniam abdicauit, reiectisq; baculo, & corrigia vna contentus tunica pro cingulo funem sumpsit; & sic ad seruandā vitam Euangelicam se totis viribus recollegit, quo tempore secundum opinionem veriorem in lapide isto fundamentali ordo Fratrū Minorum initium & fundamentum accepit*; & ibidem, [c] loquens de anno 1209. sic ait: *Frater Ægidius fuit tertius discipulus, qui habitu indutus à B. Francisco post duos annos à primordio conuersionis*, (ergo hæc fuerat an. 1207.) *ipsius B. Francisci; audiens enim hic Ægidius Bernardum, & Petrum Assisinates mundo contempto habitum Euangelicæ perfectionis sub B. Francisco suscepisse, imitatus est eos.*

[a] 3 p tit 19. c. 1 § 4 fol. 32 pag. 1 in impressione Basiliensi per Nicolaum Kesler ann. 1491. die 10. Februarij.
[b] Tit 14 fol. 237. pag. 1.
[c] §. 11. fol 241 pag 2.

39 *Probatur secundo authoritate aliorum authorum.*

Secūdò Illustriss. D. Francis. Gōzaga, quāuis loco cit. supra asseruisset ordinē Seraphicū fuisse institutū, & initium sumpsisse ann. 1206. tamē 1. p. pag. 1. sic inquit. *Cunctis tanti viri conuersionē, viuendiq; modū summè admirantibus, pij aliquot viri, quibus sana mens fuit, anno à virgineo partu 1209. Pontificatus verò Innocētij III. Summi Pontificis* 10. (debet dicere 12. quia fuit electus 6. Idus Ianuarij ann. 1198.) *Sibi adhærere cœperunt; quorū auspicijs Seraphicus Minorum ordo initiū sumpsit.* Pater Fr. Franciscus Diago Dominicanus, [d] referens D. Bonauent. assignare aduentū S. Francisci in Hispaniam ann. 6. cōuersionis ipsius, sic subdit. *Et hic fuit sine dubio annus 1214. supposito quòd eius cōuersio,* (nempe secunda) *fuit anno 1209. &c.* Gualtherus, [e] ait sub anno 1209. *Ordo S. Francisci instituitur.* Onuphrius an. 1209. F. Frācscus Ortiz Lucius Diffinitor Prouinciæ Castellæ ordinis S. Frācisci, [f] Ciaconius etiam Dominicanus, [g] inquit. *Ordo Minorū inchoatur à B. Francisco an. 1209* Atq; adeò tā iuxtà Antoninū, quàm iuxtà Gōzagā, & alios prima conuersio S. Francisci debuit incidere in annum 1207. v. g. mense Iulio, aut Augusto, vt probabile est.

[d] Lib 1. Comitum Barcinonensium, cap. 8 fol. 181.
[e] In Chronologia sæculo 13. ann. 1209.
[f] In suo Flore Sanctorum in vita S. Francisci, fol. 318 pagina 5.
[g] In vita Innocentij III. pag. 526.

40 *Deducitur ex dictis B. Franciscum potuisse profiteri regulā Augustini sub B. Ioāne Bono.*

Ex his constat absq; vlla contradictione, aut repugnantia B. Franciscum potuisse profiteri Regulam Augustini sub B. Ioāne Bono. Ostendimus enim B. Ioannē Bonū post duos, vel tres annos pœnitentię exactos sinè regula approbata in Eremo Cæsenatensi, demū in principio an. 1207. vouisse regulā Augustinianā; docuimus etiam B. Francisci primam conuersionē incidisse in an. 1207. mense Iulio, aut Augusto. Quòd ergo inconueniēs erit, quæ impossibilitas ex tēporū Chronologia, vt dici nequeat B. Franciscū sub Magisterio B. Ioannis Boni fuisse professum regulā S. Augustini? Sed obstabant argumēta nobis opposita? At illa nō adeò vrgent quin facillimè solui possint. Dicendū est enim Franciscū primo fuisse cōuersum an. 1207. mēse Iulio, aut Augusto, & tunc fuisse discipulum B. Ioannis Boni, qui in Eremum secesserat an. 1204. vel 1205. & vouerat regulam Augustinianā in principio eiusdem an. 1207. posteà verò an. 1209. B. Franciscus ordinē suum instituit. Ex quibus, vel verissimis, vel saltem probabilissimis, tota moles opposita facilè ruit; fitque euidens ex tēporum chronologia non tolli, imò potius confirmari sententiam M. Marquez de probabilitate Monachatus Augustin. S. Francisci.

41 *Non obstare positæ determinationi testimonia Thomæ Zelani, Bonauenturæ, Mariani, & Antonini probatur. Verificatur in sententiā Authoris S. Franciscum obijsse ann. 20. à sua prima conuersione, & 18. à secunda. Pro intelligētia supponitur primo, & probatur suppositionē respectu annorū fieri aliquādo per annos emergentes, aliquando per vsuales; & quid vtraque sit.*

Neq; cōtra hoc est testimoniū, Thomæ Zelani, Bonauent. Mariani, & Antonini Florentinorū; illud enim nobis quoq; verissimū: dupliciter enim adhuc in nostra sententia verificatur S. Franciscū obijsse an. 20. à sua prima cōuersione; & 18. à secunda cō uersione, quando instituit religionem Seraphicam. Pro cuius intelligentia suppono primo enumerationem annorū aliquādo fieri per annos emergētes, & aliquādo per vsuales; annus emergēs est, qui excurrit ab ea die, in qua res accidit vsq; ad eādē diē anni sequentis; vt v. g. electus est S. D. N. Vrbanus VIII. die 6. Augusti anno 1623. primus annus emergens Pontificatus illius cucurrit vsquè ad diem 6. Augusti anni 1624. vsualis verò annus est, qui du-

rat à Ianuario in Ianuarium; & sic primus annus vsualis Vrbani VIII. tantum durauit ad finem Decembris anni 1623.

42 a In Chronicis Hispaniæ, tomo 2.

b In cap. 15. Actuum Apostolorum fol. 270. pag. 2.

Ex hac distinctione anni emergentis & vsualis, Ambrosius Morales, a conciliat plura antiquiorum testimonia, quæ secum pugnare videbantur. Hac etiam ratione doctissimus Hugo Cardinalis, b sic ait: *Eodem quartodecimo anno, quo Paulus venit Hierusalem, Petrus iuit Romam quarto anno Claudij, qui & ipse erat quartusdecimus à Conuersione Pauli, & Passione Christi; quòd verum est de anno emergenti, computando scilicet à Passione Christi; de anno autem vsuali qui incipit à Ianuario, non est verum; quia in Ianuario sequentis anni conuersus; ideò dixit, Magister in Histo ij: ipsum cõuersum secundo anno à Passione, anno inquam vsuali, non emergenti.*

43 Ex suppositione responde tur obiectis primo.

Ex hac doctrina responderi potest primo B. Franciscum mortuum fuisse anno 20. à sua prima conuersione non emergenti, sed vsuali; sic enim annus 1207. vsque ad finem Decembris est primus annus vsualis, & annus 1208. est secundus, & sic de reliquis, vsque ad annum 1226. qui in hac computatione est vigessimus à prima conuersione, & decimusoctauus à secunda, quæ accidit in principio anni 1209. & ideò annus ille vsualis non attribuitur etiam primæ conuersioni; sed tantùm secundæ; quando enim pauci sunt dies, qui vel supersunt, vel desunt, annus vsualis sæpissimè non tribuitur vtrique, sed vni soli, vt obseruauit Morales vbi supra.

44 Supponitur secũdò, & probatur, quod in cõputatione annorum vltimus accipi tur frequentissimè inceptus pro completo.

Secundò suppono in cõputatione plurium annorum, vltimum eorum frequentissimè accipi inceptum pro completo; hic est vsitatus modus loquendi omnium hominum; hęc est communis obseruatio omnium Authorum; neq; aliter explicarentur plura loca Sacræ Scripturæ. Hac ratione dicimus Pontificem fecisse hoc, vel illud anno 2. aut 3. sui Pontificatus, nempe incepto & currenti, Hac ratione in Martyrologio die 25. Decembris dicitur Christum natum esse anno à Creatione Mundi 5199. ab egressu populi Israel de Ægypto anni 1510. ab vnctione Dauid in Regem 1032. & denique anno Imperij Octauiani Augusti 42. quæ omnia intelliguntur de ijs annis inceptis & currẽtibus.

45 Ex secunda suppositione respondetur secũdo obiectionibus.

Ex hac etiam doctrina respõdeo secundò, & fortasse clariùs ad obiectionẽ, nempe asserendo B. Franciscum mortuum esse anno 20. incepto & currente à prima sua conuersione, & 18. incepto & currente à secunda conuersione, & institutione sui ordinis. Hoc autem verissimum est in nostra computatione; à mẽse enim Iulio, vel Augusto anni 1207. in quo dicimus eũ fuisse primo conuersum, vsq; ad diem 4. Octobris anni 1226. in quo obijt, excurrunt anni 19. & duo, vel tres mẽses, paulò magis, aut minùs; atq; adeò obijt ann. 20. incepto, & currente; & deinde à mense Ianuario, vel Februario anni 1209. in quo credimus B. Franciscum instituisse suum ordinem, vsque ad diem 4. Octobris anni 1226. excurrunt anni 17. & nouem, vel octo menses, paulò magis, aut minùs; atque adeò obijt anno 18 incepto & currẽte à sua conuersione. Ex his igitur testimonijs nihil firmum infertur cõtra probabilitatem nostræ sententiæ.

Adde, vel ij Authores interpretãdi sunt; vt asserant D. Franciscum obijsse eodem die, quo implebatur annus vigesimus à prima conuersione, & 18. à secunda: vel non: Primũ videtur incredibile, nempe D. Frãciscũ die 4. Octobris primo conuersum, & instituisse suum ordinem, & obijsse; neque id affirmari credibiliter potest: nisi aliũde ostendatur. Dicendum ergo est secũdùm; & tunc sic procedo. Ergo vel obijt anno 20. iam impleto, & currente 21. vel tãtùm incepto & currente; primum est contra cõmuniorem loquendi modum, & nullũ est speciale fundamẽtum ad asserendum eo modo potiùs quàm alio annos esse enumerandos; ergo dicendum est secundo modo numerari annum vigesimũ, & decimũ octauum, nẽpe inceptũ & currentẽ, quòd est conformiùs communi modo loquendi; vel saltem id poterit probabiliter dici, cùm nihil conuincat alio modo annos debere computari? 46 Confirmatur data respõsio.

47 Responsio ad obiecta singilatim.

Ex his præcipua obiectio, quæ in oppositũ militabat, dupliciter euanescit. Sed adhuc placet singilatim ijs respondere, quibus suadebatur B. Ioannẽ Bonum non potuisse esse instructorem B. Francisci anno 1208. nos enim asserimus fuisse illius instructorẽ anno 1207. & 1208. vsq; ad principium anni 1209. in quo suum ordinem instituit. Vnde ad primam probationem in contrarium respõdeo ex dictis, B. Franciscum anno 1208. nondum plenè fuisse instructũ in via domini, ita vt cœperit instituere nouum ordinẽ; hoc enim præstitit in principio anni 1209. Ad secũdam probationem respondeo, ita est. Tamen B. Ioannes Bonus secessit in Eremum Cæsenæ anno 1204. vel 1205. & toto illo tempore

pore vſq; ad principium anni 1207. adeò ſanctè vixit, vt mundum in ſui admirationem rapere, & Franciſcum ſe quæſitum, & viſum attrahere ab Aſſiſio vſque Cæſenam potuerit; & ex hoc ruit etiam tertia probatio; admittimus enim B. Ioannem Bonum aliquo, ſed paruo tempore vitam Eremiticam in arctiſſima pœnitentia duxiſſe, antequam fama conuerſationis eius per loca vicina crebreſceret. Tamen ab anno 1204. vel 1205. in quo ſeceſſit in Eremum vſque ad principium anni 1207. & potuit agere pœnitentiam, & fama conuerſationis eius per vicina loca crebreſcere; ita vt odore ſanctitatis eius allecti, plurimi ad eum confluerent, vt præteritum vitæ genus in melius commutarent; & vnus ex illis eſſe potuit B. Franciſcus. Quis enim neget ſpatio duorum annorum non potuiſſe Aſſiſio vſque Cæſenam peruenire notitiam ſanctiſſimi hominis miram in Eremo agentis pœnitentiam?

48 Inſtantia. Sed inſtabis, quia verba Iordani, & Innocentij ampliùs requirunt quàm ſpatiū duorum, vel trium annorum. Verba Iordani de Saxonia lib. 1. Vitas Fratrum, cap. 8. hæc ſunt. *Erat quidam frater magnæ ſanctitatis, re & nomine Ioannes Bonus, qui primò apud Budriolum Cæſenatenſis diœceſis domunculam quandam de conſenſu diœceſani conſtruxit, & ibi vitam Eremiticam in arctiſſima pœnitentia duxit. Cùmque fama conuerſationis eius per loca vicina crebreſceret, plurimi ad eum conuerſi ſunt, inter quos fuit B. Franciſcus, qui ordinis poſtea Fratrum Minorum fundator fuit; qui in honorem S. Mariæ Virginis Eccleſiam conſtruxerunt ibidem, in qua ſimul cum dicto patre virtutum domino ſedulè ſeruierunt. Creſcente autem merito, & numero iſtorum conuerſorum religio illa per eos in diuerſis partibus, in quibus manſiones conſtruxerunt*; *conſtruxerunt*, legit Iordanus; at verò Marquez, [a] Vuadingus, [b] Laurentius de Empoli, [c] legunt, *Conſtruxerant extitit propagata. Vocabantur autem iſti homines Fratres Eremitæ Fratris Ioannis Boni, cùm ipſe fuerit primus inſtitutor eorum, & quaſi Prior generalis ordinem illum paterna ſolicitudine gubernaret. Cùm autem ijdem religioſi aliquam de approbatis regulam non haberent, ordini Eremitarum S. Auguſtini de mandato Sedis Apoſtolicæ ſunt vniti, ſicut infra meliùs continetur.* Hæc verba, *ſicut infra meliùs continetur*, ab aliquo per errorem videntur addita in margine, & per maiorem ex margine, irrepſerunt, in textum. Vnio enim; quæ infra nempe, c. 14. eiuſdē libri Iordani continetur, facta fuit ab Alexandro IV. anno 1256. quando iam currebat annus ſeptimus à morte ſancti viri.) *Sicque vir iſte ſanctus qui priùs ſinè regula religioſè vixerat, poſtmodum ſub regula S. Auguſtini militās per ampli' in deuotione ſedula virtutū domino ſeruiebat.*

[a] In Bull. Innocentij, cap. 13 §. 17. pag. 245.
[b] § 3 num. 11 pag. 36.
[c] in Bullario Auguſtiniano pag. 178.

Verba vt infra meliùs continetur ab aliquo addita notatur, & quomodo.

49 Verba vero Bullæ Innoc. IV. (quæ extat apud Marquez, [d] apud Empoli in Bullario Auguſtiniano pag. 176. conſtitutione 14. Innocentij IV. & nos infra illam tranſcribemus totam in reſponſione ad §. 4. habeturq; originaliter in Archiuo noſtro Romano, nu. 14.) hæc ſunt: *Sanè ad audientiam Domini Papæ peruenit, quòd bonæ memoriæ Fr. Ioannes Bonus* - - - - - - - - - - - *Non potuit legi*, ſic ait Marquez ad marginem; at in Bullario Auguſtiniano R. P. M. Empoli maior extat Lacuna, deſunt enim etiam illa verba. *Fr. Ioannes Bonus in ordine veſtro primò apud Budriolum Cæſenatenſis diœceſis de conceſſione diœceſani loci eiuſdem domum incepit; & dum fama conuerſationis eius per loca vicina crebreſceret, & plurimi cōuerterentur ad eum*, (non ait, *ad Deum*, ſed, *ad eum*. Hoc modo loquitur Bernardus Epiſt. 251. ad Abbatem Præmonſtratenſem, ibi: *Poſſem & alios forſitan non paucos nominare, ſiue conuerſos ad vos, ſiue reuerſos &c. Eccleſiam in honorē B. Mariæ Virginis conſtruxit ibidem. Creſcente autē numero, & merito eiuſmodi conuerſorum* (ita legit Marquez, [e] & Iordanus, [f] Vuadingus verò, [g] habet, *onuerſatorum*, fortè error ēſt Typographi.) *Religio veſtra per eos in diuerſis partibus, in quibus manſiones conſtruxerant, extitit propagata. Cùm autem ijdem religioſi aliquā de approbatis regulam non haberent, quidam ex eis accedentes ad Sedem Apoſtolicam obtinuerunt ab ea B. Auguſtini regulam ſibi dari, & ſic ex tunc cœperunt in regularibus obſeruantijs inſtrui, & regulariter ſe habere.*

[d] Cap. 13 §. 17. pag. 245.
[e] Cap. 13. §. 17 pag. 245.
[f] Lib. 1. Vitas Fratrum, cap. 8
[g] §. 3. num. 11 pag. 36.

50 Ceterum, totum hoc duplici via facilè eliditur. Prima eſt, ſi dicamus cùm M. Marquez, [h] tā in teſtimonio Iordani, quàm in Bulla Innocētij plura poni per anticipationē, ſeu recapitulationē; eorumq; legitimū ſenſum hunc eſſe: Beatus Ioannes Bonus vitam Eremiticam prope Cæſenā in arctiſſima pœnitentia duxit; cùmque eius fama crebreſceret, plurimi ad eum ſunt conuerſi, ſiuè ante, ſiuè poſt profeſſionem regulæ Auguſtinæ; & inter eos poſt regulæ Auguſtinianæ profeſſionem fuit B. Franciſcus. Cùm verò ijdem, qui illum in Eremo priùs comitabatur, & poſtea fuerunt veri religioſi, non haberent regulam approbatam, acceſſerunt ad Sedem Apoſtolicā, & ab ea obtinuerunt regulam Auguſti-

Diluitur ſecunda via prima.
[h] Cap. 16. § 5. pag. 433.

Augustini; ex tunc cœperunt in regularibus obseruantijs instrui; fuitque eorum generalis idem Ioannes Bonus, qui & fuerat primus eiusdem congregationis institutor. Hic autem modus referendi plura per anticipationem, tam in authoribus prophanis, quam in Sacris literis communissimus est. Ita docuit Augustinus lib. 3. de doctr. Christ. cap. 36. ibi; *Sextam regulam Ticonius recapitulationem vocat, in obscuritate scripturarum satis diligenter inuentam; sic enim dicuntur quadam, quasi sequantur in ordine temporis, vel rerum continuatione narrentur: cùm ad priora quæ prætermissa fuerant, latenter narratio reuocetur.* Ex qua phrasi ibidem, [a] explicat illud Genes. 10. *Et erat omnis terra labium vnum. Quomodo hoc potest intelligi,* ait August. *Quando superiùs dictum est quòd filij Noe, vel filiorum eius, distributi essent per terram secundùm tribus, & secundùm gentes, & secundùm linguas suas; nisi quia per recapitulationem postea commemorat, quòd prius erat.* Sic ergo in prædictis testimonijs, cū sermo esset de discipulis B. Ioannis Boni, & inter eos cōnumerasset B. Franciscum, qui se tradidit B. Ioanni Bono, postquam in ea congregatione regula Augustini introducta est; tunc per recapitulationem postea commemoratur, quòd priùs erat, & instituitur sermo de eadem congregatione ante regulam, & de eius augmento post regulam Augustini; & rursus per recapitulationem enarrat id, quod contigerat ante tam magnum augmentum, nempe acceptionem regulæ Augustinianæ.

Modus referēdi plura per anticipationē tum in sacris tū in prophanis authoribus communissimus.

[a] Et lib. 1. quæstionum in Genesim quæst. 19.

Per recapitulationē narratur posterius, quod prius erat.

51 Roboratur data solutio, & cum fundamento traddi. Probatur 1.

Neque sinè fundamento, aut pro libito explicamus hæc testimonia per anticipationem, seu recapitulationem. Primò, quia ipse cōtextus satis prodit sermonem esse recapitulatiuum, vel anticipatiuum; sic enim Bulla habet inter alia; *De concessione diœcesani loci eiusdē domū incepit, & dū fama conuersationis eius per loca vicina crebresceret, & plurimi conuerterentur ad eum;* Ecce narratur conuersio plurimorum ad eum post inceptam domum de licentia Diœcesani; & tamen quis sibi persuadeat eum incepisse domum, & de licentia Diœcesani pro se solo, & non pro alijs discipulis? Secundò, quia Constantius in vita S. Ioannis Boni cap. 1. & 2. non assignat multiplicationem religionis ante regulam Augustini, sed post illam; vnde cap. 2. postquam dixit B. Ioannē Bonum induisse habitum nigrum & corrigiam, quibus olim S. Augustinus vestiebatur; subiunxit: *Non passo molto, che per la diuolgata sua santità concorreuano à lui da ogni lato huomini risolutissimi di lasciare il mondo ad esempio suo, & secò vita Eremitica viuere.* Et statim, *di modo, che in meno de dui anni crebbe tanto il numero delli Romiti in quella Prouincia, che più no ve ne capeua; onde fu forza à quelli che doppo cōuennero, dilatarsi per altri paesi, noue solitudini ricercando. Tal che sparsi per l'Vmbria, & per la Marca Anconitana, la quiui già cadēte Religione Agostiniana di nouo resarcirono, & reformorno.* Ergo illi, per quos religio illa in diuersis partibus extitit propagata; conuenerunt ad S. Ioannem Bonum, postquam ipse regulā, & habitum S. Augustini professus fuerat. Tertio, quia mirum esset cōgregationem illam adeò excreuisse nondum approbatam, & sinè approbata regula coalescentem, cùm tamen ferè per eadem tempora legamus in S. Antonino, [b] de ordine S. Francisci hæc verba, postquam ab Innocentio III. viuæ vocis oraculo fuerat approbatus; *Missi hinc inde per orbem fratres à quibusdam Prouincijs recipiebantur, vt pauperes, sed non sinebantur ædificare loca; & ab alijs cum multis iniurijs expellebantur tanquàm falsarij & suspecti, pro eo, quòd sui status nullam literam authenticā afferebant.* Perpendat mecū parumper amicus lector. Religio Seraphica non sinitur ædificare loca, & expellitur cum iniurijs, quia non afferebat literam authenticam, cùm tamen iam esset viuæ vocis oraculo cōfirmata; & credi potest per eadem tempora Congregationem. S. Ioannis Boni sinè vlla Ecclesiæ approbatione, & sinè regula approbata tot ædificasse monasteria? Quis sanæ mētis hoc credat? Dicendum ergo in prædictis testimonijs eam propagationem religionis referri ante acceptionem regulæ Augustinianæ per anticipationem, seu recapitulationem.

Probatur 2.

Probatur 3.

[b] 3. p. tit. 24. cap. 7. fol. 137 pag. 2.

52 Secunda via diluendi argumentum.

Secunda via, qua totum id facillimè soluitur, est, si dicamus adhuc admisso, quòd ea propagatio religionis, seu congregationis S. Ioānis Boni fuerit ante professionem regulæ Augustini, id totum (excepto Monachatu Augustiniano S. Francisci, qui ibi per recapitulationem narratur) cōtigisse duobus illis, vel tribus annis, qui excurrerūt ab anno 1204. vel 1205. ad annū 1207. in quo ostendimus regulā S. Augustini introductā fuisse in eam cōgregationem. Neque id mirum esse debet, cùm Constant. [c] ex processu Canonizationis referat minori tempore quàm duobus annis adeò in ea Prouincia excreuisse, vt vltra capi non posset. Qualibet istarum

[c] Lib. 1. c. 2.

rum solutionum viro non malè affecto videbitur probabilis, & prima mihi est verior.

AD NVMERVM VI.

Suppletio Lacunæ Bullæ Innocentianæ expenditur.

53 Assertio adversarij. EX testimonio Bullæ Innocētianę paulò ante relato occasionem arripuisti, vt magnum in nos beneficium conferres, locum hiulcum & mancum restituendo. Adduxit Marquez, a eam Bullam & cap. 22. §. 5. pag. 378. eam partem Bullæ, in qua sic habetur: *Cùm F. Ioannes Bonus - - - - - - - - - - - - - - in ordine vestro &c.* Et in margine notat legi non potuisse illud, quòd punctis signatum est; refertq; simul eam Bullam contineri in Archiuo Romano Augustinianorum, & inter codices Illustrissimi D. Fr. Alexij de Meneses Archiepiscopi Bracharensis, & eiusdem instituti, quòd non sinè mysterio repetis.

a Cap. 13 §. 17. pag. 245.

54 Hinc obiter admiraris, cur ex nullo eorum locorum Lacunam suppleuit? Aisq; *Vel magis mirum esset, si vtrobique apud Augustinianos locus iste esset corrosus, non dico. corrasus*; & deinde locum mutilum sanas ex Regesto Pontificio Innocent. IV. in quo sub an. 10. b idem habetur diploma, vbi additis à te per parenthesim quibusdam, sic scribitur. *Sanè ad audientiam Domini Papæ peruenit, quòd bonæ memoriæ Fr. Ioannes Bonus* (hic Lacuna) *primus* (hoc illud verbum vnicum, quòd legi non poterat, nolo dicere non placebat.) *In ordine vestro, primam apud Budriolum Cæsenatensis diœcesis de concessione diœcesani loci eiusdem domum incepit.*

Aduersarij præsumptio.

b Num. 635. fol. 161. pag. 2.

55 Beneficium colligitur ex aduersario. Hoc tuum in Augustinianam familiam obsequium? siccine offensas & conuicia procul fecisti? sed in hoc tanto beneficio, duo sunt, pro quorum vno religio Eremitica tibi grates refert, & pro altero ignoscit. Agit gratias, quia gaudet cœtera reperiri in Regesto prout citantur à Magistro; vt certum sit B. Ioannem Bonum sub regula Augustini in congregatione vixisse, & munere prioris generalis functum fuisse, quòd R. P. Antonius Daza, à quo hæc dissidia dimanarunt, mordicus negabat. Ignoscit verò, quòd ludis verbis, & illudis hominibus; lusio quidem elegans, sed illusio sinè fundamento. Possemus & nos ludere verbis, malumus tamen obmutescere, & silere à bonis cum vate Regio; quia nouimus ex Matth. cap. 5. eum, qui dixerit (nempe sinè causa, quæ nulla esse potest iusta, vt adinuicem conuiciemur) fratri suo, fatue, reum esse gehennæ ignis.

Adhuc tamen vellem, quòd R. P. Magister duo aduertat. Primum est Bullam hanc esse in Archiuo Augustinianorum Romano, & inde transcriptum fuisse illud trassumptum, quod erat inter Codices Illustrissimi Archiepiscopi Bracharēsis nostri instituti; quòd, ni me fallo, notanter retulisti; vt posses postea dicere apud Augustinianos locum illum esse vtrobiq; corrosum, & vt non dicendo dicis, corrasum. Quid ergo mirum, quòd si verbum illud deerat in originale Romano, deesset etiã in transumpto Lusitano? 56 Causa defectus in vtraque Bulla apetitur.

Secundum est, leuissimam & temeram esse suspicionem illius, qui suspicaretur locum illum non tam fuisse ex accidenti corrosum, quàm ex industria corrasum; & verbum illud, *Primus*, quia non placebat fuisse deletum. Omisso enim, quòd nemo esset adeò hebes & excors, vt corraso illo verbo in vno originali, vel transumpto crederet rem omnem saluam esse; cùm adhuc maneret in Regesto Pontificio prototypum; & possent esse alia plura trassumpta; omisso inquam hoc, quid poterat velle, aut intendere ille fatuus, aut demēs, qui seriò corrasisset verbum illud, *Primus*, si tamen relinquebat, vt reliquit, illa alia, *in ordine vestro primam* (miror quòd non dixeris etiam Magistrum Marquez, c ex industria omisisse verbum illud, *primã*; ibi enim illud omisit, cùm tamen illud apposuerit, dum Bullam transcripsit, d *Apud Budriolum Cæsenatensis diœcesis de concessione diœcesani loci eiusdem, domum incepit*; & infra. e *Cùmque dictus Fr. Ioannes Bonus, qui per plures annos fratribus prædictis præfuerat, & fratres ipsi eidem tanquam institutori ordinis ipsum reuerenter intenderant, &c.* Qui hæc non corrasit, quare corraderet illud vnicum verbum; *Primus*? Qui etiam in Iordano de Saxonia, f non corrasit illa verba. *Cùm ipse fuerit primus institutor eorum*, vt quid corraderet illud, *Primus*? Sanè ni mea me fallit opinio, nemo cordatus credet, verbum illud ab aliquo Eremita Augustiniano fuisse ex industria corrasum. Quis enim deleat vnicum verbum, ex quo nihil magis sequitur contra ipsum quàm infertur ex alijs pluribus, quæ reliquit? si enim adhuc manet in Bulla B. Ioannem Bonum fuisse institutorem illius ordinis, seu congregationis 57 Præsumptio corrasionis insinuata temera conuincitur.

c Cap. 22 § 5. pag. 378.

d Cap. 13 § 17 pag. 245.

e Pag. 246.

f Lib. 1. cap. 8.

tionis, eumque primam domum eius ordinis construxisse; & in Iordano relinquitur eum fuisse primum institutorem illorum, vt quid auferretur B. Ioannem Bonū primum in illo ordine construxisse primā domum illius? Quis hæc non videt? valde cæcus erit, qui in tanta luce cecutiat, nisi velit ipse cæcutire. Vndè meritò cum Augustino, a dicam de ijs verbis, quæ corrosa, vel corrasa fuisse nobis improperas. *Quæ quidem verba non subtraxeram, sed in codice, qui mihi datus erat, non inueneram. Fieri autem potest, vt mendosus fuerit; neque enim & hoc incredibile est, vt etiam hinc mihi Academica excitetur inuidia, & tale asseratur esse, quòd dixi codicem esse mendosum, quale si dicerem niues nigras. Quidquid ergo* (ait cap. 24.) *de duobus istis verbis, vel detractis calumniatur, vel additis gloriatur, nihil interrogationem meam impedire perspicitis*; Quare? quia nos non negamus, sed asserimus B. Ioannem Bonum fuisse primum institutorem illius ordinis, seu congregationis.

a Lib. 3 contra literas Petiliani, c. 22.

AD NVMERVM SEPTIMVM.

Responsio Prioris Mantuani ponderatur.

58 Assertio aduersarij.

ARgumentum hoc, ais, adeò efficax, & indissolubile, vt cùm Priori S. Agnetis Mantuanæ (qui anno 1624. inter renouatas imagines addebat vnam de discipulis accedentibus ad B. Ioannem Bonum, *Quibus additus*, inquis, *S. Franciscus, submittebatque adeò florentis pictura* (latet sub flore venenum) *vnicum Authorem, & testem Ioannem Marquez*) te vrgente proponeretur, ingenuè responderit, si suis numeris constat, vtraque præmisa de S. Francisci, & B. Ioannis Boni conuersione, omninò deceptos suos, qui de tali discipulatu contendant.

59 Consequentiam argumēti aduersarii legitimam esse, at antecedens vtroque pede claudicare ostenditur.

Sanè argumenti consequētia bona est; sed argumentatio claudicat in duas partes, seu vtroq; pede. Argumētū est huiusmodi. B. Ioannes Bonus primò secessit in Eremū anno 1208. vel 1209. sed S. Franciscus primò cōuersus fuit an. 1206. & instituit suum ordinem anno 1208. non ergo potuit per biennium ante sui ordinis institutionem, esse discipulus B. Ioannis Boni. Consequentia quidem, quam Prior Mantuanus approbauit, satis est legitima; at antecedens quoad vtramque præmissam est falsum, vel saltem probabile est esse falsum. Est enim, vt suprà ostēdimus, probabilissimum B. Ioannem Bonum primò confugisse in Eremum Cæsenæ anno 1204. vel 1205. & primam B. Francisci conuersionem cōtigisse anno 1207. mense Iulio, vel Augusto; & secundam simul cum institutione sui ordinis in principio anni 1209. His autem admissis vt veris, vel saltem, vt probabilibus, quæ erit efficacia, vel indissolubilitas argumenti, vt affirmari non possit esse probabile S. Franciscum sub Magisterio B. Ioannis Boni regulæ Augustinianæ obseruantiam vouisse?

Hoc animaduerso, duo respondeo ad tuam obseruationem. Primum est. Prior Mantuanus satis cautè, & prudenter ex tempore respondit. Idem sanè & nos modò dicimus: si suis numeris constat vtraq; quam præmittis, S. Francisci, & B. Ioannis Boni conuersio, omninò decepti sumus, asserendo S. Franciscum obseruasse regulam Augustini sub Magisterio B. Ioannis Boni. At decepti non sumus; quia nō constat suis numeris vtraque, quam præmittis, Francisci, & Ioannis conuersio, vt constat ex dictis ad num. 5. Secundùm, quod respondeo est; quamuis Prior Mantuanus non ita cautè, & prudenter respondisset, sed planè fassus fuisset D. Franciscum non fuisse discipulum B. Ioannis Boni; non inde sequeretur argumentum esse efficax, & indissolubile, sed tantùm ad illum hominem. Hæc autem efficacia non tollit probabilitatē opinionis. Explicemus rem hanc exemplo; quod non negabis: si contra aliquam Scoti sententiam ego obijcerem argumentum, & Scotista respondens fateretur se eo argumento conuinci, vt crederet Scoticum assertum veritati repugnare; nunquid ex hoc sequeretur argumentum illud contra Scoti sententiam esse ex se efficax, & insolubile? Minimè quidem, sed tantùm fuisse efficax ad illum hominem; & ex eo non tolleretur probabilitas sententiæ Scoti. Argumentū enim, quod tātùm est efficax ad hominem, non tollit probabilitatem rei in se. Sic ergo foret in nostro casu.

60 Solutio prima Præpositi argumenti, & responsio Prioris Mantuani approbatur.

Solutio secunda.

Confirmatur exemplo.

Sed addis magnam aliam Confirmationem ex Priore Mantuano; nempe quod monitus à Vicario Episcopi addidit facili remedio, causam scilicet exoriendæ controuersiæ tollendo ex Iconibus, satisfactum in Minoritis. Ex hoc facto laudo & ego Priorem Mantuanum; quia scandalum, qualecunque esset, fratrum maluit tollere; quàm imaginem conseruare, licèt simile remedium alij nō ita facilè adhiberent. Nunquid ita facilè Dominicana religio

61 Factum Prioris Mantuani laudatur.

religio omisit depingere cum stigmatibus B. Catherinam Senensem, quamuis inde Seraphica religio scandalum quoque pateretur, & Bullas Pontificias obtinuisset, quibus id prohibebatur? nunquid ita facilè Franciscana familia omisit pingere B. Claram Montis Falconiam cum habitu Franciscano, quamuis & nos inde scandalum pateremur. Et litem nō semel euicissemus, obtentis censuris, & decretis in nostrū fauorem? Gratias igitur ago Priori Mantuano, quòd tam facili remedio vobis satisfecit: maluit enim pacem, quàm picturam retinere.

AD NVMERVM VIII.

Admittitur in processu Canonizationis non contineri B. Franciscum fuisse discipulum B. Ioannis Boni.

62 *Aduersantis argumentum*

NOuo alio argumento rē vrges. Constantius, licet enumeret S. Franciscum inter discipulos B. Ioannis Boni, tamen innuit nullam esse huius rei memoriam in processu Canonizationis. Credibile autem non est in processu facto post Canonizationem S. Frācisci vbique tunc celeberrimi, & Authoris instituti amplissimi, nullam habendam esse mentionem ad laudem & commendationem B. Ioannis Boni; si quoquo modo fuisset Franciscus eius discipulus. Nunquid hoc reticerent, vel ipsi Ioannis auditores, & socij, qui præcipuè res sui præceptoris in sacra acta, & processum redegerunt; cùm ex eo tantùm & B. Ioanni Bono, & ipsis accresceret gloriæ?

63 *Solutio prima.*

Sed neque hoc nimis vrget. Innuit quidem Constantius non haberi in processu discipulatum S. Francisci sub B. Ioanne Bono. Sit ita, vt innuitur; eo tamen admisso, dico duo. Primum est; si in processu haberetur B. Ioannem Bonum fuisse Magistrum B. Francisci, nullus daretur controuersiæ locus, resque esset omninò certa, & opposita improbabilis. Quia non extat in processu; neque refertur clarè ab Authoribus sancto coætaneis, non dicimus id esse certum; imò neque affirmamus absolutè, quod ita fuerit, sed tantùm contendimus esse probabile, quòd ita fuerit. Hæc autem probabilitas non tollitur per argumenta ab authoritate negatiua, præcipuè quando pro huius asserti probabilitate, tot sunt fundamenta & verosimilia, & probabilia, & pro contraria parte nullum est efficax.

64 *Solutio secunda a § 1. num. 2. pag 6.*

Secundùm est; in Regesto Pontificio, vt tu refers.[a] Bullæ Innocentianæ de processu super Canonizatione B. Ioannis Boni subijcitur modus obseruādus in interrogatione super vita, conuersatione, & miraculis eiusdem sancti, & legitimis testibus examinandis. Crediderim ego inter has interrogationes nullam haberi, vtrum B. Ioannes Bonus aliquos habuerit discipulos sanctos. Si enim extaret, non desineres illam vrgere; esset enim tùnc argumētū multò efficaciùs. Quòd si ea interrogatio non fiebat, quid mirum si testes nihil responderint de huiusmodi discipulatu, etiamsi redundaret in gloriam sancti viri, & ipsorum? Instemus rem hanc duplici exemplo; primum est, quis credat inter tot discipulos B. Ioannis Boni, de quibus dixit Innocentius IV. in Bulla sæpè citata. *Crescente autem numero & meritò eiusmodi conuersorum,* nullum fuisse dignum memoria, cuius discipulatus redundaret, in decus & laudem eisdem sancti, & congregationis; & tamen nihil de hac re deponunt testes; id enim non tacuisset Constantius. Secundùm est; etiam cederet in magnam gloriam B. Dominici, & Francisci, & ordinum ipsorum, quod ij sancti habuissent discipulos sanctitate conspicuos; & tamen vellem scire, vtrum in processibus Canonizationis eorum id contineatur. Nunquid in processu Canonizationis B. Thomæ Villanouani deponitur sinè interrogatione, quòd habuerit in nouitium, dum esset Prior Salmanticensis, B. Fr. Alphonsum de Orosco virū sanctissimum? vel è conuerso in processu Canonizationis B. Fr. Alphonsi de Orosco refertur, quòd habuerit in Magistrum, & patrem B. Thomam? & tamen ex inde magna illis gloria resultaret. Sic ergo in processu Canonizationis B. Ioannis Boni, cùm nō fiat interrogatio de discipulis, nihil de illis respondetur, nihil deponitur; quia in processibus Canonizationum, nisi interrogetur, nihil testis respondet de discipulis, nisi quando sanctus ille, de quo agitur, aliquid peculiare circa illum, vel illos discipulos est operatus, de quo fiat interrogatio. Neque mirum est, testes omisisse hunc discipulatū, sibi & suo præceptori gloriosum. Tueamur hanc partē non dissimili exemplo. Refert Ciaconius,[b] ex Blondo Foroliuiensi, & Pio II. in Epitome Decadum, Gregorium XI. fuisse Baldi auditorem; & tamen

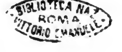
Confirmatur exemplo. Primum.

Secundum.

Ratio adducitur.

Exemplo confirmatur.

b Lib de vitis & gestis Pontificum in Gregor. XI. pag. 715.

& tamen ipse Baldus nullam de hoc facit mentionem, quamuis ad *lib.6.* Codicis retulerit mortem Gregorij XI. accidisse Romæ die 26. Martij, quamuis in eius gloriam cederet talem, ac tantũ discipulum habuisse. Quid ergo mirum, quod testes omiserint referre B. Ioãnem Bonum fuisse S. Francisci Magistrum, præsertim cùm à tempore Magisterij huius vsque ad tempus processus Canonizationis intercessissent plusquam quadraginta anni.

AD NVMERVM IX.

Examinantur testimonia Genebrardi, & aliorum Authorum circa annos, quibus floruit B. Io. Bonus.

65 **Aduersarij scrupulus & assertio.**

INtroducis nescio quem scrupulum, qui dubium iterum moueat de tempore natiuitatis B. Ioannis Boni; non quidem, quia non censeas rem hanc iam esse iudicatam, litemque euictam quantùm ad annum natiuitatis nostri Sancti: cùm referat Constantius ex processu Canonizationis natum esse anno 1168; quorsum ergo hic scrupulus iterum conscientiam exagitauit? Fortè, non quia mordebat, sed vt morderet. Cùm enim subiecisses M. Marquez existimasse sanctum virum fuisse natum anno 1130. vel 1132. iterum (sicut & §. 2. num. 3. pag. 8. in cuius responsione circa num. 2. nonnihil diximus de fundamento; Authoribus, & coniecturis quibus M. Marquez ea in parte falli potuit.) Exclamas contra illum, id asseri sine Authore, aut coniectura, vel ea vnica, quod mentionem eius agant Genebrardus circa ann. 1171. Iacobus Gualterus circa ann. 1159. & Philippus Bergomens. illum tempore paulò inferiorem D. Guilelmo Aquitanico constituat:

66 Vt autem hoc fundamentum, quod ex testimonio Constantij satis superque dirutum erat, rursus euellas, examinas eos calculatores annorũ, visũ; videre vtrũ Marquez eos pro probatis admittat. Et quidem id facis; non tam vt Authoribus succenseas, aut detrahas, quàm vt in publicum trahas eorum testimonia, quæ Augustinianæ familiæ videtur negare parentem Augustinum. In primis protestaris quasi inuento thesauro lætabundus te admissurum Genebrardũ, dummodo Marquez ratum habeat aliud testimoniũ Genebrardi, in quo allegatis Sabellico Ænead. 9. & Fasciculo temporum, Guilelmitas, quos vocant Eremitas, asserit *sumpsisse initiũ a Ioãne Bono Mantuano, nomẽ vero à Guilielmo Aquitaniæ Duce, & Pictauiensiũ Comite, qui eam familiam condidit, vt sectaretur collectam ex D. Augustini operibus regulam.* Idem, promittis de Iacobo Gualtero, qui Genebrardi verba trãscripsit citatis Genebrardo, & Onuphrio. De Philippo vero Bergomensi loquens, obijcis, quòd Guilielmum reponit sub ann. 1157. & Ioannem Bonum sub an. 1199. & in fine, vt offensas & conuicia procul facias, sic subijcis: *Vide quæso quam egregiè, quàm scitè subductis & additis calculis ex his fidis testibus numerum deducat dissertator anni 1130. vel 1132.*

Quis in hoc aduersarij finis aperitur, & eius argumentum adducitur.

Ecce finis examinandi Authores. Eò tendit tota argumenti moles, quæ nisi eò tenderet inutilis esset, & futilis adeo, vt nõ credam virum doctum seriò hac argumentiuncula vsurum, nisi vt sub eo prætextu propalaret in dubium ab aliquibus verti, vtrum religio nostra Augustinum habeat Authorem. Quis enim non confirmet sua asserta testimonio Authoris, quem tamen in pluribus reprobet, præcipuè in ijs, quæ ad ipsum pertinent? Qui enim in vno me lædit, & in alio fauet, testis est in eo, in quo mihi fauet, sine affectu, aut suspicione, & omni exceptione maior. Sed illustremus hanc rem exemplo in materia Scholastica. Nonne si D. Thomas cum Scoto in aliqua sententia conueniat, eius testimonium pro tua opinione allegabis? nunquid ex hoc admittes doctrinam D. Thomæ in ijs, in quibus contradicit Scoto? Rursus, in materia Historica, nonne si velis aliquid testimonio graui comprobare, libens roborabis illud authoritate Cardinalis Baronij? Nunquid propterea Baronium in omnibus approbabis; vt nihil nisi verum dixerit? 67

Argumenti solutio.

Confirmatur exemplis.

Addo. Hoc ipsum tibi in hoc Apologetico, si non in pluribus, saltem in hoc vno accidit. In hoc enim §. 2. num. 5. pag. 11. probas ex S. Antonino 3. p. tit. 24. cap. 7. §. 6. S. Franciscum obijsse anno 20. à prima sua conuersione, & 18. ab ordinis institutione; & tamen illum reprobas in assignatione anni, in quo ordo Seraphicus habuit initium. Tu contendis id effectum anno 1208. At verò S. Antoninus non semel, [a] expressit hoc accidisse anno 1209. similiter mortem B. Ioannis Boni contigisse anno 1249. testimonio Philippi Ferrarij confirmas §. 1. num. 3. pag. 7. & tamẽ illum reijcis eodem §. nu. 7. pag. 14. quatenus asserit eũdem sanctum egisse vitam in Ere- 68

Confirmatur ad hominem.

a 3. p. tit. 24. fol. 237. pag. 1 & § 11 fol. 241 pag 2.

in Eremo spatio quinquaginta annorum; sic ergo Marquez, cùm nihil nosset Genebrardo, & aliorum relationi contrarium; quia non viderat, neque nouerat librum Constantij, intentum suum corroborauit testimonio Genebrardi, & aliorum. Alia verò, quæ vel tu ipse agnoscis, & fateris inter sese repugnare, quid mirum si respuat? Præcipuè cùm possit sine stomacho & bile, modestè & pacificè reproducere ea, quibus in suo libro de Origine Eremitarũ S. Augustini satis clarè ostendit eam familiam ab Augustino emanasse; & nos, si Deo placuerit, dicemus nonnulla in Augustini Bibliotheca, quam breui in lucem edere speramus.

Augustini Bibliotheca ab authore promittitur.

69 Progreditur solutio & expenduntur in particulari relata testimonia, & aduersarij scopus quis sit aperitur.

Sed placet adhuc circa testimonia horum Authorum in particulari nõnihil immorari. Sapientissimus enim P. Vuadingus illos etiam redarguit, non tam, vt eneruet & conuincat, quàm vt prodat, & innotescat, quid alij dixerint, quod nobis obesse videatur.

70 Expenditur locus Sabellici, & ostenditur Genebrardum, Põtacũ, & Gualterum nõ fideliter sabellicum allegare.

In primis ergo Genebrardus in confirmationem (nõn anni, in quo S. Ioannem Bonum constituebat) sed rerum, quas narrabat, adduxit Sabellicum, & Fasciculum temporum, & tamen neque fideliter illos allegauit. Sabellicus enim, [a] sic habet, sub Innocentio III. qui electus est an. 1198. *Per id tempus Eremitanus ordo instauratus est, cùm temporum iniuria penè ad interitum perductus esset. Instaurationis author Ioannes Bonus Mantuanus, eiusdem vir professionis.* Et lib. 6. *Eremitanus ordo, qui erat iam propemodum extinctus, instauratur.* Vide obsecro quid ex hoc testimonio pro se, & contra nos potuerit Genebrardus Monachus Benedictinus allegare. Quid inde etiam potuerit haurire Pontacus Burdegalensis, [b] qui circa annum 1171. allegatis etiam Sabellico Æneade 9. & fasciculo temporum, sic ait: *Ordo Vuilhelmitarum, seu Guillelmitarum (quos vocant Eremitas) sumpsit initium à Ioanne Bono Mantuano?* Tantum enim abest quòd Sabellicus asserat ordinem Eremitarum à Ioanne Bono initiũ sumpsisse, quòd potiùs expressè bis affirmat ordinem Eremitarum per ea tempora instauratũ, cùm temporum iniuria, scilicet præ vetustate sua, penè ad interitum perductus esset.

a Æneade. 9. lib. 5.

b Lib 2 Chronographiæ fol. 179.

71 Expenditur locus Fasciculi temporum, & conuincitur Pontacũ, Genebrardũ, & Gualterum

Sed saltem fauebat Pontaco, & Genebrardo Fasciculus temporum? nihil minus. Quin vt notauit Vuadingus, pag. 18. fasciculus nihil de B. Ioanne Bono loquitur. Sed audiamus illum sub Alexandro III. vbi sic habet: *Ordo Guillelmitarum à S. Guillielmo Eremita, olim Duce Aquilegiensi, nomen & originem traxit. Eius discipulus fuit S. Albertus, qui ordinem istum educauit;* sub Clemente III. sic addit. *Anno 1204. Vuilhelmus Parisiensis incepit ordinem Augustinensium, qui etiam dicuntur Mendicantes.* Sub Honorio III. sic ait: *Quatuor ordines Mendicantium, videlicet Prædicatores, Minores, Carmelitæ, & Augustinienses confirmantur ab Honorio. Præponuntur tamen Prædicatores Minoribus in literis Papalibus, quia sex mensibus ante ipsos confirmati fuerunt.* Ex his autem nihil Genebrardo, Pontacus, aut Gualterus potuerunt arripere; vt manifestè constat, vt assererent ordinem Eremitarum à B. Ioanne Bono initiatum, seu à S. Guillelmo Duce Aquitaniæ eam familiam conditam. Quòd enim Guillelmo Parisiensi tribuit initium ordinis Augustiniensium, in quo solo posset esse scrupulus, longè alium sensum habet. Nõ enim agit de ordine Guillelmitarum, cuius fundatorem agnouerat S. Guillelmum Ducem Aquilegiensem; (deberet dicere, Aquitanum) sed de ordine Valliſcholarũ, à Guillelmo Scholari Parisiensi sub regula Augustini circa annum 1201. instituto, quem perperam vocauit absolutè ordinem Augustiniensium, cùm hoc nomine tantum insigniri possint Eremitæ, vel Canonici Augustiniani.

illum non fideliter allegare.

72 Fasciculus temporum in relatione ordinis Guillelmitarum, vt habet Iosue explodi tur à Marquez, & etiam ea, quæ addit author.

Verùm vt hæc clariora fiant, omissis fabulis, & nugis de Guillelmo Parisiẽsi, quos Fasciculus temporum ab Authore suo Monacho Carthusiensi anno 1484. primùm in lucem editus, videtur propinasse; vel saltem ansam & occasionem videtur tribuisse; his inquam fabulis, ac nugis omissis, vt ait Chrysostomus, [c] *Neque enim adhuc contradicere dignum fuerit; quemadmodum ne ad pueros quidem balbutientes;* præcipuè cùm iam eam fabellam omninò exploserit Marquez. [d] Nihilominus duo, vel tria mihi videntur addenda. Primum est. Duplex fuit Guillelmus Episcopus Parisiensis, alter cõmuniter dictus Antissiodorensis, & alter Parisiensis. Illo, vt tradit Claudius Robertus in sua Gallia Christiana, [e] electus est anno 1220. & obijt an. 1223. die 22. Nouembris. Hic verò, teste eodem Authore, [f] electus est An. 1228. & obijt Calend. April. anno 1248. & de hoc secundo videtur potiùs moueri quæstio; quia simpliciter dicitur Parisiẽsis; vnde illum meritò Trithemius, [g] & Sampson Haius, [h] circa annum 1230. floruisse testantur. Idque ita tenendum esse satis persuadet, quòd Illustrissimus Franciscus Gonzaga, [i] loquens de Conuentu

c Hom 16. in caput 9. Epist. ad Romanos.

d Cap 13. § 4. pag. 217.

Primum de duplici Guillelmo Episcopo Parisiensi veritatem aperit. & de quo potuit quæstio moueri

e Edita anno 1626. pag 107

f Pag. 108.

g Lib. de scriptoribus Ecclesiasticis.

h Lib. de veritate vitæ, & ordinis D. Guilelmi, pag. 37.

i Tom 1 Chronicorum Franciscanorum pag 115.

uentu Parisiensi S. Francisci; nempe Tabellarium Abbatiæ D. Germani conseruare literas D. Guillelmi Episcopi Parisiensis scriptas anno 1230. in quibus Guillelmus notum facit Simonem Abbatem S. Germani à Pratis de Fratrum suorum cōsensu dedisse fratribus Minoribus Hospitiolum intra portam Ciuitatis, & Ecclesiam SS. Cosmæ, & Damiani, quorum proprietas ad ipsos pertinebat. Secundùm est. Si fasciculus temporum egit de Guillelmo Episcopo Parisiensi, & de ordine S. Augustini, error iste hoc habere potuit fundamentum; quòd Guillelmus Parisiensis quasdam fecit Constitutiones pro Monialibus quibusdā Augustiniensibus. Vt enim testis est Illustriss. Gonzaga, a agens de Monasterio Nurnbergensi, quod est tertium Clarissarum; *Ad eminentiorem aspirantes virtutem, quædam honestæ fœminæ, quæ Nurnbergæ sub B. P. Augustini regula, ac quibusdam Constitutionibus Guillelmi Parisiensis Doctoris, à Gregorio IX. Pontifice Maximo confirmatis ad tempus militarant, in B. Virginis Claræ regulam ex Ioannis XXI. Pont. Max. authoritate transiere;* Electus autem fuit Ioannes XXI. Idibus Septembris anno 1276 & obijt 16. Calēd. Ian. an. 1277. Scio aliter referri hanc historiam Conuentus Norimbergensis ab eruditissimo, mihiq; charissimo P. F. Luca Vuadingo. b *Extra Ciuitatem ait, Norimbergensem &c. Monasterium erat sororum, de pœnitentia sub S. Augustini regula, & B. Guillelmi constitutionibus ex concessione Gregorij IX. viuentium ad D. Mariæ Magdalenæ peruetustum sacellum, quod antiqua monumenta anno Domini 1092. in nemore conditum, & à Norimbergensi populo admodum frequentatum esse testantur. Cùm verò illarum institutum per generale illud decretum Concilij Lugdunensis de supprimendis multis religionibus, nouiter exortis, neque plenè à Sede Romana stabilitatem consecutis, improbari intelligerent, statim post celebratum prædictum Concilium, misso Romam supplici libello, adhibitis etiam Rodulphi, Regis Romanorum, ac eius coniugis intercessionibus, Priorissa, ac totus Conuentus, rogarunt vt incorporarentur Clarissarum religioni.* Et statim. *Hoc verò anno (nempe 1278.) 3. Nonas Iulij misit Nicolaus Pontifex suas literas Diuino Bertholdo Episcopo Bambergensi, vt secundum petitionem illarum, suo diplomate insertam, fieri curaret.* Hæc Vuadingus, allegans in margine Bruschium de monasterijs Germaniæ, Chronicam MS. eiusdem Prouinciæ, & Gonzagam in Prouincia Argentinæ monasterio 3. Tamen difficilis est in hac parte concordia inter Gonzagam, & Vuadingum; quamuis Gonzaga adducatur in patronum à Vuadingo. Ille ait Moniales Norimbergenses vixisse sub Augustiniana regula, & Cōstitutionibus Guillelmi Doctoris Parisiensis, transisseque in clarissas ex concessione Ioannis XXI. & id desiderasse, & petijsse ex aspiratione ad eminentiorem virtutem; Vuadingus verò refert eas degisse sub regula Augustiniana, & Constitutionibus B. Guillelmi; petijsseque transitum ad ordinem Clarissarum propter decretum Concilij Lugdunensis; eumque obtinuisse à Nicolao III. an. 1278. Hæc quidem non multum interse cohærent. Deinde, difficilis est creditu relatio à Vuadingo tradita. Si enim Moniales illæ obseruabant regulam S. Augustini, & Constitutiones B. Guillelmi, nullo modo timere poterant se cōprehendi in decreto Concilij Lugdunensis, cùm earum institutio, & approbatio multò anterior esset generali Concilio Lateranensi. Quare ego quantùm ad hanc partem magis assentior relationi Gonzagæ asserentis eas obseruasse regulam S. Augustini, & Constitutiones Guillelmi Parisiensis Doctoris; siue is sit Episcopus Parisiensis, siue fundator ordinis Vallischolarium, siue quiuis alius, cuius cōstitutiones respectu Monialiū cōfirmatæ fuerint post Conciliū Lateranense. Quo dato vtraq; relatio, tam Gonzagæ, quā Vuadingi, licèt simul non omninò possit esse vera, potest tamen quælibet veritati seorsim consentire. Tertium est: adeò sinè fundamento est ea fabula de Guillelmo Episcopo Parisiensi, vt neque fasciculus temporum, neq; Gonzaga de eo loquantur, sed de Guillelmo Scholari Parisiensi, & de ordine Vallischolarium ab illo instituto sub regula Augustini circa an. 1204. sic enim habet Vincentius, c loquens de Honorio III. anno 3. *Confirmauit etiam Constitutiones ordinis illorum tam enim prædicti fratres, scilicet Vallischolariū, aliquanto tempore antea certam viuendi formam iuxta B. Augustini regulam obseruandam elegerunt; & de approbatis religionibus quasdā constitutiones assumpserunt, &c. Fertur autem hunc ordinem incepisse Guillermus quidam, qui Scholaris fuit Parisiensis, & postmodum etiā in Burgundia rexerat. Tandem cum quibusdam Scholaribus suis ad Eremum conuolauit, & formam viuendi, vt dictū est, ex diuersis religionibus sibi & suis elegit.* Martinus quoq; Polonus, d sic rē hanc enarrat: *Anno quoque eius tertio ordinem Vallischolariū idem confirmauit, quē Guillelmus quidam Anglicus incepit, qui Parisijs Scholaris fuerat*

Secundū vnde habere potuit fundamentū erroris fasciculus tēporum.

a 3. p. suorum Chronicorum pag 714 in Prouincia Argentinæ.

b Tom. 2. Annalium Minorum an. 1278. num. 39. pag. 456.

Tertium Fabularum de Guillelmo Episcopo Parisiensi esse absque fundamēto, & de Guillelmo Scolari Parisiensi Fasciculū loqui.

c In speculo Historiali lib. 3. cap. 123.

d Sub Honorio III. pag. 400.

fuerat, & postmodum in Burgundia rexerat; & tandem cum Scholaribus suis ad Eremū conuolauit, & formam viuendi ex diuersis religionibus suis, & sibi elegit. Guillelmus etiam de Conchis, [a] sic ait de Honorio III. *Fratrum Prædicatorum ordinem confirmauit, ordinem quoque Vallis scholarium, & ordinem Heremitarum in Monte Carmeli, quem Elias frequentasse legitur, inhabitantium.* Extat hoc opus in Bibliotheca Conuentus S. Mariæ de Populo Romæ, typis mandatum iam pridem; scriptum autem fuit à suo authore, vt ipse testatur, lib. 33. cap. 103. anno 1250. Magnum quoque Chronicum Belgicum, [b] sic ait. *Circa annos salutis MCXCIX. tempore Innocentij III. Vuillelmus Parisiensis instituit ordinem Mendicantium Augustinensium. Sed est dubium, an reformauerit Fratres de Eremo, quos in principio suæ cōuersionis Augustinus instituit, vel an idem Vuillelmus nouum ordinē fecerit.* Hæc sunt firmissima fundamenta, quibus Genebrardi testimonium innititur, vt videas qualeq; sit ædificium quando talia sunt fundamenta. Sabellicus quippè, & fasciculus temporum nullo modò fauent Genebrardo, ex cuius testimonio Vuadingus nobis excitauit inuidiam.

a Lib. 33. de opere sex dierum, cap. 98.

b Tom. 1. rerū Germanicarū, fol. 213.

Absque fundamento esse Genebrardi testimonium cōcluditur.

Expenduntur alij authores, & Gualterum Genebrardi errorem imbibisse, Onuphriū immeritò allegari ab aduersario probatur.

73 Sed ad Authores, quos R. P. Vuadingus examinat, nostra reuertatur oratio. Diximus de Genebrardo nonnihil, dicamus & modò de Gualtero, & Genebrardo. Gualterus quidem imbibit errorem Genebrardi; (si error est in germano sensu Genebrardi, quem meritò pro se citauit, cū eius verba trāscripserit.) Onuphrium verò nostrū satis immeritò allegauit, cùm eius ibi hęc sint verba, sub anno 1160. *Ordo Fratrum Eremitarum S. Guillelmi sub regula S. Augustini à Guillelmo Aquitaniæ Duce factus.* Non tamen, quia in ijs errauit Gualterus, ideò in omnibus eius testimonium repellendum. Potest enim quilibet Author in quibusdam decipi, & in alijs non errare. Illius tantū authoritas rejjcienda, qui adeò continuè errat, vt de eius diligentia, rerum notitia, & maturo iudicio possit iure optimo dubitari. Addo, neque Gualterus, neque Genebrardus in locis à Vuadingo citatis loquūtur de ordine Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter sic appellato; sed de ordine Guillelmitarum. Et adhuc mirum est, quomodò tam oscitanter errauerint in computatione temporum respectu S. Guillelmi, & Ioannis Boni. Ostendamus veritatem hanc, vt constet doctissimo P. Vuadingo quàm parum nobis noceant Genebrardus, & Gualterus. Et in primis

Nō est in omnibus repellēdus author, qui in vno errat, sed qui sæpè.

De quo Ordine loquāntur Genebrardus, & Gualterus locis ab aduersario citatis.

Errasse in cōputatione tēporum respectu B. Ioannis Boni, & D. Guillelmi, Genebrardū, & Gualterum ostenditur.

Genebrardus, [c] sic ait. *Guillelmus Aquitaniæ Dux, & Pictauiensium Comes D. Bernardi discipulus Gremiticum vitæ genus apud Gallos restituit; vt deinceps eius ordinis Fratres non Augustiniani, sed Guillelmitæ dicerentur vsque ad Innocentium III. qui eos Eremitarum S. Augustini nomine appellari voluit. Parisijs relicta Eremo prima iecit cœnobij fundamenta; Anastasij, deinde Adriani Pontificis iussu. Bergomensis lib. 12. & Chronicō Colonicæ.* Qui hæc dixerat, citato etiam Philippo Bergomensi, non credidit Eremitas Augustinianos à Guillelmo efformatos, sed reformatos in Congregatione speciali; neque tribuit Guillelmo initium ordinis Eremitarum S. Augustini, sed Congregationis Guillelmitarum. Errat autem quatenùs Congregationis Guillelmitarum, seu Eremitarum S. Guillelmi initia adscribit B. Ioanni Bono, qui post mortem Guillelmi in Eremum secessit. Deinde Gualterum loqui de Congregatione Guillelmitarum, non de ordine Eremitarum S. Augustini, multò est clariùs & euidentiùs. Ipse enim, [d] sic ait: *Reliquum est, vt demonstrem ipsum S. Augustinum fuisse Monachum, atque ordinis vnius Monastici institutorem.* Id autem probat testimonijs Augustini lib. 3. contra Petilianum, cap. 40. & Epistola 89. ad Hilarium; & cap. 15. de perseuerantia; Possidonij in varijs capitibus vitæ D. Augustini; Ambrosij serm. 92. de Baptismo Augustini. *Disertis verbis* (ait Gualterus) *asserit Ambrosius se esse qui Monachali habitu S. Augustinum induit, speciatim verò cuculla nigra, & cingulo ex corio, quibus etiam nunc vtitur Vener. Ordo Patrum Augustinianorum, eo vtique nomine ab institutore suo Augustino denominatorum.* Hæc Gualterus, vt videas eum in testimonio, quòd Vuadingus affert, non loqui de ordine Augustinianorum, quos ab Augustino institutos esse fatetur, & probat: sed de ordine, seu congregatione Guillelmitarum, de quibus, cum Genebrardo errans, asseruit initium sumpsisse à Ioanne Bono. Ni me fallo, hæc testimonia Genebrardi & Gualteri non viderat P. Vadingus, cùm promisit se admissurum Genebrardi, & Gualteri testimonia; si rata habeamus alia illorum testimonia, quæ ipse adducit. Iam credo non ita facilè admittet horum Authorum relationes. Quòd si hos credidit nobis esse aduersarios, eorum pro nobis testimonium debet fide digniùs iudicare. *Testimonium enim,* (vt ait Theodoret. [e]) quòd

c Lib. 4. Chronol. pag 365. impressionis Parisiensis apud Ægidium Gorbinū anno 1580.

Genebrardū nil nocere ostenditur.

In quo errat Genebrardus

d Sæculo 5. ab anno 400. ad ann. 500. pag. 451.

77

Gualterum nil efficere, & in loco pro aduersario adducto de congregatione Guillelmitarum loqui demonstratur

e Serm 10. de Prouidentia.

quòd ab hostibus ferebatur, eum, qui prædicabatur, sermonem fide dignum reddebat.

74 Obiectionis de Bergomensi cōtra M. Marquez solutio facilis.

Quòd autem de Bergomensi contra Marquez obijcis, non difficili negotio soluitur. Bergomensis enim constituit obitum S. Guillelmi anno 1157. & dum de B. Ioanne Bono agit sub anno 1199. refert illum obijsse anno 1222. at non asserit eo anno incepisse florere, imò potiùs expressit oppositum. Ecce eius verba. *Ioannes Bonus ord. Erem. D. Augustini instaurator, & pater, natione Mantuanus his temporibus, cùm multis annis in Flaminia, quam maximè, & Vmbria vitam religiosissimam, atque sanctissimam duxisset.* (Ergo supponit multis annis ante ann. 1199. sanctum virum incepisse florere; licèt in eo fallatur, cùm non vidisset vitam ex processu Canonizationis desumptam) *& multa ibidem Monasteria erexisset, atque instaurasset, vbi & religionem ipsam suam labefactatam verbo, & exemplo plurimùm euexit*, & rursus. *Tandemque cùm vir sanctus annis 50. & ampliùs in Flaminia commoratus fuisset &c.* [a] Cùm de B. Guillelmo locutus fuisset, sic addidit. *Eiusque exemplo confestim in Vmbria, & Flaminia Italiæ Prouincijs Ioannes Bonus Mantuanus surrexit.* Meritò ergo Marquez scripsit Bergomensem constituere B. Ioannem Bonum pauco tempore inferiorem S. Guillelmo.

a Lib. 9. fol. 175.

75 Obiectio.

Sed adhuc vrges, & impugnas Magistrum, eo quòd ex Antonino deducit B. Ioannem Bonum non solùm antè annum 1200 floruisse verùm etiam circa illud tempus post multos annos transactos in vita Anachoretica, introductam ab illo regulā, & normam vitæ Augustiniensium in Congregationem Iambonitarum, ipsumque Congregationis prædictæ Authorem an. 1198. idem vitæ genus suscepisse. Verba, ex quibus id deducitur, hæc sunt. *Circa annos Domini 1200. tempore Innocentij III. fuit vir magnæ sanctitatis nomine Ioānis Bonus, de Mantua oriundus, solitariam agens vitam, qui nimia abstinentia, & insueta claruit, & miraculis multis. Ex his verbis*, inquis, *nihil firmum, aut determinatum haberi potest de tempore Natiuitatis, Conuersionis, aut initiationis sub regula Augustiniana B. Ioannis Boni. Neque habet aliquid Antoninus vnde deduci possit Ioannem Bonum fuisse Augustinianæ professionis, nisi velimus venari ex eo quod sic ait. Matre defuncta Mantua recedens, ad patres Romandiola prope Cæsartam (lege Cæsenam) ad milliare vnum, vbi in quadam Eremo mirabilem pœnitentiam fecit, concurrentibus ad manendum cum eo alijs Eremitis. Hinc tamen nihil haberi potest, quia non omnes Eremitæ Augustiniani; neque huius solius Ioannis Eremitæ vitam exarauit, aut transcripsit Antoninus; gesta refert tit. 15. cap. 8. alterius Ioannis Eremitæ, & Eremitarum Magistri, etiam Augustino ipso senioris; & ibid. §. 6. etiam alterius Ioannis Eremitæ miræ sanctitatis. Neque aliquid colligi potest ex ambigua mensura voculæ, Circa, cùm in referendis ijs, quæ certis annis non constant, affigi soleat ab Annalistis, vt quoscunq; numeros etiam sub decennio & vltra, tā à parte anteriori, quàm posteriori effingat.*

Sed quorsùm de Antonini testimonio tam spatiosa discursio, & tam hostilis incursio, quamuis ferè in totum irrito conatu? Vnum fateor ingenuè, faterer & alia, si quid roboris cōtra Marquez haberent potiùs quā ruboris possent ab aduersario elicere. Quòd fateor hoc est, optimè redarguis Magistrum ex eo quòd illa vocabula, *Circa*, potiùs inferri censuit rem accidisse an. 1198. vel 1199. quàm an. 1201. vel 1202. aut deinceps; licèt enim hæc vox, *Circa*, in lingua Castellana potiùs designet id, quòd est à parte anteriori, quàm à posteriori, potius id, quod est citra, quàm id, quod est vltra; id enim quod est vltra, sic vertimus: *mas alla de tal parte, poco despues de tal año, tengo poco mas de 40. años.* Tamen in lingua Latina denotat rem proximam, siuè citra, siuè vltra: Aduerto tamen quòd licèt Marquez cōtenderit ex illa vocula, *Circa*, sermonem esse de tempore anteriori; tamen quòd determinatè contigerit, anno 1198. vel 1199. non infert præcisè ex voce, *Circa*; sed ex illa, & simul, quia retulit Antoninus id factum tempore Innocentij III. verba Magistri, [b] hæc sunt. *Esto deuio de suceder por el año de 1198. ò el siguiente; porque dize, que fue cerca del año de 1200. siendo ya Papa Innocentio III.* Hęc autem consequentia esset euidens, si semel daretur illam voculam, *Circa*, tantum significare annos anteriores. Innocentius enim III. electus fuit ann. 1198. atque adeò sub eius Pontificatu tantùm anni 1198. vel 1199. præcesserunt annum 1200. Hæc dixerim, vt constet quàm sinè fundamento tribuatur Magistro sapientissimo, quòd existimarit voculam, *Circa*, tantùm denotare præcedentiam vnius, vel duorum annorum, cùm tamē apud probatos Authores tanta sit eius vocis latitudo, vt comprehendat etiam numeros sub decennio, & sępiùs vltra transactos. Immeritò etiā tanto Magistro tribuitur, vt illudatur, quòd ex solo testimonio Antonini collegerit B. Ioannem Bonum ad annum 1198. vel 1199.

76 Soluitur, & M. Marquez argumentum aliter, ac apud ipsum extet, ab aduersario adduci manifestatur.

b Cap. 26 §. 3. pag. 430.

obser-

obseruasse vitam Eremiticam, cum alijs socijs, & sectatoribus suis, sub regula Augustini. Eam enim vitam sub regula Augustiniana fuisse transactam colligit ex Sabellico Æneade. 9. lib. 5. vbi ait. *Per id tempus* (loquitur statim post electionem Innocentij III.) *Eremitanus ordo instauratus est, cùm penè temporum iniuria ad interitum perductus esset. Instaurationis author B. Ioannes Bonus Mantuæ natus, eiusdem vir professionis.* Sed vt hæc clariùs constent, verba Magistri in linguam Latinam translata proferamus. *Hoc accidere debuit anno 1198. vel sequenti. Ait enim* (scilicet Antoninus) *quòd euenit circa annum 1200. cùm iam esset Pontifex Innocentius III.* (Ecce vnde etiam colligit limitationem ad annum 1198. vel 1199. nempe quia contigit sub Pontificatu Innocentij III. qui incepit anno 1198.) *Itaque etiam antè annum 1200. magna iam erat sanctitas S. Ioannis; & quamuis dicat, quod tunc agebat vitam solitariam, non est intelligendum, quòd in illa socios non haberet, ipse enim S. Antoninus quatuor lineis inferiùs refert, quòd statim atque in desertum secessit, ad eum concurrerunt alij Eremitæ.* Ecce testimonium Antonini, vbi aiebat B. Ioannem in quadam Eremo mirabilem pœnitentiam egisse concurrentibus ad manendum cum eo alijs Eremitis; quo testimonio vtitur, vel potiùs abutitur Vuadingus, vt pro libito digladietur in doctrinam, quàm ipse sibi fingit, vt destruat; tantùm adducitur à Magistro ad probandum, quòd B. Ioannes Bonus secum habuit alios Eremitas; non verò ad ostendendum, quòd ipse, vel eius socij profiterentur regulam Augustini; & ad idem propositum adduxit testimonia Iordani, & Bullæ Innocentianæ, & statim hæc subdit: *Vocat igitur vitam solitariam quam S. Ioannes agebat; quia erat vita Eremitica, quamuis haberet socios, qui eius vestigia sectarentur. Non dicit S. Antoninus quòd S. Ioannes Bonus assumpsit regulam S. Augustini*, (perpende quo fundamento, quo iure impugnetur Marquez, quasi ex vnico testimonio Antonini intulerit B. Ioannem, & socios obseruasse regulam Augustini; sic sæpe R. P. Vuadingus effictо aduersario, quem facilè perimat, præliatur.) *Quia non vidit Bullam Papa Innocentij, quam vidit B. Iordanus; & ita non inquit quo anno illam acceperit, & sub illa inceperit fundare; sed M. Antoninus Sabellicus constituit in hoc eodem tempore restaurationem, quam sanctus fecit in ordine nostro, & ex hinc eum efficit fratrem nostræ professionis &c.* Hæc Marquez. Nunquid eius asserta fideliter refert, qui ipsi attribuit, quòd ex vnico Antonini testimonio velit deducere introductam in Iambonitarum congregationem circa annum 1200. regulam, & normam vitæ Augustiniensium, atque ipsum congregationis authorem ante annum prædictum 1200. vel 1198. idem genus vitæ suscepisse. Nunquid candidè & sincerè respondet, qui, quasi Marquez, ex solo testimonio Antonini colligeret B. Ioannem Bonum fuisse Augustinianæ professionis, respondet nihil haberi in Antonino, de Augustiniana professione, *Nisi fortè id velimus venari, quia dixit illum in quadam Eremo mirabilem pœnitentiam fecisse concurrentibus ad manendum cum eo alijs Eremitis*, vt nobis latenter per irrisum obijciat, quòd velimus omnibus Eremitis habitum, & professionem Augustinianam conferre? Sed iniustè percussus M. Marquez in hac exprobratione potiùs, quàm impugnatione, licèt impugnetur sinè crimine, impugnetur vt noxius, mansuetè respondeat; si ex Antonini testimonio malè locutus sum in his, quæ modò obijcis, testimonium perhibe de malo; si autem benè, cur me cædis?

77 Obiectio. Sed vt nouos in eum lapides mittas, omnem moues, carpis illum, quia [a] ait se nihil adeò desiderasse quàm quòd esset qui in hac re facem præferret. Addisque incidisse in vnum, cuius vestigium terere posset, nempe Abrahamum Bzouium in Annalibus, qui ex vita per Constantium Laudensem Augustinianum edita refert sanctum obijsse anno 1249. *Solum hunc numerum annorum* (verba tua sunt) *vtpote suo intento incommodum, & longè à suo argumento alienum, reticuit ex omnibus, qui quoquo modo, etiam inepto* (sic offensas & conuicia procul facis.) *Oblati sunt à quibusuis Authoribus.* Eum autem negare non posse, quòd viderit Bzouium, ex eo probas; quia ex eodem Bzouio prędictæ Bullæ clausulam transcripsit, cap. 22. §. 2. fol. 383. Addis deinde perperam ab illo affirmari, quod Bzouius habeat eam Bullam verbatim, anno 1251. §. 8. num. 19. cùm illam referat anno 1240. num. 11. adijcisque in Regesto Vaticano non haberi in Bulla, *Patrem Ioannem Bonum*, sed, *Fratrem Ioannem Bonum.*

[a] Cap. 26. § 2. pag. 428.

78 Miror quòd non obieceris, quòd ibidem asseruit Bullam prædictam Innocentij IIII. directam fuisse Episcopo Mantuano, cùm tamen in Bulla mentio non

fiat Episcopi Mantuani, sed Mutinensis. Crediderim ex impressoris errore, & inaduertentia reuisoris accidisse. Cæterum vt obiecta dissoluam, ni me fallo, nemo credit M. Marquez, si legisset Bzouium, & aduertisset citari in margine vitam à Constantio editam; non quæsiturum illam, præcipuè si videret sancti viri mortem à Bzouio reijci in annum 1249. Duo quidem in hac parte fatebor, vel tria. Primum est. Non omisit Marquez ex industria relationem Bzouij, & Constantij; neque enim adeò hebes erat illud ingenium Phœnicis Historiæ, vt sibi persuaderet rem esse in tuto; si ipse taceret, quòd alij prædicarent; præcipuè cùm vita per Constantium edita, ad præcipuum illius scopum de Monachatu Augustiniano S. Francisci non solùm non esset incōmoda, & ab argumento aliena, verùm etiam adeò vtilis, vt credam assensuros saltem probabilitati nostræ sententiæ, quotquot viderint ea, quibus supra ex eodem Constantio probauimus B. Ioannem Bonum secessisse in Eremum anno 1204. vel 1205. & in principio anni 1207. professum fuisse regulam B. Augustini. Addo, si post editam Apologiam, legisset Magister vitam S. Ioannis Boni per Constantium Laudensem conscriptam, non dubito, quòd Augustini filius humiliter, & ingenuè imitaretur parentem Augustinum; de quo sic ait Anastasius Bibliothecarius in Epistola ad Carolum Imperatorem: a in qua probat quod S. Dionisius primus Episcopus Parisiensis fuit Dionisius Areopagita. *Quid autem, de S. Augustino dicemus, qui etiam libros Retractationum conficiens, nonnulla, quæ se benè sensisse dudum putauerat, reprehendit?* Secundum est. Miror in hac parte M. Marquez adeò in omnibus perspicacem, diligentem, & sollicitum, & prouidum; qui vt testimonium vnius Authoris ad oculum comprobaret, opusculi editionem distulit etiam per annos; non quæsijsse in Bzouio, quo anno obijsset sanctus ille, cuius sanctitatem prædicabat, & à Summo Pontifice Bullam pro Canonizationis processu expeditam referebat; & in hac causa nihil aliud dixerim, nisi quòd non omnia possumus omnes, & in nullo offendere, plusquam humanæ fœlicitatis est. Tertium est, fortè non perperam refert eam Bullam haberi apud Bzouium, anno 1251. §. 8. num. 19. Quis enim nouit, an in vna editione sic habeatur, & aliter in alia? Tu ais extare eam apud Bzouium anno 1240. num. 11. & tamen in Bzouio, quem ego legi, habetur 1249. col. 576. & tamen non dicam de te id perperam asserere, sed vel esse errorem impressoris, vt credo, vel fortè ita haberi in ea impressione, quam legeras.

Dissoluitur & tria notantur.

Primum.

a Data mense Junio Indictione 9 an. 4. Ioānis VIII. & anno 1. Imperij Caroli.

Secundum.

Tertium.

AD NVMERVM X.

Augustinus fuit Monachus.

DVm Genebrardi testimonium niteeris expugnare, & assereres à Mar- 79
quez illi non concedendum S. Augustinum non præscripsisse regulam Eremitis, quasi id Genebrardus docuerit, in quo te deceptum ostendimus clarè in responsione ad §. præcedentem; ne quid relinqueres, quo lædere posses aduersarium, aduertenter in hæc verba diuertisti: *Nemi certè circa hoc, nimirum de non præscripta Fratribus Regula per Augustinum, non dissimilem, neque alterum esse aliorum sensum, idq; non paucos asserere, quorum rationes nouissimè stabiliut Criticus Augustinianus Author in operibus Sanctissimi Doctoris non inerudiè versatus: At istic mihi non ad ò scritur, neque metitur, vt rem hanc modo velim examinare.*

Aduersarij assertio.

Deceptus ostenditur.

Nouimus & nos esse aliquos, qui ita 80
senserint: sed scimus, plures esse, & liberiores ab humanis affectibus, qui oppositum tanquam indubitatum censuerint. Res tamen hæc alterius est loci. Fusè pro hac parte à M. Marquez pugnatur, & expugnatur opposita. Nos etiam fauentibus superis, eandem conuincemus libr. 1. Bibliothecæ Augustini, in cuius operibus penè innumera notauimus testimonia, quæ Monachatui Eremitico Augustini, & Monachismo ab illo instituto fauent manifestè. Addemusque pro ea veritate plures Authores, quos Marquez non adduxit. Modo vnicum placet in medium adferre, ex quo Magister rem hanc non parum roborauit. Is est S. Petrus Damianus, author plusquam quingentorum annorum, qui apud Marquez, b & Ludouicum de Angelis. c Sic ait, in sermone incipiente, *Cunctis amantibus Clericis*, qui idem est cum Epistola. 19. libri. 5. quamuis paulò aliter habeatur in varijs editionibus; in sermone hæc sunt verba. *Sed quia nimis periculosum est immutescere, introducamus & alios testes, Athanasium, & B. Augustinum, nec non Hieronymum sacræ Legis interpretes,*

Marianum

Monachatus, & Monachismi Augustini probatio exactior, in lib. 1. suæ Bibliothecæ ab authore differtur solùm modò ad hoc D. Petro Damiano relato.

b Cap. 4. § 4. pag 61.

c Lib. 5 de vita & laudibus B. Augustini, cap. 6. fol. 65.

Marianum quoque Rauennatem Episcopum, quos nulli dubium est Monachos fuisse, & Ecclesiam gloriosissimè gubernasse.[a] *Introducimus & alios testes, B. filium scilicet, Athanasium, & D. Augustinum, necnon & Hieronymum sacræ Legis interpretem, Marianum quoque Rauennatem Episcopum, & Augustinum Anglorum præsulem, quos nulli dubium est Monachos fuisse, &c.* Et statim. *Nunquid nam Romani Præsules, vel isti, quos nunc retulimus, quia Monachi fuerunt, minùs laudabiles habiti sunt? Non vtique.* Hæc S. Petrus Damianus; & audebis dicere Augustinum non fuisse Monachum? si autem Monachum dicis, non negabis Monachorum, atque adeò Eremitarum institutorem.

a Et lib. 5. Epist. 19. ad Canonicos, & Clericos.

81 Hoc vnum addidero pro concordia inter Reuerendos Dominos Canonicos Regulares, & Eremitas Augustinianos. Qui Augustinum negat vtriusq; religionis Authorem, mortui patris transfigit cor, & se eius nō esse filiū ostendit. *Dicitur quòd nobilis quidam* (ait Albertus Patauinus, b & affert etiam Alberto Antiquior Guillelmus Peraldus Dominicanus, vt quidam volunt, Archiepiscopus Lugdunensis:) *Habuit speciosam valdè vxorem, clam adulteram, quæ appropinquans morti ex præcepto confessoris sui, manifestauerit marito, quod ex tribus, quos ipse putabat esse filios suos, vnus tantùm erat ab eo genitus, duo reliqui ex adulterio concepti erant. Quibus verbis ille grauiter vulneratus, non requisiuit quis esset verus filius. Mortua est igitur mulier, & ille nobilis ex tristitia tabescens, post non multos dies, & ipse decubuit lecto moriturus. Vocatisque ad se tribus adolescentulis, illis ait: vnus ex vobis tantùm filius meus est, quem relinquo hæredem, duos ex adulterio genitos ab hæreditate repello. Post mortem patris grauis contentio inter iuuenes oritur; nam quilibet se dicit esse filium, cæteros insequitur; ad iudicem ergo strenuum causa deducitur; qui cùm nullis posset deprehendere indicijs verum filium; cadauer mortui fecit exhumari, & iussit, vt tres illi sagittis peterent mortuum, hoc diffiniens: vt qui cor patris mortui propiùs sagittaret, ille verus esset filius. Primus & secundus grauiter vulnerauerunt mortuum; sed adolescentior filius perfusus lachrymis, Cedo, inquit, hæreditati paternæ, sint alij filij, ego dilecti patris mortuum corpus vulnerare non possum. Quo pietatis iudicio compertum est hunc solum esse filium.* Qui ab Augustino, vel Canonicos, vel Eremitas aufert; cor eius sagittis, non amoris, sed doloris transfigit; ego dilecti patris cor vulnerare non possum, & vel ex hoc ostendam, me eius esse filium.

Qui Augustinum Eremitarum, vel Canonicorum negant patrem defuncti patris cor transfigit, & se illius filium, nō esse demonstrat.

b In Quadragesimali, serm. 130. in ordine fol. 311. pag. 2.

c In summa de virtutibus, & vitijs parte 2. de peccato linguæ, tract. 9. §. quàm culpabiles sint, qui blasphemos tolerant, quando possunt prohibere.

Ex eo quòd offendere noluit cadauer patris, agnoscitur, & declaratus filius.

RESPONSIO TERTIA, AD §. TERTIVM.

AD NVMERVM PRIMVM.

Ratio ab authoritate negatiua desumpta contra Monachatum Augustinianum S. Francisci assoluitur.

1 PRima ratio, quam contra Monachatum Augustinianum S. Francisci obijcis ex ijs, quæ P. Daza congessit, desumitur ex eo, quod nullus ex omnibus S. Francisci domesticis, aut vetustis vitæ scriptoribus, etiam non domesticis, verbum vllum fecit de illo. *Quòd præcipuè*, vt ais, *vrgere debet Marquez, qui à simili argumento vsus est, vt omninò negaret S. Bonauenturam præfuisse vnioni generali Eremitarum.*

Prima aduersarij ratio cōtra Monachatum Augustinianum S. Francisci.

d Cap. 14. §. 11.

2 *Quòd si quis* (ais) *cum Marquez ex Bergomate respondeat argumentum ex authoritate negatiua non esse efficax; quia non omnia possumus omnes, & non omnes Euangelistæ vnum & idem de Christo scripserunt, & tamen omnes vera scripserunt*; Contra hoc instas; quia licèt non omnibus omnia constent; mirum tamen est, quòd res notabilis, & scitu necessaria nulli innotuerit. Retorquesque exemplum in Magistrum dupliciter. Primò, quia *licèt non omnes Euangelistæ omnia, eademque scripserint; tamen quod vnus omisit, alter suppleuit; & præcipuas, fideique nostræ proficuas Christi actiones notauit. At Monachatum Francisci, rem ex natura sua notissimam, & omnium oculis patulam omnes omiserunt, nullus suppleuit.* Secundò; *qui actionem aliquam seriam, aut grauem Christi ab omnibus Euangelistis prætermissam in medium afferret, nec eam certa traditione, à Christi familiaribus, aut coæuis deducta; vel reuelatione certa comprobaret, exsibilaretur, & tanquam temerarius reijceretur, & eius relatio reputaretur apocrypha; in præsenti autem, historiæ authores noui, traditio nulla, nec prætensa reuelatio, altum in authoribus coæuis totius rei silentium; quam ergo merebitur fidem, aut nomen; quam nullus ex probatissimis, lectissimisque historicis sciuit, aut retulit? quis dicet historiam quibusdam postea seculis ab alijs rem*

Solutiò.

Aduersarij replica.

suam agentibus, & honori consulentibus excitatam ad fidem admittendam? Quis à suspicione, & censura supposititia poterit vendicare? Sanè sanguis sinè stomacho & bile, quia dicis in præfatione ad tuum lectorem, offensas, & conuitia procul fecimus.

3 Argumentum tuum cui M. Marquez respondit eiusq; solutionem, aliter apud eundem iacere, ac ea aduersarius referat aperitur.

Vincat pax Christi in cordibus nostris, & humana ratio ratione soluatur. Quod vt prestem, plura notabo. Primum est, dum fideliori trutina libras rationum pondus, quod, vt ais, Marquez attenuare intentauit, eius responsionem ex Bergomensi desumptam adducis. Sed bone Deus quàm aliud est videre argumentorum solutiones in authoribus, à quibus traduntur, vel à quibus impugnantur. M. Marquez (sicut & Philippus Bergomensis id solùm sibi opposuerat a) dissoluit argumentum, quod affert P. Daza ex sola authoritate negatiua S. Bonauenturæ; tu verò efformas argumentum ex authoritate negatiua omnium authorum vetustorum, siuè domesticorum, siuè externorum. M. Marquez duo respondet. Primum est S. Bonauenturam non scripsisse omnia, quæ de B. Francisco scribi potuerunt, sicut neque singuli sancti Euangelistæ retulerunt omnia de Christo. Vnde sic infert. *De manera que muy bien se le pudieron ir por alto à la diligencia de San Buenauentura algunas marauillas del Seraphico Padre.* De authoritate verò negatiua aliorum veterum authorum, neque verbum in argumento, vel solutione habet; at respectu solius Bonauenturæ sufficientissima solutio. Secundum est, etiam D. Bonauentura dixit non per verba formalia, sed per æquiualentia, dum eius habitum describit, S. Franciscum fuisse Monachum Augustinianum. Tu verò tantùm refers ipsum respondere, quòd non omnia possumus omnes, (quæ verba Marquez ibi non habet) neque SS. Euangelistæ vnum, & idem de Christo scripserunt, & tamen vera omnes scripserunt: & hoc dicis ab ipso responderi ex Bergomate ad argumentum, prout à te proponitur; si hoc modo referuntur argumenta, & solutiones, mirum non erit alijs insultare, & victoriam canere, legentesque, & credentes testimonio referentis relatis, omninò decipi.

a Cap 14. §. 1. pag. 395.

M. Marquez solutio sufficientissima.

4 Argumentum aduersarij in tribus ab argumento M. Marquez diuersum ostenditur.

Salua ergo in hac parte M. Marquez ex Bergomensi responsione, vt diluam obiectionem à te nouiter & efficaciùs, quàm à P. Daza propositam; secundum, quod noto, est; hoc tuum argumentum non est simile, vt asserebas, argumento, quod M. Marquez, b adduxit vt omninò negaret S. Bonauenturam præfuisse vnioni generali Eremitarum: eius enim argumentum in linguam Latinam translatum hoc est: *Certum etiam est quod* (scilicet, si ea relatio vera esset) *aliqua historia ordinis S. Francisci, vel Papa Sixtus IV. in Bulla Canonizationis, vel Sixtus V. in decretali, in qua eum constituit Ecclesiæ Doctorem, vel Cardinalis Sarnanus in Epistola ad Sixtum V. quæ est in principio operum eius, vel Petrus Galesinus Protonotarius Apostolicus in eius vita, in qua alia multò minora scribuntur, huius meminisset; & si quidem in nulla harũ partiũ, vsq; hodie inuentum est vestigium, neque vsquam in lucem exiit vsque ad picturam B. Francisci inter nouitios S. Ioannes Boni, &c.* Hocne est simile argumento tuo? Tu sic arguis. *Nullus ex omnibus S. Francisci domesticis, aut vetustis vitæ scriptoribus verbum vllum fecit; neque tres socij, Ruffinus, Angelus, & Leo, quorum hic, erat à secretis, & à conscientia, neque Thomas Celanus, socius & discipulus B. Francisci, neque Bonauentura; non Bernardus à Bessa Bonauenturæ socius, non Ioannes à Ceprano, non Vincentius Beluacens, non Antoninus Florentinus, non demum alius quicunque vetustus scriptor. At credibile non est omnes tacituros rem suo tempore, vel paulò anteriori transactam, &c.* Hoccine est argumentum simile illi? Ego quidem duas dissimilitudines inuenio; vel tres. Prima est, quòd Marquez ait, *Nulla historia ordinis S. Francisci*; tu verò non dicis, *nulla historia ordinis Augustini.* Secunda; Marquez ait, *in nulla harum partium, vsque hodie inuentum est vestigium, neque vsquam exijt in lucem, vsque ad modernam picturam*; Tu verò non dicis, nec dicere potes in nullo vetusto scriptore vsque hodie inueniri vestigium, neque vsquam exijsse in lucem vsque ad tempus modernum; negari enim nõ potest inueniri vestigium, in Bonauentura, Vincentio, Antonino, & alijs describentibus eius habitum Eremiticum; & exijsse in lucem multo ante hæc tempora, nempe circa annum 1334. & 1356. & 1486. ab Henrico de Vrimaria, seu Alemania, Iordano de Saxonia, Philippo Bergomensi, & Antonino Sabellico, vt infra latè probabimus. Tertia est, quod M. Marquez comprehendit authores modernos, etiam Franciscanos, verbi gratia, Sixtum Quintum, & Cardinalem Sarnanum. Tu verò excludis Bergomensem, Sabellicum, Polydorum, & alios multò antiquiores Sixto Quinto, & Sarnano. Vide quàm similesit argu-

b Cap 4. § 11 pag. 56.

Prima.

Secunda.

Tertia.

sit argumentum, vt vim debeat obtinere maiorem apud tuum dissertatorem. Vnde multò melius dici posset de Bonauenturæ præsidentia, quod de Monachatu S. Francisci, [a] habes. *Quis dicet historiam quibusdam postea sæculis, ab alijs rem suam agentibus, & honori consulentibus excitatam, ad fidem admittendam? Quis à suspicione & censura supposititiæ poterit vendicare?*

a Pag. 245. § 3. num. 2.

5 Tertium, quòd noto est; argumentum, prout adhuc à te proponitur; inefficax est. Isto rem hanc triplici exemplo manifesto. Primum est: nullus vetustus scriptor dixit, quam regulam obseruauerit B. Benedictus ante sui ordinis institutionem; & tamen nemo dicet esse improbabile eum vixisse secundùm regulam Basilij, quandoquidem ex alijs rationibus, & coniecturis potest probabiliter deduci. Secundum est. Nullus antiquus author retulit. S. Gregorium I. Papam fuisse professum regulam, vel ordinem S. Equitij; & tamen insignis ille Pater Historiæ Eminentissimus Cardinalis Baronius id affirmauit, neque omnes id credent esse improbabile. Tertium est. Nullus ex antiquis, & coætaneis expressit B. Ioannem Bonum vixisse sub regula Augustini; & tamen hoc certissimum est ex Bulla Innocentij IV. Quare ergo erit argumentum efficax; nullus ex domesticis S. Francisci, vel vetustis scriptoribus asseruit B. Franciscum ante institutionem sui ordinis fuisse Monachum Augustinianum; ergo improbabile est, quod fuerit. Ratio autem à priori, quare non sequatur rei improbabilitas ex authoritate negatiua authorum id non exprimentium, ea est; quia probabilitas rei non dependet necessariò ex relatione expressa authorum: sed etiam oritur ex relatione implicita, ex coniecturis deductis ex rebus alijs, quæ narrantur ab authoribus. Audi verba aurea Magni Aurelij Augustini, [b] *Sed non omnia, quæ facta sunt, scripta inueniuntur, veruntamen facta esse, ex cæteris documentis probatur. Scriptum est, quia baptizatus sit Apostolus Paulus, [c] & scriptum non est, quia baptizati sint alij Apostoli, verumtamen illos etiam baptizatos intelligere debemus, quemadmodum scriptum est, [d] quando baptizatæ sunt plebes Ecclesiarum in Hierusalem, & Samaria, quando autem baptizatæ sint aliæ plebes gentium, quibus Apostoli Epistolas miserunt, non est vtique scriptum; & tamen etiam ipsas baptizatas, vtique minimè dubitamus, propter illam Domini sententiam. [e] Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in Regnum Cælorum.* Sic ergo in præsenti, (quamuis daremus rem hanc à nullo vetusto authore exprimi, cùm tamen ab Henrico, & Iordano referatur.) Probabilitas huius sententiæ oritur saltem ex coniecturis probabilibus deductis ex rebus, quas antiqui Authores expresserunt. Vnde meritò author libri de Assumpt. B. Mariæ, [f] sic ait. *Sunt & quædam, quæ, quamuis commemorari ex toto omissa sint, vera tamen ratione creduntur, atque ipsa cõuenientia rei quemadmodum dux & præuia creditur. Nihil enim de Melchisedech Sacerdotis Dei excelsi initia loquitur, cùm ipsa præcessisse tantæ laudis merita cognoscatur. Nihil de Helia, & Enoch, postquam rapti sunt, vitæ fœlicitate commendat, cunctis liquidè scientibus eos beatè viuere, quos Dominus hinc in futurum saluandos voluit rapere, &c.* Addamus etiam, & D. Bonauenturæ testimonium, [g] vbi loquens de Christo sic ait: *Fatemur eum fuisse virginem, & vxore caruisse, licet scriptura de hoc non faciat mentionem.* Addamus & Augustini testimonia non leuia, [h] qui de bono latrone loquens sic ait: *Huc accedit, quia nõ incredibiliter dicitur, latronẽ qui tunc credidit iuxta Dñm crucifixũ, aqua illa, quæ de vulnere lateris eius emicuit, tanquã sacratissimo Baptismo fuisse perfusum; vt omittã quòd eũ antequã damnaretur, baptizatũ nõ fuisse, quoniam nemo nostrum nouit nemo conuincit; &* [i] de latrone bono, & Dinocrate fratre S. Perpetuæ agens, ait: *Quasi quisquam, cui non credere nefas esset, huic indicauerit, quod non fuerint baptizati; &* [k] *de ipsis Euangelistis Marco, & Luca, & innumerabilibus cæteris, quos absit, vt baptizatos esse dubitemus, quamuis non legamus.* Ex quibus testimonijs constat, in Augustini sententia inefficax argumentum desumi ex authoritate negatiua; atque adeò ex his eneruatum manet argumentum à te propositum.

Argumẽtum aduersarij diluitur, & inefficax esse triplici exemplo & ratione à priori conuincitur.

Primum exemplum.

Secundum.

Tertium.

Ratio à priori.

b Epist. 108. ad Seleutianam.

c Act. 2. & 18.

d Act. cap. 41.

e Ioannis 3.

f Cap. 2. apud Augustinum. tom. 9.

g In tractatu de paupertate Christi cõtra M. Guillelmũ fol 267. pag. 1

h Lib. 1 de Anima, & eius origine, c. 9.

i Lib. 2. c. 11.

k Lib. 3. cap. 9.

6 Pro solutione autem eorum, quę adducis contra solutionem, quam dicis esse M. Marquez, licèt non sit vt vidimus; Quartum; quod noto, est. Prima obiectio. seu replica in maiori, & in minonori peccat. Adhuc enim omnes Euangelistæ simul non suppleuerunt, aut notarunt omnes præcipuas, & fidei nostræ proficuas actiones; & Monachatum S. Francisci non omnes omiserunt. Probemus singula, & incipiendo ab vltimo: alij ex antiquis etiam Authoribus, vt infrà probabimus, id retulerunt expressè, alij verò implicitè. Primum verò sic probo. Primò ex D. Ioanne capit. 21. ibi:

Replica aduersarij contra responsionem M. Marquez in maiori, & minori peccãs deprehenditur.

Sunt au-

Omnes Euangelistas simul non scripsisse omnes præcipuas, & fidei nostræ proficuas actiones Christi probatur primò.

Sunt autem & alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros. Ex quo sic argumentor: ergo vel omnes Christi actiones, quæ scriptæ non sunt in Euangelistis, non fuerunt præcipuæ, neque fidei nostræ proficuæ; vel aliquæ præcipuæ, & proficuæ non sunt scriptæ in Euangelistis. Si dicatur secundum, habemus intentum; & sicut omnes Euangelistæ omiserunt aliquam Christi actionem, præcipuam, & proficuam; ita omnes scriptores vitæ D. Francisci, potuissent omittere eius Monachatum Augustinianum; primum verò dici non potest; quia plura præcipua, & proficua nouimus de Christo, vel ex alijs libris Canonicis, vel ex traditione, vel ex doctrina aliquorum Patrum; qualia sunt v.g. Christum cum clamore valido, & lachrymis offerentem, exauditum esse pro sua reuerentia: quòd habemus ex Epist. ad Hebr. cap. 5. & dixisse: *Beatius est magis dare quàm accipere*, quod nouimus ex Actibus Apostolorum, cap. 20. Beatam Mariam semper fuisse Virginem; quòd ex traditione nouit Ecclesia; & tandem Christum communicasse Iudam in nocte Cœnæ; quòd tãtùm nouimus ex doctrina aliquorum PP. ergo aliquæ Christi actiones præcipuæ, & proficuæ non sunt scriptæ in Euangelistis, imò neque in vllo libro Canonico.

Confirmatur.

Et confirmatur vrgentiùs; quia, vt optimè arguit Illustriss. Card. Bellarminus è Societate Iesu, [a] Christus ea, quæ Ioannis 16. promisit se dicturum, sinè dubio dixit post Resurrectionem, vt Lucas testatur Act. 1. *Per dies quadraginta apparens eis, & loquens de Regno Dei*; At Euangelistæ paucissima scripserunt, de gestis & verbis Domini post Resurrectionem; & credibile non est Apostolos, qui illa viderant, & audierant, non tradidisse Ecclesijs.

a Lib. 4. de Verbo Dei non scripto, cap. 5. col. 10.

Euasio.

Neque dici potest, quod licèt non sint scripta omnia, quæ dixit, aut fecit Iesus; esse tamen scripta omnia necessaria. Contra est enim; Primò, quia ea est hæreticorum responsio, qua reijciunt traditiones non scriptas.

Infringitur primò.

Secundo.

Secundò, quia contra rectè obiicit Bellarm. quia multa necessaria non sunt scripta, & præsertim de Sacramentorum institutione, quæ sinè dubio Dominus tradidit in illis diebus quadraginta; ergo plures Christi actiones, præcipuæ, fideique nostræ proficuæ, non sunt scriptæ in Euangelistis, imò neque in vlla Canonica scriptura; atque adeò dici non potest à viro Catholico omnes Christi actiones, quæ scriptæ non sunt in Euangelistis, non esse præcipuas, aut non esse fidei nostræ proficuas: seu in hac parte ex authoritate negatiua desumi efficax argumentum. *Non enim potest*: (verba sunt Augustini Epist. 9. ad Hieron.) *Aut oportet litteris explicare, quanta & quàm inexplicabilia mala consequantur, si hoc concesserimus; cùm habeas sanus, & vigiles oculos, nescio qua dissimulatione auertisti, vt non intenderes, quæ consequuntur aduersus, si semel id creditum fuerit.*

7 **Quare D. Ioannes non omnia Christi facta scripta esse dixit: nec etiã omnia scripserint authores vitæ D. Francisci.**

b In cap. 21. Ioannis.

Neque possum omittere rationes, quas adhibent Patres, propter quas Ioannes Euangelista dixit non omnia Christi facta esse scripta; vt enim habet Maldonatus, egregius Euangeliorum commentator, [b] Chrysostomus, & Theophilactus, ideò existimant, hoc addidisse, vt ostenderet se non ad gratiam, quòd amicus esset, scripsisse Christi: etenim qui ad gratiam scribit alicuius, nihil prætermittere solet, quòd ab eo gestum fuerit cõmemoratione dignum: sic ergo scriptores vitæ B. Francisci, cùm non scripserint ad gratiam, potuerunt omittere aliquod eius gestum dignum commemoratione. Cyrillus verò, & vt videtur Leontius, & Theodorus Heradeoses excusationem esse putãt: potuisse enim Euangelistam ab aliquo imprudenter reprehendi; quod multa Christi facta silentio præterijsset; excusare multitudinẽ ab eo rerum gestarum, tam multas scilicet fuisse, vt neq; scribi possint; & si scriberentur, tot mundum volumina capere non posse: & subdit Maldonatus, *probabilius hoc est*. Sic ergo licèt scriptores vitæ B. Francisci possint ab aliquo reprehẽdi, quòd multa eius facta silentio præterierint, excusantur multitudine rerum ab eo gestarum. Addit denique Maldonatus. *Mihi quidem aliò potiùs spectasse videtur Euangelista. Ne quis existimaret non fuisse facta à Christo plura miracula, quàm quæ ipse, cæterique Euangelistæ commemorassent, & fidei terminum figeret, nihil præterea credens, quod aut alibi legeret, aut aliunde à Christo factum audiret.* Sic ergo Authores antiqui, coætanei hoc nõnulli omiserunt, alij non expresserunt ne quis in rebus B. Francisci, nihil præterea crederet, quòd alibi legeret, aut factum audiret.

8 **Probatur secũdo authoritate Innocentij III.**

c 3 p. tit. 19. c. 1. § 9. fol. 13. pag. 2.

Secundò probatur efficaciter, non omnes Christi actiones, & fidei proficuas fuisse scriptas ab Euangelistis etiam omnibus; quoniam, vt S. Antoninus ait: [c] Innocent. III. quæsitus à Lugdunẽsi Episcopo de forma consecrationis sanguinis Christi; quia nullus Euangelistarum ponit talẽ formam

ex inte-

ex integro, & illa verba, *e erat*, &, *myst rium fidei*, in Euangelistis non habentur; sed nec quod Christus tunc eleuauerit oculos ad cœlum; vnde talia verba posita sunt in forma, qua nunc Ecclesia vtitur? Respondet, a & dicit; *Sanè multa tam verbis quam factis Dominicis inuenimus ab Euangelistis omissa, quæ Apostoli, vel suppleuisse verbo vel facto expressisse leguntur. Nam Paulus in Act. Apostol. cap. 20. sic ait: Meminisse vos oportet verbi Domini Iesu, quod dixit, Beatius est magis dare quàm accipere. Hoc nullus Euangelistarum dixit; nullus etiam eorum expressit; quòd Paulus de Christo 1. ad Corinth. 15. scribens ait, visus est plusquam quingentis fratribus simul; deinde visus est Iacobo; ipsi etiam Euangelistæ inter se mutuo suppleuisse leguntur, quæ ab eorum aliquo, vel aliquibus sunt omissa &c.* Quid clariùs dici potuit vt probaretur, non omnes Christi actiones, etiam præcipuas, & profectas fuisse scriptas ab aliquo Euangelista?

a Exeranag. de celebrat. Missar. cap. cū Marthæ.

9 Quintum, quòd noto est. Secunda obiectio contra solutionem, quam ais esse. M. Marquez, ex Bergomate, minùs à veritate deuiat, deuiat tamen: id probo. Primò; quia v.g. quòd Christus in nocte Cœnæ corpus, & sanguinem Iudæ proditori tradiderit, non scribitur ab vllo Euangelistarum, non cōprobatur certa traditione à Christi familiaribus, aut coæuis deducta, vel certa reuelatione; & tamen Patres id asserentes, neque exsibilantur, neque tanquam temerarii reiiciuntur. Dices id scribi ab Euangelistis, licèt implicitè, ita vt probabiliter potuerit asseri, & negari; sed stemus in hoc; etiam Monachatus Augustinianus S. Francisci, in authoribus coætaneis, continetur per verba æquiualentia, ex quibus cum magna probabilitate possit inferri. Quare ergo exsibilabis, & vt temerarium reiicies eum, qui asseruerit ex relatione authorum coætaneorum sequi, B. Franciscum ante sui ordinis institutionem induisse habitum Eremitarum Augustiniensium?

Secunda replica contra solutionem Magistri Marques à veritate deuiare monstratur primò.

Euasio.

Applicatur.

10 Secundò, quia licèt, b Gelasius 1. inter Apochrypha numeret Epistolam Iesu ad Abagarum, quæ tunc circumferebatur, tamen nemo exsibilauit, aut velut temerarium, & apocrypha narrantem, reiiciet, eum, qui dixerit Dominum imaginē suam à Deo factam, quam manus hominum nō attigit, misisse Abagaro; qui eam videre desiderabat; eā enim historia, ex Euagrio, c canonizatur in secunda Synodo Nicæna habita octauo Cal. Octobris. Indict. 11. anno Christi (vt refert Noster Onuphrius d) 789. sub Adriano I. à 350. Episcopis, actione 5. e vbi & Leo quidam narrauit, quòd cùm ipse descenderet in Syriam cum Regijs Apocrisarijs, Edessam petiit, & venerandam imaginem, non factam hominum manu, adorari & honorari à populo vidit: & S. Bonau. f sic habet: *Et Damascenus ad confirmationem sui dicti adducit exemplum Christi, de quo refertur, quòd Abagaro Edessenorum Rege, mittente pictorem, vt imaginem Domini depingeret; quo non potente propter resplendentem claritatem faciei Christi, Dominus vestimento apposito faciei suæ, similitudinem propriæ faciei mirabiliter impressit, & sic suam imaginem desideranti Regi transmisit.* Et Illustriss. D. Franciscus Gonzaga, g loquens de Prouincia Romana, & Monasterio Tertio Monialium, qui est Sancti Syluestri in campo, Romæ, sic ait: *Sacrum seruatoris nostri Christi sudarium, ad Abagarum Regem ab eodem transmissum sanctumque Ioannis Baptistæ caput, custodiunt.* Genuæ etiam Fratres Armeni in Conuentu S. Bartholomæi, ostendunt, vt vidimus anno 1623. effigiem Christi Domini, quam dicunt esse eam, quam Christus misit ad Abagarum.

Secundò. b Dist 15. cap. Sancta Romana Ecclesia. Epistola Christi ad Abagarum Regem Missa inter apochrypha numeratur, sed eius historia de Christi imagine Missa ad eundem.

c Lib. 4. Historiæ Ecclesiasticæ. d In Epitome Pontificum, & Cardinaliū, pag. authori 43. e Pag. authori 548. f De septem Donis Spiritus sancti. cap. 2. de dono pietatis, fol. 218. pag. 1. g p 1. Chronicorum, pag. 191.

11 Ex his sic argumentor: Historia de imagine Christi missa ad Abagarum, non est Apocrypha, neque temeraria, neque ab vllo Catholico exsibilatur, aut potest exsibilari; & tamen, neque constat ex vllo libro sacræ Scripturæ, vt patet: neque ex reuelatione certa, vt etiam constat; neque ex certa traditione à Christi familiaribus, aut coæuis deducta; hæc enim traditio in quantùm nosse potuimus, ostendi non potest, nisi ex Euagrio, Damasceno, Synodo 2. Nicæna, & Bonauentura, & alijs nouioribus. Euagrius autem (teste Baronio h) finem historiæ suę imposuit anno 12. Regni Mauritij Imperatoris, qui inchoabatur mense Augusto anno 594. Damascenus autem (teste eodem Baronio, i) floruit circa annum Domini 723. & deinde Synodus 2. Nicæna, vt ex Onuphrio diximus celebrata fuit anno Christi 789. & S. Bonauentura obijt an. 1274. Ecce author antiquior, qui huius historiæ meminit, vixit post id factum Christi, plusquàm per 560. annos. Vnde ergo poterit ostendi traditio certa ex Christi familiaribus, aut coæuis deducta? ergo non exsibilabitur, vel reiicietur, vt temerarius, qui actionem seriam grauemue Christi ab omnibus Euangelistis prætermissam, adduxerit in medium: etiamsi non comprobet ex certa traditione, à Christi familiaribus, aut coæuis deducta;

Argumētum.

h In Epitome Spondani anno 594. nu. 4. pag. 659. i Ibidem anno 727 nu. 2. pag 735.

12

ducta; neque ex certa reuelatione; atque adeò neque exsibilabitur ille, aut velut temerarius reijcietur, qui in medium adduxerit Monachatum Augustinianum S. Frãcisci, etiamsi ab omnibus Authoribus vetustis omninò reticeretur, & neque ex traditione certa, aut reuelatione certa comprobaretur. Præterquàm quòd hic Monachatus traditur per verba æquiualentia ab authoribus ipsi sancto coætaneis, assignando illi habitum Augustinianum; & expressè ab alijs non multùm posterioribus, quales sunt Henricus, & Iordanus, vt ostẽdemus, in responsione ad §. 5. num. 1. tui Apologetici. Vnde dicere possumus cum Bernardo[a] Henrico, & Iordano nostro *id reseruatũ est, quod alij tacuerunt; neq; enim omnes omnia dicere congruum erat, vt à diuersis diuersa colligere gratulemur, & debitas singulis gratias referamus.* Neque ex hoc quòd scriptores aliqui id nõ expresserint, sequitur nõ ita se habuisse, vt enim optimè Cardinalis Iacobatius,[b] *Nõ ex hoc quòd aliqui scriptores tacent dictam donationem, & baptismũ* (scilicet Imperatoris Constantini Magni) *sequitur quòd non fuerit baptizatus à Syluestro, aut quòd non fecerit donationem.*

Monachatus sancti Francisci per verba æquiualentia à coæuis expressus.

a Serm. 1. de Epiphania.

b Lib. 10. de Concilijs, a 6. nu. 3. fol 398. pag. 2. quod opus habetur p. 1. tom. 13. Tractatuum Iuris.

AD NVMERVM II.

Ratio ex Bulla Canonizationis B. Francisci petita diluitur.

12 Secunda. Aduersarij ratio.

SEcunda ratio in oppositum à te adducta, qua & P. Fr. Antonius Daza vsus fuerat, sicut & ferè omnibus alijs; quas adducis: vt fortè dici posset, quòd Iacobus Albertus Castrensis[c] scitè dixit: *Fuco quodam verborum, nouum apparere faciunt, quod nec nouum, nec aliud est*; Hæc est. Gregorius IX. summè familiaris D. Francisco in nulla ex his Bullis, quas dedit, vel ad eius canonizationem intimandam, vel ad eius laudes celebrandas, vllam fecit huius rei mentionem: At de eis, qui veteres relinquunt religiones vt nouas instituant, id laudis loco celebratur in Bullis Canonizationis, vt constat in S. Dominico, & Francisco de Paula; non ergo est credibile Pontificem, qui hoc ignorare non poterat, eam illi laudem & encomium negaturum; præsertim cùm graui stylo sub multis sacræ Scripturæ formulis exprimat eius à mundo recessum, quo tempore contenditur hunc subijsse Monachatum.

c In præfatione ad D. Thomam in Epistolas Pauli contra scriptores modernos.

13 Aduersarij ratio efficaciori testimonio ab authore roboratur.

Addam & ego in fauorem huius rationis efficaciùs testimonium. Sixtus IV. in Bulla data Romæ anno 1472. 8. Idus Septembris. Pontificatus 2. (extat apud Emanuelem Rodriguez in Compendio Priuilegiorum Mendicantium) vt probet B. Catharinam Senensem non fuisse stigmatibus Christi decoratam, hoc vtitur argumento. *Nos igitur de præmissis plenariam habentes notitiam, & quòd si dicta S. Catharina stigmata huiusmodi habuisset, fel. record. Pius Papa II. prædecessor noster, qui eandem S. Catharinam Catalogo Sanctorum adscripsit, & suarum virtutum prærogatiuas, in sua Canonizatione luculentissimè declarauit: specialem de hoc singulari Priuilegio fecisset mentionem.* Eodemque argumento idem Pontifex vsus est in Bulla (extat in eodem Compendio Emanuelis) data Romæ, anno 1475. pridie Nonas Iulij. Pontificatus IV.

14 Huic argumento verè & eleganter occurrit M. Marquez.[d] Neque video quid à te contra eius responsionem obijciatur. Nos illam breuiter referemus, & nouis exemplis illustrabimus. Igitur cum Marquez, vel ex eius doctrina respondemus plura. Primum est. Greg. IX. in secunda Bulla Canonizationis B. Francisci, quæ incipit: *Mira circa nos*, & loquitur ad omnes fideles, & data est die 19. Iulij, anno 1228. eiusque meminerunt Card. Baronius,[e] & P. Robelledo,[f] referunt illam verbatim: Laertius Cherubinus,[g] estque secunda inter Bullas Gregorij IX. & M. Marquez,[h] sub graui quadam sacræ Scripturæ formula, iuxta totius Bullæ tenorem, huius etiam Monachatus videtur non obscurè meminisse, vt obseruauit acutè Marquez[i] Bulla enim hæc Gregorij IX. habet §. 3. dum loqueretur de eius egressu è domo paterna: *Vitia quoque supplantans, & contra mundum, carnem, & potestates aereas luctamen assumens viriliter, vxore, villa, bobus, à cœna magna retrahentibus inuitatos, penitus (nota verbum, signũ mysterium) abdicatis, cum Iacob domino iubente, surrexit, &c.* Ea autem impedimenta vitæ spiritualis non abdicantur penitus, nisi per tria vota, paupertatis, obedientiæ, & castitatis; loqui autem in eo §. de statu Eremitæ, non Minoritæ, colligitur ex §. sequenti, vbi sic ait: *Ne verò sibi soli proficeret, in montem tantummodo Rachel amplexibus inhærendo contemplationi, pulchra quidem, sed sterili: ad Liæ interdictum descendit cubiculum, minaturus gregem gemellis fœtibus fœcundatum, ad interiora deserti*; Ecce vbi satis innuit illam totalem abdicationem vxoris, villæ, & boum, fuisse antè institutionem sui ordinis, atque adeò antè illam vouisse

d Cap 24. §. 2. pag 398.

Ex doctrina M. Marquez ad aduersarij argumentum respondetur primo ex Bulla Canonizationis D. Frãcisci Monachatum Augustinianum eiusdem nõ obscurè indicari.

e In Martyrologio in Notis ad diem 4. Octobris.

f 1. p. Chronicorum lib. 2. cap. 48.

g Tom. 1. Bullarij fol. 51.

h Cap. 24 §. 2. pag. 400.

i Cap. 25. §. 6. pag. 421.

uouisse tria vota substantialia. Quòd si fecit antequam suum ordinem institueret, sinè fundamento negaretur id fecisse in nostro, & affirmaretur fecisse in alio.

15 Respondetur secūdò, & probatur dupliciter, ex authoritate negatiua Bullæ Canonizationis D. Francisci contra Monachatum Augustinianum, eiusdē inefficax desumi argumentum. a In Epitome fundationum Prouinciæ Bethicæ ordinis Minimorum. Primò.

Secundum est. Demus Gregorium IX. in his Bullis non meminisse Monachatus Augustiniani S. Francisci, cùm tamen in Bulla Canonizationis S. Dominici dixerit fuisse Canonicum Regularem; & Leo X. in Bulla Canonizationis S. Frācisci de Paula retulerit: eum fuisse nouitium ordinis Seraphici; (quidquid sit de hoc; negatur enim mordicus à P. F. Ioanne de Morales. a Nihilominus hinc inefficax sumitur argumentum contra Monachatū Augustinianū S. Francisci, id quod probo dupliciter. Primò, quia neque meminit stigmatum S. Francisci in vlla ex duabus Bullis Canonizationis ipsius, quarum meminere Baronius, & Rebolledus vbi supra, & quas affert Marquez loco infra citando; & tamen ipse Pontifex varijs in Bullis fatetur se ex eo miraculo motum fuisse, ad eum canonizandum. *Ex tanto miraculo* (ait Pontifex in Bulla, quam affert Rebolledus, vbi supra, cap. 25. quæ data est 30. Martij, anno 11. Pontificatus. Et in alia, quem habet Emanuel Rodriguez in Compendio Priuilegiorum in Bulla 8. Gregorij IX. data 11. Cal. Aprilis anno 11. Pontificatus, pag. 25. directa Prioribus, & Prouincialibus Fratrum Prædicatorum; & in alia, quam adducit, Cherubinus tom. 1. in Bulla 12. Gregorij IX. data Viterbij 11. Calend. Aprilis, Pontificatus 11. pag. 58. data ad omnes fideles de veritate stigmatum 1237.) *Cùm cæteris probato solemniter consensum specialem habuimus, quòd ipsum adscripsimus Catalogo Beatorum*. Secundò, quoniam etiam nullam fecit mentionem de habitu Eremitico, quē S. Franciscus portauit per biennium antè sui ordinis institutionem; & tamen inde non infertur, quòd non portauerit illum. Negari enim non potest per biennium incessisse indutum habitu Eremitico, cùm asseratur à tot fidissimis authoribus, quos infra citabimus, agētes de eius habitu Eremitico. Ergo neque inde infertur, quòd non fuerit Monachus Augustinianus.

Secundò.

16 Instātiam ex Bullis Canonizationis D. Dominici, & D. Francisci de Paula nullius esse roboris manifestatur primo. b Cap. 24 §. 2. pag 399.

Neque instantia Bullarum Canonizationis S. Dominici, & S. Francisci de Paula est alicuius momenti. Primò, quia, vt aduertit Marquez. b in Bulla Canonizationis S. Dominici (& eadem est ratio de Bulla S. Francisci de Paula) descendit Pontifex ad gesta eius particularia; quòd non fecit in duabus Bullis Canonizationis S. Francisci; quarū meminit Card. Baronius, c & quas refert Marquez vbi supra. Secundò, & clariùs, quia non necessariò referuntur omnia gesta sancti in Bulla Canonizationis; atque adeò potest Pontifex modo omittere hæc, modò illa, vel prout occurrerint, vel prout voluerit.

c In Notis ad diem 4 Octobris. Secundò.

Tertium est. Passim accidit in Bullis Canonizationis, non referri de sanctis, cuius ordinis fuerint; probemus exemplis. Primum est. Cælestinus III. Bulla 1. d canonizauit S. Vbaldum Episcopum Eugubinū, Laterani 4. Nonas Martij anno 1192. Pontificatus 1. & tamen non dicit eum fuisse Canonicum Regularem, cùm nihilominùs certum sit, eum militasse Domino inter Canonicos Augustinianos, vt in lectionibus illius refert Breuiarium Romanum, die 16. Maij. 17

Respondetur tertio, & exēplis probatur in Bullis Canonizationis cuius ordinis fuerint non referri de sanctis. Primum exēplum. d Apud Cherubinum tomo. Bullarij pag. 30.

Secundū est. In Bulla Canonizationis S. Antonij de Padua (quę habetur in Cōpēdio Priuilegiorum Emanuelis Rodrig. pag. 22. & est Bulla 5. inter Bullas Gregorij IX. & est data Spoleti. 3. Nonas Iunij, anno 6. sui Pontificatus 1232.) Gregorius IX. non retulit eum fuisse Canonicum Regularem, & tamen id legimus in Breuiario Romano. 18

Secundum exemplum.

Tertium est. Idem Gregorius IX. in Bulla (quam affert Cherubinus, e estque 11. inter Bullas ipsius, data Perusij Cal. Iunij, anno 9. Pontificatus 1235.) Canonizationis S. Elisabethæ viduæ, Andreæ Regis Hungarorum filiæ, tantùm de illa dicit, religionis habitum induit, & non exprimit cuius religionis, & fuit S. Francisci Monialis. 19

Tertium exēplum. e Tom. 1. Bullarij, pag. 37.

Quartum est Bonifacius VIII. in Bulla 6. (apud Laertium Cherubinum, f data apud vrbem veterem 3. Idus Augusti, anno 3. Pontif. 1297. de Canonizatione S. Ludouici Regis Franciæ, nullum verbum habet in Bulla satis longa, de professione ipsius in tertio ordine S. Francisci, etiamsi de eius vestibus; §. 20. loquatur in hunc modum: *Hic profectò humilitate sublimis, sublimitate humilis, in apparatu, & vestibus, quas frequenter pauperibus erogabat, post primum potissimùm de vltramarinis partibus reditum, summæ humilitatis insignia demonstrauit. Non enim aureis, vel argenteis ornamentis, non regalibus vestibus, non varijs, vel grisseis, sed alijs humilibus pellibus vsus fuit secularibus pompis à se penitùs abdicatis*; & tamen fuit tertij ordinis S. Francisci, vt ipsi volunt, & nos fatemur. 20

Quartū exemplum. f Tom. 1. Bullarij pag. 142.

Quintum est. Clemens IV. in Bulla 4. (apud 21

Quintū exemplum.

a Tom. 1. Bullarij, pag. 216

(apud Cherubinum) a data Auinione 11. Calend. Iulij Pontificatus 6. atque adeò 1347. de Canonizatione S. Iuonis die 19. Maij celebrandi, presbyteri Trecorensis in Gallia, non retulit eum fuisse Tertij ordinis S. Francisci; & tamen constat fuisse.

22 Sextum exemplum. b Tom 1. Bullarij, pag. 301.

Sextum est. Eugenius IV. Bulla 27. (apud Cherubinum b) data Romæ Cal. Febr. anno 16. Pontificatus, & Christi 1447. canonizauit B. Nicolaum de Tollentino Ordinis Erem. S. Augustini; & tamē non dicit eum fuisse prius Canonicum Regularem, cùm tamen id exprimat D. Antoninus. c *In iuuenili (ait) igitur ætate sanctè conuersans, cuiusdam Ecclesiæ S. Saluatoris Canonicus efficitur Regularis*; & Antonino subscribit Syluester Maurolicus Abbas Roccæ Amatoris in Sicilia. *In Mari Oceano omnium religionum*: d vbi habet, *Il terzo S. Nicolo di Tolentino, il qual primo fù alleuato, nodrito, & vestito Canonico Regulare*, & Gabriel Pennottus, lib. 2. Historiæ Tripartitæ, e idem affirmat.

c 3. p. tit. 24. c. 10. in principio, fol. 210. pag. 1.

d Lib. 4. pag. 175.

e Cap. 73. nu. 4. pag. 542.

22 Eusio.

Sed dices Bullas has non agere de Canonizationibus fundatorum religionum, sicut Bullæ de D. Dominico, & Francisco de Paula; atque adeò in Bulla D. Francisci Fundatoris religionis Seraphicæ debuit etiam referri fuisse alteriùs professionis antè institutionem sui ordinis; sed hoc voluntariè & gratis dicitur; & contra est. Primò, quia non minùs conducit ad gloriam sancti canonizati, vnam solam religionem professi, vel post primam professi secundam, etiasi eius fundator non fuerit, quòd id de ipso referatur, quàm ad gloriā eius, qui vna relicta fundauit alteram, narrare primam reliquisse; ergo si hoc non obstante siletur primum, & ex eo non infertur illum sanctum non fuisse religiosum, sileri etiam poterit secundum, & ex eo non inferetur illum sanctum non esse professum aliam religionem, ante institutionem suæ.

Reijcitur primo.

24 Reijcitur secūdò exemplis.

Secundò, quia etiam proferam Bullas Canonizationis sanctorum, qui fundauerunt religiones, cùm priùs fuissent alteriùs religionis, seu congregationis; & tamen in illis nulla fit mentio Prioris religionis, aut congregationis. Prima est Bulla 2. Cælestini III. (apud Cherubinum f) data Laterani 2. Nonas Octobris; Pontificatus 3. atque adeò 1193. in qua Pontifex canonizat S. Ioannem Gualbertum Abbatem, fundatorem ordinis Vallisumbrosæ; & tamen non refert eum fuisse priùs Monachum ordinis S. Benedicti; sed tantùm ait: §. 1. *Vt inclytæ recordationis Ioannem quondam Abbatem, Vallisumbrosanæ Congregationis institutorem &c.* & §. 3. *& sequens Christi vestigia non solùm in vestro Monasterio monasticam vitam instituit, verùm etiam septem Monasteria fabricauit, & ad vltimum Passiniacense Monasterium reparans in eo præsentem vitam laudabili decessu finiuit.* Eum autem fuisse Monachum Benedictinum ante institutionem sui ordinis, constat ex actis illius apud Surium, g & per Blasium Melanesium Generalem Vallisumbrosæ compilatis, qui refert illum suscepisse habitum S. Benedicti in Cōuentu Florentino S. Miniati; idem refert P. Ribadeneira, h & Baronius. i

Primum. f Tom. 1. Bullarij, pag 31.

g Die 12. Iulij. h Tom 1 Floris Sanctorū die 12 Iulij. i In Annalibus circa annum Christi 1063.

25 Secundum. k Tom 1. Bullarij, pag. 151

Secunda est Bulla 4. Clementis V. (apud Cherubinum, k) quæ in margine dicitur edita anno 1313. sed non habet datam; in ea Pontifex canonizat S. Petrum de Morone, qui fuerat Cælestinus V. & licèt sit satis longa, referatque, §. 10. hæc verba; *Congregationem monasticam sub B. Benedicti regula, super additis, & statutis arctissimis ordinauit*; Nihilominùs non refert eum fuisse Monachum Benedictinum, ante institutionem sui ordinis Monachorum Cælestinorum; quòd tamen in eius vita per Petrum de Allieco Cardinalem refertur, & tradit Ribadeneira; l additque suscipisse habitum S. Benedicti in Conuentu S. Mariæ Fesulanæ; quinimò, & ipse Petrus de Morone, qui & Cælestinus V. Bulla 1. (apud Cherubinum m) data Aquilæ. 5. Calend. Octobris anno 1. Pontificatus, atque adeò Christi 1294. videtur expressisse idem in hæc verba: *Beati tamen Benedicti ordinem (in quo cum iuuentutis nostræ progressio ordiretur, professionis nostræ vota deuouimus) singulari, & præcipua affectione diligimus.* Verum est quòd ibidem videtur reputare ordinem B. Benedicti, & suum pro vno & eodem ordine; tamen diuersæ sunt congregationes, & non minùs pertinebat ad eius gloriam dicere, quòd ex vna congregatione fundauerit aliam, quàm quòd ex vna religione instituerit aliam; ergo si hoc tacetur, & inde non infertur hos sanctos non fuisse priùs Monachos Congregationis diuersæ; neque inferetur, S. Franciscum, non fuisse Monachum Augustinianum, ante institutionem sui ordinis Seraphici, etiamsi Gregorius IX. in duabus Bullis Canonizationis ipsius id omninò tacuisset, quòd nō fecisse diximus in primo asserto. Adde. Idem argumentum omninò fit de fundatore nouæ religionis; atque de fundatore nouæ congregationis. Gregorius enim XV. in Bulla Canonizationis S. Theresiæ expressit illam priùs fuisse professam in alia

l Tom 1. Floris Sāctorum die 19. Maij.

m Tom. 1. Bullarij, pag. 136.

Effugium.

Præcluditur.

in alia Congregatione ante institutionem suæ. Poterit ergo inde etiam argumentum ad probandum S. Ioannem Gualbertum, & S. Petrum de Morone, non fuisse ante institutionem suarum Congregationum professos in alia: & tamen est omninò inefficax. Vndè ergo erit efficax argumentum simile respectu fundatorum religionis diuersæ?

26 Respondetur adductis ex Bullis Sixti IV.

Restat respondere ad id, quòd nos addidimus ex Bullis Sixti IV. facilis tamen est responsio; diuersa enim est ratio. Pontifex enim id colligit non ex quacunque reticentia, sed quia Pius II. cùm in Bulla Canonizationis satis longa virtutum illius prærogatiuas luculentissimè declararet, quasi requirens quæ laudaret, non meminit de hoc singulari Priuilegio; quòd est simile argumentum illi, quo vsus est Augustinus, a vt probaret Romanos in suis victorijs, & vrbium euersionibus non excepisse templa, vt ad ea quisquis confugeret liberaretur. Sic enim habet: *An illi faciebant, & scriptores earundem rerum gestarum ista reticebant? Itane verò, qui ea, quæ laudarent, maximè requirebant, ista præclarissima secundum ipsos pietatis indicia prætirent?* Quod & probat ex historia de euersione Syracusarum per M. Marcellum, in qua cùm plura minora referantur, id reticetur; & addit; *Quòd vtique nullo modo præteriretur, quando, nec eius fletus, nec quòd edixerat pro pudicitia minimè violanda, potuit taceri.* Hoc argumento similiter vtitur Sixtus IV. At verò in nostro casu Gregorius IX. in duabus Bullis Canonizationis ipsius, non declarauit luculentissimè, prærogatiuas virtutum eius, nec requisiuit quæ laudaret, quandoquidem, nec meminit stigmatum, neque habitus Eremitici per biennium portati, nec plurium aliarum rerum mirabilium. Et præterea non erat singulare priuilegium, aut singularis gloria professum fuisse in alia religione ante institutionem suæ. Vnde licèt argumentum Sixti IV. maneat in sua vi morali; (physicè enim non concludit; potuisset quippè Pontifex id omittere: quia nondum ita probatum erat, vt referri à Pontifice mereretur; & nihilominùs habere probabilitatem) argumentum tamen in nostro casu nullius est roboris: quia non est simile illi, quo vsus est Pontifex Sixtus.

a 1. de Ciuit. cap. 6.

(.).

AD NVMERVM III.

Ratio desumpta ex incompatibilitate Nouitiatus cum alijs actionibus S. Francisci, eneruatur.

27 Tertia aduersarij ratio.

Tertia ratio, quæ à te opponitur iterum, hæc est: *Biennio ante sui ordinis institutionem, negotium adeò serium & prolixum subijt, quale est regularis vitæ tyrocinium, & secessus in longinquam regionem, sub præceptoris ferula & cura intra monasterij septa delitescendo, vt vos asseritis; quomodò ergo vltra tempus in re tanti momenti consumptū potuit præter alia Romam ire, & tres Ecclesias quantumuis humiles, S. Damiani martyris, S. Petri Apostoli, & S. Mariæ Angelorum restaurare, iens, & rediens Assisio & ex Eremo Casenati? Hoc autem fecisse eo biennio testantur D. Bonauent. cap. & Alexander Aquilanus in Chronicis ordinis Minorum.* Adde primò, quod *inter Assisium, & Casenam intercedunt ad minùs 95. milliaria, nō 60. vt ex Abrahamo Ortelio, malè mensus est Marquez, qui in mensura errauit Geometrica, atque ascensum, descensumque, interiacentis Apennini in planicie dimensus, posuit praua in directa, & aspera in vias planas* (sic, verbis sacris à Propheta, b in gloriam & exaltationem de Christo dictis, ad succensendū proximo, qui Italiam nō viderat, & prudenter credidit Ortelio abutendū erat.) Secundò, quòd *Alexander Aquilanus obseruauit ex legenda Gregorij IX. S. Franciscum toto illo biennio non transijsse Vmbriæ terminos, nisi semel in peregrinatione Romana.*

b Isaiæ 40.

28 Pro solutione supponit primò breui tres Ecclesias præ humilitate à D. Francisco potuisse reparari.

Pro huius obiectionis solutione suppono primò tres Ecclesias à S. Francisco reparatas, præ sua humilitate, & paupertate potuisse breui tempore reparari, ita vt in tēpore biennij, necdum integri, & illas restaurarit; & nihilominùs in Eremis vitā trāsegerit. Res hæc extra dubium est, si admittamus testimonium S. Antonini Florentini. Hic enim, c sic ait: *Hic beatissimus Pater duos annos honestum habitum & Eremiticum gerens, portando baculū in manibus, accinctus corrigia, & calceatis incedēs pedibus per Ciuitatē Assisij mendicādo; nunc latebat in Eremis, nūc Ecclesiarū reparationibus insistebat deuotus.* Reparatio ergo Ecclesiarū illo biennio, imò neq; peregrinatio Romana nō obstitit, quominùs eodē ipso biennio aliquādo etiā latuerit in Eremis.

c 3. p. tit. 2. cap 7. in principio.

29 Quomodo solum D. Antonini testimonium cum dictis stare possit sit apertum.

Quomodò autem hæc omnia, quæ à S. Antonino referuntur, simul stare possint infra biennium; dicam facilè. Primò, quia tres illæ Ecclesiæ humiles, & pauperes, non necessariò ædificatæ sunt diuersis temporibus, ita vt vna finita inciperetur altera; sed potuerunt omnes tres, vel saltem duæ,

simul & eodem tempore restaurari, Secũdò, quia non oportet dicere, quòd toto tempore durationis ædificij, moraretur Assisij; sed sufficit, quòd aliquando ex Eremo veniret eleemosynam congregaturus, & augmentum operis visurus, & statim in Eremum iterum se reciperet.

30 Supponitur ... [illegible]

Suppono secundò, Potuisse S. Franciscum per tempus biennij nęcdum integri, & tres Ecclesias Assisij reparare, & peregrinatinationem Romanam peragere, & simul subire regularis vitæ tyrocinium, ita vt nouitiatus non obstiterit, quominùs vtrumq; simul præstiterit. Hoc autem duplici, eaque facillima via potest defendi.

31 Prima via.

Prima est, quia non est necesse, quòd dicamus illum per integrum annum nouitiatus intra septa monasterij destituisse. Potuit enim semel assumpto habitu in Eremo Cæsenatensi v.g. de licentia prælati, qui ab eo nosset reuelationem ipsi factam de Ecclesia S. Damiani reparanda, redire Assisium, etiam dum esset nouitius, cum instructione, vt quando eius præsentia operi necessaria nõ esset, secederet in aliquod ex vicinis Eremitorijs, quæ per illa tempora religio Augustiniana etiam in Vmbria habuit, vt constat ex Constantio cap. 2. vbi asserit per minus tempus, quàm biennium adeò Cõgregationem S. Ioannis Boni, sub regula S. Augustini coaluisse, vt in Vmbriam, & Marchiam Anconitanam palmites diffuderit; quo dato faciliùs intelligitur, quomodò potuerit nunc latere in Eremis, nunc verò insistere reparationi Ecclesiarum. Postea verò post impletum annum nouitiatus, potuit redire Cæsenam, vt professionem emitteret, vel in aliquo ex propinquis monasterijs profiteri, nomine Conuentus Cæsenatensis, sicut & modò passim fit in nostra religione. Nouitij quippè vnius Conuentus, qui in alio educantur, solent profiteri in Conuentu educationis, sed nomine Conuentus, in quo habitum susceperunt.

32 Instantia, & eluditur.

Neque contra est, quod integer annus nouitiatus debeat esse in monasterio, vt probat textus cap. 1. de Regularibus in 6. ibi: *Quòd si per totum sequentem annum in monasterio permanserit*; hoc inquam cõtra non est; quia ex communi Doctorum sententia, vt per totum annum dicatur nouitius in monasterio permanere, sufficit quòd sit deferens religionis habitum intra, vel quòd sit extra de licentia Abbatis, siuè professio fiat tacitè, siuè expressè; de professione tacita id docuit Abbas,[a] Syluester,[b] Angel[9],[c] Tabiena,[d] Nauar,[e] Azor,[f] Manuel,[g] quos omnes refert, & sequitur P. Thom. Sãch.[h]

33 De professione autem expressa vltra authorum citata testimonia pro professione tacita, id docet Nauarrus,[i] dicens ita censuisse congregationem Cardinalium; Emanuel Rodriguez,[k] quos omnes refert etiã, & sequitur P. Thomas Sanchez.[l]

34 Ratio autẽ quare sufficiat nouitium deferre habitũ per annum etiã extra monasteriũ, de legitima tamen licentia prælati, hæc est: quia, vt tradit Abbas,[m] quẽ citat, & sequitur Angelus,[n] & M. Marquez,[o] pluribus pro ea parte citatis Authoribus, & P. Thomas Sanchez,[p] vbicunq; fuerit Monachus, dummodò sit sub obedientia Abbatis, semper fingitur in claustro; vnde ait Thomas Sanchez potest iussu superioris nouitius peregrinari, (quòd & fit à nouitijs Societatis Iesu) aut xenodochio inseruire, & nemo negabit nouitiatũ esse legitimum.

35 Et si dicas cũ Emanuele Rodriguez,[q] id esse verũ, quando mora de licentia prælati esset modica, vt per vnũ, aut duos menses; at D. Franciscus plùs quã per duos menses debuit esse extra monasteriũ, vt Ecclesiarũ reparationi insisteret. Cõtra est: quia, vt optimè Thom. Sãchez,[r] Doctores allegati indistinctè aiunt satisfacere nouitiũ manẽdo extra religionẽ de licentia superioris; quin & Nauarrus,[s] loquitur expressè de nouitio, qui sesquimense solo (vno mense & dimidio) in religione permansit, & reliquo tẽpore extra illam de licentia superioris; & Azor,[t] loquitur expressè de nouitio, qui toto probationis tẽpore extra religionem cõmoratur de superioris licentia: Et ratio ab authoribus adducta, quæ est, censeri in monasterio degentẽ, qui extra illud de licentia prælati cõmoratur, tam probat de nouitio, qui paruo tẽpore, quàm qui multo extra conuentum degit de licentia prælati: sic ergo potuit B. Frãciscus semel assumpto habitu in Eremo v.g. Cæsenatensi, postea de licentia prælati complere nouitiatum, insistendo ædificationi Ecclesiarum Assisij, & manendo extra conuentum, licèt aliquando ad vicina monasteria perueniret.

36 Secunda via.

Secunda via defendendi id, quòd secundo loco supposuimus, hæc est; quia potuit S. Franciscus post duos, vel tres menses nouitiatus professionem emittere, & statim reuerti Assisium ad reparationem Ecclesiarum; vt enim docent communiter DD. & constat ex cap. *Ad Apostolicam*, de Regularibus in 6. professio antiquitùs fieri poterat nullo nouitiatus tempore elapso, sed

[a] cap. ex tenore ... [illegible]
[b] In Summa verbo Religio ... [illegible]
[c] Verbo nouitius num. 12.
[d] Ibi verbo nouitius, & 5. num. 6.
[e] Commẽnt. 4 de Regularibus n. 74. notabili 3 & lib. 3. Consiliorũ, tit. de Regularibus in prima editione, Consilio 41. nu. 3. in secunda editione, cõsilio 43. [illegible]
[f] Lib. 12. Institutionum Moralium, cap. 2. 3 & 7.
[g] Tom. 3. qq. Regularium, q. 17 art. 2.
[h] In Summa tom. 2. lib. 5. cap. 3. [illegible] pag 13.
[i] Lib 3 consil. tit de Clericis, non residẽtibus in prima editione, consil. 10. n. 3. in 2 consil. 8. nu. 3. & tit. de Regul. in prima editione, consil 42 à n. 2. in 2 consil. 32. à num 2. & in vtraque consil 41. n 3.
[k] Tom. 2. summæ cap. 8. nu. 4 & tom. 3. qq. Regul. q. 15. art 10
[l] Tom 2. Summæ lib 5. cap. 4. nu 27. pag. 12
[m] In cap cùm illorũ de sententia excommunicationis
[n] In Summa verbo nouitius num. 12. fol. 362.
[o] Cap. 14 §. 4. pag. 404.
[p] Vbi supra.
[q] Tom 2. Summę cap. 8. n 4.
[r] Vbi supra num 18.
[s] Tit. de Regularib consil 42
[t] Lib. 12 cap. 2 quæst. 8.

sed ipsa die receptionis habitus; ita Angelus: [a] *Tamen ait quia istud tempus* (nempe annus nouitiatus) *datur in fauorem nouitij, vt experiatur; similiter Monasterij, vt probent, quòd eis conuenit; Ideò prælato cum conuentu consentiente, & interueniente voluntate nouitij potest ante annum profiteri, & tenet professio, licèt malè faciant prælati, si sinè magna discretione hoc faciant.* Idem tenet summa Armilla, [b] Azor, [c] Helias de Regnier Gallus, qui floruit tempore Conc. Basiliensis, [d] & denique Thomas Sanchez. [e]

a Verbo nouitius, num. 2 fol. 361 pag. 1
b Verbo nouitius, num. 2 fol. 351. pag. 2
c Tom. 1 instit. Moral. lib. 12. cap. 4. col. 1474.
d In casu literali ad caput Nô solùm de Regularibus in impressione sexti Decretalium Parisiési per Tilmanum Kerner an. 1511. die 24. septébris.
e Tom. 2. summæ lib. cap. 4. n. 8. pag. 17.

37 Obiectio, & Solutio.

Sed obijcies. Quia ijdem Authores docent ab hac doctrina excipi religiones Mendicantes. Cõgregatio autẽ B. Ioannis Boni erat ex Mendicantibus. Respõdeo tamen, distingue tẽpora, & cõcordabis iura. Quòd vt clarè fiat, Aduerte Innocentiũ IV. (qui electus est an. 1243.) cap. *Is qui* de Regularibus, in 6. edidisse quandã cõstitutionem, in qua præcipiebat ne professio fieret ante expletũ annum probationis. Alexander tamen IV. eius successor hanc constitutionẽ ad solos Prædicatores, & Minores declarauit extendi. Bonifacius VIII. prorogauit ad alios ordines Mendicantes, & Clemens V. expressè ad Eremitas S. Augustini; Ioannes verò XXII. ad Carmelitas. Totum hoc cõstat ex cap. *Cõstitutionẽ* de Regularibus in 6. vbi Bonifacius VIII. sic ait. *Constitutionem Innocentianã,* (nempe Innocentij. IV. quę habetur cap. *Is qui,* codẽ titulo) *qua probibet cõuersorũ professionẽ recipi ante annum probationis elapsum, pia memoria Alexander Papa IV. prædecessor noster, ad Fratrũ Prædicatorum, & Minorum ordines, duntaxat declarauit, extendi. Vnde Nos pari similitudine, rationeq; inducti, declaratione eandem ad aliorum Mendicantium ordines, prorogamus.* Et in additione ad prædictũ caput *Constitutionẽ,* sic habet Ioãnes Andreas. *Hodie prorogata est per Clementem ad Eremitas S. Augustini, & per Dominum nostrum Papam Ioannem ad Carmelitas, & hoc constat.* Atque adeò in congregatione S. Ioannis Boni anno 1207. potuit nouitius recipi ad professionem, post duos, vel tres mẽses à susceptione habitus, imò & ipsa die susceptionis.

38 Responsio ad rationem aduersarij in principio positam.

Ad rationẽ ex his patet facillima respõsio. Vel enim S. Franciscus, post vnum, aùt duos menses, fuit statim admissus ad professionẽ; & sic potuit reuerti Assisium reparaturus Ecclesias, & secessurus in Eremos vicinas, quãdo operibus non esset necessarius; vel licèt professus fuerit post annum; tamen post inchoatũ nouitiatũ paulò post cognita reuelatione de Ecclesia S. Damiani reparanda, missus est Assisiũ à Prælato cũ instructione, vt quãdo ędificia pręsentia illius nõ indigerent, ad propinquiora monasteria diuerteret; & ita faciliùs, & sinè vllo inconuenienti intra Vmbriã poterat nunc latere in Eremis. Et nunc reparationi Ecclesiarum deuotiùs insistere. Hoc quid faciliùs & congruentiùs; & sufficiens, vt saluetur S. Frãciscum illo biennio mansisse in Eremo Cæsenatẽsi (si in ea sumpsit habitum) quia, vt supra ostẽdimus, ex cõmuni doctrina, religiosus de prælati sui licentia, extra monasterium degens, cẽsetur in monasterio cõmorari. Qua ratione ego rectè dixero me fuisse commoratũ in Collegio Augustinianorum Regali Complutensi 12. annis continuis, quamuis sępè de Prælati licentia extra monasterium fuerim. Adhuc tamen impossibile nõ est, quòd M. Marquez asseruit, [f] nempe D. Franciscũ ijsse eo biennio, & rediisse Assisio, & ex Eremo Cęsenatensi, vt modò dicã; neq; sic ire & redire bis, aut ter in anno omninò religiosis insolitum; cùm in Concilio Niceno cap. 56. præcipiatur, vt Abbas ter in anno coram Episcopo compareat; & tamen poterat Cõuentus ab Ecclesia Cathedrali distare itinere trium, vel quatuor dierum, in aliquibus Episcopatibus lõgioris territorij.

f Cap. 24 §. 4. pag. 464.

Ad primam additionem in oppositum obiectam. Respondeo sit ita, distent Assisium, & Cæsena 95. milliaribus Italis, atque adeò breuioribus, quã Hispanis; erit distãtia 32. leucarum Hispanarum, minùs vno milliari; hoc est, iter triũ, vel quatuor dierũ; quare ergo B. Franciscus tãquam vnum ex illis animalibus Ezechielis, non iret, & reuerteretur, in similitudinem fulguris coruscãtis? præcipuè, cùm adhæc omnia sufficeret, quod v. g. è tribus mensibus in tres mẽses iret, & reuerteretur? atq; adeò tantũ duabus, vel tribus vicibus illud iter egisset in primo anno, in quo sufficienter potuerint tres Ecclesiæ exiguæ, & humiles reparari, cùm maiora multò ædificia tempore breuiori finiantur. 39 Responsio ad primam additionẽ in oppositum.

Ad secundã additionem. Respõdeo me hucusq; non potuisse videre Alexandrum Aquilanũ, vt nossem vtrum ex firmo, an ex leui fundamento, ex legẽda Gregorij IX. de vita S. Francisci obseruauerit illum toto eo biennio mansisse in Vmbria, excepto tempore peregrinationis Romanæ. Tamen demus argumento obseruationem esse verissimam, & firmissimam, quinimò admittamus esse authorem coetaneũ, (qui non est) asserentem, quòd B. Franciscus illo biennio non trãsilijt Vmbriæ terminos: adhuc 40 Responsio ad secundã additionem.

Prima. duplex est solutio. Prima. Inde tantùm inferretur ad summum, ad hominem contra Marquez, (non verò contra probabilitatem opinionis, quæ inde non dependet necessariò,) non fuisse professum in Eremo Cæsenatensi, sed in aliquo Monasterio intra Vmbriam. Secüda est, ad defensionem M. Marquez, nempe admittendo S Franciscum toto illo biennio, nisi in peregrinatione Romana, non excessisse terminos Vmbriæ; Vmbriæ quidem, non prout modo, sed prout antiquitùs vocabatur; olim enim Vmbria intra suos terminos complectebatur plures populos Romandiolæ, imò & Thusciç: vt enim obseruat Leander Albertus,[a] *Olim Thuscia dicta est Vmbria*; & D. Isidorus,[b] sic ait: *Thuscia pars Italiæ, Vmbria verò pars Thusciæ.* Rursus, vt idem Leander aduertit, fol. 78. & 255. pag. 1. ex Strabone lib. 5. *Vmbria* (olim sic dicta, quæ nunc est Romandiola; postea Gallia Togata, vt ait Leander fol. 264. pag. 2. quia ea Galli Boii togis vtentes, expulsis vmbris potiti sunt, vt idem Leander, fol. 271. pag. 1. *Antiquitus continebat intra proprios terminos & limites, Ariminum*, ita Leäder fo. 265. per errorem, verè 271. pag. 1. ex Strabone,) *& Rauennam, Sexogalliam*, (ita idem Leäder fol. 256. pag. 1.) *& Fanum*, (ita idem Leander fol. 257. pag. 2. ex Strabone, & Plinio) *& Pisaurum*, (ita idem author fol. 260. pag. 2. ex Plinio) Cæsena autem, vt ait Leander,[c] iuxta Procopium,[d] & Ptolomæum, continebatur intra Galliam togatam, atq; adeò intra Vmbriam, quā terminabant Apenninus, Mare Adriaticū, Rauenna, Sarsina, & Ariminū.

a In descriptione Italiæ, fol 21. pag. 1.
b Lib. 14. Ethimolog. capit. 4.
c Fol. 270. pagina 2.
d Lib. 2. & 3. de bello Gothico.

41 Obseruationē Aquilani nō subsistere iudicatur. Cœterum magna mihi suspicio est, obseruationem Alexandri Aquilani non subsistere; vel enim nititur aliquo fundamento positiuo, alicuius authoris antiqui id asserentis; & si ita esset, tu vrgeres non leuiter, nec semel id testimoniū, adduceresq; verba ipsius Authoris, quæ ad rem non parum tibi facere viderentur: vel nititur fundamēto negatiuo, quia authores coetanei nō referunt, quòd transilierit Vmbriæ terminos, nisi in peregrinatione Romana; & hoc leue, & infirmum est, vt cōstat ex dictis ad nu. 1. in responsione ad primā rationē.

AD NVMERVM IV.

Ratio ex obsequio erga leprosos allata dissoluitur.

42 Quarta aduersarij ratio. QVarta ratio, quæ à te fideliori, vt ais; trutina libratur, desumpta est ex testamento S. Francisci, vbi sic ait: *Dominus ita dedit mihi Fratri Francisco, incipere facere pœnitentiam. Quia cùm essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum videre leprosos, sed ipse Dominus adduxit me inter illos, & feci misericordiam cū illis, & recedente me ab ipsis id, quòd videbatur mihi amarum, conuersum fuit mihi in dulcedinem animæ & corporis, & postea parum steti, & exiui de sæculo.*

Ex hoc testimonio, (quòd etiam obiecit P. Daza, & Ludouicus Prutenus ann. 1498.[e]) sic arguis. S. Franciscus tres vitæ suæ status describit; primum Iuuenilis leuitatis; secundùm inceptæ resipiscentiæ, & obsequij erga leprosos; tertium pleni recessus à sæculo, & institutionis suæ religionis. ergo ante institutionem suæ religionis non est professus aliam. Patet consequentia: quia tempus illud resipiscentiæ inceptæ, & obsequij erga leprosos, fuit post redditas Patri vestes, coram Episcopo Assisinate, quod est tempus biennii, in quo ponebatur Monachatus Eremiticus D. Francisci: ergo in illo biennio non erat verè Religiosus, siquidem post illud, vt testatur ipse Franciscus morti proximus, exiuit de sæculo. 43

e In Trilogio animæ, par. 1. c. 6. litera H.

Ante huius argumenti solutionem, non possum non reuocare in memoriam, aurea illa Leonis verba:[f] quæ ad idem propositum M. Marquez,[g] adduxit; *Quòd illos ad infidelitatem trahit, hoc nos ad fidem dirigit; & quod apud illos est materia confusionis, hoc apud nos est causa pietatis.* Ea est diuersitas humanorum iudiciorum. Quòd his est antidotum, illis est venenum; sic ex eadem breuitate vitæ intulerunt impij.[h] *Coronemus nos rosis antequàm marcescant, nullum sit pratum, quòd non pertranseat luxuria nostra*, &[i] *Comedamus, & bibamus, cras enim moriemur*. At longè aliter intulit Paulus.[k] *Hoc itaque dico fratres: tempus breue est; reliquum est, vt & qui habent vxores, tanquàm non habentes sint, & qui flent tanquam non flentes, & qui gaudent tanquam non gaudentes, & qui emunt tanquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur, præterit enim figura huius mundi.* 44

f Serm. 5. de Passione, cap. 2.
g Cap. 14. § 6 pag. 408.
Humanorum iudiciorū diuersitas ex eodem diuersa deducit.
h Sapient. 2.
i Esaiæ 22.
k 1. Cor. 7.

Hoc dixerim, quia ex eodem testimonio testamenti Franciscani, tu & tui creditis conuinci D. Franciscū biennio post primā conuersionē fuisse sæcularem; M. Marquez existimat satis probabiliter deduci Monachatū religiosum eius sancti, & cōsequenter Augustinianū, & oppositā sententiā inde nequaquā roborari. Ego arbitror ex verbis allatis pro neutra parte firmū desumi 45

Ex citatis verbis aduersarij Monachatum Augustinianum D Francisci inferri promittitur.

sumi fundamentum: adhuc tamen quãuis daremus aduersarijs aliquo colore probabili deduci posse ipsorum placitum;nihilhominus credo M. Marquez sententiam multò probabiliùs, ex illis inferri;id conabor ostendere, vrgendo verba, instando ratione, & dissoluendo obiectiones.

45 Suppositio prima ad præstãdum intẽtum: D. Franciscus ante renunciationem vestiũ & hæreditatis paternę ex reuelatione ad leprosorum hospitalia accedebat.

a Num. 6. pagina 29.

b In Monastico suo Augustiniano p. 2. cap. 25.

Hæc ergo vt præstem, suppono primo, id quod ex D. Bonauentura in legenda S. Francisci, capit. 1. ad finem obseruauit Marquez, & tu fateris in hoc §. nu. 7. pag. 30. neque vllus negauit, licèt omiserint aliqui; nempe D. Franciscum ante renunciationem vestium, hæreditatisque paternę, factam in manibus Episcopi Assisinatis, (non Fulginatis, vt optimè aduertis,[a] contra Marquez passim, & Crusenium, [b] sic enim Breuiarium Romanum in lectione festiuitatis huius sancti illum appellauit, & colligitur clarè ex historijs) ex reuelatione quadam, in qua Christus crucifixus illi apparuit, excitatum sic fuisse, vt non semel ad leprosorum hospitalia accederet; vbi omnis amaritudo præterita in dulcedinem conuersa est; verba Bonauenturæ, hæc sunt: *Nam cùm priùs leprosorum non solùm consortium, verùmetiam longinquum contuitum vehementer horreret, iam propter Christum crucifixum &c. humilitatis, & humanitatis obsequia leprosis beneficia pietatis præstabat. Visitabat enim frequenter domos ipsorum, liberaliter eis elemosynas erogabat, & cum multò compassionis affectu manus eorum osculabatur & ore.* Hæc autem illi contigisse ante vestium renunciationem cõstat, quia post relationem omnium eorum; subdit Bonauent. ad finem cap. 1. *Agebat autem hæc omnia vir Dei Franciscus, nondum habitu, vel conuictu sequestratus à mundo.*

47 Suppositio secunda; etiam post renunciationem vestiũ idem obsequium, erga leprosos exercuit.

Suppono secundò etiam post renunciationem vestium, vel immediatè post, vt ex Vincentio Beluacensi lib. 29. cap. 98. apud Marquez, cap. 99. apud Vuadingum (cœterum vt refert Marquez, nempe lib. 29. cap. 98. fol. 394. pag. 2. habetur in Vincentio, quem ego vidi, impresso Venetijs, anno 1494. nonis Septembris) vel etiam per aliquos dies subsequentes, adhuc vsq; ad sui ordinis institutionem, (quin imò & post illam; vt quid enim à tam pio exercitio omninò cessaret?) humanitatem & obsequium erga leprosos exercuisse, vt hic, num. 7. pag. 30. contendis, vt innuit Bonau. in vita S. Francisci cap. 2. qui post relatam vestium renunciationem, & pleraque alia, sic ait: *Exinde totius humilitatis amator, se transtulit ad leprosos, eratque cum eis diligentissimè seruiens omnibus propter Deum, lauabat ipsorum pedes, ligabat vlcera, educebat plagarum putredinem, & saniem abstergebat, osculabatur etiam ex mirãda deuotione vlcerosas plagas ipsorũ &c.*

His positis difficultas est, ad quod ex his duobus temporibus referendum sit obsequium, cuius meminit D. Franciscus in clausula sui testamenti; an ad primum ante renunciationem vestium, seu immediatè post, vt credidit Marquez, an verò ad secundum, post renunciationem, vsque ad institutionem suæ familiæ, vt tu vis. 48

48 Status difficultatis aperitur.

In hac parte ego existimo D. Franciscũ in suo testamento loqui de tempore, quo leprosis seruiuit omninò ante renunciationem vestium, & assumptionem habitus Eremitici. Id autem, probo primò, quia D. Franciscus loquitur, de prima amissione horroris erga leprosos, illam enim immediatè subdit statui, quo erat in peccatis, vt patet ex verbis ipsius. Per plures autem menses ante vestium renunciationem non erat in peccatis, & leprosis iam inseruierat. Adde. S. Franciscus testatur se incepisse facere pœnitentiam inseruiendo leprosis; ergo loquitur de prima amissione horroris, erga leprosos; per eam enim incepit agere pœnitentiam, priùsquàm per secundam; patet antecedens; quia sic ait: *Dominus ita dedit mihi fratri Francisco inciperè facere pœnitentiam, &c.* Deinde, quia vt optimè obseruat M. Marquez, [c] ab amisso primum horrore circa leprosos, quòd accidit ante vestium renunciationem, intercesserunt duo anni, paulò magis, aut minùs; vsque ad institutionem sui ordinis; & de biennio intermedio B. Franciscus iã iã moriturus, homo Seraphicus, tunc præcipuè, vt piè credi potest, Dei amore succensus, non dixisset, *paruum stetì.* Tunc enim, vel breuissimum tempus dilationis, ingens illi mora deberet videri, sicut & amãti Augustino,[d] visa est dilatio viginti dierum vsque ad renunciationem cathedræ Mediolanẽsis; ergo loquitur D. Frãciscus de tempore; quo leprosis seruiuit ante vestiũ renunciationẽ, & assumptionẽ habitus Eremitici.

49 Quod D. Frãciscus in suo testamẽto loquatur de tempore quo leprosis seruiuit antè renũciationem vestium probatur primò.

Secundò.

c Cap. 22 § 4. pag 375.

d Lib. 9. Confess. cap. 2.

Et confirmatur; quia S. Franciscus ait; *Cùm essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum videre leprosos*; ergo postquam exijt à peccatis, iam illi non erat amarum videre leprosos: sed exijt à peccatis non parùm ante renuntiationem vestium; ergo ante illam non erat illi amarum, neque horrori, videre, & inseruire leprosis. Patet minor sub sumpta ex Antonino 3. par. tit. 24. capit. 2. in principio fol. 228. pagina 2. ibi: 50

50 Confirmatur.

 Tunc

Tunc ergo cupit mores pristinos ad plenum mutare; & quasi publicæ negotiationis tumultui se subtrahens Euangelicum negotiatorem efficere. Narrat post hæc eius assiduum introitum in cryptam, orationem continuam, 50 profectionem in vrbem Folignum, siuè Fulgineum, reditum Assisium, & post erogatas pauperibus pecunias, eius in domo Sacerdotis pauperis, & per mensem integrum absconsionem in spelunca; exitum exinde, reuelationem de domo Dei reparanda in Ecclesia S. Damiani factam, adductionem sacculi pecuniæ pro reparatione, Petri Bernardonis eius parentis iram, recuperationem pecuniæ, filii incarcerationem, libertatem è vinculis, opera piæ matris, & tandem adductionem Francisci coram Episcopo, & omniũ renunciationem; quæ omnia non potuerunt ita breui fieri; ergo ante renunciationem vestium, leprosis seruiuit, & parum stetit; atque adeò de eo tempore loquitur; non de tempore subsequente ad renunciationem vestium.

51 Huic argumento, quod nunc à nobis proponitur clarius, & vrgetur efficaciùs, nihil respondes; sed addis dissertatorem tuum vim argumenti corroborasse, dum admisit, & seriò conatu probauit illa verba, *Exiui de sæculo*, intelligenda esse de exitu per assumptam vitam regularẽ. *Mihi enim*, ais, *facillimum erit ostendere in secundò vitæ statu post leprosorum obsequia, non aliud subiisse vitæ religiosæ genus, præter Minoriticum.* Et in fine subdis. *Ecce quàm clarum offerimus ex Bonauentura verborum Francisci Commentarium.* Facillimum quidem tibi erit, non nego; sed duplex hic facilitas potest excogitari; prima in promittendo, secunda in ostendendo. Primam non negabo, secundam desidero, non quia optem, sed quia non inuenio.

Assertio, & promissio aduersarii.

52 Sed videamus quo fundamento, rem hanc te ostendisse arbitraris. Primò, quia post renunciationem vestium abiit in solitudinem, incidit in latrones in sylua, accessit ad vicinum cœnobium, inde progressus est Eugubium, vbi à pristino amico vilem illam vestem accepit, quam contendis Eremiticam vocari, & his omnibus subnectit Bonauentura, capit. 2. translationem illius ad leprosos per verba supra adducta.

Primum fundamentũ quo arbitrari potuit rem demõstrasse aduersarius.

53 Hoc autem nihil ostendit; fatemur enim D. Franciscum, post illa omnia, quæ minori spatio quàm 20. vel 15. dierum fieri potuerunt, leprosis inseruisse, etiam nunquam intermissis leprosorum; vt tu habes, num. 7. pag. 5. ait: fœdis morbis infectorum obsequiis; quæ omnia officia exhibere potuit etiam post statum religionis; vt de plurimis sanctis religiosis legitur; & nos nouimus, de satis deuoto. P. Fr. Ioseph de Parada Augustiniano Cõuentus Salmanticensis filio; qui de prælati licentia, pauperibus vlcerosis medebatur, ritque solum osculabatur vlcerosas plagas ipsorum, verùm & lingua lambebat vlcera; & sanabat; igitur quod Franciscus, etiam vsque ad institutionem sui ordinis leprosis inseruierit, non tollit, quòd illis priùs præstiterit obsequium, & horrorem amiserit antè renunciationem vestiũm; & illi amaritudo conuersa sit in dulcedinem, cùm teste D. Bonauentura, cap. 1. ita euenerit. D. autem Franciscus de eo tempore quo primum circa leprosos amisit horrorem, loquens subdidit; *& postea parum steti; & exiui de sæculo*; ergo si exitus de sæculo fuisset per institutionem suæ religionis, biennium intercessisset inter tempus horroris primo amissi, & exitum de sæculo, de biennio autem non diceret S. Franciscus, *& postea parum steti.*

Fundamentũ adductum nihil pro aduersario ostẽdere apertum.

Pater Frater Ioseph de Parada Augustinianus, pauperibus vlcerosas plagas medebatur, osculabatur, lingua lambebat & sanabat.

Ostendis secundò. Quia D. Bonauent: cap. 2. refert, quod D. Franciscus postquam resarciendæ Ecclesiæ S. Mariæ Angelorum animum intendit, ampliùs ex illa non discessit, sed ibi pedem fixit, & moram fecit, & ibi concepit, & peperit spiritum Euangelicum veritatis. Ex quo duplex innuere videris argumentum. Primum, quia ibi concepit, & peperit spiritum Euangelicæ veritatis; modum scilicet, & normam instituendæ suæ sodalitatis; ergo antea non pepererat spiritum Euangelicæ veritatis; neque conceperat, atque adeò non erat religiosus. Secundum, quia ex illa Ecclesia non discessit ampliùs, ergo non erat religiosus. 54

Secundũ fundamentũ pro aduersario.

Cœterum hæc nullum negotium facessunt, etiamsi demus argumento D. Franciscum post inceptam reparationem Ecclesiæ S. Mariæ Angelorum ampliùs ex illa non discessisse, scilicet vsque ad institutionem suæ religionis. Postea enim plura peregit itinera, & longa, & secessit in montem Aluerniæ. Adhuc enim stat, quòd fuerit religiosus alterius religionis, & quòd inde non discesserit. Ad primam ergo obiectionem inde desumptam, dico, in ea Ecclesia D. Franciscum concepisse, & peperisse spiritum Euangelicæ veritatis, non cuiuscunque, aut quomodocùmque; sed illius, 55

Dissolutio.

Ad primam obiectionem.

illius, quam in Euangelio audiuit, quando tunicam, corrigiam, & baculum reiecit. Ad secundum respondeo ad nullo, quòd ex illa Ecclesia amplius non discesserit, (quòd tamen D. Bonauentura non asserit; sed tantum refert fixisse pedem, & moram fecisse, quæ tantum indicant, vt Hispanicè loquamur, *que estuuo alli de assiento*, id est, ibi commoratum, vt ciuē & incolam, & domiciliatum; hoc autem stare potest, licèt aliquando inde decesserit, per mensem & ampliùs) adhuc non sequi, quòd non fuerit religiosus; primò, quia de licentia prælati potuit illi Ecclesiæ inseruire, vt constat ex dictis, ad num. 3; & plures sancti manserunt extra Conuentum de licentia prælatorum. Sic B. Ioannes Bonus, vt refert Constantius, [a] habebat cellam suam aliquantulum separatam à conuentu; sic B. Petrus de Morone, alias Cælestinus V. dum primo esset Monachus Benedictinus, de licentia Abbatis, vt eius acta testantur, per Petrum de Aliaco Cardinalem scripta, per aliquot annos in Eremo vitam egit solitariam. Secundò, quia ipse etiam post institutum suum ordinem libenter cum suis fratribus manebat in Ecclesijs, licèt esset religiosus. Ipse in suo testamento fatetur in hæc verba: *Et satis libenter manebamus in Ecclesijs, & eramus idiotæ, & subditi omnibus.* Et D. Antoninus, [b] de eo post institutum ordinem, sic ait: *Ad hæc solitaria loca quæsiuit, & in Eremi vastitate residit; sed inter homines habitans, ad Ecclesiam, domosque desertas solus nocte perrexit.* Quid ergo mirum, quòd ante institutionem suæ religionis, licèt iam esset religiosus pedem fixerit, & moram fecerit in Ecclesiæ S. Mariæ Angelorum?

Ad secundum.

a Lib. 2. cap. 13. pag. 42.

b 3. p. tit. 24. c. 2. §. 5. fol. 231. pag. 2.

56 Ostendis tertio; quia D. Bonau. cap. 3. refert de D. Francisco post exauditum Euangelium in Ecclesia S. Mariæ Angelorum; *Cæpit ex hoc vir Dei Diuino instinctu Euangelicæ perfectionis æmulator existere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare*. Ergo antea non fuerat æmulator Euangelicæ perfectionis; atque adeò neque religiosus; omnis enim religiosus, est æmulator Euangelicæ perfectionis.

56 Tertium aduersario fundamentum.

57 Hanc tamen obiectionem, euidenter meo videri dissoluit M. Marquez, [c] asserens D. Bonauenturā loqui de Euangelica perfectione, non in principio, sed in culmine; nempe ea, quàm Franciscus audierat in Euangelio, & iuxtà quam decreuit abrenuntiare omnibus, tam in priuato, quàm in communi; vnde idem Bonauent. cap. 3. sic ait: *Pro cingulo funem sumit, omnem solicitudinem cordis apponens, qualiter audita perficiat, & Apostolicæ rectitudinis regulæ per omnia se coaptet.* Quid clariùs? Hāc autem perfectionem tunc incepit, aliam verò aliquantulum minorem ferè biennio ante inchoauerat, quando de eo dixit S. Bonau. cap. 2. *Solutus exinde mundi contemptor a vinculis mundanorum cupiditatum, &c.* Quæ verba licèt non negem, exponi posse, vt illa interpretaris in hoc §. 3. num. 7. pag. 32. tamen in sensu, quo illa adduxit Marquez, [d] satis probabiliter intelliguntur. Quia veriùs & rigorosiùs loquendo dicitur quis esse solutus à vinculis mundanarum cupiditatum, quando se Deo deuouet vinculo religionis.

57 Solutū à M. Marquez ostēditur.

c Cap. 25. §. 6. pag. 421.

d Cap. 25. §. 6. pag. 408. Solutio à vinculis Mundi rigurose est per religionis ingressum.

58 Neque prædicti gradus Euangelicæ perfectionis alieni sunt à mente S. Bonauent. hic enim, [e] sic ait; *Abrenuntiare omnibus tam in priuato, quàm in communi est Christianæ perfectionis, non solùm sufficientis, sed etiam abundantis, &c.* & fol. 260. pag. 1. *omninò omnibus abrenunciare vniuersaliter pro Christo culpandum non est, sed potiùs laudandum, tanquam culmen Euangelicæ perfectionis.* Loquitur itaque D. Bonau. de hoc culmine perfectionis Euangelicæ, quando de Francisco post auditum Euangelium dixit, *Cæpit ex hoc vir Dei Euangelicæ perfectionis æmulator existere.* Vide quàm clarum etiam nos offerimus ex Bonauentura, verborum Bonauenturæ commentarium.

e Tom. 2 opusculorū tract. de paupertate Christi. fol. 258 pag. 2.

59 Ex his patet clarè responsio ad argumētum principale; dicimus enim ibi, quasi in Compendio tres status D. Frācisci contineri; primus est iuuenilis leuitatis, quando erat in peccatis; secundus est inceptæ pœnitentiæ, quando cœpit mores pristinos ad plenum mutare, & inseruire leprosis, ante renunciationē vestium, & assumptionem habitus Eremitici; & hinc est, quòd Antonin[9], [f] de Ecclesia S. Damiani loquēs, ait. *Hæc est illa Ecclesia, in qua Franciscus in principio suæ conuersionis orans, audiuit ab imagine crucifixi; Francisce vade, & repara domū meam*; quod accidit ante vestium renunciationē; atq; adeò ante illam inceperat agere pœnitentiam. Tertius est status religiosi, quando assumens habitum Eremiticum in religione Augustiniana exiuit de sæculo; & vt dicam, quod sentio, planè non video, quid contra hoc possit obijci alicuius momenti, cùm constet ex Bonau. in legenda, cap. 1. illum ante renunciationem leprosis obsequium dulciter exhibuisse, & ex Antonino, [g] non vnum mensem, sed aliquos intercef-

59 Responsio ad principale argumentum.

f Tit. 24 cap 6 in principio, fol 235. pag 2

g Tit. 24. c. 2. in principio, fol. 228. pag 2

intercessisse ex eo tempore, quo cœpit mores pristinos ad plenum mutare, vsque ad renunciationem vestium, & assumptionem habitus Eremitici.

AD NVMERVM V.

Duplici obiectioni, ex institutione nouæ religionis, & ex varietate & confusione authorum, & temporum desumpta satisfit.

60 QVinta ratio in contrarium opposita pluribus cõstat obiectionibus, quas oportet sigillatim adducere, & dissoluere.

PRIMA OBIECTIO.

61 Quintæ rationis aduersarij prima obiectio.

Prima obiectio, desumpta etiam ex Ludouico Pruteno, a hæc est Franciscus audito Euãgelio in æde S. Mariæ Angelorum, quantociùs vestem mutauit, & nouam vitæ rationem iniit, nullo alio præter ædiculæ presbyterum consulto. Hoc autem non faceret sinè peccato si religiosus esset; ergo non erat biennio illo post vestium renuntiationem religiosus. Patet maior ex Vincentio, b Antoninoque, c qui sic aiunt de Francisco post auditum Euangelium; *Et hæc eadem pleniùs intelligens, presbytero, gaudio repletus, ait: Hoc est quòd quæro, & totis præcordijs concupisco; duplicibus ergo sinè mora depositis, ex hoc iam calceamentis, virga, sacculoque, vel pera non vtens, tunicam contemptibilem, & incultam fecit, reiectaque corrigia, funiculo eam cinxit, & pænitentiæ verba simpliciter in publicum proponere cœpit.*

a In Trilogio animæ, edito anno 1498. par. 3. cap. 6. litera H.

b Lib. 29. cap. 98.

c 3. par. tit. 24. cap. 2. in principio fol. 228. pag. 2.

62 Non benè relatum esse ab aduersario M. Marquez ostẽditur.

Duplici via, vtraque satis probabili, potest huic argumento fieri satis. Prima est, quam ostendit M. Marquez, cap. 25. non §. 5. vt citas; sed. 7. pag. 422. ex suppositione, quòd S. Franciscus, sinè vlla prorsus dilatione, statim post consultum presbyterum habitum mutauerit, & religionem instituerit; & non possum non mirari, quòd illam referens, sic inquis de tuo dissertatore; *Neque aliam euadendi viam inuenit, quàm recurrere ad spiritus feruentis impulsum*, cùm tamen ipse in principio capitis, sic habeat: *Ad secundam possent diuersæ adhiberi solutiones; tamen vera, & sincera est &c.* & ad finem capitis addit. *Præcipuè, quia hoc fecit S. Pater, animo recurrendi ad Summum Pontificem sub spe futuræ ratihabitionis, quòd propositum rem omnem à scrupulo potuit liberare.* Hocne est, nullam aliam viam inuenire? aliud est non eligere, aliud non inuenire; ipse inuenit plures, siquidem ait, posse argumentum pluribus modis dissolui; elegit tamen hanc; quia illa vera, & sincera visa est; non quia hæc tantùm habita sit vera; sed quia hæc simul vera, & sincera iudicata est.

63 Solutio prima M. Marquez.

Hoc ergo obiter notato, respondet Marquez D. Franciscum in ea actione operatum ex instinctu Diuino, & Dono Spiritus Sancti, quo sic aliquando sancti rapiuntur; vt superiores sint omni lege, & iure positiuo; quinimò & in iure naturali, sic illis mutantur circunstantiæ, vt liberi euadant ab ijs vinculis, quibus nos adhuc ligamur; & hoc est, quòd dixit Medina: d *Opera, quæ ex donis proficiscuntur, regulantur ex Diuino instinctu, & inspiratione, quæ communibus legibus non comprehenduntur.* Hac ratione etiam intelligit illa verba Bonauent. cap. 2: *Insuper ex admirãdo feruore, & spiritu ebrius, reiectis etiã femoralibus totus coram omnibus denudatur.* Eadẽ via explicãdum credã id, quod de ipso narrat Anton, e *Assistentes*, inquit, *intuentes eum nudum Ciuitatem ingredi putantes eum insanire, sicut & Fratrem Ruffinum præ nimia austeritate, cœperunt irridere.* Adducit autem Marquez in confirmationem suæ sententiæ, quòd B. Dominicus antequam Papam consuleret, licèt professus esset ordinem Canonicorum Regularium S. Augustini, Tholosæ in Gallia suum ordinem instituerit, vt legitur in Breuiario Romano lectione 5. & in Antonino, f & post institutum ordinem iuxtà reuelationem factam sancto viro Reginaldo, absque Papæ facultate habitum suæ religionis in aliũ cõmutauit.

d 1. 2. q. 68. conclus. 1. ver sic. 4. differentia.

e 3 par. tit. 24. c & §. 6. pag. 2. fol. 239.

f 3. p. tit. 23. c. 1. in principio

64 Instantiæ aduersarij. Prima. Secunda. Tertia. Quarta.

Sed hæc effugia, ais, difficultatẽ non eneruant. Credemus tibi, si probaueris, id autem conaris. Primò, quia authores non meminerunt huius impulsus. Secundò, quia neque requirunt peculiarem reuelationem ad opus, ex se vndiq; licitum. Tertiò, quia non potest probari impulsus, quo commoueretur quispiam, vt iugum omne, habitum, & regulam suæ religionis contemneret, & vestem contemptibilem absque regula approbata, absque superioris, aut Pontificis consensu propria sibi obduceret authoritate. Quarto, quia ipso suo exemplo dissertator argumenti difficultati difficultatem adiunxit D. enim Dominicus, vsque ad approbationem Honorij Papæ vestem non mutauit; sed postea ex reuelatione facta Reginaldo Aurelianẽsi; neque regulam abiecit, sed semper sub ea vixit, adeò vt non semel ab Honorio ipso appelletur Canonicus, & eius Religio, Ordo Canonicorum; quomodò ergo Franciscus,

ciscus, ante approbationem sui ordinis, vestem & regulam antiquam procul abijciet, neque vllum vestigium retinebit suæ religionis pristinæ?

65 Prima diluitur.

1 Verùm probabilissimæ doctrinæ saxeũ propugnaculum scrupulis hisce non læditur. Ad primum enim, vel loqueris de authoribus, qui in eam difficultatem inciderint, quomodò B. Franciscus audito Euangelio, nullo alio consulto præter ædiculæ presbyterum, religiosus effectus sit nouo ordine instituto, si antea erat religiosus; vel de authoribus, qui nulla mota quæstione viri sancti factũ enarrarunt. Si primum, quid mirum, quòd nullus præter Marquez eam viam eousque ingressus fuerit, cùm nullus (quem ego viderim) præter Marquez eam sibi difficultatem dissoluendam specialiter opposuerit: si secundum; facilior est responsio. Plura enim attribuuntur Donis Spiritus Sancti, in quorum relatione non fit mentio specialis impulsus Spiritus Sancti; sic Patres, & Doctores cõmuniter, nempe August.[a] D. Thom.[b] Lyranus, & Arias Montanus, [c] Abulens.[d] & Med.[e] factum illud Sampsonis,[f] quo se, & alios occidit, Diuino impulsui attribuunt, quamuis scriptura, quæ retulit gestum, eius impulsus non meminerit. Vndè P. Aug.[g] sic ait: *Nec Sampson aliter excusatur, quòd se ipsum cum hostibus ruina domus oppresserit, nisi quia spiritus latenter hoc iusserit, qui per illum miracula faciebat. Quòd vtique factum*, inquit Bernardus, [h] *si defenditur non fuisse peccatum, priuatum Dei habuisse consilium indubitanter credendum est, etiamsi ex scriptura non hoc habeamus*. Sic etiam sacrificium Iepthe de filia vnica,[i] speciali instinctui Spiritus Sancti tribuitur ab Ambrosio,[k] Greg. Nazianzeno,[l] Theodoreto,[m] Chrysost.[n] & ab alijs pluribus; & tamen adeò verum est, scripturam quæ illud retulit, non meminisse huius impulsus, quòd plures etiam ex Patribus, inter quos sunt Hieron.[o] August.[p] & D. Thomas,[q] immolationem illam, vel sacrilegij, vel imprudentiæ, aut inhumanitatis damnauerint. Poterit ergo actio illa S. Francisci magna cum probabilitate attribui motioni speciali Spiritus Sancti, quamuis authores, qui rem gestam referunt, eius impulsus non meminerint. Addo tamen; non leuiter id insinuauit D. Bonauent. cap. 3. cùm dixit, *Cœpit ex hoc vir Dei Diuino instinctu* (nota verbum, signa mysteriũ) *Euãgelicæ perfectionis æmulator existere &c.*

[a] Cõtra Gaudent. lib 1. capit. 31.
[b] 2. 2 q. 64. art. 5. ad 4.
[c] In cap. 16. Iudicum.
[d] Quæst. 54. in eundẽ locum.
[e] p 2 q. 68. conclusione prima versiculo aliud fundamentum.
[f] Iudicum 16.
[g] Lib 1. de Ciuit. cap 21
[h] De præcepto, & dispensatione, cap. 5. fol. 924.
[i] Iudicum capit. 11.
[k] Lib. 1 offic. cap. 50. & lib. 3. de Virginibus.
[l] Oratione de Macchabæis
[m] Quæst 19. in lib. Iudicũ.
[n] Tom. 1. homilia de Iepthæ, & 14. ad populum Antiochenum
[o] Lib. 1. contra Iouinianum
[p] Quęst 49 in lib. Iudicum.
[q] 2. 2. q 88 ar. 2. ad 2.

66 Diluitur secunda.

Ad secundũ dico, vel petis principium, vel destruis argumẽtum tuum. Hoc autem sic demonstro: vel supponis eum in eo euentu non fuisse religiosum; vel non supponis, non fuisse religiosum. Si primum petis principium, quia supponis id, quod probandum erat, & de quo disputabatur controuersia. Si secundum, ergo opus illud etiamsi non supponatur eum non fuisse religiosum, vndequaque licitum est; ergo etiam si supponatur fuisse religiosum vndequaque licitum esset; ex hoc autem destrueretur argumentum tuum principale; inde enim probas non fuisse priùs religiosum alterius ordinis; quia assumẽdo nouũ in æde S. Mariæ Angelorum commisisset aliquid illicitum; & ex his. Respondetur opus illud B. Francisci iuxtà hanc solutionem, non fuisse vndequaque licitum, quia quantùm est iuxta leges humanas, & positiuas, illicitum erat antiquam religionem deserere, & nouam instituere sinè legitima approbatione superioris; at tamen supra humanas regulas interueniente impulsu Spiritus Sancti mouentis licitum erat: quia motio illa supremi legislatoris illum liberũ fecit, quoad illud, à communibus legibus.

Ad tertium miror sanè hominem Theologum in hunc lapidem impegisse, præcipuè cùm immediatè antè opposuerit ad opus vndique licitum non requiri impulsum Spiritus Sancti, atq; adeò in sententia ipsius tũc requiritur impulsus Spiritus Sãcti, quando opus non est vndequaq; licitũ, id est, vt in bonum sensum verba interpretemur, quando opus alias secundùm regulas humanæ rationis consideratum erat illicitum, quòd ferè in idem recidit atque regula Medinæ,[r] (scilicet quia non est conformiter ad humanas regulas) *& opus est studiosum & rectum*, (scilcet adueniente suppositione impulsus Diuini) *in instinctum & impulsum, & donum Spiritus Sancti referendum est*; sic ergo, cùm actionis illius, (si in æde S. Mariæ sinè vlla mora antequàm inde exiret facta est) si iam erat religiosus, non possit assignari ratio facti, secundum humanas regulas, quia illicitum erat illis solis attentis, & opus esset studiosum, & rectum ex suppositione impulsus Spiritus Sancti, probabilissimè illã retulit Marquez in instinctum, & donum Spiritus Sancti, cùm contenderet illum iam tunc esse religiosum.

67 Diluitur tertia.

[r] 1. 2. q. 68 cõclus. 1 versic. quando non potest assignari ratio facti.

68 Spiritum Sanctũ posse impellere, vt licitè fiat id, quod secundum leges naturales erat illicitum probatur exemplis.

Posse autem Spiritum Sanctũ impellire vt licitè fiat id, quod alias secundum leges humanas, vel naturales, attentis circunstantijs, illicitum erat, clariùs est, quàm vt probatione indigeat, vt dicere possimus

a Lib. 1 de peccatorum meritis, cap. 2.

cum Augustino. a *Valeat aliquid ad se ipsam persuadendum, ipsa euidentia: nam nusquam sic non inuenio quid dicam, quàm vbi res, de qua dicitur, manifestior est, quàm omne, quòd dicitur.*

Primum.

Sed probemus exẽplis. Primum est. Abraham secundùm leges communes non poterat occidere filium: at accedente Dei præcepto licitè illum voluit sacrificare; vnde Aug. ait. b *Abraham si sponte filium immolaret, quid nisi horribilis, & insanus? Deo autem iubente, quid nisi fidens, & deuotus?* Et alibi c *Sicut Abrahæ factum, quando filium voluit immolare, quòd Deo iubente fuit obedientia, Deo non iubente, quid fuit nisi dementia?* Secundum est. Sampson secundum leges communes non poterat seipsum occidere; at accedente impulsu Spiritus Sancti, licitè seipsũ cum alijs occidit. Vnde August. d sic illum excusat. *Quandoquidem non sua sponte fecit; sed hoc spiritui Dei tribuendum est, qui vsus est eo, vt faceret, quando illi adfuit, quòd facere non poterat quando illi spiritus defuit:* sic ergo in præsenti. Antiqui ordinis reiectio, & noui assumptio tribuitur impulsui Spiritus Sancti, qui illum mirabiliter mouit, vt æmularetur perfectionem Euangelij, quam audierat, non præsupposita authoritate legitima superioris humani, quòd facere non poterat, quando illi spiritus defuit; & sic Deo impellente fuit religio, quòd Deo non impellente fuisset sacrilegum.

b Lib. 22. contra Faustum, cap 73.

c Lib. 1 contra Gaudentium, cap 31.

Secundum.

d Lib. 1 contra Gaud. cap. 31.

69 Diluitur quarta.

Ad quartum fateor ingenuè, vel ego te non capio, vel tu non percepisti intentum M. Marquez. Ipse vtitur eo præcisè exemplo, vt probet B. Franciscum ex impulsu Spiritus Sancti potuisse relinquere antiquum, & instituere nouum ordinem absque legitima approbatione superioris humani. Et hoc sic probat: B. Dominicus (& plures alij, vt Robertus Cistercienstum, Romualdus Camaldulensium, & Ioannes Gualbertus Vallumbrosanorum, & B. Petrus de Morone Cælestinorum, licèt sub eadem regula, tamen mutato habitu institutores) absque authoritate legitima superioris instituit nouum ordinem, esto sub eodem habitu & regula; & post approbationem, mutauit habitum pro toto ordine; quæ duo secundum communes regulas. Et non accedente impulsu Spiritus Sancti, essent illicita; & tamen quia ex eo facta creduntur, licitè facta iudicantur, (vel licet non constet, censentur id fecisse ex legitima authoritate superioris) ergo similiter potuit B. Frãciscus ex impulsu Spiritus Sancti id licitè facere, quamuis malè faceret, si operaretur absque impulsu Spiritus Sancti. Vnde, ni me fallo, dissertator tuus non adeò hebes fuit, vt exemplo suo argumẽti difficultati difficultatem adiunxerit. Perspicaciùs erat illud ingeniũ, cum quo qui cõtendit, satis gloriæ habuit, quòd cum illo certasse ferretur, vt de ijs, qui cum illo certamina appetierunt, dici possit, quòd de Maximinianistis Augustinus dixit: e *Magis de certamine nominari desiderabant, quàm formidabant in certamine superari; nec sperabant victoriæ gloriam, sed famam requirebant.*

e Lib. 3. contra Iulianum cap. 1.

70

Sed quidquid sit de hoc exemplo; adhuc paucis te volo. B. Benedictus antè sui ordinis institutionẽ, vel fuit Monachus S. Basilij, vt tradit Azorius in hæc verba: f *Huic postea Benedictus in Occidente successit, qui Monachorum Orientis sub eiusdem Basilij regula, vitæ rationem æmulatus, suos quoque Monachos formulam viuendi à se præscriptam profiteri voluit*: Et fauet quòd ipse Benedictus ad finem regulæ Basilium appellat Patrem nostrum: vel fuit Monachus S. Augustini, vt quis posset suspicari; quorum quodlibet non reijcit, vt improbabile M. Fr. Antonius de Iepes, g licèt arbitretur Benedictũ aliam regulam obseruasse. Et nihilominùs postea absque nota ingratitudinis, & absque eo quòd habitum, vel regulam antiquæ religionis retineret, nouam regulam, & religionem instituit; & non constat de legitima approbatione superioris, quæ eo tempore requirebatur, ex decreto Concilij Chalcedonẽsis cap. 4. celebrati anno Christi 451. teste Onuphrio in vitis Pontificum & Cardinalium; & ex consequenti, vel creditur ille id fecisse ex speciali impulsu Spiritus Sancti, vel præsupposita approbatione necessaria, licèt de illa non constet; quare ergo idem dici non poterit, de S. Francisco, sicut dicitur de B. Benedicto?

f Lib. 12. Instit. Moral. capit. 19.

g To. 1. Chronicorum S. Benedicti. Cent. 1 anno 494. cap. 3.

71 Diluitur vltima primò.

Ex hoc exemplo facilè ruit id, quòd ad calcem obijciebas argumenti, nempe Frãciscum, nullum retinuisse vestigium religionis Augustinianæ, neque regulam, neque habitum; ergo non fuit Augustinianus; si enim hoc argumentum valeret, neque S. Bruno, priùs fuisset Canonicus Regularis in Ecclesia Rhemensi, cùm neque habitum, neque regulam Canonicorum Regulariũ S. Augustini in suo ordine Carthusiensi retinuerit: & tamen S. Brunonem fuisse Canonicum Regularẽ testatur. Pennottus. h Neque D. Benedictus professus fuisset alium ordinem, regulam, & habitum, ante institutionem sui; neque S. Franciscus de Paula nouitius fuisset, sub alio ordine, regula & habitu, ante fundationem suæ reli-

h Lib 2. Tripartitæ c 33. num. 1. pag. 541.

Secundo.

suæ religionis. Addo neque dici potest, nihil retinuisse antiquæ religionis, siuè quoad habitum, siuè quoad regulam; quòd enim ad habitum spectat, vt infra videbimus (de quo vide Marquez cap. 26. §. 1. pag. 427. & cap. 25. §. 4. pag. 418. adeò erat conformis habitus vtriusque religionis, vt super eo non parua lis sit exorta inter ordinem S. Francisci, & Congregationem B. Ioannis Boni; & adhuc modò forma habitus satis est similis. Deinde. Tertiarij à S. Francisco instituti, vt constat tam ex historijs, quàm ex pluribus priuilegijs Pontificijs, olim portarunt corrigiam de corio; Nicolaus enim IV. in Bulla, (quæ est 7. in Comp. Priuileg. Emanuelis Rodriguez, pag. 101.) data Reate. 16. Cal. Sept. Pontificatus anno 2. loquens de Tertiarijs, sic habet: *Circa humilitatem verò panni, & pelliciones sororum ipsarum iuxtà consuetudinem cuiuslibet earundem, ac loci consuetudinem, poterit dispensari bricdis, seu ligaturis sericis non vtantur; pelles habeât agninas; bursas, & corrigias de corio simpliciter, absque serico vilo (fortè, vllo) factas (etiam non alias) tam fratres habeant, quàm sorores, depositis cæteris (iuxtà Apostolorum Principis Petri salubre consilium) varijs huius sæculi ornamentis*; Quod verò attinet ad regulam, duo dicam. Primum est. Moniales Clarissæ aliquandiu regulam D. Augustini saltem alicubi obseruarunt, à B. Francisco aliàs institutæ & edoctæ. Testē habeo domesticū, & omni exceptione maiorem, Illustriss. D. Franciscum Gonzagam, Franciscanæ religionis Generalem, & Archiepiscopū Mantuanum. Hic ergo, a sic habet; *Beata virgo Clara, aliquot sorores vita sanctimonia insignes, plurimisque dotibus illustres, sub anno restitutæ salutis 1238. in superiorem Germaniam, instituta à se religionis propagandæ causa misit; illæ igitur, vt primùm Vlmam insignem Sueuiæ Vrbem ad Danubij ripam sitam applicuerunt; ab Vlmensibus gratissimè, exceptæ sunt, & Monasterium, cui postea famosum Hospitale. B. Elisabetha sacrum successit, ex diuersis fidelium eleemosynis, apud eos construxere; atque S. Augustini regula, & alijs constitutionibus (nondum enim Clarissarum regula, à Sede Apostolica confirmationem acceperat) à B. Virgine Clara editis, communiendum curarunt.*

Robertus amplius.

Quoad regulam dicuntur duo. Primum.

a 3. p. Chronicorum in Provincia Argentina Conuentu 2. Monialium, qui est Clarissarum Seflingensis.

72 Secundum est. Mutatio Regulæ facta est à D. Francisco ex reuelatione Diuina; ita, ni me fallo, ipse in testamento suo satis clarè testatur; ibi. *Et postquàm Dominus dedit mihi curam de fratribus, nemo ostendebat mihi, quid deberem facere; sed ipse altissimus reuelauit mihi, quòd deberem viuere secundum formam, sancti Euangelij, & ego paucis verbis simplicibus feci scribi, & Dominus Papa confirmauit mihi*; vnde & Catherinus, d dixit; *Christus, vt piè creditur, ore proprio regulam Francisco dictauit, ipso teste Francisco.* Addamus, & testimonia D. Bonau. in determinationibus multarum Quæstionum super Regulam B. Francisci, q. 1. fol. 248. pag. 1. ibi. *Primò igitur quæritur, cùm tot sancti ordines, & approbatæ regulæ fuerint* (potuisset addere, & professus fuerit regulam Augustini, sed noluit aduersarius id obijcere, qui fortassis erat Canonicus Regularis, ne videretur loqui ex passione, propter relictam regulam parentis Augustini. Cogitaueram ita potuisse accidere; & sanè ita videtur accidisse, quia Guillelmus de sancto amore fuit Canonicus Matisconensis, vt decidit Fr. Iacobus de Susato Dominicanus in Chronico breui ordinis prædicatorum, vsque ad annum 1503. quod habetur ad finem Constitutionum eiusdem ordinis, impressarum Romæ apud Antoninum Blandin impressorem Cameralem annō 1566. & habetur in Bibliotheca. R. D. Petri de Auila Abbatis montis sacri Granatensis; ibi, fol. 51. pag. 1. *Hoc tempore quidā Canonicus Matisconensis, videlicet Guillelmus de S. Amore, &c.* Ecclesia autem Matisconensis fuit Canon. Regul. S. Augustini, vsque ad Paulum IV. vt tradit Gabriel Pennottus, e *Matisconensis est Episcopatus Prouinciæ Lugdunensis, inter eas, quæ ab institutione fuerant Canonicorum Regularium, notatur à Petro de Sancto Iuliano de antiquitatibus Matisconensibus, dicente eam sub Canonica regula stetisse vsque ad Paulum IV. qui eam sæcularizauit, referente Choppino lib. 1. tit. 1. §. 6. Cur S. Franciscus nouam regulam facere voluit, quasi non sufficerent priorum instituta Sanctorum? Ad illud tibi respondeo, quòd Pater S. Franciscus spiritu Dei plenus, & zelo charitatis Dei, & proximi totus ignitus, triplici desiderio flagrabat; videlicet vt totus posset adhærere Deo per assiduæ contemplationis eius gustum; item vt multos posset lucrari Deo, & saluare animas, pro quibus Christus voluit crucifigi & mori; & quia non sufficeit ei, vt ista in propriā tantùm persona ageret, voluit instituere ordinem, vt multos cooperatores haberet, non solùm in præsenti, sed etiam in futuro; qui & sanctitatis eius amatores existerent, & alios Deo plurimos lucrarentur; ordines autem, quos ipse S. Franciscus inuenit in Ecclesia, aliqua prædictorum trium ex parte habebant, vt religiosi Cœnobitæ, qui in studio virtutum Christi imitantur vestigia Eremitæ,* (Ecce, Bonauentura fatetur B. Franciscum ante sui ordinis institutionem inuenisse in

Secundum. Mutatio regulæ à D. Francisco facta fuit ex reuelatione Diuina.

d In annotationibus aduersus Caietanum, pag. 236

Idest Guillelmus de S. Amore.

e Lib 2. Hist. Tripartitæ capit. 33 nu 14. pag. 53.

nisse in Ecclesia ordinem Eremitarum. Hic autem, saltem tempore S. Bonauenturæ supponebat absolutè, & simpliciter pro ordine Eremitarum ordinis S. Augustini.) *Qui contemplationi Diuinæ frequentiùs vacant; & Clerici, rectores plebium; qui animarum curam habentes officio; lucris animarum omni vigilantia intendere debent; & quia hæc tria simul inuenit in nullo ordine; Spiritu Sancto edoctus, nouam condidit regulam; & nouum ordinem instituit, quo in professione Euangelicorum consiliorum, obedientiæ videlicet, & castitatis, & abdicatione proprietatis, Christi vestigia sequeretur; & in officio prædicationis, & confessionis, animarum lucra viriliter quæreret, & in altissima paupertatis necessitate libertatem spiritus retinens, contemplationis supernæ apprehenderet puritatem*; & ex his omnibus manet explicata, & roborata prima via respondendi primæ obiectioni à te propositæ, sub quinta ratione.)

73 Diluitur secundò. vltima instantia. Pro solutionis explicatione supponitur. Post Conciliũ Calcedonense, & ante Lateranense sub Innocen. III. ad nouam religionem instituendã requirebatur ordinarij loci approbatio. Primò.

Secunda via argumentum dissoluendi docet D. Franciscum reliquisse religionem minùs arctam, & instituisse aliam arctiorẽ de licentia, & approbatione diœcesani; atque adeò licitè operatus est. Quam solutionem vt explicem, suppono primò, quod post Concilium Calcedonense, & ante Lateranense ad instituendam nouã religionẽ sufficiebat, & requirebatur ad minùs facultas, & approbatio Episcopi diœcesani eius loci, in quo religio instituebatur; ità communiter ferè omnes authores. Et quidem quòd ad minùs Episcopi approbatio requireretur, constat. Primò, quia Concil. Calcedonense, a sic habet. *Placuit nullum quidem vsquam ædificare, aut constituere monasterium, vel oratorij domum, præter conscientiam* (vel, vt alij legunt, *siue conscientia*) *Ciuitatis Episcop.* Secundò, quia Concilium Agathense, b sic statuit. *De Monachis monasterium nouum nisi Episcopo permittente, aut approbante nullus incipere, aut fundare præsumat*; vbi vt notauit Suarez, c ad instituendum monasterium veteris instituti permissio, ad fundandum monasterium noui instituti approbatio erat necessaria.

a Cap. 4 & refertur in c. diffinimus 18. q 2.
Secundò.
b Cap. 27. & habetur in c. de Monachis 18. q. 2.
c Tom. 3. de religione, lib. 2. cap. 17. nu. 3. versic. præterea receptio

74 Sat erat ante Conciliũ Lateranense sub Innocẽt. III. approbatio Episcopi ad nouam religionem instituendam

Quòd verò ante Concil. Lateranẽse sub Innocentio III. sufficeret ad nouam religionem instituendam Episcopi approbatio, vnus refertur Henriquez, d qui negauerit, censens semper fuisse requisitam Pontificiam approbationem; asserunt omnes alij, quos ego viderim. Plures refert Suarez vbi supra versi. *secundò duo*; ego solùm referam Vazq. e qui ait de hoc neminem dubitare; & ex nostris Basilium Legionensem, f & M. Marquez, g & probatur primò, quia Episcopi ratione iurisdictionis spiritualis, quàm habent, id possunt, nisi impediantur à Summo Pontifice, cuius iurisdictioni eorum iurisdictio subiecta est. Ante prædictum autem Concil. Lateran. nulla extat Pontificum prohibitio, aut irritatio religionis approbatæ ab Episcopo; quinimò in decreto Concil. Lateranen. eam reseruationem non contineri, docuit Vasquez vbi supra. Secundo, quia antiquis temporibus non ita certò legimus religionem aliquam fuisse approbatam, & institutam à summus Pontificibus; vt tradit Vasquez, & probat Suarez. h

d Lib. 10. de Sacram Ordinis, cap 35. n. 3 cum cõmento in lit. G.
e Tom. 2. in 1 2. disp. 16. cap 4. nu. 35.
f Quę 3. Scholastica, cap. 7.
g Cap 14. in principio capitis, pag 251
Prob. 1.
Prob. 2. &
h Vbi supra num. 9. & sequentibus.

75 Suppositio secunda D. Franciscus in mutatione habitus religionem instituit. Probatur primò.

Suppono secundò, D. Franciscum in illa mutatione habitus, quam fecit audito Euangelio, religiosum effectum; nouum ordinem instituisse; id mihi persuadeo primò; quia S. Antoninus, i sic habet. *Anno verò Domini 1209. dum missam in Ecclesia S. Mariæ de Portiuncula deuotius audiret, & legeretur Euangelium illud &c. vna contentus tunica, pro cingulo funem sumit: Quo tempore secundùm opinionem veriorem in lapide isto fundamentali ordo fratrum Minorum initium & fundamentum accepit*. Secundò; quia D. Bonauent. cap. 3. post narratam eandem historiam, sic ait; *Cœpit ex hoc vir Dei Diuino instinctu Euangelicæ perfectionis æmulator existere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare*. Quæ verba religiosum statum & ordinem satis clarè indicant: & tu ipse in hoc §. nu. 7. pag 31. sic explicas; *Tunc exiuit de sæculo*. (scilicet per assumptam vitam regularem, vt cum Marquez supponis.) *Dum exaudito Euangelio cœpit, vt ait Bonauent. Euangelicæ perfectionis æmulator existere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare*. Tertiò, quia R. P. Daza, vt refert Marquez, k enarrans in argumento eandem historiam auditi Euangelij, reiecti habitus antiqui, & noui assumpti, sic ait: *Remansit cum sola vna tunica, & discalceatus, quod fuit exuere se habitu Eremitæ, quem portabat; & assumens habitum Fratris Minoris; sæ'ix dedit initium suæ sacræ religioni*; & eodem modo loquuntur omnes Authores, quos ego in hac parte hucvsque viderim; quinimò Breuiarium Roman. lect. 4. in eius festiuitate, sic ait: *Itaque detractis calceis, & vna contentus tunica, cum duodecim socios adhibuisset, ordinem Minorum instituit*. Non quia ordo sit institutus post duodecim socios adhibitos: quoniam D. Antoninus, l loquens de Fratre Bernardo Assisinate primo B. Patris discipulo, sic ait: *& eodem anno* scilicet 1209. *habitum religionis, & vitam Apostolicam accepit*: sed quia ordinem instituens duodecim socios in

i 3. p. tit. 24 c. 7. in principio, fol. 237. pag 1.
Secundò.
Tertio.
k Cap. 25 §. 5. pag. 428.
l 3 p. tit. 24. c. 7 in principio. fol. 237. pag. 1

principio adhibuit, antequàm Romam proficisceretur, petiturus confirmationem à Romano Pontifice.

76 Tertia suppositio. Difficultatem ab aduersariò obiectam illos etiam vrgere ostenditur.

His ergo admissis, vt admitti debet, suppono tertiò: Non solū in nostra sententia, sed etiā in aduersariorū placito quærendā esse viam, iuxtà quā B. Frãciscus, vel relicto ordine Augustiniano, vt nos probabile autumamus; vel ex statu sæculari, vt vos vultis, licitè professus fuerit, & instituerit nouum ordinē, quòd sinè licentia, & approbatione saltē Episcopi facere licitè nō poterat. Atq; adeò difficultas hæc, quæ nobis obijcitur etiam illos vrget. Dicere ergo debent, vel id fecisse ex impulsu speciali Spiritus S. vt Marquez asseruit, vel ex licētia, & approbatione Episcopi, vt nos probabiliter modò dicemus. Declaratur hoc ampliùs, sinè licentia Episcopi saltem, nullus poterat, siuè religiosus, siuè sæcularis instituere nouū ordinem secundùm leges communes; ergo si B. Franciscus tunc tēporis instituit nouum ordinē, siuè esset religiosus, siuè sæcularis, id fecit, vel ex impulsu Spiritus sancti, qui cum à legibus communibus liberum faceret; vel ex licētia, & approbatione Episcopi.

77 Suppositio quarta.

Nil conuincit dicere D. Frãciscū ita subitò exuisse se tunica Eremitica, nouaque se induisse, suoq; ordini dedisse principium, vt locus non fuerit ad petēdam approbationem ab Episcopo: Imò sunt, qui persuadent tale tēpus intercessisse.

Primæ partis probatio alibi remittitur. Secunda probatur.

Suppono quartò, nihil esse, quòd cōuincat D. Franciscū ita subitò habitu Eremitico relicto nouū induisse, & suo ordini dedisse principiū; vt locus non fuerit ad obtinendā approbationem ab Episcopo: quinimò sunt, quæ persuadeant intercessisse tēpus sufficiens ad Episcopū consulēdum, & eius facultatē impetrādam: Primā partem ostēdemus respōdēdo ijs, quæ possunt obstare; secundā verò persuadeo, quia vt referunt Vincent. a & Antoninus. b Post audiū Euangeliū, & consultum ædiculæ presbyterū; ex hoc iā calceamentis, virga, sacculoq; vel pera nō vtens, tunicā contēptibilem, & incultā fecit; reiectaq; corrigia, funiculo eā cinxit, & pœnitētię verba simpliciter in publicū proponere cœpit. Si autem post consultum presbyterū locus fuit, vt faceret tunicā contemptibilē, & incultam, neq; illam iam factam inuenit; quare non dicemus, fuisse etiam locum ad habēdam approbationē Episcopi? vt optimè notauit Marq. c

a Lib. 29. c. 98
b 3 p. tit. 24. cap. 1. in principio.
c Cap. 25. §. 5. pag. 419.

78 Reijcitur, & ly sinè mora admittere aliquod tempus. Prob. 1.

Neque obstat, quòd hi Authores referūt B. Franciscum mutasse habitum veterē in nouum, *duplicibus sinè mora depositis*; hoc inquam non obstat, quia illa verba, *sinè mora*, admittunt aliquod tempus intermedium, quòd probo. Primò, quia ipsi narrant B. Franciscum fecisse tunicam, contemptibilem licèt, & incultam. Eà tamen facta non debet credi in eodem instāti. Adde, sic etiā dicitur cōmuniter de B. Frãcisco, & habē[?] inter alios Schedelius. d *Abiectis omnibus tūnicā incultam, & contemptibilē sune præcinctam induens, nouum mox ordinē constituit*; & tamen institutio noui ordinis, vel debuit esse ex instinctu Spiritus S. vel de licentia superioris; & tamen adhuc dicitur mox. Secūdò, quia lib. 1. Esdræ, cap. 7. sic habetur. *Ego Artaxerxes Rex statui, atque decreui omnibus custodibus arcæ publicæ, qui sunt trans flumen, vt quodcunque petierit à vobis Esdras Sacerdos, scriba legis Dei Cæli, absque mora detis &c.* Quis autem dicat custodes Arcæ non implesse præceptum Regium, si decreti Regij impletionē differrent per diem, vel duos dies, vt cōmodè haberi possent ea, quæ à filijs Israel peterentur, & à Rege tribui iubebantur, qualia erant argenti talenta 100. Cori frumenti 100. Bati vini 100. Bati olei centum; & sal absque mensura; quare ergo non dicetur B. Franciscus opus illud fecisse sinè mora, si distulit per vnum, vel duos dies, vt habita licentia superioris licitè faceret?

d ætate mundi, fol. 207. pag. 1.

Probatur secundò à simili.

79 Probatur tertiò authoritate.

Res dicit illicò facta cùm fit intra triduum.

Tertiò, quia non solùm *sinè mora*, sed etiā *illico* & *statim* res dicitur facta, cùm fit intra triduum; ita Hostiens. e Ioannes Andreas, & Ancarranus, f & probatur primò, quia in iure dicitur in continenti aliquid fieri, quòd intra triduum fit, l. finali, C. de errore aduocatorum: ibi, *incontinenti, i. triduo*, & l. finali, C. de Iudicijs, ibi: *illico autem, i. intra triduū*. vnde Baldus ibid ē, & Felinus, g Ripa, h Mandosius, i docent, dici incontinēti probari, quòd intra triduū probatur; & quòd qui offert se in continenti probaturum, videtur satisfacere, si intra triduum probet; & quòd exclusus de possessione, potest vsque triduū eā recuperare; quia dicitur recuperari in continenti. Quos Authores, & fundamēta addnxit Sāchez, k qui asserit ad dissolutionē spōsalium impuberis facti puberis, licèt requiratur, quòd illicò dissētiat, sufficere quòd triduo ante, vel post pubertatē resiliat; & ex Thoma, authores & fundamētū desumpsit M. Marq. l Quinimò, vt Troilus Maluct[?], m (qui habetur n) ad fratrē Cherubinū Spoletanū Ord. Min. refert, aliquando quòd fit post 10. dies, dicitur fieri statim, & in continenti, vt habet glossa. o

e Cap. de illis, el 2. de dispens. impuberum, nu 4.
f Num. 4. ibidem.
g Cap. venies el 2. de testibus num. 15.
h Lib. 4. §. con demnatum ad finem, ff. de re iudicata.
i De Monitorijs, q. 31. n. 8.
k Libro 1. de Sponsal. disp. 51 num 14.
l Cap. 25. §. 5. pag. 420.
m In Tract. de Canonizatione Sanctorū.
n Tomo 14. Tract. Iuris, fol. 100 pag. 2.
o §. Omnis verbo confestim. Instit. de verborum obligationibus

80 Probatur 4. à simili.

Roboratur ampliùs.

Quartò, quia Conc. Trid. concedit Episcopis, vt possint suos familiares Triennales ordinare, dummodò statim beneficiū, reipsa illis conferant; & nullus dicet Episcopum huic conditioni non satisfacere, si beneficium intra triduum conferat. Quinimò Vasquez, p dicit sufficere beneficium familiari conferre, cū primùm vacauerit,

p Tom. 3. in 3. p. disp 243. c. 5. n 49 p. 198.

E ne men-

ne mendicare cogatur. Quare ergo non dicemus B. Franciscũ sinè mora nouum habitum induisse, si intra triduum id fecit, petita, & obtenta approbatione diœcesani? Quinto, quia Ecclesia in Breuiario Romano lect. 2. noct. 2. sic legit de B. Nicolo de Tolentino; *Cùm quodam die concionatorem ordinis Erem. S. Aug. de mundi contemptu dicentem audysset, eo sermone inflammatus, statim eundem ordinem est ingressus:* Et tamen non dicemus induisse habitum Augustinianũ, antequàm prædicator exiret ab Ecclesia; sed re consulta, & cũ toto conuentu? Ecce verba authoris vitæ B. Nicolai apud Suriũ; a *Quæ sententia adeò mentem iuuenis penetrauit, adeòque inflammauit, Vt mox à concione fratrem illum,* (nempe Priorẽ Cõuentus Castri S. Angeli, quẽ prædicantem audierat Nicolaus.) *Obnixè rogaret, vellet ipsum in suam sodalitatem, & ordinem recipere, mundum iam deserere cupientẽ; illo autem recusante eius precibus sinè cõsensu parentum annuere, ne materia gaudij doloris occasio fieret; parentes interrogantur, & eis filij voluntas explicatur; at illi à filij volũtate lætantur, Deũq; laudant, quòd in ipsorum filio promissa sua cumulatè compleret; admittitur igitur à fratre illo.* Et hinc est, quòd Iulianus Cardinal. b sic ait: *Adde plus, quòd etiamsi in c.* Frequens, *fuisset positum post lij,* immediatè sequens, *aliqua de ijs dictionibus, videlicet,* statim, mox, in continenti, aut confestim, *seu similia verba adhuc deberet intelligi, cum quodam temperamento, vel aliquo temporis interuallo, & quàm primùm cõmodè posset, prout ista vocabula exponuntur per Iura, & Doctores; ampliantur enim, & restringuntur, secundùm subiectas materias, & varias circumstantias, rerum & negotiorum.* Quare ergo non dicemus rectè B. Franciscũ statim instituisse nouum ordinem; licèt consuluerit Episcopum super prædicta institutione?

Probat quintò à simili.

a Tom. 5. die 10. Septẽbris, cap. 3.

Confirmatur ampliùs. b Epist. 2. ad Eugeniũ IV. inter opera Æneæ Syluij, pag. 77.

81 Suppositio quinta.

Suppono quinto. Mutationem factam à D. Francisco post auditũ Euangelium, nisi facta fuerit ex impulsu Spiritus sancti fuisse factam saltem de licentia, & approbatione Episcopi. Quòd sic probo. Quia assumptio nouæ professionis, & institutio nouæ religionis etiã facta à sæculari, secundùm leges cõmunes, & absq; instinctu speciali Spiritus sancti, illicitè fit absq; aprobatione superioris; ergo cũ D. Frãciscus id sanctissimè fecerit, fecit ex authoritate superioris, nisi egerit ex speciali instinctu Spiritus sancti; vnde ex suppositione, quòd intercesserit tẽpus aliquod, vt supposuimus tãquàm valdè probabile, credibiliùs mihi est eũ operatum fuisse ex approbatione ordinarij, quã ex instinctu speciali Spiritus sancti. Hic enim nõ ponitur, nisi quando aliter non potest assignari ratio facti; at in præsenti potest ratio facti assignari, nempe dicendo præcessisse Episcopi approbationem.

Mutationem vestium factã à D. Francisco credibiliùs est fuisse factã de licentia Episcopi, quàm ex instinctu speciali Spiritus sancti.

82 Instantia.

Neq; obstat, quòd nõ referatur illam petijsse; primò, quia refertur, quòd illã petierit, vt admitteret ad suam religionẽ Fr. Bernardum Assisiatem; sic refert Antoninus, c Franciscum Bernardo ipsum sequi volenti respondisse, *Domine Bernarde, istud est adeò arduũ, quòd à Domino est consilium requirendum, & ideò pergamus ad Episcopum, & ibi dicetur nobis, quid nos oporteat facere; & cùm ibi fuissent, audita missã, prauia orationẽ, Sacerdotem illum, qui celebrarat, deuotum rogat, vt Missale aperiat, &c.* Qui ergo post institutũ ordinẽ admittere primum sodalem iudicauit opus arduum, & dignũ, quòd referretur ad Episcopũ, credi potest, quòd, precipuè si tempus intercessit, nõ iudicauerit esse opus arduũ, & dignũ, quòd ad Episcopum deferretur, eã mutationem facere, & nouum ordinem instituere; etiamsi esset sæcularis, & non religiosus? Secundò, quia licèt de antiquis Patribus, nõ referatur, quòd petierint approbationẽ Episcopi ad instituẽdas suas religiones, nihilominùs omnes supponunt ad minùs ita factũ fuisse. Quinimò Hẽriquez, qui docuit semper fuisse requisitã authoritatẽ Pontificiã, censuit credendum esse, Patres antiquos à Sũmo Pontifice obtinuisse confirmationem suarum religionum, licèt ab Authoribus nõ referatur; sic ergo dicimus credendũ esse, quod B. Franciscus obtinuerit à Diœcesano approbationẽ, licèt Historici hoc nõ referant; quia dato tẽpore intermedio, inter Presbyteri consultationẽ, & institutionem ordinis, non rectè faceret, si ordinẽ institueret, sinè approbatione Episcopi saltẽ, quæ requirebatur ante Concil. Lateran. cũ ea tẽporis mora admissa, credibiliùs sit operatũ fuisse secũdũ leges cõmunes, quã ex speciali instinctu Spiritus sancti.

Eluitur primò. c Tit. 24. cap. 7 in principio, fol. 237, pag. 1

Eluitur secundò.

83 Responsio ad obiectionem in principio positam.

His ergo positis facillimè. Respondeo in vtraq; via; vel enim admittimus B. Frãciscũ mutasse habitũ, adeò sinè mora, vt nõ fuerit locus consultationi Episcopali, vel immediatè per ipsũ Frãciscũ, vel mediatè per presbyterũ factẽ; & tunc dicẽdum est cum Marquez operatũ fuisse ex speciali instinctu Spiritus sancti, idq; etiã aduersarij debent admittere, siquidẽ eodẽ tẽpore fatentur fuisse à B. Frãcisco institutũ ordinẽ Seraphicũ; Nouus autẽ ordo tunc tẽporis secũdũ leges communes institui nõ poterat, nisi saltẽ de Episcopi licentia, & approbatione. Si verò admittimus post auditũ Euangeliũ, vsque

vsque ad mutationem habitus intercessisse tēpus sufficiens ad impetrādā approbationē Episcopi, (vt supposuimus esse probabile) mihi credibilius D. Franciscū operatum fuisse ex licentia, & approbatione Episcopi; quia tunc poterat eius mutatio absq; speciali instinctu Spiritus sancti licitè patrari. Huic nostro placito est omninò conformis doctrina Petri Sutoris Prioris Carthusiæ Parisiensis circa annū 1520. qui cùm, a sibi ex parte aduersarij obiecisset, quòd in prima ordinis Carthusiēsis fundatione duo Stephani, ex ordine Canonicorū Augustinianorum in Carthusianū sine licētia Prælati transijssent contra id, quod Pontificio iure sancitum est; sic respondet. b *Quartò denique modo discedit religiosus, & iusta causa satis cognita, & superioris authoritate præditus. Superioris, inquam; vel Dei priuata lege (de qua pater sufficienter) ducentis; vel prælati liberam tribuentis facultatem. Hoc autem modo recedere non solùm licitū, sed & multa laude dignum esse creditur. Quo pacto* (scilicet, vel ex licētia prælati, vel ex speciali impulsu Spiritus sancti; qui ab illo appellatur lex priuata Dei ducētis) *Brunonis comites abscessisse credendum est.*

a 1. tract. vita Charthus. ana. cap. 3. 38.

b ... p. 6. pag.

OBIECTIO II.

84 Secunda aduersarij obiectio.

In secunda obiectione à te opposita, non tam ratione nos vrges, quàm verbis sine ratione lædis, sed verbis hominis, propter verbum hominem parcimus; vt in patientia nostra possideamus animas nostras. Rationē verò ratione dissoluemus; ea autem triplici nititur funiculo, sed qui facilè rūpi possit triplici gladio, *vt tanquā tricuspi telo,* vt ait Aug. lib. 1. contra Petilian. cap. 27. *velut tricipitem bestiam eorū calumniam trucidemus.*

85 Primum obiectionis caput.

Huius ergo obiectionis tricipitis caput primū est; quia assertores huius Monachatus, nēpe Iordanus, Henricus, Coriolanus, Ægidius, Pāphilus, Critana, & Morigia non cohærēt de loco initi tyrocinij, aut suscepti instituti. Secundū, quia mora in eo assignando est tēporum cōfusio. Tertium, quia quāuis contendentibus cōcederetur Franciscū fuisse eo biennio Ioannis Boni discipulū, exinde tamē Patres Augustiniani, nō possent dicere suū; quia Frāciscus preextitisset in ea cōgregatione ante susceptā regulā Augustini; quo probato, *etiam ipse* (vt ais) *dissertator admittit, nihil sibi iuris posse Augustinianos vendicare in sanctum Patriarchum;* Id autē probatur quā breuiter, & clarè ex Bulla Innocent. IV. & Iordano de Saxonia; ex quibus cōstat congregationē Ioannis Boni plurimis annis adoleuisse antè acceptam à sancta Sede Augustini regulā. Ea autē accepta est, post an. 1233. in eā quippe cōgregatione inducta est, vt testatur Crusenius post an. 25. Anachoreticę vitę transactos; si autem an. 1208. vel 1209. in quo B. Ioannis Boni conuersio ponenda est, addamus 25. annos vitæ Anochoreticę, fit cōsequens, vt an. 1233. vel sequēti id fuerit factum; atque adeò nulla ratione potest B. Franciscus ex hac Congregatione dici Augustinianus.

Secundum, & tertiū caput.

Ad primū, vt repondeamus, Authorum testimonia, quæ vt credere est, breuitatis ergo omisisti; nos claritatis & fidelitatis gratia referamus. Verba Iordani de Saxonia, c hæc sunt: *Erat quidā Frater magnæ sanctitatis re & nomine Ioannes Bonus, qui primū apud Budriolum Cæsenatensis diœcesis domunculā quandā, de consensu diœcesani construxit, & ibi vitam Eremiticā in arctissima pœnitentia duxit. Cumq; fama cōuersationis eius, per loca vicina crebresceret, plurimi ad eū cōuersi sunt, inter quos fuit B. Frāciscus, qui ordinis postea fratrū Minorū fūdator fuit.* Verba Henrici de Vrimaria, seu de Alemania, in Tract. M.S. citato à Marquez, d hæc sunt: *B. Franciscus cum dictis fratribus habitauit; & vt quidam asserunt fuit frater nostri ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxta Pisas.* Codex autē MS. Bibliothecæ Angelicæ Romanæ nūc repertus, sic habet. *Tempore verò Innocentij Papæ III. fuit F. Ioannes dictus de Cella; circa quod tempus B. Franciscus cū dictis fratribus habitauit: & quidam asserunt, quòd fuerit frater dicti ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxta Pisas &c.* Ambrosius autem Coriolanus Augustiniani ordinis Generalis, e sic ait: *Secunda causa fuit: quia vt dicit Iordanus, talem formam accepit B. Franciscus in quodam nostro Eremitorio apud Saxetum prope Lauernas vbi S. Franciscus fecit pœnitentiam, nec volui discrepare à nobis nisi in cingulo.* 86

86 Vt ad primū caput respondeatur authorum testimonia referūtur.

c Lib. 1. Vitas Fratrum, c. 8.

d Cap. 21. § 1. pag. 354.

e In Apologiā veritate 2. argumēt 8. in contrariū adducto apud Marquez, cap. 21. §. 1. pag. 358.

Cardinalis Ægidius Viterbiensis Augustinianus, f sic habet: Habeo authores, *qui scribant huius viri* (scilicet Ioannis Boni) *sanctitate, ac fama illectum Franciscum Assisiacum, magni ordinis Minorum authorem, habitum induisse, baculum gestasse, Eremitam egisse, ligneis calceis vsum esse. Quam rem, nec Vincentius quidem scriptor Historiarum accuratissimus inficiatur. argumento sunt, quòd Mantuæ Chiegraplum, quandoque lectum aiunt, quòd in Ioannis Boni manu professus ordinem sit. Namque is color, quo posteri eius vsi sunt, adhuc hodie Beretinus vocatur, à Beetrinis, loco non procul à Pisauro, quem Ioannes Bonus incoluerat.* Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus, & Papæ Sacrista, g sic inquit: *Multi viri ob eius* (scilicet Ioannis Boni) *sanctitatem; religionis* 87

87 f Lib. 10 sæculorum ad an. 1198 apud Marquez, c. 21 §. 5. pag. 367.

g In Chronicon Augustiniano, fol. 25. pag. 2.

gionis disciplinâ ab eo susceperunt, & præsertim Seraphicus Franciscus, ordinis Minorum postea institutor, Vincentio Beluacensi, Frãcisco Petrarcha, & Sabellico, Historicis referentibus. Ioanni Bono succedit in Thuscia, & Piceno Ioannes de Spelunca; postquã Ioannes de Cella, quo cum S. Frãciscus apud Pisos vixit. Paulus Morigia de Origine religion. cap. 53. vt tu hic refers; & Marq. c. 26. §. 4. pag. 432. aliquandiu commoratũ fuisse Augustinianis ad S. Saluatorem, non procul à ciuitate Senarum, Beatum Franciscum asseuerauit. Cæterum in editione Veneta, quàm ego habeo. Anno 1569. apud Petrũ de Tino, nihil tale exstat.

88 Hi sunt Authores, hæc verba, eorũ, quos dicis inter se non cohærere de loco tyrocinij, aut suscepti instituti, vno excepto Ioanne Gonzalez de Critana, quẽ ego, nec numero, nec curo. *Nulla mihi fiducia* (vt ait Bern. [a] *In argumentationibus illius non plus quã in telis araneарum. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorũ.* Noui quàm validiora valeant illi responderi, præsertim à tali ingenio. Fatebor ingenuè illum sæpè in historia labi, sæpè præ suo affectu præcipitari. Vir quidẽ ille pius, & deuotus, vt nouimus, nullius fortassis magis quàm historiæ ignarus, in hac tamẽ de illo dixero, quòd Hieron. [b] de Iephte protulit. *Quòd si Iephte obtulit filiam suam virginem Deo, non sacrificium placuit, sed animus offerentis;* Animus quidem illius placet, Historia displicet; mirorque sapientissimum M. Marquez, [c] cũ inter testes, licèt in re notissima connumerasse. Edidit ille quondam Vallisoleti apud Ludouicũ Sanchez ann. 1604. simul cũ Tractatu de Corrigia S. Augustini, & Cõpendio antiquitatis ordinis, librũ de scriptoribus Augustinianis, Prouinciæ incuria, seu reuisorum oscitantia prælo permissum, quẽ vix in lucem editũ, tenebris damnauit Illustriss. D. Fr. Augustinus Antolinez, Archiepiscopus Compostellanus, qui an. 1626. magna Christianæ Reipublicæ iactura diẽ obijt, tunc Castellæ Prouincialis; exstat tamen adhuc alicubi. Nos illũ vidimus modò post longã inquisitionẽ; inquirebamus autem eum, quẽ nollemus, & dolemus exstare. Ea est confusio, & inscitia tã infelicis partus. Demum verò chartã apertã, quàm vocas Epitomen Historię Augustinianæ typis edidit, quam Patres Prouinciæ Castellanæ, tanquã rẽ breui duraturã, fato chartarum apertarum, ne deuotũ senẽ cõtristarẽt, omiserunt potiùs, quã admiserunt, meo tamẽ iudicio minùs rectè; deuotio enim nõ inanibus fouenda, sed veris, aut saltẽ probabilibus nutrienda, ne aduersarijs, necdũ prçliãtibus triũphus relinquatur potiùs quã ab illis reportetur.

[a] Epist. 257. ad Eugenium III.

Ioannẽ Gonzalez de Critana, sæpè in historia labere.

[b] In c. 7. Hieremiæ.

[c] Cap. 16. §. 1. pag. 300. & cap. 23. §. 1. pag. 355.

89 Testimonijs Authorũ relatis, antequam argumentũ dissoluemus, obseruo veritatẽ Monachatus S. Augustini à B. Frãcisco suscepti, nõ ab vno teste, sed à pluribus asseri, in grande veritatis documentum, eosq; inter se aliquantulũ videri discordes in maximum testimonium veritatis, vt dicere possimus cũ Chrysost. [d] *Non sufficiebat vnus Euangelista cuncta commemorare? sufficiebat quidem, sed cum quatuor sint, qui Euangelia conscribunt, nec eisdem certè temporibus, aut eisdem locis, neque pariter congregati, neque mutuo colloquentes, & tamen quasi vno ore pronunciant, fit hoc sinè dubio veritatis grande documentum. Verum è contrario, inquis, ista res accidit; in multis enim diuersi inter se inueniũtur ac dissoni. Imò hoc ipsum maximũ est testimonium veritatis. Si enim ex toto & in omnibus consonarent, & cum nimia diligentia atq; cura vsq; ad tempora, & loca omnia, vsq; ad singula æqualiter verba cõcurrerent, nemo inimicus credidisset vnquam; sed eos communi ad decipiendum consilio congregatos, quasi ex humana quadam compositione Euangeliũ condidisse; non enim simplicitatis fuisse, tam solicitam consonantiam, iudicarent. Nunc verò quæ videtur ex rebus exiguis dissonantia, ab omni illos suspicione defendit, & satis clarè scribentium existimationẽ tuetur; si verò aliquid de temporibus, ac locis variè dixerunt, nihil quidem dictorum præiudicat veritati.* Et Conc. 1. de Lazaro; *Si omnes omnia dixissent, ita certa & explorata, vt nullam desiderarent inquisitionẽ, nequaquam apparuisset illorũ insignis concordia. Taceo* addit infra Chrysost. [e] *Quòd hi ipsi, qui pompam de Rhetorica, & Philosophia gloriantur, multos & plurimos, vel de eisdem causis scribentes libros, non modò simpliciter discreparunt, sed etiam sibi contraria pleraque dixerunt; & rectè aliud est diuerso modo quid dicere, aliud aduerso.* Quid dici potuit pulchriùs in re, de qua agimus?

Monachatum Augustinianum D. Francisci à pluribus asseri obseruatur, itque aliquãtulum discordibus in veritatis maximum indicium.

[d] Homil. 1. in Matth.

[e] Homil. 1. in Matth.

90 Verũ vt argumẽta opposita dissoluamus. Aduerto primò nõ quãlibet apparẽtiã cõtradictionis sufficere, vt testimoniũ reddatur suspectũ, vel historia damnetur falsitatis. Vnde meritò Catherinus, [f] concilians duo loca, nempe 3. Regum. c. 8. & ad Hebr. cap. 9. sic ait: *Cæterum si quis velit à scripturis huiusmodi occasiones captare, aut accipere, facilè erit passim in errorem, ac perfidiam labasci.*

Pro argumentorũ solutione aduertit primò, non quãlibet contradictionis apparentiam sufficere, vt historia falsitatis damnetur.

[f] In Annotat. contra Caiet. pag. 15.

91 Aduerto. Secundò argumentum desumptum ex varietate authorum in assignando loco tirocinij, omninò esse inefficax ad probandam falsitatem Monachatus S. Francisci. Insto exemplis. Primum est. Etiã authores (quàmuis in re non multum antiqua)

Aduertit secũdò, & exẽplis instat argumẽtum desumptum, ex varietate authorũ in assignando loco tyrocinij D. Francisci esse inefficax ad ipsius Monachatum improbandum. Primum est.

antiqua) variant in assignando loco tyrocinij Illustriss. Cardin. Francisci Ximenez de Cisneros, professione Franciscani, vt refert Gonzaga, p.3. Chronicorum, pag. 608. in Prouincia Castellæ, Conuentu 1. qui est S. Ioannis Regum Toleti, in hæc verba. *Primus sæcularis, qui Minoriticum habitum, hoc in loco induit, (quidquid Fratres Conuentus S. Maria de Saliceto ogganiant) fuit R. P. Fr. Franciscus Ximenius*; & tamen falleretur, qui post duo, vel tria sæcula ex varietate assignationis loci tyrocinij vellet conuincere illum non fuisse Franciscanum. Secundum est, quia etiam Authores variè assignant tēpus & locum, in quo Christus v.g. instituit Sacramentum Baptismi; & tamē deciperetur infidelis, qui ex ea diuersitate vellet inferre Sacramentū Baptismi, nō fuisse institutum à Christo; & ratio quare huiusmodi argumentum sit inefficax, hæc est; quia potest constare de re, & esse dubium de tempore & loco, in quo facta est. Sic teste Augustino, a constat Apostolos baptizatos fuisse baptismo Christi; non tamen constat quo tēpore determinatè, aut loco fuerint baptizati; quamuis idem Augustinus Epist. 108 affirmet baptizatos fuisse ante passionem. Audiamus Augustinum. *Nam si eos, de quibus non scriptum est, vtrum fuerint baptizati, sinè baptismo de hac vita recessisse contendimus, ipsis calumniamur Apostolis, qui, præter Apostolum Paulum, quando baptizati fuerint ignoramus.* Tertium est; etiam varij sunt Authores, in assignando anno, in quo B. Frācīscus suum ordinē instituit; vt enim vidimus in respōs. ad nu. 5. tui. §. 2. iuxta diuersa placita assignantur anni 1199. 1206. 1807. 1208. 1209. 1210. & tamen ex ea authorum varietate non licèt argumentari ex vi formæ Franciscum nō instituisse suum Seraphicum Ordinem. Sic etiam, vt apud Suriū habetur, b in vita S. Guildonis, obijt vir sanctus anno Christi 1112. 4. Idus Aprilis, vt habet historia vitæ eius, cùm Martyrologium testetur eū decessisse duodecimo Septembris die: sic etiam quamuis admitteremus esse inter Authores varietatem in assignādo loco tyrocinij B. Francisci, argumentū inde desumptū esset inefficax, neq; posset inficere, aut destruere testimonia Authorū, qui eius Monachatum Augustinanum asseruerunt.

Secūdum est.

traditur ratio.

a Lib. 3. de Anima, & eius Origine, c. 9.

Tertium est.

b Tom. 5. die 12. Septēbris.

92 Aduertit tertiò posse duobus modis D. Frācīscum dici duorū Conuentuum filiū Primus.

Aduerto. Tertiò potuisse D. Frācīscum, duobus modis dici Nouitiū, seu filiū duorū Conuentū. Primò, quia in vno verè professus esset, & in alio adoptaretur in filiū; quòd fit passim in religionibus, præcipuè in Italia. Hac ratione Cōuentus Genuēsis, numerat inter suos alumnos Illustriss. & Reuerendiss. D. F. Ioannē Baptistā de Aste, ordinis Augustiniani Generalem, & postea Papæ Sacristā, & Episcopum Tagastēsem, quamuis professus fuerit religionē Augustinianā in Conuentu Salmāticensi Prouinciæ Castellæ. Secundò, quia in vno susceperit habitū, & in alio emiserit professionem; quòd non rarò accidit in religionibus: sic enim Illustriss. D. Fr. Petrus Manriquez Castellæ Prouincialis, Episcopus Dertusensis, Prorex Barchinonensis, & Archiepiscopus Cæsaraugustanus, tyrociniū incepit in Cōuentu Talabricensi, & consumauit in Toletano. Sic etiā Illustriss. D. F. Didacus de Andrade, huius seculi vnicus Prędicator, Archiepiscopus Hydruntinus, in Conuentu Perpinianensi S. Augustini nouitiatum inchoauit, in Barchinonensi perfecit; simili quoq; ratione. D. Thom. in prologo Epistolæ ad Rom. c oppositas Augustini, & Hieronymi sententias in hæc verba conciliat: *Ite quæritur vnde Apostolus hāc Epistolam scripsit? Augustinus dicit, quòd de Athenis; Hieron. quòd de Corintho. Nec est cōtradictio, quia fortè Athenis incepit eā scribere, sed Corinthi consummauit.*

Secundus.

c Fol 1. pag 2

Aduerto quartò, quòd quamuis daremus D. Franciscum in vno eodemq; Conuentu incepisse, & consumasse tyrociniū, potuit tamen in pluribus cœnobijs per diuersa temporum spatia conuiuere Augustinianis, v.g. iens & rediēs, dum ageret Romanam peregrinationem. Ex qua, vel sola, & adhuc breui commoratione, pro ingenti viri sanctitate Patres memoria retinentes sancti viri conuictum, rem quasi traditione verbo deriuata firmare potuerunt, vt posteri aliquo modo suum esse piè cōtenderēt; vnde sic ait Æneas Syluius. d *Nec vera est assertio eorum, qui patriam illi* (S. Bernardino scil.) *Massam fuisse tradunt, quamuis pueritia sua ibi nōnulla rudimenta peregerit, cùm esset mater eius Massana. Cæterum Pater ac maiores sui longa serie inter nobiles Senenses habiti sunt, vbi & ipse natus, & maiori ex parte educatus.* Hac etiam ratione plures Ciuitates. Græciæ Homerum prædicant esse ciuem suum (sit & hoc aliud exemplum inefficaciæ argumenti desumpti ex varietate loci tyrocinij, quandoquidem inefficaciter infertur, Homerum non esse Græcum ex varietate loci Natiuitatis) vnde cecinit quidam Poeta apud Plutarchum.

93 Aduertit quartò, ex parua commoratione in multis locis oriri potuisse traditionem, quòd in illis vixerit D. Franciscus.

Cōfirmatur à simili.

d In relatione de ijs, quæ acciderunt sub Frederico III. impressa ann. 1493. ad finem Chronici Schedelij, fol 296. pag. 2.

Quartū exemplum inefficaciæ argumēti.

Diceris ab multis Colophonis alumnus Homere,
Hic te Smyrneum credit, at ille Chium.
Quin & Ion quidam, quidam Salamina superbam,
Thessaliam multi te genuisse ferunt.

Sunt & qui memorent alijs te sedibus ortum;
Sic varijs natus crederis esse locis.
Dicere si liceat mihi Phœbi oracula, Cælum
Certa tibi patria est, Calliopæa parens.

Vnde & illud Francisci Ardentij à Cornelio Lancelotto relati.[a]

a Lib. 2. de vita Augustini, cap 15. Vrbes quæ de stirpe Homeri certant.

Septem Vrbes certant de stirpe insignis Homeri,
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Quare igitur idem non potuerit accidere in loco tyrocinij D. Francisci, quod in Homeri patria olim contigit?

94 Soluitur primum argumētum nu. 183. relatum.

His positis ad argumentum respondeo me in Authorum verbis nō inuenire eum defectum cohærentiæ de loco tyrocinij, aut suscepti instituti, quem authoribus citatis, sed verbis suppressis mirè effers. Iordanus quidem iudicat D. Franciscum inter alios Ioannis Boni discipulos habitum suscepisse in Conuentu Budrioli, iuxta Cæsenam; idque placuit M. Marquez,[b] & alijs; Henricus verò de Vrimaria non se testem exhibet, sed tantùm ait, *vt quidam asserunt*, (siuè potiùs, *& quidam asserunt*) *fuit frater nostri ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas*; Quo dicendi modo, non affirmat; sed nec improbat; atque adeò refert, vt probabile; si enim crederet esse improbabile, deberet impugnare. Alij verò Authores, nec verbum habent de loco tyrocinij; inter solum Iordanum, & Henricum est aliquale dissidium; quòd potest in concordiam reduci, si dicamus, vel vt asseruit Marquez, B. Franciscum aliquandiu commoratum in loco S. Iacobi de Aquauiua, & inde ortum, vt nonnulli postea currente tempore crederent, ibi nouitium egisse; vel professum fuisse in Conuentu Cæsenatensi, & adoptatum in Aquauiuense; vel in vno incepisse Nouitiatum, & in alio emisisse professionem; in hoc vnum desijt tota illa verborum tempestas.

Ostēditur nō esse dissidium inter Iordanū & Henricū de loco tyrocinij D. Francisci, & si quod est, in concordiā reducitur

b Cap. 26. § 4. pag. 432.

95 Ostēditur secundò Doctores alios citatos nu. 83. nec verbum habere de loco tyrocinij B. Frācisci.

Sed ostēdamus alios Authores, nec verbum habere de loco tyrocinij; in primis; Coriolanus tantùm dixit, D. Franciscum accepisse formam habitus à quodam nostro Eremitorio apud Saxetum prope Lauernas, vbi & fecit pœnitentiam. Ægidius Viterbiensis tantùm abest, vt loquatur de loco tyrocinij, quòd nec de loco conuictus agit (vide qua fide testimonium alleges) de loco enim Bictrinensi prope Pisaurum tantùm ait, quòd Ioannes Bonus illum incoluerat. Iosephus Pamphilus tantùm ait, D. Franciscum apud Pisas vixisse cum Ioanne de Cella; & Paulus Morigia tantùm refert illū aliquamdiu fuisse commoratum in Conuentu S. Saluatoris apud Senas. Estne in his aliqua mentio loci tyrocinij, aut suscepti instituti, vel potiùs solius conuictus, & commorationis in Conuentu Saxetano, Pisano, & Senensi, quæ sunt tres vrbes Thusciæ? Nunquid non potuit B. Franciscus Eremita sanctissimus in peregrinatione Romana dum iret, vel rediret Romam, inuisere Eremitas Thusciæ? & cis aliquandiu conuiuere in his tribus conuentibus? Hæc ne adeò magna discrepantia, vt mereatur illa verba? *Vnde speciosi huius Monachatus incerta origo. Profectò Origines rerum, quæ nunquam fuerunt, nusquam inueniuntur; & si assignantur, non tam pro rei veritate, quàm pro hominum imaginatione, erunt, quot capita, tot sententiæ. Cæsena Ciuitas est Romanula, Saxetum, vrbs Pisarum, & Senensis longis interuallis dissident in Thuscia; Pisaurum Ciuitas est in Piceno; ita vt non solùm diuersæ Ciuitates & loca, verumetiam & variæ regiones, atque Prouinciæ tyrocinio Francisci præscribantur.* Et Rursus; *Vide quæso, quæ monstra pariat studium & affectus; vnus studij error multos generauit in historia; ita comparatum est, vt qui figmentorum portentis aures præbent, & ipsi mox aliquid effingunt; quo fit, vt errorum quasi illuuie veritas vitiata, prorsus suam authoritatem perdat.* Sic sinè stomacho, & bile procedis ad bellandum mente pacifica; sit offensas, & conuitia procul fecisti. Sed vt diximus in principio, verbis hominis, propter verbū hominem parcimus; *& ne cùm ego dixero,* (verba sunt Augustini[c]) *Nos sumus oues, vos autem lupi ideò putes interesse aliquid, quòd tu illa verbis turgidis dicis.*

c Lib. 2. contra Petilianū cap 73.

96 Soluitur secū dum.

Ad secundùm, quòd obijcis de temporum confusione duo dico. Primùm est. Errauit Critana in his, & pluribus alijs ex errore autem vnius, aut alterius cuiuspiam sinè fundamento loquentis non redditur opinio improbabilis. Secundùm est; errauit etiam Pamphilus non in confusione tēporum, sed in successione generalium: vt enim optimè ostendit M. Marquez,[d] successio Generaliū B. Ioānis Boni Cōgregationis hec fuit: primus Generalis B. Ioānes Bonus. Secūdus F. Mattheus. Terti⁹ fuit Hugo Mantuanus, & simul cū illo orto schismate Fr. Marcus Cæsenatensis. Quartus Fr. Lanfrancus Septala, seu de latera nobilis Mediolanensis, cuius tempore facta est vnio. At verò successio Generalium ordinis Eremitarum S. Aug. vt constat ex verbis Henrici de Vrimaria, seu de Alemania in antiquo Tractatu, qui extat in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis, relatis à Marquez,[e] hæc

Ex vnius errore non redditur improbabilis opinio

d Cap. 3 §. 2c.

Successio Generalium Congregationis B. Ioannis Boni, & Eremitarum S. Augustini.

e Vt supra §. 19.

hæc est: *A tempore S. P. Augustini multi fuerunt pastores dicti ordinis, sed & negligentia scribentium, & diuturnitate temporum ignorantur, de quibus tamen, & ex scriptis antiquis, & ex antiquis Patribus hæc habere potui. Circa annos Domini 1110. electus est Generalis B. Ioannes de Spelunca, qui etiam præfuit tempore Alexandri Papæ III. Item Ioannes, dictus de Cella, tempore Innocentij III. Item Adiutus de Grafano tempore Gregorij IX. Item Philippus Dexterampua; quo tempore facta est vnio. Post vnionem fuit F. Lamphrancus de Mediolano.*

97 Errauit ergo Pamphilus in eo, quòd Ioannem de Spelunca, & de Cella cõstituit successores B. Ioãnis Boni in Generalatu Thusciæ & Piceni, cùm tamen hi non fuerint Congregationis B. Ioannis Boni, sed ordinis simpliciter dicti Eremitarum S. Augustini: at respectu temporis nulla confusio. Primò, quia vt dicit Henricus de Vrimaria vbi supra, Ioannes de Cella fuit Generalis tẽpore Innocentij III. qui gessit Summum Pontificatum ab anno 1198. vsque ad ann. 1216. 17. Cal. Augusti. Secundò, quia non dicit vixisse cum illo, dum esset Generalis; potuit autem conuiuere antequam esset Generalis, etiamsi essent diuersarum Congregationum, cùm omnes Eremiticum D. Aug. institutum profiterentur. Addã tamen. Nunquid in assignando tempore Institutionis ordinis S. Frãcisci maior est temporum cõuenientia? nonne pro varijs placitis reducitur ad ann. 1199. 1206. 1207. 1208. 1209. & 1210. ex hac temporum confusione colliges historiam esse falsam? non ergo infertur ex vi forma falsitas, sed materie, quia hæc placet, illa nõ placet.

Non fuit Pamphili error in temporũm cõfusione, sed in tradenda Generalium successione.

Ex temporũ confusione historia falsa nõ redditur.

98 Ad tertium, vt respondeam, dico plura. Primum est. Si concedatur B. Franciscum biennio ante institutionẽ sui ordinis fuisse discipulum S. Ioannis Boni, tamen ante acceptam in ea Congregatione S. Augustini regulam, (quòd facilius posset defendi, quia fundamenta aduersariorum magis militant contra Monachatum Augustinianum S. Francisci, quàm discipulatum illius, sub B. Ioanne Bono) non possent quidem Augustiniani illum dicere suum, & hoc tantum admisit tuus dissertator cap. 26. non §. 3. vt malè citas in margine, sed in principio capitis pag. 425. Coeterum adhuc, vt Marquez subdidit, in omni euentu nobis afferre deberet non parum gaudij & consolationis, quòd in ordinem nostrum venisset communitas, quæ frui meruit tam sancta societate; & meritò, non enim parum gloriæ accresceret Augustinianæ familiæ, si ipsi vnita fuisset congregatio, quæ Seraphim illum carneum inter suos palmites tulisset. Qua etiam ratione, si religio Saccitarum de Poenitentia Iesu Christi, in vnione generali fuisset nobis vnita, aliquid inde gloriæ, & splendoris nobis accresceret, ex eo quod in nostrum ius cessisset familia illa Saccitarum, in qua B. virgo Agnes de Monte Politiano (vt testatur M. Fr. Ferdinandus del Castillo, a & P. Fr. Laurentius Sordini Mariani, b vterque Dominicanus) Augustinianam regulam professa est; licèt postea ex Pontificis concessione ad Prædicatorum ordinem transierit, in eoque obierit, postmodum inter Diuos à Clemente VII, & VIII. relata. Quinimò neque exigua est gloria Augustiniani nominis, quòd B. Theresia de Iesu, etiam dum esset sæcularis, conuixerit nostris monialibus in Conuentu Abulensi, vt ipsa in vita sua testatur.

Soluitur tertium primo, & ostenditur gloriam Augustinianis esse D. Franciscum fuisse discipulum Beati Ioannis Boni dato fuisset ante acceptam Augustini regulam.

a 2. p. Historiæ S. Dominici lib. 1. cap. 32.

b In vita S. Agnetis cap. 1. pag. 8. & cap. 11. pag. 101.

99 Secundum est. Si conceditur biennio ante institutionẽ ordinis Seraphici B. Franciscum fuisse discipulum B. Ioannis Boni, magna cũ probabilitate defenditur illum fuisse Augustinianum in Congregatione S. Ioannis Boni; quoniam, vt probabimus in respons. ad nu. 5. §. 2. B. Ioannes Bonus secessit primò in Eremum Cæsenatensem anno 1204. vel 1205. & regulam Augustinianam suæ cõgregationis accepit in principio anni 1207. B. autem Franciscus incepit portare habitum Eremiticum an. 1207 v. g. mense Iulio, aut Augusto, vt possibile, & probabile est.

Soluitur secundò.

100 Neque obstant verba Innocentij IV. seu potiùs Guillelmi de Flisco Cardinalis, & Iordani de Saxonia. (Quem modo vis authorem esse libri vitas Fratrum, quia fauere videtur; postea verò reijcis, quia nocet) ea enim, vt explicuimus vbi supra ad num. 5. §. 2. intelligenda sunt per recapitulationem, seu anticipationem, ita vt primò narretur, quod erat loco posteriore referendum. Addamus & nunc in eius solutionis fauorem clarum Augustini testimonium, c *Nam & illi* (ait Augustinus, id est Marcus cap. 14. & Matthæus cap. 26.) *commemorauerunt narrationem in ijs, quæ cum Domino acta sunt vsque ad mane, sed postea redierunt ad narrandum Petri negationem*, d concilians loca Matth. 27. Marci 15. & Ioannis 19. quorum duo primi referunt coronam spineam, & illusionem purpuræ, posiquam Pilatus eis Christum crucifigẽdum tradiderat, Ioannes verò ante eam traditionem, sic ait: *Vnde apparet Matthæum, & Marcum recapitulando istud*

Testimonia Innocẽtij IV. & Iordani de Saxonia adducta ab aduersario nu. 83 per recapitulationem dicta expenduntur.

Authoritate Augustini ista solutionis cõfirmatur.

c Lib. de consensu Euangelistarum, cap. 7.

d Cap. 9.

do istud

do istud commemorasse, non quòd tunc factum sit, cùm eum Pilatus iam crucifigendum tradidisset Ioannes enim apud Pilatum dicit hæc gesta satis euidenter; vnde isti quòd prætierant, recoluerunt. Sic ergo in præsenti propagationem Cõgregationis B. Ioannis Boni apparet Innocentium, seu Guillelmum, & Iordanum recapitulando commemorasse, non quòd tunc facta sit ante inductionẽ regulæ Augustinianæ. Constantius enim Laudensis, a eam propagationem tribuit tempori post acceptam regulam Augustinianam.

a Lib. 1 cap. 1. vitæ S. Ioannis Boni.

101 Nil interesse veritatis ordinẽ quo Innocentius, & Iordan.ᵉ rẽ narrauerint authoritate Augustini Ioannis Diaconi, vt D. Bonauenturæ corroboratur.

Neque interest, quo ordine Innocentius, & Iordanus rem ipsam narrauerint. *Nihil enim interest veritatis*, ait Augustinus, b *quo ordine Lucas ista retulerit; quemadmodum nihil interest si alius aliquid tacet, quòd alius commemorat; præcipuè, quia ipsi, non quando se cerit, sed quantùm fecerit, breuiter referebant;* Id quod commune est vitas Sanctorum scribentibus. Vnde Ioannes Diaconus, c ad Ioannem Papam, sic ait: *Neque magnopere tempora temporibus contuli, sed rebus similibus similia coaptaui. Quoniam reuera non tantũ quando fecisset, sed quantùm fecisset solicitus deflorare curaui.* Et B. Bonau. d *Nec semper historiam secundùm ordinem temporis texui propter confusionem vitandam; sed potiùs ordinem seruare studui magis apta iunctura, secundum quòd eodem peracta tempore diuersis materijs, vel diuersis patrata temporibus eidem materiæ congruere videbantur.* Quare ergo non dicemus idem accidisse Guillelmo, & Iordano?

b Lib. 3. de cõsensu Euang. cap. 8.
c In Prologo vitæ S. Greg. Magni.
d In Prologo legendæ S. Frãcisci.

102 Confirmatur amplius à simili.

Adde. Posset quis de B. Francisco, sic verissimam ad Franciscanos texuisse narrationem. *Sanè ad audientiam Domini Papæ peruenit, quòd bonæ memoriæ Fr. Franciscus, primus in ordine vestro, primam apud S. Mariam Angelorum Assisiatis diœcesis domum incepit; & dum fama conuersationis eius, per loca vicina crebresceret, & plurimi conuerterentur ad eum, alias domos construxit. Crescente autem numero, & meritò eiusmodi conuersorum, religio vestra per eos in diuersis partibus, in quibus mansiones construxerunt, extitit propagata: cùm autem ijdẽ religiosi aliquam de approbatis regulam, non haberent. B. Franciscus, cum suis socijs accedens ad Sedem Apostolicam, obtinuit ab ea regulam à se scriptam, sibi viuæ vocis oraculo cõfirmari.* Quis non dicat hanc esse veram, & fidelem narrationem; & tamen non infertur confirmationem regulæ fuisse post ordinis propagationem; sed per recapitulationem reuertitur ad id, quod prætermissum fuerat. Eodem ergo modo, Guillelmus, & Iordanus posita ordinis propagatione, recapitulando redierunt ad acceptionem regulæ Augustinianæ; idque contigisse eo modo patet manifestè ex testimonijs Constantij, e quæ adduximus in responsione ad num. 5. §. 2. quorum alterum paulò infrà iterum vrgebimus. Negamus ergo ex testimonio Guillelmi, & Iordani sequi D. Ioannem Bonum ante acceptam regulam Augustini plures annos egisse, vitam Anachoreticam; quinimò ex testimonio Constantij, f manifestè probauimus loco cit. tantùm per duos, vel tres annos duxisse vitam Anachoreticam; atque adeò regula Augustini introducta est in ea congregatione, in principio anni 1207.

e Lib. 1. cap. 2. & 15.
f Lib. 1. cap. 15

103 Obiectio.

Sed obijces primò, quia Iordanus de Saxonia g refert, tunc primùm regulam Augustini in congregatione S. Ioannis Boni admissam, quãdo vnio facta est, sic enim habet: *Cùm autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulam non haberent, ordini Eremitarum S. Augustini de mandato Sedis Apostolicæ sunt vniti, sicut infra meliùs continetur.* In cap. autem 14. ad quod se in hoc loco remittit, de duplici vnione agit: Prima, quæ facta est sub Innocentio IV. anno 1243. Secunda, quæ contigit sub Alexandro IV. anno 1256. ergo regula Augustini non fuit accepta à congregatione S. Ioannis Boni anno 1207. sed potiùs ann. 1243. vel 1256.

g Lib. 1. Vitas Fratrum c. 8.

104 Euaditur probando, quòd relata verba in cap. 8. Iordani, *sicut infra meliùs continetur*, nõ sint authoris, sed à minùs intelligente in margine notata, & ex margine in textum asportata, idẽq; accidisse relationib. Æneæ Syluij obseruatur.

Sed vt alias insinuaui, verba illa, *sicut infra meliùs continetur*, crederem ab aliquo minùs intelligente, fuisse in margine notata, & postea per errorem ex margine in textum irrepsisse. Id quòd necessariò dicendum est accidisse relationibus Æneæ Syluij, de ijs quæ acciderunt, sub Friderico III. & impressæ sunt, ad finem Chronici Arthmani Schedel; & cùm editæ sint ab Ænea adhuc Cardinali anno 1458. nihilominùs fol. 289. pag. 2. referunt Granatæ expugnationem à Christianis factam, anno 1491. & fol. 290 pag. 2. referunt etiã quandam nauigationem Lusitanorum vltra columnas Herculis, ad meridiem, versus Æthiopiam, factam anno 1483. probemus ergo assumptum, quoniam vt ipse etiam admittis, & probas num. 11. pag. 37. regula S. Augustini obseruabatur in Congregatione S. Ioannis Boni, etiam ante vtramque vnionem; de vnione anni 1256. probatur clarè, quia vir sanctus obijt anno 1249. & tamen, vt ipse Iordanus ibidem subdit, & in Bulla Innocentij IV. manifestè refertur, regulam S. Augustini professus est, non ergo ea primo inducta est in vnione an. 1256 Hinc videas quàm manifestè lapsus est Ludouicus Prutenus, h qui, vt B. Franciscus

Probatur in congregatione S. Ioannis Boni ante vnionem anni 1256 obseruatam fuisse regulam Augustini.

Corolarium.
h In Trilogio animæ par. 7. cap. 6. lit. H.

à regula

à regula Augustiniana sub Ioanne Bono diuellere, ab eadem Ioannem Bonum conuulsit, censens illum fuisse Eremitam sinè regula: & quòd magis est, id probat ex ipso Iordano, quia lib. 1. c. 14. refert Cõgregationem Ioannis Boni vnitam fuisse ordini Eremitarum S. Augustini; & tamen ipse Iordanus eodem lib. 8. cap. 8. & 9. sic ait. *Erat quidam frater magnæ sanctitatis re, & nomine Ioannes Bonus, &c.* &, *similiter F. Ioannes Bonus, cuius paulò ante commemoraui, &c.* Hoc autem modò non loquitur, nisi de Fratribus Augustinianis. Sed in hac causa non opus est coniecturis. Ipse enim Iordanus, a de eodem S. Ioanne Bono, sic subdit. *Sicque vir iste sanctus, qui priùs sinè regula religiosè vixerat, postmodum sub regula S. Augustini militans, per ampliùs in deuotione sedula virtutum Domino seruiebat.* Hæc Iordanus. Quomodò ergo ex Iordano probauit Prutenus B. Ioannem Bonum fuisse Eremitam sinè regula? Quomodò, sic ait? *Dubium etiam est vtrum Ioannes Bonus fuerit de ordine Eremitarum S. Augustini, cùm hoc etiam non determinet clarè venerabilis M. Fr. Iordanus &c?* Sed prosequamur vlterius.

a C. sup. 1. citato, § pag. 17.

105
Quòd regula Augustiniana in Congregatione S. Ioannis Boni obseruata fuerit ante vnionem an. 1243 Prob. 1.

De vnione etiam anni 1243. probatur satis clarè tripliciter. Primò, quia in Bulla illius vnionis, quam adducit Marquez, cap. 3. §. 3. pag. 24. expressè habetur, tantùm vnitos fuisse ordini S. Augustini Eremitas Thusciæ; at verò Congregatio S. Ioannis Boni præcipuè erat in Romandiola. Secundò, quia vt ex Bulla Innocentij IV. constat, (quam infra transcribemus in respons. ad num. 9. §. 4.) B. Ioannes Bonus post acceptam regulam S. Augustini (*ex tunc enim*, vt ait Bulla, *Cœperunt in regularibus obseruantijs instrui, & regulariter se habere.*) Per plures annos præfuit fratribus, & propter exerescẽtem numerositatem officio cessit, & annuente Episcopo Cæsenatensi sibi substituit Fr. Matthæum, qui etiam pluribus annis præfuit; & elapso aliquo tempore, Angelo præmonente, Mantuam abijt moriturus, vbi vitam terminauit. Quæ sanè plures annos requirunt, quàm qui intercedunt inter 1243. & 1249.

Prob. 2.

106
Prob. 3.

Tertiò. Quia Gregor. IX. in Bulla Dudum apparuit, quã inter alios refert Marquez cap. 3. in principio, pag. 16. eos vocat Eremitas Fratris Ioãnis Boni ordinis S. Augustini; ea autem data est Laterani 9. Cal. Aprilis anno 14. Pontificatus; idest, anno Christi, non 1241. vt malè computas num. 11. pag. 38. sed, 1240. quia licèt Gregorius IX. electus sit 13. Cal. Aprilis, & coronatus 5. Cal. Aprilis, & olim anni Pontificatus quodammodò numerarentur à coronatione, non ab electione, vt notauit glossa in 6. decretal. *de regulis Iuris*, cap. *data Romæ apud S. Petrum 5. Nonas Martij, Pontificatus nostri anno 4.* Ante coronationẽ enim scribebant, *data suscepti à nobis Apostolatus officij anno &c.* Post coronationem verò, *data Pontificatus nostri anno &c.* Id quòd etiam re ipsa retinuit in vsu præterito sæculo Adrianus VI. Cœterum Greg. IX. in prædicta Bulla eam subscriptionis regulam non obseruauit, sed annos ab electione numerauit. Quòd sic probo. Huius Bullæ meminit Gregorius IX. in alijs, quas adducis §. 4. nu. 10. pag. 49. quæ datæ sunt an. 1240. tum quia annus 1. Pontificatus Gregorij 12. & 10. Cal. Septemb. erat annus 1240. vt mathematica demonstratio, etiam facta numeratione per digitos, apertè conuincit. Tum quia Greg. IX. obijt 11. Cal. Aug. anno 1241. ergo Bullæ datæ 12. vel 10. Cal. Sept. non anno 1241. quãdo iam erat mortuus, sed ad summum anno 1240. data sunt.

Anni Pontificatus olim nõ numerabãtur ab electione, sed à coronatione.

Greg. IX. ab electione annos numerasse probatur.

107
Obiectio ex Vuadingo.
b §. 3 nu. 11. pag. 38.

Sed obijcies. Secundò ex Vuadingo, b quia licèt Congregatio. S. Ioannis Boni acceperit regulam S. Aug. ante annum 1240. non tamen anno 1207. sed ad summum post ann. 1233. idque probat. Quia B. Ioannes Bonus incepit agere vitam Anachoreticam anno 1208. vel 1209. sed accepit regulam S. Aug. post annos vitæ Anachoreticę 25. vt, non semel, constanter asserit Nicolaus Crusenius, c ergo post ann. 1233. quia si ad annum 1208. vel 1209. adiunxeris vigintiquinque, iam numeratum 1233. vel sequentem computabis; in eaque sententia Vuadingus mordicus persistit.

c In Monastico Augustiniano par. 2. c. 24. pag. 105.

108
Pro responsione notantur adhuc tria.
Primum.
d Cap. 26. §. 5. pag. 631.

Sed antequam huic obiectioni respondeam, noto tria. Primũ est M. Marquez, d tantùm assignauit vitæ Anachoreticæ annos 18. vel 20. Crusenius verò *eius* (vt ais) *fermè per omnia transcriptor*, de suo, minùs fideliter, addidit 25. & quia magis ad intentum conducebat, quòd in vita Anachoretica egisset annos 25. quam 18. vel 20. nulla facta mentione M. Marquez, tantùm adduxisti testimonium Crusenij, addens illum id non semel constanter asseruisse. Secundum est. M. Marquez, & Crusenius in assignatione vitæ Anachoreticæ, S. Ioannis Boni, cùm non vidissent vitam editam à Constantio, & crederent virum sanctum obijsse anno 1222. vixisseque annos 90. vel 91. probabiliter discurrentes, seu potiùs admittentes aduersarijs; arbitrati sunt tot annos more Anachoretarum virum sanctum

Secundum.

tum transfegisse, donec, tandem ab Innocentio III. circa ann. 1200. regula S. Augustini illi, & suæ cōgregationi fuit concessa.

109 Regulam S. August. multò ante annū 1233. inductā fuisse in Cōgregatione B. Ioannis Boni probatur triplici testimonio.

Tertium est, peculiariter contra R. P. Vuadingum; nempe, regula S. Augustini inducta fuit in Congregationē S Ioānis Boni multò ante annum 1233. Confirmemus veritatem hanc triplici, eoque verissimo testimonio, vt oppositam existimationem, *velut gigantæos montes* (vt ait Aug. a) *Aduersus supereminentiam gratiæ cælestis structos, tribus Diuinorum testimoniorum tanquam fulminū ictibus, deijciamus*. Eritque hoc triplex testimonium, vt vtar verbis B. Fr. Henrici de Vrimaria in Tractatu de Origine ordinis Eremitarum S. Augustini, *Ille triplex funiculus indissolubilis veritatis, qui non facilè rumpitur, imò nullo modo rumpi poterit ab æmulis huius veritatis*. Primum est. Sixtus IV. ex ordine Seraphico, Bulla 34. apud Emanuelem Rodriguez in Compēdio Priuilegiorum Regularium, pag. 396. quæ est mare magnum pro Eremitis S. Augustini, adducit Bullam Eugenij IV. datam Florentiæ anno 1439. 3. Cal. Aprilis anno 9. Pontific. in qua inter alia confirmauit Priuilegium quoddā Innocentij IV. datum Anagniæ per manum Guillermi (de Gathadego, vt scribit Onuphrius b) Magistri Scholarum Parmen. S. R. E. Viceecancellarij, 7. Idus Septembris, Indictione 12. Incarnationis Dominicę anno 1254. Pontificatus verò Innocentij Papæ IV. anno 12. incipit autem sic,

a De gestis Pelagij, c. 30.

Primum est.

b De vitis Pōtificum, & Cardinalium, pagina 149.

110 Priuilegium Innoc. IV.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori generali ordinis Eremitarū ac alijs Prouincialibus, & Conuentualibus Prioribus, conuentibusque, ac alijs fratribus vniuersis sibi subiectis, tam præsentibus, quàm futuris, Eremiticam vitam professis in perpetuum, salutem & Apostolicam benedictionem. Et infra, inter alia, sic habet. *In primis quidem statuimus, vt ordo Canonicus, qui secundum Deum, & Augustini regulam in domibus ipsis institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur*, & pag. 397. in eodem Priuilegio. *Illud adijcientes, vt scilicet Priores ipsi Episcopo, saluo ordine suo, obedire debeant; contra instituta sui ordinis authoritate Sedis Apostolicæ confirmata, nullam obedientiam facere compellantur.* Et infra. *Præterea omnes libertates, immunitates, à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, locis vestris concessas, nec non libertates, & exemptiones sæcularium exactionum à Regibus, Principibus, & alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas, authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti Priuilegio communimus.*

111 Priuilegium relatum Innocentij IV. ad Congregationi S. Ioannis Boni directū fuisse probatur euidenter.

Sed vt ex hoc Priuilegio firmum fundamētum in fauorem nostri asserti possimus elicere, probemus illud dirigi ad congregationem S. Ioannis Boni. Id autem breuiter, & clarè sic ostendo: dirigitur anno 1254. ad ordinem Eremitarum. Eo autem anno Congregatio. S. Ioannis Boni ex præscripto Apostolico eiusdem Innocentij IV. appellabatur ordo Eremitarū; idem enim Innocentius Bulla data Perusij 17. Calend. Maij Pontificatus sui anno 11. (atque adeò 1254. electus enim fuit (teste Onuphrio, c 8. Cal. Iulij anno 1243. & 3. Cal. Iulij consecratus & coronatus; obijtque 6. Idus Decemb. ann. 1254. vnde 17. Cal. Maij anni 1244. fuit primus annus sui Pontificatus, atque adeò 17. Cal. Maij anni 11. Pontificatus currebat annus 1254. (vel si, vt alij habent, data est anno 10. Pontificatus, data erit an. 1253.) confirmat processum, seu determinationem Guillelmi de Flisco Cardinalis. S. Eustachij factam Perusij 6. Cal. Ianuarij, anno Domini 1252. Pontificatus Innocentij IV. anno 10. Indict. 11. in qua inter alia, sic decernitur. *Generalis Prior ordinis Eremitarum, sinè alicuius certi loci, vel proprij nominis expressione de cætero debeat appellari.* Et infra. *In priuilegio quoque ordinis vestri huiusmodi titulus de cætero apponatur. Innocentius Episcopus &c. Dilectis filijs Priori generali ordinis Eremitarum, & alijs Prouincialibus, & Conuentualibus Prioribus, Conuentibus quoque, ac alijs fratribus vniuersis sibi subiectis, tam præsentibus, quàm futuris Eremiticam vitam professis in perpetuum.* Ecce hic titulus assignatur Cōgregationi S. Ioannis Boni à Guillermo Cardinali Protectore die 27. Decembris anno 1252. Ab Innnc. IV. confirmatur assignatio die 15. Aprilis ann. 1254. vel 1253. (quam Innocentij confirmationem transcribemus infra, in responsione ad num. 9. §. 4.) & eodem anno, vel sequenti ab eodem Innocentio die 7. Septembris conceditur Priuilegium apposito eodem titulo, de verbo ad verbum: ergo directum fuit ad Congregationem S. Ioannis Boni.

c De Pontificibus, & Cardinalibus, pag. 147. & 150.

112 Tria corolaria ex præadducta probatione: primum Congregationem B. Ioannis Boni, anno 1253 sub regula Augustini vixisse & generalem habuisse: secūdum tunc in diuersa regna fuisse propagatam: tertium priuilegia à prædecessoribus Innocētij IV. habuisse.

Hoc euidenter probato, plura constant de Cōgregatione B. Ioannis Boni. Primum est, anno 1254. vel 1253. duobus annis ante vnionem generalem (imò anno 1252. iuxtà determinationem Guillermi, & confirmationem Innocentij) prædictam Congregationem, sub regula Augustini vixisse, habuisseque Generalem, & Prouinciales. Secundum est, per ea tempora iam in diuersa regna fuisse propagatam; quandoquidem Pontifex confirmat libertates, &

exemptio-

exemptiones à Regibus, & Principibus concessas. Tertium est, eidem Congregationi fuisse concessa Priuilegia ab aliquibus prædecessoribus Innocentij IV. ait enim; *Omnes libertates, immunitates à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus locis vestris concessas.*

113

Quòd ante annum 1233 regula Augustini in ea cõgregatione fuerit accepta probatur.

His ergo positis, ex prædicto Priuilegio conuinco regulam S. Augustini, in eam cõgregationem fuisse admissam per aliquot annos ante annum 1233. quòd sic probo: Pontifex confirmat congregationi viuenti sub regula S. Augustini priuilegia suorum prædecessorum; (& cùm non addat, etiã si fuerint concessa antequam regulariter vos haberetis, & regulã S. Augustini profiteremini; manifestum est, quòd tantùm loquitur de Priuilegijs concessis postquam regulam Augustinianam inceperant obseruare; quando enim post vnionem Pontifices confirmarunt Priuilegia, expressè addiderunt, se loqui de Priuilegijs etiam ante vnionem concessis, ne scilicet adhuc maneret dubitatio de quibus Priuilegijs loquerentur. Ergo quando id non cauetur, signum est, quòd non erant Priuilegia concessa ante professionem regulæ Augustinianæ. Oporteret enim illa exprimere, si essent, ne manerent sub lite: vel si essent, & Pontifex nollet ea confirmare, deberet etiam taxare, se tantum loqui de Priuilegijs post acceptionem regulæ Augustini, ne fratres perperam vellent vti omnibus Priuilegijs) ergo confirmat Priuilegia non solum concessa ab vno, v.g. à Gregorio IX. sed etiam ab Honorio III. & fortè etiam ab Innocentio III. patet; quia Innocentium IV. præcessit Cælestinus IV. Greg. IX. Honorius III. & Innocentius III. cœterum de Cælestino vix est credibile aliquod Priuilegium concessisse illi Congregationi; quia, vt testatur Onuphrius, [a] electus fuit Romæ 9. Cal. Octobris anno 1241. & obijt 7. Idus Octobris, Romæ, eodem anno, atque adeò tantùm vixit 17. diebus, in quibus vix fit credibile, hominem valetudinarium, & ægrum aliquod Priuilegium concessisse; neque vllum de hoc extat vestigium. Ergo Honorius III. saltem, & Gregor. IX. sunt prædecessores, quorum Priuilegia confirmat Innocentius IV. atque adeò regula S. Augustini in ea congregatione seruabatur ad minùs anno 1227. in quo 15. Cal. Aprilis, Romæ obijt Honorius III. vnde, tam euidenti testimonio conuicta sententia R. P. Vuadingi, dicam cum Hieronymo. [b] *Oro ergo te, vt qui nostro vulnusculo medendum putas, quòd acu foratum, imò punctum, vt dicitur; huius sententiæ medearis vulneri, quòd lancea, & vt ita dicam, phalarica mole percussum est.* Vel potiùs dicam cum Bernardo, [c] *Si vobis summum, & sanctum Pontificem falsitatis arguere libet, ignoscite nobis, quia nos tanta sanctitati non credere, & tanta maiestati non obedire nefas dicimus.*

[a] De vitis Põtificum, & Cardinalium, pagina 145. & 146.

[b] Epistola 11. inter Augustinianas.

[c] Epistola 251 ad Abbatem Præmonstratensem.

114

Secundum testimonium Guillelmi de Flisco Card. Protectoris.

Secundum testimonium desumitur ex instrumento Guillelmi de Flisco. Card. Protectoris, confirmato per Innocent. IV. Perusij 17. Cal. Maij. Anno 11. sui Pontificatus, atque adeò Christi 1259. vel anno 10. & Christi 1253. quòd affert Marquez. [d] Ex verbis enim huius instrumenti, constat plura. Primum est, quòd & tu admittis, §. 3. n. 11. pag. 37. nempe S. Ioannem Bonum, post acceptam regulam S. Augustini per plures annos præfuisse fratribus in officio Generalis. Verba Innocentij post narratam concessionem regulæ Augustinianæ, & professionem sub illa, & denominationem sub titulo Fratrum Eremitarum Ioannis Boni ordinis S. Aug. hæc sunt. *Cùmque dictus Fr. Ioannes Bonus, qui per plures annos fratribus prædictis præfuerat, & fratres ipsi eidem tanquam institutori ordinis ipsorum reuerenter intenderant, curæ ipsorum, quæ per excrescentem numerositatem subditorum excreuerat, cedere aspiraret, &c.* Id quod etiam confirmatur testimonio Constantij Laudensis, [e] vbi ait. *Per la qual cosa più volte, in quel suo Conuento, primo elettosi per sua ordinaria stanza, & habitatione, egli fù eletto Superiore.* Secundum est, Fr. Matthæus Generalis, qui B. Ioanni Bono successit, pluribus annis fuit Generalis, vsque quo Generale Capitulum Ferrariæ cõgregauit, ibique cessit Generalatui. Verba hæc sunt: *Quo* (scilicet Fr. Matthæo) *in religione prædicta annis pluribus tanquam Generali Priore, generaliter ministrante, quàm plures intrauerunt religionem eandem &c.*

[d] Cap. 13 § 17 pag. 245 & sequentibus.

Ex testimonio Guillelmi de Flisco constat primò B. Ioannem Bonum post acceptam regulam Augustini per plures annos præfuisse in officio Generalis.

[e] In Vita S. Ioannis Boni lib 1. c. 2. pagina 5.

Constat secũdò, quòd Fr. Matthæus Generalis, qui D. Ioanni Bono successit, per plures annos fuit Generalis, vsque ad Capitulum Ferrariæ congregatum.

115

Constat tertio Capitulũ Generale Ferrariense celebratum fuisse anno 1249. Primò.

Tertium est, quòd ex prædicta Bulla cõstat. Hoc Capitulum Generale Ferrariense celebratum est anno 1249. idque colligo primò, quia Constantius Laudensis, [f] sic habet. *Il Padre Fr. Bonauentura Sacerdote, e Confessore di Giouanni Buono testificò con giuramento, che essendo egli di tre mesi infermo di febre quartana, era da vicino il tempo, che i Padri Agostiniani soleuano congregarsi al Capitulo Generale, per trattare i negotij della Religione; Il quale doueuasi all'hora celebrare in Ferrara Città nobilissima; perche fù à lui comandato dal Padre Reuerendissimo Generale, che douesse trouaruisi, non sapendo forse la sua infermità.* Et infra; *sano giunse il dì di Sabbato, & la seguente Domenica con-*

[f] In Vita S. Ioannis Boni lib. 2. cap. 48 pag 87.

nica con-

nica congregati quasi tutti i fratti del Capitulo, due ad improuiso quiui ne arriuarono della famiglia di Mantoa, venutiui con prestezza per annontiar ai Padri la morte di S. Giouanni Buono occorsa il di precedente, scilicet die Sabbathi, hora nonæ, die 23. Octobris anno 1249. vt ipse Constantius, [a] narrauerat. Secundò, quia in Bulla Innocentiana refertur schisma, quo B. Ioanne mortuo diuisa est religio in duos Generales; Fr. Hugonem Mantuanũ, & Fr. Marcum Cæsenatẽsem, ferè per tempus triennij; sic enim ait Bulla apud Marquez. [b] *Cùm autem ordo vester esset in duas partes diuisus, & inter multiplices contentiones, & discordias in ipso exortas ferè per triennium fluctuaret.* Tunc autem de mandato eiusdem Cardinalis Guillermi, & partium concordia anno 1252. congregatum fuit Bononiæ Capitulum Generale, & duobus generalibus cedentibus, per compromissum factum in quatuor fratres de ipso Capitulo, electus est in Priorem generalem Fr. Lamphrancus Mediolanensis, tunc Prior domus Bononiensis; & hanc electionem confirmauit Card. Guillermus Perusij 6. Cal. Ian. anno Domini 1252. quæ omnia latè referuntur in dicta Bulla. Tertiò, quia in prædicta Bulla refertur, quòd in Capitulo Ferrariensi decretum fuit, vt omnes, qui ex tunc in ordine ipsorum profiteri deberent, profiterentur hoc modo: *Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori Generali Fratrum Eremit. Ioãnis Boni.* Quòd indicio manifesto est Capitulum fuisse celebratũ cognita morte S. Ioannis Boni, quandoquidem tunc primò in professione Nouitiorũ se intitulauerunt, fratres Eremitæ Ioannis Boni.

[a] Lib. 1. cap. 15.

[b] Pag. 147.

Tertiò.

116 His suppositis ex testimonio prædictæ Bullæ hoc desumitur argumẽtum. S. Ioannes Bonus post acceptam regulam Augustini pluribus annis suæ cõgregationis præfuit tanquàm Prior generalis; & eo cedente, Fr. Matthæus, qui ei in Generalatu successit, annis pluribus tanquàm Prior generalis eãdem religionem ministrauit. Sed ab anno 1233. vsque ad 1249. tantùm numerantur anni 16. paulò magis, vel minùs; quo tempore dici nõ posset, singulos duorum Generalium præfuisse annis pluribus; ergo ad minùs aliquibus annis ante annum 1233. regula S. Augustini fuit concessa à Sede Apostolica Congregationi S. Ioannis Boni. Vnde constat S. Ioannẽ Bonũ post renuntiationẽ Generalatus, non tantũ vixisse aliquo tempore, vt ais, [c] sed pluribus annis, nempe toto tẽpore Generalatus F. Mathæi.

Argumẽtum quod ex testimonio dictæ Bullæ desumitur.

[c] § 3. num. 11 pag 37.

Et si inquiras, in quo Conuentu S. Ioannes Bonus vitam egit à renunciatione Generalatus, vsque ad mortem? Respondet Marquez, [d] vixisse in Conuentu Mantuano aliquibus annis; idque conatur colligere, ex verbis Iordani, [e] & ex S. Antonino Florent. referente (in vita S. Ioannis Boni, §. *Alio verò tempore*) ciues Mantuanos illi, & Fratribus suis Oratorium, vel Ecclesiam ædificasse, & paucis diebus elapsis post hanc fabricam in Domino requieuisse. 117

Inquisitio.

Responsio M. Marquez.

[d] Cap. 26 §. 3. pag 430.

[e] Lib. 2. vitas Frat. cap 8.

Verùm res hæc extra controuersiam esse debet. Constant enim duo. Primum est, ferè toto tempore Generalatus Fr. Matthæi vixisse in Eremo Cæsenatensi. Præterquàm quòd enim, teste Constantio, [f] dum esset Cæsenæ, meminit ipse Prioris Generalis suæ congregationis; eodem lib. cap. 31. pag. 65. refertur, quòd Fr. Martinus Cæsenatensis Sacerdos ordinis Augustiniani narrauit, prædictionem quandam propheticam, quam à B. Ioanne Bono audiuit, dum esset vterque in Conuentu Cæsenatensi S. Mariæ apud Budriolum; simul & testificans tres annos iustos excurrisse, vsque ad id tempus, in quo ferebat suum testimonium apud Examinatores Põtificios. Hoc autem examen potuit fieri anno 1251. ad finem; cùm Bulla Innocentij IV. ad formandum processum pro Canonizatione ipsius, data sit 15. Cal. Iulij, vel Iunij, anno 1251. Ex quo fit ad summum eam reuelationem, ad finem an. 1248. Ab anno enim 1248. vsq; ad finem anni 1251. in quo processus formabatur, excurrerant tres anni iusti. 118

B. Ioannem Bonum toto tempore Generalatus Fr. Matthæi vixisse in Eremo Cæsenatẽsi ostenditur.

[f] Lib. 2. cap. 15.

Secundum, quòd in hac re patet, est; B. Ioannes Bonus Mãtuæ vixit aliquibus mẽsibus. Id autem ostenditur; quia facta hac supputatione consonant omnia, quæ à fidis authoribus referuntur. Verum enim est, quòd Iordanus, [g] ait. *Tandem verò, vt liberiùs orationi, & contemplationi vacare posset, de licentia Prioris generalis apud Ciuitatem Mantuanam, locum solitarium elegit, ibique deuotissimè Deo seruiens, ibidem in pace vitam finiuit, & multis miraculis floruit.* Quæ verba indicant, eum apud Mantuam aliquibus mensibus vixisse. Verum etiam est, quòd Antoninus refert, eum, paulò, postquam peruenit Mãtuam, in Domino obdormisse; quia tantum superuixit tempore aliquorum mensium; & hoc modo intelligendum esse Antonium, probo ex ijs, quæ refert Constantius in vita S. Ioannis Boni, lib. 1. cap. 13. Angelus enim illi apparens, dixit ex Dei nomine, & iussu. *Onde è voler suo, che da questi lidi ti parti, & vadi ad habitare à Mantoa tua* 119

B. Ioannẽ Bonum per aliquot menses Mantuæ vixisse monstratur.

[g] Lib. 1. vitas Fratrum, cap. 8.

cara pa-

cara patria, oue giunto poco tempo, dopo morrai. Et infra lib. 1. cap. 14. *Fù condoto dentro Mantoa fino alla Chiesa, de Frati Eremitani, detta S. Agnese de Porto, oue poi per riuerenza di lui fù subito eretto vn Oratorio in forma de vna Capelletta all'antica giunto al Choro, il quale haueua anche, & ha da vicino vn pozzo. Ne si tosto fù fabricato, che Giouanni Buono entrò dentro, & stettiui senza partirsene mai vndeci continuati giorni, sempre orando & meditando, & sempre da continua febre trauagliato: alla fin del qual di vndecimo leuato dall'oratione, & fatti congregar tutti i Frati manifestò loro, come indi à poco egli fusse per morire &c.* Et cap. 15. *Finalmente la mattina, che poi segui; sentendosi vicino alla desiderata partenza di questo mondo, &c.* Refertque eius mortem die 23. Octobris hora nonæ, Sabbatho, anno 1249. Ex his autem constat non ita subitò, atque Mantuam accessit, obijsse; sed superuixisse aliquibus mensibus.

120 Tertium testimonium.

Tertium testimonium, & clariùs, habetur ex vita S. Ioannis Boni ex processu Canonizationis edita per Fr. Constantium Laudensem, quem [a] testem appellas omni exceptione maiorem; *& inde prorsus, indè obtinebimus causam*, vt ait August. [b] *Vnde excitandam, putauit inuidiam.* Hic ergo author lib. 1. cap. 15. sic ait de B. Ioanne Bono *Rende l'alma al Creatore in età d'anni ottanta & più; quaranta cioè, spesi al saeculo, & tutto il restante frà Romiti nella religione Agostiniana.* Hæc vltima verba sunt, quæ suppressisti, vel deglutijsti, [c] sed *hæc verba, quæ pauca sunt numero*, vt alibi dixit Augustinus, [d] *magna sunt pondere.* Quadraginta ætatis annos enumerauit transactos in sæculo, & omnes alios in religione Augustiniana, inter Eremitas. Annos recensuit sæculi, & religionis; *omninò tam distinctè* (verba sunt Augustini, [e]) *Tanquam de ipsa distinctione satagens, admque maximè, vehementerque commendans.* Annos quadraginta dixit sæculi, & omnes alios religionis Augustinianæ. *Quis huic euidentiæ contradicit, nisi quem plus delectat defensare, quod sentit, quàm quid sentiendum sit inuenire?* Si enim tantùm egit in sæculo 40. annos, & omnes alios in religione Augustiniana; ergo licèt demus natum in fine anni 1168. finiet vitam sæculi in fine anni 1208. & ex tunc dicendum erit incepisse in religione Augustiniana; atque adeò regula D. August. accepta erit à Sede Apostolica in ea congregatione ad minùs in fine anni 1208. vel in principio anni 1209. atque adeò longè ante annum 1233. post quem inductam esse frustra contendebatur. Dixi ad minùs; quia iuxtà probabilem supputationem, quam fecimus in responsione ad num. 5. §. 2. potuit nasci B. Ioannes Bonus in principio anni 1168. & tūc annus 40. incipiet numerari in principio an. 1207. Cùm autem annus inceptus communiter numeretur, ac si esset completus, probabilissimè dicetur cum anno 40. vitæ suæ trāsacto in sæculo nomen dedisse religioni sub regula Augustiniana, si id præstitit in principio anni 1207. Ecce ex ipso Constantio Laudēsi multo ante an. 1233. regula Augustini inducta fuit in congregationē S. Ioan: Boni. Sed illa verba, *Fra Romiti nella religione Agostiniana*, vel non vidisti, vel videre noluisti, quando oppositū asseruisti, nisi dicamus cum Augustino, [f] *Non dico videre noluisti, quia prorsus non attigisti; sed tantò attentiùs, acutiùsque vidisti, quantò magis attingere timuisti.* Hinc ortum est, quod Hyppolitus Donesmundus, Franciscanus, [g] fatetur B. Ioannem Bonum, & eius congregationem ab anno 1210. authoritate Innocentij III. obseruasse regulam Augustini. Audiamus eius verba. *Anno sequenti iuit Romam in habitu simplicis Eremitæ S. Augustini, cuius regulam amplexus fuerat, impetrauitque ab Innocentio III. posse in simul congregare omnes Eremitas eiusdem regulæ, qui dispersi viuebant antea extra Ciuitates, vt Claustraliter aggregati cum determinatis legibus meliùs seruirent Ecclesiæ. Id quod per 40. alios annos, quos vixit, sic effecit, vt postea sit à multis appellatus fundator Eremitarum S. Augustini in Congregatione viuentium.* Hæc Donesmundus, minùs à veritate deuius, quem vtinam secutus fuisset Reuer. Pater Vuadingus.

121 Solutio tertij argumenti, & probationis secundæ obiectionis ex dictis deducta

Ex his patet ad tertium argumentū præcipuum, & ad probationem secundæ obiectionis, negandum esse Congregationem B. Ioannis Boni plurimis annis adoleuisse ante acceptam à sancta Sede Augustini regulam, eamque fuisse inductā in prædicta Congregatione post annum 1233. vtrumque enim factum est; & ad probationem, dicimus Marquez, & Crusenium admisisse, per errorem, (à quo dissentio. *Nec enim illos sic admiror*, vt de Erasmo dixit Osorius, [h] *Vt sit mihi necesse in omnibus rebus illorum testimonio suffragari.*) Plures annos vitæ Anachoreticæ; quia nō viderant vitam editā à Constantio Laudensi, & supponebatur cū natum fuisse anno 1130. vel 1132. & obijsse an. 1222. Nos autem asserimus, & probauimus in responsione ad n. 5. §. 2. possibile esse, & probabile, quod B. Ioannes Bonus primò secesserit in Eremū Cæsenatēsē anno 1204.

[a] §. 1. n. 2. p. 7.

[b] Libr. 2. de nuptijs, & concupiscentijs, cap. 33.

[c] §. 2. num. 2. pag. 7.

[d] De gestis Pelagij, cap. 2.

[e] Libr. 2. de Peccatorum meritis, c. 10.

[f] Lib. 2. cōtra Cresconium, cap. 18.

[g] 1 p historiæ Mātuanæ, edita Mantuæ ann. 1612. lib. 4. pag. 267.

[h] Libr. 1 in Addonem, col. 60.

1204. vel 1205. & postea acceperit à Sede Apostolica regulam Augustinianã in principio anni 1207. dixi probabile esse, non certum; quia, vt ait, Author sermonis de Assumptione Virginis Mariæ: *a* *Tanta, quæ magna existunt, acriùs tractanda sunt, quantò specialiùs, authoritatum testimonijs non possunt ad liquidum roborari.*

a Tom. 9 Augustini.

RESPONSIO QVARTA, AD §. QVARTVM.

Ex habitu Eremitico S. Francisci suadetur eum fuisse Eremitam Augustinianum.

1 Ratio M. Marquez probans intentum.

PRima ratio, quam adducis ex ijs, quib' M. Marq. probabilitatē Mõnachatus Augustiniani S. Frãcisci demonstrauit, hæc est; non quidē, prout à te adfertur, mutila, & mãca; sed prout in ipso Authore est, quin & fortè aliquid roboris addemus. Ratio ergo est huiusmodi S. Franciscus biennio ante sui ordinis institutionē indutus incessit habitu Augustiniano; ergo fuit Augustinian'. Probabilitas, seu veritas huius conseq. Probatur primò, quia illo biennio fuit religiosus; quis autē dicat, religiosum portantē habitũ Augustinian. nõ fuisse Augustinianũ? Quòd autē fuerit religiosus pro nũc suadetur. Primò ex Bulla 9. Greg. IX. (apud Emanuelem Rodriguez, *b* ad Episcopũ Clomorensem, de stigmatibus dubitantē, data Viterbij 2. Cal. April. an. 11 Põtificatus, ibi: *Siquidē nova sæcularis vita respondeat, quòd postquam religionis habitum assumpsit, vacando virtutibus, carnis cõtinuum subijt cruciatum.* Hunc autem cruciatum non tantùm subijt post institutũ ordinem; sed etiam biennio illo, in quo portans habitũ Eremiticũ, virtutibus vacauit. Ergo Pontifex, qui nõ dixit, postquam suum ordinē instituit, sed, postquam religionis assumpsit habitũ, carnis subijsse cruciatum, innuit eũ fuisse religiosum ante ordinem institutum, atq; adeò illo biennio habitus Eremitici; aliàs diminuisset gloriã eius, quã do eũ efferre, & laudare intendebat; gloriosius enim Frãcisco est vacasse virtutibus, & cõtinuum subijsse cruciatum, etiã biennio ipso habitus Eremitici, quàm tãtummodò post ordinē Seraphicum institutũ. Secũdò, quia D. Bonau. *c* ostendens, quare nouam regulã & ordinem instituerit, sic ait: *Et quia non sufficit ei, vt ista in propria persona tantùm ageret, voluit instituere ordinē, vt multos cooperatores haberet;* ergo indicat ante institutum situm ordinē fuisse religiosum; aliàs nõ diceret, *& quia non suffecit ei,* sed, *quia non sufficiebat ei.* Et clariùs in Prologo legēdæ S. Frãcisci; ibi. *Agitur enim primò, de conuersatione eius in habitu sæculari; secundò de perfecta cõuersione eius ad Deũ, & de reparatione trium Ecclesiarũ; tertiò de institutione religionis, & approbat one regulæ &c.* Fuit ergo ante institutionē ordinis, perfectè conuersus, & nõ in habitu sæculari. Vndè meritò doctus P. F. Ioannes de Pineda ex ordine Seraphico, *d* dixit de B. Francisco. *Fuesu perfecta conuersion al Seruos por vida religiosa año de 1206.* licèt in anno ipsum falli valdè sit probabile; eã enim cõuersionē accidisse an. 1207. probabilissimũ est, vt ostendimus in responsione ad num. 5. §. 2.

Bonitas consequentiæ probatur primò.

D. Frãciscum fuisse religiosum ante fundationem suæ Religionis. Suadetur primò.

b In Compendio Priuilegiorum regularium, pag. 26.

Suadetur secundò.

c In determinationibus multarũ quæstionum super Regulam B. Frãcisci, quæst. 1. fol. 247. p. 1.

d 3. p. Monarchiæ, lib. 22. c. 23 §. 2.

2 Secundò ostenditur probabilitas, & bonitas cõsequentiæ triplici testimonio. Primũ est Ioannis Diaconi in vita S. Gregorij Magni, *e* vbi sic habetur: *In qua pallium eius, & philacteria, sed & balthēũ eius consuetudinaliter ostenduntur. Quæ sigillatim considerata, & antiquitatē viri, & mediocritatem habitus, & speciē regularis propositi signis perspicuis repræsentãt;* Et statim: *Porrò in exilitate balthei, quæ vnius pollicis mensurã nunquam excedit, speciem propositi regularis, olim à S. Benedicto instituti, cuius ipse vitam describens, lib. 2. c. 36. in Dialogo, regulam quoq; laudauerat, eum seruasse, luce clariùs manifestat.* Secundũ est M. F. Antonius de Iepes, qui *f* sic habet. *Si nunc detegeretur corpus alicuius sancti Monachi, qui esset sepultus cũ habitibus albis, quales seruant ordines gloriosi Doctoris Eccles. S. Augustini & B. Dominici; & dubitaretur, quem ex ijs religionibus esset professus, si intra sepulchrũ prope corpus sancti, inueniremus corrigiam quatuor digitis amplam, diceremus sine dubio eũ esse ordinis S. Augustini, quia ordo S. Dominici fert corrigiã angustam, & penè similem nostræ.* Tertium est Illustriss. D. Francisci de Esquiuel Archiepiscopi Calaritani, qui *g* (quod & ex illo tradidit R. P. F. Martinus Cornejo, Prouinciæ Castellanæ visitator, & in sacro supremæ Inquisitionis Senatu Cõsultor, Qualificator, *h* refert, inuentũ fuisse corpus cuiusdam sancti, ad cuius caput iacebat lapis, corde sagittis transfixo; & hoc titulo insignitus M A R. E T EPS. & intulit esse corpus alicuius sancti ordinis Eremitarum S. Aug. ex ijs, qui ab Africa exules in Sardiniam relegati

2 Triplici testimonio ostenditur secundò consequentiæ bonitas. Primum.

e Lib. 4. cap. 80.

Secundum.

f To. 1. Chronici Benedictini an. 576. cap. 2.

Tertium.

g In relatione impressa, de inuentione Sanctorũ Vrbis Calaris, pag. 35.

h In libro quē intitulauit Cifras de S. Augustin, fol. 116 cap. 20.

relegati sunt, eo solo argumento ductus, quòd intra sepulchrum. Simul cũ ossibus, habebatur, fibula ampla, tãquàm corrigiæ nostræ Augustinianæ: ecce eius verba. *Al derecho de la cintura le hallaron vna euilla redonda llena de orin, que parecio ser correa de religioso de San Augustin, que se creiò buuo de ser vno de aquellos 200. ò segun otros 300. Obispos, que desterrados de Africa, per la confession de la Fè Catholica, de Hunerico Rey de los Vuandalos herege Arrano, aportaron à esta ciudad de Caller:* Ex eadem coniectura idem existimat Fr. Seraphinus Squirra, Sardus, Capucinus,[a] vbi & addit eum sanctum Episcopum; & martyrem appellari, Euthimium. Si ergo ex sola corrigia, colligunt tanti Authores alium esse Benedictinum, & alios Augustinianos; quare ex corrigia, & alijs notis habitus Augustiniani, non inferetur, saltem probabiliter, S. Franciscum illo biennio fuisse Augustinianum Eremitam?

a 1. p. historię inuentionis horũ SS. MM.

3 Tertiò suadetur probabilitas, & bonitas consequentiæ; quia habitus exterior denunciat speciem religionis, quam quis profitetur, imò & aliquãdo indicat personam in particulari, iuxta illud Eccles. 19. *Amictus hominis annũciat de eo.* Vnde Rex Ochozias,[b] cùm interrogasset, *cuius figura, & habitus est vir ille, qui occurrit vobis?* Et famuli respondissent, *vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus;* intulit & sinè deceptione, *Elias Thesbites est.* Quare ergo ex simili argumento, non inferemus saltem probabiliter D. Frãciscum illo biennio suæ primæ conuersionis fuisse Augustinianum? Adde. Neque credi potest Patrem Seraphicum toto illo tempore vsum habitu Augustiniano, nisi esset Augustinianus: vel enim vteretur eo habitu sciente, vel ignorante religione Augustiniana. Credi non potest, quòd religio id ignorauerit, cùm fama viri sancti eo biennio per Italiam non esset ingloria; quòd autem sciente, & consentiente, aut permittente religione, habitum Augustinianum portauerit, etiamsi non esset Augustinianus; valde difficilè est creditu; semper enim religiones, vt ex D. Bonau.[c] constat, id conatæ sunt impedire; & qui extra obedientiam religionis existens, eius habitu vtitur, potest compelli, vt docet Angelus:[d] *Vel ad dimittendum talem habitum, vel ad intrandum monasterium, vt notat Pan. in C. vt Clerici de Regularibus.* Hæc ille. Quinimò vt habet glossa in Extrauag. *Sancta Romana*, titulo de religiosis domibus, datã Auinone 3. Cal. Ian. anno. 2. Pontific. Ioannis XXII. ad illa verba: *Cùm itaque talis damnanda temeritas in eiusdem fidei detrimentum, fidelium scandalum, præfati Minorum, & aliorum ordinum opprobrium &c.* sic habet. *Nam opprobrium facit religioni, qui religiosus non existens, habitum illi religioni conuenientem portat.* Si ergo B. Franciscus eo biennio portauit habitum Augustinianum; dicendum erit eum fuisse Augustinianum; ne teneamur fateri D. Franciscum fecisse opprobrium religioni Augustinianæ, quòd sinè culpa non faceret.

Bonitas consequentiæ probatur tertiò.

Habitus exterior denũciat speciem religionis, quam quis profitetur.

b 4. Reg. 18.

Confirmatur.

c In Apologia in eos, qui ordini Fratrũ Minorum aduersantur q. 8.

d In Summa verbo Nonitius n. 16. fol. 363. pag. 2.

4 Sed difficultas erit in ostendendo B. Franciscum eo biennio vsum fuisse habitu Augustiniano. Contendemus probare hac ratione. Omnes Authores referunt, & probant B. Frãciscum eo biennio portasse habitũ, quẽ illi assignant Vincẽt.[e] & Antoninus,[f] in hæc verba. *Denique triũ Ecclesiarũ opere consummato, habitum adhuc Eremiticũ tunc temporis habuit; baculumque manu gestans, pedibus calceatis, & corrigia* (Antoninus addit, *corporis cinctus incedebat*) *cinctus incessit.* Eum autem habitum esse Eremitarum S. August. ab ipso Augustino deriuatum, necessariò digredientes, demostremus.

Probatur antecedẽs quoad alteram partẽ communi authorum consensu, quoad alteram in sequenti difficultate demõstrandum remittitur.

e Lib. 29. c. 98.

f 3. p. tit. 24. ca pit. 2 in principio.

PVNCTVM VNICVM.

De habitu Eremitarum S. P. Augustini.

DIFFICVLTAS VNICA.

Vtrùm habitus Eremitarum S. Augustini, sit ab ipso D. P. Augustino institutus; an verò circa tempora Gregorij IX. nouiter inuentus?

5 Gabriel Pennotus ex Illustrissimo Ordine Canonicorum Regularium,[g] contendit habitum Eremitarum S. Augustini primum apparuisse sub temporibus Gregorij IX. partim electum ab ipsis Eremitis, & partim præceptum à Summis Pontificibus.

Sentẽtia Pennoti.

g Lib. Historiæ Tripartitæ, c. 25. pag. 62. & seqq. & cap. 40. num. 8. pag. 135.

6 Longior est ea disputatio, quàm quæ intra cancellos huius responsionis contineri possit; illam remittimus ex professo disputandam lib. 1. Bibliothecæ D. August. in quo agemus, quo habitus genere incesserit Augustinus; Eremitica enim familia, August. habitu Eremitico vestitũ agnoscit, nec solũ agnoscit credendo. (vt alibi dixit Aug.[h] *Sed in quibus potest, conuincit etiam disputando*; id quod & nos, Iesu auspice, præstabimus loco prædicto. Interim tamẽ, aliquã liter cum Pennoto præliantes, ostendemus eum habitum, quem B. Franciscus illo biennio

h Tract. 24. in Ioannem.

Habitum Eremitarum D. August. fuisse ab eo institutũ, & in d. [illegible]

ordinem per successionem continuam duodecim sæculorum deriuatum ab authoritate, ex picturis, ex Diuinis apparitionibus, & ex discursu per singulas partes habit⁹ probandum propositum.

biennio ante institutionem suæ religionis portauit, ab ipso D. Augustino institutũ, & deriuatum in ordinem Eremitarum, per successionem continuam duodecim sæculorum, & ampliùs; id autem probabimus quadruplici fundamento, vt ædificium hoc, super quatuor angulis ædificatum firmum permaneat. Primò ab authoritate. Secundò ex picturis. Tertiò ex Diuinis apparitionibus, seu reuelationibus. Quartò ex discursu per singulas partes habitus Augustiniani.

§. PRIMVS.

Probatur ab authoritate habitum Eremitarum Augustinensium esse à D. Augustino institutum quoad substantialia.

7 Primum fundamentum ab authorum testimonijs.

PRimò igitur roboratur hæc veritas, authorum testimonijs. Primum est B. Ambrosij in sermone de Baptismo Augustini, qui est 92. in impressione Parisiensi, anni 1549. ibi. *Nouum Christianum nouis vestimentis, cuculla nigra induimus, cingulo ex corio nos ipsi præcinximus, quod Simplicianus noster ingenti lætitia dotauit.*

Primum testimonium. Circa annum 387.

8 Euasio.

Scio sermonem hunc reputari spurium & suppositititum ab Illustriss. Cardin. Baronio, a & Bellarmino, b quos sequitur nouissimè Gabriel Pennotus. c Adhuc tamen noui eum censeri partum legitimum à Summo Ecclesiæ Pontifice Clemente VI. Monacho Benedictino circa annum 1347. in sermone de festo S. August. qui sic incipit. *Nephtalim ceruus emissus, dans eloquia pulchritudinis*, quem citat Ludouicus de Angelis, d & M. Marquez, e qui mordicus defendit sermonem esse Ambrosianum, de quo & nos agemus latiùs lib. 1. Bibliothecæ Augustini. Secundò à B. Fr. Iordano de Saxonia circa annum 1356. lib. 1. vitas Frat. cap. 15. ibi: *De B. quoque Augustino fertur, quòd baptizatus indutus fuerit à B. Ambrosio cuculla nigra, desuper zona quadam, ad differentiam Monachorum, vt ipsemet Ambrosius dicit in lib. quem fecit, de baptismo eius; licèt alij dicant, eum talem habitum sumpsisse à B. Simpliciano; quòd non variat propositum. Tenuit enim habitum sumere à B. Simpliciano, quẽ sibi fecit indui à B. Ambrosio, propter authoritatem Pontificalem.* Tertiò à B. Antonino Archiepiscopo Florentino Ord. Prædicator. transcribente, & non improbante Iordanũ, circa annũ 1456. f vbi ait. *Dixit Ambrosius, hunc scilicet Augustinum in Christo genui, & postquam baptizaui eum, cuculla nigra indui.*

Infringitur primò.

a Tom. 4. anno 388. n. 77. b Lib. de Script. Ecclesiasticis, § de S. Ambrosio, versic. Sermo quoq; 92. c Lib. 1. cap. 27 pag. 77. d Lib. 4. de vitis & laudibus D. Augustini cap. 5. fol. 63. e Cap. 5. §. 14. pag. 28. f 3. par. tit. 24. cap. 14. §. 2.

Tres hos præcipuos & purpuratos testes, adduxi omissis alijs quinque, quos retulit Marquez vbi supra; & alijs, quos ad finem huius §. adducemus; *Nam in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum*, vt Pennotus sibi vsurpauit, g authoritate sola Cardinalium Baronij, & Bellarmini contentus. Non possum tamen vltra non addere eum sermonem attribui B. Ambrosio à B. Fr. Henrico de Vrimaria. h

9 Infringitur secundò.

Sed admittamus, vel demus Pennoto sermonẽ hunc esse Ambrosio suppositũ; nihilominùs authores illi, qui censent esse Ambrosianum, planè supponunt Augustinum ab Ambrosio indutum fuisse cuculla nigra, & zona coriacea.

10 Secundum testimonium. Circa an. 400.

Secundum est Aug. i vbi ait: *Nos qui videmur gerere in corporis nostri habitu figuram crucis, & nomen religionis sanctæ habemus, nigram etiam vestem humilitatis portamus, zonis etiam pelliceis præcincti apparemus.*

11 Sermones Augustini ad Fratres in Eremo, nec omnes spurij, nec omnes legitimi censentur.

Nouimus sermones Augustini ad Eremitas à pluribus reijci, à pluribus defendi, tanquam verè Augustinianos. Nos illos partim spurios, partim legitimos lib. 3. Bibliothecæ Augustini cẽsebimus. At in particulari hunc serm. 28. (quẽ Pennotus nouissimè damnat, k scimus attribui Augustino à S. Bonau. l vbi ex Augustino refert, hãc, quæ in prædicto sermone cõtinetur, sententiã; *Si Petrus proditorem sciuisset, dentibus eũ dilacerasset*: à B. F. Iordano de Saxonia, m & à Guilelmo Pepin Dominicano, circa an. 1520. n vbi citat eandem sententiam, quam D. Bonauent. Sed demus aduersarijs sermonem non esse Augustinianum; tamẽ negare non poterunt tempore D. Bonauenturæ habitũ fuisse pro Augustiniano; & ea, quæ Augustinus ibi enarrat, approbari vt vera à B. Bonauent. qui annos 53. natus obijt ann. 1274.

12 Verũ circa id, quòd in prædicto sermone refertur de veste nigra Monachorum S. Augustini, notandũ est, vestem Monachorum, & Monialiũ tẽpore Augustini nigram fuisse, vt ex verbis ipsius, Epist. 199. ad Ediciã, quæ inuito marito habitum religionis assumpserat; & tanquã Augustinianis à D. Bonau. o & à Iacobo Gualtero è societate Iesu ad idem propositum, p relatus, non obscurè colligitur. *Quid enim*, ait Augustinus; *est absurdiùs quam mulierẽ de humili veste, viro prohibente, superbire, cui de potiùs expediret obtemperare candidis moribus, quàm nigellis vestibus repugnare?* Sed vltra, id constat ex Petro Venerabili, qui lib. 5. Epistola 16. quæ habetur in Bibliotheca Cluniacensi, lib. 4. Epistola 17. col. 839. estque ad D. Bernardum

g Lib. 1. cap. 27. nu. 2. p. 78. h In tractatulo de Origine ordinis Eremitarum S. August. quem edidit anno 1334. i Serm. 28. in Cœnâ Domini ad Fratres in Eremo. k Lib. 1. c. 3. n. 6 pag. 89. l In meditatione vitæ Christi, cap. 73. fol. 365. pag. 2. m Lib. 1. vitas Fratrum, c. 14. & 15. & lib. 4. cap. 11. & 13. n In Quadragesimali super Epistolas Feria. sermo. fer. 5. post Dominicã in Ramis, fol. 120. & super Euangelia, fer. fer. 6. post Dominicã in Ramis fol 140. o Lib. 4. Pharetræ, cap. 13. fol 198. pag. 1. p In Chronologia sæc. 5. ab anno 400. ad 500. pag. 450.

nardum, refertur que à M. Fr. Antonio Iepes,[a] S. Paulini Episcopi Nolani, Augustino coetanei, de nobili Moniali ad Sulpicium Seuerum loquentis, adducit hæc verba. *Pannis veteribus, & nigris seruiebat.* Addit autem Petrus Vener. *Ecce non solum viri antiquæ religionis, sed etiam mulieres sanctitatis propositum assumentes, vestibus nigris vsæ scribuntur.* Rursus idem Petrus Venerabilis, lib. 3. Epist. 28. sic habet; *de magno tamen illo & admirabili, veroq; Monacho Martino, non legitur, quod albo, & curto, sed quòd nigro, & pendulo pallio processerit.* Et lib. 4. Epist. 17. citata. *Magnus Martinus, Monachus, & Episcopus, nigrarum colorem vestium suis vestibus dedicauit. De qua re sic in eius vita legitur. Quem cum nigro ac pendulo pallio circumtectum contigua de latere iumenta vidissent, paululum in partem alteram pauefacta cesserunt. Quòd verò Monachus fuerit, Monasterium, quod non longè ab oppido Pictauiensi; Monasterium, quod Mediolani;* (hoc est illud Monasterium Mediolanense, cuius meminit August. in lib. confes. & à quo mutuasse videtur vitam Monasticam; & quod à Martino tunc Acolytho Pictauiensi circa annum 380. fuisse constructum refert Iosephus Ripamontius, [b] de quo & nos egimus in notis ad tractatum B. F. Henrici de Vrimaria de Origine ordinis Eremitarum S. Augustini. *Monasterium, quod sibi Turonis construxit, testantur: Ecce Monachus Martinus, ecce nigris vestibus contestus Martinus.* Adducit tandem ibidem Petrus Venerabilis testimonium Hieronymi ad Nepotianum. *Vestes pullas*, ait, *æque vt candidas deuita*, monens eum vt fastum, & iactantiam caueret, non solùm in candidis vestibus, quibus tunc sæculares potiùs vtebantur; sed etiam in pullis, quibus eo tempore professores vitæ religiosæ vti consueuerant. Super quem locum Hieronymi, Cardinalis Baronius,[c] sic ait: *Quòd verò inter alias admonitiones (quòd ad antiquum vsum pertinet) de Clericorum vestitu, ille* (Hieronymus Epistola 3.) *addidit, vestes pullas æquè deuita, vt candidas, æquè nos admonemur Clericorum dignum habitum nequaquam olim fuisse pulli coloris, qui vestium Monachorum peculiaris erat, nam in Epitaphio S. Marcellæ, & alia ad Marcellam Epist. (22.) nec non contra Iouinianum, idem non obscurè significat, pulli coloris fuisse habitum Monachorum.* Sic ergo in Africa temporibus Augustini, Eremitæ Augustiniani nigris vestiebantur. Vnde Rodericus Carus Hispalensis an. 1627. in Comm. ad Flau. Dextrum, super illa verba: *An. 419. Canali in Lusitania Monachi nigri ab annis 393.* sic ait.[d]

a Tom. 7. Historiæ Benedictinæ centuria 7. fol. 26.

Vide etiam Leonem parte 7. cap. 1. & codices meos, pag. 1069.

b 1. parte Historiæ Ecclesiasticæ Mediolanensis

c Tom. 4. Annal. anno 393 num. 48.

d Fol. 145.

Forsitan enim Augustiniana religio, recèns in Africa nata, iā fretum Herculeum transfretauerat, & in Hispania radices agere cœperat. Nec ab iis dissidet Alphonsus Maldonato, Dominicanus, eruditissimus Historicus, qui[e] sic habet. *Flauio Dextro, que viuia aora, conoze ya Monges negros en Lusitania año 393. en Canal, y dizelo en el año 432. (aliàs, 419.) seria que entonces los vio el alli, y le dixeron que era entonces el año trigesimo de su estancia; y no parece quienes sean, sino los Eremitas de San Augustin, que los auia comenzado el à fundar, luego que passò à Africa año 389.* Hæc ille.

13 Cœterum successu temporis Eremitæ S. August. pro vilitate vestium, & prouinciarum commoditate eum tantum obseruarunt, quem daret in velleribus natura colorem, vel in albedinem, vel in nigredinem propendentem. Vnde author vitæ S. Fulgētij, cap. 18. sic ait. *Casulam pretiosam, vel superbi coloris, nec ipse habuit, nec Monachos habere permisit; subtus casulam nigello vel lactineo pallio circumdatus incessit.* Ad quæ verba sic addit Baron.[f] *Hæc Author; quibus & vides nullam apud eos discriminationem fuisse colorum, num albo, vel nigro pallio vterentur; dummodò quem exhiberet in velleribus natura colorem, absque delectu eum in vestibus vsu retinerent.* Eundem vsum in Hibernia seruauerat S. Patritius à temporibus ipsius parentis Augustini, vsus etiam casula, monastico indumento, sicut & Fulgentius; eumque secuti monachi Hiberni; vt enim refert Goccelinus.[g] *Monachi in Hibernia S. Patritij sequendo vestigia, per multa temporum volumina, habitu simplici contenti erant, quem ouium ministrabat lana, qualibet extrinseca tinctura remota.* Patritium autem sub Augustiniana regula vixisse, docent Goccelinus (si bene citatur,[h]) Volaterranus,[i] Ioannes Trullus,[k] & M. Marquez.[l]

14 Sanctum autem Patricium Monastica casula indutum fuisse, constat ex Beda,[m] vbi ait: *Patritius dixit; non sic erit vt tu vis; sed ibis in ignem; & vnus ex pueris meis, ibit tecum in separatam, & clausam domum, & meum apud te, & tuum apud meum puerum erit vestimentum, sicque simul incēdemini, & iudicabimur in conspectu altissimi. His verbis Viri Dei cōsensit Magus; & ædificata est eis domus dimidia ex materia viridi, & dimidia ex arida, missusque est magus in partē dom⁹ viridē cū casula Patritij, & vnus è pueris patritij, Benenens nomine, cū veste Magica in partē domus aridā. Conclusa itaq; domus extrinsecus, corā omni turba incēsa est ex omni parte; orātēq; B. Patritio factū est eadē hora, vt cōsumeret flāma ignis Magum cum viridi parte*

e In suo Cronico volue sa li edito Matriti, anno 1624. parte 1. huius operis, in Sumario illius, fol. 114. pag. 2

f Tom. 6. anno 504.

g In vita S. Patritij, cap 8

D. Patritius vixit sub regula Augustiniana

h Vbi supra, cap. 116.

i Lib. 21. Antropologiæ, tit. Basily e do S. Augustinus Afer.

k Lib. 1. de ordine Canonico, c. 5. nu. 2.

l Cap. 15. §. 5. pag. 284.

D. Patritius Monastica casula se induit.

m Tom. 3 in vita S. Patritij ad finem, lib. 1.

domus, Patritij casula permanente intecta; &c. Et lib. 2. non multò ante finem. *His dictis manum de manica extulit, &c.* Habebat ergo vestis illa manicas, ex quibus manus extrahi possent; hoc autem proprium est vestium Monachorum. Quid autem sit casula, constat primò ex B. Isidoro, [a] vbi ait: *Casula est vestis cucullata, dicta per diminutionem à casa, quòd totum hominē tegat, quasi minor casa, vnde & cuculla, quasi minor cella.* Secundò ex Theodemaro Abbate Cassinensi in Epistola ad Carol. Mag. quam adducit Iacobus Brecel ad finem Historiæ Cassinens. impressa simul cum Historia Aimonij; & ex illo transcripsit Mag. Fr. Anton. Iepes, [b] ibi Theodemarus. *Sanè quia percontari dignati estis, quod vestimentum cuculla habeat intelligi; cucullam nos esse dicimus, quam alio nomine casulam vocamus; illud autem indumentum, quod à Gallicanis Monachis cuculla dicitur, nos cappam vocamus. Quod proprium Monachorum designat habitum, melotem appellare debemus, sicut hactenùs in hac Prouincia à quibusdam vocatur.*

Quid sit casula.

a Lib. 19. Ethimol. cap. 24.

b Tom. 3. Historiæ Benedictinæ in appendice, fol. 23. pag. 2. scriptura 16.

15 Nec mirum est, quòd Augustiniani Monachi nigro, vel albo colore vsi sunt; quia licèt B. Augustinus, nigro colore vsus sit; tamen neque colorem, neque aliud genus tegumenti præscripsit, nisi tunicam cum caputio, & cingulum coriaceum. Simile quid accidit D. Benedicto. Audiamus M. Iepes in Historia Benedictina, [c] vbi sub nomine Cluniacensium, sic ait: *Et, siquidem S. Benedictus portauit habitum nigrum, quod nec Patres Cistercienses negant, nec potest in dubium verti, vt ego probaui, anno 523. Certum est, inquiunt, quòd qui sequimur eius exempla, & regulam, eum imitaturi sumus, & induturi nos habitu nigro, sicut ille se induit. Hoc punctum extendi loco allegato, & probaui, quòd semper apparebat S. Benedictus in habitu nigro, & quòd in imaginationibus, & figuris illius, quæ inueniuntur in Monte Cassino, & in conuentibus antiquis, semper vestitus est nigris.* (Nota hæc fundamenta ex reuelationibus, & picturis; ex eisdem enim nos quoque probabimus, Augustinum indutum fuisse habitu Monachali, eoque nigro.) Et nihilominùs in regula non præscripsit suis Monachis, an albo, vel nigro colore vterentur, vt optimè obseruat Iepes, [d] ibi. *In eo quòd attinet ad colorem, nihil reliquit determinatum in sua regula; sed quòd indifferenter in vsu esse possit, color niger, albus, pardus, & griseus, & alij colores, qui sunt decentes & Monastici.* Et fol. 37. pag. 2. sic ait de Cisterciensibus; *sic vsi sunt verbis regulæ, vt inter seipsos rigorem non habuerint, in portando hunc, vel illum colorē; & variauerunt in cucullis albis, nigris, & griseis.* Et statim. *Hāc indifferentiam in vestibus etiam habuerunt Monachi congregationis S. Benedicti Vallisoletani, in quo multo tempore Monachi vtebantur tunicis,* (Hispanicè saias) *griseis, vel burdis.* (Hispanicè, leonadas, ò de Buriel.

15 Nec D. Augustinus, nec D. Benedictus colorem habitus præscripserunt.

c Tom. 7. Centur. 7. an. 1099. cap. 4. fol. 391. pag. 2.

d Vbi supra anno 1148. fol. 391. pag. 2. & anno 1099. cap. 5. fol. 23. pag. 2. & tom. 3. anno 523. c. 5. fol. 36.

16 Id autem potuerunt Cistercienses, & Benedictini facere, quia S. Benedictus in regula cap. 55. sic ait: *De quarum rerum omnium colore, aut grossitudine, non causentur Monachi; sed quales inueniri possint in Prouincia, quā habitant, aut quòd facilius comparari potest.* Quinimò & Theodemarus, [e] sic habet. *De genere tegumenti nihil B. Benedictus in suo textu regula loquutus est, ob hoc scilicet, vt conijcere possumus, quia diuerso modo hoc vidit à plerisque Monachis vti tegumento. Nam Galliarum Monachi hoc laxiùs, & prolixiùs induuntur; Itali verò Monachi, sicut nostris, breuiùs & strictiùs, huiuscemodi vestimentū habent; Græci verò propter operimentum capitis modicam tantùm antepictus, & à dorso dependens; transmarini autem Monachi huiusmodi operimentum pelliceum habent. Ergo quia B. Benedictus, vidit Monachos tantam in hoc indumento diuersitatem habere, vnicuique Monachorum, quid ex his potiùs eligere vellet, proprio arbitrio dereliquit.* Idem agnouit Constantinus Caietanus Benedictinus, in notis ad opusculum 21. B. Petri Damiani, vbi supra citatum textum adducit, sic inquiens. *Quamuis verò S. P. Bened. suis cum Monachis in veste nigra incederet, generatim tamen hac præcipit: de quarum rerum omnium colore, aut grossitudine non causentur Monachi; sed quales inueniri possint in Prouincia, in qua habitant. Vnde Paulus Diaconus Cassinensis (super cap. 55. regulæ S. Benedicti MS.) appositè hunc locum ita explicat. Non debent Monachi causari, si pedules albi fuerint, & tunica fusca, id est, si pedules alterius coloris fuerint; & alterius, tunica; atque alterius, cuculla:* & Ferriolus; (Smaragdo Abbate referente in cap. 55. regulæ S. Bened.) *colorem etiam,* inquit, *in his album, vel nimis rufum, per quem sæpe species corporis ad perniciem suam videntibus, commendatur, vitent.* Hæc Ferriolus, qui quasi ex consilio eiusmodi Monachos admonebat.

e In Epistola citata ad Carol. Magn.

17 Neque solus B. Benedictus non determinauit colorem, & aliquas qualitates vestiū; sed etiam B. Franciscus, licèt ipse portauerit habitum determinati coloris, & determinatarum qualitatum. Sic enim ait Clem. V. lib. 5. Clementinarum tit. 15. de verborum significatione in Clementina, *Exiui de Paradiso,* ibi: *Vilitatem autem vestium, tam habitus, quàm interiorum tunicarum illum intelligi*

17 D. Franciscus non determinauit habitus colorem.

telligi debere dicimus, quæ secundùm consuetudinem, vel conditionem patriæ, debeat quantum ad colorem panni, & pretium vilitas meritò reputari. Non enim quoad regiones omnes potest determinatus vnus modus in talibus assignari. In Ioann. 22. in Extrau. *Quorundam*, de verborũ signific. tit. 14. sic inquit. *Declaramus, & dicimus, quòd cùm (sicut prætangitur) dicatur in Regula, quòd fratres omnes vilibus vestimentis induantur, & cùm vilitatẽ huiusmodi vestium tam habitus, quàm interiorum tunicarum, illam præfatus Clemens intelligi debere decreuit, quæ secundùm consuetudinem, vel conditionem patriæ debeat quantùm ad colorem panni, & pretium vilitas meritò reputari; Nosque nihilominùs Præfatorum Ministrorum, Custodum, & Guardianorum iudicio, præsentium authoritate committimus, determinare videlicet, arbitrari, atq; præcipere, cuius longitudinis, & latitudinis, grossitiei, & subtilitatis, formæ, siuè figuræ atque similium accidentium esse debeat, tàm habitus, ipsorumque caputia, quàm interiores tunica, quibus Fratres omnes Minores dicti ordinis induuntur*; Sic ergo, licet Augustinus vsus fuerit nigra veste Monastica, tamen suis Monachis non præscripsit colorem, neque aliqua accidentia, quæ decursu temporis in varias consuetudines abierunt.

18 Colligitur solutio obiectionum Pennoti.

Ex his facilè dissolues omnia, quæ Pennotus congessit, *a* contra id, quòd Marquez asseruit, *b* nempe D. August. in fundatione ordinis Eremitici minimè colorem habitus determinauisse. Duppliciter enim potest ordinis fundator determinare colorem habitus; primò, vtendo illo; & hoc modo Augustinus, & Benedictus determinauerunt colorem nigrũ; & in hoc sensu dixerunt Iordanus, & Antoninus, quòd Sedes Apostolica habitum per S. Augustinum dudum determinatum declarauit. Secundò, præcipiendo illum; & hoc modo neque Augustinus, siuè pro Eremitis, siuè pro Canonicis, neque Benedictus, neque Franciscus præceperunt determinatè aliquem colorem; & ex defectu huius præcepti, tàm in Augustiniano, quàm in Benedictino, & Franciscano orta est aliquando diuersitas in colore, & in aliquibus accidentibus; licèt primis temporibus conseruaretur vniformitas vsu, & consuetudine; & sicut licèt B. Benedictus portauerit colorem nigrum, tamen ad eum suos Monachos non astrinxit; sic & Augustinus, sicut & Franciscus; vnde falso Pennotus, vbi supra num. 2. pag. 74. ait. *Nec vllus author, aut fundator ordinis hactenus inuentus est, qui colorem habitus essentialis eiusdem ordinis in electione suorum discipulorum reliquerit, vt vel nigro, vel albo, pro eorum libito vterentur.* Falso inquam Pennotus hæc addit, quia & Benedictus, & Franciscus colorem habitus essentialis non determinauerunt; addo neque Augustinus determinauit colorẽ Birri, quæ illi est vestis Canonicorum; vel dicat Pennotus, vbi Augustinus colorem Birri determinauerit, & vtrum etiam modò sit eiusdem coloris, & formæ in omnibus Canonicis Regularibus.

a Lib. 2. cap. 26 pag. 73.
b Cap. 4. § 3.

S. Augustinus colorem Birri Canonicis non determinauit.

19 Vnde orta sit dubitatio de vero colore habitus inter Congregationes Augustinianas.

Ex defectu ergo determinationis coloris, & aliquorum accidentium habitus Augustiniani, ortum est, vt variæ Congregationes Eremitarum S. Augustini in colore, & aliquibus accidentalibus differrent; hinc habet verum, quod Iordanus, & Antoninus scripserunt, dubitatum fuisse tempore vnionis, quis esset verus habitus Augustinianorum, & Sedem Apostolicam aspiciẽtem ad primariam ordinis Originem, habitũm per S. Augustinum determinatũ, nempe vsu, non præcepto, illis declarauisse, scilicet in vnione Generali an. 1256. cùm tamen ante eam Gregorius IX. anno 1240. in eorum optione reliquisset, vt colorem album, vel nigrum, sibi determinarent.

20 Habitus D. Fulgentij quoad substãtialia conuenit cũ habitu Augustiniano.

Fulgentij etiam habitus omninò conuenit, cum habitu Augustiniano quoad essentialia: color enim naturalis lanæ, quo vtebatur Fulgentius, erat color essentialis habitui Augustiniano, licèt modò ex præcepto Ecclesiæ determinatus sit ad nigrũ. Vestimenta etiam Fulgentij maximè conueniunt cum habitu nostro, vt dicemus circa tertium testimonium. Neque oportet habitum Monasticum esse omninò determinatum quoad vnum colorem, & quoad materiam, & formam, vt constat ex dictis de ordine S. Benedicti, & S. Francisci, licèt enim debeat ab indumentis aliorum ordinem distingui, tamen potest stare hæc distinctio, sinè determinatione vnius solius coloris, & vnus materiæ, & vnius formæ, vt patet ex dictis.

Hinc etiam fit, quòd Eremitæ Bictrinenses, non statim obedierint, sed supplicauerint, & appellauerint à præcepto Greg. IX. quia cùm non differrent in essentialibus, à vero habitu S. Augustini, volebant in vsu, & consuetudine pristina conseruari, licèt malè vellent potiùs relinquere corrigiam, quàm colorem habitus. 21

Hinc colliges, quàm conformiter ad pristinam institutionem, & vsum retinuerint habitum Augustinianum Congrega- 22

22 Conformiter ad primã institutionẽ retin.

tiones

nuisse habitũ Augustinianũ congregationis Guillelmitarum, Fratrũ Eremitarum, S. Ioannis Boni, S. Augustini, & Brictinẽsium ostenditur.

gationes Guillelmitarum, Fratrum Eremitarum S. Ioannis Boni, & S. Augustini, & Brictinensium; de Guillelmitis constat ex Bulla Innoc. IV. data Lugduni Nonas Ianuarij anno 6. Pontific. atque adeò anno Christi 1249. quam ex Sampsone Haio,[a] refert M. Marquez,[b] ibi Pontifex. *Cùm igitur dilecti filij Prior, & Fratres Eremitarum in partibus Alemaniæ ordinis S. Guillelmi, vestiti laneis cucullis, & curtis vsque ad cauillam, seu iuncturam pedis, cum manicis benè latis, & longis nullo alio super induto colore, n si quem secum lana earum causa materiæ primordialis ipsa contraxit, latis quoque circumcincti corrigijs, desuper cum congruis religioni cultellis, & baculos deferentes in manibus, & calceati incedere teneantur secundùm sui ordinis instituta.*

a Lib de veritate vitæ, & ordinis D. Guillelmi, pagina 72.
b Cap. 13. § 13 pag. 232.

23 De Eremitis S. Ioannis Boni constat ex Bulla Greg. IX. (extat in Archiuo Romano num. 5. & apud Empoli, pag. 126. constit. 5. Greg. IX.) data Laterani 9. Cal. Aprilis ann. 14. Pontific. atque adeò Christi 1240. quam affert Marquez, cap. 3. in principio, pag. 16. ibi: *Dudum apparuit in partibus Lombardia religio, cuius professores vocati Eremitæ Fr. Ioannis Boni ordinis S. August. nunc succincti tunicas cum corrigijs, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebant, pecuniam pro eleemosynis, alijsque subsidijs deposcentes.* Et infra. *Ad vtrorumque quietem prouidimus statuendum, vt prior, & vniuersi, ac singuli fratres prædicti ordinis S. August. in exterioribus vestimentis, quæ albi, vel nigri debebant* (ita legit Marquez, & petit ipse contextus. At verò Vuadingus,[c] & Ludouicus de Angelis,[d] in simili Bulla Alexandri IV. legunt, *debeat*, quod tamen contextui non quadrat, vt legenti, & intelligenti patet. *Esse coloris; quorum altero, videlicet nigro, iam electo ab eis, ipsos volumus manere contentos; largas & protensas manicas, quasi ad instar cucullarum, & desuper ipsa ferant amplas corrigias, & patenter omnibus apparentes, ita quòd omnes cincti de foris eas vestibus nequaquam contegant, & portantes in manibus baculos quinque palmorum grandium, ac expressè in eleemosynarum petitione, cuius sint ordinis declarantes, adeò suarum vestium longitudinem temperent, quòd à quibusque ipsorum calceamenta liberè videantur.* Eadem de verbo ad verbũ habet Alexand. IV. in quadam Bulla, quam adduxit Vuadingus,[e] data Laterani 8. Cal. Martij ante vnionem generalem ordinis, anno 2. Pontific. & idem Alex. in alia Bulla ad Archiepiscop. & Episcop. Lombardiæ, Thusciæ, &c. data Anagniæ 8. Cal. Iulij anno 2. Pontificatus, atque adeò Christi 1256. post generalem ordinis vnionem, transcripta à Marquez,[f] & Vuadingo,[g] qui refert illam datam 15. Cal. Iulij; & idem Alexander in alia Bulla data Anagniæ Idibus Octobr. anno 2. quam adduxit Marquez,[h] vbi loquens de toto ordine iam vnito, sic loquitur; ad Episcopos Alexander. *Ex tunc verò ipsos tantummodò ad assumendum, & deferendum cucullas nigras omninò, tinctas, vel non tinctas, non ad aliqua alia compellatis.* Hæ duæ vltimæ Bullæ extant in Archiuo nostro Romano, num. 21. & apud Empoli, pag. 12.

c In suo apologetico, § 4. nu. 3. pag. 43.
d De vita, & laudibus D. Augustini, libro 4. cap. 24. fol. 125.
e § 4 nu. 14. pag 53.
f Cap 4 § 9. pag. 10.
g § 4 nu. 16. pag. 56.
h Vbi supra, pag 51.

24 De Eremitis verò S. Aug. (de quibus extat in Archiuo Romano ordinis, num. 9. & apud Empoli in Bullario, pag. 12. Constitutio. 9. Alexandri IV. qui Bullam Innocentij confirmauit die 15. Iulij anno 1255. data Laterani 15. Cal. Martij anno 11. Pontific. atque adeò 15. Februarij anno 1254. in qua Innocentius approbauit Constitutiones Eremitarum Thusciæ ordinis S. August. factas de consilio Cardinal. Richardi, & Abbatum Cisterciensium de Tallera, & Fossæ nouæ, & huius Constitutionis meminisse videtur Coriolanus,[i]) patet ex determinatione Richardi Anibaldensis Cardinal. S. Angeli, & Protectoris, quam habet Vuadingus,[k] & ferè totam adduxerat Ludouicus de Angelis,[l] data Assisij 9. Cal. Iulij anno 11. Pontific. atque adeò Christi 1253. nouem diebus post determinationem Richardi Card. ibi: *Vndè habito consilio, quorundam fratrum vestrorum discretorum, tenore præsentium duximus statuendum, quòd fratres vestri ordinis professi, deferant cucullas nigras, prout haberi poterant in cuiuslibet. Prouincia, tamen non tinctas, vel accidentaliter coloratas, desuper corrigijs cinctas, & in manu crocias,* (ita vocat baculos) *in quarum superiori parte non sit ... lignulum sed directum.*

i In Chronico, pag. 47.
k § 4. nu. 12. pag 51.
l De vita, & laudibus D. Augustini, libro 4. cap. 24. fol. 126.

25 De Brictinensibus liquet ex eorum Constitutionibus à Gregor. IX. Perusij 3 Idus Martij anno 8. Pontificatus, atque adeò Christi 1235. approbatis, quas adduxit Marquez, cap. 14. §. 3. pag. 269. & habentur originaliter in Archiuo nostro Romano, nu. 3. & apud Empoli in Bullario, pag. 123. ibi Pontifex. *Laudabiliter statuistis, vt fratres vestri ordinis, de colore, seu valore vestiũ minimè contendentes, semper in eis vilitatem obseruent, & quatuor tunicis, vna cuculla, & duobus scapularijs sint contenti. Item quilibet frater cingatur desuper ampla corrigia, non consuta, & illa contentus existat.* Sic ergo omnes hæ congregationes, licèt in accidentibus discreparent, tamen essentiam coloris, & habitus Augustiniani conseruarunt, nempe tunicam,

eam, siuè cucullam, scilicet cum caputio & corrigiam, colorem autem naturalem lanæ, siuè in album, siuè in nigrum inclinantem.

26 Tertium testimonium in fauorem habitus Eremitarum S. Augustini est authoris vitæ S. Fulgentij Episcopi Ruspensis, cap. 18 quæ extat apud Surium die 1. Ianuarij, & in principio operum eiusdem sancti editionis Lugdunensis anno 1622. apud Claudium Landij, ibi. *Vna tantum vilissima tunica, siuè per æstatem, siuè per hyemem, patienter indutus. Orario quidem, sicut omnes Episcopi nunquam vtebatur, pelliceo cingulo tanquam Monachus vtebatur; sic studio humilitatis ambitionem vestium fugiebat, vt nec ipsa calceamenta suscipiens Clericorum, aut vltimis caligis in tempore hyemis, aut caligulis in tempore æstatis vteretur. Intra Monasterium, sanè interdum soleas, accipiebat, frequenter nudis pedibus ambulabat.* Et infra. *In qua tunica dormiebat, in ipsa sacrificabat.*

Tertium testimonium pro habitu Eremitarum S. Augustini.
Circa an. 520.

27 At S. Fulgentium fuisse Eremitam Augustinianum (præterquam quòd ex concessione Summorum Pontificum, de illo vt de Monacho Augustiniano Diuinum Officium celebramus) tradidere testes nō domestici, neque infimæ notæ, nempe Ioannes Molanus, [a] P. Fr. Antonius Iepes, [b] Gaspar Escolanus, [c] & vnus instar omnium illustrissimus Cardinal. Baron. [d] qui sic habet: *Sed vnde huiusmodi, quam refers, Monastica institutio fluxit in Africam; Si rectè memoria tenes, non ab alio, quàm à S. Aug. qui eandem ex Romana, & Mediolanen. Ecclesia primitùs mutuatus in Africam inuexit, atque latissimè propagauit; vt planè intelligas, quam S. Fulgentius est professus monasticam regulam, ab ipso S. Augustino deriuasse; diuersique ordinis ab eo institutas fuisse classes, aliorum nempe, qui in Ciuitatibus degentes Clerici cùm essent, vnà simul degentes cœnobitica Monachorum instituta seruarent, quibus cum idem factus Episcopus habitauit: aliorum verò, qui procul à Ciuitatibus degentes, eius essent vitæ, atque vestitus, cuius hic vides Fulgentium esse cultorem; nempe vna induti tunica, eademque pellicea zona constricta, quam nec soluerent dormituri.*

Testes extranei asserentes D. Fulgentiū fuisse Eremitam Augustinianum.
[a] Lib. 1. de Canonicis Regularibus. c. 8.
[b] To. 3. Chronicorum anno 725.
[c] Lib. 9. Historiæ Valentinæ, c. 20. nu. 2
[d] Tom. 6. Annal. ann. Christi 504.

28 Sed respondet Pennotus, [e] Fulgentium, neque Augustini discipulum fuisse, quia Augustinus obijt anno 430. vel 431. & Fulgentius suam ætatem produxit, vsque ad ann. 517. & ampliùs; neque Augustini habitum gestasse, quia Augustinus Birrum, & tunicam lineam, & cœtera suis Clericis communia indumenta portauit, vt constat ex serm. 2. de communi vita Clericorum; Fulgentius autem non sic induebatur; & his addit. Primò Pennotus se valdè mirari Baronium tam asseueranter id affirmare, cùm tamen suæ assertionis nullam etiam leuissimam coniecturam producat. Secūdò esto is fuisset Augustini habitus, quem Fulgentius ferebat, quæ causa est venerabilibus Eremitis pro huiusmodi habitu tantoperè tumultuari, cùm Fulgentij habitus ab eo, quem ipsi nunc gerunt, toto cœlo distet.

Responsio Pennoti.
[e] Lib. 1. c. 40 nu. 3. pag. 125

Verùm hæc responsio Pennoti, plura continet, vel superflua, vel falsa. Primò, quia nemo dixit B. Fulgentium fuisse Augustini discipulum: quia ab illo in viuis agente didicerit; sed quia eius vestigia, & viuendi normam imitatus est. Vnde inutiliter probat latè Fulgentium esse non potuisse Augustini discipulum: quia diuersis temporibus vixerunt. Secūdò, quia quamuis demus Augustinum in Episcopatu portasse Birrum, & lineā tunicam, nihilominùs non sequitur, quòd habitus Fulgentij non sit idem, cum habitu quem Augustinus portauit tempore Presbyterij, vel saltem ante presbyterium. Deinde, quia Birrus, & tunica linea tēpore Augustini non erant indumenta propria Clericorum religiosorum; sed communia omnibus Clericis, quibus vtebantur, dùm in Ecclesia diuinis interessent, sicut modo similibus indumētis vtuntur Canonici Ecclesiarum Cathedralium. Erant ergo indumenta propria Clericorum pro diuinis agēdis, siuè ij Clerici essent Regulares Canonici, siuè Monachi, siuè sæculares. Et hinc erat, quod Augustinus ait: serm. 2. de communi vita Cler. de Birro, & tunica linea loquens: *Si quis meliorem dederit, vendo, quod & facere soleo, vt quando vestis non potest esse communis, pretium sit commune.* Non posset autem vendere, nisi ea veste vterentur etiam alij Clerici sæculares, quibus vendi poterat; religiosis enim suis non poterat. 29

Impugnatur, & falsa continere aperitur.

Birrus, & tunica linea tempore Augustini non erant indumenta propria Clericorum Regularium, sed cōmunia omnibus Clericis

Ad id autem, quòd primò addit, duo dico. Primum est, pro nostra parte habemus Card. Baron. qui eam asseueranter affirmat, vt fatetur ipse Pennotus. Secundum est. Magis ego miror Pennotum asserere, quòd Baronius nullam suæ assertionis etiam leuissimam coniecturam produxerit; Baronius enim loco allegato, inde probat Fulgentium fuisse Monachum Augustinianum, quia Monachismus Africæ, vt ipse probauerat, fuerat ab Augustino ex Ecclesia Mediolanensi, & Romana inductus, vnde à Petiliano appellatus fuit institutor 30

tutor Monachorum, vel vitæ monasticæ Monachorum, vt Augustinus tradit, & cōtra literas Petiliani, cap. 40. Hæc autem coniectura est, neq; leuissima, sed satis efficax.

31 Ad id, quod secundò addit, dico etiam duo. Primum est. Eremitæ Augustinani nō tumultuantur pro habitu D. Fulgentij, sed ex illo religiosè desumunt argumentum ad conuincendam antiquitatem sui habitus. Secundum est. Habitus B. Fulgentij ab eo, quem nunc gerimus, non distat toto cœlo: imò maximè congruit cum nostro, hoc excepto, quòd modo vti non possumus colore albo, vel nigro, sed determinatè vti debemus, colore nigro; quòd autem in alijs ille habitus conueniat cum nostro, sic ostendo. Habitus Fulgentij constabat quatuor rebus, casula, & subtus casulam pallio, & suptus pallium tunica vilissima, quæ præcingebatur cingulo pelliceo. Nos autem modo induimur cappa (quam Hispanicè dicimus manto) veluti casula, seu cuculla; cuculla enim apud Monachos Gallicanos, vt supra retulimus ex Theodemaro ad Carolum Magnum, idem erat quod apud Italos cappa; (vel dicendum casulam fuisse indumentum Monachi iā facti Clerici, vt tradit Angeles, [a] sic explicans illud Isidori lib. 1. officior. cap. 26. *Planeta, siue casula, non est fas vti Monachis*; & hæc explicatio congruit authori vitæ S. Fulgētij, cap. 18. ibi: *Casulam pretiosam, vel superbi coloris &c.*) Et subtus cappam caputio, quod correspondet pallio Africano, quod erat veluti mozzeta Canonicorum; & subtus caputium induimur tunica; (quam Hispanicè dicimus, saia) eamque præcingimus corrigia. Quid similiùs, & congruentiùs? & hinc facillimè dissolues omnia, quæ in contrarium habet Pennotus. [b] Adde, huic explicationi quadrare ea, quæ Hieron. ait in vita Hilarionis; *Omnes diuitias suas ei relinquens, Euangelium scilicet, & tunicam laneam, cucullam, & palliolum*, vbi nomine Pallioli, videtur intelligi caputium, & nomine cucullæ cappa, & nomine tunicæ ea vestis, quam præcingimus corrigia. Et quòd nomine Pallij intelligatur caputium, clarè constat ex Cassiano, lib. 1. c. 7. ibi. *Post hæc angusto pallio, tam amictus humilitatem, quàm vilitatem pretij, compendiumque sectantes, colla pariter, atque humeros tegunt &c. ita planetarum atque birrorum pretia simul, ambitionemque declinant.*

Habitus D. Fulgentij nō distat ab eo quem nunc gerunt Eremitæ Augustiniani.

a Lib. 4. de vita, & laudibus August. cap. 15 fol. 85. pag. 2.

b Lib. 1. capit. 26. num 4.

32 Quartum testimonium est Abbatis Ioachimi, [c] vbi ea verba habet, quæ teste D. Antonino. [d] Quidam Religiosus Augustinianus in quodam opere citabat: is est Hēricus de Vrimaria in Tractat. de Origine Eremit. S. August. ab eoque ibi adduci testatur Fr. Franciscus Biuarius Cisterciens. [e] verba apud Antoninum, sic referuntur: *Quidam religiosus dicti ordinis* (scilicet Eremit. S. August.) *Sic scribit: Reuelatum fuit prophetico spiritu Abbati Ioachim, qui sic in expositione super Apocalypsim scripsit, de Fratribus ordinis S. August. surget ordo, qui videtur nouus, & non est; indutus nigris vestibus, & desuper zona. Hi crescent, & fama eorum diuulgabitur, & prædicabunt fidem, quam & defendent vsque ad mundi consummationem in spiritu Eliæ Prophetæ. Qui ordo Eremitarum æmulantium vitam Angelorum. Quorum vita erit quasi ignis ardens in amore, & zelo Dei, ad comburendum tribulos & spinas, hoc est ad consummandum perniciosam vitam prauorum, ne mali amplius abutantur patientia Dei.* Vnde noster Syluester Meucius de Castilione Aretino, cuius opera & studio typis mandatus est Abbas Ioachim in Apocalypsim, Venetijs die 18. Martij, anno 1527. in Epistola dedicatoria ad Ægidiū nostrum Viterbiensem Cardinalem scripta Venetijs in loco insulari D. Christophori à Pace, Cal. Februarij an. 1527. post adductum testimonium Abbatis, sic subdit. *Idem quoque memorans Dominus Vlricus* (debet dicere Henricus) *de Vrimaria, & ipse nostræ religionis Doctor egregius, in tractatu de ipsius ordinis Origine, adiecit.* Et quia virtute radicis rami in altum, & longum naturaliter producuntur, ideo virtute institutoris, ac fundatoris, aliorumque successorum, qui fuerunt sanctitatis eximiæ, ac huius ordinis primarij fundatores, verisimiliter præsumendum est, quòd super eorum filios, & posteros per Diuinam clementiam benedictio copiosa descendet. *Hæc ille. Ipse enim ordo à parente nostro B. Augustino fundatus extitit, à quo regulam, viuendique formam accepit, nec in dubium verti potest. Quòd & idem Ioachim hic in parte prohæmiali testatur dicens.* Ordo Eremitarum fundatus fuit à B. Augustino in Africa. Hæc Syluester. Testimonium autem Ioachimi in parte prohæmiali habetur in introductorio in Apocalypsim, cap. 20. & est huiusmodi. *Quartus ordo institutus est in Africa à B. Augustino; & ipse designatus est in Iuda; quo videlicet tempore etiam sacris virginibus qualiter viuerent in Ecclesia Christi, tam ipse Augustinus, quàm Ambrosius, & Hieronymus, qui eo seniores erant tempore, libros doctrina morum lucidos tradidisse noscuntur.* An verò hic ordo ab Augustino institutus in Africa esset Eremitarū, vel Canonicorū, Ioachimus

Quartum testimoniū pro habitu Eremitarum S. Augustini.

c 4 p. Expositionis in Apocalypsim, textu 11. cap. 14. aliàs cap. 14. tex 11. dist. 7. fol 176 pag. 1.

d 3. p tit. 24. c. 14. fol. 234. pagina 2.

e In Apologetico contra Pennot. §. 6. pag. 482.

non amplius expressit; innuit tamen se de Eremitis agere, tum quia subdidit institutionem Canonicorum Regularium, tum quia agit de ordine instituto ab Augustino; at Augustinus non instituit, sed restituit, & reformauit ordinem Canonicorum Regularium.

33 Obiecta Pennoti.

a Lib. 1. cap. 51. num. 1. & 2. pag. 167.

Sed respondet Pennotus plura; primum est, a in his verbis nihil omninò de Augustino, sed neque de ordine Eremitarum, qui nunc est, necessariò intelligi debet. Quis enim scit an hæc prophetia, vsque in hanc diem impleta fuerit? Secundum, quia potuit de Guillelmitis Eremitis; aut Iambonitis loqui, post quos exortos prophetauit, cùm vixerit paulò ante Concil. Lateranense circa ann. 1200. Tertium est, quod licèt ordo Eremitarum in genere sumptus longè ante Concilium Lateranense fuerit institutus, ante quod etiam ordines D. Guilelmi, & Fr. Ioannis Boni fuerunt instituti; tamen non sequitur ante dictum Concil. fuisse institutum ordinem, qui nunc dicitur Eremitarum D. August. Quartum est, Abbas Ioachimus, malè audit ab Antonino, 2. p. tit. 17. cap. 1. §. 12. (quem Marquez, cap. 20. §. 1. numerat inter Authores; qui Abbatem Ioachimum, vt veridicum Prophetam, suscipiunt ac venerantur) à Card. Bellarmino, & Ioanne Trithemio in lib. de Scriptoribus Eccles. in Ioachimo, à Card. Baronio tomo 12. anno 1164. ab Alphonso de Castro, aduersus hæreses, verbo, *Apostoli*, hæresi. 1. & quidam eius libellus contra Petrum Lombardum damnatus est in Concilio Lateranensi, & refertur in C. *Damnamus*, de Summa Trinitate, & Fide Catholica.

34 Responsio ad primum.

Ad primum Pennoti responsio. Tunc vaticinationes censeri impletas, quando res existentes congruunt prophetiæ: at in præsenti res ipsa congruum prophetiæ. Surrexit enim ordo Eremitarum S. August. qui videbatur nouus; & non erat nouus, quia ab Augustino descenderat; & qui nigris vestibus induitur, desuper zona præcinctus. Quid clarius, vt prophetia hæc de ordine Eremitarum S. Augustini, licèt de Augustino nihil exprimat, intelligatur? & ita illam intellexerunt, religiosus ille Augustinianus, quem Antoninus non improbat, b & sequitur Antonius Posseuinus tomo 1. verbo, *Ioachimus Abbas*; & P. Franciscus Biuar Cisterciensis, c vbi ait: *Velit nolit Pennotus, manifesta est prophetia Eremitarum S. Augustini.* Fallitur tamen, quatenus dumit Eremitas S. August. post illam prophetiam;

b 3. p. tit. 24. ... ante § 1.

c In Apologetico contra Pennot. an. 1627. § 6. pag. 403.

fuisse eo habitu, & cingulo incinctos; is enim habitus à temporibus Augustini est Eremitarum Augustinianorum, vt probabimus in hoc puncto vnico; sed ita oportebat asserere; ne in aliquo aduersaretur R. P. Fr. Lucæ Vuadingo sibi amicissimo, cuius consilio, & iudicio se adiutum fuisse ipse fatetur. d

d In Apologia Chronici Flauij Dextri § 5. pag. 20.

35 Responsio ad secundum.

Ad secundum respondeo prophetiam, non congruere Guillelmitis, aut Iambonitis, nisi prout in vnione generali effecerunt vnum corpus cum ordine Eremitarum S. August. tunc enim verificatur, quod surrexerit ordo nouus, nouitate augmenti, & inhabitationis in Ciuitatibus, qui tamen non erat nouus propter antiquitatem institutionis ab Augustino. Cæterùm de Guillelmitis, aut Iambonitis per se sumptis, verificari nequit. De Guillelmitis probatur ad hominem, & ad rem. Ad hominem, quia, vt benè aduertit P. Biuar, vbi supra, ipse Pennotus, e sic ait. *Patet quòd habitus Eremitarum D. Guillermi longè diuersus erat, tum ex Eremitis dicti ordinis, qui cum illo habitu permanserunt, qui non erat cucullà nigra sed tunica alba, cum mantello albo, vnde & vocati sunt, mantelli albi*; Quomodo ergo dicere potest de ijs verificatam esse prophetiam, quæ prædicit Eremitas indutos tunica nigra, nigris vestibus desuper zona præcinctis? Tam consequenter loquitur, qui pro voluntate potiùs, quàm pro intellectu loquitur. Ad rem verò, quia de ordine Guillelmitarum, qui circa annum 1156, surrexerat, verificari non potuit post prophetiam Ioachim, quòd surgeret, & videretur nouus, dum non esset nouus. Aut dicat Pennotus quando, & quomodò id accidit ordini Guillelmitarum prout separato ab ordine Eremitarum S. Augustini? De Iambonitis verò clarè ostenditur. Qua enim ratione de illo prout separato à corpore Eremitarum S. Augustini dici potuit; quòd licèt videretur nouus, non tamen erat nouus, si incepit post annum 1200? verificatur ergo prophetia de ordine Eremitarum S. August. prout vnito tempore Innocentij IV. & Alexandri IV. tunc enim surrexit in nouum splendorem, & licèt videretur nouus propter inhabitationem Ciuitatum; non tamen erat nouus propter antiquitatem institutionis factæ ab Augustino.

e Lib. 1. c. 46. num. 5.

36 Responsio ad tertium.

Ad tertium dico, quòd non solum ordo Eremitarum in genere, sed etiam in specie ordo Eremitarum S. August. qui nunc est, fuit institutus ante Concil. Lateranense, vt habetur expressè in C. *Religiosorum*, de religiosis

giosis domibus in 6. §. *Cæterum Eremitarum S. August. & Carmelitarum ordines, quorum institutio Concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere* Quid clariùs?

37 *Ad quartum respondentur plura. Primum est.*

Ad quartum dico plura. Primum est. M. Marq. cap. 20. non §. 1. vt malè citat Pennotus; sed §. 5. pag. 347. non enumerat Antoninum inter suscipientes Ioachimum, vt veridicum prophetam; sed inter eos, qui asserũt famam fuisse tempore ipsius, quòd Deus illi contulerit Spiritum prophetiæ. Ecce verba M. Marquez: *Solus calamus Abbatis Ioachimi maioris ponderis est, quàm calamus 20. authorum propter magnam eius antiquitatem, & ingentem existimationem inter homines literatos; præterquam, quòd eius tempore, vt certum habitum est, quòd Deus illi tribuit Spiritum prophetiæ, vt affirmant Guillelmus Parif. in lib. de virtutibus. S. Antoninus 1. par.* (potiùs 2.) *tit. 17. cap. 1. §. 12. Martinus Polonus, sub Frider. Primo, & Eugenio III. Sixtus Senensis, lib. 4. Bibliotheca sancta; Fasciculus temporum in Alexandro III. ann. 1164. Sylnester Meulius de Castilione in Epistola ad Card. Ægidium Viterbiens. Matthæus Palmerius anno 1186. Robertus Aurelius, lib. 1 rerum indicatarum, cap. 5. & Doctor Illescas, lib. 5. Historia Pontificalis, cap. 27.* Hoc autem tradit Antoninus, ex Vincentio Beluacensi, sic enim habet, vel ipso Pennoto teste: *De quo Ioachim fertur, quod cùm priùs non multùm ab homine Doctore didicisset, denum intelligentiam diuinitùs accepit à Deo.*

38 *Secũdum est.*

Secundum est. Scio Ioachimum à pluribus citatis à Marquez benè audire, & à pluribus citatis à Pennoto malè audire. Addam ego in vtramque partem nonnullos. Contra Ioachimum stare videtur Bonauentura,[a] ibi de vaticinijs aduentus Antichristi, & similium futurorũ loquens, sic ait. *Quibus etiam viri graues, & deuoti plusquam oporteat creduli extiterunt, de scripturis Ioachim & aliorum vaticinantium varias interpretationes extrahentes. Quæ etiamsi vera essent, & authentica, tamen religiosi plurima inuenirent, in quibus fructuosiùs occuparentur.* Videtur autem loqui D. Bonau. de Fratre Ioanne Parmensi, prædecessore suo in Generalatu, de quo D. Antoninus agens de S. Bonauent. sic loquitur. [b] *Fr. Ioannes Parmensis prædecessor suus, per doctrinam Abbatis Ioachim in designatione finaliũ temporum deceptus, coram Domino Caietano Protectore ordinis, & præfato generali, quæ adstruxerat, deduxit.*

a In Tract. de Processu religionis process. 7 c. 19 fol. 87. pag 1.

b 3. p. tit. 24. c. 8 fol 244 pagina 2.

39 *Authores qui Abbati Ioachimo fauent*

At fauent Ioachimo Bartholomæus de Pisis Franciscanus in lib. Conformitatum, quem scripsit anno 1385. vbi passim illum laudat, & approbat eius vaticinia de ordine Prædicatorum, & Minorum: Matthæus, siuè Mathias Palmerius,[c] sic ait: *Ioachim Abbas vir prophetico spiritu plenus, & in scientia Sacrarum literarum doctus in Calabria floret.* Petrus Bizarus,[d] loquens de quarta Christianorum in Syriam expeditione, vbi de Philippo Galliæ, & Richardo Angliæ Regibus refert, quod ijs antequã è Sicilia soluerent, de illius expeditionis successu Ioachimum Abbatem, tunc in Calabria apud Monasterium Floris eximia laude florentem, consulentibus, cum respondisse, illos quidem ituros esse, at parùm esse profecturos, quòd nondum diram belluam sua fata appeterent, nec terræ sanctæ recipiendæ dies illuxisset. Nec verò falsus extitisse vates Ioachimus, siuè illorum contentione motus, siuè cœlesti numine afflatus videri debet, cùm eius Vaticinium, cum rerum successu, non parum quadret. Hector Boethius.[e] *Vixit Abbas Ioachimus Calaber, vir miræ sanctitatis; qui eximios in Apocalypsim, ac Prophetas edidit Cõmentarios.* S. Antoninus (vt videas, quo iure Pennotus carpserit Marquez eo quòd Antoninũ, vt Pennotus falsò vult, numerauerit inter suscipientes Ioachimum, vt veridicum Prophetam,) sic inquit.[f] *Abbas Ioachim institutor Floriacensis Monasterij, etiam in suis libris, & expositionibus scripturarũ, prædixit ordinem Prædicatorum futurum, mandans suis, vt cùm exurgeret, cum omni reuerentia eos susciperent, & deuotione. Quòd & fecerunt, cum cruce, & processione obuiam euntes.* Sanè si hoc testimonium vidisset Pennotus, minùs acriter in Marquez inuectus fuisset. Fr. Franciscus Bivar Cisterciens.[g] dicit Ioachimum fuisse in vita, & in morte miraculis illustratum, & in tota Calabria pro beato habitum: &[h] in eius defensionem adducit vltra 20. testes antiquos & graues.

c In Chronico sub anno 1186.

d In Annalibus Genuæ, pag. 609.

e In historia Scotorũ, lib. 13 fol 279.

Absit Pennotum M. Marquez carpere ostenditur.

f 3. p. tit. 23. c. 3. in principio fol. 193. pag. 2

g In Apologetico contra Pennotum, §. 1. num. 3. pag. 469.

h § 6. p. 481.

40 *Tertium est.*

Verùm quidquid sit de approbatione reuelationum, seu prædictionum Abbatis Ioachimi, tamen eius antiquitas negari nõ potest; & sicut religiones S. Dominici, & S. Frãcisci admittunt prædictionem illius de ipsis, ita etiam religio D. Augustini. Neque enim omnes illius prædictiones veræ fuerunt, & ea sola fuit Apocrypha, quæ de Augustiniano ordine sermonem instituit.

41 *Quintum testimoniũ pro habitu Eremitico S. Augustini. Circa an. 1356*

Quintum testimonium est Iordani,[i] cuius omnia verba transcripsit Antoninus,[k] qui ait: *Et quoniam tunc* (scilicet tẽpore vnionis generalis anno 1256.) *inter illos fratres simplices dubitabatur quis esset verus habitus eorum, hinc est quod Sedes Apostolica respiciens ad primariam ordinis Originem habitum superiorem eis de-*

i Lib. 1. Vitas Frat. cap. 14.

k 3. p. tit. 24. c. 14 § 5.

eis determinauit, imò veriùs dudum per S. Augustinum determinatum declarauit, statuendo videlicèt, quòd eorundē Fratrū ordinis scilicet Eremitarum S. August. habitus exterior esset cuculla nigri, & nullius alteriùs coloris, cum longis, & protensis manicis; desuper corrigia ampla cincta, habitu subteriore eis remanenti secundum ordinationem ordinis, authoritate nihilominùs adhoc Sedis Apostolicæ accedente. Quomodò autē habitus Augustinianorū ab Ecclesia determinatus fuerit, diximus circa secūdū testimonium; & explicat P. Franciscus Suarez,[a] id factum fuisse, vel respiciendo ad primam institutionem; vel declarando in sua prima institutione nullum determinatum habitum habuisse A D. Augustino.

a Tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 9. nu 18

41 Sextum testimonium pro eodē habitu.

Circa an. 1360

Sextum testimonium est Francisci Petrarchæ, lib. 2. de vita solitaria, ibi: *Inter cætera Pisani montis otia delectatus illic Eremitico habitu traxisse moras creditur*; hoc est, in eo habitu quoad essentialia, quem illi tribuit Baptista Mantuanus Ordinis Carmelitici, lib. 2. Vitæ S. Nicolai de Tolentino, ibi.

Alba subest nigræ, duplicique obnubit amictu
Tempora, proximior nudo candore niuali
Albicat, exterior fuligine tingitur atro.
Veste sub hac olim, Pater Augustinus Eremū
Inuoluit, postquam Christum suscepit, & ante
Libaret quàm sacra Deo, triterida totam.

42 Septimum testimoniū pro eodem Eremitico habitu.

Circa an. 1512 & 1517.

Septimum testimonium est Iulij II. & Leonis X. qui in Bullis, quæ habentur in Priuilegijs ordinis, pag. 44. & 45. & diriguntur Ægidio Viterbiensi Augustiniani ordinis Generali, & postea S. R. E. Cardinali, de Eremitis S. Augustini loquentes, sic habent; *Vt Fratres sub Augustini regula, & habitu altissimo famulantes, eiusdem ordinis institutum obseruent*; eo scilicet habitu Augustini, quo Augustinum in hymno ab Ecclesia approbato canimus indutum fuisse nempe.

Veste nigra hic indutus,
Præcinctus corrigia,
Vt Ioannes redimitus
Est zona pellicea.

43 Prima Pennoti responsio.

b Lib. 1. c. 40. nu. 9. pag. 126

Sed tam manifesto testimonio duorum Summorū Pontificū respondet Pennotus,[b] dupliciter. Primò Pontifices non voluisse hanc controuersiā dirimere, sed solùm innuere, quòd cū venerabiles Patres Eremitę B. Augustini regulā profiteātur, & habitum sub eadem regulā, illis à Sede Apostolica præscriptū, deferant, eiusdē regulę, & instituto rū dicti ordinis ęmulatores esse debēt.

44 Infringitur.

Sed quis nō videt sensū hunc extortum esse, & longè alienū à mēte Pontificū? licèt enim Pontifices, nō agant ex professo de eā lite dirimenda; illam tamen incidēter dirimūt; sicut enim regulā appellāt Augustini, ita & habitū; ibi. *Sub Augustini regula, & habitu*; ergo sicut ex ijs verbis tenemur regulā ab Augustino editam fateri, ita & habitū ab Augustino institutum, quoad essentialia; sicut enim dici non potest regula Augustini, nisi ab Augustino sit edita, ita neq; habitus Augustini, nisi ab Augustino sit institutus.

45 Secunda Pennoti responsio ibidem.

Secundò respondet Pennotus, esse textum in C. *si Papa*, de Priuilegijs in 6. communiter allegatum, quòd verba narratiua Bullarū non probant. Sed contra hanc responsionem est: quod verba narratiua literarum Pontificalium, sunt in duplici differentia. Alia, super quæ gratia, & intentio Summi Pontificis fundatur; & alia, super quæ non fundatur. Rursus ea, super quæ fundatur gratia, vel intentio Pontificis, vel sunt narratiua de facto ipsius Pōtificis; vel de facto alieno. Quo posito dico, cū glossa in Clemētina, *literis*, de probationibus, verbo, *Fecisse narramus, distingue narratiua rescriptorum Papalium; aut super his non fundatur intentio Papalis, & tunc non probant, vt in decretali, Si Papa*: (nempe, de Priuilegijs in 6.) *aut fundatur, & tunc subdistingue, aut sunt de proprio facto, & faciunt plenissimam, quæ fieri potest; aut de alieno, & tunc faciunt plenam, sed perimi potest, vt prædixi.* Dixerat autem sic. *Secundum quòd videtur, quòd si confert beneficiū, quòd narrat in Curia vacasse per mortē beneficiati, cum hæc narratio, non sit de facto suo non probet, quòd videtur graue. Tamen rationem habet in tanto, quia in facto proprio non sic præsumitur error vt in alieno, de rescriptis, ab excommunicato &c. satis puto, quòd talia verba probant saltē præsumptiuè, ex quo super illis fundatur intentio Papæ, ita quòd præsumptioni stabitur, nisi contrarium probetur, &c. Poterit tamen probari contrarium, putà illum mortuum esse extra curiam; quòd fieri non potest in ijs, quæ Papa narrat de facto suo, & hoc fortè vult litera, infra, ibi,* fidem plenariam, *quasi intendat, vt contra illam rationem, non admittatur probatio; quòd intelligo de probatione, quæ perimat narrationem, vel ipsam falsam ostendat.*

Reijcitur.

Verba Sūmorum Pontificium de facto alieno super quibus fundatur intentio Papæ faciunt plenam fidē.

46 Applicatio.

In nostro ergo casu, quamuis verba Pontificum videantur continere narrationem de facto alieno, tamen super illis fundatur intentio Papæ, atque adeò faciunt plenam fidem: licèt admittatur probatio in contrariū, quæ tamen nō dabitur efficax; atque adeò standū erit verbis Pontificū, dū oppositū non ostenditur. Quòd autē super illis fundetur intentio Papalis, clarè patet, quia mens Pōtificū erat, vt ex ipsis verbis cōstat, Eremitas Aug. peculiariter teneri obseruare instituta ord. S. Aug. quia famulātur Dño

sub Augustini regula, & habitu. Quæ ratio nulla esset, si sola regula esset Augustini, non habitus; quia sub Augustini regula viuunt plures religiones, atque adeò ex eo solùm capite non desumitur peculiaris ratio, ob quam religiosi S. Augustini, teneantur obseruare instituta ordinis S. Augustini potiùs, quàm religiosi aliorum ordinum.

47 *Vltimum pro habitu Eremitarum S. Augustini testimonium.*

Vltimum testimonium est plurium Authorum, quos ad manum habui, qui eundem habitum Augustino tribuunt, ab ipso baptismate, vel deinceps; ita Mombricius, (præter Authores citatos supra circa 1. & 2. testimonium; & eos, quos referemus lib. 1. Bibliothecæ D. Aug. in disputationibus historicis,) & alij Chronistæ Mediolanenses, quos sequitur author appendicis ad Catalogum Sanctorum Petri de Natalibus Episcopi Equilini impressæ ann. 1493. in Vita S. Simpliciani, sic scribens. *Augustinum postmodum baptizauit Ambrosius, & nouo vestiuit, nigroque super induto cucullo, & pellicea zona cinxit Simplicianus.* Petrus Maturus è Societate Iesu,[a] Antonin[b], Greg. de Valentia, ex eadem Societate, esi[c] scribunt. *Augustinus fuit Monachus, & cuculla nigra indutus, & cingulo coriaceo cinctus.* Petrus Morsalinus Franciscanus,[d] sic ait: *Tertio nonas Maij, Mediolani conuersio S. Aug. Episcopi & Confessoris sub Ambrosio sancto Episcopo eiusdem Ciuitatis, & ab eodem baptizati, nigrum monachalemque habitum induti.* Quæ verba repetit sub eodem die Franciscus Maurolicus in suis Martyrologicis lucubrationibus, quas M. Marulus plurimum laudat in Præfatione. Constantius Laudensis, quem Vuadingus, §. 1. num. 2. magni facit,[e] qui de S. Ioanne Bono loquens, sic ait. *Si ristrinse con nouo voto all'habito della cappa nera, con la cintura di cuoio, di che già vestiua Agostin santo.* Didacus Coria Maldonado,[f] habet de Augustino. *Escogiò por habito vna tunica negra ceñida con cinta de cuero, por diferenciarse del habito de los demas Monges, y trahia capilla, segun, y de la forma que es el habito de sus Hermitaños, que oy viuen con gran santidad, y aprouechamiento de los Fieles, en la Iglesia de Dios.* Bartholomæus Cairascus,[g] qui ait.

Los baptizados blanca vestidura
Vsauan en aquel siglo primero;
Y adornaron sobre esta blanca y pura,
De otra negra, al nueuo Cauallero,
El qual se la ciñò por la cintura
Poniendo vn ancho zingulo de cuero
A diferencia de los que viuian
En soledad, que cinta no trahian.
Aqueste fue el Monastico vestido
De los hijos, que en Christo en pocos años
Tuuo aqueste Doctor esclarecido,
Fundando el orden de los Hermitaños,
Que son los que oy professan su apellido
De Santa regla, y Santos desengaños.

Iacobus Gualterus è Societate Iesu,[h] ait, *disertis verbis asserit* (agit de Ambrosio serm. 92. de baptismo August.) *Se esse qui Monachali habitu S. Augustinum induit; speciatim verò cuculla nigra, & cingulo ex corio, quibus etiamnum vtitur Vener. Ordo Patrum Augustinianorum, eo vtique nomine ab institutore suo denominatorum.* Alphonsus de Villegas,[i] ait. *Despues bautizò San Ambrosio a San Agustin, y vistiole vna Vestidura negra, con capilla, y san Simpliciano le dio vna cinta de cuero, que el se ciñò, y este quedò por habito de los Hermitaños, y Frayles de san Agustin.* Gundisaluus de Illescas,[k] habet. *La tercera Orden, que en esta mesma coiuntura se puso en la perfeccion, que oy està, fue la de los Frayles, que llamamos Hermitaños de san Agustin; su origen fue mucho mas antigua. Porque el glorioso Padre Agustino, es aueriguado que estuuo en el Yermo, antes que fuesse Obispo de Bona, y que de allà le traxeron al Obispado, dexando el su habito, y regla à los Hermitaños sus compañeros; la qual durò en aquella forma, que san Agustin la dexò (viniendo siempre los de su habito en los Desiertos y lugares yermos;) hasta que Guillermo Conde de Pictauia, acerca de los años del Señor de 1157. &c.* Fauet etiam P. F. Ioannes de Morales,[l] qui affirmat B. Augustinum suis Monachis assignasse colorem nigrum, inclinantem in eum quem Hispanicè dicimus, pardo. Et his omnibus antiquior, Magister Ferdinandus de Hispania Episcopus, quem existimo esse illũ, quem noster Alfonsus Toletanus suum compatriotam, & concurrentem appellat in lectura super librum Sententiarum, quam compilauit Parisijs ann. 1342. Hic ergo,[m] sic habet de Augustino, & suis Eremitis. *Tertium est, quòd ipse sub eadem regula, sub eadem religionis habitu, cum eisdem Fratribus suis quousque vocatus fuit ad Ecclesiam Hipponensem, religiosissimam, ac sanctissimam vitam duxit.* Hæc Episcopus Ferdinandus, qui passim ibi citat sermones Aug. ad Eremitas.

a In notis ad 3. par. Historialem.
b Tit. 24. c. 14.
c De statu, & votis relig. c. 4. art. 2.
d In Martyrologio impresso Parisijs anno 1483.
e In Vita S. Ioannis Boni lib. 1. c. 2. p. 4.
f In Elucidario Chronicorum de antiquitate Sacri Ordinis Carmelitici edito ann. 1598 lib. 9 cap. 15. fol. 397. pag. 1.
g 3. p. Templi militantis anno 1609. Cantu. S. Augustini, pag. 260 & 261.
h In Cronologia sæculo 5. pag 451.
i Tom. 3. in Vita S. Simpliciani, fol. 156. pag 2.
k Tom 1. Historiæ Pontificalis, lib. 5. c. 33 fol 332. pag. 2. sub Innocentio III.
l In Epitome fundationum Religionis Bethicæ sui Sacri Ordinis Minimorũ textu 4. §. 4. pag. 175.
m In sermone habito Aucnione, anno 1352. coram cunctis Cardinalibus, qui inter sermones Iordani de Saxonia est numero 15c. in Sermonario Dan, impresso Parisijs anno 1521. die 15. Iunij apud Ioannẽ de Prato.

§. SECVNDVS.

Probatur eadem Veritas ex Picturis.

48 SEcundò igitur cõfirmatur eadem veritas totius habitus Augustiniani quoad essentia-

Argumentum ex picturis, nō esse inefficax probatur.

essentialia, argumento desumpto; ex Antiquis picturis, & imaginibus. Hoc autem argumentum non esse inefficax, docuit D. Bonauent. in Epistola de eo quod Christus, & Apostoli, & Discipuli eius incesserunt discalceati,[a] vbi ex eo probat Christum, & Apostolos incessisse discalceatos, in hæc verba: *Et etiam in picturis, & in cælaturis antiquarum Apostolicarum imaginum, & nouarum, in quibus omnibus, vel cum soleis, vel nudis pedibus exprimuntur.* Fr. Antonius Iepes,[b] probat ex antiquis picturis, & Diuinis reuelationibus B. Benedictum fuisse vsum habitu nigro. Eruditissimus D. Salazar de Mendoza Canonicus Toletanus, [c] sic ait: *Las pinturas son muy fuerte argumento y mayor que el que se toma de la Escritura* (idest, ex instrumentis scriptis) *si van conformes con la tradicion, ò con las Historias.*

a Tom. 1. Opuscul fol. 272 pag. 2.

b Tom 1. Historiæ Benedictinæ anno 523. cap. 5. & tom 7. Centuria 7. an. 1099 c. 4. fol. 19. p 2.

c In vita S. Ildephensi edita Toleti 1618 capit. 13. § 6. fol. 123.

49 Responsio Pennoti.

d Lib. 1. c. 41. nu. 1. pag. 127

Sed respondet Pennotus,[d] *Ad omnia quæ ex picturis, & simulacris Coriolanus, & recentiores tanto verborum strepitu, & apparatu comminiscuntur, illud dici posse.*

Pictoribus, atque Poetis.

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

Et ad figmentum probādum optimum argumentum esse illud, quòd sumitur ex testimonio, vel Pictorum, vel Poetarum. Hæc ille. Nos alia, & aliter. Parcimus verbis, ratione nitimur. Si etenim eo modo responderi potest ad argumentum ex picturis, quomodo ipse,[e] loquens de cappis Canonicorum Lateranensium, sic ait: *Et quòd illarum vsus vetustissimus sit, colligitur ex Ioanne Andrea in Clement. 1. in verba*, habitus, *de electione; & ex picturis vetustissimis Canonicorum antiquorum, quas idem Ticinensis fatetur se vidisse Papiæ in Templo D. Petri in cælo Aureo, & Lucæ in Ecclesia S. Fridiani?* Quomodò etiam ipse Pennotus,[f] probat ex picturis Ecclesiam S. Mariæ de Pilari fuisse Cathedralem Cæsaraugustanam, sic enim ait. *Ferunt etiam existere in eadem Ecclesia S. Mariæ, siuè in eius claustro imagines vetustissimas ante annos 300. Saluatoris sub forma agni vexillum tenentis, quæ sunt insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, cū hac inscriptione,* Agnus iste docet hanc fuisse Sedem. *Quæ imagines, cùm dicantur saltē annis trecentis, antiquiores, non fuissent permissæ ab Episcopis, & Metropolitanis, eo præsertim tempore, quo ipsa Ecclesia S. Mariæ nondū à iurisdictione Ordinarij fuerat exempta, nisi constitisset de veritate illius inscriptionis;* Si ergo Pennotus iudicat in his desumi argumentum efficax ex picturis, quare in nostro casu credit dici posse, Pictoribus, & Poetis æquam fuisse potestatem quidlibet audendi?

Ad hominem inanis conuincitur.

e Lib. 1. c. 22. nu. 6. pag. 60.

f Lib. 2 c. 30. nu. 9. fol. 337.

50 Infringitur secundò ex differentia inter picturas sacras, & prophanas.

Adde, quia licèt Pictores, & Poetæ in rebus prophanis pingant, & scribant pro vt volunt; tamen in rebus sacris, & quæ habent aduersarios, credi non potest, quòd ferè omnes Pictores, & Sculptores eodem modo pinxerint, & sculpserint imaginem S. Augustini. Vnde Pennotus, quia aliter loquendum sit de prophanis, aliter de sacris imaginibus, ad singulas propositiones respondere conatur, & vt eius responsiones, adducamus, & impugnemus, oportet in medium adducere imagines S. Augustini, quæ illum repræsentant indutum habitu monastico Augustiniano.

Refertur prima pictura, quæ D. Augustinum habitu Eremitico indutum repræsentat.

51 Prima sit, quæ extat in vrbe Venetiarum ab anno 1084: supra D. Marci, Templum, tunc ædificatum, vel instauratum, vt ait Coriolanus Augustinianæ religionis Generalis in Apologia, verit. 1. cap. 3. §. *Vndecimò patet,* ibi. *Quatuor Doctorum Ecclesiæ simulacra fuerunt erecta, inter quæ est simulacrum, omnium parentis Augustini cum cuculla, seu cappa subtus cum pluuiali, & caputio desuper, vt expressè indutum apparet;* id autem ita accidisse constat ex instrumento authentico, quòd Coriolanus vbi supra, de verbo ad verbum dedit in lucem, & ex illo transcripsit, Hier. Roman. g & eius meminere Ludouicus de Angelis,h & Marq. i Hoc autem instrumentum, sic inducitur à Coriolano.

g Lib. 1. Annalium ordinis D. Augustini, fol. 88 in MS.

h Lib. 4. de vita, & laudibus Augus cap 3. fol 56.

52 *Habes dignissimum simulacrum S. Aug. cum cuculla, & scapulare in eminentissimo Templo D. Marci Venetijs, quòd simulacrum sunt 393. anni quod fuit erectum.* (Hinc colliges Apologiam Coriolani scriptam ann. 1477. quia anni 393. supra 1084. cum numerum efficiunt.) *Sicut per Chronicas Venetorum patet, quas per publicum instrumentum publici Notarij, & per confirmationem Illustrissimi Dominij authenticè per Bullam plumbeam fecimus annotari & confirmari. Tenor instrumenti de verbo ad verbum sequitur, & est talis.*

i Cap. 7. §. 5. pag. 100.

53 Tenor instrumenti antiquitatem relati simulacri aperientis.

In Christi nomine, Amen. Anno Natiuitatis eiusdē 1477. indictione 10. die vero Lunæ quartodecimo mensis Iulij. Hæc sunt quædam digna memoria, quæ ex quibusdam Annalibus, seu Chronicis Ciuitatis Excellentissimæ Venetiarum collecta sunt ad instantiam Reuerendissimi in Christo Patris, Sacræ Theologiæ Professoris M. Ambrosij de Chora Generalis Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini; qui quidem Dominus Generalis præsentibus testibus infrascriptis, me Notarium rogauit, vt hoc publicum instrumentum conficerem digna memoria, hæc sunt. Quòd anno M. LXXXIIII. superbum, ac præcellentissimum Templum Diui Euangelistæ

Marci miro artificio, mirabilique textura, manu artificum confectum adificatum fuit, & ex illo tunc sicuti est mansit, & stetit, super quod quatuor Ecclesia D.D. statua, seu simulacra fuerunt erecta, inter qua est simulacrum omnium parentis Doctorum Augustini cum cuculla, seu cappa subtus, cum pluuiali, & caputio desuper, vt expresiè indutum apparet, ac etiam, vt ego ipse Notarius vidi, & perspexi, qui vt hoc instrumentum conficere possem ad hanc statuam videndam personaliter accessi, de quibus omnibus suprascriptis per libros per me visos, hoc publicum instrumentum, per dictum Dominum Generalem rogatus confeci, prasentibus venerabilibus viris, Domino Presbytero Ioanne Baptista Colona, & discreto Iuuene Iacobo Antonij Bononiensis, habitante Venetijs in Contrata S. Leonis: & alijs testibus ad hac vocatis, & specialiter rogatis. Actum Venetijs in Conuentu Ecclesia S. Stephani ord. Frat. Eremit. S. August.

Hæc in instrumento continentur; sequi-
54 tur subscriptio Notarij, quæ talis est; *Et ego presbyter Ioannes Demetrij Petri Tinctoris Ecclesia S. Maria Noua publicus authoritate Imperiali Notarius, ac Iudex ordinarius omnibus suprascriptis interfui, & rogatus scripsi; & publicaui, & in hanc publicam formã redegi, sub meis signo, & nomine cõsuetis.* Hæc ille; sequitur nunc approbatio ipsius contractus per literas Illustrissimi Dominij Venetorum, quarum literarum tenor de verbo ad verbum est talis.

55 Tenor literarum Illustrissimi Dominij Veneti præadductum instrumentum approbantiũ.

Andreas Vendarminus. D. G. Dux Venetiarum &c. Vniuersis, & singulis, tam amicis, quàm fidelibus prasentes literas inspecturis salutem, & sincerum dilectionis affectum. Significamus vobis, quod Presbyter Ioannes Demetrij publicus Imperiali authoritate Notarius, qui die 14. mensis instantis scripsit, & publicauit quoddam rogatus instrumentum, per quod Reuerendiss. in Christo Pater, & Dom. Ambrosius de Chora Generalis ordinis Fratrum Eremitar. S. Aug. conficere fecit quoddam instrumentum, ad denotandum, quòd M.LXXXIIII. Templum D. Euangelista Marci adificatum fuit, super quod quatuor Ecclesia Doctorum statua, seu simulacra erecta fuere, inter qua est simulacrum D. Aug. cum cuculla, seu cappa subtus, cum pluuiali, & caputio desuper, vt expresiè indutum apparet &c. est Notarius bona opinionis & fama, cuius instrumentis, & scripturis publicis fides indubia adhibetur. Datum in nostro Ducali Palatio, die vltima mẽsis Iulij, indictione 10. M.CCCC.LXXXVII.

Addit Paulus Bergomensis, [a] esse in Templo D. Marci duas D. Augustini imagines sub habitu Monastico; aliam extra, in ipsis Ecclesiæ summitatibus versus relatum circa medium Ecclesiæ in altissimo collocatam; aliam intus, Mosaico opere pulcherrimo, ac vetustissimo.

[a] In Apologia, par. 2. c. 8.

Neque mirùm tunc temporis, præcipuè in vrbem Venetiarũ Augustinum, vt Mo- 56
nachum depingi. Tunc enim nulli dubium erat Augustinum Monachum fuisse, vt author est. S. Petrus Damianus author plusquàm 500. annor. in serm. seu Epist. incipiẽte, *Cunctis amantibus Clericis*; eaq; notitia celebrior esse potuit in vrbe Venetiarum, vt enim narrat Sabellicus, [b] Petro Candiano Duce (circa annos 940.) Petrus Marturius Oliuolensis Antistes. D. Augustino ædem conspicuam erexit; & Claudius Robertus, [c] refert idem. Sabell. [d] ait quod tẽpore Ducis Ordelaphi Phaleri (circa an. 1099.) ignis in vrbis incẽdio Agathæ vicum, Augustini, & Stephani vltra riuum continuato incendio cõsumpsit. Franciscus quoq; Sansouinus, [e] ait Ecclesiam S. Mariæ Virginum, Monasterij Monialium, ordinis S. Augustini, quas neque ipse Pennotus inter Canonissas Regulares enumerat, fuisse ędificatã Venetijs an. 1177. vt constat ex inscriptione, quæ est supra minorem portam, quæ sic se habet. *Templum hoc ab Alex. III. Frid erico Barbarossa Imp rat. Sebastiano Z ano Venet. Principe M.C. LXXVII fundatum à Iulia eiusdem Imperatoris filia prima Abbatissa rectum, Maria electa Beneti patrit. Ven. Abbatissa instaurandum, & amplificandum mandauit; Apolonio Massa Philosopho, ac Monasterij Medico, & Procuratore consulente, atque procurante M.D.LXXXI. Kalend. Augusti.* Idem author, [f] duos Conuentus Monialium Augustinianarũ antiquos cognominat, alium S. Ludouici, alium S. Catharinæ, in quo asseruatur brachium S. Alexij Venetias conductũ an. 1297. Leander etiã Albertus Dominicanus, [g] dum recẽset Catalogũ Episcoporum, & Patriarcharũ Venetorum, sic habet. 13. *Dominicus Dauid, Venetus, ordin. Eremit.* 946. (malè Ludouicus ab Angelis, lib. 4. de vita, & laud. Aug. c. 18. fol. 96. & M. Marq. c. 7. §. 2. pag. 105. apponunt an. 917.) 25. *Bonifacius Phalerius, Venet.* 1131. (malè etiã Ludouicus, & Marquez habent 1132.) *Ordinis Eremit.* 41. *Michael Cathergus, Venetus, ordinis Eremit.* 1332. (malè etiã Ludouicus, & Marquez apponunt. 1323.) tempore autẽ Alberti Leãdri, sub nomine ordinis Eremitarũ nullus alius intelligebatur nisi Augustinianus. Quinimò, & ipse Leander passim ordinẽ S. Aug. appellat ordinẽ Eremitarũ, vt legenti patebit: sub eisdem annis hos tres Patriarchas recẽset Claudi⁹ Robertus in sua Gallia Christiana in appẽdice,

Antiquitas dicti simulacri ratione amplius roboratur.

[b] Decade. 1. lib. 4.

[c] In sua Gallia Christiana edita 1626 in appẽdice fol. 54. sub anno 1000 & sequẽ. Petro Candiano &c. & alibi

[d] Decade. 1. lib 6.

[e] In historia Veneta, lib 2. fol. 126. pag 2

[f] Ibidem, lib. 3. fol. 149 p. 2.

[g] In descriptione Italiæ, fol 467. editione Bononię anno 1550.

Patriarchæ Veneti ordinis Eremitarum S. Aug.

dice, p. 54. & 55. sed in hunc modũ 13. *Dominicus David* 946. & 25. *Bonifacius Falerius* 1131. 48. *Eremita*; & 41. *Michael Calergius* 1331. *Ord. Erem. S. August.* Eosdem tres Patriarchas, aut Episcopos enumerat Stephanus Lusignanus, Dominicanus,[a] At de solo Bonifacio fuisse Augustinianum expressit, fol. 58. in hæc verba. 25. *Bonifacius Falerius Venetus, ord. Eremit. D. Augustini. sedit annis* 15. Addam vltra, duos insignes Venetos, quos vsque in præsens omnino ignorabat Augustiniana religio. Primus est, Andreas Bondimerius, nobilis Venetus, qui ex Eremita Augustiniano, Conuentus S. Mariæ de Nazareth apud Venetos fuit vnus ex quatuor Eremitis Augustinianis fundatoribus Illustrissimæ Congregationis Canonicorum Regularium S. Spiritus de Venetijs; & postea anno 1460. electus est Patriarcha Venetus, tertius in ordine Patriarcharum. Secundus est, Philippus Paruta, nobilis etiã Venetus ex Augustiniano Eremita vnus ex fundatoribus eiusdẽ Congregationis, qui an. 1458. ad Archiepiscopatũ Cretensem assumptus est. Horũ duorũ notitiã habemus ex Gabriele Pennoto.[b]

a In Catholo go virorum illustriũ noui & veteris testam. eti, edito Parisijs anno 1580.

b L. 2. historię Trip. cap. 54. pag. 481.

57 Instãtia Pennoti contra dicti simulacri antiquitatem.

c Lib. 1. c. 41. nu. 5. pag. 130

Sed contra antiquitatem huius simulacri insurgit Pennotus,[c] multipliciter; Primò, quia non dicitur cuius Authoris fuerunt illi Annales, siuè Chronicæ; Secundò, quia in instrumento multa sunt ambiguè dicta, quæ in vno sensu sunt vera, & in altero falsa. Nam cùm dicit an. 1084. Tẽplum D. Marci ædificatum; hoc duobus modis intelligi potest: vel quòd eo anno fuerit inchoatum, & hoc vt verum admittimus; vel quòd eodem anno fuerit perfectum cum omnibus ornamentis, cum quibus modò cernitur; & hoc apertissimè cõstat esse falsum; & nihilominùs hic est punctus, circa quẽ cardo vertitur. Iacobus Philippus Bergom. lib. 12. sub an. 1082. dicit; *Demum hic Princeps inter cætera monumenta Templum D. Marci conflagratum instaurari fecit.* Non igitur illo anno fuit Templum D. Marci ædificatum, vt isti Annales dicũt; Tertiò, quia cùm dicit, *Et ex illo tunc, sicut est, mansit, & stetit*; verba de parietibus intelligi possunt, & verum dicit; vel de ornamentis statuarum, & similium; & hoc cõstat falsissimum esse; nam simulacra equorum supra portã maiorem posita, longè postea ibi locata sunt; & idem de simulacris Doctorum dicendum, maximè de simulacro B. August. cum pluuiali, & caputio desuper, ante annos 300. nunquam in orbe viso, (quòd dubium non est) nõ antea ibi loci posito, quã cum Eremitæ Augustiniani ciuitatem Venetorum sunt ingressi; quòd circa an. 1320. sub Andrea Dandulo accidit: hæc Pennotus.

58 Infringuntur ad hominem. Primò.

d Lib. 1. cap. 22. nu. 6. pag. 60.

Veruntamen cõtra has obiectiones insto ad hominem, vt & supra, §. 1. attigi. Primò Pennotus,[d] probat vsum capparum Canonicorũ Lateranensium esse antiquissimum his verbis. *Et quòd illarum vsus vetustissimus sit, colligitur &c. Et ex picturis vetustissimis antiquorum Canonicorum, quas idem Ticinensis fatetur se vidisse Papiæ in Templo D. Petri in cœlo Aureo, & Lucæ in Ecclesia S. Fridiani*; Si Pennotus ex solo testimonio Augustini Ticinensis Canonici Regularis eiusdẽ Congreg. Lateranens. vult efficaciter constare dari eas picturas, & esse vetustissimas; licèt non assignet, quo anno, & à quo depictæ fuerint; vel vnde habuerit eas esse vetustissimas; quo iure vult non credi simulacrum D. August. extitisse in Templo D. Marci ab anno 1084. propter testimonium Notarij Imperialis; cuius testimonijs fides indubia suo tempore adhibebatur, qui testatur se vidisse libros, seu Chronicas ciuitatis Venetiarum, in quibus id continetur?

59 Secundò.

e Lib. 2. cap. 30. nu. 9. pag. 337.

Secundò ipse Pennotus,[e] probat Ecclesiã S. Mariæ de Pilari fuisse Cathedralem Cæsaraugustanã, quia in Ecclesia, vel claustro illius sunt imagines vetustissimæ ante ann. 300. sunt insignia Ecclesiæ Cathedralis Cęsaraugustanæ; & vnde probat eas imagines esse vetustissimas ante ann. 300? nihil aliud ait, nisi, *Quæ imagines cùm dicantur saltem annis trecentis antiquiores &c.* Si credit Pennotus eas imagines esse ante ann. 300. solũ, quia dicuntur esse trecentis antiquiores; quare nõ vult credi prædictum D. Aug. simulacrũ esse 500. annis antiquiùs, quia id testatur Notarius authenticè referens, se id vidisse in Annalibus, seu Chronicis Ciuitatis Venetorum?

60 Infringuntur tertiò.

Tertiò ad rem; quia quando illud testimoniũ datum est saltẽ ante 200. annos, debuit illud simulacrũ positũ fuisse in Tẽplo D. Marci; de imagine enim minùs antiqua, post annum 1320. in tam celebri Templo constituta, clarior esset notitia, quã vt Notarius publicè auderet illud testimonium, seu instrumentũ cõficere, & Dux eius testimonijs fidẽ indubiam adhiberi fateretur. Sed illud instrumentũ rogatum est ãn. 1477. ergo saltẽ ibi positũ fuit ante annũ 1277. atq; adeò antequam Eremitæ in vrbẽ Venetiarum venissent, si id contigit circa an. 1320. vt voluit Pennotus. Miror tamen Pennotum adeò res Venetas ignorare, vt asserat Eremitas venisse Venetias sub Andrea Dã-

dulo ann. 1320. cùm constet Andreã hunc ducasse ab anno 1342. vsque ad 1354. fortè voluit dicere Pennotus, sub Francisco Dandulo, cui successit Bartholomæus Gradenicus, & Bartholomæo Andræas Dandulus. Sed neque hoc stare potest: vt enim refert Frãciscus Sansouinus, a Petrus Guilombardus, author coæuus Frãcisco Dandulo, sic scriptum reliquit. *Franciscus Dandulus filius Domini Ioãnis Canis electus fuit Dux Venetiarum, & positus in Ducatu die Veneris, octauo Ianuarij 1328. &c.* Atque adeò si fundatio Conuentus Augustinianorum contigit anno 1320. debuit cõtingere sub Ioanne Soranzo, qui Ducauit ab anno 1312. vsque ad 1328. At quomodò fundari potuit Conuentus anno 1320. cùm eius Ecclesia in ea magnitudine & pulchritudine, in qua nunc est, finita fuerit anno 1325. vt asserit Franciscus Sansouinus. b Addo ex Petro Marcello, in historia Ducum Venetorum Andream Contarenum Ducem 59. anno 1382. sepultum fuisse in Æde Prothomartyris, Augustinianorum Conuentu. Idem affirmat Sansouinus, c qui asserit hoc eius fuisse Epitaphium, in Claustro, quod postea incendio conflagrauit.

Hic Socer Andreas stirps Contarena moratur,
Dux patria precibus Senior, qui Ianua ciues
Marte suos fundens, & victor classe potitus,
Amissam Veneto Clugiam, pacemque reduxit,
M.CCC.LXVII. dux creatus. M.CCC.LXXXII. in cœlum sublatus.

61 Quartò, quia quis credat Vrbem Dominatricem, antiquitatis amicam, & conscium à pauperibus Eremitis, recens in vrbem admissis circa ann. 1320. vt ait Pennotus, fuisse persuasam, vt in celeberrimo vrbis, ne dicam orbis templo, simulacrum nusquàm in orbe antea visum, & figmentum nouiter inuentum, ad perpetuã memoriam collocaret? Quis hoc credat, præcipuè si aduertat, ipso Pennoto teste. d Illustrissimum Ordinem Canon. Regularium in eadem vrbe Venetiarum habuisse plura collegia multò antiquiora? Primum est. S. Mariæ de Charitate à Marco Iuliano Veneto Clerico, sub Calixto II. circa annum 1120. fundatum. Secundum est. S. Saluatoris instãte Henrico Dandulo Patriarcha Gradensi ab Innoc. II. Priuilegio Laterani dato die 3. Maij anno 1141. sub protectione Sedis Apostolicæ receptum, & iussum institui, de quo Petrus Marcellus, e sic ait: *Bonfilius Michael, qui Saluatoris Fano præerat, cum omnibus, qui ibi sacra ministrabant Canonicum dogma, & habitum assumpsere. Cuius noui instituti Innoc. Pontifex author fuit, rerumque sedes ab Alexandro IV. postea dicata.* Tertium est, S. Clementis de Orphano ante annum 1160. vnà cum xenodochio illi contiguo fundatum; & vt Iosephus Mozagrugnius, f refert, à Petro Gatiloso Veneto anno 1141. constructum. Quartum est. S. Spiritus Venetiarum; quod ferunt nonnulli circa ann. 1140. simul cum Xenodochio contiguo extructum. Quintum est. S. Helenæ, quòd anno 1215. Duce Petro Ziano erat ordinis Canonicorum Reg. vt constat ex Historia translationis reliquiarum S. Helenæ. Omitto alia, de quorum initio minùs constat. Quis ergo credat Eremitas nouiter admissos effecisse; vt simulacrum nusquàm antea in orbe visum, in templo Cathedrali collocaretur, & Canonicos Regulares in eadem vrbe potentissimos, tot insignibus collegijs auctos, nouam Augustini imaginem vidisse, circa annum 1320. & neque verbum in oppositum locutos, sed omninò conniuenter dissimulasse, cùm potius debuissent resultati resistere?

62 Ad primũ ex obiectionib⁹ Pennoti Respondeo necessarium non esse, quòd Notarius dixerit, cuius essent illi Annales, siuè Chronicæ. Satis est, quòd dixerit id collectum ex quibusdam Annalibus, siuè Chronicis vrbis Venetiarum, eosque libros à se visos; potueruntque illi Annales, non habere titulum Authoris, sicut neque illum habebant antiquæ Chronicæ ordinis Minorum, quæ de D. Bonauentura loquebantur. Vnde & Ioannes Franciscus de Panuinis Iurisconsultus, g sic nonnulla probat de eodem sancto; *De quo reperitur in quibusdam Memorialibus Magistrorum Cæremoniarum antiquis, & idem per omnia habetur in Chronicis ordinis S. Francisci, vbi tractatur de nouem Generalibus, &c.* Ecce vbi in causa Canonizationis allegantur antiqua memorialia, & Chronicæ, non allegato Authore; & tamen ob hoc historiam illam, non vocabimus in dubium. Similiter Bernardus Iustinianus, h sic ait: *In antiquis Venetorum monumentis extat Iustinianam familiam à Iustiniani posteris desfluxisse &c.* Et tamen non explicat, cuius authoris essent ea monumenta, neque ob hoc eius relationem, pro suspecta habendam docti iudicabunt. Quare ergo nõ potuit Notarius non assignare nomen Authoris, vel quia non extabat, vel quia non iudicauit futurum Pennotum, qui post, plusquam 150. annos id requireret, cùm tamen antiquiores id nõ requisierint, quãdo ille potuisset ostendere Annales, ex quibus

a In historia Veneta, lib. 13 fol. 378. pag. 2.
b In historia Veneta, lib. 1. fol. 97. pag. 1.
c Lib. 1. historiæ Venetæ, fol. 97. pag. 2.
61 Infringuntur quartò.
d Lib. 2. cap. 24. num. 1. & seq. pag. 305.
e In historia Ducum Venetorum, sub Petro Polano Duce 35. anno 1131.
f Lib 1. instac
62 Responsio ad primam obiectionẽ Pennoti.
g In relatione pro Canonizatione S. Bonauenturæ p. 1. art. 4. fol. 11.
h In Vita S. Laurentii Iustiniani, cap. 1

quibus eam relationem extraxerat? Sed adhuc addere possumus ex quibus Chronicis potuerit Notarius veritatem hanc affirmare. Ait enim Sansouinus, a in edicto Andreæ Danduli circa Canonicos S. Marci, sub die 17. Iunij, anni 1353. hæc verba contineri. *Per Petrum Vrseolo, qui Ecclesiam ipsam in occasu Petri Candiano Ducis prædecessoris sui exustam incendio renouauit, quam Dominicus Cōtareno postea in forma, qua nunc cernitur,* (nota verba. Benè ergo dicere potuit Notarius, *& ex illo tunc fuit & stetit & mansit,*) *restaurauit &c.* Et in vestibulo ipsius Ecclesiæ, hæc verba in lapide insculpta; ibidem refert.

a Lib. 1. historiæ Venetæ, fol. 8. pag. 1.

Anno milleno transacto, bisque trigeno
Desuper vndecimo fuit facta primò.

Et c. 39. p. 1. fol. 24. tradit pallā maioris aræ collocatā an. 1102. renouatam an. 1209. restauratam, & ornatam ann. 1345. vt testantur sequentes inscriptiones à latere dextro, & sinistro appositæ. A latere dextro.

Anno milleno centeno iungito quinto,
Tunc Ordelaphus Phalerus in vrbe ducabat,
Hæc noua facta fuit gemmis ditissima palla.
Quæ renouata fuit te Petro ducante Ziani,
Et procurabat tunc Angelus acta Phaledius,
Anno milleno, bis centenoque noueno.

A latere sinistro.

Post quadrageno quinto, post mille trecentos
Dandulus Andreas præclarus honore ducabat.
Nobilibusque viris tunc procurantibus almam
Ecclesiam Marci venerandum iure beati
De Lauredanis Marco, Frescoque Quirino.
Tunc vetus hæc palla gēmis pretiosa nouatur.

Et lib. 13. fol. 370. pag. 2. de Dominico Syluio Duce ad an. 1071. sic inquit. *Fuit primus qui incæpit Ecclesiam S. Marci marmoribus incrustare, & laboribus Mosaicis exornare, & omninò finiuit illā suo tempore ex lateribus.* Et in fine, in Chronico breui, fol. 14. p. 1. sub ann. 1085. sic ait. *Ecclesia S. Marci consecrata; & fuit die 8. Octobris.* Quid ergo mirum, quòd dixerit Notarius se inuenisse in Chronicis Venetis Ecclesiam fuisse finitam, nempe tam opere lateritio, quàm marmoreo, à parte interiori, quando anno 1085. consecrata fuit.

63 Responsio ad secundam.

Ad secundum respondeo. Relationem Notarij veram esse in eo sensu, quòd anno 1084. templum illud fuerit perfectū cum omnibus ornamentis interioribus spectantibus ad ipsum ædificium. Neque contra est, quòd Bergomensis refert. Templum enim conflagratum, duobus annis ab anno 1082. vsque ad an. 1084. potuit instaurari à potentissima, & ditissima Ciuitate. Adde, quis sibi persuadet vrbem Venetiarum, superbissimum D. Marci templum ab anno 1082. vel 1084. inceptum reliquisse imperfectum, per 200. & ampliùs annos vsque ann. circiter 1320. in quo quatuor Doctorū imagines in locis à principio designatis, & vsque tunc vacuis, collocaret?

64 Responsio ad tertiam.

Ad tertium respondeo. Verba illa Notarij, *ex illo tunc, sicut est, mansit, & stetit,* intelligi non tantùm de parietibus nudis, sed etiam cum ornamentis interioribus pertinentibus ad ipsum ædificium, qualia sunt prædicta simulacra. Neque obstat, quòd simulacra equorum supra portam maiorem posita, longè postea ibi locata sint: quia, vel hæc simulacra extant in parte exteriori Ecclesiæ; & Notarius tantùm loquitur de partibus interioribus ipsius ædificij; vel extant in parte interiori Ecclesiæ, & tunc restat videre, quo anno sint ibi locata; fortè enim posita sunt post ann. 1477. quando Notarius confecit supra positum instrumentum. Quo dato vera erit relatio Notarij; quia templum illud ab an. 1084. vsque ad ann. 1477. eodem modo stetit, & mansit quoad ornamenta intrinseca pertinentia ad ædificium ipsius templi. Dictis addo plura, ex quibus constet templum D. Marci ab ann. 1084. fuisse instauratum. Hadrianus Barlandus anno 1532. in lib. de Ducibus Venetiarum, simul cum libris historiarum Ducum Brabantiæ, sub Phalero Duce 22. sic ait: *Henricus Italiæ Imperator Venetias venit Marci Euangelistæ sacrarium visurus*; & sub Ordelapho Taledio Duce 34. *Corpus eius Venetias deportatum in D. Marci æde magnifico exequiorum apparatu conditum est*: Et sub Dominico Mauroreno Duce 37. *Huius temporibus incæpto iacta fundamenta turris, quæ Venetijs è regione fori visitur, fastigium habens ex auro purissimo*; Et sub Ioanne Superantio Duce 51. *In D. Marci sacello funeratus, vbi baptismi lauacrū visitur.* Quæ omnia non fierent, nisi iā omninò perfecto tēplo D. Marci, præcipuè ædificatio turris, & similium operum. Adde. Henricus Kellnerus in historia Ducum Venetorum, quam ex Petro Marcello Veneto circa ann. 1500. Patritio Veneto, & Syluestro Girello Vrbinate circa an. 1545. compilauit, & edidit Francofurti anno 1574. sub Petro Candiano Duce 21. refert eo anno, quo Dux mortuus est, nempe 976. D. Marci ædem incendio conflagrasse; & sub Petro Vrseolo Duce 22. qui tantùm ducauit per annum, sic ait: *In fanum D. Marci reparatum eiusdem Euangelistæ corpus ab igne seruatum, reportandum curauit*, si

nit; si in vno anno Vrseolus id reparauit, quare Phalerus nō potuerit duobus annis? & sub Vitali Phalero Duce 31. refert, Henricum Italiæ Imperatorem, ex Taruisio Venetias accessisse ad D. Marci sacrarium visendū; nam paulò ante miraculo dicitur altero ex humo, aut muro erecto brachio D. Marcum se ciuibus ostendisse; & dux ipse sepultus est in vestibulo Templi D. Marci; & Ordelaphus Phalerus Dux 33. in D. Marci æde conditus est 1120. Et sub Dominico Mauroceno Duce 36. sic ait, circa ann. 1148. *Eodem tempore Turris, quæ in D. Marci foro est, opus sanè admirandum, erigi fundarique cœpta est.* Et sub Sebastiano Duce 38. circa an. 1164. sic ait: *Ab eo etiam D. Marci Ædes priuata impensa, non parùm ornata, quæ omnia indicant, supponunt, vel ostendunt, ædem D. Marci à tempore Vitalis Phaleri fuisse perfectè instauratam*, licèt postea ab alijs, vltra sit, ornata circa an. 1164. multò ante ann. 1320. quando credit Pennotus venisse Eremitas Augustinianos in vrbem Venetiarum.

65 Secunda pictura fit, Mediolani, (vt referunt Ambrosius Coriolanus,[a] Paulus Bergomensis,[b] & Ludouicus de Angelis,[c] vel reparata, vel de nouo facta est imago D. Augustini à D. Galdino de Salaciue, & Archidiacono, post Archiepiscopo Mediolanensi, demùm teste Onuphrio,[d] Presbytero Card. tit. S. Sabinæ ab Alexandro III. creati in secunda creatione nouem Cardinal. Romæ, mense Decembri anno 1165.) Posita autem fuit desuper portam Cumanam, cum vestibus Pontificalibus, & monasticis, pluuiali, tunica, caputio, & corrigia prout modò extat, & nos illam vidimus anno 1624. supra portam principalem Ecclesiæ S. Marci Mediolanens. Ord. Eremitarum S. Aug. qui, vt habet Ludouicus de Angelis, illam dono habuerunt à D. Sasso Vicecomite, & Cōmissario Generali reparationis castri eiusdē vrbis, propter quòd porta Cumana destructa est. Sed audiamus verba Coriolani. *Habes memorandū simulacrū B. August. super Cumanam portam murorum ciuitatis Mediolanensis ad 400. annos præteritos cum cuculla, & scapulare erectum, quòd cùm eiusdem Ciuitatis muros præsul dignissimus Galdinus instaurari fecisset, dictum simulacrum iussit erigi, vt omnibus pateret, quòd B. Augustinus Protector esset illius Ciuitatis, in qua sacrosancto Baptismate renasci per sanctissimum virum Ambrosium, & religiosus Eremita fieri per S. Simplicianum meruerit.* Et Paulus Bergomensis, sic ait ad Dominicum Taruisinum. *Mecum, ex quo Mediolani te esse fateris accede, & imaginem marmoream vetustissimam ante 400. annos* (inchoatos, non completos; quia obijt Card. S. Galdinus an. 1175. iuxta communiorem sententiam.) *Dignissimè sculptam cum B. Augustini habitu tibi ostendam, à B. M. S. Galdino Archiepiscopo Mediolanensi, vt fama publica refert, Mediolani ciuitas muris circumquaque etiam nunc ipsa vetustate attritis refecta est; & in porta Cumana frontispicio versus S. Simplicianum D. P. Augustini in viam Dei directorem, marmoream statuam inuenies, vbi P. N. Augustinus cum cappa, vel cuculla, scapulari, zona pellicea, & mitra pluuiali in veritatis huius, & nostri habitus testimonium publica veneratione ab ingredientibus, & egredientibus veneratur, colitur, prædicatur.* Hæc Paulus. Sed respondet Pennotus,[e] constare quidem B. Galdinum reparasse muros Mediolanenses, non tamen constare, tunc ibi positam fuisse imaginem D. Augustini. Sed contra hoc est, quòd circa ann. 1477. ibi extabat ea imago, & vrbis traditio nemine in contrarium dubitante, affirmabat ibi locatam à B. Galdino; & ipsa præ se ferebat longœuam antiquitatem; cum ergo imago prædicta in ea possessione esset, Pennoto incumbit probare esse recentiorem, neq; sat est pro libito resistere communi, & antiquæ traditioni.

66 Neque mirum Mediolani eo modo depingi Augustinum, cùm ibi plenior notitia, tam traditione, quàm simulacris formata potuerit remanere, de habitu Monastico assūpto ab Augustino; præcipuè cùm circa idē tēpus prope an. 1185. Mediolani extiterit Cōuentus Monialium ord. S. Aug. sic enim refert Illustrissimus D. Fr. Franciscus Gonzaga, 2. p. Chronici Franciscani, pag. 361. loquens de Prouincia Mediolanensi, Monasterio IV. Monialium, S. Bernardini Mediolanens. ibi. *Huius quoque præfectis Monasterij à B. P. Bernardino Mediolani erecti, sorores sub exili numero, ac sub D. P. Augusti. regula Deo Optimo Max. inseruire cœperunt; quibus Illustrissima quædam Heroina nomine Floriana Cribella, Vrbani* (scilicet tertij, qui obijt, teste Onuphrio.[f] Ferrariæ 11. Cal. Nouēb. ann. 1187.) *Summi Pontificis Soror plures redditus, pluraque bona contulit. At verò post S. Bernardini Consilio*, (fortè circa ann. 1430.) *Augustinensium* (hoc nomine saltem eo tempore, in quo scripsit Gonzaga, non intelligebantur Canonissæ Regulares. Addo, neque Conuentus iste enumeratur à Pennoto,[g] vbi recenset omnia Monasteria Mediolanensia, quæ sunt, aut fuerunt, sui ordinis.) *Instituto valedicto, ad primam B. Virgi-*

Refertur secūda imago D. Augustini habitu Eremitico induti.

a In Apologia veritate prima, cap. 5. §. Vndecimò patet.

b In Apologia par. 2. cap. vltimo.

c Lib. 4. cap. 3. fol. 56.

d De Pontificibus, & Cardinalibus, pag. 118.

Responsio Pennoti.

e Lib. 2. c. 41. nu. 5. pag. 130.

Reijcitur.

Ratione vrgetur ampliùs.

Anno 1185. extabat Mediolani Monasterium Monialium S. Augustini.

f De Pontificibus, & Cardinal.

g Lib. 2. c. 26. pag. 312.

B. Virginis Claræ Regulam se transtulerint.

67 Hinc ortum, quòd etiã supra domum Ecclesiæ Mediolanens. altera imago S. August. eodem modo induti cõstituta fuerit, ad ann. 1478. quam cùm Mediolanenses vellent in minorem formã reducere, quidam Canonici Regulares exuendam Monastica tunica, caputio, & corrigia procurabant. At hoc prohibitum Alexandri VI. diplomate, quod affert Ludouicus de Angelis, [a] & Fr. Laurentius de Empoli in Bullario Augustiniano, pag. 40. & eius transumptum ex Registro Vaticano, asseruatur Romæ in Archiuo ordinis, nu. 5. Bulla autem est tenoris huiusmodi.

Refertur tertia Augustini imago.

a Lib. 4. cap. 3 fol. 57.

68 *Alexander Episcopus Seruus seruorum Dei. Venerab. Fratri Guidoni Archiepiscopo Mediolanensi, salutem, & Apostolicam benedictionem. Iustis petentium votis, per quæ scãdalis obuiatur, ac personarum quarumlibet, præsertim sub regulari habitu altissimo famulantium, quieti consulitur, libenter annuimus, atque fauoribus prosequimur opportunis; exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Mariani de Genazzano ordinis Fratrum Eremitarum S. August. Vicarij Generalis petitio continebat, quòd licèt à decem, & octo annis citra, quædam imago ipsius S. Augustini in summitate Ecclesiæ tuæ Mediolanensis, cum habitu Fratrum Eremitarum eiusdem sancti, habita tunc super hac materia deliberatione sculpta posita fuerit, & vna cũ imaginibus aliorũ Ecclesiæ Doctorum inibi permanserit; quia tamẽ ad præsens agitur, quòd illa & aliæ imagines ibi existentes, propter earum nimiam ponderositatem in minori statua reponantur, nonnulli tentant, quòd prædicta imago S. Augustini, reincidatur in lapide marmoreo cum camisia, sine scapulari, & corrigia, quòd profectò in non modicum dicti ordinis scandalum cederet, & detrimentum. Quare pro parte eiusdem Mariani asserentis alias fel. record. Xistum Papam IV. prædecessorem nostrum, superuacuam & perniciosam contentionem, & controuersiam, inter dilectos filios Canonicos Regulares dicti ordinis Congregationis Lateranensis, & Fratres Eremitarum Ordinis super habitu, & pictura huiusmodi tunc exortas, eis, & cuilibet eorum, sub pœna Excommunicationis latæ sententiæ inhibendo, & præcipiendo mandasse, vt ab eis penitùs abstinerent, & ex tunc ampliùs de illis mentionem aliquam facere non auderent, per suas literas amputasse, & penitùs extinxisse, nobis fuit supplicatum humiliter, vt eidem ordini, in præmissis, opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur; qui de præmissis certam notitiam non habemus, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta committimus, & mandamus quatenùs si est ita, per te dictam imaginem S. August. prout priùs sub eisdem, habitu, & modo, & forma reincidi, & deinde in eodem loco reponi facias, nec aliquid desuper innoues, seu per alium innouari permittas; & si quid circa dictam imaginem S. Aug. innouatum est, ad pristinam formam reducas, contradictores per censuram Ecclesiasticam, omni appellatione postposita, compescendo, Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscunque; aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica Sede sit indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ 1496. 18. Nouemb. Pontificatus nostri anno 4.*

Tenor Bullæ Alexãdri VI. pro imagine D. Augustini sub habitu Eremitico.

Hoc decretum Alexandri VI. directum fuit Guidoni Arcimboldio Archiepiscopo Mediolanensi, Parma oriundo; qui, Frater Ioannis Arcimboldij. S. R. E. Cardinal. Romæ defuncti anno 1491. & eius in Archiepiscopatu successor ab Innoc. VIII. designatus, sedem illam tenuit nouẽ annis. 69

Circa istud decretum, duo noto. Primũ est, imaginem illam, de qua erat controuersia, collocatam primò fuisse in domo Mediolanensi, anno 1478. paulò magis, aut minùs; ait enim Pontifex an. 1496. *à decem, & octo annis citra*; Alexandrum autem præcepisse eiusmodi simulacrum cum cucullá monastica refici, non vt veri habitus D. August. monumenta instauraret, sed vt rem ad statum, quem antea possidebat reduceret, vnde in hac parte libẽter assentio Pennoto, [b] qui negat primum simulacrũ Domus Mediolanensis ducentesimum antiquitatis annum habuisse, & Alexandrum litẽ diremisse, præcipiendo, vt cum habitu priore, simulacrum illud restauraretur; non verò, vt veri habitus D. August. monumenta instauraret. Miror tamẽ Pennotum addere, *quemadmodum de suo arguens affirmat*; ignoro enim prorsùs, quis sit iste arguens. Pennotus enim, [c] tantùm meminit imaginum relatarum à Coriolano, Ludouico de Angelis, Cornelio Lanceloto, & Ioanne Marquez. Ego legi Coriolani Ampologiam veritate 1. Ludouicum de Angelis, [d] Cornelium Lancellotum, [e] M. Marquez, [f] & tamen nullus eorum ea habet, quæ Pennotus attribuit arguenti. Verum est tamen, quòd Marq. [g] ait Alexandrum præcepisse, vt in nouo Augustini simulacro seruaretur habitus nostri ordinis, qui in antiquo inueniebatur, à multis retro annis,

70 Notatur primò circa relatum decretũ.

b Lib. 1. c. 41. nu. 7. pag. 132

Pennotũ non fideliter referre sui arguentis testimonium demonstratur.

c Lib. 1. c. 40. nu. 2 pag. 125

d Lib. 4 de vita, & laudibus August. lib. 4. cap. 3 à fol. 55 ad 58.

e Lib 2. de vita Augustini, c. 5. pag. 128.

f in lib. de Origine Fratr. Eremit S. August. c. 4 § 3. pag. 37. & c. 7. § 5. pag 110.

g Pag 110.

annis,

annis, cùm tamen Pontifex ex relatione petentium tantùm dicat, *à decem, & octo annis citra.* Hæc tamen verba M. Marq. diuersissimam, vt patet, sententiam continent ab ea, quam tribuit Pennotus arguenti.

71 Notatur secundò.

Secundum est: Primum simulacrũ Domus Mediolanensis, cum habitu nostri ordinis fuisse sculptum, non casu, sed maturo consilio; sic enim sibi relatum fuisse Pontifex inquit, *habita super hac tunc matura deliberatione.* Quæ autem fuerit, hæc matura deliberatio, ni me fallo, narrauit nobis Ambrosius Coriolanus, [a] in hæc verba. *Decimò patet per aliam decisionem, & determinationem factam Mediolani tempore Illustrissimi Domini Galeaz Mariæ, anno 2. Pontific. Sanctissimi in Christo Patris, & D. D. Sixti Diuina prouidentia Papæ IV. nam cùm quatuor Doctorum imagines marmoreæ super pinnaculum Templi, seu in basibus cuppæ Episcopatus Mediolanensis essent erigendæ, magna & diuturna orta est contentio, cum quo habitu imago S. Augustini erigi deberet. Tandem post multas disputationes, post longã discussionẽ, per consiliũ omnium sapientum, & doctissimorum virorum, consultum, & decisum fuit, quòd cum cuculla nigra, & scapulari super pluuiale, cinctum zona pellicea, simulacrum illud, ad denotandum, quòd ipse Augustinus dux, pater, institutor, & fundator ordinis Fratrum Eremitarum extiterit, erigi deberet; & sic assumpta, & erecta maxima cum gloria huiusmodi statua fuit, sicut expressè omnibus illam videre cupientibus apparet*: Neque mirum, ita decisum. Præcesserat enim Papiæ similis decisio, quàm ibidem sic refert Coriolanus. *Nono patet per sollemnem disputationem factam de hac re Papiæ coram Illustrissimo Duce Mediolanensi Philippo Mariæ. Vbi cum omnes peritissimi viri, qui per omnem Lombardiam inueniebantur, congregati, & tam nostrorũ, quàm Canonicorum rationibus productis, decisum, conclusum, & determinatum fuit, atque deinde per publicum Tabellionem instrumentum confectum, adnotatum quòd Augustinus Doctor Ecclesiæ Eremita fuerit, & nigra cuculla indutus, & zona pellicea cinctus.*

a In Apologia verit. 1. c. 3. §. Decimò patet.

Sapientũ virorum decisiones, quòd Augustin. cũ habitu Eremitarum suorum pingi deberet.

72 Plures aliæ extant antiquæ, & recentes imagines D. Aug. sub eodem habitu Monastico, & Episcopali; scilicet tunica, caputio, corrigia, & pluuiali, depicti, vel sculpti, prout referunt Coriolanus, Ludouicus, & Marquez in locis statim citandis Coriolanus sic habet. [b] *Taceo nũc quòd in prima Ecclesia Christianorum, scilicet. S. Ioannis Laterani, quod in Capella Domini Papæ in suo Palatio, in Ecclesia S. Petri de Roma, in Ecclesia D. Mariæ Maioris de Roma, in Ecclesia S. Sophiæ Constantinopolis, in Episcopatu Lucano, Tysino Florentino, Senensi, atque Papiensi imagines S. Augustini cum cuculla nigra, atque scapulari apertè videntur.* Et paulò infra. *Item in Capella S. Augustini in districtu Abbatiæ S. Ambrosij de Mediolano, in qua ipse Augustinus fuit baptizatus, vetustissimæ eius figuræ, cum cuculla nigra, & scapulari sunt depictæ.*

b In Apolog. verit. 1. cap. 3. §. Vndecimò patet.

Sed respondet Pennotus, [c] falsum esse reperiri eiusmodi imaginem in Ecclesia, siuè Palatio Lateranensi in sacello Pontificio; nam in Ecclesia Lateranensi, nulla imago D. August. cum cuculla reperitur, præter illam, quæ picta est sub Clemente VIII. de Palatio Laterani, etsi nihil certè affirmare ausit, quia vetus illud Palatium solo æquatum fuerit; ait tamen sibi certissimum esse, aut nullam talem imaginẽ, aut admodum recentem industria, vel importunitate sacellarij Pontificis, qui est ex ordine Eremitarum, admissam. Eodem modo docet de imagine in Ecclesia D. Petri dicendum; nam vetusta Basilica penitùs destructa, & in noua nuper exstructa nulla imago D. August. cum nigra cuculla apparet; in Basilica S. Mariæ Maioris dicit olim fuisse imaginem D. August. cum habitu Canonicali, vt Iacobus Vuimphelingius ante annos 120. scripsit, [d] de imagine in Ecclesia S. Sophiæ Constantinopolis, ait, nihil posse constare; imagines verò Episcopatuum supradictorum recentes esse, nec arguentem probare antiquitatem illarum. Addit antiquiores reperiri imagines D. Augustini cum habitu Canonicali, nempe in Lateranẽsi Ecclesia in Cimborio super Altare SS. Apostolorum, ante annos 250. facta sub Vrbano V. vel Gregorio XI. & similiter in sacello Pontificio ab antiquissimo tempore; & similiter in Episcopatu Lucensi.

73 Responsio Pennoti.

c Lib. 1. c. 41. nu. 4. pag. 130

d Lib. de integritate, c. 32.

74 Infringitur Pennoti responsio quoad primam partem.

Sanè mirũ est, quantũ homines etiã docti, si rapiuntur proprijs affectibus, in meridie cęcutiant! scribit Coriolanus an. 1477. reperiri prædictas imagines S. Aug. scribit Pennotus anno 1624. falsum esse eas reperiri, quia modo non extant. Quis sic respondeat, quis sic desipiat? Demus quòd modò in prædictis locis non extent antiquæ, sed tantùm recentes imagines S. Augustini sub habitu monastico; sequiturne hinc, eas non extitisse anno 1477. quando Coriolanus scripsit? Adde. Quis credat sic aliquem hominem desipuisse, vel potiùs insanijsse, vt Apologiam contra aduersarios scribens ad Põtificem Romæ degentem, in fauorem suæ causæ, allegaret,

reperiri,

reperiri imagines S. Augustini, sub habitu Monastico in eadem vrbe Roma, in Ecclesia Lateranensi, in sacello Pontificio, in Ecclesia S. Petri de Roma, & in Ecclesia S. Mariæ Maioris de Roma, cùm tamen ibi nullæ tales existerent? Equidem, ni me fallo, id sibi nemo præter Pennotum persuadebit, si verè id sibi persuadet, & non potiùs dissimulat sibi persuasum, ne conuictus appareat. Adde: Miror R. P. Pennotum Romæ commorantem ignorasse in antiqua imagine B. Mariæ, quàm vocat *la Madonna di Monti*, esse depictum Augustinum à latere dextro inferiori cum habitu Augustiniano Eremitico, & Franciscum à sinistro cum habitu Franciscano. Videat quæso Pennotus hanc imaginem, & fateatur aliquam esse ab antiquo tempore imaginem Augustini sub habitu Augustiniano.

75 Sed addit antiquiores reperiri imagines D. August. cum habitu Canonicali; & vnde id probat? Sanè nullum testimonium adducit, quo id demonstret; sibi vult credi, qui alijs non credit. Sed demus Pennoto reperiri etiam imagines antiquas D. Augustini, cum habitu Canonicali; (quòd enim dentur antiquiores, ostendi non potest.) Tunc non sequitur, non dari etiam antiquas imagines D. August. cum habitu Monastico, sicut licèt dentur antiquæ imagines S. Ioannis de Sancto Facundo sub habitu Collegæ S. Bartholomæi Salmanticensis; non sequitur, quòd non dentur antiquæ imagines eiusdem sancti sub habitu Augustiniano, vel è contra; sed ad summum sequitur vnum ex duobus, scilicet; vel quòd Augustinus non tantum fuit Monachus, vsque ad Episcopatum, sed quòd in Episcopatu post reformatum Ordinem Canonicorum Regularium, fuit etiam Canonicus Regularis; vel quòd veriùs est, quòd sic indutus est; non quia fuerit Canonicus Regularis; sed quia vestes illæ tempore S. August. communes erant omnibus Clericis, qui Diuinis officijs intererant, siuè essent Clerici Regulares, siuè non; siuè essent Clerici Monachi, siue non.

Distinguitur quoad tempus.

Vestes Canonicorum Regularium tempore S. Augustini erant communes omnibus Clericis tam Monachis dum Diuinis officijs intererant.

76 Sed, omisso Pennoto, audiamus Ludouicum ab Angelis, [a] qui diminutè referens Coriolani testimonium, addidit ea, quæ sequuntur, *Imago D. August. sub eodem habitu Monastico effigiata habetur in libro antiquo pergamineo Bibliothecæ Vaticanæ, vt patet ex instrumento Dominici Rainoldi eiusdem Bibliothecæ Custodis; & in eadem Bibliotheca ad eam partem, in qua sunt opera D. August. Vt notauit D. Angelus Rocca, Augustinianus Episcopus Thagastensis, & sacri Palatij sacristia in Bibliotheca Vaticana, fol. 243. Diuus Aug. Pontificalibus indutus vestibus, & cuculla nigra cernitur. Eodem modo extat in sepulchro Eugenij Papæ IV. in Ecclesia Romana S. Saluatoris in lauro; & Papiæ in aula publica Consistoriali, in qua sequens memoria literis exarata conseruatur.*

Alia Augustini imago, sub habitu monastico in Bibliot. Vatic.

a Lib. 4. cap. 3. fol. 55. pag. 2.

Alia imago D. Augustini monachi Papiæ in aula Cõsistoriali.

Anno M.D.III. Vrbe nostra sæuissima peste affecta, desperato, irritoque humano consilio, cœlesti Protectori, duodeuiginti faces albas, quotannis oblaturi, nuncupato voto, salubrem statum impetrauerunt.

Est etiam in Regio Monasterio Scoriarij in Hispania simulacrum Augustini, sub Monastico habitu, cum hoc titulo. Vera effigies S. P. N. August.

Alia similis in Monasterio Scoriarij.

77 Adhæc autem respondet Pennotus, [b] plura. Primum est, non constat de tempore, quo imago illa libri pergaminei Bibliothecæ Vaticanæ picta fuit, vel liber ipse scriptus, aut ibi positus; & certum est Bibliothecam Vaticanam primum fuisse constructam sub Bonifacio IX. De imagine autem in noua Bibliotheca per Sixtum V. erecta, & supra sepulchrum Eugenij IV. ait se nihil dicere, nempe quia constat aliam erectam fuisse circa annum 1447. & aliam circa ann. 1590.

Prima responsio Pennoti.

b Lib. 1. c. 41. num. 5. & 6. pag. 131.

78 Cœterum hæc respõsio nullius est ponderis, Primò, quia non omnia simulacra S. Aug. sub habitu monastico adducuntur ad probandam antiquitatem huiusmodi simulacrorum; sed vel ad cõprobandam antiquitatem, vel continuationẽ similium imaginum in celebrioribus orbis, & locis, & templis. Secundò, quia licèt Bibliotheca Vaticana sit primum constructa sub Bonifacio IX. circa ann. 1400. tamen cum liber sit antiquus, potuit esse multò antiquior Augustini imago, quàm constructio Bibliothecæ.

Reijcitur Pennoti respõsio primò.

Secundò.

79 Secundum, quòd Pennotus respondet, est, se negare imaginem D. August. in aula Consistoriali Palatij Papiensium esse vetustissimam; quia illius antiquitas centesimum, & vigesimum annum non excedit, vt constat ex illius inscriptione, siuè subscriptione. Addit, Ciues Papienses ante ann. 1488. B. Augustinum in publicis vexillis Canonicali habitu indutum pinxisse.

Secunda Pennoti respõsio.

80 Hæc tamen respõnsio, & supponit falsum, & nulla est; supponit falsum: quia negat imaginem illã vetustissimam, quasi aduersarius id affirmauerit: & tamen nemo id dixit. Habuit tamen occasionem errandi Pennotus in Ludouico ab Angelis, qui sic ait: *In vrbe Papia ab antiquissimo tẽpore depictus*

Reijcitur, & falsum Pennotum supponere aperitur.

depictus invenitur Augustinus cum monasticis, & desuper Pontificalibus indumentis; & sic visi in aula publica, quæ consistorialis appellatur &c. Iudicet lector vtrum author iste asseruerit imaginem illam consistorialem esse vetustissimam, vt perperam illi tribuerat Pennotus, an verò potiùs dicat duo; vnum; Papiæ reperiri ab antiquissimo tempore imagines D. August. sub habitu Monastico; & alterum, similem imaginem reperiri etiã in aula Consistoriali, ab anno 1503. in quo cœlestis Protectoris Augustini intercessione salubrem statum vrbs illa sæuissima peste affecta impetrauit. Nulla verò est. Primò, quia imago illa Consistorialis tantùm adducitur ad probandam cõtinuationem; non verò antiquitatem illorum simulacrorum. Secundò, quia licèt olim Papiæ vexillum gestaret Augustinum Canonicali habitu indutum, nempe pluuiali crocei coloris, & mitra, & tunica linea rochetto nuncapata, & altera tunica longiori alba sub rochetto; id tamen potuit fieri vnò ex duobus modis, quos paulò antè assignauimus ad finem versiculi; *Sed addit.* Tertiò, quia modo Papiæ vexillum gestat Augustinum Monasticis, & Pontificalibus vestimentis indutum, quòd non sinè magno consilio, & matura discussione factũ fuisse credendum; præsertim in ea vrbe, in qua Canonici Regulares, & erant antiquiores, & ditiores Eremitis Augustinianis.

81

Referuntur aliæ Augustini imagines sub habitu monastico.

Omittamus iterum Pennotum; & audiamus M. Marquez, qui ea, quæ Coriolanus, & Angeles tradiderunt, adduxit, & vltra addidit, [a] imaginem D. August. sub habitu Monastico, & Pontificali conseruari in altari maiori Conuentus Salmanticensis ord. S. Dominici, & Regij Conuentus S. Laurentij dicti del Escurial; & in sacello celeberrimæ Academiæ Salmãtinæ; idem assumptum ostenderat, [b] ex duobus testimonijs, quæ nobis Africa his centum annis protulit. Vnius firmam fidem, & integram, Romæ accepit, Illustriss. Dom. D. Fr. Augustinus de Iesu Archiepiscopus Braccharensis, dùm inter Augustinianos esset Vicarius Generalis Alemaniæ; & alteriùs, Illustriss. D. F. Alexius de Meneses Augustinianus, eius in Archiepiscopatu successor, Prorex Lusitaniæ, & præses Consilij Lusitani in Curia Regia: qui rem illam publicis Notariorum testimonijs fecit roborari in memoriam futurorum.

c Cap. 7. §. 5. pag. 110.

b Cap. 4. §. 3. pag. 37.

82

Prima. Lamina cum imagine S. Augustini sub habitu Monastico reperta Hippone tempore Caroli V. in fundamentis antiqui ædificij.

Primum est, quædam lamina, quæ in fundamentis antiqui cuiusdam ædificij vrbis Hipponensis inuenta est, cùm gloriosæ memoriæ Imperat. Carolus Quintus in expeditione Tunecensi illã expugnauit; erant in ea sculpti D. P. Augustinus, & alij religiosi nostri Ordinis genuflexi ante eum, & tam hic quàm illi eodem erant induti habitu, quo nunc nos induimur, hoc exceptò, quòd capellæ, seu caputia erant aliquãtò maiora, & formæ parumper diuersæ. Hanc vt quiddam pretiosum, & rarum propter antiquitatem dono dedit Illustrissimo D. Fr. Hieronymo Seripando nostri ordinis Generali, post Archiepiscopo Salernitano, & S. R. E. Cardinali, & Concilij Tridentini Præsidi, eques quidam Neapolitanus, ipsius consanguineus, qui expugnationi interfuit. Secundum est, liber quidam Historiarum Arabicus, qui à tempore immemoriali conseruatus est in Bibliotheca Regum Marrocensium, quem anno 1613. D. Ludouicus Faxardus, præfectus classis Maris Oceani, misit Regi Philippo Tertio, cum deuictis quibusdam Maurorum triremibus, Bibliothecam reperit, quàm quidam illius Regni prætensor Constantinopolim mittebat; deuicto Rege Marrocitano, qui eam in Regio palatio conseruabat. In hac in pluribus initijs Capitulorum, depictus est quidam Episcopus in vestibus Pontificalibus, & ante eum duo Fratres Augustiniani, & aliquando vnus tantum, stantes, eodem atque nos habitu induti, cum discrimine tamen Caputiorum supra assignato. Conseruatur modo hic liber in Bibliotheca Regia S. Laurentij Scoriarij.

Secunda.

Liber Historiarum Arabicus repertus in Bibliotheca Regũ Marrocensium in cuius pluribus capitulorum initijs erat depictus Episcopus cum duobus Fratribus Eremitis.

83

Prima Pennoti responsio.

c Lib. 1. c. 41. nu. 5. pag. 131.

Ad hæc autem. Resp. Pennotus, [c] tria: Primum est, imagines adductas à Marquez, cap. 7. non esse antiquiores trecentis annis. Cœterum quidquid sit de hoc, saltem ex illis ostenditur continuatio, pingendi Augustinum sub Monastico habitu in celeberrimis Templis, locisque.

In aliquo fauere ostenditur.

84

Secunda eiusdem responsio.

Secundum est, relationem de lamina illa ærea in fundamento domus Ciuitatis Hipponensis repertam, esse apocrypham, nec fide dignam. Primò, quia, nec nomen, nec tempus inuentoris, & inuentionis illius laminæ signatur, nec etiam nomen illius Neapolitani, qui eam Cardin. Seripando obtulit; & potuit quis, vel ad pecunias lucrandas, vel amicitiam cum illo Cardinali, qui erat Ordinis Eremit. ineundam, illam finxisse, sicut conficti sunt sermones, sub nomine B. August. ad Eremitas. Secundò; quia licèt vera esset ea relatio, nihilominus non probatur intentum, cùm nulla esset in ea inscriptio, ex qua posset cõstare illam

illam potius D. Aug. quàm alteriùs cuiusquam fuisse; & poterant illæ imagines aliquos Monachos Africanos, aut Hispanos retulisse ex illis antiquis, qui partes Africæ olim incolebant.

85 Impugnatur primum. Contra primum fundamentum huius euasionis est; quia si propter tā leues suspiciones eleuatur fides virorū tā illustrium, qualis erat Illustrissimus D. Fr. Augustinus de Castro Archiepiscopus Braccarēsis, nihil erit firmū in fide humana; omnesq; historiæ, etiā ab oculatis testibus scriptæ venient in dubiū pro libito vniuscuiusq;. Addo. Quis requirat, ne apocrypha iudicetur ea relatio, quòd assignatū fuerit nomen, & tēpus inuentoris? Adde. Fallitur Pennotus, dū ait non assignari tempus inuentoris, & inuentionis ipsius laminæ; dicitur enim reperta tēpore expeditionis Tunetensis, quādo Carolus V. Hipponensem vrbē expugnauit. Hoc autē contigit (vt tradit Ludouicus de Marmol Caruaxal, [a] anno 1535. Adde, licèt non assignetur nomē Neapolitani, qui eā obtulit Seripando, tunc tātùm Generali, postea etiā Cardinali; tamen refertur fuisse eius cōtaneus, de quo credibile nō est, quòd imaginem illam efformaret, cum his circumstantijs, quas retulimus, vt pecunias lucraretur, vel amicitias iniret cum suo consanguineo. Sanè sic veritatem eludere, & omnium hominum fidem eleuare, indicium non leue est infirmitatis in Pennoto, virium in aduersario.

[a] In historia Africæ 3. par. lib. 6. c. 6 folio 234. pag 2.

86 Infringitur secundū Pennoti primò. Contra secundū etiam fundamentum insto primò. Quia quis dixit Pennoto imaginē illā caruisse inscriptione? An quia non refertur? sed asseritur fuisse Augustini; atq; adeò id debuit illis cōstare, vel ex inscriptione, vel ex alijs signis, qualia esse possent, si haberet in manu Ecclesiam, vel cor sagittis transfixū, vel similes notas proprias Augustini. Secūdò, quia ad minùs habemus Monachos Africanos, & Hispanos illius tēporis indutos fuisse habitu Monastico, quo modò nos induimur. Atq; adeò habitus Augustinianus nō erit nouitius in orbe à tempore Greg. IX. sed antiquissimus à tempore Augustini. Adde, cùm omnes benè sentientes censeant Monachos Africanos ab Augustino institutos fuisse, consequens erit Augustinum illis præscripsisse prædictum habitum quoad essentialia.

Infringitur secundò, & in aliquo fauere demōstratur

87 Tertia Pennoti responsio. Tertium, quòd respondet Pennotus, est. Imagines Monachorū in libro Arabico repertas nullā fidem facere: quia in eo libro, non legitur notatus locus, nec tempus, nec Princeps, nec aliæ circūstantiæ personarū, ex quarū obseruatione indiciū de historijs veris, & fictis potissimū fieri cōsueuit; neq; illius libri Interpretes fuerunt cōcordes in explicatione earū imaginum. Potueruntq; illi Monachi exploratores Regum Hispanorum, aut Lusitanorū fuisse, sub habitu Monachorū ad illas regiones missi, aut viri religiosi ab Episcopis Lusitanis ad Euangeliū illis gentibus prædicandum destinati.

88 Reijcitur. In hac parte diuinat Pennotus: sed fallitur. Licèt enim in eo libro nō notetur tempus, locus, Princeps, & aliæ circunstantiæ; tamen forma caputiorum ea est, quæ multò ante tempora Gregorij IX. debuit præcessisse; atque adeò ad minùs habemus habitum, quem modo gestamus, esse quoad essentialia antiquiorem Gregorio IX. Adde, ex antiquitate ipsius libri constat imagines illas esse longè antiquiores, quàm Pennotus existimat.

89 Alia D. Augustini imago, cum Eremitis à sinistro latere. Verùm præter simulacra à Coriolano, de Angelis, & Marquez adducta, addamus, & nos vnum pluribus alijs omissis; in antiqua Sede Tarraconensi, quæ vsq; ad tempora Clemētis VII. circa annum 1524. Canonicum D. Augustini ordinem obseruauit, in sacello Archiepiscopi D. Antonij Augustini extat vetusta D. Augustini imago, vt conijcere est plusquàm 300. annorū; in cuius sinistro latere habetur depicta effigies. D. August. in lecto iacentis ad mortem, & à manu dextera Canonici Regulares à sinistra verò extant Eremitæ Augustiniani, sub eadem habitus forma atque modo, quasi vtrique sint filij, & hæredes communis parentis ab intestato morientis. Hæc autem imago fuit depicta, quando Ecclesia illa erat Canonicorum Regularium, & in ea vrbe non extabat Conuentus Eremitarum.

90 Obiecta generalia Pennoti referuntur. Verùm antequam ad vlteriora progrediamur, quædam Pennoti obiecta, [b] generaliter contra prædictas D. Augustini imagines pugnantia oportet dissoluere. Primū est; quia hæ imagines rudes sunt, & pro voluntate efficte, alioquin asseramus Beatum Aug. in Ecclesia, cum sacra faceret, ac Diuinis interesset, cucullam super pluuiale tulisse. Secundū est. Quia si antiquitate Picturarum res decernenda esset, possunt Canonici Regulares multò vetustiores producere, cùm multas Ecclesias in toto orbe antiquissimas, ante 500. & 600. annos ostendere valeant, cum imaginibus D. August. vestibus Clericalibus induti, antequam de ordine Eremitarum verbum haberetur.

[b] Lib. 1. c. 41. n. 5. pag. 139.

91 Diluitur primum. Ad primum dico desumptum fuisse ex doctrina Card. Spoletani Ordinis Canon.

Reg. Protectoris tempore Sixti IV. qui, vt refert Coriolanus, a dixit, *Quòd cùm Augustinus pingeretur in Pontificalibus non rectè pingeretur cum caputio desuper; quia quando Fratres Pontificalibus sunt induti, non deferunt caputia super Pontificalia; & propter hanc rationem dixit se deleuisse caputium ab antiquissima, & vetustissima figura S. August. quæ erat in Ecclesia S. Anastasij Romæ. Cui etiam cùm à Reuerendissimo D. Rothomagensi diceretur, & à nobis id fieri ad cognoscendum, quòd talem habitum portauerat; sicut etiam depingitur S. Ludouicus cum habitu Minorum, sic à veritate conuictus assensit, adeò vt maxima cum instantia petierit etiam sub censuris Ecclesiasticis poni silentium inter nos, & vos*; atque adeò dicere possumus ad Pennotum mutuatis ab Ambrosio verbis, *qui sequutus es* Cardinalem Spoletanum *errantem sequere pœnitentem.*

a In Apologia verit. 2. in respons. ad 7.

92 Diluitur secundum.

Ad secundum responsio. Quamuis admittamus Canonicos Regulares posse ostēdere imagines D. August. sub habitu Canonico antiquiores, quàm nos possimus sub habitu Monastico, de quo valdè dubito, cū nos ostēdamus imaginem D. Aug. in Templo S. Marci Venetiarum ab anno 1084. sculptam; nihilominus ad summum tantùm sequitur vnum ex duobus, quæ supra assignauimus, versic. *Sed addit.* Quòd autem Pennotus refert ex Ioanne Molano. b Respondeo opus illud esse post humum ab Henrico Ruychio editum anno 1594. quis scit vtrum verò fœtui aliquid superadditum? Sed demus opus esse sincerè editum, nobis opponatur Molanus, sicut & Iacobus Vuiphelingus. c Cœterùm difficilè est creditu, nihil Molano additum; qui in additionibus ad Martyrologium die 10. Februarij, & 23. Octobris planè & clarè fatetur D. Guillelmum, & B. Ioannem Bonum esse ordinis Eremit. S. Augustini, & in libro de picturis, quem edidit ann. 1570. agens, d de hac eadem pictura S. Augustini, & doctrina Coriolani, nec verbū cōtra illā habet.

b Lib. 3. de historia S. Imag. c. 36 fol. 148.

c Lib. 1. de integritate, c. 32

d Cap. 68. fol. 126. pag. 2.

§. TERTIVS.

Probatur eadem veritas ex Diuinis reuelationibus.

93 TErtiò igitur ostenditur eadem veritas de integro habitu Augustiniano, saltē quoad essentialiora, tunicam scilicet, caputiū, & corrigiam, ex varijs cœlitum apparitionibus; ex quibus constat, vel colligitur D. Augustinū se gessisse tanquam Eremitarū Patrē, & institutorem; vel in eisdem vestibus, quas modò portamus, & ipse cōmuniter depingitur ab omnibus, apparuisse; quia aliàs non fuisset agnitus, quis esset, & illi, quibus facta fuisset apparitio, debuissent inquirere, quis esset, sicut rogauerunt peregrini illi Vltramontani, quibus habitu Pōtificali ornatū apparuisse, narrat Petrus Oldradus Archiepiscopus Mediolani anno 796. in Epist. ad Carol. Mag. de traslatione S. Augustini, ex Sardinia Papiam.

Prima Augustini apparitio ex ijs, quas legi, ad nostrū propositum spectans, accidit ante annū 796. eo nempe tēpore, quo Longobardi adhuc Papia potiebantur. Rē narrat Iordanus de Saxonia, e Paulus Veronensis, f & Iosephus Pamphilus, g verba Pauli Veronensis hæc sunt. 94

94 Prima B. Augustini apparitio accidit ante annum 796

e In Sanctora li. lecim 59. in translatione S. Augustini.

Vir quidā nobilis genere Senensis, cùm aliquā particulam corporis D. Aug. quam coleret, habere apud se vehementer exoptaret; Ticinū profectus, à sancti corporis custode eam efflagitauit, magna vi pecuniæ illi proposita. Custos id se facturū promittens recepit; sed nō ausus quidquam de sanctissimo corpore detrahere, viro, illi operā dare assimulans, ad sepulchrū cuiusdam, qui paucis ante diebus humatus erat, accessit, illiusq; cadaueris dexteræ abscissum pollicē serico inuolutū viro illi nobili porrexit, asserens eū D. Aug. esse digitū. Quem Patritius ille reuerenter accipiens religiosissimè colebat, modo ori, modo oculis admouens, sæpe eundem sinu refouens. Nocte quadā in ædibus suis nō plenè dormienti. D. Augustinus viro apparuit in luce multa, dixitq; illi. Fili, quiddā apud te reliquiarum mei corporis habere credis; sed falleris; (non patitur Magister veritatis Augustinus deuotos suos decipi.) *Quē enim digitū venerans, non est meus, sed alterius vita functi; vtque reipsa verba cōprobē, manus meæ integræ sunt. Vide. Sed ne fides tua vana sit, accipe digitum hunc meum, statimque ademptū dexteræ suæ pollicem ei dono dedit, euanuitq; ab oculis illius, multa quidē, vbicūq; aderat vir ille, signa & prodigia sacro digito faciebat. Quòd audiens Longobardorum Rex, sancti corporis custodem in carcerem conijci iussit, voluitq; rē penitus cognoscere. Custode verò affirmāte se alterius cadaueris pollicem abscissum patritio illi tradidisse; Rex vbi D. Augustini corpus asseruabatur, locum patefieri iussit, sanctoque corpori dextera pollicem, præterea nihil, deesse comperij.* Hæc Paulus Veronensis. Addit Pamphilus hunc digitū hodie venerabiliter asseruari in Templo nostro Montis Ilcini in Etruria.

95 f In sermone de Oratione. g In Chronico August. folio 91. circa annos 1356. 1370. & 1380.

Secunda Augustini apparitio, facta fuit Alexando IV. anno 1. Pontificatus, quam ipse Pōtifex refertur enarrasse in Bulla expedita pro celebrādo Capitulo vnionis generalis. Hanc Bullam olim reperiri in Conuentu nostro Herpibolensi in Franconia, & partem eius extare, seque illam reperisse in Gallia, 96

96 Secūda B. Augustini apparitio an. 1255. sub Eremitico habitu.

Gallia, in Prouincia, in Conuentu Grassæ testatur Hieron. Romanus,[a] & Iosephus Pamphilus Episcopus Sgninus,[b] sic habet: *Anno 1335. Pridie Nonas Iunij Conuentus coactus est Grassæ in Prouincia, vbi idem Guillelmus in sequens trienniū confirmatur. In hoc Cœnobio quod est (vt ex eius memorijs constat) omnium nostri ordinis vetustissimum, extat Priuilegium quoddam Alexandri IV. in quo fit mentio de visione, qua B. Augustinum vidit, grandem quidem capite, sed membris exilem.*

a 1. par. defensorij, cap 8. & in Cēturijs, fo 66 anno 1333 & in MS.
b In Chronico Augustiniano, fol. 48.

97 Hieronymus autē Romanus in MS. quæ apud me habui, vt testis ocularis, hæc in illa verbatim contineri affirmat, quæ à nobis in linguam Latinam, sic ad verbum transferuntur. *Cum ego essem in maiori noctis quiete requiescens in cubili à continuo labore mei muneris, subito circumdatus sum splendore quodam, & ecce in medio eius S. Augustinus indutus Pontificalibus, idest, pluuiali, & mitra, & subtus portabat cucullam nigram præcinctam cingulo coriaceo, & super, caputium Monachi; & videbatur S. Doctor caput ingens habere, cætera verò membra exilia: Hocque mihi accidit tribus noctibus continuis. Ex quo ego admiratus, vocaui homines in Diuinis literis eruditos, petijque, vt mihi visionem illam interpretarentur. Responsumque mihi ab omnibus fuit, per caput magnum repræsentari fundamentum magnum, quòd in Ecclesia fuerat; per membra verò exilia denotari eius Fratres, qui fauore erant nimis destituti, & dispersi per omnem Christianitatem.* Ex hac visione velut Diuino oraculo Papam commonitum, vnionem per prædecessorem suum Dominum Innocentium IV. inchoatam consummasse tradunt communiter Authores; & de veritate huius visionis dubitare, esset, vt ait. M. Marquez,[c] *ingens audacia*, esset enim manifestam iniuriam irrogare fidei plurium, & grauissimorum Authorum; & idem Marquez,[d] alias Augustini apparitiones referens ait, *eas negari non posse sine ingenti temeritate, propter constantem traditionem, quæ de illis habetur.*

c Cap. 13 §. 2. pag. 214.
d Capit 7. §. 7. pag. 111.

98 Respōsio prima Pennoti. Sed respondet Pennotus,[e] quatuor. Primum est, hanc, & alias apparitiones à M. Marquez, Ludouico de Angelis, Paulo Bergomensi, Ambrosio Coriolano, & alijs Authoribus allegatas, absque aliqua temeritatis nota, negari posse. Nam quantæ sit temeritatis testimonio Coriolani nolle fidem adhibere, de cuius Apologia dixit Volaterranus lib. 21. *Totum Apocryphum, nullusque author idoneus*; & quam Sixtus IV. & Innocentius VIII. suspenderunt donec expurgaretur? & idem ait dici posse de Apologia Pauli Bergomatis, *quæ ijsdem prorsus figmentis, & ludorijs vbique scatet*: sic loquitur Pennotus.

e Lib. 1. c. 40. nu. 5. pag. 126

Sed contra hæc Pennoti obiecta & asserta, obijcio. Quia apparitiones, de quibus Marquez, & alij loquuntur, negari nequeunt; non quidem, quia à Coriolano, vel Paulo Bergomate referantur; (adhuc tamē iniustè tam malè audiunt à Pennoto.) Sed quia, vel cōstanti traditione firmantur, vel irrefragabilium Authorū testimonijs confirmantur Marquez enim pag. 111. agit de apparitionib' Toletanis, & Mantuana, quas infra, sub nu. 3. 7. & 9. recensebimus; pagina vero 214. de apparitione facta Alexandro IV. hæ autem omnes ea traditione, ijs authoribus innituntur, vt iure optimo dici possit, sinè ingenti temeritate, & audacia, eas negari non posse. Addo. Apologia Coriolani, de qua tam asperè loquitur Pennotus, fortassis à Sixto, & Innocentio, suspensa fuit, donec expurgaretur; quòd etiā alijs tractatibus Canonicorum Regularium in eadē causa compositis, fortè accidit; tamē postea absolutè permissa est. Hoc cōstat ex literis originalibus Raphaelis Cardinalis S. Georgij ordinis nostri Protectoris, quæ asseruantur Romæ in Archiuo Ordinis, n. 3. & adducuntur à R. P. M. Fr. Laurentio de Empoli in Bullario, pag. 324. sub Constit. 3. Sixti IV. expeditæ autē feruntur Romę penultima die Martij an. 1483. sub Pōtificatu Innocentij VIII. (atq; adeò non ann. 1483. eo enim anno Sixtus 4. viuebat; sed fortè ann. 1489. qui per errorē impressoris apponitur 1483.) ibi ergo Cardinalis Raphael inter alia, sic ait: *Declarantes &c. quod libri, et tractatus per eosdem Fratres ord. Eremitarum, & pro eorum parte, & defensione cōtra eosdem Canonicos Regulares, & eorum libros, & tractatus, & quorumcunque aliorum pro eis hactenus super hac materia confectis, & publicati, in suo etiam robore permaneant, ac liberè scribi, vendi, retineri, & vti, ac largiri per eosdem Fratres ordinis Eremitarum possint.* Hæc Raphael Cardin. ex viuæ vocis oraculo Innocentij VIII. ex quibus admonendus est Bzouius, circa finē huius operis citandus, & impugnandus. 99 Reijcitur

Secundū, quod Pennotus respondet, est, visionē Alexādri IV. fictā fuisse à Coriolano, & ante illū à F. Iordano,[f] eāq; Apocryphā, & suspectā esse conatur ostēdere: quia ex illa admonitus dicitur fuisse Pōtifex ad vnionē generalem ord. Eremit. S. August. At verba Gregorij IX. & Alexādri IV: nō indicant Pōtifices ex apparitionibus sibi factis excitatos ad certū habitū Eremitis præscribēdū, & varias Cōgregationes in vnū ordinem sub 100 Secunda Pennoti respōsio.

f Lib. 1. cap 14

nẽ sub vno capite cõpingendas; sed quòd ijdem Eremitę, sub incerto, & vario habitu per Lombardiam, & Marchiam Anconitanam, aliasq; Prouincias vagarentur, &c.

101 *Reijcitur primò, vt non sibi constans, & parùm pia.*

Sed vt verum fatear, responsio hæc nulli viro prudenti, religioso, & docto placere potest. Primò, quia dicit fictã fuisse à Coriolano, & ante illum à F. Iordano de Saxonia. In qua propositione duo sunt absurda. Primum est; quia si ea visio ficta fuit à Fr. Iordano, non potuit fingi à Coriolano, qui pluribus annis post Iordanum vixit. Nemo enim dicitur fingere id, quòd ab alio iã est fictum. Secundum est; quia irreuerẽter, & parũ piè tribuit eam fictionem Fr. Iordano de Saxonia, viro sanctissimo, qui ab omnibus alijs authoribus optimè, à solo Pennoto pessimè audit. Quis pius sibi persuadeat, Beatũ virum, hominem eximiæ sanctitatis adeò delirasse, vt fictitiam visionẽ à D. Augustino Summo Ecclesię Põtifici ostẽsam, temerè & imprudenter effingeret? Credo equidem, nec vana fides, nullus erit præter Pẽnotũ, qui scel⁹ tãtũ, tãto viro adscribat.

102 *Reijcitur secundò.*

Secundò, quia ea visio, neq; primò tradita fuit à Iordano, & Coriolano, neque ab illis solis. Eã in scriptis suis contestatã reliquerunt B. Fr. Henricus de Vrimaria. B. Fr. Iordanus de Saxonia, & S. Antoninus Dominicanus Archiepiscopus Florentinus, vt dicere possimus, cũ Vmberto Generali. S. ordinis Prędicatorũ, de Augustino, Bernardo, & Isidoro loquẽte. a *Quis dubitet quin hoc à Spiritu sancto sit, in quo tres tanti Doctores vno ore concordant?* vel cũ S. Petro Damiano, b vbi adductis testimonijs Augustini, Hieronymi, & Prosperi, sic inquit. *Ecce ad condemnandã, & fundi ùs abolendam Canonicorum pecuniã, tres non qualescunq; sed inexpugnabiles in testimoniũ Doctores adduximus, vt in ore duorum, vel trium testium stet omne Verbũ.* Henricus igitur id tradit in quodã tract. MS. de Origine religionis Eremit. S. Aug. cõpleto anno 1334. qui extat in Bibliotheca S. Victoris Parisiẽsis in pluteo olim triplicis g. g. g. in principio autem huius tractatus testatur se agnouisse Generalem Lanfrãcum, (qui fuit primus Generalis post vnionem, & obijt anno 1264. vel 1265. vt referunt nonnulli; at in originali Bibliothecæ Angelicæ id nõ extat; benè tamen refert se interfuisse capitulo Ratisponensi, quòd celebratũ fuit an. 1290 in hoc ergo tractatu, sic inquit. *Nam tempore Alexandri Papæ IV. vt ipsemet testatus est,* (verbo, an scripto, non explicat.) *B. Aug. eidem in visione apparuit, grandis quidem capite, sed membris exilis. Ex qua visione tanquam Diuino oraculo Papa cõmonitus vniuit Fratribus Eremitis S. Augustini plures alios ordines similiter in Eremis habitantes, mandans eis, vt quicunque ex ipsis essent idonei ad fructificandum in populo per doctrinam Verbi Diuini, quòd illi deberent in Ciuitatibus habitare, & exemplari vita, ac salutari doctrina, simulq; confessione prouida Dei populum irrigare, alijs Fratribus nihilominùs secundùm dispositionem Prioris generalis in Eremo remanentibus; muniens eos priuilegijs, & gratijs tali statui congruentibus. In qua quidem visione B. August. apertè ostendit se esse verum caput, & verum Patrem huius ordinis, & per consequens ipsos Fratres esse veros filios, & vera membra ipsius.* Et infra. *Sed postmodùm anno M.CC.LV. facta est vnio aliorum ordinum in Eremis habitãtium ad ordinem Eremitarum S. August. per D. P. Alexandrum Diuino oraculo ipsum cõmonente, vt patet ex supradictis.* Et Rursus infra. *Quo tempore B. Augustinus, vt supra visum est, Papæ Alexandro in visione apparuit, grandis quidem capite, sed membris exilis. Ex qua visione Papa commonitus vniuit Fratribus Eremitis plures alios ordines similiter in Fremis habitantibus* (debet dicere, *habitantes.*) Hæc Henricus, quasi data opera eandem rem semel, bis, atque iterum contestans. Beatus verò F. Iordanus de Saxonia, c sic ait. *B. Augustinus volens dispersiones suæ religionis congregari, succedente ei,* (nempe Innocent. IV.) *in Sede Apostolica, scilicet Domino Alexandro Papa IV. in visione apparuit, grandis capite, sed membris exilis. Ex qua visione velut Diuino oraculo Papa commonitus, vnionem per prædecessorem suum Dominũ Innocentium inchoatam, consumauit.* Iordani verba transcripsit S. Antoninus. d Vnde, si hæc credimus, *reprehendi meritò non possumus cum eis referẽtibus peruenerint,* vt ait Augustinus, e *quos nobis non existimaremus fuisse mentitos.*

a Cap 181. in Regulam Augustini.
b Opuscul. 24. contra Clericos Regulares proprietarios, cap 2. p. 598.
c In Vitas Fratrum, lib. 1 c. 14. pag. 50. circa ann. 1356.
d 3. p. tit. 24. c. 14. §. 5. circa annum 1450.
e Lib. 18. de Ciuit. cap. 18.

103 *Authores in veritate dictæ reuelationis conspirantes.*

Neque hi soli Authores in hanc veritatem conspirant. Consentiunt plures alij, tam exteri, quàm domestici. Ambrosius Coriolanus circa annum 1481. Generalis Augustinensium, f sic habet. *Retulit ipse Alexander IV. quòd sibi dormienti tribus noctibus, nulla alia nocte interposita, apparuit S. Augustinus, cum cuculla nigra, cum pluuiali, & scapulari, supercinctus zona pellicea, cum mitra, & alijs ornamentis Pontificalibus, magnus quidem capite, exilis & tenuis membris. Qui cum optimorum, ac sapientissimorum virorum consilio visionem interpretatus est, ipsum maximum fundamentum fidei extitisse, membra autem sua id est, Fratres suos, paucos reperiri. Et sano, ac maturo consilio deliberans Eremitas S. Augustini nuncupatos esse membra tanti capitis, illum ordinem mirum in modum auxit &c.* Idem tradiderunt

f In Chronico Augustiniano, & in Apolog. veritate 1. c 4. in principio.

derunt Paulus Bergomensis, a Philippus Bergomensis Augustinianus, b Arthmanus Schedel, c Supplementum Vincentij Beluacensis impressum Venetijs anno 1494. titulo; *De temporibus præsentibus*, §. *Alexander IV* Hieron. Romanus, Augustinianus, d Iosephus Pamphilus Augustinianus, Episcopus Signinus, e Hieronymus Plati è Societate Iesu, f Ildefonsus Ciaconius, Dominicanus libro de Pontificib. & Card. in Alexandro IV. Ludouicus de Miranda Franciscanus, in Manuali Prælatorum, g Sampson Haius Guillelmita, in libro de Veritate vitæ, & ordinis D Guillelmi, pag. 67. Abrahamus Bzouius Dominicanus in Annalib. Eccles. ad finem vitæ Alexandri IV. h Dominicus Grauina Dominicanus in voce Turturis, seu de florenti religionum statu. p. 2. cap. 14. pag. 133. Ioannis Boufferius Andegauensis Frãciscanus, i Ioannes Marquez in libro de Origine ord. Frat. Eremit. S. Aug. k Ludouicus de Angeles de vita, & laudibus D. Aug. l Cornelius Lancellotus, Augustinianus, sicut & Marquez, & Angeles de vita D. Aug. m & alij plures ex recentioribus, inter quos annumeramus Nicolaum Cruseniũ in Monastico Augustiniano, n & Fr. Archangelum Gianium, Florentinum seruitam in Centurijs sui ordinis, o editis ann. 1618. Quinimò & R.P.F. Lucas Vuadingus, Franciscanus, p quantumuis parum nobis faueat: nihilominùs veritatẽ hanc tot testimonijs vallatam, neque argumentis impetere, neq; silentio supprimere voluit. Neque illam negauit, imò tradidit etiã hæreticus Balæus; & quamuis Clemẽs Raynerus, q existimet Balæũ ironice loqui, ipse tamen sic subdit. *Apparet tamen ex verbis S. Eduardi confessoris D. Augustinum reuelatione Diuina, nonnullis apparentem regulæ suæ propagationem iniunxisse.* Non ergo mirum, quod Marquez vbi supra dixerit de hac visione, sinè ingẽti audacia dubitari nõ posse.

104 Quinimò fortè cœlestem hanc visionẽ, indicare voluit Alexãder IV. in quadã Bulla data Laterani 12. Cal. Maij an. 3. Põtific. atq; adeò Christi 1257. quæ habetur in Cõpendio Priuilegiorum per Fr. Emanuel. Rodrig. cõpilato in Mari magno Sixti IV. ibi.

105 *Alexander Episcopus Seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Generali, & Prouincialibus, Prioribus, ac vniuersibus Fratribus ordinis Fratrum Eremitarum S. August. salutem, & Apostolicam benedictionẽ. Oblata nobis ex parte vestra petitio continebat, quòd Sedes Apostolica nonnullas domos ordinis vestri, antequam essetis in vnius religionis corpus de mandato nostro redacti, diuersis Priuilegijs, & Indulgentijs per speciales literas decorauit. Vt igitur vobis per Diuinam,* (Ecce vbi fortè innuit diuinam, sibi factam reuelationẽ ex iterata apparitione Augustini.) *Et nostram dispositionem in vna obseruantia, vno professionis fœdere coniunctis, omninò proficiat, quòd diuisim aliquibus domibus vestris ante vnionẽ huiusmodi fuerit ab eadem sede concessum; nos vestris precibus inclinati Priuilegia, & Indulgentias huiusmodi, eisdem domibus singulariter olim indulta, ad omnes, & singulas extendentes, vtendi eis quoties opus fuerit, liberam vobis omninò concedimus facultatem. Nulli ergo &c.*

Tertium, quòd respondet, D. Pennotus, est, B. Aug. ante annos tringentos, aut quadringentos pluribus apparuisse, nõ cuculla nigra indutũ; sed habitu Clericali; vel Pontificali. Id autẽ ostẽdit. Primò, quia apparuit in habitu Pontificali, vt refert Card. Baronius, r quadraginta viris Gallicanis Romã petentibus. Secũdò, quia apparuit etiam B. Norberto Præmonstratensium Canonicorum authori, vt testatur Hugo author vitæ ipsius, apud Suriũ. s At non in pullo habitu zona præcinctos; aliàs, cui dubiũ, quòd D. Norbertus, nõ ordinem Candidatorum, vt Surius dicit; sed potiùs nigrorũ sub Augustini regula instituisset. Tertiò, quia, vt refert Iacobus de Voragine, author plusquã 300. annorũ, t Augustinus apparuit cuidã Monacho monasterij, quod dicitur Fontanetum in Burgundia, Hugo nomine, qui erat S. Aug. valdè deuotus; ibi. *Et ecce plures decori, ac fulgentes viri amicti albis, Ecclesiam dicti monasterij processionaliter intrauerunt, quos sequebatur quidã Reuerendus Pontificalibus insignitus.* Quartò, vt id ẽ author refert, (& inter alias apparitiones, quas ibi enarrat, nũquam ait B. Augustinum, cuculla nigra indutum apparuisse; sed semper, vel cum Pontificalibus insignibus, vel albis vestitũ.) Præposito cuiusdam Ecclesiæ in B. Augustinum magnam deuotionem habenti, *in albis Augustinus apparens, eidem ter citato proprio nomine dixit, &c.* Hæc Pennotus. 106

Pro solutione, impugnatione, & explicatione huius obiectionis Pennoticæ, noto primò, Iacobũ de Voragine in vita D. Aug. plures eius apparitiones enarrare, in quarum aliquibus non explicat, quo indumento ornatus apparuerit; vt in apparitione facta cuidam Molendinario patiẽti, phlegma falsum; & Iuueni Papiensi, qui à Marchione Malespinæ in carcere detinebatur; & cuidã Pastori sæuum vlcus inter scapulas habẽti; in alijs sub specie pulcherrimi iuuenis, apparuisse refert de cuius ore 107

a In Apologia ordinis p. 3. cap. 1. edi à anno 1479.
b In supplemento Chronicorum, lib. 13. ann. 1255. impresso Venetijs anno 1486.
c In Chronicis generalibus sexta ætate mundi, fol. 211. pag. 2. impressis Norimbergæ anno 1493.
d In defensorio 1. p. cap. 8.
e In Chronico August. fol. 27. & 48.
f De bono status Religiosi, lib. 2. cap 27.
g Tom. 1. q. 4. art 6.
h To. 13. ann. 1261. col. 699.
i In lib. de statu, & Origine ordinis S. Frãcisci, quæstione 5. pronæmiali, pag. 49.
k Cap. 13. §. 2. pag. 214.
l Lib. 4. c. 82. pag. 116.
m Lib. 2. cap. 21. pag. 181.
n Par. 3. cap. 1. pag. 121.
o Cent. 1. lib. 3. c. 3. fol. 26. pag. 2.
p Tom. 2. Analium ordinis Minorum, an. 1256. n. 18
q In suo Apostolatu Benedictino in Anglia, tract. 1. sect. 1. §. 20. pagina 164.

Relatam Augustini apparitionẽ ab Alexandro IV. indicari ostenditur.

Tertia Pennoti responsio.

r Tom. 9. anno 725. num 9.

s Tom. 3. die 6. Maij.

t In legenda Lombardica in vita D. August. fol. 102. pag. 1.

Pro solutione impugnatione, & explicatione obiectionis Pennoti notatio prima.

tantus inundantiū aquarū impetus exibat, quòd totam Ecclesiam videretur replere; vt in apparitione facta D. Bernardo, dum quadam vice in matutinis existens aliquãtulum obdormiisset, & de quodam Tract. Augustini lectiones legerentur, qui Augustinum adesse nō dubitauit, qui fonte doctrinæ totam Ecclesiam irrigauit; in alijs, Pontificalibus insignitum se videndū præbuisse testatur; vt in apparitione facta cuidam monacho Monasterij, quòd dicitur eleemosyna, in vigilia S. August. & Hugoni Monacho monasterij, quod dicitur Fontinetum; & 40. peregrinis Gallicanis; in alijs deniq; in albis apparuisse ait, vt in apparitione facta præposito cuiusdã Ecclesiæ.

108 Secundò noto; quod quando Augustinus Monastico habitu indutus apparuit, non legitur, quòd Augustinus dixerit, se esse Augustinum, vel quod illi, quibus se videndum præbuit, dubitauerint quis esset; at ferè semper quando refertur Augustinus apparuisse in albis, vel in Pontificalibus, vel Augustinus quis esset aperuit; vel illi, quibus se ostendit, dubitauerunt, quis esset. Ostendamus ipsis exemplis, quæ Iacobus de Voragine, & Pēnotus adducunt. Primò enim, quando Augustinus apparuit Hugoni Monacho in Pontificalibus, comitantibus illum viris fulgentibus; qui erant amicti albis, sic ait Iacobus de Voragine. *Quidam Monachus in Ecclesia consistens, hoc videns obstupuit, & quinam essent, vel quo pergerent inquisiuit. Cui vnus eorum dixit, quod S. Augustinus esset cum suis Canonicis, qui ad deuotum suum morientem pergeret, vt eius animam ad Regnum gloriæ deportaret.* Secundò quando apparuit quadraginta peregrinis Gallicanis, Pontificalibus indutus, (non circa annum 912. vt habet Iacobus de Voragine, sed ante annum 796. quando Petrus Oldradus scripsit ad Carolum M. Epistolam de Translatione S. Augustini ex Sardinia Papiam,) sic idem Oldradus rem enarrat. *Quis esset, cum interrogantibus peregrinis, respondit, se esse Augustinum Hipponensem Episcopum.* Tertiò quando apparuit præposito illi cuiusdam Ecclesiæ, sic habet Iacobus de Voragine. *Adueniente solemnitate S. August. cum iam in vigilia ad vesperas pulsaretur, ad rogandum S. Augustinum tota deuotione se contulit. Cui in albis Augustinus apparens, eidem, ter citato proprio nomine, dixit. Ecce adsum, toties à te inuocatus. Surge citò, & celebra mihi officium vespertinum, &c.* Quæ ergo causa erit, propter quam, cùm apparet indutus Pontificalibus, dubitatur quis sit; & cùm in albis, ipse dicit se esse; cùm verò sub habitu Monastico, neque opus est, vt ipse dicat, se esse, neque dubitatur quis sit.

Notatio secunda, quod quando Augustinus in albis apparuit, semper quis esset aperuit, secus quando apparuit sub Monastico habitu.

Noto tertiò, non benè inferri, *apparet in albis, ergo est Canonicus Regularis; vel est indutus habitu Canonicorum Regularium.* Demonstremus veritatem hãc pluribus exemplis. Primum sit Ioannis cap. 20. vbi de Maria Magdalena in Resurrectione Domini, sic ait: *Et vidit duos Angelos in albis.* Secũdum sit Actorum Apostolorum, cap. 1. vbi de Apostolis in die Ascensionis Domini, sic habetur: *Cumque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis.* Tertium sit Apocalyp. 3. vbi ad Angelum Ecclesiæ Sardis, sic scribitur. *Sed habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinauerunt vestimenta sua, & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis.* Et infra, *& vestimentis albis induaris*; & cap. 4. *& in circuitu sedis sedilia. 24. & super thronos 24. Seniores sedentes circum amictos vestimentis albis.* Quartum sit, quia in primitiua Ecclesia recens baptizati, albis induebantur. Vnde deriuata est denominatio Dominicæ in albis. Vnde, & S. Oddo Cluniacensis, a sic ait. *Sicut in libro Geronticon dicitur, eadem datur gratia in Monachico habitu, quæ & in albis Baptismi.* Quintum sit Petri venerabilis Abbatis Cluniacēsis, qui b de S. Fr. Benedicto, sic loquitur: *Respiciens ergo vidit infinitam multitudinem Abbatorum aduenire, & paulatim omne domus illius spatium complere. Cumque domum præclarissimis illis spiritibus repletam vidisset, Fratrum Conuentum esse suspicatus, custodem infirmorum, bonæ religionis virum, Otgerium nomine, vocauit, eique dixit; Frater Otgeri, hiccine ordo noster est, vt Conuentus albis indutus, in infirmariam veniat? &c. sed cum frater ille nullum albatorum in infirmaria illa esse affirmaret; adhuc in eadem opinione persistens, adiecit. Miror valdè quomodo hoc dicere potes, cùm non pars domus, sed tota eisdem albatis viris plena sit, & te ipsum (vbi nunc loqueris, ex omni parte ijdem circumdent. Tunc tandem intellexit, cui hoc dicebat, non hominum illum Conuentum, sed beatorum esse Angelorum.* Adde, in veteribus consuetudinibus Cœnobij Floriacensis ordinis S. Benedicti, quæ extant in Bibliotheca Floriacensi Ioannis à Basco, sic habetur, pag. 395. *In ista prima Dominica Quadragesimæ est Conuentus in albis.* Et pag. 396. *Hodie* (scilicet Dominica in Ramis Palmarum) *est Cōuentus in albis.* Et pag. 398. *Post nonam* (feria 5. Maioris hebdomadæ) *Conuentus albis induitur.* Et pag. 407. *Duo fratres ad initium Matutinorum* (in vigilia S. Bene-

109 Notatio tertia quòd ex apparitione D. Augustini in albis, non infertur, quod apparuerit indutus habitu Canonicorũ Regularium.

a In Bibliotheca Cluniacēsi, lib. 2. collationum, cap. 7. columna 191.

b In eadem Bibliotheca, lib. 1. de miraculis cap. 20.

S. Benedicti) *albis induti, altari assistunt hinc inde*. Et tamen nemo dicet Benedictinos Floriacenses vsos fuisse illis diebus habitu Canonicorum Regularium. Ex his ergo exemplis manifestum est. Primò, neq; omnes, qui apparent in albis, esse Canonici Ordinis. Secundò, neque esse idem apparere in albis, atque apparere in vestibus Canonicorum Regularium: quandoquidem qui in his exemplis apparuerunt; vel induti albis referuntur, neque erat Canonici Regulares, neque illorum vestibus ornabantur.

110 Respondetur obiectioni, & responsioni Pennoti.

His positis ad responsionem, & exempla Pennoti respondeo, B. Augustinum etiam ante 300. & 400. annos apparuisse Monastico habitu indutum, vt ex apparitionibus, quas hucusque retulimus, & infra referemus: vel colligitur, vel constat manifestè. Exemplum autem, quòd primò loco adfertur, non obstat; quia licèt dicatur Augustinus apparuisse in Pontificalibus; tamen etiam dicitur à nullo illorum 40. hominum fuisse agnitum, & illos interrogasse ipsum, quisnam esset? quod non facerent, si illis apparuisset in eo habitu, in quo communiter tunc temporis pingebatur. Neque enim credibile est, quòd nullus ex tot hominibus vidisset aliquando imaginem S. Augustini, vt posset illũ agnoscere.

111 Respondetur ad exemplum secundo loco adductum.

Ad exẽplum quod secũdò loco adducitur respõdeo illius esse momenti. Quoniã, vel Augustinus apparuit, vt Episcopus, vel vt Canonicus, vel vt Monachus: si primum nihil contra nos; admittimus enim Augustinum sæpe apparuisse in Pontificalibus; & si in Pontificalibus apparuit, nulla desumebatur maior ratio ex vi apparitionis: quare potiùs institueret ordinẽ nigrorum, quàm Candidatorum; vel ẽ contra. Si secundum; contra est, quia si Augustinus apparuit vt Canonicus: vel apparuit, vt Canonicus niger, vel vt Canonicus albus; quoniam vt refert Pennotus, a Canonicorum Regularium in Anglia monasteria, alia dicuntur esse Canonicorum nigrorum, & alia Canonicorum alborum. Hi autem Canonici albi erant Præmonstratenses, sic enim ibi habetur, pag. 386. *Neuuhosia, tituli S. Martialis, Fundator Petrus de Gaulia, albi Canonici, & prima domus ordinis Præmonstratensium in Anglia.* Si ergo apparuit, vt Canonicus niger, quomodò instituit ordinẽ Candidatorum? vel si respondeas eam consequentiam non esse efficacem, vt verè non est; eodem modo, & nos dissoluimus argumentum Pennoti, dicendo Augustinum

a Lib. 2. c. 37. nu 12. à pag. 381.

apparuisse, vel apparere potuisse, sub habitu Monastico, licèt Norbertus instituerit ordinem Canonicorum; quia ipse ante apparitionem, volebat instituere ordinem Canonicorum, vt constat ex eius vita apud Surium, b erat enim Canonicus sæcularis, ibi: cap. 3. *Contulit se ad Ecclesiam, vbi fuerat, & erat Canonicus sæcularis*; & potuit nosse Augustinum non tantum instituisse ordinem Monachorum, sed & Canonicorum. Vnde cap. 22. author vitæ S. Norberti, sic habet: *Cum autem multi Religiosi, tam Episcopi, quàm Abbates, diuersa consilia darent, alius Eremiticam, alius Anachoreticam vitam, alius Cisterciensem ordinẽ assumendum suadentes, &c. Tandem ne professioni Canonicæ, cui ipse, & quotquot cum eo viuere volebant, intitulati fuerant ab infantia, inferre iniuriam videretur; regulam quam B. Augustinus suis instituit, afferri præcepit.* Ecce, quare Augustino, etiam in habitu Monastico apparente, Norbertus ordinem Canonicum elegit. Quare autem potiùs colorem album, quam nigrum elegerit; quis nouit? fortè ad distinctionem aliorum, vel ad animi candorem, & puritatem significandam. Si verò dicatur tertium, habemus intentum.

b Tomo 3.

112 Progredimur solutio.

Addo. Non constat in quo habitu B. Augustinus D. Norberto apparuerit; cõstat tamen ipsum Augustinum expressisse se esse, quasi non agnitum ab illo. In Appendice enim Monachorum Capembergensium apud Surium tom. 3. ad finem vitæ S. Norberti, sic habetur: *Est apud nos libellus vitam Deo digni fundatoris nostri continens, in quo ita scriptum est. Audiuimus eundem veritatis assertorem in communi Capitulo hæc, quæ sequuntur, proferentem; scio vnum ex professionis nostræ Fratribus, cui de regula nostra indaganti studiosiùs, non quidem suis meritis, sed Fratrum orationibus, visus est Augustinus, qui & auream regulam à Deo prolatam illi porrexit, seque luculento sermone ei intimauit, dicens, quem vides, Augustinus ego sum, Hipponensis Episcopus. Ecce habes regulam, quam ego conscripsi.*

113 Respondetur ad exemplum tertiò loco adductum duo. Primum.

Ad exemplum, quòd tertiò loco adducitur, duo dico. Primum est. Hinc ad summum constat B. Augustinum apparuisse in Pontificalibus, & cùm illo Canonicos in albis quod nos non negamus. Cùm enim B. August. Canonicos Regulares instituerit vel reformauerit: iure optimo apparuit in Pontificalibus associatus suis Canonicis. Tanquã veris suis filijs. Id quod antiqui nostri Patres non modo, nõ negarunt, imò & expresè affirmarunt, donec cõtentione exorta aliqui fortassis à veritatis tramite deuia-

deuiarunt. Vnde B. Henricus de Vrimaria expressè asserit in suo tractatu de Origine ordinis Eremitarum, B. Augustinum tradidisse regulam Canonicis Regularibus; & factum presbyterum instituisse monasterium Clericorum; quod ipse videtur intelligere de Canonicis Regularibus. Sic loquitur Henricus anno 1334. & B. Fr. Iordanus de Saxonia, circa annum 1356. [a] Sic habet de Ecclesia Hipponensi. *Ipsa Ecclesia tales possessiones, & prædia retinuit sciente, & consentiente Augustino; quæ tamen regularis fuit Ecclesia sub regula videlicet S. Augustini.* Secūdū est; ille, cui se vidēdum in hac forma & societate, præbuit Augustinus, illum non agnouit, vt constat ex secundò notabili.

a Lib. 3. Vitas Fratrum, cap. 5. pag. 12.

Secundum.

114 Ad exemplū quarto loco respondentur quinque. Primum.

114 Ad exemplum, quod quartò loco adducitur, quinque respondeo. Primum est: fallitur Pennotus, dum ait in omnibus apparitionibus relatis à Iacobo de Voragine B. Augustinum apparuisse sub habitu Clericali, vel Pontificali; aliquando enim, vt aduertimus in primo notabili, aliter apparuisse refert Iacobus de Voragine, quamuis nullam apparitionem adducat, sub habitu Monastico. Secundum est. Possemus negare veritatem historiæ, si crederemus fundamentis Pennoti. Ipse enim, vt vidimus §. præcedenti negat fidem Notarij Veneti de simulacro S. Augustini, an. 1084. in Templo S. Marci collocato, & relationem de lamina reperta in expugnatione vrbis Hipponensis sub Carolo V. ex eo, quòd non assignatur, quis, quo loco, & tempore id legerit, viderit, vel scripserit. Quare ergo ad hominem non possemus negare hanc historiam, cùm neque assignetur nomen illius præpositi, neque Ecclesia, cuius erat præpositus; neque tempus, in quo id accidit? Cœterum, quia credimus similia Pennoti fundamenta, sinè fundamento esse, admittimus veritatem historiæ. Tertium est. Augustinus in albis apparens, quasi aliàs à præposito non agnoscendus, declarauit quis esset, vt ex secundo notabili constat. Quartū est, ex eo quòd Augustinus in albis apparuerit, nullatenùs infertur apparuisse in habitu Canonicorū Regularium: vt patet ex tertiò notabili. Potuitque dici apparere in albis: vel quia albis vestimentis Pontificalibus, vel quia alba Sacerdotali, quasi ad officium Diuinum accessurus, induebatur. Vltimū est: Quamuis daremus eum apparuisse in habitu Canonicorum Regularium, non inde sequitur, Augustinum non fuisse Monachum; vel non apparuisse sub habitu Monastico. Potuit enim tunc vt Canonicus apparere; vel quia licèt ante Episcopatum fuerit Monachus, in Episcopatu fuit Canonicus; vel quia habitus ille tēpore Augustini communis fuit omnibus presbyteris, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, tam Canonicis, quàm Monachis; vel respondendo ad hominem, vt quia Pennotus statim citandus ait, cum Beati mittuntur ad aliquod officium erga sibi deuotos exercendum, illum habitum assumunt, sub quo præsertim ab illis se agnoscendos intelligunt; & fortè ille præpositus faciliùs Augustinum in eo habitu agnosceret, quia erat Canonicus Regularis.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Vel etiā respondetur ad hominem.

115 Quartum Pennoti responsū. b Lib. 1. c. 4. n. 6. pag. 127.

115 Quartum, quòd Pennotus respondet, [b] est, quòd quamuis apparitiones relatæ à Coriolano veræ essent, non inde probaretur Augustinum illum habitum tulisse, cum in humanis hic viueret; *Sicut enim Animæ, & Angeli corpora, cum quibus apparent, voluntariè assumunt, ex aere potissimùm cōflata; ita cū Beati illi spiritus Diuina dispensatione ad aliquod officiū erga, sibi deuotos exercendum, vel beneficiū præstandum mittuntur; illum habitum assumunt, sub quo præsertim ab illis se agnoscendos intelligunt. Ea propter cùm à trecentis circiter annis paulatim vsus inualuerit, vt B. Augustinus cum cuculla Eremitica in Ecclesijs, & alijs locis publicis multis pingatur, & opinio apud vulgares iam obtinuerit illum esse verum Augustini habitum; hinc fortasse factum est, vt B. Augustinus aliquibus ipsum deuotè colentibus apparens, illum habitum assumpserit; non quem viuens portauerat; sed sub quo faciliùs se ab illis agnoscendum intelligebat; quemadmodum ante illud tempus non sub habitu nigro, sed candido, & Canonicali, vel Pontificali apparebat.* Hæc Pennotus.

116 Exploduntur, & reijcitur.

116 In explicatione, & impugnatione huius responsionis Pennoti plura dico. Primum est. Neque legi vnquam, neque Pennotus adducit aliquod exemplum, ex quo manifestè constet, Augustinum apparuisse vnquam in habitu Canonicali: vt videre est ex his, quæ hucusque retulimus, & notauimus. Secundum est; si ex eo, quod Augustinus apparuerit in habitu Monastico, non sequitur, quòd illum viuens portauerit; eadem prorsus ratione, licèt admittatur ipsum apparuisse in habitu Canonicali, non sequetur, quod illum viuens portauerit. Tertium est. Admitto Beatos, cùm ad suos deuotos mittuntur, non necessario assumere illum habitum, quem viuentes portauerunt; sic enim B. virgo sæpe apparuit vestibus pretiosis ornata, quas viuens non induit; sic B. Iacobus, *Hispanos bella cum*

cingerent,

ergerent, est visus ipso in prælio, equoque & ense acerrimus mauros furentes sternere; sed illum, sub quo præsertim se agnoscendos, vel intelligunt, vel volunt propter aliquem finem peculiarem. Licet enim Augustinus, sub habitu Monastico meliùs agnosceretur; tamē aliquādo voluit apparere in habitu Pōtificali ijs, qui interrogaturi erāt, quis esset, propter motiuum aliquod speciale.

117 Corollaria pro Eremitarum ordine, ex doctrina Pennoti.

Ex hac tamen doctrina, etiam à Pennoto tradita, ex ea parte qua asserit sanctos eum habitum assumere, sub quo præsertim ab illis se agnoscendos intelligunt, duplex, neque inefficax pro nostro asserto desumitur fundamentum; quòd, ni me fallo, Pennotus non aduertit. Primum est: quoniam, si veras admittit apparitiones à Coriolano narratas, vna ex illis, vt constat ex dictis in hoc. §. versic. *Neque hi soli*, fuit apparitio facta Alexandro IV. anno 1. Pontificatus, id est Christi 1255. atque adeò ante annos 374. ergo Augustinus apparuit Alexandro IV. ante vnionē generalē sub habitu Monastico, quia sub eo præsertim ab illo se agnoscendū intellexit; quòd non intelligeret Augustinus, nisi Alexander existimaret B. Augustinum, dum viueret, illum habitū portauisse. Neque est fundamentum ad dicendum Alexādrum fuisse primum ex ijs, qui id existimarunt Ergo ante 374. circiter annos fuit ex antiquis aliquis quidquid reclamet Pennotus vbi supra; qui existimaret cucullam nigram, cum zona pellicea B. Augustini habitum legitimum fuisse. Et idē argumentum fieri potest de tota vrbe Toletana, anno 1268. & 1323. de S. Nicolao de Tolentino, circa ann. 1300. & 1306. de S. Agnete de Monte-Politiano, circa ann. 1306. de S. Clara de Montefalco, circa ann. 1308. S. Rita de Cassia, circa ann. 1457. B. Veronica Mediolanensi ante annum 1497 quibusomnibus, & alijs B. Augustinus, sub habitu Monastico apparuit; atq; adeò, quia intellexit se sub eo meliùs ab illis agnoscendum; nempe quia hi omnes existimabant Monasticos habitus dum viueret induisse. At rogo, quàm noua, & quàm sinè fundamento est opinio, quàm ab anno 1255. tot & tales Authores, sibi persuasam habuerunt? Secundum est. Quia credi non potest, eam opinionem de habitu legitimo Augustini, non solùm apud vulgares, vt malè aiebat Pēnotus, sed etiam apud Summos Pōtifices, & doctissimos viros, sanctissimasque personas, ante 375. annos tantùm inualuisse, licèt subsequenti tempore Canonici reclamauerint, nisi veritate niteretur. Eamque veritate niti, & non tantùm, ante 375. sed ante multò plures annos cōmmunem fuisse ex dictis, & dicendis in toto hoc puncto manifestum fit.

118 Refertur tertia D. August. apparitio, sub habitu Eremitico, circa ann. 1268.

Reiectis ergo, & explosis responsionibus Pennoti, ad alias D. Augustini, sub habitu Monastico, aut ex alio capite nostro intento deseruientes apparitiones enarrandas accedamus. Tertia sit, quæ contigit Toleti in Hispania, circa ann. 1268. cùm Augustinus coram omni populo bruta agmina locustarum in vndas Tagi demersit. Quo beneficio deuincta Ecclesia Toletana, Roma Hispanica, & Imperialis vrbs ex voto quotannis Dominica in albis processionaliter ad Conuentum S. Augustini procedit. Referunt rem istā Abrahamus Bzouius Dominicanus,[a] Ioannes Marquez,[b] Ludouicus de Angeles,[c] Lancelottus,[d] & alij, præcipuè Fr. Hieron. Romanus,[e] qui testatur contineri in libro distributionum quotidianarum, & in alio antiquo pergamineo Bibliothecæ Ecclesię Toletanę, ea verba, quę transcripsit Ludouicus in hunc modum. *Hac die est nobis obligatio faciendi processionem, vsque ad Monasterium S. Augustini, ex voto facto pro locusta.* Et his subscribit F. Antonius de Azeuedo Augustinianus, Auunculus meus maior, patria Auriensis in Gallæcia.[f]

119 B. Augustinus benè affectus in vrbem Toletanam.

Non possum, non aduertere obiter, Augustinum benè affectum in vrbem Toletanam, eo munere ciues nouiter deuincire voluisse, grati animi ergo, propter Eremitas suos olim, & eo tempore benè in vrbe receptos. Habemus quippè ex historijs in ea Ciuitate Monasterium Sisla tēpore Gothorum à Monachis Augustinianis possessum, vt ex Flauio Dextro. M. Maximo Archiepiscopo Cæsaraugustano, Lutrando, siuè Luitprando Subdiacono Toletano, & Diacono Ticinensi, & Iuliano Petri Archipresbytero S. Iustæ Toletanæ in suis historijs, Gaspare Escolano,[g] in historia Valentina, & P. Fr. Iosepho de Siguenza,[h] latè refert, & probat M. Marquez ferè toto, cap. 11. à pag. 177. asserens fundatum fuisse anno 424. viuente Augustino, reædificatum verò à Rege Athanagildo anno 562. Temporibus autem Iuliani Petri, circa an. 1150. iam desertum, & in Eremitorium redactū; ex eodē prodijsse S. Arthuagum, qui obijt die 1. Maij, ann. 593. & S. Erthinodum Gothum, circa ann. 780. & 817. quæ omnia confirmat Eruditissimus D. Thomas Tamayo de Bargas, Regius Chronista, in historia Toletana MS. vbi agit de Conuentu Toletano S. Augustini.

Monasterium Sisla Toletanum, ordinis Eremitarum S. August.

[a] Tom 13 Annal Baronij, ann. 1269 columna 783.
[b] Cap 1. § 5. pag. 111.
[c] Lib. 6. cap. 6. fol. 133.
[d] Lib. 3 c. 67. pag. 377.
[e] In Cēturijs, ann. 1268 fol. 53.
[f] In Cathechismo Mystericrum Fidei, lib. 3. capit 2 §. 2. fol. 211.
[g] 2. p lib. 9. capit. 20
[h] In historia Hieronymianiana, lib. 1 capit. 12.

At post

120 At post vrbem Toletanam in Catholicorum Regum potestatem redactam, *Cùm duo Fratres* (verba sunt P. Hieronymi Romani de la Higuera, è Societate Iesu, in historia Toletana MS.) *ex antiquo Conuentu S. Genesij Carthaginensis, qui hodie est Fratrum S. Francisci, Toletum venissent, petierunt à Rege D. Ildephonso Sapiente, vt donaret illis locum, in quo possent ædificare Monasterium sui ordinis S. Augustini. Rex autem qui deuotissimus erat huius sacræ Religionis, emit à Monialibus S. Clementis, quandam hæreditatem, & vineam, in qua erat Eremitorium S. Stephani, in primo olincto, quod est inter Tagum, & viam, quæ ducit ad S. Bernardum, in loco, qui dicitur la Solanilla, deditque illum Fratribus sub ea conditione, quòd intra annum ibi instituerent Monasterium, quod haberet duodecim Fratres sui ordinis: vt constat ex Priuilegio (vt diximus) Rodado dicti Regis, cuius data est mense Mayo. Era 1298. quæ est ann. 1260.*

121 Sed præstat rem hanc ab Eruditissimo Tamayo, vbi supra audire. *Sub Alphonso X. (inquit) fundatus est Conuentus Toletanus S. Augustini, sub titulo S. Stephani ad occidentem, a la Solanilla, cui annexa vinea domus, ager, Monialium S. Clementis hæreditas. Docet Priuilegium datum Æra 1298. id est, anno 1260. Confirmant illud D. Hugo Comes Burgundiæ; D. Guido Comes Flandriæ, D. Henricus Comes Lotharingiæ: Tres filij Imperatoris Constantinopolitani; D. Gaston Vicecomes de Bear; D. Gui. Vicecomes de Mase; & Reges Granatæ, Murciæ; Aragoniæ, Regis Vassalli; D. Sãcius Toletanus; D. Raymundus Hispalensis. Antistites; & D. Alphõsus Fernandez, Regis filius, dictus Niño, à quo familia Niñorum, &c.* Hæc ille. Extat hodie Priuilegium in Archiuo prædicti Conuentus, & nos illud referemus infra, in responsione ad §. vltimum P. Vuadingi. Huius ergo Recentis in suum ordinem beneficij, & aliorum antiquorum non oblitus Augustinus, vrbem, infausto animalium exercitu suffocato, liberam reddidit.

122 Quarta D. Augustini apparitio, circa ann. 1300. & 1306. facta D. Nicolao à Tolẽtino

Quarta Augustini apparitio facta fuit S. Nicolao de Tolentino, circa ann. 1300. & 1306. Audiamus de hac re Authorum testimonia. Iordanus de Saxonia, sic rẽ enarrat. a *Quadam vice ægrotans grauiter, ita quòd de vita sua desperabatur; ipse verò recommendabat se Deo, ac B. Mariæ Virgini, & B. Augustino. Quo facto suaui somno arripitur, & ecce B. Virgo, cum B. Augustino ineffabili aspectu ei apparuit; in quam vir sanctus intendens, & admirans ait. Quæ es domina, quæ ad me, qui sum puluis, & cinis, tam admirabilis aduenisti? At illa dixit; ego sum Saluatoris tui Mater, Virgo Maria, quam tu crebriùs cum Augustino, quem iuxta me conspicis, in tuum auxilium inuocasti &c.* Huius apparitionis meminit S. Antoninus in vita S. Nicolai, b & Baptista Mantuanus Carmelita, qui sic cecinit inter alia in vita S. Nicolai.

Hic erat Hipponis Pastor, primordia gentis,
Qui tulit istius, P. Augustinus, olimpo
Tantus apud superos, quãta inter sydera Luna.

Rem autem totam Ambrosius Coriolanus expresiùs scripsit, in hæc verba, c *Cui grauiter infirmanti B. Virgo, & S. Augustinus ad instar vnius antiqui Fratris cum nigra cuculla apparuit, dicens: vt si affectaret sanitatem recuperare, pro recenti pane mitteret ad quãdam dominam; quem acceptum, & in aqua imbibitum comederet, sanaretur. Quòd cùm expergefactus fecisset, mox liberatus fuit. Hinc panis singulis annis in die S. Nicolai benedicitur qui à febribus, & pestilẽ. ia sanat.*

Neque hac vice tantum apparuit Nicolao Augustinus. Iterum illi iam iã morienti, videndum se præbuit: testes sunt Iordanus de Saxonia, d Author vitæ ipsius apud Surium, e & S. Antoninus, f his accedit Antonius de Azeuedo Augustinianus, g è quibus Iordanus, sic ait: *Cùm quæreretur ab eo, quia est tibi gaudij, & lætitia peterẽ de visione habita exhilaratus, ait: Deus est, & Dominus meus Iesus Christus, cum sua Matre, patreq; meo Augustino. Iesus dicit mihi. Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Author vitæ ipsius sic habet: *Dominus meus Iesus Christus, sua Matri, & N. P. Augustino innitens, dicit mihi, euge serue bone &c.*

Quinta B. Augustini apparitio contigit B. Agneti de Montepolitiano, quæ (vt tradit P. Fr. Laurentius Sordini Mariani, Dominicanus, h Anno 1268. nata, & circa ann. 1277. ingressa Monasterium Saccitarum de pœnitentia Iesu Christi, in eo perseuerauit, vsque ad annum circiter 1306. *Tunc enim* (ait Laurentius) *cùm orationi esset intenta, se per visum existimauit esse prope mare, ibiq; tres pulcherrimas naues apparere, quarum patroni erant tres sancti, hoc est S. Augustinus, S. Dominicus, & S. Franciscus; & quasi inter se contenderent, quis intra propriam nauem Agnetem acciperet. S. Franciscus specialiter propter similitudinem habitus illi persuadebat, vt Seraphicæ religioni nomen daret; idem, sed diuersis rationibus, præstabat Augustinus. At post sanctam, & piam istam pugnam, visum est ei, quod S. Dominicus nauem appellens, eam intra recepit, id Diuinæ dispositionis ordinem esse contestans.* Hæc ille. Ex hac visione ortum est, vt B. Agnes Prædicatorum Ordinem fuerit professa, relicta Religione Saccitarum de pœnitentia Iesu Christi, sub regula S. Augustini degentium, post inter diuos relata.

123 Vnde ortum habuit benedictio panis, quæ fit in festo S. Nicolai de Tolentino.

Alia D. Augustini apparitio facta D. Nicolao.

124 Quinta D. Augustini apparitio facta circa ann. 1306 B. Agneti de Mõtepolitiano.

a Lib 2. Vitas Fratrum, cap. 12. pag. 105.
b 3 p. tit. 24. c. 10. §. 1. fol. 250
c In Apologia verit. 1. cap. 4.
d Lib 2. Vitas Fratrum, cap. 13 pag. 108.
e To. 5. p. 176.
f Vbi supra §. 5. p 1 fol. 251.
g In Cathechismo Mysteriorum Fidei in fine operis, folio 281.
h In vita eiusdem Sanctæ, cap 1. pag. 5. 7 & 8. & cap. 5. pag. 38.

Sexta

125 Sexta Augustini apparitio (vt inter alios Authores narrat ex processu Canonizationis M. Augustinus de Mõtefalco,[a] facta fuit circa ann. 1308. B. Claræ de Montefalco ordinis Augustiniani ; cui ad extremum vitæ apparuit B. Virgo Maria, Apostoli, & S. Augustinus ; eaque ad sorores dixit. *Ecce Domina mea ; cum Virginibus. Ecce sancti Apostoli. Ecce Pater meus S. Augustinus, & omnes sancti, qui veniunt ad me ; vt me ferant, quia Dominus meus Iesus Christus me sibi vult.*

Sexta Augustini apparitio, facta circa ann. 1308. Beatæ Claræ de Mõtefalco

a In Vita S. Claræ, fol. 21.

126 Septima apparitio Augustini accidit rursus Toleti anno 1323. dum noster Africanus, D. Gundisaluo Ruiz de Toleto gratus, publicum gratitudinis specimen dedit, cuius meminere Hieron. Rom.[b] Ludouicus de Angelis,[c] Marquez,[d] Illustrissimus D. Fr. Augustinus Antolinez, Archiepiscopus Compostellanus,[e] & Fr. Antonius de Azeuedo, Augustinianus,[f] vocat tamen illum per errorem D. Stephani de Guzmã; & alij plures Authores. Res autem sic se habuit : Cùm Augustiniani Toletani primum Monasterium ope Ildefonsi Regis erectum per 50. & vnum annos infecta valetudine incoluissent ; *Compassione motus D. Gundisaluus Ruiz de Toleto*, verba sunt P. Hieron. Roman de la Higuera, è Societate Iesu, in historia Toletana MS. quæ adducuntur à M. Marquez,[g] *Maior Castellæ Notarius, quem nunc Maiorem Cancellarium dicunt, & Archiepiscopis Toletanis id munus competit ; & nutritius, seu Pædagogus,* (Hispaniæ, Ayo;) *Infantis D. Beatricis nepotis Regis Ildefonsi Sapientis, filiæ Regis D. Sancij IV. & Reginæ D. Mariæ eius coniugis ; anno 1311. petijt à Regina domos, quas Toleti habebat, vt ex illis faceret Monasterium ordinis S. Augustini, & in illas transferret Fratres, qui degebant in loco dicto la Solanil a. Regina eius sancto zelo cognito. Gundisaluo domos dono dedit ; & ad illas transierunt Fratres, remanente titulo S. Stephani, quem in alio Conuentu habebant ; & obtinuit ad id dictus D. Gundisaluus consensum Pontificis, & Archiepiscopi Toletani D. Guterij ; vt omne constat ex Breui Pontificio, & Archiepiscopi prouisione.* Hucusque Hieron. de la Higuera. Priuilegium Reginæ inseruit historiæ suæ Toletanæ MS. D. Thomas Tamayo, & sic se habet.

Septima D. Augustini apparitio, facta circa an. 1323. Toleti.

b In Cẽturijs ann. 1327. fol. 64.

c Lib 6. cap 6. fol. 233.

d Cap. 7. §. 5. pag 111

e In Vita S. Ioannis de Sahagun, in Prologo ad Ducẽ de Lermæ.

f In Cathecismo Mysteriorum Fidei, lib. 3. capit. 2. §. 2. fol 231.

g Cap. 15. §. 8. pag. 240.

127 *Sepan quantos esta carta vieren, como yo D. Maria Reyna de Castilla, &c. A vos Don Gonzalo Ruyz de Toledo, Notario mayor de Castilla, y Ayo de la Infanta D. Beatriz mi hija, dono las casas, que yo he en Toledo, en la Colacion de S. Martin ; las quales casas fueron de Don Fadrique, para que fagades en ellas Monasterio de la orden de S. Agustin. Dada en Valladolid à 30. dias de Diziembre. Æra de 1349.* id est, anno Christi 1311.

Priuilegium Reginæ Castellæ.

Pium ergo Gundisalui animum in filios suos recognouerunt Augustinus, & Stephanus, Ecclesiæ Patronus. Dum enim in Ecclesia S. Thomæ anno 1323. corpus dicti D. Gundisalui terræ mandaretur, ecce duo cœlites, Diuino splendore coruscantes, Stephanus, & Augustinus ; coram omni populo, voce clara proferentes, *Hoc præmium accipiunt, qui Deo, & Sanctis eius seruiunt,* Sanctum Principem, & Comitem de Orgaz progenitorem è pheretro in sepulchrũ intulerunt. Euentus iste quotannis, ex tunc vsque modò, in Ecclesia S. Thomæ à Prædicatore Augustiniano, annuo reddito cõuentui iam pridem assignato, in die S. Thomæ Apostoli enarratur. Extat in eadem Ecclesia imago, licèt renouatis coloribus, ab illo tempore successum repræsentans, & Augustinum Pontificalibus, & Monasticis indutum referens ornamentis. 128

D. Stephanus, & D. August. in sepulchrum intulerunt Comitẽ de Orgaz.

Addam in gloriam familiæ Augustinianæ rem paucis cognitam, vel fortè omnibus incognitam. Pius hic Princeps, quem, licèt nõdum Catalogo Beatorum adscriptum, adhuc pro sua deuotione Toletum veneratur, habitum Augustinianorum, Mantellatorum, seu tertij ordinis accepit. Extabat enim olim, 50. ab hinc circiter annis, in Regio nostro Conuentu Toletano, in sacello maiori, ad latus Euangelij vetus Epitaphium (vt tradit P. Fr. Hieron. Romanus in MS. quæ apud me habeo) ibi prædictum D. Gundisaluum sepultum esse, (fortè, quia cor illius, aut interiora ibi humata ; corpus enim in Ecclesia S. Thomæ quiescit. Commune autem antiquis erat, titulum sepulchri inscribere illi loco, in quo cor, aut interiora humabantur) & habitum Augustinianum suscepisse, contestans in hæc verba. 129

D. Gonzalus Ruyz Comes de Orgaz habitum Mantellatorum D. Augustini accepit.

Aqui yaze D. Gonzalo Ruyz, Alcalde mayor que fue de Toledo, Ayo que fue del muy noble Rey D. Alonso, è de la Infanta D. Beatriz al tiempo que finò, è Notario mayor de Castilla, è ganò estas casas de la muy noble Reyna D. Maria ; è fizolas Monasterio, por deuocion que auia en S. Agustin ; è ganò confirmacion del Papa, è tomò el habito, è finò el dia de S. Leocadia à 9. dias de Deziemrre, Era de 1361. años. Hoc est, anno Christi 1323.

Octaua Augustini apparitio euenit circa ann. 1326. cùm corpus B. Augustini, è Sardinia Papiam translatum, anno 725. iuxta Card. Baronium,[h] & M. F. Antonium de Iepes 130

Octaua D. Augustini apparitio, circa an. 1326.

h In Epitome Spondanij an. 725. nu. 1. pagina 733.

de Iepes.[a] Anno verò 715. iuxta Iordanum de Saxonia.[b] Anno 718. iuxta Adonem,[c] iuxta Sigibertum,[d] iuxta Petrum Oldradum.[e] Anno 709. si credimus numeris; at error est in numero, & computatione Oldradi; quia ad finem ait, eam translationem contigisse sub Pontificatu Gregorij II. Hic autem, vt habet Onuphrius,[f] electus fuit 11. Cal. April. Anno 715. & obijt 3. Idus Februarij anno 731. Vnde reijcies Marianum Scotum, qui hanc translationem reiecit in ann. 734. Cum corpus, inquam, B. Augustini Papiam trāslatum, tandem cessit Eremitis, simul cum Canonicis ibi præexistentibus à tempore Innocentij III. vt voluit Thomas Cantapratanus,[g] quem refert Ludouicus de Angelis,[h] à tempore ipsius translationis, vt credit Gabriel Pennotus,[i] vel, vt ego credo verius, à tempore Honorij III. qui deficientibus ibidem Monachis Benedictinis, ibidem Monasterium tradidit reformandum Canonicis Regularibus ordinis Mortariensis, vt constat ex duabus eius Bullis, quas affert Pennotus,[k] quarum prima data est Laterani Idibus Iunij anno 6. Pontificatus; atq; adeò Christi 1222. & secunda data est Laterani, Idibus Nouemb. Pontific. anno 6. atque adeò Christi non 1223. vt malè habet Pennotus; neque 1224. vt peius habet D. Ferdinandus Vghellus, Cisterciensis,[l] sed 1221. quia Honorius III. electus fuit 15. Cal. Aug. anno 1216. Gaudeo tamen Vghellum idem mecum sentire in reformationis tempore.

a In Chron. Bened. tom. 3. Cent. 3. anno 721.
b Lib. 1. Vitas Fratrum, cap. 18. pag. 42.
c In Chron. anno 721.
d In Chron.
e In Epist. ad Carol. Magn. de prædicta translatione.
f Lib. de Pontificibus, & Cardin. pag. 40.
g Lib. 1. Miraculorum, siue de apibus, c. 2.
h Lib. 5. de vita Augist. cap. 25. fol. 128.
i Lib. 1. c. 59. pag. 194. & c. 61. pag. 202.
k Vbi supra, c. 62. pag. 206.
l In additionibus ad Cardinales Ciaconij col. 494.

131 Neque obstat, quod tradit noster Onuphrius,[m] in hæc verba: *Dominus Anselmus, Can. Reg. Monasterij S. Petri in cœlo Aureo Papiensis, Presbyter Card. tit. S. Laurentij in Lucina*; enumerans scilicet illum inter Cardinales creatos ab Honorio II. in secunda creatione octo Cardinalium; facta Romæ mense Decembri anno 1126. vel iuxta Ciaconium,[n] in tertia creatione decem Cardinalium anno 1127. & rursus Onuphrius,[o] *Dominus Iacobus Gualla de Bicherijs, Vercellensis, Lombardus Canon. Reg. S. Petri in cœlo Aureo V. I. D. S. Mariæ in Porticu*; recensens nempe illum inter Cardinales creatos ab Innocent. III. in 5. creatione (quæ apud Ciaconium,[p] est quarta) septem Cardinalium, facta Romæ, mense Martio, anno 1205.

m De Pontificibus, & Cardinal. pag. 91.
n In noua editione, col. 494.
o Pag. 137.
p Col. 643.

132 Eluitur.

Hæc inquam non obstant; quia hi duo Cardinales fuerunt Canonici Regulares, non Augustiniani, sed Benedictini. Monasteria enim ordinis S. Benedicti, & habebant Monachos, & Canonicos; vt constat ex his, quę refert F. Antonius Iepes in Chronicis Benedictinis,[q] vbi inter alia fundamēta ex Leone Ostiense,[r] refert capite 44. Concilij Aquisgranensis, sub Ludouico filio Caroli Magni hæc verba contineri. *Vt Abbatibus liceat habere cellas, in quibus aut Monachi sint, aut Canonici.* Quòd autem Canonici S. Petri in cœlo Aureo, ante Honorium III. non essent Augustiniani, sed Benedictini, duo mihi persuadent. Primum est, quia vt admittit Pennotus,[s] Canonici Ecclesiæ S. Petri in cœlo Aureo regimini, & iurisdictioni ipsius Abbatis subiecti erant; idque erat viuentibus Canonicis intra eandem domum; ait enim Paschalis II. apud Pennotum ibidem, in Bulla data Laterani 15. Cal. Aprilis, anno 1105. *Ordinationes Monachorum, seu Canonicorum vestrorum &c.* Imò neque vllum est vestigium ad asserendum, quòd eo temporis Canonici S. Petri in cœlo Aureo, non viuerent in eadem domo, cum Monachis Benedictinis. Quis autem vnquam vidit, legit, vel audiuit, Canonicos Augustinianos in eadē domo cum Benedictinis, illisque subiectos vixisse? Secundum est, quia prorsus videtur incredibile, quòd Honorius III. qui Monasterium illud transtulit à Benedictinis ad Canonicos Augustinianos, neque verbum habeat de Canonicis Augustinianis ibidem præexistentibus; cùm tamen alias rationes minùs efficaces afferat ad tradēdum illud Monasterium Canonicis Mortariensibus. Si enim ibi præextitissent Canonici Augustiniani, dicere debuisset Pontifex, se id facere, quia licèt per Monachos nigros non posset reformari, poterat tamen per Canonicos Augustinianos; qui etiam ibidem præextiterant. Ita sanè respondendum, nisi malis dicere cum Ferdinando Vghelo, vbi supra, Cardinalem Anselmum fuisse Monachum Benedictinum, quia eo tempore à Monachis S. Benedicti illud Monasterium habitabatur; & propter hanc rationē idem dicere debuisset de Iacobo Gualla de Bicherijs; cum anno 1174. iam esset Episcopus Vercellensis, vt constat ex confirmatione voti, quod Guillelmus cum suis Clericis, & conuersis fecerat de viuendo secundùm formam Regulæ, & Canonicam institutionem B. Eusebij; quod instrumentum ex antiquis Ecclesiæ tabulis excerptū affert, pag. 164. Ioannes Stephanus Ferrerius, Episcopus Vercellensis in vita S. Eusebij, & successorum eius, edita Romæ anno 1602. vnde de vtroque asserendum est fuisse, vel Monachum, vel Canonicum Benedictinum, si admittitur eos fuisse filios

Canonici S. Petri in cœlo Aureo ante Honoriū III. erant Benedictini.

q Tom. 3. in Apēdice à fol. 1. & fol. 9. p. 2.
r Lib. 1. c. 18.
s Lib. 1. cap. 62 nu. 2. p. 204.

Conuentus

Conuentus S. Petri in cœlo Aureo. Si verò quis dicat eos fuisse Canonicos Regulares ordinis S. Augustini, negandum est eos fuisse filios Conuentus S. Petri in cœlo Aureo Papiensis.

133 Verùm, vt ad id, vnde digressi sumus, reuertamur. Corpus B. Augustini reunitum nobis est 13. Cal. Febr. id est die 20. Ianuarij, anno 1327. vt habet Iosephus Pamphilus,[a] & Hieron. Romanus,[b] concessione Auenione facta à Ioanne XXII. cuius Bullæ tenorem refert Pennotus,[c] diuersis enim tractatibus (verba sunt Iordani de Saxonia,[d] qui totam historiam latè refert; & ex illo Ludouicus de Angelis,[e] & M. Marquez.[f] *Super eodem negotio inter Dominum Papam, & Cardinales habitis, tandem gratiosè conclusum est. Sicque idem Pontifex in publico consistorio, de Fratrum suorum consilio, ordinauit & statuit, vt Fratres Eremitarũ S. Augustini iuxta Ecclesiam monasterij B. Petri in cœlo Aureo Papiæ, vbi sacrum corpus gloriosissimi Doctoris S. Augustini est solemniter tumulatum, claustrum & officinas opportunas pro eorum Conuentu construere, easq; inhabitare debeant; ita quòd eadem Ecclesia vtriusq; ordinis Fratribus, tam Regularium, quàm Eremitarum, sit communis ad Diuina in ea officia peragendo.* Verba Summi Pontificis, quibus hanc rem nobis concessit, (licèt Pontificis mandatum, non habuerit plenum suum effectum vsque ad ann. 1331. die 5. Iunij, quando conuentiones, & pacta intercesserunt inter Canonicos, & Eremitas, vt tradit Pennotus,[g] hæc sunt.

a In Chronico August. anno 1327.
b In Centur. fol. 64.
c Lib. 1. c. 61. nu 1 pag. 208
d Lib. 1. vitas Frat. cap. 18.
e Lib. 4. c. 25. fol. 128.
f Cap 15. §. 1. & 2. fol. 274. & seq.
g Vbi supra, pag. 212.

134 *Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori principali,* (ita habet Pẽnotus;[h] at Magister Empoli,[i] ex Bulla originali, quæ extat in nostrò Archiuo Romano, num. 2. *Priori generali,* transcripsit.) *& Fratribus Ord. Erem. S. August. in salutẽ, & Apostolicã benedictionẽ. Veneranda sanctorũ Patrum, &c. Dignum arbitramur & congruũ, vt vbi tanti Doctoris, & Præsulis corpus tumulatum quiescere dicitur, ibi vltra id, quòd sibi honoris, & laudis ab vniuersali exhibetur Ecclesia, singulari quadam reuerentia à vobis, & Fratribus ordinis vestri, qui sub eiusdem Patris regula degitis, & sanctæ obseruatione militatis, quiq; diuinis insistitis laudibus, vacatis orationibus, intenditis exhortationi, insudatis studio, & animarũ saluti propensiùs vigilatis, specialiter honoretur; quatenus ibi tanquã membra suo capiti, filij patri, magistro discipuli, duci milites cohærentes Deo, & ipsi sancto authoritate fulti Apostolica præcordialiùs iubiletis, vbi & præceptoris vestri, patris, ducis, & capitis August. noueritis reliquias fore sepultas.* Hæc Pontifex.

h Vbi supra.
i In suo Bullario, pag. 195.

135 At antequã Augustinus suis Eremitis reuniretur, reunio cuidã fratris innominato in ordine per visum reuelata fuit, hoc modo. *Videbatur enim ei* (verba sũt Iordani in vitas Frat.[k]) *quod ipse cum multis fratribus, & melioribus personis ordinis esset in quadam Eclesia, non nostri ordinis, in qua erat quoddam sepulchrum eleuatum vnius sancti magni Episcopi sicut ex figura imaginis desuper sculpta ostendebatur, quòd quidẽ sepulchrũ minùs decenter à personis illius Ecclesiæ tenebatur. Nã pulpita & candelabra antiqua, cũ pulueribus irreuerenter superiactata apparebant. Itaque fratribus in Ecclesia stãtibus, & sepulchrũ aspiciẽtib⁹, ecce imago Episcopi visa est se eleuare, & illas historias super se iactatas indignanter reijcere; & sic surgẽs Episcopus de tumulo Põtificaliter indutus, iuit stare ante altare; & inuitans ad se fratres, cãtare cœpit,* (Psal. 33.) *Venite, venite filij, audite me, timorẽ Domini docebo vos. Et cãtauit hæc verba nota graduali, sicut Episcopi in intronizationibus cãtare solent. Quo expleto sedit ipse, & fratres omnes ante se per ordinẽ sedere iussit; & tunc dulcẽ exhortationẽ velut pater suis filijs fecit. Ex quo iste frater intellexit illũ fore B. Augustinũ.* (Qui illũ non agnouerat habitu Pontificali indutum, ex verbis paternis agnouit.) *Volens autẽ idẽ antistes Fratribus amorẽ ostẽdere singularem, habebat quidẽ in manu sua vitrum mundum, cum potu valdè claro, & pulchro. Bibit ipse primo, & postea per ordinẽ de manu sua singulis propinauit, intonans valde dulciter, & cantans.* (Eccles. 15.) *Aqua sapientia potauit eos Dominus. Et cũ peruenisset Episcopus ad Fratrem istũ, bibit & ipse, fuitque potus nobilis, & dulcis inusitatũ saporem habens, quasi claretum antiquum. Ex quo potu frater iste totus exhilaratus fuit; & cũ bibissent omnes, Episcopus benedixit eis, & sic ad sepulchrum redire cœpit. Quòd vidẽtes fratres vnanimiter fleuerunt, dolentes de patris recessu; ipse autẽ consolans eos paternè, ait eis, nolite flere filij, ecce enim vobiscum ero vsq; ad consummationẽ sæculi.*[l] *Hoc dicto frater iste euigilauit, & inuenit os suum, linguam, & palatum de potu illo valdè dulcoratum. vnde repletus stupore, & gaudiõ gratias egit Deo, sperans illam visionem non esse otiosam, sed alicuius boni pro ordine præsagam; sicut non multò post claruit in effectu. Nam infra duos menses,* (atque adeò reuelatio facta fuit in fine anni 1326. quia concessio expedita fuit Auenione die 20. Ianuarij anno 1327.) *Vel circa venerunt literæ certæ de Curia Romana, nunciantes noua, quomodo corpus B. Patris Augustini esset Ordini redonatum.* Hæc Iordanus.

Refertur apparitio D. Augustini.
k Lib. 1. c. 18. pag. 44.
l Matth. 28.

Eum autem, cui hæc reuelatio contigit. Fuisse eundem Fratrem Iordanũ, constat ex additione factã ad prædictum caput Iordani in antiquo exemplari, vt notauit in 136

B. Iordano dictam apparitionem contigisse probatur

margine Augustinus Fiuizanius Augustinianus, Papæ Sacrista, Confessor, & Præceptor Sancti Spiritus in Saxia de Vrbe Roma.[a] Additio autem hæc est: *Hic est sciendum, quòd quidam Frater ordinis, videlicet Fratrum Eremitarum S. Augustini valdè cupiens nomen illius Fratris scire, cui Deus hanc visionem ostendit, scripsit illi P. Reuerendissimo, ac Deuotissimo L. cto i Iordano, cōpilatori istius libri, quatenus dignaretur sibi insinuare, qui fuisset ille Frater. Cui inter alia respondit in hac verba formaliter. Quòd autem petiitis vobis scribi, quis sit ille Frater, qui habuit istam visionem, de qua fit mentio Primò lib. cap. 18. Vitas Fratrum in fine; de hoc nescio vobis aliud scribere, nisi quia peccator est; & ideo oretis Dei misericordiam pro eo. Hoc vnum sciatis, quia certissimè ita fuit ita, sicut ibi scribitur. Ex qua responsione manifestè videtur sibimet reuelatam tam mirabilem visionem hanc, & gratiosam; licèt ratione humilitatis, & iactantiæ vitandæ hic omiserit exprimere nomen suum.* Possumus autem id ampliùs confirmare: quia idemmet Iordanus de Saxonia, in Sermonario, Dan; quod est de Sanctis, sermone 147. dum probat Augustinum esse fontem, hæc subdit verba: *Item de Puteo Papiæ; item de visione tua dicisti vis.* Vnde clariùs videtur inferri visionem hanc de potu suaui, & dulci factam fuisse eidem Fratri Iordano de Saxonia.

[a] In editione Latina anni 1587. Romæ apud Ioannē Martinellum, pag. 45.

137 Nona, & expressior Augustini apparitio, ostensa fuit Illustrissimo Mātuæ Marchioni Ioanni Francisco Gonzagæ. Rem totam enarrant Paulus Lulmius Bergomēsis,[b] & Ambrosius Coriolanus,[c] & ex illis Hieron. Romanus,[d] Ludouicus de Angelis,[e] & M. Marquez,[f] & alij ex recentioribus. Verba Pauli Bergomensis, hæc sunt. *Illustrissimus Mantuæ Marchio Superior Ioannes Franciscus, cū ex pugna cum Philippo Mediolanensium Duce habita bis in die festo B. Augustini victor euasisset, festum iussit vbique celebrari; & nunc vsq; in Ciuitate ipsa celebratur; oblationeque publica eadem die locum nostrum visitat. Quòd cùm Canonici quidam ex Regularibus apud S. Bartholomæū collecti ægre ferrent, quòd potiùs ad Eremitas, quā Canonicos se conferret; is humanissimus, vt erat, ac religiosissimus, respondit. His Patribus facio hac causa, quoniam Augustini filij sunt, suo enim habitu bis mihi Augustinus; dum victoriam tribuit, apparuit, non vestro* Et statim. *Mecum etiā Mantuana Ciuitas est, quæ in rei huius memoriam singulis annis hoc commemorat, quoniam super muris ipsius Ciuitatis habitu nostro indutus visus est Augustinus:*

Nona D. Augustini apparitio facta Marchioni Mantuæ ante annum 1400.
[b] In Apologia parte 2. cap 8.
[c] In Apologia veritate 11
[d] In Centurijs, fol 73. an. 1383.
[e] Lib. 6 cap 6. fol. 134
[f] Capit 7 § 5. pag. 111.

138 Coriolanus verò, sic habet. *Tertia visio fuit Domini Francisci Marchionis Mantuæ, qui cum liguriensibus grauissima bella peragerет, bis reuoluto anno S. Augustinus in die sua festiuitatis in Pontificalibus, cum caputio desuper, & cum nigra cuculla subtus ei apparuit, de sua guerra victoriam pollicens, si singulis annis eius festiuitatem solemniter celebraret. Quo promisso duplicem, & miserabilem conflictum in die S. Augustini Liguriensibus intulit, & habito de inimicis triumpho depingi fecit Augustinum eo modo, quo sibi apparuit, scilicet cum cuculla nigra, & in Pontificalibus, iussitque festum suum solemniter in nostra Ecclesia celebrari; instituit processionem singulis annis fieri, & pallium viginti quinque ducatorū maiori missæ offerri, & per dignum Epigrama memoriæ tradidit posteris, quo pacto talem victoriam habuit; ipsum S. Augustinum patriæ, ac suum Protectorem appellans, sequitur Epigramma, quòd in nostro Conuentu sculptum est;* (& adhuc illud extare incisum in lapide testatur Hieron. Roman.[g]

Vos Patriæ ciues, quibus hic pater expulit olim
Bis Ligures, latumq; dedit bis habere triumphum,
Dum sua curriculo bis festa darentur eodem.
Iste boni memores; vos grata aduertite dona,
Et merito huic laudes, meritos celebretis honores.
Protector Patriæ, spesque ò tutissima, nostra,
Augustine parens, Doctor, lux inclyte sacri
Eloquij, innumeras oceeas aspice laudes.
Tendimus inde manus humiles; oculosq; precantes
Venturo aduersis, vt quondam, protege Princeps.

Sed de anno, in quo hæc dicuntur contigisse, mihi suspicio, imò certitudo est errorem esse in Romano, & Pamphilo. Ioannes enim Franciscus Gonzaga, Mantuæ Marchio I. (teste Leandro Alberto,[b] mortuo Francisco parente, vrbis dominium accepit, die 9. Martij anno 1407. cum esset ætatis annorum 11. mensium nouem, dierum 9. atque adeò victoria hæc aliquibus postea annis debuit accidisse; nisi velis dicere id contigisse, non tempore Ioannis Francisci, vt asseruit Paulus Lulmius Bergomensis, sed Francisci eius parentis, vt asserit Coriolanus. Idque veriùs; is enim cum Duce Mediolanensi bella gessit, & fortè dicebatur etiam Ioannes.

[g] Vbi supra.
[b] In descriptione Italiæ Regiona 16. fol 332.

Decima Augustini apparitio satis est mirabilis. Eam refert Fr. Hieron. Romanus in vita MS. S. Ritæ de Cassia, (extat apud me) quam ex alia impressa Perusij concinnauit; & Fr. Augustinus Cobellucius Augustinianus, qui Italica lingua, vitam S. Ritæ edidit Senis anno 1610. verba Romani, hæc sunt. *Cùm B. Rita de Cassia* (quam Vrbanus VIII. die 2. Octobris, anno 1627. in Beatarum Catalogum retulit.) *In Monasterio Cassiano S. M. Magdalenæ Montalium* 139

139 Decima Augustini apparitio facta circa ann. 1407. B. Ritæ de Cassia.

Augusti-

Augustinianarum habitum religionis postulasset, neque ab Abbatissa, seu Priorissa admitteretur, ad orationē confugit. Apparuit illi oranti S. Ioannes Baptista, cui deuotissima erat. Subitò assumpta fuit in montē altum, supra rupem quandam; ibiq; prope se stantes vidit S. Augustinum, & Nicolaū de Tolentino; à quibus, & Baptista in Monasteriū Magdalenæ deducta fuit; & in claustro, adhuc Ianuis clausis, collocata, & relicta. Quo miraculo à monialibus admissa, ibidem sanctissimè Deo vixit annis 50. donec fere octogenaria animā Deo reddidit die 22. Maij anno 1457. (Falsò alij habent 1447.) ex quo cōstat prædictā apparitionē contigisse anno 1407. non 1397. in eoq; B. Ritam habitum Augustinianū suscepisse.

140 Vndecima Augustini apparitio traditur ab Ambrosio Coriol.[a] & ex illo eam refert Ludouicus de Angelis,[b] fuitq; huiusmodi. *B. Augustinus cuidam ciui Papiensi Pontificalibus, & monasticis vestibus ornatus apparuit, eiq; dixit, si vis sanus fieri vade visita corpus meum, & de aqua putei mei bibe: qui surgens iussa impleuit; & mox sanus factus, eam depingi fecit in vna columna Ecclesiæ.*

Vndecima Augustini apparitio post annum 1400.
a In Apolog. vetit. 1. cap. 4.
b Lib. 6. cap. 5 fol. 232.

141 Duodecima Augustini apparitio narratur ab eodem Ambrosio,[c] & ab illo eam accepit idem Ludouicus de Angelis.[d] Est autem huiusmodi prout à Coriolano narratur. *Deus scit, quia non mentior; quia hominem noui; cuius adhuc pueri suæ parenti Augustinus in tali habitu, scilicet cuculla nigra, & cinctus pelicea zona, apparuit, dicens sibi hæc verba: Da mihi filium tuum. Quæ cum respondisset. Nolo tibi dare, quia vo o ipsum pro me, & ipse ait illi mulieri Domina ego volo ipsum pro me, & sic visum est ei, vt violenter puerum à latere caperet, asportans ipsum ante maius altare Ecclesiæ huius ordinis, dicens, tu apud me stabis, & successor meus eris. Quo facto expergefacta Genetrix, viro suo, qui priuignus erat pueri.* (Debet dicere, *cui priuignus erat puer*) *qui perspicaci ingenio visionem contemplans, ait illi. Verè coniux mea noli tardare facere ipsum Fratrem illius religionis, quia salus erit animæ tuæ, & magnus in illa religione. Cuius persuasioni assentiens religioni B. Augustini puerum obtulit, qui semper in omni ætatis suæ parte religiosè vixit, solennis, & famosus Magister in Theologia euasit, omnia istius ordinis officia habuit, & Prior Generalis tandem dicti ordinis dignissimus fuit.* Quo anno id acciderit mihi ignotum; videtur tamen contigisse circa annum 1400. quia Coriolanus scripsit an. 1477. & rem hanc agit tanquam sui temporis, ait enim se illum puerum nouisse. Fortè is fuit Iacobus Aquilanus, qui Procurator generalis, & postea Prior generalis fuit immediatè ante ipsum Coriolanum; & obijt anno 1476. iam nonagenarius.

Duodecima D. Augustini apparitio.
c Vbi supra
d Lib. 6. cap. 6 fol. 235.

142 Vltima reuelatio facta fuit B. Veronicæ de Mediolano, quæ sub regula Augustiniana vixit in Monasterio S. Marthæ Mediolanensis, obijtque die 13. Ianuarij ann. 1497. Author est Isidorus de Isolanis Dominicanus,[e] qui floruit circa an. 1520. & ex eo accepit Ludouicus de Angelis,[f] extatque Isidori liber in Regia Bibliotheca S. Laurētij del Escurial, & Cōuētus nostri Romani, & Barchinonensis. Sic ergo habet Isidorus. *D. P. Augustinus Pontificio habitu ornatissimus, vestemque habens interiorem rubri coloris, medius inter S. Nicolaum de Tolentino, & Guillelmum, Sacerdotali more indutos, coronatosq; præcedebat, mitra & auro, & lapidibus pretiosis nimium radiante, incredibili ornatu, adiculam auream manu gestabat. Non capit humana mens, quæ fuerit ea pulchritudo, eximius splendor, præclara magnificentia. Hos primū sequebatur Eremitarū numerus copiosus, deinde Canonici Regulares albis induti vestibus, post quos turba magna Religiosorū coloris grisei subobscuri, quo pleriq; ordines vestiuntur sub Augustini regula militātes.*

Decima tertia D. Augustini apparitio facta ante annū 1500. B. Veronicæ de Mediolano.
e Lib 5. de vita S. Veronicæ, cap. vltimo
f Lib 6 cap. 8. fol. 244.

143 Ex hac reuelatione videtur colligi, primò B. Veronicam fuisse Monialem Augustinianam; id quòd etiam fatetur Syluester Maurolicus,[g] & Abrahamus Bzouius Dominicanus,[h] & nos infra agētes de S. Guilelmo fortè alios Authores adducemus. Vidimus postea Fr. Alfonsum Fernandez in concertatione prædicatoriæ familiæ, in Catalogo Scriptor.[i] vbi asserit B. Veronicam Mediolanensem, cuius vitam scripsit Isidorus, fuisse sororem Ordinis Dominicani. Idem tradit Philippus Ferrarius Ordinis Seruorum,[k] ibi: *Die 13. Ianuarij. Mediolani in Cœnobio S. Marthæ, depositio B. Veronicæ de Benascco ordinis Prædicatorum.* Et in notis sic addit. *Ex monumentis Cœnobij S. Marthæ, vbi ex concessione Leonis Papæ X. vti beata colitur. Obijt anno Domini 1497. vitam scripsit Fr. Isidorus de Issolanis eiusdem ordinis.* Ita hi Authores. Sed aliter tradit Maurolicus, & Bzouius Dominicanus, & indicat visio relata; & quod in principio vitæ refertur habitum S. Augustini assumpsisse; & in discursu vitæ, recitasse officium secundū Breuiarium Romanū, quòd Dominicanæ nō faciunt, & quòd Cōuentus S. Marthæ semper fuit, & est Monialium Augustinianarum, nullatenus Dominicanarum, licèt colore habitus vtantur potiùs griseo quàm nigro. De ea agit, & de eius Conuentu Iosephus Ripamontius,[l] vbi eam appellat Veronicam Nigronam, & simul cum illa mirifico spiritu, ac Diui-

Corollarium primū ex dicta reuelatione quod B. Veronica fuerit Monialis Augustiniana.
g In Mari Oceano omniū Relig. p. 277.
h To. 18. Annaliū, ad annum 1491 numero 12.
i Lib 1. p 386.
k In suo Martyrologio impresso anno 1625.
l Lib. 11 historiæ Ecclesiasticæ Mediolanensis, pag. 948.

 no cla-

Ximenez Embũ, Carmelitici ordinis alumnus, a sic addit. *D. Augustinus corrigiam assumpsit ad imitationem Eliæ. Quòd & notauit Author Summarij Indulgentiarum Ordinis eiusdem S. Doctoris impressi ad finem vitæ S. Nicolai de Tolentino, scripta per Fr. Roman.* Id est, vt credo, per Fr. Hieron. Roman. vsus enim illius Regni, & Coronæ est, vt non dicatur Fr. Valerius; vel Fr. Valerius Ximenez; sed Fr. Ximenez.

a In Stimulo deuotionis ad antiquum ordinem Carmelitarum, cap. 1 § 1. tit. 10. fol 65.

157 Vltra etiã fauet Rhenatus Choppinus, b inquiens. *Adsciti quoque sunt in huius iura familiæ populares, ac plebeij vtriusque sexus, quos Augustiniana Zona præcinctos, mantellatos etiam vicitarunt.* Extat præterea Augustini testimonium, serm. 5. ad Eremitas, ibi: *Ipsi zonis camelorum renibus succincti more Heliæ, & Ioannis sunt decorati.* Et licèt, vt existimo, sermò hic non sit Augustinianus; fauent tamen huic parti Authores, qui illum Augustino tribuunt. Hi sunt Ferdinandus de Hispania Episcopus, in Sermonario Dan, quod est Iordani da Saxonia, serm. 150. habito Auenione coram Pontifice, & Cardinalibus. Iordanus de Saxonia, c Guillelmus Pepin Dominicanus, d Bernardus Lutremburgus Dominicanus, e Ioannes Trullus Canonicus Regularis, f P. Franciscus Suarez, è Societate Iesu. g Hi omnes dum sermonem tribuunt Augustino, vera censent, quæ in eo narrantur.

b Lib. 1. Monasticon, tit. 1. num. 33.

c In Vitas Fratrum, lib. 1. c. 11. 13. & 14. & 15. & lib. 3. capit. 14.

d In Quadragesimali super Epistolas feria 6. fol. 107 in serm. Domin. in Ramis & super Euangelia in serm fer. 2 post Domin 4. Quadragesimæ, folio 141.

158 Adde, Baronius, h sic ait. *Testatur S. Fulgentius Episcopus Ruspensis consueuisse Monachos pelliceo vti cingulo etiam in Africa.* Et hinc est, quòd Author vitæ S. Fulgentij inquit, cap. 18. *Pelliceo cingulo tanquam Monachus,* (nempè Africanus) *vtebatur.* Vnde & Simeon Metaphrastes apud Surium, i de Iuniore Melania, sic ait: *Quia ergo magna Melania? oculis in cœlum sublatis, cùm zonam suam soluisset, statim imponit ei, quæ erat ferè mortua; deinde, cùm dixisset, ipsa fuit mihi donum magni viri,* (fortè Augustini, vel Alipij, in cuius Ciuitate annis 7. monacham egit; atq; adeò Augustinianam; cùm in Africa tunc temporis nulla esset alia Monastica religio præter Augustinianam.) *Et qui eam fuerit consecutus, non frustrabitur curatione; Statim & mortuum eiecit, & peperit; & quæ iacebat statim ab omni dolore liberata est.* Hæc miracula, per zonã faciens miracula, B. Melania, inanem ostentationem, & tumorem humiliter fugiens, alijs attribuebat. Hinc constat zonam, seu corrigiam non tantùm fuisse propriam Monachorum, sed etiam monialium in Africa tempore Augustini.

e In Cathalogo Hæreticorum, lib. 2 verbo Fortunatus.

f De comparatione Monasticæ religionis, lib. 1. cap. 7. num. 3.

g Tomo 3. de Religion. lib. 3 cap 3. p. 169

h In Anal tomo 9. an. 827. n. 36. col 964

i Tomo 1. die 31. Ianuarii, pag. 776.

Corrigia fuit etiam propria Monialiũ D Augustini.

159 Corrigiam à B. Augustino suis Eremitis traditam, pro ingenij sui acumine collegit M. Marquez hoc modo. k Petilianus, vt constat ex Augustino, l obijciebat S. Doctori, quod assereret Christum esse Baptistam, ex eo quòd Augustinus Monachos instituisset. Verba Augustini, hæc sunt. *Deinde perrexit ore maledico in vituperationem monasteriorum, & Monachorum, arguens etiam me quod hoc genus vitæ a me fuerit institutum. Quòd genus vitæ omninò quale sit, nescit, vel potiùs toto orbe notissimum nescire se fingit; inde asserens me dixisse Christum esse Baptistam.* Hęc autem Petiliani obiectio, ait Marquez, eo tantùm colore potest simulari, quòd Augustinus instituerat Eremitas in Eremo degentes, & zonis præcinctos, sicut Ioannes Baptista vixerat, & præcinctus fuerat; atque adeo cùm Augustinus diceret Monachos suos esse Discipulos Christi, inferebat hæreticus, Augustinum dicere Christũ esse Baptistam; quia Eremitæ illi, quos dicebat esse Discipulos Christi, videbantur ex vita, & vestitu potiùs Discipuli B. Ioannis Baptistę, quàm alterius.

Probatur corrigiam fuisse ab Augustino Eremitis traditam.

k Cap. 22. § 3. pag 572.

l Lib. 3 contra literas Petiliani, cap 40.

Acuta sanè, & probabilis deductio, & quæ fortè sit vera, non tamen efficax, aut certa, vt voluit Marquez vbi supra. Respondere enim possunt aduersarij tantùm colligi id, quod ipse Marquez alibi intulerat, m nempe, Monachos Augustini in Eremo vixisse sicut Baptistam; & inde intulisse Petilianũ, quòd Augustinus dixerit Christum esse Baptistam; quia Eremitæ, quos dicebat esse Discipulos Christi, erant Discipuli Baptistæ, quandoquidem viuebant in Eremo, sicut & ille. Cæterum ex hoc ad minùs habemus duo. Primum est, textum illum nullatenus posse intelligi de Canonicis Regularibus; non solùm, quia expresŝè loquitur de Monachis absolutè dictis, Canonici autem non dicuntur absolutè Monachi, præcipuè in Africa tempore Augustini; sed etiam, quia si de Canonicis intelligatur, nulla assignari poterit apparens ratio, vnde Petilianus posset sub aliquo prætextu inferre, quòd Augustinus dixisset Christum esse Baptistam. Secundum est, Monachos Eremitas Africæ in solitudinibus degẽtes, ab Augustino fuisse institutos. 160

Ostenditur probabilis deductio, at non efficax.

m Cap. 8. § 3. pag. 135.

Deductio prima relatã Petiliani obiectionem de Canonicis, non posse intelligi.

Deductio secũda Eremitas Africæ ab Augustino fuisse institutos.

Hinc patet tam Guillermitas, quàm Fratres Eremitas Cõgregationis S. Ioannis Boni, & S. Augustini, & de Brictinis, qui corrigijs amplis vtebantur, obseruasse etiam in hac parte vitam Monasticam S. Augustini, ac eius institutionẽ, Vnde cùm corrigia perampla sit propria nota Monachorum S. Augustini, tam tempore Augustini, 161

Concluditur ex dictis.

quam

quàm Francisci, saltem probabiliter deducitur B. Franciscum, qui corrigia perampla cingebatur, & alijs monasticis vestibus Augustinianis, biennio ante institutionem sui ordinis vtebatur, eo tempore fuisse Fratrem Augustinianum, & vt talem portasse corrigiam, donec pro cingulo funē sumpsit ex ijs motiuis, vt credere est, quæ expressit S. Bonauentura, [a] super illud verbum. *Cingulum*, ibi. *Funem vtique, quia dicitur in Esaia* (cap. 3.) *erit pro zona funiculus, & cingulum sacci. Hoc cingulum funiculus est, quia saigi funibus cingi solent. Credo autem S. Franciscum istud cingulum elegisse: quia legitur in Matth. cap. 27. Vinctum duxerunt eum, & tradiderunt eum Pontio Pilato; vel certè ad literam, vt cinguli vilitas concordet habitus vilitati.*

a In expositione Reg. Frat. Minor. cap. 2. folio 225 per errorem alias 228 pag. 1.

162 At verò S. Franciscum illo biennio cinctum ampla corrigia incessisse, probat Marquez. [b] Primò, quia vir sanctus non se cingeret cingulo delicato. Secundò, quia Authores cingulum illud appellant, zonam; quòd non facerent, nisi esset amplum cingulum; quia zona strictè sumpta erat cingulum militum; adeò amplum & fortè, vt omnia ibi suspenderent, vt tradit noster Ambrosius Calepinus, verbo, *Zona*; & colligitur ex illis verbis Matth. cap. 10. *Neque pecuniam in zonis vestris.* Vnde & P. Fr. Marcus Vlissipponensis dixit, *que san Francisco anduuo ceñido con vn cinto,* quo vocabulo cingulum amplum, & forte significatur.

b Cap. 22. §. 3. pag. 372.

DE BACVLO, ET CALCEIS.

163 Eremitæ sub D. Augustino gestarunt baculum.

BAculo ferè omnes Eremitæ vsi sunt; & huc alludunt verba illa serm. 13. ad Eremitas. *O fortitudo, Eremitarum baculus, cœnobitarum cingulus &c.* Eo vsus est inter alios Elias, lib. 4. Reg. cap. 4. vt notauit Cassianus, [c] *Neque enim baculum dedisset Prophetа puero suo* (scilicet Giezi) *portandum nisi eum manu sua solitus esset iugiter circumferre.* Eum etiam gestasse Monachos Africanos sub Augustino viuente, docet B. Fr. Iordanus de Saxonia, [d] vbi ait: adducēs testimonium Aug. serm. 27. ad Eremitas (ex quo P. Fr. Ioannes de Morales, [e] sic inquit. *Et D. Augustinus suis Fratribus Eremitis in principio baculum portare præcepit: & constat ex serm. 27. ad Fratres in Eremo.*) *Portamus etiā baculos, per quos intelligitur disciplina, sub qua semper parati esse debemus*; & pag. 37. sic addit. *Sed aduertendum est, quòd hoc, quòd dicit Augustinus de baculis, conforme est antiquitati. Vnde etiam olim per Beatum* (ita impressum est, vt credo, vel per errorem legentis in MS. vel scribentis in MS. cum fortè esset *B. m.* id est, *Bonæ memoriæ*. At postea in vno antiquo originali ex his, quæ vidi, sic habetur. *Vnde etiam olim per Gregorium Papam Nonum statutum fuerat, quod Fratres baculos quinque palmorum in manibus portare deberent. Sed hoc postmodum per Alexand. Papam IV. tanquam abusiuum præsenti tempori extitit reuocatum per viam Fratres adhuc portare possunt baculos sicut libet.*

c Lib. 1. Renunt. cap. 9.

d Lib. 1. c. 15. pag. 36.

e In Epitome fundationum Prouinciæ Bethicæ sui Ordinis Minimorum lex 4 §. 2 pag. 163.

Non innitor verbis Augustini in prædicto sermone ad Eremitas; eum enim lib. 3. Bibliothecæ Augustini, in notis ad illum dicemus esse suppositititum. Nitor tamen authoritate Iordani, qui circa an. 1356. ita sensit, & prædictum sermonem sub nomine Augustini allegauit, [f] & eo etiam tempore sermones illi ad Fratres in Eremo communiter censebantur Augustiniani. 164

f Lib. 1. c. 7. 14. & 15 & lib. 2. cap. 1.

Addo certiùs testimonium, quod affert Bartholomæus de Vrbino, Augustinianus, Episcopus Vrbinas, [g] quod dicauit Clementi VI. circa annum 1345. verbo, *Religiosus*. Col. 1914. vbi citat Augustinum, *Ex quibusdam admonitionibus, quæ ponuntur post regulam, quas nonnulli dicunt esse secundam regulam datam Fratribus Eremitis de monte Pisano, & de Centumcellis &c.* Ex hoc ergo Augustini opusculo,) quod modò deest ab impressis, sicut & alia plura) c. 9. refert col. 1918. hæc verba. *Incio o, nec cum baculis fleat &c.* ergo Augustini tempore familiaris erat vsus baculi suis Eremitis. 165

g In Millelo-quio Augustini.

Ea autem obseruatio ab Augustini tempore deducta conseruabatur in congregatione S. Ioannis Boni, in qua constituitur Monachatus Augustinianus S. Francisci; qui etiam illo biennio ante institutionem sui ordinis baculum portauit in manibus, more Eremitarum Augustinensium, quibus in omni alia veste similis erat. 196

De calceis verò constat Augustinum illis vsum fuisse; colligitur tamen permisisse, vt qui vellet, nudo pede ambularet. Verba Augustini serm. 4. de sanctis, quæ integra à M. Marquez, [h] & partim à Ludouico de Angelis (qui malè ait ea contineri serm. 40.) citantur, hæc sunt. *De his calceamentis, quibus calceati ambulamus, consolatur me idem ipse Dominus meus: Si enim ipse calceatus non esset, non de illo Ioannes diceret.* Luc. cap. 3. *Non sum dignus soluere corrigiam calceamentorum. Sit ergo obedientia, nō subrepat superba durities. Ego, inquit, Euangelium impleo, quia nudo pede ambulo. Tu potes, ego non possum. Quòd simul accipimus, custodiamus. Quomodò charitate flagremus, inuicem diligamus. Ac sic fit, vt ego amem fortitudinem* 167

Probatur Augustinū vsum fuisse calceis, & permisisse ambularent nudis pedibus qui vellent.

h Cap. 22. § 3. pag. 372.

tudinem tuam, & tu portes infirmitatem meam. Hactenus Augustinus: possidius autem, sic ait, [a] *Vestis eius & calceamenta, & lectualia, ex moderato, & competenti habitu erant, &c.*

a In Vita S. August. c. 22.

168 Ex his cõstat Augustinum incessisse calceatum, quia non poterat nudis pedibus ambulare; permisisse tamen alijs, qui possent. Hinc est, quod de B. Fulgentio adhuc Episcopo legitur. [b] *Nec ipsa calceamenta suscipiens clericorum, vilissimis caligis in tempore hiemis, aut caligulis in tempore æstatis, vtebatur. Intra Monasterium sanè interdum soleas accipiebat frequenter nudis pedibus ambulans.*

b In eius vita cap. 18.

169 At communiter Monachos Augustinianos calceatos incessisse, præter eos, qui pro sua valetudine nudis pedibus poterant ambulare, ex eisdem infertur; & vltra suadetur. Primò, ex regula Augustini, quę Eremitis, & Canonicis communis erat; ibi: *Vestimenta verò & calceamenta, quando fuerint indigentibus necessaria, dare non differant sub quorum custodia sunt quæ poscuntur.* Secundò, ex testimonio Iordani de Saxonia, qui [c] approbat vt verè Augustinianum sermo. 22. ad Eremitas; (licèt in hoc fallatur, vt dicam in Bibliotheca Augustini) in eo autem sub nomine Augustini, hæc habentur: *De bonis Episcopatus Ecclesiæ Hipponensis centum & 50. vestimenta cum calceamentis vobis dilectis Fratribus deputari præcepimus.* Vnde constat tempore Iordani, in quo testimonium hoc, vt Augustinianum recipiebatur, communiter creditum fuisse Eremitas tempore Augustini calceis vsos fuisse, siuè ij essent ex corio, siuè ex ligno, aliaue simili materia.

c In Vitas Fratrum, lib. 2. c. 15. & lib 3. c. 6 & lib 4. c. 13.

170 Hæc etiam calceorum delatio Fratribus Congregationis S. Ioannis Boni erat in vsu, vt constat ex pluribus Bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. Diuus quoque Franciscus illo biennio ante institutionem sui ordinis calceos portauit; illos enim abiecit audito Euangelio in æde S. Mariæ Angelorum.

Congregatio B. Ioannis Boni calceis vtebatur.

171 Quid ergo mirùm, quòd si B. Frãciscus, portauit eo biennio tunicam, corrigiam, calceamenta, & baculum, isque habitus est, & semper fuit Eremitarum D. Augustini; vel saltem tunc erat Eremitarum B. Ioannis Boni ordinis S. Augustini, quid mirum, quòd si religio Augustiniana Franciscum eò tempore videt suo habitu indutũ, suum Eremitam fuisse reputet, vel probabile saltem iudicet; & sicut Saul virum, quem Pithonissa viderat, lib. 1. Reg. cap. 28. *Ex figura, ætate, & habitu* (vt ait Nicolaus de Lyra) *coniecturauit, quòd esset Samuel*; ita Eremitica D. Augustini familia virum Seraphicum, quem Vincentius Beluacensis, [d] & Antoninus, [e] referunt habitum Eremiticũ tunc temporis habuisse, baculumque manu gestasse, pedibus calceatis, & corrigia cinctum incessisse; ex habitu, corrigia, baculo, & calceis, de Francisco saltem probabiliter coniectet fuisse Eremitam Augustinianum, Congregationis S. Ioannis Boni?

Deductio ex dictis.

d Lib 29. c. 98 in Speculo Historiali.

e 3. par. Historiali, tit 24. c. 2 ante §. 1.

AD NVMERVM I. §. IV.

Patris Vuadingi responsio.

Proponitur casus Bullæ Gregorij IX. circa controuersiam inter Minores, & Eremitas B. Ioannis Boni.

172 PRædictis ergo sic statutis, & comprobatis contra Pennotum, & Vuadingum, pro opportunitate huius opusculi; restat nunc respondere ad alia obiecta Vuadingi, & alias eius solutiones impugnare.

Responsio P. Vuadingi ad argumentum numero 1. relatum.

173 Ad argumentum ergo, quo punctò precedenti ostendimus B. Franciscum fuisse Augustinianum Eremitã, quod tibi visum est magis tumultuarium, quàm robustum, conaris docere, originem & institutionem Eremitani vestimenti, quòd nobis non credis displiciturum. *Quòd si displiceat, in nobis culpam esse, qui prouocauimus; non in te, qui respondere compulsus es.* Quæ verba ex Hieron. Epistola 14. inter Augustinianas, priùs adduxerat Marquez. [f] *Tantum abest, ais, vt ab Eremitis Augustinianis, aut à Ioanne Bono insignia illa. Corrigiæ, baculi, aut nigri habitus Franciscus acceperit, vt illi potiùs ea acceperint à Sede Apostolica quibusdã annis à Francisco defuncto.*

f Capit. 1. In principio, p. 2.

174 Hoc vt ostendas, supponis casum cuiusdam Bullæ Gregorianæ in hunc modum. Dum essent Legati in Lombardia, Rainaldus ex Comitibus Signiæ Gregorij IX. nepos, Episcopus Ostiensis, qui postea fuit Alexander IV. & Thomas de capua Campanus Presbyter Cardin. tit. S. Sabinę, exorta est controuersia inter Minores, & Fratres Ioannis Boni, qui adeò Ordinis sui substantiam variabant, vt omninò similes viderentur Fratribus Minoribus, in multiplicem derogationem eorundem, & scandalum plurimorum. Pontifex re cognita præcepit, vt ex clausula Bullæ Innocentij IV. (quam refers num. 18.) constabit, vt Eremitæ habitum, vel nigrum, vel album assumerent; cumque peramplis, & patentibus corrigijs præcingerent, baculos quinque palmorum grãdium in manibus portarent; & cum illi habitum nigrum eligerent, præcepit, vt largas, & protensas haberent manicas ad instar cucullarũ; & vestiũ longitu-

Responsionis probatio.

longitudinem adeò tẽperarẽt, quòd à quibusque ipsorum calceamenta liberè viderentur, vt sic habituum confusio remoueretur, & scandali auferretur materia. At dũ in quibusdam partibus Marchiæ, Eremitæ his statutis nõ parerent; Pontifex anno 14. sui Põtificatus ad Episcopos Marchiæ Anconitanæ scripsit; vt eos compellerent obedire. Et in horum confirmationem adducis Bullam Gregorij IX. ad Episcopos Marchiæ Anconitanæ, datam Laterani 9. Cal. Aprilis, anno 14. Pontific. quam habet M. Marq. [a] & dicis haberi in Regesto Gregor. IX. sub num. 1. illius anni. Ex quo constat id, quod supra diceebamus, nempe Gregor. IX. numerasse suos annos ab electione, non à coronatione; quia numerando à coronatione non fuisset prima, sed ferè vltima, cum esset ad finem anni; coronatus enim fuit 5. Cal. Aprilis.

a Capit. 3. in principio, pagina 17.

175 Explóditur, & aliter ac ab aduersario narratus est casus & refertur, & probatur per partes ad confusionem euitandam.

Hæc est fida tua, & sincera casus narratio: in ea displicent plura, non quia amara; sed quia aliter relata, quàm sint; vt mirum sit hominem doctum in confirmationem suæ narrationis adduxisse Bullam Gregorij de verbo ad verbum; & pag. 53. num. 14. Bullam Alexandri IV. datam Laterani 8. Cal. Martij, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. Nos ergo casum aliter referemus per partes, & probabimus ex ijsdẽ, & alijs Bullis Pontificijs. Aduertimus tamen, (vt sæpe notauimus, & ex Bullis à te adductis euidenter constat, & infra specialiter tractabimus, [b]) triplicem saltem extitisse, tunc Cõgregationem ordinis Eremitarum S. Augustini. Primam S. Augustini, præcipuè in Thuscia. Secũdam S. Ioannis Boni, præsertim in Romandiola, & Lõbardia. Tertiam Brictinensium, in Marchia Anconitana. Quòd si obseruetur, patefiet, quid vnaquæque congregatio fecerit, & euitabitur confusio, quam in pluribus quidam adducunt, res vnius Congregationis attribuendo alteri. Conabor autem id facere verbis modestis, non contentiosis. Quinimò nisi obstaret veritati, volentibus nobis tunicam tollere, dimitteremus, & pallium, *nihil per contentionem agentes*, [c] *vel loquentes, nec in iudicijs, neque in disputationibus.* Dixit quippe Magister noster, [d] *Qui voluerit tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei, & pallium.* Et Paulus ait. [e] *noli verbis contendere, ad nihilum enim valent, nisi ad subuersionem audientium. Seruum Domini non oportet litigare,* [f] *sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripiẽtem eum, qui resistit veritati.*

b In respons. ad num. 1. §. 5. puncto 2. difficultate 3.

c Ad Philip. 2

d Matth 5.

e 1. ad Thim. 2.

f 2. ad Thim. 2.

Casum ergo sic referimus per partes. Rem enim hanc per partes, vt ait Hieronymus, [g] *Volumus explanare, ne simul proposita, atque disserta, lectoris confundat memoriam.* Prima est. Controuersia inter Minores, & Eremitas Fr. Ioannis Boni, exorta esse videtur, circa an. 1237. eo enim tempore legati Põtificij Mediolani degebant, vt constat ex Anton. [h] qui sic habet: *Demum Mediolanenses cum omni conatu suo, & Legati Domini Papæ, & totius colligationis Lombardiæ, quæ Ecclesiæ adhærebat, bellum inierunt cum Imperatore loco dicto, Curia noua* Et paulò infra. *Quæ omnia acciderunt anno Domini 1237.* Id ita se habere docuit etiam R. P. Vuadingus, [i] vbi ait; *Quare firma, & stabilis origo huius habitus ab hoc anno, vel sequenti sumenda est, cùm ex Regesto Pontificio huius anni Epistola 88. data Viterbij 10. Cal. Iunij constet hoc anno missos hos legatos.* Hæc ille. Fortè per id temporis Eremitæ Fratris Ioannis Boni recenter Mediolanum aduenerant domum ædificaturi. 176

Prima pars quando exorta est controuersia inter Minores, & Eremitas Fr. Ioannis Boni

g Lib. 4. in c. 11. Esaiæ.

h 3. p. tit. 19. c. 4. §. 4. fol. 41. pag. 1.

i Tom 1. Annalium Minorum sub anno 1237. num. 11 pag. 559.

Secunda est. Vnus ex legatis, ante quos hæc controuersia primò suscitata est, fuit Rainaldus, Episcopus Ostiensis à Gregorio IX. Patruo, seu auunculo, dum Papæ esset Subdiaconus, creatus Diaconus Cardin. S. Eustachij, in prima creatione quinq; Cardinalium Romæ in quatuor temporibus mensis Septembris, anno 1227. & postea in tertia creatione quatuor Cardinalium, Romæ, mense Decembri anno 1234. factus Episcopus Ostiensis, & Veliternus; qui postea Alex. IV. appellatus est, vt tradit noster Onuphrius, [k] cum autem fuisse vnum ex prædictis legatis, dum esset Episcopus Ostiensis, constat ex Bullas Greg. IX. & Alex. IV. quas tu hic adducis, [l] Erat autem Rainaldus ordinis Seraphici Protector, adeóque in illum affectus, vt nec cum esset Põtifex, voluerit protectionem dimittere. Audi verba Antonini. [m] *Hic Generalis Fr. Ioannes conuocato Romæ Capitulo, anno Domini 1256,* (eodem scilicet anno, quo & nostrum generalis vnionis) *in præsentia D. Papæ Alexandri IV, qui regimen ordinis, & protectionem, quòd vt Episcopus Ostiensis priùs existens habuerat, noluit dimittere sed sibi retinere, ex maxima affectione ad ordinem.* Ex alia etiam parte Gregor. IX. ad quem causa delata est; fuerat etiam Protector ordinis Franciscani, valdéque D. Francisco familiaris. Audi etiam Antoninum. [n] *Hic Sanctorum Cathalogo solemniter adscripsit, &c. & B. Franciscum, quem tenerè diligebat in Cardinalatu constitutus, promotor orationis eius, & ei prænunciauerat ad Papatum promouendum.* Et rursus. [o] *Familiarius tamen ei* (Franci- 177

Secunda pars; Vnus ex legatis ante quos fuit primò hæc controuersia suscitata fuit Rainaldus Episcopus Ostiensis ordinis Minorum Protector.

k De Pontificibus, & Cardinalibus, p. 143 144. & 151.

l Pag. 42. n. 5. & pag. 53. nu. 14.

m 3. p. tit. 24. c. 9 §. 5. folio 146. pag. 1.

n 3. p. tit. 19. c. 4. in princ. fol. 40. pag. 1.

o Tit. 24. c. 2. §. 9. fol. 231. pag. 1.

(Francisco) *præcæteris D. Ugolinus Ostiensis Episcopus adfuit, cuius se cum vniuerso ordine suo suæ tutelæ commiserat; eundemque prophetico spiritu ductus Apostolico honori prouisum fore prædixerat.* Et rursus, [a] *Postea* (post Conc. Lateranen.) *B. Frãciscus iter arripuit versus Franciam; sed in via reperiens D. Vgolinum Card. Ostiensem, qui missus fuerat Legatus in Lombardiam ab Honorio Papa, de consilio eius reuersus est; dixit enim sibi, nolo quòd de curia recedas; quia D. Papa, & Cardinales contra æmulos tuæ religionis, meliùs ipsam fouebunt, & protegent te præsente.* Quinimò & ipse Greg. IX. Bulla 4. [b] sic ait: *Et cùm ex longa familiaritate, quam idem confessor noster habuit pleniùs nouerimus intentionem ipsius, & in condendo prædictam regulam, & obtinendo confirmationem ipsius per Sedem Apostolicam, ipsi adstiterimus, dum adhuc essemus in minori officio constituti* Quinimò fortè & Archiepiscopus Mediolanensis erat Fr. Leo de Perego Minorita; vt enim habet Corius, [c] cùm esset in discordia compromissarius, seipsum elegit per ea tempora. Hæc dixero, non vt Gregorio, & Alexandro, Summis Ecclesiæ Pontificibus, vel Leoni Archiepiscopo, vel leuissima in parte succenseam; sed vt aduertam mirum non esse, quòd Pontifices pro ingentibus meritis, religionis Franciscanæ, tunc præcipuè florentis, & pro pio affectu, & deuotione ardenti ad ipsam, illi fauerent in materia arbitrij. Quis id non faceret?

a Cap. 7. in princ. fol. 237 pag. 21.

b In Compendio Priuilegiorũ Rodriguez pag. 18 declarationis regulæ data Anagniæ Calend. Octobr. anno 4. Pontificatus.

c 2. p. fol. 100. anno 1239.

178 Tertia pars alter legatus nõ fuit Thomas de Capua Cãpanus, sed Gregorius Crescentius.

Tertia est. Alter legatus, (qui in vtraque Bulla Greg. IX. & Alex. IV, & pluribus alijs sic notatur: *Bon. mem. N. tituli S. Sabinæ Presbyterum Cardinalem*, difficilè mihi est, quòd fuerit ille, quem assignas, [d] nempe Thomas da Capua Campanus. Primò, quia mirum esset, quòd in Bulla Gregorij IX. data annis duobus, paulò magis, vel minùs, post mortem prædicti legati, ignoraretur eius nomen, nisi fortè is fuerit stylus curiæ, de quo nihil noui, vt apponatur N. etiam si notus sit. Secundò efficaciter, quia in prædicta Bulla Gregor. IX. data 1240. dicitur prædictus legatus *bonæ mem.* atq; adeò iam erat defunctus. At verò Thomas de Capua, nondum è viuis excesserat; vt enim referunt Onuphr. [e] & Ciaconius, [f] obijt Anagniæ anno 1243. anno 1. Pontificatus Innoc. IV. ibidemque sepultus est. Imò, & addit Ciaconius obijsse 11. Cal. Septemb. scripsisseque nomine Innoc. Papæ IV. Epistolam ad Federicum Imperatorem. Legatus ergo ille, qui anno 1240. iam obierat, diuersus est à Thoma de Capua, qui superuixit ad ann. 1243. Quare fortassis Thoma ad alium titulum ascendente ante an. 1237 aliquis nomine Nicolaus, quòd nomen per illud. N. sæpe denotatur, factus est Presbyter Card. tit. S. Sabinæ, & Legatus Lombardiæ simul cum Rainaldo Episcopo Ostiensi; & obijt non multò post. Quod si hoc nõ fuerit, mihi, difficilè est ea omnia conciliare. Ita olim existimaueram. Nunc inuento Trilogio animæ Ludouici Pruteni Minoritę, edito anno 1498. reperio ibi transcriptam Bullam Alexandxi IV. datam Anagnię 15. Cal. Iunij, anno 2. Pontificatus, quæ incipit. *Recordamur liquidò*; & mea sic habetur in impressione Pruteni. *Sanè cùm per nos tunc in minori officio constitutos, & bonæ mem. Gregorium tit. S. Sabinæ Presbyterum Cardinalem, tunc in illis partibus legatione fungentes &*. Vnde constet per errorem Scriptoris positum ly, N. loco ly, G. Reperimus autem per ea tempora duos Gregorios S. R. E. Cardinales apud Ciaconium, [g] viuos in creatione Gregorij IX. anno 1227. & iam defunctos in electione Cælestini IV. anno 1241. Alter est, Gregorius Crescentius anno 1206. ab Innocentio III. Diaconus Card. S. Theodori creatus; alter est, Gregorius Theodolus ab eodem Innocentio, anno 1212. factus Presbyter Cardin. tit. S. Anastasiæ. At hic mortuus refertur sub Honorio III. vnde siquis eorum fuit cum Alexandro IV. Legatus Lombardiæ, debuit esse Gregorius Crescentius.

d pag. 41. n. 2.

e Pagina mihi 149.

f De vitis Põtificum, & Cardinal.

g Nouæ editionis, fol. 673 & 688.

Quarta est. Eremitæ Fr. Ioannis Boni ante illam controuersiam exortam, adeò ordinis sui variabant substantiam, vt dilectis filijs Fratribus Minoribus vniformes crederentur. Ita Greg. IX. & Alex. IV. in Bullis citatis; ea tamen credita vniformitas inde ortum habuit, quòd cùm eorum habitus tantum deberet esse albi, vel nigri coloris (vt aduertit Marquez, [h] ex Bullis Greg. IX. & Alex. IV. citatis, ibi: *Qui nigri, vel albi debebant esse coloris*) aliquãdo vtebantur albo, & aliquando nigro; & præterea aliquando ferebant baculos, & aliquando non; sicut modò Cistercienses, dum foras exeunt, aliquando omninò albis, & aliquando nigris vtuntur; & Carmelitæ in aliquibus Prouincijs in itinere non vtuntur cappis albis, vt alibi semper, sed griseis; & vt Franciscani aliquando supra tunicam ferunt pallium, aliquando non. Quando albis vtebantur, & sine baculis incedebant, valdè similes erant in habitu exteriori Patribus Franciscanis, & vt tales credebantur à pluribus in populo. Non quòd ipsi formam habitus variarent, vt viderentur Franciscani; de hoc enim 179

179 Quarta pars Eremitæ Fr. Ioannis Boni ante natam controuersiã, ita variabant suum habitũ vt viderentur Minoribus vniformes.

h Cap 4 §. 3. pag. 35.

enim nullum habetur verbũ in Bullis. Imò Innocent. IV. anno 1252. in Bulla adducta à Marquez, a sic ait: *Et quia eorum habitus,* (non ergo habitus alienus, ab illis vsurpatus, vt rectè infert Marquez, b *Qui habitui Fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodò suscitabat.* Lis ergo & controuersia orta non erat, propter vsurpationem habitus alieni; sed propter similitudinem, & confirmitatem proprij. Adde. Si de vsurpatione habitus Franciscani ab Eremitis S. Ioannis Boni aliquid huiusmodi præcessisset, mentionem faceret Pontifex, sicut fecit Gregorius IX. Minoritarum; quæ habitum Clarissarum mentiebantur. c Estque Bulla 2. Greg. IX. & sic se habet.

a Cap. 13. § 17. pag. 105.

b Capit. 4. § 7. pag. 46.

Lis & controuersia prædicta non propter vsurpationem habitus alieni: sed pro prij cõformitatem exorta est.

c Extat in Cõpendio Priuilegiorum Regulariũ Emanuelis Rodriguez, pag. 18.

180

Bulla Gregor. IX. contra mẽtientes habitum Clarissarum.

Gregorius Episcop. &c. Archiepiscopis, & Episcopis, ad quos literæ istæ peruenerint, ad audientiam nostram noueritis peruenisse, quòd nonnullæ mulieres per vestras Ciuitates, & Diœceses discurrentes se fore de S. Damiani ordine mentiuntur; & vt alij suæ assertioni mendaci fide credulitatis accedant, discalciata vadunt, habitum, & cingulum Monialium eiusdem ordinis chordulas deferentes; quas quidem discalceatas, seu chordulatas, alij Minoretas appellant; cum tamen Moniales, ipsæ, vt gratum præstent domino famulatum, perpetuo sint inclusæ. Vnde, quia in eiusdem ordinis confusionem, ac derogationem ordinis Fratrum Minorum, & ipsorum Fratrum scandalum, ac Monialium earundem, prædictarum mulierum simulata religio redundat, vniuersitati vestræ, per Apostolica scripta mandamus; quatenus mulieres ipsas ad abijciendum cum eisdem cingulis, & chordulis huiusmodi habitum, præmissa monitione per censuram Ecclesiasticam, cum super hoc requisiti fueritis, appellatione post posita compellatis. Datum Laterani 9. Cal. Martij Pontificatus nostri anno 14. Mense vndecimo post datam Bullæ prædictæ de Fratribus Eremitis Fr. Ioannis Boni; quæ data fuit Laterani 9. Cal. Aprilis anno 14. Pontificatus. Quis ergo credat, si in Eremitis S. Ioannis Boni, quid simile contigisset, omissurum Pontificem in narratiua, vel supplicantem in petitione; Denique, cùm ea querela potuerit oriri, vel ex portatione sui habitus, qui erat similis alieno; vel ex vsurpatione alieni; vnde colliges deteriorem partẽ? Sanè dicam cum Bonauentura, d ostendẽte, quare nollent eo tẽpore Franciscani cõmunicare libros, & Codices suos. *Quæ possunt etiã bona intentione, & inculpabiliter fieri aliquando, temerariũ est ea in deteriorẽ partẽ interpretari; cũ cordis occulta ignoremus; & ea, quæ in se indifferentia sunt possunt sæpe pro bono fieri, & licitè, & benè.*

d In Apolog. q. 21 fol. 282. pag. 2.

Quinta. Prædicta vniformitas Fratrum Erem. S. Ioannis Boni cum Patribus Franciscanis cedebat in derogationem multiplicem Fratrum Minorum, minorẽ apud fideles propter hoc sentientium in suis opportunitatibus charitatem, vt expresse habent Bullæ citatæ; hoc est, quia fideles erogabant aliquando eleemosynas Eremitis S. Ioannis Boni, credentes esse Franciscanos; & cùm hi veniebant pro elemosynis, iam fideles minorem charitatem illis impertiebantur, vt clarè indicant Bullæ, & obseruauit M. Marquez, e contra R. P. Daza, verba Pontificis in alium minùs germanum, & magis pungentem sensum interpretantis. Neque contra hoc est, quod in Bulla Greg. IX. dicitur. *Cum formã prædictæ identitatis gestare dicantur, in eorundem Fratrum Minorum infamiam, & scandalum plurimorum.* Ad hoc enim respondeo primò, cum Marquez, f ea verba contineri in relatione supplicantis, non in narratiua Pontificis. Sic enim habentur. *Verùm cùm quidam Eremitæ prafati ord. S. Augustini, ac alij religiosi supradictis Eremitis conformes habitu, in eadem Marchia constituti, formam prædictæ identitatis prohibitam gestare dicantur* (dicantur. ait; non narrat ipse Pontifex., sed refert verba supplicantium.) *In eorundem Fratrum Minorum infamiam, & scandalum plurimorum.* Supplicantes autem semper exaggerant causas querelarum, vt in responsione ad Numerum secundum demonstrauimus, adducentes quartam testimonium Ioannis XXII. ad probandum hanc vocem, *dudum,* sæpe etiam significare longum tempus. Secũdò in prædictis verbis non est sermo de Eremitis S. Ioannis Boni; hi enim statim obedierunt; sed de Eremitis Bictrinensibus, ordinis etiam S. Augustini in Marchia constitutis, vt constat ex Bullis Gregorij, quas adducis num. 8. & 10. & Alexan. IV. num. 14. & præterea de alijs religiosis, qui illis conformabantur in habitu, qui fortè inter alios etiam erant Saccitæ de pœnitẽtia Iesu Christi, qui adeò similes erant Patribus Franciscanis, vt quãdo S. Frãciscus apparuit B. Agneti de Montepolitiano, illamque inuitauit, vt suo ordini nomen daret, id persuaserit propter habitus conformitatem anno 1306. vt diximus, g apparitionem quintam B. Augustini referentes. Poteratque hoc dici, licèt Bictrinenses non dedissent occasionẽ verbis querelæ; sed soli Saccitæ, vel alij. Tertiò, licèt daremus tam Eremitas S. Ioannis Boni, quàm Bictrinenses & Saccitas, occasionẽ, & causam præbuisse verbis querelæ; nihilo-

Quinta [illegible]

e Cap. 4. § 6. pag. [illegible]

f Ibidem.

Diluitur secundò.

g In referen. ad [illegible] in [illegible]

h [illegible]

in habitu efficit in Minorũ infamiam & scandalum plurimorum. nihilominùs in illis non latet venenũ, quod arbitrantur aduersarij. Cùm enim dixisset Pontifex, de Eremitis S. Ioannis Boni, *pecuniam pro eleemosynis, alijsq; subsidijs deposcentes*; potuit postea addi, hoc cedere in infamiã Minorum, & scandalum plurimorũ. Cùm enim propter similitudinem habitus crederentur Franciscani, qui videbat illos accipere pecunias, scandalizabatur, & infamabat Minores, vel quasi auaros, qui sœpe peterent; vel quasi Hypocritas, qui prædicarent se non posse nummos tangere, & nihilominùs pecunias acciperent. Cum autem contactus pecuniæ nõ esset prohibitus illis sanctis Eremitis, licitè illas tangebant, nullumq; dabant scandalum; sed alter videns; & per errorem credens esse Franciscanos, scandalum accipiebat. Et hoc fortè est, quòd dixit Innocentius IV. vel potius Guillermus Cardinalis de Eremitis S.
a Capit. 13. §. 17. Ioannis Boni, in Bulla citata à Marquez,[a] *Et quia eorum habitus, qui habitui Fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodo suscitabat.*

182 Confirmatur dicta explicatio primò. Adde, mirum esset, quòd vno, & eodem tempore Congregatio S. Ioannis Boni, & Bictrinensium, & Saccitarum, (quorum omnium tanta est laus in probatis historijs; & nos infra ex Bullis Pontificijs ostendemus, vixisse sanctissimè) tam effrenatè degerent, quòd inde resultaret Minorum infamia, & scandalum plurimorum, in eo sensu; quem aduersarij prætendunt.
Secundò. Adde rursus. Hæc prætensio Fratrum Minorum communis erat contra omnes, qui habitum habitui similem portarent ipsorum; sic enim habet Innoc. IV. Bulla 1. apud Emanuelem Rodriguez in Compẽdio Priuilegiorum Regularium, pag. 30. quæ originaliter conseruatur in Conuentu S. Francisci Salmantino.

183 Bulla Innocentij IV. *Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei. Venerab. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, præsentes literas inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia confusio habitus sæpe confusionem inducit ordinum, & etiam animorum, authoritate Apostolica districtè duximus inhibendum, vt si non sit in religionis ordine fratrum constitutus, habitum dilectorum Fratrum Minorum, aut ita consimilem, quòd propter eum Frater Minor credi possit, deferre non liceat absq; mandato Sedis Apostolicæ speciali. Volumus ergo, & Fraternitati Vestræ per Apostolica scripta mãdamus, quatenus singuli vestrum in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus, illos, qui præfatum habitum, vel prædicto modo consimilem contra inhibitionem nostram deferre præsumpserint; ad deponendum ipsum, cùm ab ipsis Fratribus fueritis requisiti, monitione præmissa, sublato omni obstaculo compellatis. Datum Laterani 3. Cal. Decemb. Pontificatus nostri anno 1.* atq; adeò Christi 1243.

Quis ergo credat omnes religiones, quæ habitum similem habitui Patrũ Minorum gestabant, adeò irreligiosè vixisse, quòd propter infamiam, & opprobrium inde redundans peterent Franciscani à Pontificibus, ne aliquis permitteretur deferre habitum similem habitui ipsorum? Sanè huius petitionis causam saniùs, & veriùs, & sanctiùs expressit Bonauentura.[b] *Multis de causis* (ait S. D.) *habitum nostrum alios ferre non sustinemus, & per Priuilegium Apostolicum omnibus inhibemus. Vna causa. Quia cùm simus ex professione regulæ Mendicantes, si sub nostro habitu diuersi hinc inde mendicarent, homines, qui iam illis eleemosynam dedissent, & nos, vel alij in simili habitu superuenirent, putarent quòd idem ex auaritia iterum peteret, & scandalizarentur, vel de ipsis, vel de nobis, quòd nimis eos petendo grauaremus.* (Ecce tertiam, quam nos dedimus responsionem.) *Item, cùm putarent nobis dedisse, quòd alijs nobis similibus dederunt, qui inter habitus nescirent discernere, recusarent nobis iterum dare eleemosynam; & sic nihil acquirere possemus, & periremus.* (Ecce primam M. Marquez responsionem.) Quare ergo sine vllo fundamento diuertimus ad interpretationes alias sinistras, & sanctissimis Congregationibus iniuriosas?

184 Tertiò ex D. Bonauentura

b In Libello Apologetico, i. excusatorio in eos, qui Minorum Fratrum ordini aduersantur q. 8. fol. 279. pag. 2.

185 Obiectio. Neque obstant quæ subdit Bonauentura, in hunc modum. *Item cùm multi intelligerent, quod homines magis diligerent nos, & libentiùs nobis subuenirent, quàm alijs; sub habitu nostro* (nostro, dixit, non simili nostro, scilicet ab illis vsurpato, non proprio) *per terras discurrerent; & quòd nobis dandum esset ipsi præriperent fraudulenter, & peccarent, & nos fraudaremur, & homines grauarentur.*

186 Soluitur. Alia causa: *Quia cùm pro ædificatione Ecclesiæ specialiter missi simus, si sub nostro habitu alius aliquo peccato scandalizaret homines; vel nos taliter infamaret, vel suam sic nequitiam contegeret, cum re vera habitu nostro non agnosceretur; sed Frater ordinis nostri putaretur hoc fecisse; Ecclesia non haberet de nobis ædificationem; sed scandalum; & nos frequentes exinde confusiones pateremur, cùm multa similia attentarent; sicut cõperimus aliquoties esse factum. Item posset hæreticus aliquis, sub habitu nostro in locis opportunis docere hæresim, vt sic ei quasi probato Fratri ordinis nostri crederetur, & nos similiter infamaret.*

Hæc inquam non obstant. Quia in his non loquitur de communitatibus religiosis, quæ in simili habitu incesserant, quales

fuerant

fuerunt Eremitæ S. Ioannis Boni, Brictinenses, & Saccitæ, & alij sancti religiosi; sed de sæcularibus, & particularibus personis, quæ propter auaritiam vsurpato habitu Franciscano perciperent eleemosynas, sicut fecerant Minoritæ habitu ementito Clarissarum, seu Damianitarum S. Claræ. Non enim dixit sicut priùs, *nobis similibus*; sed, *sub habitu nostro*, & deinde, *reiecto habitu nostro non agnoscerentur*.

188 Addit Bonau. pro sua ingenuitate, & sāctitate, aliam causam, *item si fortè aliquando ex nostris aliqui in via minùs honestè se gererent, cùm super hoc corriperentur à nobis, possent excusare, quod sub nostro habitu alij hac fecissent, cùm de personis esset dubium, quæ fuissent. Ne igitur S. ordo taliter confundatur, & tot mala inde proueniant, expedit, vt ordinis nostri habitum, nullus alius permittatur deferre. Quòd etiam mali sequeretur, si mulieres eum ferre permitterentur, quisq; prudens pensè potest perpendere; & ideò est studiosissimè prohibendum.* Hæc ergo erāt causæ, quare sāctissima religio Seraphica prohiberet, ne quis vel habitum Franciscanum, vel ipsi similem deferret; Non quia religio aliqua scandalosè viuens habitum Frāciscanum vsurparet, in eius infamiam, & scandalum. Ad hoc enim vel leuiter suspicandum homini pio & prudēti nullum est vel leue vestigium in Bullis pontificijs, quæ de habitu simili & proprio non vsurpato, & alieno loquuntur. *Hæc est multiplex derogatio fratrum Minorum. Hæc infamia. Hoc scandalum plurimorum.* Neq; possum hic non aduertere Bonauenturæ modestiam, qui cùm potuisset aliam causam addere, nempè quòd alij religiosi Franciscanis in habitu similes possent inhonestè se gerere, & crederentur id Franciscani fecisse, illam non apposuit, cùm tamen subderet aliam de periculo simili in suis religiosis, quasi pro sua sanctitate faciliùs timens suis, quàm credens, vel suspicans de alienis.

189 Sexta est. neq; Alexander Quartus, neque Innocentius Quartus, nec Gregorius Nonus præceperunt Eremitis Sancti Ioannis Boni, vt album, vel nigrum colorem assumerent; sed ipsi ex sua institutione tenebantur, vel album, vel nigrum assumere. Hoc euidens est ex Bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. ibi, *vt Prior & vniuersi, ac singuli fratres prædicti ord. S. August. in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris; quorum altero, videlicet nigro iam electo ab eis, ipsos volumus manere contētos.* Quòd Pontifex & Legati præceperunt, hoc fuit: vt ex albo, & nigro colore, quorū quemlibet

Sexta pars. Neq; Alexād. IV. neq; Innoc. IV neq; Greg. IX. præcepisse Eremitis S. Ioannis Boni vt album vel nigrū colorem assumerent.

iuxtà sua statuta poterant portare, eligerēt determinatè vel album, vel nigrum; ipsi verò nigrum elegerunt; nempè quia conformior institutioni Eremiticæ S. Aug. & hoc est, quòd in Bulla Innoc. IV. ad quam n. 2. & 5. remittis probationem, asseritur ibi. *de mandato, & authoritate Duorum Cardinalium, qui tunc in partibus Lombardiæ legationis fungebantur officio, nigrum, quem gestant adhuc, habitum elegerunt.*

190 Neque contra est, quòd Ludouicus de Angelis, & tu ipse[a] legis, *quæ nigri vel albi debeant esse coloris*; si enim in his verbis pōtifex præcipit, vt eorum vestimenta nigri vel albi essent coloris, quomodò dicis nigrum iam electum ab eis? si ipsi iam elegerāt nigrum, ad quid præcipitur eis, vt nigrū vel album colorem eligant? Quis nisi cæcus non videat hos colores? ij ergo ex sua institutione, tantum tenebantur ad vtendum albo, vel nigro colore. Postea verò exorta controuersia, ad illam amputandam, & euitandam similitudinem; quæ magis causabatur ex habitu albo; & quia is color conformior institutioni Augustinianæ, quia Augustinus nigris induebatur; elegerunt nigrū, & Pontifex præcipit, vt illo sint contenti, & ferant Manicas ad instar cucullarum, & peramplas corrigias, & baculos quinq; palmorum, & vt longitudinem vestium ita temperent, vt calceamenta videantur; non quidē præcipiens de nouo portare baculos, aut corrigiam, aut manicas, sed suo præcepto confirmans, quod iam ipsi fecerant, ne in his posset aliqua postmodum suboriri diuersitas, vel mutatio Pontifice inconsulto; & addens aliqua accidentalia circa substantiam habitus.

Obiectio. a Hic num. 3. pag. 43. Eluitur.

Ex his ergo clarus elicitur casus Bullæ Gregorianæ. Eremitæ S. Ioannis præcincti tunicas cum corrigijs, portantes baculos in manibus, & aliquando non portantes, modò vtentes colore albo, vel nigro; Ex suo enim instituto non magis arctabantur ad vnum colorem, quàm ad alium; videbantur similes Franciscanis. Ex hoc multiplex illis redundabat derogatio in eleemosinis fidelium. Quin & aliqui ipsorum, querebantur resultare infamiam, & scandalum ex simili portatione aliorum Religiosorum in Marchia, quæ vel erat exaggeratio dantium querelam, vel verificabatur; quia fratres prædicti, quicunque essent, erant occasio paruulis, vt scandalizarentur, & infamarent religionem Seraphicam, credentes Franciscanos ex auaritia sæpè petere, vel contra suum insti-

191 Epilogus dictorum.

nummi pecuniam manibus tangere, quam alij liquide contrectabant. Accesserunt ergo Patres Franciscani in Lombardia ad Legatum Rainaldum Episcopum Ostiensem, ipsorum protectorem, postea Alexandrum IV. & nescio quem alium (forte, Gregorium Crescentium, vt supra notauimus) Presbyterum Card. tit. S. Sabinæ. Retulerunt hi rem omnem ad Gregorium, olim D. Francisco familiarissimum, & eiusdem religionis protectorem; Et cùm Eremitæ S. Ioannis Boni ex colore albo, vel nigro, quorum alterum portare debebant, elegissent nigrum, propter euitandas lites & discordias, & propter maiorem conformitatem cum institutione D. Augustini; qui nigrum habitum creditur portasse; Pontifex rem ipsam decreto suo confirmauit, exprimens non solum colorem nigrum, sed delationem manicarum, corrigiæ, baculi; vt sic habituum confusio remoueretur, & auferretur materia scandali à prædictorum Ordinum fratribus. Huic præcepto promptissimè obedierunt Eremitæ S. Ioannis Boni, neq; vllum apparet, vel leuissimum vestigium, ad oppositum in Bullis. At verò Eremitæ quidam S. August. in Marchia constituti, nempe Bictrinenses, vt cõstat ex Bullis Gregorij IX. & Alex. IV. quas num. 8. 10. & 14. adducis, appellatione ad Papam interposita, non statim præceptum Pontificium executi sunt; tam ipsi, quàm alij, qui erant supradictis Eremitis conformes habitu. Contra hos Gregor. IX. expedijt bullam prędictam ad Episcopos Marchię Anconitanæ. Datam Later. 9. Cal. April. An. 14. Pontific.

AD NVMERVM II.

Ex Bulla Gregorij IX. non infertur nouitas instituti Eremitici.

192 Primũ Aduersarij corollarium ex Bulla Greg. IX.

EX Bulla prædicta Gregorij IX. infers primò Institutum illud B. Ioannis Boni, non adeò vetustum tunc fuisse; ait enim Pontifex: *Dudum apparuit in partibus Lombardia religio &c.* quæ credis cõsonare ijs, quæ §. 2. asserueras, nempè regulam Augustinianam circa An. 1233. admissam fuisse in societate S. Ioannis Boni. *Qui hoc legunt* (dicam cum August.[a]) *legant iterum superiorem responsionem meam*; aut si eius benè meminerint, inefficaciam huius agnoscant, & ignoscant humano inferentis affectui. Hęc enim illatio quàm sit falsa, constat ex ijs, quibus suprà probauimus, regulam S. August. acceptam fuisse à Congreg. S. Ioannis Boni ad minus Ann. 1208. vel 1209. & satis esse probabile id contigisse in principio Ann. 1207. id quod manifestè patet ex verbis Costantij Laudensis,[b] asserẽtis B. Ioannem Bonum vixisse 80. annos & amplius 40. in sęculo; & omnes alios inter Eremitas in religione Augustiniana. Fundamentum autem ex ly *dudum*, desumptum, quantum attinet ad Congregat. S. Ioannis Boni, dupliciter dissoluit Marquez;[c] Primò, verbum istud aliquando etiam significat rem multò ante transactam; vt in C. *dudum* el 9. 3. p. 6. Cap. *dudum* 27. 18. p. 2. potest videri. Secundò, in Bulla non dicitur, *dudum fundata religio*; sed, *dudum apparuit*; quæ duo diuersissima, potuitq; fundatio esse antiqua, & apparitio noua. Et potest Confirmari hæc responsio authoritate Aug.[e] & Ambrosij[f]. August. sic ait: *Nam qui ante non præsentitur, sed repentino videtur aspectu, apparere memoratur.* Ambrosius autẽ, ex quo verba desumpsit Augustinus, sic habet loquens de Angelo, qui Zachariæ apparuit. *Et benè apparuisse dicitur ei qui eum repentè conspexit. Hoc enim specialiter, aut de Angelis, aut de Deo scriptura diuina tenere consueuit; vt quod non potest prauideri, apparere dicatur. sic enim habes: Apparuit Deus Abrahæ ad ilicem Mambre.*[g] *Nam qui ante non præsentitur: sed repentino videtur aspectu, apparere memoratur.* Et ijs addere possumus, mirum non esse, quòd Congregatio in Eremis Romandiolæ fundata circa Ann. 1207. apparuerit paucis annis ante Annum 1240. in Lombardia, neq; credẽdum est vno & eodem anno Eremitas apparuisse, & litẽ motam, & sententiam latam. atq; adeò potuit v. g. apparere circa An. 1230. vt tantùm latuerit in Lombardia 23. annis degẽs in Eremis, & nondum in Vrbibus, vsq; ad Ann. prædictum 1230.

193 Obiectio cõtra primã solutionem.

Sed Contra primam solutionem obijcit, quòd teste Valla[h] ly *dudum*, de exiguo tempore dicitur; & constat ex Genesis cap. 27. vbi de ficta venatione Iacob, quã ipso eodem dedit Isaac, ait. *Qui dudum captam venationem attulit mihi*; & Exod. cap. 12. vbi farina *dudum de Ægypto conspersa* dicitur, quæ paulò ante illinc abducta est. sed & Alex. IV. in Bulla, *Licet Ecclesia*, An. 2. sui Pontif. quam dissertator conscripsit cap. 4. §. 1. ait. *dudum Apostolicum mandatum* à se emanasse circa Vnionem plenam Eremitarũ, quam non nisi anno antecedenti tentauerat. Plerumq; ergo ita hęc vox, *dudum*, significat, pręcipuè apud Pontifices, vt in eorum videre erit rescriptis.

Verùm

a Lib. 2. imperfecti cõtra Iulianum n. 57.

Dissertatoris cõuincitur & diluitur dupliciter. Primò.

b Lib. 1. c. 15.

c C. 3. in principio.

d Pag. 16.

Secundò.

e Epist. 112. cap. 6.

f Lib. 1. in Lucam cap. 1.

g Genes. 18.

h Lib. 2. elegantiarum.

194 Dissoluitur. [a] Cap. 3. in princ. pag. 16. col. 1.

Verum hæc obiectio parum roboris habet cōtra M. Marq.[a] qui fere idem asseruit; sic enim ait: *Pero porque no digan, que la palabra, dudum, restringe esta latitud, porque significa lo que ha poco que sucedio, como consta del cap. 27. del Genesis, y del 12. del Exodo* (quæ tu postea citasti) *es de aduertir, que esta palabra algunas veces, significa lo que ha mucho que passo.* Ex his verbis sic argumentor. Vel sentis ly *dudum*, longum tempus nunquam significare; vel credis plerumque significare exiguum tempus, aliquoties verò longum tēpus. Primum non dicis, neq; potes dicere; & si dixisses, debuisses respondere, testimonijs a Magistro allatis. Si secundum, vt videris, dicis, non differs à M. Marquez. Quomodò ergo illum impugnas? Adde. Quod plerumq; fit, aliquoties non fit; atque adeò ly *dudum* aliquoties non significat exiguū, sed longum tempus. si autem aliquando significat longum tempus, vnde probas contra Magistrum, hìc non significare illud?

195 Replica adver. Infringitur primò.

Sed dicis in Rescriptis Pontificum præcipuè significare exiguū tempus. Sed Contra est. Primò. quia vel semper significat exiguum tempus in rescriptis Pontificijs; vel aliquando etiam longū? si dicas secundum, vnde constat in præsenti non significare longum tempus? si dicas primum, vt deberes dicere, vt obiectio haberet aliquā vim; Contra est, quia sæpissime, & passim in rescriptis Pontificijs, illud verbū *dudum* significat tempus 20. 30. 40. 50. imò & 100. & 200. annorum. Quin & in probatis Authoribus significat tempus multò plurium annorum. Iordanus enim de Saxonia,[b] cuius verba trāscripsit Antoninus[c] sic ait. *Sedes Apostolica aspiciēs ad primariam ordinis originem, habitum superiorem eis determinauit, imò veriùs dudum per S. Augustinum determinatum declarauit.* Ecce vbi ly *dudum* significat rem, quę præcesserat per 660. annos, & ampliùs. & S. Petrus Damianus[d] loquēs de miraculosa Galli resurrectione, quæ nō multò ante contigerat, sic ait: *Et Gallus, qui dudū arguerat Petrum in terra negantem &c.* Petri autem negatio, & Galli redargutio plusquàm per mille annos præcesserat. Et August.[e] sic ait. *Hic est fidelissimus pastor ille, qui dudum errabundam per abrupta montium, per præcipitia vallium, multis varijsq; quæsierat laboribus*; vbi ouem denotat, non paulò, sed multò ante errantem.

[b] Lib. 1. c. 14. [c] 3. part. tit. 15. cap. 14. § 1. [d] Epist. 4. de Dei omnipotentia ad Desiderium Abbatē Cassinen. cap. 13. col. 101. [e] In Meditat. cap. 8.

196 Dudū significare longum tempus testimonijs probatur.

Sed redeamus ad rescripta Pontificia; & rem, quam supponit R. P. Vuadingus velut actam & certam, probemus penè innumeris testimonijs longè aliter se habere, vt dicere possim cū Augustino:[f] *Te multis, & manifestissimis testimonijs, ex eadem authoritate prolatis onerabo.* Primū sit, quòd negare non poterit se vidisse; adducit enim plures bullas Alexandri IV. in hoc §. 4. n. 14. 16. 23. in quibus Pontifex ait: *Recordamur liquidò, & memoria retinemus, quòd dudum apparuit religio in partibus Lombardiæ*; & tamen omnes hæ Bullæ datę sunt An. 1256. atq; adeò licèt, vt contendit, ordo Eremit. S. Ioannis Boni incepisset Anno 1233. vel sequenti; iam ly, *dudum*, significat rem, quæ præcessisset 23. vel 22. annis. Quare ergo nō poterit in Priuilegio Greg. 9. significare rem, quæ simili, vel maiori tempore præcesserit?

[f] Lib. 1. con. Cresconium cap. 33. Primum.

Secundū est eiusdē Alexandri IV. apud Emanuelē Rodriguez[g] Bulla 11. data Anagniæ 4. Idus Nouēb. Anno 1. Pontific. atq; adeò Christi 1255. & Bulla 27. data Anagniæ 5. Cal. Augusti anno 5. Pontificatus, atq; adeò Christi 1259. in quibus (licèt in aliquibus verbis sit aliqua varietas) loquēs de S. Francisco, sic ait: *Cùm ea nobis dudum nota fuerit plenior fides rerum, quando videlicet in minoribus constituti Confessoris eiusdem familiarē ex munere diuino meruimus habere notitiam, præfati prædecessoris nostri domesticis obsequijs tunc temporis insistendo*, Atque adeò cùm S. Franciscus obierit Anno 1226. Pontifex dixit, *dudum*, de re, quæ præcesserat ad minùs plusquam 30. & plusquam 33. annos. 197

197 Secundum [g] In Cōpend. Priuil. Regul. Bull. 11. & 27. pag. 55. & 64.

Tertiū est Ioan. XXII. in Extrau. *Quia nonnunquam, de verborum significatione*, data Auenione 7. Cal. April. Anno 6. Pontific. atq; adeò Christi 1322. ibi. *Sanè dudum fel. record. Nicolaus Papa III. prædecessor noster, quandam Constitutionem declaratiuam, quæ incipit, Exijt, super regula dilectorum filiorum Fratrum ordinis Minorum, quam B. Franciscus almus Confessor instituit, promulgauit.* Declaratio autem Nicolai data fuit Suriani 18. Cal. Sept. anno 2. Pontific. atq; adeò Christi 1279. à quo anno vsq; ad 1322. intercedunt anni 43.

198 Tertium.

Quartum est eiusdē Ioan. XXII. Extrau. *Frequentes* tit. de Iudicijs, inter Extrau. Communes, data Auenione 10. Cal. Februarij, Anno 11. Pontific. atq; adeò Christi 1327. ibi. *Querela contra dilectos Fratres Prædicatorū, & Minorum ordinum, nostrum & sedis Apostolicæ excitarunt auditum; & clamorosis insinuationibus, excitare & fatigare non cessant, quòd ijdem fratres Decretalem, dudum editam à fel. rec. Bonifacio Papa VIII. prædecessore nostro, quæ incipit, Super Cathedram; ac per piæ mem. Clem. V. prædecessorem nostrum in Viennensi Concilio innouatam, temerè obseruare non curant, sed ipsam trāsgredi non timentes, in eiusdem sedis contemptum,*

199 Quartum.

animarum suarum periculum, & Ecclesiarum Parochialium præiuditium & grauamen &c. Bonifacius autem obijt Romæ 5. Idus Octob. Anno 1303. atq; adeò ad minùs intercesserat Anni 24.

200 Ex relatione supplicantium in Rescriptis Pontificijs nõ deducitur veritas rei.

Libuit etiam hoc testimonium referre, vt videas quàm vim habeăt ea, quæ in Rescriptis Pontificijs continentur. in relatione supplicantium; & inde cognosces, quãtùm vrgeant illa verba, *Cùm formam prædictæ identitatis gestare dicantur, in eorundem Fratrum Minorum infamiam, & scandalum plurimorum.* Quanta obijciebant quidam ex Religione Seraphica contra ipsam, vt refertur in Clementina, *exiui de paradiso*? Nunquid vera? imo falsò obiecta. Vnde ibidem subditur. *Tamen communitas Fratrum, & specialiter rectores ipsius ordinis asserebăt, quod prædicta, seu plura ex ipsis in ordine non fiebant. Quòd & si qui reperiuntur rei in talibus, rigidè puniantur; nec non contra talia, ne fiant, sunt facta pluries ab antiquo statuta in ordine multùm stricta.* Facit ad idem, cap. *Quia ex eo*, tit. *de pactis* in 6. & cap. Cùm ex eo, De excessibus prælatorum, in 6. Clement. *ex frequentibus, de sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti.* ibi. *Plerùmq; religiosi nunc patenter excusationibus fucatis, & friuolis innitentes, nunc latenter Ecclesiam suam ianuis perforatis, aut in eis factis fenestris, seu modis alijs exquisitis, nõ absq; damno Cathedralium, & Parochialium Ecclesiarum, & scandalo plurimorum, dirumpĕdo neruum Ecclesiasticæ disciplinæ, ciuitatum, terrarum, & aliorum locorum generalia interdicta, præsumptione damnabili, violare præsumunt.* Nũquid hæc omnia, quæ ab aduersarijs obiecta, continentur in Bullis Pontificijs, dices esse vera? Quis hoc crediderit, nisi malè in religiones affectus? Quare ergo velis verissima esse, quæ in querela aduersariorum obijciebantur quibusdam Eremitis S. Augustini, nempe Bictrinensibus, & alijs religiosis conformem habitum portantibus?

201 Quintum. a Tom. 1. Bullarij pag. 227.

Quintũ est Gregorij XI. apud Laertium Cherubinum a Bulla 10. pro monachis Celestinis, data Auenione 18. Cal. Febr. Anno 6. Pontificatus, atq; adeò Christi 1376. ibi. *Sanè dudum fel. record. Benedictus Papa XI. &c.* Hic autem obijt Perusij 6. Cal. Aug. anno 1304. à quo vsq; ad 1376. intercedũt an. 72.

202 Sextum. b In Cõpend. Priuileg. Regul. pag. 261.

Sextum est Balthasaris Cossa, dicti Ioan. XXIII. Extat apud Emanuelẽ Rodriguez b Bulla 7. Nicolai V. pro Trinitarijs, data Romæ 9. Cal. Aug. Anno 1447. Pontificatus 1. in qua inseruit Bullã Ioan. XXIII. qui inseruerat aliam Alexãdri IV. datã Laterani 14. Cal. Febr. Pontific. 2. atq; adeò Christi 1256. sic dicens. *Sanè dudum fel. rec. Alexander PP. IV. prædecessor noster &c.* A tempore autem Ioan. XXIII. vsq; ad an. 1256. ad minùs intercesserant 154. anni; quia electus fuit Anno 1410.

203 Septimum. c Tom. 1. pag. 310.

Septimum est Martini V. apud eundem Laertium c Bulla 2. data Constantiæ 5. Cal. Maij, Anno 1. Pontific. atque adeò Christi 1418. ibi. *Sanè cum dudum in exordijs pestiferi & antiquati schismatis, iam per Dei gratiam extincti &c.* schisma autem illud incepit anno 1378. à quo vsq; ad an. 1418. intercedunt anni 40.

204 Octauum. d In Cõpend. Priuileg. pag. 208.

Octauum est Eugenij IV. apud eundem Emanuelem d Bulla 18. pro Congregatione Cœlestinorum, data Florentiæ anno 1434. 5. Cal. Nou. Pontificatus 4. ibi. *Dudum siquidem fel. recor. Celestinus Papa V. prædecessor noster suas concessit literas tenoris subsequentis. Cælestinus Episcopus &c. Datũ Aquilæ 5. Cal. Octobris Anno 1. Pontific.* atq; adeò Christi 1294. à quo vsq; ad ann. 1434. intercedunt 140. Et rursus idem Eugenius apud eund. Emanuelem e Bulla 26. pro Trinitarijs, data Florentiæ Anno 1434. Nonis Nou. Pontific. 4. ibi. *Dudum siquidem fel. recor. Clementis PP. V. prædecessoris nostri literæ emanarunt &c.* obijt autem Clemens V. 12. Cal. Maij, ann. 1314. atq; adeò ad minùs intercedũt ab vno termino in alium 120. anni.

e In Cõpend. Priu. pag. 237.

205 Nonum. f In Cõpend. pag. [illegible]

Nonum est Sixti IV. apud eundẽ Eman. f Bulla 4. data Romæ Anno 1471. Pontif. 1. ibi. *Dudum siquidem per fel. recor. Innocent. PP. IV. prædecessorem nostrum &c.* obijt autẽ Innoc. IV. Anno 1254. à quo vsque ad ann. 1471. intercedunt 217. Et rursus idem Sixtus apud eũdem Emanuelem g Bulla 5. Romæ data Anno 1472. Pontific. 2. ibi. *Dudum siquidem Greg. XI. prædecessor noster &c. datis apud pontem Sorgiæ Auenionensis diœcesis 6. Cal. Iunij, Pontif. 3.* atq; adeò Christi 1374. à quo vsq; ad an. 1472. intercedunt 98. anni. Et rursus idem Sixtus IV. apud eũdem Emanuelem h Bulla 14. data Romæ Anno 1474. pridie Cal. Sept. Pontif. 4. ibi. *Dudũ siquidem à fel. rec. Eugenio IV. prædecessore nostro literæ emanarunt tenoris subsequentis. Eugenius &c. Datũ Florent. Anno 1439. 4. Idus Nouẽb. Pontif. 9.* à quo vsq; ad 1474. intercedũt 35. anni. quin imò & ibid. sic ait Sixtus. *Et ducũ Viennensis Concilij &c.* à Concilio autem vsq; ad Ann. 1474. excurrerant 160. anni, paulò magis, aut minùs. Et rursus idem Sixtus 4. apud Emanuelẽ i Bulla 22. data Romæ An. 1475. pridie non. Iulij Pontif. 4. ibi. *Dudum siquidem fel. rec. Eugenio PP. IV. prædecessori nostro &c.* à morte autẽ Eugenij IV. vsq; ad an. 1475. inter-

g In Cõpend. pag. [illegible]

h Ibidem pag. 319.

i Ibidem pag. 324.

intercesserant 28. anni; quia obijt Anno 1447. Calend. Martij. Et rursus idem Sixtus IV. apud Laertiū Cherubinum a Bulla 9. pro Cisterciensibus, data Romæ Anno 1475. Idib. Dec. Pontif. 5. ibi. *Dudum siquidem fel. rec. Benedictus PP. XII. &c.* obijt autem Benedictus 7. Cal. Maij Anno 1342. à quo vsq; ad 1474. intercedunt Anni 133. Et rursus idē Sixtus IV. apud Eman. b Bulla 37. quæ est mare magnum Carmelitarum, data Romæ Anno 1476. 4. Cal. Decemb. Pontific. 6. sic ait. *Dudum siquidem a fel. recor. Nicolao IV. Bonifacio VIII. Clem. IV. Innoc. IV. Alex. etiam IV. &c.* obijt autem Innoc. IV. Anno 1254. à quo vsque ad ann. 1476. excurrunt Anni 222. Et rursus idem Sixtus IV. apud Laertiū c Bulla 10. pro Canonicis Lateran. data Romæ Anno 1476. 10. Cal. Septemb. Pontific. 6. sic ait: *Dudum siquidem fel. rec. Martinus Papa V. &c.* Martini autem Bulla habetur ibid. pag. 258. & est data Tibure 2. Cal. Iulij, Pontif. 4. atq; adeò Christi 1421. à quo vsq; ad 1476. intercedunt anni 55. Et rursus item Sixtus IV. apud Laertium d Bulla 23. data Romæ, Anno 1484. 7. Idus Maij, Pontific. 13. *Dudum* (ecce pro exiguo tempore) *siquidem per nos accepto, quòd licet vniuerso penè orbi innotesceret, inter alia officia Romana Curia fuisse dudū* (ecce pro longo tempore) *officium sacræ Pœnitentiariæ a prouidè institutum &c.* officium autem pœnitentiariæ in Curia Romana satis antiquū est: saltem enim Anno 1276. in electione Innoc. V. reperitur apud Onuphriū pag. mihi 160. Fr Petrus Episc. Card. Ostiensis & Veliternus, maior pœnitentiarius. ab ann. aūt 1276. vsq; ad 1484. intercedunt 208. anni.

206 Decimum est Innoc. VIII. apud Emanuel. e Bulla 2. data Romæ Anno 1487. die 22. Ianuarij, Pontif. 3. ibi. *Dudum per fel. rec. Ioannem PP. XXII. &c.* obijt autem Ioānes XXII. pridie non. Decēb. Anno 1334. à quo vsq; ad ann. 1487. intercedunt 153. anni.

207 Vndecimum est Iulij II. apud Laertium f Bulla 4. data Romæ 5. Cal. Aug. Pontific. 2. Anno 1505. ibi. *Dudum siquidem ad audientiā fel. rec. Bonifacij VIII. & Alex. V. &c.* obijt aūt Bonifacius VIII. Idus Oct. Ann. 1303. à quo vsq; ad 1505. intercedunt Anni 202.

208 Duodecimum est Leonis X. apud Eman. g Bulla 16. pro Sororib' tertiæ regulæ, data Romæ die vltima Aug. Anno 1517. Pontif. 5. ibi. *Dudum siquidem fel. recor. Sixtus PP. IV. prædecessor noster statuit &c.* obijt autē Sixtus IV. Idibus Aug. Anno 1484. à quo vsq; ad Ann. 1517. intercedunt Anni 33.

209 Et rursus idem Leo apud Laertiū h Bulla 42. data Romæ die 26. Ian. Ann. 1521. Pontif. 8. ibi. *Dudum siquidem huius gratia Nicol. PP. IV. &c.* obijt autē Nicolaus IV. Pridie non. Aprilis Ann. 1292. à quo vsq; ad 1521. intercedunt Anni 229.

210 Decimum tertium est Clem. VII. apud Emanuel i Bulla 5. data Romæ Anno 1526. Idibus Martij, Pontific. 4. ibi. *Nuper exhibita petitio continebat, quod dudum fel. rec. Nicolaus PP. IV. prædecessor noster &c.* obijt autē Nicolaus IV. vt modò dicebamus, An. 1292. à quo vsq; ad 1526. intercedunt Anni 234.

211 Decimum quartū est Iulij III. apud eūdē Eman. k Bulla 1. pro ordine Minorum, data Romæ die 10. Octob. An. 1550. Pontif. 1. ibi. *Dudum siquidem a fel. rec. Clem. PP. VII. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris sequentis. Clemens &c. Datū Romæ 19. Martij, Anno 1525.* à quo vsque ad 1550. intercedunt Anni 25.

212 Decimum quintum est Gregorij XIII. apud Eman. l Bulla 13. p Iesuatis S. Hieron. data Romæ die 1. Feb. Anno 1578. Pontif. 6. ibi. *Dudum siquidem fel. rec. Martinus PP. V. &c.* obijt autem Martinus 10. Cal. Martij, Anno 1431. A quo vsq; ad 1578. intercedunt Ann. 147. Et rursus idem Greg. 13. apud eūdem m Bulla 4. pro ordine Minorū, data Romæ Anno 1578. 13. Cal. Ian. Pontif 7. ibi. *Dudū siquidem fel. rec. Greg. PP. XI. prædecessor noster dicto ordini per suas literas cōcessit &c.* Concessio autem Greg. facta fuit apud pontem Sorgiæ Auinionēsis diœc. 6. Cal. Iunij, Anno 3. Pontif. atq; adeò 1373. à quo vsq; ad 1578. intercedunt Ann. 205. Rursus idem Greg. apud eundem n Eman. Bulla 29. pro Trinitarijs, data Romæ 18. Nouemb Anno 1575. Pontif 4. ibi. *Dudum quidē (sicut accepimus) fel. rec. Innoc. III. Honorius etiam 3. Gregorius 9. &c. prædecessores nostri ordini sanctiss. Trinitatis Redemptionis Captiuorum Ministro generali.* obijt autem Innoc. III. 17. Cal. Aug. Ann 1216. à quo vsq; ad 1575. intercedunt Anni 359.

Vide quàm firmum sit, quod adeò firmiter, tanquam res notissima, supponitur à P. Vuadingo, nempe ly *dudum* plerumq; accipi pro exiguo tempore, præcipuè in rescriptis Pontificijs. Non ergo multum roboris habet obiectio contra M. Marquez, qui soluit argumentum primò, asserendo, ly *dudum* in Bulla Greg. 9. non accipi pro exiguo tempore, sed etiam pro tempore 40. annorum. *Puto, quòd rem hanc persuaserim Charitati tuæ* (vt cū Augustino o dixerim) *si autem persuadere non potui, verum tamen ea dixerim, quæ persuadere debuerint, quæ legeret potius* indi-

a Tom. 1. Bullarij pag. 344.
b vbi sup. pag. 439.
c vbi sup. pag. 344.
d Ibidem pag. 369.
e vbi sup. pag. mihi 521.
f vbi sup. pag. mihi 405.
g vbi sup. pag. mihi 553.
h vbi sup. pag. mihi 551.
i vbi sup. pag. 764.
k Ibidem pag. 822.
l vbi sup. pag. mihi 1031.
m Pag. mihi 990.
n Pag. 971.
o Lib. 4. de aīa & eius origine cap. 14.

iudicabunt. Addam, non esse responsionem hãc, nouitiam, aut insolitam, tradidit eam Coriolanus [a] ibi ait. *Primò, nota istud aduerbiũ temporis, dudum, quod significat per longum tempus ante, secundum omnes famosiores grammaticos. Secundò, nota istud verbum*, apparuit, *quòd est præteriti temporis. Tertiò nota quod dicit*, religio; *quia differentia est inter religionem, & ordinem; quia nullus ordo, propriè dici debet religio, nisi fuerit approbatus. patet per nostrum Augustinum de Ancona in summa de Ecclesiastica potestate, [b] ubi secundũ sententiam Ambrosij expressè dicit*. Religiones autem dici non debent, nisi quando sunt per ordinationem Ecclesiæ approbatæ, & confirmatæ. *Quartò nota, quia dicit*, cuius professores, *quoniam professio non fit nisi in religione approbata, & tenentur tria vota substantialia. Quintò nota, quia dicit*, cuius professores sunt vocati Eremitæ S. August. *vbi habes nobis dari in titulum S. Augustinum, tanquam nostrum fundatorem, & auctorem. Sextò nota, quod dicit*, quòd portant tunicam, cincti cum corrigijs, *vbi habes formam nostri habitus fuisse vetustissimam*. Hæc Coriolanus.

a Verit. 2. in Apologia 5.

b P. 71. ar. 3. in resp. ad 3. arg.

214 Obiect. Vuadingi contra secundam solutionem.

Sed contra secundam solutionem Magistri efficaciùs vrget R. P. Vuadingus, in hunc modum. Quomodò potuit tam diu (nempe per 40. fere annos) latere Congregatio S. Ioannis Boni, quæ ab illo primitùs fundata est, etiam tunc superstite; & quæ vt fundaretur sub regularibus obseruãtijs, publicè accessit ad sanctam sedem, vt regulam impetraret; & quæ sub ipso institutore extra Romaniolam in alias prouincias breui excreuit in magnã numerositatem?

215 Soluitur.

Verùm ad hanc ingentem obiectionem, duo dico. Primum est. miror quòd hic fatearis Congregationem S. Ioãnis Boni breui excreuisse in magnam numerositatem: quia §. 3. n. 11. pag. 30. ex eo probas S. Ioãnem Bonũ plurimis annis egisse Anachoretam; quia illius religio in diuersis partib[us] extitit propagata, dũ adhuc esset Anachoreta, vt tu existimas; & non potuit ita breui propagari. Modò autem vis breui excreuisse in magnã numerositatem; & hoc ego potiùs credo quàm illud. Secundum est, Etiamsi demus litem motam fuisse statim atq; religiosi S. Ioannis Boni in Lombardia apparuerunt; nihilominùs Responsio non est difficilis. Primò, quia religio S. Ioannis Boni incœpit in Romaniola, & potuit non ita breui apparere in partibus Lombardię, nempe per 30. ferè annos, qui excurrũt ab anno 1207. vsq; ad 1237. in quo mota lis est; sicut Congregatio Patrum Discalceatorum Augustinensium in Hispania, licèt satis excreuerit, tamen adhuc non est ingressa in Lusitaniam. Secundò, quia licèt in aliquibus partibus, multò ante fundassent aliquos Conuentus; tamen non in Vrbibus, sed in Eremis illos condebant. Atq; adeò non statim, atq; incœperunt viuere in Lombardia, apparuerunt in illa; sed post aliquot annos, quãdo incipientes viuere in vrbibus, vel prope vrbes, incœperunt ampliùs cognosci à populis; & cùm diminuerentur eleemosynæ aliarum religionũ, exorta est contra illos cõtrouersia. Addo denique. Neq; credi potest litem motam statim atq; religio in partibus Lombardię apparuit, sicut neq; mota fuerat in Romaniola, in qua primò apparuit, quã in Lombardia. sed fortè in Lombardia ideò primò mota est circa Ann. 1237. quia per id temporis intra vrbem Mediolanẽsem fundauit nouum Conuentum, ex quo alij aliquod in eleemosynis dispendiũ paterẽtur.

AD NVMERVM III.

Defenditur habitus, & obedientia Eremitarum B. Ioannis Boni.

EX eadem Bulla Gregorij infers tria. primũ est, non adeò essentialem, neq; à S. Augustino acceptum fuisse illum habitum, vt non potiùs liberè fratres nouum elegerint, aut à Pontifice, eiusq; Legatis acceperint, (vt constat ex clausula bullæ Innoc. 4. quam refers num. 18. & ad quam etiam num. 2. remisisti probationem) quàm antiquum retinuerint, aut pristinum renouauerint. Secundum est. prædicti Eremitæ S. Ioãnis Boni statutis à Pontifice huiusmodi vestibus mirum in modum reluctarunt; proptereaq; rigorosiùs cum illis agẽdum fuit, vt eas assumerent. Tertium est. Appellationem etiam interposuerũt ad ipsum Pontificem, ne ad huiusmodi habitum deferendum compellerẽtur; ob quam appellationem Episcopi fuerunt in exequẽdo remissi. Horum segnitiem Pontifex arguit; iubetq; vt non obstante appellatione procedãt ad executionem, datis literis 15. Cal. Aug. quæ habentur in Regesto Pontificio num. 126. & tu transcripsis hic n. 6. pag. 45. Hæc etiã sinè stomacho & bile dicis, quia offensas & conuicia procul fecisti.

216 Tria aduersarij Corollaria ex Bulla Gregorij 9.

Patiẽtia quidem necessaria est, vt reportemus promissiones, & impleamus promissa; & respondeamus opprobrijs, non opprobria. Animus est defendere nos, non verò offendere alios. Noxia enim in nos esset defensio; si fieret cum aliorum offensione. 127

Plures notationes præ earum dimissione & veste ostendunt religiosos S. Ioannis Boni immeritò reluctationis argui, voluntariè dici eorũ habitum à D. Aug nõ fuisse deriuatum, & cum Brictinensib. confundi. Prima. Secunda.

sione. Sed bone Deus, ò quàm immeritò Sancti illi religiosi reluctationis arguuntur? quàm pro voluntate negatur eorum habitum à S. August. fuisse deriuatum, & asseritur ab ipsis fuisse electum, aut à Pontifice, eiusq; Legatis acceptũ? Quàm confusè tribuitur Eremitis S. Ioannis Boni, quod Brictinenses egerunt? vt ostendamus singula, nonnulla oportet aduertere. Aduerto primò. Controuersiam, vt constat ex sæpè citatis Bullis Gregorii IX. & Alexandri IV. exortam fuisse inter Patres Minores, & Eremitas S. Ioannis Boni. Aduerto secundò Eremitas S. Ioannis Boni, & Eremitas Brictinenses, & Eremitas S. Aug. ante vnionem generalem, non fuisse vnam, & eandem Congregationem, sed tres Congregationes, velut tres diuersas religiones, vt ex professò probabimus, [b] sicut modò v.g. sũt in Ordine S. Frãcisci, Congregatio Obseruantium, Congregatio Conuentualium, & Congregatio Capuccinorum; licèt omnes tres sint vnus ordo S. Frãcisci. Constat hæc veritas saltèm ex Bulla vnionis, quàm infra ad verbum transcripsisti num. 21. pag. 61. ibi: *Propterea dudum à nobis mandatum Apostolicum emanauit, vt de singulis domibus vestris, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum; nonnulla autem Fr. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, alia verò de Brictinis censebantur &c.*

[b] In responsione ad num. 1. § 5. puncto 2. diffic. 3.

218 Tertia. Aduerto tertiò ex dictis ad n. 1. huius §. Eremitas S. Ioannis Boni ex sua institutione debuisse portare habitum album, vel nigrum, prout vellent, pro varietate temporum, occasionumue, vt constat ex illis verbis Gregorij 9. & Alexandri 4. *Qui nigri, vel albi debe ant esse coloris.* Adde. Neq; credibile est prædictos Eremitas omnem admisisse colorem in habitu, neq; id poterit vel leui aliquo fundamento probari. Quem ergo, vel quos sibi colores à sua institutione determinarunt? sanè non alios, quã album, vel nigrum indeterminatè; vt vestimenta exteriora vel albi, vel nigri deberẽt esse coloris; sicut & modò exteriora nostra vestimenta domestica, iuxta ordinis cõstitutiones [c] debent esse coloris albi, vel nigri: qua etiam ratione, vt infra dicemus, ex determinatione Sixti IV. habitus Cisterciẽsium nigri, vel albi debet esse coloris. Elegerant autem Eremitæ S. Ioannis Boni album, vel nigrũ colorem; quia, vt dicit glossa in Clement. *Ne in agro dominico; de statu Monachorum, vel Canonicorum regularium;* super illa verba, *Nigri, bruni, aut albi: Isti colores facilè tantum ex lana possunt haberi; & ideò potius approbatur.*

[c] Par. 2. cap. 5.

Neq; mirum erat tantùm habere designatum colorem album, vel nigrum; non verò album determinatè, vel nigrum determinatè; cùm neque Cistercienses illud habeant; quinimò neq; religio S. Frãcisci videtur habere colorem in specie infima determinatum; ait enim Clemens 5. Clement. *Exiui de paradiso; de verborum significatione; Vili. atem autem vestium tam habitus; quàm interiorum tunicarum, illam intelligi debere dicimus, quæ secundùm consuetudinem, vel conditionem patriæ debeat quantùm ad colorem pãni, & pretium vilitas meritò reputari. Non enim quoad regiones omnes potest determinatus vnus modus in talibus assignari.* id quod Ioannes 22. confirmauit in Extrau. *Quorundam; de verborum significatione* sic addens: *Maximè cùm nec expressè, vel determinatè in prædicta Fratrum Minorum dicatur regula, vel declarationibus ante dictis; quãtæ longitudinis, quantæ latitudinis, quantæ grossitiei, vel subtilitatis; qualis formæ, qualisue figuræ huiusmodi debeant esse vestes.* Exorta verò cõtrouersia, videntur præcepisse Pontifex & Legati, vt ex albo, & nigro colore, quorum quemlibet ex sua institutione licitè portabant, vnum eorum determinatè eligerent; ipsi autem nigrum elegerunt. Neq; amplius colligitur ex clausula Innoc. IV. ad quam remittis probationẽ. verba enim illius hæc sunt. *Et quia eorum habitus, qui habitui Fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodò suscitabat; de mãdato & authoritate duorum Cardinalium, qui tunc in partibus Lombardiæ legationis fungebantur officio; nigrum, quem gestant adhuc, habitum elegerunt.* Quia enim Cardinales præceperant, vt se ad album, vel nigrum colorem determinarent; ideò dicit, de mandato & authoritate Cardinalium illos habitum nigrum elegisse; non quia Cardinales illis determinauerint nigrum colorem. Tunc enim ipsi non elegissent, sed accepissent nigrũ colorem. At illos elegisse, non solùm patet ex prædicta clausula, sed ex bullis etiam Greg. 9. & Alex. 4. ibi: *Qui nigri, vel albi debebant esse coloris, quorum alterum, videlicet nigrum, iam electo ab eis, ipsos volumus manere contentos &c.*

219 Quarta. Aduerto quartò. Eremitas S. Ioãnis Boni ordinationi, & decreto Põtificis, & Cardinalium, adeò deuotè obediisse, vt neq; in Bullis Pontificijs, quas allegas, nec in vllo antiquo, aut graui authore malè audierint in hac parte; Quinimò audebo causa cedere, si quid simile de illa sanctissima Cõgregatione potuerit ostendi. Imò constat expressè humiliter fuisse obsequutos, ex Bulla Alexandri 4. quàm tu ipse infra refers, num. 16.

num. 16. pag. 56. ibi: *Nos volentes vt præmissa, quæ de vestimentis exterioribus, à sæpè dicto prædecessore nostro* (nempe Greg. IX.) *circa præfatos Eremitas statuta fuerunt salubriter, & ab ipsis, vt recolimus, acceptata, vbique & ab omnibus Eremitis vnitis taliter, & alijs vniuersis inuiolabiliter obseruari, &c.* Ecce vbi Pontifex affirmat, se recolere, decreta Greg. IX. circa Eremitas S. Ioannis Boni fuisse ab ipsis acceptata. Dici ergo non poterit de illis, quòd fuerint reluctati.

220 Quinta.

Aduerto quintò. Eremitas Bictrinenses, ordinis quidem S. Augustini, & alios religiosos ipsis in habitu conformes, executionem mandati Apostolici distulisse. At nostri Bictrinenses id fecerunt, quia interposuerant appellationem ad Sedem Apostolicam; forte quia ad causam vocati nō fuerant. Constat eos propter interpositam appellationem ad Sedem Apostolicam, non statim executos fuisse decretum Apostolicū, ex bulla ipsa Gregorij IX. quam hic refert num. 6. pag. 45. data Laterani, 15. Cal. Aug. Anno 14. Pontif. ibi: *Sed vos* (nempe Episcopi) *circa mandatum nostrum tepidi, & remissi occasione cuiusdam appellationis, quæ ad nos superiùs interposita esse dicuntur &c.* Hoc est, qd dicis, statutis à Pontifice huiusmodi testibus mirum in modum reluctatum. Atqui, si dilatio executionis mandati Apostolici propter interpositam appellationem ad ipsam Sedem Apostolicam, est reluctatio; Ego vellem scire quænam sit quantūcunque perfectissima religio, quæ sæpe mandatis Apostolicis nō reluctetur? imò nulla reluctatur; quia appellare ad Sedem Apostolicam non est reluctatio; sed licita defensio; dum quis prudenter existimat, se per iniuriam prægrauari; licèt in eo iudicio decipiatur. Qui tamen licitam defensionem reluctationis nomine voluerit infamare; poterit quidem, sed ob id defensio nō erit reluctatio. *Et si contra aliquod* (vt ait S. Bonau.[a] assignās causas, quare fratres de loco ad locum frequenter mutarentur) *fit tam purè, quin possit ab aliquo sinistrè interpretari, quasi malè fiat, sed bonū non ideò malum est, si illud alij dicunt malū.*

Dilatio executionis mandati Apostolici per interpositā appellationem ad ipsam Sedem non est reluctatio.

a In Apolog. q. 6.

221 Ex aduerso respōdetur illationibus aduersarij.

Ex his constat, quàm vera & firma sint, quæ intulisti secundò ex bulla Gregoriana: Admittimus enim Eremitas Bictrinenses, qui videntur ad causam nō fuisse vocati, appellasse Pōtificem, & appellatione interposita Episcopos distulisse executionē mandati Apostolici, & ob id à summo Præsule argui; Negamus tamen primò dilationem executionis propter interpositam appellationem ad Papam fuisse reluctationē. Aliàs quoties, Reges, Archiepiscopi, & Episcopi, & vniuersæ religiones mandatorū Pontificum executionem protrahunt, appellatione præcipuè interposita, dicendi essent præceptis Apostolicis reluctari. Hoc autem nemo dicet; quia reluctari malè sonat, indicatq; proteruiam subditi resistentiam in obediendo prælato. Significat enim Hispaniæ, & Calepinus vertit, *resistir como luchando.* Hoc autem denotat impudentiā in subdito, quasi velit de pari cum prælato contendere. Negamus secundò Eremitas S. Ioannis habitum à Pontifice, vel Legatis Apostolicis accepisse, asserimusq; præceptum, & ordinationem Pontificis, & Legatorum obligasse, vt ex duobus coloribus, albo & nigro, quorū quolibet vti poterant, se ad vnum eorum determinarent; ipsi verò elegerunt colorem nigrum, qui conformior erat antiquæ institutioni Erem. S. Augusti. vt etiam ostēdemus in notis ad vitam Aug. lib. 1. Bibliothecæ illius[a] & supra probauimus.

a Pane 1. difficult. vnica.

122 Instantia.

Sed contra hoc vltimum instabis: quia quamuis prædicta sint vera de electione coloris nigri, tamen Pōtifex vltra determinauit, vt manicas instar cucullarū, corrigias peramplas, baculos quinq; palmorū grandium deferrent, & à longitudine vestiū ita temperarent, vt eorum calceamenta liberè viderentur. Habitus ergo Augustinianus, nō à S. Aug. sed à Greg. IX. & Alex. IV. vel à Legatis Lombardiæ primò acceptus? Hoc præcipuè fundamento in litem vocamur; conanturq; nos aduersarij exuere habitu Eremitico, quem à S. August. institutū, & deriuatum ad nos vsq; tot fidissimis testimonijs, imaginibus antiquis, & diuinis reuelationibus clarè ostēdimus. *Iam responsum est;* (ait August.)[b] *relegant qui volunt, quæ supradiximus, ne superfluè eadem iterū atque iterum repetamus.* Adhuc tamen modò nitemur imbecillitatem obiectionis, non vno, vel altero exemplo, sed pluribus demonstrare. Primò, non quoties Pontifices determināt habitum alicuius religionis, illum de nouo instituunt. Secundò, quia nō quælibet mutatio in colore, vel in parte habitus variat essentiam, & speciem religionis, aut habitus. Atq; adeò licèt Pontifex ibi determinet habitum, non sequitur, quòd ibi de nouo instituerit habitum Eremitarū S. Ioannis Boni; & licèt admittamus aliquid addidisse in parte, vel in modo habitus, non inde fieret variatam fuisse essentiam vel religionis, vel habitus, quem illa religio ex S. Augustini institutione portabat.

b Lib. 1. Operis imperfecti contra Iulian. num. 64.

Osten-

222 Primum. Diluitur, & triplici exemplo ostēditur primò quoties Pōtifices determināt alicui⁹ religionis habitum illum de nouo non instituere.

Ostendamus singula. Primum est. Non quotiescunq; Pontifices determinant habitum alicuius religionis, instituunt de nouo. Demonstremus rem hāc triplici exemplo, circa Canonicos Regulares, Monachos ordinis S. Benedicti, & Cistercienses. Funiculusq; hic triplex rumpetur difficulter. Primum habetur in Constit. Bened. XII. (qui obijt 7. Cal. Maij Ann. 1342.) lib. 1. cap. 12. pag. 53. in titulo, *de forma & honestate habitus & vestimentorum*, quam refert Ioānes Trullus Canon. Reg.[a] vbi ait. *Districtiùs inhibemus ne dicti Canonici extra septa Ecclesiarum, Monasteriorum, seu locorum suorum proficiscentes portent aliam vestem super habitum, quam cappas, seu mātellos honestos, vel redōdellos, seu cochleas talares, vel circa, iuxtà vsum, vel consuetudinem laudabilem Ecclesiarum, monasteriorum, & locorum suorum &c.* & infra loquēs de cappis de choro sic ait. *Ipsas honestas non nimia longitudine, vel breuitate notandas portare debeant locis & temporibus consuetis.* & infra. *sanè infra Ecclesias, Claustrum, Capitulum, Refectorium, ac Dormitorium non caputijs, sed almutijs honestis vtantur.* Et statim. *Vnius cum eis, & eiusdem coloris existant,* (scilicet caputia) *quæ cum cappis, vel mantellis &c. deferre contigerit.* & infra. *Prohibemus etiam ne dicti Canonici de cætero ferant forraturas de ventribus variorum, aut squirolorum cum dorsis permixtis, sed stent de pellibus simplicibus, vel albis vel nigris, aut grisis. Præcipimus etiam, quòd Canonici dictæ religionis infra Ecclesias & claustra locorum Cathedralium, aliorumq; Conuentualium, seu Collegiatorū ipsius religionis, & alibi Conuentualiter incedentes portent superpellicia magna & ampla iuxtà cuiuslibet Ecclesiæ consuetudinem rationabilem, quæ in longitudine Manicarum vltra manum quatuor digitis transuersalibus, vel circa, & vltra mediam tibiam, vel circa in sui longitudine protendantur.* Et infra. *Prouiso tamen, quòd minoris longitudinis superpellicea huiusmodi non existant, & adeò manicas longas habeant, quòd ex ijs brachia vsque ad pugnos valeant cooperiri &c.*

a In lib. quem intitulauit Ordo Canon. Regul. lib. 1. cap. 12. pag. 13.

223 Secundum. Secundum est Clem. V. in Conc. Viennensi (qui obijt 12. Cal. Maij Ann. 1314.) & habetur in Clem. *Ne in agro dominico* de statu Monachorum, vel Canonicorum Reg. ibi. *Statuimus, vt superior vestis ipsorum habitui proxima, nigri, bruni, aut albi coloris existat iuxtà modum apud eos seruari solitum in regione qua degunt.* Et statim. *Sit etiam vestis ipsa rotunda per circuitum, & non scissa, nec longitudine nimia, aut breuitate notanda. Largas etiam manicas habeat vsque ad pugnum protensas, non consutitias, vel quomodolibet botonatas.*

224 Tertium est Sixti IV. apud Laertiū Cherubinum[b] Bulla 9. pro Cisterciensibus, data Romæ Anno 1475. Idibus Decembris Ann. 5. Pontif. ibi. *Dudum siquidem Benedictus PP. XII. &c. ordinauit, quòd omnes Abbates & Monachi eiusdem ordinis panni bruni, vel albi coloris duntaxat vterentur.* Et statim. *Cùm autē sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij Hymberti Abbatis Monasterij Cisterciensis Cabilonens. diœcesis petitio continebat, à nonnullis etiam ipsius ordinis Abbatibus & Monachis reuocetur in dubium, An appellatione bruni coloris niger color veniat, vel griseus, & sicut eadem petitio subiungebat, aliqui Abbates & Monachi ac moniales ipsius ordinis panno nigro, aliqui verò grisco vtūtur, & diuersitas habitus inter eiusdem ordinis professores esse videatur, pro parte eiusdem Hymberti Abbatis nobis humiliter fuit supplicatum. &c.* & infra. *Verba prædicta, bruni coloris interpretantes, quòd appellatione illorum niger tantùm color veniat, & intelligatur, auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa scientia declaramus.*

Tertium. b Tom. 1 Bullarii pag. 41.

225 Rogamus modò R. P. Vuadingū, vt nobis explicet; Vtrum in prędictis Pōtificum ordinationibus, & pręceptis de nouo instituatur habitus Canonicorum Regulariū, Monachorum S. Benedicti, & Cisterciensium? si asseruerit, gaudebimus numerari cum talibus; vt possimus dicere cū Hier.[c] *Porrò quòd Pamphilum proferunt laudatorem eius, gratias illi ago meo nomine, quòd dignum me putauerunt quem cùm martyre calumniarentur;* vel cum August. dicamus.[d] *Cernis quàm tibi perniciosum sit tam horribile crimen obijcere talibus, & quàm mihi gloriosum sit, quodlibet crimen audire cum talibus?* Si verò negauerit, rursus interrogabo, quæ sit ratio discriminis inter hanc & illam habitus & coloris assignationem. Credo equidem, nec vana fides, respondere non poterit, nisi, sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

c Epistola ad Pammach. & Oceanum.

d Lib. 2. contra Iulian. cap. 4.

226 Ostēditur secūdò nō quālibet mutationem in colore, variare essentiā & speciē religionis.

Secundum verò assertum, nempè non quamlibet mutationem, seu determinationem coloris variare essentiam habitus, aut religionis, (id quod optimè docuit P. Franciscus Suarez[e], ex eisdem testimonijs non obscurè patet. Adhuc tamen suadetur vlteriùs. Primò; quia si modò Pontifex præscriberet Franciscanis vnam speciem infimam coloris cinericij, omni alio grisco, vel magis in album inclinante prohibito; (quales hodie in religione Seraphica in diuersis prouincijs esse in vsu, refert inter alios Valerius Ximenez Embun Carmelita,[f] quis diceret substantiam vel religionis, vel habitus fuisse mutatam, & non potiùs Pontificem determinasse vnum colorem, ne inconsulto

e Tomo 4. de relig. lib. 2. cap. 9. nu. 18.

f In stimulo deuotionis ad antiquū ord. Carmel. cap. 2. §3. fol. 148.

to pontifice possent alio vti?

227 Ostēditur secundò. Secundò, vt ibidē tradidit Valerius, Religio sanctissimę Trinitatis ante nō multos annos in sola cruce scapularis differebat à Patribus ordinis B. Mariæ de Mercede. Modò autem in Hispania cappis griseis ferè nigris vtuntur, (Vndè Azor [a] ait. *Primum pallio etiam albo vtebantur, sed Pij IV. authoritate fuscum mutarunt*) excepta Lusitania, in qua loco capparum longarū, vtuntur breuiori byrro, seu mozeta alba, qua eos indutos vidimus etiam in Italia Anno 1623. & 1624. Nunquid si Pōtifex eundem illis colorem album determinaret, vt etiam inter ipsos, & Patres Dominicanos, quibus valdè conformātur in habitu scandala orirentur, dicere possemus pontificem variasse substātiam religionis, aut habitus, vel illam instituisse de nouo; vel dicemus instituisse quando cappam albam commutarunt in fuscam in Hispania.

a Tom. 1. lib. 12. cap. 21. col. 1662.

228 Ostēditur tertiò. Tertiò, vt ibidē retulit Valerius [b] Patres Carmelitę mutarunt tunicam in aliam longiorem coloris nigri, aut grisei; & inter varias prouincias eiusdē religionis varij coloris varius est vsus in tunicis. Prouincia Galliæ nigrū induunt, quē prouincię Aragonię Anno 1567. mutauit in griseum. Prouincię Cataloniæ, Lusitaniæ, Castella, & Betica à pluribus annis vtuntur griseo colore; hoc vno excepto; quòd Lusitani in itinerib⁹, & domi vtuntur cappis griseis, at omnes alij albis. Nunquid hæc varietas substantiam ordinis, aut habitus variat? Nūquid si Pontifex modò determinaret illis colorem griseum, vel nigrum, dicere possemus illum habitum, & illam religionem instituisse de nouo? Adde. Patres Carmelitæ ex albo & rubro cappas colore variegatas in albas commutarunt, vt refert Valerius [c] Anno 1287. in Capitulo Generali Mōtis Pesulani in die Magdalenæ ex decreto Honorij IV. sub Reuerendissimo Generali Fr. Petro de Amiliano; extatq; de hac re in Speculo ordinis [d] huiusmodi Priuilegiū. *Bonifacius &c. Sanè lecta corā nobis vestra petitio cōtinebat, quòd olim Latino Ostiensi Episcopo, & Geruasio tit. S. Martini in Montibus Presb. Card. significātibus per suas literas inter alia continentes, Priori generali, cæterisq; Fratribus vestri ordinis in generali tunc instanti Capitulo Congregādis, quòd Honorius IV. prædecessor noster de Fratrum suorum consilio eis pia ac prouida deliberatione cōcesserat, vt eorum habitum, siuè varietatem ipsius minùs decentem & displicētem quàm pluribus in alium decentem commutarent. Idemq; Prior generalis & fratres postmodum in Capitulo congregati prædicto deliberatione super mutatione huiusmodi prę habita diligenti, vnanimiter statuerunt, vt ex nūc cæteri Priores & fratres ipsius ordinis mantellis diuersorum colorum, quibus vti consueuerant, dimissis, omninò cappis albis in posterum vterentur. Nos itaq; vestris orationibus inclinati; quòd circa huiusmodi mutationem habitus prouidè factum est, ratum & firmum habētes, id authoritate Apostolica confirmamus. Nulli ergo hominū liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere &c. Data Romæ apud S. Petrum 7. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 1.* Nūquid dicemus hanc fuisse substantialem mutationem habitus, aut religionis? atqui non ita iudicauit sedes Apostolica, quæ in decreto Clemētis VIII. Pontificatus 11. ann. Christi, 1602. die 15. Nouemb. quod incipit, *Decet Romanum Pontificem*, declarauit Ordinē Carmelitarum debere præcedere religionem B. Mariæ de Mercede. Huius decreti meminit Iacobus Castellanus [e], & ex illa retulit M. Marquez [f].

b Fol. 151.

c Fol. 151. cap. 2. § 3.

d Fol. 70.

e In Cōpend. Constit. Pontific fol. 210.

f Cap. 20. § 2. pag. 344.

229 Ostenditur quartò. Quartò, ex Ioanne Andrea in Clement. *Cum rationi* de electione & electi potestate. Dixerat Pontifex. *Cum rationi non congruat, vt homines disparis professionis, vel habitus, simul in eisdem monasterijs socientur, prohibemus, ne religiosus aliquis in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus de cætero eligatur.* In quæ verba sic notat Ioannes Andreas. *Non dicit*, coloris: *Per quòd videtur, quòd omnes regulares Canonici, qui profitentur regulam Augustini, licèt varient in colore, quia aliqui habent colorem nigrum, alij album, alij griseum, alij mixtum, inuicem eligi possunt. Quòd videtur maximè, quia dicitur ipsorum habitum esse lineam togam, quam sub cappa deportant.* Et infra. *Item in quibusdam religionibus est videre: quia est etiā duplex color, vnde videmus, quòd Cistercienses, & griseo, & albo colore, prout placet, vtuntur. Vbi verò color esset de habitu & ipsius substātia, diuersitas ipsius coloris induceret diuersitatē habitus.* Pontifex ergo Gregorius IX. non mutauit essentiam habitus, aut religionis Eremitarum S. Ioannis, præcipiendo, vt eligerent album, vel nigrum colorem, ex quibus ipsi nigrum elegerunt: Quia de substantia habitus prędictorum Eremitarum tantum fuerat color, quem natura daret in velleribus, siue albus, siue niger: voluit autem Pōtifex, vt ipsi determinatè vnum eligerēt, sicut & Sixtus IV. Cisterciensibus album, vel nigrum sublato griseo determinauit.

230 Ostēditur tertiò nō quamlibet mutationem in parte habitus variare. Tertium verò assertum, nēpè nō quamlibet mutationem in parte habitus variare essentiam religionis, aut habitus, satis probatum manet ex dictis. Adhuc tamen vltra roboratur. Primò, quia vt existimo nemo

di-

dicendi anno non fuisse ordinis Francisca-
ni; & tamen mutarunt ex parte habitũ Frã-
ciscanorum: sic enim ait Illustriss. Franci-
scus Gonzaga.[a] *Antequam huiusmodi trãsitus* (nempè ad Frãciscanos obseruantes à Sixto IV. Anno 1477. ad instantiam Francisci Sansonis Generalis) *contingeret, præfati Clareni, & nomine, & habitu ab inuicem, atq; ab alijs tum Conuentualibus, tum quoque obseruantibus Franciscanis distinguebantur. Ab inuicem quidem; quia qui Episcoporum dictis audiebant, breui habitu; simpliciq; caputio ante & retro ad cordam vsq; pyramidali forma pendente, cui à tergo pannea lingua hærebat, vtebantur; & Aculeati siue Clareni appellitabantur. Alij verò, qui Generali mini Brouobedièbãt, consimili habitu, dempta pensili illa lingua, vtentes vestiebantur, fratresq; Clareni dicti sunt. Sed ab obseruantibus, cæterisque Conuentualibus Franciscanis; quibus longior, latior, atq; honestior habitus, duplexq; caputium est, in omnibus ferè discrimen habeant. Ab his igitur Clarenis secunda, vel potiùs prima Franciscani ordinis reformatio, post eius institutionem exordium sumpsit.*

Primò. a 1. p. Chronic. pag. 16.

231 Secundò, Patres Capucini mutarunt ex parte habitum Franciscanũ, & tamen non variarunt essentiam religionis, vel habitus Franciscani. Similiter Cõgregationes Discalceatorum, v.g. Carmelitarum, non paruam mutationem in habitu introduxerũt, & tamen non variarunt essentiam habitus, aut religionis. Vnde Clemens VIII. apud Emanuelem Rodriguez[b] bulla 32. pro Carmelitis Discalceatis. Data Romæ 20. Aug. Anno 1603. sic determinauit. *Declaramus ordinem & Congregationem dilectorum filiorum reformatorum discalceatorum ordinis B. Virginis de Monte Carmelo, vnũ esse ex quatuor ordinibus mendicantibus, ordinem scilicet Carmelitarum, eius religiosi strictiùs regulam à bo. me. Alberto Patriarcha Hierosolymitano habitantibus in monte Carmelo traditam, & à fel. rec. Innoc. Papa IIII. prædecessore nostro confirmatam profitentes, & obseruantes, &c.*

Secundò.

b In compend. priuileg. pag. 1183.

232 Ratio autem, quare non semper mutatio, vel in colore, vel in aliqua parte variat essentiam religionis, aut habitus, hæc est; quia mutatio potest esse duplex, prima, accidentalis, vel etiam integralis; & hæc non variat essentiam rei. Secunda, substantialis & essentialis; & hæc variat essentiam rei, in nostra autem causa determinatio facta à Gregorio IX. & Alexãdro IV. non fuit substantialis & essentialis, sed accidentalis, seu integralis; sicut v.g. si modo Pontifex determinaret habitũ religioni Seraphicæ præcipiendo, vt semper & in omni euentu portarent pallium, quod nunc pro voluntate portare possunt; ea mutatio non esset substantialis, sed accidẽtalis, seu integralis. Substãtia enim habitus Franciscani est Tunica, coloris vilis, fune præcincta: sic ergo substantia habitus Eremitarum S. Ioannis Boni erat tunica eius coloris, quẽ lana naturaliter daret, siue albi, siuè nigri, corrigia ampla præcincta; omne aliud, quòd Papa determinauit, vel fuit accidens, seu proprium, vel pars integralis, aut nouiter addita, aut nouo modo addita, vel declaratio & præscriptio Pontificia eius, quòd iam ipsi portabãt, vt diximus de habitu Canonicorum Regularium, Monachorũ S. Benedicti, & Cistercieñsium Põtificia assignatione. Hac ratione de integritate habitus prædictorũ Eremitarum erat delatio baculi prohibito tamen portandi, vel in his, aut illis occasionibus; Pontifex autem præcepit: vt semper illum portarent. Sic illa Congregatio portabat calceos, non vt substantiam habitus, sed tanquam accidens determinatũ, quod iam conueniebat eidem Congregationi. Quæ omnia constat ex verbis Bullæ Gregorij IX. & Alexandri IV. ibi; *Nunc præcincti tunicas suas corrigijs, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis,* (tunicas cum corrigiis nunquam dimiserunt, quia erat habitus essentialis. Baculos autem aliquando dimittebant, quia tantùm erat, vel accidẽs proprium, vel quædam pars integralis, separabilis sine destructione essentiæ) *incedebant.* Et infra: *Quæ nigri, vel albi debebant esse coloris;* & infra: *Quod à quibusuis ipsorum calceamenta liberè vtilizantur.*

Ratio adducitur.

Ex his patet clara responsio, ad obiectionem supra factam. Pontifex enim tantùm determinauit accidentia, quorum omnia, excepta continua portatione baculi, iam erant in vsu; vel licèt non essent in vsu, tamen erãt accidẽtia, atq; adeò non variauit substantiam habitus à S. August. instituti, sicut neq; S. Bonau. variauit substantiã habitus à D. Francisco instituti, ex eo quòd instituerit, vt fratres portarẽt caputia, (vt notabit Marquez[c]) dissuta scilicet à tunicis, quia tunicis assuta, semper à principio portarunt, vt supra ostendimus exemplo S. Fr. Aegidij ex Antonino relati: ex determinatione autem accidentali, vno vel alio modo facta, non sequitur, quòd Eremitæ S. Aug. non acceperint ab ipso sancto Doctore habitum Eremiticũ, quoad substantiam; sicut ex eo, quòd aliquis determinauerit accidentia, habitus Benedictini, quæ D. Benedictus non determinauit, nõ sequitur, quòd 233

233 Rationis applicatio.

c Cap. 4. §. 1. pag. 33.

S. Pa-

S. Patriarcha non designauerit habitum quoad substantiam, illum autem non præscripsisse accidētia, quoad genus tegumenti, testatur Theodemarius Abbas Cassinēs. a In epist. ad Carolum Magnum. quam trāscripsit R. P. Fr. Antonius Iepes, b b Tom. 3. Historiæ Benedictinæ in Append. fol. 23. pag. 2. vbi ait. *de genere tegumēti nihil B. Benedictus in suo textu regulæ locutus est, ob hoc scilicet vt cōijcere possumus: quia diuerso modo hoc vidit à plerisque monachis vti tegumento; nam Galliarum Monachi hos laxiùs, & prolixiùs induuntur; Itali verò Monachi, sicut nostri, breuiùs & strictiùs huiuscemodi vestimentum habēt. Græci verò propter operimentum capitis modicum, tantùm, ante pectus, & à tergo dependens: Transmarini autem Monachi huiusmodi operimentum pelliceum habēt. Ergo quia B. Benedictus vidit Monachos tantam in hoc indumēto diuersitatem habere, vnicuique monachorum, quod ex his potiùs eligere vellet, suo arbitrio derelinquit.*

AD NVMERVM IV.

Eremitæ Brictinenses interposita appellatione distulerunt obedire Bullæ Gregorianæ.

234 Assertio aduersarij. POstquam transcripsisti bullam Greg. IX. arguētis Episcopos Marchiæ Anconitanæ propter remissionē in exequendo mandato Apostolico, subdis; neq; id suffecisse, vt habitum, nec corrigiam vellent Patres Eremitæ portare, nam personaliter cum quibusdam suis fratribus Fr. Andreas Prior generalis maioris partis Eremitarum Marchiæ, corā Pontifice se constituit, appellationem prosequuturus. Negata tamen facultate prosequutionis, humiliter cum socijs supplicauit, vt eis concederet cucullas portare distinctas, quo vel solo distinguerentur à Minoribus: neq; eos cogeret colorem mutare. Annuit Pontifex, scribens ad Episcopos Marchiæ literis datis apud Criptam Ferrat. 15. Cal. Septēb. An. 14. Pontif. vt eos cogerent portare cucullas discinctas intra terminum præfigendum ab Episcopo Firmano, & Abbate de Cliento ord. Cisterc. ad quos super eodem dedit binas literas, alias apud Criptam Ferrat. 12. Cal. Septemb. Anno 14. & alias datas apud Criptam Ferrat. 10. Cal. Septemb. Anno 14. præcipiens, vt authoritate pontificia præfigerent prædictis Eremitis terminum ad id faciendum Natiuitatis dominicæ proximum festum. Has tres bullas asseris contineri in Regesto Gregorij IX. sub anno 14. numeris 140. 141. & 142.

235 Ostēditur primò campro fuisse, & com- Ad hæc, licèt offensiua sint verba, non remaledicimus; sed tamen dicimus duo. Primum est, literæ Pontificiæ Gregorij IX. quas modo dedisti in lucem, non officiūt, sed proficiunt, *nisi fortè*, vt August. dixit, c *Ideò non vos Apostolica verba suffocant; quia & vos ea commemoratis.* Confirmant enim ea, quæ asseruimus in respons. ad num. 3. verba Gregorij, quæ ad rem faciunt, hæc sunt: *Sed vobis, vt accepimus circa mandati nostri executionem tepidis existentibus & remissis contra nostræ prouisionis contemptores, occasione cuiusdam appellationis, quam ut nos super his interposuisse dicuntur, minimè procedere, Fr. Andreas Generalis Prior maioris partis Eremitarum Marchiæ* (alio nomine, Prior generalis Brictinēsium, vt patet ex Bulla Alexandri IV. quam adducis nu. 14. data Laterani 8. Cal. Martij. Anno 2. Pontif. atq; adeò Christi 1256. ibi. *Intelligentes verò Frater Andreas tunc generalis Prior de Brictinis ordinis prædicti &c.*) *cum quibusdam fratribus suis in nostra præsentia constitutus, se admitti ad prosecutionem appellationis iam dictæ cum instantia postulauit. Nos autem friuolam reputantes eandem, ipsum super hoc, sicut nec debuimus, non duximus audiendum. Cæterum dict. Prior, & fratres pro se, & Eremitis prædictis nobis humiliter supplicarunt, vt eos cucullas portare discinctas concedere curaremus, mandatū nostrum de cucullis nigri coloris ferendis misericorditer relaxantes, eò quòd talis vsus cucullarum ad distinctionem habituum, satis sufficere videretur. Nos autem eorū in hac parte supplicationibus duximus annuendum.* firmare assertà in responsione ad numerum 3. c Lib. 2. operis imperfecti contra Iulianum nu. 121.

Ex his Pontificis verbis constat. Primò, Eremitas S. Ioan. Boni executos fuisse ordinationē Apost. quæ colorem nigrū cucullarum, quem ipsi elegerant ex albo vel nigro, quem iuxtà suam institutionem portare debebant, in particulari determinauit. Quæ cōstent ex relatis verbis Pontificis. Secundò, eos, qui Pontificem appellarunt, fuisse Eremitas Brictinenses: de quibus solis in prædictis tribus bullis fit mentio. Tertiò, Fr. Andreā Priorem generalem Brictinens. cùm Pontifex præciperet Episcopis vt appellatione postposita, decretum suum executioni mandarent, personaliter cum quibusdā ex suis fratribus ad sedem Apostolicam accessisse, & cum instantia postulasse, vt ad prosecutionē appellationis admitteretur. Quartò, cùm Pontifex illos nollet admittere ad prosequēdam appellationem, ipsos humiliter supplicasse: vt eis cōcederet portare cucullas discinctas, dummodò non cogeret ad portādum colorem nigrū, seq; malle corrigias dimittere, quàm colorem cucullarum mutare. His autem in hac parte Pontifex annuit: quia talis vsus cucullarū sufficiebat ad habituum distinctionem, quam Pōtifex prætendebat. Ecce

tota

tori causa, et ce dilatio executionis decreti Pontificii interposita appellatione, subsecuta personali accessione ad sedē Apostolicā, & postulationes facultatis ad prosequendam appellationem, & deniq; adiecta humili supplicatione concessionis, portandi cucullas discinctas, ne obligarentur deferre cucullas nigri coloris. Et hæc dilatio ex tàm iustis causis appellatur non semel, sed tertiò quoq; verbo (quo animo ipse viderit) à P. Vuadingo, modo reluctatio modo renitentia, vt dicere possimus cum Bernardo. [a] *Hæc fuit tota violentia nostra, sic nos de medio tulimus dominum illam. Inexcusabiles sumus, si rogare, vim irrogare est.* Hæc quidem fuit reluctatio, & renitentia nostra; inexcusabiles sumus, si rogare, supplicare, appellare, vim irrogare, reniti, & reluctari est. Velim autem, vt diceret mihi R. P. Vtrum appellanda sit reluctatio, & renitētia, defensio, qua Patres Franciscani in habitu Franciscano depingunt Beatam Claram de Monte Falco, non obstante declaratione Congregationis Cardinalium præpositorum interpretationi decretorū Sacri Concilij Tridētini facta die 17. Octob. An. 1577. quā adducit Marquez, [b] & præcepto Nuncij Apostolici in Hispania super ea re ante paruos annos expedito? Eritne etiam reluctatio, & renitentia, perseuerantia Illustrissimæ Religionis Dominicanæ in depingendo imaginem S. Catharinæ Senensis cum sacris stigmatibus, non obstantibus bullis Sixti IV. quæ id prohibuerunt? Eritne etiam reluctatio, & renitentia, dilatio executionis decreti Gregorij XV. præcipientis plura circa gubernationem monialium, cui omnes religiones modo licito appellationis, seu supplicationis, accedente fauore regio se opposuerunt, & hucusq; non venit in executionem? Quis dicat in his defensionibus, & similibus fuisse reluctationem, & renitētiam? Ego non dixero. Quomodò igitur dici poterit fuisse reluctationem, & renitentiam in appellatione, & supplicatione Bricti nensiū? An qui parua scaphula deprædatur, piratà dicitur, qui verò ingenti classe triremibus armata prædam capit, egregius Imperator?

a Epist. 151. ad Abbatem Premonstratensem.

Supplicatio, & appellatio non est renitentia, & reluctatio.

b Cap. 15. §. 2. pag. 416.

236 Secundum, quod dico, est. Dum asseris Bullam Gregorij IX. datā laterani 15. Cal. Aug. anno 14. Pontificatus non suffecisse, vt habitum nigrum, nec corrigiam vellent hi Patres Eremitæ gestare; & num. 13. addis Alexandrum IV. coegisse Brictinenses, vt assumerent habitum ab ipsis petitum, vt fugerent nigri coloris vestem, & corrigiam supponis Gregoriū IX. illis præcepisse vestem nigram, & corrigiam tanquā res nouas, & ipsis insolitas, eosq; renuisse acceptare, non solùm vestem nigri coloris, sed etiam corrigiam; hæc autem, quantùm ad corrigiam spectat, quàm sint à verò aliena, vel tu ipse videbis, si legeris, etenim Eremitæ Brictinēses (de quibus agunt tres bullæ, quas subijcis.) nolebant quidem gestare habitum nigrum, tamen tantùm abest, quòd non vellet portare corrigiam, quòd potiùs, ne cogerentur habitum nigrum de nouo acceptare, offerebant dimittere corrigiam concedente Pontifice, quam portauerant, & tenebantur portare, ex statuto ipsiùs religionis cōfirmato per sedem Apostolicam. Hoc adeò euidens est in ipsa bulla, vt miratus valdè fuerim, quo modo, vel non potueris, vel nolueris id videre. Primò enim qua ratione poterant supplicare, vt Pontifex eis concederet portare cucullas discinctas: quia hoc sufficiebat ad habituū distinctionem, & Pontifex annuere supplicationibus, nisi quia eo vsq; portauerāt cucullas præcinctas corrigijs? Si enim portassent discinctas, satis distincti essent à Frāciscanis, atq; adeò statutum Greg. IX. non comprehenderet illos, qui sub ea cōditione admisit eorum supplicationem. Secundò, & clariùs. Quia Gregorius IX. in prima ex tribus bullis à te subiectis, sic ait, ad finē, concedens illis, vt portarēt cucullas discinctas: *Non obstante statuto de ferendis corrigijs super cucullis ab eis edito, & per nos, vt dicitur confirmato.* Quomodò ergo dici poterit decreta præcedentia Gregorij IX. non suffecisse, vt hi Patres Eremitæ vellent gestare corrigiā, quasi rem nouiter præceptam, & illis insolitam, hi inquam Patres Eremitæ, qui ex statuto ab illis edito, & per ipsum Gregorum IX. confirmato Anno 1235. tenebantur ferre super cucullā corrigia ampla præcinctam; & cum quibus Pontifex in eadem bulla, ex qua oppositū elici supponis, dispēsat in prædicto statuto, admittens eorum supplicationē offerētiū se velle exinde ad distinctionem habituum relinquere corrigiam, & portare cucullas discinctas? Quas sanè si antea portassent, discinctas, tunc non offerrent, tāquam quid nouum, & sufficiens, vt Pontifex annueret eorum supplicationibus. Sed instat Pennotus. [c] quia si Eremitæ S. Aug. crederent suū habitum esse à B. Augustino institutū, & se esse de numero Eremitarū à B. Augustino institutorum; cur petierunt dispensationē super corrigia ferēda, & illā obtinuerunt,

Suppositio aduersarij.

Quoad corrigiam ostenditur falsa.

Primò.

Secundò.

Instantia Pennoti.

c Lib. 1. ca. 26. nu. 6. pag. 76.

 & quis

& quis credat illos à ferēda corrigia dispē-
sari voluisse, si sanctū Augustinū ipsā cor-
rigiam portasse, & instituisse credidissent?
Responsio. Respondeo solos Eremitas Brictinēses pe-
tijsse, & obtinuisse prædictā dispensationē:
secus verò fecit Congregatio Eremitarū S.
Ioannis Boni, cum quibus præcipuè loque
batur decretū Gregorianū. Errauit tamē
Fratres Brictinenses nō velle dimittere corrigiam potius quā colorem habitus. Congregatio Brictinensis in prædicta sup-
plicatione, dispensationis, vt statim dicam.
Neq; mirum est petijsse dispensationē su-
per corrigia instituta, & portata ab Augu-
stino; quia id petierunt, licèt errauerint, ex
motiuo, quod mox subijcio.

Addo tamē Eremitæ Brictinenses erra-
uerūt in prædicta supplicatione, quoniam
reliquerunt corrigiam, quæ erat illis pars
essentialis, & conseruauerunt colorē, cuius
determinatio non erat illis essentialis, pro
Quæ eorum motiua. essentia enim coloris proprij habitus tantū
requirebatur vilitas coloris, quæ satis con-
seruabatur in colore nigro. Hęc enim om-
nia constant ex statuto, quod ipsi ediderāt,
& Greg. IX confirmauerat, quod adducit
a Cap. 14. §. 8. pag. 168. Marquez, [a] & nos paulò infra pro maiori
declaratione afferemus ad verbū: ibi. *Cete-*
rum humiliter attendentes quòd regnum Dei non
in veste pretiosa consistit, & quod induit paupe-
tatis habitum conditor singulorum, laudabiliter
statuistis, vt fratres vestri ordinis, de colore, seu
valore vestium minimè contendentes, semper in
eis vilitatē obseruent, & quatuor tunicis, vna cu-
culla, & duobus scapularijs sint contenti. Itē qui-
libet frater cingatur desuper ampla corrigia non
consuta, & illa contentus existat. Quid clarius
ad probandū per iniuriam dici prædictos
Eremitas noluisse, portare corrigiam, nec
ad id suffecisse decreta Gregoriana? vt au-
tem prędicti Brictinenses mallent corrigiā
potiùs, quàm colorem deponere, potuerūt
moueri, vel quia patentior erat oculis ho-
minū variatio coloris, quàm dimissio cor-
rigiæ; vel quia iudicarunt faciliùs sibi à fu-
turo Pontifice (sicut, & accidit.) restituen-
dam corrigiā admissā, quā colorē mutatū.

233 Neq; adeò mirum est religionem aliquā
Prosequitur responsio, & mirum non esse religionem aliquam ex dispensatione [illegible] partē essentialem habitus [illegible] accedente dispensatione Pontificia dimis-
sisse partem aliquā essentialē, siuè tunc di-
cēda sit omninò eadem religio, siuè diuer-
sa. Sic in Cathalonia aliqui Monachi Bene-
dictini cucullam, & caputium dimiserunt;
& pileo, collari, & pallio ornati tanquā Cle-
rici incedunt, vt, et nos non semel vidimus
sic etiā in vrbe Neapolitana Moniales Au-
gustinianę Conuentuū Regalium S. Mariæ
Magdalenæ, & S. Marię Ægyptiacæ, non so-
lum reliquerunt corrigiā Augustinianam,
verum, & illam in funem franciscanū cō-
mutarūt. Audiamus Illustriss. Franciscum
Gonzagam de Conuentu S. Mariæ Magda-
lenæ, a Sancia Regina fundato loquētem: [b] b 1. Chron. Franc. pag. 147. & 148.
Hoc in Monasterio, inquit, B. Marię Magdalenæ
sacro impetrata prius à Ioanne XXII. Pontifice
max. facultate, Anno à partu virgineo 1324. ex
Regio peculio, atq; patrimonio intra nobilissimæ
Ciuitatis Neapolitanæ mœnia, vt mulieribus in
peccato existentibus de idoneo, per opportunoq; lo-
co prouideret, felicissimum initium dedit. Et in-
fra. *Huius sacra domus sorores Augustiniani or-*
dinis habitu, atq; professione vtuntur; dumq; so-
lemne votum emittunt curæ, correctioni, atq; su-
biectioni patrum minorum se deuouēt. Qua etiam
de causa Cingulum, siuè Chordam B. P. Francisci
deferunt. Commorantur denique frequentibus hoc in
Monasterio 140. sorores: Nobiles tam honestæ Vir-
gines. Et dū de Conuentu S. Mariæ Aegyp-
tiacæ, sermonem instituit, sic habet. *Eius so-*
rores, quæ numero sunt 90. D. P. Augustini re-
gulam solemniter profitentur, Augustinianoque
habitu, & Franciscana chorda vtuntur, atq; mino-
ritis fratribus ex solemni sponsione subsunt. Sic
etiam, vt refert idem Illustrissimus Gonza-
ga, loquens de prouincia S. Francisci, & c 1. p. Chron. pag. 174.
Monasterio 14. monialiū, quod est S. Nar-
nij *prædictum monasteriū a duobus veteris fra-*
tribus, quorum alter B. P. Francisco, alter verò
B. P. Augustino deuotus erat, ex communi patri-
monio constructum, atq; monialibus traditum fuit.
Quæ, cum vtriusq; deuotioni satisfacere vellent,
D. Augustini regulam sub franciscano tamen ha-
bitu profitebantur; non ergo valdè mirum
est, quod accedente dispensatione Pontifi-
cia Brictinenses dimitterent corrigiam; li-
cèt partem essentialem habitus, cum mo-
niales prædictæ Neapolitanæ, eā commu-
tarunt in chordam franciscanā eo tempo-
re, quo extra controuersiam est corrigiam
fuisse de substantia habitus Augustiniani;
Et moniales Frāciscanæ regulam Seraphi-
ci Patris omiserint, quam postea, prout ab
Vrbano IV. confirmata fuit, ex præscripto
Episcopi Narniēsis accipere coactæ sunt;
& monachi Benedictini reliquerint iā pri-
dem cucullam, & caputium.

AD NVMERVM V.

Vindicatur ordo Augustinianus à renitentia,
& reluctatione illi imposita.

IN præcedentibus irrogasti iniuriam, vt 139
manifestè conuicimus, Eremitis B. Ioan Assertio aduersarij.
nis Boni, & Brictinensibus, duplici congre-
gationi Eremitarum Ordinis S. Aug. mo-
dò niteris renitentiam, & reluctationem,
quam

quam sic pro modestia religiosa appellabas, vniuersæ Religioni Augustinianæ attribuere, addens; *vniuersa ea industria Gregorij non potuisse fieri, vt Eremitæ Augustiniani in eum habitum conuenirent.* Fundamentum autem huius machinæ, & ædificij hoc est; quia post vnionem quarundam Congregationum factam ab Innocent. IV. immediato Gregorij successore, Richardus S. Angeli Diaconus Card. cui vniuersus Augustinensiũ ordo fuit commissus, egit cum Eremitis Augustinianis, de certo & determinato habitu assumendo ad differentiam aliorum ordinum, eisq; concessit ex consilio discretorum ex eisdem virorum eundem habitũ, quem antea Gregorius Pontifex præscripsit, efformatis baculis in crocias ad modum Thau, quæ ferularum genera Hispanicè & Italicè vocatur, Muleta, quorum transuersum lignulum prohibebat esse curuum, sed directũ. Richardi Cardin. literas Innoc. IV. suis insertas confirmauit, habeturq; in eius regesto Num. 15.

240 Duo autẽ notat Vuandingus Circa prædictas literas. Primũ est, nullibi assignatur pro ratione assumendi huius habitus, eum; fuisse originarium Ord. S. Aug. neq; à S. D. præscriptum; sed ad differentiam à minoribus, aliisue ordinibus. Secundum est; predictę literę datę sunt non ad hanc, vel ad illam Congregationem, sed ad vniuersos Eremitas ordinis S. Aug.

Duę notationes Vuadingi.

241 Tot sunt in hac narratione Commenta, quę castigatione indigeant, vt ferè inopem me fecerit refellendorum copia. Tot sunt huius monstri capita, vt vix Herculis vires detruncationi sufficiant. Sed separemus singula, vt abscindamus facilè. Dicis quidem plura longè à veritate distãtia. Primò, quasi rem notam supponis in limine, Innocentium IV. fuisse immediatum Gregorij IX. successorem, & tamen nemo non nouit immediatum Gregorij IX. successorem fuisse Cœlestinũ IV. antea vocatum Gaufridum de Castiglione, Mediolanensem, quem Greg. IX. in prima creatione quinq; Cardinalium Romæ in quatuor temporibus Sept. Anno 1227. fecerat ex Cancellario Ecclesiæ Mediolanensis Presb. Card. tit. S. Marci; & in quarta creatione duorum Cardinal. Romæ Anno 1240. ad Episcopatum Sabinensem euexerat. Is ergo post Greg. IX. immediatè electus 9. Cal. Octob. Anno 1241. & ante Coronationem 17. diebus ab electionis die ibidẽ decessit; nempè Romæ 7. Idus Octobris Anno 1241. sed permisit Deus, vt in re notissima in limine errares, vt agnosceremus quale futurũ esset ædificium; vt ex errore præliminari interiores insidias caueremus. *Nec sanè debemus opinari* (ait Aug. [a]) *quòd serpentem sibi per quem tentaret, persuaderetq; peccatum diabolus elegerit; sed cum esset in illo propter peruersam & inuidam voluntatem decipiendi cupiditas, non nisi per illud animal potuit, per quòd posse permissus est.* Hæc aũt sic explicat Illustriss. Card. Bellarm. [b] *voluit Deus, vt si diabolus tẽtare vellet, id non faceret nisi per serpentem; vt sicut diabolo permittebat tentare, ita hominem admoneret ex ipsa forma serpẽtis, quem callidum animal esse non ignorabat, vt caueret insidias.*

Prima aduersarij suppositio, quod Gregor. IX. successeris immediatè Innoc. IV. falsa conuincitur.

a Lib. 11. de Gen. ad lit. ca. 3.

b Lib. 3. de amissione gratiæ cap. 3. col. 164.

242 Secundò, supponis decretum Richardi Cardin. editum fuisse, quia tota Gregorij industria non suffecit vt Eremitæ Augustiniani, in habitum à Gregorio præscriptum conuenirent. Sanè, neq; sufficiet tota tua industria, vt id persuadeas legentibus, & intelligentibus. Primò, quia in hoc decreto Richardi edito Assisij 9. Cal. Iulij Pontificatus Innoc. IV. anno 10. atq; adeò Christi 1253. quia electus fuit 8. Cal. Iulij Anno 1243. Neq; vllum verbum habetur de præcepto Gregorij IX. aut controuersia exorta inter Minores, & Augustinianos; aut de differẽtia ab ordine Minorum; sed tantùm ad differẽtiam aliorum ordinum; si autem Eremitæ, ad quos hę literæ datæ sunt, adeò renitentes & reluctantes, vt vis in obediendo preceptis Gregorij IX. fuissent quis credat neq; Richardum Card. neq; Innocentium Pontificem vllam facturos mentionem renitentiæ & reluctationis? Secundò Bullæ Greg. IX. directæ fuerant ad Eremitas S. Ioannis Boni, & deinde ad Brictinẽses; at verò decretum Richardi, & Confirmatio Innocentij ad Eremitas S. Aug. sic specialiter appellatos. Tres quippè fuerunt, vt supra ex bulla vnionis aduertimus, diuersæ Cõgregationes: Prima Eremitarum S. August. secunda Eremitarum S. Ioannis Boni. tertia Eremitarum Brictinensium; licèt omnes tres essent generaliter ordinis Eremitarum S. Augustini. Quo modo ergo ex decreto Richardi Cardinalis, & Innocẽtij Papæ probari poterit; non potuisse fieri industria Gregorij, vt Eremitę Augustiniani conuenirent in habitum à Gregorio IX. præscriptum? Et si Gregorius IX. non prescripsit habitum Congregationi Eremitarum S. Augustini, sed Congregationi Eremitarum S. Ioannis Boni, & Brictinẽsium; & Richardus & Innocẽtius, nõ agunt cum Congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni, aut Brictinensium, sed cum Congregatio-

Secunda eiusdem suppositio, quod Gregorij IX. industria non fuit sufficiens vt Erem. Augustiniani in habitu cõuenirent.

Reijcitur primò.

Reijcitur secundò.

gatione Eremitarũ S. Augustini, quomodò dici potest, decretum Richardi & Innocẽtij editum fuisse: quia industria Gregorij non suffecerat, vt in eum habitum conuenirent? ò quantum officit veritati, loqui ex voluntate!

243 Tertia aduersarij assertio exploditur.

Tertiò dicis Richardum & Innoc. præscripsisse Eremitis Augustinianis eundem habitum, quem Gregorius IX. præscripserat. Sed in hoc etiam falleris. Quia Gregorius expressit, vt largas & protensas manicas haberent ad instar cucullarum, & desuper ferrent peramplas corrigias, & portarent in manibus baculos quinq; palmorum grandium, & non distinxit habitum professorum, nouitiorum, & conuersorum. At verò Richardus, & Innocentius nõ exprimunt, quòd manicæ sint ad instar cucullarum, neque quòd corrigiæ sint peramplæ, neque quòd baculi sint quinque palmorum grandium, & præterea distinguunt habitus professorum, nouitiorum, & conuersorum.

244 Corroboratur amplius. a Lib. 4. de vita, & laud. D. Aug. cap. 24. fol. 126.

Omitto, quòd Ludouicus ab Angelis[a] adducẽs maiorem partem prædicti decreti Richardi Cardinalis, in habitu professorum, hæc addit. *Scapularia verò alba cingulis desuper cincti*; & in habitu Nouitiorum, hęc; *Tunicam albam, & scapulare album.* Quæ si vera essent, lõgè diuersus foret habitus à Gregor. IX. præscriptus, atq; hic, qui assignatus fuit à Richardo & Innocẽtio. Cæterum in hac parte magis tibi crediderim: quia ille transumptum facilè vitiabile, tu verò vidisti Bullam in Regesto Pontificio; & nihil est quòd repugnet, ne dicamus inesse vitiũ scribentis, vel legentis defectum.

244 Quarta eiusdẽ assertio.

Quartò dicis Bullam prædictam datam fuisse non ad hanc, vel illam Congregationem; sed ad vniuersos Eremitas ordinis S. Augustini; in hoc etiam tua te confusione

Improbatur.

cõfundis, & falleris. Quamuis enim in fronte habeat, *ac fratribus Eremitis ordinis S. Aug.* tamen loquitur ad vniuersos Eremitas ordinis S. Aug. in speciali congregatione, quæ peculiariter appellabatur ordinis Eremitarum S. Aug. non verò in generali, ita vt cõprehenderet Eremitas S. Ioannis Boni, &c. id euidenter patet. Primò, quia Innocentius sic ait. *Richardus S. Angeli Diaconus, cui ordo vester à Sede Apostolica est commissus.* at Richardo Card. commissa erat specialis Cõgregatio Eremitarum S. Aug. vt constat ex

b Cap. 3. §. 3. pag. 24.

Bulla Innoc. IV. quam adducit Marquez[b] data Laterani 17. Ian. Pontif. Anno 1. atq; adeò Christi 1244. ad Eremitas Tusciæ sub regula S. Aug. eius ordini vnitis. ibi *Si verò super præmissis aliquid difficultatis emerserit, ad dilectum filium nostrum Richardũ S. Angeli Diaconum Card. quem vobis correctorem, ac protectorem deputamus, recurratis*; & ex Bulla Alexandri IV. quam etiam affert Marquez,[c] data Laterani 4. Cal. April. Pontif. Anno 3. atq; adeò Christi 1257. ibi. *Sanè meminimus, quòd fel. rec. Innocentius PP. prædecessor noster dudũ iniunxit, vt Priores, & fratres Eremitas Tusciæ, quos tuæ curæ & gubernationi cõmiserat, ad suam præsentiam euocares*; non ergo prędictum decretum dirigitur nisi ad eam congregationem, quæ specialiter vocabatur Eremitarum S. Aug. quæ tantùm erat cõmissa Richardo Card. Secundò, quia hæc Bulla Innocentij data est die 1. Iulij Ann. 1253. eodem autem anno & tempore Cõgregationis Eremitarum B. Ioannis Boni protector erat Guillelmus de Flisco, Innocẽtij IV. nepos, & Diac. Card. S. Eustachij, vt constat ex Bulla Innocẽtij IV. ad Eremitas S. Ioannis Boni directa (quam ad verbum adduxit Marq.[d] & tu ipse sępè allegas, præcipuè §. 2. nu. 6. vbi ais contineri in Regesto Pontificio Innoc. IV. Anno 10. nu. 635. fol. 263. pag. 2.) data Perusij 17. Cal. Maij, Pontific. anno 11. atq; adeò Christi 1254. quia electus fuit 8. Cal. Iulij An. 1243. ibi *Dilecto filio nostro Guilielmo S. Eustachij Diacono Cardin. cui dudum generalem curam ordinis prædicti cõmisimus &c.* decretum ergo Richardi, quòd tantùm comprehendit eos Eremitas, quorum protectio illi erat commissa; non spectat ad Eremitas S. Ioannis Boni, quorum protectio commissa erat Nepoti Põtificis; atq; adeò nõ dirigitur ad vniuersos Eremitas S. Augustini quomodolibet appellarentur, sed ad eos tantùm, qui peculiariter appellabantur Eremitæ S. Augustini.

c Ibidem.

d Cap. 13. §. 17. pag. 245.

Quintò dicis, & notas, nullibi pro ratione assumendi habitus Augustiniani assignari, eum esse originarium ordinis S. Aug. neq; à S. Doctore præscriptum. Ego ad hanc obiectionem duo dicam. Primò notabo vnum. Secundò respondebo aliud. Noto, in nulla ex Bullis, quas pro hac parte in tui fauorem adduxisti, & in quibus Augustinianus habitus præscribitur ad differentiam ordinis Minorum, adducitur pro ratione habitum priùs à prædictis Eremitis gestatum, antiquiorem esse in Minoribus quàm in Augustinianis; si autem esset antiquior in Minoribus quàm in Augustinianis, Pontifex id non omisisset, qui vel ea sola ratione decretum suum iustificaret, cùm iuri, & rationi consonum sit, vt antiquior possessor in suo iure conseruetur, & ille

245 Quinta eiusdem assertio.

Notatio pro responsione.

ille repellatur, qui nouiter antiquam & pacificam possessionem turbare tentauit.

246 Responsio. Hoc notato Resp. Quòd Pontifex eum habitum præscribens, non assignauerit pro ratione, eum fuisse à S. Aug. præscriptum, non solùm non obest, verùm & prodest; si enim ex eo prædictum habitum ab illis attemptari præciperet; quia is esset à S. Aug. præceptus, & determinatus, conuinceretur prędictos Eremitas eò vsque non fuisse vsos habitu præcepto, & determinato à S. Aug. Quòd ex diametro nobis opponeretur, qui credimus nostros Eremitas semper fuisse vsos habitu ab Augustino præscripto. Cùm enim vterentur tunica alba, vel nigra, & corrigia illam præcingerent, semper conseruabāt habitum essentialem à S. Aug. præceptum; vt enim in principio Responsionis ad hunc §. 4. aduertimus, Eremitæ S. Augustini in Africa, licèt frequētiùs vterentur colore nigro, tamen etiam albū admittebant; vt ex actis Fulgentij collegit Illustriss. Card. Baronius,[a] qui adstruit S. Fulgentiū fuisse Eremitam S. Aug. à quo duæ institutæ fuerant diuersi ordinis classes, aliorum, scilicet Canonicorum Regul. *Aliorum verò qui procul à ciuitatibus degentes, eius essent vitæ, atq; vestitus, cuius hic vides Fulgentium esse cultorem, nempè vna indutos tunica, eademq; pellicea zona constricta, quam nec soluerent dormituri.* Pontifex ergo Greg. IX. non assignat pro ratione institutionem originariā S. Augustini, quia obesset veritati; possentq; Eremitæ respondere, habitus etiam, quem nos portamus, à S. Aug. est; quia ille tantùm præscripsit tunicam & corrigiam, libera facultate relicta vtendi colore albo, vel nigro. Meliùs ergo Pontifex omisit institutionem originariam S. Augustini: quia tam habitus, quo antea vsi fuerant, quàm, ille, qui de nouo eis præcipiebatur, conformis erat quantùm ad essentialia institutioni factæ à S. Aug. Vnde nec possent Eremitæ conqueri, quòd priuarentur habitu determinato à S. Aug. Diceret enim Pōtifex, habitus quem vobis præscribo, etiam conformis est institutioni Augustinianæ.

[a] Tomo 6. Annal. anno Christi 504.

247 Illustratur ampliùs. Verùm *vt clariùs fiat, quòd dicimus*, (vt inquit Chrysost.[b] *exēplo id ante oculos ponamus.* Si Pōtifex Patribus Capucinis præscriberet habitum Minorum obseruantū in hanc formam. *Ad euitandam dissensionem animorum inter Minores obseruantes & vos, præcipimus, vt deinceps eodem habitu induamini, quo vtūtur obseruantes &c.* Licetne hinc inferre habitum obseruantium non esse præscriptū à S. Frācisco; quia Pontifex non assignauit pro ratione huius præscriptionis habitum obseruantum fuisse determinatum à S. Frācisco? minimè gentium. Imò diceremus Pontificem aduertenter non assignare eam rationem, ne indicaret habitum, quem præcipiebat à Capucinis dimitti, non fuisse institutum à S. Francisco, cùm tamen institutio habitus essentialis S. Francisci, vtrumq; habitum admittat, & obseruantum, & Capucinorum. Sic ergo in nostro casu, non assignat pro ratione præscriptionis habitus Eremitarum S. Ioānis Boni, vel Eremitarum S. Augustini institutionē ab Augustino factam; quoniam institutio habitus essentialis, à S. Augustino determinati vtramq; formam, seu colorem admittebat; & eā, quam præcipiebat, vt dimitterent; & eam, quam præcipiebat, vt admitterent.

[b] Hom. 66. in Matth.

248 Sextum eiusdem assertū. Sextò dicis Richardum Card. præcepisse, vt baculi efformarentur in crocias (*Hispani*, ais, num. 11. pag. 50. *& politiores Itali vocant* muleta) ad modum Thau, quarum transuersum lignulum prohibebat esse curuum, sed directum: & in hac parte tria etiam ego dico. *Primum est. Quid igitur opus erat Haddone* (vt ait Hieron. Osorius[c]) *plumbi nomine ad hanc authoritatem? Vtrum vt maiorem conflares inuidiam? An potiùs vt maiores plausus à popularibus tuis istius nominis vrbanitate ferres? Tenes quid velim dicere, non immemor amplius. Neq; dubito, quin eorum aliquis, qui tibi adulantur, cùm in hunc locum incidisset, cachinnum sustulerit, & nihil festiuiùs dici potuisse confirmauerit.* Secundum est. Card. Richardus, nec verbulum habet de lignulo transuerso. Eius verba hæc sunt. *Et in manu crocias* (scilicet, deferant) *in quarū superiori parte non sit curuum lignulum, sed directū*; curuum prohibuit, fortè ne efformarentur ad modum baculi pastoralis; non tamen dixit lignulum esse transuersum, sed directū; qualia solent esse genera ferularū, quibus communiter vtuntur homines infirmi, aut senes, non claudi. Tertium est. Demus nomine Crociarū intelligi ferulas ad modum Thau formatas, quales sunt illæ, quæ appellantur Muletas; Sanè huiusmodi baculus conueniebat religiosis triplici voto obstrictis, & in Eremo pœnitentiā agentibus; vt enim dixit Hugo Card.[d] super illud Ezechielis cap. 9. *Omnem, super quem videritis Thau, ne occidatis. Quòd Thau tria tantum habēs brachia, est crux religiosorum, quæ tria habet vota*; & super illa Apocalypsis verba cap. 7.[e] *Qui non habent signum Dei in frontibus suis. Hoc signum est Thau, idest, pœnitentia, quæ confirmat hominem in bono. Thau enim interpretatur, Con-*

Frāgitur tripliciter. Primò.

[c] In Gualterū Addone, lib. 1 col. 49.

Secundò.

Tertiò.

[d] In cap. 4. ad Rom. fol. 25. pag. 1. Thau religiosorum Crux.

[e] fol. 359. pag. 2.

firmatio. Gaudeo quoq; baculos nostrorum Eremitarum in modum Thau fuisse efformatos: quia inuenio D. Franciscum vsum etiam fuisse baculo in modum Thau. Author est Iacobus de Voragine Archiepiscopus Genuēsis, Dominicanus, qui iuxtà Trithemium [a] floruit Anno 1290. Hic ergo in impressione Anni 1553. serm. 3. de S. Francisco sic ait. *Vnde cuidam cum baculo, qui figuram Thau in se habebat, apostema fregit, & sanatus est.* Eandem Historiam retulit D. Bonauent. in fine legendæ S. Frācisci; apud eum tamen potiùs videtur gestum per apparitionem Francisci iam mortui, quàm per viuentis præsentiam. Vtcunque tamen sit, Franciscus siuè mortalis, siuè immortalis, simili baculo vsus est. Ingens gloria baculi ad modum Thau efformati.

a Lib. de scriptoribus Ecclesiast. fol. 95.

Baculo cū figura Thau vsus est D. Frāciscus.

249 Quomodò res se habuit aperitur.

His ergò aduersariorū additionibus reiectis, res sic se habuit. Innocentius IV. Anno 1. sui Pontificatus, atque adeò Christi 1243. omnibus Eremitis Tusciæ exceptis fratribus S. Guillelmi, precepit vt regulam, & ordinem B. Augustini assumerent, eisq; protectorem dedit Richardum Anibaldēsem S. Angeli Card. Cùmq; Eremitæ Tusciæ, sic vniti ordini S. Aug fuissent magna ex parte alterius ordinis & habitus, fortè erant, qui contenderent adhuc indui vestibus religionis, quam dimiserant ex Pontificia ordinatione. Qua durante prætensione non habebant certa signa in habitu; sed alij ferebant habitum vnius religionis, & alij alterius; vt ergo hæc confusio tolleretur, & animus eorum, qui nouiter vniti fuerāt, conquiesceret; Richardus Cardin. habito consilio discretorum fratrum quorundam ex ipsis, habitum eis præscripsit, addendo aliqua accidentalia habitui S. Aug. in consolationem eorum, qui ex alia religione ad ordinem S. Aug. transierant. In eo nullus est habitus respectus ad distinctionē à Minoribus in particulari; quia controuersia Minorum non erat cum Congregatione Eremitarum S. Augustini, sed cum Congregationibus Eremitarum Brictinensium, & S. Ioannis Boni.

250 Illustratur amplius.

Addo, quis credat discretos viros eiusdem Congregationis dimisisse omninò habitum antiquum essentialem, & induisse alium nouum; & non potiùs cōfirmasse pristinum & auitum; licèt ad solatium nouiter vnitorum aliquam nouitatem accidentalem admiserint? Quis etiam sibi persuadeat in prædicta habitus assignatione non attendisse ne institutionē habitus essentialis à S. Augustino instituti præterirent; sicut in vnione Generali factū fuisse, docent Anthores non Recentes; Iordanus, [b] & Antoninus [c] eisdem verbis? *Quoniam tunc inter illos, inquiunt, fratres simplices dubitabatur, quis esset verus habitus eorum* (nempè alijs hoc, alijs illud opinantibus.) *Hinc est, quod sedes Apostolica aspiciens ad primariam ordinis originem* (primò enim Augustinus, & eius Eremitæ habitu nigro vsi sunt; licèt possent vti natiuo colore lanæ, albo vel nigro) *habitum superiorem eis determinauit, imò verius, dudum per S. Augustinum determinatū declarauit &c.* vel, cùm Augustinus, vtrum deberet esse albus vel niger, indeterminatum reliquisset, Ecclesia determinauit, vt habitu nigro deinceps vterentur. Vnde P. Franciscus Suarez [d] ait determinationem Pontificiam de habitu nigro factam fuisse, vel respiciendo ad primam institutionem, vel declarādo in sua prima institutione nullum determinatum habitū (scilicet circa colorem album, vel nigrum; & hunc, vel illum peculiarem modum & figuram habitus) habuisse à D. Augustino. Hic enim tunicam, caputium, corrigiam, tantùm videtur instituisse pro habitu essentiali, addito palliò pro parte accidentali, vel integrali.

b Lib. 1. vitis frat. cap. 14. c 3. p. tit. 24. cap. 14. § 5.

d Tomo 4. de Relig. lib. 2. cap. 9. n. 18.

AD NVMERVM VI.

Defenduntur rursus Eremitæ Augustiniani à renitentia, & reluctatione.

POst hanc Bullam Innocētij IV. directam ad Cōgregationem Eremitarum S. Aug. subdis eā bonitate, & pace, quæ offensas & conuicia procul fecit; subdis inquam; His non obstantibus adhuc perstitisse quosdam ex Eremitis in sua renitētia, præcipuè illos, qui de Brictinis dicebantur; qui à tempore Gregorij IX. regulam S. Augustini habuerunt, & Eremitæ ord. S. Aug. dicti sunt; vt cōstat ex literis eiusdem Gregorij, quas refert Marquez, [e] quas confirmauit Innocētius successor Gregorij Lugduni 15. Cal. Octob. Anno 8. sui Pontific. atq; adeò Christi 1250. & habentur in suo Regesto sub num. 83. extantq; literæ Gregorij originaliter in nostro Archiuo Rom. nu. 3. & in Bullario P. M. Empoli pag. 123. Confirmatio verò Innocentij etiam originaliter extat in eodem Archiuo num. 13. & in Bullario eiusdem pag. 175.

251 Assertio aduersarij.

e Cap. 14. § 8. pag. 168.

Quare tertiò, vt inquis, Alexander IV. coegit, ad assumendum, & retinēdum habitum à suis prædecessoribus præscriptū; vel ab ipsis Brictinensibus petitum, vt fugerent nigri coloris vestem, & corrigiam; id autem

252 Progreditur.

rutè fecit datis literis, ad Archiepiscopos, & Episcopos totius fermè Italiæ, quas ex Archiuo Franciscano Bononiensi profers in lucem; dataeq; sunt Laterani 8. Cal. Martij Anno 2. Pontif. atq; adeò Christi 1256.

Exploditur vt inanis.

253 O quātùm est in ijs rebus inane? Quantùm est in ijs verbis conuiciosum? Primò enim ais. *His* (nempè Innocentij IV. Bulla confirmantis decretum Richardi Card.) *non obstātibus adhuc perstiterunt quidam ex Eremitis in sua renitentia, præcipuè illi qui de Brictinis dicebantur*. Quid autem mirum, quòd ea nō obstarent, cùm ad alium finem, & ad diuersam Congregationem dirigerētur (vt probauimus[a]) non ad Eremitas S. Ioannis Boni, aut Brictinenses; cum quibus erat Controuersia Minoritarum, & ad quos, vel ad illorum alteros datæ fuerant Greg. IX. literæ; sed ad peculiarem Congregationem Eremit. S. August. cum qua nulla Minoritis erat disceptatio.

a Circa num. præced.

Brictinēses & alios Eremitas conuitiosè renitentiæ inuri. Probatur primò.

254 Addis tamen per iniuriā, Eremitas quosdam, præcipuè Brictinenses perstitisse in hac renitentia; idq; probo ex duplici capite. Primò, quia ex Bulla, quam subijcis ad probanda, quæ dixeras, constat Brictinenses Gregorij IX. statutum non obseruasse propter Priuilegium de ea re à sede Apostolica impetratum. ibi. *Verum cùm sicut accepimus* (nota verba quæ sequuntur, nō esse Pontificis, sed eorum, qui quærelam coram Pontifice exponebant; Pontifex quippe præmisit, *Sicut accepimus*) *ipsi Eremitæ de Brictinis obtentu quarundam literarum, super hoc à sede Apostolica obtētarum, ac etiam alij Eremitæ iam dicti, contra statutum iam dictum, & prouisionem ad communem pacem prouidè factam, & in eorundem fratrum Minorum infamiam, & scādalum plurimorū* (vide quæ circa similia verba diximus supra[b]) *iam à pluribus venire præsumpserint &c.* Quo autem iure dici potest renitentia, omissio executionis rei præceptæ à Pontifice, quando talis omissio fit ex dispēsatione Priuilegij Apostolici? Secundò, quia supponis aliquos alios præter Brictinēses nō gessisse morem præcepto Gregoriano. Hoc autem de tuo addis. Primò, quia si de aliquibus, maximè de Eremitis S. Ioannis Boni deberet esse verum; ij autem, à quo tempore habitum nigrum elegerunt, semper illum gestarunt. vt constat ex Bulla Innocentij IV. quam transcribemus,[c] data An. 1253. vel 1254. in quo confirmatur decretum Guillelmi Card. datum An. 1252. In quo sic habetur. *De mandato & authoritate duorum Cardin. qui tunc in partibus Lombardiæ Legationis fungebantur officio, nigrū, quem gestatis adhuc, habitum, elegerunt.* Secundò, quia ex Bulla Alexandri IV. quam adducis in probationem, potiùs cōstat oppositum. Alexander enim tantùm meminit Generalis de Brictinis Andreæ, & aliorum fratrum suorum; qui in duas partes videbantur, in principio præcepti Gregoriani, diuisi. Alij ne acceptarent colorē nigrum; maluerunt cucullas portare discinctas, q sibi faciliùs existimabant. Alij verò, ne dimitterēt corrigiam, colorem habitus mutarunt, donec obtēto priuilegio sedis Apostolicæ, ad antiquum habitum tam in colore, quàm in corrigia redierunt. Alexander verò IV. reuocato prædicto priuilegio, statutum Gregorij IX. & concessionem factā Brictinēsibus, de portandis cucullis discinctis præcepit obseruari. Brictinenses autem in prædictas duas partes fuisse diuisos colligitur ex hac Bulla, adiuncta alia Gregorij IX. quam adduxisti num. 9. ibi. *Cæterùm dicti Prior & fratres* (nempè Andreas, generalis partis maioris Eremitarū Marchiæ, alio nomine generalis de Brictinis, cum quibusdam fratribus suis) *pro se & Eremitis prædictis nobis humiliter supplicarunt, vt eis cucullas portare discinctas concedere curaremus.* & infra. *In alijs verò Eremitis, & religiosis superius nominatis, qui se ad portandum cucullas similiter discinctas astringere noluerint, faciatis statutū nostrū, iuxta traditam vobis formam, inuiolabiliter obseruari.* Andreas ergo Generalis, & fratres, qui cum illo venerant, maluerunt cucullas portare discinctas; alij verò fratres eiusdē Congregationis de Brictinis noluerunt cucullas portare discinctas; atq; adeò obseruarunt, vt credere est, statutum Greg. IX. donec impetrarunt dispensationem Apostolicam. Et hinc est, quòd Alexander IV. loquens de sola Congregatione Brictinēsi, vt ex ipsa Bulla patet, sic inquit. *Mandamus, quatenùs prædictos Eremitas de cætero statutum prædictum firmiter obseruare faciatis; ac illos de Brictinis cucullas prout ipsi, vt supra dictum est, tunc acceptarūt, gestare discinctas &c.* Nempe, quia fratres Conuentus Brictinēsis acceptarunt concessionem portare cucullas discinctas, factam ad supplicationem Fr. Andreæ Generalis, & aliorum fratru suorum; at verò fratres aliorum Conuētuum à Brictinensi, eiusdem tamen Congregationis Brictinēsis renuerūt relinquere corrigiam, malueruntque obedire decreto & statuto Gregorij IX. primitùs edito.

b In respons. ad nu. 1. huius §. 4.

Probatur secundò.

c In respons. ad num 9.

Brictinenses diuisi alij mutātes colorem ne corrigiam relinquerent, alij malentes relinquere ne colorem mutarent.

Quòd autem secundò ais, Brictinenses petijsse facultatem portandi cucullas discinctas, vt fugerent nigri coloris vestem & cor- 255

Brictinenses non petiēsse portare cucul-

las distinctas, vt nigrum vestis colorē fugerent.

corrigiam; quam longè sit à veritate, ostendimus supra.[a] *Iam responsum est* (ait Aug.[b]) *lege quæ hinc à me dicta sunt, & inuenies te vana dixisse*. Ipsi enim ex statuto ab eisdē edito, & à sede Apostolica confirmato. Tenebantur, ante statutū Gregorij IX. post exortam controuersiam cum Minoribus, ferre amplas corrigias. Quòd vt clarius constet, placet ad verbum referre ex M. Marquez[c] prædictum decretum Brictinensium à sede Apostolica confirmatum Anno 1235. quod postea etiam Innocēt. 4. Anno 1250. iterum cōfirmauit, & tàm Gregorij, quàm Innocentij approbatio extat in nostro Archiuo Romano, num. 3. & 13. vt Paulò ante diximus, est autem tenoris sequentis.

a In respōsione ad num. 2. huius §. 4.

b lib. 2. operis imperfecti cōtra Iulianum num. 75.

c cap. 14. §. 8. pag. 268.

256 Bulla Gregorij IX. statuta Brictinēsium confirmans.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & fratribus de Brictinis, Fanensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Quæ omnium conditoris honorem et profectum continent animarum, amore præcipuo diligentes, eo quòd quidquid in desiderio præter illa geritur, apud Dei sapientiam pro nihilo reputetur, dignum fore prouidimus, vt in ijs, quæ intuitu salutis æternæ, cupitis, nos fauorabiles ad Redemptoris gloriam habeatis. Hæc præsentata nobis à vobis petitio continebat; quod vos vitia carnis cupientes extinguere, vt succedente virtutum gratia, possitis perennis vitæ brauium, obtinere, deliberatione statuistis: vt semper in communi refectorio comedentes à festo exaltationis S. Crucis, vsque ad festum Resurrectionis Dominicæ, præterquàm in diebus Dominicis, exceptis mutuis in necessitate fratribus, ieiunetis, bis in die reliquo tempore comesturi, præterquàm in quarta, & sexta feria, ac temporibus alijs, ab Ecclesia constitutis, nisi Prior, qui pro tempore fuerit, cum fratribus duxerit dispensandum. Debiles quoq; ac iter agentes ad obseruantiam dicti ieiunij minimè teneantur, præterquam in sexta feria, Quadragesima S. Martini, & temporibus alijs per Ecclesiam constitutis. Insuper fratres, quorum vnusquisq; cultellum habeat nō acutum; ab esu carnium, & condimento sagiminis, præter infirmos, penitùs abstinebūt. Caseum, et oua tribus diebus in hebdomada comesturi, exceptis Quadragesima S. Martini, ac Septuagesima, & solemnibus ieiunijs per Ecclesiam constitutis, in quibus nec iter agentes caseum, & oua comedant, licet illis vescendi singulis alijs temporibus, liberam habeāt facultatem. Statuistis præterea, vt à vobis annis singulis celebretur Capitulū Generale, in quo Diffinitores à Prioribus, & visitatoribus eligantur. Ipsi verò diffinitores cum visitatoribus anni præteriti corrigendi, & reformandi, tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis officio nouerint indigere, liberam habeant potestatem. Item quòd visitatores etiam ordinentur, qui omnia loca fratrum visitent, corrigant, et reforment; prout secundùm Deum, & B. Aug. regulam (secundùm quam statuistis domino in perpetuum famulari) viderint expedire. Cæterum humiliter attendentes, quòd regnum Dei non in veste pretiosa consistit, & quòd induit paupertatis habitum conditor singulorum, laudabiliter statuistis; vt fratres vestri ordinis de colore, seu valore vestrum minimè contendentes, semper in eis vilitatem obseruent, & quatuor tunicis, vna cuculla, & duobus scapularis sint contenti. Item quilibet frater cingatur desuper ampla corrigia non consuta, & illa contentus existat. Item quòd non vtantur lineis indumentis, nec extra Eremum possessiones, præter hortum, & syluam habere præsumant. Super habendis caligis, calceis, & similibus Prior secundū suum arbitrium potestatem habeat disponendi. Itē quòd nullus in mensa fratrum recipiatur, nisi religiosus extiterit, vel constitutus in aliqua prælatura. Quare nobis humiliter supplicastis, vt statum huiusmodi dignaremur Apostolico munimine roborare. Nos igitur vestris iustis precibus inclinati statum ipsum authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus iure diœcesanorum Episcoporum in omnibus semper saluo. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem attentare præsumpserit, indignationē omnipotentis dei, & Beatorū Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datū Perusij 3. Idus Martij, Pontif. nostri Anno 8. atq; adeò Christi 1235. quia electus fuit 13. Cal. Aprilis Anno 1227.

257 Brictinenses ab anno 1228 obseruasse regulā D. Aug.

Ex hac bulla habemus. 1. Eremitas Brictinēses obseruasse Regulam D. Aug. ad minùs ab Anno 1235. quin imò, & videntur antea illam obseruasse; quia in hac bulla nō cōceditur illis de nouo, sed supponitur cōcessa regula Augustiniana; sic enim, ait. *Corrigant, & reforment, prout secundùm Deum, & B. Aug. regulam (secundùm quam statuistis Deo in perpetuum famulari) viderint expedire*. Ita coniecerā ex verbis Pontificijs. Modò post editum Bullariū à R. P. Fr. Laurentio Empoli constat ante Annū 1229. & ad minùs 1228. Eremitas Brictinenses obseruasse regulam Aug. Extat enim in nostro Archiuo Romano, num. 2. & refertur ab Empoli,[d] Bulla quędam eiusdem Pōtificis, quæ sic habet. *Gregorius Episcopus seruus seruorū Dei, &c. Dilectis filijs Fratribus Eremi de Brictinis Fanensis diœcesis, & alijs fratribus Eremo ipsi subiectis sal. & Apostol. benedictionem. Cùm olim sicut intelleximus motu proprio quędam nouum ordinem inueneritis, & ad ipsius obseruantiā vos*

d pag. 123. cōstitut. 2. Greg. IX.

duxeritis

duxeritis esse ingendos, quia tandem illo relicto, cum non esset de ordinibus approbatis, B. Aug. regulam recepistis, eamq; cupitis in perpetuum irrefragabiliter obseruare. Nos vestris supplicationibus inclinati, vos ab obseruantia prædicti ordinis absoluentes, a vobis perpetuis temporibus inuiolabiliter obseruari concedimus Regulam memoratam. Nulli ergo &c. Datum Perusij 6. Idus. Decemb. Pontific. nostri Anno 2. id est die 8. Decemb. Anno 1228. Est ergo manifestum in Congregationem Brictinēsium inductam fuisse Regulam Augustini ad minus ab anno 1228. Videtur autem ea Congregatio instituta ante Concilium lateranense, de licētia Episcopi; quia aliàs non indigerent absolui ab ordine inuento; vt ad regulam, & ordinem D. Augustini transirent.

258 Constat secundo Eremitas Brictinenses ad minus ab anno 1235. portasse Corrigias amplas, atq; adeo antequā exoriretur controuersia cū Patribus Franciscanis, & emanarent decreta Greg. IX. de prædicta controuersia. Constat, tertio Priorem habuisse potestatem disponendi super habendis caligis, & calceis, & similibus. Inter hæc autē similia, quare non licebit baculum enumerare? Ex hoc vltimo patet prædictam Congregationem fuisse etiam vsam caligis iuxtà Prioris dispositionem. Caligæ autem, vt ait Ludouicus de Angelis[a] sunt sandalia pedibus immissa; id quòd antiquior, & doctior Bonau.[b] priùs dixerat, in Epistola de eo, quod Christus, & Apostoli, & Discipuli eius incesserunt discalceati, ibi explicans illud Act. cap. 12. *Calcea te caligas tuas*, sic ait: *Nam vbi latinus interpres dicit* Caligas *græcus dicit.* Sandalia *Sunt autem sandalia sicut dicit Magister in historia soleæ, vel peronés; secundum Papiam verò Caligæ dicuntur, quasi caligula, quia super pedem colligantur.* Et infra. *Non tibi blandiaris, cùm audis: quia sandalia sunt caligæ, quia secundùm Papium, sandalia sunt caligæ, vel calceamenta desuper corium non habentia;* prædictus, autèm Caligarū vsus pro arbitrio prælati permissus, valdè conformis erat instructioni Augustinianæ, legimus enim de S. Fulgentio[c] hæc verba. *Vsus itaque calceamenta suscipiens Clericorum, vilissimis caligis in tempore hiemis, aut caligulis in tempore æstatis vtebatur; intra Monasterium sanè interdum soleas accipiebat; frequenter nudis pedibus ambulabat.*

Brictinenses ad minus ab anno 1235. portarunt per amplas corrigias.

Iidem vsi sūt caligis iuxta Prioris dispositionem.

a lib. 4. de vita, & laudibus Aug. cap. 4. fol. 60.

b Tom. 1 opusculorum fol. 273 pag. 2.

Quid sint caligæ.

c In eius actis cap. 18.

259 Verū, & circa Bullam Alexandri 4. quā hic adducis in probationem tuorum assertorum; Noto tria. Primū est; Fr. Andream Generalē fuisse Congregationis Brictinensium, Anno 1240. tempore Gregorij 9. at verò tempore huius bullæ Alexandri 4. nēpe Anno 1256. iam non erat, vel quia obierat, vel quia finierat suum officium, aut promotus fuerat ad aliud Secundum est, quòd in relatione decreti Gregorij 9. facta per Alexand. sit legis, *quæ nigri vel albi debet esse coloris*: at verò in ipso decreto Gregorij 9. quod adduxisti[d] sic legisti; *quæ nigri, vel albi debeant esse coloris*, immediatè subdit; *quorum altero, videlicet nigro, iam electo ab eis, ipsos idem prædecessor voluit manere contentos. Quis hæc non videat? verè prauus est auditor* (ait Bonau.)[e] *qui manifesta vult obscurè intelligi*, debet ergo reponi, vt habet Marq.[f] *quæ nigri vel albi debebāt esse coloris*. Sic enim sensus est clarus, id quòd ostendimus supra.[g] Tertiū est, vnionem generalem ordinis Eremitarum S. Aug. factam fuisse inter diem 22. Februarij vsq; ad diem 9. Aprilis Anni 1256. Quoniam hæc Bulla Alexandri data est 8. Cal. Martij, die 22. Februarij Anni 1256. & meminit Congregationis Brictinensis non dum vnitæ. Bulla verò vnionis ab eodem Alexandro 4. quam adducis num. 21. data est 5. Idus Aprilis, id est, die 9. Aprilis Anni 1256. & in eā confirmatur vnio plurium Congregationum vnitarum ordini Eremitarū S. Augustini, inter quas numeratur Brictinensis. Debuit ergo vnio prædicta contingere à die 22. Februarij, vsquæ ad die 9. Aprilis.

Tres notationes circa Bullam Alexandri IV. Primò.

Secundò.

d num. 9. pag. 42.

e In Epist. de eo quod Christus, & Apostoli incesserunt discalceati Tom. 1. fol. 273 pag. 1.

f ca 3. in principio pag. 16.

g in responsione ad n. 1. huius §. 4.

Tertiò.

AD NVMERVM VII.

Eremitæ Brictinenses appellando, & supplicando distulerunt obedientiam Bullæ Pontificiæ.

Adducta Bulla Alexandri IV. data Laterani 8. Cal. Martij anno 1256 qua solos Eremitas Brictinenses ord. S. Aug. vrgebat, vt statutū Gregorij IX. obseruarent, vel portarent cucullas discinctas, iterū inculcas illud, quòd tibi sinè dubio vitium est efficacissimū, mihi adeò debile, quòd nollem Pontificē eam assignasse rationē præscriptionis factæ Eremitis ordinis S. Aug. de habitu Augustiniano, vt aduerti[h] inculcas inquā, quod hic & vbiq; Pontifices causam horum statutorum assignant differentiam constituendam inter Eremitas, & minores; ita sanè sit; neque recurrunt ad præscriptionem factam à S. Augustino; quia si recurrerent, denotarent; eo vsq; non fuisse vsos habitu præscripto à S. Aug. quòd falsum esset. Tam enim habitus, quē portauerant, quàm ille, quem nouiter Pontifex determinabat, iam ab Eremitis S. Ioannis Boni electum,

Assertio adue[r]sarij.

h In responsione ad num. 5. huius §.

a In respon-sione ad principium huius §. 4.

ni electum, conformis erat quātùm ad essentialia habitui præscripto, & determinato olim à S. Augustino pro suis Eremitis, vt constat ex ijs, quæ diximus.[a]

261 Progreditur vlterius.

Addis Ioannem Parmensem Generalē minorum causam prædictam promouisse apud Innocentium IV. vt habet Marianus Florentinus, id mihi facilè persuadeo. Tamen in hac parte non vidi aliam bullā Innocentij IV. quàm illam, quam adduxi[b] datam Laterani III. Cal. Decemb. Anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1243. in ea autem Pontifex sic ait. *Duximus inhibendum, vt si non sit in Religionis ordine fratrum Constitutus, habitum dilectorum fratrum Minorum, aut ita consimilem, quòd propter eum frater minor credi possit, deferre nō liceat, absq; mādato sedis Apostolicæ speciali.* Quod fortè additū est, quia iam Pontifex Eremitis Brictinensibus concesserat illud Priuilegium, cuius obtentu tēpore Alexandri IV. non obseruabant statutum Gregorij IX. neq; concessionem ab eodem quibusdam ex illis factam, de portandis cucullis discinctis; vt constat ex Bulla præcedenti Alexandri IV. quam adducis, num. 14. Subijcis deinde ad instantiam eiusdem Generalis Ioannis Parmensis, & Fratrum Minorum Alexandrum IV. addidisse literas pro vniuersis Eremitis ordinis S. Aug. cogēdis, vt habitum à Greg. IX. statutum deferrent; referreq; eam litem exortam, dum ipse cum Cardinali S. Sabinæ legatus esset in Lombardia. *Quare*, inquis, *sua legationis tempore statuta, nec tamen ab Eremitis S. Aug. obseruata iterum renouat, & censuris additis confirmat;* extant hæ literæ Originariæ in Conuentu Bononiensi S. Francisci, & authenticæ apud minores Ticinenses, & apud Petrū Rodulphium[c] & apud Marq.[d] & apud P. Vuadingum.[e]

b In respon. ad nu. 1. huius §. 4.

c Fol. 182. d Cap. 4. §. 9. pag. 50. e Hic §. 4. nu. 16. pag. 56.

262 Referuntur quinq; ex Bulla Alexandri IV. manifesta. Primum.

Ex hac Alexandri Bulla, quæ apud te data est Laterani 15. Cal. Iulij Anno 2. Pontific. & apud M. Marquez 8. Cal. Iulij, constat primò distinctio Congregationum Eremitarum S. Aug. & S. Ioannis Boni, & Brictinensium, quam suprà notauimus, vt vitaremus Confusionem, quam inducebas, tribuēdo vni, quòd alteri, vel omnibus, quòd vni tantùm præceptum erat. Constat secūdò vnionem prædictam fuisse factam de mandato Alexandri IV. per Ricardū Anibaldensem S. Angeli diaconum Cardinalē, qui erat protector Congregationis Eremitarum S. Aug. Constat tertiò Alexandrum præcepisse nostris Eremitis post vnionem, vt nigris dumtaxat, & nullis alijs coloris alterius cucullis aliqua tenus vterentur. Cō-

Secundum.

Tertium.

stat quartò decretū Gregorij IX. fuisse ab Eremitis S. Ioānis Boni, ad quos directum fuerat, acceptatum; ait enim Pontifex: *Nos volentes præmissa, quæ de vestimentis exterioribus à sæpè dicto prædecessore nostro circa præfatos Eremitas statuta fuerunt salubriter, & ab ipsis, vt recolimus, acceptata;* & tamen R. P. Vuadingus contendit illos perseuerasse in sua reluctatione, & renitentia, aitq; *Quare sua legationis tempore statuta, nec tamen ab Eremitis S. Aug. obseruata, iterum renouat &c.* Hæc tu, & post tantos annos refers; illa Alexander IV. & qui rei ipsæ interfuerat. Dicam cum Aug.[f] *Nunc verò illos homines Faustus vitupe-rat, Paulus autem Apostolus laudat, eligat quisque cui credat.* Addo tamen Eremitas Brictinenses statutum Gregorij non obseruasse, appellando, supplicādo, & obtinēdo Priuilegia Apostolica. Hoc tamen valdè insufficiens est, vt eos renitentes, & reluctantes appelles; & multò insufficientiùs, vt vnius Congregationis defensionem, toti ordini Eremitarum S. Aug. attribuas, ad quem statutum Gregorij IX. præceptum nō fuerat, sed tantùm ad Congregationem S. Ioannis Boni, & Brictinensium; Ex quibus Eremitæ S. Ioannis statim acceptarunt statutum, vt Alex. IV. in hac bulla testatur. Cōstat quinto Alexandrum præcepisse, vt omnes Eremitæ taliter vniti, & alij, qui nigras penitus, vel albas cucullas, non portarent, vsq; ad festum omnium sanctorum, proximè venturum nigri prorsus coloris, cucullas assumerent.

Quartum.

f Lib. 12. contra Faustum in fine.

Quintum.

263 Recursus Eremitarum ad sedē Apostolicam eiusdē-que prouisio.

Occasione huius præcepti, Episcopi, ad quos literæ datæ fuerant, prędictos Eremitas intendebant obligare; vt baculos portarent, & quædam alia facerent, & super hoc nonnullos processus efformarunt: At super hoc dicti Eremitæ petierunt sibi per Apostolicā sedem prouideri; expedijt tunc Alexāder alias literas, quas adduxit M. Marquez[g] tu verò infra adducis.[h] In ijs ergo (quæ datæ sunt Anagniæ Idibus Octobris anno 2. Pontific. atq; adeò Christ. 1256.) pōtifex plura facit, primò declarat suæ intentionis tantùm fuisse obligare prædictos Eremitas ad deferendum cucullas nigras duntaxàt, & non ad alia. Secūdò præcipit, vt Episcopi infra octo dies, reuocent processus habitos huiusmodi occasione. Tertiò protogat terminum assumendi cucullas nigras, vsq; ad festum Resurrectionis Dominicæ proximè futurum, quòd incidebat in An. 1257. Quartò demiq; sic præcipit. *Ex tunc vero ipsos tantummodò ad assumendum, & deferendum cucullas omninò nigras, tinctas*

g vbi supra. h Num. 13. pag. 65.

tinctas

tinctas, vel non tinctas, non ad aliqua alia compellatis. Bulla hæc extat Originalis in nostro Conuentu Romano, numer. 21. & apud Empoli in Bullario, & est tenoris sequentis.

264 *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, per Lombardiam, Tusciam, et Romandiolā, ac Taruisinam, & Anconitanam Marchias, Ducatum Spoletanum patrimonium B. Petri in Tuscia Campaniam, & maritimam, ac Regnum Siciliæ constitutis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Literas nostras, vobis direxisse meminimus sub hac forma Alexander &c.* (hic inserit literas, quas habes in hoc §.4. num. 16. pag. 56.) *datum Anagniæ 15. Cal. Iuly.* (vt tu habes vel 8. Cal. Iulij, vt habet Marquez, & Empuli in Bullario pag. 23.) *Pontificatus nostri anno 2. Vos itaq; authoritate literarum ipsarum prædictos Priores, & Eremitas (prout ex parte ipsorum fuit propositum coram nobis) ad portandum baculos, & facienda quædam alia, quæ in narratione literarum huiusmodi continentur, compellere intendentes super hoc monuistis eosdem, vel proponitis admonere, & quidam vestrum in eos, nisi hoc infra idem festum omnium sanctorum adimplere curauerint, excommunicationis, suspensionis, & interdicti promulgarunt sententias, vel promulgare intendunt; super quo dicti Priores, et Eremitæ petierunt sibi per sedem Apostolicam salubriter prouideri. Quia vero nostræ intentionis extitit, vt præfati Priores, et Eremitæ ad assumendum vsq; ad prædictum festum iuxta prædictum statutum nostrū nigras duntaxat, & nullas alias, coloris alterius cucullas ab eis abiectis aliis deferendas tantummodò, & non ad alia per easdem literas cogerentur, volumus, & vniuersitati vestræ in virtute obedientiæ, per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, vt singuli vestrum infra octo dies post receptionē præsentium processus suos contra memoratos Priores, & Eremitas, vel eorum aliquos occasione huiusmodi habitos, sublato cuiuslibet difficultatis, & dilationis obstaculo, studeant reuocare. Alioquin ex tunc processus huiusmodi reuocamus, & eos decernimus nullos esse. Vobis etiam vniuersis, et singulis inhibemus, ne vsq; ad festum, Resurrectionis Dominicæ proximè futurum contra sæpe dictos Priores, & Eremitas, vel ipsorum aliquem authoritate prædictarum literarum aliquatenus procedatis: Ex tunc verò ipsos tantummodò ad assumendum, & deferendum cucullas omninò nigras, tinctas, vel non tinctas, non ad aliquā alia compellatis. Datum Anagniæ Idibus Octob. Pontific. nostri Anno 2.* atq; adeò Christi. 1256.

Bulla Alexādri IV pro dictā prouisione.

265 Ecce modus, quo nostri Eremitæ suam causam agebant, recurrendo scilicet ad sedem Apostolicā, vel appellando, vel supplicando, vel petendo, vt ipsis de remedio salubri prouideretur, & tamen P. Daza in illos plura conuitia congessit, quæ falsò obiecta fuisse euidēter conuicit Marquez [a] nos autem de industria præterimus, dicentes cum Augustino [b] *Hanc opinionem* (seù potius Authoris liberum placitum, sinè vllo probabilitatis fundamento, aut apparētia) *etiam refellere pudet, ne videamur, & nos existimasse alicuius esse momenti, qui maluimus disputationem cohibere, quàm silentio præterire.* Rem tamen domino dimittamus, vt cum Laban ad Iacobum Genes. 31. possimus dicere, *intueatur, & iudicet dominus inter nos.*

Concluditur intentū, & refellitur aduersarij assertum.

[a] Cap. 4. §. 8. pag. 47.

[b] de bono perseuerantiæ cap. 11.

AD NVMERVM VIII.

Demonstratur nullam fuisse reluctationem aut renitentiam in aliqua ex congregationibus ordinis Eremitarum S. Augustini.

POst tot rescripta Pontificia, quæ adduxisti hucusquæ quasi deuicto hoste triumphans, subdis: *Nescio profectò, quid iure adeò claris responderi possit.* Iterumq; redis ad illam tuam validissimam argumentationem, nempe, *diplomata pontificia nihil aliud souant: nisi propterea assignari Eremitis huiusmodi habitum; vt distinguerentur manifestè à Minoritis, neque vllum habetur verbum de institutione huius habitus per S. Augustinum; neque hortantur Pontifices, vt veluti originariā, & tanquam suo instituto præscriptam per S. D. vestem suscipiant, quantùmque constipatis, & conquisitis hinc indè testimonijs illud Marquez probare contendat,* quia ea omnia dissoluuntur per apertas Pontificum narrationes. *Atq; hinc* (ais, offensas, & conuicia procul faciens) *illa tàm diuturna, tot annorum reluctatio, quæ non potuit tolli per tot Pontificum diplomata, adiectisq; censuras. Neque enim credendum est opus habuisse viros religiosos tot præceptis, & coactionibus, vt suo institutori obedirent in externis indumentis gestandis; si hæc ipsa illis assignasset.*

Aduersarij assertio.

Hæc est præcipua argumentationis moles, qua nos sœpe conaris vrgere; nescio tamen an tanta moles, vel suo pondere, vel quia sinè pondere, concidat. Dissoluimus, vel scidimus nodum hunc quam facilè. [c] Verùm quia argumentum repetis, dicamus, & nos iterum aliqd breuiter. Testimonia adducta à M. Marquez, & ea, quæ 267

Refellitur iterū quoad primum.

[c] In respō. ad nu 5. & 7. huius § 4.

nos

nos in responsione ad principium huius §. 4. adduximus, an probent nec ne habitum Augustinianum praescriptum ab Augustino, authoribus, picturis, & coelo ipso testibus, iudicet alius; nec tu, nec ego! Gaudeo tamen stare ex nostra parte Illustrissimum Card Baron. *a* dum agit de S. Fulgentio Episcopo Ruspẽsi. Neq; haec dissoluũtur Pontificum narrationibus. Cùm enim praescriptio ab Augustino facta, vt ex vita S. Fulgentij cap. 18. constat, & obseruauit Baronius *b* admittat tunicam corrigia praecinctã eius coloris, quem naturaliter lana daret: habitus Augustinianus admittebat colorem album, & sub albidum, nigrum, & fuscum: Atq; adeò Gregorius IX. determinans nigrum colorem, iam ab Eremitis S. Ioannis Boni electum, & alia, quae ipsi antea obseruabant, licèt non eodem modo, non rectè subiungeret pro ratione se eum habitum praefigere; quia erat à S. Aug. institutus; denotaret enim habitum, quem anteà portauerant, non fuisse à S. Augustino praescriptum. Atq; adeò mirum non est, quòd Eremitae Brictinẽses nollent colorem nigrum accipere (hi enim soli noluerunt) quia cõtendere poterant, suum colorem etiam esse iuxtà institutionem Augustini; & ob id opus fuit praeceptis, & coactionibus, vt colorem admitterent. Demonstremus, rem hanc exemplo manifesto, & iam superius adducto à simili. Si Pontifex praeciperet vt omnes Franciscani, tàm Conuẽtuales, quã obseruantes habitum Capucinum induerent. Velleśne Pontificem assignare pro ratione: quia is esset habitus à S. Frãcisco praescriptus? Equidem, vt credo nolles: quia indicaret habitum obseruantum, & Conuentualium non esse iuxtà formam à D. Francisco determinatam. Deinde, quamuis habitus Capucinorum sit institutus, vt verè est, à S. Francisco, nunquid obseruantes, & Conuentuales statim obedirent? non appellarent, non supplicarent, non se defenderent medijs licitis? liceret exinde inferre habitum Capucinorum nõ esse institutum à S. Francisco: quia Pontifex id non assignauit pro ratione; aut quia obseruantes, & Conuentuales indiguissent praeceptis, & coactionibus, vt habitum Capucinum admitterent; minimè gentium; sed tantùm liceret inferre habitum Capuccinorum, ita esse institutum à S. Francisco, vt tamen in sua institutione essentiali admiserit habitũ obseruantium, & Conuentualiũ; & id propter, ipsos velle suum pristinum habitum conseruare, sic ergo in nostro casu. Nollemus, quòd Pontifex assignasset pro ratione eum esse habitum à S. Augustino praescriptum: quia indicaret eousq; eos non portasse habitum à S. Doctore institutum. Neq; ex eo, quòd eam rationem non assignauerit, vel quia Eremitae nollent illum acceptare, licet inferre habitum determinatum à Pontifice non fuisse praescriptum ab Augustino; sed tantùm colligere poterimus habitum assignatum à Gregorio IX. ita etiam fuisse ab Augustino institutum, vt in sua institutione essentiali etiam admiserit habitum, quem antea portabant praedictae Cõgregationes, quae propter hoc pò terant velle suum antiquum habitum retinere, sicut, & voluit Congregatio Brictinensium, vel potiùs aliqui Fratres eiusdem Cõgregationis, non omnes (vt ostendimus in respons. ad num. 6.) quantùm ad colorem cucullarum.

a Tomo 6. anno 504.

b Vbi supra.

Verùm id, quòd absq; stomacho, & bile addidisti; *atq; hinc illa tam diuturna tot annorũ reluctatio quae non potuit tolli per tot Pontificum diplomata, adiectasq; censuras*; quamuis ex dictis sit satis superq; dissolutum, cùm constet, neq; fuisse reluctationem, aut renitentiam; sed dilationem durante appellatione, supplicatione, & obtentione Priuilegij Apostolici; eamq; non ab omnibus Congregationibus ord. Eremit. S. Aug. Sed ab ea solùm, quae appellabatur Brictinensiũ; Tamen oportet illud refellere; ne quòd iniuriosè dictum est, à simplicibus ignoranter credatur, opineturq; aliquis, quòd nescio, quis ex vestris somniauit parcat illi deus, vt in simili ait Bonau. *c* *qui primò hanc stultitiam cogitauit*. Eremitas nostros ante vnionem fuisse vagos, vel adeò irreligiosos, vt per tot annos renitentes, & reluctantes restiterint praeceptis, & censuris Apostolicis. Id autẽ praestabimus adductis Pontificum testimonijs eodem tempore datis, quae sanctitatẽ, & religionem nostrorum Eremitarum cõtestentur, vt contrà tuum, & tuorum testimonium dicere possimus. *d* *Habemus firmiorem propheticum sermonem*, nẽpe Apostolicum Pontificum Romanorum, qui de Congregatione Eremitarum S. Augustini, S. Ioannis Boni, & Brictinensium loquuntur. Scio ab Anno 1240. vsq; ad an. 1256. haberi 39. priuilegia ab Innocent. IV. & Alex. IV. his tribus Congregationibus concessa, quę ex nostro Archiuo Romano dedit Anno 1628. in lucem R.P. Fr. Laurentius de Empoli Procurator Generalis, inter Priuilegia Innocẽtij IV. sunt pro Congregatione Eremitarum S. Augustini vndecim,

268 Referuntur testimonia, quoad secundum ex Pontificũ testimonijs, qui Eremitarum Augustinẽsiũ eò tunc religionẽ, & sanctitatem contestantur.

c In Epist. ad Magistrum innominatũ eliminante errores contra Regulam B. Frãcisci fol. 370. pag. 1.

d 2. Petri c. 1.

ter Priuil. Innoc. IV. sunt pro Congr. Erem. S. Aug. vndecim, data An. 1243. 44. 48. 50. 51. 53. & 54. & pro Cógregat. Erem. S. Ioannis Boni tria, data An. 1253. & 1254. & pro Congreg. Brictinens. data annis 1247. 48. 49. 50. 52. 53. inter Priuilegia verò Alexand. IV. extant pro Eremitis S. Aug. quindecim data An. 1255. & 1256. pro Zãbonitis vnũ, datũ Anno 1255. Pro Brictinens. duo, data An. 1255. & 1256. Quæ omnia continent laudes nõ vulgares harũ triũ Cógregationũ. Ex his autẽ placuit aliqua de verbo ad verbũ referre, vt videat lector, quomodò stare possit renitentia, & reluctatio harũ Cógregationũ, quã illis Vuadingus adscribit, cum laudibus, & fauoribus Innocẽtij, & Alexandri IV. concessis eodem tempore, quo asseruntur fuisse renitentes, & reluctantes.

269 De congregatione Eremitarũ S. Aug. habemus nõnulla testimonia, quæ ex pluribus elegimus. Primũ habetur in supplemẽto Priuilegiorũ fratrũ minorũ fol. 124. ibi: *sequitur quadã Bulla, quæ fuit reperta scripta in quadã tabula in Ecclesia cuiusdã Monasterij ordinis S. Aug. in oppido appellato Carnatales, diœcesis Zamorensis.* Reperimus, & nos quoq; illã in Archiuo Curiæ Episcopalis Dertusensis, in registro anni 1458. vbi plura annexa continẽtur. Ibi inter ea habetur quoddam instrumentum à D. Ioannis de Aragonia, & de Nauarra Episcopi Oscensis, & Iaccensis, vbi fidẽ facit, se vidisse quãdã literas Apostolicas, seu bullas Originales, cũ quodã Mare magnũ, à sũmis Pontificibus emanatas, cõcessasq; in fauorẽ totius religionis S. Aug. & inter alias refert de verbo ad verbum Priuilegium Innocentij IV. tenoris sequentis.

Primum testimonium pro Cong. Erem. S. Aug.

270 *Innocentius Episc. seruus seruorũ Dei. Vniuersis Christi fidelibus præsentes literas inspecturis, salutẽ, & Apostolicã benedictionẽ. Quoniã, vt Apostolus ait, omnes stabimus ante tribunal Christi prout in corpore gessimus, siue bonũ siue malũ fuerit* (apud Empoli [a] ex transumpto publico, quod est in Archiuo nostro Romano n. 3. sic legitur, *siue bonũ fuerit, siue malũ oportet nos diem messionis extremũ &c.* & in sequ. aliqualis etiã est diuersitas.) *Nos messionis extremã misericordiæ operibus præuenire, & æternorũ intuitu seminare in terris, quæ reddente domino, cũ multiplicato fructu recolligere debemus in cælis, firmã spẽ fiduciãq; tenẽtes quoniã qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedictionib. de benedictionib. & metet vitã æternã. Cù igitur dilecti filij Gener. & Frat. Erem. ord. S. Aug. sicut ipsi nobis sua petitione mõstrarũt, domus, et Ecclesiæ eorũ non modica indigeãt reparatione, nec propriæ suppetãt facultates ad reparationẽ prædictarũ, cũ sit eis necessariũ pro ipsis piorũ suffragia fidelium implorare, tamq; sicut domos suscepimus nostrã protectione, & reparatione indigere noscãtur, nõ modicũ expediens fore, vt domus, et Ecclesiæ prædictæ cõgruis honoribus frequentẽtur, & reparẽtur, ac etiã cõseruẽtur, & vt Christi fideles libentiùs causa deuotionis cõfluant ad easdẽ, & ad reparationẽ, & cõseruationẽ prædictarũ manus prõptiùs porrigãt adiutrices, quo ex hoc ibidẽ dono cælestis gratiæ vberiùs cõspexerint se refectos, de omnipotẽtis Dei misericordia, & Beatorũ Petri, & Pauli Apost. authoritate confisi, omnibus verè pœnitentibus, et cõfessis, qui in Natiuitatis, Circũcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, necnõ Assũptionis, Natiuitatis, Annũciationis, Purificationis B. M. ac a Dominica Septuagesimæ inclusiuè, vsq; ad Dominicã in palmis et die Mercurij, die Iouis, et die Veneris hebdomada sancta, et Natiuit. B. Ioãnis Baptistæ, et Apostolorũ Petri, & Pauli, & solennitatũ Apostolorũ, et Euãgelistarũ, et in omnibus solemnitatibus S. Aug. et celebritate omniũ Sãctorũ, et per ipsarũ Festiuit. Epiphaniæ, Resurrect. Ascensionis, Pẽtecostes, necnõ Assumptionis, Natiuit. Annũciationis, Purificationis B. M. & Natiuit. B. Ioãnis, Apostolorũ Petri, et Pauli, prædictarũ festiuitatũ octauas præfatas Ecclesias deuotè visitauerint annuatim, et ad reparationem, & conseruationem prædictarũ manus porrexerint adiutrices, vt præfertur, singulas festiuitatum videlicet, & earũ octauas, & celebritates, & dierum prædictorũ, videlicet à Dominica Septuagesima vsq; ad Dominicam Palmarum, mille annos & totidem quadragenas Indulgentiæ: illorum verò trium dierum prædictorum diebus, quibus Ecclesias visitauerint, & ad reparationem, & conseruationem earũdem manus porrexerint adiutrices, plenariam indulgentiam omnium peccatorum suorum remissionem, & veniam, authoritate Apostolica tenore præsentium in Domino concedimus, præsentibus perpetuis futuris tẽporibus duraturis. Dat. Laterani 6. Cal. Maij, Anno Incarnationis Dominicæ 1245.* (debet dicere 1244.) *Pontificatus nostri Anno primo. Adem de porta maiori* (at in supplemento Priuilegiorũ Fratrum Minorum sic habetur: *Adem de Porta Gratiano, gratis de mãdato Domini nostri Papæ.*) *gratis de mandato Domini Papæ Innocentij IV. transsimus.* Apud Empoli [b] sic finitur: *Dat. Laterani 6. Cal. Maij Pontificatus nostri anno 1.*

Priuilegium Innoc. IV.

a pag. 165.

Antiquæ erãt Domus, & Ecclesiæ, quæ indigebant reparatione.

Erem. S. Aug. tẽpore Innoc. IV. celebrabãt plures festiuitates S. Aug.

Secũdum testimonium addúxit Marquez, estq; eiusdem Innocentij IV. Ann. 1252. tenoris huiusmodi (est que Originalis in nostro Archiuo Romano num. 13. & habetur in Bullario P. Empoli.[c]

Innocentius Episc. seruus seruorum Dei. Venerabilibus Fratribus vniuersis Archiep. & Episc. præsentes literas inspecturis salutẽ & Apost. benedict. Dilecti filij Priores, & Fratres Erem. S. Aug. ordi-

b In Bullario pag. 160.

Secũdum testim onitũ pro eod. Cong. c Cap. 3. §. 2. pag. 20. d pag. 181.

Aliud eiusdẽ priuil.

M bis

bis humiliter supplicarunt, vt eis construendi Ecclesias, & domos in terris, mansis, & possessionibus, quæ sibi à Christi fidelibus conferuntur, & attendendi, & celebrandi in eis diuina officia in Ecclesijs, & recipiendi Ecclesiastica sacramenta, licentiam de benignitate solita elargiremur. Vobis igitur quid locorum diœcesani existitis, in hac parte deferre valentes, vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eis concedatis licentiam postulatam sine iuris præiudicio alterius. Dat. Perusij 3. Nones Aug. Pont. nostri anno 10. atq; adeò Christi 1252. Habetur etiam apud Marquez [a] aliud Priuilegium Alex. IV. dat. Anagniæ 7. Cal. Iulij an. 1. Pont. atq; adeò Christi 1255. ad instar Innoc. PP. prædecessoris sui, vt possent ligatos censuris absoluere, & ipsos in fratres recipere. Et aliud apud eundem Marquez. [b] Dat. ab eod. Alex. IV. Anagniæ 16. Cal. Aug. Pont. an. 1. atq; adeò 1255. concedēs generali, qui eligebatur de trennio in triennium liberam administrationem, donec obtineret Confirmationem à Papa, vel à Richardo S. Angeli Diac. Card. eiusd. ord. Erem. protect. Et aliud apud eundem Marq. [c] quod est Alex. IV. dat. Viterbij die 12. Aprilis an. 1. sui Pont. quod extat in Archiuio Conuentus nostri Romani, ibi inter alia sic ait: *Sic ordo Fratrū Erem. S. Aug. à sui primordijs gratia operāte diuina, de virtute in virtutem successiuè profecit, quòd velut lignum fructiferum in Ecclesiæ agro plantatum flores profitens copiosiùs honestatis, & producēs vberiùs fructum vitæ præcelsæ, regularis obseruantiæ, sanctimoniæ, & præclaris virtutum operibus specialiter extitit insignitum. Datum Viterbij 4. Idus Aprilis Pontif. nostri anno 1.*

[a] Cap. 3. §. 1. pag. 10.

[b] pag. 18.

[c] Cap. 3. §. 4. pag. 26.

273 Tertium testimonium extat apud Eman. Rodriq. [d] estq; Alex. IV. dat. anno Christi 1255. laudesq; continet eiusdem religionis, & sic se habet.

Tertium test. pro eadem.

[d] In Cōpend. Priuil. Regul. pag. 165. in impress. an incipiētis anni 1616. in mari magno Sixti IV. pro ord. Erem. D. Augusti.

Alex. Episc. seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori generali, & vniuersis Prioribus, & Fratribus Erem. ord. S. August. sal. & Apost. benedict. Quantò studiosiùs diuinæ contemplationi vacatis domino famulando, tantò quieti vestræ libentiùs prouidemus. Cùm igitur, sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, nonnulli vestri grauaminis audiri frequenter super pensionibus, & exactionibus indebitis, vos & mansiones vestras multipliciter inquietent; Nos deuotionis vestræ precibus inclinati, authorit. Apost. vobis tenore præsentium indulgemus, vt ad receptionem, vel prouisionem alicuius in pensionibus, vel beneficijs Ecclesiasticis, aut ad solutionem collectarū, seu exactionum quarumlibet, vel vigesimæ cogi à nemine valeatis per literas Apostolicas impetratas, vel etiā impetrandas, absq; mandato Sedis Apostolicæ speciale facientes plenam, & expressam de verbo ad verbum de vobis, vestro ordine, & hac indulgentia mentionem. Nulli ergo omninò &c. Dat. Neapoli 13. Calend. Aug. Pontificatus nostri anno 1. atq; adeò Christi 1255.

274 Priuil. Alex. IV.

275 Quartum testimonium extat apud Marquez. [e] Estq; Alexandri IV. Dat. Anagniæ idibus Iulij, Pontif. anno primo, atq; adeò Christi 1255. in quo sic ait: *Odore suaui bonorum operum dilectorum filiorum Fratrum Eremitarum ordinis S. Augustini recreati, eos non immeritò fauore prosequimur, ea ipsis procurare diligenti solertia intendentes, per quæ authore Domino humilitatis eorum Collegium suscipere valeat incrementum, &c.* Quomodò ergo credi poterit ordinem Eremitarum Sācti Augustini renitentem, & reluctantem fuisse, præceptis Apostolicis ab anno 1240. vsque ad 1256. tam diuturnā tantorum annorum reluctatione; si eodem tempore Ann. 1243. 44. 48. 1250. 52. 53. 54. 55. & 1256. Innocentius IV. & Alex. IV. eundem laudibus efferunt, & 26. priuilegijs communiunt?

Quartum pro ead. testim.

[e] Cap. 3. §. 1. pag. 19.

De Congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni idem probabimus facile, electis etiam quibusdam testimonijs, supponendo id, quod suprà [f] euidenter ostēdimus; nempè ab anno 1252. ex præcepto Guillelmi de Flisco Card. Protectoris Congregationem S. Ioannis Boni simpliciter, & absolutè fuisse appellatam, ordinem Eremitarum, & in rescriptis Pontificijs eod. titulo insignitam. 276

[f] In resp. secūda obiect. nu. 3. §. 3.

Primum ergò testimonium cōstat ex instrumento Guillelmi eiusdem Card. Protectoris, confirmato per Innoc. IV. quod adduxit Marquez, [g] vbi Guillelmus 6. Calend. Ianuarij ann. 1252. sic ait: *Interea* (nempè sub Fr. Mathæo Generali Eremitarū S. Ioannis Boni, qui Anno 1249. in Capitulo generali Ferrariæ die 24. Octob. renunciauit generalatui) *duo fratres professionis prædictæ Lugduni ad Sedem Apostolicam venientes generalem curam ordinis vestri à domino Papa nobis obtinuerunt commutti, & Priuilegium quoddam commune, in cuius titulo scribebatur;* Priori fratrum Eremitarum S. Mariæ de Cesena, eique subiectis Prioribus, & fratribus vniuersis, *à Sede reportarunt eadem.* Quòd fuit Priuilegium primò obtentum sub eo titulo in prædicta Congregatione; Datum autem videtur post quatuor tempora aduentus, Anni 1244. in quo Innoc. IV. in prima creatione 12. Cardinalium Lugduni creauit Diaconū Card. S. Eustachij Guillelmum de Flisco suum nepotem in Conuentu generali; neq; multò post creationē Cardinalis Guillelmi id debuit accidere: quia Priuilegium datum 277

Primū testim. pro Congreg. Erem. S. Ioā. Boni.

[g] Cap. 13. §. 17. pag. 245.

datum est Lugduni, in quo Papa tantùm commoratus est, vsq; ad an. 1250. tū etiā; quia obtentum tempore Generalatus fr. Mathæi, qui renunciauit Anno 1249.

278 Secūdùm pro eadē testimonium. a In presenti numer. 19. pag. 60.

Secūdùm testimoniū à te adducitur a estq; tenoris huiusmodi. *Innocentius &c. Priori Generali, & vniuersis fratribus Ordinis Eremit. &c. Quantò studiosiùs diuinæ cōtēplationi vacatis, tantò vos ab ijs, quæ videntur vobis afferre dispendia spiritus, libentiùs reuocamus, & data Perusij 2. Idus Martij Anno 10.* atq; adeò Christi 1253.

279 Tertiùm pro eadē testimonium. b In Compēdio Priuilegiorū Regul. pag. 167. impressionis Antuerp. an. 1616. in mari magno Sixti IV priuilegium Innoc. IV.

Tertium testimonium habetur apud Emanuelem Rodriguez b confirmaturq; ab Eugenio IV. datis literis Florentiæ Anno Incarn. 1439. 3. Cal. Aprilis, Anno 9. Pontificatus, estq; huiusmodi. *Innocentius Episcopus. Seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori generali ord. Eremit, ac alijs Prouincialibus, & Conuentualibus Prioribus, Cōuentibusque, ac alijs fratribus vniuersis, sibi subiectis, tā præsentibus, quàm futuris, Eremiticā vitā professis in perpetuum* (est omninò idem titulus quem Guillelmus Card. Anno 1252. 6. Cal Ian. Perusii assignauit Eremitis S. Ioānis Boni, & Pontifex Innoc. IV. confirmauit Perusij 17. Cal. Maij anno 11. Pontif. (vt quidē habent) atq; adeò Christi 1254. quinq; mensibus paulò magis, vel minus antequam expediret Priuilegium, quod modò transcribimus) *salutem, et Apostolicā benedictionē. Religiosam vitā eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidiū; ne fortè cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur, quòd absit, piæ recordationis infringat. Ea propter dilecti in domino filij, vestris iustis supplicationibus clementer annuimus, et domos vestras, in quibus domino* (fortè, *diuino*) *mancipati estis obsequio, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, et præsētis Scripti Priuilegio cōmunimus. In primis siquidem statuimus, vt ordo Canonicus, qui secundū Deū, & B. Aug.*

Ante vnionē Anni 1256. obseruant regulā S. Aug. Eremitæ Zābonitæ.

regulam in domibus, ipsis institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quoscunq; hortos, et syluas, ac quæcunq; bona prædicta domus in præsentiarum iustè, ac Canonicè possidetis, in præsentiarū, apud Empoli pag. 335. apud quē ēt sūt ea, q̄ emēdam⁹) *ac in futurū Pōtificū cōcessione, largitione Regū, vel principū, oblatione fideliū, seu alijs iustis monitis* (fortè, *modis*) *præstāte domino poteritis adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Loca ipsa, in quibus præfata domus sita sunt, cū pertinentijs suis, videlicet cū Ecclesijs, hortis, pratis, nemoribus, vsuarijs, pascuis in bosco, & plano, in aquis, et molendinis, in vijs, et Semitis, ac omnibus alijs libertatibus, ac immunitatibus suis. Sanè Noualiū vestrorū, quæ proprijs manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, siuè de hortis, virgultis, & piscationibus vestris, nullus à vobis decimas, exigere, vel extorquere præsumat. Liceat vobis quoq; Clericos, vel Laicos, liberos, & absolutos, à seculo fugientes ad cōuersionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, vt nulli fratrum vestrorum post factam in domibus vestris professionem, fas sit siuè Prioris sui licentia de eisdem locis discedere; discedētem verò absq; communium literarum vestrarū cautione nullus audeat retinere. Quòd si quis forsā retinere præsumpserit, licitum sit vobis in ipsos fratres clericos; vel* (fortè deest, *laicos*; ita apud Empoli c) *regularem sententiā promulgare.* c pag. 336.
Insuper authoritate Apostolica prohibem⁹, vt nullus Episcopus, vel qualibet alia persona, ad synodos, vel Conuentus forenses, vos ire, vel in iudicio sæculari de vestra propria substantia, vel de possessionibus vestris subiacere compellat; nec ad domos vestras causa ordines celebrādi, causas tractandi, vel aliquos conuentus publicos conuocandi venire præsumat; nec regularē Prioris vestri electionē, impediat, aut de instituēdo, vel remouendo eos, qui pro tempore fuerint, contrà statuta ordinis vestri, se aliquatenus intromittat, illud adijcientes, vt scilicet Priores ipsi Episcopo (saluo ordine suo) obedire debeant, e contrà statuta sui ordinis authoritate sedis Apostolicæ confirmata, nullam obedientiā facere compellantur. Pro cōsecrationibus verò altariū, seu Ecclesiarū, pro oleo sancto, et quolibet Ecclesiastico Sacramēto, nullus à vobis, sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quidquā audeat extorquere; sed hæc omnia gratis, vobis Episcopi diœcesani impēdāt, alioquin liceat vobis, quoscunq; malueritis Episcopos Catholicos adire, gratiā, et communionem sedis Apostolicæ habentes, qui nostra freti authoritate, vobis quòd postulatis, impendant. Quòd si sedes diœcesanorum Episcoporum fortè vacauerit, interim omnia Ecclesiastica Sacramēta à vicinis Episcopis accipere liberè, & absq; contradictione possitis; sic tamen, vt ex hoc in posterum proprijs Episcopis nullum præiudiciū generetur. Quià verò interdū propriorū Episcoporū copiam non habetis, si quos Episcopos Romanæ sedis, vt diximus, gratiā, & cōmunionem habentes, & de quibus plenā notitiā habeatis, per vos transire contigerit, ab eis benedictionē Vasorum, & vestium, & cōsecrationem altarium, authoritate sedis Apostolicæ percipere valeatis. Cū autē generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis ianuis clausis, exclusis excōmunicatis, et interdictis, nō pulsatis cāpanis, dūmodò causā nō dederitis interdicto, suppressa voce diuina officia celebrare,

Chrisma verò, oleū, consecrationē altariū, seu basilicarū, ordinationes à diœcesanis suscipiatis Episcopis, siquidem Catholicè, & ritè gratiam, & communionem sacro sanctæ Romanæ sedis habuerint, & ea vobis voluerint, sinè prauitate aliqua exhibere. Prohibemus insuper, quòd infrà fines locorum vestrorum, nullus sinè assensu diœcesani Episcopi, & vestro, capellam, & oratorium de nouo construere audeat, saluis Priuilegijs Pontificum Romanorum. Adhæc nouas, et indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, alijsq; hominibus Ecclesiasticis, sæcularibus, vel(fortè, ve, ita apud Empoli a)*personis, à vobis omninò fieri prohibem⁹; sepulturamq; in Ecclesijs vestris liberam decernimus; vt eorùm deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illuc sepelire desiderauerint, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sūt, aut etiam publicè vsurarij, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorū corpora assumuntur. Præterea hortos, & siluas, ad ius Ecclesiarū vestrarum spectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi, & legitimè liberandi, de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, reuocandi, sit vobis de nostra authoritate facultas. Obeunte verò Generali vestro Priore, vel suorum quolibet successorum, nullus ibidem qualibet surreptionis astutia, seu violentia proponatur; nisi quem fratres communi cōsensu, vel eorū maior pars consilij sanioris secundū Deū, & B. Aug. regulam, prouiderint eligēdum. Paciq; & tranquillitati vestræ paterna in posterū sollicitudine prouidere volētes, authoritate Apostolica prohibemus, vt intrà clausuras locorū, nullus rapinam, vel furtū facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, vel violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, immunitates à prædecessoribus nostris*(fuerant Innocentij IV. prædecessores. Cœlestinus IV. qui tātum vixit 17. diebus ante coronationem. Gregorius IX. Honorius III. & Innocentius III.) *Romanis Pōtificibus, locis vestris concessas, nec non libertates, & exemptiones sæcularium exactionum à Regibus, Principibus, et alijs fidelibus rationabiliter vobis indultas, authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Decernimus ergò quòd nulli omninò hominum liceat præfatas domos temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integrè conseruētur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt; vsibus ordinis pro futura, salua sedis Apostolicæ authoritate, diœcesanorum Episcoporū canonica iustitia. Si quæ igitur in futurū, Ecclesiastica, vel sæcularis persona, hanc nostræ concessionis paginā, scienter contrà eā temerè cōtraire tentauerint* (fortè, tentauerit; ita lege.) *secundò, vel tertiò cōmonita, nisi reatum suū cōgrua satisfactione correxit* (fortè, correxerit; ita lege) *potestatis, honorisq; sui careat dignitate, reumq; se diuino iudicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat, & sacratissimo corpore, & sanguine Domini Redēptoris nostri Iesu Christi, aliena fiat, atq; in districto examine districtè* (fortè, districtæ; ita lege; sic enim habentur hæc tria apud Empoli b)) *subiaceat vltioni. Cūctis autem eisdem domibus, sua iura seruantibus sit Pax D. N. I. C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiat; & apud districtum Iudicem præmia æterna pacis inueniat. Amen. Datum Anagniæ per manum Guillelmi magistri Scholarū Parmen. S. R. E. vice Cancellarij 7. Idus Septembris, Indictione 12. Incarnationis Dominicæ Anno 1254. Pontificatus verò Innocentij Papæ IV. Anno 12.*

a Pag. 337.

Prædecessores Innocētij IV. concesserunt Priuilegia Eremitis S. Ioannis Boni.

b pag. 338.

280 Quis ergò credat Congregationē Eremitarum S. Ioannis Boni renitentē, & reluctantem fuisse præceptis Pontificijs, ab anno 1240. vsq; ad ann. 1256. tam diuturna tātorum annorum reluctatione, si eodem tempore anno 1249. vel antè; & deindè anno 1253. & 1254. et 1255. tam Innocentius IV. quàm Alexander IV. eam laudibus effert, Priuilegijs communis, & priuilegia suorū Prędecessorū cōfirmat.

Conclusio ex dictis.

281 Deniq; de Cōgregatione Eremitarum Brictinens. ord. S. Aug. id ipsum demonstrare non erit difficile, ex testimonijs Innocentij IV. quæ habentur apud Marquez c Primum est tenoris sequentis.

primum pro Congregatione Brictinensi ex bulla Innocentij 4. testimonium.

c Cap. 3. §. 2. pag. 21.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio I. S. M. in via lata Diacono Cardinali (is erat Octauianus Vbaldinus, Florentinus, quē Innocentius IV. in prima creatione duodecim Cardinal. Lugduni in Concilio Generali in quatuor tēporibus aduētus an. 1244. creauit diaconū Cardinalē S. Mariæ in via lata, testè Onuphrio d & obijt mense martio, An. 1272. cū adhuc esset Diaconus S. Mariæ in via Lata; atq; adeò in hoc Priuilegio, & sequenti per errorē ponitur, *dilecto filio I.* cū potiùs debeat dicere; *Dilecto filio O. I. Apostolicæ sedis legato, salutem, & Apostolicam benedictionem. Insinuarunt nobis dilecti filij Prior, & vniuersi fratres Eremitæ de Brictinis ord. S. August. quòd Prior Ecclesiæ S. Mariæ Magdalenæ, in valle de Petra, Bononiensis diœcesis, ad frugem vitæ melioris aspirans de sui Conuentus voluntate, & vnanimi consensu in manibus dicti Prioris de Brictinis pro se, ac præfato Conuentu, saluo omnia Iure venerab. fratris nostri Bononiensis*

d De Pontificibus, & Cardin pag. 148. & 159.

uiensis Episcopi fecit obedientiam manualem B. Aug. regulam, et constitutiones, ac obseruantias eorundem seruaturum perpetuò pro se, et suis fratribus se promittens. sicut in publico instrumento confecto exindè plenius dicitur contineri. Cùm autem Priorem & Eremitas huiusmodi, pro religionis suæ meritis, affectu prosequamur in Domino Speciali, dicto Episcopo preces direximus, & mandatum, vt quod in hac parte intentione salubri factum esse cognoscitur, pro diuina, & nostra reuerentia, gratum sibi constituens, et acceptum id prout spectat ad ipsum confirmare nò differat, & super hoc tibi etiam, cum requisitus à te fuerit, reuerenter intendat, ita quòd ex hoc processu temporis, gratiori apud nos meruisse gaudeat incremēta fauoris. Quò circà discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eundem Episcopum sicut efficacius poteris, vt mandatum nostrum compleat, exhorteris; nobis quod super hoc feceris, & inueneris scripturus; Datum Lugduni 15. Cal. Iulij. Pontificatus nostri Anno 4. atq; adeò Christi 1247.

Pontifex laudat merita Eremitarū Brictinensium.

Pontifex præcipit Cōfirmari transitū Benedictinorū ad Brictinēses

283 Secundū pro eadē testimonium ex alia eiusdem Innocentij Bulla.

Secundum testimonium est eiusdē Innocentij IV. datum anno 1249. in quo eidem legato rem totā committit, quia Episcopus præceptū Pontificium exequi differebat. Est autem huiusmodi.

284 *Innocentius Episcopus. Seruus seruorū Dei: Dilecto filio. I.* (debet dicere. O.) *S. Mariæ in via lata Diacono Card. Apostolicæ sedis Legato, salutem, & Apostolicam benedictionem. Dilecti filij Prior, & Fratres Eremitarum de Brictinis ord. S. Aug. Fanensis diœcesis, nobis exponere curarūt; quòd cùm Prior, & fratres domus S. Mar. Magdalenæ de Valle Petræ ord. S. Benedicti. Bononiensis diœcesis incorporari eorundem Eremitarum domui, & ordini affectarent, tibi direximus scripta nostra, vt venerabilem fratrem nostrum Bononiensem Episcopum monere, ac inducere procurares; quod fratres dictæ domus S. Mariæ Magd. ordini, & domui dictorum Eremitarū incorporare studeret. Sed eodem Episcopo à te super hoc monito diligēter id nō posse fieri propter diuersitatem ordinum asserente, ad supplicationē eorundem Prioris & fratrum Eremitarum asserentium, quòd ipsi propter Constitutiones eorum ordinis, longè arctioribus, quam dicti fratres S. Mariæ Magdalenæ obseruantijs astringūtur, iteratò tibi nostris dedimus literis in mādatis, vt si ordinem prædictorū Eremitarum ordine fratrum eorundē S. Mariæ Magdalenæ, ex cōstitutionum additione tibi arctiorē esse constaret, super incorporatione, siuè vnione prædictis, præfati Episcopi irrequisito assensu, & ipsius in omnibus Iure saluo, dispensatiue procederes, prout videris tuo circūspectio expedire, & licèt huiusmodi negotium dilecto filio Magistro Vbaldo subdiacono, & Capellano nostro duxeris committendū, in ipso tamē nullus habitus est processus. Quarè præfati Prior & fratres humiliter nobis supplicarunt, vt nè in ipsorum præiudicium factum huiusmodi protelætur, incorporationem, siuè vnionē præfatam fieri de benignitate sedis Apostolicæ mandaremus. Quocircà discretioni tuæ per iterata scripta mandamus quatenus super incorporatione, siuè vnione præfatis procedas, iuxtà traditam tibi formā; Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Datum Lugduni 8. Idus Decembris Pontificatus nostri anno* 7. atq; adeò Christi 1249.

Tertium testimonium est eiusdem Innocētij (adducitur à M. Marquez a) & sic se habet. *Innocentius Episcopus seruus seruorū Dei. Venerabilibus fratrib⁹ Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis Decanis, Archidiaconis, et alijs Ecclesiarum prælatis, ad quos literæ istæ peruenerint, salutem, & Apostolicam benedictionem. Ad opera pietatis nō credimus vos inuenire difficiles, ad quæ tenemini per vos ipsos. Rogamus itaq; sinceritatem vestram, & hortamur attentè per Apostolica vobis scripta districtè præcipiendo, mādantes, quatenùs dilectos filios fratres Eremitas de Brictinis ord. S. Aug. qui deuotis obsequijs insistentes, non habent vndè valeant sustētari, pro diuina, & nostra reuerentia cōmendatos habētes, eis, cum ipsi, vel eorū nuncij ad partes vestras accesserint, non inferatis, nec permittatis super eleemosinis colligendis ad sustētationem ipsorum ab aliquibus inferri molestiam aliquā, vel grauamen, ita quòd eis, præter diuinæ retributionis meritū, possitis à nobis nō immeritò cōmendari. Datū Lugduni 4. Nonas Iulij. Pontificatus nostri anno* 6. atq; adeò Christi non 1247. (non die 4. Maij, vt Marquez habet vbi suprà per errorē impressoris; sed die 4. Iulij) sed 1248. quia electus fuit Octauo Cal. Iulij Anno 1243. Quinimò, & idē Innocentius prædictis Eremitis Brictinensibus ord. S. Aug. cōfirmauit bullā Gregorij IX. quæ eorū constitutiones Apostolica authoritate roborauerat; id autē præstitit Innoc. (vt testaris b) Lugd. 15. Cal Octob. An. 8. sui Pōtificat⁹, atq; adeò Christi 1250 & habentur in eius regesto, sub num. 83.

285 Tertium pro eadē testimonium ex alia eiusdē Innocentij Bulla.

a Cap. 14. §. 8. pag. 170.

b §. 4 nu. 13. pag. 33.

Repetā hic etiā id, quod de Cōgregationibus Eremitarū S. Aug. & S. Ioānis Boni suprà dixi. Quis credat Congregationē Eremitarū Brictinensiū, renitentē, & reluctātē fuisse decretis Pontificijs, ab An. 1240. vsq; ad An. 1256. tā diuturna tantorū annorū reluctatione; si eodē tēpore Anno 1247. 1248. & 49. & 1250. 52. 53. 55. 56. Innocētius IV. & Alexād. IV. prædictos Eremitas pro religionis suæ meritis affectu

286 Conclusio ex dictis.

M 3 prose-

prosequtur speciali, & iteratis vicib⁹ præcipit admitti trāsitū Cōuentus Monachorū S. Benedicti ad ordinem eorum Eremitarum? Hæc est illa reluctatio, quam passim repetis. Hæc est illa renitentia, quam tertio quoq; verbo inculcas? Hæc est illa tam diuturna tātorum annorum reluctatio, quæ non potuit tolli per tot pontificū diplomata, adiectasq; censuras; sic tu loqueris, sicq; locutus non dissimiliter fuerat R.P.F. Antonius Daza, quem conuicit M. Marquez [a] At verò lōgè aliter loquuntur Innocentius IV. & Alexander IV. (*cognosce magnificentiā laudis* (vt alibi dixit Augustinus [b]) *ex dignitate laudantis*) vt quodammodò possimus accomodare illud Augustini [c] *vsq; adeò permiscuit ima summis longa dies, vsq; adeò tenebræ lux & lux tenebræ esse dicuntur, vt videant Pelagius Cælestius, et Iulianus, & cæci sint Hilarius, Gregorius, Ambrosius?* *Eligat quisq; quod placet* (cum Aug. dixero [d]) *& si contra Cælestia fulgura mendacij terreni fumus aliquid præualet, dimisso Cœlo euanescat in ventos.*

a cap. 4. §. 6. & 7.
b In serm. de decollatione D. Ioannis.
c Lib. 2. contra Iulianum cap. 10.
d Lib. 1. contra Parmenianum cap. 1.

AD NVMEREM IX.

Ostenditur ex Bullis adductis non conuinci habitum ordinis Augustiniani non deriuari ab Augustino.

287 Assertio, & intentum aduersarij.

AD id præcipuè has retulimus bullas, inquis, vt ostenderemus neq; habitum, neq; corrigiam Eremitarum, originem habuisse ab Augustino, sed ab exorta illa controuersia, & illius temporis Pōtificibus, maximè à Gregorio, eiusq; legatis, vt habet Innocent. IV. in bulla, *sanè ad audientiam &c. Quid adhuc egemus testibus, quid amplius in hac re desideramus.*

288 Retunditur. e Matth. 26. & Marci 14.

Quid adhuc egemus testibus, inquis, & in qua causa dicta sunt hæc verba? sanè in causa contra Iesum [e] & in qua testimonium quærebatur, nec inueniebatur, & in qua tandem venerunt duo testes, sed falsi, & in qua adhuc testes, qui rem probarent, non erant; & in qua Pontifex scidit vestimēta sua, non Christi. *Quod altiori mysterio factum est*, ait Beda. [f] *cùm tunica domini, nec ab ipsis qui eum crucifixere militibus, scindi potuerit*, soliditas enim Ecclesiæ, quæ vestis sui redemptoris solet appellari, nūquam valet dirrumpi. Ea ergò verba à te ex Pontificis ore mutuata in causa, tam iniqua, te non bonam causam agere, neq; tunicam discipulorum Christi filiorum Augustini disrumpi posse, non leui indicio persuadent.

f In cap. 14. Marci.

Neque bullę à te relatæ, id, quòd cupis, ostendunt, vt ex dictis huc vsq; legentibus constabit. Vt dicere possimus, cum Augustino [g] *Nouimus hæc quidem, sed huic quomodò suffragentur ad id, quòd asseris non videmus. Sed quærat, alius, et fortassis inueniat. Nam hoc istis testimonijs, quæ tum posuit, non probatur.* Monstrauimus nempè [h] pluribus habitum nostrum, & corrigiam habere authorem Augustinum. Modò ostendemus antiquiorem esse quàm exortam controuersiam, & statuta Pontificis Gregorij IX. & eius in Lombardia Legatorum, id ergò non pluribus sed purpuratis testibus comprobemus. *Eorum ergò* (vt cum parente Augustino dixerim [i]) *appende sententias. Nolo esse plures, vt eas te pigeat numerare. Sed non sunt leues, vt eas de digneris appendere; imò tam sunt graues, vt te videam, sub earum onere laborare.* Ex ipsis testibus, & testimonijs, quibus nos impugnas, te ipsum, conuincemus. Primò ex ipsa Greg. IX. Bulla, quam Marquez [l] & tu ipse [m] ad verbum adducitis, ibi. *Dudum apparuit in partibus Lombardiæ religio, cuius professores vocati Eremitæ fr. Ioannis Boni ord. Sancti August. nunc succincti tunicas cum corrigijs, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebant*, & infra. *Ad vtrorumque quietem prouidimus statuendum, vt Prior, & vniuersi ac singuli fratres prædicti Ordinis Sancti August. in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris, quorum altero, videlicet nigro, iam electo ab eis; ipsos volumus manere contentos, largas, & protensas manicas quasi ad instar cucullarum, & desuper ipsa ferant peramplas corrigias &c.* ergo antè huiusmodi statutum fratres Eremitæ Sancti Ioannis Boni, cùm primò apparuerunt in Lombardia, tunicas ferebant albi, vel nigri coloris, præcinctas corrigijs. Non ergò habitus, & corrigia Eremitarum Sancti Ioannis Boni ortum habuit ab exorta controuersia, & Pontifice Gregorio IX. eiusq; legatis, licèt aliqua accidentalia determinata fuerint in eius Bulla. Et Confirmatur ex Constantio Laudensi in vita Sancti Ioannis Boni [n] vbi loquitur de Sancto Ioanne Bono, paulò post primum accessum ad Eremum Cæsenatensem, ibi. *Si ristrinse con nouo voto all'habito della cappa nera, con la cintura di cuoio di che già vestiua Agostino Santo.* Hoc autem, vt latè ostendimus [o] ad minùs accidit Anno 1208. vel 1209. ergò habitus, & corrigia Eremitarum Sancti Ioannis Boni ordinis Sancti Augustini non habuit

289 Refellitur.
g Lib. 1. de anima, & eius origine cap. 4.
h In responsione ad principium huius §. 4.
Habitum Eremitarū corrigiam esse antiquiorē statutis Gregorij IX. probatur primo ex ipsa eius bulla.
i Lib. 2. cōtra Iulianū cap. 10.
l Ca. 3 in principio pag. 16.
m in hoc § 4 nu 3 pag 42.
Conf. ex Cōstantio Laudensi.
n Lib. 1. cap. 2 pag. 4.
o In respons. ad tuum §. 1.

habuit exordium à decreto Gregorij IX. eiusq; legatis.

290 Probatur secũdò ex alia eiusdem Greg. ex Bulla.

Secundus ex Bulla Gregorij IX. data Perusij 3. Idus Martij anno VIII. Pontif. atq; adeò Christi 1235. ante exortã controuersiam, quam adduxit Marquez [a] in ea Pontifex confirmat statutum antea editum ab Eremitis Brictinensibus ord. S. Aug. & inter alia ibi sic habetur. *Laudabiliter statuistis, vt fratres vestri ordinis de colore, seu valore vestrum minimè contendentes, semper in eis vilitatem obseruent, & quatuor tunicis, vna cuculla, & duobus scapularijs sint contenti. Item quilibet frater cingatur desuper ampla corrigia non consuta, & illa contentus existat.* Hocq; statutum ab Eremitis ipsis editum, & à Greg. IX. confirmatum refertur in alia Bulla Gregorij IX. quam nouiter edidisti [b] ibi. *Non obstante statuto de ferendis corrigijs super cucullis ab eis edito, & per nos vt dicitur, confirmato.* Quòd rursus fuisse confirmatum ab Innocentio IV. Lugduni 15. Cal. Octob. anno 8. Pontific. atq; adeò Christi 1250. & haberi in eius regesto sub num. 83. testaris [c] Non ergo habitus, & corrigia Eremitarum Brictinensium ortum habuit post controuersiam exortam cum Minoribus à Gregorio IX. eiusq; legatis: cùm ante illam anno 1235. confirmatum fuerit prædictum statutum ab ipsis editum.

a Cap. 14. §. 8. pag. 268. in suo libro de Origine Fratrum Eremit. ord. S. Aug.

b In hoc §. 4. nu. 8. pag. 47.

c Hic num. 13 pag. 53.

291 Idem probatur de Eremitis Cõgregationis S. Aug.

Idem etiam tenendum est de Eremitis Cõgregationis S. Augustini, quibus Ricardus Card. protector Anno 1253. cucullas nigras corrigijs cinctas, habito cõsilio quorundam fratrum discretorum ex ipsis determinauit. Quis enim credat discretos fratres Eremitas S. Augustini cõsuluisse; vt habitum pristinum eiusdem Congregationis Augustinianæ dimitterent, & nouum assumerent; & non potiùs, vt antiquum retinerent quibusdam accidentalibus additis, quibus differrent manifestè ab alijs ordinibus, certo & determinato habitu ab ipsis assignato, nempè, non relicta cuilibet libera facultate vtendi albis, vel nigris testibus prout voluisset, sicut vtebantur Eremitæ S. Ioãnis Boni, & adhùc vti poterant Eremitæ S. Guillelmi, qui secũdùm sui ordinis instituta portabant laneas cucullas, vsq; ad iũcturam pedis coloris naturalis ipsius lanæ latis circumcinctas corrigijs, baculosq; in manibus, & in pedibus calceamenta gestabant, vt constat ex Bulla (quam refert Sampson Haius [d] & Marquez [e]) Innocentij IV. data Lugduni Nonis Ianuarij Anno 6. Pontificatus, atq; adeò Christi 1249. & nos quoq; supra [f] retulimus.

d lib. de veritate vitæ, & ord. S. Guill. pag. 74.

e ca. 13. §. 15. pag. 252.

f In respõs. ad principiũ huius §. 4.

292 Ex clausula Innoc. IV. oppositũ nõ cõstare conuincitur.

Neq; oppositum probatur ex clausula Innocẽtij IV. quã tanquam vnicum asylũ elegisti [g] appellans eam Bullam, *sanè ad audientiam*, cùm tamen incipiat, *Admonet nos*, & instrumentũ Card. Guillelmi Protectoris, Incipit, *Variam ordinis vestri*; ibi. *Et quia eorum* (scilicet Eremit. S. Ioannis Boni) *habitus, qui habitui fratrum Minorũ videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodò suscitabat, de mandato & authoritate duorum Cardinalium, qui tunc in partibus Lombardiæ legationis fungebantur officio, nigrum, quem gestatis adhuc habitum elegerunt*, efficacissima sanè conuictio, ad probãdum habitum, & corrigiam Eremitarum S. Aug. ortum habuisse à Greg. IX. eiusq; legatis post controuersiam exortàm cum Minoribus; & tamen in ea nulla fit mentio de corrigia, tantùm fit mentio de colore nigro electo ab ipsis Eremitis de mandato legatorum. Cùm enim ipsi ex sua institutione possent, vti colore albo, vel nigro, legati pro bono pacis ad terminandam litem, & discordiam præceperunt ipsis, vt ex illis duobus coloribus, quibus vti poterant, vnum eligerẽt; illi autem nigrum colorem, quo videtur vsus Augustinus elegerunt.

g In hoc §. 4. nu. 3. & 18.

293 Sed quoniam sæpè, hæc Bulla Innocentius IV. tàm à te, quàm à nobis allegatur, pluresq; ex illa nos manifestas probationes desumpsimus, placuit illã ex M. Marquez [h] verbatim, licèt longam, transcribere, vt suprà promisimus, vt autem testatur Emporli [i] Extat in nostro Archiuo Romano, vnde illam extraxit Illustrissimus Dom. Fr. Augustinus de Iesu Archiepiscopus postea Braccarens. & deuenerat ad manus Illustrissimi, & Excellentissimi Principis D. Fr. Alexij de Meneses, Lusitaniæ Proregis, & Archiepiscopi Braccarensis. Duplex hoc lumen ex Eremitica D. Aug. familia prodijt, vt toti orbi luceret. Eandem haberi in Regesto Innocentij Quarti sub anno 10. num. 635. fol. 263. pag. 2. Vuadingus testatur [l] Non possum autẽ non obseruare plures ex his bullis, quæ nobis fauent, reperiri apud Patres ord. Seraphici, qui nobis hæc bella mouent, vel ab ipsis inuentas referri, vt dicere posimus, quod B. Petrus Damianus, [m] dixit. *Prouida redemptoris nostri dispensatione diuinitùs agitur, vt quasi ad seruandam legis domum Iudæorum reliquiæ seruentur, vt ipsi quodã modò nostri sint scrinarij, & libros coelestis eloquij in eadẽ, in qua cõdita sunt, lingua, vbique terrarũ ferant; quatenus ipsi, qui nobis inimici sũt, si quãdo scrupulus dubietatis emerserit omne nobis ambiguum tollant &c.* Nam nisi illud

h Ca. 13. § 17. pag. 245.

i pag. 176.

l In suo Apologetico § 3. nu. 6. pag. 13.

m Lib. 2. Epist. 13 pag. 38.

accederet testimonium, quod apud nos scribitur, quodammodò putari posset esse figmentum, sed cùm illud testimonium adhibetur, illicò dubietas tollitur. Est autem Innocentij IV. Bulla tenoris sequentis. ...

294 Bulla Innocentij IV.

Innocentius Episcopus Seruus seruorum Dei. Vniuersis Prioribus, & Fratribus Ord. Eremit. salutem, & Apostolicam benedictionem. Admonet nos cura suscepti regiminis, & authoritas Pontificalis inducit, vt et plantare sacram religionē, & plantatam fouere summoperè debeamus. Quòd vtilius tunc exequimur, si ea quæ sunt recta nutrimus, & corrigimus, quæ profectū virtutis impedire noscūtur. Quia verò diuersitas formæ quā fratres vestri ordinis olim in profitendo, & eligēdo sibi Priorem generalem seruabant, diuersitatē inducebat etiam animorum, & per cōsequens scādalum generabat, post diuersas electiones, & concessiones factas de Prioribus in ordine ipso, & diuersos processus super his habitos: Nos ad quos spectat errata corrigere, ac nutrire directa, paci, & tranquillitati vestræ paterna solecitudine prouidere, dilecto filio nostro Guillelmo S. Eustachij Diacono Card. cui dudum generalem curam ordinis prædicti commisimus, examinationem electionis celebratæ in Generalem Priorem eiusdem ordinis de dilecto filio Fr. Lamphranco Mediolanensi, tunc Priore domus vestræ Bononiensis, & processuum eorundem duximus committendam. Cum igitur idem Card. de mandato, & authoritate nostra electionē de præfato Fr. Lamphranco, quia eā inuenit celebratam Canonicè, confirmata, super professione, ac electione, necnon, & nominatione Prioris generalis ipsius ordinis faciendis de cætero, ac alijs articulis eadem authoritate statutum edidit prouidū, & honestum; prout in ipsius Card. literis inde confectis plenius continetur. Nos vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodē Cardinali super hoc factum est, ratum, & gratum habentes, id authoritate Apostolica confirmamus, et præsentis scripti patrocinio communimus, tenorem literarum ipsarum præsentibus de verbo ad verbum inseri facientes qui talis est.

295 Tenor literarū Guillelmi Cardinalis S. Eustachij.

Guillelmus miseratione diuina S. Eustachij Diaconus Cardinalis, Religiosis viris, & dilectis in Christo vniuersis Prioribus, & fratribus ord. Eremit. tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuū. Variam ordinis vestri formam, in profitendo, & in eligendo sibi Rectorem generalem sectantes, in variam inter se dissensionis materiam inciderūt. Propter quòd necessarium extitit in hac parte vobis, & eidem ordini, per Apostolicæ sedis prouidentiam subueniri. Sanè ad audientiam D. Papæ peruenit, quod bonæ memoriæ Fr. Ioannes Bonus . . . . *in ordine vestro primā apud Budriolum Cæsenaten. diœcesis, de concessione diœcesani loci eiusdem domum incepit; & dū*

Nō potuit legi, vt Marquez pag. 241.

fama conuersationis ei ss per loca vicina crebresceret, & plurimi conuerterentur ad eum, Ecclesiam in honorem B. Mariæ Virginis construxit ibidem. Crescente autem numero, & merito eiusmodi conuersorum, religio vestra per eos in diuersis partibus in quibus mansiones construxerant (Iordanus a habet; *construxerunt*) *extitit propagata: Cùm autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulam non haberent, quidam ex ijs accedentes ad sedem Apostolicam, obtinuerūt ab ea B. Aug. regulā sibi dari, & ex tunc ceperunt in Regularibus obseruantijs instrui, & regulariter se habere, & quia eorum habitus, qui habitui fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodò suscitabat, de mandato, & authoritate duorum Card. qui tunc in partibus Lombardiæ legationis fungebantur officio, nigrum, quē gestatis adhuc, habitum elegerunt. Qui cùm iam vocarentur fratres Eremitæ. Ioannis Boni ord. S. Aug. nouitij, qui recipiebantur ab eis, profitebantur hoc modo. Ego* N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori Frat. Eremit. S. Mariæ de Cesena, tuisq; successoribus, vsq; ad mortem secundum Regulam B Aug. & Constitutiones fratrum istius loci; *In hac verò forma professionis, vbi dicebatur*, istius loci, *authoritate generalis Capituli eorundem fratrum* istius ordinis, *postmodùm dictum fuit. Cumq; dictus frater Ioannes Bonus, qui per plures Annos fratribus prædictis præfuerat, et fratres ijsi eidem tanquā institutori ordinis ipsorum* (appellatur institutor ordinis, quia erat institutor illius Congregationis, sicut Honorius III. bulla data Later. 16. Cal. Ian. anno 5. Pontificatus loquens de Abbate Ioachimo, ait. *Qui Pater, & institutor fuit ordinis eorundem*, nempe Cōgregationis Florensis, quæ fuit, & est Ramus ord. Cisterciensis, vt habet Fr. Franciscus Biuar Cisterciensis b) *reuerenter intenderent; curæ ipsorum, quæ per excrescentem numerositatem subditorū excreuerat, cedere aspiraret, Fr. Matheo, & quibusdam alijs fratribus suis assumptis ad Episcopum Cæsenatensem accessit, qui Episcopus dictum fratrem Matheum Præsentatū sibi ab eisdem Fr. Ioanne Bono, & alijs, in Priorem dictæ domus, & per hoc in generalem totius ordinis, sicut dicitur, cōfirmauit. Quo in religione prædicta annis pluribus tanquam Generali Priore generaliter ministrante quamplures intrauerunt religionem eādem, & secundùm formā præscriptam professionis, quamquam nonnulli ex eis Fr. Matheo prædicto simpliciter tanquam Generali Priori, nō tanquam Priori S. Mariæ de Cæsena, se profiteri principaliter crederent, sunt professi. Interea duo fratres professionis prædictæ lugduni ad Sedē Apostolicam venientes, generalem curam ordinis vestri a*

Vuadingus verò §. 2. n. 6. pag. 12. ait ibi in ea lacuna haberi. Primus. Empoli &c legit. Quod bonæ mem. ... in ordine vestro primùm apud Budriolum &c.

a Lib. 1. cap. 8.

Quomodo profitebantur Eremitæ Cōgregationis B. Ioannis Boni.

S. Ioānes Bonus Generalis Eremitarum sub regula Aug. per plures annos.

b In Apologetico cōtra Pēnotū §. 1. nu. 3. pag. 49. et §. 6. pag. 183.

Fr Mathæus successor S. Ioannis Boni in Generalatu præfuit annis pluribus in ea dē Congregatione.

Guillelmus de Flisco Card. Diacon. S. Eustachij, Lugduni. factus protector Cō-

gregationis Eremitarũ S. Ioannis Boni circa Anno 1247. paulo magis aut minus.

stri à Domino Papa nobis obtinuerunt committi, & priuilegium quoddam commune, in cuius titulo scribebatur, Priori fratrum Eremitarum S. Mariæ de Cæsena eiq; subiectis Prioribus, & fratribus vniuersis, *à sede reportarunt eadem. Prædictus deniq; frater Mathæus prudenter attendens, quod in administratione curæ, quam assumpserat sinè scandalo diutius remanere non poterat, eò quòd ad eandem curam à quibusdam fratribus minimè sufficiens haberetur, vocatis Prioribus, & fratribus omnibus de ordine vestro, quorum inter erat, Generale Capitulum apud Ferrariam congregauit. Sed inter ipsum Fr. Mathæum, & fratres de Cæsena, ac quosdam alios Priores, & fratres de Romaniola super cessione ipsius fr. Mathæi, antequam eligeret diffinitores generalis Capituli, prout secundùm tenorem Constitutionũ sui ordinis poterat, de celebratione Capituli eiusdem Contentione suborta, dicti fratres de Cæsena, & alij contra præceptum eiusdem fratris de ipso Capitulo tanquam dissentientes, & contradicentes ne generale Capitulum fieret exierũt. Ipse verò Fr. Mathæus, nihilominus diffinitoribus electis prædictis, in manibus eorum cessit administrationi generali, quã exercuerat, & iuri, si quod in Confirmatione sua ab Episcopo Cæsenatensi acceperat, in manibus Nuncij eiusdem præsentis, ibidem publicè resignauit; sicq; huiusmodi cessione ac resignatione receptis, quidam fratres ex his, qui ibidem aderant, ad eligẽdum Priorem generalem assumpti, fr. Hugonem Mantuanum in Generalẽ Priorem totius ordinis elegerũt. Per illos autem, qui rem auferunt statutum fuit in eodem Capitulo, vt omnes qui ex tunc in ordine ipsorum profiteri deberent, profiterentur hoc modo.* Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori generali fratrum Eremit. Ioãnis Boni; *Postea autem vir venerabilis Aquileiensis electus, tunc in Lombardia Legatus Apostolicæ sedis electionem huiusmodi confirmauit. Fratres verò de Cæsena, & quidam alij de Romaniola adhærentes eisdem, apud Cæsenam; Conuenientes in vnum, & tam consuetudinis, quam Prior fratrum S. Mariæ de Cæsena prædicta per fratres ordinis ad locum ipsum tanquam ad primum, & principale, à quo idem ordo processerat, eligi, & Generalis Prior propter hoc meritò esse, & appellari solebat; quam titulo prædicti Priuilegij primò in ordine ipso obtenti, in quo prædicto Priori de Cæsena scribebatur, principaliter inhærentes, Fr. Marcum Cæsenatensem in Priorem dictæ domus, & per hoc in Generalem Priorẽ totius ordinis elegerũt, ac electionem, quam de ipso fecerant, obtinuerũt confirmari per Episcopum Cæsenatensem. Diuersis igitur in ordine vestro assumptis Generalibus Prioribus, alter in illos, qui obediebant alteri, multiplices excommunicationis*

Hoc Capitulũ Generale Ferrariense celebratum fuit. Anno 1249. die 24. Octob. vt constat ex Cõstant. Laudensi in vita S. Ioannis Boni lib. 2. cap. 48. p. 87.

Fr. Hugo Mãtuanus successor Fr. Mathæi in Generalatu sed in schismate ab Anno 1249. vsq; ad 1252.

Addĩt in professione titulũ Eremitarum Ioannis Boni quia iam vir sãctus obierat. Electus Aquilegiensis erat Gregorius de Montelongo; 66. Patriarcha de quo Leander Albertus in descriptione Italiæ fol. 440 pag. 2. sic ait. *Il quale per essere huomo prudente, & di grãde ingegno & animoso, fu creato Legato de Italia, dal Põtefice Romano contra Federico II. & contra i Tirãni, come dimostra Biondo nell'historia, I latina ne suoi Pontifici, Sabellico nell' Eneadi. Cãdido nel lib. 5. delle Chroniche di Bologna.*

Fr. Marcus Cæsenatensis successor Fr. Ma-

sententias protulerunt. Ex quibus nonnulli celebrauerũt diuina, & excommunicati taliter ad sacros ordines sunt promoti. Iis autem tempo ibus prædictus Fr. Hugo proprios nuncios ad Apostolicam Sedem transmittens, mutationem professionis prædictæ, & id, quod super electione sua per præfatum legatum factum extiterat, pro vt prouidè facta fuerant, per eandem sedem obtinuit confirmari. Quoddam etiam Priuilegium tunc obtinuit, quod in nullo alio, quàm in titulo erat à Priori diuersum. Cùm autem ordo vester esset in duas partes diuisus, & inter multiplices contentiones, & discordias in ipso exortas ferè per triennium fluctuaret, tandem fratres ipsius ordinis cupientes vnitatem, & pacem in eodem ordine reformari, quatuor ex seipsis procuratoribus constitutis, illos ad Curiam Romanam, & ad nos specialiter, tanquam ad patronum sui ordinis transmiserunt. Sed quia tunc eos per nos commodè non poteramus audire, prudentibus viris electo Paduano, & Fr. Simoni Mediolanensi lectori de ordine minorum, Capellanis, & socijs nostris commisimus, vt procuratores eosdem super his, quæ vellent proponere, diligenter audirẽt, & prout studiosiùs possent, ordinem ipsum ad statum vnitatis, & pacis intenderent reuocare. Dicti verò electus, & Fr. Simon Statu, & conditionibus ordinis per prædictos procuratores plenius intellectis, quædam in ordine ipso pro bono statu eiusdem, super certis articulis de assensu procuratorum ipsorũ pronunciauerunt seruanda, & tandem procuratores ipsos concordes ad propria remiserunt. Quibus ita remissis præfatus Hugo, & Marcus, qui pro Generalibus Prioribus se gerebant, & alij fratres, qui obediebant eisdem, de communi voluntate mutuum generale Capitulum apud Bononiam celebrarunt. In quo, videlicet Capitulo, ordinatione, quæ per prædictos electũ Paduanum, & fratrem Simonem tradita fuerat, recitata, & electa, & diffinitoribus Capituli generalis electis, prædictus fr. Marcus properauit Cæsenam, & in manibus Episcopi Cæsenatensis cessit Prioratui loci eiusdem, in quo per ipsum Episcopũ fuerat confirmatus, & per eundem à cura Prioratus ipsius extitit absolutus. Frater verò Hugo, qui per sedem Apostolicam confirmatus fuerat, in manibus magistri Bernardi Canonici Bononiensis Domini Papæ Capellani, cui authoritate Apostolica commissum extiterat, vt eam reciperet cessionẽ eiusdem, administrationi, et officio suo cessit. Cessionibus itaq; huiusmodi taliter expeditis, Priores de ipso Capitulo secedentes in partem, prout spectabat ad eos, ad tractandum de electione futuri generalis Prioris, in quatuor fratres de ipso Capitulo, qui deberent generalem Priorem eligere, consenserunt. Illi autem Spiritus Sancti gratia inuocata. Fr. Lamphrancum Mediolanensem, tunc Priorem domus vestræ Bononiensis in Priorem generalem

thæi in generalatu, sed in schismate, ab anno 1249. vsq; ad anno 1252.

Diuisio Generalium duorũ in Congregatione S. Ioannis Boni durauit per triennium à die 24 Octob. Anni 1249. vsq; ad an. 1252.

In capitulo Bononiensi

ordinis

Anno 1252. post fr. Hugonē,& fr. Marcū.ex priore domus Bononiēsis, electus est in Generalem Erem. S. Ioannis Boni fr. Lāphrācus de Satera, seu septala nobilis Mediolanensis.

ordinis vestri vnanimiter, & concorditer elegerunt. Electio cuius approbata per communem consensum omnium de ipso Capitulo fuit ad sedem Apostolicam per Procuratores eiusdem Capituli confirmanda delata, cuius electionis, & eorū quæ superiùs sunt narrata, processum nobis Dom. Papa examinandum, & pleniùs intelligendum commisit, indè non præmissis omnibus intellectis, ea in ipsius domini Papæ, & fratrum suorum præsentia fideliter retulimus, & recitauimus diligēter. Nos itaq; de speciali mandato, & authoritate eiusdem Domini electionem prædicti Fr. Lamphranci, quā inuenimus celebratam Canonicè, ac ipsum Fr. Lāphrancum, in Priorem generalem vestri ordinis confirmamus; eadem authoritate nihilominus statuentes, vt idem Prior, & quilibet eius successor in perpetuum, qui quidem eligendus fuerit secundùm sanctiones Canonicas, & statuta vestri ordinis eligatur, & electionis suæ confirmationem ab Apostolica sede, seu à legato ipsius duntaxàt recipiat; Generalis Prior ord. Eremitarum, *sine alicuius certi loci, vel proprij nominis expressione de cætero debeat appellari, et ei tāquā Priori Generali eorum omnes Priores, et fratres ipsius ordinis, qui etiam nominentur simpliciter,* Fratres ordinis Eremitarum, *in omnibus humiliter obediant, & intendant. Prior quoq; S. Mariæ de Casena, & alij Priores vestri ordinis, qui consueuerunt in Prioratibus suis institui per diœcesanos locorum, per eosdem instituātur in eis; & tam Prior generalis, quàm alij Prouinciales, & Conuentuales Priores eiusdem ordinis, Episcopis, in quorum diœcesibus degunt, in ijs, quæ ad Iurisdictionem Episcopalem pertinent, intendant reuerenter, & respondeant; prout debent; ita tamen; quòd ijdem Episcopi, contra ipsum Priorem generalem inconsulto Romano Pontifice nihil attentēt. Fratres etiam, qui de cætero in ordine vestro debuerint profiteri, eidem Priori generali, vel certo eius nuncio profiteantur hoc modo.* Ego N. facio professionem; & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ Virgini, & tibi Priori generali ord. Eremit. tuisq; successoribus vsquè ad mortem, secundum regulam Beati Aug. & cōstitutiones fratrum ipsius ordinis; *non obstantibus professionibus, & consuetudinibus quibuslibet, vbicunque in ordine vestro hactenus aliter obseruatis, seu priuilegijs, & indulgentijs, ac confirmationibus Apostolicis, cuicunque loco, vel personæ ab Apostolica sede concessis, quæ caduca, & vana, & nullius esse momenti de cæterò authoritate decernimus supradicta; seu conditione, quam prædictus Episcopus Casenatensis in concessione, quam fecit Fr. Ioanni Bono de loco Ecclesiæ S. Mariæ de Cæsena prædicta apposuisse refertur; quòd nec ipse Fr. Ioannes Bonus, nec aliquis eius successor, posset locum, & Ecclesiam prædictam alicui loco supponere, vel personæ, aut quod Priores dicti loci fuerunt in eo per eundem Episcopum aliquandò pro Generalibus Prioribus vestri ordinis confirmati. Cum illis autem de ordine vestro, qui alijs Prioribus generalibus aliter, siuè quocunq; modo in eodem ordine hactenus sunt professi, dispensamus authoritate præfata. & decernimus, quòd dicto Fr. Lamphranco tanquam Priori generali eorum, eiusq; successoribus in omnibus, ad obedientiam, & reuerentiam teneātur, in Priuilegio quoq; ordinis vestri huiusmodi titulus de cætero apponatur.* Innocent. Episcop. &c. Dilectis filijs Priori generali ord. Eremit. & alijs Prouincialibus, & Cōuentualibus Prioribus, Conuentibus quoque, ac alijs fratribus vniuersis sibi subiectis, tàm præsentibus, quàm futuris, Eremiticam, vt tam professis in perpetuum. *Ad præmissorum autem omnium memoriam, & perpetuam firmitatem præsentem paginam fecimus sigilli nostri munimine roborari. Datum Perusij 6. Cal. Ianuarij Anno Dom. 1252. Pontificatus domini Innocentij Papæ IV. anno 10. Indict. 11.*

Congregatio S. Ioannis Boni ab anno 1252. appellatur simpliciter Ordo Erem.

Statuitur nouus modus faciēdæ professionis in congregatione S. Ioannis Boni.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Perusij 17. Cal. Maij. Pontificatus nostri anno 11. atque adeò Christi. 1254. 296

Debet dicere Anno 10. Pōtificatus, atque adeò Christi. 1253.

Transcripsit hanc Bullam Gabriel Pennotus [a] & ex illa plura intulit cōtra M. Marquez, quibus operæ pretium erit satisfacere. Notauit [b] primò falsū esse, quòd scribit Marc [c] ex huiusmodi literis haberi, quòd Eremitæ Ioānis Boni à sede Apostolica obtinuerint posse regulam B. Aug. profiteri, & eiusdem B.P. Aug. habitum deferre. Id autem esse falsum probat, nam de habitu literæ Apostolicæ contrarium prorsus dicūt; quòd vt à fratribus minoribus distincti apparerent, ad tollenda scandala, quæ ex habitus similitudine oriebantur, Romano Pontifice, ac duobus S.R.E. Cardinalibus præcipientibus, dicti Eremitę Fr. Ioannis Boni nigrum habitum sibi delegerunt, cui Romanus Pontifex formam dedit.

297 prima Pēnoti cōtra M. Marquez ex dicta bulla notatio.

a lib. 1. ca. 47. nu. 1. pag. 150
b Ibidē nu. 2. pag. 152.
c cap 13. & 18.

Verùm immeritò notauit Pennotùs M. Marquez in hac parte. Euanescit. Ille enim non dixit in prædictis literis haberi, sed ex illis colligi; id autē hac ratiotinatione deducit. Quoniam habitus Eremitarum B. Ioannis Boni, electo iam ab ipsis colore nigro, conceditur in hac Bulla prædictis Eremitis; & est vel omninò idem, vel saltem, idem quoàd substātialia cum habitu, quē

modò

modò portant Eremitæ S. Aug. sed habitus, quem modò portant Eremitę S. Aug. est habitus S. Aug. Ergò ex prædicta bulla colligitur concessum fuisse à sede Apostolica Eremitis B. Ioannis Boni habitum S. Aug. minorem, in qua erat difficultas, supponebat Marcus, iam ab ipso suprà [a] probatam, vbi inter alia fundaměta, illam probauit ex duabus Bullis Apostolicis Iulij II. & Leonis X. quæ habentur inter nostra Priuilegia pag. 44 & 45. in quibus ad Aegidium Viterbiensem nostri ord. Generalem, sic inquiunt Pontifices: *Vt fratres sub Augustini regula, et habitu altissimo famulantes eiusdem ordinis institu[ta] obseruent*: ita loquuntur Pontifices. At Pennotus ait vbi suprà, quod D. Aug. nunquam huiusmodi habitum induit, nec vidit, & nihilominus non respondet huic fundamento M. Marquez, quem vocat bonum Marquez, an benè, alij viderint.

[a] Cap. 4. §. 1. pag. 34 & seq.

299 Responsio ad fundamětum Pennoti.

Ad fundamentum Pennoti. Resp. Eremitas S. Ioannis Boni à Principio portasse habitum S. Aug. quoad substantialia, postea tamen occasione scandali exorta inter ipsos, & minoritas, elegerunt determinatè colorem nigrũ, & Pontifex Greg. IX. determinauit formam quòad aliqua accidentalia. Habitus autem iste sic determinatus est, vel omninò idem, vel saltem idem quòad substantialia cum habitu, quem modò portant Eremitæ S. Aug. & hic est habitus S. Aug. vt testantur Iulius II. & Leo X. ergo, & ille habitus Eremitarum Ioannis Boni erat habitus Sancti August.

300 Secunda eiusdem notatio. [b] Ibidě num. 3. pag. 152.

Secundo notat [b] falsum esse, quòd ibidem addit Marquez, haberi ex hac bulla Innocentij IV. B. Franciscum Asisium priusquàm sui ordinis fundamenta poneret, fratris Ioannis Boni Eremitam fuisse; idq; probat esse falsum, primò; Quia in ipsa bulla nullatenus habetur; sed solùm cauetur, quod Eremitæ fratris Ioannis Boni non conueniant in habitu cum fratribus à D. Francisco institutis; quod an sit B. Frãciscum fuisse priùs Eremitam ordinis fr. Ioannis Boni, nullus non intelligit. Secundo quia licet habitus fratrum Minorum esset posterior institutione Eremitarum fratris Ioannis Boni, non hinc Sequitur, quòd ille esset habitus Eremitarum fr. Ioannis Boni, sed totum oppositũ ex prædictis literis habetur, primò quia constat fratres Ioannis Boni certum, ac determinatũ habitum ante Gregorium IX. minimè habuisse, siquidem modò istum, modò illum assumebant, cum scãdalo personarum sæcularium, & multiplici eorundem fratrum læsione (scilicet minorum) prout illa Gregorij IX. verba sonant, secundò quia si habitus fratrum Minorum fuisset verus antiquus habitus fratris Ioannis Boni, & suorum Eremitarum, & S. Franciscus illum à Iambonitis fuisset mutuatus, sedes Apostolica non illos suo antiquo habitu spoliasset, vt fratres minores indueret. Neq; enim iustitiæ leges permittunt, antiquos, & legitimos possessores expoliare, vt aduentitios induamus, & parentibus habitum detrahere, vt illum filijs ex benignitate adoptatis tribuamus, & ex hoc ait sibi probabile, imò, & certum esse, habitum, quem nunc fratres Minores deferunt, ab Eremitis fratris Ioannis Boni nullatenus mutuatum.

Tertiò principaliter, quia conferamus verba huius bullæ cum fundamento eius assertionis; fundamentum huius assertionis est, quia inquit Aegidius Viterbiensis Card. ipso Marquez referente [c] *Mantuæ Chirographum lectum aiunt, quod in manu B. Ioãnis Boni professus ordinem sit.* Dixerat hoc lõgè ante illum fr. Iordanus de Saxonia [d] in vitas frat. & omnium clarissimè rem expressit supplementi author fr. Iacobus Philippus Bergomens. [e] de eodem Ioanne Bono, & B. Francisco Asisio scribens. Confer nunc istas sententias, ait Pennotus [f] cum sentětijs ipsius Bullæ. Primò ait Card. Aegidius lectum esse chirographũ, quod B. Franciscus in manu Ioannis Boni professus sit ordinem Eremitarum S. Aug. Addit fr. Iordanus B. Franciscum professum fuisse in manibus fratris Ioannis Boni in Monasterio S. Mariæ apud Budriolum; & hoc in initio fundationis ipsius ordinis. Demum subiungit fr. Iacobus Philippus illum professum regulam D. Aug. E contrario verba Bullæ testãtur; etiam postquam dictus ordo in diuersis partibus, in quibus domos extruxerant, fuerat propagatus, nullam de approbatis Regulis ipsos fratres Iambonitas adhuc habuisse; sed quosdam illorum ad sedem Apostolicam accedětes. D. Aug. regulam obtinuisse, & ex tunc in regularibus obseruantijs instrui, & regulariter se habere cœpisse; & propter exortum dissidium, cum Minoribus de mandato, & authoritate duorum Cardinalium Lombardiæ Legatorum, nigrum habitum elegisse, & cùm priùs profiterentur sub hac forma, *Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo,*

301 Tertia notatio eiusdem.

[c] cap. 21. §. 5.

[d] Lib. 1 ca. 8.

[e] Lib. 12. sub anno 1199.

[f] Ibidem pag. 153.

tiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori Ordinis Eremitarum S. Mariæ de Cafrea; authoritate cuiusdam Capituli generalis statutū fuisse, vt exindè diceretur. *Priori ordinis Eremitarum S Aug.* sed hæc circa tempora Gregorij IX. acciderūt, vt ex bullis supra cap. 25. relatis non obscurè habes; ergo tantū abest, vt B. Aug. regulam B. Franciscus, & ordinem Eremiticum profiteri potuerit, in manu Ioannis Boni; vt potiùs sui ordinis fundator fuerit, antequam Eremitæ Ioannis Boni, vel D Aug. regulam à sede Apostolica obtinuisset, vel in regularibus obseruantijs instrui, & ordinis Eremitarum S. Aug. vocari cœpissent; idq; patet, quia Gregorius IX. cuius tempore cæperunt primum apparere Eremitæ Ioannis Boni, sub nomine ord. S. Aug. fuit circa annum Dom. 1227. D. autem Franciscus suum ordinem fundauit anno 1209.

302 Reijcitur, & falli Pennotū probatur. Immeritò etiam hic notatur Marquez, ille enim non ait in hac bulla, vel ex hac bulla haberi B. Franciscum fuisse Eremitam Augustinianum; sed cū magna probabilitate, ex illa colligi. Duo autem sunt longè diuersa, *ex hac bulla habetur; & ex hac bulla probabiliter colligitur, B. Franciscum fuisse Eremitam Augustinianum*. Pennotus tribuit primam professionem M. Marquez, sed fallitur, quia tantùm habet secundam. In eius verba. [a] *Colligitur, secūdò magna probabilitas, cum qua authores scribunt S. Franciscum Assisium, fundatorem sacræ Religionis Minorum, antequam illam fundaret, fuisse ex Congregatione S. Ioannis Boni; quia vt videbimus, cap. 26. §. 2. & 3. color, & forma habitus huius sanctæ Congregationis præcesserūt fundationem ordinis S. Francisci; & si Seraphin hic obligatus, in illa non vixisset, fugeret tribuere suis fratribus habitum, qui illi posset assimilari, et dare occasionem litibus, quæ propter hāc similitudinem sunt suscitatæ*. Hæc M. Marquez.

[a] Cap. 23. §. 18 pag. 148.

303 Dato Pennoto quod non rectè intellexit soluitur primum eius argumētum. Sed demus Pennoto non solùm Marquez locutum fuisse de probabilitate illationis, sed etiam de veritate illationis: Nihilominus argumenta Pennoti non sunt insolubilia. Facilis nexus, qui solui possit, imò, & gladio ancipiti scindi. Ad primū enim constat ex dictis dicendum esse id non haberi in Bulla expressè; Si enim haberetur, non esset locus controuersiæ, sed haberi implicitè, quatenus ex illa per discursum infertur.

304 Soluitur secūdum. Ad secundum responsio nos non inferre habitum B. Francisci esse habitum Eremitarum fr. Ioannis Boni ex eo præcisè: quod institutio Congregationis S. Ioannis Boni præcesserit fundationem ordinis S. Francisci, sed ex eo, quòd color, & forma habitus huius Congregationis, quādo inter se assimilabantur habitus vtriusq; ordinis S. Francisci, & S. Ioannis Boni, præcessit fundationem S. Francisci; & si B. Franciscus in illa Congregatione non vixisset, curasset euitare prædictam similitudinem.

Ad primam autem probationem in oppositum. Resp. negando fratres S. Ioannis Boni non habuisse determinatum habitū; Eorum enim habitus determinatus erat, coloris albi, vel nigri, sicut modò determinatus habitus Cistercienfium, dum è cænobio egrediuntur, est coloris albi, vel nigri. Ex hoc autem, & quia forma habitus erat valdè similis formæ habitus franciscani, orta sunt dissidia; neq; amplius sonant ijs, qui benè audiunt absq; liuore, & affectu, verba Bullarum Gregorij IX. & Alexandri IV. vt patebit legētibus. Earum verba apud ipsum Pennotum hæc sunt. *Ad vtrorumq; quietem prouidimus statuēdum*. (Alexander ait in sua Bulla, *statuendum prouidit*, nēpe Gregorius IX.) *vt Prior, & vniuersi, ac singuli fratres prædicti ordinis S. Aug. in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebāt esse coloris, quorum altero, videlicet nigro, iam electo ab eis, ipsos volumus manere cōtentos; largas, & protensas manicas &c.* Dixerat autem in principio Bullæ. *Dudum apparuit in partibus Lombardiæ religio, cuius professores vocati Eremitæ fr. Ioannis Boni ordinis S. Augustini, nunc succincti tunicas cum corrigijs baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebāt, pecuniam, pro eleemosinis, alijsq; subsidijs deposcentes, & adeò variantes ordinis sui substantiam, vt dilectis filijs fratribus Minoribus vniformes in derogationem multiplicem ipsorum ordinis crederentur &c.* appellant autem Pontifices variationē substantiæ sui ordinis, quia aliquandò vtebātur colore albo, & aliquandò colore nigro, & potestas ad hanc varietatem, vndè oriebatur similitudo, erat antiquior in Congregatione S. Ioannis Boni, quam institutio ord. S. Francisci. 305 Respondetur ad primam probationē.

Ad secundam probationē Resp. prout respondebimus latius infra in responsione ad num. 12. vers. *bis prælibatis*, Aequum non esse antiquum possessorem suo Iure probari; quando ex priuatione sequitur illi aliquod graue incōmodum, sinè grandi vtilitate alterius. Cæterum quandò ex manutentione antiqui possessoris sequitur alteri ingens incommodum cum exiguo 306 Respondetur ad secundam.

guo fructu possessoris, potest supremus Iudex, & dominus, qualis est sūmus Pontifex, antiquum possessorem, aliquo suo Iure, seu aliqua parte sui Iuris, priuare; & ita contigit in præsenti; quia ordo franciscanus, si priuaretur colore sui habitus, magnum pateretur dispendium, sinè ingenti fructu Congregationis S. Ioānis Boni, quæ facillimè se reducere poterat, ad quem mallet ex colore albo, & nigro; & congruentiùs, vt vno tantùm colore determinata esset, ne alteri religioni, & adeò illustri, nocumento esset.

307 Soluitur tertium, quoad vnam partē. §.2. num.5.

Ad tertium principale. Respōsio, relationes, tàm Aegidij, quàm Iordani, & Bergomensis, nullatenùs esse contrarias verbis Bullæ, vt latè ostendimus suprà vbi hanc obiectionem duplici via soluimus. Prima, asserēdo propagationem religionis S. Ioannis Boni positam antè acceptationem regulæ Augustinianæ, per anticipationem seu recapitulationem. Secunda, prædictam propagationē contigisse duobus, vel tribus annis, qui intercesserunt inter primam conuersionem S. Ioannis Boni, vsq; ad professionem sub regula Augustiniana, nēpè ab anno 1204. vel 1205. vsq; ad principium Anni 1207. in quo regula Augustiniana primò accepta est in Congregatione S. Ioannis Boni, non verò tempore Gregorij IX. vt latè conuicimus suprà b vbi eam veritatem efficaciter deduximus, ex eadem Bulla Innocentij IV. & Guillelmi de Flisco, ex qua nobis Pennotus parare intendit insidias. In ea enim asseritur B. Ioannem Bonum post acceptam regulam Augustinianam per plures annos præfuisse fratribus, nempè in officio generalis, & post illum præfuisse etiam pluribus annis fr. Mathæum, cuius tempore celebratum est Capitulum Ferrariense, de quo in Bulla fit mētio, Anno 1249. duplex autem generalatus, S. Ioannis per plures annos, & fr. Mathæi etiam per plures annos, expostulat longiùs tempus, quàm 22. annos, qui intercesserūt ab electione Gregorij IX. anno 1227. vsque ad an. 1249. vndè licèt tempore Gregorij IX. primò apparuerint religiosi S. Ioannis Boni in partibus Lombardiæ, vt Bulla refert, tamen antè aliquot annos inchoata fuerat ea congregatio in partibus Romādiolæ, quandò needum surrexerat ordo Seraphicus.

b In respons. ad nu. 4. §. 2. & in respons. ad n. 5 §. 3. in solutione secundæ obiectionis versiculo, sed obijcitur secundò.

308 Soluitur quoad alterā, ...

Ad id autem, quòd Pennotus addit; nempe quòd cum religiosi S. Ioannis Boni, anteà profiterentur sic: *Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori fratrum S. Mariæ de Casena*; posteà in quodam Capitulo generali statutum fuit, vt exindè diceretur, *Priori ord. Eremitarum S. Aug.* idq; contigisse temporibus Gregorij IX. vt exinde inferat regulam Augustinianam vsq; ad tempora Gregorij IX. non fuisse introductam in Congregationē B. Ioannis Boni, atq; adeò B. franciscum, qui anno 1209. fundauit suam religionem, non potuisse profiteri regulam D. Aug. in Congregatione S. Ioānis Boni, & in Principio fundationis ipsius; Ad hoc duo nam Respons. plura.

eiq; respōdentur duo.

Primum est. Omnis professio Congregationis S. Ioannis Boni fuit sub regula Augustiniana. Et ratio huius est manifesta, Quià professio non fit nisi in Congregatione, quę habet se regulariter, & in regularibus obseruantijs instruitur, Cōgregatio autem S. Ioannis Boni, vt constat ex Bulla; post acceptam Regulam Augustinianam incepit in regularibus obseruantijs instrui, & regulariter se habere; ergò professio illius Cōgregationis semper facta fuit sub regula Augustini, neq; enim habuit aliam.

Primùm omnis professio congregationis S. Ioannis Boni fuit sub regula Augustiniana.

Secundùm est in nullo modo profitendi Congregationis S. Ioannis Boni, relato in Bulla suprà adducta habētur illa verba, *Priori ordinis Eremitarum S. Augustini*, quæ refert Pēnotus addita fuisse ex decreto Capituli generalis. Hoc autem non aliter potest probari, nisi quia in ea Bulla non habentur prædicta verba, vt legenti constabit. Vt autem vtrunq; tàm primùm, quàm secundum, luce clariùs appareat, referamus omnes modos profitendi Congregationis S. Ioannis Boni, qui in Bulla relata continentur. Primus sic refertur. *Quia cum iam vocarentur fratres Eremitæ Ioannis Boni ordinis S. Aug. nouitij, qui recipiebantur ab eis, profitebantur hoc modo. Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori fratrum Eremitarum S. Mariæ de Casena, tuisq; successoribus vsq; ad mortem, secundum Regulam B. P. Aug. & constitutiones fratrum istius loci, in hac verò forma professionis, vbi dicebatur, istius loci, authoritate generalis Capituli eorundem fratrum, istius ordinis, postmodum dictum fuit*, & infrà; sub fr. Mathæo Priore generali sic narratur. *Quamplures intrauerunt religionem eandem, secundum formam professionis præscriptæ; quamquam nonnulli ex eis fr. Mathæo prædicto simpliciter tanquam Generali Priori, non tanquam Priori S. Mariæ de Casena, se profiteri principaliter crederēt, sunt professi.*

Secundùm.

Vtrunq; probatur.

Primus modus profitendi Congregationis S. Ioannis Boni.

fessi. Hic fuit primus modus profitendi fratrum S. Ioannis Boni relatus in Bulla, quam Pennotus vrget; sed detruncauit, degluciendo ea omnia, quę regula S. Aug. & eius ordinis meminerant. Obiter tamē obseruo in Congregatione S. Ioannis Boni fuisse constitutiones, secundum quas nouitij profitebantur, etiam à principio ipsius congregationis, primò dicendo, *secundum cōstitutiones fratrum istius loci*, & deinde, *secundum Constitutiones fratrum istius ordinis*. Secundus modus profitendi illius Congregationis, sic habetur in Bulla: *statutum fuit in eodem Capitulo* (scilicet celebrato Ferrarię anno 1249. iis diebus, quibus B. Ioannes Bonus in cœlestem patriā aduolauit.) *vt omnes, qui ex tunc in ordine ipsorum profiteri deberent, profiterētur hoc modo. Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ & tibi Priori generali Eremitarum Ioannis Boni*, hic autem modus profitendi, non est integer; desunt enim plura alia requisita ad solemnitatē professionis, quæ in primo modo profitendi habentur. Hic autem ea sola verba adducuntur, propter illam mutationem nouiter decretam, nēpè quòd vbi dicebatur, *Priori fratrum Eremitarū S. Mariæ de Casena*, deinceps diceretur, *Tibi Priori generali Eremitarum Ioannis Boni*. Tertius modus profitendi prædictæ Congregationis statutus an. 1252. in prædicta Bulla à Card. Guillelmo de Flisco, illius protectore, hic erat. *Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ Virgini, & tibi Priori generali Ord. Eremitarum, tuisq; successoribus vsq; ad mortem, secundum Regulam B. Aug. et constitutiones fratrum ipsius ordinis*. Nullus alius modus profitēdi prædictæ Congregationis assignatur in prædicta bulla, vbi ergò est istud, *Priori ord. Eremitarum S. Aug.* quod Pennotus testatur statutum fuisse authoritate cuiusdā Capituli generalis? vbi etiam est illa professio, cui ea verba addita sunt; secundum quam priùs profitebantur sub hac forma, nulla facta mētione ordinis, seu Regulæ S. Aug. *Ego N. facio professionem, & promitto obediētiam Deo, & B. Marię, & tibi Priori fratrum S. Mariæ de Casena?* Planè nullibi hæc sūt, sic tonitrua illa, & fulgura euanuerunt, sed quid mirum, si vana, & deceptionibus innixa citò euanescant.

Secundus modus profitēdi eiusdem Cōgregationis.

Tertius modus profitēdi Cōgregationis prædictæ.

309 Tertiò notat Pennotus [a] plusquàm falsum esse, quod ibidem, tertio loco deducit M. Marquez, fratrē Ioannem Bonum idcircò vocatum restauratorem ordinis Eremitarum: quia concedente Pontifice regulam, & habitum, & institutū S. Aug. ab eodē ordine Eremit. S. Aug. suscepit, & probat, *quia ex dictis literis Innocentij IV. apparet Iambonitas Regulam D. Aug. à sede Apostolica accepisse, non autem ab ordine Eremitarum D. Aug. ut hic author fingit: Habitum verò, partem illi elegerunt scilicet colorem: partem sedes Apostolica illis præscripsit, & per censuras Ecclesiasticas ad illum ferendum compulit, quæ omnia patent in dictis literis Innocentij IV.*

Tertia Pennoti notatio.

[a] lib. 1. cap. 47 num. 4.

310 Hæc etiam Pennoti notatio minùs firma est, vt potè minꝰ vera. Absq; iure enim imponit M. Marquez ea, quæ ipse nō habet. Non enim ait. B. Ioannem Bonum ab ordine Eremitarum S. Aug. suscepisse regulam, habitum, & institutum S. Aug. sed ex concessione sedis Apostolicæ, ea omnia suscepta ab ipso fr. Ioanne Bono; quę duo longè diuersa sunt; sicut si modò Pontifex hominibus sæcularibus concederet; vt fundarent nouam Cōgregationem sub regula, & habitu D. Benedicti; (ui quidem non ab ordine D. Benedicti; qui ea omnia illis non contulit; sed à sede Apostolica, qui ea illis tribuit, accepisset regulam, & habitum D. Benedicti. Quòd autē hic sensus sit M. Marquez [b] patet ibi ex verbis eius, quæ sic se habent. *Colligitur tertiò S. Ioannem Bonum nō restaurasse in Italia ordinem fratrum Eremitarum S. Aug. quia extiterit superior illius, eamq; reformauerit; Vel quia in ea nouitium egerit, & suas fundationes vnierit obedientiæ illius religionis* (vnū autem ex his erat necessarium, vt diceretur ab ordine Eremit. S. Aug. accepisse regulam, habitum, & institutum S. Aug. *sed quia, sicut diximus de S. Guillelmo*, cum hoc discrimine tamē, quod B. Ioannes Bonus fundauit suam Congregationē, cum esset extrà ordinem S. Aug. at verò S. Guillelmus, vt docet ipse Marquez [c] priùs suscepit habitum, & regulam ord. S. Aug. & iam existens intrà ordinem fundauit nouam Congregationem sub obedientia separata) *fundans Congregationem religiosam assumpsit pro illa, ex concessione sedis Apostolicæ, habitum, regulam, & institutum ordinis Eremit. S. Aug. & ita eius religiosi vocabantur fratres Eremitæ Ioannis Boni ord. S. Aug. vt expressè ait Bulla.* Hæc Marquez, iudicet lector, verum in his affirmet B. Ioannem Bonum Regulam, habitum, & institutū accepisse ab ordine Eremit. S. Augustini, prout illi tribuebat Pennotus.

Enanescit, & falsitatis conuincitur.

[b] cap. 13 §. 18. pag. 249.

[c] cap. 13. §. 10. pag. 237.

311 Ad illud verò, quòd subdit de habitu, Respondeo

311 Respondeo, Congregationem S. Ioannis Boni, iuxtà tenorē Bullæ Gregorij, & Alexandri, quas transcripsit Pennotus a posse considerari in duplici statu. Primò ante bullam Gregorij IX. Secūdò verò post bullā istam: in primo vtebantur tunicis coloris albi, vel nigri, quas præcingebant Corrigijs, baculosq; in manibus portabant, in secundò verò, cùm præceptum illis fuisset, vt ad colorem album, vel nigrum se restringerent, ipsi colorem nigrum elegerunt, & Pontifex adiecit nonnulla accidētalia; scilicet quòd manicæ essent largæ, & protensæ, corrigiæ peramplæ, & baculi quinq; palmorum grandium. In vtroq; autem statu, semper cōseruata fuit essentia habitus ordinis Eremitarum D. Aug. quæ consistit in tunica, scilicet cum caputio, præcincta corrigia, siuè tunica sit coloris albi, siuè nigri; quia B. Aug. nō determinauit colorem habitus, sed hoc vnum cauit, vt præter naturalem velleris colorem (albū, vel nigrū, siuè tinctum, siuè non tinctū, nullum alium superinduerēt, vt rectè docet & probat M. Marquez, b & nos ni fallor supra nonnihil diximus, & respondimus obiectionibus Vuadingi, quę coincidunt cum obiectionibus Pennoti, c quæ ferè omnes ruunt, si aduertamus contigisse Augustino, quòd & D. Benedicto, quoad hoc quòd neuter determinauit, suis monachis colorem album, aut nigrum: & tamen vterq; cum socijs suis, suo tempore, nigro habitu indutus est. Aliæ verò obiectiones, quas & in præsenti attigit, alibi dissoluimus, ostendentes solam Congregationem Eremitarum Brictinensium restitisse, sed religiosè, appellando, & supplicādo, & Priuilegia Apostolica obtinendo; Cōgregationem verò Eremitarum S. Ioannis Boni statim prompto animo obedijsse; vnde adhuc stat firmum B. Fr. Ioannem Bonum, quamuis non ab ordine Eremit. D. Aug. sed ex concessione Sedis Apostolicæ, seu à Sede Apostolica, suscepisse regulam, habitum, & institutum ordinis Eremit. S. Augustini.

Solutur quo ad id, qd subdit.
a Lib. 1. c. 25. nu. 2. pag. 69. & n. 4. pag. 70.
b Cap. 4. §. 3. pag. 35.
c Lib. 1. c. 26. pag. 73.

312 Quartò aduertit Pēnotus, d falsum quoq; esse, quòd ibidem subiungit Marquez, e scilicet quòd Card. Guillelmus (de quo in dictis literis, non esset protector ordinis S. Aug. quia alius erat dicti ordinis S. Augusti. protector Ricardus Diaconus Card. S. Angeli; Guillelmus verò ordinis Fr. Ioannis Boni protector tunc erat. Hoc autem esse falsum sic probat; nam cōstat Cardinalem Ricardū ante generalem dicti ordinis vnionem non fuisse protectorem ord. Eremit. sed solius Congregationis Eremitarum Tusciæ per Innocent. IV. ex varijs Eremitis incerti habitus, & sinè regula (quàm sit hoc falsum, conuincemus manifestè intra f titulo, & capite vagantibus collectæ. *Quare si ordo Eremit. D. Aug. is erat, cuius fuerat protector Card. Ricardus, iam constat de prima origine dicti ordinis, sicut de fundationibus dictæ Congregationis, cui Card. Ricardus datus fuerat protector.*

Quarta Pennoti aduertentia.
d Lib. 1. c. 47. n. 4. pag. 154.
e Capite 5. 13. §. 18. pag. 249
f In respons. ad nu. 1 § vlt.

313 Cæterum quidquid sit de illatione, de qua statim dicam, Pennoti animaduersio, & probatio in oppositum, indigna est homine docto, semper enim verum manet Guillelmum fuisse protectorē ordinis Eremitar. S. Ioannis Boni, Ricardum verò ordinis Erem. S. Aug. saltem in Tuscia. & hoc est, quòd Marquez asseruit. Illud autem, quòd inde intulit Pennotus, duplici via, quā infra aperiem' g facillimo negotio dissoluitur. Prima, asserendo Eremitas Tusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Aug. iam præ existenti, & habenti proprios Generales. Secunda dicendo Eremitas Tusciæ, vnitos fuisse in nouam Congregationem ord. Eremit. S. Aug. cui alij Conuentus diuersarum obseruantiarum sunt vniti; vnde licèt constet, iuxtà hanc secundam viam, secùs verò iuxtà primam fundationē dictæ Congregationis contigisse anno 1243. Nihilominùs non constat de prima origine dicti ordinis, qui ante illam vnionem præcesserat in aliquibus Conuentibus Tusciæ, & aliarum etiam orbis partium.

Animaduersio Pēnoti homine docto indigna.
g In respons. ad nu. 1. § vlt.

314 Quintò principaliter aduertit Pēnotus h ex dictis literis distinctè & conceptis verbis haberi sequentia. Primò, quòd hæc Congregatio Fr. Ioannis Boni ab initio, sinè certa regula, & titulo fuit instituta. Secundò, quòd Eremitæ Ioannis Boni regulā B. Aug. ex concessione Sedis Apostolicæ obtinuerunt. Tertiò, quòd post acceptā regulam, & non antea cœperunt viuere more regularium, & hæc quidem omnia, verissima sunt, & continentur in Bulla. Quartò, ex prædicta bulla haberi censet, *quòd habitus niger, quem nunc gerunt, non fuit eis de licentia Sedis Apostolicæ ab aliquo ex ord. Eremit. S. Aug. datus, vt Marquez dicit; sed authoritate Pontificis prescriptus & præceptus, censuris & alijs pænis ecclesiasticis adiunctis.* Cæterum circa hoc aduerto plura. Primum est per errorem tribui M. Marquez, quòd dixerit habitum nigrum fuisse ab aliquo Eremita S. Aug. datū Congregationi S. Ioannis Boni; nullibi id dixit Marquez, imò totum oppositum, vt ostendimus supra vers. *hac etiam.* Secūdum est assignatio habitus nigri sub ea forma facta fuit à Gregorio IX. pro Congregatione

Quinta Pennoti notatio referens plura, quæ contineri censet in dicta bulla.
Primum.
h Lib. 1. cap. 47 nu. 5. pag. 154.
Secundum.
Tertium.
Recip quòad dicta tria.
Quartū, quòd ex Bulla dicta haberi censet Pennotus.
Reijcitur, & circa illud notantur plura.
Primum.
Secundum.

S. Ioannis Boni; quæ ante prædictā assignationem vtebatur tunica præcincta corrigia, coloris albi, vel nigri, in qua forma habitus saluabatur essentia habitus Augustiniani. Tertium est, Congregatio S. Ioannis Boni statim executa est præscriptionē Pontificis: Congregatio verò Eremitarum Brictinensium restitit, appellando, supplicando, & alijs vijs iuridicis, & vltra offerendo reiectionem Corrigiæ, ne cogerentur mutare colorem habitus; in quo maximè decipiebantur, quia essentialior erat illis corrigia, quàm color habitus, vt patet vel ex eorum constitutionibus (quas refert Pennotus a) approbatis à Gregorio IX. 3. Idus Martij, anno 8. Pontificatus, atque adeò Christi 1235. ibi enim sic habetur. *Statuimus: vt fratres vestri ordinis, de colore, seu valore vestis minimè contendentes, semper in eis vilitatem obseruent &c. Item, quilibet frater cingatur desuper ampla corrigia nō consuta, & illa contentus existat.*

Tertium.

a Vbi sup nu. 7. pag. 155.

315 Quintò ex prædicta bulla distinctè haberi arbitratur, b quòd illi Eremitæ, qui primitus Fr. Ioannis Boni vocabantur, in quodam Capitulo generali decreuerunt, quòd in posterum vocarentur Eremitę ordinis S. Aug. ibi. *Qui cùm iam vocarentur Eremitæ Fr. Ioannis Boni ord. S. Aug. nouitij, qui recipiebantur ab eis, profitebantur hoc modo.* Ego N. facio professionē, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & tibi Priori fratrū S. Mariæ de Cæsena, tuisque successoribus vsq; ad mortem secundùm regulam B. August. & constitutiones istius loci; *in hac verò forma professionis, vbi dicebatur,* istius loci, *authoritate generalis Capituli eorūdem fratrum* istius ordinis, *postea dictum fuit.* Hæc sunt cōcepta verba, ex quibus distinctè haberi quintum suum assertum Pennotus autumauit.

Quintum, qđ in dicta bulla haberi censet Pennotus.
b Vbi sup. nu. 5. pag. 154.

316 Hoc autem longissimè distare à veritate, nemo qui verba legerit, & intellexerit, negabit. Qua enim ratione inferri potest ex eo, quòd generale Capitulū præceperit, vt pro illis verbis, *istius loci*, apponeretur, *istius ordinis*, præcepisse etiam vt appellarētur Eremitæ ord. S. Aug. cum in forma professionis, cui illa verba iubebantur apponi, nulla fuerit facta mentio Eremitarum S. Aug. sed Eremitarum S. Mariæ de Cæsena? Qui modus professionis obseruabatur ab illis etiā cùm iam vocarētur, scilicet à populo, Eremitæ Ioannis Boni ord. S. August. ipsi enim vsq; ad ann. 1249. in Capitulo Ferrariensi, non se appellauerunt Eremitas Ioannis Boni, sed S. Mariæ de Cæsena. Deinde, quia postquam adhuc in professione dicebatur, *istius ordinis*, Congregatio S. Ioannis Boni in Priuilegijs Pontificijs appellatur, *Eremitæ S. Mariæ de Cæsena*; & postea in Capitulo generali Ferrariensi Anno 1249. *Eremitarum Ioannis Boni*, & an. 1252. ex præscripto Gardin. Guillelmi, *ordo Eremitarum*. Credi autem non potest, quòd si in suo Capitulo generali, sibi assumpsissent denominationem Eremitarū S. Aug. eam tam facilè reliquissent, etiam in formis professionum. Rem autem se habere ita, vt retulimus, constat ex ipsa bulla; ex quā ad secundā notationem Pennoti adduximus varios modos profitēdi illius Congregationis; & in qua etiam hæc continentur. *Interea duo fratres professionis praedicta Lugduni ad Sedem Apostolicam venientes, generalem curam ordinis vestri à D. Papa nobis obtinuerunt committi, & priuilegium quoddam commune, in cuius titulo scribebatur,* Priori Fratrum Eremitarum S. Mariæ de Cæsena eiq; subiectis Prioribus & fratribus vniuersis, *à Sede reportarunt eadem.*

Longissimè à veritate distare pbatur.

317 Sextò ex prædicta bulla distinctè haberi existimat, c quòd decreto Cardinalis protectoris, Prior generalis dicti ordinis cœpit absolutè vocari *Prior generalis Eremitarum*, sinè alia additione. Addit d Pennotus fundationem huius Congregationis an. 1200. circiter non præcessisse, quo tempore floruit Ioannes Bonus; & non esse per continuatam successionem ab aliquibus Eremitis ab Augustino institutis propagatam. Et hæc quidem verissima sunt; duo tamē, quę subdidit, falsissima: Primum est Congregationem Eremitarum S. Ioannis Boni eo solo dictam Eremitarum S. Augustini; quia regula B. Aug. ex Apostolica concessione fuerat donata. Non enim ob id solùm dici potuit ordo, seu Congregatio Eremitarum S. Augustini; sed etiam, quia ex concessione Pontificis regulam assumpserat, & habitum, & institutum ord. S. Aug. licèt sub obedientia separata. Secundùm est, nullam aliam Congregationem Eremitarū S. Aug. floruisse circa tempora Innocentij IV. antequàm supradictæ literæ manarent; quia non est verisimile, quòd Summus Pontifex in præiudicium aliarum Congregationum voluisset hanc Congregationē similiter vocari Congregationem, seu ordinem Eremitarum; nam sub hoc titulo multò magis debuissent comprehendi Eremitæ dicti ordinis S. Aug. si ille tūc in mundo fuisset; cùm nomina absolutè prolata, semper intelligātur de digniori. Hoc inquam falsissimū est. Quia ea Bulla, Guillelmi Cardin. decretum Anno 1252. editum cōtinens, expedita fuit 17. Cal. Maij Anno 10. Pontif. atque adeò

Sextū, quòd ex præd. bulla idem haberi indicat.
c Vbi sup.
d Ibid. num. 6.

Recipitur quoad aliqua, quoad alia falsitatis cōuincitur.

Chri-

Christi 1253. ijs autem annis existebant in Ecclesia plures Congregationes Eremitarũ sub regula Aug. nempè Congregat. S. Aug. saltem in Tuscia ab ann. 1243. S.Guillelmi, S. Ioannis Boni, & Brictinensium. Pontifex autem potuit velle illos appellari simpliciter Eremitas potiùs, quàm Eremitas S.Aug. & S. Guillelmi; quia ijs gloriosior titulus erat S. Aug. vel S.Guillelmi, quàm Eremitarũ simpliciter. Eremitis autem fratris Ioannis Boni, qui nondum erat adscriptus Catalogo Beatorum, abstulit Guillelmus titulum Eremitarum Ioannis Boni, quem illi sibi decreuerant in Capitulo Ferrariensi ann. 1249. & determinauit illis titulum Eremitarum sinè addito, quem magis merebãtur, quàm aliæ Cõgregationes inferioris nominis & authoritatis. Adde Guillelmus Card. qui id illis concessit, erat protector ipsorũ, & nepos ipsius Innocentij IV. vnde potuit & voluit eum titulum illis appropriare, licèt essent aliæ Cõgregationes Eremitarum, & digniores illa. Vnde argumentum Pennoti nullum est, imò & contra illum obijcitur; quia si ille titulus absolutè prolatus, deberet tribui digniori, sequeretur vnum è duobus; vel Eremitas Ioãnis Boni fuisse digniores Eremitis mõtis Virginis, & Camaldulensibus longè antiquioribus: vel fatendum erit, titulum illum non appropriatum pro dignitate religionis, sed pro voluntate principis ex aliquo alio iusto motiuo. Atq; adeò licèt tunc extaret ordo Eremitarum S.Aug. absolutè dictus, & longè dignior, nihilominùs voluit Pontifex illum titulũ specialiter attribui Congregat. S.Ioannis Boni. & ex hoc sumitur etiam contra Pennotum argumentum ad probandum nomine ord. Erem. S.August. absolutè dicti non intelligi Congreg. S. Ioannis Boni; quia non est credibile. Pontificem voluisse priuare Cõgregationem illam, tam glorioso titulo, qualis erat, Eremitarum S. Aug. præcipuè cũ eodem tempore, aliæ Congregationes, qualis erat Eremitarum Tusciæ, absolutè appellẽtur ab eodem Innoc. IV. ord. Erem. S. Aug. Sed ad Vuadingi numeros reuertamur.

Quare Pontif. voluit Cõgregat. potiùs S. Ioan. Boni appellari Eremitarũ, quàm illam Eremitarũ S. Aug. & S. Guillelmi.

Objicitur cõtra Pennotũ.

AD NVMERVM X.

Quid Eremitæ ægrè f. rrent in gestatione præcepta baculorum aperitur.

318 Primũ aduersarij assertũ. I Dem te nullo negotio demonstraturum de baculo polliceris. Primò, Gregor.IX. in bulla, *dudũ apparuit*, superius relata, [a] primus statuit, vt omnes Eremitæ baculos, præscriptæ à se mẽsuræ quinq; palmorum, ad differentiam à minoribus, in manibus portarent. Quòd adeò ægrè quidam ex eis tulerunt; vt quidquid aliud ad discrimen vellẽt, & cucullas portare discinctas, quàm baculos gestare, vt patet ex eiusdem Gregorij bullis datis apud Criptam ferratã. Quas scilicet retulisti supra. [b]

[a] Hoc §. 4. nu. 3. pag. 42.

319 Secundò, Eremitæ de Brictinis Fanens. diœcesis ord. S. Aug. in conditis a se statutis, confirmatis à Gregorio IX. & Innocen. IV. vt suprà [c] retulimus, nec vllum verbum habent circa baculos gestandos. Deinde vniuersi ordinis S. Aug. Eremitæ, adeò baculos exosos habuerunt, vt durè tulerint mandatum Pontificis Greg.IX. seu eiusdem Legatorum de huiusmodi baculis ferendis, vt ad Innocentium eius successorem recurrerint, humiliter postulantes, vt mãdatum hoc vellet relaxare; id quòd ille præstitit literis datis Perusij 2. Idus Martij anno 10. atq; adeò Christi 1253. habenturq; in eius Regesto num. 560. *Ecce quàm clarè* (subdis) *ipsa illorum Patrum Eremitarum Augustinianorum confessione, & relatione, delatio baculorum inter eos originem habuerit, ab illis Legatis Sedis Apostolicæ; ac proinde se ab ijs ferendis dispensari petierunt; quòd petituros nequaquam crederem, si à S. Magistro Augustino eis præscriberentur hæ ferulæ, nec reiecturos vetustum & originarium sui ordinis insigne.*

[b] §. 8. 9. & 10. pag. 47. & seq.

Secundum eiusdem assertum.

[c] In respons. ad nu. 6. huius §. 4.

320 Tertiò, etiam Alexander IV. in eodem dispensauit in bulla vnionis magnæ, per Ricardum Card. factæ, quam refert Marq. [d] & Laertius Cherubinus, [e] & tu [f] ad clariorem totius rei & vnionis factæ notitiam lubens transcripsisti. Data autem fuit Laterani 5. Idus Aprilis an. 2. Pontif. atq; adeò Christi 1256. in ea quoq; fatentur necessitatem sibi impositam baculos deferendi videlicet per mandatum Apostolicum & postea petierũt ab eo dispensari; quod Ricardus Card. concessit, & Pontifex confirmauit. Cùm autem hæc dispensatio Episcopis Italiæ non constaret, illos ad id compellebant, grauibus cẽsuris, & efformatis processibus, vt simul baculos deferrent, iuxtà scriptas ad se literas, tam à Greg. IX. quàm ab ipso Alexandro IV. vnde ipsi ad Alexãd. IV. recurrentes reportarunt responsum, quòd ex M. Marquez [g] verbatim transcribere voluisti, [h] & datum est Anagniæ Idib. Octobr. anno 2. Pontific. atq; adeò Christi 1256. aliquibus mẽsibus post factam vnionem. *Vbique ante & post vnionem* (tandem

Tertium assertũ eiusdẽ.

[d] Cap. 4. §. 1. pag. 29.

[e] Tom. 1. Bullarij sub Alex. IV. bulla 6. pag. 84.

[f] In præsenti §. 4. num. 21. pag. 61.

[g] Cap. 4. §. 9. pag. 50.

[h] §. 4. nu. 23. pag. 65.

subijcis) *manifestè videtur agnouisse Eremitas illos Augustinianos baculos, seu ferulas; & ex omnibus bullis clariùs habetur; necessitudinem ea deferendi, non à primæua ordinis institutione, sed ab Apostolico prouenisse mandatò, idq; fatetur Ioannes Gõzalez Critana in Epitome Historiæ August. cap. 8. §. 3. licèt non ad Gregorium, seu eius Legatos; sed ad Alexand. IV. anno 1256. rei originem referat.* Hactenùs argumenta tua contra baculum nostrum.

Genes. 32. 2. Reg. 18. & Esaiæ 36. Ierem. 48. 1. Reg. 17.

Pro respons. supponitur primò.

Aliud est aliquid spectare ad habitũ essentialem alicuius religionis, aliud debere vbiq; & semper necessariò deferre.

321 Verùm Deo dante, Iordanem istũ transibimus in baculo nostro. Nec speramus in baculo arundineo, atq; cõfracto Aegypto, super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, & perforabit eam; sed in virga forti, & baculo glorioso, quo possimus latrantes potiùs quàm mordentes canes fugare. In primis autem pro clara respõsione eorum omnium, quæ obiecisti, suppono. Primò, longè aliud esse rem aliquam spectare ad habitum Augustinianorum integrum & completum, imò etiam ad habitum essentialem; & necessariò debere illud vbiq; & semper ferre; sic v. g. ad habitum Dominicanorum spectat cappa & caputium nigrum. sic ad Benedictinos cuculla & caputium. sic ad Augustinianos tunica & caputiũ cũ corrigia; & tamen non tenẽtur hæc omnia sẽper & vbiq; portare.

Supponitur secundò.

Ante litẽ cum Minorib. Eremitæ S. Ioan. Boni gestabãt baculum.

322 Suppono secundò Eremitæ S. Ioãnis Boni, de quibus præcipua est cõtrouersia, gestabant in manibus baculum, ante quàm exoriretur lis inter Minores & illos. Hoc est euidens ex ipsa bulla Gregorij, *dudum apparuit*, sæpè cit. ibi. *Dudum apparuit in partibus Lombardiæ religio, cuius professores vocati Eremitæ Fr. Ioannis Boni ordinis S. Aug. nunc succincti tunicas cum corrigiis, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebant.* &c. Cum ergo controuersia fuerit exorta postquam apparuerit; & ipsi apparuerint, vt refert bulla, baculos gestantes in manibus, licèt aliquando illos dimitterent, fit consequens, quòd ante exortam cõtrouersiam, Eremitæ S. Ioã. Boni baculis vterẽtur.

Supponitur tertiò.

Necessitas portãdi baculum præcepta, non baculus.

a Nu. 19. pag. 60.

323 Suppono tertiò, Gregorius IX. in prædicta bulla, *dudum apparuit*, imposuit Eremitis S. Ioannis Boni necessitatem & obligationem semper & vbiq; portandi baculum in manibus, ibi. *Portantes baculos in manibus quinq; palmorum grandium*; idq; ita præceptũ fuisse exprimitur in bulla Innocentij IV. quam adducis, [a] & data est Perusij 2. Idus Martij, anno 10. Pontific. atq; adeò Christi 1253. vbi sic habetur. *Statutum extitit, vt quilibet frater vestri ordinis, quocunq; ipsum ire contingat, gestare in manu propria baculum teneretur.* Hanc autem necessitatem fuisse illis de nouo impositam, constat; quia ante decretum istud Greg. IX. vt in ipsa bulla refertur, nunc baculos gestabant in manibus, nunc verò dimissis baculis incédebant.

Supponitur quartò.

Eremitæ Augustiniani nõ tenebãtur sẽper & vbique gestare baculum.

b Lib. 1. vitas frat. cap. 14.

Suppono quartò, nos non dicimus baculum sic spectasse ad nostros Eremitas, quòd semper & vbiq; deberent illum portare; sed conuenire nobis illum ex antiqua institutione Aug. vt docuit Iordanus de Saxonia, [b] cum libertate tamen vtendi, & non vtendi illo in diuersis occasionibus, & temporibus; sicut modò vtimur habitu essentiali caputij & tunicæ præcinctæ corrigia. v. g. quia tantùm esset essentialis intra Eremum; vel pro libito & voluntate vtẽtis; quia tantùm esset pars integralis. sicut modò, licèt pallium spectet ad nostrum habitum & Franciscanum vt quid integrale illius; non tenemur, nec tenentur, semper illud portare; imò & nos vtimur illo, prò libito, & voluntate vniuscuiusque, etiam dum iter facimus. Vnde de B. Ioanne Bono, refert Constantius, [c] quòd tantùm quando erat infirmus, portabat mantellum, id est, pallium. Scio M. Marquez [d] asserere baculos nostræ religionis insigne fuisse essentiale, ita vt tenerentur Eremitæ illos semper & vbique portare: & cap. 4. §. 7. pag. 45. ait inter Eremitas illos varias fuisse opiniones, alijs credentibus baculos esse suæ religionis insigne substantiale, in omni loco & tempore; alijs verò negantibus, existimãtibusq; tantùm in Eremo esse necessarios, in populis verò liberos & voluntarios. At ego potiùs credo ex institutione Augus. non fuisse necessarios etiam in Eremo; sed liberos pro opportunitate loci & temporis; Quamuis sententia M. Marquez sit probabilis; & in ea respondendum erit Eremitas illos petijsse dispensationem, vel renouatæ necessitatis, quæ propter vsum & consuetudinem in contrarium, grauis & molesta erat, quamuis præscripta ab August. sicut si monachis Benedictinis Cataloniæ imponeretur à Põtifice necessitas ferendi cucullam & caputium; possent huius necessitatis dispensationem postulare, quamuis à D. Benedicto esset præscripta; quia longo vsu in contrarium reddita erat grauis & molesta, & reputabatur abrogata; vel dicendum petijsse dispẽsationem nouiter impositæ necessitatis pro omni loco & tẽpore; cùm antea tãtùm tenerentur illos portare intra Eremum; sic etiam, si modò præciperẽtur Franciscanis

c Lib. 1. cap. 2. pag. 6.

d Cap. 21. §. 3

Con-

Conuentualibus, vel Carmelitis Calceatis plura, quæ secūdùm primæuam institutionem tenebātur exequi,& tamen vel dispensatione, vel contraria cōsuetudine abrogata erant; ex eo quòd peterent dispensationē huius noui præcepti, non inferretur eos olim non habuisse eam institutionē, vt v. g. si præciperet Pontifex Carmelitis, vt vterētur pallijs variegatis, nunquid si peterēt dispēsationem, vel abrogationem huius præcepti, inferretur eos olim non portasse huiusmodi chlamydes? Neutiquam. sic ergo in præsenti.

325 Ex his facilè Resp. ad obiecta. Ad primū dico duo. Primum est. Gregorius non introduxit baculos primò in Congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni, sed necessitatem illos semper, & vbiq; portandi, vt constat ex secunda, & tertia suppositione. Secundum est. falsum est asserere, quosdā ex Eremitis adeò ægrè tulisse præceptum Gregorij IX. de baculis portandis, vt potiùs vellent cucullas portare discinctas, quàm baculos gestare. Quoniam bullæ Gregorij IX. apud Criptam Ferratā, quas allegas, & datæ sunt tantùm pro Eremitis Brictinēsibus, nec vllum verbum habēt de baculis. in prima, quæ data est 15. Cal. Sept. anno 14. sic habetur. *Cæterum dicti Prior & fratres pro se & Eremitis prædictis, nobis humiliter supplicarunt, vt eis cucullas portare discinctas concedere curaremus, mandatum nostrum de cucullis nigri coloris misericorditer relaxātes, eò quòd illis vsus cucullarum ad distinctionem habituum, satis sufficere videretur.* In secunda, quæ data est 12. Cal. Sept. anno 14. præcipit Episcopo Firmano, & Abbati de Cliento, vt præfigāt terminum competentem prædictis Eremitis Brictinensibus, ad portandas cucullas discinctas. In tertia, quæ data est 10. Cal. Sept. anno 14. ipse Pontifex eisdem Episcopo & Abbati præcipit, vt prædictis Eremitis præfigant pro termino proximum festum Natiuitatis Dominicæ ad gestandum cucullas discinctas. Ex his nec licet inferre adeò quosdam Eremitas baculos habuisse exosos; vt maluerint cucullas portare discinctas, quā baculos gestare? Nigrum quidem colorem tunicæ renuebant Eremitæ prædicti; at de baculis nulla in bullis mentio. Addam vltra. in bulla Alexandri IV. quam adducis,[a] quæ data est Laterani 8. Cal. Martij, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. sic habetur de Eremitis Brictinensibus. *Humiliter supplicantes, vt eis cucullas portare discinctas, quòd sibi facilius existimabant, concedere dignaretur, mandato de cucullis nigris ferendis circa eos misericorditer relaxato.* &c. de suo ergo loquitur, qui ex prædictis Gregorij IX. aut Alex. IV. bullis cōstare asserit quosdam Eremitas maluisse cucullas portare discinctas, quàm baculos gestare.

Ad secundum Resp. plura. Primum est. in decreto Eremitarum Brictinensiū, quod retulit Marquez,[b] nihil habetur expressè de baculo, videtur tamen contineri in illa dispositione generali, in qua ibidem sic habetur. *Super habendis caligis, calceis, & similibus Prior secūdùm suum arbitrium potestatem habeat disponendi.* Cæterum adhuc addo, quamuis id daremus, tantùm sequeretur Eremitas Brictinenses vsu & consuetudine in cōtrarium dimisisse baculorum gestationem; sicut pleraq; similia in pluribus religionibus euenerunt; vt v.g. in Canonicis regularibus Ecclesiæ Dertusensis, qui in nullo alio differunt à clericis, nisi in tunicella linea, quam vocant, quam portant subtus sotanam, & in Claustralibus Monachis Benedictinis Cataloniæ, qui neq; cucullum, neq; caputium portant, sed more clericali, pileo, collari, & pallio ornati incedunt. 326

Secūdum est; voluntariè dicitur vniuersos Eremitas ord. S. Aug. ægrè tulisse mandatum Gregorij IX. seu eius Legatorum, & ad Innocentium IV. pro relaxatione recurrisse. Hoc inquam voluntariè dicitur. primò. Quia decretum Gregorij IX. tantū directū fuit ad Congregationes Eremitarum S. Ioannis Boni, & consequenter ad Cōgregationem Eremitarum Brictinensium, non verò ad Cōgregationem specialiter dictam Eremitarum S. Aug. in qua Ricardus Card. in bulla, quam adducis,[c] data Assisij 9. Cal. Iulij, anno 10. Pontif. Innocentij IV. id primum statuto suo ex authoritate Pontificia edito firmauit; quàmuis antea in eadē Cōgregatione Eremiticè viuentes, baculis quādoq; in Eremo pro sua libertate vterentur. Secundò, quia bulla, ex qua id existimas cōuinci, tantùm loquitur cum Eremitis S. Io. Boni; tum, quia loquitur cum ordine, ad quem specialiter à Legatis Sedis Apostolicæ de mandato speciali eiusdem Sedis prædictum statutum fuit directum. Ea autem fuit Congregatio Eremitarum S. Ioānis Boni, vt constat ex bulla Greg. IX. *dudum apparuit*, toties citata: Tum etiam clariùs, quia titulus huius bullæ Innocentij IV. datæ Perusij 2. Idus Martij anno 10. Pont. atq; adeò Christi 1253. talis est. *Innocent. &c. Priori generali & vniuersis fratribus ord. Eremit.* &c. hic 327

Ad primum respondentur duo. Primum. Secundum.

[a] Nu. 14. pag. 53.

Ad secundum respondentur plura. Primum.
[b] Cap. 14. §. 8. pag. 108.

Secundum.

[c] c. 4. nu. 12. pag. 51.

autem titulus, vt sæpè notauimus, & cõstat ex decreto Guillelmi Card. (quod in respõs. ad num. 9. præcedentem apposuimus) data Perusij 6. Cal. Ian. anno Dom. 1252. ab hoc tempore peculiariter cõueniebat Eremit. S. Ioannis Boni; sic enim præcipitur in eo decreto: *Generalis Prior ord. Eremit. siue alicuius certi loci, vel proprij nominis expressione de cætero debeat appellari, & ei tanquam Priori generali eorum omnes Priores, & fratres ipsius ord. qui etiam nominentur simpliciter fratres ord. Eremit. in omnibus humiliter obediant, & intendant.* Vnde & ipse Innocentius in Cõfirmatione eiusdem decreti Card. Guillelmi, sic dirigit bullam ad Eremitas S. Ioannis Boni. *Innocẽt. Episc. seruus seruorum Dei. Vniuersis Priorib. & fratribus ord. Eremit. salutem* &c. Ecce quàm benè ex bulla directa ad solos Eremitas Cõgregat. S. Ioannis Boni conuincis vniuersos Eremitas ord. S. Aug. ægrè tulisse decretum Greg. IX. & ad Innoc. IV. recurrisse pro illius relaxatione.

328 *Tertium.*

Tertium est, id quòd ægrè tulerunt Eremitæ S. Ioannis Boni ante vnionem, & pro quo ab Innoc. IV. anno 1253. obtinuerunt dispensationem; & in vnione dispensatum etiam fuit pro vniuersis Eremitis sic vnitis anno 1256. non erat delatio baculorũ, quibus semper vsi fuerant, sed pro sua voluntate, aut cõmoditate, vel tantùm intra Eremum cum necessitate; sed necessitas & obligatio baculum gestandi quocunque ire contingeret: Hoc est adeò euidens, vt solus ille nõ viderit, qui videre noluit. Nihil enim aliud habetur in bullis. ostẽdamus hoc clarè. Primò, in bulla paulò ante dicta Innocentij IV. quam adducis,[a] data Perusij 2. Idus Martij, anno 1253. sic habetur. *Sanè petitio vestra nobis exhibita continebat, quòd olim à quibusdam Legatis Sedis Apostolicæ, de speciali mandato eiusdem Sedis, vt dicebatur, statutũ extitit, vt quilibet frater vestri ordinis, quocunq; ipsum ire contingeret, gestare in manu propria baculum teneretur.* Secundò, in bulla vnionis Alexandri IV. quam adducis,[b] & data est Laterani 5. Idus Aprilis anno 2. Pontific. atq; adeò Christi 1256. sic habetur: *Petentes, vt per gratiam vnionis, & conformitatis huiusmodi, eis iuxtà cõceptum votum paupertatis spontaneæ perpetua possessionum terrestrium abdicatio remaneret; & ipsis baculos, vel ferulas deferendi imposita necessitas tolleretur.* & infra. *Vos vniuersos & successores vestros à baculis & ferulis deportandis, & quòd non cogamini ad recipiendas possessiones aliquas, vel habendas, decernens perpetuò liberos, & exemptos.* Hoc est, quòd ex ipsa Eremitarum Augustinianorum Cõgregationis S. Ioannis Boni confessione constat, nempè à Greg. IX. eiusq; Legatis impositam sibi necessitatem ferẽdi baculos quocunq; irent. Huius necessitatis dispensationem petierunt; hæc necessitas non erat illis imposita ab Augustino, licet ex eius institutione haberent delationem baculorum potiùs vt permissam, quàm vt præceptam pro omni loco & tempore; vel licèt imposita fuisset necessitas, desuetudine in contrariũ, sciente, & non contradicẽte Pontifice per tot annos abrogata fuerat, & reddita grauis & molesta. Atq; adeò mirum non est, quòd petierunt dispensationem huius necessitatis. Neq; ex petitione dispensationis huiusmodi colligi potest vel leuiter, eas ferulas non fuisse ab Augustino modò suprà dicto præscriptas. Conuincimus rem hanc euidentibus & pluribus exemplis, tam respectu habitus essentialis, quàm integralis. si enim Pontifex præciperet Benedictinis & Cisterciensibus, vt semper & vbique portarent, cucullam & caputium; Dominicanis, & Franciscanis, Hieronimianis, Trinitarijs, & Mercenarijs, & alijs pluribus pallium, seu cappam cum caputio, vel sinè illo, pro more cuiuslibet religionis; & Augustinianis caputium, & tunicam nigram præcinctam corrigia; Nonne omnes istæ religiones peterent instanter à Summo Pontifice, dispensationem impositæ necessitatis? quis neget? liceretne exinde inferre ea indumenta non esse præscripta à suis fundatoribus, neque illud esse vetustum, & originarium ordinis insigne? quis sic delirauerit? quare ergo Eremitæ S. Ioannis Boni non potuerunt petere dispẽsationem impositæ necessitatis baculos semper & vbique portandi, absq; eo, quòd contra illos inferatur baculos nullo modo esse illis ab Augustino præscriptos, & illos non esse vetustum & originarum sui ordinis insigne?

Necessitatem semper & vbiq; portandi baculos ægrè tulisse Eremitas S. Ioan. Boni.

Ex petitione dispẽsationis ferendi baculos, nec leuiter colligitur eos ab Aug. non fuisse institutos.

a §. 4. nu. 19. pag. 60.

b §. 4. nu. 21. pag. 61.

329 *Responsio ad tertium.*

Ad tertium constat ex dictis, vers. *Tertium est*, petitionem dispensationis in bulla vnionis fuisse de imposita necessitate. Notamus autem diuersitatem petendi dispensationem in bulla Innocentij IV. data Perusij 2. Idus Martij, anno 1253. & in bulla vnionis data Laterani 5. Idus Aprilis, anno 1256. in prima enim exprimitur eam necessitatem ortum habuisse ex statuto Legatorum Sedis Apostolicæ; nempè, quia dirigebatur, ad Eremitas Sancti Ioannis Boni; quibus id præceperant Episcopus Hostiensis, & Cardinalis S. Sabinæ Legati Gregorij IX.

in

in partibus Lombardiæ: at verò in secunda tantùm dicitur, *imposita necessitas*, non verò declaratur vnde dimanarit necessitas; nēpè quia respectu Eremitarū S. Ioannis Boni & Brictinensium processit ex statuto legatorum: at verò respectu Congregationis Eremitarum S. August. ex decreto Ricardi Card. protectoris.

330 Progreditur solutio. Addo; cū non obstante prædicta dispensatione Pontifex Alex. IV. dedisset eas literas, quas adduxisti, a & priùs adduxerat M. Marq. b datas Anno 1256. Anagniæ 8. Cal. Iulij, vt habet Marquez, vel 15. Cal. Iulij, vt tu habes, tribus mensibus paulò magis, vel minùs post factam vnionem generalem, Episcopi Italiæ intelligentes in eis confirmari prò vniuersis Eremitis sic vnitis, totū decretum Cregorij IX. statutum pro Eremitis S. Ioannis Boni, quia Alexander IV. in principio bullæ prædictæ fecerat illius mentionem, cogebant prædictos Eremitas ad portandum baculos, & facienda quædam alia. Ipsi verò recurrentes ad Alexandrū IV. reportarunt bullam, quam Marq. c & tu quoque d trāscripsistis, Datam Anagniæ Idibus Octob. anno 2. pontific. atque adeò Christi 1256. nempè quatuor mensibus paulò magis aut minùs, post alterius expeditionem; & in ea Pontifex sic ait. *Quia verò nostræ intentionis extitit, vt præfati Priores, & Eremitæ ad assumendum vsq; ad prædictum festum, iuxtà prædictum statutum nostrum nigras duntaxat, & nullas alias coloris alterius cucullas, ab eis; abiectis alijs, deferendas tantummodò, & non ad alia, per easdem literas cogerentur.*

a §.4. nu. 16. pag.56.
b Cap.4.§.9. pag.50.
c Vbi supra.
d §.4. nu.23. pag.65.

331 Epilogus. Quid ex his venari possis, aut exurgere contra Augustinianum baculum lector iudicabit. Fatentur quidem Eremitæ nostri, à Greg. IX. seu eius Legatis, seu etiam à Ricardo protectore impositam prædictā necessitatem; ex hoc tamen non fit, quòd non habeant baculos ex institutione Augustini; licèt sinè tanta necessitate; vel quia à principio non fuit imposita; vel quia desuetudine fuerat derogata; sicut v. g. ordo Benedictinus, habet à D. Benedicto institutionem, cucullæ, & caputij, tanquàm habitus essentialis, non tamen necessitatem illa semper & vbiq; deferendi; & ordo Frāciscanus habet etiam ex sua institutione pallium, non tanquam quid essentiale; sed integrale, non tamen omni loco & tempore portandum; & ordo Augustinianus habet pro habitu essentiali tunicā corrigia præcinctam, & caputium, non tamen in omni loco, & tempore portāda; & quamuis hæc omnia in principio imposita fuissent, tanquam necessaria, potuerunt tamen vsu in contrariū reddi grauia, & molesta; & in hunc sensum interpretari possumus Ioannem Gonzalez de Critana; adhuc tamen fallitur in eo, quòd prædictam necessitatem videtur primò refundere in Alexandrum IV. sed de authoritate Critanæ in hac parte, vt superiùs, aduerti, nihil curandum est.

AD NVMERVM XI.

Ex calceis neminem deduxisse Monachatum Augustinianum S. Francisci.

332 Assertio aduersarij. ASseris ex calceis non inferri S. Franciscum fuisse discipulum S. Ioānis Boni. Primò, quia calcei communes sunt Eremitis, Anachoretis, & vniuersis ordinibus; status sæcularis; nec peculiare fuit signum status religionis vel regularis in S. Francisco illos sibi induxisse. Secundò, quia ex calceis potiùs sumitur argumentum ad oppositū. Quoniam S. Ioā. Bonus, vt S. Antoninus, & Bzouius referunt, ille tit. 24. cap. 13. hic ad an. 1249. cap. 13. nunquā calceatus incedebat. Constantius autem Laudēsis, e & Cardinalis Viterbiēsis Augustinianus f ad summum calēpodijs, vel ligneis sotularibus dūtaxat vsum in Eremo conscribunt; non ergo ex calceis infertur S. Franciscum fuisse discipulum S. Ioānis Boni, Eremitæ discalceati, sed potiùs oppositum.

e In eius vita lib. 1. cap. 2.
f Lib. viginti sæculorum ad annum 1198.

333 Ruit quoad primam probationem. Pulchra quidem, & speciosa responsio, quasi M. Marquez sic argueret D. Frāciscus tulit calceos. ergo fuit ex discipulis S. Ioannis Boni. Non sic argueret, non dico illud acerrimum & perspicacissimum ingenium toti Hispaniæ, imò & orbi notissimum; verùm neq; stupidissima mens. sed oportuit sic respondere, vt argumentum incauto lectori ridiculum videretur. At, argumentum nostrum longè est aliud, vt quando illud Vuadingus in hāc formam induxit, seu reduxit, dicere cum August. g possimus, *aut non intelligit, aut non vult intelligere quid dicamus: sed si non intelligit, præoccupatione impeditur erroris; si autem non vult, quid dicamus intelligere, peruicacia vitium est, quòd suum defendit errorem.* Argumentum quippè nostrum hoc est. nempè B. Franciscus, vt Vincent. h Anton. i testantur, biennio ante institutionem sui ordinis, *Habitum Eremiticum tunc temporis habuit, baculumq; manu gestans pedibus calceatis, & corrigia corporis cinctus incedebat*; sed hic habitus erat proprius Eremit. S. Ioannis Boni ord. S. Aug. pro illo tempore; ergo credendum est B. Franciscum tunc temporis

g Lib. 2. de nuptijs cap. 23.
h Lib. 29. cap. 98.
i Tit. 24. cap. 2. in princ.

egisse Eremitam Augustinianũ; neq; enim habitum alienum vsurparet; & ex hoc ruit prima probatio, qua ostendit ex calceis non probari S. Franciscum fuisse discipulum S. Ioannis Boni.

334 Refellitur quo ad secundam. Ad secundam probationem admitto S. Ioannem Bonum vsum fuisse ligneis forularibus. nego tamen ex hoc inferri S. Franciscum non fuisse ex discipulis S. Ioannis Boni: quòd sic conuinco. Discipuli S. Ioannis Boni, vt constat ex bulla Greg. IX. *dudum apparuit*, incedebant calceati, ibi. *Adeò suarum vestium longitudinem temperent, quòd à quibusuis ipsorum calceamenta liberè videantur.* nō ergo benè infertur S. Ioannes Bonus erat Eremita discalceatus, S. Franciscus illo biēnio incedebat calceatus; ergo non erat discipulus S. Ioannis Boni. Hæc inquam consequētia, bona non est; aliàs probaret discipulos S. Ioannis Boni, non esse discipulos S. Ioannis Boni; cùm ipse discalceatus, illi verò calceati incederent. Potuit quidem S. Ioannes Bonus, sicut & S. Fulgētius,[a] vt dicitur, pro sua deuotione nudis pedibus ambulare, tamen communis institutio suæ Cōgregationis calceis vtebatur.

[a] In eius vita cap. 18.

AD NVMERVM XII.

Vnde exorta fuerit controuersia inter Minores & Eremitas declaratur.

335 Assertio & responsio aduersarij. EX his, quæ hucusque adduxisti, & nos impugnauimus & dissoluimus, tibi persuades fragile & inane desumi argumētum, ex habitu Eremitico S. Frācisci ad eius monachatum Augustinianum asserendum; & ad fundamentum desumptum ex similitudine habitus respondes, ex bullis Pontificijs constare non eam inde exortā, quòd Franciscus vestem Ioannis Boni, aut similem induerit, imò potiùs; quia Francisci vestē hominibus iam probatam & gratam induebāt Eremitæ, variantes formam sui habitus, & ordinis sui substantiam, vt maiorem sentirent, & reciperent in populis charitatem; quòd quia redundabat in multiplicem derogationem minorũ, vt Pontifex loquitur, iussit vt omninò deponerent, & certum sibi assumerēt habitum vel albi, vel nigri coloris, adiectis alijs insignibus corrigiæ & baculi, quibus clariùs discriminarentur.

336 Obiectio eiusdem. Ex hac supposita narratione sic arguis. si Eremitæ Priores essent in possessione habitus similis Franciscano, nequaquā illo priuarentur, & concederetur minoritis; quia iniquum censetur, vt notauit Gabriel Pennotus Canonicus Regularis Lateranensis,[b] veros & priscos cuiusq; rei possessores eadem spoliari, atq; vltrò aduentitijs, & hominibus recenter natis conferri.

[b] In Historia tripartita lib. 1. cap 47 § 3.

337 Reijcitur assertio aduersarij quo ad primam partem. Sed bone Deus! quot in vna responsione miscētur incerta, ne dicam, falsa? Quot coaceruantur minùs pia, ne dicam iniuriosa in sanctissimam illam Congregationem S. Ioannis Boni; & vt ostendi supra,[c] nō semel Pontificum ore laudatam. Primò enim dicitur constare ex Bullis Pontificijs similitudinem habitus exortam fuisse; quia Eremitæ illi induebant Francisci vestem hominibus iam probatam & gratam. Hoc autem esse falsum, constat ex dictis,[d] & præterea, Quia in bulla Gregorij IX. tantùm dicitur, *& adeò variantes ordinis sui substantiam, vt dilectis filijs fratribus Minoribus vniformes in derogationem multiplicem ipsorum ordinis crederētur.* Hic autem non accusantur Eremitæ, vt optimè aduertit M. Marquez,[e] quòd alienum habitum vsurparent: sed quòd propriũ modò assumpto colore albo, modò nigro, sic variabant, quòd similes reddebantur fratribus minoribus; & id propter nō dixit; quòd Minores fiebant similes illis; sed illi minoribus; nempè quia ipsi variando ordinis sui substantiam, non causabant; sed patiebantur similitudinem.

[c] In Respons. ad nu. 8. huius §. 4.

[d] In Respon. ad nu. 1. huius §. 4.

[e] Cap. 4. §. 7. pag. 44.

338 Reijcitur quo ad secundam. Secundò dicit ex eisdem bullis constare Eremitas illos variasse formam sui habitus, & ordinis sui substantiam, vt maiorem sentirent & reciperent in populis charitatem. Hoc autem quàm sit à veritate alienũ, notauit Marquez, & nos quoq; aduertimus,[f] & cōuincitur euidēter ex verbis bullæ, quæ sic se habent. *Et adeò variantes ordinis sui substantiam* (non dixit, formam habitus, vt tu addis; sed tātùm, *substantiam*; quia cum eorum exteriora indumenta deberent esse albi, vel nigri coloris, & modò induerent album, modò nigrum, variabant ordinis sui substantiam, quæ varia & indeterminata erat respectu coloris) *vt dilectis filijs fratribus Minoribus vniformes in derogationem multiplicem ipsorum ordinis crederentur.* In his autem verbis, quis dicat contineri illam trāsmutationem Eremitarum in Frāciscanos, vt maiorem reciperēt à populis charitatem? verba non indicant; facinus ipsum adeò est informe, quod nec de hominibus perditis sinè magno fundamento liceat illud suspicari; & tamen fas erit expressè attribuere cōmunitati religiosæ, & sanctæ, sinè vllo fundamento? sanè in materia adeò graui, hoc commentum confingere, & præcipuè in Cōgregationem hominum Deo sacrorum, pror-

[f] Vbi supra.

prorsus non video, quàm tuta conscientia, fiat; ego quidem malo in nos hæc opprobria cumulari, quàm à nobis etiā in vnum quempiam homunculum, & adhuc multò leuiora effutiri.

339 Refellitur quoad tertiū. Tertiò dicit Vniformitatem habitus redundasse in multiplicem derogationem minorum, vt Pontifex loquitur, Risui mihi fuit, cura & vigilātia addendi illa verba, *vt Pontifex loquitur*, quasi qui aliàs nō diceret; cùm tamen paulò ante addidisset quędam, quæ non loquutus fuerat Pontifex, vt modò aduertebamus. Verba autem Pontificis, quæ illo additamento, *vt Pontifex loquitur*, magnum indicas cōtinere mysterium, ipsa se produt, vt notauit Marquez, [a] idem enim Pontifex immediatè explicuit, quomodò illa vniformitas cederet in derogationem multiplicem Minorum, sic inquiens. *Eisdē propter hoc minorem apud fideles sentientibus in suis opportunitatibus charitatem.*

a Cap. 4. §. 7. pag. 45.

340 Refellitur quoad quartam, & plura absq; fundamento in eo dici probatur. Quartò dicit Pontificem iussisse, vt habitū illum omninò deponerent, & certum sibi assumerent habitum vel nigri, vel albi coloris, adiectis alijs insignibus corrigiæ & baculi: sed in hoc dicto plura dicuntur sinè veritate, aut fundamento. Primò enim, in nulla ex Bullis, quas in hanc partem coaceruasti, vllum est verbum, in quo Pontifex pręcipiat, vt habitum illum similem deponant; nempè quia alienus erat, & ab ipsis vsurpatus; sed tantùm, vt contenti sint colore nigro iam electo ab eis, & vt ferāt manicas largas, & protensas, corrigias peramplas, baculos quinq; palmorum grandium, & vestes non adeò lōgas, quòd calceamenta contegerent. Secundò, neque Pontifex præcipit vt deposito illo habitum certum sibi habitum assumerent, albi aut nigri coloris; sed cùm eorum vestimēta exteriora, nigri vel albi coloris, vt ait Pontifex, esse deberent, præcipisse videtur, vt ex illis vnum determinatum eligerent; elegerūt nigrum; & præcepit Pontifex vt illo sint contenti. Verba Gregorij IX. hæc sunt. *Prouidimus statuendum, vt Prior & vniuersi ac singuli fratres prædicti ordinis S. Aug. in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris, quorum altero videlicet nigro, iam electo ab eis, ipsos volumus manere contentos* & Tertiò, quia corrigia & baculus non sunt insignia adiecta de nouo; In ipsa enim bulla ait Pōtifex. *Nunc succincti tunicas cum corrigijs, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebant.* Pontifex ergo tantùm expressit corrigiā esse peramplam, & de nouo præcepit, vt manicas largas, & protensas perferrent, & baculis vterentur non hic, aut illic, sed quocunq; ipsos ire contingeret.

341 Ad argumentum respōdetur duo. Primum. His prælibatis ad argumentum, quod ex fidelissima tua narratione obijciebas. Resp. duo. Primū est, si forma illa, & color habitus fuisset antiquior in religione S. Frācisci, quam in Congregatione S. Ioan. Boni, difficile creditu est, quòd Pontifex id omisisset in suo decreto, cùm ipse deberet velle statutum suum iustificare coram omnibus, & adeò congruum sit antiquos Possessores in suo Iure cōseruari, nisi aliquid inde sequatur absurdū. Secundum. Secundum est, quamuis Congregatio S. Ioannis Boni antiquior esset in colore habitus & forma, ratione cuius assimilabatur ordini S. Francisci, tamen forma essentiali habitus immutata, præcepit Pontifex, vt ex colore albo, vel nigro, quorum quolibet vti poterat, vnum determinatum eligeret. Magis enim iuri & æquitati consonum visum est Pontifici, benè & meritò in Franciscanos affecto; vt religio, quæ duplicem colorē admittebat, ad vtrorūq; quietem, & ne scandala inde grauiora consurgerent, ad vnum se restringeret, licèt vtrumq; ab antiquo possedisset, quàm quòd illa, quæ adeò in Ecclesia florebat, & vno vel quasi vno tantùm colore contenta erat, illum omitteret. Vnde Pontifex noluit antiquos possessores in suo Iure cōseruari: quia iudicauit inde sequi absurdum, nempè magnum dispēdium ordinis Franciscani sinè ingenti fructu Congregationis S. Ioannis Boni, quæ facilè se poterat reducere, ad quem mallet ex colore albo vel nigro. Hac ratione Ioannes XXII. licet Canonici Regulares pluribus ante annis soli possedissent corpus B. Aug. in vrbe Papiensi, præcepit, vt Eremitæ Augustiniani, simul illud possiderēt. Iuri enim & rationi conformius existimauit filios legitimos, parentis corpore non priuari, quàm filios alteros etiam legitimos, quamuis essent in ea possessione, vt ipsi soli illud haberēt, sinè aliorum consortio dilecti Patris reliquias possidere.

AD NVMERVM XIII.

Corrigiam ab Augustino esse acceptam probatur.

342 Obiecta aduersarij. ASseris testimonia Iordani [b] & Antonini [c] loquētium de corrigia perampla ab Aug. accepta parū habere roboris. Primò, quia aliena sunt à narratiuis Pōtificum literis, quæ ad Gregorium IX. referunt originem. Secundò, quia Iordanus rem hanc tan-

b Lib. 1. vitas Patr. cap. 15.
c 3. p. tit. 24. cap. 14. § 2.

tantùm probat ex sermonibus ad fratres in Eremo, quorum authoritas iam pridem excidit. Tertiò, quia Antoninus rem transcripsit ex Iordano, sic enim ait; *de sacro ordine S. Aug. &c. quæ inueni, hic refero. Quidam religiosus dicti ordinis, sic scribit, &c.* Quartò, quia ex loco Augustini [a] nihil videtur posse in fauorem eius partis exsugi; ad summum enim ex illo colligit Marquez, quòd hæreticus obijciebat Augustino cum dixisse Christum esse Baptistã; quia cùm ipse fundasset monasteria in Eremo, Monachosq; vocaret discipulos Christi, videbatur sentire Christũ esse Baptistam: quia non Christus, sed Baptista vixit in solitudine.

[a] Contra literas Petiliani Lib. 3. cap. 40.

343 Quasi rés tota in eo solo cardine versetur, vtrum testimonia Iordani & Antonini, & argumentum Magistri Marquez, ex loco Augustini contra Petilianum sint efficacia; adhibita in ea parte responsione nõ parùm gloriaris. Verùm ni me fallo, tua te fefellit opinio, vel voluntas. Primò, quia ad eam veritatem demonstrandam, sunt alia multò plura, quę [b] collegimus, & ferè omnia adduxerat M. Marquez in varijs locis sui opusculi; referamus hic vel vni cum locum ibidem adductum, ex authore vitæ S. Fulgentij, quem Eremitam fuisse Augustinianum, tot homines docti fatentur, & præcipuè expressit Card. Baron. [c] vbi de Fulgẽtio, de quo eius Acta sic habent: *Pelliceo cingulo tanquam Monachus vtebatur.* sic ait: *Vt planè intelligas quàm S. Fulgentius est professus monasticam regulam ab ipso S. Augustino deriuasse, diuersisque ordinis ab eo institutas fuisse classes. Aliorũ nempè, qui in ciuitatibus degentes, clerici cùm essent, vnà simul degentes, cœnobitica monachorum instituta seruarent, quibus cum idem factus Episcopus habitauit. Aliorum verò, qui procul à ciuitatibus degentes, eius essent victus atq; vestitus, cuius hic vides Fulgentium esse cultorem, nempè vna induti tunica, eademque pellicea zona constricta, quam nec soluerent dormientes.* Monachi ergo Africani, atque adeò Augustiniani, D. Fulgentij tẽpore ex Augustini præscripto, corrigia, seu zona pellicea cingebantur. Secundo, tua te existimatio decepit: quia ea, quæ obijcis facili negotio dissoluuntur.

[b] In respõ. ad principiũ huius §. 4.

[c] Tomo 6. anno Xpi 504.

Monachi Africani ex Augustini præscripto zona pellicea cingebãtur.

344 Solutur primum.

Ad primum enim patet ex dictis non repugnare literis Pontificum. hæ enim nõ referunt corrigiæ originem ad Gregoriũ IX. cùm ex ipsis Bullis, vt euidẽter ostẽdimus, [d] manifestè constet Eremitas S. Ioannis Boni cũ primò apparuerunt in Lombardia, præcinctos tunicas cũ corrigijs incessisse, cùm nondum decretum Gregorij subsequens emanasset; & de Eremitis Brictinensibus asserat idem Gregorius IX. anno 1235. ipsos laudabiliter statuisse, vt quilibet frater desuper ampla corrigia cingeretur: & Cõgregationi Eremitarum S. August. præceperit Card. protector, vt vteretur perampla corrigia, non quidem vt rem nouam: sed vt rei pristinæ nouum robur Confirmationis authorit. Apostolica factæ nouiter adijceret.

[d] In Respon. ad nu. 9. huius §. 4.

Ad secundum Resp. duo. Primum est: 345 Iordanus corrigiam Augustini non solùm probat ex sermonibus ad fratres in Eremo; sed etiam ex sermone de baptismo Aug. sic enim ait: *de Beato quoq; Aug. fertur, quòd baptizatus indutus fuerit a B. Ambrosio cuculla nigra, desuper zona quadam ad differentiam Monachorum, vt ipsemet Ambrosius dicit in libro, quem fecit de Baptismo scilicet Augustini.* Aliundè ergo Iordanus probat suum assertum, quàm ex sermonibus ad fratres in Eremo. Scio hunc sermonem Ambrosij eiusdem farinæ à quibusdam reputari cum sermonibus ad fratres in Eremo; Vide tamen, quæ circa illum diximus. [e] Ad minùs enim fauent authores antiqui & graues, qui illum B. Ambrosio adscribunt. Secundum est. nouimus sermones Eremitas à pluribus doctis vt suppositítios damnari, ab alijs defendi; ego in Bibliotheca Aug. lib. 3. dicam quid sẽtiam. Nec omnes damno, nec omnes defendo; sunt aliqui manifestè Spurij, alij legitimi, & alij incerti, qui tamen habere possint Authorem Augustinum. sermones autẽ, quibus in præsenti Iordanus vtitur, sunt 5. 27. & 28. ex his quintus spurius est; vt diximus suprà, [f] attribuitur tamen Augustino ab authoribus trecentorum annorum, ijsq; non infimi nominis, quales sunt Episcopus Ferdinandus de Hispania, & Iordanus de Saxonia; vigesimus septimus etiam est suppositus, vt credo. At verò sermo 28. de Cœna Domini mihi Augustinianus est; nihil enim habet indignum Aug. eiq; tribuitur à S. Bonau. [g] ex quo ad minus habemus tempore D. Bonau. circa an. 1250. sermonem istum de Corrigia ab August. suis monachis præscripta loquẽtem à viro doctissimo & sanctissimo sinè vllo scrupulo, aut dubitatione adscriptum fuisse Aug. atq; adeò iudicasse pro veris ea, quæ in illo continebantur; & tamen quòd anno 1250. Bonauentura doctus & sanctus verum reputauit, modò R. P. Vadingus ex eadem familia seraphica omninò falsum & arbitratur, & censet.

Ad secundum respondentur duo. Primum.

[e] In Respons. ad principium huius §. 4. pũcto vnico difficultate vnica §. 1. Secundum.

[f] In respõsione ad principia §. 4. pũcto vnico difficultate vnica §. 4.

[g] In Meditatione vitę Xpi cap. 75. fol. 365. pag. 2.

Ad tertium nõ negamus Antoninum ex 346 Iordano rem totam verbatim trãscripsisse; hoc tamen fidem testimonijs non minuit, sed munit; non eleuat, sed extollit. Primò,

Solutur tertium.

quia

quia tantæ authoritatis fuit Iordanus, vt eius testimonia à viro sanctissimo & doctissimo Antonino de verbo ad verbum transferri meruerint. Secundò, quia testimonium Iordani operibus Antonini insertum, iam non est solius Iordani, sed Iordani & Antonini, vt in ore duorum & talium testium stet verbum hoc. Quæ enim ex alijs authoribus pro solito more suo refert, nec improbat, pro veris approbat Antoninus; vnde cùm [a] de Augustiniano ordine loquēs dixisset; *Quidam religiosus dicti ordinis sic scribit. Reuelatum fuit prophetico spiritu Abbati Ioachim, qui sic in expositione super Apocalypsim scripsit de fratribus ordinis S. Aug. surget ordo, qui videtur nouus, & non est, indutus nigris vestibus, & desuper zona.* postea subdit Antoninus impugnationem suam, [b] sic inquiens, *Similiter etsi fuerunt aliqui ante ordines Mendicantiū, qui viuerent in Eremis secundùm regulam Aug. non tamen erant talis ordinis, nec habebant vnum caput, nec illas ordinationes, quas habent Eremitani nunc.* Cùm ergo refert alia, & non improbat, approbat.

a Ibid. tit. 15. cap. 14. f. 254. pag. 2.

b fol. 255. pag. 2.

347 Fuisse autem Antonino familiare historiam texere ex aliorū relationibus, eodem modo transcriptis, constat ex pluribus locis. Primò enim [c] sic ait. *Hic facit finem Leonardus Aretinus in Historia Florentina, quam in decem libros distinxit. Quæ autem sequuntur excerpta sunt, partim ex quodam libello ab eodem edito, de quibusdam notabilioribus gestis temporis sui, partim ex Chronica Florentina, partim ex aliorum scriptis, & relatibus plurimorum, quæ vidimus, vel audiuimus oculis, & auribus nostris.* Secundò, [d] de Beatis ordinis Dominicani loquens ait. *de quorum aliquibus mihi notis ex libro, qui intitulatur, de vitis fratrum, vel alijs libris aliqua describentur miranda.* Tertiò quoque, [e] de suo ordine sermonem faciēs, subdit. *Hæc omnia sunt transumpta ex Chronica ordinis, quæ habetur Bononiæ adhuc facta.* Quartò denique; [f] sic habet. *de B. Francisco ex Specul. Vincentij hist. & legenda secundum Iacobum de Voragine, & Chronicis Minorum, hæc extracta sunt.* Modò ergo te interrogo, nūquid in ijs omnibus, quæ etiam ex alijs authoribus sunt ab Antonino trāscripta, Antonini testimonium eleuabis? Nunquid asseres ea omnia non confirmari Antonini authoritate? planè non audebis. Quare ergo velis ea sola, quæ ex Iordano transcripsit, & non improbauit, ab ipso merè recitatiuè, sine approbatione, aut improbatione referri?

c Tit. 22. cap. 6. § 40 fo. 148. pag. 2.

d Etiam tit. 23. cap 9. in prin. fol. 110. pag. 2.

e Eod. tit. cap. 11. fol. 215. pag. 2. § P.

f Tit. 24. I prin. ante cap. 2. fol. 228. pag. 2.

348 Ad quartum Resp. plura. Primum est. M. Marq. [g] ex loco Aug. contra Petilianum sic arguit. *Y orque viendo à los frailes, que fundaua, viuir en yermos y con cintas ò correas de cuero al trage de Sant Iuan, que tambien la truxo, le parecio, que podia prohijarle, que le tenia por redemptor.* Ecce ex quibus Augustiniana tessera corrigiæ inferatur. Acuta sanè, & probabilis consequētia. Tamen fateor ingenuè (*mihi enim*, vt ait Hieron. [h] *non iuxta Pythagoræ discipulos, præiudicata Doctoris opinio; sed doctrinæ ratio ponderanda est*) fateor inquam, nō mihi visa est firma & efficax, vt supra [i] de Corrigia, aduerti; Satis enim explicabitur ab aduersarijs deductio Petiliani, vt ipsam idem Marquez explicuit alibi; [k] si dicamus ideò Petilianum obiecisse Augustino, quòd Christum diceret esse Baptistam, quia cùm Augustin. monasteria fundaret in Eremo, suosque monachos appellaret discipulos Xpi, videbatur inferre, Christum esse Baptistam, quia Baptista vixit in solitudine.

Ad quartū respōdetur plura.

Primum.

g Cap. 22. § 3. pag 372.

h Epist. ad Marcellum & Alexandrum.

i In respōs. ad prin. § 4. puna vnic. difficult. vnica, § 6.

k Cap. 8. § 1. pag 133.

349 Secundum est. deductio Petiliani, obijciēs Augustino ex institutione monasteriorum & monachorum, quòd dixerit Christum esse Baptistam, euidenter conuincit ad minùs, monachos ab Augustino institutos in Eremis & solitudinibus victitasse, sicut & vixerat S. Ioānes Baptista: Quia aliàs nullum vestigium inuenietur, vnde assignari possit, quo prætextu Petilianus calumniā illam obijceret Augustino. & quidem Monachos Africanos temporibus Augustini contemplationi deditos, laicos, extra ciuiū frequentiam, in solitudinibus vitam egisse, vnus sit mihi testis, instar omnium, Seraphicus Doctor Bonau. [l] cuius hæc sunt verba. *Sed obijcies de Augustino de opere monachorum, qui loquebatur ad monachos, qui spiritualibus erant exercitijs occupati, & intenti, non otiosi, & illis dixit, quòd ad huiusmodi opera sunt adstricti. Ad hoc apparet manifesta responsio, si attendatur conclusio circa finem* &c. & infra. *Apparet igitur, qui sunt adstricti, scilicet validi & fortes, & qui ab Ecclesiasticis occupationibus vacāt, & qui vitam in sæculo de labore corporis transigebant; & tales multi erant inter illos monachos, & plures erāt in exordio religionis Minorum; & ideò ad labores arctātur.* & clariùs [m] ibi. *Monachi tunc temporis pro maxima parte erant laici, & plebei, & ideò competebat eis circa consueta opera occupari.* [n] *Monasteria primitiua* (ad quæ loquebatur Aug.) *instituta erant ad vitam solitariam agendam, vt vnusquisque haberet curam sui & apud se habitaret, & ideò Monachus dictus est.*

Secundum.

l In tracta. de paupert Christi contra M. Guillelmū fol. 268. pag. 1.

m fol. 271. pag. 1.

n Et infrà.

AD

AD NVMERVM XIV.

Expenditur an Corrigia B. Francisci ante Ordinis sui institutionem fuerit ampla.

350 Rationes M. Marq. quibus probat amplã zona D. Franciscum se cinxisse.

a Cap. 11. §. 1. pag. 372.

Corrigiam, qua B. Franciscus biennio ante institutionem sui ordinis se cinxit, amplam fuisse M. Marquez [a] coniecit ex duobus. Primò, quia vir sanctus se delicatè non cingeret. Secundò, quia aliàs viri docti & graues, Sabellicus, Polydorus, & Granatensis corrigiam à Francisco gestatã, non appellassent zonam, quæ in rigore accepta militum cingulum erat, adeò robustum & amplum, vt omnia exinde penderent, vt tradit Calepinus, verbo, *Zona*: & colligitur ex illo Math. [b] *Neq; pecuniam in zonis vestris*; vnde & Marcus Vlyssiponẽsis dixit; *que san Frãcisco anduuo ceñido con vn cinto.* Hec autem ad id probandum nullius esse ponderis tibi sunt visa. Primum, quia licèt curiosum, aut sericum cingulũ, vel baltheum constellatum hominem dedeceat penitentem, non autem exile, quale vnius pollicis mensuræ S. Benedictũ gestasse, & suis præscripsisse, narrat Ioannes Diaconus in vita S. Greg. [c] Secundum verò, quia communi zonæ nuncupatione tam intelliguntur exiles, aut teretes nobilium, vel fœminarũ zonæ, quàm etiam amplæ, vel robustæ militares, vt videre est apud obseruatores lectionum antiquarum, quales sunt inter alios, Martialis in Apophoreticis, Ouidius in Fastis, Plutarchus in vita Demetrij, & Spartanus in vita Pecennij. Vnde & Ambrosius Calepinus non aliter zonã declarauit, quàm per cingulum, quo cingimur. Neq; omnes Interpretes illius loci Mathæi, *neq; pecuniam in zonis vestris*, credunt in ipsis portari pecunias; quinimò Abulens. Euthymius, Maldonatus, & alij, ideò id dictum putant: quia ex zonis pendebãt communiter marsupia, vel crumenæ. Vox etiam illa, *Cinto*, quã vsus est Interpres Castellanus Marci Vlyssiponensis eandem habet latitudinem: vt significet amplas, & exiles corrigias.

b Cap. 10.

Iudicium aduersarij de dictis rationib.

c Lib. 4. cap. 83.

351 Iudicium authoris de primo.

Primum M. Marquez fundamentum, vt verum fatear, etiam mihi non placuit, ex alio tamen capite. Nempè, quia S. Franciscus vel assumpsit corrigiam, dum fieret religiosus; vel manẽs adhuc in sæculo. si primum nõ elegit corrigiam, sed accepit, atq; adeò vel exilem, vel amplam, pro more illius religionis, quam ingrediebatur. Poterat enim profiteri religionem, quæ exili, & quæ ampla corrigia cingeretur; & tunc vel colligeremus religionem eius ex amplitudine corrigiæ; si constaret eum vsum fuisse ampla corrigia; vel amplitudinem corrigiæ ex religione, quam profiteretur: si verò dicatur secundum, crederem ego Franciscum, non electurum sibi corrigiam exilem, sed vilem & latam, sicut in institutione suæ religionis elegit funem vilem & grossum, licèt posset exilem; quia nescio, quid potiùs auctoritatis habet ad penitentiam latitudo corrigiæ, aut funis, quàm exilitas, quando patet super vestem portatur, non subtus scapulare; vt fertur in religione S. Benedicti; & hinc est, quòd religio Augustiniana præscribit corrigiam amplam pro habitu nigro; at verò exilẽ pro habitu albo; illa patet, hæc latet.

352 Soluitur obiectio aduersarij contra secundã rationem.

Zona potiùs significat cingulũ amplũ, quàm exile.

Secũdum verò M. Marquez fundamentum robustiùs est quàm vt obiectis eneruetur. Communi enim loquendi more, nomine zonæ strictè sumptæ, vt dixit Marq. potiùs intelligimus cingulum amplũ quàm exile. hoc enim potiùs zonula, quàm zona appellatur, licèt zona in tota sua latitudine cingulum latum & exile complectatur. Argumentum est Adagiũ, cuius meminit Calepinus, verbo, *zona, zonam perdidit*, vt significetur omnem pecuniam perdidisse. *Prouerbialiter*, ait Calepinus, *dicitur in eũ, qui omni pecunia destitutus fit, tractum à militibus, qui quidquid habent, in zona circumferunt. Vnde & C. Gracchus apud Gelliũ,* [d] *dixit, Zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes retuli.* & huc respexit Christus, [e] quãdo dixit, *neq; pecuniam in zonis vestris*, siuè quia in ipsis zonis pecuniæ portarentur; siuè quia ex ipsis marsupia appenderentur. Ad horum enim quodlibet cingulum debebat esse amplum & fortè.

d Lib. 12. c. 12.

e Math. 10.

353 Ex quo tua obiectio manet dissoluta, illud tamen subiungam, circa obseruatores lectionum antiquarum, quos citas, quod alibi [f] dixit Augustinus. *Quis hæc audiat, & non in ipso nominum sectarumq; conglobatarum strepitu terreatur; si est ineruditus, qualis est hominũ multitudo, & existimet te aliquem magnum, qui hæc scire potueris?* Id autem quòd addis, non omnes expositores credere pecuniam portari in zonis, sed plures existimare ideò à Christo dictum, *neq; pecuniam in zonis vestris*: quia ex zonis pendebant marsupia, vel crumenæ, hoc neq; est contra Marquez, neq; dissoluit eius rationem. ipse enim in eadem est sententia, atque Abulens. Euthymius, & Maldonatus; ex ea enim infert zonam tantùm in rigore significare cingulũ amplum & forte; quia aliàs ex illa appendi nõ possent omnia, quæ milites in zonis portabant. Audi verba illius. [g] *Porq; zona en rigor era el ceñidor*

f Lib. 4. contra Iulianũ c. 15.

g Cap. 12. §. 3. pag. 372.

der de los soldados, tan ancho y de tanta fuerza, que todo lo colgauan de alli, como dizen authores approbados. id autem quòd subdis, de illa voce, *Cinto*, viderit Interpres Castellanus quid trãstulit; tamen ea propriè & in rigore loquendo, significat cinctorium amplum & vile ex corio factum. Tria enim hæc, *pretina, cinto, & cinta, vel correa*, in lingua Hispanica, res longè diuersas sonant; in his tamen, ad quæ germana cognitio linguæ hispana requiritur, facilè te excusarim, hominem exterum, qui relationi alterius cuiusque, pro affectu credidisti. *Hoc Episcopi*, ait Augustinus,[a] excusans Episcopos sinodi Palęstinæ, *Græci homines, & ea verba per Interpretem audientes, discutere non curarunt*. & infrà. *Quòd indiscussum iudices reliquerunt, latini sermonis ignari, & eius, qui causam dicebat, confessione contenti*.

a De gestis Pelagij cap. 1.

AD NVMERVM XV.

Neminem ex baculo, aut calceis probasse Monachatum Augustinianum S. Francisci, potiùs supponitur quàm probatur.

354 Instantiæ aduersarij cōtra baculum Eremit. S. Aug.

b Epist. 11. ad August.

NE *forsitan tibi non crederemus* (ait Hieron.[b]) *imò non intelligeremus, quid diceres (frequenter enim in longum sermo protractus caret intelligentia, & dum non sentitur ab imperitis, mitiùs reprehenditur) inculcas & replicas*. Rursus enim in baculum nostrorum Eremitarum, & calceos insurgis. In baculum, primò; quia licèt familiares sint Eremitis, non ita peculiares Eremitis Augustinianis ante ætatem S. Francisci, vt eis seruierint in signum & tesseram à S. August. acceptam. Constat enim baculos communes esse diuersi generis hominibus, & semper fuisse. Secundò; quia Iordanus, qui asserit baculũ fuisse peculiarem tesseram Augustinianorum, id tãtùm probat ex Sermonibus ad fratres in Eremo; quos Augustini non esse pro comperto habetur. Tertiò, quia Iordanus addit prætensam illam suam institutionem baculorum per Augustinum, vetustate & antiquitate confirmari; ait enim per B. Gregorium Papam statutũ fuisse, vt huiusmodi fratres baculos quinq; palmorum in manibus portarent. Hoc autem deficit in duobus; Primò, quia modo ad Gregorium refert institutionem baculorum, cum antea illã attribuisset Augustino. Secundò, quia S. Gregorium illud decretum edidisse, vt adnotauit M. Antonius Massa Salernitanus (quem dignè laudat Eiuizanus in præliminari Epistola operis Iordani) nullibi apud Gregorium inuenitur. Neq; id mirum est, cum nõ sit statutum Gregorij I. sed IX. vt constat ex bullis in superiorib⁹ adductis.

In calceos verò sic inueheris. Quoniàm, licèt ex literis Gregorij IX. colligatur Eremitas Congregationis S. Ioannis Boni calceatos incessisse; tamen ex re omni hominum generi cõmuni, nihil infertur singulare, quo probetur Franciscum calceatum, non anachoretam, aut sui Iuris, sed regularem egisse Eremitam. 355

355 Instãtia eiusdē in calceos eorundem.

Vidi has & similes argumentationes in tuo Apologetico, quasi credas, nos sic Monachatum Augustinianum S. Francisci colligere; D. Franciscus portauit baculum, ergo fuit Eremita Augustinianus. Sanè si ita argueremus, dicere posses cum Horatio, *Spectatũ admissi, risum teneatis amici?* Verùm quis adeò hebes & stupidus, vt tam ridiculè argumentaretur? Probamus quidem Monachatum Augustinianum S. Francisci, ex tunica, corrigia, baculo, & calceis; nõ quidem seorsim, quòd ineptũ esset; sed simul sumptis, quòd non est inefficax argumentum. Audi M. Marquez.[c] *Luego si san Francisco truxo tunica, y capilla, baculo, zapatos, & correa (como queda probado) truxo cabalmente el habito de nostra religion. Porque dado caso, que algun Eremitano seglar truxera vna o otra destas insignias, como baculo o correa; todas juntas nos pudieran concurrir en quien no fuera religioso, y professara nostra regla. Porque (como resueluen los Doctores, quos refert & sequitur Farinacius in sua praxi Q. 36. de indicijs & tortura n. 41. quando plura (inquiunt) signa dubitata concurrunt, tūc pariter ex illa multitudine signorum dubitatorũ, resultat vnum signum indubitatum) quando concurren juntas muchas señales de vn hecho, aunque cada vna de por si sea dudosa; el concurso de todas ellas haze vna señal indubitable.* 356

356 Soluuntur in communi.

c Cap. 22. §. 3. pag. 372.

Ex pluribus signis dubitatis simul concurrētibus resultat vnum signum indubitatum.

Dixi aut credis, aut, fingis. *Nec enim dico* (vt ait Aug.[d]) *quòd subdolè nos lacerare volueris; sed tantùm de te opinor, quantùm de tè indicas verbis*. Potuisti credere, aut fingere. Nescio, quid peiùs, vnum tamen, vel alterum tibi cõtigisse, ideò opinor: quia indicas verbis. Responsio enim tua, siuè obiectio supponit illud esse argumentum nostrum. 357

357 d Contra Secundinum to. 6. cap. 1.

Ex his patet ad primum, fatemur enim quoslibet homines baculis vti posse, & plures fuisse illis vsos; neque dicimus ita fuisse peculiares Eremitis Augustinianis; vt nemini alteri conuenerint. Neq; ex solo baculo inferimus B. Franciscũ fuisse nostrum Eremitam: sed ex omnibus insignibus proprijs nostrorum Eremitarum illius temporis; proprijs inquam, non quia illis solis & omnibus omnia seorsum; sed quia illis omnibus 358

358 In particulari soluitur.

nibus conueniebant; vt enim vel logici norunt, dupliciter saltem dicitur aliquid proprium alicui, primò, quòd conuenit omni, soli, & semper, vt risibilitas homini conuenit. Secundò, quòd conuenit omni, vt albedo conuenit lacti; licèt ergo baculus & alia insignia seorsim sumpta non essent primo modo propria, erant tamen secundo modo propria; & si simul sumantur erãt ad minùs propria primo modo; quia conueniebant omni & soli & semper, quãdocunque deberet repræsentare speciem suæ religionis.

359 Soluitur secundum.

Ad secũdum Resp. verum sit, quòd Iordanus nullam aliam adducit probationem, nisi ex sermone 27. ad fratres in Eremo; quin imò potiùs supponit, quàm probat baculos nostris Eremitis conuenisse ex institutione Augustini. Verùm etiam est, sermones ad fratres in Eremo multorum iudicio non solùm suspectos; sed suppositos existimari; id quòd & ego arbitror de aliquibus, & præcipuè de illo serm. 27. qui est de filio prodigo; nihilominùs fauet non parum authoritas Iordani, hominis doctissimi & sanctissimi, qui sic rem se haberi iudicauit, & probauit ex sermone, qui tunc temporis esse credebatur Aug. Coniectura tamen est non leuis baculorum institutionem ab Augustino dimanasse; tum quia ipse instituit Eremitas, quibus familiare est vti baculis; tum quia vsum baculorũ in ordine Augustiniano adeò antiquum inuenimus, vt de eius initio nulla extet memoria; & constet ante bullam Greg. IX. anno 1240. editã incepisse in Eremitis S. Ioannis Boni; & sanè satis antiquum est id, cuius principiũ ignoratur. Audi Vincentium Blascum de Lanuza, [a] vbi ait. *De la antiguedad de Iallent, no tengo escritura cierta, ni pueda darsela maior, que no hallarle principio*; & meritò; quia sicut q̃d principio caret, æternum est; ita id, cuius principium nascitur, valdè antiquũ esse videtur. Tum denique, quia ipse Aug. baculi in speciali meminit in Admonitionibus relatis ab Vrbinate circa an. 1340. verbo, *Religiosus*, vt suprà citauimus.

a Tom. 2. Histo. Ecclesiast. Aragon. l. 3. cap. 247.

360 Soluitur tertium.

Ad tertiũ Resp. verba Iordani hæc sunt. *Sed aduertendum est, quòd hoc, quod dicit Augustinus de baculis, conforme est antiquitati. Vnde etiam olim per B. Gregorium Papam statutũ fuerat, quòd fratres baculos quinq; palmorum in manibus portare deberent. Sed hoc postmodũ per Alexandrum Papam IV. tanquam abusiuum præsenti tempori extitit reuocatum. Per viam autem fratres adhuc portare possunt baculos, sicut libet.* Ex his ad primum, quod contra Iordanũ obijcitur Resp. facilè id solui. Iordanus enim tantùm ait; circa baculos institutos ab Augustino emanasse statutũ Gregorij, statuentis vt baculi essent quinq; palmorum. Atq; adeò semper in Augustinum refert institutionem baculorum, determinationem verò quinq; palmorum in Gregorium. Ad secũdum autem dico cum Ludouico de Angelis, [b] malè scriptum apud Iordanũ haberi B. Gregorium pro Gregorio IX. Fortè in exemplari sic erat scriptum, *per B. m. Gregorium Papam*; & lector minùs aduertens legit *per B. m.* id est, Beatum, *Gregorium* cum legere deberet; *per bonæ memoriæ Gregoriũ Papam*. Neq; enim credibile est B. Iordanum id tribuisse B. Greg. cùm ipse [c] dixisset de Innoc. III. hæc verba. *Qui fuit primus Papa, quem circa ordinem istũ aliquid speciale fecisse legi*; quòd dicere nõ potuisset, si legisset B. Gregorium edidisse illud statutum, de baculis quinque palmorum. Adde in antiquo originali Iordani, quod legi Romæ in Bibliotheca Angelica, expresse habetur; *Vnde etiam olim per Gregorium Papam Nonum* &c.

b Lib. 4. de vita, & laudibus D. Aug. cap. 24. fol. 126. pag. 2.

c In eod. lib. cap. 14.

Ad id autem, quòd de calceis obijcis, iterum Resp. nos non colligere B. Franciscum fuisse Eremitam Augustinianũ, quia portauit calceos; sed quia incedebat ornatus omnibus, quibus induebantur Eremitæ Augustiniani Congregationis S. Ioãnis Boni; nempè tunica, corrigia, baculo, & calceis. Hoc autem fundamentum non dissoluitur probando de singulis seorsim, non conuinci ex illis fuisse Augustinianum. Primò, quia stat rem hanc non cõuinci ex singulis, & tamen conuinci ex omnibus simul sumptis; sicut v. g. Petrum esse hominem, non cõuincitur ex eo quòd sit animal; quia etiam brutum est animal; neq; ex eo quòd sit intellectualis; quia etiam Angelus est intellectualis; Ex vtroq; tamen simul sumpto, nempè, quia est animal intellectuale, rectè conuincitur Petrum esse hominem. Secũdò, quia si eo modo liceret eludere argumenta, etiam ineptè probaremus de aliquo sãcto Religioso Dominicanum fuisse, quia induebatur tunica præcincta exili corrigia, scapulari, & caputio albis, & super hæc cappa nigra, & caputio nigro. Posset enim responderi id non probari ex vestibus albis; quia eisdem, & eiusdem coloris vtũtur Augustiniani, Præmonstratenses, & Mercenarij; neq; ex cappa nigra, quia ea vtũtur Carthusiani; neq; ex caputio nigro, quia eo vtuntur Augustiniani. Quis autem non videat hoc effugium esse omninò insufficiẽs in hac materia? ergo & in nostro casu.

AD

AD NVMERVM XVI.

Ex habitu Eremitico S. Francisci satis probabiliter inferri eius monachatum Augustinianum ostenditur.

362 Assertio adversarij. SAtis te ostendisse iudicas debilè omninò,& planè nullum ex habitu Eremitico desumi argumentum ad eius Monachatum Augustinianum asserendum;quia certo certiùs probasti formam nostri habitus Francisco posteriorem;adhuc tamen inefficax esse argumentum, ex alio capite vis conijcere. Nempe quia quamuis habitus Augustinianus esset Fráncisco anterior, & D.Franciscus tunicam, corrigiam, calceos,& baculum portasset,quis inde seriùs aut probabiliùs,efformet Augustinianum? sicut si quis vellet Franciscanum eum, qui tunicam, & chordulam, seu funem nodosum absq; calceis gestarit. Quot vndequaque semper, & vbique videmus Circumcelliones, Girouagos, & Nebulones super tunicas protensas corrigiatos, & funiculatos? Quot conspicimus, & audimus solitarios, & Anachoretas, sub vtriusq; instituti insignibus in solitudine latitantes? & tamen non licet inferre inde omnes esse Augustinianos,vel Franciscanos. Confirmatur. Adde. Neq; illo æuo ita præscripta Eremitis Regularibus Augustinianis, hęc insignia,tunicę,corrigiæ,& baculi,vt quibuscunq;vel Anachoretis, vel cuiusuis generis hominibus non prostarent, aut licerent; quòd autem pro omnibus fuit institutum,peculiaris non facit instituti.

363 Refellitur primo. In hac parte dicenda mihi videntur plura. Primum est, facilè est dicere, *satis ostendimus,certo certiùs probauimus*. Cœterum,satis ostendere, & certo certiùs probare quã difficillimum. Quodq; impugnanti videtur clarum, à respõdente iudicatur obscurum,& ab altero ab affectibus libero exspectanda est censura securior. Sic ergo An satis ostenderis,& certo certiùs probaueris, nec tu, nec tui,nec nos, nec nostri, in propria causa simus iudices;quia suspecti. Iudicas te satis ostẽdisse, & certo certiùs probasse.Nos verò longè aliter,& fortè firmioribus fundamentis nitẽtes autumamus.Ferat ergo sententiam qui vtrumq; opusculum legerit, & intellexerit. Qui secus,credet,ni fallor,vel vobis,vel nobis,vel affectu, vel authoritate potiùs, quàm ratione conuictus. *Nõ enim ignorat prudentissima pietas tua* (verba sũt Hilarij Episcopi Arelatẽsis[a]) *quãtò plures sint in Ecclesia, qui authoritate nominum in sententia teneantur, aut à sententia transferantur.* ante librũ de prędestinatione Sanctorũ.

a In Epistola ad Aug. to 7.

364 Refellitur secundò. Secundum est;si semel admittitur,vt debet admitti,habitum Augustinianum multis retro sæculis fuisse Patre Seraphico anteriorem, eumq; ipso indutum per biennium incessisse, (esto admitteremus, inde non inferri euidentia morali,egisse Eremitam Augustinianum.) quis negabit probabilissimè deduci, cùm adeò vehemens stet pro nostra parte Iuris præsumptio. Vide quæ pro bonitate huius illationis adduximus[b] vbi id non leuiter persuasimus, nõ malè affectis. Addamus nunc;Nõne si modò reperiretur corpus alicuius Sancti per cuius intercessionem Deus plura miracula operaretur, indutum caputio, tunica, & corda Franciscana, cum corona capitis aperta, nonne dum non euidenter constaret oppositum, saltẽ ab omnibus viris pijs, & doctis iudicaretur esse probabile, virum illum sãctum fuisse ex alumnis ordinis Seraphici? Quis aliter sentiat, sensum si habeat? Quare ergo si habitus Augustinianus est Francisco anterior,& ipse tunica, caputio,corrigia, baculo, & calceis ornatus incessit per biennium ante institutionem sui ordinis; & ex alia parte coronam capitis habuit apertam, vt colligit M. Marquez,[c] ex D.Bonauentura in legenda Sancti Francisci cap. 3. verbis, quæ sic se habent: *Approbauit regulam ; dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, & Laicis Fratribus omnibus, qui Seruũ Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent;* si autem Franciscus coronam non habuisset, eam etiam illi Pontifex fieri præcepisset. Quare, inquam, non erit probabile S. Franciscum,eo biennio, egisse Augustinianum Eremitam? & iudicabimus aliter in primo casu, atq; in secundo,vtentes in eadem causa diuerso põdere, et diuersa mẽsura? An ijs in rebus erit pondus, & pondus; mensura, & mensura, dum non euidenter constat oppositum? Sed, *vtrumq;* Prouerb. 20. *abominabile est apud Deum. Abominatio est apud Dominum pondus, & pondus, & statera dolosa non est bona.*

b In responsione ad principium huius §.4.

c Cap. 11.§ 6. pag. 379.

365 Reijcitur quod ad exemplum de Circumcellionibus Girouagis,& Nebulonibus primò. Neq; hoc robur eneruatur, exemplo illo Circumcellionum, Girouagorum, & Nebulonum. Primò quia difficile mihi est, quod religio, tàm Seraphica, quàm Augustiniana, patiatur homunculos eius farinæ in opprobrium prædictarum religionum, habitibus sacris vtriusq; familiæ decoratos,ementita,& simulata religione incautos fideles posse decipere, & peruertere; Non

re; Non sic olim Seraphica religio, quando non in Girouagis solùm, sed nec in religiosis permittebat, habitum similem, vt a ex D. Bonau. b probauimus. Tunc non tolerabat, nec in religiosis habitum similem, & modò conniuenter patitur, non modò similem, sed eundem in Circumcellionibus, girouagis, & Nebulonibus? Fortè id in Italia. At in Hispania, secus. Posset forsan aliquis pius, & deuotus Eremita sæcularis indui simplici tunica corrigiata, aut funiculata tacente, & permittente religione; tamē durum mihi est credere sciente, & consentiente religione circumcelliones, girouagos, & nebulones, vti eodem omninò habitu, nempe tunica, fune, & caputio coloris Franciscani, corona aperta, nudis pedibus, vel tunica corrigia, & caputio coloris nigri, calceatis pedibus, et aperta corona. Secundò licèt girouagus quispiam, vel nebulo indueret habitum alicuius religionis adhuc perseuerans in sæculo; tamen Franciscus vir sanctissimus, Seraphin carneus id non faceret, cùm sicut habet glossa in Extrau. *Sancta Romana*. tit. de Religiosis domibus, ad illa verba, *& aliorum ordinum, opprobrium fiat religioni, qui religiosus non existens habitum illi religioni conuenientem portat.*

a In respons. ad n. 1. huius §. 4.

b In libello Apologetico cōtra eos qui Minorū Fratrum ordini aduersantur. q. 8. fol. 179. pag. 2.

Secundò.

366 Id verò quòd addis illo æuo licuisse quibuscunq; vti habitu Augustiniano, *priusquā refellatur*, vt dixit Augustinus, c *ipsa nouitate iam displicet*: omni enim tempore religiosorum habitus fuit sæcularibus prohibitus, & qui oppositum facere est ausus, Circumcellio, aut Girouagus reputatur. Vnde Cōcil. Nicenum, cap. 76. sic habet. *Monachi alia habeant vestimenta, & mores, quam populus; & caput tondeant in medum Coronæ*, & Aug. d sic ait; in persona auditoris sæcularis. *Ego iuuenis homo vxorem habens, quomodò possum, aut capillos tondere, aut habitum religionis assumere*? Proprias ergo vestes habebant Religiosi, quibus distinguerentur à sæcularibus; id autem infructuosum esset, si quicunq; sæculares illis pro libitò, vti possent. Non ergo poterant: *imò, qui extra obedientiam religionis*, ait Angelus, e *eius habitu vtitur, potest compelli, vel ad annittendum habitum talem, vel ad intrandum Monasterium, vt notat Pa.* f

Explodit ur quoad Confirmationem.

c Epistola 28.

Omni tempore religiosorū habitus fuit secularibus prohibitus.

d Serm. 11. de aduentu ad Iudicium.

e In summa verbo Nouitius num 16. fol. 362. pag. 2

f In cap. vt clerici de regularibus.

367 Adde; qua ratione dici possit illo æuo licuisse quibuscunq; vti habitu Augustiniano, cùm semper omnis religio id summoperè euitarit? vnde, & Congregatio Eremitarum S. Aug. in Thuscia ab Alexādro IV. obtinuit Priuilegium, quòd extat originale in nostro Archiuo Romano num. 10. & apud Empoli pag. 13. & est huiusmodi. *Alexander Episcopus, seruus seruorum Dei. Dilecto filio Ricardo S. Angeli Diacono Card. Sal. & Apost. ben. Volentes omne, quòd dilectis filijs Eremitis ord. S. Augustini, vel eorum sacræ Religioni, scandalum, vel infamiam posset parere, quantùm, cū Deo possumus submoueri, discretioni tuæ, per Apostolica scripta mandamus, quatenùs fratres discedentes motu propriæ voluntatis, & eorum culpis amotos ab ordine eorundem, ac illos, qui ordinem ipsum non professi, cùm frequenter Angelus tenebrarum se in lucis Angelum transfiguret, ipsorum Eremitarum habitum deferunt, quòd habitum ipsum deponant monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota compellas, ipsosq; nihilominùs, si contingat eos propter hoc excommunicationis vinculo innodari, & in sua perdurantes contumacia excommunicatos publicè nuntiari facias, ac fidis euitando in locis, vbi videris expedire. Datum Anagniæ Idibus Iulij. Pontificatus nostri Anno. 1.* id est, die 15. Iulij. anno 1255. Qui ergo sciente, & consentiente religione eundem habitum biennio portauit, non sinè probabilitate infertur, eiusdem fuisse religionis.

Illustratur amplius.

AD NVMERVM XVII.

Falluntur credentes, se ostendere Augustinum non incessisse in habitu Eremitico Augustiniano.

368 OMmittis breuitatis causa, & vitandæ ad singulos dissertatoris anfractus, & declinationes, prolixitatis, plura, quæ de S. Augustini veste potuisses intexere; Mallemus, ita intexuisses, quàm quòd dum in suspēso relinquis, suspicari quis possit, rem ponderis alicuius omitti. Verùm qui præcedentia viderit, non opinabitur te aliquid suppressisse, quo aduersarium potuisses offendere. Præcipuè, cùm sic subdas. *Fidenter id dixerim, inefficaciter Marquez cap. 4. §. 1. & seqq. probare in veste sua consimili incessisse S. Doctorem; quòd largissimè, & data opera conuincit Gabriel Pennotus in Historia tripartita lib. 1. cap. 21. & seqq. ad quem lectorem remitto, ne videar actum agere, & telam Penelopis texere atq; retexere.* Qui sic loquitur, si aliquid certi, quo nocere potuisset, haberet, quis credat omissurum? vt dicamus, cum Hieron. g *& quid sit illud, quod malè interpretatus sim, subtrahis, auferens mihi occasionem defensionis meæ, ne, quidquid dixeris me respondente soluatur.*

Assertum aduersarij.

g Epist. 11. ad Augustinum.

369 Tria breuiter dicam primum est. Fidenter dixeris. Quis prohibeat? dicam tamen illud Augustini ad Petrum Presbyterum

Refellitur primo.

a lib. 1. de anima, & eius origine cap. 11

rum per quādam accomodationem a *Rem tam nouam, atq; à disciplina Ecclesiastica, & à regula veritatis alienam, cum libris suis cuderet inserere, non ait*, puto; *non ait* existimo; *non ait* arbitror; *non ait saltē*, sugero, vel dico *sed*, censeo, *vt scilicet si offēd. remur nouitate seu peruersitate sententiæ; terreremur authoritate censuræ. Videris tu Frater, quomodò sustinere possis ista docentem. Fatebor tamen*; vt ad Cresconium dixit Aug. b *facundè dicis vana, & acutè disputas falsa; eo tamen periculosiùs venenum; surrepit enim falsiloquium, persuauiloquium*; (vt alibi Augustinus. c) *& valdè sunt noxia praua diserta; quia hominibus minùs eruditis, eò quòd diserta sint videantur, & vera.*

b lib. 2. cap. 13

c de anima, et eius origine cap. 6. & 10.

370 Refellitur secundò.

Secundum est. Hucusq; non vidi Pennotum, licèt procurauerim. Interim tamen, sicut lectorem tuum, ad Pennotum remittis, ego meum ad M. Marquez, & ad ea quæ dixi in responsione ad principium huius §. 4. & dicam latiùs, lib. 1. Bibliothecæ Augustinianæ. Hoc vnum aduerterim. Gabrielem Pennotum Canonicum Regularem, nobis Augustinum; Lucam VVadingum Franciscanum, nobis Augustinum, & Franciscum, omninò eripere voluisse; Nos illis, neq; Augustinum, neq; Franciscum auferimus; sed Augustinum communem Canonicorum, & Eremitarum parentem defendimus; Franciscum verò ante sui ordinis institutionem, non Eremitam sæcularem, sed Religiosum Deo sacrum in Congregatione Augustiniana probabile existimamus.

371 Refellitur tertio.

Tertium est. Pennotus in hac causa iudex esse non potest, actor enim est. Neque rationi consonat, nostros excludere; quia amici sunt, & velle admittere alienos; quia aduersarij sunt. Si amicis credendum non est, neq; inimicis. *Hi verò qui me non nouerunt*, (ait Aug. d) *non ità vt qui debent esse in me, vt magis de me credant Petiliano, quàm vobis: nam si laudanti amico credendum non est, nec inimico detrahenti; eligite cui credatis.* Vidimus postea Pennotum, & eius obiectiones in præcedentibus adduximus, & adducemus in sequēti.

d 3. contra Petilianum c. 10

AD NVMERVM. XVIII.

Defenditur M. Marquez, ex quibusdam illi impositis.

Aduersarij assertio.

ADdis te plura potuisse ex tabulis certis monstrare de origine, & instituto Congregationum sub Augustini regula vnitarum, id tamen omittis; quia vereris non omnibus placitura, & ne tibi vitio vertatur, quod in tuo dissertatore alijs displicuit: qui ex arrepta occasione adstruēdi Monachatum S. Frācisci, & suæ institutionis ad S. Augustinum deducendæ, originem Canonicorum Regularium euertit, plures sanctos iisdem, Patribus Benedictinis, alijsq; religionibus eripuit; Franciscanis S. Ludouicum Galliæ Regem negauit; Augustinianis omnino D. Claram Montefalcensem adscripsit; aliasq; id generis in aliorum commotionem, quæstiones excitauit. Tu verò tuo dūtaxat adhæres argumēto, nec extra chorum in scena saltas; ea sola, quæ monachatum hunc attingunt, vel stabiliens, vel refellens, & si inquiramus vnde hæc omnia M. Marquez asserta, (si asserta eius sunt.) falsa esse probentur? nihil aliud, ni fallor, respondere poteris, nisi; *ego contra nihil istorum esse contendo*; vt dicere possimus cum Hieron. Osorio Episcopo Siluensi. e *Hæc autem, nihil istorum esse contendo, tibi non credo, doceri postulo. Quid affers, & quid probas? O disertum virum, qui tàm facilè causam totam vnica orationis continuatione, & sententia, adeò breui conclusit.*

e lib. 1. in Gualterum col. 45.

Verùm adhuc tot simul obiectis, sinè probatione, oportet pluribus respondere. Primum est. Mallem originem, & institutū congregationum vnitarum ex certis tabulis monstrares, quàm supprimeres. Placebunt quæ vera fuerint, etiamsi in nos sint; Amamus enim magis veritatem, quàm vanitatem. Sed valdè suspicor in his tabulis parùm claudi veneni, quando adhuc mansit inclusum; *neq; enim, quia dixisti esse multas literas*, verba sunt Aug. f *quibus hoc posset ostendi, ideò iam ostendisse putandus es*. Neq; ex eo timeres tibi vitio vertendum, quòd extra chorum in hac scena saltaueris, qui ex alijs pluribus, id non timuisti. Addo tamen, plurimùm Veneni latet in illis verbis; *Congregationum sub Augustini regula vnitarum.* Ni me fallo, vnionem illam innuis, tantùm fuisse in regula Augustini, non in ordine Eremitarum S. Aug. At aliter loquitur Alexander. 4. in Bulla vnionis data Laterani. 5. Idus Aprilis an. 1256. quam adduxisti, g & Marquez h ibi ait. *Porrò idem Cardinalis, nostri authoritate mandati, imo ad eum sermone directi, necnon, & concordi eorundem fratrum, ac prædicti Capituli consensione suffultus, vniuersas domos, & Congregationes vestras in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò coniunxit.* Et Clemens IV. in Bulla, quam adducit. Marquez i data Viterbij. 4. Cal. Septemb.

373 Nō probatis aduersarij obiectionibus respondētur plura. Primū.

f lib. 3. contra Cresc. cap. 26.

g in §. 4. num. 11. pag. 61.

h cap. 4. §. 1. pag. 29.

i cap. 13. §. 14. pag. 130.

ann. 1266. vbi de Ricardo Cardinale S. Angeli loquens, sic ait: *Vniuersas domos, & Congregationes eorundem ordinum, in vnam ordinis Eremitarum S. Aug. professionem, & regularem obseruantiam perpetuò counivit, &c.* Et rursus Alexander 4. in Bulla adducta à Marquez [a] in qua constituit totius ordinis, iam vniti protectorem Card. Ricardum, data Laterani 4. Cal. Aprilis, Pontificatus Anno 3. atq; adeò Christi 1257. ibi. *Vniuersas domos, & Congregationes prædictorum Fratrũ in vnam ordinis Eremitarum Sancti Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò counisti.*

a Cap. 3. §. 4. pag. 24.

374 Secundum. Secundum est. Iniuriam irrogas M. Marquez, dum vis eum extra chorum in hac scena saltasse, & in aliorum commotionẽ excitasse quæstiones; eius enim intentio, cò respexit, vt illos impugnaret, qui occasione Monachatus Augustiniani S. Francisci in ordinem Augustinianum, plura dederant prælo, quæ refelli oportuisset. Nempe Augustinum non esse Eremiticę religionis authorem; eam incepisse ab Alexandro IV. & D. Franciscum esse non potuisse Monachum Augustinianum. Hæc omnia, vt impugnaret, operæ pretium fuit ostendere. D. Augustinum tali determinato tempore fuisse Eremitici ordinis fundatorem, eamque religionem ab Augustino institutam continua serie duodecim sæculorum durasse; Hoc autem probari debuit ex viris sanctis, & Monasterijs, quæ in Ecclesia diuersis temporibus, & sæculis floruerunt, & deniq; D. Franciscum, non solùm potuisse, sed & iuxtà opinionem probabilem fuisse Monachum Augustinianum in Congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni; & incidẽter quasi exempli causa adduxit nonnulla de B. Clara Montifalcensi, quasi etiam religio Seraphica (Pater Rebolledus) [b] ita sibi arrogabat, vt nostram esse negaret. Hoc ne est extra chorum in scena saltare? Hoc est in aliorum commotionem excitare Quæstiones? Non ergo respondeamus aduersarijs. Cedamus caulæ, ne alij commoueantur, quia respondemus, & ne sit qui obijciat, quòd extra chorum saltamus.

b 1. p Chron. Franc. lib. 2. cap. 51.

375 Tertium. Tertium est. M. Marquez nõ euertit originem Canonicorum regulariũ, sed eum originis ordinem assignat, quem ipse parens Augustinus præscripsit, sermone. 1. de communi vita Cler. qui est 49. de diuersis, & à nemine vocatur in dubium. An sit Augustinianus? ibi. *Perueni ad Episcopatum, vidi necesse habere Episcopum exhibere humanitatem assiduam, quibusq; venientibus, siuè transeuntibus; quòd si non fecissem, Episcopus inhumanus diceretur; si autem consuetudo ista in Monasterio permissa esset, indecens esset; & ideò volui habere in ista domo Episcopi, mecum Monasterium clericorum.* Vbi origo Canonicorum Regularium refertur in Augustinum iam Episcopum, id quòd, & ipsi Canonici Regulares negare non possunt; præcipuè cum Basilius Sorenius [c] sic vtatur in Monachos Benedictinos delatione Cardinalium Ioannis Michaelis Sarraceni, & Bernardini Scoti. Pro. 4. facta, in quo, vnum ex fundamentis contra Monachos, hoc erat. *Antiquior institutio in prælationibus præcipuè attenditur, vt notatur in l. cum quid. ff si certum petatur; & C. qui Prior. de regulis Iuris in 6. et hanc antiquiorem institutionem maximè adiuuat maior dignitas in ipso institutore, cum B. August. tempore huius institutionis esset Episcopus Hipponensis, & sic dignior S. Benedicto, qui erat simplex Monachus;* ea autem, quæ vltra addit, ex hoc necessario fundamento, sequuntur necessariò, spectabantq; præcipuè ad id, quod agebat de origine ordinis Eremitarum S. August.

c In apparatu ad gratias pag. 523.

Quartum est. Prudenter satis, cùm ais M. Marquez, plures sanctos Canonicis Regularibus, Benedictinis, & alijs religiosis eripere, non explicas quos, ne fortè conuinci posses calumniam hanc, tanto viro perperam obiecisse, is enim tãta modestia, & circumspectione loquitur in hac parte, toto cap. 10. & cap. 12. §. 5. pag. 206. & cap. 15. §. 5. pag. 288. & §. 7. pag. 290. & cap. 17. §. 3. pag. 313. & 314. vt certa distinguat ab incertis: & quę non satis constant, planè fateatur ambigua, vel tantùm probabilia, iuxtà fundamenti, quo nititur, qualitatem, vt videre poterit lector, locis allegatis. 376 Quartum.

Quintum est. M. Marquez non negauit Frãciscanis S. Ludouicum Galliæ Regem; quinimò expressè illum concedit, licèt retulisset viri docti oppositum existimantis opinionem, seu placitum. Huius verba hæc sunt [d] *Gozen por mi los Padres menores la gloria de auer tenido al Rey San Luis, pues la de Dios. nuestro Señor se engrandeze, y el pueblo se edifica con ella.* Hoc est negare Franciscanis, S. Ludouicum Galliæ Regem? Hoc potiùs est concedere. Vide *quantùm intersit* (ait Aug. [e]) *inter id quod dico, & quod tu me existimas dicere.* Hæc non incongruè. Marquez vsurparet; & quodammodò cum eodem parente posset addere; [f] *illud quod dixisti quam fallaciter refellere voluisti, prorsus non cogitans, literas tuas sani capitis habituras esse lectorẽ, ita. n. respõdes quasi ego dixerim, quod illo quidẽ loco nõ dixi.* 377 Quintum.

d Cap. 15. §. 4. pag. 418.

e lib. 4. de anima, & eius origine cap. 12.

f lib. 3. contra Cresc. cap. 41.

Adda-

Addamus & nos, si M. Marquez ibi negauit Seraphicæ familiæ S. Ludouicū Galliæ Regem, vbi concessit, & ob hoc illi succēses; Quid dices de P. Fr. Marco de Guadalaxara, & Xauierre in thesauro spirituali ordinis Carmelitani, qui de eodem S. Ludouico asserit fuisse Tertiarium omnium quatuor ordinum Mendicantium? Et hinc fortè ortum est, quòd in Capitulo nostro Neapolitano anno 1300. præceptum est, vt in religione Augustiniana, quotannis sub ritu semiduplici, ageretur de S. Ludouico Galliæ rege.

378 Sed adhuc R. P. Vuadingus credit M. Marquez negare D. Ludouicum fuisse tertij ordinis D. Frācisci. sic enim ait.[a] *Cùm nuper fuerit, qui non solùm Ius nostrum, fabulosum & dubium iudicauerit, sed etiam & ex plano errore ortum duxisse, ex instrumento probare cōtendit. is fuit Ioannes Marquez* &c. & vt eum conuincat, plura adducit testimonia ex Thoma Cantipratano[b] ex vita S. Ludouici apud Suriū; ex Bonifacio VIII. serm. 1. quem habuit de S. Ludouico apud vrbem veterem; ex quibus constat S. Ludouicum vsum fuisse vestibus religiosis, & non militis, sed viri simplicis. Ego quidem censeo S. Ludouicum fuisse Tertij ordinis S. Francisci, tum quia ita tenent Historici Franciscani à Mariano Florentino vsq; nunc; tum quia ab immemorabili tempore sanctum Regem, peculiari celebrant ritu & festiuitate tanquam Francisci sectatorem, vniuersi tres ordines ab eodem instituti; & Paulus III. in diplomate, *Cùm à nobis petitur*, dato anno 1547. pridie Cal. Martij, eum inter sanctos Tertij ordinis enumerat. Cæterum, licèt ita existimem, testimonia antiquiorū authorum adducta, non solùm non fauent, verū rem obscuriorem faciunt; non solùm quia nullus innuit vestes illas religiosas & simplices fuisse Tertij ordinis S. Francisci, sed etiam quia potiùs indicant oppositum. Regula enim Tertiariorū in verbis adductis à Vuadingo sic ait inter alia, *Fratres ipsius fraternitatis de humili panno in pretio, & colore, nō prorsus albo, vel nigro communiter vestiantur* &c. & tamen Gaufridus eius Confessarius cap. 8. adductus ab eodem Vuadingo: sic ait de S. Ludouico. *Ex quo prima vice viam arripuit transmarinam, numquam indutus est scarleto, vel panno viridi, seu bruneto, nec pellibus varijs, sed veste nigri coloris vel camelini, seu Persei.* Hi autem colores non sunt præscripti in Regula, imò niger est prohibitus.

a Tom. 2. Annal. Minorū anno 1254. n. 28. pag. 85.

b Lib. 2. de Apibus, cap. 57. nu. 63.

379 Vltimum est. Optimo iure M. Marquez D. Claram Montefalcēsem omninò Augustinianis adscripsit; id autem manifestis testimonijs probemus. Primū sit ipsius Conuentus Montefalcēsis institutio, facta à Gerardo Episcopo Spoletano anno 1290. cuius originale extat in Conuentu Montisfalcij, & eius transcriptum apud Augustinum de Montefalco Augustinianū in vita S. Claræ, edita ann. 1551. fol. 2. & Illustrissimum Dominum D. Fr. Augustinum Antolinez, eiusdem Eremiticæ familiæ alumnum, Primarium Theologiæ apud Salmanticenses Professorem emeritum, Castellæ semel, bis, atq; iterum Prouincialem, Episcopum Ciuitatensem, ac demum Archiepiscopum Compostellanū,[c] qui non sinè magna Reipubl. Christianæ iactura anno 1626. mense Iunio, licèt septuagenario maior, tamen præreptus est mundo, redditus cælo, nouus alter eleemosynarius nō sinè magnis sāctitatis indicijs; liceat in luctus leuamen tanti Patris, & Magistri mei aliqualē memoriam intexuisse. Institutio ergo Gerardi in latinum conuersa est huiusmodi.

Vltimum.

M. Marquez iure optimo D. Clarā Mōtefalcen. omninò Augustinianis adscripsisse probatur manifestis testimonijs.

Primum testimonium.

c In vita S. Claræ 1. par. lib. 1. cap. 7.

380 *Gerardus Dei gratia Episcopus Spoletanus. Dilectæ in Christo Ioannæ de Damiano, de Montefalcone, & eius sororibus in domo sanctæ Crucis, & S. Catherinæ de Botaccio intra terminos Montisfalconis, Episcopatus Spoletani, salutem in illo qui est salus, & vera pax omnium. Efficaci auxilio debet subueniri eligētibus vitam religiosam, vt grato iuuamine præuēti, possint Domino deseruire perpetuò in habitu Religionis. Quia pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, vt quoniam domus S. Crucis, & S. Catherinæ de Botaccio, intra terminos Mōtisfalconis diœcesis Spoletanæ (in qua domino deseruire sub obseruātia regulari proposuistis) est locus sufficiēs domui religionis, vobis regulā largiremur, & concederemus alia, quæ domibus regularibus solent cōuenire. Nos commendantes in Domino vestrum laudabile propositum, benedicto Christi nomine inuocato, authoritate præsentium vobis concedimus regulam S. Aug. quam per vos, & reliquas Moniales, quæ pro tempore fuerint in eo loco, volumus perpetuò & inuiolabiliter custodiri, in quantùm possibile fuerit. Concedimus vobis integram & liberam potestatem construendi Oratorium cum campana, in quo Domino gratias deferatis. Item damus vobis libertatem faciendi Cœmiterium in sepulchrum vestrū, & vestrarum Monialium, & laicarum; & quòd possitis admittere, ad vestram societatem personas fugientes à sæculo; sed volumus, vt in recognitionem dominij omnibus annis vnam ceræ libram soluatis nobis, & nostris successoribus. In quorum omniū fidem præsentes fieri fecimus, & illis sigillum nostrū appendi. Datum in nostro oppido S. Fortunati de Montefalcone Anno Dom. 1290. Pontificatus Domini* Ni-

Institutio Gerardi Episcopi Spoletani.

Nicolai Papæ IV. (hic erat ex religione Seraphica) *anno 3. indict. 3. die 10. mensis Iunij.*

381 Secundum testimonium.

Secundum testimonium desumitur ex duobus breuibus pro S. Claræ Canonizationis processu formando, non multò post eius mortem à Ioanne XXII. expeditis; ea affert verbatim Augustinus de Montefalco,[a] & Illustrissim⁹ noster Archiepiscopus Compostellanus,[b] cuius memoria in benedictione erit; illorum etiam meminit Abrahamus Bzouius in hæc verba.[c] *Apud Montemfalconem in Vmbria ad cęlos hoc anno emigrauit Clara religiosissima virgo &c. inter sanctimoniales Regulam S. Aug. professa, cùm defunctæ Ioannæ sorori in officio Abbatissæ successisset; ingens exemplum sanctitatis reliquis virginibus dedit.* & infrà. *Dedit ea de re* (nempè de formãdo processu Canonizationis S.Claræ) *literas Ioannes Pontifex* (scilicet XXII.) *venerabilibus fratribus Perusino, & Vrbeuetano Episcopis, & Magistro Reginaldo de S. Arthemia Canonico Petragoricensi Capellano suo, Auenione 8. Cal. Nouemb. Pontificatus anno 1.* & aliàs 11. Cal. Apr. Pontificatus anno 2. atq; adeò anno Christi 1316. & 1318. octauo & decimo anno post mortem B. Claræ. Placuit autem ex Ioannis XXII. literis vltimas in latinum conuertere, sunt autem tenoris sequentis.

a Vbi supra fol. 1.
b Vbi supra cap. 18.
c Tom. 14. Annal. Baronij Anno 1308. col. 113. & 114.

382 Literæ Ioannis XXII.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabilibus fratribus Perusino & Vrbeuetano Episcopis, & dilecto filio Magistro Reginaldo de S. Arthemia, Canonico Petragoricensi, Capellano nostro, & Auditori causarum nostri Palatij, Ducatus Spoletani, Rectori, salutem & Apost. bened. Iam per alias quasdam literas nostras commisimus vobis, de quorum discretione certam in Domino fiduciam habemus; vt vos, vel duo ex vobis, faceretis diligenter informationem, de vita, conuersatione, & miraculis bonæ mem. Claræ de Montefalcone ord. S. August. Abbatissæ Monasterij S. Crucis in Episcopatu Spoletano, & de alijs circumstantijs, quæ ad huiusmodi negotium pertinent, in loco, aut locis, in quibus oportuerit; & vt quod inuenissetis circa prædicta, fideliter reduceretis in processum, & curaretis mittere ad Sedem Apostolicã per certum nuncium, sub testimonio vestrorũ sigillorum. Vnde volentes nos vobis, & vestris Equitaturis prouidere de expẽsis, quas in hac informatione facietis; & considerantes statum dicti Monasterij, quod sicut accepimus, paupertate premitur, ex nostra authoritate, & de consilio fratrum nostrorum, per præsentes ordinamus & volumus; vt quilibet vestrum tantùm pro tempore, quo dictæ informationi intenderit, accipiat à dilectis in Christo filiabus Abbatissa & Conuentu supradicti Monasterij duos florenos auri omnibus diebus solùm pro expẽsis: & hac nostra taxatione cõtenti, nihil amplius, quocunq; modo sit, postuletis. Datũ Auenione die 22. Martij, Pontificatus nostri anno 2. atq; adeò Christi 1318.

383 Tertium testimonium.

Tertium testimonium est decretũ Cardinalium Congregationis sacri Conc. Tridentini, in hac lite inter religiones Seraphicam & Augustinianam prolatũ, ann. 1577. Quod ex fideli testimonio Rodolphi Cellesij Notarij Apostolici Curiæ, & causarum Cameræ, & Clearchi de Abbatibus iudicis ordinarij, & Notarij Imperialis Spoletani M. Marquez adduxit[d] & habetur etiam insertum in literis Nuncij Apostolici in Hispania, in quibus eius executionem præcipit, non multò post editionem libri, prædicti Magistri expeditis, Decretum Cardinalium est huiusmodi.

d cap. 25. §. 2. pag. 414.

384 Decretũ Cardinalium Cõgregationis sacri Concilij Tridentini declarantium. S. Claram à Mõtefalco esse ordinis S. Augustini.

Reuer. Domino vti Fratri Episcopo Spoletano.

Reuerendissime Domine. Controuersiam, quæ hoc in libello continetur S. D. N. Illustrissimis Card. interpretationi decretorum Sacri Concilij Tridentini præpositis cognoscendam commisit; qui auditis sæpiùs vtriusq; ordinis procuratoribus, & quæ ab vtraq; parte adducebantur, maturè, & diligenter consideratis, postea rem totam ad eius sanctitatem retulerunt; quæ etiam ex sententia ipsorum Cardinalium declarauit. B. Claram à Monte Falco esse ordinis S. Aug. ideoq; restituendum esse corpori eius habitum dicti ordinis, necnon picturis, & imaginibus de ea factis aptandum esse habitum, & colorẽ, qui conueniat eidem ordini S. Aug. Tua igitur amplitudo, tàm in Ciuitate Spoletana, quàm in cæteris diœcesis tuæ locis, hæc ita exequenda sedulò curabit, & benè in Domino valebit. Romæ, die 17. Octobr. 1577. Amplitudinis tuæ Vti Frater.

Philippus Boncompan. Card. S. Sixti.

Locus sigilli.

385 Quartum testimonium.

Quartum testimonium est sententia Illustrissimi, & Eminentiss. Card. Iulij Sacheti; Nuncij Apostolici in Hispania, data Matriti die 12. Maij Anno 1625. in qua deleri præcipit ex libris editis à Patre Fr. Luca de S. Francisco caput numeri trigesimi, quod incipit; *satisne ostendisse iudicauerim debilè omninò &c.* & finitur; *vel refellens.*

386 Vltimum testimonium.

Vltimum testimonium sit extensio à S. D. N. Vrbano VIII. facta, vt in tota religione Augustiniana de prædicta sancta possit Officium Diuinum recitari, & Missa celebrari, est autem huiusmodi.

Breue S. D. N. Vrbani VIII.

Vrbanus Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Domini nostri Iesu Christi, qui seruos, & ancillas suas æternæ gloriæ præmio donat in Cælis, vices quanquam immeriti gerentes in terris, ex iniuncto nobis pastoralis officij debito procurare tenemur, vt eorundem seruorum, & ancillarum

Christi

Christi debita veneratio in dies magis promoueatur, & laudetur Dominus in Sanctis suis. Quamobrem fidelium quorumlibet, præsertim, verò sub suaui religionis iugo altissimo famulantium, votis, quæ peculiarem sanctorum huiusmodi cultum, respiciunt, libenter annuimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Sanè nomine dilectorum filiorum Procuratoris, & fratrum ordinis Eremitarum S. Aug. nobis nuper expositum fuit, quòd ipsi ex peculiari, quem erga Beatam Claram de Montefalco, eiusdem ordinis. Monialem, gerūt, deuotionis affectū; in cuius visceribus, passionis D. N. Iesu Christi mysteria maxima cum deuotione à vicinis incolis venerari asserunt, & ad augendā Christifidelium erga illam deuotionem, officium, & missam, de eadem Beata Clara recitari, & celebrari posse summoperè desiderant. Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, vt desuper opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur pijs eorundem Procuratoris, & Fratrum votis huiusmodi annuere, illosq; specialibus fauoribus, et gratijs, prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à Iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris ritibus præpositorum consilio, vt de dicta B. Clara Officium, et Missa de communi virginum, cum oratione propria in eiusdem ordinis Missalibus inserta, & ab omnibus ordinis prædicti, vtriusq; sexus regularibus personis tantùm recitari, & celebrari liberè, & licitè possit, & valeat, Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam concedimus, & impertimur. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunq; Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, et sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 14. Aug. 1624. Pontificatus nostri Anno 2.

387 His ergo testimonijs munita Augustiniana religio, quare nō sibi omnino adscribat B Clarā de Mōtefalco, quā sibi familia Seraphica nullo simili testimonio innixa penitus arrogabat? Hoc ne est in aliorū commotionem excitare quæstiones, quādo modestè, & religiosè repetuntur ablata? Addo tamen. Mallem ego ostēdi posse D. Claram in primo illo reclusorio egisse Tertiariam ordinis Franciscani, quàm sæcularem, gauderemq; aliquod inuenire fundamentum, vt sic nostra Clara communis esset vtrique ordini, & in hac parte disputatio Nouitiæ iret in concordiam. Satis enim iudico, & gloriosiùs Claram ex Tertiaria Seraphica, quàm ex virgine sæculari in Augustinianā Monialem fuisse translatam; sicut, & gloriosiùs arbitror Frācisco Seraphico ex Eremita Religioso, ordinis Augustiniani, quā ex mercatore sæculari, nouum institutorē almi cætus Franciscani euasisse; & sic verba Hērici Sedulij Minoritæ a mutuare possemus, & quòd ille de Franciscana, nos de Augustiniana diceremus in causa B. Claræ. *Quòd si verum est, eo nomine Diuo Francisco, sanctissimoq; eius instituto, & gratias agimus, & charitatis vinculo arctiùs consaderamur.*

Concluditur ex dictis testimonijs.

a In Historia Seraphica in Commētario ad vitam S. Francisci §. 1.

AD MVMERVM XIX.

Quæ omninò certa non sunt, etiam coniecturis, & congruentijs roborantur.

388 AD *quasdam coniecturas,* inquis, *vbi argumenta defecerunt, meus dissertator descendit. Quæ meo iudicio plùs eius causæ obsunt, quàm prosunt. Quid enim magis infirmam esse aliquam sententiam confirmat, quàm vt non rationes firmæ, sed quædam exiles, imò non rationes; sed coniecturæ vndequaq; pro ea constipentur.*

Assertio aduersarij.

389 Miror hominem doctum contendere sententiam esse infirmam ex eo, quòd post argumenta ad coniecturas descendatur; præcipuè in quæstionibus facti, qualis est ista. Rem hanc aliquibus vrgeamus exemplis, inquiro enim à sapientissimo Patre, vtrum post argumenta ad coniecturas, sit descensurus cùm disputet primò, *vtrum corpora sanctorum gloriosa futura sint odorifera?* secundò, *vtrum gustus in patria suum debeat habere vsum,* tertiò, *vtrum Paulus aut B. Virgo, viderint intuitiuè diuinam essentiam in hac vita?* quartò, & vltimò, sed principaliter, *vtrum B. Virgo fuerit in gratia, sinè labe peccati originalis concepta;* de qua quæstione tot libri doctissimorum hominum in lucem prodierunt, in quibus post argumenta ad innumeras coniecturas, & cōgruentias deuenitur. Nunquid ex eo sententiam, pro qua Scotus gloriosè pugnauit, infringes? Audi ergo M. Marquez, tibi cum Aug. b dicētē. *Veniat tibi exemplum istud in mentem, vbi hoc legeris, vel legendo recole, et noli in me huius conuicij lapidem iacere, ne ad quem non vis, perueniat.*

Infringitur, & post argumenta coniecturis validè quæstionem probari vrgetur exemplis.

b lib. 4. de anima, & eius origine cap. 8.

AD NVMERVM XX.

Quomodo ex conuersione B. Francisci colligatur eius Monachatus Augustinianus declaratur.

390 PRima, quam ex M. Marquez[a] refers, coniectura hęc est. B. Franciscus Biennio ante suam religionem institutam dicitur Conuersus. Conuersus autem non dicitur, nisi qui approbatæ cuipiam religioni se tradit, vt patet ex toto titulo de Conuersione Coniugatorum, secundùm expositionem Iure Consultorum, atq; interpretationem aliorum doctorum. Hanc verò coniecturam sic eleuas. Primò quia licet in eo titulo decretalium agatur de conuersione per Religionis ingressum; quia tractatur ibi de dissolutione coniugij, quę non per aliam conuersionem, quàm per huiusmodi contingit; tamen quis neget alias etiā esse conuersiones, nisi vniuersam reijciat, Sacram Scripturam, quæ vbiq; scatet hoc modo loquendi; quo vsi sunt qui dixerunt Franciscum post renunciatas Patri vestes conuersum fuisse ad Deum; ita Ecclesi. 17. Esaię. 55. Hier. 13. Ezech. 18. atq; alibi passim in Sacra Scriptura, quæ peccata, vel sæculi vanitates relinquentes, & iustitiam sectantes, conuersos ad Dominum appellat. Peculiariter autem circa illa verba Zachariæ 1. de Peccatoris conuersione ad Deum, *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos*, cōsulis, vt videamus, si placet, Augustinum in psal. 70. (error est impressionis, in psal. 70. nihil habetur: at in psal. 67. explicat Augustinus prædictum locum Zachariæ) & lib. 50. Homil. hom. 34. cap 4. (Posses etiam lectorem remittere ad Trident. Sess. 6. de iustificat. cap. 5. & ad Augustinum de gratia, & libero arbitrio cap. 4. vbi idem Zach. testimonium explicatur.) Ex quibus infers; *neq; tutum dixerim contra communem modum loquendi Sacra Scripturæ, adhunc solùm sensum, illam* (scilicet, conuersionem) *redigere*.

391 Secūdò, quia in eodem sensu est, & alius titulus de Iure Canonico, de conuersione infidelium, *vt rubricam rubricæ opponamus*; immediatè subsequens ad titulum à dissertatore allatum, quem potuisset legere, & videre, neq; à Doctoribus, neq; à Pontificibus, neq; in Iure Canonico sumi in eo, duntaxat sensu conuersionem. Atq; in ipsa Religione, esse conuersorum gradus, & quosdam dici oblatos, seu conuersos, qui Priuilegijs non gaudent exemptionis; alios verò omnino conuersos atq; exemptos docet Panormitanus in cap. *tuarum*, de Priuilegijs, num. 4. Amplior ergo est, & communior acceptio, quàm vt solis religiosis possit attribui.

Fatebor plane miratus sum non parum, doluique ex animo, cum eò bilem, & stomachum deuenisse conspexi, cùm te nouū tanti magistri doctrinę censorem inspexi; Vidi M. Marquez in Sancto inquisitionis Hispaniæ Senatu qualificatorem, linguam, & ingenium scholæ Salmanticensis, vt olim Episcoporū Africę noster Fulgētius Ruspensis Antistes, vocabatur,[b] celebris recordationis virum, quem nunquā, vt de ipsius parente Augustino Cælestinus Papa[c] testatur, sinistræ suspicionis saltem rumor aspersit; quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus; vt inter Magistros optimos à tota Hispania semper haberetur; nunc denuò post mortem à sapientissimo Patre Vuadingo ad districtum vocari iudicium, quasi qui doctrinam non tutam, vel temerè, vel incautè protulerit; vsque adeò ne (ait Prosper Rhegien. in obtrectatorem B. Aug. pro Augustino.) 392

Vsque adeone bonum ingenium, & facundia diues
Ostentare artem, non aliter potuit?

Sed præstat motos componere fluctus; id autem præstabimus, si prius nonnulla statuerimus. Primum est. Conuersio in sacris literis, vel doctoribus non tantùm pro conuersione ad Religionem; quòd tribuis M. Marquez; Neq; etiam adiuncta conuersione à peccato ad iustitiam; sed tripliciter accipitur, prout ad præsens attinet; scilicet in ordine ad morales hominis actiones. Cùm enim homo triplicem, quem reijciat, vt mutetur in melius, statum habere possit, tripliciter etiā conuerti valet. Primò enim homo v. g. est infidelis, & ab infidelitate ad fidem conuertitur, secundò homo est peccator, & à statu peccati ad statum iustitiæ, & adoptionis filiorum Dei conuertitur, tertiò homo siuè fidelis, & iustus, siuè non v. g. est in sæculo, & à statu sæculi conuertitur ad statum religionis. Quęlibet ex his acceptionibus nota est, & probata cuicunque Theologo, etiam nouitio: de prima agit titulus decretalium, de conuersione infidelium, & loquitur Aug. de gratia, & libero arbitrio cap. 4. vbi ait. *Nam & venire ad Christum, quid est aliud, nisi ad eum credendo conuerti?* & vbi de seipso ad fidem, & statum religiosum conuersō, sic loquitur.[d] *Conuertisti enim ità me ad te, vt nec vxorem quærerem, nec aliquem spem sæculi huius stans in ea regula fidei, in qua me ante tot annos ei reuel. uerat;* & sic 393

Marginalia (left): Primo M. Marquez coniectura. — a Cap. 22. §. 5. pag. 578. — Prima aduersarij obiectio in primam M. Marquez Cōiecturam. — Secunda eiusdem in eandē obiectio.

Marginalia (right): b In actis eius cap. 20. — c In Epistola ad Episcopos Galliæ. — Statuitur primò tripliciter in Sacris literis, & doctoribus cōuersionem accipi. — d lib. 8. Confess. cap. 12.

sic appellamus conuersionem August. De secunda satis constat ex his, quæ adduxisti; imò res est, tàm nota, vt nec probatione indigeret, id enim lippis, & tonsoribus patet; & sic dicimus conuersionem Magdalenæ. De Tertia etiam cōuersione, communem esse acceptionem nemo negabit, satisque probabitur ex titulo decretalium, de conuersione Coniugatorum. Vnde author vitæ S. Fulgentij hoc in suo Monasterio Ruspensi à S. Fulgentio statutum refert cap. 19. *Si quis autem nouo: Monachos vel in isto, vel illo Monasterio iuxtà acquireret, tempus inter se conuersionis ordinemq; seruarent, & si quando ad se videndos iubentibus duntaxat Prioribus venirent, non vt hospites, sed quasi vnius Congregationis homines susciperentur;* & iuxtà hunc modum loquendi fœminæ, quæ à turpi Veneris lenocinio ad meliorem frugem redeunt statum religiosum amplexantes, vulgo, *conuersæ*, vt & habet Concil. Trid. sess. 25. cap. 18. appellantur.

394 Secundùm est. Quando in sacris literis, vel probatis Authoribus hic terminus, *Conuersio*, reperitur, vt cognosci possit, de qua ex tribus conuersionibus sermo fiat, spectanda est subiecta materia, & status personæ, à quo fit transitus. Si enim homo mutatur ab infidelitate, conuersio simpliciter sūpta, si nihil aliud addatur, significat transitum, ab infidelitate ad fidem: si verò mutetur à statu peccati, conuersio significat transitum ad statum iustitiæ, & amicitiæ Dei; si verò mutetur à vita, seu statu seculari, conuersio significat, non quamcunq; vitæ mutationem, sed eam, quæ cōuenit ijs, qui mundo vale dicunt, & ingrediuntur religionem. Mutatio quippe à vita sæculari minùs arctiori, ad arctiorem intra idem sæculum, simpliciter, & absolutè loquendo, nō dicitur conuersio, sed profectio, aut recollectio; sicut in physicis, mutatio à minùs calido ad magis calidum, nō dicitur conuersio, sed intensio; & in hoc sensu loquitur M. Marquez cum ait, in acceptione Iuris, & probatorum Authorum conuersionem (nempe eam, de qua agebat respectu B. Francisci, quæ fuerat à vita sæculi.) non significare quamcunq; mutationem vitæ (scilicet, manendo in sæculo) sed eam, quam faciunt, qui mundum despiciūt, & in portum religionis confugiunt.

Statuitur secundò ex subiecta materia, & statu personæ, cognosci posse de qua cōuersione in sacris literis, vel in authoribus sit sermo.

395 Tertium est, mutatio vitæ B. Francisci, quando post renunciatas Patri vestes, in præsentia Episcopi Assisiatis conuersus est ad Dominum, vt testantur authores. Vincent.[a] S. Anton.[b] Nicolaus Sanderus[c] & alij plures, non fuit ab infidelitate ad fidem neq; à statu peccati ad statum iustitiæ, & amicitiæ Dei; sed à statu sæculi. Res hæc extra controuersiam est. Franciscus enim, cùm Patri coram Episcopo vestes renunciauit, iam Dei amicus, & sanctus erat. Audiamus de hac re Anton.[d] Cuius hæc sunt verba. *Cū negotiationis causa pararet se in Apuliam pergere, ostensa est sibi per visionem domus sua militaribus apparatibus plena, & tunc ergo cœpit mores pristinos ad plenum mutare, & à publicæ negotiationis tumultu se subtrahere, Euangelicum negotiatorem efficere. Quendam enim sibi familiarem, ad loca secretiora sæpius euocabat, eoq; deforis expectante, & quid ageret ignorante, quandā cryptam intrabat, ibiq; cùm lacrymis, cœlestem exorabat Patrem; vt viam eius dirigens, suam ei planiùs ostenderet voluntatē, sicq; in oratione persistens, tandem meruit pro voto exaudiri, cœlicoq; infallibiliter indicio, quid agere deberet, edoceri.* Post hæc refert Antoninus eius iter versus Fulgineum; venditionem mercium, erogationem pecuniæ pauperibus factam, fugam ex metu patris in Domum Presbyteri, & speluncam per mensem integrum, exitum deinde in publicum, & subdit. *Videntes autem noti eius eum à statu pristino alteratum* (nempe à statu perditionis per conuersionem ad viam iustitiæ.) *& macie, squalore confectum, non id superna gratiæ sed dementiæ potiùs imputabant*, & infra. *Cùm autē quandam die ante imaginem Crucifixi in Ecclesia S. Damiani prope Assisium, deuotissimè, cum lacrymis exoraret diuinam misericordiam flagitando, audiuit ab ipsa Christi imagine, hanc vocem clarè prolatam.* Francisce vade repara domum meam, quæ vt cernis, tota ruinam minatur. *Tunc adduxit presbytero sacculum pecuniæ, vt domum, seu Ecclesiam repararet, Pater rei conscius ira exæstuans, sacculum repetiuit, Filium Domi vinculis alligauit.* Post hæc ait Antoninus; *ad Episcopum loci, vt omnes facultates suas in manibus eius resignaret, perduxit. Qui promptus, & hilaris ad hoc ipsum se offerens, omnia indumenta sua, nec femoralibus, quidem retentis, deponens, ea patri restituit &c.* Si ergo post renunciationē vestium incepit prima Frācisci conuersio, vt fatemini, non fuit ab infidelitate, aut statu peccati, iam enim erat iustus, & Dei amicus, qui non semel, visione, & voce cœlesti ad Dei Ecclesiam reparandam fuerat accensus, moresq; pristinos ad plenum mutare iam cœperat. Fuit ergo ea Francisci conuersio, à statu sæculi, quod reliquit.

Statuitur tertiò conuersionem D. Francisci fuisse à statu sæculi.

[a] Lib. 29. cap. 97.
[b] 3. p. tit. 24. cap. 7 § 3.
[c] Lib. 7. de visibili Monarchia an. Christi 1215. nu. 933.
[d] 3. p. tit. 24. cap. 2. in principio fol. 228. pag. 2.

Ex his cōstat, coniecturam M. Marquez, hanc esse. B. Franciscus, incepit primā conuersionem 395

Coniectura

uersionem post renunciatas patri vestes. Ea conuersio non fuit ab infidelitate, aut statu peccati, quia iam erat dei amicus, & iustus; ergo fuit conuersio hominis iusti: Conuersio autem hominis iusti, non significat quamcunq; mutationem, sed transitum à statu sæculi ad vitam religiosam; ergo prima conuersio B. Francisci fuit per vitam religiosam, si autem hoc admittitur, consequens est, vt dicatur fuisse religiosum in ordine Augustiniano, quia habitus, quẽ portabat, prædicto ordini conueniebat.

397 Coniectura rem non cõuincit, sed aliquo modo suadet.

Neq; obstat hasce coniecturas esse solubiles; quin imò non essent in rigore coniecturæ, si insolubiles essent. Communi enim modo loquendi cõiecturas appellamus illas, quæ rem non conuincunt, sed aliquo modo iuuant, vt persuadeant veritatem hominibus liberis ab humanis affectibus; quibus proteruè aduersarii niti solent in oppositum potiùs pro volũtate, quàm pro ratione: Animum autem, qui nondum in hac parte iudicium tulerit, prædictæ coniecturæ post authoritates, & rationes, quibus Marquez suam sententiam comprobauit, non parùm inducent, vt credat rem esse probabilem.

398 Eluitur prima obiectio primò.

Ex hac responsione patet, quàm vim habere possint obiectiones, quibus innixus asseris; *neq; tutum dixerim contra communem loquendi modum sacræ scripturæ ad hunc solum sensum illam redigere.* Neq; enim vir ille doctissimus cõuersionis nomen ad vnum solum sensum redegit, sed cõuersionem primam Francisci, qui iam erat fidelis, & iustus, ad vnum sensum reduxit. Hoc autem tutissimum est, & necessariò fatendum: Homo enim iam iustus conuerti non potest simpliciter loquendo, nisi ad statum religiosum.

399 Eluitur secundò.

Sed Addamus adhuc aliam solutionem, & fortasse doctrinæ Magistri conformiorem. Non negat Marquez, nec rudis etiam Theologus nouitius negaret, nec negari vllo modo potest triplicem esse prout ad præsens attinet conuersionem; scilicet ad fidem ex infidelitate; ad iustitiam à peccato; ad religionem à sæculo. Hæc tamen est eius coniectura. Conuersio simpliciter, & absolutè sumpta, sinè vllo addito, aut circunstantia determinante speciem conuersionis, quasi per Antomasiam significat mutationem ad statũ religiosũm. Sed Authores referunt B. Franciscum post renunciatas Patri vestes, fuisse conuersum ad Dominum, sinè vllo addito, aut circumstantia determinante speciem conuersionis,

Conuersionẽ absolutè, & simpliciter sũptã significare mutationẽ ad statum religiosum probatur ratione & authoritate.

ergo sicut nomen Apostoli, sinè vllo addito, simpliciter appositum, per Antonomasiam significat Paulum, licèt alij etiam verè, & perfectè sint Apostoli: ita etiam nomen Conuersionis, sinè vllo addito prædicatum de mutatione B. Francisci, per Antonomasiam significat eius conuersionem ad vitam religiosam; licèt aliæ conuersiones, sint etiam veræ, & propriæ conuersiones. Quòd autem conuersio per Antonomasiam, significet mutationem, ad statum Religionis, ostenditur ratione, & authoritatibus. Ratio est; quia inter plura, quibus vnum nomen est commune, illud per Antonomasiam dicitur tale, quòd in ratione significata per nomen aliquò modo excellit alio, vt patet in Apostolo Paulo respectu aliorum Apostolorum. Conuersio autem ad statum religiosum in ratione mutationis à statu in statum, quæ est ratio significata per nomen conuersionis, quodammodò excellit alias: quia est transitus ad statum perfectiorem, includentem, seu supponentem perfectiones positiuas aliarum conuersionum, & vltra addentem perfectionem status religiosi, ergo conuersio ad statum religiosum per Antonomasiam dicitur Conuersio. Ratio.

400 Primum testimonium ex Pontificibus.

Authoritatibus autem id ipsum ostenditur: Primò, ex Pontificibus. Secundò ex Patribus; aut Doctoribus; inter testimonia Pontificum Primum est Honorij. 3. qui apud Laertium Cherubinum a Bulla. 2. directa Dominico Priori S. Romani Tholosanensis, eiusq; fratribus, data Romæ apud S. Sabinam per manum Raineri, Prioris S. Tridiani Lucanæ diœcesis, S. R. E. Vicecancellarij. 11. Cal. Ian. Anno 1216. annò 1. Pontific. sic habet; *Liceat quoq; vobis Clericos, vel Laicos, liberos, & absolutos à sæculo fugientes ad conuersionem recipere*, & eadẽ clausula de verbo ad verbum habetur, apud eundem Laert. Cherub. Bulla. 9. Honorij 3. in qua confirmatur ordo Fratrum Sanctissimæ Trinitatis: Et Bulla. 5. Innocentij IV. data Lugduni. 5. Cal. Iulij Anno 1247. Pontificatus. 5. per manum Magistri Martini. S. R. E. Vicecanc. in qua confirmatur Ordo Syluestrinorum, sub regula S. Benedicti; & Bulla Innoc. IV. data anno 1254. pro Congreg. Eremit. S. Ioãnis Boni, quam supra adduximus de verbo ad verbum. b

a Tom. 1. Bullarij pag. 41.

b In respons. ad nu. 8. huius §. 4.

401 Secundum testimonium.

Secundum est Innocentij IV. apud Emanuel. Rodriguez c Bulla. 15. pro ordine Minorum, data 2. Nonas Martij, anno 7. Pontific. atq; adeò Christi 1250. ibi. *Concedentes vobis nihilominus licentiam, vt in ipsis Ecclesijs,*

c In Compe Privileg. Regular. pag. 76.

clesijs, ad opus fratrum, & conuersorum vestrorum habere cœmeteria valeatis.

402 Tertium est eiusdem Innoc. 4. in Bulla, quam supra adduximus [a] pro Cõgreg. Eremit. S. Ioannis Boni, data Anno 1253. vel 1254. qua confirmat decretum Guillelmi de Flisco Card. Protectoris, qui sic habet. *Dum fama conuersationis eius* (scilicet S. Ioannis Boni) *per loca vicina crebresceret, & plurimi conuerterentur ad Deum, Ecclesiam in honorem B. Mariæ Virginis construxit ibidem; crescente autem numero, & merito eiusmodi conuersorum religio vestra per eos in diuersis partibus, in quibus mansiones construxerant, extitit propagata.*

Tertium testimonium.
[a] In respons. ad nu. 9. §. 4.

403 Quartum est Alexandri IV. vt habetur in decretal. lib. 6. tit. de Priuileg. cap. *Abbates*, ibi. *Nec eis licitum sit alijs quàm Monasteriorum suorum conuersis, & qui ad illa cõuolauerint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem Iurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram.*

Quartum testimonium.

404 Quintũ est Alexãdri IV. apud Laertium Cherub. [b] in Bulla Canonizationis S. Claræ, data Agnaniæ 6. Cal. Octob. Anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1255. ibi. *Ante conuersionem tuam, vtiq; Clara,* (si Clara erat ante conuersionem; ergo nomine conuersionis absolutè, intelligit mutationem ad statũ religiosũ.) *in conuersione clarior, & in claustrali conuersatione præclarior.*

Quintum.
[b] Tomo 1. Bullarij pag. 81.

405 Secundò cõstat ex testimonijs Patrum, & doctorum. Primum est P. N. Aug. [c] qui sic refert. *Hoc etiam apparet per B. Aug. lib. de opere Monachorum, vbi dicit, quòd illi qui habebant in hoc sæculo aliquid, quo facilè sinè opificio sustentarent vitam istam, quòd conuersi ad Dominũ indigentibus dispertiti sunt, quòd tales ad opera manualia non tenentur, vel coguntur, nec ad quærendum victum proprium.*

Primũ testimoniũ ex patribus.
[c] De opere Monachorũ cap. 21. apud D. Bonau. in Tract. de paupertate Christi contra Magist. Guilelm. fol. 264. p. 2.

406 Secundum est B. Petri Damiani pluribus in locis. Epist. ad Fratres in Gamugni Eremo constitutos, quæ habetur in Bibliotheca veterum Patrum in appendice per Margaritum de la Bigne col. 337. ibi. *Vnde factum est, vt non modò nos, nostrumq; propter vos contubernium, sed, & ipsum conuersionis animum, quantùm potuit funditùs amisisset.* Et Epistola. 3. de institutione Monialis ad Blancam Comitissam cap. 5. ibi. *Sæpe namq; nonnulli ad Deum de mundo conuersi &c.* & Epist. 6. ad Pandulphum Clericum col. 525. ibi. *ipsius autem conuersionis affectum, quibusdam tergiuersationibus protelaret, &c.* sermonem autem agit in ijs locis de conuersione ad Dominum per vitam religiosam.

Secundum.

407 Tertiũ est B. Fr. Iordani de Saxonia [d] vbi de S. Ioanne Bono loquens, sic ait. *Cùmq; fama conuersationis eius per loca vicina crebresceret, plurimi ad eum* (fortè ad Deum, vt habetur in Bulla Innoc. IV. supra [e] & apud Marquez, [f]) *conuersi sunt, inter quos fuit B. Franciscus;* (*& ne libera nobis*, vt dixit Hieron. [g] *tribueretur erroris facultas*, additum est,) *qui postea ordinis Fratrum Minorum fundator fuit.*

Tertium.
[d] Lib. 1. vitas fratrum cap 8
[e] In respons. ad num. 9.
[f] Cap. 13. §. 17
[g] Lib. 4. Com. in cap. 4. Mat.

Quartũ est authoris antiqui Anonymi vitæ S. Gerardi Abbatis Broniẽsis [h] qui postquã dixisset eũ suscepisse habitũ Monachalẽ in Cõuentu Parisiensi S. Dionisij, sic ait. *Altero suæ cõuersionis anno, Parisijs à Theodulpo Episcopo minores accepit ordines; et tertiò ab eodẽ Episcopo hypodiaconus ordinatus est; ab eius verò successore Fulrodo Anno 4. à conuersione sua diaconus est ordinatus.* 408

Quartum.
[h] Tomo 5. Surij die 3. Octobris.

Quintum est Summæ Armillæ, [i] vbi ait *Monachi differunt à conuersis, & oblatis, secundùm Panormitanum, in cap. Non est, de regularibus.* (hæc retulerim, vt Panormitanum Panormitano opponamus, vbi de conuersione religionum absolutè, & simpliciter sumptis loquitur.) *quia conuersi sunt, qui offerunt se, & sua, mutando habitum, & profitendo; laici tamen sunt, quia non promouentur ad ordines.* 409

Quintum.
[i] Verbo Monachus num. 1. fol. 326.

Ecce ex supradictis habemus, quasi per Antonomasiam, nomen conuersi, & conuersionis conuenire religioso, & mutationi ex sæculo ad religionem, siuè in Iurè Canonico, siuè in probatis authoribus; & hoc tãtùm est, quod voluit Marquez; & ex hoc non improbabiliter coniectat, primám cõuersionem B. Francisci fuisse ad vitam religiosam; quia aliàs non appellatur conuersio simpliciter, & sinè vllo addito, vel circũstãtia determinante speciẽ cõuersionis. 410

AD NVMERVM. XXI.

An ex corona B. Francisci suadeatur eum fuisse religiosum ante sui ordinis institutionem expenditur.

Secunda, quam ex Marquez [l] refers, coniectura hæc est. B. Franciscus adhuc sub habitu Eremitico coronam habuit apertam. Cùm enim accessisset ad pedes Innocentij III. Pontifex, vt narrat Bonau. cap. 3. in fine, laicis fratribus omnibus, qui seruum Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent. Si autem Franciscus illam non haberet, etiam præciperet Innocentius ei coronam fieri. Non ergo erat Eremita sæcularis, sed religiosus; & fortè iam aliquo ordine initiatus. Corona enim est insigne 411

Secunda M. Marquez coniectura.
[l] Cap. 22. §. 6. pag. 379.

corum,

corum, qui Deo seruiunt in statu clericali, vel monastico, vt probat optimè Ludouicus de Angelis,[a] ex venerabili Beda, vbi sic habet. *Attondebantur omnes in coronam ministri altaris, ac Monachi, & quasi nouo discipulatu Beatissimi Apostolorum Principis Petri, subditam, eiusq; tuendam patrocinio, se gens correcta gaudebat.*

a De vita, & laudibus D. Aug. lib. 4. ca. 2.

412 Effugium pręcluditur.

Neq; dici potest, B. Franciscũ aperuisse sibi coronam in habitu religionis ab ipso institutæ: non enim tantùm videtur sibi assumpsisse, vt tonsuram clericalem voluerit admittere ex Priuilegio ordinis adhuc non approbati.

413 Tres aduersarij obiectiones contra relatam coniecturam. Prima.

Sed contra hanc coniecturam, minùs tamen fideliter relatam, Tria obijcis. Primò, quia ex Apostolica traditione, & constitutione in Ecclesiam deriuatum est; vt corũ capita in modum spheræ desuper tondeãtur, qui à communi hominum vita recedentes, excultiùs vitæ genus sectantur; idq; probas authoritate Rabbani, Isidori, Concilii Aquisgranens. sub Ludouico Pio, & Toletani IV. & VI. Epiphanij, Hieronimi, Bedæ, & Dionisii; non ergo prohibuit, ne sub religiosa pœnitẽtiæ ratione, iam vnius aut alterius anni Spatio, & plurium Sociorum Sequela firmata comam religiosè tõderet.

Secunda.

Secundò quia tunc ordo D. Francisci, vel eo ipso erat Confirmatus. Eo enim tempore nullum erat præceptum, aut Ius Pontificium Ecclesiasticum, quo tenerentur vlteriorem Confirmationem petere à Pontifice, vt ex Illustrissimo Bellarmino, Carthagena, & Plato alibi obseruasti in Annalibus ad Ann. 1210. num. 1.

Tertia.

Tertiò quia tunc B. Franciscus etiam Socium habuit Syluestrum Assisiatem Sacerdotẽ; nec tamen de eius corona verbũ fecit B. Bonau. An ergo negabimus illum religiosè fuisse tonsum, & quotquot erant in illo tunc sodalitio Diuino cultui deputati, absq; tonsura fuisse dicemus, vel aliunde, quàm sub hoc vitę genere, ea insignitos affirmabim⁹.

414 Pro solutione supponitur primò M. Marquez fideliter non referri.

Vt dicam in hac parte, quod sentio, plura suppono. Primùm est, Coniecturam M. Marquez non referri fideliter; ipse enim non infert B. Franciscum accepisse coronã in instituto Eremitarum; ex eo quòd illam non admitteret ex Priuilegio sui ordinis, adhuc nõ approbati. Nihil prorsus tale habet. Colligit ex eo, quòd vir modestissimus, & humillimus non apperiret sibi, & non alijs coronam in nouo ordine ab ipso instituto, nisi illam habuisset apertam ante ordinis institutionem. Audi eius verba *y no se podia dezir que se la abrio en el habito de frayle menor, porq; no se puede creer, de la modestia y humildad de S. Francisco, que antes de presentar la regla al Pontifice Romano se adelentara à tomar in su persona la insignia, que no auia dado à los demas. Luego pues traia corona el, no la traiendo sus companeros, de creer es, que se hallo con ella, quando dio principio à la sagrada religion de los Menores, y dexo el habito de Ermitano, en que la pudo traer por ser de la Religion de S. Iuan Bueno, donde no solo se vsaua, por el Priuilegio General de la Vida Monastica, sino tam bien, porq; en ella siempre se acostumbrò. Quid hoc apertiùs?* (vt ait Aug.)[b] *quid clarius? vereor ne fortè cùm dissero volẽs id exponere, obscurum reddam, quòd per se lucet, & claret. Qui enim hac verba non intelligunt, aut se non intelligere fingunt, mea multũ minùs intelligent; aut non intelligere profitebuntur.* Non ergo infert Marquez coniecturam ex defectu approbationis ordinis Seraphici, sed ex abundantia modestiæ, & humilitatis D. Francisci, qui coronam, quã ex Priuilegio generali vitæ monasticæ sibi, & suis potuisset assumere, nõdum pro suis habuerat in vsu. Minùs autem modestum, & humile videretur, sibi accipere insigne aliquod vitæ religiosæ, quòd Socijs denegaret.

b De opere Monachorũ cap. 9.

415 Supponitur secundò.

Secundum est. Miratus sum, cùm in Cõfirmationem coronæ ab hominibus excultiùs vitæ genus sectantibus assumptæ, ex Apostolica traditione, tot authorũ, & Conciliorum testimonia constipasti, & congessisti; id autem mihi fuit admirationi; primò quia contradicebat nemo. Excultiùs enim illud vitæ genus, est status clericalis, aut monasticus extra quos nemini licebat sibi coronam aperire, hoc autem etiam Marquez asseruit. Secundò, quia ni memoria me fallit, odisti valde, & despexisti studium conuocandi plures testes[c] *eo quòd bona allegatio, vt ait Panormitanus in Proæmio ad Decretales num. 4. inficitur, & obnubilatur ob nimiam allegationem.* Sed quandoq; euenit, vt in ea, quę alijs vitio vertimus, incauti labamur. Dixero in præsenti, quòd Augustinus in Cresconium protulit.[d] *Video te quadam copiosè ordinatèq; explicare, hoc est, eloquenter, quadam verò subtiliter argutèq; differere, hoc est dialecticè, & tamen eloquentiam, dialecticamq; reprehendis; si noxia sunt, quare hoc facis? si non sunt, quare arguis?*

c §. 5. nu. 37. pag. 123.

d Lib. 1. ca. 13.

416 Supponitur tertio.

Tertiùm est. Non negamus ordinem Seraphicum ante Confirmationem Apostolicam, habuisse pro eo tempore ante lateranense Concilium sufficientem firmitatem; potuisseq; D. Franciscum, sibi, & suis coronas paruulas aperire, Conuincitur tamen

men ex testimonio Bonau. Socios D. Francisci Laicos illas non habuisse, quandoquidem Pontifex eas illis fieri præcepit; ex quo coniectauit M. Marquez, & benè; D. Franciscum iam tunc illam habuisse, neq; illam sibi fecisse in nouo ordine instituto, ratione Solius vitæ monasticæ; quia aliàs Pontifex Francisco etiam coronulā fieri iussisset; & vir modestissimus & humillimus, alijs comatis, nequaquam attonsus, & coronatus incederet.

417 Quomodo coniectura esset inefficax. His positis dico duo. Primum est. Coniectura M. Marquez inefficax esset, si probaretur eo tempore D. Franciscum fuisse aliquo clericali ordine, aut charactere, etiam prima tonsura insignitum. Tunc enim facilè responderetur habuisse coronam, non propter vitam monasticam, sed propter ordinem clericalem; sicut, & Syluester Asisias habebat, coronam, nō præcisè quia Monachus; sed quia Sacerdos. Secundum est. Coniectura M. Marquez satis persuadet intentum, si B. Franciscus adhuc erat Laicus. Quoniam homo Laicus sinè aliquo præiudicio humilitatis nō sibi coronam aperuisset, quam socijs suis Laicis denegasset. An verò tūc Laicus esset necne, dicam cum Augustino a *ego nec defendo, nec refello; sed si defendendum est, vel refellendum, perspicuis, non ambiguis testimonijs id agendum esse commoneo. Nunc autem nescio,* b *nec me pudet fateri nescire, quod nescio.* Credibilius autem præsumitur Laicus, dum oppositum non probatur.

Coniectura M. Marquez satis persuadens intentū

a lib. 1. de anima, & eius origine cap. 16.

b ibidē ca. 16.

418 Ad tres obiectiones respondetur. Ex dictis ad tres obiectiones facilis est responsio; potuit Franciscus sibi, & socijs ante Confirmationem Innocentij III. factam viuæ vocis oraculo, coronas aperire; id tamen non fecisse respectu fratrum laicorum omnium illius sodalitij, etiam diuino cultui deputatorum, conuincit D. Bonauenturæ testimonium. Atq; adeò si Laicus, & ipse erat, etiam comatus venisset ad pedes Pōtificis, nisi priùs coronam apertam portasset in alia Religione. Cùm ergo comatus non venerit, & credibiliùs, sit fuisse Laicum, non leuis cōiectura persuadet, Magistrū humilitatis Franciscum non eam sibi gloriam inaniter arrogasse; vt inter Crinitos Laicos, Laicus attonsus emineret; nisi quia in ordine Eremitico coronulam tulerat, quam in Seraphico comare nouiter non deceret.

AD NVMERVM XXII.

Aliqua coniectura non adducuntur vt probationes, sed vt vestigia quædam, & congruentia.

Tertia, quā ex M. Marquez c adducis, coniectura, hæc est. Quoniam inter. D. Franciscum, & Ioannem Bonum plures intercesserunt similitudines vitæ, & actionum vtriusq; Dei serui. Sed Contra hanc cōiecturam obijcis. Primò quia ex Serie annorum, supra ferè toto §. 2. à te statuta euidenter constat, nihil horum potuisse Franciscum ediscere ex Ioanne Bono, tanquàm ex præceptore. Secundò quia quamuis de Abrahamo dictum sit, & quotidie dicatur de vnoquoq; Sancto Confessore, *Non est inuentus similis illi*, tamē multi comparantur insigni Patriarchæ, & ita inuicem inter se conferuntur Sancti Confessores, vt sub eodem Magistro audisse videantur, licet toto orbe aliquando diuisi diuersis sæculis effloruerint. Quinimò, & ante 200. annos Bartholomæus Pisanus librum scripsit de conformitatibus vitæ Christi, & Francisci; Nec tamen omnia immediatè didicit à Christo; sufficeit audisse, & legisse, quæ saluator efficit, vt imitari vellet, & sequi; quòd, & probabiliter de B. Ioāne Bono Francisco coæuo, & superstite suspicari licebit, nempe, vt audieris B. Francisci virtutes, illum sibi proposuerit imitandum.

419 Tertia M. Marquez coniectura. c cap. 23. § pag. 380. Prima aduersarij obiectio. Secunda obiectio eiusdem.

420 Ad eas respondentur plura. Primum. Plura respōdeo. Primum est, ex his, quę supra diximus d clarè patet non repugnare ex annorum serie, quòd B. Franciscus biennio illo Eremitici habitus aliquid à Ioanne Bono præceptore didicerit. Secūdum est. Non negamus potuisse etiam B. Ioannem Bonum D. Francisco cæuum; & superstitem, ab ipso Francisco discipulo quidpiam accipere, eumq; sibi in pluribus imitandum proponere. Nihil sanè obstat. Potest optimè Magister à discipulo, & tali discipulo plura discere charismata æmulādo meliora. Tertium est. Credimus probabilè esse B. Franciscum non solùm potuisse à B. Ioanne Bono precceptore etate antiquiore, conuersione priore, aliquid accipere; sed & nonnulla accepisse; cum probabile sit, illum in Congregatione S. Ioannis Boni per biennium egisse Eremitā regularem. Quartum est. Coniecturę hę à M. Marquez adductæ non proferuntur, vt conuictiones, sed vt vestigia quędam,

d in responsione ad num. 5. § 22. Secundum. Tertium. Quartum.

P quo

a cap. 23. in principio pag. 380.

quo vigilāti verbo, vsus est Marquez a quę post firma fundamēta ex authoritate Doctorum Antiquorum, & identitate habitus Eremitici multùm iuuant ad animum persuadendū. Qua ratione in omnibus ferè quęstionibus facti authores afferūt credibiles cōgruētias, & pbabiles cōiecturas.

421 Solutio primi

Ex his ad primū dico, ex annorum serie nihil firmum desumi cōtra Magisterium Ioannis, & discipulatum Francisci. Testimonia enim, quæcunq; posuit R.P. VVadingus, quibus hanc repugnantiam probare conatus est, *ita sunt*, vt alibi dixit Augustinus [b] *quòd ad istam quæstionem attinet, incerta, & ambigua, vt etiam aliter accipi quàm ipse vult, facillimè possint*. Adduximus, etiā nos alia, quę satis probabiliter persuadeāt possibilitatē huius euentus, vt dicere possimus cum Aug. [c] *Porro vtrisque auditis, qui sinè studio partium iudicat, videt profectò sententiam neutram in principali puncto falsitatis conuinci, vtramq; probabilibus fundamentis inniti*. Ac per hoc institutum Eremiticū regulare Francisci, nec temerè adstruēdum nec temerè destruendum dicimus; sed admonemus alia testimonia esse quærenda, quæ non videantur ambigua; & dum hæc non apparēt, sentiat vnusquisq; quòd velit, dùm tamen meo iudicio vtrumque placitum probabilè reputet, neutrum verò falsum arbitretur demonstrari.

b lib. 2. de anima, & eius origine cap. 11.

c vbi supra lib. 2. cap. 14.

Ad secundum fatemur non inferri ex conformitatibus, aut similitudinibus inter duos viros sanctos, vnum fuisse discipulum alterius, & eiusdem instituti regularis. Quis sic insaniat, vt dixerit? Asserimus tamen post ostensionem ex fundamentis sufficientibus, ad rei saltem probilitatem conuincēdam, coniecturas quasdam velut indicia, & vestigia non parùm prodesse ad animum persuadendum, sicut inclites in criminalibus, quando crimen rei conuincere non possunt, per testes omni exceptione maiores, iuuantur plurimùm ex multitudine indiciorum, & vestigiorum ad animi persuasionem, quāuis ex illis euidenter non colligatur delictum illud à reo fuisse commissum. 422 Solutio secundi.

QVINTA RESPONSIO AD S V.

1

Qvanquam *ad placitum vestrum conuincendum*, incipiam cum Aug. [d] *& si volueritis, corrigendum, satis superq; potuerint ista sufficere; ne tamen quisquam arbitretur, aliquod te* in Apologetico *posuisse, quòd refellere non valerem; aut in quo te*, præcipuis M. Marquez fundamentis *nihil idoneum respondisse, demonstrare non possem, sequēti volumine, cætera videamus. Et quia multi sunt*, ait alibi Augustinus, [e] *quibus seruire nos conuenit, qui omnia depulsa esse non putant, nisi locis suis etiam singula pertractentur, residua sermonis tui ex ordine refellenda percurram*.

d lib. 2. contra Cresconium cap. 37.

e lib. 3. contra Creścon. cap. 1.

AD NVMERVM I.

B. Henricum de Vrimaria tradidisse monachatum Augustinianum S. Francisci, vel ex propria, vel ex aliena sententia, conuincitur.

2 Sententia P. Dazæ.

MOnachatus Augustiniani S. Francisci primum assertorem fuisse Philippum Bergomensem Eremitam Augustinianum præmonuit R.P. Antonius Daza [f] ex Religione Seraphica. M. Marquez [g] vt illum conuinceret nonnullos eiusdem rei testes, vel Philippo Antiquiores, vel æquales conuocauit. Inter eos primum locum obtinuit B. Henricus de Vrimaria, alias de Alemania, in Tractatu quodam per ipsum completo Anno 1334. sub hoc titulo. *Tractatus completus per venerabilem doctorem Henricū de Alemania sacra paginæ professorem ordinis Eremitarum S. August. Anno Domini* 1334. Hic ergo author in hoc tractatu seruato in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis in pluteo triplicis. G. sic verbatim habet. *B. Franciscus, cum dictis Fratribus habitauit; &, vt quidam asserunt, fuit Frater nostri ordinis in loco. S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas*, extat aliter hoc testimonium in transsumpto, quod habetur Romæ in Bibliotheca Angelica. Reiicitur. g cap. 21. §. 1. pag. 354.

f in tractatu de Monachatu S. Frācisci.

Vt huius manifesti testimonij ex teste propurato desumpti fidem eleues, censes Philippum Bergomensem, tertiò post Frāciscum Sæculo, primum ad inuenisse Monachatum D. Francisci; sub duce R.P. Daza, nouus bellator insurgis. Primò, quia Henricus de Vrimaria diuersus est ab Hērico, de Alemania, vt tradit Critana Augustinianus in Epitome Historica vitæ S. August. cap. 9. ante §. 1. Hispano idiomate edita quàm latinam fecit Gregorius Aur d'Aineff. 3 Contra relatū testimonium prima aduersarij obiectio.

d'Aineff. Augustinianus.

4 Secundò. Secundò, quia prædictum locum Henrici de Alemania aliter citat Critana his verbis. *Henricus ab Alemania in ea, quam membranis reliquit, Historia, inquit. Tempore Innocentij 3. fuit Fr. Ioannes de Cella; circa quod tēpus B. Franciscus cum Fratribus S. Aug. habitauit; & quidam asserunt, quòd fuit Frater dicti ordinis S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas; vt ex eius vita colligitur, vbi legitur, quod B. Franciscus habitum Eremiticum deferens, baculum manu gestans, pedibus calceatus, & corrigia cinctus cum fratribus Eremitis S. Augustini deuotè incessit*; & concludit Critana, *quòd relictis omnibus solus ad nemus confugit*. Contra quàm citationem, omissa differentia vtriusq; lectionis, quæ potuit oriri ex interpretis latini defectu, sic obijcit; qa nullibi legitur in vita S. Francisci, quòd sub illo habitu cum Eremitis S. Aug. deuotè incesserit; imò in vitis scriptis ante huius Henrici ætatem, neq; verbum inuenitur de Eremitis Augustinensibus.

5 Tertiò. Tertiò, quia datis literis Anno 1622. ad viros doctos amicos Parisijs commorantes, semel, & iterum, tandem Hugo Bardæus, Franciscanus, socius Cōfessarij Reginæ Christianissimæ, postea professor Collegij Louaniensis Minorum Hibernorum, inuestigatis pluteis, tractatulum hūc inuenit in libro antiquo papyraceò in quarto, qui modò seruatur in prima aula Bibliothecę S. Victoris Parisiēsis in scamno, cui inscribi solebant tres GGG, & in quo continentur plures diuersi tractatuli, scripti characteribus ferme Gallicis, omninò similibus, & antiquis. Tamen, vt Hugo refert, in Tractatu illo Henrici de Alemania; vt habet inscriptio, non verò de Vrimaria, vbi plurimùm agit de differentia Canonicorum Regularium ab Eremitis Augustinensibus, pag. 40. folio pene vltimo, sic habetur. *B. Franciscus cum dictis fratribus habitauit, & vt quidam asserunt, fuit frater nostri ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua, iuxtà Pisas. Tandem licētia obtenta à Priore dicti loci, vt arctiorem vitam assumeret, dimissa Zona, & subcellaribus ad nemus se solitarius trāstulit. Hæc ibi* (subdit Hugo.) *sed in margine, diuerso, & recentiori charactere, etiam cancellata, neq; in eadem margine, aut in textu, ante vel post, antecedens, aut subsequens, verbum vllum habetur de P. N. Francisco* atq; adeò suppositius hic testis, quam merebitur fidem?

6 Quartò. Quartò, quia constat eam additionem esse recentiorem, dum ait alios asseruisse Franciscum Augustinianum fuisse; cùm tamen ante huius Henrici ætatem, vel sub illo tempore, imò nec multis post annis nullus author quidquam de hoc prætenso dixerit monachatu.

Quintò, locum Tyrocinij, vel incolatus assignat S. Iacobum de Aquauiua iuxtà Pisas, contra communem Augustinianorum fidem, vt ipse Marquez notauit: a 7 Quinto. a Cap. 16. §. 1.

Sextò, quia singulariter præ omnibus dicit obtinuisse licentiam à Priore dicti loci S. Iacobi, vt arctiorem vitam assumeret; & deinde solitarium ad nemus se contulisse, contra Bonau. cap. 3. & aliorū narrationem, qui dicunt statim à deposita veste eum prædicandæ pœnitentię, & nouæ vitæ instituendæ totum intendisse. 8 Sexto.

Septimò, quia Critana b refert, & Nicolaus ab Alexandria c S. Franciscum, voce Euangelica instructum ad arctiorem vitam assumendam R. P. Fr. Bandinum Priorem Monasterij S. Saluatoris, quod sylua lacus dicitur ord. S. Aug. Secenis (*senis, ais, puto voluisse dicere, in illa enim diœcesi monasterium hoc*) adijsse, durius aliud vitæ genus ineundi facultatem rogaturus. *Bellè sanè, ais, sibi cohærent hi Authores, ille ad Pisarū, hic ad Senarum Priorem recurrisse, absq; vllo perhibet teste; cùm statim ab audito Euangelico habitum mutasse communiter vitæ S. Francisci Scriptores enarrent*. 9 Septimo. b Cap. 8. c Cap. 9. Collectaneorum ordinis S. Augustini.

Octauò, quia Eremitę Thuscię, in quā comprehenduntur Tractus Pisanus, & Senensis, non fuerunt Augustiniani, vsq; ad ann. 1. Innocentij IV. qui primus omnium eos iussit assumere regulam S. Aug. vt constat ex Bulla, *Incumbit nobis*, data 17. Cal. Ianuarij ad vniuersos Eremitas Tusciæ (exceptis Fratribus Guillelmitis, sub regula etiam S. Benedicti degentibus, quos noluit tunc ad illam vnionem reducere) quæ habetur apud Marq. d & in Regesto eiusdem Pontificis num. 333. apertè asseritur, eos vsq; ad illud tempus regulam obseruasse S. Benedicti; vt apertè etiam demonstratur ex duabus literis eiusdem Innocentij IV. quæ habētur in citato Regesto num. 176. & 587. Quarū prima est ad Priorē & Fratres Eremitas in Tuscia ord. S. Aug. data Later. 5. Cal. Aprilis anno 1. atq; adeò Christi 1244. Secunda verò, ad Priorē & Fratres S. Mariæ de Murceto ord. S. Aug. Pisanæ diocesis, data Laterani 7. Cal. Aprilis, anno 1. atque adeò Christi 1244. *Heus, ais, benè hæc sibi concordant, vt à Monachis seu Eremitis S. Benedicti licentiam & veniam ille expostulet, quem totis viribus contendunt, Augustinianum fuisse, & ab* 10 Octauo. d Cap. 3. § 2. & cap. 18. § 11. pag. 330.

& ab Augustiniano initiatum.

11 Hæc sunt breuiter, & fideliter relata, quæ contra Henrici testimonium, sedulò, & mordicus cõgessisti; Præstet Deus, vt bonum pro malo reddentes, non solùm non remaledicamus indiscretè zelantes, & pro humana fragilitate stomachati; verùm piè & modestè conuitijs ignoscẽtes, obiecta diluamus, & veritatẽ aperiamus. Non leuis, sed Chistiana & prudens vindicta, veritatis apertio; dum enim verbis parcimus, cœlo propitio dimicamus, & dum veritati inhæremus, Christo, qui via, veritas, & vita est, patrocinante, pugnamus. *Respondeamus igitur ad omnia* (vt ait Hieron. ad Aug.[a]) *ac multiplices Quæstiones, si Christus iusserit*, licèt non *breui sermone soluamus*. Id autem vt præstemus, de more solito plura supponamus. Primum est. Henricus de Alemania auctor prædicti tractatuli, siuè sit idem cum Henrico de Vrimaria, siuè diuersus ab illo, meruit tamen in titulo opusculi, *Venerabilis Doctor sacræ paginæ professor* appellari; & anno 1334. tractatum illum composuit; quin imò, vt & ipse in principio operis testatur (prout à quibusdam refertur) cognouit Lamphrancum Mediolanensem primum post vnionem Augustiniani ordinis Generalem, qui obijt Anno dom. 1264. vel 1265. & saltem ipse refert se interfuisse capitulo generali Ratisponensi, quod celebratum fuit anno 1290. Constat ergo de authoritate & antiquitate authoris huius Tractatus, siuè nomen eius sit Henricus de Alemania, non de Vrimaria; siuè vtrumq; simul, vt dicere possimus cũ Aug.[b] *Quid est cõtentiosiùs, quam tibi de re constat, certare de nomine.* Hinc infero, quòd, siuè is, siuè ille sit author tractatuli, cùm tamen adeò proximè vixerit ad ętatem S. Francisci, eius relatio in suspitionem commenti venire nõ potest. Eo enim tempore facilè posset redargui, & conuinci falsitatis. Atque adeò dicere potest, quòd olim S. Petrus Damianus;[c] *Nemo autem me mendacij temerarius arguat, dum me non extraneis; sed his, qui rem peritè nouerũt, præsentibus hæc narrare considerat. Et meritò erubescerem, si inter discipulos ipsis scientibus cõmẽtio fallacia desernirem*; eo quod *mentiri apud scientes* (vt ex Iosepho[d] mutuauit Marquez[e]) *inhonestum esse videatur.*

a Epist. 11. inter Augustinianas.

Pro earum solutione supponitur primò.

b Epist. 174. ad Pascentium.

Illatio.

c In Tract. de ordine Eremitarũ, & facultatibus Eremi fontis Auellani in appẽdice veterum patrum col. 666.

d In Prologo de bello Iudaico.

e cap. 15. §. 5. pag. 347.

12 Secundum est Henricus de Alemania author prædicti tractatus, idem est cum Henrico de Vrimaria, quem Theutonicum Trithemius[f] Alemanũ Episcopus Signinus[g] & Germanum Possewinus[h] & Ciacconius[i] appellarunt, id sibi meritò persuasit M. Marq.[l] *Cũ ergo & Zachariam teneamus* (ait Hier.[m]) *& occisionis consentiat locus; quærimus quare Barachiæ, dicatur filius & non Ioiadæ?* aptemus singula. Cum ergo eundem esse Henricum teneamus, & consentiat conformitas temporum, vt ex dicendis cõstabit. Quęres quare in eo tractatu, nominetur de Alemania, & non de Vrimaria? Huic scrupulo respondemus cũ M. Marq.[n] existimãte Henricum ex proprio cognomine, de Vrimaria; ex patria verò, iuxtà Authorũ Veterũ vsum, de Alemania inscribi. Occurrit mẽti modò inter alia exemplum nostri Eremitæ, Alphonsi celebris doctoris Parisiensis, Episcopi Pacensis, & Oxomensis, & demũ Archiepiscopi Hispalensis, qui quandoq; ex auita gente nobilissima, *de Burgas*; quandoq; ex patria Toleto, *Toletanus* nuncupatur; id ipsum in Henrico contigisse arbitror: vel de Alemania à natione; de Vrimaria à loco patriæ appellari, possumus in nõ leuem suspicionem induci; ad modum, quo Iordanus ab aliquibus dicitur Iordanus de Saxonia; & ab alijs, Iordanus de Quedelinburg. Id autem altero ex his modis se habuisse, vel alio simili, colligo Primò, quia in nullo authore extero, vel domestico (vno excepto recẽtissimo Critana, cui fortè diuersitas hæc vel incautè excidit, vel ignoranter irrepsit) extat memoria per ea tempora duplicis Henrici Eremitæ Aug. Omnes vnicum Henricum, eumq; de Vrimaria, natione Theutonicum Germanũ, seu Alemanum enumerant; & inter eos Episcopus Signinus eidem Hẽrico de Vrimaria, natione Alemano, Tractatum adscripsit de origine ordinis Fratrum Eremitarum S. Aug. sicut & compendium rerum ordinis S. Aug. iussu Card. Seripandi editum Anno 1549. fol. 30. an. 1159. citat libellum M. Fr. Henrici de Vrimaria, quem de Antiquitate ordinis scripsit. & Ambrosius Coriolanus[o] tribuit Henrico de Vrimaria eundem librum. Secũdò; quia omnia, quæ ex eo tractatu noscũtur conuenire Henrico de Alemania, omnia prorsus Henrico de Vrimaria conueniunt. Testatur Henricus de Alemania, se cognouisse Generalem Lamphrancum, quem obijsse retulimus Anno 1264. vel 1265. vel potiùs testatur se cognouisse B. Fr. Clementem de Marchia Anconitana

Supponitur secundò.

Idẽ Henricus de Alemania & de Vrimaria dicitur

f de scriptor. Ecclesiast. fol. 109

g In Chronic. August. fol. 40

h Tomo 1 apparatus sacri.

i pag 701. de vitis Pontificum.

l cap. 13. §. 19. pag. 250. & cap. 21. §. 2. pag. 354.

m lib. 4. Comment. in cap. 23. Math. Quæsitum. Responsio.

n vbi supra.

o In Chron. August.

tana

tana tertium generalem ordinis post vnionem, qui obijt anno 1291. & tituli huius Tractatus inscriptio habet eũ fuisse compilatum anno 1334. atque adeò constat vixisse in ordine Augustiniano plusquàm 70. annis. Hoc autem ipsum de Henrico de Vrimaria comprobari facili negotio suadetur. Quòd enim superuixerit, vsq; ad annum 1334. & ampliùs, consentiunt Posseuinus, [a] & Trithemius, [b] asserentes illum Anno 1340. floruisse; & Bergomensis, [c] qui illum ad ann. 1334. vel circa reducit Rhenatus etiam Choppinus, [d] sic ait: *Henricus de Vrimaria ex hoc ordine Eremitarum Sancti Augustini doctissimus, & sanctissimus, claruit temporibus Ludouici IV. Imperatoris, & Benedicti Papæ XII. Anno 1334. quem tamen Frater Iordanus Saxonius in vitas Fratrum, scribit se adolescentem, vidisse Bononiæ.* Quòd verò Lamphranco, vel, quòd verosimiliùs est, Clementi aliquamdiù in religione conuixerit, non erit difficile ei, qui Iordanum legerit. Hic enim Author Magistros Parisienses ordinis Augustiniani per ordinem temporum enumerans, Henricum de Vrimaria constituit [e] ante B. Fr. Augustinum Triumphum de Ancona, quem ex Capitulo Neapolitano anno 1330. celebrato, simul cum Fr. Augustino de Bergamo ad legendum Parisijs missum fuisse, ex Registro ordinis constat; & sic habet de illo. *Cùm esset septuagenarius & vltra* &c. & alibi rursus, *Senex plenus dierum, velut obdormiens spiritum exhalauit.*

a Tract. 2. apparatus sacri.
b de Scriptoribus Ecclesiasticis fol. 109.
c lib. 13. fol. 250.
d lib. 2. Monasticon nu. 32. fol. 207.
e lib. 2. vitas Frat. cap. 22.

13 Supponitur tertiò. Henricus de Vrimaria meretur indubiã fidem.

Tertium est. Henricus de Vrimaria & Alemania prædicti Tractatus compilator fidem meretur indubiam, non solùm pro Antiquitate temporis, quæ patet ex dictis; sed etiam pro doctrina, & sanctitate. Floruit hic Doctor, teste Hieronymo Romano [f] anno 1310. At Iosepho Pamphilo Episcopo Signino [g] anno 1315. Philippo verò Bergomense, [h] & Alphonso Ciacconio Dominicano, [i] circa Annum 1334. Abrahamo Bzouio Dominicano circa Ann. 1342. Antonio tamen Posseuino è Societate Iesu, [l] & Ioanne Trithemio ordinis D. Bened. Abbate; [m] & Sixto Senensi Dominicano, [n] Ann. 1340. Eum autem *Doctorem egregium, & celebris doctrina insignem* Trithemius & Bergomẽsis, [o] nuncuparunt. Eius etiam opus sermonum de sanctis, vt Episcopus Signinus refert, in Alemania excussum, præfert hunc titulum, *opus sermonum exactissimorum de sanctis, per Excellentem ac verè Seraphicum Doctorem Henricum de Vrimaria ord. Eremit. D. Aug. compilatum.* Peculiariter autem Iordanus de Saxonia [p] plura habet de Henrico, suo etiam coætaneo, licèt annosiore, à quo sæpiùs narrante nescio quid refert audiuisse. De eius humilitate agit lib. 2. [q] cap. 4. pag. 66. de eius charitate erga infirmos cap. 11. pag. 99. de eius patientia in infirmitatibus cap. 12. pag. 105. de eius præparatione ad mortem & miraculosa religiosæ fœminæ sanitate, quæ viri sancti iam defuncti faciem manu, & postea propriam deuota tetigerat, cap. 13. pag. 10. de confessione & dispositione ad missam, & deuotione, & effectibus miraculosis in illa cap. 18. pag. 145. de eius oratione continua, cap. 19. pag. 154. de eius scientia, doctrina, & operibus, cap. 22. pag. 121. & tãdem de fuga otiositatis, cap. 27. pag. 189.

f Centur. 10. fol. 61 & Cõment. rerum ord. S. Aug. iussu Cardin. Seripãdi edit. an. 1549. fol. 37. pag. 2.
g In Chron. Aug. fol. 40.
h in supplem. Chronic. lib. 12. fol. 150.
i de vit. & gestis Pontificũ pag. 701.
l tom. 14. Annal. col. 907.
m tom. 2. apparatus sacri.
n de scrip. Ecclesiast. f. 109.
o lib. 4. Bibliothecæ san. [illegible]
p lib. 13. fol. 250. locis præallegatis.
q in lib. vitas Frat.

14 Diluitur primò.

Ex his ad primum in oppositũ respondemus, Henricum de Alemania eius Tractatuli compilatorem, esse eundem cum B. Fr. Henrico de Vrimaria, viro sanctitate & doctrina clarissimo. Neque vllum nobis facessit negotium Critana, cuius in historia fidem supra eleuauimus, non extulimus. Neque nouum illi, aut insolens ex vno, si duplex cognomen habeat, plures efficere. Sic ex vno Augustiniano Card. Fr. Alexandro de Oliua Saxo Ferratensi, duplicem, ni memoria me decipit; alium, Alexandrum de Oliua; & alium, Alexandrum Saxo Ferratensem, efformauit.

15 Diluitur secundò.

Ad secundum Respondeo plura. Primum est. de verbis Critanæ non curo, verbis tuis ignosco. illa omitto, quia nihil ponderis habent; his parco, qui graue pondus habent, & præcipit Doctor Africanus in Regula, *vobis à verbis durioribus parcite.* Secundum est. Testimonium Critanæ prout à te adducitur, non solùm peccat in ijs, quæ in illo notas, sed etiam in alijs. Primò, quia tribuit Henrico hæc verba. *Cum Fratribus S. Augustini laborauit*, quæ Henricus non habet. Secundò, quia videtur adscribere Henrico hæc verba. *Et quidam asserunt quòd fuit Frater dicti ordinis S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas, vt ex eius vita colligitur,* &c. vbi duplex est error. Primus; quia in Henrico non sunt illa, *vt ex eius vita colligitur.* Secundus, quia quàmuis essent, & in vita S. Francisci extaret, S. Frãciscum deuotè incessisse cum Eremitis S. August. (quòd non extat) nihilominus ineptè colligeretur exinde quosdam asserere, cum fuisse fratrem dicti ord. Sancti Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas. Potuisse enim in

alio loco cum Eremitis Augustinianis incedere.

16 Solutur tertia primò. Ad Tertium dico Primò Verba Hugonis à te consulti obscura sũt, & ambigua, imò & suspecta. Secundò quia cum non solum transcripsisset testimonium à M. Marquez relatum, sed etiam alia verba à M. Marquez non adducta, sic subdidit. *Hæc ibi;sed in margine diuerso,et recentiori charactere,etiam cancellata,neq; in eadem margine, ut in textu ante, vel post antecedens, aut subsequens verbum vllum habetur de. P. N. Francisco.* atq; adeò hæc censura, seu additio potest spectare non ad ea, quæ Marquez adduxit;sed ad ea,quę Hugo nouiter retulit, & in Marquez non habentur. Secundò, quia verba illa esse in margine,& diuerso, & recentiori charactere conscripta, tantùm constat ex testimonio Hugonis ex ordine Minorum. Tertiò, quod refert, ea esse cancellata, & quis nouit cancellatorem,& an diuerso, & recentiori charactere cancellauerit ea,quæ non placebãt? Nonne ipse Hugo potuit esse cancellator?

17 Solutur secũdò. Dico. Secundò,verba à Marquez a adducta hæc sunt. *B. Franciscus cum dictis fratribus habitauit; & vt quidam asserũt, fuit frater nostri ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua, iuxta Pisas.* Hæc autem ab originali transcripsit P. M. Fr. Ludouicus de Angelis, Confessor Illustrissimi D. Fr. Alexij de Meneses Archiepiscopi Primatis Braccarensis, Proregis lusitaniæ, & in Regio Senatu eiusdem Regni præsidis. Quis verò credat hominem doctum, & eruditum, nec vulgarem Chronographum adscripturũ Henrico in materia adeò controuersa, Verba extra textum in margine tantùm, diuerso, & recentiori charactere contenta, eaq; iam cancellata? Nunquid potuit sibi persuadere defuturum aliquem ex aduersarijs,qui librum Originalem inquireret? si autem quærens inueniret, non videbat testimonium hoc fidem aliorum, quæ ab ipso referrẽtur, eleuaturum,nihilque pro futurum causæ principali? Quare ego adduci nõ possum,vt credam,verba,quæ Marquez allegauit in Margine,diuerso & recentiori charactere contineri. Non habui viros doctos, & amicos Parisijs degentes, quos consulerem, vnde rem penitùs inuestigare non potui.Interim tamen,dum ex vna parte stat dubium,& suspectum testimonium P. Hugonis Bardæi Franciscani socij cõfessoris Reginę Christianissimæ, Collegij Louaniensis Minorũ Hibernorum professoris; ex alia verò fides, & authoritas P. M. Ludouici de Angelis Ordinis Augustiniani Chronographi Generalis,confessoris olim Illustrissimi,& Excellentissimi Principis fratris Alexij de Meneses,interim inquam, vel hærebo dubius,vel sequar Ludouicum. Hærebo, ne alteri fidem denegem: sequar,quia magis placet, & nescio quid potiùs in illo candoris,& veritatis arridet. Hærebo dubius cũ S. Petro Damiano [b] in simili causa sic dicente. *Sed quoniam personæ istæ,videlicet Desiderius, & Vmbertus,tãtæ authoritatis sũt; vt neutri eorum debeat fides denegari, ego quoque,quod scripsi,procaciter non affirmo; sed vtrũ verum sit necnon, legentium exquisitioni relinquendum esse decerno; vt cum* Aug. ad aliud sed simile propositum loquente dixero, *in primo iudicio damnatus est absens, in secundo absolutus est præsens. Adhuc nos de illo certos esse non [...] ultis, saltem dubitare permittite*, sequar autem Ludouicum potiùs quã Hugonẽ, mutuans verba Ambrosij Ansberti Benedictini,qui [c] referens Hieron.& Aug. diuersa sentientes,& Augustino adhærẽs, sic inquit. *Sicut reus teneri debeo, si quemlibet horum reprehendero; sic à quibuslibet reprehendi non debeo,si quem, ex his magis placuerit,secutus fuero.*

[b] In appendice bibliothecę veterum Patrum Epist. 5. ad Dominicũ & cæteros fratres cap. 3. col. 51.

[c] in pro'ogo super Apocalypsim.

a cap. 21. §. 3. pag. 354.

18 Diluitur quarta. Ad quartum. Quis non videat inanem esse Sequelam? quasi non potuerint idipsum alij scribere ante Henricum, quorum tamen scripta, vel iniuria temporũ, perierint,vel adhuc in Bibliothecis lateãt, sic enim plures veterum authorum libri, qui diu latuerant, nostris temporibus in lucem prodierũt.Hac ratione possem ego nunc prælo dare hæc verba. *Gelasius 2. vt quidam asserunt, fuit Hispanus, natus Toleti*; non quia ante me aliquis, quem viderim, id typis mandauerit;pręter Andręam Victorellum (*in additionibus ad Cardinales Ciaconij*) sed quia Iulianus Petri Archipresbyter S. Iustæ Toletanæ, qui floruit ipso Gelasij II. tẽpore, in suo Chronico, quod adhuc vsq; latuerat in Bibliothecis, & ante aliquot annos repertum est, rem hanc expressè contestatur. Vel quasi nõ potuerit Henricus id referre de ijs,qui rem asserebant,verbo,nõ scripto. Passim reperies exempla in qualibet rerum Historia, quas scriptor non vidit,& ex aliorum relatione narrauit. Quis huc vsq; prælo tradidit, vel scripto contexuit, vitam, & mortem Illustrissimi Domini Magistri mei, & Mœcenatis singularis D. Fr. Aug. Antolinez Archiepiscopi Compostellani? Nonne si aliquis modò eius gesta in lucem daret, dicere

cere

cere optimè posset. *Non semel, vt quidam asserunt, se famoralibus exuit, vt pauperem Christi vestiret*, & tamen nemo id asseruit scripto, plurimi verbo. Quare ergo Henricus malè dixerit, *vt quidam asserunt*, cùm plures rem quasi ex traditione acceptam, licèt non edidissent scriptis, potuissent tamen verbis asserere, vel opuscula eorum, qui Priores scripsissent, possint vel latere, vel perijsse? vnde accomodare possumus doctrinam Theodoreti, q. 13. in cap. 10. Iosue, vbi quærit. *Quid sibi vult, Nonne hoc scriptum est in libro iustorum?* & respondet. *Volens author docere, nos huius prophetæ virtutem, nempe quod solo verbo progressum luminarium magnorum cohibuisset, donec vicisset pro dignitate Imperij, suspicatus ne quis verbis non adhiberet fidem, dixit hoc inueniri in antiquo Commentario. Quare constat ex hoc loco posterorum quempiam alium librum hunc conscripsisse, ex alio libro capta occasione.* Sic ergo Hēricus dicere potuit, *vt quidam asserunt*, innuens id inueniri in Antiquo Commentario, ex quo occasionem acceperit.

19 Soluitur quinta. Ad quintum. Miror qua fide vir doctissimus referat aliorum testimonia, assignat quidem Henricus locum Tyrocinij, vel incolatus S. Francisci Conuentum S. Iacobi de Aquauiua iuxta Pisas; sed assignat modò statim cum Marquez exponendo. Id tamen esse contra communem Augustinianorum fidem, vbi notauit Marquez? id fieri cap. 26. §. 4. assignas in margine, sed immeritò. Audiamus verba. *Porq; aunq; el B. Henrico de Vrimari dice, que estuuo en el Cōuento de Aquauiua, cerca de Pisa, y Paulo Morigia, que viuio un poco de tiempo en otro Conuento de la Congregacion de Liceto, es mas verisimil, que el Santo bendito tomò el habito, en el Conuento de S. Iuan Bueno, en que tambien concuerda el golpe de los Authores restantes.* & infra, *deuese tambien considerar, que el B. Henrico de Vrimaria, que es el author mas antiguo, y à quien se auia de seguir si lo afirmara constante mente, no se da por testigo del Conuento en que San Francisco tomo nuestro habito, por que dize, que como otros sienten fue el Cōuento de sant Iago de Aquauiua, cerca de Pisa, dexandose lleuar en esto de lo que dixeron otros; y ia podria ser, que por el discurso de aquellos dos annos, andando el Seraphico Padre por los yermos de la Toscana, llegasse alguna vez cerca de Pisa, y fuesse hospedado en el Conuento de Sant Iago de Aquauiua, donde es de creer, que conocida su gran Santidad, le detendrian todo el tiempo, que pudiessen los Religiosos; y que se deslumbrassen en esto los que dixeron, que auia tomado nuestro habito en el.* Hoc ne est notare, cōtra communem esse Augustinianorum fidē Henrici testimonium; quia locum Tyrocinij vel incolatus assignat locum S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas? Planè dicam cum Augustino a *Aut memoria, sicut fieri solet, aut mendositas codicis te fefellit*. Marquez enim non opponit Henrico, quòd contra communem Augustinianorum fidem assignet locū Tyrocinij, vel incolatus Cœnobium S. Iacobi. Neq; id posset obijcere. Primò, quia assignare Conuentum S. Iacobi pro loco incolatus, non est contra communē Augustinianorū fidem, cum nemo id negauerit, vel ostendatur quis negauerit. Nō est autem contra fidem meam, quod ego non nego, sed omitto, si ego referam me vixisse Cōpluti, tu enarres me vixisse Dertusæ, nunquid loqueris cōtra fidem meā? Minimè gentium. Non enim asserui me tantùm vixisse Compluti, neq; tu affirmas me tantùm vixisse Dertusæ, sed quilibet asserit rem, quam alter non negat, & pro diuerso tempore verissimè conuenit. Sic ergo assignare Conuentum S. Iacobi de Aquauiua pro incolatu S. Francisci scilicet pro aliquo tempore, non est contra fidem aliorum, qui asserunt illum suscepisse habitū Augustinianum in Eremo Cæsenatensi. Hæc enim pro diuersis temporibus optime possunt conuenire. *Si prima consideremus*, ait Ambrosius, b *contraria sunt; si sequentia, certum est conuenire.* Secundò, quia Marquez exponit Henricum, vt non loquatur, vt testis; sed vt relator, quod innuitur illis verbis, *vt quidam asserunt*, quæ aliquando in rei cōfirmationem cum assensu proprio, aliquando verò in releuationem probationis cum remissione ad fidem aliorum inducuntur. Quæ diuersitas ex textu, & contextu debet deduci, & discerni. Affirmare verò quod alij asseruerint B. Franciscum fuisse fratrem nostri ordinis in loco S. Iacobi, non est assignare locum Tyrocinij, aut incolatus contra communē Augustinianorum fidem; sed referre aliquorum assertionem, qui fortè, vt Marquez suspicatur, ex incolatu Tyrocinium inferentes decipiebantur.

Ad sextum, dico duo. Primum est, si reijciuntur Authores, quia singulariter præ omnibus aliquid tradunt, nullus antiquus author è tenebris veterum Bibliothecarum in lucem editus, fidem merebitur. Quis enim est, qui nō addat aliquid, quòd in nullo alio inueniatur? Quot diuulgauit Baronius in Annalibus, quæ in Authore 20 Diluitur primò.

a lib. 3. de anima, & eius origine cap. 5.

b lib. 10. in Lucam.

MS. sin-

MS. singulariter præ omnibus alijs habebantur? Nonne Iulianus Petri, vt paulò ante retulimus, affirmat Gelasium II. natum fuisse Toleti, quòd nemo alius narrauit? Quinimò & in sacris literis D. Ioannes singulariter præ alijs Euangelistis retulit plura. Author celebris, & tantæ authoritatis non debet propter singulare assertum in suspicionem vocari, sed singulare assertũ credi debet propter eius veracitatẽ. Addo tamen, id, quod adijcitur de licentia obtenta à Priore loci, non refertur à M. Marquez, habetur fortassis in margine, diuerso & recẽtiori charactere; vt rescripsit Hugo Bardæus. Secundũ est. Illa verba, *ad nemus se solitarius trãstulit*, non adducũtur à Marq. & fortè nõ habẽtur in textu, sed in margine, & recentiori charactere; atq; adeò Henrici non erunt, Neq; ex illis testimoniũ Henrici potest infirmari. Cæterum; si haberẽtur in aliquo probato authore, adhuc explicari optimè possent, salua D. Bonauenturæ, & aliorum authoritate, & narratione. Quamuis enim dicant statim à deposita veste, eum prædicandæ pœnitentiæ, & nouæ vitæ instituendæ totum intendisse; nihilominùs verificari potest, quòd statim post obtentam facultatẽ, & post arctiorẽ vitam assumptam, ad nemus solitarius se transtulit. Fortè enim post nouam institutionem cõfugit ad nemus, vt in nemore disceret, quòd populis traderet; & in aure audiret, quod super tecta prædicaret; & ideò vtrumque dici potuit statim factum post nouam vitæ mutationem; aliud, quia immediatè factum; aliud verò, quia id, quod immediatè factum fuit, debuit præmitti ante prædicationem. Instemus & declaremus exemplo. Mathæus [a] de Christo loquens post Baptistæ vincula, & Christi in Galilæam secessum, sic subdit: *Exinde cæpit Iesus prædicare, & dicere, Pænitentiam agite exinde*, inquit; Sed interrogemus Chrysost. in ea verba, Ex quo tempore? *id est* inquit, *ex quo tentatus famem vicit in deserto, auaritiam spreuit in monte, vanam gloriam repercussit in templo.* Quid ais Chrysostome? Matheus testatur id factum, ex quo secessit in Galilæam; tu, ex quo dæmonem triumphauit in deserto? ita sanè; sed vtrumque verum; aio enim Christum incepisse prædicare, ex quo gloriosos triumphos de diabolo reportauit; non quia tentationi in deserto immediatè successerit prædicatio; sed secessus in Galilæam, & Ioannis incarceratio, vt sic eius prædicatio finiretur; *nam si prædicante Ioanne*, ait, *prædicare cæpisset, vilem reddidisset Ioannem, & inueniretur prædicatio Ioannis esse superflua, quantùm ad istius doctrinam* Statim ergo, ex quo dæmonem vicit, incepit predicare: quia licèt mediauerit secessus in Galilæam, erat tamen medium conducens, vt Christus finita prædicatione Ioannis, inciperet præcare Sic; ergo Franciscus statim intendit pœnitentiæ prædicandæ, non quia immediatè id egit; sed quia immediatè ad nemus se contulit, quòd præmitti oportuit ad prædicationem pœnitentiæ, vt in nemore solus biberet, quæ postea in vrbibus dulciter alijs propinaret.

Author celebris ob singulare assertum suspectus non redditur; sed singulare assertum credibile redditur ob illius veracitatem.

Diluitur secundò.

Solutio confirmatur & declaratur exemplis.

[a] Cap. 4.

21 Ad septimum Resp. nonnulla. Primum est. Nihil fortè tibi optatiùs, aut delectabiliùs accidere potuit, quàm ad manum habuisse Critanam, qui pro suo in propriam religionem affectu, & historiæ inscitia, omnia consarcinauit, & cõfudit; & quòd ille Hisp. lingua obscurauit, alius latina nouis offudit tenebris. Conuincis quidem Critanam, sicut & nõ semel Crusen iũ quos impugnandos eligere voluisti, *Hoc re vera*, ait Aug. [b] *copiosè facis, Proposuis enim tibi quos v is, in quos inueharis quantũ vis.* Sed victi militis imbecillitas nõ auget, sed diminuit vincentis gloriam. Genus est infamiæ cum imbelli tyrone duce strenuũ, vel militẽ fortem aperto martẽ pugnare. Sunt etiam & alij præter Critanam & Crusenium, non disparis generis, quos si velis reuincere, vili pretio ostendemus. Ea enim in proprijs historijs edendis, fuit pro Eremitica simplicitate, nostrorum Eremitarum incuria velut innata, vt paucissimi huic operi, & hi omnes parum intenderint; vt ad nos dici potuerit, quòd ad Carmelitas habet Trithemius Benedictinus. [c] *Credo equidem, quòd laudes & honorẽ religionis vestræ ab alienis potiùs, quàm à proprijs debeatis accipere.* Contigit Augustinianæ familiæ, quòd teste D. Vincentio Blasco de Lanuza [d] refert, Ferdinandum Aragonium Regij sanguinis germen & Archiepiscopum Tarraconensem dicere solitum esse, Aragoniæ euenisse; nempè, *que se sabia poco en el mundo de las grandezas de Aragon, y de los triumphos, y victorias antiguas, por auer sido siempre los Aragonenses mas aficionados à la empressa de heroicas obras, y à la conclusion de memorables hazañas; que al escriuir las, y ponerlas en annales authẽticos, y en bien compuestas Chorenicas.* Accidit nobis, quod Lusitaniæ Regno accidisse obseruauit Antonius Vasconcellius è Soc. Iesu, [e] agens de Henrico Co-

Infringitur septima. Primò.

[b] Lib. 2. contra literas Petiliani cap. 33.

[c] In epist. ad Carmel. Conuentus Agrippinẽ. prouinciæ inferioris Alemaniæ.

[d] Tom. 1. Histor. Ecclesiast. Aragoniæ in prologo.

[e] In Anacep.

phalæosi Actorum Regum Lusitaniæ, Anacephalæosi 1. pag. 1.

Comite Portugalliæ. *Cæterum*, inquit, *caliginosa est eorum temporum Historia, cum maioribus nostris Maurorum bello intentis, impensior fuerit cura gladij, quā calami & illustria gerere, quā scribere maluerint.* Vnde elegāter noster Cornel. Curti⁹, Belga, Bruxell.[a] sic cecinit

a in limine Monastici Augustiniani

Hactenus abstruso latuit benè clusus in antro
Noster Eremites, quasi vita cass s, & expers
Luminis Aetherei, melior scribenda patrare,
Et dare materiam calamis, prælumque mereri,
Quàm priscos legere Annales, aut condere fastos,
Venturoq; suas virtutes prodere sæclo. Hinc rerum nostrarum ingens obliuio, & non parua confusio; & vt cum Illefonso,[b] dixero, *post hunc*, (nempè Possidium, qui Augustini vitam luculenter scripsit) *in nostris partibus incuria cunctos inu sit ita, vt quędam vetusta antiquitas operiret, & quàm plurima noua neglectus obliuionis absconderet.* Ex opposita verò cura in alijs religionibus rerū notitia & gloria; vt dicere possimus quod de Atheniēsibus Augustinus.[c] *Quia prouenere ibi scriptorum magna ingenia, per terrarum orbem Atheniensium facta pro maximis celebrantur.* Addo denique, quia vnus vel alius religionis chonograph⁹, dū scribit antiqua, nouiter errat, non ideò reliquis eiusdem religionis historicis fidem ademeris, neq; omnia falsa esse credideris. Quot sunt in Authoribus nouitijs rerum antiquarum Commenta, vel figmenta, siuè Italiæ, siuè Galliæ, siuè Hispaniæ, siuè omnium ordinum Chronographos legas? Nunquid ex eo alij seriùs scribentes habendi neglectui, eorumve relationes falsitatis damnandæ. Quis ita deliret?

b in præfatione additionū ad librum Isidori de viris illustribus.

c lib. 18. de Ciuit. cap. 2.

22 Infringitur secundò.

Secundum est. Nicolaum ab Alexandria, quem à Critana refers allegari, nempe ex tractatu de origine ordinis Eremitarum, (an omninò fideliter referatur, siuè allegantem, siuè referentem spectem, anceps hæreo) omninò non noui, quamuis Romanum in Centurijs, Pamphilum in Chronica, & Crusenium in suo Monastico consuluerim. Suspicor esse authorē Recētem; fortè ille est, quem Constantius Laudiensis in vita S. Ioānis Boni[d] *l'Alessandri* nominauit. Et licèt eius expresse meminerit Ludouicus de Angelis.[e] Non tamen refert quo tempore vixerit. Vnde prudens suspicio est, eum esse ex recentioribus, & quidem authori nouitio de rebus pristinis tractanti, sinè ratione, quæ suadeat, sinè testimonio alterius antiquioris, qui referat, & fidem mereatur, credere non oportet. Quem testem vocet sui asserti Nicolaus, aut quam rationem afferat, vel omissit Critana, vel tu suppressisti, vel ille nullum adsciuit, & nullam adduxit. Quare de eius authoritate in hac parte parùm curandum. Neque ex eo fides testimonij Hēriciani eliditur, aut eleuatur. Error confratris, & tempore posterioris me non reddit suspectum, neq; conuincit errātem. Aliàs omnes Historiographi siuè Regnorum, siuè religionum in suspicionem venirēt, & arguerentur erroris; vbicunq; enim reperies plures, qui in plurimis turpiter decepti, & oscitanter errantes, aliorum nomen inficerent, & gloriam macularent. Addo tamen B. Fr. Bandinum Priorem Illicetanum, clarum familiæ Scottorum per eadem tempora germen floruisse; si vera sunt, quæ in pulcherrima arbore Illicetana in lucē dedit F. Ambrosius Lāduccius Senensis, generalis visitator, & Prior Illicetan⁹. Ait enim sic. *Huius miraculi magnitudinem diuturna illustriq; Illicetani cœnobij gubernatione exornauit Anno M. CC. XX.* Cęterū licèt tempora conueniant, non apparent conuenientia testimonia ad id determinatè asserendū.

d cap. 1. pag. 4

e de vita & laudibus D. Aug. lib. 6. cap. 3. fol. 165.

Tertium est. Etiamsi Henrici testimonium haberet in textu S. Franciscum à Priore S. Iacobi de Aquauiua licentiam obtinuisse ad vitam arctiorem assumendam; nō ideò illius infringeretur authoritas; quia cum illo Nicolaus author nouitius, non cohæreret. Quis ita insaniat, vt ex defectu cohærentię inter duos Authores, vtrumq; mentiri, vel decipi sibi persuadeat? Ex Religione Seraphica alij referunt Illustrissimum Cardinalem D. Franciscum Ximenez de Cisneros Archiepiscopum Toletanum, Hispaniarum Primatem, & gubernatorem ingentem gloriam familiæ Frācīscanæ, de cuius Canonizatione nunc agitur, dedisse nomē militiæ Minorum in Conuentu Regio Toletano; alij in deuoto cœnobio B. Mariæ de la Salceda. Nūquid, quia ij Authores non cohærent, dicemus vtrosq; falli? Historici siuè Pontificum, siuè Regum, in quot rebus dissident? nunquid propter hoc affirmabimus omnia ea, in quibus non cohærent, esse falsa, & nulli ex illis præstabimus fidem, etiam antiquiori, doctiori, & minùs suspecto, & verosimiliùs loquenti? Nemo sanæ mentis id dixerit.

23 Eluitur tertiò.

Quartum & vltimum est. Quòd habetur, vel haberi admittitur in margine Hērici, & quod ex Nicolao refert Critana (si fortè in Nicolao, vt credi potest, non habetur, facultatem fuisse postulatam post instru-

24 Diluitur quartò.

nstructionẽ vocis Euãgelicę.) optimũ sensũ; habere possunt, nõ ita vt licentiã Franciscus petierit à prioribus post Euãgeliũ auditũ, sed multò ante; vt v. g. cũ in Conuentu Illicetano, vel S. Iacobi, rediens ex peregrinatione Romana, per aliquot dies fuisset commoratus, maioris perfectionis cupidus licentiam à Priore postulauerit, vt quęrere posset vitam arctiorem Exinde veniens in alterum Conuentum; siuè S. Iacobi, siuè Illicetanum, neq; inueniens quod quærebat, ad mariorẽ pefectionem anhelans, etiã petita à Priore facultate, in patriam repedauerit. Neq; hoc est alienũ ab ijs, quæ refert Antonin[a] dixisse B. Frãciscum post Euangelium auditum, & à Presbytero ediculæ explicatum. *Gaudio repletus, ait,* (de Francisco loquitur Antoninus) *Hoc est quod quæro, & totis præcordijs concupisco.* Quærebat ergo perfectionem, quam tunc inuenit. Atq; adeò potuit inuisere monasteria Illiceti & S. Iacobi; quærens perfectissimũ vitæ genus; & perfectioris cupidus, à Prioribus licẽtiam extorquere, ad inquirendam vitam arctiorem, quam sequeretur. Ex his videbis ex relatione Nicolai de Alexandria rectè, vel perperam allegata, testimoniũ B. Henrici non lædi, quamuis verba, quibus imputatur defectus cohærentiæ non haberentur in margine, sed in textũ. An autem de facto B. Frãciscus facultatem ab hoc, vel ab illo Priore, vel ab vtroq; petierit, nec ne? dicamus cũ Antonino[b] vbi loquitur de morte Ioannis Cardinalis Cornetani. *Verum quamuis sic quidam scripserit, quia alij aliter dicunt, relinquatur istud iudicio Dei, qui omnia nouit, etiam antequam fiant.*

[a] 3. p. tit. 24. cap. 2. fol. 218. pag. 2.

[b] 3. p. tit. 28. c. 11. §. 10. fol. 174. pag. 1.

Diluitur iterũ

Sic olim responderam ad ea, quæ contra testimonium Henrici obijciebantur. At nunc inuento tractatulo hoc Henrici in Bibliotheca Angelica conuentus Romani S. Augustini, in chãrta papiracea antiqua, in quarto caractere, nec valde antiquo, nec valde recenti, facilior via patet responsioni. Huius opusculi hic est titulus. *Tractatus de origine S. Ordinis* concludit. *Explicit tractatus de institutione ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini.* Et in fine sic *compilatus per Fr. Henricum de Alemania, sacræ paginæ professorem ordinis fratrum Eremitarũ S. Augustini, anno Domini M.CCCXXXIIII. Deo gratias, Amen.* In hoc ergo tractatu sic habetur. *Tempore Innocentij Papæ III. fuit Fr. Ioannes, dictus de Cella; circa quod tempus B. Franciscus, cum dictis fratribus habitauit: & quidam asserunt, quòd fuerit frater dicti ordinis, in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas; tandem petita licentia, & obtenta à Priore dicti loci, vt arctiorem vitam assumeret, dimissa Zona, & subtelaribus, ad nemus se solum transtulit.* Hæc B. F. Henricus circa quæ verba noto plura primũ est, Marquez omisit ex testimonio Henrici aliqua verba; Critana apposuit, & noua; & sic illa immiscuit, vt credi posset ea citari ex Henrico. Vterque rectiùs processisset, si nec addendo, nec minuendo protulisset testimonium. Ad huc tamen neuter caret excusatione; ille, quia reliquit non necessaria; & hic, quia adiecit propria, explicans verba Henrici; in eo tamẽ inexcusabilis est Critana, quod addidit, ea colligi ex vita B. Francisci, & ibi quædam legi, quæ certè nemo scripsit. Non scripta autem legi non possunt. Secundum est. Henricus non affirmat B. Frãciscum cõuixisse Fr. Ioanni, de Cella, quod nonnulli perperam asserunt; sed temporibus Innocentij III. Et Fr. Ioannis de Cella, quod nonnulli perperam asserunt; cum habitasse cum dictis Fratribus, scilicet ordinis eremitarum Sãcti Augustini & in his verbis non tradit Augustinianum monachatum S. Francisci. Aliud enim est nobiscum habitare, & aliud profiteri nostram religionem. Primùm asserit Henricus; secundum non exprimit. Constat tamen ex primò, Eremitas Augustinianos ante primam institutionem ordinis Seraphici habuisse cęnobia, in quibus B. Franciscus cum illis habitaret. Tertium est. Nõ asserit Henricus B. Frãciscum fuisse fratrem nostri ordinis in loco S. Iacobi, sed nudè refert assertionem aliorum, neque approbans, neque improbans. Hoc enim habet, vt refert Marquez, *& vt quidam asserunt;* sed, vt benè retulit Critana, *& quidam asserunt.* Hoc autem satis est, vt Bergomensis nõ sit primus assertor huius monachatus, cùm anno 1334. iam essent, qui id asserent; & in hoc sensu eam opinionem de monachatu Augustiniano S. Francisci deinceps tribuemus Henrico, non vt asserenti, sed vt referenti. Quartum est. In hoc tractatu bis tantùm, & breuiter attingitur aliquod discrimẽ inter Canonicos, & Eremitas. Primò, quia in iure communi appellantur, Canonici regulares; non verò, Canonici regulares S. Augustini; At Eremitæ in iure communi vocantur, Eremitę S. Augustini. Secundò, quod regula data Canonicis, sic incipit. *Hæc sunt quæ, vt obseruetis præcipimus.* Data verò Eremitis; sic. *Ante omnia fratres Charissimi &c.* & de discrimine

Notantur plura.

scrimine inter Canonicos,& Eremitas nullum ampliùs verbum, & nihilominùs Hugo Pardæus rescripsit R.P. Vvadingo, ibi plurimū agi, de differentia Canonicorum regularium ab Eremitis Augustinensibus. Sextum est. Nec refert Enricus B. Frāciscū post depositam verbem ad nemus se contulisse; sed obtenta licentia, vt dimissa Zona, & subtelaribus arctiorem vitam assumeret, se cōtulisse ad nemus. Sic enim habet. *Tandem petita licentia, & obtenta à priore dicti loci, vt arctiorem vitam assumeret dimissa Zona, & subtelaribus, ad nemus se solum transtulit.* Ex hoc autem facillimè soluitur sexta obiectio in contrarium adducta, etiam si B. Franciscus immediatè post vestē depositam totus intenderit pœnitentiæ prædicandæ, & nouæ vitæ instituendæ. E fortè eodem modo explicanda sunt ea, quæ ex Nicolao de Alexandria adducuntur, si perperam, vt credi potest à Critana, vel ab aduersario allegantur. Addo in fine integrum testimonium, prout à nobis adductum est, verbatim haberi in prædicto tractatu, non in margine, neq; diuerso, aut recentiori caractere; sed in eodem corpore textus, eodem caractere, eadem manu, & eodem atramento; vt mirum sit eam codice Parisiensi haberi in margine, diuerso, & recentiori caractere.

VLTIMI ARGVMENTI Solutio Exactior.

26 IN responsione vltimi argumenti paulisper, imò non parum hærendum. Duo enim attigisti, quę peculiariter redargui oporteat. Primùm est. Eremitas S. Guillelmi, quos Anno 1243. Innocent. IV. noluit ad vnionem reducere, degisse eo tempore sub Regula S. Benedicti, & hoc quasi notum Supponis; neq; testimonium profers; si clarum, & manifestum extaret, ni fallor, prolaturus. Secundum est. Omnes Eremitas Tusciæ, quos Innocētius IV. ad vnionem vocauit, vixisse ante illū sub regula S. Benedicti. Agendum ergo nobis singillatim, de singulis.

PVNCTVM PRIMVM DE S. Guillermo, & eius ordine.

27 VEniamus ad primū. De eo latè agit M. Marqz [a] Nos ex adductis ab ipso nō nulla, & ex ijs, q̄ superauerūt, fragmēta colligentes, D. Guillelmum Ducem Aquitaniæ, & Comitem Pictauij fuisse vere religiosum, & cuiusdam ordinis, seu congregationis institutorem; & tàm eum à principio suæ professionis religiosæ, quā eius sacram Religionem sub Augustini regula cælestem egisse militiam, ex testimonijs & authoritatibus per continuatam temporum seriem deductis, & ex indicijs, & vestigijs aliquibus contendemus ostendere. *Falli possum, vt in multis,* (dicam cum Francisco Petrarcha [b] *in eo certè non fallor; vel si fallor cum multis, longè que clarissimis falli iuuat.*

Omnes ferè testes vocabimus exteros; relinquemus domesticos, eos que plurimos, præter Cardinalem Ægidium viterbiensem, sui sæculi prodigium; & Cardinalem Seripandum Concilij Tridentini præsidem; Ambrosium Coriolanum Augustiniani Ordinis generalem; Philippum Bergomensem celebrem historicū; Onuphrium Panuinium Historiarum patrem; B.P. Alfonsū de Orosco Caroli V. & Philippi II. Ecclesiastem; & Constantiū Laudensem authorem vitæ S. Ioannis Boni. Neq; omnes, siuè nostros, siuè Alienos, quos adducemus, vocabimus in testes omni exceptione maiores. Nouimus plurium fidem suspectam ex admixtione nugarū. Verùm ex tot authorum in id vnum conspirāte concordia, communem consensum eliciemus, vt authores oppositi, vel credant multitudini nostræ, vel erubescāt paucitati suæ; seu (vt Augustinus dixit [c]) *si non consentiunt veritati nostræ, erubescāt paucitati suæ.* 28

Duas pręcipuas propositiones continet nostra sententia prima est. B. Guillelmus Dux Aquitanię, & Comes Pictauij fuit verè, & propriè Religiosus, & institutor cuiusdam congregationis, nempe Eremitarum S. Guillelmi. Secūdà est. B. Guillelmus fuit religiosus ordinis Eremitarum S. Augustini, & fundator, seu institutor cuiusdā ordinis, seu congregationis Eremitarum, sub regula Augustini; quæ postea appellata est, Eremitarum S. Guillelmi. Maioris autem charitatis gratia, duplicem hanc propositionem, duplici etiam difficultate excitata, & examinata, elucidauimus. 29 Prępositiones quas continet sententia authoris.

DIFFICVLTAS PRIMA

Vtrum B. Guillelmus Dux Aquitanus, & Comes Pictauiensis fuerit Religiosus, & institutor ordinis, seu congregationis Eremitarum S. Guillelmi.

§. 1. RE-

[a] cap. 13. à §. 5. ad 16. inclusiuè.

[b] In præfatione ad Socraticae epistolas familiares.

[c] Serm. 6. de verbis Domini cap. 7.

31

§. 1. REFERUNTUR SENTENTIAE.

Prima opinio a Tomo 4. de Religione tractatu 9. lib 2. cap. 9. nu. 4.

PRima opinio est P. Frācisci Suarez a qui docet non constare, quòd S. Guillelmus fuerit verè religiosus, fecerit professionem; seu vota substantialia religionis emiserit, imò potiùs videri, quòd fuerit Eremita Solitarius, seu Anachoreta.

Fundamentū.

Et fundamentum esse potest; quia nihil ampliùs constat ex vita eius per Theobaldum Episcopum scripta. Nec multùm distare videtur ab hac sententia Ranucius Picus b sic enim eius vitam refert, vt neq; affirmet, neque neget eum fuisse verè Religiosum, & potiùs inclinet in partem negatiuam.

b in additionibus ad vitas Principum, editis Parmae an. 1613. in vita S. Guillelmi

32 Secunda opinio.

c Tomo 12. Annalium, anno. 1136. nu. 24.

Secunda opinio est Card. Baronij c vbi sic habet. *Haec, & alia sunt, quibus reddor vehementer suspectus de eiusmodi historiae veritate, dubitans, ne plures Vuilhelmi per errorem in vnum conflati sint à recentioribus eius authoribus*. Fundamenta autem, quibus in hanc suspicionē adducitur, nec leuia sunt pondere, nec numero pauca, primū est. Quia Sugeri9, Abbas S. Dionisij, author coæuus, vltimam ægritudinē Ludouici Crassi describens anno 1136. sic ait. *Interea subsecuti sunt eum nuncij Vuilhelmi Ducis Aquitaniae denunciantes eundem Ducem ad S. Iacobum peregre profectū in via demigrasse. Sed antequam iter aggrederetur, & etiam in itinere moriens filiam nobilissimam puellam, nomine Elionoram, eius filio desponsandam, totamque terram suam eidem retinendam, & deliberasse, & dimisisse*. Et in vita Ludouici Iunioris rursus sic inquit. *His diebus Vuilhelmus Dux Aquitaniae apud S. Iacobum iter arripuit, qui volente Deo, antequam ad terminum, ad quem sua peregrinationis accederet, peracta parte itineris expirauit, nullum virilis sexus in Ducatu Aquitaniæ relinquens haeredem. Veruntamen duas filias habuit &c.*

Primùm fundamentum.

33 Authores subscribentes Sugerio.

d lib. 5. suæ historiæ.

e lib. 5. de gestis Frācorum cap. 51. in fine.

f in additionibus ad Sigebertū sub anni 1137. lateculo.

Sugerio subscribunt Paulus Æmilius d multò ante illum Aimonius e, & Robertus author ferè coetaneus Guillelmo, qui f sic addit. *Comes Pictauensis Vuilhelmus ad Sanctum Iacobum in Galicia orationis causa proficiscitur, & in sexta feria Parasceues in Ecclesia Beati Iacobi moritur, & ante altare sepelitur.* Et quod magis est Iulianus Archipresbyter S. Iustæ Toletanæ, author eorundem temporum, in chronico, quod apud me habeo M.S. ex Bibliotheca Exc. Comitis de Oliuares, sic ait. *Vt mihi retulit hoc anno* (loquitur de anno 1134.) *Comes Pictauerum Vuilhelmus (qui hoc anno venit Compostellam ad inuisendum corpus S. Iacobi, vbi mortuus, & sepultus est) interuentu Guifredi Comitis Suessionensis Rex Adefonsus magnus dedit ei corpus S. Leocadiæ Virg. & Mart. ciuis Toletanæ, et patronæ, quod allatum fuerat Toleto Ouetum. Comes verò detulit primo Arelatum, inde transtulit Suessionem, vbi rogatu precibusq; Guifredi pontificis Suessionensis Innocentius Papa II. illud ex vno loco ad honoratiorem transtulit cum aliis reliquiis. Inde trāslatum est ad Cellense monasteriū cum corpore S. Sulpicij Episcopi & Confessoris, & ibi seruatur cum magna pietate.* Dux ergo Guillelmus non fuit religiosus, aut institutor ordinis Eremitarum S. Guillelmi, qui vsque ad annum 1156. vel 1157. superuixit; imò neq; fuit Eremita solitarius, aut Anachoreta.

Aduerto tamē circa hoc testimonium loco anni 1134. reponendum esse annum 1135. vel 1136. Quia ipse Iulianus hanc relationem constituit post coronationem Adefonsi Imperatoris Legione habitam. Hæc autem contigit ann. 1135. sic enim ait Ioannes Mariana g *Legione in D. Mariæ ea ceremonia peracta primum anno 1135. ipso Penthecostes festo die, vt eius ætatis scriptor ait, & acta eius conuentus declarāt.* Allocutus ergo erit Iulianus Guillelmum ad finem an. 1135. vel in principio ann. 1136. & feria 6. hebdomadæ sāctæ obijt Compostellæ, vel obijsse creditus est Guillelmus. Vnde idē Mariana h dixit de an. 1134. loquens. *Guillelmus hic post biennium Compostellæ defunctus est, quo se contulerat religionis procurandæ causa. Alionora filia natu maxima, eius iussu Ludouico Regi Galliæ nupsit cognomento Iuniori.*

34 Notatio.

g lib. 10. Historiæ Hispanicæ cap. 16.

h ibidē cap. 15

35 Secundū fundamentum.

Secundum est. Quia si Guillelmus Dux Aquitaniæ ea omnia egisset, quæ referūtur in vita scripta per Theobaldum, credibile non est quòd rem adeò mirabilem, & insolitam omnes authores illius temporis silentio præterijssent; præcipuè Sugerius, qui, vt ex Roberto i probat Baroni9, l deduxit suam historiam vsq; ad annum 1151. in quo obijt. Et si Guillelmus vsque ad id temporis viuèret, debuisset retractare id, quod de eius morte priùs dixerat.

i In appendice ad Sigebertum.

l Tomo 12. anno 1151. nu. 3

36 Tertium fundamentum.

Tertium est. Quia, vt ex eodem Sugerio in Chronico probat Baronius vbi supra, anno 1151. Ludouicus iunior Alionoram filiam Guillelmi repudiauit. Quæ nouitas vel ab alia vita reuocare Guillelmum debuisset, vt tātis malis mederetur. At null9 author meminit Guilielmi, dum enarrat repudium Alionoræ. Ergo signum manifestum est, Guillelmum tunc temporis non vixisse. Atque adeò Guillelmus, cuius vitam vsque ad annum 1156. vel

1157.

1137. de Iudæâ descripsit Teobaldus, debet esse diversus à Duce Guillelmo patre Alionoræ. Et deniq; si viuebat, & reuersus erat in occidẽtẽ, quomodo prętermiss⁹ vt

37 Euasio.
mortu⁹ ab omnib⁹ authorib⁹ illius tẽporis

Neq; valet dicere cum Ioãne Bucheto [a] & Ranutio Pico supra citato, in vita S. Guillelmi, & M. Marquez [b] & Guillelmo Caualcantino [c] S. Guillelmũ circa annum 1137. cùm Compostellę esset, re cum famulis composita, *Cùm iam* (sic habet Buchetus) *sexaginta esset annorum*, supposito feretro lapidibus onusto, mortẽ suã finxisse, & publicasse, id quód per decẽ & nouẽ annos latuit. Et ideò authores Galliæ Guillelmũ tãquã anno 1136. defũctũ retulerũt.

a In Annalibus Aquitanicis impressis Parisijs anno 1537. pag. 3. cap 2.
b lib. de origine ordinis Eremitarũ S. Aug. cap. 13. §. 8. pag. 222.
c in vita S. Guillelmi ca. 14. pag. 31.

38 Infringitur primò.
Hoc inquã non valet primò quia quomodo id potuisset ignorare Theobaldus, qui & primordia conuersionis eiusdem se accepisse testatur à Guillelmi discipulis & tamen verbum nullum habet de simulatione mortis.

Secundò.
Secundò quia Annales Aquitanici supponũt Guillelmum circa annum 1137. vel agere, vel habere 60. annos. Hoc autẽ difficile est creditu; tũ quia Guillelmus Caualcantinus, & Ranucius Picus in vita huius sancti, tradũt Guillelmũ natũ fuisse anno 1100. tum quia post cõuersionem Guillelmi, nec paruo tempore elapso, refert Theobaldus in vita, cognatos & notos Guillelmi volentes eum à Hierosolymis extrahere, dixisse ad illum [d] *Fruere creaturis, quæ sunt, antequam senescas*. Et in ea tentatione, in qua illi dæmon sub laruata similitudine patris sui apparuit, dicebat ad illum [e] *Nec florẽs ætas te monet, aut pietas?* & primus solitarius, ad quem accessit, sic ad illum aiebat [f] *Desine tu iuuenis senem lacessere*. Non ergo erat Guillelmus annorũ sexaginta anno 1136. vel 1137. cùm mortem finxisse refertur. Et hinc, ni fallor, existimò falli eos, qui credunt nostrum Guillelmum profectum in expeditionem terræ sanctæ, circa an. 1100. id potiùs tribuendum Guillelmo eius patri. Id quod ante nos vidit Polydorus Virgilius [g] & obseruauit Ranucius Picus in vita S. Guillelmi.

d cap. 15.
e cap. 19.
f cap. 8.
Pater D. Guillelmi profectus est in expeditionem terræ sanctæ.
g lib. 13. Historiæ Anglicanæ pag. 212.

Tertiò.
Tertiò Quia quomodo credi potest rem tam raram, tam miram, saltem quando post decem & nouem annos innotuit, à nullo historico Galliæ per ea tẽpora narrari?

Quartò.
Quartò quia neq; hoc potuit latere per decem & nouẽ annos; quia in vita per Theobaldũ scripta cap. 11. dicitur Guillelmus accessisse ad pedes Eugenij III. in concilio Remensi, atq; adeò anno 1148. pro penitentia salutari; & Pontifex remisit illum ad Patriarchã Hierosolymitanum. Iam ergo tunc constitit de eius vitã. Quomodo igitur authores, qui successus illius concilij enarrant, nec verbum de Guillelmi vita agunt? Præsertim, cum adesset ibi B. Bernardus, cuius ministerio Deus Guillelmum ab immani præcipitio reuocarat.

§. II. *B. GVILLELMVS FVIT VERE', ET propriè religiosus, & instit. congreg. Guillelm.*

Fateor ingenuè. Veritas huius historiæ difficillimos nodos patitur, & qui nõ tàm possint solui, quàm incidi. Conabimur tamen pro captu nostro veritatem aperire. Pro cuius explicatione suppono

39 Prima suppositio.
primò Guillelmum authorem congregationis Eremitarum S. Guillelmi, non fuisse Guillelmum Parisiensem; quòd ei à nonnullis tribui docet R. D. Gabriel Pẽnotus [h] & si inquiras qui sint hi authores, quia nullũ videris vnquam in tàm apertũ errorem labi? Respondet esse Bernardum de Bargas, & Fasciculum temporum relatos à Marquez; & præterea Augustinum Ticinẽsem, & quosdam alios. Fateor eam fuisse mentem Augustini Ticiuensis ex illustrissima congregatione Canonicorũ Reg. Later. Si idem sit fuisse authorem Eremitarum S. Guillelmi, atq; fuisse institutorem Eremitarum S. Augustini; quam identitatem D. Pẽnotus modò adstruit, modò destruit. Difficile construuntur ædificia, quæ nullo innituntur fundamento. Assertum Ticinensis [i] hoc est. *Ordo Augustinensium Eremitarumq; qui & ipsi dicuntur Mendicantes, tempore Innocẽtij III. à quodam Guillelmo sancto viro Parisiensi initium habuit anno salutis* 1264. (in Margine vero. MCLXXXXIV.) *Hic autem o do postea sub Gregorio IX. videtur fuisse confirmatus, & approbatus.* In eumdem lapidem impegit Paulus langius Cignæus, monachus Bozauuiẽsis [l] vbi agens de Eremitis S. Aug. sic ait [m] *Origo vera dictorum fratrum Eremitarum fuit anno Domini* 1204. *à quodam Vuillelmo Parisiensi scholari, qui cum magno feruore ad eremum profectus est, vbi multos Discipulos, & Eremitas congregauit.* Hęc hi authores, errãtes tamẽ, de Augustinianis; de Guillelmitis, sub hac denominatione, nec verbũ. Sed dixerint. Cæterũ Marquez nõ tribuit Bernardo de Vargas, nec tribuit nec tribuere posset fasciculo tẽporũ, q̃ asserit Pẽnotus cũ oppositũ asserat eiudẽter

Guillelmus auctor cõgregationis Eremitarum S. Guillelmi nõ fuit Guillelmus Parisiensis.
h lib. 1. suæ historiæ tripartitæ cap. 46. num. 1. pag. 146.
i in Elucidario Christianarũ religionum, Brixiæ editio an. 1511 parte 2. fol. 38 pag. 2.
l in Chronico Citizensi ab an. 968. vsq; ad 1515.
m pag. 810.

40 Reijcitur, & cõuincitur Penotus.
Ostẽdamus singula. In primis, Marquez sic ait. *Hãc ergo imaginationẽ vt cõsiliã relinqua m⁹, et trãseam⁹ ad aliã Bernardi de Bargas, et Fasciculi tẽporũ; qui audent dicere fundatorẽ fratrũ*

Eremitarũ S. Augustini fuisse Guillelmum Parisiensem. Non ergo Marquez illis tribuit quod asseruerint Guillelmum Parisiẽsem fuisse authorẽ Guillelmitarum; neq;enim eadem fuit apud Marquez congregatio Eremitarum S. Augustini cum congregatione Eremitarum S. Guillelmi. Deinde, neq; id vllo modo tribui potest Fasciculo temporũ. Vidimus illum antiquæ impressionis, deductum vsq; ad annum 1484. in bibliotheca Minimorum Matritensium; qui [a] sic ait. *Item Guillelmus eremita sanctissimus circa hæc tempora claruit. Qui olim Dux Aquitaniæ fuit, & Comes Pictauiensis. Hic primum totus discolus fuit. Ad quem cùm B. Bernardus, vt eum reconciliaret, directus fuisset, & ille modis omnibus reconciliari renueret; vir Dei ad altare celebraturus accessit, ipso Duce tãquam excommunicato præ foribus expectante. Cùm autem, Pax domini &c. dixit, corpus dominicum super patenam ponit, & secum tollit; atq; ignea facie,& flammeis oculis foras egreditur, dicens ad Ducem. Rogauimus te,inquit, & spreuisti nos. ecce ad te processit virginis filius, qui est dominus Ecclesiæ, quem tu persequeris &c. Statimq; velut alter Paulus tremens cecidit. Qui post lorica super nudo vestitur.* [b] sic inquit. *ordo Guillelmitarum à S. Guillelmo eremita, olim duce Aquilegiensi* (legendum, Aquitaniensi) *nomen, & ordinẽ traxit. eius discipulus fuit S. Albertus, qui ordinẽ istũ eduxauit.* [c] *Guillelmus Parisiensis incœpit ordinem Augustinensium, qui dicuntur Mendicantes.* At in hoc fortè errauit impressor,& appoluit, *Mẽdicantes*, cũ deberet apponere, *valliscolares*. Hic enim Guillelmus Parisiensis ordinem vallischolarium instituit, vt ostendimus.[d] Quod etiam vidit Pennotus,[e] dum ait. *Et fortè, si diuinare liceret, ordo à Guillelmo Scholari Parisiensi institutus, non est ille, de quo loquimur; sed ordo Vallisc olarium nuncupatus, quem quidã Guillelmus Parisiensis scolaris cum alijs tribus socijs sub regula B. Augustini funda uit apud Parisium sub Innocentio III. quem postea Honorius III. confirmauit. Ex Renato Chopino in Monastico tit. 1. art. 13.* Hæc ille. Luce ergo meridiana clariùs est, Fasciculum temporum nõ assignare Guillelmum Parisiensem, sed Guillelmũ Ducem Aquitaniæ, pro institutore Guillelmitarũ; neq; Marquez hoc illi tribuisse; quidquid perperam referat Pennotus, minùs fidelis quàm par erat in allegãdis,vel minùs perspicax in penetrandis testimonijs,quę pro nobis, aut contra nos adducuntur.

[a] Ætate 6. fol. 97. pag. 1. sub anno 1154.
[b] & fol. 78. pag. 1. sub anno 1174.
[c] & fol. 709. pag. 21. sub anno 1204.
[d] in respõsione ad numerum 9. §. 2.
[e] lib. 1. cap. 46. n. 4. pag. 148.

§ 1. Probatur suppositio.

His ergo reiectis & conuictis, demonstro authorem Guillelmitarum non fuisse Guillermum Parisiensem. Quoniam, vel hoc affirmatur de Guillelmo episcopo Parisiensi; vel de Guillelmo scholari Parisiensi. Non primum; quia ibidem fatetur Pennotus Guillelmum episcopum Parisiensem circa annũ salutis 1240. multis annis post institutum ordinem Guillelmitarum vixisse; & ex Claudio Roberto constat [f] Guillelmum I. episcopum Parisiensem non peruenisse ad annum 1105. Guillelmũ verò secundum vulgo dictum Antisiodorensem, electum fuisse circa annum 1220. & defunctum ante annum 1227. Guillermum verò Tertiũ vulgo dictum Parisiensem suæ ecclesię presedisse ab anno 1228. vsq; ad annum 1248. Neq; secundum dici potest. Primò, Quia etiam vixit circa annum 1204. vt patet ex Fasciculo temporũ vbi supra, [g] & ex omnibus probatis authoribus, qui de illo loquũtur, quorũ aliquos retulimus supra, atq; adeò floruit pluribus annis post institutum ordinem Guillelmitarum. Secundò, quia Guillelmus Scholaris Parisiensis instituit ordinem Vallischolarium, vt omnes authores asserunt. Hic autem longè diuersus est ab ordine Eremitarum S. Guillelmi, tum ex titulo, tum ex fine; institutus enim est præcipuè studiorum causa. Vnde Humbertus de Romanis, ordinis Prædicatorum Generalis Magister, in libris de Eruditione Prædicatorum, quos (teste P. Francisco Diago, dominicano, Historico diligente, qualificatore sanctæ Inquisitionis, & lectore ecclesiæ Barchinonensis, in eius vita, ad principium eius operis affixa) edidit paulò post annum 1255. sic ait [h] *ipsi super regulam addiderũ, vel pulchriores observantias, vt Præmonstratenses; vel studium, vt fratres de Vallescolariũ &c.* [i] *Et hoc multùm pertinet ad religiosos, qui à scholis, & à valle humilitatis nomen traxerunt.* Tertiò, & efficacius; quia Guillelmus Scholaris Parisiensis non est inter diuos adscriptus, & tamẽ fundator ordinis, seu Cõgregationis Guillelmitarum, iam à quadringẽtis annis Beatorum, vel sanctorum cathalogo adnumeratus est: semper enim summi Pontifices illum appellant *S. Guilelmum*, vt patet ex diuersis Bullis Innocentij, Alexandri, & Clementis IV. quas adducit M. Marquez. [k] & ex sententia Leonis Episc. Ratisponensis data anno 1263. apud eundem Marquez [l] & ex pluribus alijs Pontificum Bullis, quas nos de nouo in sequentibus proferemus in lucem. Et ex hoc vltimo fundamento etiã constat euidenter Guillermum

[f] in sua Gallia Christiana cathalogo præsulum Parisiensium pag. 102. 107. & 108.
[g] in responsione ad numerum 9. §. 2.
[h] lib. 2. cap. 10 pag. 123.
[i] & cap. 12. pag. 125.
[k] cap. 3. §. 5. pagina 24. & cap. 4. §. 1. pag. 29. & §. 9. pag. 50. & cap. 13. §. 13. pag. 232. & §. 14. pag. 234. & 236.
[l] eodem cap. 13. §. 15. pag. 240.

lestinum episcopum Parisiensem, vtpotè non Canonizatum, aut Beatificatum, non fuisse authorem Congregationis Eremitarũ S. Guillelmi. Alius ergo illius author erit inquirendus.

42 Secunda suppositio. Suppono secundò, authorem vitæ D. Guillelmi (quæ extat apud Surium [a]) eremitæ sanctissimi, qui obijt in stabulo Rhodis, cuius festiuitas in Calendario Romano assignatur die 10. Februarij, fuisse Theobaldum episcopum, *virum* (vt habet Surius [b]) *doctrina & sanctitate conspicuum.* Cuius autem ecclesiæ fuerit episcopus, omninò incertum. Quòd enim nonnulli sentiunt eum fuisse Archiepiscopũ Cantuariensem, difficillimum est. Quoniam Polidorus Virgili?, rerum Anglicarum diligens scriptor, cùm in sua historia Anglicana per ordinem primi, secundi, & tertij &c. omnes Archiepiscopos Cãtuarienses enumerauerit, vnius tantùm Theobaldi meminit, qui prædecessor fuit B. Thomæ martyris, qui obijt die 29. Decembris anno 1171. Theobaldus autem ex Abbate Beccensi factus Archiepiscopus, vt refert Claudius Robertus [c] obijt anno 1163. Author verò vitę S. Guillelmi ad aliquos ampliùs annos vitam protraxit, vt ex ijs, quæ refert, constat manifestè. Sãpson Haius [d] existimat eum fuisse episcopum Grossetanum, in cuius diœcesi erat stabulum Rhodis. Faciliùs crediderim hunc Theobaldum in Gallia fuisse episcopũ, quem homines Galli, Prior Prouincialis Franciæ, & alij fratres rogauerint, vt vitam D. Guillelmi politiori stilo describeret. Floruerũt autem in Gallia eo tempore plures episcopi Theobaldi, vt ex Claudio Roberto habemus, [e] in episcopatu n. Siluanectensi post Petrũ, qui viuebat ann. 1146. præfuit Theobaldus, cui successerunt Almaricus & Hericus, qui mortuus est 9. Cal. Martij an. 1184. in episcopatu Niuernẽsi fuit episcopus 55. Theobaldus de Patiẽtia, qui interfuit concilio Lateranẽsi sub Alexandro III. anno 1179. & ædificauit Cartusiam Apponiacum anno 1185. in episcopatu Corisopitensi episcopus 23. numeratur Thebaudus, vel Theobaldus, qui præerat anno 1185. & fato functus est anno 1191. in episcopatu denique Ambianensi episcopus 41. recensetur Theobaldus ab anno 1170. ad annum 1204. in quo animam egit, iacetque sepultus apud S. Martinum de Gemellis tumulo æneo. Et certè, si liceret diuinare, arbitrarer nostrũ Theobaldum fuisse vel episcopum Niuernensem, vel Ambianensem; quia de illis sunt omnia clariora, & supputationi temporum congruentiora.

[a] tomo 1. die 10. Februarij.

[b] in tit. prologi prædictæ vitæ.

Theobaldus episcopus vir doctrina & sãctitate conspicuus fuit auctor vitæ S. Guillelmi.

[c] in pri. parte Appẽdicis ad Galliam Christianã pag. 31.

[d] in libro de veritate vitæ & ordinis S. Guillelmi.

[e] in sua Gallia Christiana pag. 471. 431. 316. & 225.

43 Theobaldus author vitę S. Guillelmi, author satis antiquus & ferè Guillelmo coæuus. Quicunq; tamẽ fuerit Episcopus Theobaldus, siue Anglus, siue Gallus, author est satis antiquus, & ferè coæuus Guillelmo, & preterea indubitatę fidei. Quod ad eius antiquitatem spectat, cõstat. Primò illum non edidisse vitam D. Guillelmi ante annum 1164. Quia cap. 2. agens de D. Bernardo Abbate Claræuallensi, sic ait. *Qui imò Sanctorum cathalogo annumeratur.* Bernardus autem ab Alexandro III. anno 1164. 16. Cal. Februar. inter cælites fuit adscriptus. Et ex hoc conuinces Theobaldũ Archiepiscopum Cantuariensem, qui anno 1163. obijt, non esse anthorem huius vitę. Constat secundò, vitam hãc fuisse editam à Theobaldo ante annũ 1206. Quoniam nõ meminit Canonizationis D. Guillelmi, quem Guillelmus Caualcantinus, Florentinus, in vita D. Guillelmi [f] tradit sanctorum numero fuisse additum ab Innocentio III. anno VIII. sui Põtificatus, & Christi 1202. die 8. Maij. Error tamen est in assignatione annorum Christi, & Pontificatus Innocentij. Cùm enim hic electus fuerit 6. idus Ianuarij anno 1198. dicendum est, quod die 8. Maij, anni 1202. tantũ currebat annus 5. Pontificatus. Vel si currebat annus 8. Pontificatus, dicendum est annum Christi esse, non 1202. sed 1205. Theobaldus igitur, qui non meminit Canonizationis D. Guillelmi, nõ scripsit post annum 1205. Quis enim credat id ab illo omittendum, præcipuè cùm meminerit Canonizationis D. Bernardi, cuius vitam non describebat? Quo autem determinato tempore Theobaldus scripserit, me latet. Quod enim M. Marquez [g] refert Theobaldum cap. 31. asserere se eam vitam scribere anno 23. à morte Guillelmi, non habetur in Surio, quem ego vidi, impressionis Colonensis anni 1576. in qua vita D. Guillelmi comprehenditur triginta tantũ capitulis. Si autem id haberetur in Theobaldo, fatẽdum esset scriptam ab illo Guillelmi vitam anno 1160. Paulò magis, aut minùs; & cõsequenter non potuisse scribi à Theobaldo Archiepiscopo Cãtuariensi, qui multò antea excessit, & viuis.

Theobaldus episcopus Cãtuariensis nõ est author vitæ S. Guillelmi.

[f] cap. 35. fol. 76.

[g] cap. 13. §. 10. pag. 226.

44 Theobaldus author vitę S. Guillelmi indubiam meretur fidem. Hæc est Theobaldi antiquitas. Quòd verò ad eius fidẽ attinet, liquet eum mereri fidem indubiam. Primò quia cautus erat in affirmando ea, quæ certò non nouerat. Vnde cùm consideraret cap. 14. quibus fauoribus Deus Guillelmum Hie-

rosolymis arctissimam pœnitẽtiam agentem consolaretur, sic subdidit. *Sed inde coniecturas sequi nõ audemus, qui certitudinem non habemus. Nam ante nos nullus vnquam in vita eius hoc digessit. Ipse etiam pater Sanctus non edidit, discipulorum nullus interrogauit. Perstringentes ergo stilum ad certiora veniamus.* Secũdò quia cùm sit author ferè coetaneus, vitam etiã scripsit ex relationibus B. Alberti, & Petri Prioris de Montepruno, qui viderant, & audierant. Sic enim ait in prologo. *Inter quos præcipuus S. Albertus, viri Dei protodiscipulus, & primitiæ frugum eius, aliqua in parte digessit, benè quidem, & luculento satis stilo &c.* & cap. 22. *ipso* (scilicet B. Alberto) *referente, de vita, & miraculis P. Vuilhelmi multa cognouimus, quæ præsenti opusculo inserere dignum duximus. Quæ tantò à nobis fide indubitata tenenda sunt, quantò ab eo, qui vidit, & audiuit, diligentiùs sunt relata, & infra. Verba igitur B. Vuilhelmi huiusmodi fuerunt, sicut prædicti retulerunt eius discipuli, B. Albertus, & Prior montis de Pruno venerabilis Petrus, qui oculis suis gesta eius viderunt, & auribus sermonibus audierunt.* Vnde stãdum nobis erit relationi Episcopi Theobaldi, qui ferè coæuus ex relationibus discipulorũ Guillelmi rem ex professo tractauit, pręomnibus alijs, qui illam quasi per transennam attigerunt.

45 Suppositio tertia. D. Guillelm' fuit fili' Guilelmi Comitis Pictauiensis, qui in terram sanctam profectus est. a lib. 10. de bello sacro c. 12. Quantę nobilitatis & potẽtiæ erat Guilelmus. b cap. 12.

Suppono tertiò. Guillelmum, siuè Vuilhelmũ, de quo agimus, fuisse filium Guillelmi Comitis Pictauiensis, qui in terram sanctam profectus est anno 1101. simul cum alio Guillelmo Duce Aquitano, vt tradit Guillelmus Tirius a, vnde colliges nostrum Guillelmum ab hoc duplici Guillelmo titulo hæreditariæ successionis habuisse Comitatum Pictauiensem, & Ducatum Aquitaniensem. Erat autem Guillelmus tantæ nobilitatis & potentiæ, quòd cùm prædictus Guillelmus Tirius b retulisset, simul cum eo in bellum sacrum transfretasse Guillelmum Ducem Aquitanum, Stephanum Comitem Carnotensem & Bleiensem, Stephanum Comitem Burgundiæ, & Raimundum Tolosæ, & S. Ægidij comitem; subiunxerit c Tancredum principem Antiochiæ ampliùs honorasse Guillelmum Comitem Pictauiensem, quam alios, *quia nobilior, & potentior erat cæteris.* Quin imò d refert Fulconem filium secundum Fulconis Com. Turonensis & Andegauensis, & postea regẽ 3. Hierosolymitanũ, quondam egisse Pincernã in domo Guillelmi Com. Pictauiẽsis. Hic Guillelmi pater, qui & ab aliquibus dux Aquitanus nominatur; quia mortuo alio Guillelmo duce Aquitano, Ducatum Aquitániensẽ Comitatui Pictauiensi coniunxit. Eius verò mater (vt plures tradunt.) fuit filia Comitis Tolosatis. Audiam' Polidorum virgiliũ e anno 1155. vbi ait *Cùm Guillelmus Aquitanorum Dux, auus paternus Alionoræ* (scilicet Reginæ Angliæ.) *in matrimonium duxisset vnicam filiam & hæredem Tolosatiũ Comitis, (nomen Comitis pariter atq; puellæ non ponitur quòd sciam) & per idem temporis iturus ad Hierosolymitanum bellum obeundum, eum Comitatum Raimundo Fani Aegidij Comiti oppigneraßet; ac eo inde mortuo Guillelmus eius filius, Pater Alionoræ, seu ob inopiam, seu rerum suarum negligens, eum principatum non redemisset; Comes ipse Fani Aegidij illum vetustate possessionis suum fecit, atq; de in moriens Raimundo filio posidendũ reliquit.* Quod autem Polidorus nomẽ filię Comitis Tolosatium ignorauit, alij nouerunt; an verè, non noui. Guillelmus Caualcantinus Florentinus, & Ranucius Picus Parmensis in vita S. Guillelmi tradiderunt eã fuisse appellatam Ioannam, ortamq; ex regia familia Lusignana. At Pontus Heuterus Delfius f narrat, Guillelmũ patrem Guillelmi duas sibi vxores copulasse, Gilbonã Normandicam & filiam Comitis Tolosatis; & ex prima genuisse Guillelmum, Raimũdum, à quo Guillelmus comitatũ Pictauiensem hæreditario iure obtinuit propter eius immaturam mortem, & Henricum, acerbo etiam funere sublatum; at ex secũda habuisse Hugonem Aidomõdum. Verum hæc inquirere, & exquirere accuratiùs, non est nostri muneris. dubium autem & difficile est, quòd asseritur de Comitatu Pictauiensi, quia Guillelmus illum possedit etiam Raimundo fratre viuente, cùm obierit anno 1148.

Mater D. Guilelmi secundũ plures fuit filia Comitis Tolosatis. e lib 3. historiæ Anglicanæ pag. 212. f in historia rerũ Burgundiæ edita an. 1583.

46 Qui fuere fratres D. Guilelmi. g lib 14. cap. 9. h lib. 13. cap. 21.

Habuit Guillelmus nonnullos fratres, ex quibus hos nouimus; Raimundũ, Henricum, & Agnetem. Raimũdus fuit princeps Antiochenus; qui cùm esset in curia regis Angliæ, & haberet Guillelmũ, vt tradit Tirius g fratrem natu maximum, Comitem Aquitaniæ, duxit vxorem Cõstantiam, vnicam hæredem principatus Antiochiæ: vt enim testatur idẽ Tirius h Boamundus princeps Tarẽtinus, frater Guillelmi ducis Apuliæ, filij Roberti Guiscardi fratris Rogerij Comitis Siciliæ, duxit Cõstantiã filiã Philippi regis Gallię. Ex hoc matrimonio natus est Boamundus princeps Antiochiæ, qui vxorẽ habuit Halim, filiam Baldoini 2. regis Hierosolymitani.

Hi ge-

Hi genuerunt Constantiam vnicam principatus hæredem, & vxorem Raimundi, fratris nostri Guillelmi. Ex hoc Raimundi & Constantie coniugio nati Boamundus, Maria, & Philippa. Boamundus (vt refert. Tirius a) duxit Theodoram ex fratre, vel sorore nepotem Emanuelis imperatoris Constantinopolitani. Maria (vt habet Tirius b) nupsit Emanueli imperatori Constantinopolitano, qui ex illa genuit Alexium imperatorem maritum Agnetis filiæ Ludouici regis Galliæ. Philippa (teste codẽ Tirio c) nupta fuit Andronico consanguineo Imperatoris Constantinopolitani; & ab illo passa repudium, iterũ Henfredo de Torrone, vexillifero maiori Hierosolymitano. Raimundus denique pater Boamundi, Mariæ, & Philippæ, (vt refert Tirius d) à Norãdino victus, infeliciter obijt die 17. Iunij anno 1148. Quo mortuo, eius vxor Constantia (apud Tirium e) matrimonium inijt cum Rainaldo de Castellione, priuato milite. Henricus frater alter Guillelmi, is est, de quo refert Tirius f Raimũdum Principem Antiochiæ inito fœdere se obligasse ad hoc quod frater suus Henric⁹ Hierosolymam veniret, ducturus Halim, filiam regis Balduini, & matrem Constantiæ vxoris suæ. Agnes verò, Guillelmi soror, Regina fuit Aragoniç. Ramiro enim, ex monacho Bedictino & episcopo, Aragoniæ regi (vt testatur Ioannes Mariana g) Agnes Guillelmi Comitis Pictauorum, & Aquitaniæ principis soror connubio iuncta. Ex quo coniugio Hispaniarum reges descendunt.

a lib. 11. cap. 2. 4. & 6.

b lib. 18. cap. 31.

c lib. 21. cap. 13.

d lib. 17. cap. 9.

e lib. 17. cap. 26.

f lib. 14. cap. 20.

g anno 1134. lib. 10. de rebus Hispaniæ cap. 15.

47 Quæ fuerit vxor Guillelmi.

Vxorem videtur habuisse Guillelmus Hermingendam, Fulconis 3. Regis Hierosolymitani sororem, qui regnum obtinuit die 19. Augusti, anno 1131. ita enim tradit Guillelmus Tirius h Hermingerda soror Fulconis 3. nupsit Guillelmo Comiti Pictauiensi; & ab illo repudiata, iterum Britanno. An ex hac Hermingerda ante repudium genuerit filias suas, incertum. At certissimum est, siuè ex Hermingerda, siuè ex alia genuisse duas filias (vt constat ex eius testamento apud Marq. i & Baroniũ k qui illud ex commentarijs historicis Gallica lingua anno 1581. editis à Ioanne Haimo Pictauiensi transcripsit) Alionoram nempe, & Petronillam. Hæc nata minor, hæres fuit possessionum & castellorum, quæ in Burgũdia, vt proles Gerardi ducis Burgundiæ Guillelmus possidebat; ex eaque Reges Nauarræ quondam descenderũt. Alionora verò, natu maior, hæres Comitatus Pictauiæ, & ducatus Aquitaniæ, primùm nupsit Ludouico iuniori Regi Galliæ; & matrimonio prætextu consanguinitatis dissoluto, Hẽrico Comiti Normanno, postea Regi Angliæ; ex quo mater plurium liberorum effecta, Regum nostrorum ascendentes protulit. De hoc ergo Guillelmo, imperatoribus, Regibus, & principibus consanguinitate, & affinitatibus coniuncto, inquirimus, vtrum fuerit Religiosus, & institutor Eremitarum S. Guillelmi?

h lib. 14. de bello sacro cap. 22.

i cap. 13. §. 7. pag. 220.

k Tomo. 12. anno 1136. n. 26.

48 Status quæstionis.

Prima propositio.

Guillelm⁹ dux Aquitaniæ & comes Pictauiæ post ann. aliquos iuuentutis in militia transactos in deserto vitam sanctissimam duxit.

His positis, sit prima propositio contra Baronium. Guillelmus, dux Aquitaniæ, & Comes Pictauiæ, post annos aliquos iuuentutis in militia transactos, in desertum se recipiens vitam sanctissimam egit. Hæc est constans authorum assertio, ferè solo excepto Baronio, qui de hac veritate suspectus mansit. Eam tradidere omnes authores, quos difficultate 2. referemus, qui censent B. Guillelmum authorem ordinis Guillelmitarũ, instituisse illum sub regula Augustini, vel Benedicti, vel sinè vlla regula, sed tantùm sub institutionibus proprijs. Præterea, Franciscus Petrarcha, qui floruit circa annum 1340. l sic ait. *Hic ætatis florem cùm terrenæ militiæ dedicasset, in deserto senescere maluit, & mori vltimis vita fructibus cælesti militiæ dedicatis. Trithemius,* qui *claruit circa annũ 1490.* m sic habet. *His temporibus claruit S. Vuilhelmus ex Comite Pictauiensi eremita nominatissimus, qui loricam ad nudam carnem portauit, & in maxima abstinentia corpus suum macerauit, miraculis multis gloriosus.* Idem sentiunt Ioannes Raulinus n Meierus o Ranucius Picus p Gabriel Fiama Can. Reg. Lateran. q vbi vitã S. Guillelmi scriptam à Theobaldo, nulla tamen eius facta mentione, in compendium redegit. & quòd magis est, ipse Cardin. Baronius hoc tradidit non solùm in Martirologio Romano, vbi id manifestè docuit, sed etiam in Annalibus, r vbi cùm adduxisset epistolam 128. D. Bernardi ad Guillelmum Pictauiensem Comitẽ & ducem Aquitaniæ, exhortantis illum ad pænitentiam, sic subiunxit, *Hæc Bernardus. Nec quidem frustra, siquidem idem princeps verè pænitens austerissimum vitæ genus arripuit, & Christianæ perfectionis verticem summum attigit, vt ea, quæ de ipso suis dicturi sumus locis, inferiùs demonstrabunt.* Et tandem quòd omne dubium eliminare debebat, expressè, & ex professo rem hanc confirmat episcopus Theobaldus, testis omni exceptione maior, in vita S. Guillelmi, per totam. f

l lib. 2. de vita solitaria tract. 3. cap. 13.

m in chronico Hirsaugiẽsi, sub Attuuigo Abbate 16. electo an. no 1157. 5. cal. Februar. pag. 141.

n 1. p. sanctoralis ser. 87.

o in annalibus Flandriæ anno 1202.

p In vita S. Guillelmi.

q tomo. 1. lib. 2. fol. 181. à pag. 2.

r codẽ tomo. 12. anno 1135. nu. 6.

f apud Surium tomo 1. die 10 Februarij.

49

Secunda propositio

Guillelmus Comes Pictauiæ & dux Aquitaniæ fuit verè religios⁹ & institutor ordinis Guillelmitarum.

Secunda propositio contra Card. Baronium,& Franciscum Suarium; est Guillelmus Comes Pictauiæ, & Dux Aquitaniæ fuit verè religiosus, & institutor ordinis Guillelmitarum. In hac propositione conueniunt ferè omnes authores citati pro prima;& præter illos, D.Gabriel Pennotus [a] hanc sententiam existimat probabiliorem, & Petrus Opmeerus [b] sic habet. *Guillelmus Dux Aquitaniæ penitentiam habens schismatis à se suscitati, austeram vitam procul ab hominum consortio vixit. Cùmque hoc anno mortuus esset 4. idus Februarij, multi vita eius institutum sequẽtes Guillelmitarum ordinem instituerunt, approbante eum Alexãdro III. Pontifice.* ecce vbi initia religionis Guillelmitarũ tribuit D. Guillelmo Aquitaniæ Duci, cuius institutum non sequerentur alij, nisi ab illo, & ab eius discipulis, Alberto, Petro,& Reginaldo edocti Gregorius Lõbardelli Dominicanus [c], vbi refert Galganum inuisisse familiam religiosorum *à S. Guillelmo institutam, vbi intellexerat fieri mirabilem fructum in vita spirituali,* eumq; ab illis in suam societatem admissum; quia multò antea certi erant de stabilitate Galgani. dum autem refert prelatum illius societatis tunc fuisse Guillelmum; si vera est historia, nõ de S.Guillelmo est accipiẽdũ, cùm is obierit an. 1156. quãdo Galganus tantùm habebat 8. annos; sed de alio viro sancto ordinis Eremitarum S. Guillelmi, qui appellaretur etiã Guillelmus. deniq; Põtus Heuter⁹ Delfius [d] sic ait. *Guillelmus 3. Aquitaniæ dux, Comes Pictorũ cùm filias tantùm duas genuisset, monasticum amplexus ordinem, condito testamento voluit Leonoram filiam natu maiorem nubere Ludouico iuniori filio natu maximo Ludouici Crassi Francorum regis, eiq; in dotem adferre Aquitaniã ac Pictauos; filiam verò alteram bona sua Burgundica possidere. Post hæc factus Anachoreta Guillielmensium ordini initium dedit.*

[a] lib. 1. Historiæ Tripartitæ cap. 46. nu. 2. pag. 147.

[b] in opere Chronologi. co vniuersi orbis edito Antuerpiæ anno 1611. sub anno 1156.

[c] in vita S. Galgani impressa Senis an. 1577 cap. 43. pag. 95.

[d] in historia rerũ Burgundicarum, edita Antuerpiæ an. 1583. lib. 6. pag. 19.

50

Probatur primò.

Probatur primò. Quia congregatio Eremitarum S.Guillelmi habuit authorem verè religiosum,& diuis adscriptum. Nullus autẽ alius potest assignari præter prædictum Comitem Guillelmum, qui sit illius author. Secũdò. Quia Theobaldus in prologo testatur, se illam vitam scribere ad petitionem Prouincialis Franciæ, & fratrum ordinis illius; siuè hic Prouincialis Franciæ fuerit ordinis Guillelmitarum, tunc absq; Augustini, aut Benedicti regula viuentium, vt voluit Sampson Haius [e] siuè fuerit ordinis Eremitarum S. Augustini, vt contendit Marquez, [f] quia Guillelmitæ nunquam habuerunt prouinciales; sed tantùm generales. vt vt tamen sit, Prouincialis ille, & fratres ordinis ipsius non ob aliam causam videtur id petijsse, nisi quia Guillelmũ habebant pro authore,& institutore sui ordinis, aut congregationis; vel quia illum numerabant inter sanctos, qui ex sua religione prodeuntes, tamquam vetustæ arboris felicia germina nouam congregationem & viuendi modum efformassent.

Secundò.

[e] in lib. de veritate vitæ & ord. D. Guillelmi pag. 33.

[f] cap. 13. §. 13. pag. 231.

Tertiò, quia prædicti Comitis Pictauiensis,& Ducis Aquitanici vitam scripsit Theobaldus episcopus. Ex ea autẽ, quidquid dicat doctissimus Suarius, constat, Guillelmum fuisse verè religiosum cænobitam, non anachoretam;& institutorem congregationis, quæ ab illo postea appellata est, Eremitarum S. Guillelmi, vt rem hanc ostendamus, oportet discurrere per varias actiones D. Guillelmi enarratas à Theobaldo. Hic ergo cap. 2. sic ait. *Cùm autem placuit ei, qui segregauit Guillelmum à sæculo,& vocauit per gratiam suam, vt multos filiorum Dei auersos exemplo suo converteret ad Dominum Deum ipsorum, concurrere fecit causas ordo ille diuinæ sapientiæ cuncta complectens, vt Bernardo Vuilhelmus occurreret, quem volebat,& quærebat.* Id aũt primũ cõtigisse narrat cap. 3. tẽpore schismatis Petri Leonis, quem Anacletum Secundũ dixere schismatici, vt testatur Onuphrius, [g] electus fuit 13. Cal. Martij anno 1130. Paulò post electionem Innocentij II. eodem die factam. occurrit autem Guillelmo Bernardus, vt tradit Theobaldus cap. 4. simul cũ Ioslino episcopo Suessionensi; eodem anno 1130. vt docet Baronius. Cùm autem adhuc in schismate duraret Guillelmus, iterum ad eum venit Bernardus (teste Theobaldo cap. 5. & Bernardo Abbate Bonæuallis [h]) simul cũ Gaufredo episcopo Carnotense, Aquitaniæ legato. victus in eo congressu Guillelmus, deo mirabiliter per Bernardi ministerium operante, *pace* (vt ait Bernardus Abbas Bonæuallis, vbi supra) *omni Aquitaniæ ecclesiæ reddita.* Accidit hæc mutatio dexteræ excelsi, vt [i] existimauit Baroni⁹ anno 1135. sed non multò post Guillelmus, tamquam canis reuertẽs ad vomitum, ab incæpto itinere incæpit resilire, quantùm colligi potest ex epistola 128. D. Bernardi ex persona ducis Burgundiæ sic ad Guillelmum loquentis. *Miror autem quo, cuiusue consilio mira illa mutatio dexteræ excelsi tam subitò in deteriùs est mutata, vt rursum ad iniuriam ecclesiæ clericos*

51

Probatur tertiò.

[g] de Pontif. & Cardi. pag. 92. & 95.

[h] tomo. 12. n. 65.

[i] lib. 2. vitæ S. Bernardi cap. 6.

[l] tomo 12. n. 1. & seqq.

S. Hila

S. Hilarij de ciuitate expelleres, & iram Dei in te grauiùs quàm primum excitares. Quis te fascinauit tam citò recedere à via veritatis, & salutis?

52 Quo anno dicant D. Guilelmum profectum esse ad D. Iacobum Compostellanum ibique obijsse.

Anno sequenti, nempè 1136. referunt authores citati in §. præcedenti, in primo argumento pro sententia Baronij, Guillelmum profectum ad S. Iacobum Compostellanum, ibique obijsse, & sepulturæ traditum, At verò ante peregrinationem aiunt condidisse testamentum, in quo filiam Alionoram, hæredem Comitatus Pictauiensis, & ducatus Aquitanici despōdebat Ludouico iuniori, filio Ludouici Crassi, qui eodem anno 1136. debitum naturę soluit. & quidē Ludouicus iunior (vt ex Æmilio lib. 5. tradit Genebrardus a sub anno 1131.) vno ferè mense ante mortem patris Alionoram, siuè Alienordim, siuè etiam Leonoram, hæredem Guillelmi ducis Aquitaniæ duxit in vxorem apud Burdegalam vrbem.

a in chronographia lib. 4. pag. 361.

53 Reijcitur.

At contra hoc est; quia ex Theobaldo, qui testis est omni exceptione maior, vt patet ex suppositione 2. cōstat Guillelmū vltra hunc annū per plures vixisse. Quare existimo cum Theobaldo S. Guillelmum superuixisse vsq; ad annū 1156. vel 1157. siuè quia morte conficta, vt quidam referunt, in solitudinem ad peccata plangenda secesit; siuè quia authores ex vulgi rumore eius mortem tanquam certam tradiderunt. At verum est anno 1136. despondisse filiam suam Alionoram Ludouico iuniori, vt ex testamento ante mortem Ludouici Crassi confecto, colligitur. Et fortè quo tempore ad S. Iacobum profectus est, eius mors diuulgata fuit, vel ex fictione à Bucheto relata; vel ex occasione alicuius grauis infirmitatis, sicut non semel accidit. Quocunq; autem modo res se habuerit, ad huc postea reuersus est in patriam suam, ibiq; rursus videtur egisse vitam licentiosam, nec dum benè ab antiquo schismate resipuisse, dum fortè aliquos episcopos in schismate electos defendere conaretur; vsq; ad annum 1147. vt constabit ex ijs, quæ sequuntur.

Vel ex fictione mortis, vel ex graui infirmitate dictus est mortuus Cōpostellę D. Guillelmus.

54 Post 11. vel 12. annum à prima cōuersione accessit Guilelmus ad virū sanctum Eremitam.

Post 11. vel 12. annos à prima conuersione Guillelmi, in qua schisma abiurauit cæpit iterum in memoriam reducere ea, quæ sibi cum Bernardo acciderant. *Et non longè erat à loco* (ait Theobaldus cap. 8.) *in quo Vuilhelmus talia meditabatur vt columba, quidam de numero talium vitam eremiticam ducens, & mira admodum simplicitatis homo.* Erat, ni fallor vir iste, non Anacoreta, sed eremita cænobita, in solitudine degens de licentia prælati. Dixerat enim Theobaldus plures tunc fuisse viros, ex quibus alij regularem, alij monasticam, alij Anachoreticam, alij eremiticam ducentes vitam, vni domino seruiebāt. Cum ergo distinguat vitam Anachoreticam ab eremitica, & dicat hunc solitariū vitam egisse eremiticam, planum est eum non fuisse Anachoretam, sed cænobitam pro tūc tamen in solitudine manentem more Anachoretarum. Ad hunc ergo cùm accessisset Guillelmus, hoc responsum accepit. *Sum homo solis latebris dignus, soli mihi index, soli arbiter & accusator constitutus, quatenùs monstret actio, quòd habet professio, & monachi nomen solitaria mihi conuersatio interpretetur.* Audiens tamen Eremita ignea verba Guillelmi, remisit illū ad aliū solitarium doctiorem, eiusdem voti, *qui ante me*, ait, *cognoscitur renunciasse saculo. Erat eodem loco*, (prosequitur Theobaldus cap. 9.) *& tempore alius solitarius, vir valde discretus, & sanctitate conspicuus.* Hunc alloquitur Guillelmus; & consilio accepto redit ad domum suam, & ab illa latenter egreditur, vt iussa perficiat. Antea tamē, vt Theobaldus refert cap. 2. *omnia bona terrena ante possessa sibi detraxit* (hinc videas credibilius esse eum vsq; ad hoc tempus, nempè circa annum 1147. regimen suorum statuum sibi retinuisse) *res, quas in sua potestate habuit, vendidit, & pauperibus erogauit; quas verò ad manum non habuit, ex corde proiecit, & contempsit. Dispersit ergo, & dedit pauperibus paupertatis amator, in breui futurus pauperum non solùm amicus, verùm etiam & imitator.* Regreditur ergo post hęc ad solitariū, qui nouis illum indumentis, non monachatus Augustiniani, vt benè cōtra Basilium Sanctorum (sed malè citatum, vt ex eius testimonio citando §. sequenti constabit) in vita S. Guillelmi, credidit Marqu. b sed Anachoretæ vestiuit, & ad Eugeniū III. Pontificem remisit.

b cap. 13. §. 10. pag. 217.

55 Quo an. Eugenius 3. Conciliū Remense in Gallia celebrabat & anathematem in Guillelmū renouare conatus.

Celebrabat Eugenius 3. concilium Remense in Gallia (vt ex Othone Frisingensi c & Roberto d tradit Baronius e Anno 1148. 2. Cal. Aprilis. Tunc Guillelmus accessit ad pedes Eugenij, *qui sententiam antiqui anathematis* (ait Theobaldus cap. 2.) *in Vuillelmum Comitem dudum latam renouare curauit. Ignorabat enim iam conuersum, atq; mutatum in virum alterum.* Ex his verbis collige primò Guillelmum neq; mortuum anno 1136. neq; fictionem, aut rumorem de eius morte per decem & nouem annos conti-

c lib. 1. cap. 55.
d In appendice ad Sigebertū.
e Tom. 12. n. 2.
Colliguntur primū ex verbis Theobaldi.

cõtinuatam. In hominem enim iam mortuum non renouaretur anathema; imò renouatũ fuisse obseruauit Theobaldus, quia Põtifex ignorabat eius conuersionem, quod manifestè supponit, tunc constitisse Guillelmũ viuere. Collige secundò. Guillelmum non omninò & perseuerãter resipuisse à schismate, quãdoquidem adhuc in illum sententia antiqui anathematis renouabatur. Neque id mirum est, quando & aliquando post, fœtor schismatis perseuerabat, vt refert Baronius a ex Bernardo Abbate Bonæuallis. b Hic enim loquens de Concilio Pisano celebrato sub Innocentio II. anno 1134. sic ait. *Actiones concilij longum est prosequi; summa tamen in excõmunicatione Petri, & irregressibili fautorum eius deiectione consistit; & vsq; hodie hac sententia perseuerat.*

Corollarium secundum.

a tomo 12. anno 1134. n. 1. b lib 2. vitæ S. Bernardi.

56 Anno ergo 1148. Guillelmus pro impositione pœnitentiæ remittitur ab Eugenio III. ad Patriarchã Hierosolymitanum. Eo anno, vt suprà diximus, obijt Raimundus eius frater, princeps Antiochiæ, die 17. Iunij. degebat etiam in regno Hierosolymitano Ludouicus Iunior, & eius vxor Alionora, Guillelmi filia, Guillelmus autem mundo incognitus, Deo notus, iter arripuit, pœnitentiã accepturus à Patriarcha. *is autem viso Vuilhelmo* (inquit Theobaldus cap. 13.) *gauisus est valdè. Erat enim ex magnis temporibus cupiens eum videre. Audierat siquidem famæ clamoribus vbiq; perstrepentibus multa mala de ipso &c.* Hinc collige conuersionem Guillelmi non fuisse continuatam ab anno 1135. sed iterum ex parte vt canem reuersum ad vomitum. *Fuit & alia* (prosequitur Theobaldus) *familiaris causa quare Vuilhelmum venerabilis Primas sibi tenaciùs copulabat, & dulciùs astringebat, ac ampliori reuerebatur honore. Nam confessus est, & non negauit, se fuisse filium cuiusdam de seruientibus Vuilhelmo, cui fidelissimè famulanti multa bona Vuilhelmus fecisset, ac immensa donaria munificus contulisset.* Hierosolymis ergo Vuilhelmus in arctissima specu, *latanter & glorianter* (ait Theobaldus eodem cap. 13.) *quasi in carcere nouem annis continuus, cum nimia ciborum parsimonia se reclusit.* & c. 14. *ipse autem verus Ioseph nihil nouerat ibi nisi tugurium suum, in quo claudebatur; & tegumentum, quo operiebatur; & panem arctum acquamque breuẽ, quibus reficiebatur &c. Taliter se habuit per nouennium continuum.*

Quo anno remittitur Guillelmus ab Eugenio 3. ad Patriarcham Hierosolymitanum.

Pœnitentia Guillelmi nõ fuit continuata.

Hierosolymis in specu arctissima pœnitentiã noue annis cõtinuis egit.

57 Hic oportet paulisper immorari. Si enim anno 1148. profectus est Hierosolymam, & ibi mansit nouem annis; & ex alia parte obijt anno 1156. vel 1157. vt ex ipso Theobaldo constabit; oporteret dicere ipsum obijsse Hierosolymis; neq; iterum illuc reuersum, neq; venisse in siluam Lupalliam, montem Prunum, & stabulum Rhodis. Quæ omnia repugnant Theobaldo. Quare existimo per errorem scriptorum, loco 3. annorum, appositos fuisse 9. & loco triennij nouennium. sic enim quadrãt omnia, quæ prosequitur Theobald^c.

Per errorem scriptorũ ponitur nouem annorum [illegible]

Ter tiæ Hierosolymis sibi appositi sunt nouem anni.

58 Cùm autem Pictauienses & Aquitani Guillelmum quasi clanculo ablatum & desiderarent, & perquirerent; isque Hierosolymis nõ diu potuisset omninò latere, *rumores veridicos* (ait Theobaldus cap. 15.) *acceperunt de eo à peregrinis quibusdam.* Conuenerunt illũ. Proficiscitur à Hierosolymis in Italiam, nempè post triennium ab incolatu Hierosolymitano, atq; adeò an. 1151. quo ipso anno (vt ex chronico Sugerij Abbatis docet Baronius c) die Martis, ante festum Paschatis Floridi, in castro Baugenciaci, in synodo episcoporum, matrimonium Regis Ludouici propter consanguinitatem dissolutum est. *Quo sufficienter probato,* inquit Sugerius, *in præsentia prælatorum, fuit inter eos per consensum partium matrimonium dissolutum.*

Quo an. Guillelmus proficiscitur ab Hierosolymis in Italiam.

c tomo 12. n. 3.

59 At cùm venisset in Italiam, contigit, vt *peragratis superioribus partibus Thusciæ* (ait Theobaldus cap. 16.) *intra confinia Lucensium deueniret. Cùmq; ibi expugnationem cuiusdam Castelli, segniter à Lucensibus oppugnati, tãquam dux suscepisset, & se militares induisset habitus, sequenti nocte transacta, summo mane omninò se lumine priuatum reperit oculorum. Cùm verò Lucenses ad eum venissent, intimauit eis se esse pœnitentem, & seruum dei, & dedicato ad seruiendũ Deo, militare de cætero non licere.* Non parùm fauent hæc verba opinioni illius, qui crederet Guillelmum ab illo eremita doctiori suscepisse habitum religionis. Hæc enim indicant illum tunc temporis verè fuisse religiosum. Respondendum tamen est, tunc temporis tantùm fuisse Anachoretam; & vt se à Lucensibus vrbaniùs eximeret, ijs verbis suam professionem exaggerasse.

In Italiã cùm venisset Guillelmus, expugnatione cuiusdam castelli vi dux suscipit, militaribus se induit, & summo mane se oculorum lumine priuatum reperit.

Cùm venit in Italiam, non erat eremita religiosus, sed Anachoreta.

60 Liber ergo à bello Lucensium, iterum Hierosolymam reuertitur. Fortè venerat à Pictauiensibus inductus, vt discordijs Alionoræ & Ludouici mederetur: & ex Vulnere cœcitatis resipiscens, & facti pœnitens, ad locum pœnitentiæ iterum conuolauit. At in itinere intercipiũt eum Saraceni & Piratæ; & *videntes eum* (ait Theobaldus cap. 17.) *hominem imbellem, & nudum, agnouerunt ex circunstantijs Christi famulatum*

Iterum Hierosolymam reuertitur a Piratis intercipitur, & ab eis egressus prorsus pœnè in priùs tugurium per biennium se reclusit.

latui (etiam hæc indicant tunc eum iam fuisse religiosum) *deputatum. Qui à piratis egressus, prosperè veniens Hierosolymã, in priùs quidem tugurium se recepit; & sicut priùs per biennium continuũ* (atq; adeo vsq; ad annum 1153. vel principium anni 1154.) *se reclusit, excepto quod astrictiori vita soluto se reclusit.*

61 Quo an. venit Compestellã.

Peracto ergo biennio huius secundæ peregrinationis Hierosolymitanæ, anno 1154. vt ego suspicor, *recordatus est scriptum esse* (inquit Theobaldus cap. 18.) *sicut à quodam probo viro in loco prioris tugurij fuerat eruditus, Meliùs est duos esse simul quàm vnum ve soli: quia si ceciderit, non habet sublenantem. Decernens ergo relinquere Hierosolymam deliberauit B. Iacobi Apostoli limina visitare; & inuento nauigio per Dei misericordiã, qui in oculis nautarũ sinè naulo contulit ei gratiam, transfretauit, & venit in Hispaniam; & ingressus Compostellanam ciuitatem, cum omni deuotione tanti Apostoli visitauit Ecclesiam &c. vbi cùm aliquãdiù apud quasdam personas religiosas eum charitatiuè detinẽtes, fuisset demoratus, in Thusciam reuertitur, Pisanorum partes ingreditur & in silua, quæ Liuallia nuncupatur, speluncam horribilem repetit. in hanc descendens Christo famulaturus recipitur; sed in breui tempore sociorum sibi religiosorum numerus copulatur; cum quibus illo in loco aliquanto tempore religiosè viuentibus conuersabatur; Hospitaleq; construitur ad Dei venerationem, & pauperum Christi refectionem.*

62 Corollarium primũ ex narratione Theobaldi. D. Guillelm' fuerit eremita cęnobita.

Ex hac narratione colligitur Primò, D. Guillemum non tantùm fuisse Anachoretam, sed etiam eremitam cænobitam, in congregatione viuentem, cùm dicat Theobaldus; *sociorum sibi religiosorum numerus copulatur, cum quibus illo in loco aliquanto tempore religiosè viuẽtibus conuersabatur.* Colliges Secundò, quàm consequenter author appendicis ad Cathalogum Petri de Natalibus impressæ ad annum 1494. & Guillelmus Caualcãtinus [a] & alij asserant S. Guillelmum habitum Augustinianæ religionis suscepisse in Silua Liuallia, quæ, vt ait Caualcantinus, hodie dicitur Lupus Cauus; cuius hæreditas, vt refert Ludouicus de Angelis [b] ad monasterium Lucense fratrum ordinis Eremitici pertinet, vt constat ex quadã epistola data Pisis die 16. Maij, indictione 15. anno 1381. Bartholomæo de Nobilibus ita præscribente. *Fr. Bartholomeos de Venetijs, ordinis S. Augustini generali dignissimo, in prouincia Thuscia &c. Reuerende Pater, & domine, sicut V. P. benè nouit, eremitorium Ecclesia S. Mariæ de Lupo-Cauo Lucẽsis diœcesis, ordinis fratrũ S. Augustini &c.* Asserentur itaq; consequenter in hac Silua Liuallia Guillelmũ quibusdam eremitis S. Augustini coniunctum, eius ordinis professionem emisisse. Cùm enim hic primùm videatur egisse eremitam cænobitam, & prælatum fratrum simul conuiuentium, (vt statim probabimus) iure credimus hic se religioni, Augustinianæque tradidisse; quandoquidem, vt circa secundã difficultatem ostendemus, dicendum est, illum sub regula Augustini suam congregationem instituisse, & sub illa ante & post institutionem congregationis militasse.

Corollarium Secundum. cõsequẽter dicitur in Silua Liuallia suscepisse habitum August. religionis.

a In vita S. Guillelmi.
b lib. 4. de vita & laudibus D. August. cap. 18. fol. 95.

63 Cur D. Guillelmus à Silua Liuallia ad alium locum discessit.

Sed non post multùm temporis (prosequitur Theobaldus cap. 18.) *feruor eorum cæpit tepescere paulatim; & qui spiritu cæperant, in carne probati sunt consummari; & tantò in Religionis culmine positi deficiẽdo facti sunt deteriores, quantò ibidem proficiendo, facti fuissent meliores &c. Et facti fastidiosi super præceptorum salutarium admonitione, vilipendebant imbui tanti patris informatione. Cumq; ille non posset quæ audierat, & viderat, non eloqui; conuicijs cæperunt eum vnanimiter aggredi. & qui mores, & vitam longè dissimilem, atq; dissolutam ad eius regulam & exemplar debebant moderari, conati sunt molestijs, conuicijs, & iniurijs affligere patrem imitabilem. Et cùm inde abscederet, Hospitale cuidam viro religioso, Petro nomine, qui actibus malorum non consenserat, commendauit; & sic de illo loco ad alium prudẽtissimè discessit.* Accidit Guillelmo ferè idem, quod cum monachis S. Cosmatis de vico Varo contingisse S. Benedicto narrat Gregorius. [c]

c lib. 2. Dialogorum cap. 3.

64 Corollarium primum D. Guillelm' i Silua Liuallia fuit prælatus conuentus.

Ex his colliges Primò D. Guillelmum in Silua Liuallia non tantùm fuisse eremitam cænobitam, sed etiam prelatum conuentus, seu congregationis. id quod patet primò, quia dicitur, *facti fastidiosi super præceptorum salutarium admonitione.* Præcipiebat ergo Guillelmus. At præcipere nõ posset, nisi esset prælatus. Secundò, quia inde discedens Hospitale commendauit Petro; Hoc autem ordinare nequiret, si non haberet in illos authoritatẽ superiorem. Colliges secundò, quàm apparenter loquãtur, qui dicũt B. Guillelmũ ab Anastasio 4. & Adriano 4. impetrasse priuilegia pro sua religione fundanda; licèt minùs benè addant ijs priuilegijs concessum illi fuisse, vt ordinem ab eremis ad vrbes reuocaret. Guillelmus enim anno 1153. vel 1154. venit in Siluam Liualliam; & eo tempore Ecclesiã regebat Anastasius IIII. Hic autem (teste Onuphrio [d]) electus fuit 6. idus Iulij anno 1153. & obijt 4. Nonas Decem-

Corollarium Secundum. Apparenter satis dicitur impetrasse priuilegia p sua religione fundando.

d de vitis Pótif. & Card. pag 108. & 111.

ego inutilis, & indignus Albertus, vitiorum multorũ labe prægrauatus, à sua sanctitate sum receptus. Nec fraudatus est à desiderio suo vir desideriorum, proficiente in hoc eius discipulo, vt postmodum multorum pater fieret filiorum; in tãtùm siquidem magistri discipulus factus est in meliùs æmulator, vt signorũ, & prodigiorum fieret effector mirabilis. Deinde Theobaldus inter alia Guillelmi documẽta, hoc refert cap. 23. *Sacerdotibus proprium prælatum suadebat superponere, obedientiam patri spirituali vsq; ad mortem impendere, nisi, quod abjit, contra Deum aliquid præcipere videretur.*

69 Hinc sequitur primò, D. Guillelmum incæpisse Congregationem Guillelmitarũ distinctam ab ordine Eremitarum S. Augustini, sic absolutè dicto, in hoc eremitorio stabuli Rhodis. Hic enim ad professionem admisit B. Albertũ, quem Theobaldus appellat eius protodiscipulũ; quod ea ratione, & non alia verificatur; cũ ante Albertum fuisset inter alios eius discipulus Venerabilis Petrus Prior Montis de Pruno; & hinc est, quod Sampson Haius institutionem sui ordinis Guillelmitarum refert in an. 1155. sic carmine canens.

Corollarium primũ ex his. D. Guillelm⁹ incepit congregationem Guillelmitarũ distinctam ab ordine Eremitarum S. Augustini.

Vndecies centum si vis coniungere quinque
Vndecies annos post partum Virginis almæ,
Inuenies tempus, quo dux Aquitanicus ante,
Pictauusq; comes Guillelmus cultor Eremi.
Fratribus imposuit proprio de nomine nomen.

Et infrà.

Hunc igitur fratrum sequitur nõ magna caterua
Nudipedum semper, subeant nisi lumina vulgi.

Sequitur secundò, Guillelmum etiam in stabulo Rhodis se gessisse vt prælatum, quandoquidem ad professionem admisit B. Albertum; quòd nisi prælatus non faceret. Sequitur tertiò, B. Guillelmum se habuisse vt institutorem ordinis, seu congregationis; dedit enim præcepta monachis, præcipuè circa obedientiam prælato exhibendam vsque ad mortem. Sequitur quartò, quã benè dicatur ab authoribus, quòd S. Albertus ordinẽ Guillelmitarum educauit; cùm dicat de illo Theobaldus, quòd postea fuit multorũ pater filiorum; præcipuè cùm ex ijs, quæ subdit cap. 28. constet Albertum non tantùm Guillelmi primogenitum, sed & vnigenitum fuisse in noua congregatione. Sic enim ait. *Erant ambo solitarij, habitantes vnius moris in tugurio, discipulus & magister.* Cùm autem doleret Albertus se à magistro solùm relinqui, illi Guillelmus citò venturum socium reuelauit. vix B. Guillelmus sermonẽ compleuerat, & egresso de tugurio discipulo, vir illustris, & prudens Reinaldus, medicinæ peritissimus, sæcularibusq; affluens delitijs aduenit; qui Alberti socius olim in scholis fuerat. Et inter alia, Reinald⁹ ad Albertum hęc dixit. *Cupiebam omninò mundo valefacere, & omnia mundana propter Christum relinquere, & vobiscum vitam solitariam ducere.* Hinc etiam colliges Guillelmum & Albertum tunc verè fuisse religiosos, & Guillelmum fuisse prælatum; alias nõ posset discipulos admittere, vt omninò mundo valefacerent, quòd nisi in vera religione omninò non fit. Stetit promissis Reinaldus, & *cunctis facultatibus suis* (inquit Theobaldus cap. 30.) *in pauperes distributis; assiduè quod à viro Dei audierat, & viderat, animo æstuante reuoluit; & citò post eius obitum ad Albertũ rediens, quod Deo promiserat, exoluit.* Ecce, post mortem Guillelmi Albertus vt prelatus Reinaldum ad religionem admisit. & infra *obijt verbi incarnati anno 1156.* (hoc est, desinente anno 1156. ab incarnatione; & incipiente anno 1156 à Natiuitate. vnde Guillelmus ad stabulum Rhodis veniens mense Septembri anno 1155. ab incarnatione, rectè dicitur à Theobaldo cap. 21. ibi vixisse annum & dimidiũ; vsq; ad diem scilicet 10. Februarij anni 1156. ab incarnatione: etenĩ inter hos duos terminos intercedũt decem & octo menses paulò magis aut minùs. Vnde fallũtur, qui putant Guillelmum obijsse anno 1157. Neq; enim possunt venire in concordiam (vt inaduertẽter aduertit Ranuci⁹ Picus) nempè quòd alij numerent annos ab incarnatione, & alij à Natiuitate. Cõtra hoc enim est euidenter, quòd dies decima Februarij semper incidit in annum eius numeri, siuè hoc, siuè illo modo supputes; cum hoc tantùm discrimine, quod annus ab incarnatione est desinens, & à Natiuitate est incipiens) *4. idus Februarij, & sepultus est in Stabulo Rhodis vir Dei Vuilhelmus Dux, & Comes illustris, & magnificus.*

Corollarium Secundum. In Stabulo Rhodis fuit prælatus.

Corollarium Tertium. Se habuit vt istitutor ord.

Corollarium Quartum. D. Albertus ord. Guillelmitarum educauit.

Guillelmus & Albertus fuere vere religiosi, & Guillelmus fuit prælatus.

Albertus post mortem Guilelmi est prælatus.

In prædicto oratorio stabuli Rhodis (vt refert Guillelmus Caualcantinus [a]) post canonizationem D. Guillelmi ab Innocentio III. factam, Gregorius IX. anno 1227. construxit templum insigne pro loci capacitate, quod deinde à varijs populis reparatum est. Postea sub titulo Abbatiæ S. Guillelmi à Pio IIII. anno 1564. Pontificatus V. confirmante etiam, seu consentiente Duce Ethruriæ Cosmo anno 1565. concessa fuit Ecclesia illa in commendam Bartholomæo Concini, Comiti de la Penna, & successoribus in perpetuũ. 70

[a] In vita D. Guillelmi. cap 35. fol. 76.

A quo cõstructum, & à quo sub titulo Abbatiæ auctum est templum factum in oratorio stabuli Rhodis.

Viuunt

Viuunt autem ibi fratres Augustiniani, vt tradidit etiā Ranucius Pic⁹ in vita S. Guilelmi; & nostro tempore Rector fuit illius Abbatiæ B. Fr. Ioānes de S. Guillelmo, qui in cōgregatione Excalceatorū Italię obijt die 14. Augusti anno 1621. cùm maxima opinione sāctitatis. Deinde, vt tradit idem Caualcantinus [a] Reliquiæ D. Guillelmi, excepto capite, translatæ sunt Castellionem de Pescaia, ante an. 1384. vt constat ex his, quæ refert ex chronico Pisano Ms. Guillelmus Caualcantinus [b] vbi eius festiuitas die 1. Maij ex dispensatione Pij II. celebratur. Caput autem (teste eodem authore [c]) ex dæmonis à quodam Eremita Augustiniano coniurati declaratione cognitū est, esse in Abbatia S. Guillelmi sub altari extructo in medio Ecclesiæ; & ibidem inuētum est sub petra coloris nigri, cū hac inscriptionē, *Hoc est caput S. GVILLELMI.* & Nihilominu⁹ sunt qui velint eius corpus nūc coli in regio conuētu S. Laurentij de Scoriali in Hispania; & Benedictus Gononus in vitis Patrum occidentis, in notis ad vitam S. Guillelmi non dubitat asserere sibi constare S. Guillelmi corpus asseruari in cōuētu Parisiē. Guillelmitarū.

a cap. 35. fol. 78.

b in vita S. Guillelmi, in fine pag. 92.

c cap. 36. fol. 80.

Vbi sint reliquiæ D. Guillelmi.

71 Epilogus ex dictis.

Constat ergo ex dictis huc vsq; B. Guillelmū, cuius vitam ex relationibus Alberti & Petri discipulorū eius scripsit Theobal. circa ann. 1180. fuisse Ducē, & Comitem Pictauiensem; & non tantū Anacoretam, vt existimabat Suarius; sed etiam Eremitam cænobitam, in communi cùm fratribus in Silua Liuallia, in Monte de Pruno, & stabulo Rhodis cùm Alberto viuētem, & munere prelati fungētem, & tanquam ordinis institutorem se gerentem in traditione præceptorū, & admissione ad professionē regularē. Restat modò ad argumēta in oppositū pro suspicione Card. Baronij adducta respondere. Fundamētum enim Sententiæ P. Suarij patet euidenter nullum esse, quandoquidem ex ipsa vita per Theobaldum scripta oppositum manifestè conuincitur.

§. III. RESPONDETVR AD *Argumenta secundæ sententiæ.*

72 Primi argumenti solutio prima.

AD primū respondeo plura. Primum est. Sugerius, & Robertus differunt in narratione mortis Guillelmi Ducis Aquitaniæ, vt ait Sugerius; & Comitis Pictauiensis, vt ait Robertus. Sugerius tradit illum obijsse antequàm ad terminum ad quem suæ peregrinationis perueniret; Robertus verò refert in Ecclesia B. Iacobi mortuum, & illic sepultum. & in hac parte magis credendum foret Roberto; quia consonat Iuliano ibidem citato; qui cùm dicat se cum illo fuisse locutum, & Guillelmum Comitem Pictauiēsem mortuum esse Compostellæ, maiorem fidem meretur, vtpotè homo Hispanus, qui eodem tempore viuebat, & meliùs nosse poterat, quæ in Hispania accidebant. Secundum est. Guillelmus Comes Pictauiensis nō verè obijt Cōpostellæ; eius tamē mors diuulgata est tanquam certa (neq; obstat id omitti à Theobaldo, vt benè docuit Marquez, [a] quia eodē modo omisit Guillelmi testamentum, quod neq; ab ipso Baronio vocatur in litem, sed admittitur vt authenticum: & quia non plenè nouit omnem vitam Guillelmi; sic enim ait cap. 1. *Guillelmi infantia parùm cognita nobis est*) vel quia occasione alicuius grauis infirmitatis, quæ illum ad extrema reduxerit, rumor exijt, vt sæpè contingere solet, de eius obitu; vel quia (vt existimant Buchetus, & Ranucius) Guillelmus cadauere supposito mortē simulauit; vt quasi omninò mundo mortuus, Deo magis & liberiùs viueret. Hinc ortum est quod Iulianus eius mortem referat sub eo tempore; neque detexit falsitatem rumoris, aut simulationis; quia ad eius notitiam postea non venit Guillelmū superuiuere; quòd facilè potuit contingere homini Toleti in Hispania degenti. Maior sanè difficultas, quomodo Robertus, & Sugerius, postquam de vita Guillelmi cōstitit (quòd debuit esse non multò post peregrinationē, vt colligitur ex eius vita à Theobaldo scripta, qui illum, antequam ad Eugenium III. in cōcilio Rhemensi accederet, supponit in dominio domus suæ, & rerū suarū) nihil de Guillelmo egerūt, reuelantes fraudem vel errorem? Ad hoc tamen responderi potest. Primò parum curandum de Roberto, cuius appendicem ad chronicum Sigeberti, noluit Aubertus Miræus typis mandare cùm Sigeberto, quem prelo dedit Antuerpiæ anno 1608. *Cum, vt ipse ait, quòd mendis scateat, tum quòd manuscriptam nondum videre contigerit.* Secundò Robertū Abbatem Noualis in Normānia secutum fuisse in ea appendice rumorem Vulgi, sicut & Iulianus; & ante editionem sui operis nihil certi nouisse de vita Guillelmi. Quòd licèt homini Gallo difficiliùs credatur contigisse, tamen potuit contingere; & dicendum est ita euenisse, vel textum

Secundum. Guillelmus nō verè obijt Compostellę.

a cap. 13. §. 8. pag. 122.

Difficultas.

Quoad Robertum eluitur. Primò.

Secundò.

tum esse suppositum, vel ab ipso Roberto, mala fide, aut per ignorantiã oppositum; quòd mirum fortè non esset, cùm Robertum infecisse codicem Sigeberti supponat noster Onuphrius.[a] Cùm enim relatio Roberti contradicat relationi Thebaldi, quæ multò certior est, & maiorem fidem meretur, oportet errorem Roberti, vel excusare, vel accusare.

a in Annotationib. ad Platinã in Ioãne 11. pag. 122.

73 Quòd verò ad Sugerium spectat, potest multipliciter solui. Primò asserendo textum esse suppositũ, & mendosum. Primò quia contradicit Theobaldo, cuius testimonium est fide digniùs & certiùs, vtpotè rem ex professo tractans, & editum ab episcopo Gallo, ferè coætaneo, ex relationibus Petri, & B. Alberti discipulorum Guillelmi. Secundò, quia dicit Guillelmum obijsse antequã perueniret ad terminum ad quem suæ peregrinationis. At Iulianus testatur illum mortuum fuisse Compostellæ. Certiùs autem, & digniùs creditu est, quod Iulianus hominem allocutus, & in Hispania existens scribit, contigisse in Hispania. Tertiò, quia cùm peregrinationem, & mortem Guillelmi enarrasset sub Ludouico Crasso; iterum, quasi data opera, sub Ludouico Iuniore idem repetit, quasi constituens, & peregrinationem, & mortem Guillelmi sub ijsdem diebus Ludouici Iunioris. Et fortè hæc suppositio potuit contingere, quo tempore Galli cum Anglis super principatu Pictauiæ, & Aquitaniæ contendebant. Aliquis enim impostor potuit hæc per mendacium assuere, vt sic Regem palparet, offerens testimonium, ex quo forsam elideret aliquod testamentum, quod illi obesset, à Guillelmo conditũ post annum 1136. Solui potest Secundò affirmando Sugerium ita credidisse famę, rem de lõginquo nuncianti; neq; id postea retractasse; quia finiuit opus suum antequam nosset deceptionem. Quòd enim eius chronicum deducitur ad annum 1151. potuit cõtinuari ab alio imperito, qui rem inaduertenter omitteret; vel si ab eodem continuatum est, forsitan noluit iterum de illo agere, ne eius reuersionem ad vomitum referens, & incusans, Reginam Guillelmi filiam offenderet. Et sanè dicendum est vno ex his modis contigisse; quia aliter nõ rectè saluaretur fides Theobaldi, quæ debet illæsa remanere.

Soluitur quo. ad Sugerium, primò. Testũ Sugerij suppositũ esse probatur primò. Secundò. Tertiò. Soluitur secũdò.

74 Ad secundum respondeo mutationem Guillelmi miram fuisse, nõ tamen ab omnibus prætermissam; neq; ab omnibus cũ pro mortuo derelictum. Tradiderunt illam B. Albertus eius discipulus, & Theobaldus episcopus, ferè coæuus, in vita huius Sancti. Non ne stabit hoc verbum in ore duorum, & tantorum testium? Quod verò Sugerius nihil de illa, aut de illo dixit, causa fuit; quia ipse obijt anno 1151. & tunc Guillelmus adhuc latebat Hierosolymis; neq; poterat aliquid nouum de Guillelmo posteritati tradere, quod Reginæ filiæ aures non læderet.

Solutio secũdi

75 Ad tertium respondeo duo. Primum est. Potuerunt authores illius temporis Guillelmum prætermittere iam mundo mortuum, & in eremo latentem. Cæterum non omnes illum omiserunt, cũ eius vitam scripserint Albertus, & Theobaldus. Et maior fides adhibenda est duobus authoribus, præcipuè tàm irrefragabilis authoritatis, quàm mille alijs nihil loquentibus. Respondeo (ait in simili causa Card. Belarminus.[b] *Nihil concludi ex argumentis ab authoritate negatiua. Non enim sequitur. Lucas, Paulus, & Seneca non dicunt Petrum fuisse Romæ. Igitur non fuit Petrus. Plus enim creditur tribus testibus affirmãtibus, quàm mille nihil dicentibus.* Secundum est; quod Guillelmus in causa repudij Alionoræ nihil egerit, Triplex causa esse potuit. Prima, quia fortè ob hoc à cognatis, & amicis per varias terras quæsitus, & Hierosolymis inuentus, indeq; extractus circa annum 1151. At cùm Deus illum in confinibus Lucensium visu oculorum priuasset, videns intus quare foras non videret, relinquens mundana, reuersus est ad cælestia, & ad vrbem Hierosolymitanam profectus est. Secunda, quia fortassis existens Hierosolymis in tugurio, à nullo didicit filiæ dissidia; vel si notitiam habuit, semel posita sæcularium rerum abdicatione, vt admittit R. D. Gabriel Pennotus,[c] & mundi contemptu proposito, manu ad aratrum missa, retro aspicere noluit. Tertia, quia Alionora nullam iniuriam passa est, sed ex mutuo cõsensu propter impedimentũ consanguinitatis sunt ab inuicem separati, & matrimonij nullitas declarata; illaq; solitudinis impatiens non multò post alteri nupsit. Ita respondet Marquez.[d]

Prima tertij argumẽti solutio.

b lib. de Roma nol Pontifice cap. 8. Argumentis ex authoritate negatiua nihil cõcluditur. Secũda solutio.

c lib. 1. ca. 46. nu. 2. pag. 147

d Cap. 13. §. 9. pag. 2..

76 Hæc tamen secunda causa displicet Pennoto,[e] & quare displicet? Quia impedimentum consanguinitatis ad matrimonium bona fide contractum, & consummatum, Pontificis dispensatione facillimè tollitur, etiam inter plebeios. Vnde pro-

e Vbi sup. Infamis eu noti.

R

de probabile videtur, alias ob causas illam à Ludouico rege reiectam, ob dissidia potissimùm inter illos orta.

77 Diluitur.

Minor tamen doctissimum Pennotum ita sensisse. Licèt enim Alionora non satis benè audiat apud plures authores; quinimò, & Guillelmus Tirius a illam notat tanquam Principem minùs cordatam minùsq; fidelem marito. Tamen adhuc idem author b refert dissolutū fuisse matrimonium propter impedimētum consanguinitatis allegatum; & Sugerius in Chronico, relatus à Baronio c sic ait. *Quo sufficienter probato in præsentia orælatorum, fuit inter eos per consensum partium matrimonium dissolutum.* Ecce quomodò Alionora iniuriam passa non est. ipsa enim voluit separari; scienti autem, & volenti non fit iniuria. ex mutuo enim cōsensu, orto quidem ex mutuis dissidijs inter Regem, & Reginam, matrimonium cassatum est, nulla Pontificis dispēsatione requisita, assignatoq; pro causa dissolutionis impedimēto consanguinitatis. Vt enim optimè obseruauit Mariana d *Hac via dissoluēdis coniugijs inuenta erat, offensione inter coniuges nata.*

a Lib. 16. de bello sacro capit. 27.

b Lib. 17. c. 8.

c tomo 12. anno 1151. n. 3.

d lib. 11. de rebus Hispaniæ cap. 11. n. 525.

78 Pergit solutio

Neq; nouum, aut insolitum illis temporibus, coniugia, etiam inter reges, nec dū mutuo consentientes, propter impedimentum consanguinitatis dissolui. Pontifices enim ea ętate durissimi erant ad huiusmodi dispensationes Regibus concedendas, ne passim ab illis intentarentur similes nuptiæ inconsulto Pontifice, quæ magno cum scandalo, vel contrahebantur, vel durabant. Videamus exempla. Baronius immediatè post narratam nu. 3. matrimonij Alionoræ dissolutionem, nu. 4. sic subijcit. *Contigit pariter eodem fermè tempore per Legatos ab Eugenio Papa in Germaniam missos solui coniugium Friderici Sueuiæ Ducis, qui post Corradum successit in Regnum, Imperiumq; Romanum, cum vxore sua, ob consanguinitatem inter eos intercedentem. Testatur id Otho Frisingensis, in Friderico lib. 2. cap. 11. qui aderat rebus cunctis.* Lucas quoq; Tudensis in Chronico circa Eram 1226. id est, annum 1188. loquens de Alfonso rege Legionensi, qui in vxorē duxerat Tharasiam, filiam Sancij regis Portugalliæ, sic ait. *Hic ex sententia Domini Papæ Innocentij omissa vxore sua Regina Tharasia, &c.* & de eo Mariana e sic inquit. *Deinde iussu Pontificum, Tharasia repudiata, quòd sanguine propinqua esset, &c.* & Duardus Nonius f Leo sic ait. *Pōtificis autem* (Cælestini III ait Nonius; Lucas verò, Innocentij III.) *iussu, episcoporum Portugalliæ, & Legionis concilium Salmanticæ, est indictum sub præsidio Guillelmi Card. S. Angeli, in quo diuortium eorum principum decretum est,* g *Vrracam* (scilicet filiam habuit) *quæ regi Fernando II. Legionis, & Gallaciæ nupsit; à quo postea Summi Pontificis sententia, quòd sanguinis ratione essent coniuncti, separantur* h. *Mabaldam* (nempè, filiam habuit, *quæ cum formatissima esset, & multis animi dotibus ornata, Henrico I. Castellæ regi nupsit, à quo etiam propter sanguinis necessitudinem separatur sententia Munionis episcopi Burgensis, & Telli Palentini, quibus Innocentius III. causam commiserat.* Ecce ex mille exemplis nonnulla, ex quibus constet Regum matrimonia eo tempore ex Pōtificū sententia propter impedimentum cōsanguinitatis, quod inter reges egrè est ita occultum, vt matrimonium bona fide contrahatur, & consummetur, fuisse frequenter dissoluta; neq; parentes Reginarum ad vitam hanc redierunt, pro remedio similium repudiorum. Sic ergo Guillelmus, etiam si cognouisset Reginam à Ludouico reiectam (quòd fortassè Hierosolymis latens, & solitarius ignorauit) quietus esse potuit; quia id ex mutuo partium consensu effectum fuerat, impedimento consanguinitatis adiecto pro titulo.

Olim matrimonia ob impedimentum cōsanguinitatis etiam inter reges ex Pōtificum sententia dissoluebātur.

e Lib. 11. c. 17.

f Tomo 2. Hispaniæ illustratæ de vera Regū Portugalliæ genealogia sub Sancio I. pag. 1257.

g & pag 1255. in Alfonso I.

h & pag. 1257. in Sancio I.

DIFFICVLTAS SECVNDA

vtrum B. Guillelmus instituerit ordinem suorum Eremitarum sub regula S. Augustini.

§. II. REFERVNTVR SENTENTIAE.

Prima sententia est Sampsonis Haij, ordinis Guillelmitarum, qui (teste Marquez i) in libro, de veritate vitæ, & ordinis D. Guillelmi, docet Guillelmitas sinè certa regulâ, sub quibusdam tamen institutionibus S. Guillelmi vixisse vsq; ad tempora Georgij IX. qui illis regulam D. Benedicti cōcessit. Et in horum omnium confirmationem affert breue quoddam Innocentij IV. datum Lugduni die 3. Septembris anno 1248. ex quo constat Guillelmitas iam tūc vixisse sub regula D. Benedicti. Idemq; priuilegium tradit fuisse confirmatum ab Alexandro IIII. Neapoli die 23. Februarij anno 1255.

79 Prima sententia.

i cap. 13. §. 11. pag. 227.

Hanc sententiā tribuit Pennotus k Cardinali Belarmino, etiam citato eius testimonio. Id tamen adeò pugnat cum hac sententia, vt impugnatione non indigeamus, sed nuda relatione, vt obserues quā fide credi possint ea, quæ à Pennoto alleganttur.

80 Tribuitur à Pennoto Belarmino, sed absre.

k lib. 1. cap. 46. nu. 3. pag. 147.

gantur. Docet enim hæc sententia Guillelmitas ab initio sinè certa regula vixisse vsq; ad Gregorium IX. & ab eo tempore, semper sub D. Bebedicti regula militasse. Quam benè autē huic parti faueat, consentiat, & subscribat Belarminus, iudicet Lector. Verba Cardin. Belarmini [a] hęc sunt. *Ordo Eremitarum S. Augustini ab Innocentio IIII. hoc nomen accipit, cùm antea Guillelmitæ dicerentur.* Sanè omninò adhęret Bellarminus huic primę sententię. Bellarminus dicit Guillelmitas ab Innocētio IIII. accepisse denominationem Eremitarum S. Augustini. At prima sententia docet Innocentium IIII. dedisse, aut confirmasse Guillelmitis regulam S. Benedicti. Bellarminus neq; ait, neq; negat Guillelmitas habuisse, vel non habuisse aliquam regulam, vel Augustini, vel Benedicti; sed tantùm ex tunc diuersam denominationem accepisse. At prima sententia tenet Guillelmitas sinè certa regula vixisse vsq; ad Gregorium IX. & ab illo vsq; ad nostra tempora, semper sub regula D. Benedicti, & denominatione Guillelmitarum; videat Lector an hæc possint redigi in concordiam vnius, & eiusdem placiti.

a in chronico ad fin. in libri de scriptorib. Ecclesiasticis sub an. 1241.

81 Tribuitur ab eodem Nauclero.

Addit ibidem Pennotus, huic primæ sententiæ, quatenùs asserit Guillelmitas in suis primordijs sinè certa regula vixisse, fauere Nauclerum, qui eum statum durasse vsq; ad Innocentium III. tradit; non verò vsq; ad Gregorium IX. vt volebat Sampson Haius. *Verba Naucleri hæc sunt generatione 40. Volum. 2. de ordine Guillelmitarum loquentis. Iidem sinè titulo perseuerauerunt, vsq; ad Innocentium III. & Honorium III Qui scilicet ordo sub titulo Eremitorum S. Augustini appellari iussus est, & confirmatus, & idem repetit generatione 41. sub tomo 1215.*

82 Refellitur primò.

Sanè mirari satis non possum virum doctissimum Pennotum id tribuisse Nauclero locis, & verbis citatis. Primò enim Nauclerus tantùm ait (quidquid sit de veritate asserti, de quo modò non agimus, sicut neq; de fide, quam meretur hic author.) Guillelmitas sinè titulo perseuerasse, vsq; ad Innocentium III. nō verò vsq; ad Honorium III. & adhuc, hoc non est dicere, eos vsque tunc sinè regula vixisse. Insto manifestis exemplis. Ordo Canonicorum Regularium S. Augustini non habuit specialem, & determinatum titulum per plures annos à morte Augustini: & tamen etiam eo viuēte obseruauit regulam Augustinianam, similiter, neq; ordo D. Basilij, aut S. Benedicti primis illis temporibus habuit titulos speciales; & tamen etiā tunc, quādo determinatum titulum non habebant, determinatam regulam habebant. Sic, ordo Guillelmitarum potuit, vsq; ad Innocentium III. viuere sinè speciali titulo, quamuis sub regula speciali militaret. Secundò, quia Nauclerus eodem ipso in loco, in quo à Pennoto citatur, oppositum manifestè astruit. ait enim D. Guillelmum doluisse ordinem D. Augustini mirum in modum labefactum, & ferè ad nihilum redactum esse, & exinde intendisse constructioni, & reparationi eiusdem ordinis, & meliorem faciem ordini D. Augustini per Gallias dedisse. Hęc autē non faceret, si sub alia regula, quàm Augustiniana, vel sinè regula suam congregationem instituisset. Tertiò quia verba, quæ tribuuntur Nauclero, Naucleri nōn sunt. Eius verba referemus §. sequenti, vers. *Iacobus Nauclerus*. vt videas, qua fide Pennotus citet authores, dum non tantùm videtur curare quid dicant, quantùm quòd dicant aliquid cōtra ordinem Eremitarum S. Augustini.

Refellitur secundò.

Refellitur tertiò.

83 Secunda sententia.

Secūda sententia est Renati Chopini [b] quem refert Marquez [c] Hic author asserit D. Guillelmum instituisse suam congregationem sub regula D. Benedicti. Quòd autem sit fundamentum Renati, neque Marquez retulit, neq; ego assequor.

b in suo Monastico li. 1. tit. 1. ar. 15. c cap. 13. §. 11. pag. 227.

84 Tertia sententia Pennoti.

Tertia sententia est Gabrielis Pennoti Can. Reg. Illustrissimæ Congregationis Lateranensis, viri Theologi, [d] qui eo sibi fine proposito, vt nobis illudat, insultet, & exprobret, postquam dixerat M. Marquez cap. 13. *Per multos parraphos, etsi multa dicat, nihil probare*; hac sola sacra diffinitione contentus; parùm sollicitus vtrum ordo, siuè congregatio Guillelmitarum instituta fuerit sine regula, vel sub regula B. Benedicti; in hoc vnum, verbis non parùm iniuriosis passim sparsis, intendit, vt persuadeat eum ordinem saltem nō fuisse fundatum sub regula Augustini id autem probat. Primò quia vel D. Guillelmus assumpsit regulam D. Augustini, à se, vel à Sede Apostolica, vel ab aliquo eremita sub D. Augustini regula, & habitu militante. Si à se, vel à Sede Apostolica accepit, iam constat prædictam congregationem non esse propagatam per continuatam successionem ab Augustino; & ad summum excedere non posse annum 1162. Si verò dicatur illum accepisse regulam, & habitum ab aliquo eremita existente sub regula, & habitu D. Augustini, *Rego,*

d lib 1. historiæ Tripartitę cap 146. n. 5. 6 & 7. pag. 148.

Probatur primò.

quisnã ille fuit, & vbi, & in quo Monasterio degebat? Nullus enim historicus, aut doctor probatus de hoc aliquid scribit, licèt de suo cerebro hoc nonnulli Eremitæ confingant. Verba sunt R.D. Pennoti.

85 Probatur secundò. Secundò, si D. Guillelmus accepit habitum à prædicto Eremita, non accepit habitum, quem Eremitæ prætendunt esse habitum D. Augustini. Nam si habitus Eremitarum D. Augustini est ille, quem modò gerunt, patet quòd habitus Eremitarum D. Guillelmi longè diuersus erat. Primò ex Eremitis dicti ordinis, qui cum illo habitu permanserunt, qui nõ erat cuculla nigra, sed tunica alba cum mantello albo, vnde & vocati sunt mantelli albi, id quòd priùs dixerat[a] in hæc verba. *Illi colorem album in vestibus ferebant, vnde & Mantelli albi vulgo nuncupabantur, ex Renato Choppino in suo Monastico lib. 1.* Et ex hoc infert habitum nigrum, quem modo Eremitæ gerunt, & Iambonitæ partim ex propria electione, partim ex præscripto Sedis Apostolicæ nuper assumpserãt, *ante Gregorium IX. in orbe visum non fuisse; atq; adeò esse non potuisse habitum regularem D. P. Augustini, qui nec per somnium quidem talem habitum vnquam vidit.* Secundò, ex Bulla Alexandri IIII. per quam conceditur ipsis Guillelmitis, nõ obstante bulla vnionis, & reductionis omnium eremitarũ, sub habitu, quem nunc ferunt, posse sub regula Benedicti in habitu solito remanere. *Vnde* (ait Pennotus) *qui asserunt B. Guillelmum sub eremita Augustiniano regulam, & habitum accepisse, contra se ipsos loquuntur, negantes quòd affirmare intendunt.*

[a] lib. 1. cap. 25. nu. 5. pag. 72.

86 Probatur tertiò. Tertiò quia si B. Guillelmus regulam, & habitum D. Augustini ab illo eremita, *quem fingunt*, accepisset, quem quis fuerit, vel vbi fuerit ignorant, ordo à D. Guillelmo institutus, non Gulielmitarum, sed D. Augustini ab initio nuncupatus fuisset, contra id, quòd omnes communiter affirmant.

87 Quę dictis addit primò Pennotus. Dictis addit Primò Pennotus[b], ordinẽ Guillelmitarum vsque ad tempora Alexandri IIII. in magna sanctitatis opinione in pretio habitum, & multis domibus, ac viris religione, & pietate insignibus, non solùm in Italia, sed etiam per Gallias, Germaniam, & Hispanias auctum, & multis priuilegijs per Romanos Pontifices decoratum. *Nam, vt verè dicit Marquez cap. 13. §. 14. præcipua loca, quæ modo Eremitæ Augustinenses per Italiam, Germaniam, Gallias, & Hispanias obtinent, huius ordinis eremitarum fuerunt.* Imò etiam, adijcit Pennotus, præcipua priuilegia dicti ordinis, quæ profert Coriolanus in 2. p. sui defensorij cã. 3. ipsi ordini Guillelmitarum primitus concessa fuerunt; in tantùm, vt sit multorum sententia, ordinem Guillelmitarum, illũ esse, quem Romani Pontifices in suis litteris absolutè vocant ordinem D. Augustini; & ab hoc ordine Guillelmitarum ipsum ordinem Augustinensium prima initia sumpsisse. Ita enim sentiunt Card. Bellarminus, Nauclerus, Volaterranus, Vvernerus Carthusianus author fasciculi tẽporum, Sabellicus, Bargas, D. Antoninus, Augustinus Ticinensis; & Iacobus Philippus Bergomensis fatetur illum institutorem ordinis Eremitarum Augustinensiũ communiter putari; *licèt ad hanc communem opinionem labefactandam* (si inquit) *multiplices, sed tamen inutiliter laborent.* Hæc ille ad verbum. Placuit ita referre, vt clariùs videat lector, quàm benè sibi concordet Pennotus, & quàm benè authores coaceruet, non allegatis locis, ne facilè conuinceretur malè citasse. Sed neq; hoc illi proderit, Deo volente.

[b] cap. 46. nu. 6. pag. 148.

Addit secũdò; Quòd licèt Alexander IIII. prædictam congregationem Guillelmitarum ceteris eremitis vniri mandauerit, & de facto vniuerit; tamen illi totis viribus reluctati sunt, & illorum generalis, cum ceteris Prioribus ab eodem Alexandro IIII. licentiam obtinuerunt remanendi in antiquo statu, & habitu sub regula D. Benedicti, vt ex litteris Alexandri IIII. apparet: & ipsi Guillelmitæ sub Generali suo vsq; in hanc diem perseuerant. Ex his infert, quòd etiam si Guillelmitæ ex veris eremitis à S. Augustino institutis descenderent (*quòd tamen fabulosum est, nec ipsi Guillelmitæ iactare audent*) non possent eremitæ ordinis S. Augustini suam antiquitatem ab illis deducere. Primò quia illi non sunt ordini Eremitarum Augustinensium vniti. Secundò, quia etiam si essent vniti, ex tali vnione minimè probaretur; quia illi modò dicunt, quod præter Guillelmitas erat vna congregatio antiqua ordinis D. Augustini nuncupata, & à veris eremitis à D. Augustino institutis propagata, cui cæteræ congregationes D. Guillelmi, Ioannis Boni, & aliæ fuerunt vnitæ; & hac sola ratione suam institutionem referunt in D. Augustinum. 88 Quæ addit secundò. [c]

[c] eodem cap. 46. nu. 7. pag. 149.

Quarta sententia est eorum, qui asserũt B. Guillelmum fuisse religiosum ordinis Eremitarum D. Augustini, & sub eius regula, 89 Quarta sententia.

gula, & habitu instituisse suam congregationem. Huius sententiæ fundamenta adducemus parraphis sequentibus. Vltima sententia est eorum, qui neque aiunt, neq; negant, ed pugnam aspiciũt. Ex his est Benedic. Gonon[a], [a]vbi ait. *Fuit olim grauis controuersia inter Guillelmitas, & Augustinianos. Primi dicebant hunc Beatum eorum fuisse institutorem; alij autem non, sed potiùs eum fuisse ordinis D. Augustini, de qua controuersia meliùs silendũ puto, quàm aliquid loqui.* Hæc Gononus. At fallitur in eo, quod loquitur, nec penetrauit controuersiam inter Guillelmitas, & Augustinianos. Nos enim non negamus, nec negare volumus, imò nec possumus, D. Guillelmum esse institutorem Guillelmitarum, asserimus tamen instituisse illos sub regula D. Augustini, à qua se subduxerũt nonnulli ante vnionẽ, & plures post illã, amplectentes regulam D. Benedicti; hoc autem illi negant, asserentes sine certa regula se fuisse à D. Guillelmo institutos. Ecce controuersia.

Vltima sententia.

a in vitis Patrũ Occidentis editis an. 1625 lib. 3. pag. 186 in notis ad vitam S. Guillelmi.

Status controuersiæ inter Guillelmitas, & Augustinianos.

§. II. *VERA SENTENTIA ostenditur Testimonijs authorum.*

90 Verum enim verò, examinatis, & perpensis omnibus, quç contra monachatum Augustinianum S. Guillelmi adducuntur, multò magis placet mihi, non solùm vt probabilior, sed etiam vt verior, quarta sententia, quæ astruit D. Guillelmũ sub Augustini regula, & habitu professionem emisisse, & postmodum peculiarem ordinem, seu congregationem sub eadem regula, & habitu instituisse, quæ Eremitarum S. Guillelmi appellata est. Hanc veritatem, præcipuè quoad monachatum Augustinianum ipsius Sancti, & suæ congregationis, conabimur ostendere testimonijs authorum, qui illam tradiderunt, licèt nonnulla falsa veris immisceant; & præterea aliquot indicijs, & fundamentis, quæ idem videntur persuadere. Primum præstabimus in hoc parrapho, & secundum in sequenti.

Eligitur quarta sententia.

91 Primus author, à quo hoc assertum affirmari traditur communiter, est Æneas Siluius, qui & Papa Pius II. in Compendio Chronicorum, vir doctissimus, & celebris historicus, qui & conciliabulo Basiliensi interfuit circa annum 1439. Hic ergo expresse asserit D. Guillelmum in desertum successisse, Augustini regulam obseruasse, eiusq; religionem reparasse, & dilatasse, vt de familia Augustinianæ per Augustinum in Africa institutione, & per Guillelmũ in Italia restitutione dicere id possimus, quod de Florentiæ constructione per Romanos, & per Carolum Magnum reparatione dixit Donatus Acciaiolus Florentinus.[b] *Illud loco summa gloria Florentiæ vrbi tribuendum puto; quòd initio eam condidere Romani, conditam deinde, ac Barbarorum furore euersam, Romanorum quoq; clarissimus Imperator restituit; vt non tantùm doloris ex deiecta, quantùm lætitiæ ex restituta patria Florentinis accederet.*

Primò pro eo testimonium circa an. 1440

b in vita Caroli magni, quæ habetur ad finẽ [illegible] de viris illustribus f. 391.

Ex concessione etiam & dispensatione eiusdem Pij II. (vt refert Guillelmus Caualcantinus Florẽtinus[c]) D. Guillelmi festiuitas die 1. Maij celebratur in oppido Castilionis de Piscaia, in quod eiusdem sancti reliquiæ, excepto capite, sunt translatæ; fortassis eodem die 1. Maij; & ideò cõcessum in illo fieri officium de sancto. 92

c in vita S. Guillelmi ca. 35. fol. 78.

Ex quo fonte historiam hanc Pius II. hauserit; an ex aliquo alio primo authore, an ex communi illorum populorum traditione, & antiquis picturis homo Senensis acceperit; neq; ipse explicat, neq; ego facilè dixerim; quia in neutram partem inuenio vestigium firmum negandi, aut affirmandi. Credibiliùs tamen est virum doctissimum saltem ex cõmuni populorum traditione, & vetustis imaginibus locutum; neq; enim ab aliquo, quem viderim, alius author Ænea Siluio antiquior allegatur. 94

Ambrosius Coriolanus[d] enumerans sanctos ordinis Eremitarum Augustiniensium, sic ait. *Tertius fuit S. Guillelmus Gallicus, qui etiã cathalogo adscriptus est sanctorum.* & infra. *Tunc dicebantur fratres nostri, fratres S. Guillelmi, subintellecto, ordinis S. Augustini.* & in oratione de S. Augustino, habita coràm Paulo II. inter ordines sub regula S. Augustini institutos enumerat ordinem S. Guillelmi. Philippus Bergomẽsis Augustinianus, in idem consensit.[e]

Secundum. An 1481.

d in chronico ordinis S. Augustini impresso anno 1481.

Tertium. An 1486.

e in supplemento chronicorum edito anno 1486. lib. 9. fol. 175. anno 398. & lib. 12. fol. 226 anno 1157.

Martyro. Roma editum anno 1487. & aliud editum an. 1522. sic habent sub die 10. Februarij. *Natale S. Guillelmi Confessoris, ordinis Eremitarum S. Augustini.* Verum est, quod primum est correctũ per B. Fr. Bartholomæum de Palazolo, & secundum per M. Bollinũ de Padua Augustinianum. 95

Quartum. An. 1493.

96 Quintum. An. 1487.

Arthmanus Schedel Nurembergensis, natione Theuthonicus (qui teste Trithemio[f] viuebat anno 1494. & condiderat opus grãde, & insigne de historijs temporum.[g]) vbi sub hoc titulo, *Ordo Eremitarum S. Augustini*, Sequitur ferè ad Ver-

f de scriptoribus Ecclesiasticis fol. 175.

g in suo Chronico impresso Nurembergæ per Antoniũ Koberger an. 1493 in sexta ætate mundi, fol. 203. pag. 2

bum Æneam Siluium; sic ait. *Guillelmum Eremitam ordinis Eremitarum, virum vtique sanctissimum, olim Aquitaniæ ducem, & Pictauiensem Comitem anno 1157. in Gallijs virtutibus & miraculis clarum fuisse constat. Quia primæuo iuuentutis suæ anno à B. Bernardo Abbate sufficienter edoctus, dum cunctis celsior haberetur, mortem præ oculis sibi constituere voluit; timensq; ne aliquando morte subitanea raperetur, spretis sæculi pōpis; in vastam Eremum secessit, & ibidē sub D. P. August. reg. perfectus Xp̄i seruus esse capit; factusq; religiosus, quantò altior in honore fuit, tātò se humilius subdidit; & sicut antea loricatus hostes, & barbaros propulsare consueuit, ita in Deum conuersus, loricam super nudum induens, crebris orationibus, vigilijs, & ieiunijs suum corpus affligere voluit. Hanc ob rem multi, non modo sæculares, verùm & eiusdem ordinis fratres, atque alij priuati ad eum confluebant, & tamquam bonum patrem, ordinisq; instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabant. Is cùm Cistercensium ordinem in Gallijs modico tempore auctum, & maximo in pretio habitum, suumq; Eremitarum ordinem adeò in omnibus labefactatum, dirutumque, atq; vastatum, vt nulla quasi religionis facies in eo videretur; collabentia namque videbat monasteria, collapsa oratoria, desertos hortulos; & laborantem sinè charitate, & inopia offendit, vt nullum fermè religionis indicium in eo videbatur; ordinis sui vir sanctus calamitate permotus, animum ad instaurandum adiecit, vt breui conualescens, ex multitudine religiosorum, & monasteriorum meliorē faciem ordo D. Augustini in Gallijs præ se tulerit. Hanc ob rem ordinis cōditorem appellarunt. Guillelmitæ vulgò appellabantur. Hic itaq; concessione Anastasij Pontificis, ac Hadriani eius successoris, relicta Eremo ciuitates primum ex Eremitis incolere capit, & primum monasterium apud Parisijs sub mendicationis titulo extruxit. Huius autem præcipuus* (scilicet, discipulus) *Albertus Gallus fuit, qui sua doctrina & vita sanctitate ordinem postmodum auxit. Hic siquidem Guillelmitarum titulus in Gallijs vsq; ad Innocentij IIII. Pontificis tempora perseuerauit. Verùm eo mandante, posthabita eius denominatione, & omnibus D. Augustini Eremitis ad ciuitates vbique accersitis, Innocentius, & successores omnes sub vno titulo Eremitarum S. Augustini appellari voluit, atq; præcepit.*

97 Sextum. An. 1494. Author appendicis ad Petrum de Natalibus, episcopum Aquilanū, siuè Equilinum, editæ anno 1494.[a] sic ait. *Tandem multos perpessus labores, in agrum Tuscum & Pisanum deueniens, in insula quæ dicitur Liualla, commoratus est; vbi familiariter coniunctus quibusdam Eremitarū Augustini, eorum mores edoctus, nigro habitu sumpto, & pellicea zona, locellis eorum per totam Ethruriam deuotè visitatis, Centumcellis applicuit, vbi P. Augustinus librum de Trinitate peregit. Quibus locis summa cum iocunditate perlustratis, Romam, & inde Ariminū ad S. Mariam de Platano eiusdem ordinis locellum peruenit. A quo fratres, qui priùs Eremitarum S. Augustini appellabantur, cognita ipsius maxima sanctitate, Guillelmitarū denominationem sumpserunt. Quæ denominatio ad Saxones, prouinciam Rheni, regnum Boemiæ, & in prouincias ab eo dudū instructas promulgata est.*

[a] In Cathalogo sanctorum in vita S. Guillelmi cap. 2.

98 Septimum. An. 1500. Iacobus Naucierus, præpositus Tubingensis, qui (teste Card. Bellarmino[b] scripsit ingēs chronicum rerum ab initio mundi vsq; ad annum 1500. & impressum est (vt vidimus) Tubingæ anno 1516. Hic ergo[c] sic habet. *Ordo Guillelmitarum à S. Guillelmo Eremita, olim Duce Aquilegiensi*, debet dicere, *Aquitaniensi, nomen & originem traxit. Eius discipulus fuit S. Albertus Eremita.*[d] *Ordo quoque Eremitarum à quodam Guillelmo Eremita, viro sancto, & Aquitaniæ duce, ac Comite Pictauiense nuper anno Domini 1157. licèt institutus, sub Innocentio tamen, & Honorio sub titulo fratrum Eremitarum S. Augustini & appellari, & nominari iussus est, & confirmatus. Nam prædictus Guillelmus à B. Bernardo sufficienter edoctus, ordinis sui calamitatem, religionisque feruorem penè extinctum considerans, animum ad instaurandum eum adiecit; in breuique conualescens ex multitudine religiosorum, & monasteriorum, meliorem faciem ordini D. Augustini per Gallias dedit. Quare hunc ordinis conditorem appellant, ac Guillelmitæ vulgò per Gallias nominantur. Itaq; concessione Anastasij Pontificis ac Adriani eius successoris relicta Eremo tunc ciuitates primùm incolere capit, ac primùm Parisijs monasterium sub mendicationis titulo extruxit. Deinde Albertus Gallus doctrina, & vita sanctitate mirabiliter ordinem adaugens, plurimùm ordini laudis, & religionis contulit. Verùm cùm Guillelmitarum titulus in Gallijs, vsque ad Innocentij tempora perdurasset, mandante eo posthabita eius denominatione, & omnibus S. Augustini eremitis ad ciuitates vbique accersitis, Innocentius & eius successores omnes sub vno titulo Eremitarum, vt dictum est, appellari voluit, & præcepit.*

[b] lib. de scriptoribus Ecclesiasticis pag 423.
[c] volumine 2. generat. 40. fol. 205 pag 2.
[d] Et generat. 41. fol 213 sub anno 1215.

99 Octauum & nonū decimum. Circ. an. 1503 & 1504. Raphael Volaterranus[e] quam (sæpè Posseuino)[f] dicauit Iulio II. atq; adeò non edidit ante annum 1503.[g] licèt sic habeat de nobis. *Hi ab initio, vt ait Ioannes Andreas, ex pluribus ordinibus, ac Eremitis simul in vnum coacte[illegible]*

[e] lib. 21. suæ Apologiæ.
[f] tom. 2. Apparatus sacri pag 314.
[g] fol 142. pag. 2. capite De Eremitarum ordinis vitis.

a Tomo 2. de dendo cęlibatu tit. de Monasticorũ ordinũ primordiis. b lib. 1. Ordinis Canonici cap. 3. fol. 18. c tomo 2. apparatus sacri pag. 329.

castis fidelis Augusti ini ordine, &c. nihilominus inter sanctos religionis eremitarum S. Augustini enumerat S. Guillelmum. Volaterrani placitum secutum fuisse nescio, quem Robertum episcopum Arboricensem a docet Ioãnes Trullus, Can. Regul. b scripsit autem Robertus illud opus annó 1545. vt tradit Possevinus. c

100 X. circa annũ 1504. d in Martyrologio.

Maurolic. etiam circa annũ, vt existimo, 1504. d sic habet die 10. Februarij. *Natale S. Guillelmi Confessoris, Ordinis Eremitarũ S. Augustini antea Ducis Aquitaniæ, & Comitis Pictauiensium à B. Bernardo instructi.*

101 XI. an. 1504. e in responsione ad numerum 4. §. 5. f Ænead. 7. li. 9. fol. 136. p. 3.

Antonius Sabellicus, orator, & Poeta omnium suæ tempestatis celeberrimus, tomo 2. Æneadum, impresso Parisijs in ædibus Ascensianis anno 1528. ab ipso tamen Sabellico in lucem edito anno 1504. (vt infra demonstrabimus e) dum sanctos eremiticæ Augustinianæ religionis enumerat, f sic ait. *Sanctorum Cathalogo adscribuntur D. Augustinus, Nicolaus Tolentinas, Simplicianus, & Guillelmus Britannicus* (at legendum est, *Aquitanicus.*)

102 XII. an. 1516 g in libro quẽ prænotauit vigintì sæculorum Leoni X. factum.

Ægidius Viterbiensis Augustinianus antequam esset Cardinalis, atq; adeò ante annum 1518. sic ait sub anno 1198. *Hoc tempore Ioannes Bonus Mantuanus, qui in Flaminia Cesenæ Deo ita vixit, vt sui sæculi gloria dicretur, ascitis D. Augustini eremitis; erat enim olim Guillelmus in Gallia, ita ipse ordinem numero fratrum, & monasteriorum adauxit in Italia.*

103 XIII. an. 1549. h In compendio rerum ordinis Augustiniani. i fol. 55. in indice sanctorum Canonizatorum ordinis nostri.

Hieronymus Seripandus, Augustinianus, Cardinalis, h (siue ipse ediderit, siuè alius eius iussu, vt traditur) quod simul cum ordinario, & constitutionibus prelo dedit anno 1549. sic ait, i *Guillelmus Gallus.* & in ordinario, in Calendario Mensis Februarij, die 10. sic habetur. *Guillelmi Confessoris ordinis nostri, duplex minus.* Alexãder de Peregrinis, Iulij III. Capellanus in suo Martyrologio edito an. 1553. quod habetur Romę in Bibliotheca vallicellana, sic habet die 10. Februarij. *Natale S. Guillelmi confessoris ordinis Eremitarum S. Augustini.*

104 XIV. ante an. 1553.

105 XV. ante an. 1568. k in chronico ad an. 1160.

Onuphrius Panuinius Veronensis, Augustinianus, celebris historicus, ante annum 1568. in quo immaturè obijt sic ait. *Ordo fratrum Eremitarum S. Guillelmi sub regula Augustini à Guillelmo Aquitaniæ Duce factus.*

106 XVI. anno 1578. l in recapitatione Martyrologij Romani cap. 9.

Ioannes Molanus, quem Cardin. Baronius summis laudibus effert, m teste Possevino n die 10. Februarij, numero 3. sic habet. *In stabulo Rhodiæ, natale S. Guillelmi Confessoris, ordinis Eremitarum S. Augustini.*

m in additionibus ad Martyrologium Usuardi editis anno 1568. n tomo 1. apparatus sacri pag. 915.

107 XVII. anno 1569. o lib. 1. de origine religion. cap. 22. fol. 43.

Paulus Morigia, Mediolanensis, ordinis Iesuatorum o sic ait. *Verùm, vt sciatis quis fuerit hic Guillelmus, de quo vobis loquor, dico hunc fuisse Ducem Aquitaniæ, qui à iuuentute sua à contemplatiuo Bernardo instructus in via Dei timoris, & in eius Sanctis mandatis, quo idie horã mortis ante oculos habens, timensq; morte improuisa mori, dimisso Ducatu, & omni mundi pompa, in eremum secessit, ad locum incultum, & solitarium, & suscepto habitu Eremitarum S. Augustini vitam ducebat ferè Angelicam;* & inde prosequitur historiã Guillelmi ferè eisdem verbis, quibus Arthmanus Schedel supra adductus. subdit Morigia floruisse Guillelmum apud Deum, & homines circa annum domini 1557. edidit autem ipse hoc suum opus primum anno 1569.

108 XVIII. a. 1571 p generat. 41. fol. 213. anno 1215.

Ioannes Trullus, Hispanus, Prior S. Christinę in Ecclesia Cesaraugustana, tũc Regulari Illustrissimi, & antiquissimi ordinis Can. Reg. S. Augustini lib. 1. Ordinis Canonici cap. 3. quem publici iuris fecit anno 1571. vbi repetit, & probat, vt videtur verba Naucleri p supra à nobis adducta suo loco.

109 XIX. an. 1573. q in hist. pontificali edita anno 1573 li. 5. cap. 24 fol. 305. pag. 1. r cap 33. fol. 332. pag. 2. sub Innocent. III

Gundisaluus de illescas q de Anastasio IIII. loquens sic ait. *Concessit S. Eremita Guillelmo Pictauiensi, quod posset ædificare monasteria sui ordinis S. Augustini intra populos. Eo enim vsque, omnes in eremo viuebant, vt magis in particulari dicetur in vita Inocentij III.* & infra, r sic inquit. *Tertius ordo, qui in hac occasione redactus est ad perfectionem, in qua hodie est, fuit ordo Fratrum, quos vocamus Eremitas S. Augustini. Eius origo fuit multò antiquior. Etenim de glorioso P. Augustino compertũ est, quod in eremo vixit antequam esset episcopus Hipponensis; & quòd inde ad episcopatũ assumptus est, relinquens suũ habitũ, & regulam eremitis suis sodalibus. Qui durauit in ea forma, in qua S. Augustinus illũ reliquit (viuentibus viris habitus illius in desertis, & locis eremis) quo vsq; Guillelmus Comes Pictauiæ circiter annos Domini 1157. tempore D. Bernardi, & ex eiusdem consilio conuersus est; & mũdũ relinquens suscepit habitũ eremitarũ; & ipsi ex concessione Pontificũ Anastasij IV. & Adriani IV. ad vrbes vitam reduxerũt. Primũ monasteriũ, quod pro illis extructũ est, fuit Parisiense; & nũc noster Pontifex (mutato eorũ nomine; vocabãtur enim Guillelmitæ.) voluit vt appellarentur Augustinenses, seù Augustiniani.* Hęc illescas.

110 XX. an. 1580. s tomo 1. floris sanctorum impresso Pla.

Ioannes Basilius Sanctorus, s sic habet *Considerans postea in Gallia florere ordinem Cistercensium, & eremitarũ S. Augustini, ad illos accessit, multumq; eis fauit. Et cũ alios plures labores*

uiobriga, vulgo Bilbao anno 1583. fol. 132. pag. 2.

labores (ait infra) *passus esset, ad Pisarũ partes profectus est, incæpitq; vitã solitariã agere in insula, quæ appellatur Liuallia; ibiq; consuẽtus aliquibus fratribus ord. gloriosi S. August. ab illis fuit instructus, eorumque habitum suscepit, & inuisit monasteria sui ordinis, quæ erãt in Tuscia.* Exinde prosequitur Sanctorus historiam S. Guillelmi eisdẽ ferè verbis, quibus eam enarrat author appendicis ad Petrum de Natalibus, cuius verba supra retulimus.

111 B. P. Ildefonsus de Orozco, incomparabilis sanctitatis vir, de cuius canonizatione coram Sede Apostolica agitur; Caroli V. & Philippi II. Ecclesiastes, Augustinianus, a recenset D. Guillelmum inter eremitas Augustinianos, refertq; ab illo reformatum fuisse ordinem D. Augustini. & pro hac parte illum allegat P. Petrus de Ribadeneira, è Societate Iesu b obijt autem vir Sanctus Matriti, in Collegio D. Mariæ Aragoniæ, die 19. Septembris anno 1591. ibique summa populi deuotione colitur, in loco eminẽtiori collocatus authoritate, & decreto Serenissimi Ferdinandi Austriaci, Cardinalis Toletani, Infantis Hispaniarum.

XXI. circa an. 1580.
a in chronico ordinis S. Augustini.
b tomo 2. floris sanctorum pag. 128.
Quando mortuus, & vbi collocatus sit B. P. Ildefõsus de Orozco.

112 Gilbertus Genebrardus, ex Illustrissima Familia D. Benedicti, Archiepiscopus Aquensis, c sic de D. Guillelmo, & ordine Guillelmitatum loquitur. *Qui eam familiam condidit, vt sectarentur collectam ex D. Augustini operibus regulam.*

XXII. a. 1580
c lib. 4. Cronographiæ editæ ann. 1580. sub anno 1171.

113 Illustrissimus Card. Baronius quamuis postea in Annalibus tomo 12. anno 1136. vel palinodiam recantauerit, vel saltem dubius, & anceps in quæstionem vocauerit, vtrũ Guillelmus Dux Aquitaniæ, qui in schismate fauit Anacleto II. & à D. Bernardo reductus fuit ad vnitatem Ecclesię, fuerit Augustinianus eremita, imo & religiosus in Martyrologio Romano, quod in lucem edidit anno 1585. d sic habet. *Quo in loco* (nempe, in stabulo Rhodis, quod hodie dicitur Malauallis, posita in agro Senensi) *extat vetus memoria eiusdem Sancti, nimirum Ecclesia, & monasterium, ibiq; venerabile sepulcrum eiusdẽ habetur, vbi sacrum corpus eius conditũ fuit, licèt pars eius translata fuerit Castelionem, quod à prædicto loco tribus milliaribus distat; ibiq; condita in Ecclesia S. Ioannis Baptistæ. Hæc accepimus fida relatione, atq; certa attestatione religiosorum fratrum Augustinianorum, qui prædicto monasterio in stabulo Rhodis posito præsunt, eadem nobis suggerente optimo, & erudito viro Reu. D. F. Augustino Fiuizanio Apostolicæ Sedis sacrista.* Addit deniq; migrasse Guillelmum ex hac vita anno 1156.

XXIII. a. 1585
d pag. 76. in notis ad diem 10. Februarij.

Franciscus Modius e sic ait. *Guillelmitarum ordo, pertinens alioqui ab Eremitas Augustinianos, &c.* sic cecinit de Guillelmitis.

Siue VVilhelmitas Burgundo à Principe dicas,
Cuius mens in nos, dextraq; magna fuit.
Siuè Augustini dederis de nomine nomen,
Conueniens nobis illud, & illud erit.
Augustinus enim nostri, vt fuit ordinis author,
Munere sic dicti cremimus vsq; Decus.
Quin nec parua Bonus dedit incremẽta Ioannes,
Sicq; sumus dono, quod sumus omne trium. 114

XXIV a. 1585
e in lib. de origine cunctorũ ordinis Ecclesiastici edito Francofurti an. 1585.
f & in alio libello de habitib. omnium religionũ, eodem anno, & ibidem edito.

115 Constantius Laudensis, Augustinianus in vita S. Ioãnis Boni impressa an. 1590. g eidem veritati subscribit; sicut & Ioãnes de Pineda Franciscanus, h Stephanus de Caribai, Regius chronographus, i Didacus Coria Maldonado Carmelita, k qui omnes circa annum 1590. vel enumerant Guillelmum inter Sanctos ordinis S. Augustini, vel vltra etiam illum eiusdem reformatorem, & restauratorẽ assignant.

XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII. an. 1590.
g lib. 1. cap. 2. pag. 5.
h lib. 21 Monarch. Eccle. c. 22. §. 8.
i In illustrationib. genealogicis Regũ Hispaniæ p. 2. fol. 153. & 297
k in elucidatione ordinis Carmelitici lib. 2. c. 9. f. 107. p. 2.

Carolus de Tapia in tractatu de Religiosis rebus, super Authentica, *Cum Ecclesiæ* l edito anno 1594. omninò concordat cum Schedelio, Nauclero, & similibus supra citatis.

116 Emanuel Rodriquez, Franciscanus tomo 1. quæst. Reg. edito anno 1598. m sic habet. m *Vnde traxit originẽ ordo Eremitarum S. Augustini? Respondeo, dicendo quod ordo Eremitarum S. Augustini initium habuit ab ipsomet hæreticorum malleo Augustino; & postea, Africanis ruinis a VVandalis factis, à quodam sanctissimo Guillelmo Guasconia Duce, facto huius ordinis eremita, in Gallia fuit reparatus anno Domini circiter 1157. vnde fratres Guillelmitæ multo tempore fuerunt vocati; ac postmodum per quemdam Ioannem Bonum in tota Italia, ac præcipuè in Lõbardia fuit reformatus; & ab Alexandro IIII. summo Pontifice, sub vno nomine, eodemq; habitu à S. Augustino eremitano instituto, & regula coadunatus, sicut huc vsque iam perseuerat, &c.*

XXIX. a. 1594
l c 17 p. 196.
117
XXX. a. 1598.
m q. 1. ar. 40.

118 Ioannes Azorius, Iesuita, tomo 1. institutionum Moralium edito anno 1600. (vt Possiuinus n tradit o sic ait. *Guillelmi Sanè Aquitaniæ olim Ducis, & Pictauiensium Comitis ad eremiticam vitam conuersi opera, & imitatione, trans Alpes, in Germania, Gallia, Illirico, & Hispania aliquot eremitarum domicilia constituta fuisse perlubentur. vnde & Guilelmitæ appellari cæperunt. Et in Italia cuiusdem Ioannis (vt diximus) cognomento boni eremitæ studio, pietate sunt etiam extructa, & fundata cænobia.* Hęc Azorius loquens de Augustiniana religione. At nescias an propriam vel alienam sententiam referat; potiùsque

XXXI. a. 1600.
n tomo 1. apparatus sacri pag. 819.
o lib. 12. c. 23. q. 5. col. 1579. alias pag. 870.

videtur

videtur aliorũ opinionem referre quàm ibi aliquid firmum ex proprio marte decernere.

119 XXXII. anno 1602.

Bernardus Britus, Lusitanus, Cisterciensis,[a] se in omnibus, aut ferè in omnibus conformat sententiæ Schedelij, & Naucleri.

[a] lib. 4. chron. Cistercię. c. 31 & in chrõ. Lusitanię edito anno 1602. lib. 2. c. 17. f. 88. p. 2.

120 XXXIII. circ. an. 1601.

Guillelmus Caualcantinus, Florentinus [b] refert S. Guillelmum suscepisse habitum ordinis Eremitarum S. Augustini in Sylua Liuallia, quę hodie dicitur Lupus Cauus, in Diæcesi Lucensi; & vt diximus[c] anno 1381. adhuc prædictum eremitorium Ecclesiæ S. Mariæ de Lupocauo erat ordinis fratrum S. Augustini. Addit vltra Caualcantinus [d] D. Guillelmũ construxisse eremitorium in stabulo Rhodis, quod hodie dicitur Vallismala, tribus milliaribus distans à Castillione de Piscaia, anno 1155. & ibidem mortuum fuisse die Dominica, 10. Februarij anno 1157. Canonizatũq; fuisse ab Innocentio III. vnde, & Sampson Haius[e] refert Innocentium III. concessisse, vt de S. Guillelmo diuinũ recitaretur officium, vt refert Marquez[f]

[b] in vita Sancti Guillelmi edita circa annum. 1601. ca. 23 fol. 50.
[c] difficul. præcedenti.
[d] cap. 29. f. 64.
[e] lib. de veritate vitæ, & ord. S. Guillelmi.
[f] cap. 14. §. 9. pag. 172.

121 XXXIV. an. 1604.

Valerius Ximenez de Embum, Carmelita, Lector Theologus Cõuentus Cæsaraugustani, [g] sic ait. *Sub regula, quam Augustinus illis* (loquitur de Eremitis Augustinianis) *reliquit, vixerunt vsq; ad annum 1157. vel vt alij aiunt, 1154. in quo resuscitatus à Deo Guillelmus Dux Aquitanię vale dixit mundo, & suscepit habitum ordinis S. Augustini; quam cùm eam aliquantulum inclinatam videret ab antiquo rigore, ad pristinum statum reduxit; & ex benedictione Anastasij anno 1158. monasterium Parisijs ædificauit, quod primum hæc religio intra vrbes habuit. Tunc vocati sunt Guillelmitæ. At Innocentius III. eis præcepit vt gloriosum, & antiquum titulum Augustinianorum retinerent.*

[g] in stimulo deuotionis ad antiquum ordinum Dominæ nostræ de Carmelo impresso an. 1604 par. 1. cap. 1 §. 1. fol. 11.

122 XXXV. anno 1604.

Antonius Iepes Benedictinus, magni nominis historicus[h], inter congregationes Augustinianas ordini Eremitarum S. Augustini vnitas ab Alexandro IV. anno 1256. enumerat ordinẽ Guillelmitarum [i]. disputãs vtrum Guillelmus fuerit Augustinianus, sic ait. *Mihi valde satisfaciunt rationes P. M. Marquez; & antequam modò eas vidissem, vt multùm probabile habui S. Guillelmum fuisse fratrem Augustinianum; & à principio congregationem Guillelmitarum similiter obseruasse regulam S. Augustini. Hoc adeò persuasum est in ore, & calamo plurium authorum, vt cùm ipsum ordinem S. Augustini, è suo gradu deijcere intendunt, eiq; antiquitatem debitam non tribuere, eius religiosos vocent Guillelmitas. Aequum autem non est, vt ad id, quod obest, eam efficiant ordinem S. Augustini; & ad id, quod cedit in eius authoritatem, & commodum, velint hanc filiationem auferre ab illa sancta regula.* Addit tamen sapientissimus P. Magister in fine, se ex toto non proferre sententiam, donec videat Sampsonem Haium.

[h] tom. 1. historiæ S. Benedicti impresso anno 1604. in aduertẽtijs ad lectorẽ fol. 2. pag. 1.
[i] & tomo 7. centuria 7. anno 1135. cap 3 fol. 265. pag. 2

Ioannes Baptista Caualcantinus Florentinus [m] refert corpus B. Ghesij, excepto capite, quod ad infirmos deuotionis ergò portatur, iacere in arca fixa ad parietem lateris principalis Ecclesiæ Eremitarum S. Augustini conuentus Lucensis, vbi ab antiquo tẽpore idem beatus vir depictus est cum habitu Augustiniano; translatumque eò fuisse sacrũ corpus circa annum 1250. ab Ecclesia S. Columbani extra muros Lucenses. Sunt autem, vt testatur, in arca prædicta versus sequentes inscripti. 123 XXXVI. ann. 1605.

[m] in vita B. Ghesij de San Miniato prælo mãdata an. 1605. fol. 101.

Hoc Eremitarum tumulo pie condite Ghesi
San Miniatensis, Christoque beate fidelis,
Protege prece tua Lucanos, ac patriotas.

Credit autem idem author B. Ghesium fuisse coætaneum S. Guillelmo, & vnum ex primis eremitis S. Augustini sub institutionibus B. Guillelmi. Parcat nobis Lector in hac parte. Dum de B. Ghesio agimus, & illum inter Augustinianos congregationis S. Guillelmi collocari audimus, non possumus omittere, quòd Gregorius Lombardelli de Sena, Dominicanus in cathalogo Sanctorum Ethruriæ, in S. Galgani vita [n] ex eius vita, & ex vitis Sãctorum Ethruriæ per Gregorium Lombardelli dominicanum, & per Siluanum Razzi Camaldulensem editis collegit, & Pisis reimpressit Angelus Carazano de Tortona anno. 1614. [o] refert Sanctum Galganum Eremitam accepisse habitum à Sancto Guilielmo in stabulo Rhodis, obijsseq; anno 1181. tertio nonas Decembris, quo die in Martyrologio Romano eius memoria consecrata est: Adscriptumq; fuisse numero sanctorum ab Alexandro Papa III. At Card. Baronius [p] sic ait. *Cùm reperiatur Alexander Papa decessisse ex hac vita ante S. Galganum, nimirum eodem anno domini 1181. 6. Cal. Septembris, & ille 3. Nonas Decembris, fatendum videtur, vel ante id tempus Galganum diem obijsse, vel ab alio Romano Pontifice inter sanctos relatum esse.* Fortassis tamen dici posset obijsse Galganum, & Alexandrum anno 1181. illum tamen ab incarnatione, & hunc à Natiuitate. Quo admisso, obijt Galganus ferè nouem mensibus ante Alexandrum; vel

[n] c. 43. pag. 95
[o] cap. 11. fol. 127.
[p] in Martyrologio Romano pag. 506.

dicen-

a in vita S. Galgani, Senis edita an. 1577. c. 50 pag. 111.

dicendum cum Lombardello [a] Alexandrum secundum aliquos vixisse vsq; ad 1182. & secundùm alios vsque ad 1184. Addamus & nos; neq; potuit S. Galganus à B. Guillelmo habitum suscipere, vt constat Primò ex vita per Theobaldum scripta. Secundò ex computatione annorum mortis Guillelmi, & Natiuitatis Galgani. Quare si ordinem Guillelmitarum professus est, ab alio habitum acceperit necesse est. Addit Angelus ex Gregorio [b] caput S. Galgani fuisse translatum in monasterium Senense S. Mariæ Angelorum, communiter dictum, Santucium, Monialium ordinis Eremitarum S. Augustini; esseq; ex omni parte integrũ & pulchrum.

b cap. vlt. fol. 134. circa annum. 1520.

124 XXXVII. an. 1607.

c in lib. de stato & origine ordinis S. Frãcisci, impresso an. 1605. quęst. 5. prohęmiali.

Ioãnes Roussérius, Andegauensis, Minorita, [c] sic inquit. *Ordo Eremitarum S. Augustini incepit anno 1157. à Guillelmo Aquitaniæ Duce, viro sanctissimo, qui spretis sæculi pompis in vastam Eremum secessit, & ibidem sub Diui P. Augustini regula perfectus Christi seruus esse cæpit.* Subditq; ferè omnia, quæ de Guillelmo habet Æneas Siluius, eius etiam citato testimonio.

125 XXXVIII. a. 1609.

d in compendio priuilegiorũ Mendicantiũ, edito circa ann. 1609. in additionibus ad principium pag. 10.

Hieronymus Sorbo, Capucinus, [d] eisdem o nninò verbis, quæ ex Emanuele Rodr quez supra retulimus, affirmat B. Guillelmum fuisse Augustinianum, & sub Augustini regula suam congregationem instituisse.

126 XXXIX. an. 1610.

e in descriptione Louanij pag. 61.

Ioannes Baptista Gramaie, de antiquitatibus Brauantiæ, editis Bruxellis an. 1610. [e] agens de ordine Eremitarum Augustinianorum, sic addit. *Nunquam defuerunt, qui antiquo decori ordinem restituerint. ita Albertinus Veronensis cum socijs in Anglia; S. Guillelmus in Gallijs & Germania; Ioannes Bonus & sequaces in Italia &c.*

127 XL. Circa an. 1612.

f in antiquitatibus Parisienfib[s], editis circa ann. 1612. fol. 895.

g. sequenti.

Iacobus Breul, Gallus, Benedictinus, [f] ex priuilegio quodã Innocentij IIII. quod referemus [g] sibi persuadet ordinem Guillelmitarũ sub Augustini regula egisse militiam religiosam.

128 XLI. an. 1613.

g. sequenti.

h in Mari oceano omniũ religionum, impresso ann. 1613. pag. 272 & 273.

Siluester Maurolicus, Abbas Roccæ Amatoris in Sicilia, ordinis Cistercienfis, [h] agens de nostro Guillelmo, sic ait. *Secessit in Eremum, viuens sub instituto S. P. Augustini.* Malè tamen addit, sicut & quidam alij, inde habuisse sua initia ordinem Eremitarum S. Augustini.

129 XLII. a. 1614.

i tomo. 3. Floris sanctorum typis dato anno 1614. fol. 320. pag. 1.

Alfonsus de Villegas [i] in vita S. Guillelmi, hæc tradit. *Patres Augustiniani pro suo habeant hunc Sanctum virum, illumq; appellant Guillermum; quod ei nomen tribuit martyrologium Romanum, quod eius meminit. Hoc ipsum approbant Papa Pius II. dictus Æneas Siluius in suo chronico; Antonius Sabellicus Aenead. 7. lib. 9. Raphael Volaterran[us] in sua Anthropologia lib. 21. Nauclerus; Cornelius Graphæus* (nõ noui hunc authorem) Scio tamẽ eum cecinisse carmine Guillelmi vitã, vt refert Baronius [k] *Petrus Galesinus* (hunc nõ vidi) *& alij authores. & satis est ad credẽdũ, quod ita sit. &c. & hoc quadrat ijs, quæ ab authoribus allegatis affirmatur; Scilicet, quòd cùm sacer ordo S. August. præ sua antiquitate nimiũ deflexisset vir sanctus Guillelmus illum professus fuerat vt de peccatis ageret pænitentiam; & præcipuè de rebellione, qua nutrito schismate, in summũ Pontificem rebellauit; & videns ordinem Cisterciensem, qui eo tempore recens erat, ministerioq; D. Bernardi mirabiliter augebatur; procurauit, vt antiquus D. Augustini reformaretur &c.*

k in Martyrologio notis ad diem 10. Februarij.

Aubertus Miræus Flander, [l] sic habet enumerãs religiones sub Augustini regula militantes. *Ordo Guillelmitarum authore S. Guillelmo Duce Aquitaniæ. Alij tamen dicunt hos Guillelmitas militare sub regula S. Benedicti. vtrumq; verum; sed pro diuerso tempore, & pro diuersis congregationibus, vt constabit ex dicendis.* 130

XLIII. a. 1614

l in originib[s] Canonicorũ Regularium S. Augustini editis an. 1614 cap. 4. pag. 17.

Iacobus Gordonus, Scot[us], Iesuita, [m] sub anno 1157. sic effatur. *Initium accepit ordo Eremitarum iuxta regulam S. Augustini per Guillelmum Aquitaniæ Ducem, & Bernardi discipulum. Naucler. Onuph. Notant illi quidem an. 1160. sed vix eo vsq; superstes fuit hic Guillelmus, de quo dixi ad annum 1137.* 131

XLIIII. an. 1614.

m tomo 2. operis Cronologici inpressi Coloniæ anno 1614.

Iacobus Gualter[us] Iesuita, [n] de S. Guillelmo, & eius ordine, circa annum 1154. sic habet. *Qui illum sub regula ex S. Augustino collecta formarat.* 132

XLV. a. 1616.

n in Cronographia edita anno 1616.

Petrus Caluo, Dominicanus Regius in Lusitania prædicator [o] expresè cõnumerat S. Guillelmũ inter nostri ordinis Eremitas. Edidit autem hoc opus circa annum 1624. 133

XLVI. a. 1624

o in lib. de defensione religionum pag. 317.

Lucas Castellini, Dominicanus, nunc Episcopus, [p] sic inquit. *S. Guillelmus, huius nominis 5. Dux Aquitaniæ, Comes Pictauij, Guillelmi IIII. & Ioannæ Comitissæ Tolosæ filius, per Innocentium III. Ordinis Eremitarum S. Augustini, vt fertur.* Idem sensit Ludouicus Iacobillus, [q] vbi de S. Guillelmo, & ordine Eremitano S. Augustini, sic habet. *Qui fuit altera columna ordinis Eremitarum.* 134

XLVII. an. 1628.

p in tractatu de Canonizatione sanctorum edito an. 1628. in indice sanctorum Canonizatorũ pag. 437.

q in vitis sanctorũ, & Beatorum Fulginatensiũ pag. 275.

Quadraginta septẽ, vel octo authores, quos ad manum habere contigit, enumeraui[mus] pro monachatu Augustiniano S. Guillelmi, institutioneq; Guillelmitarum sub Augustini regula; & ex ijs plures antiques, & graues, & in historia versatiss. Theutonicos, Italos, Hispanos, Gallos, 135

Sicu-

Siculos, Flādros, Lusitanos, & Scotos; alios sæculares, vel Clericos; & alios Canonicos regulares, Benedictinos, Cistercienses, Dominicanos, Franciscanos, Carmelitas, Iesuatos, Iesuitas, & Eremitas Augustinianos; vt huic veritati & omnis natio, & omnis religio testimoniū ferat. Et tamen, quo colore, quo prætextu nescio, ait Pennotus a *de Guillelmitis verò certo certiùs est, illos nuper institutos; & dubiū est, an fuerint sub B. August. regula instituti. Omnes .n.* (sic ille loquitur) *qui de illorum primaria institutione scripserunt, exceptis Eremitis Augustinensibus, quibus in propria causa credere nō cogimur, illos vel sinè certa regula, vel sub regula D. P. Benedicti à principio fundatos affirmāt.* Hæc Pennotus. A quo sanè discere vellem, qui sint illi omnes, qui rem hanc tam clarè definiunt? Præcipuè cùm ipse b dixerit multorum esse sententiam *Ordinem Guillelmitarum, illum esse, quem Romani Pontifices in suis literis absolutè vocant ordinem D. Augustini, & ab hoc ordine Guillelmitarum ipsum ordinem Augustinensium prima initia sumpsisse &c. licèt ad hanc communem opinionem labefactandam multipliciter, sed tamen inutiliter laborent.* Quòd est quod cap. 46. cōmunis opinio tenet Guillelmum instituisse ordinem Eremitarum S. Augustini; & cap. 48. soli Eremitæ Augustinenses asserunt D. Guillelmum sub regula Augustini militasse? Quis hęc redigat in concordiam? Quis fidat, aut credat authori tam inconstanter, & tam fidenter censenti omnes authores, exceptis Eremitis Augustinensibus, asserere B. Guillelmum vel sinè certa regula, vel sub regula D. Benedicti suam congregationem instituisse? & tamē expresśe tradunt ex ijs, quos vidimus, præter domesticos septem, Quadraginta vnus, vel quadraginta & Duo authores, vel fortè plures authores S. Guillelmum Eremitam fuisse, diuiq; Augustini ordinem reformasse, & reparasse, vel saltem nouam congregationem sub Augustini regula initiasse. Ij sunt Pius II. Arthmanus Schedelius, author appendicis ad Petrum de Natalibus; Iacobus Nauclerus, Raphael Volaterranus, Antonius Sabellicus; Maurolicus, Robertus Arboricēsis Episcopus, Ioannes Molanus; Paulus Morigia, Iesuatus, Ioannes Trullus, Canonic⁹ Regularis, Gundisaluus de Illescas, Basilius Sanctorus, Gilbertus Genebrardus Benedictinus; Cæsar Baronius Cardinalis, Carolus de Tapia, Guillelmus Caualcantinus, Ioannes Baptista Caualcantinus, Ildefonsus de Villegas, Stephanus de Garibai, Aubertus Miræus, Ludouicus Iacobillus, Alexander de Peregrinis, Iacobus Breul Benedictinus; Siluester Maurolicus, & Bernard⁹ Brito, Cistercienses; Antonius de Iepes, Benedictinus, Petrus Caluo, & Lucas Castellini, dominicani; Ioannes de' Pineda, Emanuel Rodriquez, Ioannes Roufferius, & Hieronymus Sorbo Franciscani; Ioannes Azorius, Iacobus Gordonus, & Iacobus Gualterus, Iesuitæ; Didacus Coria Malenado, & Valerius Ximenez de Embum, Carmelitæ. Franciscus Modius, & Ioannes Baptista Gramaie.

a lib. 1. cap. 45. pag. 160. Quàm veridicè & constanter loquatur Pennotus.

b eodem lib. 1. cap. 46. nu. 6. pag. 148.

136 Verum est tamen, quod à pluribus ex his authoribus admittuntur nōnulla, quæ ex parte videntur aliquid veri continere, & ex parte indigent castigatione. Primum est id, quod Pius II. Arthmanus, Bergomensis, Nauclerus, & alij tradunt; nempè D. Guillemum ex priuilegio Anastasij IIII. & Adriani IIII. ordinem Augustinianum ex eremis ad vrbes reduxisse, licet .n. fortè post mortem D. Guillelmi B. Albertus Gallus, & eius consodales potuerint huiusmodi priuilegium obtinere, non ab Anastasio, qui obijt 4. Nonas Decembris anno 1154. atq; adeò ante mortem S. Guillelmi; sed ab Adriano IIII. qui obijt Cal. Septembris an. 1159. plusquàm trib⁹ annis post Guillermi mortē; & sub hoc prætextu magistro tributum sit, quòd discipuli impetrarunt; tamen cùm de Guillelmo constet ex Theobaldo in eremis vixisse, difficile est crēditu, quod ea priuilegia obtinuerit; præcipuè cum nullum huius rei extet vestigium in Antiquitatibus Parisiensibus. vnde M. Marquez c credit hos authores deceptos ex similitudine temporum & nominum, tribuisse Anastasio IIII. & Adriano IIII. qui floruerunt circa an. 1154. & 1156. id quod tribuendum erat Innocentio IIII. & Alexandro IIII. qui vixerunt circa an. 1254. & 1256. Et sanè, vel hoc dicendum, vel potiùs illud qđ insinuabamus, quòd B. Albertus, & eius socij hæc priuilegia obtinuerint ab Adriano IIII. & ante illos D. Guillelmus aliquod aliud priuilegium ab Anastasio IIII. circa institutionem suæ congregationis. Quodlibet credibile, nihil tamen determinatè certū. verosimiliùs autem tam constantem authorum relationem, licèt vitiatā, aliquo huiusmodi, eoq; certo fundamento niti.

Primū quod in aliquibus ex citatis authoribus castigatione indiget.

D. Guillelm⁹ non reduxit ordinē Augustinianum ex eremis ad vrbes.

c cap. 13. §. 10. pag. 127. & §. 13. pag. 133.

137 Secundum est, quòd affirmant idem authores ferè omnes, scilicet D. Guillelmum

Secundum.

D. Guillelmus nõ ædificauit Parisijs Monasteriũ, nec ordinem suũ in Gallia dilatauit. mum ædificasse Parisijs Monasteriũ sub titulo & professione Mendicitatis, ordinemque suum in Gallia dilatasse. in hoc enim falli videtur, vt benè vidit Marquez[a] idque constat Primò, quia, teste Theobaldo, postquam Syluam Liualiam ingressus est, à Thuscia non est egressus. Secundò. quia, vt ex dictis[b] patet, vix tres, aut quatuor annos vixit sub Augustini regula; & in noua congregatione vnigenitum discipulum habuit B. Albertum, quem eius protodiscipulum Theobaldus appellauit. Tertio Quia si Guillelmus conuentũ Parisijs instituisset, nullatenùs potuisset latere. Potuerunt tamen hi authores decipi tribuentes Guillelmo id, quod eius discipulo Alberto conueniebat. Hic enim ordinem Guillelmitarum (vt tradunt authores, & satis expressit Theobaldus cap. 12. sic de Alberto inquiens. *Proficiente in hoc eius discipulo, vt postmodum multorum pater fieret filiorum.*) videtur in Gallia, Alemania, & alijs prouincijs dilatasse, vel per se ipsum, vel per sodales illuc missos. Id quod S. Guillelmus præstare non potuit; quia in stabulo Rhodis, vbi credimus, & suasimus ordinem Guillelmitarum incæpisse, solùm Albertum videtur habuisse in discipulum, vt colligitur ex fida relatione Theobaldi, vel fortè errorem passi sunt, vt existimauit Marquez[c], adscribentes Guillelmo sub Anastasio, & Adriano IV. quod tribuendum erat eius posteris sub Innocentio, & Alexandro IV. sed præstat vel non inquirere errorum singulorum causas, vel saltem eas leuiter degustare.

a Vbi supra pag. 233.

b §. præcedẽti.

c Vbi supra.

138 Tertium. Tertium est, quod tradunt iidem authores, scilicet tantùm durasse nomen Guillelmitarum vsque ad Innocentij III. seu Honorij III. tempora, & tunc omninò extinctum. In hoc enim manifestè decipiuntur. Titulus enim Guillelmitarum, seu fratrum S. Guillelmi durauit vsque ad annum 1276. quando in vnione facta ab Alexandro IV. extinctus est; licèt nõ multò post reuixerit in ordine diuerso ab Augustiniano, sub regula S. Benedicti, vt post §. sequentem dicemus, & quidem vsq; ad eum annum, & vltra, modo dicto durasse denominationem S. Guillelmi, constat ex bullis, quæ in sequentibus afferemus; & ex ijs, quas difficul. 1. citauimus pro sanctitate D. Guillelmi, versiculo, *Hoc ergo reiecto.*

Titulus Guillelmitarũ quãdo extinctus est, & quando reuixit.

§. III. *EADEM VERA SENTENTIA rationibus, & coniecturis fundatur.*

139 PRobauimus nostram sententiam tot authorum concordia. *Sed ne videar* (vt Hieronymus ait ad Augustinum[d]) *aduersus rationem tuam nisi testium numero; & occasione virorum illustrium subterfugere veritatem, nec manum audere conserere, breuiter de scripturis exempla proponam*; ostendamq; rationibus, & coniecturis D. Guillelmum, eiusq; ordinem sub Augustini regula vitam egisse.

d Epistola 11. inter Augustinianas.

140 Suademus ergo rem hanc. Primò ex testimonio Innocentij IV. cuius Bullam datam 3. Cal. Martij anno 9. Pontificatus; atq; adeò Christi 1252. (non 1250. vt habet Marquez[e] Innocentius enim electus fuit 8. Cal. Iulij anno 1243.) extare in archiuo Parisiensi Augustinianorum, pendenti sigillo munitam testetur P. Iacobus Breul, Benedictinus[f] qui ex illa sibi persuasit ordinem Eremitarum S. Guillelmi professum fuisse regulã Augustinianam. Ex Iacobo Breul illã transcripsit Marquez vbi supra, & est tenoris huiusmodi.

e cap. 13. §. 16. pag. 242.

f in antiquitatibus Parisiensibus fol. 595.

141 Prima probatio veræ sententiæ. *Innocentius episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori, & fratribus Eremitarum Vallis S. Guillelmi, ordinis S. Augustini, Lingoniensis diœcesis salutem, & Apostolicam benedictionem. Deuotionis vestræ precibus benignum impertientes assensum, vt de blado, vino, lana, lignis, lapidibus, & alijs, quæ aliquoties pro vestris vsibus emere vos contingit, nulla pedagia, vvernagia, roagia, vel alia, quæ pro ijs à sæcularibus exiguntur, soluere teneamini; vobis tenore præsentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc tentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Petrosij 3. Cal. Martij Pontificatus, nostri anno 9.*

142 Respõsio Pennoti. Occurit tamẽ Pennotus[g] dici posse illos eremitas non fuisse ex ordine S. Guillelmi; sicut non omnes, qui degũt in monasterijs à S. Benedicto, vel Augustino, vel Dominico nuncupatis, sũt ordinis D. Benedicti, vel Augustini, vel Dominici. Sed contra Pennotum est; quia negari nõ potest, illos fuisse eremitas ordinis S. Augustini, vel ergo erant appellati Guillelmitę, vel Augustiniani. Si primum habemus intentum, nẽpe Guillelmitas ante Alexãdrum IV. saltem maiori ex parte, vixisse sub regula D. Augustini; atq; adeò ordinem sub ea in-

g lib. 1. cap. 46. nu. 3. pag. 147

Infringitur.

ea inſtitutum à D. Guillelmo, vt credere eſt. Si verò dicatur ſecundum, quòd mihi credibiliùs eſt, ſaltem ſequitur Eremitas D. Auguſtini per ea tempora erexiſſe cœnobia ſub aduocatione S. Guillelmi. Quòd, præſertim alijs circumſtantijs adiunctis, aliquale veſtigium eſt, ad credendum prædictos eremitas pro ſuo agnoſcere D. Guillelmum, vt pote qui priùs profeſſus fuiſſet regulam Auguſtini in congregatione eremitarum Auguſtinianorum. Religioſi enim proniores ſunt ad imponenda ſuis Eccleſijs nomina ſanctorum propriorum, quàm alienorum.

143 Secunda probatio.

Secundò idem ſuademus ex eo, quod refert Illuſtriſſimus D.F.Franciſcus Gonzaga Archiepiſcopus Mantuæ, & Seraphicæ familiæ ingens gloria [a], & ex illo accepit amicus noſter chariſſimus, iſq; eruditiſſimus P. F. Lucas VVadingus [b] cuius diligentiæ, & ſtudio tantùm debet Franciſci clariſſima ſoboles, vt neſciam an plùs alteri. Verba Gonzagæ iam in ſuperioribus, denuo, nec tamen fruſtra repetimus. *Cùm anno 15. (inquit) à Minoritici ordinis exordio, nempè 1257. à Chriſti Natiuitate, ſorores quædam Clariſſæ, &c. domũ quandam D. Guillelmo dicatam, atq; muris Ferrarienſis ciuitatis cinctam, ex eleemoſynis ſibi oblatis, à patribus Auguſtinianis ordinis Eremitarum emerunt, ea tamen lege ſtatuta, vt conuentus erigendus antiquum titulum retineret.* Siſtamus hic. Si S. Guillelmus ad Auguſtinianos non pertinebat, quæ vel quorsũ illis cura de antiquo titulo retinẽdo? Certè, conditio hæc non videtur deducenda in pactum ab Auguſtinianis, qui nouiter domum occupabant ratione vnionis generalis, niſi aliquid iuris habuiſſent in Guillelmũ, nempè quia inter noſtros eremitas Auguſtini regulam obſeruarat.

a in chronico Franciſc. p 2. in Prouincia Bononię Monaſterio 2. Monialium.

b tomo 2. Annaliũ Minorũ anno 1257. nu m.25.

144 Tertia.

Tertiò, quia in Capitulo noſtro Generali Imolę habito die 17. Maij, anno 1388. ſub priore Generali Fr. Tholomæo Veneto, vt habetur in compendio rerum ordinis edito Romæ anno 1549. fol.43. ſic ſtatutum fuiſſe narratur. *Decretum eſt in hoc capitulo à patribus, vt in Tranſlationibus B. Auguſtini, & eiuſdem conuerſione, & in feſto S. Monicæ fieret officium minùs duplex; in feſtis verò Sanctorum Simpliciani, & Guillelmi ſemiduplex.* vbi ſupponitur antea de S. Guillelmo, ſicut & ab anno 1315. iuxtà diffinitionem capituli Patauini agebatur, de S. Simpliciano, officium diuinum fieri, tũc tamen vtriq; aſſignari modum, ſeu ſolennitatem officij. Id autem videtur preceptum à patribus, quia putarunt B. Guillelmum eſſe ſuum; neq; enim alia ratio ſe offert. Vnde & poſtea ſubſequenti tempore Religio Auguſtiniana die 10. Februarij recitat diuinas preces de S. Guillelmo, tanquam de ſancto eiuſdem ordinis. Id que confirmatum eſt authoritate Summorum Põtificum Leonis X. anno 1515. & Pij V. anno 1570. de Primo conſtat ex Romano [c] vbi aſſerit prædictam bullam Leonis X. obſeruari in cõuentibus noſtris Vallisoletano, & Salmantino. Secundũ verò patet, ex manuali, ſeu codice officij diuini pro ord. Auguſtiniano, quod apud me habeo impreſſum Cõpluti apud Andream de Angulo, anno 1575. Vidimus etiam Romę hoc anno 1630. in bibliotheca Reuerẽdiſſimi D. F. Fortunati Scachi, Fanenſis, eruditiſſimi, & doctiſſimi viri, noſtri Eremitæ, ſacriſtæq; Pontificij, duo breuiaria Auguſtiniana iuxtà officiũ Romanæ Curię in pelle ouina pulchrè manu ſcripta. in vtroq; apponitur officium de *de S. Guillelmo confeſſore ordinis noſtri* vtrumque eſt ſatis antiquum; at vnum eorum ante annum 1446. ſcriptum fuiſſe id demõſtrat, quòd caret officio S. Nicolai, eo anno ab Eugenio IV. inter diuos relati.

Decretum capituli generalis Imolæ celebrati, vt fieret officium trãslationum, & cõuerſionis S. P. Auguſtini S. Matris Monicæ, & Sãctorum Simpliciani, & Guillelmi.

c Cenſur. 12ª fol.113. pag 26

Quartò, quia Gregorius XIII. in bulla Data Romę 25. Iulij anno 5. Pontificatus, & Chriſti 1576. ſic habet. *Omnibus, & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſti fidelibus, qui futuris temporibus domos, & Eccleſias prædictas* (ſcilicet, Prouinciæ Indiæ Orientalis) *fratrum Eremitarum S. Auguſtini, dicti ordinis fundatoris, & S. Monicæ matris eius, ac S. Nicolai, & Guillelmi dicti ordinis profeſſorum diebus pro tempore viſitauerint, &c. Eodem modo* (ait Cruſenius [d]) *Clemens VIII. loquitur in bulla 2. Aprilis anno 1599. Ego ipſe Sanctiſſimis pedibus Pauli V. Fel. Rec. prouolutus, indulgentias impetraui in feſto S. Guillelmi ordinis noſtri pro Conuentu Leodienſi.* 145

Quarta.

d in ſuo monaſtico Auguſtiniano parte 2 cap.22. pa.59.

Quintò, quia vt ex Sampſone Haio folio vltimo ſui libri conſtat, D. Guillelmus portauit habitum Auguſtinianum, eiuſq; religio eo ſemper vſa eſt, modoq; vtitur, vel nullo, vel tenui addito diſcrimine, vt & ipſe fatetur Haius [e] & clarè patet ex bulla Innocentij IV. quã adducemus in reſponſione ad argumenta Pennoti. Erat ergo ordo Guillelmitarum, & Auguſtinianorum ſic abſolutè appellatorum, licèt in diuerſas congregationes obedientię ſeparatæ diuiſus, vna tamen & eadem religio S. Auguſtini; ſicut ordo Capucinorum, Cõuentualium, & Obſeruantium, quãuis 14[illegible]

Quinta.

f pag.72. & 14

S tuo di-

sub diuersis cōgregationibus, & obedientijs, est vna, & eadem religio S. Francisci; & sicut ordo Mortariensis, S. Ruffi, & S. Marci, sic à Summis Pontificibus appellatus, licèt essent congregationes separatæ sub obedientijs distinctis, erant tamē vna & eadem religio Canonicorum Regularium S. Augustini. Patet consequentia; quia aliàs credibile non est, quod Summi Pontifices, eūdem ferè omninò habitum concederent, aut permitterent duobus ordinibus, inter quos nulla esset originis dependentia, quorum alter sub regula Augustiniana, alter sub Benedictina degeret, quādo eremitis Augustinianis pręcipiebatur, vt hoc potiùs modo quàm illo induerentur, quo distinguerētur melius à patribus Franciscanis, & ab alijs religiosis.

147 Sexta.

Sextò, quia vel nullus, aut ferè nullus est author, vsq; ad hæc tempora, vt obseruauit Marquez [a], qui neget Guillelmum vixisse inter Eremitas Augustinianos, & plures asserunt hos ab illo reformatos: & vtrumq; fatetur etiam Sampson Haius, Guillelmita [b]. Quis autem credat Guillelmū, hominem alterius instituti, victurum inter religiosos diuersę professionis, acturumq; de reformatione illorum, quorum regulam, & institutum non nouerat? Adde, faueret non parùm, si verum esset, id, quod R. P. F. Lucas Vvadingus refert [c] nempe Moniales B. Mariæ Magdalenæ Norimbergensis vixisse vsq; ad eū annum sub regula S. Augustini, & constitutionibus B. Guillelmi; faueret inquam, si verum esset; quia constaret Moniales Guillelmitas vixisse sub regula Augustini. Tamen, vt in superioribus dixi, existimo eas vixisse sub Augustini regula, & constitutionibus, non B. Guillelmi; sed cuiusdam Guillelmi Doctoris Parisiensis.

a cap. 13. §. 13. pag. 232.

b pag. 11. 12. & 21.

c tomo 2. Annalium Minorum an. 1178 num. 31. pag. 456.

148 Vltima.

Vltimò quia, vt enarrat Isidorus de Isolanis, Dominicanus, (qui vt ipse ait in in fine libri 4. sententiarum, in epitome Ioannis Capreoli à Paulo Sācinate edita, & ab ipso Isidoro completa, & dicata Regi Galliæ; opus illud absoluit, extremamq; manum imposuit an. 1521. in festo Exaltationis S. Crucis, cū esset Baccalaureus Bononiensis, & Lector Papiēsis in Cænobio S. Appolinaris; relatus à Ludouico de Angelis [d] sic habet in vita B. Veronicę [e] *D. P. Augustinus Pontificio habitu ornatissimus, vestemq; habens interiorem rubri coloris, medius inter sanctos Nicolaū Tolentinatem, & Guillelmum sacerdotali more indutos, coronatosq; præcedebat*, &c. *Hos primùm sequebatur Eremitarum numerus copiosus, deinde Canonici Regulares, albis vestibus induti. Post quos turba magna religiosorum coloris grisei subobscuri, quo plerique ordines vestiuntur sub Augustini regula militantes.*

d lib. 6. cap. 8. fol. 244. pag. 2

e lib. 2. cap. vl.

Ex hoc testimonio, seu ex hac reuelatione colliges plura. Primum est S. Guillelmum fuisse sacerdotem, licèt hoc omiserit Theobaldus, qui tamen nec illud negauit; quandoquidem sacerdotali more indutus, & coronatus, sicut & Nicolaus Tolentinas, apparuit. Hoc autem est contra M. Marquez, qui [f] credidit Guillelmū fuisse religiosum laicum, nec initiatum sacerdotio, quo se magni patres ex humilitate priuauerunt. Vnde M. Ioannes Cele, qui obijt die 9. Maij anno 1417. reddens rationem quare ad sacerdotium promoueri timeret, apud Ioannem Boschium, in Chronico Vvindesemēsi [g] aiebat, quod *Magnus P. Benedictus Nigri ordinis institutor, & S. Franciscus fratrum Minorum fundator; Effremq; diaconus, præcipuus eremi cultor; magisterq; Gerardus Magnus suus cōtemporaneus totius modernæ deuotionis, & deuotorū incaptor primus, mole magnitudinis, & dignitatis sacerdotij, & conscientia sua pressi, presbyterari recusarunt.* Secundum est S. Guillelmum sub Augustini norma se Domino consecrasse, quādoquidē simul cū Tolentinate adstabat Augustino, & eos sequebat Eremitarū numerus copiosus. Quo autem tēpore hęc reuelatio contingerit, mihi incognitum. Notum tamen, eam contigisse ante annum 1497. quoniam Veronica, vt ex eius vita constat [h] diem obijt extremum Idibus Ianuarij anno 1497. Extat vita B. Veronicæ per Isidorum de Isolanis cōscripta in Bibliotheca regia S. Laurentij de Escoriali, vidimusq; illam in nostris Bibliothecis Barchinonensi, & Romana Angelica; estq; prælo data Mediolani apud Gotardum Ponticum die 3. Aprilis anno 1518. constat ex ea manifestè, quàm inaduertenter errauerint, qui illam Augustiniano habitu denudantes Dominicanum in suis scriptis induerunt. Primò, quia author est Dominicanus, & de suo ordine nihil habet; haberet autē & plura, si B. Veronica fuisset Dominicana. Secundò, quia prædicta Beata recitabat officium Romanum, quod Augustinianę recitant, secùs dominicanæ. Tertiò, quia Ruffinus Bellingerus Archipresbyter Ecclesiæ SS. Naboris, & Felicis de Pustino, Papiensis diœcesis, in epistola ad Antoniū Bossa-

149 Primū corollariū ex adducta relatione. D. Guillelm⁹ fuit Sacerdos.

f cap. 13. §. 3. pag. 232.

g lib. 2. cap. 6. pag. 61.

Secundū Corollarium.

h lib. 2. cap. 1. fol. 118.

Beata Veronica seu Mediolanēsis Augustiniana.

Bossa-

Borsanum Ecclesiæ S. Pauli Mediolani presbyterum parochialem, quæ ad finem vitæ impressa est anno 1518. sic de illa habet. *Habitum verò S. Augustini deuotè extorsit.* At Ruffinus suo tempore habitũ Dominicanum nõ appellaret habitum S. Augustini, benè tamen habitum ordinis Eremitarum. Vltimò; quia conuentus S. Marthæ à sua prima institutione vsq; in præsens est ordinis Eremitarum S. Augustini, quamuis moniales non induantur habitu omninò nigro, sed griseo subobscuro, sicut, & plures aliæ Augustinianæ in Italia.

150 Verùm quia de Veronica Mediolanẽsi incidit sermo, ignoscat lector, quod his placuit addere ea, quæ Paulus Morigia [a] sic habet. *B. Veronica de Binasco, monacha conuersa S. Marthæ Mediolanensis, cuius vita edita est lingua latina, & vulgari B. Archangela eiusdem Monasterij S. Marthæ.* Constituerat autem [b] inter Beatos ordinis Eremitarum S. Augustini, patria Mediolanenses, hos sex viros; *B. Augustinum Turrianum, B. Bonifacium Mediolanensem, B. Lanfrancum de Sattera, B. Luchinum Arconate, B. Gabrielem Sforcia, B. Andream Biglij.* Qui fuerint, Augustinus Turrianus, Bonifacius Mediolanensis, & Luchinus Arconate, certò non noui. Pamphilus illos recenset in Cathalogo Beatorum ad finem Chronici Augustiniani; at in ea de illis nec vnũ verbum. Crediderim eos fuisse ex primis patribus congregationis Lombardiæ, inter quos reperio Luchinum Mediolanensem electum prædicatorem generalem anno 1469. & vicarium generalẽ eiusdem congregationis anno 1497. Alij verò tres notissimi sunt, etiam apud exteros. Lanfrancus erat ex familia Settaria, alias Septalia, antiqua, & illustri, ex qua procedit Henricus Settarius 95. Archiepiscopus Mediolanensis, qui Prædicatores, & Minores primus in vrbem recepit. vnde credibile est per eadem ferme tempora Augustinianos fratres S. Ioannis Boni, è quorum numero erat Lanfrancus, eius opera à consanguineo Archiepisco Mediolanum inuectos, vel in Conuentum S. Marci, vel in aliũ. Fuit primo anno 1252. in capitulo Bononiensi electus generalis Eremitarum S. Ioannis Boni; & postea in capitulo Romano in vnione generali anno 1256. datus à Summo Pontifice in primum generalem ordinis iam vniti. obijt Mediolani anno 1264. vel 1265. Iacetq; in nostro cõuentu S. Marci. Gabriel Sforcia, filius fuit Sforciæ de Cotignola, & ei[*] tertiæ coniugis Mariæ Marzanæ, filię Ducis Suessani, olim promissæ vxoris Ludouico Andeuagensi ad regnum Neapolitanum vocato, & ob id appellatæ Reginæ Mariæ, vt tradit Franciscus Zazzera 2. parte Nobilitatis Italicæ impressa anno 1628. in familia Sforcia. Is in sęculo Carolus, in religione Augustiniana Gabriel de Cotignola vocatus; sic enim eum appellat Paulus Bergomensis [c] *cuius familiaritas*, inquit, *mihi maxima*. Donatus etiam Bossius in historia Mediolanẽsi, quam deduxit vsq; ad an. 1492. eamdem mutationem Caroli in Gabrielem affirmat. Vnde iam securè Iosephus Ripamontius poterit natale eius nomen omittere, & Angelicum Gabrielis admittere, quamuis Franciscus Sforcia Dux Mediolanensis, Gabrielis frater ex parte, natale Caroli nomẽ in litteris retinuerit. Id fortè Ducalis Francisci fastus ambiebat, quòd religiosa Gabrielis humilitas reijciebat. Ille adhuc memor sæculi, & maternorum fratris stemmatum; hic autem mũdi immemor, oblitusq; populum suum, & domum patris sui, & matris suæ. Verùm eximia Gabrielis probitas, & vitæ seueritas illum in eremo Illicetena delitescentem, instante fratre, concedente Pontifice, ad Archiepiscopalem Ecclesiam Mediolanensem euexit. A quo Pontifice promotus, quoto tempore vixerit, variè sentiunt authores. At vt vt sit, inter fratrũ principum funera anno 1457. mortuus Archiepiscopus, & in Deiparæ Coronatæ Augustinianorum æde sepultus, quã Blancha Ducissa construxerat, & Gabriel consecrarat. Deniq; Andreas Biglij, ex nobilissima Bigliorum Mediolanensium stirpe progenitus, magnum apud posteros nomen comparauit. De eo Episcopus Signinus [d] sic ait. *In Arte oratoria alter Cicero, in Philosophia secundus Aristoteles, in Theologia D. Augustini pedissequus perfectus erat* Obijt Senis valde senex, beato fine, & in Ecclesia Augustinensium sepultus iacet. floruit circa annum 1440.

Constat ex prædictis testimonijs ipsorũ cælitum, Summorum Pontificum, antiquorum codicum, grauissimorũ authorũ, è quibus nonnulli antiqui; ad quorum sententiam accedunt, quoad monachatum Augustinianum S. Guillelmi, & Guillelmitarum, omnes authores Augustiniani, & præterea ex rationibus, indicijs, & coniecturis D. Guillelmum, & eius congregationem primis suis temporibus obseruasse 151 Epilogus.

[a] in suo maric terũ memorabiliũ vrbis Mediolanensis lib. 1. cap. 13. fol. 45

[b] fol. 43.

[c] in Apologia ordinis par. 2. cap. 4.

[d] fol. 78. pag. 2. in chronico Augu. ex Ambros. Corano.

seruasse

seruasse regulam Augustini. An verò D. Guillelmus ordinem Augustinianum reparauerit reformādo mores collapsos in antiquis monasterijs, absq; nouæ congregationis institutione; aut post semel professam religionem Augustinianā, nouam aliam sub Augustini regula, sed sub obedientia separata, congregationem instituerit, quæ appellata sit Eremitarum, seu fratrum S. Guillelmi, dissensio videtur esse inter authores. Mihi magis arridet opinio M. Marquez a asserentis D. Guillelmum reparasse ordinem antiquum Augustinianū; quia post professionem in illo, nouam sub pristina regula congregationem instituit, quæ Guillelmitarum, & Eremitarum, ac fratrum S. Guillelmi nomenclaturam obtinuit.

a cap. 13. §. 10. pag. 227.

152 Sed cùm constet Guillelmitas modò, & à multis retro actis temporibus Benedictinam regulam obseruare, inquires à quo tempore Augustinianæ suaue iugum excusserint? sanè non leuis difficultas, & licèt satis trita, absq; inuidia dixero, non satis benè; quia certæ tabulæ, ex quib⁹ aliquid lucis afferri posset, iacebant in tenebris. Lux orta est nobis ex doctissimi & amicissimi viri liberalitate & humanitate, quem diligo, quem veneror, & suspicio. Cæterum vt hoc cōmodiùs, & distinctiùs enodetur, specialem de illo parraphum excitemus.

§. IIII. A QVO TEMPORE *Guillelmitæ Augustiniana regula omissa Benedictinam obseruent.*

153 RESpondet M. Marquez b id accidisse post generalem vnionem anno 1256. II. Calēd. Septembris. Huius asserti duplex est fundamentum. Primum est, Breue quoddam Alexandri IIII. quod ex Sampsone Haio c transcripsit Marquez d ad verbum. & est huius tenoris.

b cap. 13. §. 15. pag. 239. & §. 16. pag. 243.

Primum fundamentum.

c in libro de veritate vitæ & ordinis D. Guillelmi.

d cap. 13. §. 14. pag. 234.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei, Dilectis filijs Generali, & alijs Prioribus, ac fratribus ordinis S. Guillelmi salutem, & Apostolicam benedictionem. Licèt olim pro vnione facienda inter vos, & alios Eremitas, tunc ordinum diuersorū fueritis ad præsentiam nostram euocati,

154 (hanc narratiuam videri diminutam aduertit Marquez e) *quieti tamen, & saluti vestræ paterno prouidentes affectu, præsentium vobis tenore concedimus, vt sub regula S. Benedicti, secundùm institutiones S. Guillelmi remanere in solito habitu valeatis. Nullis obstantibus literis, gratijs, vel priuilegijs à sede Apostolica in contrarium impetratis, vel impetrandis in posterum. Nulli ergo hominum liceat &c. Dat. Anagniæ II. Cal. Septembris. Pontificat⁹ nostri anno 2.* atq; adeò Christi 1256.

e cap. 13. §. 15. pag. 241.

Addamus & nos aliud priuilegiū omninò simile huic, quod extat in Regesto Pontificio epist. II. anni I. Pontificatus Vrbani IIII. estque huiusmodi. 155

Vrbanus Episcopus Seruus Seruorum Dei. Dilectis filijs Generali & alijs Prioribus, ac fratribus Eremitis ordinis S. Guillelmi salutem, & Apostolicā benedictionem. Licèt olim pro vnione facienda inter vos & alios Eremitas, tunc ordinum diuersorum, fueritis ad præsentiam fel. rec. Alexandri Papæ prædecessoris nostri literarū ipsius authoritate citati; (omninò ferè eadem narratiua cum narratiua præcedentis Bullæ Alexandri IIII. & licèt vtraque videatur diminuta; tamen in originali nihil ampliùs habet) *quieti tamen, & saluti vestræ paterno prouidentes affectu, ad instar prædecessoris eiusdem præsentium vobis tenore concedimus, vt sub regula B. Benedicti secundùm institutiones B. Guillelmi remanere in habitu solito valeatis. Non obstantibus aliquibus literis, gratijs, vel priuilegijs, à sede Apostolica impetratis, vel in posterum impetrandis, quæ de præsentibus plenam & expressam non fecerint mentionem. Nulli ergo &c. dat. Viterbij, Nonis Nouembris, Pontificatus nostri anno 1.* atq; adeò Christi 1261.

156 Roboratur amplius.

Secundum fundamentum desumitur ex verbis Clementis IIII. in bulla, quam ex Archiuo Guillelmitarum Parisiensium transcripsit Ludouicus de Angelis, eamq; verbatim adduxit Marqu. f & habetur in Regesto Pontificio anni 2. Clementis IIII. estque epistola 123. data Viterbij 4. Cal. Septembris, anno 2. Pontificatus, atque adeò Christi 1266. in ea Pontifex confirmat decretum, seu sententiam, quam vt arbiter & amicabilis compositor, Stephanus Hungarus, episcopus Card. Prænestinus ab Innocentio IIII. in tertia creatione trium Cardinalium creatus Perusij, mense Decembri anno 1253. protectorque ordinis Eremitarum S. Guillelmi, tulerat in lite, & controuersia, quæ vertebatur inter Eremitas S. Augustini & S. Guillelmi super quibusdā articulis ortis ex vnione facta ab Alexandro IIII. Lata autem fuit sententia à Stephano Cardinali die vltima Iulij ann. 1266. & non multò post, eodem ann. obijt Stephan⁹, vt refert Onuphrius g in hac ergo bulla sic ait Clemens IIII. *Exhibita siquidem nobis noua petitio continebat, quod dudum à fel. rec. Alexandro Papa præde-*

157 Secundū fundamentum.

f cap. 13. § 14. pag. 236. & sequent.

g De Pontif. & Card. pag. 256

prædecessore nostro mandatum, vt dicitur, emanauit, vt de singulis domibus Eremitarū, quarū quædam S. Guillelmi, quædā S. August. ordinū, nonnulla autem Fratris S. Ioannis Boni, aliquæ verò de Faboli, aliæ verò de Bittrinis censebātur & apud homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillabant, duo fratres cum pleno man dato ad ipsius prædecessoris mitterentur præsentiam, quòd eius circa ipsos salubriter ordinaret dispositio, recepturi. Cùmq; fratres eiusmodi ad sedem Apostolicam accessissent, dilectus filius noster Ricardus S. Angeli Diaconus Cardinalis authoritate mandati prædecessoris eiusdem viuo ad eum sermone directi, vniuersas domos, & congregationes eorumdem ordinum in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò counivit; idemq; prædecessor ipsius Cardinalis processum approbans, illum authoritate Apostolica confirmauit; & postmodum vestræ volens prouidere quieti, vobis Apostolicà authoritate concessit; vt sub regula B. Benedicti, secundùm institutionem B. Guillelmi possetis in habitu solito licitè remanere, non obstantibus &c.

158 Corollarium. Ex his fundamentis vnum constat manifestè; & vltra hoc contendit Marquez inferri, regulam S. Benedicti vsq; ad Alexandrum IIII. non fuisse à Guillelmitis obseruatā. Explicemus singula. Quod constat euidenter, est, Guillelmitas fuisse ad vnionē vocatos, & citatos, & in illa comprehensos; licèt postea nonnulli ex ijs, qui ad capitulum non venerant, nō consenserint, reclamauerint, & obtinuerint absolutionem, seu dispensationem vnionis. Eorum comprehensionē in vnione Robertus Olcoth, Dominicanus, qui floruit ad an. 1349. (vt [a] Antoni[9] Posseu. est author) lectione 95. in librū sapientiæ testatus est in hæc verba. *Longè postea Eremitæ S. Guillelmi & S. Augustini, & multi alij conuenientes in vnum Collegium, facti sunt ex Eremitis vrbanita* &c. videtur etiam cōsentire Pennot[9] [b] quamuis alibi in aliud inclinet, prout magis expedit intento præsenti. Quòd verò Marquez contendit, sic suadetur. In his tribus Bullis Alexander, Vrbanus, & Clemens concedūt Guillelmitis regulam Benedictinam post vnionem generalem, neq; aiunt se id facere ad instar alterius prædecessoris antiquioris, ergo signū est, quòd nullus ante Alex. IIII. id illis concesserat. Aliàs, sicut dixit Clemens se id facere ad instar Alexādri, dixisset etiam Alexse id præstare ad instar alterius antiquioris. Adde: Si Eremitæ S. Guillelmi habuissent antiquitùs aliud priuilegium viuendi sub regula B. Benedicti, non videtur credibile in nullo istorū trium priuilegiorum facturos mentionem illius, præcipuè in hac petitione coram Clemente IIII. in qua solùm meminerunt concessionis Alexandri IIII. vt euincerent litem contra ordinem Eremitarum S. Augustini in causa vnionis generalis; cùm tamen eorum causa melioris fieret cōditionis, si allegaretur eos nūquam sub Augustini regula, à multo autem tempore ante sub Benedicti legibus militasse. Quòd cùm non fuerit allegatum ab ipsa parte litigante, indicium non leue est, vt credamus prædictum ordinem vsq; ad Alexandrum IIII. vel sub Augustini regula, vel sinè certa regula, secundùm institutiones B. Guillelmi religiosam vitam egisse; ab Alexandro tamen, & anno 1256. sub S. Benedicti canone fuisse professos.

Guillelmitæ fuere ad vnionem vocati citati & in illa comprehensi.

a tomo. 2. Apparatus sacri pag. 343.

b lib. 1. cap. 46. n. 7. pag. 149.

Regula D. Benedicti ante Alexandrum IIII. non fuit à Guillelmitis obseruata.

Sed obijcit respondendo, vel respondet obijciēdo R. D. Gabriel Pennotus, [c] quòd verba Bullæ Alexādri IIII. potiùs demonstrant Guillelmitas, etiam ante ann. 1256. vel sub regula Benedictina militasse, vel nullam certam regulam habuisse præter institutiones D. Guillelmi, idque probat. Primò ex illis verbis, *concedimus vt sub regula S. Benedicti secundùm institutiones S. Guillelmi remanere in solito habitu liberè valeatis.* Nā sensus plan[9] est, quòd illi anteà militabant sub regula D. Benedicti; quibus pontifex cōcedit, quod sub eadem regula liberè remanere possent. Secundò quia Pennotus nunquam vidit in priuilegijs Apostolicis, cùm Pōtifices aliquem regularem ab obseruatione vnius regulæ, v.g. D. Augustini absoluunt, & alteri regulæ, puta D. Benedicti subijciunt, vti hac forma verborum; *Concedimus vt sub regula D. Benedicti remaneare liberè valeas.* Tertiò, Quia quando in vno monasterio vn[9] ordo extinguitur, & alius instituitur, semper fit mentio ordinis extincti, & instituti de nouo. Ergo si ordo D. Guillelmi à regula D. Augustini absolutus fuisset, & sub regula D. Benedicti constitutus, vtriusq; regulæ expressa mentio facta fuisset. Quartò, Quia Guillelmitas ante Alexandrum IIII. sub regula S. Benedicti vixisse conuincit bulla Innocentij IIII. data die 3. Septembris, anno 1248. quā Renatus Chopinus refert lib. 1. sui Monast. tit. 1. art. 5. in ea enim expressè habetur Guillelmitas tunc temporis D. Benedicti regula adstringi.

159 c lib. 1. cap. 46. n. 3. pag. 147.

Prima obiectio Pennoti.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Verùm hæc obiecta Magistrum Marquez manus dare non cogerent. Ad primum 160 Solutio primæ

a ca. 13. § 16. pag. 214. mum enim respondit a sensum illorum verborum esse, Pontificem concedere Guillelmitis, vt in habitu solito remanerēt non obstante quòd de nouo S. Benedicti regulam suscipiebant; sicut si modò Pontifex Congregationi Canonicorum Regularium S. Ruffi de nouo donaret regulam S. Benedicti, posset ad illos sic loqui. *Vestra quieti prouidentes, concedimus, vt sub regula B. Benedicti secundùm institutiones S. Ruffi remanere in habitu solito valeatis.* Per hoc enim prouisum esset litibus, quas iure optimo alij Canonici Regulares possent intentare, ne Canonici Benedictini induerentur sicut Canonici Augustiniani. Sic ergo, ne Eremitæ Augustiniani litem super habitu Guillelmitis mouerent, concedit Pontifex vt liberè in illo remaneant, licèt viuant secundùm regulā S. Benedicti.

161 Solutio secunda. Ad secundum respondere posset, Pontifices, quando aliquem ab vna regula v. g. S. Augustini absoluunt, & subijciunt alteri v. g. S. Benedicti, nō loqui modo proposito ab arguente. Negaret tamen ita contigere in præsenti. Alexander enim, sicut & Vrbanus, & Clemens IV. non concedit vt remaneant sub regula S. Benedicti; sed vt remaneant in solito habitu, etiā si deinceps obseruēt regulam S. Benedicti. Id autem non parùm indicant verba Clementis IV. paulò ante citata, in quibus ex petitione ipsorum Guillelmitarum sic Pontifex referebat de Alexandro IV. *Concessit vt sub regula S. Benedicti secundùm institutionem B. Guillelmi possetis in habitu solito licitè remanere.* Ecce vbi verbum illud, *remanere*, appellat super illa verba, *in habitu solito*, non supra alia necessariò; vt sit sensus concessionem esse Alexandri, vt de nouo obseruēt regulam Benedictinam, & nihilominus remaneant in habitu solito. Illustratur ampliùs. Adde si regula Benedictina erat illis antiqua, & solita, sicut & habitus; quare Pontifex, qui expressit vt remanerent in habitu solito, non expressit, vt remanerent in regula solita, & antiqua.

162 Solutio tertiæ. Ad tertium negaret assumptum: & redargueret illud euidenter duplici instantia ex duplici priuilegio Apostolico, quod R. D. Pennotus negare non potest, se vidisse. Primum est, Alexander IV. in Bulla vnionis data Laterani 5. Idus Aprilis anno 2. Pōtificatus, atq; adeò Christi 1256. & transcripta à M. Marquez b In ea Pontifex vniuit ordini Eremitarū S. Augustini ordines, seu congregationes S. Guillelmi, Fr. Ioannis Boni, de Fabali, & de Brictinis, easq; in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiā perpetuò conuinctas à Card. Ricardo; approbans, & confirmans vnionem, dispensans cum illis super diuersarum professionum debito, quas antea fecerant in prædictis, vel alijs ordinibus, & tamen non expressit ordinem S. Guillelmi, vel aliquem alium absolui ab obseruatione regulæ S. Benedicti. Ergo, vel regula, quam Pēnotus tradit, est falsa; vel contra eum cōuincit, ex hac bulla vnionis ordinem S. Guillelmi nō militasse ante vnionem sub regula S. Benedicti, vel alia diuersa ab Augustiniana, quandoquidem Pontifex expressit professionem, & regularem obseruantiam ordinis Eremitarum S. Augustini, cui illos subijciebat, & non expressit in eorum congregatione extingui, & supprimi regulam S. Benedicti, vel aliam ab Augustiniana diuersam. Ecce vbi ex ipsa Pennoti regula Pennotum conuincas. Secundū est Innocētij IV. in Bulla, quam D. Pēnotus c, & Marquez d verbatim trāscripserunt, & nos illam infra puncto 2. in principio adducemus; & data est Laterani 17. Cal. Ianuarij, anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1243. in ea Pōtifex ad Eremitas Tusciæ sic ait. *Cùm enim per dilectos filios, fratres Stephanum, & Hugonem* (sic apud Marquez, & Pennotum; at verò apud M. Empuli in Bullario ex archiuo nostro Romano, sic. *Fratres Stephanum, H. G. & P.*) *eremitas propositum vestrum fuerit nobis expositum diligenter, Nos volentes vos sine pastore, sicut oues errantes post gregum vestigia euagari, vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenùs in vnum vos regulare propositum conformantes, regulam B. Augustini, & ordinem assumatis, ac secundùm eum profiteamini de cætero vos victuros, &c.* Inquiro ego modò à doctissimo viro, an aliqui ex his eremitis obseruarent aliā regulam ab Augustiniana, vel Augustinianam, vel nullam? Si primum. Non ergo est certa regula, quam tradit, quandoquidem subijciuntur regulæ Augustinianæ, & nō exprimitur à qua regula absoluantur. Vidit ergo R. D. Pennotus aliquod priuilegium Apostolicum, in quo fiat aliter quàm contendit; nisi malit dicere, se non vidisse priuilegium hoc, quod suis scriptis cōtra nos inseruit. Si secundum Agnoscimus gratias, quòd admittat id, quod verissimum est; nempe aliquos ex eremitis Thusciæ ante Innocētium IV. obseruasse regulam Augustini. Adhuc tamen vrgebimus argumentum;

b cap. 4. § 1. pag. 29.

c lib. 1 cap. 35. pag. 72. col. 2.

d cap. 3. § 3. pag. 24. col. 2.

mentum; quia alij ex eremitis Thusciæ non obseruabant regulam Augustini; ergo vel aliam, vel nullam. & sic incidit in eundem laqueum, quem fecit. Si Tertium contra est, quia aliquos eorum antea vixisse sub regula S. Benedicti constat euidenter ex duabus bullis, quas contra nos, & etiã pro nobis, ni fallor, trãscripsit R.P.Fr Lucas Vuadingus [a], quarũ prima data est Laterani 5. Cal. Aprilis anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1244. & directa est; *Priori, & fratribus eremitis in Thuscia ordinis S. Augustini.* Secunda verò data est Laterani 7. Cal. Aprilis, anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1244. & directa est, *Priori, & fratribus S. Mariæ de Murceto ordinis S. Augustini Pisanæ diæcesis*, vtraq; extat in regesto Pontificio, nu. 575. & 576. Mirum ergo non erit, quòd Alexander IV. cõcedat Eremitis S. Guillelmi regulam S. Benedicti, nulla facta mentione regulæ S. Augustini; siquidem aliquibus eremitis Thusciæ Benedictinis donauit regulam Augustini nulla facta mentione regulæ Benedicti.

a in Apologetico de Monachatu Augustiniano San. Francisci §. 5. nu. 5. pag. 83.

163 Solutio quartæ.

Ad quartũ responderet duo. Primum est, si bulla Innocentij IV. quæ allegatur, omninò se ita in veritate haberet, conuinceret Eremitas S. Guillelmi ante Alexandrum IV. vixisse sub regula S. Benedicti. Non tamen demonstraret ordinem Guillelmitarum non fuisse à suis primordijs sub regula Augustiniana institutum. Potuissent enim sub aliquo prætextu regulam antiquam dimittere, & nouã amplexari. v.g. viderunt Guillelmitæ Innocentium IV. in præcitata bulla præcepisse omnibus eremitis Thusciæ, exceptis fratribus S. Guillelmi, vt ordinem, & regulam B. Augustini assumerent in vnum regulare propositum se conformantes sub eodem Priore generali; potuerũt timere, ne aliquando idem ipsis cõtingeret, quorum facilior fieret vnio, vel transitus propter identitatem regulæ Augustinianæ; & vt ab hoc metu se aliquãtulum liberarẽt, potuerunt petere regulam S. Benedicti, cum potestate eligendi sibi proprios priores generales. Secundum est. Bulla, quæ allegatur à Chopino, edita est à Sampsone Haio Guillelmita, ex quo illam refert Chopinus. Suppositam autem esse existimauit Marq. [b] & ex illo accepit, sed verbis magis pungentibus, Nicolaus Cruserius, [c] idq; persuadentur. Primò ex defectu narratiuæ. Secundò ex cura, & diligentia, quam patres Guillelmitæ habent, ne quis videat eorum priuilegia in archiuijs recondita. Tertiò ex contradictione cum cõmuni sententia, & traditione ferè omnium authorum, quos in hac difficultate. 2. allegauimus. Hinc suspicatus est Marquez hoc priuilegiũ, mutatis quibusdam transcriptum fuisse ab alio nobis concesso ab Innocentio IV. anno 1254. quod extat inter nostra priuilegia fol. 29. pag. 2. & adducitur à Paulo Bergomensi [d], & vbi Haius posuit, *ordo monasticus sub B. Benedicti regula*; in nostro habetur, *ordo Canonicus sub B. Augustini regula.* Ijs addere possumus cõtra hoc priuilegiũ nouiter productum in lucem. Primò, quod dirigitur ad ordinem S. Guillelmi sine vlla limitatione; & tamen ante vnionem anni 1256. priuilegia, quæ extãt in regesto Põtificio dirigũtur ad hãc vel illam congregationem Eremitarum S. Guillelmi. Secundò, quia cum sit Mare magnum, non habet subscriptiones Cardinales contra infallibilem cõsuetudinem horum priuilegiorum. Tertiò; quia dicitur datum anno 7. Pontificatus, & Christi 1248. & tamẽ tertiò nonas Septembris anno 1248. tantùm currebat annus sextus. Mirum ergo non erit suspicari, priuilegium hoc fuisse trascriptum ex alio nostro, in quo habetur, *vt ordo Canonicus sub B. Augustini regula.*

b cap. 13. §. 15. pag. 241.
c 2. p. Monastici Augustiniani, cap. 22. pag. 99.
d in Apologia par. 2. cap. 1.

Sed ait sapientissimus Pennotus [e] *si ex forma priuilegij constat, quòd in illis domibus ordo Canonicus secundùm Deum, & B. Augustini regulam erat institutus, nulla causa erat, propter quam Marquez tantoperè, cum Sampsone Haio pro illis domibus digladiaretur, nisi etiã velit monasteria Canonicorum ordini Eremitarum vendicare. Quod an legitimè fecerit, nõ erit meum iudicare.* Hæc Pennotus. ego sanè illi in hac parte compartior. Cùm enim audijsset, *ordo Canonicus secundùm Augustini regulam*, nihil aliud curans, domos illas attribuit ordini Canonicorum Regularium. Aliqualis occasio errandi. Sed quæ facilè à viro minùs docto, quantò magis à doctissimo potuisset superari. Poterat enim consulere nostra priuilegia, in quibus Marquez illud contineri assirmabat; & vidisset concessum fuisse ordini Eremitarum. Sed de hoc infra [f] redibit sermo, ibiq; ostendemus euidenter etiam de domibus aliorum religiosorum, quam Canonicorum Regularium dici à Summis Pontificibus, *ordo Canonicus, qui secundùm Deum, & B. Augustini regulam in domibus vestris institutus esse dignoscitur, &c.* 164

164 Instantia.
e lib. 1. cap. 57 nu. 7. pag. 186.
Diluitur.
f pũcto sequenti diff. 2. § 4.

Retulimus sententiam M. Marquez, & funda-

fundamenta Pennoti, quibus suaderi posset sententia eorum, qui asserunt Guillelmitas vel sub regula S. Benedicti, vel sine certa regula institutos; cæterum à tempore Gregorij IX. & Innocentij IIII. nomen dedisse regulæ Benedictinæ. Oportet vt quid nobis videatur, aperiamus. Ante tamen quàm hoc præstem, duo addam. Primum est non possum non valdè mirari R.D. Pennotum adeò mordicus oppositæ M. Marquez inhæsisse sententiæ; cùm postea parùm sui memor, non semel oppositam amplexetur, vt respondere posset argumentis. Cùm enim [a] satisfacere conaretur fundamentis, quæ pro antiquitate ordinis Eremitarum S. Augustini adducuntur ex vetustate cænobiorum eiusdem ordinis, quæ ante Concilium Lateranense, vel paulò post instituta esse demonstrantur; sæpè respondet, eos conuentus Eremitarum S. Augustini fuisse Guillelmitarum. Sanè parùm sibi constat, qui veritati nititur aduersari. Modò ait Pennotus cap. 46. conuinci, ordinem Guillelmitarum non fuisse institutum, neq; nutritū sub regula Augustini, modò verò, quia argumētis premitur, imò opprimitur, cænobia, de quibus constat tunc fuisse fratrum, seu Eremitarum S. Augustini, censet fuisse ordinis Guillelmitarū. Siste gradū, Hæc cænobia, vel sunt Guillelmitarum, vel non. si Primum. Cōtradicis tibi, dum cap. 46. docuisti ordinē Guillelmitarum vel sub nulla regula, vel sub regula D. Benedicti fuisse institutum; & ad minùs, si sub nulla regula, sed tamen sub institutionibus D. Guillelmi fundatus fuit, obseruasse à tempore Innocentij IIII. monasticam Benedicti regulam. Quomodo enim ea monasteria appellarentur ordinis fratrū, seu Eremitarum S. Augustini, nisi saltem obseruarent regulam Augustini? si Secundum. Cuius ergo ordinis erant illa monasteria fratrum, vel Eremitarum S. Augustini? sanè non alterius, quàm ordinis nostri Eremitarum S. Augustini, cuius nullus alius certus author assignari poterit, præter Augustinum.

a lib. 1. cap. 57.

Quā constanter loquatur Pēnotus ostēditur.

166 *Quæsitum.* Et si inquiras, quibus in locis Pennotus conuentus fratrum, seu Eremitarum S. Augustini ante Concilium Lateranēse, vel paulò post instituta tribuat ordini Guillelmitarum? *Responsio.* Respondeo id fecisse nō semel, vt puncto sequenti specialiùs referemus, & impugnabimus. Interim tamen, id egit lib. 1. cap. 57. num. 1. pag. 183. dum ait textum desumptum ex cap. *Insinuāte, Qui Clerici, vel vouentes*, in quo fit mentio cuiusdam de fratribus S. Augustini posse intelligi de fratribus Guillelmitis. Et nu. 2. pag. 184. idem docet de Conuentu S. Antonij in Ardigneta, quem ordini Eremitarum D. Augustini confirmauit Innocētius III. Et num. 10. pag. 188. idem tradit de monasterio S. Iuliani in promontorijs Alcobatiæ; & num. 11. eadem pag. 188. de conuentu de Pennafirma, seu Pegnafirme, in cliuo regionis Lusitaniæ. & nu. 12. eadem pag. 188. de monasterio S. Andreæ Burgēsis. & nu. 13. pag. 190. idem censet de omnibus monasterijs S. Augustini in Lusitania; *vel enim erant*, inquit, *ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini nuncupatorum, vel Premonstratēsium; vel Eremitarum S. Guillelmi, qui similiter Eremitæ ordinis S. Augustini nuncupabantur secundùm aliquem.* Qui hos omnes conuentus ordinis fratrū, vel Eremitarū S. Augustini attribuit ordini Guillelmitarum, quomodo cap. 46. tam mordicus censorio decreto pronunciat, conuinci ordinem D. Guillelmi nūquam fuisse professum regulam S. Augustini? *Hæc dicens* (vt verbis Augustini communis parentis vtar [b]) *parùm attendit quòd paulò ante dixerat. Hoc enim si satis attendisset, videret vel non potuisse, vel si etiam potuit, non debuisse conscribi.* Et sanè, ibi tenuit quod voluit; hic verò expressit, quod non potuit subterfugere.

b ex lib. de Natura & Gratia cap. 38.

Secundum, quod addo, est. Fortè aliquæ literæ Apostolicæ, quæ de fratribus, seu Eremitis nostri S. Guillelmi loqui creduntur, directæ sunt ad alios Eremitas, quorum institutor & author fuit alius S. Guillelmus, simillimus nostro; quod fortè aliquibus esse potuit occasio errandi. Vt probabilitatem huius coniecturæ, dum priuilegia ipsa non videmus, suadeamus, suppono ex Azorio [c] & Ferreolo Locrio B. Nicolai apud Attrebates parœco, in Maria Augusta, quam prælo tradidit anno 1608. [d] quod *Guilelmitarum ordo*, (verba sunt Ferreoli, citantis in margine Azoriū & Arnoldum Vuionem [e]) *à Guillelmo Vercellensi, vno genere nobili originē sic ducit. Guillelmus à lorica ferrea, qua capite nudo pietatis ergo vtebatur, loricatus cognominatus* (hinc emēdabis M. Marquez, qui [f] nullum aliun Eremitam præter Ducē Aquitaniæ Guillelmum lorica vsum fuisse minùs cautus asseruit; cùm potiùs vltra duplicem S. Guillelmum, & Aquitanum, & vercellensem, Ecclesia in Martyrologio die 14. Octobris meminerit S. Dominici loricati, 167

Ducus Gulelmus vercelensis dictus loricatus similis D. Guillelmo duci Aquitaniæ.

c tomo. 1. Instit. Moral. lib. 12. cap. 21. col. 1570.

d lib. 3. cap. 13. fol. 206.

e lib. 12. ligni vitæ cap. 51.

f cap. 13. §. 7. pag. 222.

D. Dominicus loricatus Eremita camuldulensis.

Ere-

Eremitæ Camaldulēsis; cuius acta scripta sunt à Sancto Cardinale Petro Damiano, & habentur tomo 5. Surij; floruit circa annum 1050.) *vbi suis à B. Iacobi in Gallæcia, & ad sanctum domini sepulcrum peregrinationibus, in Italiam regressus, terminum posuisset, Virgilianum montem, in quo ordinis sui prima semina iaceret, petens, oratorium, seu monasterium (vtraq; lego apud diuersos authores nomina.) Beatæ Dei genitrici, (vnde Mons Virginis deinceps dictus est) extruxit. Quò cùm multi sanctitatis illius fama allecti aduentarent, ipse sub B. Benedicti regula, quam amplexarentur fratres, ordinem instituit anno 1124. aut secundùm aliquos 1120. institutum Alexander III. confirmauit. Confirmatum tota Italia excepit. Nunc Neapolitanum solùm regnum vigentem eum habet. Hodieq; 47. monasteria ordinis dicuntur superesse à monachis circiter 500. inhabitata.* Hæc ille.

168 Huius D. Guillelmi festiuitas notatur in Martyrologio Romano die 25. Iunij, in hæc verba. *In territorio Guleti prope Nuscum S. Guillelmi cōfessoris, patris Eremitarum Montis Virginis.* In quę sic notat Baronius [a] *Habentur eius acta nuper edita à R. P. Felice Renda Priore monasterij Montis Virginis. Migrauit ex hac vita anno 1142.* Hinc etiam corriges M. Marquez [b], qui per errorem hunc ordinē vocauit, *Montis Oliueti*, cùm deberet dicere, *Montis Virginis*, & præterea, cùm hæc non vidisset, arbitratus est hunc Guillelmitarum ordinem nō fuisse eremiticum, sed purè monasticum; cùm tamen fratres illius appellentur in Martyrologio, *Eremitæ Montis Virginis*; Verùm est tamē quòd sub nomine fratrum, aut Eremitarum S. Guillelmi, sic coniuncto, & compacto titulo, huc vsq; non noui alium ordinem intelligi nisi eum, quem noster Guillelmus Dux Aquitanicus, & Comes Pictauiensis instituit. Quinimò neq; sub nomine Guillelmitarum, aut fratrum S. Guillelmi appellatur in Bullis Pontificijs, aut quouis antiquo authore, quem viderim, alius ordo præter ordinem nostri S. Guillelmi. Vnde ordo institutus à S. Guillelmo Vercellensi semper intitulatur sub nomine Monachorum, seu Eremitarum Montis Virginis. Vnde prædictus ordo Montis Virginis denuo fuit confirmatus à Cælestino III. apud Laertium Cherubinum tomo 1. Bullarij, bulla 3. data Laterani 2. Nonas Nouembris, anno Incarnationis 1197. Pontificatus 7. sub titulo Monachorum Montis Virginis, & regula D. Benedicti, ad instar Alexandri III. & Lucij III. Hinc videas potuisse Sampsonem, aut Vvadingum, aut Pennotū, aut quemuis alium doctissimum labi, & priuilegia eorum Eremitarum S. Guillelmi Vercellēsis cum priuilegijs Eremitarum S. Guillelmi Pictauiensis confundere.

a pag. 268.

b cap. 13. §. 14. pag. 234.

His ergo sic præhabitis nostra sententia & Haio, & Chopino, & Pennoto. & ipsi M. Marquez est inimica, vni tamen veritati amica vnicè. *Amicus enim*, vt aiunt *Plato, sed magis amica veritas.* Continet tres propositiones. Prima est Congregatio Guillelmitarum eremi S. Guillelmi diæcesis Vrbeuetanæ ante Gregoriū IX. non obseruauit regulam S. Benedicti; at sub illo, saltem ab anno 1238. sub Benedictina regula militauit. Secunda est. Congregatio Guillelmitarū S. Benedicti de Montefabali, vsq; ad vnionem vixit sub regula, seu institutionibus S. Guillelmi. Tertia est. Nullum est fundamentum ex Bullis Pontificijs, quas nouerim, ad credendū alias congregationes Guillelmitarum, vtpote Thusciæ, quos Innocentius IV. an. 1243. noluit comprehēdi in vnione; vel Alemaniæ, ad quos loquitur idem Innocentius Bulla data Lugduni, Nonis Ianuarij, anno 6. Pontificatus; atq; adeò Christi 1249. apud Marquez [c], vel Galliæ, Angliæ, aut Hispaniæ, vixisse ante vnionem sub regula S. Benedicti, sunt tamen maxima ad existimandum omnes D. Guillelmi congregationes ante Gregorium IX. & ab eius tempore etiam omnes, excepta congregatione eremi S. Guillelmi, obseruasse institutiones S. Guillelmi, in quibus continebatur regula S. Augustini. Supponimus autem id, quòd etiam ex ipsis probationibus constabit, nempe quòd ordo Eremitarum à S. Guillelmo institutus, à B. Alberto educatus, sic à suis primordijs virtutum, & sanctis meritis coruscauit, vt breui in eam numerositatem excreuerit, totq; prouincias lucis suæ radijs illustrauerit, vt in plures congregationes diuisus, varia sortitus sit incrementa, aut decrementa, & mutationes. Alia enim fuit congregatio Thusciæ, cuius caput erat stabulum Rhodis in territorio Senēsi; & diœcesi Grossetana; alia congregatio eremi S. Guillelmi in diœcesi Vrbeuetana; alia congregatio S. Benedicti de monte Fabali, in diæcesi Pisaurensi; alia Alemaniæ, alia Franciæ, alia Hispaniæ, & fortassis aliæ.

169 Sententia Auctoris tres cōtinēs propositiones.

Prima.

Secunda

Tertia

c cap. 13. §. 13. pag. 232.

Suppositio.

Probemus modò singulas propositiones. Primam ostendo ex duplici Bulla Gregorij IX. & Innocentij IV. vtraq; extat in rege- 170 Probatur prima propositio

in regesto Pontificio. Illa data est Anagniæ 3. idus Augusti, anno 12. Pontificatus, atq; adeò Christi 1238. & directa est, *Priori, & fratribus eremi S. Guillelmi, ordinis S. Benedicti, Urbeuetanæ diœc.* In ea Pōtifex approbat concessionem, seu donationem eis factam de eremo de Massapalu à Ricardo tit. S. Mariæ Cardinale. Quis fuerit hic Cardinalis Ricardus, prorsus ignoro; quia inter Cardinales Onuphrij, & Ciaconij, etiam cum nouis additionibus, nullus per ea tempora extat Cardinalis, qui vocetur Ricardus, præter Ricardum Annibaldensem S. Angeli Diaconū Cardinalem. Alia quæ est Innocentij IV. est in regesto epistola 744. estq; tenoris huiusmodi.

171 Bulla Innocentij IV.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei. Priori, & fratribus eremi S. Guillelmi, &c. *Exigentibus vestræ deuotionis meritis*, &c. *Cūq; sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, iam dudum eremiticam vitam ducere, & statuta B. Guillelmi promiseritis obseruare; ac tandem fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster vobis regulam B. Benedicti concedens, ipsam à vobis iuxtà instituta fratrum Cisterciensium statuerit perpetuis temporibus obseruandā, prout in eius priuilegio continetur. Nos vestris supplicationibus inclinati vos, dummodò iuxtà prædictam regulam viuatis, & Cisterciensis ordinis statuta seruetis, habitu, corrigia, & baculo, quæ defertis, duntaxat exceptis, præsentium authoritate absoluimus à prædictorum B. Guillelmi obseruantia statutorum. Nulli ergo*, &c. *dat. Lugduni 6. idus Aprilis, Pontificatus nostri anno* 5. atq; adeò Christi 1248.

172 Corollarium primum ex relata Bulla. Congregat. S. Guillelmi sēper vsa est, vt propria nota baculo, corrigea, & tunica.

Habes ex hac Bulla. Primò congregationem eremi S. Guillelmi semper pro habitu, & propria nota vsam fuisse baculo, corrigia, & tunica, qui est idemmet habitus substātialiter cum habitu ordinis Eremitarum S. Augustini; ibi. *Habitu, corrigia, & baculo, quæ defertis, exceptis.* Secundò, vsq; ad tempora Gregorij IX. nō obseruasse regulā S. Benedicti; ab eo autem tempore sub illa, iuxtà instituta ordinis Cisterciensis vixisse. ibi. *Gregorius Papa prædecessor noster vobis regulam B. Benedicti concedens, ipsam à vobis iuxtà instituta fratrum Cisterciensium statuerit perpetuis temporibus obseruandam.* Tertiò ab anno 1248. exceptis habitu, corrigia, & baculo, dispēsatos fuisse per Innocentium IV. ab obseruātia statutorum S. Guillelmi. ibi. *absoluimus à prædictorum B. Guillelmi obseruantia statutorum.* statuta autem S. Guillelmi coniuncta erāt cum regula S. Augustini; ab ea autē manserant absoluti, & dispensati eo ipso, quòd Pontifex illis concessit regulam S. Benedicti; tamen ad maiorem claritatem petierunt absolui expresśè ab obseruantia statutorum S. Guillelmi, in quibus regula Augustiniana continebatur, vt constat ex tot authorum testimonios, qui referūt S. Guillelmum instituisse suam congregationem sub regula S. Augustini; & ex tot rationibus, & coniecturis quibus id persuasimus §. præcedēti; sicut fratres S. Mariæ de Murceto vniti authoritate Apostolica à Ricardo Card. Sancti Angeli ordini Eremitarum Sancti Augustini, & eo ipso dispensati super obseruantiam regulæ S. Benedicti, nihilominùs expresśè, & in particulari ab Innocentio IV. petierūt ab illa absolui, & dispensari. Nisi malis dicere in hac dispensatione tantùm contineri absolutionem ab obseruantia illorum statutorum, quæ dimissa regula Augustiniana, erant compatibilia cum Benedictina.

Corollarium secundum. Eadē vsq; ad tempora Gregorij IX. non obseruaunt regulam S. Benedicti.

Corollarium tertium Exceptis habitu, corrigia, & baculo dispensata fuit ab obseruentia statutorū S. Guillelmi.

173 Probatur secūda propositio.

Secunda propositio probatur ex Bulla, quæ extat in regesto Pontificio sub anno nono Honorij III. data Tibure, 7. Idus Maij, & directa, Priori, & fratribus eremitis S. Benedicti de Monte Fabali; & incipit. *Solet annuere.* & inter alia sic habet. *Statuētes, vt regula B. Guillelmi, secundū quā, sicut asseritis, domino cupitis famulari, perpetuis temporibus ibi obseruetur.*

174 Primū corollariū ex bulla Honorij III. Congregatio de Monte Fabali sub regula approbata incæpit.

Constat ex hac bulla. Primò primordia congregationis S. Benedicti de Monte Fabali sub regula approbata incæpisse anno 1224. in quem incidit data huius bullæ. Secundò prædictam congregationē, neq; fuisse Benedictinorum, neq; Augustinianorum simpliciter, & absolutè nuncupatorum; sed Guillelmitarum, viuentium secundùm institutiones S. Guillelmi, in quibus olim includebatur regula S. Augustini; quousq ex dispensatione Pōtificum Guillelmitæ acceperunt regulam S. Benedicti simul cum institutionibus S. Guillelmi, iam separatis à regula Augustiniana. Adde. Hęc congregatio proprium habuit generalem, videturq; fuisse satis propagata, & personis illustribus aucta. Epistola enim 32. anni 9. Innocentij IV. in regesto Pontificio, hoc titulo prænotatur. *Generali Eremitarum S. Benedicti de Monte Fabali, ac cæteris Prioribus, & fratribus eremitis, ordinis S. Guillelmi.* in ea Pontifex ait, quòd cùm consuetudo, & statutū ordinis fuerit eousque suis laicis barbas nutrire, & nonnulli nobiles, & alij affectum, quem de transferendo se ad eumdem ordinē concepe-

secundū corollarium. Dicta congregatio nō fuit nūcupata Benedictanorū, nec Augustinianorū, sed Guillelmitarū

cepe-

ceperunt, propterea non deducunt ad effectum, dat eis licentiam; vt si velint, dicti fratres sibi barbam rad faciant. Dota est hæc bulla, Mediolani 6. Cal. Septembris, anno 9. Pontificatus; atque adeò Christi 1251.

175 Tertia propositio probatur primò. Tertia propositio ex eo est manifesta. Primò, quia nullū assignatur priuilegium, in quo contineatur prædictas congregationes viuere secundùm regulam S. Benedicti; sed secundùm institutiones, aut regulam S. Guillelmi; in institutionibus autem S. Guillelmi non includebatur regula Benedicti, sed Augustini. Secundò. Secundò quia quando congregatio, aut ordo S. Guillelmi incepit obseruare regulam S. Benedicti, apponitur in eius titulo, *ordinis S. Benedicti*; secùs verò antea. vnde Gregorius IX. bulla paulò ante citata, sic ait. *Priori, & fratribus eremi S. Guillelmi ordinis S. Benedicti Vrbeuet. diæc.*

176 I. Quæsitū Resoluitur. Sed inquires. Primò vnde constat in statutis S. Guillelmi non includi regulam S. Benedicti? Respondeo id constare. Primò quia Guillelmitę semper obseruarunt institutiones S. Guillelmi; & tamen Gregorius IX. de nouo concessit regulam S. Benedicti congregationi eremi S. Guillelmi diæc. Vrbeuet. & Alexander IV. anno 1256. illis Guillelmitis, qui ab vnione dissenserunt. Secundò quia quando viuebant tantùm secundùm institutiones S. Guillelmi non appellabantur in priuilegijs *ordinis S. Benedicti*; at postquam concessa illis regula demonstratur, nuncupantur, *ordinis S. Benedicti*; nempe quia secundùm regulam D. Benedicti viuebant. Ergo antea non viuebant secundùm illam, quandoquidem non appellabantur ordinis S. Benedicti; & tamen degebant secundum statuta S. Guillelmi, ergo in illis non continebatur regula S. Benedicti.

177 2. Quæsitū Resoluitur. Sed inquires secundò, Et vnde constat in statutis S. Guillelmi potiùs includi regulam S. Augustini? Respondeo id colligi, quia nihil obstat, & plura iuuant. Nihil obstare patebit §. sequenti ex solutione argumentorum, & ex dictis in hoc §. quòd verò plura iuuent, perspicuum est ex §. 2. 3. & 4. vbi adduximus cælitū reuelationes, Pontificum priuilegia, grauissimorum authorum testimonia, & coniecturas non leues, quibus persuasimus non proteruis D. Guillelmum, & Augustinianū fuisse, & sub regula Augustini adiūctis quibusdam institutionibus suam congregationem fundasse.

Ex his constat quomodò possit aliqualiter redigi in concordiam Haius, cū Marquez; nempè si Haius tātùm loquatur de peculiari quadam congregatione; Marquez verò de vniuerso ordine Guillelmitarum. Congregatio enim eremi S. Guillelmi, Vrbeuetanæ diæcesis, saltem ab anno 1238. obseruauit regulam S. Benedicti; at verò ordo vniuersus, conseruatus in aliquibus, qui ab vnione dissenserunt, tantùm ab anno 1256. sub Alexandro IV. at verò sententia Chopini, & Pennoti, vtraq; falsa; illius manifestiùs; Constat enim euidenter Guillelmitas non fuisse institutos, sub regula D. Benedicti; eos verò non sinè certa regula, sed sub Aug. legibus, additis à Guillelmo quibusdā statutis, si non euidenter, saltem non inefficaciter huc vsq; contendimus, & ostendimus. 178 Redigūtur in concordiā Haius, & Marq.

Hinc constant duo. Primum est. Ideò Alexander IV. anno 1256. non dixit, se Guillelmitis concedere ad instar alterius, regulam S. Benedicti; quia ipse illam concedebat toti ordini S. Guillelmi, quòd nullus antea fecerat. Quoniam Gregorius IX. & Innocentius IV. illam tantùm donauerant peculiari congregationi eremi Sancti Guillelmi Vrbeuetanæ diæcesis. Et ex hoc ruunt fundamenta M. Marquez, quibus nitebatur ostendere Guillelmitas non obseruasse regulam S. Benedicti ante annum 1256. Ex illis enim tantùm conuincitur intentum pro toto ordine Guillelmitarum; non pro alia cōgregatione particulari. Secundum est. Ideò Alexander IV. in eadem bulla non dixit, se concedere vniuersis Guillelmitis, vt remanerēt in regula solita S. Benedicti, aut in institutionibus solitis S. Guillelmi; sed tantùm in habitu solito; quia eò vsq; omnes obseruarāt eumdem habitum; & ideò concedi omnibus poterat, vt remanerēt in habitu solito. At verò regulam S. Benedicti, & institutiones S. Guillelmi non omnes vsq; tūc obseruarunt; atq; adeò concedi non poterat omnibus, quòd in regula solita S. Benedicti, vel institutionibus solitis S. Guillelmi remanerent. Quòd autem non omnes vsq; ad illum diem regulam S. Benedicti, & institutiones S. Guillelmi obseruassent constat; quia congregatio eremi S. Guillelmi diæc. Vrbeuet. de qua egimus, absoluta fuit, vt vidimus, ab Innocētio IV. anno 1248. ab obseruantia statutorum S. Guillelmi, exceptis, tunica, corrigia, & baculo; & de nulla alia cōgregatione preter hanc, scitur quòd obseruauerit regulam

179 Corollariū primum.

Secundum.

lam S. Benedicti; & sunt plura, quæ persuadeant vsq; ad illum annū omnes congregationes ordinis S. Guillelmi, excepta Vrbeuetana, obseruasse regulā S. Augustini. Illa autē absoluta à statutis S. Guillelmi, & nouiter subiacens regulæ Benedictinæ, licèt quodammodò dici posset ordinis S. Guillelmi; verè tamen, & propriè iam erat ordinis diuersi; quia mutatio regulæ est mutatio essentialis, & substantialis, quę variat substantiam, & essentiam religionis. sicut si modò aliqua congregatio Cisterciensis dimissa regula Benedictina profiteretur Augustinianam, & nihilominùs in habitu Cisterciensi remaneret, dici quodammodò posset ordinis Cisterciensis, verè tamē & propriè iam esset alterius ordinis essentialiter distincti. Et ex hoc etiam corruunt ea, quæ Pennotus contra M. Marquez obijciebat.

Mutatio regulæ variat substantiam religionis.

§. V. RESPONDETVR AD *Argumenta obiecta per paragrapho primo.*

180 Responsio ad primam Sententiam

ADprimā sententiā, quæ est Sampsonis Haij, respōdeo iuxtà superiùs dicta, Priuilegium Innocentij IIII. non extendi ad integrum ordinem S. Guillelmi, sed tantùm ad congregat. Vrbeuetanam Eremi S. Guillelmi, cui Gregorius IX. & Innocentius IIII. concesserunt regulam S. Benedicti obseruandam iuxtà instituta fratrum Cisterciensium; & adhuc arbitror ex hoc non inferri eandem cōgregationem non fuisse professam à principijs suis regulam Augustinianam; sicut neque id inferretur de integro ordine, etiam si ad illum extenderentur priuilegia Gregorij IX. & Innocentij IIII. vt optimè aduertit Marquez. a Potuerunt enim ex aliquo motiuo dimissa Augustini norma Benedictinam amplecti, sicut congregatio Vrbeuetana statutis S. Guillelmi derelictis Benedictinę regulæ, & institutis Cisterciensibus se subiecit.

a cap. 13. §. 16. pag. 243.

181 Responsio ad secundam.

Ad Secundam sententiam, quæ est Renati Chopini, dico adeò falsum esse, ordinem Guillelmitarum fuisse à D. Guillelmo sub regula D. Benedicti institutum, vt neq; ipse Sampson Haius Guillelmita id affirmet. Hic enim, vt retulimus ex Marquez b tantùm asseruit à tempore Gregorij IX. Guillelmitas obseruasse regulam D. Benedicti, cùm antea per octoginta a[nn]os sinè certa regula Benedicti, aut Augustini, sed tantùm secundùm institutiones S. Guillelmi Eremiticam vitam egissent. vnde Chopinus in hac parte singularis assertor est, sinè vllo authore, aut fundamento, imò contra omnes authores, & grandia fundamenta.

b cap. 11. §. 11. pag 228.

Ad Primum tertiæ sententiæ, quæ est R. D. Gabrielis Pennoti, respondeo plura. Primum est. Diuersa quæstio est, vtrum Guillelmus, & eius ordo professus fuerit ordinem & regulā D. Augustini; & à quo vbi, & quo tēpore acceperit. Potest enim constare primum, & ignorari secundum. *Hic innuitur* (inquit Bernardus c) *Apostolos esse baptizatos, sed non legimus, vbi.* & Glossa interlinearis Lucæ 24. sic ait. *Primò omnium virorum apparuit* (Christus, scilicet) *Petro; quòd, & si non dicit Euangelista quando, vel vbi factum, tamen quia factum sit, non tacet.* Et Arthmanus Schedel d de vndecim millibus virginibus loquens, hæc adiecit. *Etsi dubium extat de tempore Passionis, de martyrio tamen earum Ecclesia non dubitat.* Adde. Constat Christū instituisse omnia sacramenta nouæ legis; & tamen non constat certò de omnib⁹, vbi, & quo tēpore illa instituerit.

82 Solutio primi tertiæ sententiæ.

Potest constare factū absq; eo q cōstet de circunstātijs.

c serm. 2. de Cœna domini cap. 13.

d in chronico sexta ętate mūdi fol. 131.

Secundùm est. Hoc argumentum Pennoti nulli debet magis displicere, quā ipsi Pēnoto. Quoniam si alicuius est momenti, si cōuincit, inquiro à R. D. Pēnoto, quis, quo tempore, vbi, & in quo monasterio degebat, qui regulā D. August. & habitum Canonicorū Regulariū tribuit SS. Quoduult deo, Gaudioso, Gelasio, & alijs vel martyribus, vel sanctis Africæ, quos inter Canonicos Regulares enumerat. e Rursus. Quis, & quando Ecclesiæ Valentinæ in Hispania, & nonnullis alijs Cathedralibus, quas recēset inter regulares. f Quis, vbi, & quomodò S. Leoni I. & S. Felici III. quos inter canonicos regulares refert? g Quis, inquam, vbi, & quomodò his vel Ecclesijs, vel Personis regulam & ordinem Canonicorum Regularium tradidit obseruandum? Si ergo hæc omnia, & alia plurima eiusdem generis tradit Pēnotus & verissima existimat, cùm tamen assignari non possit, Quis, vbi, quando, & quomodò regulam Sancti Augustini, & habitum Canonicorum Regularium Ecclesijs vel personis concesserit; qua ratione conuincit Guillelmum & eius ordinem non fuisse professos regulam & ordinem Augustini; quia non possemus assignare, Quis, vbi, & in quo monasterio degebat, qui D. Guillelmo habitum, & regulam S. Augustini concessit? Quæ erit vis formæ huius demonstrationis, quæ in vna materia demonstret consequens, in alia

183 Progreditur solutio & retorquetur obiectio

e lib. 2. cap. 13. n. 2. pag. 267.

f lib. 2. cap. 31. n. 10. pag. 345.

g lib. 3. cap. 50 n. 1. pag 776.

alia inferat consequens falsum? Equidem non obstat illas circunstantias ignorari, quando de substantia constat ex authoribus, & fundamentis allatis §. 2. 3. & 4. D. Guillelmum, & eius congregationem sub Augustini regula domino militasse.

184 Progreditur vlterius. Tertium est. Fateor ingenuè, si D. Guillelmus regulam, & habitum D. Augustini à se ipso, vel à sede Apostolica, absque eo quòd vniretur Augustinianæ familiæ, suscepisset; tunc congregationem Guillelmitarum nō fuisse propagatam per continuatam successionē ab Augustino; sed ad summū incæpisse circa annum 1154. Cæterùm dicendum nobis est, D. Guillelmum accepisse regulam, & habitum D. Augustini, non ab illo Eremita solitario Galliæ, vt benè obseruauit Marquez [a], sed ab Eremitis Sancti Augustini in conuentu Montis Pruni, vt ibi existimauit Marquez; vel potiùs, vt ego antumo, & Marquez etiam admittit [b] in conuentu Syluæ Liualiæ, qui hodie dicitur Lupus Cauus, in diœcesi Lucensi, vt colligitur ex Theobaldo [c], & notauim' difficultatè præced. §. 2. versic. *Peracto ergo biennio*; & versiculo, *Ex hac naratione*. Neq; hoc de suo cerebro (vt candidè, & religiosè a ebat Pennotus) nonnulli Eremitæ confingunt. Id enim, præter plurimos, & purpuratos testes Augustinianos, tradiderunt plures authores, & graues, & antiqui, quorum testimonia retulimus supra, §. 2. inter quos præcipui, qui id expresserint, sunt Pius II. & Gregorius XIII. ille circa annū 1440. hic verò anno 1576. Author appendicis ad Petrum de Natalibus anno 1493. Basilius Sanclerus circa annum 1580. Guillelmus Caualcantinus circa an. 1602. Alij verò, vel in vasta eremo, vel in loco inculto, & solitario, vel absolutè dicunt D. Guillelmum suscepisse habitum, & regulam Augustinianam ab Eremitis S. Augustini. ità inter alios docent Arthmanus schedel anno 1493. Nauclerus an. 1500. Morigia a. 1569. Illescas an. 1573. Villegas anno 1614. & plures alij supra relati in idem consentiunt. Vnde ad argumētum Pennoti respondetur dupliciter. Primò. Accepit habitum, & ordinem Augustinianum circa an. 1154. ab Eremitis S. Augustini, in conuentu Syluæ Liualliæ, in Thuscia, in diœcesi Lucensi. Secundò, etiam si nihil horum nossemus, non inferretur Guillelmum non fuisse Augustinianum. Potest enim substantia rei optimè nosci, licèt ignorentur circumstantiæ.

a cap. 13. §. 10 pag. 227.
b §. 13. p. 233.
c cap. 18. vitæ S. Guillelmi.

Ad secundum Pennoti dico, habitum, quem D. Guillelmus suscepit, esse eundem quoad essentialia cum habitu, quem modo ferunt Eremitæ Augustiniani, & Guillelmitæ, qui corrigiam non dimiserunt. Et ad probationes in oppositum respondeo plura. Primum est. Verum est Guillelmitas vocatos fuisse Parisijs *Fratres albi mantelli*; hoc autem, non quia tunica alba cum mantello albo induerentur; sed quia in conuentu Parisiensi successerunt fratribus Dominæ nostræ de Areno, qui mantellis albis vtebantur. Id quòd mirantur plures (vt ex Sampsone Haio [d]) refert M. Marquez [e] nempè tandiù durasse eam nomenclaturam, cùm Guillelmitæ vtātur habitu nigro. Secūdum est. Verum etiam est, Alexandrum IV. concessisse Guillelmitis, vt in habitu solito remanerent; longè tamen abest à veritate; habitū solitum, vel tunc gestatū ab ipsis fuisse dissimilem Augustiniano, qui non solùm ex propria electione, & præscripto Apostolico; sed etiam ex institutione D. Augustini conueniebat suis Eremitis; cum hoc tamen discrimine, quòd à tempore Gregorij IX. pro congregatione Iambonitarum, & à tempore Alexandri IV. pro tota religione iam vnita determinatus fuit color niger; at verò ex institutione Augustini tā albus, quàm niger licebat, vt ostendimus in superioribus. Et sanè negari non potest tempore Augustini, & post illum, Monachos Africæ portasse habitum nigrum, seù album. 185 Solutio secūdi

d lib. de veritate vitæ, & ordinis S. Guillelmi pag. 70.
e cap. 16. §. 8. pag. 310.

186 Progreditur solutio, & demonstratur. Verùm, vt hæc clariora fiant, demonstremus in particulari vtrumq; mēbrum responsionis, & primo, quòd habitus solitus Guillelmitarum tempore Alexandri IV. esset similis Augustiniano, fatetur Sāpson Haius [f] vbi D. Guillelmum describit sub habitu Augustiniano. en eius verba pag. 70. *Constat enim & patres nostros, & monasterium nostrum Alborum Mantellorum piscum nomen à priscis illius colonis semper retinuisse, vt plerique etiam nunc mirentur, quòd cùm pullis exteriùs vestibus induamur, tamen ab albis penulis nomen sortiri videamur.* & pag. 84. *& quidem quantùm ad exteriorem vestem ab illis non multùm distamus, nisi manicarum laxitate, & longitudine; quantùm verò ad interiorem Cisterciensibus propiùs accedimus.* & statim. *Inter Eburones nostros, & vicinos Augustinianos in exteriori veste aliquando nihil discriminis intererat.* vt autem aliquod esset, ferè omnes dimiserunt corrigiam. Sed quicquid sit de Haio, firmiorem habemus

f lib. citato pag. 70. & 84. & vltima.

Habit. Guillelmitarũ tempore Alexãdri IV. similis Augustiniano.

Pontificum sermonem Innocẽtij IV. Hic enim Pontifex in Bulla anni 1248. quam produximus §. prec. concedit quibusdam Guillelmitis relaxationem ab institutionibus S. Guillelmi, *Tunica, corrigia, & baculo exceptis*. Et in alia bulla data Lugduni, Nonis Ianuarij, anno 6. Põtificatus, atq; adeò 1249. quam adducit Haius pag. 72. & extat in archiuis Guillelmitarum, sic inquit. *Cum igitur dilecti filij Prior, & fratres Eremitarum in partibus Alemaniæ, ordinis S. Guillelmi, vestiti laneis cucullis, & curtis, vsque ad cautillam, seu iuncturam pedis, cum manicis benè latis, & longis, nullo alio superinducto colore, nisi quem secum lana earum causa materiæ primordialis ipsa contraxit; latis quoque circumcincti corrigijs, desuper cum congruis religioni cultellis, & baculos deferentes in manibus, & calceati incedere teneantur secundùm sui ordinis instituta*, &c. Nec Pontifex. Quantùm hic habitus solitus Guillelmitarum ab Augustiniano, præsertim antequàm Eremitæ Augustinenses sibi colorem nigrum præscripsissent, distet, & differat, iudicet Lector, & videat qua ratione dicatur nostros authores contra se ipsos loqui, negantes quòd affirmare intendunt. Sic aduersarius loquitur, sic affirmat. Nos tacemus, & parcimus humanæ infirmitati propter diuinam bonitatem.

187 Demõstratur vlterius.

Deinde, quòd habitus modernus Guillelmitarum sit, vel idem cum nostro, vel illi simillimus, fatetur expresè Sampson Haius vbi supra, cui in hac parte potiùs credendũ quàm Pennoto. ille enim, Guillelmita, hic autem, Canonicus Regularis; meliùs autem nosse potest Guillelmita, quàm Canonicus habitũ Guillelmitarum; præcipuè cum in Italia, vbi Pennotus degit, non sint, vel rarò sint Guillelmitæ. Expresè ergo hic author, relatus à M. Marquez [a] agnoscit habitum Guillelmitarum, quem extra claustra ferunt, esse eumdem cum nostro; addit tamẽ habitum domesticum esse diuersum ab Augustiniano, similem autem Cisterciensi. Portant enim super tunicas albas scapularia, & capitia nigra. Hoc autem nihil obstat. Dici enim propter vnũ è tribus, nempe vel D. Guillelmum instituisse suum ordinem sub eo habitu domestico; quia fuit laicus in ordine Eremitarũ S. Augustini, in quo olim laici sic intra monasteria vestiebantur; vt constat ex antiqua imagine B. Friderici Ratisponensis, qui obijt anno 1329. licèt postea colorem nigrum scapularis, & capitis in album commutauerint, fortè vt à laicis Dominicanis differrent; seu potiùs vt omnes intra domũ vniformiter induerentur: vel si D. Guillelmus fuit sacerdos, vt ex reuelatione B. Veronicæ Mediolanẽsis colligitur, dici potest id factum post priuilegiũ Alexandri IV. qui eis cõcessit, non præcepit: vt in habitu solito remanerent; potueruntq; velle manere in habitu solito extra cænobia, & aliquid immutare in habitu solito omnibus intra cænobia; forsitan in memoriam cõgregationis Vrbeteranæ, quæ à Gregorio IX. regulam D. Benedicti, & instituta Cisterciensium acceperat; vel tandem dici potest congregationem Guillelmitarum eo habitu intra claustra vsã fuisse à principio; hoc tamen tollere, quòd habitus Guillelmitarum fuerit, quoad essentialia idem cum habitu Augustinensium illius temporis, in quo non habebant determinatum colorem album, vel nigrum, sed vtroq; poterant vti, vt supra diximus. Adde. Nicolaus Crusenius, qui sępè vidit Guillelmitas in Flãdria [b] sic ait. *Euidens est vtriusq; ordinis esse nunc cum cingulo eumdem habitum nigrum*, &c. *Habitum domesticum habent patres Guillelmitæ differentem, sed eumdem, quem olim laici ordinis S. Augustini gestabant*. Et tamen cùm hæc sint tam manifesta, contendet R. D. Pennotus Guillelmitas esse fratres albi mantelli? Mirum est ea tantùm fidenter tradi ab authoribus & doctis, & grauibus, quorum opposita possunt oculata ad sensum demonstratione conuinci.

Ad tertium Pennoti respondeo, etiam plura. Primum est: si omnes communiter affirmant, vt ipse ait, & verissimum est; ordinem à D. Guillelmo institutum fuisse ab initio nuncupatum, non, *Eremitarum S. Augustini*; sed, *Guillelmitarũ*, quomodò ipse locis allegatis [c] tribuit ordini Guillelmitarum cõuẽtus ante Concilium Lateranense, vel paulò pòst fundatos, & communiter appellatos ordinis Eremitarum S. Augustini? Sanè, non aliud responderi poterit, nisi quod illic oportebat Guillelmitas fuisse appellatos Eremitas S. Augustini; hic verò oportet quod Eremitæ S. Augustini in nulla cõgregatione vocati fuerint Guillelmitæ; vt sic rationum vim, prout eò tunc premebatur declinare posset, cùm alia non superesset via. Secundũ est: Ordo à D. Guillelmo institutus, licèt sub habitu, & regula D. Augustini; non fuit tamen simpliciter, & communiter appellatus ordo D. Augustini, sed D. Guillelmi. Id autem factum ex cõmuni appellatione 188 Solutio tertij.

[a] cap. 13. §. 13. pag. 132.

[b] in suo Monastico August. par. 2. cap. 12. pag. 100.

[c] in §. præced. versiculo, & si inquiras.

populi

Propter ingẽs augmentum, quod ordini D. Augustini in cõgregatione à D. Guillelmo instituta accessit. licèt fuerit sub regula Augustini, dicta fuit ordo S. Guilhelmi.

populi propter ingens augmentum, quod ordini D. Augustini in illa congregatione accessit ex institutionibus eiusdẽ sancti, Insistemus exemplis. Ordo Cisterciensis, licèt à D. Bernardo non sit institutus, & sit idẽ ordo cũ ordine D. Benedicti, (saltem, vt plures volunt.) nihilominus propter insignem viri sanctitatem, & incrementum ordinis, quod ab illo emanauit, ordo D. Bernardi communiter appellatur. Similiter, licèt omnes congregationes Canonicorum Regularium sint vna & eadem religio, instituta, seu potiùs restituta ab Augustino; nihilominùs alia appellabatur congregatio, seu ordo S. Frigdiani Episcopi Lucensis, qui eam congregationem instituit: vt ipsemet Pennotus est author [a] si ergo congregatio hæc appellata est S. Frigdiani: quia illam instituit, quamuis ipse regulam & habitum Canonicorum regularium suscepisset in Ecclesia Lateranensi; quare non potuit congregatio S. Guillelmi sic appellari ab illo vt institutore cõgregationis, licèt ipse in Sylua Liualllia regulam & habitũ S. Augustini ab eius Eremitis suscepisset? Et idem argumentum fieri posset de ordine, seu congregatione S. Ruffi: si verum est, quod quidam asserunt; nempe eam sic denominatam ab Arnulpho Auenionẽsi, aut Ruffo Lugdunensi Episcopo, de quo non agimus. Crediderim tamen contra Pennotũ [b] non sic denominatam ab Ecclesia S. Ruffi, Simonis Cirenæi filij, & Christi discipuli, & Episcopi Auenionensis. Ruffus enim Cirenæi filius; in nullo antiquo, aut probato authore, quem viderim, legitur fuisse Episcopus Auenionensis; à plurimis autem traditur fuisse Episcopus Dertusensis in cathalonia, imò & eius corpus ibidem quiescere, vt latè referimus in cathalogo Episcoporum Dertusensium nondum in lucem edito.

a lib. 2. cap. 45 num. 2.

b lib. 2. cap. 6. n. 2. pag. 487.

189 Prima Pennotij additio accipitur quoad id quod dicit de sanctitate æstimatione & dilatatione ordinis Guilhelmitarum, & duplici testimonio confirmatur. Guillelmi flumen in Augustini mare intrauit, & ab eo exierat.

Ad id autem, quòd primo loco addit Pennotus, fatemur gaudentes, & in domino gloriãtes, quidquid refert de sãctitate, æstimatione, & dilatatione ordinis Guillelmitarũ; ea enim omnia in gloriã Augustini & Augustinianorũ redundant. Guillelmitarum decus, Augustiniensium decor, illorum laus, horũ encomium. Guilhelmiticum enim flumen in mare Augustinianum intrauit: siuè quia ab illo exierat, & vnde exeunt flumina, illuc reuertuntur; siuè quia licèt inde non exijsset, illuc tamẽ intrauit. Addam & ego in gloriam Guillelmitarum, etiam postquàm recesserunt ab vnione generali, duplex testimonium Honorij IV. & Nicolai IIII. Nos enim non torquet aliena laus: sed delectat. Paruulus est, quem occidit inuidia. *Nam inuidendo*, vt ait meus Thomas de Villanoua [c] *se abiectum & defructuosum esse ostendit.* Honori⁹ ergo IIII. Epistola 431. data apud S. Sabinam 12. Cal. Maij, anno 1. Pontificatus, scribẽs generali & fratribus S. Guillelmi, confirmat instrumentũ à se factum, dum esset Cardinalis, anno 1282. die 21. Octobris, de monasterio S. Pauli in Albano à se extructo, & eis cõcesso sub quibusdam conditionibus, eosq; summis laudibus effert, asseritq; se tunc gessisse curam illius religionis. Nicolaus verò IIII. Epistola 451. data Vrbeueteri 2. Cal. Septemb. anno 4. Pontificatus; scribens Priori generali ordinis S. Guillelmi sic ait. *Nuper monasterium S. Anthimi de Montalcino ordinis S. Benedicti, dioeces. Clusin. ordini tuo incorporauimus & cõcessimus de gratia speciali. Verùm quia aliqui monachi eiusdem ordinis S. Benedicti dicuntur adhuc in eodem monasterio commorari; discretioni tuæ districtè præcipiendo mandamus, quatenùs ipsos, quòd habitum tui ordinis assumant, studeas inducere diligenter; Si verò inductioni tuæ acquiescere noluerint, in hac parte; tu eis in dicto monasterio vel eius membris procures vita necessaria congruè ministrare, eos prosequendo fraterna in domino charitate.* dat & ei & epistola 452. dicit rationem huius incorporationis fuisse reformationẽ Benedictinorum, & subuentionẽm Gillelmitarum; quos ait viros esse iuxtà cor suum, nimirum viros *feruore religionis feruidos, contemplationis amicos, & castitatis candore præclaros.*

Inuidens defructuosũ & abiectum se ostendit.

c serm. fer. 6. post Dominicam passionis pag. 169.

Guillelmitarũ sanctitas, & æstimatio.

190 Adiecimus nonnihil Guillelmitarum gloriæ. Cæterùm quòd Pennotus de suo tamquam quid nouum subijcit, nempè quòd precipua priuilegia dicti ordinis, quæ profert Coriolan⁹ [d] ipsi ordini Guilhelmitarũ primitùs concessa fuerunt; hoc inquam, claudicat in vtramq; partem. Primò, quia non habentur in Secunda parte defensorij, sed chronici Augustiniani, quod Coriolanus breuissimum concinnauit. Secundò, quia ex 78. vel 79. priuilegijs, quæ enumerat, tantùm sex profert; quorum duo solis Guillelmitis ab Alexandro IIII. fuerant concessa; alia verò quatuor, nempe vnum ab Innocentio IIII. & tria ab Alexandro IIII. concessa fuerant & Eremitis S. Augustini, & Eremitis S. Guillelmi. Quibus autem primitùs data fuissent, neq; innuit Coriolanus. Alia verò

Reijcitur quoad id quod subdit de priuilegijs, vt dupliciter claudicãs.

d in 2. p. sui defensorij cap. 3.

omnia

omnia solis Eremitis Augustinianis indulta retulit idem author, nulla Guillelmitarum facta mētione. Quomodò ergo stare poterit præcipua priuilegia Augustinensium adducta à Coriolano, primitùs fuisse concessa Guillelmitis? Sanè, stare non potest.

191 Finis Pennoti. At quorsum R. D. Pennotus extulit sāctitatem, & dilatationē monasteriorum, & priuilegia ordinis Eremitarum S. Guillelmi? Non frustra, non gratis. vt subderet hoc adeò esse verum, vt sit multorum sentētia Ordinem Guillelmitarum illum esse, quem Romani Pontifices in suis literis absolutè vocant ordinem S. Augustini; & ab hoc ordine Guillelmitarū ordinem Augustinensium prima initia sumpsisse: & in fine subiungit. *Ad hanc communem opinionem labefactandam Eremitas multipliciter, sed inutiliter laborare.*

192 Retunditur, & refellitur quoad ea quæ dicit de Augustinensiū initijs. Sed contra hanc additionem dico primò, si ea est communis opinio, non solū nos illam labefactamus, sed multò magis ipse Pennotus, qui mordicus defendit ordinem Guillelmitarum nunquam vixisse sub regula Augustini; & licèt ab Alexandro IIII. fuerit cum cæteris Eremitis vnitus, tamen non multò post, eundem Alexandrum illis concessisse facultatem remanendi in antiquo statu, habitu, & regula D. Benedicti. Iudicet lector, vtrum author, qui hæc sentit, minùs labefactet opinionem, quàm vocat communem, quàm nos, qui credimus D. Guillelmum ab Eremitis S. Augustini habitum, & regulam Augustinianā accepisse: & postea peculiarem instituisse congregationem, quæ adeò creuit in Gallijs, Germania, Hispania, & Italia, vt fratres illius congregationis dicerentur Guillelmitæ, & communiter ipse existimaretur author illius religionis: sicut communiter Cisterciēses dicuntur Monachi S. Bernardi, & vulgus credit authorē illius religionis esse S. Bernardum: & hoc est, quod Bergomensis[a] refert D. Guilelmum communiter existimatū fuisse institutorem ordinis Eremitarum Augustinensium. Dico Secundò Tantùm abest vt ea, quam Pennotus vocat communem, sit communis sententia, vt rari sint qui ita senserint, & qui sic errarunt, vel omnes, vel ferè omnes expressè censuerunt D. Guillelmū instituisse suum ordinem sub regula Augustini, quòd alius constanter, vel potiùs inconstanter, negat.

[a] fol. 175. & 227. in supplemento chronicorum.

193 Quàm fideliter citētur authores ostenditur. Sed vt probet eam esse communem sententiam, producit in testes, Belarminum, Nauclerum, Volaterranum, Vuernerum Cartusianum authorem Fasciculi temporum, Sabelicum, Vargas, D. Antoninū, & Augustinum Ticinensem. Sed bone Deus, quis credat virū doctissimum Pennotum tot authores vocaturum in testes, quorum vel vnus, vel nullus id dixerit? Hoc vnum prudenter egit, quòd loca in quibus id asseruerint, non notauit, ne & ipse notari posset, & manifestè conuinci; sed arbitraretur lector, eos alibi ita sensisse. Nihilominùs examinemus quid testes hi, & quidem purpurati, existimauerint. Belarminus, cuius verba adduximus §. 1. in relatione secūdæ Sententiæ, & fortassis infra puncto sequēti examinabimus, videtur stare pro ea parte, quam fortasis & Volaterranus, quem nō vidi, amplexatus est. August. Ticinen. cuius verba supra retulimus; & Bernardus de Bargas, vt testatur Marquez[b] putāt Guillelmum Scholarem Parisiēsem fuisse primum authorem ordinis Eremitarū S. Augustini. At Guillelmus hic non est institutor ordinis Eremitarum S. Guillelmi. Nauclerus dissentit ab opinione, quam communem vocat is author; vt constat ex eius verbis adductis supra[c] Vuernerus Cartusianus nihil tale commētus est, vt patet etiam ex eius verbis supra allatis[d] D. Antoninus toto tit. 24. tertiæ partis historialis cap. 14. vbi agit de ordine Eremitarum S. Augustini, neque verbum habet de S. Guillelmo, præter hoc vnum; quòd inter ordines vnitos ordini Eremitarum S. Augustini enumerat ordinem S. Guillelmi. Consultis etiam indicibus totius illius operis nullum verbum de S. Guillelmo, aut ordine Guillelmitarum potuim' inuenire. Sabellicus neq; id somniauit, tantum abest, quòd affirmauerit. Imò, vt diximus[e] recēset D. Guillelmum inter sanctos religionis Augustinianæ. verùm vt clarius pateat, quàm longè sit ab eo placito, libet referre eius verba, quamuis non breuia. Sic enim in impressione anni 1528. in ædibus Ascensianis habet[f] *Aurelius in Africam delatus patrimonium omne suum vēdidit, pecuniamque inde coactam in pios vsus vertit. Duplex hic opinio ad posteros manauit, fuerint ne ab eo instituti ij, quos hodie Canonicos vulgus Regulares vocat, & quibus tunica candida cum linea toga sub nigro pallio est &c. Cæterum hi ne tum primum fuerint ab Aurelio instituti, an qui ab Eremo nomē ferunt? quādo vtrique eam ad se laudem trahūt, res quæ in dubio adhuc est; ad fidem historiæ pertinere existimaui locum in medio relinquere. Cæterum*

Eremi-

[b] cap. 13. §. 4. pag. 216.

[c] §. 2. versiculo *Iacobus Nauclerus.*

[d] difficultate 1. versiculo *ostendamus singula.*

[e] §. 2. versiculo *Antonius Sabelicus.*

[f] Aeneade 7. lib. 9. fol. 136. pag. 1.

Eremitica, quòd satis constat, familia multò est hodie celebrior, atq; nobilis, vt inter Christianæ pietatis ordines & celebritate, & virorũ fruge credatur nulla inferior. & infra *Multi mortales ab Augustino adhuc in humanis agente, sanctitatem viri; singularemque doctrinam secuti, omnibus, quæ in terris miramur, cõtemptis, in Eremum concessere, vnde Eremitarum est nomen, vt arbitror, deductum; nam hoc quoq; parùm liquido traditur. Cæterum, siuè ab eo, quòd est supra significatũ, vt qui in desertis essent, sint in vnũ congregati, & instituti; siuè ipsius vitam, & dogma secuti passim deserta coluerint, rem auspicatissime inchoatam, & supra fidem auctam, impia Vuandalorum arma, quæ totam inde Africam sunt peruagata, atroci insectatione prope modum extinxere.* a sic ait sub Innocentio III. *Per id tempus Eremitanus ordo instauratus est, cùm temporum iniuria penè ad interitum perductus esset. Instaurationis author Ioannes Bonus, Mantuæ natus, eiusdem vir professionis.* b sic repetit. *Eremitanus ordo, qui erat iam prope modum extinctus, instauratur* Iudicet modo lector, vtrũ Sabelicus asserat ordinem Eremitarum S. Augustini ab ordine Guillelmitarum prima initia sumpsisse; & videat & consideret, qua fide, summa confidentia tot authores gratis & frustra pro eo asserto citentur; vt discat dubitare de veritate citationum, quas in R. D. Pennoto contra nos inuenerit, cũ ex octo authoribus, quos protulit in testes, duo forsitan ita sentiant, alij neque per somnia, vt aiunt, assentiant; sed expressè dissentiant. vnde dicere potero cum Augustino c *Et nunc ego magis admoneo, vt illa tua, & mea legant, qui volunt scire quantùm fueris à veritate deuius, & quanta sis veritate conuictus.*

a Et Aeneade 9. lib. 5. fol. 240. pag. 2.

b & lib. 6. fol. 243. pag. 1. sub eodem Innocentio.

c lib. 1. operis imperfecti cõtra Iulianum num. 58.

194 Reijcitur secunda Pennoti Additio, quo ad id quod dicit fabulosum.

Ad id verò, quòd secundo loco addit Pennotus, dico plura. Primum est. Ex dictis constat, an fabulosũ sit Fratres S. Guilelmi à veris Eremitis S. Augustini discendere. An potiùs credendum aduersario, quàm tot authoribus pro nobis allegatis, tot Pontificibus, cælesti reuelationi, & nõ inuallidis rationib⁹, & indicijs? Nunquid modestè, & veraciter dictũ, fabulosum esse id quod Gregorius XIII. Clemẽs VIII. & Paul⁹ V. in suis priuilegijs tradiderũt? Nunquid propter solũ fabulosum figmentũ, à tot annis cõcessere summi Pontifices vt de D. Guillelmo tãquã de sancto ordinis nostri diuinũ recitaremus officiũ? si ita ipse loquitur, *Gratias illis ago,* (vt ait Hieronymus ad Pammachiũ, & Oceanum) *meo nomine, quod dignũ me putauerunt, quem cum martyre calumniarẽtur*; vel dicamus cũ Augustino d *Non sanè parua est, parùmque gloriosa consolatio cuiuscunq; nostrum, si cum ipsa Ecclesia criminemur.*

d lib. de vnico baptismo cap. 16.

195 Eremitę S. Augustini optimè ab Eremitis S. Guillelmi deducunt sui ordinis antiquitatẽ, dũ hi ab illis descẽdant.

Secundum est. Si Guillelmitæ, vt & verum est, à veris Eremitis S. Augustini descendunt, optimè ab illis deducere etiam possunt suam antiquitatem ordinis S. Augustini Eremitæ. Et ad primam probationem in oppositum respondeo, Eremitas S Guillelmi verè vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini; & quamuis ab ea vnione aliqui resilierint, vel illi non consenserit, plurimi tamen remanserunt, vt patet de monachis Guillelmitis conuẽtuũ Vallispeciosanæ, & Veemanshausensis in Germania an. 1263. & præterea constat ad hominem ex monasterijs, quæ ordini nonstro fuisse vnita admittit ipse Pennotus e si enim tot eorum loca nobis remanserunt, quo abierunt Guillelmitæ tot conuentuum filij? Deinde, ex Bulla Clementis IIII. & sententia Leonis Episcopi Ratisponensis supra allegatis, constat plures Guillelmitas ad Augustinianos transijsse, & non constat ad Guillelmitas iterum fuisse reuersos. Hoc autem sufficiens esse ad continuatam successionem Eremitarum S Augustini, si semel admittatur Guillelmitas descendere à veris Eremitis S. Augustini, probatur ad rem, & ad hominem Ad rem: quia nihil aliud est continuata successio, quàm quòd alijs ex alijs deriuãtibus non defuerit aliquis illius professionis. Vnde si modò Pontifex congregationi Lateranẽsi vniret omnes congregationes Canonicorum Regularium S. Augustini, non tantùm continuaretur successio per congregationem Lateranẽsem sed etiam per alias congregationes, v. g. S. Ruffi, & S. Crucis, vnitas congregationi Lateranẽsi. Ad hominem verò. quia ipse f inde defendit continuatam successionem Canonicorum Regularium in sua congregatione Lateranensi; quia primi authores reformationis Frigdionariæ fuerunt septem Canonici Regulares, tres sacerdotes: & duo nobiles laici: qui omnes in vnum institutum conueniẽtes nouam reformationẽ incepærunt. sic ergo continuata successio Eremitarum S. Augustini probari poterit: quia inter eos, qui Ordinem vnitum ab Alexandro IIII. professi sunt, fuerunt plurimi Guillelmitæ, descendẽtes à veris Eremitis S. Augustini: qui simul cum alijs conuenerunt vt vnam & eamdem prfessionẽ ordinis Eremitarum S. Augustini constituerent, seclusis dis-

Luitur prima Pẽnoti in oppositum probatio.

e lib. 1. cap. 46. num. 6.

Quid sit continuata successio.

f lib. 3. cap 8. n. 4. pag. 575. & cap. 13. n. 4. pag. 656.

scriminibus, quæ erant in varijs congregationibus Eremitarum, sicut & modò in varijs congregationibus Canonicorũ.

196 Diluitur secunda. Ad secũdã verò probationem dico, ex tali vnione optimè probari continuatam successionẽ Eremitarũ S. Aug. Licèt enim authores Augustiniani fateãtur prçter cõgregationem Guillelmitarum fuisse aliam specialiter appellatam Eremitarum S. Augustini, à veris D. Augustini Eremitis propagatam, & continuatam, cui omnes aliæ fuerunt vnitæ; falsum tamen est nostros Augustinianos ea solùm ratione nostrum institutum in D. Augustinũ referre. Neq; video quo fundamento, saltem apparẽti, id potuerit affirmare Pennotus, cùm nouerit nostros authores cõtendere D. Guillelmum ab Eremitis D. Augustini habitum & regulam Augustinianam accepisse, ipsumq; instituisse suam congregationem sub eadem regula, & habitu; eamq; congregationem nobis vnitam fuisse in vnione generali anno 1256. Qui enim hoc asserunt, quomodò non etiam hac ratione referent suum institutum in D. Augustinum? quid enim obstat, vt dicamus per plures cõgregationes, quæ erant eiusdem religionis Eremitarum S. Augustini, continuatam fuisse successionẽ Eremitarum S. Augustini; vt patet ex adducto exemplo de congregationibus Canonicorum Regulariũ; licèt enim omnes, extinctis alijs titulis, & obseruantijs vnirentur congregationi Lateranẽsi, nihilominùs successio Canonicorum Regularium non tantùm continuaretur per Canonicos Lateranenses; sed etiam per Canonicos aliarum congregationum Lateranensi vnitos?

PVNCTVM SECVNDVM de Eremitis S. Augustini in Thuscia.

197 Suppositio ad rem aperiẽdã. Ab Innocen. IV. Eremitæ Thusciæ ad vnũ ouile sub regula D. Aug reducuntur. a cap. 3. §. 3. pag. 24. VT rem hanc clarè aperiamus, suppono Innocentium IV. Eremitas quosdam Thusciæ ad vnum ouile reduxisse, illisq; præcepisse vt regulam, & ordinem S. Augustini assumerẽt. Primam huius vnionis bullam protulit Marquez [a], & Empuli in Bullario Augustiniano pag. 164 extatq; originalis in nostro archiuo Romano, & in Regesto Pontificio tomo 1. anni I. Innocentij IV. epistola 333. & est tenoris huiusmodi.

198 Bulla Innocẽtij IV. *Innocentius episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs vniuersis Eremitis, exceptis fratribus S. Guillelmi, per Thusciam constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Incumbit nobis ex officij debito pastoralis, & plantare sacram religionem, & fouere plantatam; & quantùm in nobis est, vniuersos, & singulos in proposito, confirmare, ne si fauore fuerint Apostolico destituti, non proficiant in incepto; sed deficiant potiùs, vel tepescant. Cùm enim per dilectos filios Fratres Stephanum, & Hugonem Eremitas, propositum vestrum fuerit nobis expositum diligenter; Nos nolentes vos sinè pastore; sicut oues errantes post gregum vestigia euagari, vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenùs in vnum vos regulare propositum conformantes, regulam B. Augustini, & ordinem assumatis, ac secundùm eum profiteamini; de cætero vos victuros, saluis obseruantijs, seu constitutionibus faciendis à vobis, dummodò eiusdem ordinis non obuient institutis; prouisuri vobis nihilominùs de Priore idoneo per electionem canonicam, cui præstetis obedientiam, ac reuerentiam debitam impendatis. Si verò super præmissis aliquid difficultatis emerserit, ad dilectum filium nostrum Ricardum S. Angeli diaconũ Cardinalem, quem vobis correctorem, ac prouisorem deputamus, recurratis. Dat. Laterani 17. Cal. Ianuarij.* (sic est in Bulla originali Archiui Romani, & in regesto Põtificio. atq; adeò non legendum 17. Ianuarij, vt habet Marquez.) *Pontificatus nostri anno 1.* & Christi 1243. electus enim fuit, vt [b] tradit Onuphrius, 8. Cal. Iulij an. 1243.

Empuli sic legit: Fr. Stephanũ, H. G. & P. eremitas, &c.

b lib. de Pontif. & Card. p. 147

199 Ordo Eremitarum S. Aug. non accepit hoc nomẽ sub Innoc. IV. c par. 2. suæ chronologiæ. Ex hac bulla constat. Primò perperam quosdam authores, de quorum numero est Illustriss. Card. Bellarminus [c], sub Innocentio IV. asseruisse ordinem Eremitarum S. Augustini hoc nomen accepisse; cùm antea Guillelmitæ dicerentur. Patet enim ex prędicta bulla Eremitas S. Guillelmi fuisse exceptos ab hac vnione, & sub antiquo titulo Fratrũ S. Guillelmi remansisse. Quin imò, licèt postea in vnione generali an. 1256. titulus Guillelmitarũ præceptus fuerit extingui, vnito ordine S. Guillelmi ordini S. Augustini; tamen eodem anno impetratis literis ab Alexandro IV. nonnulli ex illis exempti sunt ab vnione, & donati regula Benedictina; ordoq; iussus vniri, & ex parte vnitus, mansit etiam ex parte separatus, & manet adhuc; quãuis in paucis monasterijs, quorum plura corrigiam Augustinianam dimiserunt.

Eremitæ Thusciæ ordinis S. Augustini ab Innocẽtio IV vniti, antea viuebãt sinè generali. Constat secundò ferè omnes Eremitas Thusciæ, quos Innocentius IV. ordini S. Augustini vniuit, vixisse vsq; ad illud tẽpus sinè communi capite, sub obedientia Priorum Conuentualiũ; quorum quilibet gubernabat indepẽdenter ab alio superiore eiusdem religionis. Hoc innuitur in

tur in illis verbis, *Nolentes vos sinè pastore,* scilicet communi, & generali, *sicut oues errantes post gregum vestigia euagari*, &c. Hæc autem diriguntur ad Eremitas Thusciæ, quos de nouo Pontifex vniebat, qui sinè Priore generali vixerãt; non verò ad congregationem Eremitarum S. Augustini, quibus Eremitæ Thusciæ vniebantur. Hi enim à pluribus ante annis Priores generales habuerant, vt ex infra dicendis constabit.

200 Iussit Innocẽtius IV. vt Eremitæ Thusciç regulã, & ordinẽ S. Augustini assumerent; sed ne præcepta vnio, tantùm esset præcepta, eadem diè dedit alias literas ad eosdem, quibus illos Romam conuocabat ad præceptæ vnionis executionem. Habentur hę literæ nu. 334. inter epistolas tomi 1. anni 1. Innocentij IV. & sic se habent.

Iidem conuocãtur Romam ab eodem.

201 *Innocentius episcopus Seruus Seruorum Dei. Dilectis filijs vniuersis Eremitis, exceptis fratribus S. Guillelmi, per Thusciam constitutis. Præsentium vobis authoritate mandamus, quod de singulis domibus vestris vnum, vel duos in termino, quem dilectus filius R. S. Angeli Diaconus Cardinalis, quem vobis correctorem, & prouisorem deputauimus, duxerit præfigendum, ad Sedem Apostolicam transmittatis, super reformatione ordinis vestri nostris beneplacitis parituros. Dat. Laterani 17. Cal. Ianuarij, Pontificatus nostri anno 1.*

Bulla Inn. IV

202 Venerunt Romam Thusci Eremitæ, ibiq; ordini, & regulæ S. Augustini subiecti sunt; eosq; deinceps idem Pontifex pluribus priuilegijs muniuit, eorumque constitutiones confirmauit anno 1254. Rectè hęc omnia nouerat quisquis ille est, qui anno 1259. in libro MS. in charta pecorina, qui osseruatur in Bibliotheca S. Mariæ de Populo, & continet acta Synodalia congregationis Lombardiæ, sic scriptũ reliquit. *Nota, quod de anno domini 1244. de Mense Martij, Pontificatus D. Inno. ẽtij IV. anno 1. de mandato ipsius Innocentij Fratres Eremitæ de Thuscia congregati fuerunt in Vrbe, & ibi factum est primum capitulum in vrbe, ex præcepto ipsius Innocentij. In quo capitulo præfuit authoritate Apostolica Reuerendissimus D. Ricardus S. Angeli Diaconus Card. Et in quo capitulo omnes susceperunt, & acceptauerunt regulam B. Augustini, & eam professi sunt. Et in quo capitulo facta sunt plures constitutiones de consilio quorumdem Cistercientium.* (nempe Abbatum de Fallera, & Fossanoua) *in quarum fine reperi ita scriptum; videlicet; Ego Ricardus S. Angeli Diaconus Card. datus corrector & prouisor dictis fratribus eremitis à dicto Summo Pontifice, ad maiorem euidentiam prædictorum, & perpetuam memoriam, hãc supradictam scripturam mei sigili feci munimine roborari.*

Ordini, & regulç S. Augustini subiiciuntur, & priuilegijs muniuntur.

203 Ex his, quæ certa, & indubia sunt, exurgit triplex, nec parùm his temporibus controuersa difficultas. Prima vtrũ prædicti Eremitæ Thusciæ sic ab Innocentio IV. ordini S. Augustini vniti, obseruassẽt antea aliquam regulam, & quam? Secunda vtrũ si eremitæ Thusciæ vniti fuerint ordini Eremitarum S. Augustini, sub eo titulo, & denominatione ante ipsam vnionem præexistenti; an verò ex ipsa vnione de nouo resultauerit ordo, & denominatio Eremitarũ S. Augustini. Tertia vtrum congregatio Eremitarum S. Augustini reipsa conueniret, & solo nomine differret à congregationibus Eremitarum S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, de Fabali, & de Brictinis? Triplex difficultas, triplex nodus. oportet singulos in particulari dissoluere, vt rei veritatem, quam alij voluerũt innodare, enodatiùs explicemus.

Triplex ex his exurgens difficultas. Prima. Secunda. Tertia.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrum Eremitæ Thusciæ obseruauerint aliquam regulam ante tempora Innocentij IV.

204 Petrus Rodulphus Tossignianensis, Franciscanus, Episcopus Senogalliensis [a] sic ait de Eremitis ab Innocentio IV. vnitis. *Cùm antea, vt luce clariùs constat, ipsi Eremitæ vagi incertiq; habitus fuissent.* Rodulphi vestigia secutus est Abrahamus Bzouius, ex Illustrissimo Prædicatorum ordine [b] & vt facilè est, inuẽtis addere, asseruit asperioribus verbis nostros Eremitas in vnione generali appellari maluisse titulo Eremitarum S. Augustini; *Non quòd eos* (ait ille) *S. Augustinus instituisset; sed quia Innocentius Pontifex huius nominis IV. Alexandri IV. prædecessor, ipsis indulsisset vt viuerent sub regula S. Augustini, & diuinũ officium secundùm ritum Romanæ Curiæ celebrarẽt, cùm ante ipsi illi Eremitæ vagi, incertiq; habitus, & ordinis fuissent.* Antea autem [c] sic dixerat Bzouius. *Fratribus Eremitanis in Thuscia dispersis, & habitum, quem inducerentur; & S. Augustini regulam, quem profiterentur, assignauit, eorumq; religionem instar aliarum approbauit;* & in horum probationem allegat epistolã 15. & 448. Innocentij IV. eiusdem anni 1254. At quãuis verum sit in epistola 15. agi de habitu Eremitarum S. Augustini,

Prima sententia.
a lib. 2 Histor. Franciscanæ.
b tomo 13. Annalium an. 1255 nu. 7. col. 635.
c anno. 1254. col 615.

stini,

stini, quæ extat apud R. P. Vvadingum a, & data est non anno 1254. vt malè aiebat Bzouius; sed 1253. quia data est Cal. Iulij anno XI. Pontificatus Innocentij IV. qui electus fuit 8. Cal. Iulij, anno 1243. & consecratus, seu coronatus 3. Cal. Iulij. Tamen de regula S. Augustini illis concessa, non solùm in ea epistola 448. quam dicit esse anni 1254. actum est; sed etiam in alijs pluribus, vt v.g. in bulla, quam in principio huius puncti adduximus, data 17. Cal. Ianuarij anno 1. Pontificatus atq; adeò 1243. & in alia, quæ adducitur in Bullario Augustiniano pag. 185. & data est Laterani, 2. Cal. Aprilis, anno 1. Pontificatus Innocentij IV. atq; adeò 1244. post factum eodem mense Martio in vrbe Capitulum generale Eremitarum Thusciæ.

a §. 4. nu 12. pag. 51.

205 Secunda. R. P. F. Antonius Daza, ex Seraphica familia, non solùm ait Eremitas ab Innocentio IV. vnitos vixisse sinè Priore generali ante eam vnionem; verùm & vult Alexandrum IV. fuisse primum, qui nostros Eremitas ad vnã religionem reduxit, sub vno capite, & Priore generali, quem eò vsq; nõ habuerãt. ita refert Marquez b.

b cap. 1. §. 1. pag. 4. & cap. 18. §. 10. pag. 327.

206 Tertia. M. Marquez c arbitratur Eremitas Thusciæ ab Innocentio IV. vnitos regulæ, & ordini S. Augustini, vsq; ad id tempus vixisse sinè certa regula, & sinè generali prælato, licèt singuli conuentus proprium Priorem, seu prælatum haberent.

c cap. 18. §. 12. pag. 330.

207 Quarta. D. Gabriel Pennotus, ex Illustrissima congregatione Lateranensi Can. Reg. S. Augustini d post nonnulla, quæ perperam tribuit nostro B. Fr. Iordano de Saxonia, quem per errorẽ vocat Augustiniani ordinis generalem, sic ait. *Similiter Innocentius IV. omnes Eremitas in Thuscia existentes, exceptis Guillelmitis, sinè certo habitu, sinè regula, & sinè titulo vagantes in vnum collegit, eosq; regula, & titulo Eremitarum D. Augustini donauit, quibus Ricardum Cardinalem Diaconum tituli* (oblitus est R. D. Pennotus Cardinales diaconos non habere titulum) *S. Angeli, vt habet ex Bulla Innocentij IV. quam supra eodem cap. 25. num. 6. pag. 72. notauimus.*

d lib. 1. Historiæ Tripar. ca. 45. pag. 145.

208 Quinta. Nouissimè R. P. Lucas Vvadingus, ex Seraphica Sobole, vir ingẽtis eruditionis, amicus, & aduersarius noster, *cuius lingua, & manus*, vt de Iacobo Amanato Cardinali Papiensi dixit Campanus episcopus Aprutinus, *felle melleq; decertat*, e censuit omnes Eremitas Thusciæ, præter Guillelmitas, vsq; ad vnionem factam ab Innocentio IV. anno 1. sui Pontificatus, obseruasse regulã S. Benedicti; & vt id probet, profert ex Regesto Pontificio literas, quarum in vltimo argumento præcipuæ respõsionis ad numerum 1. §. 5. meminimus. Adeò distat à Rodulpho, & Daza Vvadingus. Et tamen non dicimus, *Bellè sanè sibi cohærent hi authores*, &c. Neq; *Heus, benè sibi hæc concordant*, &c. Non enim necessariò omnes religiosi eiusdem ordinis eamdem debent sequi sententiam, etiam in rebus propriæ religionis; præsertim quando antiquæ sunt, & non adest author certus, qui facem prælucceat, vt dici possit cum Constantio in vita S. Germani episcopi Antisiodorensis, in prologo ad lectorem, apud Surium tomo 4. die 31. Iulij. *Tanta temporum fluxere curricula, vt obscurata per silentium vix colligatur agnitio.*

e in hoc suo Apologetico §. 5. nu. 3. pag. 82.

209 Propriæ sententiæ, prima propositio. Mea in hac parte sentẽtia tres continet propositiones principales. Prima est cõtra Rodulphum, Bzouium, Pennotum, Dazam, & Marquez. Eremitæ Thusciæ ab Innocentio IV. vniti ordini Eremitarũ S. Augustini, si non omnes, saltem plures fuerunt verè, & propriè religiosi, professi regulam approbatam in religione approbata. Secunda est contra eosdem authores, & contra Vvadingum, quatenùs asserit omnes illos Eremitas fuisse ordinis S. Benedicti. Prædicti Eremitæ, quamuis magna ex parte fuerint ordinis S. Benedicti, aliqui verò ex alio, vel alijs ordinibus fuerunt. Tertia est contra Pennotum, & Vvadingum specialiter. In Thuscia ante prædictam vnionem Innocentij IV. præcesserunt etiam Eremitæ ordinis S. Augustini, quibus alij Eremitæ potuerunt vniri, & de facto fuerunt vniti.

Secunda. Tertia.

210 Probatur prima. Prima ex his propositionibus constat euidenter ex duabus bullis Innocentij IV. quas adduxit Vvadingus, f & earum præcipuas clausulas referemus in probatione secundæ propositionis. Expressè enim continent Põtificiam declarationem, seu dispensationem, qua illos absoluit ab ordine S. Benedicti, vel quocunq; alio, quem suissent professi. Hac autem dispensatione, seu declaratione nullatenùs indigerẽt, nisi præcedens professio continuisset vota solemnia paupertatis, obedientiæ, & castitatis; quæ esse non possunt nisi in religione, & regula approbata. Vota enim simplicia extra religionem approbatam emissa, (qualia illa vota esse deberent, si essent simplicia. Tunc enim omnes religiones approbatæ constabant votis solemnibus.) cùm transitus esset ad religionem saltem

f §. 5. nu. 4. & 5. pag. 82. & 83.

Vota simplicia per ingressũ religionis approbatæ extinguntur.

saltem tunc à Papa approbatam, nullam prorsus declarationem, aut dispensationem requirebāt; sed ipsa solenni professione manebāt extincta, vel commutata, vt constans est doctorum sententia, quos videre poterit lector apud Thomam Sanchez,[a] vnde cùm video Rodulphum asserentem Eremitas Tusciæ fuisse vagos, incertique habitus, *vt luce clariùs constat*, veniunt mihi in mentem verba Christi, quæ Marquez etiam adduxit. *Si lumen, quod in te est, tenebræ sunt; tenebræ tuæ, quantæ erunt?*

a in sūma to. 2. lib. 5. cap. 5. nu. 36. & seq.

211 Confirmatur. Sed confirmem' vltra veritatem hanc. Constat enim Eremitas de Monte Speculo, & de Sylua lacus in diœcesi Senensi, qui nunc sunt conuentus celeberrimæ quondā Ilicetanæ congregationis Eremitarum S. Augustini, ab anno 1231 obseruasse regulā approbatam; extat quippè in archiuo nostro Romano nu. 4. (ex quo illam edidit M. Empoli [b]) constitutio 4. Gregorij IX. quæ est huius tenoris.

b in Bullario Augustiniano pag. 125.

212 *Gregorius episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili fratri episcopo Senensi salutem, & Apostolicam benedictionē. Dilecti filij de Monte Speculo, & de Sylua lacus fratrum Eremitarum Priores nobis humiliter supplicarunt, vt cùm tam ipsi, quàm fratres in eisdem locis, & alijs tuæ diœcesis Eremiticam vitam ducentes, in ingressu locorum ipsorum abrenuncient proprijs, promittant obediētiam, & sub regulari habitu perpetuò se victuros; quia non habēt regulam specialem, secundùm quam tam in diuinis officijs, quàm in alijs viuere debeant, seu delinquentium corrigantur excessus, vel aliàs cùm expedit, ipsorum valeat prouideri saluti; eis super iis, ne tanquam acephali promissionis factæ inueniantur temerarij transgressores, prouidere misericorditer dignaremur. Nos igitur supplicationes eorum dignas fauore beneuolo reputantes, fraternitati tuæ, de qua plenam in domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenùs de ipsorum salute, prout tuo noscitur specialiter interesse, solicitus, habito religiosorum & aliorum virorum prudentum consilio, huiusmodi fratribus in tua diœcesi commorantibus, vnam de regulis approbatis, quam ipsis secundùm Deum magis videris expedire, concedas; ac in locis eorundem fratrum officium visitationis impendas, corrigas, & reformes ibidem, quæ secundùm regulam, quam eis concesseris, correctionis & reformationis officio noueris indigere; facturus quæ statueris ab omnibus inuiolabiliter obseruari, contradictores per censuram Ecclesiasticam (appellatione postposita) compescendo. Illis quoque de prædictis fratribus, qui pro violenta manuum iniectione in canonem inciderint sententiæ promulgatæ, iuxtà formam Ecclesiæ beneficium absolutionis impendas; cum eisdem etiam delinquentibus, quoties opus fuerit, prouidè dispensabis, prout secundùm Deum videris dispensandum; nisi tam iniectorum manuū, quàm eorum, qui gratia dispensationis eguerint, adeò fuerit enormis excessus, quòd meritò sit ad sedem Apostolicam recurrendum. Datum Laterani 3. Nonas Ianuarij, Pontificatus nostri anno 4.* id est die 3. Ianuarij, anno 1231.

Cōstat ergo ex hac bulla Gregorij Eremitas de Mōte Speculo, & de Sylua lacus, qui tam in vnione Innocentij IIII. quàm Alexādri IIII. comprehensi sunt & vsque nunc in ordine Eremitarum S. Augustini perseuerant: ab anno 1231. vixisse secundùm vnam de specialibus regulis approbatis. Neq; enim credibile est, eos noluisse, aut non potuisse vti concessione Pontificia, quam ipsi proprijs supplicationibus impetrarant. Quam autem ex tunc regulam obseruarint, certò non constat; credibile tamē est, obseruasse Augustinianā; quia à tempore Innocētij IIII. ad minùs professi sunt regulā Augustini, & de paruo illo tempore intermedio ab an. 1231. ad 1243. temerè assereretur sub alia regula militasse. Vnde R. P. M. F. Laurentius de Empoli [c] huius bullæ summarium constituit in hæc verba. *Fratres Eremitæ de Sylua lacus ex mandato Pontificis regulam obseruant S. Augustini.* 213

213 Eremitæ de Monte Speculo & de Sylua lacus ab anno 1231. vixerunt sub regula D. Augustini.

c in Bullario pag. 125.

Sed ex hac bulla, inquies, exurgit non leuis difficultas. Quoniam, vt infra circa tertiam propositionem repetemus, Morigia [d] asserit D. Franciscum cōmoratum fuisse cū Augustinianis ad S. Saluatorem de Sylua lacus, non procul à ciuitate Senarum. Et antiquior Morigia noster Ægidius Viterbiensis Cadinalis idem asseruerat ī Epistola Ms. ad patres Ilicetanos, quę habetur Romæ ī Bibliotheca Angelica. Et Ludouicus de Angelis [e] refert hæc verba. *Anno Domini 1009. teste Hieronymo Bocsfort in loco S. Saluatoris Iliceti dabantur religiosi; &, vt ait Franciscus Thoma Chronista Senensis anno Domini 1050. ibidem fuerunt Eremitæ Augustiniani.* Hæc autem videntur stare non posse; quia conuentus S. Saluatoris est idem cum conuentu, qui dicitur de Sylua lacus. in conuentu autem de Sylua lacus, vt ex hac bulla clarè apparet, nulla specialis regula ex approbatis obseruabatur ante annum 1231. atq; adeò neq; Augustiniana, quæ multò ante erat approbata. Quomodò ergo in eo cœnobio potuit Franci- 214

214 Difficultas.

d lib. de origine religionū cap. 53.

e lib. 4. de vita & laudibus D. Augustini cap 11. fol 95. pag. 2.

Franciscus coniunxere Augustinianis, cùm nondum anno 1209. neque per 20. alios annos Eremitæ illi vitam egerint secundum aliquam ex regulis approbatis?

215 dissoluitur. Verùm non difficulter dissoluetur hic nodus. Conuentus enim, qui an. 1231. dicebatur de Sylua lacus, non erat S. Saluatoris, sed S. Leonardi, qui postea circa annum 1255. vnitus fuit conuentui S. Saluatoris de Fultignano; & ex tunc conuentus S. Saluatoris incepit appellari de Sylua lacus; vnde monasterium, quod ab anno 1231. incæpit obseruare regulam Augustini, fuit S. Leonardi de Sylua de lacu, nõ conuentus S. Saluatoris, qui tunc dicebatur S. Saluatoris de Fultignano. Clarè colligũtur hæc omnia ex cõstitutione 5. Alexandri IIII. quæ extat in nostro archiuio Romano num. 5. & adducitur à M. Laurentio de Empoli [a] & est tenoris sequẽtis.

[a] in Bullario Augustiniano pag. 10.

216 *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori & fratribus S. Saluatoris de Fultignano, & S. Leonardi de Sylua de lacu ordinis S. Augustini, Senensis diœcesis, salutem & Apostolicam benedictionem. Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quòd dilectus filius Fr. Adiacus Generalis visitator Fratrum Eremitarum ordinis S. Augustini, deputatus à dilecto filio nostro R. S. Angeli diac. Card. cui eiusdẽ ordinis curam commisimus; Eremũ S. Leonardi priore vacantem, consentientibus fratribus ibidem existentibus, habito diligenti tractatu, & prouiso, quòd ipsa, quæ plurimùm collapsa fuerat, per te fili Prior posset in meliùs reformari, Eremo S. Saluatoris de Fultignano incorporauit, & totaliter coniunxit, vt vnũ corpus effecta vno capite gubernentur, & vnum capitulum censeatur. Verùm cùm idem Cardinalis id, quod per eundem visitatorem super huiusmodi incorporatione ac vnione factum extitit, duxerit confirmandum, prout in instrumento, & literis exinde confectis, Cardinalis ipsius sigillo munitis plenius dicitur contineri; Nos vestris supplicationibus inclinati, quod ab eisdem Cardinali, & Visitatore factum in hac parte, ratum & gratum habentes, illud authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino &c. Datum Anagniæ 7. Cal. Iulij pontificatus nostri anno 1.* id est, die 25. Iunij, anno 1255.

217 Manet ergo perspicuum ex bulla Gregorij IX. supra posita non inferri quod ante annum 1231. in conuentu S. Saluatoris qui postea dictus est, de Sylua lacus, non vixerint Eremitæ Augustiniani, atq; adeò testimonium Morigiæ, & Ægidij non infirmatur ex hac parte. Deducitur tamen conuentum S. Antonij de Monte Speculo & S. Leonardi de Sylua lacus sinè speciali regula approbata vixisse vsq; ad annum 1231. à quo videtur sub Augustiniana incæpisse militare. Colligitur deinde, ad minùs non omnes Eremitas Tusciæ, qui ab Innocentio IIII. sunt vniti ordini & regulæ S. Augustini, vixisse vsque ad eum annum sinè certa regula, habitu, & ordine, quòd falsò authores præcitati asserebant: sed saltem præcessisse aliquos, qui sub certa & approbata regula, atq; adeò ordine, & habitu viuerent.

218 Probatur secunda propositio. Secunda propositio est expressa in ipsis bullis Innocentij IIII. in prima enim, quæ in regesto Pontificio est 987. data Laterani 7. Cal. Aprilis, anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1244. sic habetur: *ad obseruationem regulæ S. Benedicti, quam in Eremo vestra fuisse vos professos asseritis, denunciamus, vos authoritate præsentium non teneri.* Directa autem fuerat, *Priori & fratribus S. Mariæ de Morreto ordinis S. Augustini, Pisanæ diœcesis.* At secunda verò, quæ in regesto est 576. & dirigitur, *Priori, & fratribus Eremitis in Tuscia, ordinis S. Augustini,* & data est Laterani 5. Cal. Aprilis, anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1244. sic habetur: *Ac per dilectum filium nostrum R. S. Angeli diaconum Cardinalem à promissione, quam de obseruando ordine S. Benedicti, vel quocunq; alio feceratis, de speciali mandato nostro sitis penitùs absoluti; Nos absolutionem ipsam ratam & gratam habentes, illam authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus,* &c.

219 Corollaria ex citatis bullis. Duo habemus ex his bullis. Primũ est, aliquos Eremitas vnitos ab Innocentio IIII. ordini Eremitarum S. Augustini, fuisse veros religiosos ordinis approbati, quandoquidem vt profiterentur regulam & ordinem S. Augustini ex ordinatione & approbatione Pontificis, indiguerunt absolutione, dispensatione, seu declaratione, & ratihabitione Pontificis de dispensatione, quam eis concesserat Cardinalis Ricardus: vt ex ordine, quem profitebãtur, transirent ad regulam, & ordinem S. Augustini. Secũdum est prædictos Eremitas obseruasse regulam D. Benedicti: sed non omnes; siquidem Pontifex ait dispensatos eos fuisse à Card. Ricardo, & absolutos à promissione, quam fecerãt de obseruãdo ord. S. Benedicti, vel quocunq; alio. Non autem adderet, *vel quocunq; alio,* si non essent aliqui, licèt pauciores, (ideò enim videtur in particulari meminisse tantùm ordi-

Aliqui Eremitæ vniti ordini Eremit. S. Augustini ab Innoc. IV. fuere verè religiosi, obseruãtes regulam S. Benedicti.

ordinis S. Benedicti) alium ordinem professi. Vnde, cùm scripsit ad Priorem, & Fratres S. Mariæ de Murceto, qui antea vnicam tantùm B. Benedicti regulam obseruabant, tantùm dixit, *Ad obseruationem regulæ S. Benedicti, quam* &c. Non autem addidit, *Ad obseruationem regulæ S. Benedicti, vel cuiuscunq; alterius.*

210 Tertia propositio contra Vuadingum & Pennotum, huius belli duo fulmina, Specialiter pugnans, nempe ante prædictam vnionem ab Innocentio IIII. factam anno 1243. fuisse in Tuscia Eremitas S. Augustini, quibus alij Eremitæ, qui viuebant sine priore generali, potuerint vniri, probatur. Primo ex Martino V. in sermone ad Fratres Augustinianos de translatione S. Monicæ Romam, quæ contigit anno 1430. Eius meminit Baronius in notis ad Martyrologiũ sub die 9. Aprilis, pag. 152. tribuens illum Martino V. atq; adeò agnoscens illum pro vero fætu Martini V. alias illum nõ tribueret eidem Pontifici. Vnde quòd Pennotus ait *a* minùs verum esse, quòd Marquez dixit *b*, hunc sermonem à Baron. cognosci pro legitima prole Martini V. omninò reijciendum est, tanquam alienũ à ratione. Quoniam vt quis agnoscat opus aliquod pro vero fætu Augustini, aut Gregorij, non requiritur quòd expressè decernat, quòd verè opus illius sit, & vnde id illi constet; satis est, quòd opus illud absolutè tribuat Augustino, vel Gregorio. Sed addit Pennotus potuisse Cardinalem Baronium decipi, sicut in multis deceptus est, præsertim cum de B. Augustino agit. Gaudemus quidem pro nobis stare Baronium, & contra nos eum tantùm, apud quẽ Cardinalis Baronius tam malè audiat. Cui potius credendum, Illustrissimo Cardinali Baronio, Historiarum Patri, in neutram partem affecto; an R. D. Pẽnoto, Can. Reg. suas partes agenti? sed his omissis, vberiorem huius sermonis defensionẽ remittentes ad librum 1. nostræ Bibliothecæ D. Augustini, referamus Baronij verba loco allegato.

Probatur tertia propositio

Primò.

Obiectio.

a lib. 1. cap. 50 pag. 164. n. 1.

b cap. 9. §. 1. pag. 156.

Diluitur.

Replica.

Infringitur.

221 *Translatio S. Monicæ* (ait Baronius) *facta est sub Martino Papa V. extatq; diploma in registro, anno tertio decimo sui Pontificatus. Legimus, & sermonem eiusdem Pontificis ad Fratres Augustinianos, quo etiam historia texitur de eadem tunc facta translatione, insuper & de miraculis, quæ tunc etiam contigerunt. Est eius exordium, Gaudeo mihi quoq; fratres religiosissimi,* &c. Hæc vltima verba omisit Pennotus *c* Datus fuit prelo sermo hic ab Augustino Fiuizanio, Apostolici sacrarij præfecto, Summi Pontificis confessore, S. Spiritus in Saxia præceptore; & quod magis est, viro inculpatæ vitæ, simul cũ libro Vitas fratrũ Iordani de Saxonia, vt retulit Marquez *d* de quo statim dicam. Interim tamen addo, Augustinũ Fiuizanium in epistola dedicatoria ad Iacobum Sabellum episcopum Portuensem, data 5. Idus Octobris anno 1586. testari: se hunc sermonem habuisse à Reuerendissimo Christophoro Patauino Augustinianæ familiæ generali.

c lib. 1. cap. 50 nu. 1. pag. 164.

d cap. 9. §. 1. pag. 156.

222 Sed ait Pennotus *e* id, quòd de editione huius sermonis tradidit Marquez, minimè verum esse. Quia ipse librum vitas fratrum Romæ apud Ioannem Martinellum editum anno 1587. diligentissimè lustrauit, nec sermonem reperit; *Nisi aut eodem anno duæ factæ sint eiusdem libri impressiones, aut post ipsam impressionem de medio sit sublatus hic sermo, ita vt in aliquibus exemplis, quæ per Hispanias circumferuntur, hic sermo habeatur; in alijs verò Romæ, & per alias Ciuitates Romæ propinquas in vulgatis minimè reperiatur, quod esse potuit.*

Obiectio.

e lib. 1. cap. 50 nu. 1. pag. 164.

223 Verumtamen hæc dissidia facilè reuocabimus in concordiam. Habeo in Hispania duplicem tomũ libri Vitas fratrum Iordani de Saxonia, & licèt singuli fuerint diuerso tempore impressi, in vtroq; tamen continentur opuscula sequentia, simul à librario in vnum corpus redacta; nẽpe, quatuor libri Vitas fratrum Iordani de Saxonia, quorum duo primi continentur paginis 127. Duo verò, postremi paginis 88. & impressi sunt Romæ, apud Ioannem Martinellum anno 1587. Deinde vita S. Augustini antè, & post susceptũ baptisma, eius gesta complectens, ex libris Confessionum ab Augustino Fiuizanio collecta, & à Possidio Episcopo cõscripta quæ continetur paginis 78. estq; impressa Romæ, ex officina Ioannis Martinelli ad signum Phænicis anno 1586. Præterea, Petri Oldradi Mediolanẽsis Archiepiscopi Epistola ad Carolum magnum de trãslatione corporis B. Augustini ex Sardinia Papiam; & de translatione corporis S. Monicæ Ostia Romam ex verbis Martini V. ad Fratres Augustinianos sermo. Quæ duo vltima opuscula paginis 28. cõtinentur, edita Romæ ex Typographia Vincentij Accolti anno 1586. En ergo causa, quare Marquez dixit eum sermonẽ fuisse simul impressum cum libro Vitas fratrum Romæ an. 1587. & quare R. Pennotus illum non

Diluitur.

nõ inuenerit in libro Vitas fratrum; nempe quia in his, quæ habemus in Hispania, librarius omnia illa simul in vnũ aptauit; secùs verò accidit in ijs, quæ Pennotus Romæ vidit, vbi tamen passim extat prædictus sermo, diuisim compactus à libro Vitas fratrum.

224 In hoc ergo sermone sic ait Summus Pontifex. *Quo medio tempore Augustinum ferunt sanctorum hominum consilia quæsiuisse, quorum præcipuè in Thuscia multi fuisse conuentus dicuntur; hodieq; apparent apud posteros illorum colloquiorum vestigia. in his vos adhuc* (id est, ab illo tempore vsq; nunc. Quid enim aliud innuit illud, *adhuc*?) *frequentibus consortijs habitatis. Ac nos, cùm ex Florentia Romam venimus, quadam vidimus in agro Senensi, nec sinè magna huius recordationis voluptate per fratres illos transiuimus, tanquam adhuc* (iterum, *adhuc*. Non casu positum est, quod bis repetitur.) *vetustissimarũ cellularum, ac speluncarum vestigia spectaremus*. Hæc Pontifex. Et sanè congruum erat, & Augustini meritis non indebitum, vt eremus, quam in Italia gressibus suis, & aliquali habitatione sacrauerat, tamdiu esset in suorũ Eremitarum potestate, quandiù prouincia illa in fide duraret.

Eremitæ Augustiniani cõuentus, quos Augustin⁹ incoluit, adhuc inhabitant.

225 Secundò. Quia in ipso conuentu Ilicetano, super quo litem mouit istam R. P. Vvadingus, Eremitas Augustinianos ab anno 1050. vitam egisse tradit Franciscus Thomæ Chronista Senensis, relatus ab erudito viro Paulo Morigia Iesuato S. Hieronymi, cuius verba ciuitauimus in probatione primæ propositionis, & commendatur à Cornelio Lancellotto [a] Deinde, Aubertus Miræus [b] sic ait. *Congregatio Eremitarum S. Augustini de Liceto apud Senas Italiæ vrbem anno 1050. instituta.* Audiamus etiam Aegidium Viterbiensem Cardinalem in epistola ad patres Ilicetanos, quæ extat MS. Romæ in Bibliotheca Angelica. ibi. *Extant in monte Pisano, extant ad Centumcellas vestigia planè insignia. extant in Vniuerso Thusco solo loca, quæ ille incoluit, & Monachis incolenda dedit. vestra tunc domus cæpit*, &c. Adde. Ioannes Baptista Signius [c] cuius verba transcripsit Iosephus Mozzagrugnus in narratione rerum gestarum Can. Reg. edita Venetijs anno 1622. [d] licèt in pluribus erret, sic tamen ait. *Constructum extitit hoc tẽplum* (loquitur de Ilicetano) *à Sanctissimis viris, qui inibi ante annos domini sexcentos Eremiticam vitam susceperant. In quo etiam fertur postea D. Ioannẽ Frãciscum Petri Bernardoni Assisiensis, priusquam Minorum ordinem procreasset, aliquandiu substitisse; atq; Sacellum precibus eius Gregorius Anagninus Papa IX. anno sui Pontificatus I. Domini verò* 1227. (quomodò hoc stabit, cum S. Franciscus obierit anno 1226.?) *in protectionem susceptum à Domino Bonfilio Senẽsi, tũc episcopo consecrari mandauit; vbi ipsius Pontificis authoritate singulis annis in anniuersario ipsius Dedicationis, quod Calendis Maij fit, vnius anni, ac dierum 40. indulgentiam perpetuis duraturam temporibus concessit: volens, & mãdãs quòd in ecclesiastico obsequio officium Dedicationis Basilicæ, prout in Lateranẽsi Romana Ecclesia die 9. Nouembris, prout hactenùs fecerant, continuarent*. Hæc Signius, & Mozzagrugnus, Canonici regulares, licèt hic [e], & ille [f] velint Ilicetanos, ante vnionẽ Alexandri IV. sub S. Guillelmi dogmate militasse. Deniq; Stephanus Vgurgerius, Ilicetanæ congregationis alumnus (quem an. 1609. Salmãticæ nouimus Secretar. Reuerẽdiss. P. Ioannis Baptistæ de Aste, conuentus Salmanticensis filij, tunc Eremitarum ordinis generalis, postea episcopi Thagastẽsis, & Apostolici sacristæ, viri maioris spei quàm fortunæ.) homo religiosus, & doctus, in oratione panegirica in laudem B. Ioannis Gucij, patricij Senensis, & Eremitæ Ilicetani, quẽ Episcopus Signinus [g] circa annum 1341. floruisse testatur, sic ait. *Nobis verò illud compertum, exploratũq; est, hoc nostrum monasterium iam inde ab anno 600. Dominicæ Incarnationis vsq; ad quadringentesimum supra millesimum per octingentos, & eo ampliùs annos habuisse religiosissimos, atq; adeò Sanctissimos viros; ita enim eos per antonomasiam appellare cõsueuit B. Catherina Senẽsis.* Adde Siluanus Bazzi Camaldulensis [h] refert illi, antequã anno 1237. die 16. Aprilis sumpsisset habitum ordinis Prædicatorum, euentum cuiusdam tentationis contigisse: cùm iret ad Monasterium S. Augustini extrà vrbẽ ad tria milliaria. Hoc autem monasterium esse Ilicetanum clariùs expressit Iulius Sansedonius episcopus Grossetanus [i] ibi. *Inter alia loca solitaria, & deuota, quæ solitus erat visitare Ambrosius ad suum spirituale gaudium, erat monasterium Patrum Eremitarum S. Augustini, extra Senas ad tria milliaria, Illicetum nuncupatum; locus inter lucos situs, & remotus; aptus ad spiritualia exercitia, & bonis feruentibusq; patribus plenus*, &c. & tandem concludit narrationem [k]. *Huius euentus, tanquam rei memorabilis, ab illis bonis religiosis fidelis, & diligens scriptura est facta, quam ipsi compilatores se vidisse, & legisse testantur*. Ex quibus constat sacrum illum

Probatur secundò tertia propositio. A quo anno Eremitæ Augustiniaui inhabitent conuẽtum Ilicetanum.

a lib. 2. de vita Augustini cap. 8.
b in lib. de originibus Can. Reg. Ordi. S. Augustini ca 4. pag. 17.
c lib. de ordine, & statu canonico lib. 2. cap. 1. pag. 110.
d fol. 6 pag. 2
e loco citato.
f cap. 8. pag. 178.
g In chronico Aug. fol 51. pag. 2.
h In vita SS. Ehtruriæ in vita B. Ambrosij Sensedonij de Senis pa. 350.
i in vita eiusdẽ Sancti lib. 1 cap. 5. pag. 24.
k pag. 28.

illum locum ante annum 1237. ab Eremitis Augustinianis fuisse habitatum.

226 Probatur tertiò ex antiquis memorijs conuentuum. Tertiò. Ex antiquis memorijs conuentuum Montis Pisani, & Centũ cellarum, & Thusciæ, quæ continuata successione scripto traditę sunt à trecẽtis annis, quantùm inuenire potui. Primò enim B. Henricus de Alemania in tractatu de origine ordinis Eremitarum S. Augustini, edito anno 1334. sic ait de Augustino. *Cùm in eremo Thusciæ multos fratres eremitas inuenisset Sanctæ vitæ, demum applicauit ad locũ nostrum, qui dicitur Centumcellis; qui fuit, vt dicitur, primus locus conuentualis nostri ordinis*, &c. Secundò Bartholomæus de Vrbino, Episcopus Vrbinas, qui floruit circa an. 1340 in principio Milleloquij Augustiniani, in prologo, sic ait. *Et ideò fratres Eremitæ de Monte Pisano eis dicebant: vt habetur in principio libri sui de cognitione veræ vitæ*, &c. An verò liber hic sit Augustini, dicemus lib. 3. Bibliothecæ Augustini. Tertiò Franciscus Petrarcha, qui floruit etiã ad annos 1340. [a] sic inquit de Augustino. *Inter cætera Pisani montis otio delectatus, illic eremitico habitu traxisse moras creditur.* & huc fortè allusit Licentius [b] cùm sic cecinit.

[a] lib. 2. de vita solitaria tract. 3. cap. 5.

[b] To. 2. Aug. Epist. 39.

Ocia tentantes, & candida iura bonorum,
Duximus Italiæ medio, montesq; per altos.

227 Neq; mirabitur id significari verbis Licentij, qui audierit Augustinũ lib. 9. confess. cap. 8. *Simul eramus*, inquit, *simul habitabamus placito sancto; quærebamus quis nã locus nos vtiliùs haberet seruientes sibi; pariter remeabamus in Africam.* Qui sic affectus erat, dum in Africam remeabat, mirum erit, quòd ducens iter Italiæ medio, mõtesq; per altos, inuiseret Eremitas montis Pisani, & alios, quos in itinere obuios habere posset? Quartò B. F. Iordanus de Saxonia, qui claruit circa an. 1345. [c] de Africæ deuagatione loquens, sic habet. *Tunc & fratres illi, qui in cænobijs sub B. Augustino nutritore degerant, hinc inde dispersi sunt. Quorum quidam deuenere in Thusciam; quia fortè B. Augustinus in trãsitu suo de Mediolano in Africam aliquos inde assumpserat*, &c. *& sic illa sancta communio per B. Augustinum instituta, & per eum semper, vt dictum est, obseruata nõ omninò disrupta fuit, neq; abolita; sed in aliquibus bonis patribus extitit conseruata, donec nouissimis temporibus illam dispersionem Deus dignatus est congregare.* Neq; hic ex Africa in Thusciam aduẽtus Augustinianorum erit difficilis creditu illis, qui nouerint, quot Sãcti tempore persecutionis Vuandalicæ relicto Africano solo ad Thusca littora transmearint. ita fecerunt, vt ex eorum vitis inter sanctos Ethruriæ apud Siluanum Razzium Camaldulẽsem constat. S. Regulus Episcopus, & matyr, S. Iustus episcopus Vulterarum, & S. Clemens eius eius frater, & S. Octauianus, & S. Cerbonius episcopus Populonii. Agit de S. Regulo martyrologium Romanum die 1. Septembris. Vide Baronium in notis ad illud pag. 433. de S. Cerbonio verò agit die 10. Octobris. Vide Baronium pag. 502. quid ergo erit mirum, quòd quando hi sancti viri, vel alio tempore, ad exemplum illorum, Monachi etiam Africani in Thusciã deuenerint, persecutionis Vuandalicæ rabiẽ euitantes. Quinto Ambrosius de Massarijs de Chora, dictus Coriolanus, (quamuis tam malè audiat, à Pennoto, audiẽdus tamen benè in rebus sui temporis, quas videbat, & audiebat ex traditione aliorum; vt credamus saltem eam fuisse illius temporis communem existimationem.) in opusculis suis editis anno 1481. agens de Mõte Pisano in Commentarijs ad primam regulam Augustini, sic ait. *Pluraq; loca, sicut etiam nunc extant, & nos vidimus, ibidem cum illis erexit.* (Augustinus scilicet; dicam tamen lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini, an hæc, & alia, quę ex eodem authore subijcimus, vera esse potuerint.) *ibidemq; plura edidit opera.* & in Commentarijs ad secundam regulam. *Edidit Augustinus tã monachus secundam regulam Centũcellis, & ibi extruxit monasterium S. Trinitatis adhuc extans.* & in Defensorio [d] *Regulam primò composuit in Monte Pisano, & dedit illam Eremitis ibidem commorantibus, vbi adhuc extant tria loca, in quibus Augustinus fuit commoratus, quorum vnus vocatur Specus, alter Lupuscanus, tertius S. Puteus; & à nostris fratribus adhuc habitantur; licèt adhuc sint alia in illo mõte plura nobis subiecta inhabitata.* & [e], agens de fratribus post mortẽ Augustini dispersis, sic inquit. *Venerunt in Italiam, ad illa scilicet loca, in quibus ipse B. P. N. Augustinus, antequam transiret in Africam steterat, scilicet ad loca nostra Montis Pisani, & c. de quibus locis adhuc extant plura; & ad Centumcellas, vbi, vt plerique aiunt, incæpit componere librum de Trinitate.* (An hoc ita fuerit, agemus lib. 3. Bibliothecæ Augustini, in notis ad libros de Trinitate.) *Qui etiam locus adhuc extat, & est noster sicut semper fuit; & in dictis locis multiplicari cæperunt; Deinde in territorio Senarum, scilicet in loco Funiani, prope montem Illicinum, & in loco S. Luciæ Vallis Rusia, & in loco S. Antonij apud lacum Ambrosianum,*

[c] in vitas fratrum lib. 1. ca. 14. pag. 19.

[d] veritate prima cap. 5.

[e] Veritate 6. § ad sextũ negatur.

stanum, de quo Vener. M. Iordanus de Saxonia dixit se vidisse confirmationem Innocentij III. vbi testatur fundationem eius per multa tēpora ante & [a] sic habet de Adriano IV. *Eccles. S. Augustini de vrbeveteri dedit indulgentiā triū annorum, & totidem quadragenas.* Et de Gregorio VIII. qui teste Onuphrio [b] electus fuit 4. Cal. Nouemb. anno 1187. & obijt eodem anno 8. Cal. Ianuarij, sic addit. *Et concessit fratribus dicti ordinis authoritatem audiendi confessiones, prædicandi, & cimiteria construendi, ac eos sepeliendi, qui in eorum cimiterijs, atq; Ecclesijs elegerint sepulturam, & priuilegiū directum fuit Priori S. Iacobi de Aquauiua Lucanæ diæcesis.* Transcripsit eadem (illo excepto, *Lucanæ*; cuius loco posuit, *Pisanæ*, & veriùs.) compendium rerū ordinis iussu Cardinalis Seripandi editū an. 1549. [c] & Hieronymus Romanus [d]. Hoc est cœnobium, super quo etiam litem mouit P. Vvadingus. Meminit autem illius B. Henricus de Vrimaria lib. de origine religionis, edito an. 1334. dicens de B. Francisco, *Et quidā asserūt: qd fuit frater dicti ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas.* Sextò Philippus Bergomensis [e] sic ait. *Quo in loco* (nempe, Centumcellis) *D. P. Augustinus Eremitas sanctos inuisit, & ibidē nōnullos edidit libros.* Septimò Baptista Mantu. Carmelita, poeta celebris, circa an. 1494. [f] de Augustino sic cecinit.

Viuendi normam instituit; memoratur Eremum
Incoluisse maris Thusci, prope littora centum
Cellarum, quæ vicus erat; Tiberina petiuit
Ostia, &c.

Tandem Cardinalis Aegidius Viterbiensis in præcitata epistola ad Patres Ilicetanos, & in libro 20. sæculorum, idem testatur in hæc verba. *In Monte Pisano priùs inde ad Centumcellas, & in vniuersa maritima Eremitas statuit, Christianæ, pauperisq; simplicitatis aurum obseruantes, qui vsq; ad Innocentium, & Alexandrum Quartos nihilo secijùs ne moribus contenti perseuerare.* Mirum ergo non erit, quod in Thuscia, & tractu Pisano ante annum 1200. precesserint Eremitæ Augustiniani. Decebat quoq; in Monte Pisano Eremitas Augustinianos perseuerare, in quo olim Augustinus moras aliquas traxit.

227 Verùm, quamuis hæc omnia missa faceremus, sacrā nihilominùs mittere possumus anchoram; non *Lucernæ spiculum lumen*, vt dixit [g] Tertullianus, *Sed totius solis lanceam. Tanta enim illic perspicuitate differitur, vt qui oppositum noniter autumant, longe ante* (vt Augustinus [h] dixit) *reperiantur conuicti esse, quàm nati.* Testimonium est B. Iordani de Saxonia lib. 1. vitas fratrū cap. 14. pag. 30. edito circa annos 1356. vt ostendemus infra, in responsione ad nu. 2. ibi. *Hic ergo Innocentius Papa III. fuit primus Summus Pōtif x à quo ordo habuit aliquod priuilegium scriptum, quantùm ego potui indagare. Confirmauit namq; locum nostrum S. Antonij in Ardigneta, qui est in prouincia Senarum cuius priuilegij formam vidi.*

Ex hoc testimonio, certè liquet (vt cum Augustino dicam [i] *claret, & cernitur; obscurari, obtegi nullo modo potest, quanta eloquentia is, à quo sententia illa dicta est, discreuit, illustrauit, expressit. Cur verba adhuc dantur? Cur contra lucidissimam veritatem pro manifesto errore contenditur? Non ait*, Iordanus, *audiuimus, fama referente cognouimus, sed vidimus*; cuius priuilegij formam vidi. vt dicamus de Iordano nostro, quod de Cipriano Augustinus [k] *Non dixit, suspicamur, opinamur, arbitramur, conijcimus, credimus; sed, cernimus, dixit. O Verbum, quo cuncta dubitatio tolletur.* 228

Addo. vel ex hoc vno priuilegio cōstat ordinem Eremitarum S. Augustini à tempore Innocentij III. ad minùs, obtinuisse approbationem Apostolicam. Audi pulchra verba Laurentij Surij [l]. Bruno obtinuit à Pontifice literas ad Abbatem Signinum, vt Carthusiæ eremum ipsis restitueret. & statim addit. *Et hæ quidem primæ fuere Romani Pontificis literæ de Carthusiano instituto; quæ magno sunt documento ab ipsis Carthusianæ religionis initijs, eam à Sede Apostolica approbatam esse.* Idem potiori iure dicimus de priuilegio Innocentij, in quo non iubet restitui domum: sed cōfirmat, & sub protectione Sedis Apostolicæ suscipit. Nec possum omittere religionem Augustinianam non parùm debere Summis Pontificibus Innocentijs. Etenim Innocentius I. (si verum est, quod nonnulli tradunt) confirmauit regulam S. Augustini. Innocētius II. meminit regulę Augustinianę tāquam approbatæ ab Ecclesia. Innocentius III. adscripsit Sanctis B. Guillelmum Ducem Aquitaniæ, & confirmauit locū nostrum S. Antonij in Ardigneta. Innocentius IV. vniuit Eremitas Thusciæ ordini Eremitarum S. Augustini, & inchoauit canonizationem S. Ioannis Boni. 229

Extare etiam hodie prædictum conuentum S. Antonij in Ardigneta, Marcus Antonius Massa Salernitanus, *quem dignè laudat* (verba sunt P. Vvadingi [m]) *Augustinus Fiuizanius in præliminari epistola operis* 230

Iordani

[a] In Chron. Aug. 1. par.
[b] de Pontif. & Card. pa. 126. & 128.
[c] fol. 30. pag. 1.
[d] in Centuriis Centur. 8. fol. 45. pag. 1.
[e] in supplemēto chronicorū edito an. 1486 lib. 11. fol. 202
[f] lib. 8. de sacris diebus.
[g] lib. de pudicitia cap. 7.
[h] lib. de bono perseuer. c. 2.

Innocentius III. fuit prim' à quo priuilegiū scriptū habuit ordo Eremitarū S. August. cōfirmās locū S. Antonij in Ardigneta.
[i] lib. 3. contra Cresconiū cap. 55.
[k] lib. 3. contra Crescon̄ū cap. 31.
[l] To. 5. die 6. Octob in vita S. Brunonis.
[m] §. 4. nu. 25. pag. 71.

Iordani, in notis ad prædictũ testimonium testatum reliquit in hæc verba. *Locus hic hodie appellatur Vallis Aspera in maritimis Senarum, qui possidetur à fratribus congregationis Ilicetanæ.*

231 Iordani testimonium transcripsit verbatim Antoninus a & Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus. b De eadem confirmatione S. Antonij in Ardigneta loqui Philippum Bergomensem c credidit M. Marquez d id tamen mihi minùs clarum est. Quia Bergomensis non meminit S. Antonij in Ardigneta, sed eius hæc sunt verba. *Innocentius III. primũ ordinem nostrum D. Augustini Eremiticum sua sub tutela Apostolica suscepit, sicut patet ex eius indulto, quod incipit, Solet annuere.* Expressè tamen de eodem priuilegio S. Antonij in Ardigneta loquitur Renat⁹ Chopinus, e vbi de Eremitis Augustinianis sic loquitur. *Queis Innocentius III. collato priuilegio gratificari capit.* & in margine sic notat. *Innocentius III. confirmauit locum S. Antonij in Ardigneta prouinciæ Senensis Italorum, cuius formam priuilegij vidisse se ait D. Antoninus.* Ambrosius etiam Coriolanus f de hoc conuentu ea protulit verba, quæ adduximus in Tertia probatione Tertiæ propositionis. vltra tamen an. 1481. in Chronico Augustiniano, de Innocentio III. hæc addidit verba. *In registro Pontificum, & actis Concilij annotatũ hunc ordinem sacratissimum fecit, & multas ei contulit gratias, & collatas confirmauit. inter alia confirmauit locum S. Antonij apud lacum Ambrosianũ propè Senas, sicut ego vidi, & totum ipsum ordinem in protectionem sedis Apostolicæ suscepit.* Compendium rerum ordinis Augustiniani, editum anno 1549. g an. 1197. de Innocentio III sic habet. *Hic idem, Pontifex pluribus Bullis confirmauit ordini nostro cœnobium S. Antonij apud lacum Ambrosianum in territorio Senẽsi; quarum bullarum vnam M. Ambrosius Coranus in quodam libello, quem de initijs ordinis nostri edidit, se vidisse asserit. Similem quoque idem Pontifex de conuentu nostri ordinis Lucensi confirmationem fecit. Qui quidem conuentus ante ipsum Innocentium de ordine nostro extiterãt.* Hieronymus Romanus, h de Innocentio III. sic inquit. *Confirmauit religionem pluribus bullis. Conuentui enim S. Antonij propè lacum Ambrosianum in diœcesi Senensi direxit breue, in quo confirmat priuilegia suorum prædecessorũ; & idem præstitit conuentui Lucensi in Italia. Ambrosius Coriolanus ait, se vidisse hoc priuilegium; & id magni fecerunt plures ex fratribus nostri ordinis, qui hæc in lucem edere curarunt. Nos illud sinè magna difficultate vidimus Veronæ, & habebat pro signo hæc verba Psalmi: Fac mecum signũ in bonum.* Hoc autem fuisse signum Innocentij III. author est Onuprius i & Alfonsus Ciaconius k & denique sapientissimus P. Franciscus Suarez è societate Iesu, l continuationem ordinis Eremitarum S. Augustini inter alia colligit ex priuilegio Innocentij III. pro conuentu S. Antonij in prouincia Senẽsi. Habeo relationem Ms. rerũ huius conuẽtus, quæ affirmat hoc priuilegium esse registratum in archiuo Conuentus Ilicetani, & incipere, *Solet annuere sedes Apostolica;* & finire, *Dat. Laterani 12. Cal. Iunij anno 1198. &c.* Sanè cùm tot, & tam certis testimonijs comprobari video ante tempora Innocentij IIII. Eremitas Augustinianos in Thuscia, & prouincia Senensi possedisse cœnobia; teq; adeo acriter conari in oppositũ, audeo dicere cũ Aug. m *Accusare tantum, non conuincere potuisti.*

a 3. p. tit. 24. cap. 14. §. 3. circa an. 1450.
b In Chron. August. fol. 26 pag. 2.
c in suo supplemento lib. 12. an. 1198. fol. 231.
d cap. 20. §. 2. pag. 343.
e in suo monasticon lib. 2. n. 32. fol. 205.
f in defensorio ver. 6. ad sextũ negatur.
g fol. 30. pag. a
h Centuria 9. fol. 45. pag. 2.
i de Pontif. & Card. pag. 134.
k de vitis & gestis Pontificum pag. 537.
l Tomo 4. de religione lib. 2. cap. 9. nu. 2.
m lib 3. contra Cresconium cap. 37.

Sed restat, qui solem obscurare voluerit, Gabriel Pennotus ex celeberrimo ordine Can. Reg. S. P. N. Augustini, qui in sua Historia tripartita n sic ait. *Cùm ex literis Innocentij IIII. ostensum sit nullos Eremitas, exceptis Guillelmitis, de quibus tamen res est valde dubia, ante ipsum Innocẽtium IIII. in Thuscia sub B. Augustini regula degisse; vnũ è duobus necessariò dicendũ est; aut illud monasterium tunc temporis non fuisse ordinis Eremitarum: sed postea à sede Apostolica illi donatum; & fortè F. Iordanus pro Innocẽtio IIII. posuit Innocentium III. sicut pro Gregorio IX. posuit Gregorium I. aut Secundò dicendum, illud monasterium tempore Innocentij III. Eremitarum ordinis S. Guillelmi fuisse, cuius ordinis erant potissima, & præcipua monasteria, quæ nunc obtinet ordo Eremitarum, Vt ipse Marquez cap. 13. §. 14. fatetur.* Hæc Pennotus; qui hoc secundum videtur à simili desumpsisse ex Ioanne Baptista Signio Can. Reg. Scopetino o vbi de vnione per Innocentium IIII. (non per Alexandrum IIII. vt ipse confundit. Vnio enim Alexandri fuit anno 1256.) facta anno 1244. sic ait. *Sicq; factũ est, Vt idem etiam Fultignanũ Senense de Silua lacus monasterium sub eodem S. Aug. Eremit. ordine deueniret. Quod antea, vt fertur, sub S. Guilelmi dogmate militauerat.* Signij verba suis scriptis inseruit Ioseph. Mozzaguign⁹ Can. Reg. eiusd. cõg. p

432
Enasio prima Pennotij.
n lib. 1. cap. 17. nu. 2. pag. 184.
Secunda.
o lib. 2. de ordine & statu Canonico edito Bononiæ an. 1605. cap. 8. pag. 178.
p in narratione rerum gestarum Can. Reg. edita Venetijs anno 1622. fol. 6. pag. 2.

233 Verum hęc euasio pluribus dissoluitur, & destruitur. Primum est. Doctissimus Pennotus supponit id, quod probandum erat, disputamus, vtrum ex prædicta bulla (quam puncto secundo in principio retulimus, & adducit etiam Pennotus q),

Exploditur plurib⁹ prima. Supponit Pennotus quod erat probãdũ.
q lib. 1. cap. 21. nu. 6. pag. 72.

Colligatur ante Innocentium IV. nō extitisse Eremitas S. Augustini in Thuscia; & supponit Pennotus id ostensum esse supra. Supra autem, transcripta bulla, nullo alio modo probauerat, nisi subiungens hęc verba. *Ex hac bulla habes. Primò, &c. Secundò habes, nullos Eremitas vsq; ad tempora Innocentij IV. in Thuscia fuisse; qui sub regula B. Augustini viuerent, & Eremitæ S. Augustini vocarentur, exceptis forsan Eremitis S. Guillelmi.* Ex quibus autem verbis prædictæ Bullæ id habeas, non explicat. Ego ex nullis eius bullæ ostendi; sic demonstro. Si ex aliquibus bullæ verbis id ostenditur; maximè ex illis, *Nos nolentes vos sinè pastore;* &c. Ex ijs autem nō ostendi, conuinco ratione, & exemplo. Ratione. Quia ex ijs ad summum tantùm infertur eos vixisse sinè communi Priore Generali, non autem sinè certa regula, vt euidenter cōstat ex ijs bullis, quas adduximus pro secūda propositione. Si autem obseruabant certam regulam: quis dixit D. Pennoto eam in nullo conuentu Thusciæ fuisse Augustinianam? Exemplo etiam idem conuincitur. Quia si Pontifex preciperet vniuersis monachis Cathaloniæ (quādo singuli cōuentus habebāt obedientias separatas, & non degebant sub communi capite;) exceptis Carthusiensibus, ne sinè pastore Vagarentur; vt regulam, & ordinem Cisterciēsem assumerent, & prouiderent sibi de Priore Generali, siuè Abbate, inefficaciter, & fallaciter inferretur nullos ex monachis Cataloniæ antea obseruasse regulam, & ordinem Cisterciensium. Ergo similiter in nostro casu, in quo nulla apparet ratio disparitatis.

Ex bulla Innocētij IV. Eremitas S. Augustini in Thuscia ante vnionem non extitisse, nō colligi: exemplo conuincitur.

234 Secundum est. Prædictam bullam ita debere intelligi, vt nō excludat præcessisse in Thuscia aliquos Eremitas S. Augustini; conuincitur manifestè ex priuilegio citato Innocētij III. quod nulla ratione negari potest; nisi quis velit temerè, & audenter asserere B. F. Iordanū de Saxonia, & alios authores, qui affirmant se illud priuilegiū vidisse, impudenter fuisse mētitos. Quod an dici possit, præsertim de B. F. Iordano de Saxonia, indicet lector. Quòd autem id conuincatur ex prædicto priuilegio, manifestum est. Quoniam Iordanus, qui testatur se vidisse priuilegiū, loquens de ordine Augustiniano, cuius ipse erat alumnus sic ait a. *Deniq; ab illa dispersione multi fluxerūt anni vsq; ad tempora Innocencij Papæ III. qui fuit primus Papa, quem circa ordinem istum aliquid speciale fecisse legi.* Et rursus. *Hic ergo Innocentius Papa III. fuit primus Summus Pontifex, à quo ordo habuit aliquod priuilegium scriptum, quantùm ego potui indagare. Confirmauit namq; locum nostrum S. Antonij in Ardigneta, qui est in prouincia Senensi, cuius priuilegij formam vidi.*

Conuincitur secundò ratione.

a lib. 1. cap. 14 pag. 29. & 30.

235 Neq; hoc eliditur asserendo fortè illud monasterium tunc temporis nō fuisse ordinis Eremitarum: sed postea illi donatum. Contra hoc enim est euidēs obiectio. Iordanus enim ex prædicto priuilegio probat Innocentium III. cōcessisse ordini Eremitarum S. Augustini, aliquod priuilegium scriptum. Hoc autem neq; insipientissimus probaret ex priuilegio confirmationis conuētus facta in fauorem alterius religionis: quàm ordinis Eremitarum S. Augustini. Neq; speciem vllam probabilitatis habet id, quod subdidit Pennotus, nempè fortè Iordanum pro Innocentio IV. posuisse Innocētium III. sicut pro Gregorio IX. posuit Gregorium I. lib. 1. cap. 15. pag. 37. Contra hoc enim est. Primò, quòd Iordanus nihil habet, quare credere non possimus errorem esse scriptoris, vt pro Gregorio IX. scripserit Gregorium I. siue potius, B. Gregorium: sic enim legitur in impressis. Præcipuè cùm potuerit Iordanus sic habere, *per B. M. Gregorium Papam;* Id est, Bonæ memoriæ, & scriptor sic trāsferre, *B. M.* id est, Beatum Gregorium Papam. Quin imò errorem esse scriptoris euidēter cōuincitur ex originali antiquiori, quod extat Romæ in Bibliotheca Angelica, in quo expresè haberi vidi, *per Gregorium Papam IX.* Secundò contra est, quòd Iordanus loquitur de Innocentio III. qui congregauit Concilium Lateranense; vt patet ex ipso contextu; & statim subiecit. *Hic ergo Innocentius Papa III.* &c. & præterea, cùm dixisset Innocentium III. confirmasse ordini nostro locum S. Antonij in Ardigneta, hoc addidit. *Post hunc Honorius Papa III. qui ordines Prædicatorum, & Minorum confirmauit; etiam aliqua loca nostri ordinis sub protectione Sedis Apostolicæ suscepit. Postmodùm Innocentius Papa IV.* &c. Quomodò ergo dici poterit Iordanum posuisse Innocentium III. pro IV. cùm tam expresè, & distinctè loquatur de Innocētio III. & post illum de Honorio III. & postmodum de Innocentio IV.

Effugium. Præcluditur.

Alia euasio. Exploditur.

236 Neq; dici potest, quod secūdo loco addebat Pennotus, nempe monasteriū illud tempore Innocentij III. fuisse ordinis Eremitarum S. Guilelmi. Contra hoc enim sic obijcio ad hominem, & ad rem. Ad

Secūda Pennoti euasio. Reijcitur primò ad rem.

rem

rem. Quoniam Iordanus loquitur de priuilegio concesso ordini Eremitarũ D. Augustini sub ea denominatione. subiecit enim. *Postmodum Innocentius Papa IV. vir vtique magnæ scientiæ & industriæ, qui sedit anno* 1240. (debebat dicere, 1243.) *considerãs ordines Prædicatorum & Minorum notabiliter crescere, & fructus salubres in Ecclesia Dei proferre; fratres verò Eremitarum S. Augustini sibi solis per bonam vitam prodesse*, &c. At ordo Eremitarum D. Guillelmi, licèt verè esset ordinis S. Augustini, non tamen communiter sic appellabatur; sed Eremitarum, vel Fratrum S. Guillelmi, vt constat ex ipsa Bulla Innocentij IV. de qua disputamus: ibi. *Exceptis Fratribus S. Guillelmi*. Non ergo loquitur Iordanus de confirmatione conuentus ordinis Eremitarum D. Guillelmi. inde enim non concluderet ordinem Eremitarum S. Augustini sub hac denominatione fuisse continuatum, & auctum ab Innocentio IV. per vnionem Eremitarum Thusciæ, cùm ab hac vnione excepti fuerint fratres S. Guillelmi. Ad hominem verò, sic insto. Pennotus [a] mordicus defendit ordinem Eremitarum D. Guillelmi nõ militasse sub regula D. Augustini. Quomodò ergo credere potest Iordanũ probasse Innocẽtium III. concessisse priuilegium rescriptum ordini Eremitarum D. Augustini ex eo, quòd tribuerit priuilegiũ ordini, qui non viuebat sub regula Augustini. Neq; valet dicere; ideò id fuisse assertum à Iordano quia ordo D. Augustini, in vnione generali resultauit tanquã ex præcipuo membro ex ordine D. Guillelmi. Contra hoc enim est. Primò quia Pennotus num. 7. citato contendit ordinem D. Guillelmi ad vltimũ non fuisse vnitum ordini S. Augustini; atq; adeò dici nõ potest resultasse hunc ex illo. Totum enim non resultat ex patribus non vnitis, sed ex vnitis. Secundò quia, esto esset vnitus, vt verè fuit, saltem quoad maiorem partem illius congregationis: si ea ratione Iordanus diceret priuilegia fuisse concessa ordini Eremitarum S. Augustini, ineptissimè loqueretur. Non enim probaret intẽtum illius capitis decimi quarti. Intendebat enim probare ordinẽ Eremiticum à D. Augustino fundatum, nũquam fuisse abolitum, sed semper continuatum; quòd nullus, etiam ignorantissimus probaret ex priuilegijs ordini diuerso concessis, qualẽ esse ordinem Guillelmitarum contendit Pennotus. Tertiò. quia, si eo modo enumerasset priuilegia, credi non potest, quòd nunc temporis nõ reperisset plura alia, & antiquiora, concessa conuentibus ordinis D. Benedicti, qui vniti fuerũt ab Innocentio IV. ordini Eremitarum D. Augustini, vt v.g. Conuentus S. Mariæ de Murceto, Pisanæ diœcesis. Quare omninò fatẽdum est, Conuentum S. Antonij in Ardigneta tempore Innocẽtij III. fuisse ordinis Eremitarum viuẽtium sub regula Augustini, sic denominatorum: atq; adeò si fuisset Guillelmitarum, sequeretur contra Pennotum ex ipso Pennoto, modò asserente, & modò negante, ordinem D. Guillelmi militasse sub regula Augustini; si verò non fuit Guillelmitarum: vt necessario dicendum esse ostendimus; restat vt fuerit ordinis Eremitarum D. Augustini. Neq; id mirum erit, cùm de eodem Innocentio III. dicat Bergomensis supra citatus, *Ordinem nostrum D. Augustini Eremiticum sua sub tutela Apostolica suscepit; sicut patet ex eius indulto, quod incipit: Solet annuere.*

Reijcitur secundò ad hominem.

a lib. 1. ca. 46. nu. 5. 6. & 7. pag. 148.

Effugium.

Præcluditur primò.

Secundò.

Tertiò.

Quod autem dixerunt Signius, & Mozzagrunius de Conuentu Ilicetano, clariùs conuincitur, si clarius conuinci aliquid potest. Quomodò enim Conuentus S. Saluatoris de Iliceto, si Guillelmitarum erat, dicitur vnitus Eremitis S. Augustini ab Innocentio IV. anno 1244. cùm ipse Pontifex expressè affirmet in bulla, se vnire ordini S. Augustini Eremitas Thusciæ, *Exceptis fratribus S. Guillelmi?* Neq; dici potest fuisse vnitum anno 1256. quia cõstat ex bulla supra adducta difficultate 1. versiculo, *Alexander episcopus*, &c. die 25. Iunij, anno 1255. conuentum S. Saluatoris de Fultignano, qui nunc dicitur Ilicetanus, fuisse sub congregatione Thusciæ ordinis Eremitarum S. Augustini. 237

Refellitur Signius, & Mozzagrunius.

Ex his conuicti manẽt authores in principio huius difficultatis allegati, qui minus verè asseruerunt vniuersos Eremitas Thusciæ, quos Innocentius IV. vniuit ordini Eremitarum D. Augustini, vel fuisse vagos, incertiq; habitus, vel vixisse sinè certa regula, vel nullos ex illis fuisse ordinis Eremitarum Sancti Augustini. Dissoluta, etiam manent eorum authorum fundamenta; quorum amplior solutio constabit ex dicendis difficultate sequenti, præcipuè §. 9. 238

DIFFICVLTAS SECVNDA.

Vtrum ordo Eremitarum D. Augustini praexstiterit in Ecclesia ante vnionem Innocentij IV.

239 Sensus quaesiti. ID est, Vtrum Innocentius IV. praedictos Eremitas ordinis S. Benedicti, & cuiuscunq; alterius ordinis, existentes in Thuscia vniuerit ordini Eremitarum S. Augustini, sub eo titulo, & denominatione ante ipsam vnionem praexistenti; an verò ex ipsa vnione de nouo resultauerit ordo, & Denominatio Eremitarum S. Augustini?

§. I. REFERVNTVR SENTENTIAE.

240 Prima sententia Rodulphi, Bzouij, & Vvadingi. RODulphus, Bzouius, & Vvadingus in locis citatis difficultate prima affirmant ex ipsa vnione Innocentij IV. resultasse tunc primò ordinem Eremitarum S. Augustini; atq; adeò nullum praecessisse ordinem S. Augustini, cui Eremitae Thusciae vnirentur; sed vnitos fuisse in ordinem ex ipsa vnione resultantem cum noua denominatione Eremitarum S. Augustini absolutè dictorum. Verba R. P. Vvadingi haec sunt. *Eremitae Thusciae, in qua comprehenduntur tractus Pisanus & Senensis, vsq; ad annum 1. Innocentij IV. non fuerūt Augustiniani. Nam praeterquam quòd ille omniū primus tūc eos iusserit regulā S. Augustini assumere, &c. apertè asseritur eos vsq; ad illud tempus obseruasse regulam S. Benedicti.* In quibus videtur sentire hanc vnionem non fuisse accessionē factam ordini Eremitarum S. Augustini; sed nouam institutionem nouę congregationis sub regula Augustini, cum noua denominatione Eremitarum S. Augustini; licèt enim fateatur ab anno 1235. Eremitas Fr. Ioānis Boni dictos etiam fuisse Eremitas ordinis S. Augustini; non tamen appellabantur simpliciter Eremitae S. Augustini; sed Eremitae F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini, vel alio titulo diuerso.

241 Probatur primò. Hęc ergo sententia triplici argumento, quod continetur in vltimo principali, quod nobis obiecit Vvadingus num. 1. huius parraphi, suaderi potest. Primò, Innocentius IV. iussit Eremitis Thusciae vniuersis, exceptis Guillelmitis, vt assumerent regulam, & ordinem S. Augustini; ergo antea non habebant regulam, aut ordinem S. Augustini. Secundò. Secundò Innocentius IV. absoluit illos ab ordine S. Benedicti. ergo antea non erant ordinis S. Augustini, sed S. Benedicti, à quo absoluuntur. Et confirmatur. Confirmatur. Quia, vt constat ex bulla secundo loco adducta à R. P. Vvadingo in vltimo argumento principali, in cuius solutione haec omnia discutiuntur, Eremitae Thusciae erant ordinis S. Benedicti, ergo non erant ordinis S. Augustini. Tertiò, quia ante Innocentium IV. Tertiò. nullibi praexistebat ordo, siuè congregatio, quae sub hoc speciali titulo ordinis Eremitarum S. Augustini appellaretur.

Secunda sententia est R. D. Pennoti, qui [a] duo asserit: Primum est, ordinem Eremitarum S. Augustini non praecessisse tempora Gregorij IX. Secundum est, licèt ante Innocentium IV. fuerit in Ecclesia ordo Eremitarum S. Augustini nuncupatus: quia erat ordo Fr. Ioannis Boni, aliàs de Brittinis appellatus, quem Sedes Apostolica regula Eremitarum S. Augustini donauerat, nihilominùs Innocētium IV. non vniuisse Eremitas Thusciae alijs Eremitis S. Augustini; sed ex Eremitis Thuscię propriam congregationem constituisse ab alijs distinctam. 242 Secunda sententia Pēnoti duo asserens. a in sua historia tripartita lib 1. cap. 45. nu. 2 pag. 144 & 145.

Primam partem probat. Primò, quia certo certius est, inchoationem ordinis Eremitarum D. Augustini in Gregorium IX. ac etiam Innocentium IV. consumationem verò in Alexandrum IV. referendam esse. etenim Gregorius IX. primus extitit, qui Eremitas F. Ioannis Boni, aliàs de Brittinis, siuè de Fabali nuncupatos, sub certo ac determinato habitu, quem nunc etiam ferunt, viuere coegit, *vt habes*, ait Pennotus, *ex ipsius Bulla supra cap. 25. recitata.* similiter Innocētius IV. omnes Eremitas in Thuscia existētes, exceptis Guillelmitis, sinè capite, sinè certo habitu, sinè regula, & sinè titulo vagātes in vnum collegit, eisq; regula, & titulo Eremitarum D. Augustini donauit. Deinde, haec apertissimè constant ex bullis Gregorij IX. & Innocentij IV. quas refert Marquez [b], & ex Bulla Alexandri IV. quam Pennotus adduxit cap. 25. Hic enim Pontifex omnes Eremitas per Italiam, & Siciliam constitutos, qui erant diuersi habitus, professionis, titulorum, & cōgregationum, per Ricardum S. R. E. Diaconum Card. tit. (errat passim Pēnotus in hoc titulo. Diaconi nō habēt titulum) S. Angeli in vnum ordinem collegit, sub vno capite, & sub regula B. Augustini; certumq; habitum, quem nunc gestant, authoritate Apostolica eis praefiniuit. *Res est notissima*, addit Penno- 243 Probatur primum primò. b cap. 3. 4 & 13

Pennotus, *nec saltem nostris temporibus controuersa*. Secundò. Quia F. Iordanus [a] sui ordinis fundationē in Ecclesiam Romanam reicit. *Ipsa enim*, inquit, *sacrosancta mater Ecclesia fratres dispersos in vnum congregauit; quod fuit in ordinis vnione, de qua supra cap. 14. Item regulam eis tradidit, & modum profitendi eis determinauit, & constitutiones authenticauit: vt patet ibidem, & lib. 2. cap. 14. item habitum fratribus specificauit, vt supra cap. 15. item titulum eis imposuit, vt supra cap. 18.* (debet dicere. 17.) *item diuinum officium eis assignauit, vt supra cap. 14. & eodem libro 2. cap. 15. item eos ad prædicationis, & confessionis officia deputauit, vt supra cap. 16. Hæc omnia*, (ait Pennotus) *Fr. Iordanus dicti ordinis Generalis, qui primus ferè de suo ordine scripsit; quiq; omnia eiusdem ordinis archiua lustrasse, & monumenta vidisse, & priuilegia legisse fatetur, vltro confitens hunc ordinem Eremitarum, qui nunc est, ante dictos Pontifices, à quibus hæc omnia obtinuit, neque Augustini regulam, neq; titulum neque; determinatum modum profitendi, neq; constitutiones authenticas, neq; certum ac determinatum habitum habuisse; neq; verò certum modum recitādi officium diuinum; nec ad munus prædicationis, neq; ad confessiones audiendas eosdem Eremitas antea deputatos; sed hæc omnia ab Ecclesia Romana in ipsa vnione accepisse.*

Secundò

a lib. 1. cap. 15.

244 Secundam verò partem, nempe Innocentiū IIII. non vniuisse Eremitas Thusciæ alijs Eremitis S. Augustini, seu eorum congregationi, probat Primò. Quia id repugnat verbis bullæ, in qua iubentur dicti Eremitæ vnum caput sibi deligere, seu vnum Priorem, cui omnes obedientiam & reuerentiam præstarent. Hinc enim sequitur illos non fuisse vnitos alicui congregationi; sed propriā congregationem constituisse ab alijs distinctam; aliàs fuissent duo capita eiusdem congregationis; quòd monstruosum fuisset, nec in alijs cōgregationibus hactenùs visum. Secundò. Quia Innocentius IIII. dedit prædictis Eremitis protectorem, seu correctorem Ricardum Diaconū Card. tit. S. Angeli, qui nulli alij congregationi Eremitarum protector datus est ante generalem vnionem ordinis, vt apparet ex bulla protectionis ipsius Cardinalis Ricardi, quæ habetur apud Marquez [b] & data est ab Alexandro IIII. anno 3. sui Pontificatus. Tertiò. Quia conceditur ipsis Eremitis Thusciæ facere sibi proprias constitutiones, dummodò ordinis S. Augustini non obuient institutis. Quòd non concederetur, si Pontifex illlos alteri congregationi, aut ordini vniuisset.

Probatur secundum. Primò.

Secundò.

b cap. 3 §. 3.

Tertiò.

245 Pro huius rei clara explicatione, suppono in ordine Eremitarum S. Augustini duplicem vnionem cōtigisse. Prima præcepta fuit ab Innocentio IIII. in bulla posita in principio huius puncti, & data 17. Cal. Ianuarij, anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1243. & in ea præcepit, vt vniuersi Eremitæ Tusciæ, exceptis fratribus S. Guillelmi, in vnum se propositum conformantes, regulam & ordinem B. Augustini assumerent. & hæc vnio fuit quasi particularis. Secunda vnio, quæ generalis extitit, confirmata fuit ab Alexandro IIII. in bulla, quā affert Marquez [c] & data est Laterani 5. idus Aprilis, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. Et in hac Pontifex confirmauit vnionem, quam Ricardus Cardinalis S. Angeli effecerat, vniendo ordines Eremitarum S. Guillelmi, S. Augustini, F. Ioannis Boni, & de Fabali, & Brittinensium in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem & regularem obseruātiam sub cura communis Prioris Generalis, quem illis elegerat, & confirmauerat Cardinalis Ricardus; nempe B. Lanfracum Septalam, nobilem Mediolanensem; & præcepit vt de cetero omnes Eremitæ sic vniti, nigris duntaxat, & nullis alterius coloris cucullis vterentur: vt vniformis amictus normam eiusdem in illis professionis ostenderet. Refert hanc vnionem codex membranaceus MS. qui extat in Bibliotheca Conuentus Romani S. Mariæ de populo, in hæc verba. *Post Innocentium fuit Alexander IIII. qui reduxit, & adunauit reliquos Eremitas de Brittinis, de Fabali, Zambonitas, Guillelmitas simul cum illis de Thuscia, scribens ad eos literas præceptorias, in quibus vocat eos omnes ordinis S. Augustini sic dicens.* Alexander Episcopus seruus seruorū Dei dilectis filijs, vniuersis Eremitis sāctorum Augustini & Guillelmi ordinum &c. *& sic facta est vnio mediante R. D. Ricardo S. Angeli diacono Cardinali, qui datus fuerat pro protectore per Innocentium, & per Alexandrum ipsi ordini Eremitarum S. Augustini. Innocentius autem IIII. prædecessor Alexandri scribens ad Eremitas de Thuscia vocat eos ordinis S. Augustini.*

Pro rei explicatione supponitur primò. Duplex vnio contigit in ordine Eremitarum S. Augustini.

c cap. 4. §. 2. pag. 29.

246 Hinc cōstat turpiter errasse Bzouium [d] dum de Vrbano IIII. sic ait. *Ordinem Eremitarum S. Augustini, quem in Etruria, & Piceno vigentem Innocentius IIII. Papa, Fr. Lamphranci settara, nobilis Mediolanēsis, Prioris Ge-*

Corollarium. Error Bzouij.

d In Annalibus tomo. 13. anno 1263. col 718.

ris Generalis rogatu, aliquot Eremitarum collegijs additis, vt Guillelmitarum, F. Ioannis Boni, Brittinensium, Fabalium, pœnitentiæ Iesu Christi amplificauerat; & anno salutis 1256. 5. Idus Aprilis confirmauerat, iterum approbauit, & priuilegijs ornauit. Hæc Bzouius ex Ciaconio [a] certus quidem de Ciaconij sententia. *Quid autem huic prodest,* (vt cum Augustino dixerim [b]) *de authoris sententia certum esse, quando sibi eum, non per quem erraret, sed cum quo erraret, elegerit?*

a De vitis, & gestis Pontificum in Vrbano IV. pag. 187.

b lib. de vtilitate credendi cap. 4.

247 Errores Ciaconij.

In verbis quidem Ciaconij plures sunt errores quàm verba; & præter ea, quæ Bzouius transcripsit, vltra addidit. *Cuius primus protector ab Innocentio Papa IV. creatus est ipsius fratris filius Guillelmus Fliscus S. Eustachij Diaconus Cardinalis. Post cuius obitum ab eodem Pontifice ordinis corrector, & protector factus est Ricardus Hannibaldensis, Romanus, S. Angeli Diaconus Cardinalis.* Hæc Ciaconius, qui non solùm errauit, verùm, & in asserto parùm firmo inconstanter variauit. Etenim in Alexandro IV. pag. 576. Paulò ante sic dixerat. *Confirmauit Alexander IV. denuo ordinem Eremitarum S. Augustini, & vniuit eidem congregationes quasdam fratrum Eremitarum, quæ appellabantur, Ioannis de Bruttine, Saga de pœnitentia Iesu Christi. Quæ vnio facta est die 11. Aprilis anno 1258. cui primò præfecit Vener. Lamphrancum Soteram Mediolanensem. Per quietem enim traditur cùm B. Augustinum vidisset suadentem illi fratrum Eremitarum vnionem à prædecessore inchoatam, impigre perfecit, totumq; illorum ordinem, relicta eremo, vrbes incolere, quo & ipsi doctrina verbo, atq; exemplo, sicut reliqui, fructum domini in horreum vberiorem adferrent, sapiēter coegit; multis congregationibus adiunctis amplificauit, & confirmauit.* Errarat quidem & in his Ciaconius, sed minùs errarat. Errauit forsan asserens vnitam fuisse cōgregationem Saccitarum de pœnitentia Iesu Christi, cuius oppositum conuincere nititur Marquez cap. 16. ferè per totum. Deinde etiam defecit in numero. Bulla enim data fuit 5. Idus Aprilis anno 2. Pontificatus Alexandri, atq; adeò non die 11. anni 1258. sed die 9. Aprilis anni 1256. quia Alexander IV. (vt tradit Onuphrius [c]) electus fuit 12. Cal. Ianuarij anno 1254. in his erraratCiaconius pag. 576 sed minùs; sed ne parùm erraretur, adiuncta sunt alia, quæ ex pag. 578. retulimus.

c De Pōtif. & Card. pag. 151

248 Ex Ciaconio aquā turbidā hausisse Bzouium probatur primò.

Ex hoc ergo fonte Ciaconio turbidam aquam incautè Bzouius hausit, & bibit. Turbidam autem esse demōstro. Primò, quia ampliationem ordinis Eremitarum S. Augustini per vnionē Guillelmitarum, Eremitarum S. Ioānis Boni, Brittinēsium, & Fabalensium factam anno 1256. refert factam fuisse ab Innocētio IV. quòd omni veritate carere constat. Primò, quia Innocentius IV. tantùm vniuit Eremitas Thusciæ; exceptis Guillelmitis: vt patet ex ipsa bulla vnionis, quam in principio huius secundi puncti transcripsimus, & data fuit 17. Cal. Ianuarij anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1243. ad finem. Secundò, quia teste Onuphrio [d], Innocentius IV. obijt Neapoli 7. Idus Decembris anno 1254. & vnio prędicta generalis fuit executioni mandata anno 2. Pontificatus Alexandri IV. anno 1256. vt constat ex ipsa bulla vnionis, quam transcripsit Marquez [e], & P. Vvadingus [f].

d de Pont. & Card. pag. 147

e cap. 4. §. 1. pag. 19.

f in hoc Apologetico §. 4. nu. 21. pag. 61

Secundò, quia prædictam ampliationem ordinis Eremitarū S. Augustini per vnionem Guillelmitarum, &c. testatur effectam fuisse rogatu F. Lamphranci Settara Prioris Generalis. Quòd etiam falsum esse, patet. Primò, quia in vnione facta ab Innocentio IV. anno 1243. Fr. Lamphrancus nondum erat generalis. Secundò, quia tempore vnionis generalis de anno 1256. Lamphrancus non erat generalis ordinis Eremitarum S. Augustini; sed Eremitarum S. Ioannis Boni in diuersa congregatione viuentium; vt euidenter contra Pennotum demonstrabimus infra, difficultate 3. Electus autem fuerat in capitulo Bononiēsi anno 1252. cùm esset Prior Bononiensis: vt habetur expresse in decreto Guillelmi de Flisco Cardinalis protectoris eiusdem congregationis S. Ioannis Boni, dato Perusij 6. Cal. Ianuarij, anno 1252. quòd adduxit Marquez [g], & ex illo nos in responsione ad numerum 9. parraphi 4. huius Apologetici. Postea autem in vnione generali in conuentu B. Mariæ de Populo Romæ celebrata, iterum idem Lamphrācus electus, siuè datus est Prior generalis totius ordinis Eremitarum sic vniti; vt constat ex bulla vnionis toties citata. Quomodò ergo credi poterit Lamphrācum Eremitam B. Ioannis Boni rogasse à Pontifice, vt ampliaret ordinem Eremitarum S. Augustini vniendo illi Guillelmitas, & Eremitas B. Ioannis Boni, &c. vel si id creditur, quis non sibi persuadet Lamphrancum id rogasse; quia agnoscebat ordinem Eremitarum S. Augustini esse fontem, à quo aliæ congregationes, aut saltem ferè omnes tan-

249 Secundò.

g cap. 13 §. 17 pag. 245.

nes tanquam riuuli emanarant; vel mare à quo flumina egressa; & æquum erat, vt vnde exierant flumina, reuerterentur? Deinde, vnde habuit Ciaconius post ferè 400. annos, has preces Lamphranci, quas nemo alius audierat?

250 Tertiò. Tertiò, quia asserit primum protectorem ordinis Eremitarum S. Augustini fuisse Guillelmum de Flisco Cardinalem S. Eustachij. Quòd etiam falsitatis cōuincitur ex duplici capite. Primò, quia Ricardus Cardinalis datus est ab Innocētio IV. anno 1. Pontificatus 17. Cal. Ianuarij, atq; adeò anno 1243. protector ordini Eremitarum S. Augustini. Tunc autem Guillelmus nondum erat Cardinalis, vt statim dicemus. Secūdò, quia ex eiusdem Cardinalis Guillelmi decreto paulò ante citato euidens est, illū fuisse protectorem ordinis Eremitarum S. Ioannis Boni, non verò ordinis Eremitarum S. Augustini: vt a cap. 13. §. 18 pag. 249. optimè obseruauit Marquez [a]. Erāt enim illæ duæ congregationes obedientiarum separatarum: Eremitarum S. Ioannis Boni protector erat Guillelmus nepos Innocentij; at verò Eremitarum S. Augustini protector erat eodem tempore Ricardus Hannibaldensis S. Angeli Diaconus Cardinalis.

251 Quartò. Quartò, quia ait post obitum Cardinalis Guillelmi ab Innocentio IIII. datum fuisse ordini Eremitarum S. Augustini in potectorem, & correctorem Cardinalem Ricardum. Et hoc etiam longe à veritate abesse demonstratur. Primò Quia Ricardus erat protector ordinis Eremitarum S. Augustini, quando Guillelmus non solùm nō erat protector alicuius religionis, verùm nec erat Cardinalis. Patet enim ex Bulla Innocentij IV. adducta in principio huius puncti 2. Ricardum Cardinalem ab Innocentio IV. fuisse assignatum in protectorem ordinis Eremitarum S. Augustini anno 1. Pontificatus. sic enim ibi habetur. *Si verò super præmissis aliquid difficultatis emerserit, ad dilectum filiū nostrum Ricardum S. Angeli Diac. Card. quem vobis correctorem, ac prouisorem deputamus, recurratis. Dat. Laterani, 17. Cal. Ianuarij, Pontificatus nostri anno* 1. & tamen Guillelmus de Flisco, teste Onuphrio [b] (b de Pontif. & Card. pag. 148) creatus est ab Innocentio IV. patruo suo Diaconus Card. S. Eustachij in prima creatione 12. Cardinalium, Lugduni in Concilio generali, in quatuor temporibus aduentus, anno 2. Pontificatus, & Christi 1244. Quomodò ergo Cardinalis Ricardus successit Guillelmo post obitum in protectione ordinis Eremitarum S. Augustini? Deinde, quomodò successit ex decreto Innocētij IV. qui obijt anno 1254. & tamen Guillelm' eius nepos obijt an. 1256. vt tradit Onuphrius? [c] (c vbi sup. pag. 152.) Secundò, quia vt diximus, Guillelmus Card. obijt anno 1256. At ante hoc tempus Cardinalē Ricardum fuisse protectorem ordinis Eremitarum S. Augustini, saltem congregationis Thusciæ, patet vltra euidenter ex alijs duabus bullis. Prima adducitur à P. Vvadingo [d] (d §. 4. nu. 12. pag. 51.), & est Innocentij IV. data Assisij Cal. Iulij, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1253. ibi cum ordine Eremitarum S. Augustini loquens, sic ait. *Sanè dilectus filius noster R. S. Angeli Diaconus Card. cui ordo vester a Sede Apostolica est commissus*, &c. Secunda affertur à Marquez [e] (e cap. 3. §. 3. pag 24.), & est Alexandri IV. data Laterani 4. Cal. Aprilis, anno 3. Pontificatus; atq; adeò Christi 1257. & in ea Pontifex Cardinalē Ricardum denuo eligit in protectorē ordinis Eremitarum S. Augustini post vnionem generalem, & sic ait. *Sanè meminimus, quòd Fel. Rec. Innocentius Papa prædecessor noster dudum iniunxit tibi: vt priores, & fratres Eremitas Thusciæ, quos tuæ curæ, & gubernationi commiserat, ad suam præsentiam euocares*, &c. & rursus. *Non itaq; considerantes, quòd ipsi fratres ab olim te in patrem beneuolum habuerunt, tuq; ipsos amplexatus fuisti sincera in domino charitate*, &c. His adde Bullam Alexandri IV. quam supra difficultate 1. transcripsimus datā anno 1255. & in qua Pontifex agens de vnione Conuentus S. Leonardi de Sylua lacus, cum conuentu S. Saluatoris de Fultignano ordinis Eremitarum S. Augustini, sic inquit. *Dilectus filius F. Adiutus Generalis visitator fratrum Eremitarum ordinis S. Augustini, deputatus à dilecto filio nostro R. S. Angeli Diacono Cardinali, cui eiusdem ordinis curam commisimus*, &c. & idem manifestum est ex alijs bullis supra adductis puncto 2. in principio. Quomodò ergo Ricardus est datus protector ab Innocentio IV. post mortem Guilelmi de Flisco Cardinalis, & non antea? Tantùm à veritate aberrauit Ciaconius, vt dicere cum Augustino [f] (f lib. 2. de anima, & eius origine cap. 7.) possimus ad Bzouium, *Vide in his verbis quantùm iste virus errauerit doctor.*

His ergo positis, difficultas nō procedit de vnione generali facta ab Alexādro IV. anno 1256. 252 Cardo quæstionis. Ad hanc enim præcessisse ordinem Eremitarum S. Augustini, ipsa bulla vnionis demonstrat, ibi. *Propterea dudum mandatum Apostolicum à nobis emanauit, vt*

uit, vt de singulis domibus vestris, quarum quædam S. Guillelmi, quædā S. Augustini ordinum, nonnullæ autem Fr. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, alia verò de Brittinis censebātur &c. difficultas ergo tantùm remanet de vnione facta ab Innocentio IIII. anno 1243. in fine, & in principio anni 1244. An scilicet ante illam præextiterit in Ecclesia ordo Eremitarum S. Augustini, cui Eremitæ Thusciæ vniti fuerint, vel potuerint vniri.

253 Sententia authoris plures complectens propositiones Prima.

Mea in hac parte Sententia plures continet propositiones. Prima est: ordo, seu congregatio Eremitarum S. Augustini, siuè sit eadem cum congregatione S. Ioannis Boni, siuè diuersa ab illa; nihilominùs Gregorium IX. præcessit.

Secunda.

Secūda est. Congregatio, seu ordo Eremitarum S. Augustini, sub hoc speciali titulo, Eremitarum, seu fratrum, seu Monachorum S. Augustini, non solùm præcessit Gregorium IX. sed etiam initia congregationis B. Ioannis Boni, atq; adeò distincta fuit ab illa.

Tertia.

Tertia est: Eremitæ Thusciæ vniri potuerunt, & de facto sunt vniti ordini Eremitarū S. Augustini ipsam vnionem antecedenti, & diuerso à congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni.

Quarta.

Quarta est. Eremitæ Thusciæ vniri potuerunt, & de facto sunt vniti ordini Eremitarum S. Augustini iam habenti priores generales diuersos à generalibus congregationis Eremitarum B. Ioannis Boni. Has ergo propositiones, claritatis gratia, sub diuersis paraphis ostendamus.

§. 2. ORDO EREMITARUM S. AUGUST. *etiam si confundatur cum ordine Eremitarum B. Ioannis Boni, præcessit Gregorium IX.*

254 Probatur ad hominē contra pennotū.

a lib. 1 cap 48. n. 2. pag. 156.

HÆc veritas probatur cōtra Pennotum, ad hominem, & ad rem. Ad hominem, quia ipse a sic ait. *Secūda est Sententia verissima congregationem S. Augustini in bullis Gregorij IX. Innocentij IIII. & Alexandri IIII. nuncupatam, eandem secundùm rem fuisse cum congregatione Fr. Ioannis Boni.* ex quo sic argumentor ad hominem. Congregatio Eremitarum S. Augustini, iuxta Pennotum, eadem fuit cum cōgregatione Eremitarum S. Ioannis Boni. sed congregatio Eremitarum S. Ioannis Boni: vt supra b ex firmissimis fundamentis ostendimus; præcessit Gregorium IX. Ergo & congregatio Eremitarū S. Augustini præcessit Gregorium IX.

b in respō. ad num. 5. §. 3. in enodatione 2. difficultatis versiculo *Tertium est peculiariter.*

255 Ad rem vero sic ostenditur. Ordo Eremitarum S. Augustini præcessit Gregorium IX. ergo siuè illum confundas cùm ordine Eremitarum S. Ioannis Boni, siuè non; (quòd est ipsa veritas, vt difficultate sequenti demonstrabim⁹, vbi ostendemus eas fuisse duas Congregationes, non solo nomine, vt malè volebat Pennotus; sed re ipsa diuersas) ordo Eremitarum S. Augustini non est inchoatus sub Gregorio IX. Antecedens, in quo est difficultas, probatur efficacissimis fundamentis, quorum aliqua simul etiam conuincent congregationem Eremitarum S. Ioannis Boni fuisse re ipsa diuersam à congregatione Eremitarum S. Augustini.

probatur ad rē contra eundem.

256 Primum pro Antecedentis fundamentū.

Primum fundamentum desumitur ex cap. *Religionum* de Religionis domibus, in 6. quod desumptum est ex Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. anno 1274. ibi. *Cæterum Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum ordines, quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere.* Ergo ordo Eremitarum S. Augustini præcessit Gregorium IX. qui electus fuit Pontifex 12. annis post Concilium generale Lateranense.

257 Explicatur.

c cap. 2. §. 1. pag. 7. & seq. & cap. 14 §. 4. pag. 299. & seq.

d de pontif. & Card. pag. 189.

Circa verba huius Canonis, prætermittentes omnia, vel ferè omnia, quæ M. Marquez doctè, & eruditè cōgessit c, hæc de nouo addimus in primis, Ioānes Monachi concilio Lugdunensi coætaneus, vtpotè quē Cælestinus V. in prima creatione 12. Cardinalium, (vt testatur Onuphrius d) facta Neapoli in quatuor temporibus Septembris an. 1294. presbyterū Card. SS. Marcellini & Petri creauit, quiq; obijt Auenione anno 1307. vel, vt alij habent, die 22. Augusti anno 1313. sic ad eum canonem numero 1. reliquit notatum. *Eremitarum, & Carmelitarum ordines consolidat.* & numero 8. *Solido, non dico, solito; quia hic aliquid detrahitur, & mutatur concilio præsenti. Quia Gregorius in antiqua istos duos ordines in suo statu remanere concessit. vnde & Glosa sic ait: in solido, alias solito. & hoc detrahit Bonifacius de concilio Gregorij: sic enim dicebat litera, in suo statu volumus permanere* &c. vt videas in originali haberi, in suo; aliquos illa verba malè interpretātes de suo, loco illorum apposuisse, in solito; Bonifacium verò præcepisse vt scriberetur, in solido, declarando illa verba, in suo, æquiualere ijs, in solido. & meritò ita declarauit Bonifacius. Quoniam religiones iam approbatę, & confirmatæ solenniter ab Ecclesia, quales erant ordines Carmelitarum, & Eremitarum S. Augustinini, saltem

tem tempore Concilij Lugdunensis, si iubebantur manere in suo statu, inbebātur manere in statu solido; quia status illarum saltem tunc iam erat solidus ex confirmatione Ecclesiæ, etiam scripta, & solenni.

258 Progreditur explicatio. a fol. 136. p. 1. Deinde, Dominicus de Sancto Gemiano, Iuriscōsultus præstantissimus, qui iuxtà Trithemium [a] circa annum 1420. floruit, explicans concilij mētem in prędicto capite circa finem sic notat. *Quia isti ordines quatuor, de quibus hic fit mentio, videbantur posse includi, & declarat, quod non. Primi duo non includuntur: quia approbati. Secundi duo ordines non includuntur; quia fuerunt approbati ante Cōcilium.* & meritò Dominicus ita iudicauit, cùm concilium de illis dixerit, *Quorum institutio concilium generale præcessit.* Institutio enim religionis, licèt vulgariter significet inceptionem religionis, etiam sinè approbatione, tamen in prædicto concilij capite, ni me fallo, significat firmam, & solennem approbationem, vel scriptam, & expressam, vel tacitā ex consēsu interpretatiuo Sedis Apostolicæ per multorum annorum curricula, sufficientem ad proponendnm Ecclesiæ illum ordinem vt firmum, & perpetuum. Et propter hoc non dixit ordinum Prædicatorum, & Minorum institutionem præcessisse Concilium generale. Licet enim ante illud incæpti essent, non tamen tanto tempore ante, vt approbatio tacita sufficiens præsumeretur: & similiter propter idem, eos ordines, qui nullam confirmationem à Sede Apostolica meruerāt, non appellauit Concilium institutos, sed adinuentos; neq; præcepit, ne quis de cætero nouam religionem instituat; sed inueniat, atq; adeò Concilium egit de ordinibus Mendicantibus inuentis post Concilium, de confirmatis post Cōcilium, & de confirmatis ante Concilium. Neq; nouum est nomine institutionis intelligi approbationem, & confirmationem. Eo enim in sensu loquitur D. Thomas opusculo 19. contra impugnātes religionem [b] cùm ait. *Cùm aliqua religio per Sedem Apostolicam instituta est*, &c. & Vrbanus II. Thoma antiquior apud Emanuelem Rodriquez [c] in priuilegio directo ad Abbatem Cauēsem 18. Cal. Octobris, anno 1092. ibi. *Cœnobiū cui summa religio viget, quod ipse* (scilicet Gregorius VII.) *singulariter dilexit, & suę institutionis priuilegio communiuit.* sed de hoc forsan agemus latiùs lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini.

b cap. 14. col. 13.

c in compēd priuil. regul.

459 Responsio Pennoti. Sed ad prædictum fundamentum respondet Gabriel Pennotus [d], hunc textum nullam difficultatem ingerere. Fuerunt enim ante Concilium Lateranēse multæ domus Eremitarum, ac etiam congregationes, ex quibus ordo, qui nunc est, postea fuit conflatus; at non erat idem ordo sub certo titulo, regula, & habitu, qualis nunc cernitur, constitutus.

d lib. 1. cap. 17 nu. 2. pag. 184.

Cæterum contra hanc expositionē est. Primò, quia si ordo Eremitarum D. Augustini ante Concilium Lateranense non habebat certum titulum, regulam, & habitum, erat omninò in substantia diuersus ab eo ordine, qui nunc est: substantia enim cuiuscunq; ordinis ex his dependet essentialiter. si autem sunt ordines diuersi essentialiter, dici non potest, quòd ordo Eremitarū S. Augustini præcesserit Concilium Lateranense, licèt conflatus sit ex alio ordine, qui præcessit dictum Concilium. Quòd sic ostendo. Vt aliquid simpliciter, & absolutè dicatur præcedere aliud non sufficit quod id ex quo (precipuè vt ex termino à quo, vt contingit in præsenti secundùm hunc modū respondendi, Destructus est enim ordo, qui præcessit Concilium Lateranēse: vt de nouo incipiperet alius ordo.) fructum est, præcedat; sed illud ipsum secundùm suum esse peculiare debet præcedere. Hinc est, quod quando ex frigido factum est calidum, non dicimus, productio calidi pręcessit approximationem calidi; licèt frigidum, ex quo factum est calidum, præcesserit approximationem calidi. Hinc etiam est: quòd nemo dixerit fundationem Venetiarum præcessisse aduentum Attilæ in Italiam, quāuis illum præcesserit Adria, vel locus quispiam alius, ex cuius ruinis factæ sunt Venetiæ. Hinc etiam nemo dixit institutionem ordinis militaris Montesiæ sub regula Cisterciensi præcessisse Concilium Lateranēse sub Innocentio III. & tamen illud præcessit ordo militaris S. Georgij de Alfama in Catalonia sub regula D. Augustini institutus, ex quo factus, siuè conflatus est ordo Montessiæ circa annos 1318. Quomodò ergo dici poterit de ordine Eremitarum S. Augustini, qui erat tempore Cōcilij Lugdunensis, quod præcesserit Concilium Lateranense, ex eo solùm quòd illud prętesserunt alij ordines, ex quibus conflatus esset ordo Eremitarum S. Augustini, qui tunc erat? Quis hæc non videat, nisi inuideat, aut videre nolit?

260 Infringitur primò.

261 Secūdò infringitur, & singularitatis conuincitur.

Secundò, quia licèt nonnulli dubitauerint,

uerint, imò negauerint eũdem esse ordinem Eremitarum D. Augustini post vnionem Alexandri IV. cum eo, qui erat antea; tamen contra tam manifestum concilij testimonium asserere ordinem Eremitarum S. Augustini non præcessisse illud sub certo titulo, regula, & habitu, planè fateor, audax mihi videtur assertio; & quam nullus, quem viderim, vsq; modò ausus est effutire. Vt enim responderent tã apertis verbis, ad minùs fatentur ordinem Eremitarũ S. Augustini præcessisse quidem sub titulo, & regula S. Augustini, & habitu religioso, scilicet conueniente ipsis secundùm propria statuta; Neq; iudicarunt aliter posse satisfieri verbis Concilij. Audiamus Antoninum, Nauarrum, & Azorium, qui quantumcunq; nobis aduersentur; hoc tamen non sunt ausi negare.

262 D. Antoninus [a] sic ait ex persona cuiusdam religiosi Augustiniani. *Quòd sit hic* (scilicet, ordo Eremitarum S. Augustini) *antiquior ordinibus Mendicantium scilicet Prædicatorum, & Minorum, patet. Nam in decre, quæ incipit*, Religionum. *De religiosis domibus lib. 6. dicitur, quod institutio fratrum Eremitarum S. Augustini præcessit Concilium Lateranense, quod celebratum fuit sub Innocentio III. quo tempore nondum erant ordines Mendicantium instituti; sed successore Innocentij III. immediato, scilicet Honorio III. fuerunt Mendicantes ordines approbati. & sic ordo Eremitarum S. Augustini, qui videtur nouus propter nouam in ciuitatibus inhabitationem; sed non est nouus propter antiquam eius institutionem.* Fortè hæc desumpta sunt ex B. Henrico de Vrimaria, qui in tractatu de origine ordinis Eremitarum S. Augustini, hæc habet. *Sexta veritas est, quòd ordo fratrũ Eremitarum S. Augustini ex sui institutione multò est antiquior ordinibus Prædicatorum, & Minorum; licèt ex sui habitatione in ciuitatibus, quæ facta est per Dominum Alexandrũ Papam IV. tempore sit posterior. Quòd patet expressè per decretalem, quæ incipit*, Religionum. *lib. 6. de Religiosis domibus, vbi dicitur in textu, quòd institutio ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini præcessit Concilium generale Lateranense. Quod quidem concilium celebratum fuit sub Innocentio III. quo tempore nondum ordines Prædicatorum, & Minorum fuerant instituti; licèt tempore Honorij sui successoris dicti ordines inceperint*, &c. Ad hæc autem non est ausus dicere D. Antoninus, ante Cõcilium Lateranense non præcessisse ordinẽ Eremitarum S. Augustini sub certo titulo, & regula, quantumcunq; vellet aduersari, sed in hunc modum respondit. *Sed declaratio ista nõ sufficienter probat propositum. Nam & si*, &c. Et infra. *Et etiam aliqui Eremitæ viuẽtes religiosè in locis solitarijs potuerũt esse, qui viuerent secũdum regulam Augustini, & fortè illi, ad quos sermones editi dicũtur ad Eremitas; sed non erant illi propriè loquendo illius ordinis, & modi vitæ, cuius nũc sũt, qui dicũtur Eremitani, & habitant in ciuitatibus, villis, & castris. Similiter, & si fuerũt aliqui ante ordines Mendicantiũ, qui viuerent in eremis secundùm regulam Augustini, non tamen erant talis ordinis, nec habebant vnum caput, nec illas ordinationes, quas habent Eremitani nunc. Vnde potest dici, quòd qui dicũtur Eremitani nũc, non fuerũt ante Mendicantes; sed postea, vt patebit infra.*

Responsio D. Antonini.

[a] 3 p. historia. lib. 24. cap. 14. in princip.

263 Sapientissimus, etiam doctor Nauarrus, Can. Reg. [b] sic inquit. *Sed, & neutri parti præiudicare videntur, qui aiũt cap. 1. §. finali, de Relig. domib. in 6. non probare B. Augustinũ instituisse regulam Eremitarũ ante Concilium generale, de quo in cap. finali, de Relig. domibus; sed quòd regula Eremitarũ S. Augustini, id est, quæ sic appellatur, præcessit dictũ Conciliũ. Quòd est verissimum; sed longè aliud ab illo.*

Responsio Nauarri.

[b] Comment. 4. de regularibus nu. 8.

Deniq; Ioannes Azorius è Societate Iesu, quem Pennotus [c] contra nos esse cõtendit, nihilominùs [d] hæc asseruit. *Respondeo eas religiones non eo ordine, quo in iure communi numerantur, institutas fuisse. Nam in Cap.* Religionum. *de Religiosis domibus, in 6. apertè dicitur, ordines Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum ante generale Concilium Lateranense sub Innoc. III. coactum fuisse, cùm tamen Dominicanorum, & Franciscanorũ ordines, aut post illud Concilium, aut saltem sub id temporis fuerint constituti*. & infra. *Postea ab Alexandro IV Eremitarum S. Augustini ordo solennem scripto traditam approbationem impetrauit*. [e] inquirens quare in Cap. *Nimis*, de excessibus Prælatorum, & Cap. *In his*; de priuilegijs, tantùm fiat mentio duorum ordinum Mendicantium, nempe Prædicatorum, & Minorum? sic respondet. *Per ea enim tempora nondũ authoritate Pontificia, & publico scripto Augustinianorum, & Carmelitarum ordines confirmati fuerant, quamuis multò ante instituti erant, etiam episcoporum authoritate, & ipso etiam vsu, & more in multis terrarum orbis partibus approbati*. & [f] ni me fallo, iuxtà sententiam illorum, quibus veresimiliùs videbatur ordinem Eremitarum non fuisse instituũ à D. Augustino, sic subdit. *Fuerunt igitur longè ante Innocẽtij III. & Concilij Lateranensis tempora, per Occidentem Eremitæ;*

Responsio Azorij.

[c] lib. 1. cap. 43. pag. 138.

[d] To. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 23. q. 3.

[e] ibidem q. 4.

[f] ibidem q. 5.

mitæ, fuerunt, & cœnobia S. Augustini nomine dicta, vt quæ sub eius, vti diximus, regula militabant, & viuebant exemplo, & imitatione eorū, quos B. Augustinus moribus, & præceptis ac legibus informauit; sed nondum ordo Eremitarum, qualis nunc cernitur (hæc tria vltima verba suppressit Pennotus a *Hæc verba ipse cur non addiderit*, vt cū Augustino b loquar, *quis non intelligat?*) *fuerat constitutus*.

a lib. 1. cap. 43. nu. 9 pag. 140
b li. de natura, & gratia c. 63.

264 Hinc videas etiam eos, qui dubitāt, vel negāt originem Eremitarum ab ipso Augustino, nihilominus ausos nō fuisse contra apertum Concilij Lugdunensis testimonium defendere, quòd ante Cōcilium Lateranense nō præcesserit ordo Eremitarum sub titulo, & nomine, & regula S. Augustini; licèt dixerint illos primos Eremitas non fuisse propriè loquendo, talis ordinis, & modi vitæ, qualis nūc cernitur; nempè, quia antea habitabant in eremis, modò in ciuitatibus; antea non habebant vnum caput generale, & commune omnibus, qui verè erant Eremitæ S. Augustini, licèt alio titulo appellarentur; antea non habebant eādem omninò formam habitus communem omnibus cōgregationibus; sed vnaquæq; congregatio variabat habitum in aliquibus accidentalibus. quæ omnia in vnione generali remedium, & ordinem à Sede Apostolica acceperunt, inuariata substantialiter essētia religionis. Atq; adeò in hac parte, vnicus, & singularis assertor est Pennotus, sinè authore, sinè fundamento, imò efficacissimis fundamentis conuincendus, asserēs contra testimonium euidentissimū Concilij Lugdunensis, ordinem Eremitarum S. Augustini sub titulo, & regula S. Augustini nō præcessisse in sua institutione Cōcilium Lateranense; sed alios ordines, vel diuersæ regulæ, & tituli; vel sinè certa regula, & titulo; ex quibus postea sub Alexandro IV. cōflatus sit ordo Eremitarum S. Augustini, præcessisse Concilium Lateranense; & ea solum ratione, sinè ratione defendit, dictum fuisse institutionem ordinis Eremitarum S. Augustini præcessisse Concilium Lateranense.

265 Secundū fundamentum. Secundum fundamentum principale habetur ex consensu authorum, qui testantur Innocentiū III. vel etiā Honorium III. confirmasse ordinem Eremitarum S. Augustini; seu concessisse illi priuilegia. Hi sunt ex ijs, quos ad manum habere potuimus. B. Henricus de Vrimania in tractatu de origine ordinis fratrū Eremitarū S. Augustini; edito anno 1334. ibi. *Per Innocentium III. idem ordo registratur, & eis regula Augustini confirmatur, & ordo fratrum Eremitarum S. Augustini nuncupatur. & hoc, anno M.CC.XV.* B. Iordanus de Saxonia lib. vitas fratrum c, quem scripsit circa annum 1356. ibi. *Deniq; ab illa dispersione multi fluxerant anni vsq; ad tempora Innocentij Papæ III. qui fuit primus Papa, quem circa ordinem istum aliquid speciale fecisse legi.* & subdit ea, quæ supra retulimus de confirmatione conuentus S. Antonij in Ardigneta; ex qua euidēter deducitur ordinem Eremitarū sub titulo, & regula S. Augustini præcessisse Greg. IX. Addit vltra Iordanus d *Post hunc* (scilicet Innocentium III.) *Honorius Papa III. qui ord. Prædicat. & Minorum cōfirmauit, etiā aliqua loca nostri ordinis sub protectione Sed. Apost. suscepit.* Iordani verba Antō. e, & Ioseph. Pāphil. f transcripserūt.

c c. 14 pag. ...
d pag. 30.
e 3. p. tit. 24. c. 14. §. 3. fol. 255
f in chro. Augusti. fol. 26.

266 Philippus Bergomensis in supplemento Chronicorum euulgato an. 1486. g hęc à nobis supra allata, verba habet. *Innocentius III. primum ordinem nostrum D. Augustini Eremiticum sua sub tutela suscepit, sicut patet ex eius indulto, quod incipit*, Solet annuere. & infra h *Honorius III. cū ordinem nostrum Eremitarum, prout Innocentius fecerat, protegendum suscepisset, etiam ordines Prædicatorū, & Minorum confirmare voluit.* quæ ipsissima verba transcripsit Arthmanus Schedel. i

g lib. 12 anno 1198. fol. 231.
h lib. 13. fol. 133.
i in suo opere ętatū mundi, ętate 6. fol. 106. pag. 1. & fol. 108. pag. 1.

267 Vvernerus Carthusiensis, author fasciculi temporum, vt tradunt Bergomēsis k Trithemius l Posseuin' m & Belarminus n ex quibus Belarmin' ait, & verè, eū scripsisse vsque ad annum 1484. & Trithemius, viuere an. 1494. Hic ergo author, cuius testimonia de ordine Guillelmitarū adduxim', & explicuimus supra pūcto 1. difficul. 1. §. ostēdamus singula de Honor. III. sic loquitur. *Quatuor ordines Mendicantium, videlicet, Prædicatores, Minores, Carmelitæ, & Augustinienses cōfirmantur ab Honorio.*

k in supplemento supplementi lib. 16. ad an. 1490.
l de scriptoribus Ecclesiasticis fol. 170. pag. 2.
m in apparatu sacro tomo 3.
n de scriptor. Ecclesiasticis.

268 Ioannes Nauclerus o *Volumine 2. generatione 41. anno 1215.* sic habet. *Ordo Eremitarum sub Innocentio & Honorio sub titulo fratrum Eremitarum S. Augustini & appellari, & nominari iussus est, & confirmatus.* Eadem verba suis scriptis inseruit, & probauit Ioannes Trullus, Can. Reg. p

o in suo chrō. deducto vsq; ad ann. 1500. volum. 2. generatione 41. anno 1215.
p lib. 1. ordinis Canonici cap. 3.

269 Renatus Chopinus q hæc tradit. *Quies* (agebat de Eremitis S. Augustini) *Innocentius III. collato priuilegio gratificari capit.* P. F. Ioannes Pineda, Franciscanus r Innocentium III. nostris Eremitis fauisse testatur. Ioannes Tarcagnota s sic inquit. *Idem accidit in ordine S. Augustini, qui cùm iam esset quasi extinctus, tempore Innocentij III. quasi*

q in suo Monastico, lib. 1. n. 32. fol. 205.
r lib. 22. Monarchię Ecclesiæ. c. 35 § 4.
s 2. p. historiæ mundi, lib 13. fol. 323.

quandam nouam vitam recuperauit. Dominicus Grauina, Dominicanus[a] agens de ordine Eremitarum S. Augustini, hęc habet. *Sancta verò ista propagine vsq; ad Concilium Lateranense sub Innocentio III. producta, cùm in concilio de ordinibus singulis tractaretur, ordo Eremitarum tunc annotatus est, absq; solennitate confirmationis. Postea ab Honorio confirmatus, ab Innocentio IIII. promotus, ab Alexandro IIII. cui & ipse S. Augustinus in visione apparere visus est, insigniter auctus.* Iacobus deniq; Gordonus, Iesuita,[b] sic ait sub anno 1215. *Eremitarum ordo nunc tandem à Papa approbatus, nomen ab Augustino accepit.*

a in voce Turturis seu de florenti religionum statu Par. 2. cap. 14. Pag. 133.

b Tom. 2. operis cronologici editi anno 1614.

270 Tertium fundamentum.

Tertium fundamētum principale desumitur ex chirographo authentico, approbato in iudicio contradictorio, & rogato in fauorem conuentus Augustiniani Pennæfirmæ, siuè Turrium Veterum, vulgo Torres vedras, in prouincia Lusitaniæ, quod extat in archiuo eiusdē monasterij, & affertur ad verbum à M. Marquez[c] & est tenoris huiusmodi.

c cap. 17. §. 3. Pag. 314.

271 *Nouerint vniuersi præsentes literas inspecturi: quòd nos Prætor, & Aluaciles, & Consiliarij de Turribus Veteribus interrogauimus, dedimus, & concessimus Fratri Gabitino* (alij legūt *Fr. Guillelmo*) *Eremitano ordinis S. Augustini, & omnib⁹ alijs fratribus dicti ordinis, tam præsentibus quàm futuris pro mādato & voluntate domini Ioannis Gondisalui Almoxarife domini Regis Portugaliæ, & Pelagij Gondisalui tabellionis domini Regis, illam hæreditatem, quam habemus in territorio de Pennafirme; quæ dicitur Paul de Monadaros cum omnibus turibus, & pertinentijs suis; promittentes in nostro concilio quòd non fecissēt, neq; facerent contra dictam donationem, quòd non valeret, & quòd nec per se, neq; per aliquem venisse, nec venire facerent; & hoc promiserūt sub hyppotecha omnium rerum suarum. Vnde nos Prætor, & Alvaziles, & consiliarij dedimus etiam dictis fratribus alterā hæreditatem, quā habebamus in ipso territorio, quæ cum ipsa coniungitur ab Oriente, Mata de Cōcelio vsq; Riunfaslis; ab Occidente, Mare; ab Africo, Tonoa; à Meridiano, prout habetur cum terminis S. Iuliani. in cuius rei testimonium ad preces dictorum virorum S. D. & A. I.* (verba, quæ iam non leguntur.) *tam pro illis, quàm pro nobis concedimus prædictis fratribus perpetuò præsentes literas sigilli nostri munimine roboratas. Datum Turribus Veteribus II. idus Aprilis, era.* 1264. atque adeò anno Christi 1226.

272 Sunt in eodē conuentu alia instrumenta, etiam antiquiora, sed quæ præ vetustate legi non possint. Ceterum ex hoc vel solo demōstratur ordinem Eremitarum S. Augustini, atq; adeò sub certo titulo, regula, & habitu præcessisse saltem tempora Gregorij IX. An autem prædictum monasterium à Sancto martyre Ancirado ædificatum fuerit nec ne, agit eruditè & prudenter M. Marquez[d] id tantùm tamquam probabile adstruēs ex indicijs, & coniecturis.

Monasterium de Pignafirme à S. martyre Anciradò, fuisse fundatū, vt probabile astruitur à M. Marquez.

d cap. 17. pag. 310. & seq.

Sed cōtra fundationem Anciradi obijcit Primò Pennotus[e] verba Eutrandi esse, si tamen illius historiæ fides adhibenda est: *S. Anciradus Eremita ex Germania venit in Hispaniam, Lusitaniam, & in ripa fluminis Tagi prope ciuitatem Scalabitanam aliquot annos sanctè degit. Reuersus autē ad Alpes, non procul à lacu Tigurino, vulneribus latronum confossus martyrio coronatur. Remanent vestigia huius sancti Abbatis in Lusitania in oppidis huius prouinciæ Aragiæ, & Monasdi. Vbi vides,* ait Pennotus, *quæ Marquez de monasterio de Pignafirme per illum fundato addit, de suo cogitasse.* Secundò, quia communis illius Prouinciæ est traditio, quam Theobaldus in vita S. Guillelmi cap. 18. & officia ordinis Guillelmitarum firmant, vel ipso Marquez referente[f] illud monasterium de Pignafirme à S. Guillelmo fuisse an. 1040. fundatum. Tertiò, quia non desunt, qui affirment hunc Anciradum fuisse monachum S. Benedicti, & eumdem cum S. Meinrado, cuius Trithemius, & Molanus, ac nouissimè Cardinalis Baronius meminerunt. Quartò, quia non refert, quòd profert Marquez, concessionem eidem monasterio de anno 1226. sub titulo Eremitarum ordinis S. Augustini factā; quia Eremitæ, qui in Lusitania olim vocabantur ordinis S. Augustini, erant Guillelmitæ. Hæc Pennotus vbi supra.

273 Obiectio prima contra dictam fundationem.

e lib. 1. cap. 57. num. 11. pag. 188.

Secunda.

f cap. 17. §. 2.

Tertia.

Quarta.

Verùm hæc omnia nihil obstant fini præintento à M. Marquez, & à nobis: tantùm enim modò contendimus ante Concilium Lateranense, vel saltem ante Gregorium IX. præcessisse ordinem Eremitarum sub titulo, & regula S. Augustini. Hoc autem non eliditur obiectionibus, vel responsionibus Pennoti: qui fortè, vel potiùs certè, minùs fideliter testimonia refert, immemoriter respondet, & inefficaciter arguit, vt ex solutione clarebit. 274

275 Eluitur prima.

Historiæ Eutrandi est adhibēda fides.

Igitur ad primum dico plura. Primum est. Historiæ Eutrandi, siuè Luitprandi fides est adhibenda. Primò ex notitia authoris. Iulianus enim Archipresbyter S. Iustæ Toletanæ, in Chronico edito vsq; ad an. 1135. & ampliùs, quod apud me habeo Ms,

beo Ms. ex Bibliotheca Comitis Ducis de Oliuares, dono eruditissimi D. Thomę de Tamaio, & Bargas, Regij Cronographi, sic ait: sub anno 946. *Florebat per id tempus, & Toleti Præsbyter Trasdemundus, post Illibertitanus episcopus, vir sanctus, ad quem Eutrandus, seu Luitprandus scripsit subdiaconus Toletanus, post Ticinensis Diaconus*, & sub an. 973. *Eodem anno venit Toletum Eutrandus Subdiaconus, qui aliàs ibi fuerat, nobilis historicus; nec multò post moritur, & in Ecclesia S. Iustæ honorificè à Felice sepelitur*. Secundò, ex notitia historiæ. Eadem enim ferè verba repetit Iulianus Archipresbyter in chronico citato, atq; habet Eutrandus, prout refertur à

a cap. 17. in princ. pag. 311. Marquez[a] Ecce verba Iuliani sub era 888. hoc est anno 850. *S. Ancarardus* (Eutrãdus apud Marquez, *Anciradus*) *Eremita ex Germania venit in Hispaniam Lusitanam* (præpositio, *in*, deest apud Marquez) *& in ripa fluminis Tagi prope ciuitatem Scalabitanam* (apud Marquez *Scabilitanam*) *aliquot annos sanctè degit. Reuersus autem ad Alpes, non procul à loco Tigurino*, (apud Marquez, *à lacu Tugurino*) *vulneribus latronum confossus martyrio coronatur. Agitur eius dies natalis 4. Februarij. Manent aliqua vestigia aduentus huius sancti Abbatis in Lusitaniam in oppidis eiusdem Prouinciæ, Atangia, & Meinardo* (apud Marquez, *Manent vestigia huius sancti Abbatis in Lusitania, in oppidis huius prouincię Atgoguia, & Monardo,*) Hinc videas testimonium Eutrandi mereri etiã fidem ptopter authoritatem Iuliani, referriq; ab aduersarijs diminutè, & minùs fideliter. Secundum est. Ea, quæ Marquez de fundatione huius conuentus à S. Ancirado tradit, non de suo cogitauit; sed indicijs, & coniecturis ex historia Eutrandi, & traditione desumptis conatus est ostendere rei probabilitatem, & nõ am-

b cap. 17. in princ. pag. 311 plius. Vnde[b] sic ait. *Creditur, vt valdè probabile fuisse adificatũ à glorioso martyre S. An-*

c & §. 3. pag. 313. *cirado, eremita nostra religionis*[c] *Hac omnia dixi de fundatione huius monasterij de Pennafirma, ea probabilitate, & verisimilitudine, quam patiuntur materia adeò remota, & quarum cum difficultate inueniuntur vestigia*.

276 Eluitur secunda. Ad secundum respondeo. Conuẽtus de Pennafirma, seu Turribus veteribus, fundari non potuit à D. Guillelmo, vt optimè

d §. 2. pag. 313. Conuẽtus de Pẽnafirma nõ potuit fũdari à D. Guillelmo. vidit, & probauit Marquez[d] tum, quia D. Guillelmus non venit in Lusitaniam; tum, quia licèt venerit; tũc tamen non erat religiosus ordinis D. Augustini. Postquam enim in Sylua Liuallia semel indutus est habitum religionis Augustinianæ, non legitur egressus è Thuscia. Traditio autem communis illius prouinciæ fidem non facit indubiã, cùm apud nullum antiquum authorem reperiatur memoria huius traditionis.

277 Instantia. Sed ait Pennotus hanc antiquam traditionẽ firmari à Theobaldo in vita S. Guillelmi cap. 18. & ab officijs ordinis Guillelmitarum, vel ipso Marquez[e] referente.

e cap. 17. § 2. Adhoc respondeo. Tria ait Pennotus in his verbis. Primum est, Theobaldũ cap. 18. & officia ordinis Guillelmitarum affirmare, seu firmare B. Guillelmum fundasse conuentum de Pignafirme. Secundùm est, Marquez ita referre. Tertium est, officia illa esse ordinis Guillelmitarũ, cùm tamen Marquez tantùm dicat esse officia prouinciarum Galliæ, eo ipso ostendens eas prouincias Galliæ esse ordinis Augustiniani. Si enim essent alteriùs religionis debuisset exprimere. Voluit autẽ Pennotus addere ea officia esse ordinis Guillelmitarum, vt sic Eremitas Augustinianos vocet Guillelmitas. Ab hoc, quod per iniuriam dicitur, abstinemus, & verba, & animũ agnoscentes, verbis, & animo ex animo, & verbis ignoscimus. At verò duo

Reijcitur quo ad duo priora priora discutiamus; & sanè omni prorsus veritate destituuntur. Et in primis Theobaldus in tota vita D. Guillelmi de aduentu eius in Hispaniam hæc tantùm habet. cap. 18. *Deliberauit B. Iacobi Apostoli limina visitare, & inuento nauigio per Dei misericordiam, qui in oculis nautarum sinè naulo contulit ei gratiam, transfretauit, & venit in Hispaniam; & ingressus Compostellanam ciuitatem, cum omni deuotione tanti Apostoli visitauit Ecclesiam*, &c. *vbi cùm aliquandiù apud quasdam personas religiosas, eũ charitatiuè detinentes, fuisset demoratus, in Thusciã reuertitur*, &c. Ecce verba Theobaldi. Si ex his firmatur traditio de fundatione conuentus de Pignafirme, vera dicit Pennotus. Quis tamen ex ijs verbis illam traditionem firmari contendat? cùm in eis neq; fit mentio de aduentu in Lusitaniam? sed saltem firmabitur ea traditio ex officijs Guillelmitarum (ita ille vocat Augustinianos Prouinciarum Galliç.) impressis Brugis anno 1610? Nihil minus. Ecce verba transcripta ex Marquez. *Sed vir Dei nimiam suorum infestationẽ illic sẽtiẽs, nauigio Compostellam rediit, vbi noua vita initium sumpserat; ac S. Iacobi Ecclesiam summa deuotione visitauit. Ibi cùm apud pios quosdam aliquandiu demoratus esset, relicto illic Sanctæ Cõuersationis odore, inde recessit.* Hęc ibi. Est ne in his verbis aliqua mentio, aut insinuatio aduentus D. Guillelmi in Lusitaniam, aut

fundationis conuentus de Pignafirme?

278 Reijcitur quod ad tertium. Sed dices, quamuis neq; in Theobaldo, neq; in officijs Guillelmitarũ id cõtineatur; tamen M. Marquez retulit contineri, & ex illo desumpsit Pẽnotus; vt ad hominem argueret. Sed neq; hoc vllo colore, aut specie veritatis, aut probabilitatis nititur. Cùm enim Marquez retulisset ab aliquibus tribui fundationem eius conuentus D. Guillelmo circa annum 1140. (non 1040. vt forsan per errorem impressoris habet Pennotus) subiungit[a] *Verum ego non inuenio rem, quæ id probet; neq; authorem antiquum, qui id dicat; neq; huius est aliud fundamentum, quàm traditio communis, quæ ita illud habet.* & deinde cùm adduxisset verba ex officijs prouinciarum Galliæ, quæ aliqui sic interpretabantur, vt sibi persuaderent D. Guillelmum aliquot diebus in eo conuentu cum religiosis vixisse, subdit non constare D. Guillelmum tunc temporis fuisse religiosum Augustinianum; imò potiùs constare oppositum. *Et ita videtur,* ait, *res incredibilis, quod hac vice fundauerit monasterium nostri ordinis.* Et cùm attulisset quædam verba ex ijs, quæ transcripsimus ex Theobaldo cap. 18. sic concludit. *Verum ego intelligo, quòd Episcopus Theobaldus, & officium relatum, (quod ex eius historia desumptum est) loquũtur de tempore, quo sanctus immoratus est in ipsa ciuitate Compostellana, sinè vlla insinuatione alterius loci.* Non miraris lector, non stupes, virum celebrem, qui in alios euulgat scripta, eaq; mordentia, sic referre authorum testimonia? Quam fidem adhibere poteris eius allegationibus?

[a] §.1.pag.313.

279 Eluitur tertia. primò. Ad Tertium respondeo. Præuidit Marquez eam obectionẽ[b] & duplici via adhuc viam aperit probabilitati rei. Prima est. Quia dici potest S. Anciradum, & S. Meinradum esse duos diuersos sanctos; illum, Augustinianum; & hunc Benedictinum. Eaq; diuersitas suadetur, quia Meinradus non legitur venisse in Hispaniam, obijtq; anno 860. eiusq; dies colitur 21. Ianuarij; at Anciradus, ex relatione Eutrandi, & Iuliani, venit in Hispaniam Lusitanam, obijt anno 850. eiusquè dies natalis agitur 4. Februarij. Secũda est. Quia dici potest probabiliter, ab eo tempore, quo venit in Hispaniam, professum fuisse religionem Augustinianam; & coniunctum Eremitis S. Augustini fundasse illum conuentum. Eo enim tempore id passim contingebat, nempè, vt ex vna religione facilis transitus pateret ad aliam.

[b] §.3.pag.313.

Secundò.

Addit denique Marquez id, quod & nos supra dicebamus; quidquid sit de SS. Anciràdo, & Meinrado, & de fundatione illius conuentus ab Anciràdo; nihilominùs euidens est illum conuentum iam fuisse fundatum anno 1226. Atq; adeò, vt credere est, ante Concilium Lateranense; & vt credi debet, ante pontificatum Gregorij IX. cuius electio incidit in anum 1227.

Ad Quartũ dico duo. Primũ est ad hominem. Oportebat R. D. Gabrielem Pennotum memorem esse eorum, quæ dixerat[c] ibi. *Sed quod caput est, ait, & Guillelmitas ante Alexandrum IIII. sub regula S. Benedicti militasse planè cõuincit, est bulla Innocētij IIII.* &c. &[d] plura alia addit mordicus defendens ordinem Guillelmitarum non vixisse sub regula D. Augustini. Quomodò ergo, si id conuincitur[e] ex sententia Pennoti, modo[f] ex sententia eiusdẽ Pennoti pro constanti asseritur, quod anno 1226. Eremitæ, qui in Lusitaniam olim ordinis S. Augustini vocabãtur, erant Guillelmitæ? Concordet lector hæc duo, si poterit. Secundum est. Ordo Guillelmitarum, licèt verè esset religio S. Augustini, & eius regulam obseruaret; tamen appellabatur vsq; ad vnionem generalem speciali titulo Eremitarum, vel Fratrum S. Guillelmi: vt manifestum est ex his, quæ diximus puncto 1. difficultate 1. & 2. & ex bullis, quas citauimus prædicta difficultate Prima §. *Hic ergo reuecto*, in quibus Pontifices Innocentius, Alexander, & Clemens IIII. semper appellarũt hunc ordinem S. Guillelmi. Dici ergo non potest, quòd conuentus, qui an. 1226. appellatur ordinis Eremitarum S. Augustini, esset Guillelmitarũ. Denique, eo admisso, duo sequuntur in fauorem religionis Augustinianæ. Primum est. Quòd religio sub titulo, & regula Eremitarum S. Augustini Gregorium IX. præcessit. Secundum est. Quòd religio Guillelmitarum ante Alexandrum IIII. obseruauit regulam S. Augustini, & verè erat ordo Eremitarum S. Augustini; quæ duo negabat Pennotus.[g] 280 Soluitur quarta.

[c] lib.1. cap.47 n.3. pag.147

[d] nu.4.& 5.

[e] cap.47.

[f] cap.57. eiusdẽ libri.

[g] cap.47. citato.

§. 3. ORDO EREMITARUM S. AUGUSTINI præcessit Annum 1200.

PRobauimus §. præcedenti ordinem Eremitarum S. Augustini, siuè esset eadem congregatio cum congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni, siuè diuersa ab illa, nihilominùs præcessisse Pontificatum Gregorij IX. Modò intendimus probare

bare ordinem Eremitarum S. Augustini etiam præcessisse annum 1200. Ex quo euidens fiet ordinem Eremitarum S. Augustini esse cōgregationem re ipsa distinctam à congregatione Eremitarum B. Ioannis Boni, quæ sinè dubio erecta est post annum 1200. vt patet ex ijs, quæ supra diximus in respōsione ad §. 1. & Secundum Apologetici P. Vvadingi. Hanc autem veritatem omissis aliquibus testimonijs, quæ longiorem cùm R. D. Pennoto disputationem postulant, & examinabuntur à nobis lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini, confirmabimus nonnullis, ijsque maiori ex parte efficacissimis fundamentis.

282 Primum fundamentum.

Primum est, Antiqua fundatio conuentus S. Andreæ olim, nunc S. Augustini Burgensis, in quo colitur imago Christi domini; dequo audiamus quid dicat Lucius Marineus Siculus tomo 1. Hispaniæ illustratæ, lib. 5. regum Hispaniæ, Carolo & Elisabethæ regibus sacro pag. 349. *Apud Aucam vrbem, quam Burgensem nunc appellant templum est ordinis S. Augustini venerabile, magna deuotionis, in quo Christi saluatoris imaginem crucifixam adorauimus, quæ à Nicodemo facta perhibetur. Hanc imaginem inuenisse mercatorem quendam commemorant in arca maris fluctibus agitata; cuius imaginis inuocato nomine multos infirmos conualuisse nobis affirmarunt plures homines fide digni.* Nec dissimilia habet Aluarus Gomezius.[a] Loquens n. de imagine Christi crucifixi, quę venerationi est in vrbe Auriēsi Gallæciæ, sic ait. *Iam olim miraculis clarum, eiusdéq; (vt ferebatur) artificis, qui Burgis huiusmodi signū in Augustiniano cænobio dicauit, hominū cultu celeberrimum* &c. de hoc cōuentu Burgēsi inter alia plura, dixit Marquez[b] etiam Azorium[c] fateri fundatum fuisse an. 1149.

a lib. 3. Historię Cardinalis Ximenes Archiepiscopi Toletani.

b cap. 17. §. 5. pag. 315.

c lib. 12. cap. 23. q. 5.

283 Responsio prima Pennotii.

Sed respondet duo R. Pennotus[d] Primum est. *Millies dictum ac decantatum ea omnia, quæ Azorius toto eo libro de ordine Eremitarum scribit, fateri se vltro ex illorum relatione narrare. Quam relationē in multis apertè reijcit; & quod ad antiquitatem attinet, omninò suspectam habet, dum inquit, probabiliorem sibi videri contrariam opinionē, quòd ordo, qui nunc est, à D. Augustino originem non habuerit, sicut dicit D. Antoninus tit. 24. cap. 14.* Secundum est. *Si monasterium Burgense prætensam antiquitatem habet, citra dubium asserendum est, illud à Guillelmitis fundatum.*

d lib. 1. cap. 17. n. 12. pag. 188.

Secunda.

284 Antiquitas Conuentus Burgēsis ostēditur.

Verùm antequam huius monstri capita Herculeo gladio iugulemus, de eius conuentus antiquitate dicamus nonnulla, partim à Marquez vbi supra adducta, partim à nobis aliunde conquisita: vt lectori constet, vtrum huic fundamento satisfiat Azorij testimonium infirmando. Et in primis, quo tempore fuerit extructus, non constat. Non leue magnæ illius antiquitatis indicium. Extat tamen illius memoria ante annū 1050. Sanctus enim Dominicus Silensis, ordinis D. Benedicti, qui obijt anno 1073. cùm esset Abbas S. Æmiliani, in exilium missus, sub Ferdinando I. Castellæ Rege (qui iuxtà supputationem Garibaij regnare incepit an. 1030. & obijt 1050.) Burgos veniens, domunculam quamdam ædificauit propè monasterium Eremitarum S. Augustini extra muros vrbis, quæ postea sub titulo S. Dominici de Silos consecrata fuit à D. Gundisaluo episcopo Aucensi; & circa annum 1534. præ vetustate corruit: vt refertur in historia S. Crucifixi Burgensis[e] quæ primò fuit edita anno 1554. Hujus aduentus S. Dominici de Silos propè monasteriū Burgense, iam tunc ordinis Eremitarum S. Augustini, meminerunt Alphonus de Villegas[f] Hieronymus Roman[g] Hist. S. Crucifixi Brugensis[h] Mariz Lusitanus[i] & M. Marquez,[k] qui refert id cōtineri in historia eiusdem sancti, quæ asseruatur in monast. S. Sebast. de Couarrubias, in quo sacrū eius corpꝰ requiescit.

e pag. 1. cap. 3. fol 9. pag 2.

f in vita S Dominici dé Silos.

g Centuria 8. an. 1149. fol. 43. pag. 1.

h par. 1. cap. 1. fol 2. pag. 2.

i in vita S. Ioānis de Sahagū

k cap. 17. §. 5. pag. 316.

285 Progreditur.

Clariorem huius cænobij notitiam habemus sequenti sæculo. Eo enim tempore, ante annum 1169. (vt refert historia S. Crucifixi[l] vel 1179. vt vult Marquez vbi supra, in quo S. Iulianus in episcopum Conchēsem fuit promotus) vixerat idem sanctus in ædicula à se constructa propè eandem domum Eremitarum S. Augustini, cum quibus conuersabatur: quæ postea sub inuocatione S. Iuliani in Eremitoriū fuit dedicata, & nunc diruta iacet. Testantur hæc inter alios Alphonsus Villegas[m] Histor. S. Crucifixi,[n] Mariz Lusitanus[o] Hieronymus Roman.[p] M. Marquez[q] P. Petrus de Ribadeneira è societate Iesu[r] & Stephanꝰ de Garibai, regius & nobilis chronista[s] Hunc vltimum audiamus de S. Iuliano loquentem. *Semper, ait, magno cum feruore spiritus docuit verbum Dei, non solùm Christicolas, sed & Mauros, qui inter illos degebāt; cùm eius ordinaria colloquia essent cum religiosis Eremitis ordinis S. Augustini, monasterij illius ciuitatis, in quo est sanctus Crucifixus, in cuius altari, quod tunc erat sacellum maius, quotidie solebat missam celebrare ea deuotione, vt omnes audiētes domino agentes gratias mirarentur eius habitatio & domi-*

l 1. par. cap. 3. fol 9. pag. 1.

m in vita S. Iuliani 1. p. Floris sāctorum.

n 1. par. cap. 3. fol 8. pag. 2.

o in vita S. Ioannis de Sahagun.

p Centuria 8. anno 1149. fol. 43. pag. 1.

q cap. 17 §. 5. pag 310.

r tomo. 2. Floris sanctorum in vita S. Iuliani, pag. 98.

s lib. 12 cap. 21 suæ historiæ.

Hilarione, Machario, Pachomio, magistris ac ducibus esse institutos; nec forsitan B. Augustinum Eremitam fuisse; sed in Africa Eremitas salutaribus monitis, consilijs, doctrina, & praeceptis imbuisse. Vbi duo aduerto. Primum est, ea omnia, quæ in hoc versiculo addit Azorius, non esse ex illius sententia; sed eorum, quibus dixit verisimiliùs videri D. Augustinum non instituisse Eremitas Augustinianos; sed tantùm eos in Africa præceptis, & doctrinis imbuisse. Et in hoc parrapho continentur ea omnia, quæ aduersantur fundationi ordinis Eremitici ab Augustino. Et sanè, quod in hac parte non loquatur ex propria sententia, vltra est argumento non paruo, quod [a] cùm retulisset litē inter Canonicos, & Eremitas Augustinianos, de institutione ab Augustino, subiecit hæc verba. *De qua lite nihil est, quod ego iudicem.* Iudicasset autem, si in prædicto parrapho ex propria sētentia loqueretur. Secundum est, Azorium tantùm meminisse duarum opinionum, quarum prima asserit D. Augustinū esse institutorem Eremitarum; secūda id negat: sed nihilominùs affirmat Eremitas in Africa ab August. doctrina, & præceptis imbutos, eosq; tādem ab Alexandro IV. vnitos ordini Eremitarum S. Augustini.

a eadem libro 12. q. 22. versiculo ex ijs omnibus. pa. 885.

Quartus. Errat quartò, dum ait Azorium citare Antoninum titul. 29. cap. 14. pro eo, quòd ordo, qui nunc est, à D. Augustino, originem non habuerit. id enim nō extat in Azorio. solùm citauit Antoninum vbi supra ex §. 3. vbi nihil tale habetur. Addo, Azorius falsò citauit Antoninum, dum sic ait. *Atq; ita, vt D. Antoninus scriptū reliquit loco citato* (nempè 3. p. tit. 24. cap. 14. §. 3.) *vnus è multis, Eremitarum S. Augustini nomine, conflatus est ordo.* Quæ verba nullatenùs in Antonino reperiūtur. Quin imò totus ille parraphus tertius verbatim desumptus est ex nostro Iordano [b] qui nihil tale dixit, neq; diceret; sed asseruit varias congregationes Eremitarum vnitas fuisse ordini Eremitarum D. Augustini.

b lib. 1. vitas fratrum c. 14. pag. 30.

288 Hinc videas plures in vnica responsione lapsus; vt aduertas qua fiducia, qui proprium tectum tam vitreum habet, in alienum tam frequenter lapides mittat. Sed peto, ne mireris. Mirum enim non est, quòd in alienis negligenter labatur, qui oscitanter errat in proprijs. Notabimus, Deo volente, lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini nonnullas D. Pennoti deceptiones, easq; crassissimas, in relationib⁹ suæ propriæ religionis, vt aliqualiter dicere possimus, quòd Duardus Nonius [c] in F. Iosephum Tenera, Lusitanū, minùs verè de regibus Galliæ loquentem. *Condonare autem,* ait, *debent Galli Iosepho huic, homini scilicet in Portugallia nato & enutrito, de Gallorū regum serie imperitiam: qui de regibus Portugalliæ tanta mendaciorum portenta nobis inculcat.*

c Tom. 2. Hispaniæ illustratæ censura 22.

289 Sed ad secundam Pennoti responsionem trāseamus. Breuior quidem est; sed neq; minores, neq; pauciores defectus habet. Primò enim asserit conuentum, scilicet qui tunc etiam dicebatur Eremitarū S. Augustini, fuisse Guillelmitarum; & hoc citra dubium asserendum, si conuentus prætensam antiquitatem habet. Hæc enim est immediatè contra id, quòd ipse docuit [d] nempè ex Bulla Innocentij IV. conuinci Guillelmitas ante Alexandrum IV. sub regula S. Benedicti militasse; & Bullam Alexandri IV. non infringere; sed confirmare sententiam Chopini asserētis ordinem Guillelmitarum à principio institutum sub regula D. Benedicti; atq; adeò in sententia Pennoti eo in loco ordo D. Guillelmi non obseruauit regulam Augustini. Tunc ego sic argumētor ad hominem; ergo si conuentus Burgēsis prætensam antiquitatem habet, dantur duę contradictorię simul veræ, nempè, *Anno 1149. ordo S. Guillelmi obseruabat regulam S. Augustini;* ita habet cap. 57. citato: & *Anno 1149. ordo S. Guillelmi non obseruabat regulā S. Augustini.* ita cap. 46. citatò cùm autem dari non possint duæ cōtradictoriæ simul veræ, necessariò fatendum erit Pennotum in aliqua illarū pati deceptionem. Secundò, quia si conuentus habet prætensam antiquitatem, nullatenùs potuit pro eo tempore esse ordinis Guillelmitarum. Quod sic demonstro. Vel loquitur de antiquitate prætensa à M. Marquez, vel de assignata à P. Azorio. Si primum res est clarior, quàm vt probatione indigeat. Contendit enim Marquez in eo conuentu vixisse Eremitas S. Augustini, etiam ante annum 1050. quādo D. Guillelmus nondum erat natus. Si secundum. Probatur manifestè; quia, vt supra §. 1. difficultate 1. conuicimus ex vita D. Guillelmi per Theobaldum scripta, D. Guillelmus adhuc sæcularis adijt Eugenium III. in Concilio Remensi celebrato anno 1148. & ab eodem Pontifice remissus est ad patriarchā Hierosolymitanum, sub cuius obedientia, & disciplina vixit aliquot annos antequā veniret in Syluam

Infringitur secunda responsio eiusdē primo.

d lib. 1. cap. 46 nu. 3. pag. 147

Secundò.

Linalliam,

Liuallium, vbi habitum Eremitarum D. Augustini suscepit. Quomodò ergo dici, imò nec somniari potest D. Guillelmum, adhuc anachoretam, Hierosolymis degentem, iam fundasse, seu instituisse congregationē Eremitarum sub regula Augustini, eamq; in Hispanias dilatatam fixisse Sedem Burgis in Capella veteri? Hęc cogitur admittere, qui à veritate semel nititur deuiare.

290 Secundũ fundamentum. Secundum fundamentum desumitur ex monasterio S. Engratię de Caruaxales, oppido quatuor leucis distante à Sentica, seu Numantia, nunc Zamora; in quo diximus supra in responsione ad nu. 8. paraphi 4. olim repertum fuisse priuilegium quoddam Innocentij IV. concessum ordini Eremitarum S. Augustini anno 1244. Hoc ergo monasteriũ, vt ait Marquez [a] circa tempora Ferdinandi I. Capellæ regis, ad minùs, ædificatum præexistebat. Per id enim tempus accidit martyrium S. Engratiæ, siuè Encratidis, virginis Lusitanæ, ex territorio Braccarensi, cuius truncum corpus Eremitæ S. Augustini, tunc apud S. Engratiam veterem viuentes, ad suum cœnobium adduxerũt. Antiquæ altaris imagines, quæ præ antiquitate vix discernuntur, totam rei historiã, nempe virginis martyrium, & Eremitarũ Augustinensium pium munus patefaciunt. Hæc omnia ex authentico Chirographo continēte iurisdictionem temporalem termini, seu limitis cõuentus constabant. Illud tamen productum in lite, quæ vertebatur inter Excellentissimos Comites de Alua de Alistæ, & conuentũ, super prædicta iurisdictione, nescio quo fato perijt. At eius cœnobij memoria conseruatur in Ecclesia Braccarensi lib. 1. quem vocant Primatus, vulgo, de la Primacia. Dum enim ibi fieret mentio Benigni, & S. Ausberti Archiepiscoporum Braccarensium, tempore infidelium sub lege Mahometi viuẽtium, hæc verba subduntur. *Hac Sancta* (nempè Engratia, siuè Encratis, vt antiquiores loquuntur) *è patria fugiens, peruenit vsq; ad mõtes de Caruaxales prope legionem, vbi martyrium subijt; ibiq; est quædam Ecclesia sic intitulata, & dedicata in honorem sanctæ, quam antiquitùs incoluerunt Fratres Augustiniani, qui vitam Ereviticam agebant, & postea translati sũt ad oppidũ de Caruaxales, in quo pauperem conuẽtum construxerũt.* Extat adhuc Ecclesia supradicta, quamuis domus Fratrum iam sit destructa. Et in eodem libro Primatus habetur Epistola cuiusdam monachi Benedictini hanc historiam eodem modo narrantis. Ex quibus habemus hunc conuentum extitisse eo etiam tempore, quo Sarraceni in Hispania dominabãtur: tũc enim Encratidis sanctæ martyrium contigit; Atq; adeò, vt rectè ait M. Marquez vbi suprà, ad minùs sub rege Ferdinando I. ante annum 1050.

a cap. 57. §. 6. pag. 317.

291 Respõsio Penoti. Cæterum huic fundamẽto respondet Pennotus, [b] cùm de tempore illius scripturæ non constet, non opus esse in ea examinanda diutiùs immemorari. Sed contra hoc est. Primò, quia quamuis non constet de tempore scripturæ, tamẽ credi nõ potest authores siuè scripturæ, siuè epistolæ, id de suo cerebro confinxisse; sed potiùs dicendum ita illos inuenisse in antiquis monumentis. Quo enim prætextu authores non Augustiniani tẽ hanc malitiosè componerent, & scripturis publicis in archiuo Ecclesiæ Braccarẽsis insererent? Secundò, quia quidquid sit de scripturis, picturæ, & imagines antiquæ Ecclesiæ S. Engratiæ maximam præseferunt antiquitatem, & in illis depicti sunt Eremitæ Augustiniani, sacrum Encratidis corpus ad suam Ecclesiã è loco martyrij transferentes.

b lib. 1. cap. 17. num. 12. pag. 118.

Impugnatur primò.

Secundò.

292 Tertium fundamentum. Tertium fundamẽtum habetur ex vetusta fundatione cõuentus S. Thomę, Ordinis Eremitarum S. Augustini, in minori ciuitate Pragensi, de quo sic ait F. Felix Milentius, Cæsaris consiliarius, & visitator generalis prouinciarum Alemanniæ, in suo Alphabeto de monachis & monasterijs Germaniæ, ac Sarmatiæ citerioris, ordinis Eremitarum S. Augustini, Edito Pragæ, an. 1613. litera P. verbo, *Praga* ibi. *Quinimò in eadẽ vrbis regione sub eodẽ titulo Ecclesię S. Thomę fuisse monasteriũ nostrũ multis ante prædictam fundationem annis non solùm coniectura moueor ex erectione monasterij Stokẽsis;* (scilicet Pinoniensis, à Bretislao Rege circa annum 1040. fundati, in quo in sacello S. Ioannis Baptistæ quiescit corpus B. Chulmani Eremitę) *verùm etiam ex testimonio firmissimo, atq; irrefragabili tabularum regni Boemiæ, in quibus anno 1086: in vigilia S. Laurẽtij, Vanie K de Blasan coram Beneficiarijs Pragensibus protestatus est se vendidisse hæreditatem suam in Postrziesyn, id est, vndecim sexagenarum grossorum census annui cum curijs rusticalibus, agris, pratis, & omni libertate ad ea pertinente, conuentui S. Thomæ, ordinis Eremitarum S. Augustini in minori ciuitate Pragensi.* Fateor ingenuè voluissem, vt pro maiori

maiori rei claritate easdē tabulas de verbo ad verbum Milentius transcripsisset; ne quis suspicetur tabulas loqui non de anno 1086. sed 1286. quando conuentus, qui nunc est à Primislao Bohemorum principe anno 1285. inceptus est.

§. 4. *OSTENDITUR EADEM Veritas ex alijs fundamentis.*

293 Quartum fūdamentum. Antiquitas Conuentus S. Mariæ de Populo.

QVartum fundamentum pro eadem veritate stabilienda desumitur ex consensu Romano S. Mariæ de populo. Primam huius ecclesiæ constructionem refert Philippus Bergomēsis [a] ad tempora Paschalis I. electi (iuxta Onuphrium [b]) anno 817. *Eius corpus* (nempè, Neronis, ait Bergomensis) *ut ex priuilegio ord. nostri habemus, intra urbem delatum, ad portam Flaminiam sepultum est; ubi 45. supra 700. annos, usq; ad Paschalis I. Pontificis Maximi tempora permansit* &c. & infra. *Quem sanè locum, & Ecclesiam fratres ordinis nostri Eremitarum D. Augustini deinceps incoluere.* & infra. *Demum Sixtus IIII. Pauli Bergomensis ibidem dignissimè præsidentis hortatu, & industria ecclesiam à fundamentis maxima cum impensa instaurauit.* At reliqui omnes authores hunc euētum exumationis Neronis ad tempora Paschalis II. electi anno 1099. reijciunt; & ab eo tempore conuentum illum ab Eremitis S. Augustini adstruūt fuisse inhabitatum. Ita Ambrosius Coriolanus, [c] vbi & addit sub Alexandro III. obtentum fuisse ab ordine Eremitarū S. Augustini locum Suriani in patrimonio per F. Guidonem. Ea omnia tradidit Commētarium rerum ordinis editum anno 1549. iussu Cardinalis Seripandi, sub anno 1100. & de F. Guidone fol. 30. anno 1159. sic habet. *Hoc tempore quidam nostri ordinis pater, cui nomen erat F. Guido, inter montes Ciminos locum Suriani obtinuit.* Hieronymus Roman circa annum 1565. in Defensorio, & Centuria octaua anno 1101. fol. 40. pag. 2. liber intitulatus, Mirabilia Romæ fol. 21. qui prodijt in lucem anno 1600. Ludouicus de Angelis [d] Iacobus de Albericis de Sarnico Bergomensis, Prior eiusdem conuentus, in compēdio rerum illustrium Ecclesiæ S. Mariæ de Populo, edito anno 1599. pag. 2. & 79. & quòd non parùm iuuat, in Registro an. 1458. curiæ episcopalis Dertusen. inueni quādam impetram cōuentus B. Mariæ virginis de Migaran, diœcesis Conueñarum, ordinis S. Augustini, tenoris sequentis.

a in supplemento chronicorum lib. 8. fol. 144.

b lib. de Pōtif. & Card. pag. 64.

c in defēsorio p. 1. & in Chronico ordinis edito an. 1481.

d lib. 4. de vita & laudibus D. August. cap. 23. fol. 118. pag. 2.

Ioannes Fanegua &c. *dilectis* &c. *Cùm igitur monasterium gloriosissimæ virginis Mariæ de Migaran, ordinis S. Augustini, diœcesis Conueñarum, his non longè effluxis diebus guerrarum impetu per Gallorum gentem, humanæ naturæ inimico procurante, combustum, deuastatum, & solo adunatū extitit; ipsiusq; monasterij ad eius reparationem propria non suppetunt, facultates, nisi vestris, & aliorum Christi fidelium eleemosynis adiuuetur, & succursu; & efficiemini participes in nonullis gratijs, & indulgentijs, quibus prædictum monasterium, ob eius ordinem prædictum, insignitum est. Inter quas, sequentes contineri videntur. Nam recol. mem. Pontifex Innocentius in Natiuitate, Epiphania, Resurrectione Ascensione, Penthecoste; nec non in ipsius diuæ genitricis Natiuitatis, Assumptionis; & à Dominica septuagesimæ vsque in diem Ramorum, Christi fidelibus confessis & contritis, dicto ordini & eius membris manus suas adiutrices porrigentibus, mille annos, & mille Quadragenas de indulgentia concessit. Item confratribus ipsius ordinis, & eius membris, de eorum peccatis absolutionem plenariam à pœna & culpa tribus vicibus quodlibet anno, videlicet diebus Mercurij, Iouis, & Veneris hebdomadæ sanctæ concessit; & in duodecim Apostolorum, Natiuitate D. Baptistæ Ioannis, sanctorumque quatuor Euangelistarum, & ipsius Aurelij, Augustini, omnium que Sanctorum festiuitatibus, mille annos, & mille Quadragenas fauorabiliter concessit; voluitque eos fieri participes* (omnes aliæ concessiones continentur in priuilegio Innocentij IIII. dato anno 1244. quòd suprà adduximus [e] At hæc vltima concessio non habetur in illo. Atque adeò hoc Innocentij priuilegium videtur ab illo diuersum.) *in omnibus indulgentijs concessis ecclesiæ virginis Mariæ de Populo. Etiamq; papa Pascasius* (id est, Paschalis, vel I. vel II. potius verò II.) *in ipsius diuæ Genitricis honorem concessit à sexta feria post tertiā Dominicam Quadragesimæ vsq; ad octauas Paschæ, qualibet ipsarum octauarum die, mille annos, & mille Quadragenas, ipseq; etiam Pontifex, & nonnulli Patriarchæ, Cardinales, Archiepiscopi, & episcopi concedunt alios mille annos, & mille Quadragenas de vera indulgentia; & alij multi sanctæ matris ecclesiæ prælati concedūt annum vnum, & Quadragenam quandam de eadem indulgentia.* Deinde refert alia priuilegia Gregorij IX. Clemētis IIII. Bonifacij VIII. Clementis V. & sic concludit. *Dertusæ, die 6. mensis Februarij, anno à Natiuitate domini 1506.*

294 Impetra Conuentus S. Mariæ de Migarā.

e in responsione ad num. 8. §. 4.

295

Horum priuilegiorum meminit F. Arcāgelus Giani [f] vbi refert circa an. 1426.

f in historia Seruitarum Centuria 2. lib. 5. cap. 10. fol. 143.

suum

suum ordinem ex concessione Bonifacij IX.& Martini V.incæpisse frui, *antiquis illis indulgentijs Fratrum Eremitarum.* Quæ autem inter alias essent prædictæ indulgentiæ, sic explicat. *Paschalis Pontifex cõsecrans Ecclesiam S. Mariæ de Populo nũcupatam, concessit visitantibus dictũ templum à quarto venere Quadragesima vsq; ad Octauã Pascha mille annos indulgentiarum, & totidem quadragenas. Decem verò Cardinales ei assistentes, de ipsius authoritate, centum annos, ac centum quarantenas. Insuper Gregorius IX. eamdem Ecclesiam visitantibus in omnibus solennitatibus B.M.V. & in illarum octauis, ac in festo S. Augustini; in Natiuitate, Resurrectione, Ascensione Domini, in festo Penthecostes, in die consecrationis eiusdem Ecclesiæ, septingentos annos, ac totidem Quadragenas Indulgentiarum. Vicarius præterea Apostolicus iussu eiusdem Pontificis concedit singulis visitãtibus idẽ templum in secũda Dominica Iunij, ac in die S. Augustini septem annos, & septem quadragenas. Bonifacius VIII. verò in die S. Catharinæ, ac S. Aegidij 40. annos, ac totidem Quadragenas. Clemens tandem V. in die consecrationis vsq; ad octauas Pascha 17. annos, an totidem quarantenas.*

296 Ex hac igitur concessione Paschalis II. ad minùs, patet eum fuisse erectorẽ prædictæ Ecclesiæ S. Mariæ de Populo,& cõsequenter conuentus ipsius ordinis Eremitarum S. Augustini, de cuius diuerso initio neq; vestigium apparet. Continnatio autem Eremitarũ S. Augustini in eodem cænobio, constat. Primò, quia, vt referunt Ludouicus de Agnetis [a] & M. Marquez [b] dum tẽpore Sixti IV. ordinis seraphici alumni (qui anno 1471. 5. Idus Aug. electus fuit, vt tradit Onuphrius [c]) præfata Ecclesia à fundamentis pontificijs sumptibus de nouo instauraretur, sepulcrum quodam, iam deperditum, repertum est cum hac inscriptione.

Paschalis II. erexit Ecclesiam S. Mariæ de populo, & conuentũ ordinis Eremitarũ S. Augustini.

[a] lib. 4. de vita, & laud. D. Aug. cap 13. fol. 118. pag. 2
[b] cap. 18. §. 8. pag. 526.
[c] de Pontif. & Card pag. 318

Continuatio Erem. S. Aug. in eo conuentu constat primò.

Anno D.M.CC.XXVI. Hic iacet corpus fratris Ioannis de ordine Fratrum Eremitarũ S. Augustini, qui vixit pro ordine annos duos, menses quatuor, dies duodecim.

Secundò.

Constat secundò. Quia anno 1227. Gregorius IX. eidem conuentui concessit indulgentias pro omnibus festiuitatibus S. Augustini, inter alias. Huius concessionis meminit Ioãnes Fanegua Vicarius Generalis Dertusẽsis in litteris paulò ante citatis, datis die 6. Februarij, an. 1506. ibi. *Illeq; immortalis memoriæ Gregorius Pontifex IX. in ipsius Diuæ Genitricis, Beatiq; Augustini festiuitatibus, & in Natiuitate, Resurrectione, Assumptione, Pentecoste, & Pascha festis cum octauis, in ipsarum qualibet sexaginta annos, & totidem quadragenas nõ immeritò concessit.* Verùm hoc priuilegium multò expressiùs, & clariùs cõtinetur in eodem Registro an. 1458. curiæ Episcopalis Dertusensis, in quodam instrumento authentico, continente plura priuilegia cõcessa ordini Eremitarum S. Augustini, & legalizato à tribus Notarijs, Petro de Soto, Portionario Ecclesiæ Oscensis, Notario Apostolico, & Secretario episcopi Oscẽsis, Garsia Affuent,& Iacobo de la Raga, & de Puertolas. Instrumentum autem est huiusmodi.

In Dei nomine, Amen. vniuersis, & singulis hoc præsens trassumptum exemplar seu vidimus, ac publicum instrumentum visuris, lecturis, & audituris. Nos Ioannes de Aragonia, & de Nauarra miseratione Diuina episcopus Oscensis, & Iaccensis, notum facimus quòd vidimus, tenuimus, legimus, inspeximus, & diligenter palpauimus, ac de verbo ad verbũ per Notarium Apostolicum, & Secretariũ nostrum infrascriptũ, & coram testibus, legere fecimus, & mandauimus quasdam literas Apostolicas, seu bullas originales cum quodam Mare magnũ à Summis Pontificibus emanatas, concessasq; in fauorem totius religionis S. Augustini, sigillisq; plumbeis, & stanneis in filis sericeis croceì rubeiq; coloris, more Romanæ curiæ, in pendenti sigillatas, sanas & integras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas; sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, nobis per R. P. F. Petrum de Viana, Bacalarium in Sancta Theologia, & priorem domus, siuè Monasterij S. Augustini ciuitatis Oscensis præsentatas. Quæ quidem visæ, examinatæ, & approbatæ fuerunt in Ciuitate Vigen. (fortè, Vicen. id est, Vicensi) *de mandato domini, ac Domini nostri Serenissimi Regis Ferdinãdi nunc feliciter regnantis, prout in Mare magnum diuersarum indulgentiarum, & in bulla Innocentij IV. apparebat per fidem discreti viri Martini de Montaluan, Apostolica, & regia authoritatibus Notarium, à Reuerendissimis Dominis, scilicet Domino, ac Domino F. Didaco de Deza, Archiepiscopo Hispalensi, & Domino Ioanne Daza Episcopo Cordubensi, & Domino Petro de Ortega Episcopo Calagurritano, & Calciatensi, Consiliarijs suis. Quarum quidem litterarum Apostolicarum tenores, seu vniuscuiusq; vt apparet in eisdem, sequuntur, & sunt tales.* subdit immediatè Bullam Innocentij IV. quam suprà in responsione ad numerum 8. parraphi 4. de verbo ad verbum transcripsimus; & deinde subijcit. 297

Sequitur

298 *Sequitur Maremagnum quarundam indulgentiarum concessarum monasterio B. Marię de Populo ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, & alijs domibus dictæ religionis. Primò, Gregorius IX. cōcessit omnibus ad dictas Ecclesias venientibus, verè pœnitentibus, & confessis, in omnibus festiuitatibus D.N. Iesu Christi, & B. Mariæ matris eius, & per octauas ipsarum; & in omnibus festiuitatibus Apostolorum, & Euangelistarum, & B. Ioannis Baptistæ, & in festo B. Augustini doctoris Ecclesiæ, & per octauam eius, & in cōsecratione ipsius Ecclesiæ, septuaginta annos, & totidem quadragenas indulgētiæ. Et hoc in primo anno sui Pontificatus.* atq; adeò Christi 1227. vel in principio anni 1228. quia Gregorius IX teste Onuphrio a electus fuit 13. Cal. Aprilis, anno 1227.) Refert deinde priuilegia Alexandri IV. Martini IV. Nicolai IV. Sixti IV. Iulij II. & Leonis X. & tandem concludit.

a de Pontif. & Card. pag. 142.

299 *Quibus quidem literis diligenter inspectis; & quia, vt superiùs diximus, omnia, & singula supradicta, sana, & integra, non vitiata, non cancellata, non corrupta, nec in aliqua eorum parte suspecta; sed omni prorsus vitio, & suspicione carentia inuenimus; idcirco ad requisitionē dicti R. P. Domini F. Petri de Viana, Prioris dicti Monasterij S. Augustini Ciuitatis Oscensis, illa per prouidum virum Petrum de Soto Clericum, Portionarium Sedis Oscensis, Notarium Apostolicum, & Secretarium nostrum, & alios Notarios trassumi, & exēplari, ac in publicam trassumpti formam, & trassumptorum formas redigi fecimus, & mādauimus, prout Nos Ioannes episcopus præfatus trassumi, & exemplari mandamus per præsentes, & in registro nostri officij registrari ad futuram rei memoriam. Volentes, & decernētes, quòd præsenti trassumpto, & trassumptis de cætero, & in antea, tam in nostro episcopatu Oscensi, & Iacensi, quā extra, vbicunque extent, illiq; detur, & adhibeatur talis, & tanta fides, qualis, & quanta dictis originalibus superiùs insertis data fuit, & adhibita, datur, & adhibetur, si in medium exhibita fuissent, & ostensa. Quibus omnibus, & singulis supradictis tanquàm ritè, & legitimè factis authoritatem nostram ordinariam, & decretum interponimus præsentium per tenorem. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes litteras, siuè præsens publicum trassumpti instrumentum exinde fieri subscribi, & publicari mādauimus, sigilliq; nostri iussimus, & fecimus appensione communiri. Datum, & actum Oscæ in nostro Palatio Episcopali sub anno à Natiuitate Domini 1513 die verò 21. Mensis Octobris; præsentibus testibus ad prædicta honorabilibus viris Dominis D. Ioanne Capa, & Gaspare Exrich de Spersa, familiaribus, & continuis com.mensalibus dicti Reuerendissimi Domini Episcopi, vocatis atq; rogatis. Nos Ioannes Episcopus prædictus.*

Quintum fundamentum habetur ex 300
conuentu S. Christophori, in diœcesi Visensi in Lusitania, eius memoria extat à tempore Henrici Comitis Lusitaniæ. In eo enim per id temporis habitum Eremitarum S. Augustini suscepit B. F. Ioannes Cirita, antea nobilis & strenuus miles cōtra infideles, postea Eremitarum Sanctissimus Dux contra aereas potestates. Ad eum dedit epistolam (quam trascripsit P. F. Bernardus Brito, Cisterciē. Lusitanus b) S. Bernardus Abbas Claræuallensis, cùm suos Cistercienses in Hispaniam mitteret. His Ioānes Cirita adeò fauit, vt nō solùm ab Alfōso 1. rege Lusitanię licētiam construendi monasterij, datam Guimarani die 1. Martij, Era 1158. id est, anno Christi 1120. impetrauerit, verùm & paulò post, se ipsum relicta eremo Augustiniana, ordini Cisterciensi de licentia Episcopi dederit. Ioannem in eo deuoto transitu secuti sunt alij Eremitæ eiusdem monasterij, nempè Petrus, Froilanus, Pelagius, Aluarus, Andreas, Luiba, Germanus, Rosendus, Hermanus, qui in Augustiniana, & Cisterciensi familia sanctè Deo vixerūt. Rem hanc post M. Marquez enarrat P. M. F. Antonius Iepes, c vbi & ait prædictum Ioannem Cirita sepultum esse in conuentu S. Christophori de Foes cū hoc elogio.

Quintum fundamentum. Antiquitas Conuentus S. Christophori

b lib. 2. chron. S. Bernar. cap. 2. & 3.

c Tom. 7. Historię Benedictinæ centur. 7. anno 1120. cap. 4. fol. 181. pag. 2.

Ioannes Abbas Cirita rexit monasterium S. Ioannis, S. Christophori Salcedę, S. Petri Clarus
vita, Clarus meritis, clarus miraculis, claret in 301
cælis, obijt 10. Cal. Ian. era M.CC.II.

Atq; adeò an. Christi 1164. d sic addit. 302
congruit quòd totus orbis intelligat ad quantam perfectionem per hæc tempora deuenerit sacer ordo Cisterciensis, quandoquidem, licèt profiteretur Ioannes Cirita ordinem Eremitarum S. Augustini, clarum in orbe ab eo tēpore, quo sanctus doctor eum fundauit in Africa, vsq; ad nostra tempora, in quibus eum videmus adeò dilatatū per Europam, nihilominùs susceperit habitum Cisterciensium, & illum per totam vitam conseruauerit.

d & fol. 181. pag. 2.

Sed respondet R. D. Gabriel Pēnotus e 303
quod *hoc monasterium Marquez cap. 15. §. 9. inter monasteria sui ordinis ponit, quòd tamen non probat nisi ex eo; quia ille erat locus Eremitarū. Quæ ratio nimis frigida est. Supponit enim rem manifestè falsam, quòd nulli in Hispania*

Responsio Pennoti.

e lib 1 cap. 57. num. 10. pag. 187.

Eremi-

Eremitæ præter Augustinenses esse potuerint.

304 *Refellitur.* In hac parte dicam quod sentio. Non possum adduci vt credam virum doctissimum Pennotum legisse ea, quæ M. Marquez habet [a] de prædicto cõuẽtu S. Christophori, licèt illum ex eodem loco citauerit. Qomodò enim videre potuit illa, & asserere tanta fiducia M. Marquez probare illud cænobium fuisse Eremitarum S. Augustini, ex eo solùm, quòd ille locus erat Eremitarum? in principio enim illius parraphi citat Hieronymum Romanum id expressè asserentem [b] quòd opus non parùm commẽdat M. F. Antonius Iepes [c] Rursus idem Marquez [d] sic ait *Hac omnia constat ex archiuis, & scripturis monasteriorum S. Ioannis de Tarouca, & S. Christophori de la Foes ordinis S. Benedicti; & de illis agit M. F. Bernardus Brito, insignis Chronographus illius, & regni lusitaniæ, lib. 2. Chronici Cisterciensis cap. 14. 15. & 16.*) mihi, lib. 2. cap. 5. fol. 65. pag. 2. vbi narrat Ioannem. Ciritam, & eius discipulos Eremitas fuisse an. 1123. indutos habitu Cisterciensi.) *Et quamuis in his locis non explicet hoc monasterium S. Christophori fuisse nostrorum Eremitarũ, constat ex ipsis scripturis fundationis horum duorum monasteriorum, in quibus originaliter videri potest; & ipse M. F. Bernardus Brito id refert alibi, & peculiariter in quadam epistola, quam scripsit ad dominum Archiepiscopum Braccarensem D. F. Alexium de Meneses die 1. Iulij anni præteriti. 1616. in qua in hanc formam ait. Obseruationes, quas habeo, inter quasdam alias, quæ deseruire possunt Chronicæ S. Augustini, sunt de nouem Eremitis, qui viuebat prope flumen Barrosum, non longe ab eo loco, in quo ingreditur in fluuium Painam, quibus Abbas Ioannes Cirita, cum fundauit monasteriũ S. Christophori de Fæs, contulit habitum ordinis Cisterciensis, & fuerunt ex primis incolis illius domus. Eorum nomina erant. Petrus, Froilanus, Pelagius Aluarus, Andreas, Luiba, Germanus Rosendus, Hemanus In libro antiquo, ex quo eorum nomina extraxi, breuia quædam elogia de vitis ipsorum continentur, quæ Vlisippone tribuam. Et de ijs dubium non est, esse ordinis S. Augustini; quia asserit idẽ liber; qui eiusdem temporis est, quòd ex Eremitis S. Augustini transierũt ad ordinẽ Cisterciensem.*

a prædicto cap. 15. §. 9. pag. 294.

b In historia Ecclesiastica Hispana Ms. lib. 6. cap. 44.

c tom. 1. Chrõ. D. Benedicti. Cent. 1. anno 563. cap. 1. & tom. 3. Cent. 3. anno 750. cap. 3. & alibi.

d in fine citati §. 9. pag. 294.

305 Vidisti lector ex quibus fundamentis probat Marquez conuentum S. Christophori fuisse ordinis Eremitarum D. Augustini; nempe; quia insignis Chronista Cisterciensis ait, *de ijs dubium non est, esse ordinis S. Augustini; quia asserit idẽ liber.* (nempe Ms. qui asseruatur in eodem conuentu, & in quo continẽtur elogia eorundem nouem Eremitarum, & est scriptus ab thore coætaneo.) *qui eiusdem temporis est, quod ex Eremitis S. Augustini transierũt ad ordinem Cisterciensem.* Rursus id probat: quia *ita constat ex ipsis scripturis fundationis horum duorum monasteriorum, in quibus originaliter videri potest* Hinc probauit rem hanc M. Marquez [e] ex quo illum citauit Pennotus & nihilominùs testatur hic author ex eo solùm ponere Marquez illud cænobium inter monasteria sui ordinis: quia erat locus Eremitarum. Quæ fides danda authori, qui sic refert testimonia aduersarij, & non timet tam euidenter posse cõuinci deceptionis? Sanè vidit nõ aliter responderi posse testimonio adeò manifesto. Sed hæc respõsio non eneruat argumentum, sed confirmat. Ostendit enim aduersariũ veritate conuictum, quandoquidem timuit referre veraciter testimoniũ. Atqui metuit aliena veritate iugulari, propria falsitate truncatur. *Eusio.* Neq; dici potest eum conuentum fuisse Eremitarum S. Guillelmi; quod est commune asylum Pennoti. *Infringitur.* Verùm ecclesiæ immunitas non prodest delinquentibus in ecclesiam. Ordo enim Eremitarum S. Guillelmi nec dum erat in rerũ natura. Dux enim Guillelmus, fautor Schismatis, à Bernardo reductus est ad vnitatem ecclesiæ anno 1135. at B. F. Ioannes Cirita an. 1120. vel 1123. iam egerat Eremitam Augustinianum.

e cap. 15. §. 9.

Sextum fundamẽtum constat ex conuentu S. Iuliani de Pescaria, in Lusitania. 306 *Sextum fundamentum. Antiquitas Conuentus S. Iuliani de Pescaria.* Prima hui⁹ cænobij memoria est sub era 1191. atq; adeò anno Christi 1153. Cùm enim eo anno Alfonsius I. lusitaniæ Rex monasterio de Alcobaza ordinis Cisterciensis donasset terminos, quos hodie possidet, & lingua Lusitana vocantur, *los cotos de alcobaza*, id est, limites, seu termini; Religiosi Cistercienses inuenerunt predictum monasterium Eremitarum ordinis S. Augustini intra predictos limites ædificatum. At ex peste, quæ sub Rege Sanciò. I. circa annum 1193. Lusitaniam depòpulata est, omnes eius domus Religiosi extincti sunt. Ex quibus septem, Laurentius, Gosẽdus, Simõ Lodericus, Saluator, Suerus, & lupus obierunt, & iacent cum opinione sanctitatis, quinque in Eremitorio S. Iuliani, & duo in loco quodam eminenti, à conuentu Alcobaziæ distito per spatiũ mediæ leucæ; dum ad eum deferrent B. Mariæ deuotissimam imaginem; quam ibidem sepelierunt; & postea inuenta est successu temporum,

modo

modeq; colitur sub titulo dominæ nostræ *de Ainda*, id est, de Auxilio, siuè Adiutorio. Hæc omnia, vt testatur M. Marquez [a] fideliter scripta sunt in archiuo regij monasterij de Alcobaza, in confrontationibus terrarum, quas possidet; & referũtur à P. F. Bernardo Brito, Chromographo ordinis Cisterciensis, & regni Lusitani [b], qui de eis certiorem fecit D. F. Alexiũ de Meneses Archiepiscopum Braccarensem epistola data die 1. Iulij anno 1616. ibi. *In terminis Alcobaza inter mare, & terram, quam vocant, de Pescaria, est quodam Eremitorium S. Iuliani, quòd gentilium tempore fuit fanum Neptuno sacrum, fabrica extraordinaria; in quo viuebant quidam Eremitæ S. Augustini eo tempore, quo regnabat Rex D. Alfonsus Enriquez. Et cùm subsequenti tempore pestis generalis grassaretur, quæ magnam orbis partem infecit; qui ibi degebant, obierunt, qui septẽ erant Duo ex quibus, vocati Laurentius, & Gosendus, imaginem Dominæ nostræ ex Eremitorio S. Iuliani deportarunt, vt illam deponerent in monasterio Alcobaza; & ægritudine deserti, quia infecti exierant, diem clauserunt extremũ, antequam illuc peruenirent, in loco excelso, media leuca distante à monasterio; quæ succedente tempore inuenta est, & miraculis celebris fuit, & Domina nostra De aiuda vocitatur. Nomina horum Eremitarũ erant, Simon, Laderigus, Saluator, Suevus; Lupus, Gosendus, & Laurentius. In quadam autem scriptura prædicti monasterij Alcobaza prædictos Eremitas fuisse ordinis S. Augustini declaratur his verbis; Illius magni doctoris Africani normam secuti.* Eodem ferè modo ad finem operum S. Brunonis Carthusiæ institutoris, P. Zacharias Benedictus, Vicentinus, Carthusianus, in carmine de origine sacri Carthusiensis ordinis, significauit duos ex primis socijs B. Brunonis, regulam Augustini priùs obseruasse. ibi.

Stephanus Burgensis, itemq; Diensis.
Hi duo postremi Libici doctoris alumni,
& Canonum asseclæ magni de calibe Ruffi
cænobio, mira, & pollebant dogmatis arte.

307 Responsio Pennoti. Huic euidenti fundamento non vt satisfaciat, sed vt non respondeat, respondet Pennotus [c] in hæc verba. *Bernardus Brito recens est, & adhuc in viuis forsan agit. & probabiliter credi potest, quòd de illo monasterio scribit, ex suggestione Eremitarum Augustinensium scripsisse; quibus quòd solida documenta deficiant, nullum non mouent lapidem, vt saltem istis adminiculis suam causam tueantur. Et potuit illud monasterium antiquum Eremitarum domicilium fuisse, non tamen Augustinensium. Sed hunc authorem, vel de suo, vel ex illorum suggestione titulum ordinis S. Augustini addidisse, quod in historia Dextri, & Maximi non semel factum supra indicauimus; aut tandem dicendum illos Eremitas S. Guillelmi fuisse, quorum institutum in illis promontorijs sedem posuerat, vt statim dicemus.* Hæc Pennotus.

[a] cap. 15 §. 11. pag. 296.
[b] in lib. MS. de inuẽtione, & miraculis dominæ nostræ de Nazareth.
[c] lib. 1. cap. 57 n. 10. pag. 188

308 In hac responsione duo sunt. Verba conuiciosa in Eremitas Augustinianos, & argumenti inutiles fugæ. Verba omittimus, offensam remittamus, & dimittamus; quia Deo fauente, quieto pacatoq; animo, nobis religiosè præliandum est, non verbo, neq; lingua, sed opere, & veritate; vias tamen aduersario fugienti, & cõuiciãti pluribus assertis præcludimus. Impugnatur. Primum est. Non negamus Bernardum Britum esse authorem recentem, vtpote qui anno 1616. ad Braccarẽsem Archiepiscopum literas dedit; & ab hinc paucos annos naturæ debitum exoluisse fatemur. Recentior tamen est Pennotus, & credi sibi vult, quando etiam in causa propria ex aliquo chirographo antiquo rem veterem nouiter ostendit. Quare ergo non credet in causa aliena Bernardo Brito, viro licèt ætate nouiori, doctrina tamen, & authoritate magistro, in historijs excultissimo, qui rem hanc à Pennoto non visam, imò ipsi inuisam, ex antiquis monumentis Ms. sui cõnuentus Alcobaziensis in publicum propalauit? Secundum est. improbabiliter, imò temerè dicitur eã historiam à Brito scriptam ex suggestione Eremitarum Augustinensium. Improbabiliter quidem; quia ipse Britus testatur se id inuenisse in antiquis scripturis Monasterij Alcobaziensis, in confrontationibus terrarum; & in vna earũ dicitur quòd Eremitæ illi sequebãtur normam magni illius doctoris Africani; & cùm ipse primus id reperisset, de eo certiorem fecit D. F. Alexium Archiepiscopum Braccarensem. Temerè autem, quia nullum extat fundamentum ad suspicandum de Eremitis Augustinensibus, quòd ea mendaciorum portenta confingant. Neque, vt credo, erit vllus, qui hac via argumento satisfactum arbitretur. Facillimus quidem modus eludendi argumẽta, respondere, omnia testimonia ab aduersarijs per imposturam esse conficta. Facillimus quidem; sed præ debilitate infirmissimus. Quis enim credat de viris religiosis, eos cõuenisse in toto orbe, vt antiquas scripturas, & antiquos authores, etiam in alienis bibliothecis latentes inficerent, & tam

curiosè inficerent, quòd nullũ vestigium additæ infectionis saltem in ipsis caracteribus remaneret? Tertium est. Potuit quidem antiquum monasteriũ esse Eremitarum, & non Augustinensium. Cæterum antiquæ scripturæ conuentus Alcobaziensis ordinis Cisterciensis, testante Brito etiam Cisterciensi, manifestant expresse eos Eremitas fuisse ordinis S. Augustini, vtpote qui illius magni Doctoris Africani normam secuti fuerant. Cui ergo potiùs credendũ, antiquis manuscriptis archiui conuẽtus antiquissimi, & sanctissimi, quæ affirmãt illos Eremitas fuisse Augustinianos; an P. Pẽnoto, qui vult non fuisse Augustinianos; quia potuit ille conuentus esse Eremitarum, & non Augustinensium, quasi hac via explosa manerent testimonia scripturarum, quæ asserũt, cęnobium illud fuisse Eremitarum Augustinensium? Quartum est. Nullatenùs potuit conuentus ille esse ordinis Guillelmitarum. Quod sic demonstro. D. Guillelmus, vt constat ex dictis pũcto 1. difficultate 1. ex vita ipsius per Episcopum Theobaldum scripta, vel suscepit, vel nondum habitum religionis in Sylua Liuallia susceperat anno 1153. quomodò ergo antequam ipse esset religiosus cęnobita, iam instituerat ordinẽ Eremitarum sub regula Augustini, & ordo ipse tam altas radices egerat, vt ex Italia in Hispanias transmigrans, nouam in Lusitania Coloniam, non quasi nuperum inuentũ, sed quasi fundationẽ antiquam anno 1153. possideret? Eo enim tempore Cistercienses in terminis sui conuentus religiosum illum Eremitarum cætum inuenerunt. Addo. Si Pẽnotus iudicat dici posse conuentum, qui anno 1153. dicebatur Eremitarum S. Augustini, fuisse Guillelmitarum, iam ergo habemus contra ipsum, quòd ordo D. Guillelmi à principio fundatus fuit sub regula Augustini, & nõ Benedicti. Cuius oppositum docuit cõuinci ex bulla quadam Innocentij IV. cuius meminerat Renatus Chopinus [a] vt retulimus. [b]

a in suo Monastico.
b supra pũcto 1. difficul. 2.

§. V. CONVINCITVR EADEM *Veritas ex Bulla Gregorij IX. & priuilegio Alfonsi X. regis Castellæ.*

309 Septimũ fundamentum. c cap. 14. §. 8. pag. 269.

SEptimum fundamentum desumitur ex Bulla Gregorij IX. quę in eius Regesto habetur nu. 9. & illius meminit M. Marquez. [c] Ex ea constat Alexãdrum III. (qui teste Onuphrio [d] electus fuit Nonis Septembris anno 1159. & obijt 6. Cal. Decembris anno 1181.) conuentui Beneuẽtano Augustinianę religionis Eremitarum concessisse, vt ad habitum posset nouitios admittere, & eorum bona possidere. Dum enim Gregorius IX. idẽ priuilegium conuentui nostro Beneuentano concederet, sic ait. *Cùm in Ecclesia vestra sit ordo Canonicus secundùm Deum, & B. Augustini regulam nouiter institutus, ad exemplar fel. rec. Alexandri Papæ prædecessoris nostri, vobis concedimus, vt qui de Ciuitate Beneuẽto, siuè sint indigenæ, siuè aduenæ, se & sua in vita, vel in morte Ecclesiæ vestræ duxerint cõferenda de authoritate nostra recipiendi, & retinẽdi habeatis liberam facultatem. Datum Laterani 13. Cal. Decembris, Pontificatus nostri anno 6.* atq; adeò Christi 1232.

d de Pontif & Card pag. 116 & 120.

Antiquitas Cõuentus Beneuentani.

310 Responsio Pennoti. e lib. 1. cap. 57 nu. 7. pag. 186

Verum huic priuilegio Gregorij IX. R. D. Gabriel Pennotus [e] in hæc verba respondet. *Respondeo pace tanti viri, mirum esse, quòd cùm intelligat, an priuilegium ordini Canonico, & illius monasterio concessum, dici possit cõcessum ordini Eremitarum; nõ vereatur monasteria, quæ Pontifices Canonici ordinis esse dicũt, ad ordinem Eremitarum velle traducere.* Eodem modo responderat ibidẽ ad verba cuiusdam priuilegij Innocentij IV. quod de Eremitis loqui cõtendebat Marquez, cùm tamen Pontifex diceret, *Ordo Canonicus, qui secùndùm Deum, & B. Augustini regulam in domibus vestris institutus esse dignoscitur*, &c. vt suprà retulimus [f] vbi in locum hunc remisimus vberiorem solutionem huius obiectionis, qua Pennotus non tam respondet, quàm hostiliter satis inuehitur in Marquez, eò quòd ordini Eremitico attribuat quasdam domos, in quibus dicunt Pontifices institutum esse ordinem Canonicum secundùm Deum, & B. Augustini regulam. Vnde vides Pennotum pro irrefragabili argumẽto assumere; *Pontifex dicit in hac domo, v. g. Beneuentana, institutũ esse ordinem Canonicum secundùm Deum, & B. Augustini regulam. Ergo ea domus non erat ordinis Eremitarum, sed Canonicorum Regularium S. Augustini.*

f pũcto 1. difficul. 2. §. 3.

311 Refellitur.

Huic fundamento innituntur verba aspera, quibus Pennotus carpit M. Marquez. Verba quidem grauia, sed fundamentum leue, & viro docto prorsus indignum. Et si iocari libet, sicut de quodam asserto M. Marquez dixit Pennotus, illum esse facillimum modũ procreandi Eremitas Augustinianos, non minùs facilis est modus iste procreandi Canonicos Re-

cos Regulares. Hac enim via Canonicos Regulares efficiet non solùm ipsos Canonicos Regulares, verùm & ipsos Eremitas congregationis F. Ioannis Boni ante vnionem generalem, & Eremitas Augustinianos post vnionem; imò, & alios religiosos diuersorum ordinum profitentium regulam B. Augustini. De his enim omnibus dicunt Pontifices in eorū domibus institutum esse ordinem Canonicum secundùm Deum, & B. Augustini regulam. Ostendamus veritatem hanc. Et in primis, de ordine, siuè congregatione Eremitarum B. Ioannis Boni id constat manifestè ex Bulla Innocentij IV. cuius quasdam clausulas adduxim⁹ suprà a Habetur ea bulla apud Emanuelem Rodriquez Franciscanum b vbi transcribit bullam Sixti IV. Frāciscani, quæ est Mare magnum pro Eremitis S Augustini, & habetur in libro Compendij priuilegiorum ordinis pag. 26. & eius trassumptum authenticum asseruatur Romæ in archiuo S. Mariæ de Populo, & in bibliotheca Conuentus Recanatēsis, & data est anno 1474. die 7. Februarij. Et in ea Sixtus IV. adducit bullam Eugenij IV. datam Florentiæ anno 1439. 3. Cal. Aprilis, anno 9. Pontificatus, in qua inter alia confirmauit prædictam bullam Innocentij IV. datam Anagniæ, per manū Guillelmi Magistri Scholarum Parmen. S. R. E. Vicecancellarij, 7. Idus Septembris, indictione 12. incarnationis Dominicæ an. 1254. Pontificatus verò Innocentij Papæ IV. an. 12. incipit autem sic. prædicta bulla *Innocentius episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Priori Generali ordinis Eremitarum, ac alijs Prouincialibus, & Conuentualibus prioribus, conuentibusq; ac alijs fratribus vniuersis sibi subiectis, tàm præsentibus, quàm futuris, Eremiticam vitam professis, in perpetuam salutem, & Apostolicam benedictionem.* & infra inter alia sic habet. *In primis quidem statuimus, vt ordo Canonicus, qui secundū Deū, & B. Augustini regulam in domibus ipsis institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidē temporibus inuiolabiliter obseruetur.*

Quilibet ordo profitētiū regulā D. Augustini vocaturà Pōtificib. ordo Canonicus.

a in respōsione ad num 5. Paragraphi 3. in solutione secundæ obiectionis.

b in cōpendio priuilegiorū Regularium pag. 396.

Bulla Innoc. IV.

312 De ordine autem Eremitarum S. Augustini post vnionem generalem, patet ex priuilegio Alexādri IV. & Vrbani IV. cuius meminit Coriolanus c vbi sic habet: *Alexander IV. concedit ordini nostro infrascripta. Primò, vt ordo Canonicus, secundùm B. Augustini regulam perpetuò obseruetur*, &c. *& incipit. Religiosam vitam eligentibus Apostolicū conuenit adesse præsidiū. Trassumptū est in Herben. sub sigillo Domini Iringi eiusdē Ecclesiæ episcopi. Trassumptū eiusdem etiam habemus in Nuremberges sub sigillo Domini Babergis Episcopi. Et notandū, quòd consimilem tenorem, scilicet Maris Magni, habemus sub Bulla in Magdeburch Papæ Vrbani IV.*

c in chrō. August. p. 2. et 3. pag. 41

De ordine Prædicatorum Mendicāti, sic ait Honori⁹ III. bulla 2. apud Laertium Cherubinū d in qua approbat nouū, & specialem ordinem Fratrum Prædicatorum, data 11. Cal. Ianuarij anno 1216. §. 1. *In primis siquidem statuentes, vt ordo Canonicus, qui secundùm Deum, & B. Augustini regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur.* 313

d tom. 1. Bullarij pag. 41.

De Hospitali Pragensi S. Francisci, R. P. Lucas Vvadingus e refert ex Regesto Pōtificio epistolam 25. registri Vaticani, quæ est 58. in ordine, directam Magistro Hospitalis S. Francisci Pragensis, datam Viterbij per manum M. Guillelmi S. R. E. Vicecancellarij 18. Cal. Maij, indictione 9. incarnationis Dominicæ anno 1237. Pontificatus verò Gregorij IX. anno 2. in qua sic habetur. *In primis siquidem statuētes, vt ordo Canonicus, qui secundùm Deum, & B. Augustini regulam in eodem Hospitali de mandato nostro institutus esse dignoscitur, &c.* 314

e tomo 1. Annalium Minorum ad finem pag. 37.

Sed postquam hæc respōderamus, venit in manus nostras Bullarium Augustinianum opera R. P. M. Fr. Laurentij de Empoli impressum Romæ anno 1628. in quo plures aliæ bullæ extant, quæ eodem modo loquūtur de Eremitis Augustinianis Thusciæ, Hungariæ, Vltramontanis, Brictinensibus, & Augustinianis iam vnitis; quin imò, & apud alios nonnulla ad idem propositum reperimus testimonia, quæ suo ordine referemus. 315

Pag. 166. Innocentius IV. constitutione 4. data Laterani per manum F. Iacobi de ordine Fratrum Prędicatorum S. R. E. Vicecancellarij, 6. Cal. Maij (id est 26. Aprilis indictione 2. anno 1244. in qua subscribunt sex Cardinales, & habetur Romæ originalis in archiuo ordinis, nu. 4. sic habet. *Dilectis filijs Priori, & Fratribus Eremitis in Thuscia constitutis*, &c. *In primis siquidem statuentes, vt ordo Canonicus, qui secundùm Deum, & B. Augustini regulam in domibus ipsis authoritate Apostolica institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur.* 316

Pag. 181. Idem Innocentius IV. constitutione 16. data Assisij per manum Guillelmi Magistri Scholarum Parmensis S. 317

Ordinē Eremitarū nō resultasse ex vnione; sed præextitisse, & auctum esse sentiunt Pontifices.

Thusciæ anno 1244. atq; adeò duodecim annis ante vnionem generalē anni 1256. vnde colliges summos Pontifices non sensisse, aut existimasse, quòd per vnionē generalem nouus quidam tertius ordo resultauerit; sed quòd idem ordo Eremitarum S. Augustini simpliciter dictus permanserit, licèt per vnionem auctus, & dilatatus. Aduerto, etiam in his omnibus priuilegijs, confirmari omnes libertates, & immunitates locis nostris concessas à Pontificibus Romanis. Vnde constat in eisdem priuilegijs supponi prędictas congregationes tunc non esse nouitias; sed à prædecessoribus communitas priuilegijs, saltem quoad aliquos conuentus in particulari.

323 Ex ijs omnibus videas, quàm rectè succenseat Pennotus, quàmque verè censeat de ordine Canonicorum Regularium loqui ea omnia priuilegia, in quibus prædicta clausula cōtinetur. Vnde patet, quàm immeritò a inter alia, quæ ait, Magistrum Marquez perperam, aut falso allegasse, sic habeat. *Ad probandum, quòd Eremitæ Augustinenses in Ciuitate Beneuento haberent monasterium tempore Alexandri III. allegat priuilegium Gregorij IX. concessum eidem monasterio cùm tamen in eodem priuilegio habeantur hæc expressa verba. Cùm in Ecclesia vestra sit ordo Canonicus secundùm Deum, & B. Augustini regulam nouiter institutus.* Hæc tota Pennoti moles. Quasi ea dici non possint nisi de monasterio ordinis Can. Reg. & tamen adduximus Bullas Honorij III. Gregorij IX. Innocentij IV. Alexandri IV. Clementis IV. & Vrbani IV. eodē modo loquentium de Eremitis Augustinianis, Thusciæ, Hungariæ, Vltramontanis, Brictinēsibus, & F. Ioannis Boni; & de Fratribus Illustrissimi ordinis Prædicatorum, & de Hospitalarijs S. Francisci Pragensis. Addo clausulam illam esse generalem per ea tempora, & quasi ex stilo curiæ, respectu eorum ordinum, qui Augustini regulam obseruabant. Hæc enim appellabatur regula Canonica, sicut & regula D. Benedicti appellabatur Monastica, à principaliori parte, quæ sub illa militabat. Licèt enim sub regula Benedictina viuerent, etiam Canonici nonnulli, dicebatur tamē Monastica: quia maior pars sub illa degens erat Monastica: sic ergo regula D. Augustini antiquis temporibus post annū millesimum, licèt sub illa viuerent etiam Eremitæ; quia maior pars sub illa militantium erat Canonica, ideò per antonomasiam dicebatur potiùs Canonica, quàm Eremitica, aut Monastica.

a lib. 1. cap. 35 pag. 101.

Octauum fundamētum desumitur ex priuilegio fundationis conuentus nostri Toletani, in cuius archiuo extat originalis, & est huiusmodi. *Sepan quantos este priuilegio vieren, e oieren, cuemo nos D. Alfonso por la gracia de Dios Rey de Castiella, de Toledo, de Leon, de Galicia, de Seuilla, de Cordoua, de Murzia, de Iaen, de Algarue, en vno con la Reina D. Iolant mi muger, & con nuestros fixos el Infante D. Ferrando Primero, e heredero, e con el Infante D. Sancho, por sabor qua habemos de fazer bien, e merced à los fraires Hermitaños de la orden de S. Augustin, que moran en S. Gines de Carthagena; & por las almas del muy noble, e del muy honrrado Rey D. Ferrando nuestro padre, & de la muy noble Reina D. Beatriz nuestra madre, e por las almas de los otros Reies onde nos venimos, e por remission de sus peccados, e de los nuestros, damosles, & otorgamosles la casa, e el Eglesia de S. Estevan, que es fuera de la Cibdad de Toledo, allende de Taxo, cerca de la puente de S. Martin, con vna viña, que es cerca de ella, e con toda la heredad, qua nos dieron con ella el Abadesa, e el Conuento de S. Clemente. E esta casa, e esta viña, e esta heredad es en ribera de Taxo, cerca la carrera, que va à Polan, e la otra carrera, que va a las viñas. E todo esto subredicho les damos con todos los derechos, que en ello habien el Abadesa, e el Conuento de S. Clemente, quando à nos lo dieron; que lo aian libre y quito por iuro de heredad para siempre xamas, con todas sus entradas, e con todas sus salidas, e con todas las pertenēcias, assi cuemo las han, e las deuen haber la casa, e la viña, e la heredad sobre dicha. E por este bien, e por esta merced, que les fazemos, an de fazer conuento en esta casa, en que aia de doze fraires arriba, que siruan en ella à Dios para siempre Iamas, & ruegen por nos, e por los otros Reies de nuestro linage. E este conuento deue ser fecho del era deste priuilegio fagaen vn año. E cada que alguno destos fraires finaren, o se fueren desta casa à otra parte, que luego metan à otros en sus logares, assique siempre sean doze fraires, o dende arriba. E deuen dezir cada dia dos Missas, la vna por nos, e por los otros Reies, qua descenderan de nos, e regnaran en nuestro logar; e la otra, por los Reies finados, onde nos venimos. E an de fazer cada año la fiesta de S. Clemēte por honrra del, en cuio dia nos nascimos; e demas desto han de fazer anniuersario cada año por el alma del Rey D. Ferrando en tal dia cuemo el fino. Tanbien los fraires, qua seran moradores en este conuento, como todos los otros de su orden, que son, o seran moradores en todo nuestro Señnorio, este anniuersario deuen fazer para siempre*

324 Octauum fundamentum. Antiquitas Conuētus Toletani. Priuilegium Alfonsi X. Castellæ regis.

Jamas en quantas casas ouiere fraires de esta orden en todos nuestros Reinos. Por todo esto sobredicho les damos con tal condition; quæ no lo puedan dar, ni vender, ni empeñar, ni canuiar, ni enagenar, ni meter so poderio de ningun prelado, ni de otro home, que sea de orden, ni seglar, de manera que se perdiesse, o se menoscabasse este nuestro derecho. E retenemos el Señiorio, e el patronazgo para nos, & para todos aquellos, que regnaran despues de nos en nuestro logar. E todo esto, que subredicho es; que sean tenudos de lo guardar, e de lo cumplir tambien los primeros fraires, que a este conuento venran, cuemo todos los otros, que moraren en el para siempre jamas. E si por auentura assi no lo cumpliessen, o fiziessen alguna cosa contra lo que en este priuilegio dize, que nos, o qualquiera de los que regnarā despues de nos, que gelo podamos toller, e darlo a quiē nos quisieremos. E aun para fazerles mas de bien, e merced, otorgamosles que lo que les dieren, o les mandaren los buenos homes, e las buenas mugeres por sus almas en su vida, o en sus finamientos, que lo puedan haber, placiendo a los de Toledo. E esto fazemos por guardarles los priuilegios, que tienen de nos, E DE LOS OTROS REIES QVE FVERON ANTE QUE NOS. E mandamos, e defendemos que ninguno no sea osado de ir contra este nuestro priuilegio, ni de crebantarlo, ni de menguarlo en ninguna cosa. E si alguno contra el fiziere, e le crebantare en alguna manera; si fuere de nuestro linage; aia la ira de Dios; e lo que fiziere, no vala; e si fuere otro home, aia nuestra ira, e peche a nos, o al que regnara en nuestro logar, mil marauedis; e a los fraires sobredichos todo el danno doblado. E porque este priuilegio sea firme, e stable, mandamoslo sellar con nuestro sello de plomo. Fecho el priuilegio en Toledo por nuestro mandado, sabado postero dia del mes de Henero, en era del mil è dozientos è nouenta è ocho annos. E nos subredicho Rey D. Alfonso regnando en vno con la Reina D. Iolant mi muger, & con nuestros fixos, el Infante D. Ferrando primero, e heredero, e con el Infante D. Sancho, en Castilla, en Toledo, en Leon, en Galizia, en Seuilla, en Cordoua, en Murcia, en Iaē, en Baeza, en Badalloz, y en Algarue otorgamos esse priuilegio, & confirmamoslo. &c.

Reges Castellæ; regnantes ante Alfonsū X. concessere Religioni Eremitarū S. Augustini priuilegia.

325 Notatio.

In hoc regis Alfonsi priuilegio illud notandum, quod ait se ita concedere Fratribus Eremitis ordinis S. Augustini; vt illis conseruet priuilegia, quæ obtinuerant, & habebant ab ipso Rege Alfonso, & ab alijs regibus, qui fuerant ante ipsum. Ergo non solū Rex Alfonsus X. anno 1260. sed etiam duo (ad minùs, vt sint alij Reges, qui fuerint ante ipsū.) alij reges ante ipsum concesserunt in Hispania priuilegia fratribus Eremitis ordinis S. Augustini. Sed eius immediati antecessores fuerunt Ferrandus III. & Henricus I. ergo saltem hi duo Reges concesserant prædicta priuilegia. At Ferrandus III. incepit regnare anno 1217. in quo obijt Henricus I. ergo ad minùs ab anno 1217. habebant Eremitæ S. Augustini priuilegia concessa à Regibus Castellæ. vnde colligere possumus, quandoquidem primum principium ignoratur, etiam ante annum 1200. Eremitas Augustinianos præcessisse in regnis Hispaniarum.

Ad minùs anno 1217. habebāt Eremitę S. August. priuilegia concessa à regibus Castellæ.

§. VI. OSTENDITVR EADEM *Veritas ex fundatione Conuentus Vlyssipponensis.*

326 Nonum fūdamentum. Antiquitas conuentus Vlyssipponēsis. a cap. 18. §. 6. pag. 324.

NOnum fundamentum desumimus ex instrumento authētico conuentus Vlyssipponēsis ordinis Eremitarum S. Augustini, quòd in eius archiuo asseruatur, & adducitur à M. Marquez, [a] in quo Ludouicus Alfonsi Portionarius Ecclesiæ S. Mariæ de Ouseiro die 30. Augusti anno 1423. ad requisitionem F. Aluari fratris ordinis, & Monasterij S. Augustini, presentauit coram Christophoro Ioannis, in decretis Baccalario, Vicario Generali Archiepiscopatus sede vacante, quandam literā verbis latinis in pergamineo scriptā, sanam, & integram, omni vitio, & suspicione carentem; & sigillatam quatuor sigillis ceræ rubræ. Hoc instrumentum sic presentatum continet sententiam arbitrariam inter Fr. Ioannē Lombardum Priorem Fratrum Eremitarum S. Augustini, & conuentum eiusdem, & Vincentiū Martini executorem testamenti Dominę Susannæ, datam Vlyssipponę mēse Ianuario, era 1309. atq; adeò an. Christi 1271. per compromissum factum in Gōdisaluum Ferdinandi Canonicum Vlixiboneum, & Nicolaum Dominici Canonicum Elboreum. In hac ergo scriptura sic habetur. *Dictus executor dicebat cum Stephano Eutno, quòd domina Susanna dederat dictis Priori, & conuentui quemdam campum ..... Ioannis dicto Tabellario, Vicario perpetuo Ecclesiæ S. ✠. prædictæ ciuitatis. Qui campus erat contiguus loco dictorum fratrum; & medietatem cuiusdam hæreditatis, quæ est iuxtà cortinale Monasterij S. Vincentij de foris, quæ fuerat prædictorum Ioannis Quinteni, & Dominæ Susannæ; & fecerat, & de nouo construxerat Ecclesiam in dicto cāpo ad honorem Dei, & Sanctorum eiusdem ordinis supradicti; & pro anima dictæ defunctæ; tali conditione apposita; quòd prædicti Prior, & Conuentus tenerentur quolibet mense*

meisse pro anima dicta defunctæ anniuersarium celebrare, & quotidie unam missam cantare, siue celebrare, ædificare monasterium eiusdem ordinis in dicto loco, & ibidem super dictum monasterium habitare; & si prædictus Prior & Conuentus, & horum successores mutarent alibi monasterium, id ipsum monasterium, & totus fundus, in quo fundatum est, ad dictum executorem Vincentium Martini, & Stephanum Euino, vel eorum successores, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè, & sinè contradictione aliqua reuerteretur. Ad quod ipse Prior nomine suo, & successorum suorum, & nomine religiosi viri Fr. Laurentij Prioris Prouincialis ordinis supradicti, & eius Generalis . . . . nominatus . . . . . . nomine suo, & Fr. Paschasi⁹ de Dareta visitator dicti o dinis se obligauerunt, & promiserunt bona fide seruare, tenere & complere benè, & fideliter omnia, & singula supradicta, prout in quibusdam instrumentis per Alphebetum diuisis super hoc confectis per manum Petri Ferrarij quondam Tabellionis e·a 1281. (atq; adeò anno Christi 1243.) *plenius continetur. Et quia dicti Prior & Conuentus volebant se transferre ad locum, qui dicitur Almafala, & ibidem monasterium & ecclesiam ædificare, ideò dictus Vincentius Martini dicebat quòd omnia, quæ dictis Priori & Conuentui . . . . . . dederat ad dictum monasterium situm in dicto loco, qui vocatur S. Genesius, debebant eidem liberè remanere, prout inter ipsos extiterat ordinatum &c.*

327 Corollarium primũ ex adducto testimonio. Ordo Eremitarum præextitit in Lusitania ante vnionem. a de Pontif & Card. pag. 147.

Ex hoc testimonio constat Primò ordinem Eremitarum S. Augustini præextitisse in Lusitania etiam ante vnionem, quæ ab Innocentio IIII. facta, siuè potiùs præcepta fuit 17. Cal. Ianuarij, anno 1. Pontificatus, atque adeò ad finem anni 1243. Quia, teste Onuphrio a electus fuit 8. Cal. Iulij, anno 1243. impossibile autem est, quòd post vnionem fieri præceptam 17. Cal. Ianuarij anni 1243. fratres Eremitæ celebrauerint vnionẽ, & in Lusitaniam venerint, & inuenerint locum, in quo monasterium ædificauerint adhuc currente eodẽ anno 1243. Cũ hoc ergo ex instrumento constet ordinem Eremitarum S. Augustini ad minùs ab anno 1243. conuentum habuisse Vlyssippone, fit consequẽs prædictum ordinem preextitisse in ecclesia ante vnionem Innocentij IIII. factam, imò potiùs præceptam in fine anni 1243. & executam in principio an. 1244.

328 Corollarium Secundum. Ordo Eremitarum præcessit in ecclesia an an. 1200.

Constat Secundò, ordinem Eremitarum S. Augustini præcessisse in Ecclesia etiam ante annum 1200. dicitur enim in hoc instrumẽto, qđ domina Susanna an. 1243. vel antea fecit ædificari ecclesiam *in honorem Dei, & sanctorum eiusdem ordinis supradicti.* At assignari non poterunt sancti ex ordine Eremitarum S. Augustini, in quorum honorẽ ecclesia potuerint ædificari anno 1243. nisi asseramus eum ordinem præcessisse ante annum 1200.

329 Corollarium Tertium. Constructio conuentus S. Genesij Eremitarũ facta an. 1243. fuit per trãslationem cõuẽtus antiquioris.

Constat Tertiò, conuentum Augustinianorum Vlyssipponensiũ è loco S. Genesij ad locum de Almafala fuisse trãslatum anno 1271. postquam fratres in loco S. Genesij ad verticem montis habitassent per 28. annos, scilicet ab anno 1243. in quo opibus & expensis dominæ Susannæ conuentus ibi fuerat ędificatus. Quinimò ea constructio anni 1243. videtur etiam fuisse per translationem conuentus, qui priùs erat situs in inferiori parte eiusdem montis S. Genesij. Et ob hoc forsan dicitur in scriptura dominam Susannam dedisse fratribus quemdam campum, qui *campus erat contiguus loco dictorum Fratrum*; in quo campo ædificata fuit ecclesia S. Genesij.

330 Quæsitum. Resoluitur. b 1 lib. de Origine Eremitarum S. Augustini cap. 18. & 19 ferè per tota, à pag. 319. Antequiorem conuentum in inferiori parte montis S. Genesij ædificatũ fuisse circa annũ 1148. probatur primò.

Et si inquiras, à quo tempore iste primus, & antiquior conuentus in inferiori parte mõtis S. Genesij fuerit ædificatus? Respondet M. Marquez b fundatum fuisse à duobus fratribus ordinis S. Augustini, qui circa annum 1148. Vlissipponem venerant cum Gualtero Abbate ordinis Præmonstratensis. Hi enim, cùm Gualterus in patriam repedaret cum alijs duobus; construxerunt cęnobium in parte inferiori montis S. Genesij. Id autem probat Primò; Quia in testimonio antiquissimo, quod inter alia testimonia Ms. dum historiam ordinis Augustiniani scriberet, habebat P. F. Ioannes de sancto Iosepho; quodq; sæpè se legisse testatus est illustriss. D. F. Alexius de Meneses, Archiepiscopus Braccarensis, hæc verba continebantur. *Despues q; el Rey D. Alfonso Enrriquez se desauino con los frailes, que vinieron de Flandes, determinaron de boluerse para sus tierras. Mas los moradores de la ciudad teniendo deuocion con ellos, y con su habito, les ofrezieron vna morada en lo mas ato y apartado de la ciudad, en el otero de frente del Castillo; porq; ellos decian q; auian de viuir apartados de la ciudad. Con esto fundaron vna iglesia al pie del dicho otero de la banda del Norte, adonde seruian à Dios.* Secundò ex libro de fundatione Conuentus S. Vincentij, latinè scripto, & in archiuo eiusdem cõuentus asseruato, vbi sic habetur. *Cogitante interea Rege, vt prædiximus, de construendo ibi collegio, Ecce quidam Summæ sanctitatis Abbas, nomine Gualterus, Flamingus natione*

Secundò.

ratione, Vlyxibonam aduenit, comitantibus se quatuor ordinis S. Augustini fratribus, cuius itineris causa esset, nouam velle ædificare congregationem. & infra, dum assignãtur prælati eiusdem conuentus. *Deinde venit Abbas Gualterus, qui, vt prædiximus, Rege constituente primo prælatus est ei. Sed cùm vellet eam subdere Præmonstratensi monasterio, vt esset filia eius Rex verò non acquieuisset, dimissa ea, cum pace reuersus est ad suos.* Et infra. *Quo mortuo* (scilicet Mundo, qui annis 8. gubernauit) *regimen eius suscepit dominus Pelagius, qui adhuc superstes Deo authore curam illius agit satis strenuè, Rege Sancio præfati Regis Alfonsi filio, tertium regni sui annũ agente.* ex quo constat antiquitas authoris huius libri.

331 Gualterus nõ erat eiusdem ordinis cum suis socijs. Hinc colligit M. Marquez contra Otã, siuè authorẽ libri, qui circumfertur sub nomine Otæ, Gualterũ non esse eiusdem ordinis cum suis socijs. Socij enim erant Eremitæ Augustiniani, cùm in libro S. Vincentij dicatur de illis, *Comitantibus se quatuor ordinis S. Augustini fratribus.* Gualterus verò erat Canonicus ordinis Præmonstratensis, sic enim de illo subditur. *Sed cùm vellet eam subdere Præmõstratensi monasterio vt esset filia eius* &c. Neq; inconueniens est (aduertit Marquez [a]) quòd quatuor Eremitæ S. Augustini vellent fundare conuentũ sub Abbate alterius religionis, præcipuè cùm essent eiusdem patriæ, & regulæ Augustinianæ. Quia tunc Episcopi moderabantur monasteria Religiosorum, & pro arbitrio religiosum v. g. huius monasterij eligebãt in Abbatem, seu prælatum alterius, quamuis instituti diuersi, vt & ipse Marquez notauit, [b] vnde idem dici potest tunc accidisse, cùm donationi factæ à Rege pro Gualtero & eius socijs interfuerit Gilbertus episcopus Vlyssipponensis. sic enim ait prædictus liber S. Vincentij. *Quòd scriptum vobis ego Rex Alphonsus proprijs manibus roboro, meoque sigillo communio, assistentibus mihi, & subscribentibus Gilberto Vlyxibonensis Ecclesiæ Episcopo, & Gonsaluo de Souta meo Maiore domus, & Petro Pelagij meo Alferez.* In cuius veritatis confirmationẽ addere possumus quòd in Clement. *Cum rationi, De electione, & electi potestate,* Pontifex sic de nouo statuit. *Cum rationi non congruat, vt omnes dispares professionis, vel habitus, simul in eisdem monasterijs socientur, prohibemus ne religiosus aliquis in Abbatem, vel prælatum alterius religionis, vel habitus de cætero eligatur.* Super quæ verba sic ait glossa. *Prima pars corrigit communem opinionem iure fultam, & cõsuetudine approbatam, quæ habebat quòd professus vnius religionis in prælatum alterius posset assumi. Et licèt quidam distinguerent religionem maiorem à minori, ego putabam quòd satis esset eligendum esse professum tria substantialia regulæ, vt maiori, vel minori religioni præfici posset. Quod etiam placebat Archidiacono 16. Quæstione 1. Qui verò. Et eo titulo, Nullus, lib. 6. per quem decretalem apertè hoc probatur. ibi, dum dicit, vel alterius. Probabam etiam hac ratione. Quia si præfici potest religiosus ecclesiæ regulari propter curam, vt probatur 16. Quæstione 1. Doctos. & cap. fi. de statu monachorum, Quod Dei. Fortius ergo regulari; licèt minoris religionis, vt dicere soleo in Decret. Cum ad monasterium, eodem titulo.* Sic ergo quatuor illi fratres, licèt fuissent ordinis Eremitarum S. Augustini, potuerunt fundare congregationem sub Abbate Præmonstratensi, qui eamdem regulam Augustini obseruabat; & cùm hic vellet domum subdere conuentui Præmonstratensi, vt esset filia eius; Rex verò non acquieuisset, dimissa ea cum pace reuersus est ad suos. Fratres verò S. Augustini, duo saltem illorum, videntur in ciuitate Vlyssipponensi remansisse.

Tertiò probat M. Marquez suam responsionem. 332 Tertiò. Quia in libro Congregationis S. Ruffi, qui extat in archiuo conuentus S. Vincentij Vlyssipponẽsis Can. Reg. Armario 3. fol. 84. sic habetur. *Rex Alphonsus capta Vlyxibona, & cogitãs de ponendis religiosis in S. Vincentio, accersiri iussit Gualterũ, & alios duos fratres ordinis Eremitarum; & noluerunt ibi manere. Tunc euocauit Canonicos S. Augustini.* Et hinc constat, quando in citato libro latino dicitur, *comitantibus se quatuor ordinis S. Augustini fratribus*, sermonem esse de Eremitis Augustinianis: quia ijdem in præsenti appellantur, *Ordinis Eremitarum.* Quartò, Quia non multò post Quartò. extat memoria Ioannis, & Odorij Priorum ordinis Eremitarum. Hoc autem intelligi debet de ordine Eremitarũ S. Augustini, vel assignetur de quo alio ordine sermo sit. Eam autem memoriam haberi, patet ex donatione Sancij I. Regis Portugaliæ, filij Regis Alphonsi, facta monasterio S. Vincentij, in qua illi dono dedit Eremitorium quoddam, seu Sanctuariolũ B. Saturnini de monte de Sintra. Huius donationis instrumẽtum Originalem habebatur in archiuo S. Vincentij, & rogatum fuit mense Iulio, era. 1230. id est, anno 1192. eique subscribunt vt testes (ita refert Ludouicus de Angelis [c] & M. Marquez [d]) *Ioannes Prior Eremitarum, & Ferdinandus*

a cap. 18. §. 3. pag. 322.

Olim religiosus vnius instituti eligebatur in prælatũ monasterij alterius ordinis & instituti.

b cap. 12. §. 2. pag. 192.

c lib. 4. de vita & laudibus D. Augustini cap. 20. fol 107.

d cap. 18. §. 5. pag. 323.

nendus

randus Canonicus S.Vincentij. Patet, etiam ex alia donatione eiusdem Regis Sancij I. facta monasterio de Leiza ordinis Cisterciensis, die 24. Septembris, era 1234. id est, anno 1196. cui inter alios testes, vt refert M. Marquez [a] subscribit, *Odorus Prior Fratrum Eremitarum.*

a cap. 18. § 7. pag. 325.

333 1. Obiectio Pennoti.

Verùm in hanc Magistri Marquez sententiam doctissimus Pennotus in vehitur nescio an minùs cautè quàm par erat, & decebat virum adeò doctum, & religiosum de doctissimo, & religiosissimo viro loquentem. Primò enim obijcit [b], quod historiam fundationis conuentus S. Vincentij duobus in locis ex industria corrupit Marquez, ne detegeretur quod illi, de quibus historia loquitur, essent Canonici Regulares. Nam primò, vbi in historia dicitur, *Quòd Gualterus natione Flamengus, Canonicus Regularis Premõstratensis Vlyssipponam venit comitantibus se quatuor Socijs sui ordinis*, Marquez ponit hæc verba. *Quidam summa sanctitatis Abbas nomine Gualterus, Flamingus natione, Vlyssipponam venit comitantibus se quatuor S. Augustini fratribus.* Secundò vbi dicitur inferiùs, *sed cùm vellet eam subdere Pramonstratensi monasterio Canonicorum Regularium*, ille nomen Canonicorum Regularium ex industria omisit. Hec Pennotus, qui [c] eamdem historiam fundationis conuentus S. Vincentij, opera Reuerendissimi D. Antonij à Cruce Illustrissimæ Congregationis S. ✠. Colimbricensis Can. Reg. ordinis S. Augustini Abbatis generalis per manum publici Notarij in forma authentica, & probante nuper extractũ ex cartophilatio, siuè archiuo eiusdem monasterij S. Vincentij testatur se in lucem proferre; idq; facere; *Quoniam Marquez non solùm alienis opibus se ipsum ditare non erubescit, verùm etiam Canonicos Regulares ad falsum testimonium ferẽdum inducit.* Quæ historia in prædictis duobus differt ab ea, quã M. Marquez produxit. Ex ea autem, prout à Pennoto adducitur, ait ipse; *Falsitatis apertissimè conuinces ea omnia, quæ de monasterio ordinis Eremitarum per Socios Abbatis Gualteri Vlyssippone ædificato duobus illis capitibus idem author scribit.* Et lib. 2.[d] sic ait. *De hoc Monasterio, nonnulla lib. 1. cap. 35. in fine annotauimus, quæ omnia videnda erunt. Nam ex illis habebis, vnde plures errores Ioannis Marquez Eremitæ Augustinensis emendes in suo libro de origine Fratrum Eremitarum.*

b lib. 1. cap. 35. nu. 8. pag. 1.

c eod. lib. 1. cap. 57. nu. 13. pag. 189.

d cap. 60. nu. 9. pag. 505.

334 secunda.

Secundò obijcit D. Pennotus [e] falsum esse ordinarium congregationis S. Ruffi dicere Gualterum, & eius socios fuisse Eremitas ordinis S. Augustini; & si ordinarium per errorem id dixisset, corrigendum esset, cùm constet, ipso Marquez concedente, Gualterum Præmonstratensis ordinis fuisse. Et similiter ait falsum esse, Monasterium à Socijs Abbatis Gualteri fundatum, fuisse Eremitarum Augustinensium: erant enim ordinis Pręmonstratẽsis, quorum institutum loca ab hominum conuersatione remota requirebat. Id quòd clariùs notauit [f] cũ ait; idem ordinarium S. Ruffi à Reuerendissimo P. D. Antonio à Cruce Priore Generali repertum nullibi habere verba allegata; imò nec sensum, nec aliquid eiusmodi. Addit, etiam falsum esse, monasterium, quod de præcedentia contendere voluit, cum Canonicis S. Vincentij, fuisse à Socijs Gualteri fundatum; nam illud fuit monasteriũ Eremitarum ordinis S. Guillelmi, vt ipse dixit lib. 1. cap. 35. in fine, vbi adducit relationem cuiusdam Canonici Regularis scriptam Romæ 19. Augusti, anno 1500. qui ait de anno 1493. dũ conuentus S. Vincentij Prior esset D. Didacus Ortiz, sede vacante, gubernante Archiepiscopatum Petro à Sousa eiusdem Sedis Decano, Guillelmitas, vulgò D. P. Augustini Eremitas vocatos Canonicis vno in loco compares, seu æquales ire voluisse.

e lib. 1. cap. 57. nu. 13. pa. 190.

f lib. 1. cap. 35. nu. 8. pag. 101

335 Tertia.

Tertiò obijcit [g], quia donatio, quam citat, de quodam eremitorio existente in monte, qui dicitur Sintra, sub inuocatione B. Saturnini, cui subscribit Ioannes Prior Eremitarum, & Ferdinandus Canonicus S. Vincentij, non reperitur in archiuo S. Vincentij: inuenitur autem carta donationis factæ à Rege Sancio anno 1192. era 1230. & confirmatæ per D. Alphonsum III. Portugaliæ Regẽ era 1299. id est, anno 1261. quorum priuilegiorum trassumptum authẽticum ibidẽ pag. 186. adducit; *Vt videas*, ait, *an eremitoriũ S. Saturnini de Sintra, vel an prædictus Petrus Eremita fuerit ordinis, qui nunc Eremitarum S. Augustini vocatur; & vtrum ex dicta carta donationis habeatur tempore prædicti Sancij Regis Portugallensis fratres Eremitas Augustinẽses habuisse Monasteria sui ordinis in ciuitate, aut in comitatu Vlyssippone.*

g lib. 1. ca. p. 35. nu. 8. pag. 101. Soluitur prima.

His obiectionibus in fauorem M. Marquez respondentes, antequam nostrum sensum liberè, & ingenuè aperiamus, verba iterum dimittimus, & remittimus, ne inutiliter, & irreligiosè verbis contendamus. 336

Soluitur primus. mus. Ad primam ergo obiectionem respondeo plura. Primum est. Quis credet Magistrum Marquez ex industria textum corrupisse, & omisisse verba, præcipuè cùm citaret instrumenta existentia apud eos, qui volunt esse aduersarij, & illa quæsituri erant, & inuecturi? Quis adeò sit hebes, & stupidus? Deinde, quo fine supprimeret nomen Canonicorũ Regularium, dum de Gualtero, & Monasterio Præmõstratensi sermo esset, qui [a] expressè ait Gualterum fuisse ordinis Premonstratensis? Quòd autem ordo Præmonstratensis sit ordo Canonicorum, ad quid vel quomodò negaret Marquez? Secundum est. Si in prædicta historia essent ea verba, quæ refert Pennotus, scilicet, *Gualterus Canonicus Regularis Præmõstratẽsis, Flandrẽsis natione Vlyssipponẽ aduenit comitantibus se quatuor sui ordinis fratribus*, M. Marquez nõ immutaret verba, qui [b] ex Chronico Regis Alfõsi cap. 40. & ex libro Otæ c. 13. refert ea, ex quibus suadetur Gualterum, & socios illius esse eiusdem religionis. Id quòd clariùs expressit Ota. Tamen, quia inuenit in antiquiori libro latino ea verba, *Comitantibus se quatuor ordinis S. Augustini fratribus*, qui modus loquendi videbatur innuere Gualterum esse ordinis diuersi, vt potè Præmonstratensem Canonicũ, illos verò ordinis Eremitarum Augustinẽsium, qui communiori acceptione dicuntur fratres S. Augustini; credidit socios Gualteri fuisse Eremitas Augustinianos, præcipuè cùm videret ordinariũ S. Ruffi eos appellasse ordinis Eremitarum. Tertium est. Si aliqua ex parte posset esse suspicio alicuius immutationis, maximè ex parte aduersariorum, qui, ea, quæ sibi nocerent, mutare potuerunt, aut supprimere; cùm apud se haberent prædicta instrumenta; quàm ex parte nostra, de quibus nemo credet, ni sit prę affectu cæcus, falso allegasse testimonia apud alios existentia, de quibus dubitari nõ posset, statim illa visuros, & reuisuros. Neq; obstat trassumptũ fuisse extractum in forma authentica ex Carthopilazio, opera Reuerẽdissimi Abbatis Generalis. Potuit enĩ immutatio præcessisse in Carthopilazio, vnde postea in forma authentica per manum Notarij publici trassumptum extraheretur. Neq; enim testatur Notarius nullam in originali immutationem præcessisse.

337 Soluitur secunda. Ex his ad secundam obiectionem respondeo duo. Primum est. Credi non potest adeò impudenter hominem aliquem religiosum desipuisse, vt falso diceret in ordinario S. Ruffi, quòd apud aduersarios existebat, reperiri ea verba. Faciliùs creditu est aliquem extraxisse foliũ illud, in quo ea reperiebantur. Quo dato, verissimè Reuerendissimus Prior generalis testatur modò illa nõ extare in ordinario S. Ruffi, neq; sensum illorum; & verissimè ille alius dixit suo tempore ea cõtineri in illo. Si enĩ distinguas tempora, cõcordabis iura; & vtrumq; erit verum pro diuerso tempore. Vel etiam potuit esse duplex ordinarium, vnum cum illis verbis, & aliud sinè illis. Primum periit, secundum viuit. Quo admisso, verè potuit citare Marquez ex ordinario, scilicet iam deperdito; & modò testari generalis non reperiri in ordinario, quòd modò extat. Si autem ita extabat in ordinario S. Ruffi, non leue fundamentum est, vt credamus, monasterium fundatum à Socijs Gualteri fuisse ordinis Eremitarum. Secundum est. Per iniuriam asserit R. D. Pennotus monasterium, quod cum Canonicis S. Vincentij de præcedentia contendere voluit, nõ fuisse fundatum à Socijs Gualteri, sed fuisse ordinis Eremitarũ S. Guillelmi. Licèt enim dubitari possit, vtrùm illud monasterium esset constructum à Socijs Gualteri, necne; secundũ tamen dici nullo modo potest nisi ab illis, qui nostris etiam temporibus velint ordinem Eremitarum S. Augustini appellare titulo Eremitarum S. Guillelmi. Ex ipsa enim relatione, quam Pennotus allegat, constat litem intercessisse inter Canonicos Regulares, & fratres dominæ nostræ de gratia ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, & compositam fuisse per F. Paulum de Spoleto nomine Reuerendissimi generalis Vicarij, & Rectoris ordinis Fratrum Eremitarũ S. Augustini. Quàm rectè autem author eius relationis anno 1500. & modo Pennotus, vterq; Canonicus Regularis, ordinem Eremitarum S. Augustini appellet ordinem Guillelmitarum, vel Eremitarum S. Guillelmi, quilibet poterit judicare.

338 Soluitur tertia. Ad tertiam obiectionem dico tria. Primum est. Pennotus tantùm allegat donationem Regis Sancij inclusam in confirmatione Regis Alfonsi, in qua prętermissæ sunt aliquæ subscriptiones, sicut regulariter fit in omnibus instrumẽtis, quę includuntur in alijs. Quærat originalem donationem Regis Sancij, & fortè ibi inueniet

[a] cap. 8. §. 3. pag. 312.

[b] ca. 18. § principio capitis, & §. 1. pag 319

ueniet subscriptiones citatas. Difficile enim est creditu id per imposturam allegatum, præsertim cùm instrumētum existeret apud aduersarios, à quibus propter eam subscriptionem potuit supprimi donatio originalis, vel casu deperdi. Secundum est. Frustra obseruat Pennotus Petrum Eremitam, aut Eremitorium B. Saturnini de Sintra non fuisse ordinis Eremitarum S. Augustini; nemo enim id asseruerat, imò nec leuiter indicauerat. Quòd verò ex ea carta donationis nō colligatur tempore Regis Sancii Fratres Eremitas Augustinēses habuisse monasteria in Lusitania, falsum est, & nihil interest, etiam si inde non colligeretur. Falsum est; quoniam ibi extabat subscriptio Ioannis Prioris ordinis Eremitarum, quæ intelligi nō potest nisi de Priore ordinis Eremitarum S. Augustini. Non interest; quia licèt ex ea non colligatur, infertur ex alia, quam Marquez allegauit [a] in qua subscribit *Odorius Prior Fratrum Eremitarum*; & ex alijs authenticis testimonijs, quibus probauimus in hac difficultate ordinem Eremitarum S. Augustini ante annum 1200. præcessisse. Tertium est. Miror quòd sanctuariolum à Rege Sancio appellatum Pennotus pag. 101. semel & iterum vocet Eremitorium. Eremitorium enim in eius sentētia significat Eremitarū cænobium. Audiamus eius verba lib. 1. cap. 57. nu. 6. pag. 186. vbi de monasterio Toletano Sislæ loquens, sic ait. *Et quòd illud Monasterium non Eremitarum, sed Clericorum fuerit, subdit testimoniū Iuliani Toletani ab ipso Marquez cap. 11. §. 3. relatum, in hunc modum scribentis. Item, Monasterium S. Mariæ Sislæ tempore Gothorum ab Augustinianis possessum, nūc Eremitorium. Hæc enim verba apertè indicant illos monachos Eremitas non fuisse; nam aliàs verè dicere non potuisset illud monasteriū priùs monachorū fuisse, & postea Eremitarum.* Quis hæc redigat in cōcordiam? Sane Pennotus non poterit. At in re vtrumq; verum est, nempè & sanctuariolum B. Saturnini, & Sislam esse Eremitoriū. Eremitorium enim verè significat id, quod Hispanicæ dicimus, *Ermita*, vt & ipse accepit pag. 101. sanctuariolum B. Saturnini vocans Eremitorium. Et ita esse dicendum satis patet ex bulla 95. Pij IV. apud Laertium tomo 2. pag. 137. anno 1565. vbi Pōtifex §. 125. sic inquit. *Indulta præsentia quibusuis prioratibus, Ecclesijs, Capellis, Hospitalibus, Leprosarijs, Oratorijs, Eremitorijs, ac eiusdem S. Lazari confraternitatum Confratribus, membris, & alijs locis*, &c. vbi negari nō potest nomine Eremitoriorum non intelligi cænobia Eremitarum, sed Ecclesias extra oppida cōstructa, quas Hispani vocamus *Hermitas*. Hoc autem supposito constat sensus Iuliani Toletani. Non enim ait suo tempore Sislam esse Monasterium Eremitarum; quòd etiam nobis faueret; quia Iulianus edidit illud opus circa annum 1150. sed asserit suo tempore fuisse Ecclesiam Eremam, id est, *Hermita*. Vrgeamus hæc omnia. Vel Eremitorium significat cænobium Eremitarum, vel non. Si primum, vt volebat Pennotus pag. 186. ergo Eremitorium B. Saturnini erat cænobium Eremitarū, quod pag. 101. nolebat idem Pennotus. Si secundum, ergo quando Iulianus dicit Sislam suo tēpore esse Eremitorium, non dicit esse cænobium Eremitarum. Adde. Si id affirmaret Iulianus, iam haberemus ab anno 1150. monasterium Eremitarum in Hispania in vrbe Toletana, quod etiam debuisset aduertere Pennotus, ne toties sibi esset contrarius.

[a] pag. 321.

Adhuc tamen, vt ingenuè fatear, quod sentio, duo dicam. Primum est. Monasterium Vlyssipponense ordinis Eremitarum S. Augustini nō videtur fuisse fundatum à Socijs Gualteri. Fundamentum mihi est. Primò: quia Socij Abbatis Gualteri erant Canonici Regulares Præmonstratenses, id quòd suadetur: quia ita expressit Chronicum Alfonsi I. Portugaliæ Regis cap. 40. & clariùs Otha cap. 13. suæ historiæ, vt fatetur Marquez; & liber historiæ monasterij S. Vincentij, vt refertur à Pennoto [b] sic habet. *Comitantibus se quatuor sui ordinis fratribus*. Neq; contra hoc est, quod hic liber, vt tradit Marquez, sic habeat; *Comitantibus se quatuor ordinis S. Augustini fratribus*. Potuit enim author ille, vel libri trāscriptor sic appellare eos, qui erant Canonici Regulares Premonstratenses; Canonici enim Regulares rectè dici possunt Fratres ordinis S. Augustini; præcipuè cùm ex eadem relatione cōstaret, eos non simpliciter, & absolutè dici fratres ordinis S. Augustini, sed postquam appellati fuerant Canonici Regulares ordinis Præmonstratensis. A multis autem annis hæc denominatio in acceptione cōmuni significat Eremitas Augustinianos; neq; aliquē dices esse Fratrem ordinis S. Augustini, absolutè, & simpliciter loquēdo, quem non credant omnes esse Eremitam Augustinianum. Neq; etiam obstat autho-

339 De fūdatione Conuentus Vlyssipponēsis mēs authoris.

Prima conclusio.

Conuentus Vlyssipponēsis non fuit fundatus à socijs Gualteri. Probatur primò.

[b] lib. 1. cap. 57. num. 13. pag. 189.

authoritas ordinarij S. Ruffi. Potiùs enim videtur standum alijs libris, de quorum antiquitate constat, quàm relationi repertæ in ordinario S. Ruffi, de cuius antiquitate nihil est certum.

340 Secundò. Secundò probatur. Quoniam Gualterus, & eius Socij venerunt ex Flandria, vt nouam ædificarent congregationem. Sic enim ait liber antiquus S. Vincentij. *Cuius itineris causa erat nouam velle ædificare congregationem.* Quis autem credat Abbatem Præmonstratensem è patria sua egressum ad nouam congregationem ædificãdam, & non adduxisse secum Socios sui ordinis, sed alterius? Deinde, quia vel volebant ædificare congregationem Eremiticam, vel Canonicam. Si primum. Non voluisset Gualterus, vt voluit, subdere domum S. Vincentij monasterio Præmonstratensi, vt esset filia eius. Si secundum. ergo Socij Gualteri, cùm ingressi sũt monasterium S. Vincentij, relicto ordine Eremitico in Canonicum transierunt. Ergo quando reliquerunt domum S. Vincentij, non construxerunt conuentũ Eremitarum Augustinensiũ, vtpote qui iam erant Canonici; nisi velis dicere illos ex Eremitis in Canonicos, & rursus ex Canonicis in Eremitas fuisse mutatos, cuius iteratæ mutationis non extat sufficiens fundamentum.

341 Tertiò. Tertiò, quia Socij Abbatis Gualteri, cum illo reuersi sunt in patriam, neque aliquod monasteriũ ędificauerunt. Quòd patet. Primò, quia nulla memoria authentica habetur monasterij ab illis ædificati. Secundò, quia Chronicõ Regis D. Alphonsi Entiquez expresè refert ca. 40. Gualterum cum Socijs reuersum fuisse in patriam; & licèt Otha cap. 13. & liber antiquus S. Vincentij tantùm exprimant Gualterum redijsse ad suos; idem tamen iudicium de Socijs faciendum videtur, aliàs ibidem explicaretur illo abeunte socios remansisse. Adde, si Gualteri Sodales remãsissent, & non essent Præmõstratenses, non contenderent subdere domum illam monasterio Præmõstratensi. Si autem id non contenderent, Rex non auferret ab illis monasterium S. Vincẽtij; sed ad summum superinduceret nouum Abbatem, seu Priorem ex eadem, vel ex diuersa religione, iuxtà illorum temporum morem.

342 Secunda conclusio. Secundum, quòd dico, est. Monasterium Vlyssipponense Eremitarum Augustinensium, adhuc est antiquiùs anno 1200. Hoc autem persuadetur. Primò, ex subscriptionibus Ioannis Prioris Eremitarum anno 1192. & Odorij Prioris Fratrum Eremitarum anno 1196. Secundò ex cap. Insinuante, de quo §. sequenti latiùs agemus. Tertiò, Ex donatione D. Susannæ in principio huius §. adducta, & facta an. 1243. in fauorem Eremitarum ordinis S. Augustini de quodam campo contiguo loco dictorum fratrum; in quo scilicet ante eam donationem habitabãt. Neque credendum est eum locum post annum 1200. fuisse ædificatum, cùm ex alijs fundamentis, nempè. Primò & Secundò constet in eadem ciuitate vel regno, aut saltem in Hispania ante annum 1200. præextitisse Priores, seu fratres ordinis Fratum Eremitarum S. Augustini. Vnde meritò Damian⁹ de Goes [a] ad Hẽricum Cardinalem infantem, postea Regem Portugaliæ, sic ait. *Statim obuium fit templum vetustissimum Augustinensium monachorũ, D. Virgini gratiarum sacrum, introrsum eidem vrbis muro adhærens.*

Monasterium Vlyssipponense antiquiùs esse an. 1200. probatur. Primò Secundò. Tertiò.

[a] in descriptione Vlyssipponis tomo 2. Hispaniæ illustratæ pag. 885.

§. VII. OSTENDITVR EADEM VERITAS ex Cap. Insinuante.

343 Vltimum fundamentum. VLtimum fundamentum, quod in præsẽti adducimus ad probãdum quòd ordo Eremitarũ S. Augustini præcessit in ecclesia ante annum 1200. desumitur ex Cap. *Insinuante*, lib. 4. decretaliũ, titulo, Qui Clerici, vel vouentes matrimonium contrahere possunt; & est constitutio 12. folio mihi 332. extatque Ms. in nostro archiuo Romano, & in editione Conciliorum Coloniensi anni 1575. habetur lib. 2. pag. 527. inter Epistolas anni 2. Pontificatus, sub dat. Laterani Cal. Decembris; & affertur à M. Empoli in suo Bullario Augustiniano pag. 163. & sic se habet.

344 *Innocentius III. Vlyssipponensi & Conimbricensi Episcopis. Insinuante V.* (alia exemplaria habent, I.) *nobili muliere, nostro est Apostolatui reseratũ, quòd à quibusdam curialibus fuit Regi Legionensi pro ipsius copula supplicatum, quòd cùm ad consanguineorum eius notitiam peruenisset, vt maritum acciperet, ei sub ostentatione regia suggesserunt. Ipsa verò quòd tunc nollet nubere protestans, consilium accepit ab eis, quòd votum emitteret castitatis. Quòd in manibus cuiusdam de fratribus S. Augustini fecit, eo adiecto tenore, vt in domo propria cum omni substantia sua remaneret. Sanè in eiusdem ordinis habitu biennio post permãsit,*

licèt

licèt id se inuitam fecisse asserat & coactam, non tam metu regio, quàm parentum. Et infrà. *Tandem attendens quòd inuita Votum emiserit, eo dimisso, de parentum consilio, P. Michaeli publicè fuit matrimonialiter copulata; de quo quatuor sustulit filios tempore procedente.* Et infrà. *Nos igitur attendentes, quòd in emissione voti, quòd praecessit, nulla, vel modi. a coactio fuisset, quàm patientia & perseuerantia sequentis temporis penitùs profugauit; & quòd sequēs coniunctio potiùs iniqua fuit, & violenter extorta; mandamus quatenùs si praemissis veritas suffragatur, praefatam mulierē ad malè dimissum religionis habitum resumendum, & seruandum quod vouit monere & inducere procuretis, & (si opus fuerit) per censuram ecclesiasticam coercere. Quòd si ambo, alter vestrum,* &c. *datum Laterani Cal. Decembris, Pontificatus nostri anno* 2. id est, die 1. Decembris anno 1199.

345 Ex data huius decretalis cōstat, votum huius foeminae emitti debuisse circa annum 1193. Requiruntur enim ad minùs quinq; vel sex anni, vt duo anni intercesserint inter votum emissum, & matrimonium contractum, & foemina potuerit ex viro quatuor liberos procreare. Quae omnia facta fuisse continetur in narratiua Pontificis. Ex eadem data colliges deceptum fuisse M. Marquez [a] dum asserit, vel admittit epistolam illam fuisse scriptam circa annum 1210. & cap. 2. in principio pag. 6. dum eodem modo admittit datam fuisse circa annum 1214. vel 1215.

a cap. 15. §. 12. pag. 198.

346 Corollaria ex praeadducto Decreto.

Ex hoc pontificio decreto plura habemus, quae intulit etiam Marquez. [b] Primum est. Votum praedictae foeminae fuit solēne. Aliàs Pontifex non declararet irritum fuisse matrimonium subsequutum. Tunc enim non erat vota simplicia in religione approbata, quae subsequens matrimonium irritarent. Secundum est. Religio illa fratrum S. Augustini, de qua ibi est sermo, iam tunc per ecclesiam erat approbata; quia in religione non approbata nullum potest esse votum solenne, vt Bonifacius VIII. cap. vnico, de voto & voti redemptione in 6. definiuit. Tertium est. Religiosus ille de fratribus S. Augustini, fuit ex Eremitis Augustinianis.

b cap. 2. in principio pag. 6. & cap. 14. §. 8. p. 206. & cap. 15. §. 12 pag. 197.

Primū quòd votum fuit solemne.

Secundū quòd religio fratrū S. Augustini erat tunc approbata.

Tertium quòd illi fratres erāt Eremitae Augustiniani.

347 Quaesitum. Resoluitur.

Sed rogabis, hoc vltimum, de quo tota lis est, vnde constat? R. D. Gabriel Pennotus [c] refert id probari à Marquez; quia textus de fratrib⁹ Eremitis ordinis S. Augustini expressè loquitur, vt glossa, Azorius, & Benedictus Capra insignis legum doct. aiunt. Huic autem fundamento, ad votum proposito, vt faciliùs & plausibiliùs dissolueretur, respondet dupliciter. Primò, Non constat textum de fratribus Eremitis Augustinensibus intelligi oportere. Secundò, Neq; glossa, neq; Azorius hoc dicunt. Et si Benedictus Capra hoc sensit, salua illius in reliqnis aestimatione, in hoc deceptus fuit. Quinimò Azorius [d] expressè fatetur nullam in decretali Gregoriano istius ordinis mentionem haberi.

c in sua historia tripartita lib. 1. cap. 57. pag. 183.

Respōsio Pennoti.

d tomo 1. lib. 12. cap. 23. q. 4.

348 Quaesitum Triplex eiusdem respōsio Prima.

Et si à Pennoto inquiras, cuius ergo instituti professores erāt illi fratres S. Augustini, de quibus Innocentius in textu loquitur? Respondet tripliciter. Primò probabiliter exponi potest textus de Canonicis Regularibus, quorū institutum tunc temporis per totam Lusitaniam summoperè florebat. Secundò verosimiliùs videtur illos fuisse fratres, seu Canonicos ordinis Praemonstratensis; qui ordo eo tempore in regno Portugalliae valdè erat dilatatus; quòd etiam Ioānes Marquez [e] fatetur. imò tunc temporis Praemonstratenses vocabantur Fratres ordinis S. Augustini; vt colligitur ex historia fundationis monasterij S. Vincētij Vlyssipponēsis quam ille ibi refert. Tertiò, dici potest illos fuisse fratres Guillelmitas. Nā si Theobaldo fides adhibenda est, qui S. Guillelmi vitam describit, ille S. Guillelmum Portugalliae partes penetrasse ibique sui ordinis monasteria extruxisse refert. Idque etiam Ioannes Marquez [f] fatetur in eodem regno ex antiquissima traditione haberi. Quomodò verò fratres Guillelmitae ante Concilium Lateranense fratres S. Augustini dicti fuerint, dicit à se explicatum supra; non tamen assignat, quo in loco id explicauerit.

Secunda.

e cap. 18. §. 3.

Tertia.

f cap. 17. § 1.

349 Vt refellantur responsa. tria praestari praemittuntur. Primum.

Haec monstra peperit (si partus hic non abortus) animus contradicendi. Sed vt eorum capita singillatim gladio veritatis resecemus, plura praestabimus. Primò ostēdemus textū intelligi oportere de Eremitis Augustinensibus, secùs de Canonicis Regularibus, aut Premonstratensibus. Secundò, nil nobis nocere, quòd intelligatur de fratribus Eremitis S. Guillelmi. Tertiò minùs fideliter referri fundamēta, quibus M. Marquez, & religio Augustiniana contendit fratrem illū S. Augustini fuisse vnum ex suis Eremitis.

Secundum. Tertium.

350 Et vt ab hoc vltimo, ex quo reliqua constabunt, incipiamus; M. Marquez textum illum de Eremita Augustiniano esse intelligendum, colligit [g] ex triplici fundamento. Primò, quia semper, vbi in iure fit mentio ordinis S. Augustini, sinè alterius

g cap. 2. in principio, pag. 7.

Vt praestetur tertium referūtur fundam. ex quibus M. Marquez, caput *Insinuante* de Eremita Augustiniano intelligendum esse colligit.

rius

rius verbi additione, sermo est de Eremitico, non de Canonico. Quòd ipse a latè probat. Secundò quia votum illud emissum est in manibus cuiusdam de fratribus S. Augustini. At Canonici, ex ipsorum confessione, non intelliguntur nomine fratrum S. Augustini simpliciter & absolutè dictorum. Quod etiam ipse b pluribus nititur ostēdere. Tertiò, quia glossa in prędicto capite cum fratrem appellat Monacum. verba Glossæ hæc sunt. *Et ita solennizauit votum continentia tradendo se ordini S. August. in manibus illius monachi.* Et Claudiꝰ Spenceus c sic ait. *Restat Augustinianum fratrem habuisse potestatem incorporandi monachismo.* Vnde Azorius d & Coriolanus e contra veritatem secundam, pro se allegans Benedictum Capram Perusinum, insignem iurisconsultum, affirmāt eum fratrem fuisse Augustinianum Eremitam. Quoniam Canonici non sunt Monachi.

a cap. 7. §. 3. pag. 103.

b cap. 5. §. 8. pag. 72.

c lib. 4. de Cōtinentia cap. 31. in fine.

d lib. 12. instit. Moral. cap. 23 quest. 5.

e 1. p. defen. in respons. ad 8.

351 Ostēditur falso tribui Marquez quòd dixerit textū loqui expresſè de Eremita Augustiniano & quòd ad hoc allegauerit Glossam.

Hæc sunt fundamenta, quibus Marquez innititur, vt probet illum fratrem S. August. fuisse Eremitam. Ex his vide quā falso Pennotus illi tribuat. Primò, quod senserit textum expresſè loqui de Eremitis S. Augustini. Quod nec somniauit Marquez; nec dicere posset vel stupidissimus homuncio, cùm ibi non exprimatur nomen Eremitarum. Adde si ibi expresſè agi de Eremitis docuisset Marquez vt quid conatur varijs argumentis comprobare textū esse de Augustinianis Eremitis intelligendum. Quod enim expressum est, non indiget probatione ad indagandum & eruendum sensum. Aliud est, affirmare textum expresſè loqui; aliud verò, contendere non posse loqui de alio ordine quàm Eremitico. Primum neque innuitur à Marquez, & tamē tribuitur illi à Pennoto; secundū affirmatur & probatur à Marquez. Secūdo illi tribuit, quòd vt probaret textum loqui expresſè de Eremitis S. Augustini, allegauit Glossā, Azorium, & Benedictum Capram: & tamen Marquez nullatenùs asserit glossam sensisse ibi agi expresſè de Eremitis; sed ex eo quòd Glossa fratrē illum appellauit Monachum, infert fuisse Eremitam Augustinianum. Quia frater S. Augustini, qui sit monachus, nullus est nisi Eremita Augustinianns. Quòd & pro certo habuit Benedictus Capra. De Azorio verò dicam duo. Primum est. in loco à Marquez allegato non explicat quid ipse sentiat, sed refert opiniones aliorum, vt & nos supra notauimus. Secundum est. In loco citato à Pennoto non negat in decretali Gregoriano haberi mentionem religionis Eremiticæ Augustinianæ; sed tantùm non reperiri expressam mentionē sub nomine Eremitarum S. Augustini; quòd & nos fatemur. Et quamuis primū sensisset Azorius, dicere de illo possemus potiori iure, quod de Benedicto Capra, antiquiore, & fortè doctiore, dixit Pennotus; nempè, *si id sensit, salua illius in reliquis æstimatione, in hoc deceptus fuit*; & meliùs quàm ipse sensit doctissimus P. Frācíscus Suarez ex eadem societate Iesu f vbi ex hoc textu probat continuationem ordinis Eremitarum S. Augustini.

f tomo. 4. de religione lib. 2 cap. 9. nu. 6.

352 Ad Apriendam vim rationū M. Marqu. ad probandum primum suppositio prima.

Sed oportet explicare, quam vim habeant à M. Marquez adducta ad probandum in eo textu sermonem esse de Eremita Augustiniano, vt inde dissoluantur Pennoti euasiones, qui illum de Canonicis Regularibus, aut Pręmonstratensibus, vel de Eremitis S. Guillelmi explicauit. Id vt præstemus, Suppono primò cum Ioanne Molano g nomen, *Frater*, olim conuenisse etiam Canonicis Regularibus, vt aduertimus lib. 3. Bibliothecæ D. August. in notis ad plures Epistolas, quarum titulus est, *Augustinus, & qui mecum sunt fratres* &c. & in Cathalago Episcoporum Dertusensium sub Guafredo I. post vrbis Dertusæ expugnationem. is enim in antiquis instrumentis sæpè sic loquitur. *Gaufredus, & qui mecum sunt fratres.* Et ab eodem tempore Canonici Regulares ecclesię Dertusensis professionem suam sic incipiunt. *Ego Frater N.* &c.

Nomen frater olim conueniebat Canonicis.

g lib. 1. de Canonicis cap. 3.

353 Probatur primò.

Sed vltra probatur hoc suppositum. Primò ex Bulla 2. Paschalis 2. apud Cherubinum h data Laterani 6. Cal. Ianuarij, anno 1106. ibi. *Dilectis filys Rocio Priori Venerabilis Basilicæ Saluatoris, eiusq; fratribus tam præsentibus quàm futuris, regu arem vitam professis.* Secundò ex instrumēto adducto à Carolo Scribanio è societate Iesu, i confecto anno 1124. in fauorem S. Northberti, suique ordinis Præmonstratensis. ibi. *Eique* (Northberto scilicet) *ac suis fratribus regulam B. Augustini seruantibus, suamque institutionem exequentibus.* Tertiò ex Clem. III. electo anno 1187. in cap. *super quodam*, lib. 3. Decretalium, tit. 35. de statu Monachorum, & Canonicorum Regularium; vbi loquens de quodam Canonico in monasterio Canonicorum sepulto, sic inquit. *Et fuit inter alios fratres traditus sepulturæ.* Quartò Ex Innocentio IIII. Cap. *Quod Dei timorem*, eodem titulo 35. vbi de Canonicis lo-

h tomo. 1. bullarij pag. 16.

Secundò.

i In lib. Origi. num Antuerpiensium cap. 11. pag. 91.

Tertiò.

Quartò.

cis loquens, sic habet. *Coram fratribus S. victiris Bononiensis.* Et rursus, Cap. *venerabili*, de verborum significatione, idem Innocentius scribens ad Abbatem & monachos Alcobaziæ, sic ait. *Quòd cùm fratres S.* ✠ &c. *quodam de Canonicis suis sinè suo cōsensu ibi facto Priore.* loquebatur autem de Canonicis monasterij Conimbricēsis sanctę Crucis. Quintò Ex bulla. 5. Bonifacij VIII. apud Cherubinum [a] data Vrbeueteri 5. Cal. Iunij, anno 1297. pro ordine S. Antonij de Vienna. ibi. *Quodque in eodem monasterio S. Antonij, & hospitali, ac mēbris eiusdem, B. Augustini regula seruaretur, & secundùm eam dicti Abbas, & Canonici, seu fratres perpetuò viuere tenerentur.* & quater rursus repetit illa verba, Canonici seu fratres.

Quintò,
a tomo. 1. Bullarij pag. 141.

354 Ex his reijcies Magistrū Marquez [b] Augustinum Ticinensem [c] Basilium Serenium [d] Ioannem Trullum [e] qui censent nomen, *Frater*, absolutè dictum nūquam propriè conuenisse Canonico Regulari. *Hac fateor* (vt verbis vtar S. Petri Damiani [f]) *nunquam potuit mihi placere sententia. Non enim à quo dicitur, sed quid dicatur, attendo.* Fratris nomen propriè indicat vnum ex illis, qui speciali quodam titulo, fraternitatis vinculo vniuntur. Hoc autem omnibus religiosis propriè conuenit. vnde D. Thomas [g] ait. *omnes Christianos fratres vocat. Nondum Enim tunc temporis religiones institutæ*, Non dixit, *Monachi*, sed, *Religiones*, quales, etiam sunt familiæ religiosæ Canonicorum, & Clericorum.

Reijciuntur Contrarium sentientes.
b cap 5. §. 8. pag. 72.
c 4. par. propugnaculi cap 12. & 13.
d pag. 450. §. poterat.
e lib. 1. ordinis Can. cap. 11. pag. 48. & cap. 29. n. 10. pag. 217.
f Epist. 4. de Omnipotentia ad Desideriū cap. 1. fol. 483. in Appendice Bibliothecæ veterū patrum.
g 22. q. 187. art. 3. ad Secundū.

355 Adhuc tamen Verum est, quòd aliquibus retro sæculis (vt ergo suspicor, à temporibus Innocētij III. sub quo ex quatuor ordinibus Mendicantiū, duo sunt in meliùs restituti, & alij duo de nouo instituti, seu incæpti, vel potiùs aliquantò ante Innocentium III. quando multiplicari cæperunt religiones Monasticæ, & Mendicantes, quarum nouam inuentionem Concilium Lateranense prohibuit) nomen, *Frater*, ex communi acceptione plebis, & populi, & per antonomasiam, significat Religiosos Monachos, non Canonicos, vel Clericos Regulares. Vnde sicut nomen Apostoli absolutè dictum, propter hanc populi antonomasticam acceptionem, intelligitur de Paulo, nisi ex contextu, aut circumstantijs probetur oppositum; quia, vt notauit Helias Ragnier in Cap. *Etsi pignorationes* De iniurijs, & damno dato; quod est Gregorij X. in Concilio Lugdunensi, *vulgaris locutio est attendenda, seu consideranda; & debet præferri proprio significato, maximè quando verbum profertur ab habente imperium. Et dicitur vulgaris locutio illud, quòd dicitur à plebe, & populo*: ita similiter, quando de aliquo religioso profertur absolutè hoc nomē, *Frater*, explicari debet de Monacho, non de Canonico, vel Clerico Regulari propter prædictam populi antonomasticam acceptionem, nisi ex contextu, aut circumstantijs conuincatur oppositum.

Quando nomen Frater incæpit significare religiosos Monachos non Canonicos ex communi acceptione plebis.

Hinc ortum est, quod notauit ex Augustino Ticinēsi Ioannes Trullus [h], quod cùm Canonici Scopetini à F. Stephano (quem Cardinalis Gabriel Paleottus [i] inter Beatos Bononienses commemorat in hæc verba. *Anno 1444. B. Stephanus instaurator Religionis Canonicorum S. Saluatoris.*) ordinis Eremitarū instituti circa annum 1407. (eo enim anno Gregorius, XII. Bulla 2. apud Cherubinum [k] data Lucæ, Nonis Aprilis, Pontificatus anno 2. atq; adeò veriùs anno 1408. vt alij authores adnotarunt, Canonicis postea dictis Scopetinis tradidit conuentum S. Saluatoris Syluæ lacus, Senensis diæcesis. ibi. *Nos motu proprio, non ad dilectorum filiorum fratrū dictæ Domus, quæ hactenùs ordinis Fratrum Eremitarū dicti S. Augustini extitit*, &c.) retinuisset scapulare album, voluissentq; inuicem vocari fratres secundùm priores consuetudines ordinis Eremitarum; cùm in dubium verteretur, an essent veri Canonici, propter nomen, & habitum superindutum, denuo impetrarunt ex priuilegio Iulij II. Pontificis Meximi esse seu declarari esse Canonici Regulares. 356

h Vbi supra.
i in lib. Administrationis Ecclesię Bononiēsis fol. 595.
Canonici Scōpetini instituti à F. Stephano Eremita Augustiniano circa annū 1407.
k to. 1. bul. pag 142.

Suppono Secundò, quòd quāuis fortè antiquitùs, etiam Canonici Regulares alicubi appellentur, *Fratres S. Augustini*, non secùs atq; Eremitæ, qui passim vocitantur, *Fratres S. Augustini, Fratres Augustiniani, Fratres Augustinenses*; vt in decreto, Leonis Episcopi Ratisponensis apud Marquez [l] dato Ratisponæ 7. Idus Februarij, anno 1263. ibi. *Adiudicauimus fratrum S. Augustini authentica litteris partis contrariæ praualere, ipsis fratribus S. Guillelmi nostra diæcesis dādo consilium, & fauorem, vt se submitterent vnioni*; & in donatione Simonis Episcopi Parisiensis, quæ extat in archiuo nostro Parisiēsi, & affertur à Marquez [m], & data est apud Tiliacum, anno 1293. die Martis post Natiuitatem Domini, & in ea donatur nobis conuentus, qui fuerat Fratrum Saccatorum de Pœnitentia Iesu Christi. ibi. *Eosdem Augustinianos fratres*; & rursus, *prædictis Augustinensi-* 357

Suppositio secunda.
A tēpore quo per Antonomasiā Monachi appellati sūt fratres nomine fratrum S August. peculiariter intelligūtur Eremitę nō Canonici nisi aliter constet ex circunstantijs.
l cap. 13. §. 15. pag. 240.
m cap 16. §. 3. pag. 303.

nensibus fratribus: Quamuis, inquam, fortè alicubi Canonici olim fuerint appellati, *Fratres S. Augustini*; tamen ab eo tempore, quo Monachi per Antonomasiam, seu communem acceptionem specialiter appellati sunt Fratres, secùs verò Canonici, & Clerici; ex tunc etiam nomine Fratrum S. Augustini peculiariter intelliguntur Monachi, non Canonici, aut Clerici. Vnde quando absolutè ponitur, *Fratres S. Augustini*, debet de Eremitis, non de Canonicis intelligi; secùs verò, quando ex contextu, vel adiunctis Circūstantijs constet sermonem esse de Canonicis, siuè de alijs religiosis. Hac ratione Bonifacius IX. Bulla 5. apud Cherubinū a quæ est de Canonizatione S. Brigittę, data Romæ, Nonis Octobris anno 1391. §. 34. sic ait. *Vnum venerabilē monasterium canonicè construi fecit pro 60. monialibus sub clausura viuentibus, & 25. fratribus ordinis S. Augustini* (sed de quibus fratribus loqueretur, expressit per sequentem adiectionem) *S. Saluatoris nuncupati; qui tam Moniales, quàm Fratres, certas constitutiones per ipsam beatam viduam editas, & postea per sedē Apostolicam approbatas obseruare tenentur*, &c.

a to.1. Bullarij pag.135.

358 Probatur.

Itaq; quando absolutè ponitur, à prædicto tempore vsq; ad nostra, *Fratres S. Augustini*, intelliguntur Eremitæ S. Augustini. Ita loquitur Frācisсus Petrarcha in suo testamento confecto Patauij anno 1370. pridie Nonas Aprilis. ibi. *Sin Papiæ* (scilicet, moriar, mando sepeliri corpus meum) *In Ecclesia S. Augustini, vbi fratribus visum fuerit*. vbi expresè condistinguit fratres à Canonicis; ita etiam Guillelmus Episcopus Papiensis in sententia, quam Papiæ, die Veneris 16. Augusti an. 1392. sub Pontificatu Bonifacij IX. tulit inter Canonicos, & Eremitas Papienses. In ea enim semper sic ait: apud Pennotum b *dictos Priorem, & Fratres, & conuentum S. Augustini*, &c. *dictis D. Abbati, Canonicis. & cōuentui Monasterij S. Petri*, &c. ita etiam Nuncij, quos Petrus de Fox, Cardinalis Legatus misit ad Alphonsum Regē Aragoniæ (vt habet Bzouius c in schedula Regi tradita die Dominica 21. Aprilis anno 1425. vbi sic habebant. *Qui die Sabbati, quæ computabatur 13. dies huius mensis Aprilis, & in claustro Ecclesiæ, seu conuentus Fratrum Augustinensium præfatæ Ciuitatis Valentiæ eidē vestræ Regiæ maiestati post recessum à sua missa litteras præfati Domini legati præsentarunt, &c. Et Martinus V. in Bulla* translationis S. Monicæ apud Bzouium d sic

b lib.1 cap.62 pag.215.

c to.15. nu.7. pag.672.

d to.15. nu.84 pag.759. anno 1430.

ait. *Nuper siquidem Vener. Fratre nostro Petro Episcopo Electense, Apostolicæ Cameræ Sacrista, & Confessore nostro, pro parte dilectorum filiorum Augustini de Roma Prioris Generalis, & vniuersorum Fratrum ordinis S. Augustini, cuius ipse Episcopus, etiā professor existit*, &c. *Guillelmus quoq. Pepin, Dominicanus* e sic ait. *Hodie Fratres Augustinenses, & Carmelitæ eodem priuilegio gaudent*. Et tandem Hieronymus Puiades, f sic habet. *Nidigue de S. Maurici, natural de Castellò de Empurias, fraire del orden de S. Augusti*. Nunc Maioricæ obijsse refert P.Fr. Bernardus Nauarro Coronę Aragonię Prouincialis in vita S. Nicolai de Toldntino.

e in quadragesimali super Euāg. impressõ Parisijs an. 1521. in serm fer 2. post Dō. 3. quadragesimæ fol. 166.

f in chrō. Catalonię lib. 4. ca.83. fol.219 pag.2.

359 Suppositio tertia.

Quādo in iure fit mentio ord. S. August. sinè alia additione, & circūstantia, est sermo de ordine Eremitarū.

Suppono Tertiò. cum M. Marquez g quòd quamuis tā ordo Canonicus, quàm Eremiticus sit verè, & propriè ordo S. Augustini; tamen quando in iure fit mentio ordinis S. Augustini, sinè alterius verbi additione, aut alia circunstantia, sermo est de ordine Eremitarum S. Augustini. Probauit M. Marquez rem hāc plurimis exemplis, addamus & nos nonnulla alia ex Concilijs, Bullis Pontificum, & probatis authoribus. Et primo ex S. Antonino h, qui ex Vincentio Beluacensi, qui circa annū 1244. scripsit, hæc verba desumpsit agens de obitu S. Stephani, fundatoris ordinis Grandimontensis. *Monachi S. Augustini locum prędictum Mureti, in quo Deo seruiebant* (nempe Grandimōtenses) *ceperunt calumniare, prætendentes ad ius suum pertinere*. Eadem refert Arthmanus Schedelius i quæ Vincentij, & Antonini verba dū explicat, & vrget R.P. M.F. Antonius Iepes k contendens predictū Stephanum non fuisse Augustinianum (in quo planè illi subscribo contra Hieronymum Romanum l sic ait. *Vnos religiosos de S. Augustin, que viuian alli zerca dixeron que aquel Monte Mureto era suio*, &c. *Y en acabando boluierō de aquel lugar*, &c. & m *Poner pleito los religiosos de S. Augustin, diziendo que a quel puesto de Mureto era suio, y hecharlos de aquel lugar, y lleuar nuestros monges à S. Esteuan à Grandimonte, no arguie que sean de la orden de S. Augustin, sino antes que siguen lo contrario*. Eodem modo loquitur Siluester Maurolicus, Abbas ordinis Cisterciensis n ibi. *I Frati Agostiniani incominciorno à pretendere questo luogo di Mureto*, &c. & P. Franciscus Suarez o eodem modo admittit conuentum litigantem super loco Mureti fuisse Fratrum Augustinianorum.

g cap.17. §. 3. pag. 105.

Probatur primò.

h 3. p. tit. 15. cap.31.

i in chronico ætatū mundi fol. 192. pag. 2.

k to.6. Histor. Benedictinæ cent. 6. anno 1079. cap. 4. fol.317.

l 2. p. defēsorij cap. 14. & cent. 7. anno 1088. & lib.6. rerū publicarum mundi cap. 12.

m fol.328.

n in mari Oceano religionū pag. 186.

o to.4. de religione lib. 2. cap. 5. num. 3. & 4.

360 Probatur secundò.

Secundò, ex donatione in superioribus adducta D. Mariæ Reginæ Castellæ,

vxoris Regis Sancij, dicti el Brauo, facta D. Gundisaluo Ruyz de Toleto, quam refert in historia MS. Toletana D. Thomas de Tamaio, & Vargas, Regius Chronographus. ibi. *Sepan quantos esta carta vieren, como io D. Maria, Reina de Castilla, &c. à Vos D. Gonzalo Ruiz de Toledo, Notario maior de Castilla, y aio de la Infanta D. Beatriz mi hija, dono las casas, que io he en Toledo en la colazion de S. Martin; las quales casas fueron de D. Fadrique, para que fagades en ellas monasterio de la orden de Sancto Augustin*, &c. *dada en Valladolid a 30. dias de Deziembre, era de* 1349. (id est, anno Christi 1311.) in his domibus extat ab eo tempore Regius noster conuentus Toletanus S. Augustini. Adde. Extat etiam in conuentu nostro Cordubensi priuilegium Fernãdi IV. Regis Castellæ, datum 15. Maij, era 1348. id est, anno 1310. in quo sic Rex ait. *Por fazer bien, e merced al Conuento de los frailes de S. Augustin de Cordoua*. & aliud Regis Ildefonsi XI. datum Cordubæ die 16. Februarij, era 1367. id est, anno 1329. in quo sic dicitur. *Por grand voluntad, que auemos de leuar adelante lo dela orden de los fraires de S. Augustin, por deuozion, que en ella auemos*. & infra. *E puedan fazer monasterio de la dicha su orden de S. Augustin*. Et aliud eiusdem Regis Ildefõsi datũ Hispali die 16. Septẽb. era 1371. Idest an. 1333 vbi sic habetur. *Et agora los fraires de la dicha orden de S. Augustin*. Et aliud antiquiùs Regis Fernãdi IV. concessum ordini S. Augustini, & quinq; illius conuentibus, nempe Burgensi, Toletano, Hispalensi, Cordubensi, & Pacẽsi, quæ in terris eius pertinebant ad Prouinciam Hispaniæ. Datum est autem Burgis die 8. Septembris, era 1345. id est, anno 1307. ibi. *Vimos vn traslado de vn priuilegio del Papa Vrbano IV. sellado con el sello de D. Sancho, Arzobispo que fue de Toledo, que nos mostraron los frailes de la orden de S. Augustin*. Et infra. *E sobre todo esto confirma per autoridad Apostolica, e enfortaleze por el dicho priuilegio todos las libertades, franquezas, que a la dicha orden fueron otorgadas de los sus antecessores obispos de Roma*, &c. & infra. *E nos el sobredicho Rey D. Fernando, porque auemos muy grande deuozion de seruir à S. Augustin, que como quier que los Padres sanctos Apostolicos de la Iglesia de Roma, y los muy nobles Reies, onde nos venimos, honoraron, & seruieron a S. Augustin, & defendieron, & dieron muchas franquezas à los de la su orden, porque aquellos, que le ouiessen de seruir, mas honradamente fiziessen seruizio à Dios, & à S. Augustin. Nos queriẽdo acresentar en los sus buenos fechos à seruizio de Dios, y de S. Maria, y à honra de la orden de S. Augustin, y por el alma del muy noble Rey D. Sancho nuestro Padre, que Dios perdone, y de los nuestros parientes, y porque ellos sean tenudos espezialmente de rogar à Dios, y à S. Augustin por nos*, &c. In quibus omnibus manifestè ostenditur, quid eo tempore nomine ordinis S. Augustini intelligeretur; constatq; beneficia à Regibus conferri ordini S. Augustini tãquam veris eius filijs, vt eo titulo paternam voluntatem sibi deuincirent. Supponunt, etiã nomine ordinis S. Augustini nostrũ intelligi, in confirmatione eiusdem priuilegij Fernandi IV. Rex Alfonsus XI. anno 1340. Henricus II. anno 1374. Ioãnes I. anno 1379. & Fernandus V. & Elisabetha Reges Catholici an. 1497. & alij Reges eorum successores. Adde. Cùm dicitur à Rege, quod alij reges, *onde nos venimos*, plura priuilegia ob honorẽ S. Augustini eius ordini concesserunt; manifestè indicatur, iuxtà communem priuilegiorum stilum, non solùm auum, sed & abauum Regis, ad minùs, priuilegia concessisse. Abauus autem Fernandi IV. fuit Fernandus III. qui incæpit regnare anno 1217.

Tertiò, ex relatione Caroli IV. Imperatoris, quam adducit Bzouius a in qua Carolus sic habet. *Ego autem manebam illo tempore in monasterio S. Augustini, vbi corpus suum iacet in Papia. De quo monasterio expulerat Ludouicus de Bauaria Abbatem, & Canonicos Regulares illius monasterij. Quos ego reuocans, in prædictum monasterium introduxi. Quòd monasterium post obitũ illorum fratrum Papa Ioannes Augustinianis, quorum ordo hodierna die possidet, contulit, dominante patre meo* (scilicet Ioanne Rege Bohemiæ) *quibus pater meus possessionem tradidit*. 361 Probatur tertiò.

a to. 15. anno 1378. num. 44. pag. 19.

Quartò. Ex sessione 20. Concilij Constantiensis b habita anno 1416. die Martis 4. Februarij, in qua inter alios subscribunt; *Guillelmus de Forliuio Rector Cõuentus fratrum Eremitarum S. Augustini de Forliuijs, Procurator Domini Georgij de Ordelasse Domini Forliuij. Ioannes de Boues, procurator Regis Franciæ, & procurator monastery S. Augustini. Ioannes de Pratis Monasterij ordinis Augustini, Madouiensis diœcesis*; quos nemo, quem viderim, negauit fuisse ordinis Eremitarum. Canonici enim Regulares, vel ordinem non expresserunt, vel in hunc modum. *Petrus præpositus Canonicorum Regularium monasterij in Legingẽ, pro monasterio suo*, 362 Quartò.

b to. 2. Cõcilio in impressio. Coloniæ an. 1551. p. 1181.

& Ioanne Burgrauio Nurbergensi.

363 Quintò. Quintò, ex Bulla 1. Martini V. apud Cherubinum [a] data Romæ 17. Cal. Aprilis an. 1424. in qua confirmans quasdam ordinationes religionis Seruorum B. Mariæ, sic ait. *Demum, quemadmodum in constitutionibus ordinis S. Augustini continetur, item volumus, & ordinamus*, &c. *ad culpam nullatenùs obligentur, sed solùm ad pœnam.* Hæc autē est dispositio expressa nostrarum constitutionum.

[a] tom. 3. Bullarij in appendice.

364 Sextò. Sextò, ex Cōcilio Florentino, [b] in quo, pridie Nonas Iulij anno 1439. inter alias extat hæc subscriptio. *Ego Girardus frater Generalis Augustinensium me subscripsi.* Hic erat M. Fr. Gerardus de Arimino, tunc noster Generalis.

[b] to. 3. Cōcil. impressionis Colonicæ an. 1551. pag. 438

365 Septimò. Septimò, ex testimonio Pij II. quod refert Ambrosius Coriolanus [c]. Cùm enim Pius II. ad Arahumetē Tuccarum principem de singulis sanctorū patrum institutis loqueretur, ac de singularibus Augustinianę religionis laudibus, soli nostro ordini titulū Augustinianum apposuit, sic inquiens. *Scripturi ad te aliqua pro tua salute, & gloria*, &c. Et infra. *Et in ordine D. Augustini Nicolaus Tolentinas paulò ante inter cælestia relatus est sanctorum agmina.*

[c] in principio veritatis 3. in Apologia ad Sixtum IV.

366 Octauò. Octauò, ex bulla 3. Alexandri VI. apud Cherubinum [d] data Romæ, apud S. Petrum anno 1496. 7. idus Ianuarij, pro Congregatione Fratrum Apostolorum pauperis vitæ. ibi. *Statuimus, & ordinamus, quòd tota ipsa Congregatio, ac vniuersi illius fratres, tam præsentes, quàm futuri (illis tamen in suo primo habitu, & sub obedientia suorum superiorum, & inxtà eorum instituta permanentibus) ordini S. Augustini, & illius regulæ subsint; & tam quoad professionem, quàm cætera ipsius religionis vota substantialia emittēda, pariformiter veluti ipsius ordinis S. Augustini religiosi, sint astricti (ita tamen quòd præsentes adhoc inuiti arctari non possint) ac congrēgationem ipsam, & illius fratres huiusmodi præfatæ religioni S. Augustini harū serie aggregamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus ordinis S. Augustini*, &c.

[d] to. 1. bullar. pag. 393.

367 Nonò. Nonò, ex titulo orationis Aegydij Viterbiensis, tunc Generalis Augustiniani, postea Cardinalis, & Hispaniarum legati habita in ęde Lateranēsis 8. Nonas Maij, anno 1512. in principio Conciiij Lateranensis sub Iulio II. quæ [e] hunc titulū præfert. *Oratio prima Synodi Lateranensis, habita per Aegidium Viterbiensem Augustiniani ordinis Generalem.* Huius sic meminit Petrus Martyr de Angleria, Prior Ecclesiæ Granatensis lib. 25. epistola 486. data 4. Cal. Iunij, anno 1512. *Quarta Nonarum Maij Lateranensi Cōcilio edicto per Iuliū Summum Pontificem initium dedit. Ea prima sessione pulpitariam habuit orationē F. Aegidius, Augustinę institutionis Generalis, vir eloquens & eruditus.*

[e] to. 3. Concil. impressionis 1551 pa. anni Colonię 1524

368 Decimò. Decimò, ex bulla 38. Leonis X. apud Emanuelē Rodriquez [f] quæ est in fauorem Cōgregationis S. Benedicti Vallisoletani, data Romę, die 22. Maij, an. 1515. Pontificatus III. in qua vnū è tribus executoribus designat. *Priorem S. Augustini ordinis eiusdem Sancti Vallisoleti, Palentinæ diœcesis.* & eodem modo loquitur bulla 39. data Romæ die 22. Martij, an. 1521. Pontificatus IX.

[f] in cōpendio priuilegiorū Regularium pa. 697. & 699

369 Vndecimò. Vndecimò, ex eodem Leone X. apud Petrum Bembum lib. 15. epistola 1. & 27. quarum prima est ad Ludouicum Pannoniæ Regem, data 16. Cal. Aprilis, anno 1517. ibi. *Itaq; nunc ad te mitto Nicolaū Scombergium, Germanum, qui est ex Societate Augustinianorum eum, qui sibi has literas reddidit, & prudentem sanè hominem, maximisque tractādis rebus exercitatum, & mihi summoperè & probatum, & gratum.* Secunda verò ad ipsum Nicolaum data 12. Cal. Quintilis, anno 5. Pontificatus, atq; adeò Christi 1517. sic intitulatur. *Nicolao Scombergio Augustiniano.* In eaq; ei præcipit, vt cum Carolo Rege ageret de matrimonio filiæ sororis suæ Magdalenæ de Medicis, cum Principe Bissiniani. An autem hic Nicolaus Scambergius postea transierit ad Prædicatorum ordinem; vel in illo habuerit cōsanguineum eiusdem nominis, & eodem tempore (difficile enim est creditu in omnibus editionibus Typographum bis errasse, & posuisse, Augustinianum pro dominicanum) non noui inclinor tamen, vt credam duplicem fuisse Nicolaum Scombergium; alium, Augustinianum; & aliū Dominicanum, Archiepiscopum, & Cardinalem. & sanè ita esse didici postea ex Seraphino Razzio Dominicano [g], qui asserit Cardinalē Scambergium religionē dominicanam fuisse ingressum anno 1497. in Conuentu S. Marci Florentiæ. Reperio apud nostrum Onuphrium [h] Paulum III. in secunda creatione septem Cardinalium, Romæ 12. Cal. Iulij anno 1535. creasse M. F. Nicolaum Ascombergh (quē Ciaconius [i] appellat à Scamberg; & Leāder Alber-

[g] De viris Illustribus ordinis Prædicatorum.

[h] lib. de Pontif. & Card. pag. 376.

[i] in lib. de vitis Pōtif. & Card. pag. 1115.

Albertus [a] Nicolaũ de Saxonia) Misnensem, sueuum Germanum, ordinis Prædicatorum Theologum, Archiepiscopũ, Capuanum, in Cardinalē presbyterum S. Sixti; qui Romæ 5. idus Septembris, iuxtà Ciaconium [b] anno 1535. iuxtà Onuphrium vero [c] anno 1537. diem egit extremum. Erat autem Archiepiscopus Capuanus ab anno 1524. Eius enim sic meminit Petrus martir de Angleria epistola 798. quę est ad Marchiones data 4. Nonas Maij, anno 1524. *Fr. Nicolaus Capuanus Archiepiscopus, S. Dominici cucullatus ab vrbe venit nomine Pontificis ad Cæsarem de pace locuturus.*

a in descript. Italiæ fol.148. pag.2.
b pag.1134.
c pag 384.

370 Duodecimò.
12. Ex bulla 30. Clementis VII. apud Cherubinum [d] data Bononiæ, pridie Cal. Februarij anno 1532. pro Iesuatis S. Hieronymi. ibi. *Sanè pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd postquam Fel. Rec. Iulius Papa II. prædecessor noster, ex certis tũc expressis causis; fratres tam tunc existentes congregationis S. Hieronymi Iesuatorũ nuncupatorum, quàm illam pro tempore ingredientes, professionem per religiosos ordinis S. Augustini emitti solitã, expresse emittere, & in eorũ habitu & statu, in quibus tunc existebant, remanere, ac sub eorum regularibus institutis viuere tenerentur, statuerat & ordinauerat; Vos professionem per religiosos S. Augustini huiusmodi emitti solitam expressè emittere consueuistis. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, vt vobis propterea omnibus, & singulis priuilegijs & indulgentijs, prærogatiuis, exemptionibus, immunitatibus, gratijs, & indultis ordinis Fratrum Eremitarum eiusdem sancti concessis vti potiri, & gaudere possitis, & debeatis.* &c. Et Pius V. bulla 24. apud Emanuelem Rodriquez [e] data Romæ 19. Nouembris anno 1567. sic habet. *Cuius fratres illam pro tempore ingredientes, professionem per religiosos ordinis S. Augustini emitti solitam expressè emittere, & in communi viuere soliti sunt.*

d tomo 1. Bullar pag.604.
e in compẽd. priuileg. Regul. pag. 939.

371 Decimotertiò
13. Ex bulla 7. Pauli III. damnantis Hẽricum VIII. Regẽ Anglię, apud Cherubinum [f] in qua præcipit omnibus ecclesiasticis, vt è regno discedant. ibi. *Omnium, & singularum Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium, cæterarumque inferiorum ecclesiarum, & monasteriorum, domorum, & locorum Religiosorum, & piorum quorumcunque, etiã S. August. S. Benedicti, Cluniacen. Cistercie. Pramonstraten. ac Prædicatorũ, Minorũ, Carmelitarum, aliorum quorumcunq; ordinum, & Militiarum, etiam Hierosolymitani, Prælatis, Abbati⁹, Prioribus, præceptoribus, præpositis, Ministris, Custodibus, Guardianis, Cõuentibus, Monachis, & Canonicis &c.* vbi nomine ordinis S. Augustini non potest non intelligi ordo Eremitarum, aliàs postea numeraretur cum alijs tribus odinibus Mendicantibus.

f tomo 1. Bullarij pag.619. §.3.

Vltimò, Ex vsu authorum, ex quibus tres, vel quatuor tantũ referemus. Ij sint, Ioannes Buschius Can. Reg. [g] dum enumerat duodecim ordines sub Augustini regula militantes. ibi. *Canonicos videlicet Regulares, Præmonstratenses, Augustinienses, Ioannitas* &c. Ioannes Brunellus [h] qui ait. *Et à Ioanne XX.* (debet dicere XXII.) *in Extrau. incipiente, Vas electionis, prorogatum est istud ad Carmelitas, & Augustinenses.* Aubertus Mireus [i] loquens de Belgio, sic ait. *Præter Societatis Iesu patres, habent insuper Patres Augustiniani, & Dominicani insignes scholas, in quibus iuuentus & literis, & pietate informatur.* [l] agens de Georgianis, sic habet. *Habent ijdem suos hodie episcopos, ac monachos, vt ex relationibus Augustinianorum à Persia missis didici.* Platina in Eugenio IV. [m] sic inquit. *Interea verò Eugenius, ne rem belli cam solùm curare videretur, Nicolaum Tolentinatem Ordinis S. Augustini, miraculis clarum in sanctos referẽs, à S. Petro cum omni clero supplicando ad S. Augustinum profectus, solemnia ipse celebrat, astante populo Romano, Cardinaliumque omnium cætu.* Ludouicus de Paramo in rebus fidei Censor, [n] qui ait. *Michael Salon, ex Augustiniana familia.* Et rursus [o] sermonem instituens de Cardinali Quiroga, Archiepiscopo Toletano, & Inquisitore generali, sic ait. *Ac primum Inquisitionis concilium apud S. Philippum Augustinianæ familiæ cænobium celebrauit Matriti anno 1594.* Et rursus [p] *Obijt Matriti, 12. Cal. Decembris, anno 1594. & in oppido de Madrigal, in cænobio Augustinianæ familiæ, quod ipse suis sumptibus, & impensis extruxit, ac redditibus dotauit amplissimis, feliciter conquieuit.* 372

372 Vltimò.
g in Chronic. Vuindeksmẽsi lib 1. cap. 13. pag.56.
h tom.13. tractatuum Iuris par. 2 fol.238. in tract. de dignit. & potest. Legati cõcl. 2.
i in politica Eccles. lib. 1. cap. 31. pag. 127.
l lib. 2. cap.10. pag 235.
m pag 279.
n de orig. sanctæ Inquisit. lib 3. quest. 2. operi 4. pag. 416.
o lib 2. tit. 2. c. 5. pag 101.
p ibidem pag. 162.

Neque contra hanc suppositionem est quòd in conciliabulo Basileensi [q] inter alios custodes cõclauis assignatur 3. Cal. Nouembris anno 1439. sessione 38. *Franciscus Abundantiæ ordinis S. Augustini*, & tamen erat Canonicus Regularis. Hoc, inquam, non obstat: quia non habetur simpliciter & absolutè; sed addito verbo, quod restringit ordinem S. Augustini ad Canonicum. sic. n. habetur. *Ioannes, S. Michaelis de Clussa, ordinis S. Benedicti, Taurinensis diœcesis; Franciscus, Abundantiæ, ordinis S. Augustini, Gebennensis diœcesis, monasteriorum* 373

373 Præstantia.
q tomo 3. Concil. impressionis Coloniæ an 1551. pag. 117. Eluntur.

rũ Abbates. At in ordine Eremitico tunc tẽporis prælati nõ vocabantur Abbates. sic etiã Helias Regnier super Clemẽtinas in editione Parisiensi anni 1511. in Clementina, *vt professores*, de Regularibus, & transeuntibus ad religionẽ, editam in Cõcilio Viennẽsi, sic ait. *Est aliquis religiosus de ordine Mendicantium, qui tractu temporis de licentia Papæ transiuit ad ordinem non Mendicantium, videlicet ad ordinem S. Benedicti, vel S. Augustini.* Cùm enim dixit, *non Mendicantiũ*, determinauit, & limitauit ordinem S. Augustini, quasi diceret, *ad ordinem S. Augustini non Mendicantem*; talem autem esse, & dici optimè ordinẽ Canonicum non negamus. Tantùm enim asserimus à multis iam retro annis, *ordinẽ S. Augustini*, simpliciter & sinè vllo addito acceptũ antonomasticæ, siuè communiter significare religionem Eremitarum.

374 Sed ecce adest in oppositum Gabriel Pennotus, ex Illustrissimo Can. Reg. ordine [a] vbi frigidum esse ait, quod in hac parte docuit Marquez [b], & objicit. Primò, quod in Decreto, ac etiam in Decretalibus nulla prorsus de isto ordine mentio habeatur. Secundò, quòd in 6. Decretalium duabus tãtùm vicibus nominantur Eremitæ sub hoc titulo *Eremitarũ*, & non absolutè sub titulo *ordinis S. Augustini.* Tertiò, quia in Concilijs vsq; ad generale Concilium Lugdunense sub Gregorio X. celebratum, nullus reperitur locus, in quo de Eremitis Augustinẽsibus, vel vnũ verbum habeatur. Quartò, quia quòd attinet ad literas Pontificum, & stilum Cancellariæ Apostolicæ, in tantùm abest vt nomine ordinis S. Augustini absolutè prolati veniant Eremitæ, vt nõ nisi ab homine huius rei ignaro affirmari possit. vnde in libro, qui vocatur, Practica Cancellariæ Apostolicæ, in quo formularia traduntur, secundùm quæ scriptores Apostolici literas Apostolicas extendunt, ita legimus. *Et primo de non Mendicantibus, Monachi. ordo S. Basilij, & caput vocatur Archimandrita. Canonici vocatur ordo S. Augustini. Fratres, ordo S. Mariæ Cruciferorum*, &c, & infra. *Mendicantium ordines bi sunt, videlicet, ordo Prædicatorum. Ordo Fratrum Eremitarum S. Augustini; Priori Generali ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini.*

[a] in sua historia tripartita lib. 1. cap. 64. nu. 17. pag. 221
[b] cap. 2. pag. 6. fol. 1.
Contra suppositum objicit Pennotus primò.
Secundò.
Tertiò.
Quartò.

375 Sed hæc facili negotio dissoluuntur. Ad primum enim, & secundum respondetur, nos non asserere in decreto, aut in sextò Decretaliũ ordinem Eremitarum S. Augustini appellari ordinem S. Augustini simpliciter, & absolutè in nullo enim horum locorum agitur de ordine S. Augustini simpliciter, & absolutè dicto; atq; adeò in hoc pares sunt Canonici, & Eremitæ. Cæterum in præsenti cõtendimus in Decretalibus, in Cap. *Insinuante*, sub nomine Fratrum S. Augustini haberi mẽtionem de Eremitis; quia ab illis temporibus, licèt non semper ordo Eremiticus appelletur ordo S. Augustini simpliciter & absolutè; tamen, quando simpliciter, & absolutè ponitur ordo S. Augustini, sinè aliqua particula, aut circunstantia restringente, semper intelligitur generaliter loquendo, de ordine Eremitarum.

Solnitur primum, & secundum.

Ad tertium admittimus libenter nullum verbum haberi expressum in Concilijs de ordine Eremitarum Augustinensium vsq; ad generale concilium Lugdunense; addimus tamen, ex tunc in concilio Constantiensi, Florentino, Lateranẽsi sub Iulio II. & Leone X. & tandem in Tridentino, & in bullis, & epistolis Pontificum, tam adductis à nobis in præsenti, quam à M. Marquez [c] sub nomine ordinis D. Augustini, vel Augustinianorum, seu Augustinensium intelligi ordinem Eremitarum D. Augustini. 376

Solnitur tertium.
[c] cap. 7. §. 3. pag. 105.

Ad quartum respondeo dupliciter. Primò cum M. Marquez [d], quòd in libris taxarum Cameræ, & Cancellariæ Apostolicæ mirũ non est, quòd in titulo prouisionum Beneficiorum regularium ordinis Canonicorum, nudè apponatur, *ordinis S. Augustini*: quia eo ipso; quòd agitur de Beneficijs, quæ in ordine Eremitico non habentur, limitatur ordo S. Augustini, vt necessariò supponat pro ordine Canonico; nõ quidem ex vi communis acceptionis, & significationis; sed ratione materiæ, de qua agitur, quę conuenit ordini Canonico; non verò Eremitico. Secundò in practica Cancellariæ non dicitur absolute, & simpliciter ordinem S. Augustini supponere pro Canonico; sed inter ordines non Mẽdicantes, Canonicos vocari ordinem S. Augustini. Dictum enim fuerat, *Et primo de non Mendicantibus*, &c. Hoc autem verissimum est: quia inter non Mendicantes nullus alius est ordo S. Augustini nisi Canonicus qui etiam verè, & propriè est ordo S. Augustini, licèt in communi acceptione non intelligatur sub nomine ordinis S. Augustini simpliciter, & absolutè dicti. 377

Solnitur quartum primò.
[d] cap. 7. §. 2. pag. 103.
Secundò.

Suppo-

377 Suppono quartò, cum Augustino Ticinensi, Basilio Serenio, & Ioanne Trullo, Canonicis Regularibus, allegatis in primo supposito, nomen *Monachi* propriè, & absolutè acceptum non cõuenire Canonicis. Ita etiam docet, & probat efficaciter M. Marquez[a], ex pluribus capitibus iuris, & ex grauibus, & antiquis authoribus. Nos, Deo dante, idem conuincemus lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini, ex testimonijs ipsius Augustini, & antiquorum authorum. Pro nunc tamen placet etiàm aliqua addere. Et primo ex authore vitæ S. Fulgentij, ipsi coætaneo, circa annum 530. cõstat monachos diuersę professionis, & nominis esse à Clericis Religiosis, nempe Canonicis Regularibus. Ibi ca. 19. *Ne suscepta regendorum Sarcina Clericorum consolationem perderet Monachorum*. Et cap. 20. *Quibus vnico seruens charitatis affectu, similitudinem magni cuiusdam monasterij, monachis, & Clericis adunatis, sapienter effecit. Erat quippe eis communis mensa, commune cellariũ, communis oratio simul, & lectio*, (ecce, omnia hæc sunt regulæ Augustinianæ conformia; vt videas sub ea vixisse in Africa, & Sardinia tã Clericos, quàm Monachos.) *Nullus se super alterum violenter efferebat; neque proprijs fratribus ampliùs, aut peculiariùs consulebat; nisi quòd magis illi Mònachi, qui B. Fulgentium sequebantur, districtioris abstinentia regulam custodientes, nihil omninò propriũ possidebant, nec inter alios Clericos Clericorum more viuebant*. Ex rursus cap. 29. *Clericorũ verò, si qua defuerunt, monasteria reparans, probatos sibi multos ex fratribus Monachis ad ecclesiasticam militiam transtulit. Ibi quoq; charitati consulens, vt dum penè omnes Clericos ex illo monasterio ordinat, antiqua familiaritatis monente notitia, nulla lis aliquando inter Monachos, & Clericos ventilaretur*.

Suppositio quarta.

Nomen Monachi propriè nõ conuenit Canon.

a Cap. 5. §. 3. pag. 60.

Probatur 1.

378 Ex hoc testimonio colliges duo contra R. D. Pennotum, de quibus peculiariter agemus lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini. Primum est, ex Monachis in Africa passim eligi consueuisse, antiquis illis temporibus, in Clericos ecclesiarum Cathedralium, de quibus ibi præcipuè erat sermo. Secundum est, Monachos electos in ministros ecclesiarum, proprio monasterio (vt pote eremitico, & in solitudine constructo) deserto, ad vrbes, & ad monasteria, & ordinem Canonicorum Regularium, vt in plurimum transijsse, postquam Augustinus factus Episcopus Hipponensis ordinem Canonicorum Regularium reformauit. Et fundamentum huius est. Quoniam aliàs non diceretur, *vt antiqua familiaritatis monente notitia nulla lis aliquando inter Monachos, & Clericos ventilaretur*. Hæc enim manifestè supponunt monacos in militiam Clericalem à Fulgentio translatos, & monasterium, & monasticũ habitum, & vitam reliquisse.

Corollaria ex præadducto testimonio.

Primum. Ex Monachis in Africa eligebantur in Clericos Cathedralium.

Secundum. Ex Eremitis transibant ad ordinẽ Can. Regularium.

Secundò probatur idem suppositum. Quia si Canonici Regulares comprehẽderentur sub generali nominæ Monachi propriè, & absolutè accepti, ipsi etiam in materia odiosa venirent intelligendi sub nomine Monachi. Nulla enim esset ratio discriminis, si vtriq; propriè, & absolutè essent Monachi. Ideò enim Nouitij in materia odiosa non veniũt sub nomine Religiosorum: quia propriè, & absolutè non sunt Religiosi. At Canonici Regulares nõ veniunt in materia odiosa sub nomine Monachorum, vt ostendit Summa Armilla, [b] ex Clementina 1. de statu Monachorum, vbi textus, postquam excommunicationem protulit in Monachos, subiunxit, *aut Canonicos Regulares*. Quòd frustrà fuisset appositum, si sub nomine Monachorum venirent omnes Religiosi, etiã Clerici, & Canonici. Non ergo comprehenduntur Canonici sub nomine Monachi propriè, & absolutè accepti. 379

Probatur secundò.

b Verbo, Monachus, nu. 2. fol. 326. pa. 2.

Tertiò quia distingunt communiter authores. Glossa in Cap. *Religiosus* de Testamentis in 6. sic notat. *Religiosus, intelligam indistinctè, siuè sit Monachus, vel Regularis Canonicus*. Summa Armilla. [c] sic ait. *Canicus Regularis ad religionem Monachorum transire potest, & non è contra, nisi sint laici, secundùm Thomam*. [d] *intellige tamen, superioris petita licentia*. Martinus Perez de Aiala, ex ordine S. Iacobi de Spatha, Archiepiscopus Valentinus, & vir doctissimus [e], sic inquit. *D. Augustinus cœnobia quoque constituit Monachorum, & Clericorum*. 380

Probatur tertiò.

c Verbo Canonicatus, nu. 8 fol. 63.

d 2. 2. q. 189. art. 8. ad secundum.

e In lib. de Diuinis traditionibus titulo de Sancta Cõtinentia ar. 2. in fine fo. 290

Vltimò, quia id præcipuè verum habet in Hispania, vt docet [f] Ioannes Trullus Canonicus Regularis. Audiamus illum. *Canonicis*, ait, *regularibus Monachi, aut Fratris nomen propriè non conuenit*. Et explicans quomodò Canonici aliquando dicantur Monachi, sic subdit. *Potest quoque de Italis Canonicis alia ratio reddi. Quoniam ipsi in erigendis nouis congregationibus habitum Clericalem in Monachalem aliquantulùm transformarunt. Et iura Canonica, quæ Canonicos Regulares, Monachos appellauerunt, de Prigionarijs, alijsq; id genus Canonicis apertè loquuntur. At verò, quoniam Hispani Canonici Regulares habitum Clericalem, talarem, & honestũ* 381

Vltimò probatur.

f Lib. 1. ord. Canon. cap. 39 pag. 117.

cum

cum pileo Clericali, quo caput contegitur, cùmque toga linea semper retinuerunt, nunquam aut verbo, aut scripto Monachi appellantur, sed Canonici, aut alio honorifico titulo, quo & Clerici Saculares honoris causa nominantur.

382 Confirmatur. Sed & in huius veritatis confirmationem habemus insigne testimonium, & eiusdem temporis cum cap. *insinuante*, & eorundem Canonicorum Regularium in Hispania. Etenim Innocentius III. (vt & retulit Ioães Trullus a) in Cap. ex parte, de postulando, sic scribit ad Archiepiscopũ Cõpostellanũ. *Ex parte tua nobis fuit propositum, quòd quidam Canonici Regulares* (non dixit, quidam fratres S. Augustini.) *non solùm in Ecclesiasticis, verùm etiam in forensibus causis prasumunt aduocati officiũ exercere. Cumque obijcitur eis, quòd non debent esse Forensis, vel ecclesiastici negotij susceptores, vel executores, nisi fortè id monasterij exposcat vtilitas, Abbate nihilominùs imperante; ad suã proponunt insolentiam excusandam, quòd capitulum illud, per quod pradicta prohiberi videntur, de Monachis, nõ de Canonicis Regularibus loquitur manifestè. Vnde cõsultationi tuæ taliter respondemus; quòd idem iudicium de Canonicis Regularibus, quòd & de Monachis quantùm ad supradicta credimus obseruandum, licèt de Monachis in canone specialiter sit expresũ.* Quid clariùs ad probandum, etiàm ex ore ipsorum Canonicorum Regularium, Innocentij III. temporibus sub nomine Monachorum simpliciter, & absolutè dictorũ non comprehendi Canonicos Regulares, præsertim Hispanos.

a Vbi supra pag. 115.

383 Probatur quòd in capite insinuante sub nomine fratris S. August. intelligitur Eremita Augustinianus. His suppositis, arbitror in prædicto Cap. *Insinuante*, de quo erat controuersia, sub nomine. Cuiusdam de fratribus S. Augustini, intelligi Eremitam Ordinis S. Augustini. Et ratio huius est. Quoniam vel ibi est sermo de Canonico Regulari, vel de Præmonstratensi, vel de Eremita. De alijs enim certissimum est, non dici simpliciter, & sinè addito, *Fratres S. Augustini.* At sermo esse non potest de Canonico Regulari, neq; de Præmonstratensi. Ergo necessario debet esse de Eremita. Minor quoad primam partem probatur primò (Probatur minor quoad primam partem.) quia Canonici Regulares simpliciter, & absolutè loquendo, & secundùm communem acceptionem neq; appellantur Fratres, neq; Fratres S. Augustini. Hæc enim nomina, à temporibus Innocentij III. ad minùs, per Antonomasiam conueniũt Monachis, non Canonicis. Secundò. Quia Canonici simpliciter, & absolutè loquendo nõ dicuntur Monachi. Quæ omnia constant ex suppositionibus factis. At ille, in cuius manibus fœmina illa professionem solemnem emisit, simpliciter, & absolutè loquendo appellatur, *Frater S. Augustini*; & ab authoribus ferè coætaneis, & antiquis dicitur absolutè *Monachus*. Ergo ibi non est sermo de Canonico Regulari. Et ex his reijcies primam expositionem Pennoti supra relatam asserentis textum illum probabiliter exponi posse de Canonicis Regularibus. (Reijcitur prima Pennoti expositio relata num. 348.)

384 Quæsitum Resoluitur. Sed dices, vnde constat illum Fratrem S. Augustini fuisse Monachum? Respondeo. Præter alios authores, quos adduxit Marquez, b id tradunt sequentes. Bernardus de Botono, cuius est glossa in Decretales circa annum 1240. Hic in prædictũ cap. *Insinuante*, sic ait. *Et ita solennizauit votum continentia tradendo se ordini S. Augustini in manibus illius Monachi.* Hẽricus Boich (quẽ Trithemicus c testatur floruisse an. 1390.) in idem caput sic habet. *Non propter istud votum continentia dirimitur matrimonium sequens; sed propter hoc, quòd tradidit se ordini S. Augustini in manibus illius Monachi, & habitum religionis suscepit, & ibi per biennium morata fuit, vt notat Bernardus hic in glossa secunda.* Alexander de Neuo (qui, vt constat ex epistola dedicatoria ad Hienymum Ragazzonium, floruit circa annum 1485. supra idem caput, num. 6. sic inquit. *Religio S. Augustini reperitur tam in monasterijs Monialium, quàm in monasterijs Masculorum; quia reperiuntur Moniales ordinis S. Augustini, quemadmodum reperiuntur fratres illius ordinis. Ista enim mulier recepit habitum S. Augustini congruentem sexui ipsius mulieris in manu Monachi. Et ipse Monachus vel habuit mandatum ab Abbatissa; vel erat consuetudo quòd Moniales reciperentur ad professionem per monachos illius ordinis.*

b Cap. 2. in principio pa. 7.

c Lib. de scriptoribus Ecclesiasticis fol. 121.

385 Instantia. Neque contra est, quod Henricus Segusius, dictus communiter Ostiensis (quẽ Vrbanus IIII. in prima creatione 7. Cardinalium? teste Onuphrio, d ex Archiepiscopo Ebredunensi, Viterbij anno. 1261. creauit Episcopum Cardinalem Ostiensem, & obijt anno 1267. vel, vt e Ciacconius habet, 8. idus Nouẽb. anno 1281. in idẽ Cap. *Insinuante*, sic habeat. *Et hoc est verum, cùm certa religioni se deuouit, puta B. Augustini, vel B. Benedicti*, & infra. *Ita solennizauit votum Continentia tradendo se ordini S. Augustini in manibus illius Monachi, siuè Canonici, secundùm B.* Hoc, inquam, non obstat. Primò. (Eluitur.) Quia Bernardus de Botono, primus, & antiquior glossator Decretalium expresse

d de pontif. & Card pag. 154. & 157.

e Col. 718.

presſè dixit, *in manibus illius Monachi*, neq; addita diſiunctione illa, *vel Canonici*, rem in ſuſpenſo reliquit. Secundò quia ad minùs admittit Henricus illa verba, *de Fratribus S. Auguſtini*, verificari ſiuè de Monacho, ſiuè de Canonico; atq; adeò tempore illius caſus, nempe circa annum 1193. extitiſſe in Eccleſia religionem approbatam nō ſolùm Canonicorū Regularium S. Auguſtini; ſed etiam Monachorum S. Auguſtini: atq; adeò Eremitarum eiuſdem Sancti. Id quòd principaliter intendimus in hac difficultate.

386 Probatur quo ad ſecundam, & reijcitur ſecunda Pennoti reſponſio relata nu. 348. Minor verò quoad ſecundam partem probatur. Quia eadem eſt ratio de Præmonſtratenſibus, atq; de alijs Canonicis Regularibus. Præmonſtratenſes enim ſimpliciter, & abſolutè loquendo ſunt Canonici, non Monachi, non fratres, atque adeò neq; Fratres S. Auguſtini; Vnde, & Pennotus[a] inter ordines Canonicorum Regularium enumerat ordinem Præmonſtratenſium; & continuator Chronici Sigeberti ſub anno 1120. ſic ſcribit de B. Northberto. *Secundùm Canonica inſtitutionis normam ad tenorem regula B. Auguſtini militare capit.* Et quidem Præmonſtratenſes non eſſe Monachos, neque fratres, ſed Canonicos, data opera oſtendit M. F. Antonius Iepes,[b] idq; probat ex teſtimonio vitæ ipſius apud Surium tomo 3. die 6. Iunij, & ex bulla Honorij II. data anno 1194. (fortè error eſt Typographi, & dicere debet 1124.) ibi. *Honorius dilectis filijs Northbertofratri, & Canonicis Præmonſtratenſis Eccleſia*; & eodem modo loquuntur plures alij Summi Pontifices in bullis cōceſſis huic religioni.

a Lib. 2. cap. 70. numer. 1. pag. 525.

b Tom. 6. Hiſtoria Benedictinæ, Cent. 6. an. 1064. fol. 124.

387 Reſponſio Pennoti. Neque contra eſt id, quod obiecit Pennotus, nempe tunc temporis Præmonſtratenſes appellatos fuiſſe Fratres S. Auguſtini, vt colligitur ex hiſtoria monaſterij S. Vincentij. Contra hoc enim eſt primò (Impugnatur primò.) quòd M. Marquez[c] contendit in ea hiſtoria nomine Fratrum S. Auguſtini nō intelligi Canonicos Præmonſtratenſes, ſed Eremitas Auguſtinianos. Secundò. (Secundò.) Quia licèt ibi nomine Fratrum S. Auguſtini intelligantur Præmonſtratenſes, id non eſt contra nos. Quia id non fit: quia ea denominatio Fratrum S. Auguſtini ſimpliciter, & abſolutè conueniat Præmonſtratenſibus; ſed quoniam ex contextu antecedentium, & ſubſequentium colligitur authorem illius relationis Præmonſtratenſes appelaſſe Fratres S. Auguſtini; ſicut quiuis alius de Canonicis Regularibus loquens, poſſet illos appellare Fratres S. Auguſtini; quia re vera tales ſunt. Tamen, quando ſimpliciter, & abſolutè ponitur, *Fratres S. Auguſtini*, iuxtà cōmunem acceptionem, debet intelligi de Eremitis. Et ex his ruit ſecunda ſolutio Pennoti exiſtimantis veroſimiliùs intelligi textum capitis, *Inſinuante*, de Canonicis Præmonſtratenſibus.

c Cap. 18. §. 3. & 4. pag. 312.

Non poſſum ommittere, quod Pennotus ait tunc temporis in regno Portugalliæ ordinem Præmonſtratenſem valdè fuiſſe delatatum; idque, ait, *etiam Ioannes Marquez cap. 18. §. 3. fatetur*. Et tamen M. Marquez in toto illo cap. 18. neq; verbum habet in fauorem huius dilatationis; neque eſt, quòd ſciam, vel leue fundmentum ad huiuſmodi dilatationē adſtruendam; præcipuè, cùm conſtet Abbatem Gualterum, & ſocios, ordinis Præmonſtratenſis Canonicos, dimiſſo conuentu S. Vincentij in Flandriam aliquot annis ante caſum Cap. *Inſinuante*, repedaſſe. 388

Cōſtat ex dictis Fratrē illum S. Auguſtini, de quo fit mentio prædicto capite, non fuiſſe Canonicum Regularem, neq; Canonicum Præmonſtratenſem; atque adeò dicēdum eſt, fuiſſe Eremitam; quia nemo alius dici poſſet ſimpliciter, & abſolutè, *Frater S. Auguſtini.* 389

Et ſi inquiras, cuius congregationis erat, an Eremitarum S. Auguſtini, vel potiùs Eremitarum S. Guillelmi? quæ fuit tertia ſolutio Pennoti ſupra relata. Reſpondeo plura. Primum eſt. Nulla prorſus fides adhibenda Pennoto, dum refert Theobaldum in vita S. Guillelmi ſcripſiſſe, quòd S. Guillelmus Portugalliæ partes penetrauit, ibiq; ſui ordinis monaſteria extruxit; neq; enim quid ſimile ſomniauit Theobaldus, vt videre eſt in vita S. Guillelmi, quam non ſemel legi, & perlegi, vt viderem ſi fortè id, vel veſtigium illius poſſem inuenire. Secundum eſt. Falsò etiā Pennotus in confirmationem eiuſdem, quod Theobaldo tribuerat, allegat Magiſtrum Marquez[d] fatendum id in eodē regno ex antiquiſſima traditione haberi. Marquez enim, vt lector videre poteſt, totus eſt in aſſerendo nullum à D. Guillelmo monaſterium extructum in Luſitania. Quin & verba, ex quibus Pennotus aſſumere potuit occaſionem errandi hec ſūt. *Pero non hallo coſa, que lo prueue.* (nēpe, monaſteriū de Pēnafirma in Luſitania ædificatū fuiſſe à D. Guillelmo.) *ni author antiguo, que lo diga, ni deſto ay otro* 390 Quæſitum. Reſoluitur, & reijcitur tertia Pennoti reſponſio relata num. 348.

d Ex cap. 17. §. 2. pag. 313.

otro fundamento mas, que la tradizion comun (communem traditionem dixit, non antiquissimam, vt referebat Pennotus, cùm tamen benè nouerit non esse idem, traditionem esse communem, & esse antiquissimam. Sed congruebat potiùs intento quòd esset antiquissima, quàm quòd esset communis.) *que lo tiene assi*. Et quasi ostenderet vnde huius cōis traditionis error ortũ habere potuisset subiũxit, *la podria ser* (quasi dicat, fortasse ita accidit) *que quando S. Guillelmo hizo la romeria à Santi Iago, aportasse iunto à esse Monasterio, y estuuiesse algunos dias en el, apouechandose de la soledad de el sitio, y de el exemplo de sus religiosos.* videat lector quàm fideliter Marquez citetur à Pennoto. Tertium est. Verisimiliùs est fratrem illum fuisse Eremitam S. Augustini, quàm S. Guillelmi. Quoniam Guillelmitæ nō appellabantur simpliciter & absolutè Fratres S. Augustini, sed Fratres S. Guillelmi, vt cōstat ex bullis Pontificum, tam quæ de vnione anni 1243. quàm quæ de vnione generali anni 1256. agunt. Cæterum, neq; inficiabor admittere sermonem ibi esse de Guilleita, vt admittit Pennotus in tertia solutione. At ex hac eius doctrina habemus contra ipsum, Guillelmitas tunc tēporis obseruasse regulam S. Augustini, verèq; esse ordinem S. Augustini, licèt in cōgregatione separata; aliàs nulla esset ratio, quare Guillelmitæ appellarentur Fratres S. Augustini; & ex hoc rursus fit consequēs ordinem S. Augustini, vt verosimiliùs est, in congregatione Eremitarum S. Augustini, vel saltem in congregatione Guillelmitarum præcessisse ante annum 1200.

§. VIII. VTRVM EREMITAE Thuscia vniti fuerint ordini S. Augustini ipsam vnionem antecedenti.

Constat ex dictis ante tempus vnionis factæ ab Innocentio IV. anno 1243. vel 1244. præcessisse in Ecclesia ordinem Fratrum S. Augustini, Eremitarum S. Augustini, Fratrum Augustinianorum, Fratrum Augustinensium, quibus Eremitæ Tuusciæ potuerunt vniri; dubitamus modò, vtrum de facto ita acciderit, necne: an verò vnio tantùm fuerit ad efficiendum de nouo nouam congregationem, seu nouum ordinem Fratrum Eremitarum S. Augustini?

Status quæstionis.

392 In hac parte certissimum existimo, Eremitas Thusciæ fuisse ab Innocētio IV. vnitos ordini Eremitarum S. Augustini, præexistenti ante ipsam vnionem, vt vel sic ad Eremitas Thusciæ, magna ex parte nouiter ad regulam Augustinianam accedentes, dicere cum Paulo ad Philip. 3. potuerit Augustinus. *Verum tamen ad quod peruenimus, vt idem sapiamus, & in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote fratres, & obseruate eos, qui ita ambulant, sicùt habetis formam nostram.* Hoc ergo assertum probatur. Primò, quia, vt hucusque, puncto 2. difficult. 1. & 2. probauimus, ante Innocentium IV. fuerunt in ipsa Thuscia, & in alijs orbis patribus monasteria ordinis Eremitarum S. Augustini; quæ eius regulam, & instituta seruarent, sub titulo, & denominatione ordinis Eremitarum S. Augustini. Ergo quando Pontifex omnes Eremitas Thusciæ, exceptis Fratribus S. Guillelmi, regulam B. Augustini, & ordinem assumere præcipit non loquitur de ordine nouiter fundandō ab ipsis; sed de ordine iam instituto, qui in ipsa Thuscia præexistebat; imò & in alijs orbis partibus, in quibus ordo Eremitarum S. Augustini continuabatur, etiam vltra montes. Id quod suadetur ex priuilegio Innocentij IV. quod adducit Ludouicus de Angelis [a] & M. Empoli [b] quæ data est die 31. Maij, anno 1253. ibi. *Dilectis filijs Prioribus, & Fratribus Eremitis in vltramontanis partibus constitutis, tam præsentibus quàm futuris, regularem vitam professis*, &c. & infra. *vt ordo Canonicus, qui secundùm Deum, & B. Augustini regulam in domibus ipsis authoritate Apostolica institutus esse dignoscitur, perpetuis ibi temporibus inuiolabiliter obseruetur*, &c. *Obeunte verò Generali Priore vestro, vel suorum quolibet successorum, nullus vobis qualibet surreptionis astutia præponatur; nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum maior pars consilij sanioris secundùm Deum, & B. Augustini regulam prouiderint eligendum*, &c.

Eremitæ Thusciæ fuere ab Innocẽtio IV vniti ordini Eremitarũ S. Augustini ante vnionem præexistenti.

probatur primò.

a Lib. 4. de vita, & laudibus D. August. ca. 21, fol. 114. pag. 1.

b In Bullario August. pag. 181. const. 16.

393 Ex hoc priuilegio colliges. Primò Eremitas S. Augustini (in congregatione S. Ioannis Boni, vt existimo) duos saltem habuisse Generales distinctarum congregationum, vnum citra montes, & alium vltra montes; ad modum, quo Eremitæ discalceati ordinis Carmelitici duos habent modò generales, vnum in Italia, & alterum in Hispania. Vtraq; tamen congregatio, Citramontana, & Vltramontana fuit comprehensa in vnione sub nomine ordinis Eremitarum F. Ioannis Boni or-

Corollariū primum.

ni ordinis S. Augustini, sicut vtraq; congregatio Carmelitarum Discalceatorum comprehenditur sub communi nomine Carmelitarum Discalceatorum. Colliges secundò cõtinuationem ordinis Eremitarum non solùm esse petendam ex monasterijs Italiæ; sed etiam ex Vltramontanis, siuè Galliæ, siuè Hispaniæ, siuè Germaniæ, aut Angliæ. Quia in his omnibus, vel ferè in omnibus ante vnionem Alexandri IV. & Innocentij IV. (vt constat ex bulla citata, & ex alijs testimonijs, quibus ostendimus ordinẽ Eremitarum S. Augustini præextitisse in Ecclesia ante annum 1200.) præcesserunt cænobia, siuè etiam congregationes ordinis Eremitarum S. Augustini, quæ postea in vnione generali sub Alexandro IV. simul cum alijs congregationibus diuersorum titulorum, quæ ipsis vnitæ sunt, in vnam religionem vniformem ordinis Eremitarum S. Augustini conuenerunt.

Secundum.

394 Sed contra hoc secundum Corollarium Pennotus [a] sic obijcit. Quia siuè verum fuerit, siuè non, quod ante Concilium Lateranense fuerint in Hispania, siue in Anglia, aut alibi extra Italiam, & regnum Siciliæ, monasteria Eremitarum S. Augustini; hæc tamen nihil ad rem, & continuationem attinet; quia illa nõ fuerunt comprehensa in bulla vnionis generalis per Alexandrum IV. factæ; neq; ad ordinem Eremitarum, qui nunc est, vllo modo spectant. Hic enim ex solis congregationibus, siuè domibus intra Italiæ, ac Siciliç fines existentibus, excepta congregatione Guillelmitarum, fuit cõstitutus; Et vnde hoc probat vir doctissimus? Ex hoc vnico fundamento. Quia omnes congregationes, seu domus, ex quarum collectione, atq; vnione idem ordo fuit conflatus, intra Italiæ, atq; vtriusq; Siciliæ fines fuerunt constitutæ. Id autem ait constare ex primis verbis bullæ ipsius vnionis, quæ sunt hæc. *Alexander episcopus seruus seruorũ Dei. Vener. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Lombardiã, Thusciam, & Romandiolam, ac Taruisinam, & Anconitanam Marchias, Ducatum Spoletanum, Patrimonium B. Petri in Thuscia, Campaniam, & Maritimam, ac regnum Siciliæ constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Recordamur liquidò, & memoria,* &c. Excipit autem Pennotus congregationem S. Guillelmi, quæ extra Italiam per Gallias, Germaniam, & Hispanias diu ante fuerat dilatata.

Obiectio Pennoti contra secundum corollarium.

a lib. 1. hist. tri part. cap. 45. pag. 145. nu. 5

Hoc vnicum tantæ molis firmissimum fundamentũ, quo vel solo credidit Pennotus actum esse de nobis. Verùm, ni fallor, esse infirmissimum demonstrabo. Vt videas quàm parùm videant, qui affectu potiùs quàm ratione ducuntur. Primò enim bulla vnionis habetur, apud Laertium Cherubinum [b] Bulla 6. Alexãdri IV. Apud Lucam Vvadingum, Frãciscanũ [c] Apud M. Marquez [d], & nullibi extãt verba citata à Pennoto, sic enim incipit. *Alexander episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs, Lamphranco Generali ordinis Eremitarum S. Augustini, & vniuersis Prouincialibus, Prioribus, & Fratribus eiusdem ordinis, tam præsentibus, quàm futuris, salutem & Apostolicam benedictionem. Licèt Ecclesiæ catholicæ integritatem,* &c. *dat. Laterani 5. idus Aprilis, Pontificatus nostri anno* 2. atq; adeò Christi 1256. Et sanè ratio ipsa persuadet bullam vnionis nullatenùs dirigẽdam ad prælatos Ecclesiæ, sed ad ipsos Eremitas S. Augustini iam vnitos, quorum vnionem cõfirmabat. Neq; inuenietur exemplum, ni me fallo, in quo Pontifex similem confirmationem ad Archiepiscopos & episcopos, & non ad fratres ipsius religionis direxerit.

395 Dissoluitur primò.

b in Bullario to. 1. pag. 84.

c in suo Apologetico §. 4. nu. 21. pag. 61.

d in lib. de origine Fratrum Eremitarũ S. August. cap. 4 §. 1. pag. 29.

Verùm est tamẽ aliàs haberi duplicem bullam Alexandri IV. quarum vna incipit per verba allata à Pennoto, & eam habet Marquez [e], & P. Vvadingus, [f] vbi refert eam haberi ad S. Franciscum Boroniæ originariam, & apud Minores Ticinenses authenticam transcriptam, & apud Petrum Rodulphum pag. 182. illamque affert Pennotus [g] dataq; est Anagniæ 8. (vel vt alij habent 15.) Cal. Iulij, Pontificatus anno 2. atq; adeò Christi 1256. atq; inde constat esse posteriorem bulla vnionis, quę eodem an. 1256. data fuerat 5. idus Aprilis. Alia verò bulla, quæ extat apud Marquez [h], & Vuadingum [i] directa est ad eosdẽ Archiepiscopos, & episcopos, & incipit postea in hũc modum. *Litteras nostras vobis direxisse meminimus,* &c. dataq; ex Anagniæ idibus Octobris, anno 2. Pontificatus, & Christi 1256. & consequenter non solùm est posterior quàm bulla vnionis, quę data fuerat 5. idus Aprilis, sed etiam quàm alia, quæ data est 8. vel 15. Cal. Iulij, vt habent Marquez, & Vuadingus.

396 Progreditur solutio.

e cap. 4. §. 9. pag. 50

f vbi supra §. 4. nu. 20. pag. 56.

g lib. 1. cap. 25 nu. 4. pag. 70.

h Vbi supra.

i nu. 123. pag. 65.

Cæterum in his bullis nõ confirmatur vnio; sed supponitur confirmata. Et in prima agitur de assũptione cucullarum nigri prorsus coloris ab omnibus fratribus

397 Progreditur vlterius.

bus congregationum vnitarum ibi. *Nigri prorsus coloris cucullas assumant.* In secunda verò præcipit prælatis, ne cogerent Eremitas ad portandos baculos, & facienda quædam alia, sed tantùm ad portandum à tempore ibi assignato cucullas nigras. Ibi. *Ex tunc verò ipsos tantummodò ad assumendū, & deferendū cucullas omninò nigras, tinctas, vel nō tinctas, nō ad aliqua alia cōpellatis.* Quis hinc inferat tātū vnitas fuisse cōgregationes, quæ in Italia sola, & Sicilia habebant monasteria? Sanè, nemo liber ab affectibus. Tùm quia in his bullis non habetur confirmatio vnionis; in bulla autem vnionis congregationes vnitæ non limitantur ad hæc, vel illa regna. Tum etiam: quia lis, & controuersia super habitu cum patribus Franciscanis exorta fuit in Italia, non in Hispania, aut Gallia; & ita bullæ prædictæ, quæ de ea controuersia agunt, tantùm directæ sunt ad prælatos totius Italiæ, in qua controuersia fuerat; non ad prælatos Hispaniarum, aut Galliarum, in quibus nulla erat cōtrouersia.

398 Confirmatur ex ipso Pēnoto. a lib. 1. cap. 45 nu. 3. pag. 145.

Nec potsū in præsenti omittere, quàm facilè homin, etiam doctissimo, deficiat memoria, dum partem minùs veram amplexatur. Ait Pennotus [a] in hæc verba. *Secundò notandum est, omnes prædictas congregationes. seu domus, ex quarum collectione, ac vnione idem ordo fuit conflatus, intra Italia, ac vtriusq; Siciliæ fines fuisse cōstitutas. Id enim constat ex primis verbis bullæ ipsius vnionis, quæ sunt ista. Alexander Episcopus Seruus Seruorum Dei. Vener. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis*, &c. Et tamen, nisi memoria defecisset, non ita de ea bulla Alexandri IIII. loqueretur Pēnotus, quia recordaretur se ipsum de ipsissima bulla Alexandri IIII. [b] hæc verba potuisse. *Tertiò notandū, quòd per hanc bullam non fuit facta vnio ordinis Eremitarum sub vno capite, & vno titulo, & habitu; sed illam supponit absolutam per aliam bullam eiusdem Pontificis, cuius meminit Marquez cap. 4. §. 1.* Ecce ergo manifestā Pennoti obliuionem. Hic agnoscit prædictam bullam non esse bullam vnionis; & illic huius notabilis oblitus, notat, vel asserit: eam esse ipsam bullam vnionis.

b lib. 1. cap. 25 nu. 4. pag. 71.

399 Dissoluitur secūdò, & euidenter cōuincitur fūdamētū pennoti. c lib. 1. cap. 46. nu. 7. pag. 149 d in sua apologia cap. 13. §. 14. pag. 236.

Secundo conuincitur euidenter fundamentum Pennoti. Quia congregatio Eremitarum S. Guillelmi fuit vnita ab Alexandro IIII. vt et ipse Pennotus supponit, & expresè asserit, [c] & constat ex bulla vnionis, & ex duabus prædictis bullis, & ex alia, quam adducit Marquez [d] estq; Clementis IIII. data viterbij 4. Cal. Sept. anno 2. Pontificatus, atque adeò Christi 1266. quia electus fuit, teste Onuphrio [e] Perusij, Nonis Februarij, anno 1265. Et in ea confirmat Pontifex concordiā Ordinis Eremitarum S. Augustini, & S. Guillelmi à Stephano Cardinale Prænestino, arbitro arbitratore, & amicabili compositore determinatam die vltima Iulij, anno 1266. In his enim omnibus bullis hæc vel similia verba habentur. *Emanauit mandatum, vt de singulis domibus Eremitarū, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum, nonnullæ autem F. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, aliæ verò de Brictinis censebantur; duo fratres cum pleno mandato ad ipsius domini Papæ mitterentur præsentiam.* Nō ergo in principio illius bullæ, ex qua argumentum desumpsit Pennotus, enumerātur omnes prouinciæ, in quibus congregationes vnitæ habebant monasteria; quandoquidem, vel ipso Pennoto teste, ordo Eremitarum S. Guillelmi per Galliam, Germaniam, & Hispaniam erat dilatata.

e de Pōtif. & Card. pag. 155

400 Confirmatur

Et confirmatur. Ex vi præfatæ vnionis, vt patet ex citata bulla Clementis IIII. Eremitæ Augustiniani iam vniti incorporauerunt sibi plures domos Guillelmitarū in regnis Alemaniæ, & Hungariæ; et, vt constat ex literis Leonis Episcopi Ratisponensis, quas [f] Marquez adducit, vnierunt sibi conuentum Fratrum S. Guillelmi de Semanshausem Schonta diœcesis Ratisponensis, iudicante prædicto Leone Episcopo, cum consilio patrum Prædicatorū, & Minorum, sub data. Ratisponæ anno 1263. indictione 6. Septimo idus Februarij, *Fratrum S. Augustini authentica literis partis contrariæ præualere.* Si ergo ex vi vnionis religio Augustiniana mittebatur anno 1263. in possessionem conuentuū Alemaniæ, & Hungariæ, vnio tantùm fuerat facta respectu domorum existentium tantùm intra Italiam, & Siciliā anno 1256. quo data est illa bulla, sicut, & bulla vnionis.

f cap. 13. §. 15 pag. 140.

401 Pergit vltérius.

Adde. Si vnio extendebatur ad monasteria Alemaniæ, & Hungariæ, vnde constat Pennoto, non fuisse extensam ad monasteria Hispaniarum, in quibus, saltem ordo Eremitarum S. Guillelmi sub regulā D. Augustini plura monasteria possidebat? ipse enim, licèt perperam, ea monasteria, quæ §. 6. & 7. commemorauimus, quamuis asserantur fuisse Fratrum, siuè Eremitarum S. Augustini; arbitratur fuisse ordinis Eremitarum S. Guillelmi.

Rursus

Rursus. Si monasteria S. Guillelmi existentia intra Galias, Hispanias, & Germaniam comprehendebantur in vnione, vnde constat Pennoto, non comprehendi in vnione monasteria ordinis Eremitarũ S. Augustini, quæ in eisdem regnis ostendimus contineri? Bulla enim vnionis, & aliæ eodem modo loquuntur de congregatione Guillelmitica, atq; de alijs. Vnde non incassum laborat Marquez ad probandum ante Concilium Lateranense fuisse in Hispaniâ, siuè alibi, extra Italiam & Siciliam, monasteria Eremitarum S. Augustini. Si enim ea fuerunt, vt necessariò dicendum est fuisse; consequens est vt ea omnia comprehensa fuerint in vnione, sicut comprehendebantur monasteria Eremitarum S. Guillelmi in eisdem regnis existentia. Et ex his euidenter soluta, & conuicta manet obiectio doctissimi Pennoti, quam etiam infra[a] refutabimus.

402 Sed, vt ad id, vnde digressi sumus, reuertamur; probatur secundò Eremitas Thusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarũ S. Augustini iam præexistenti. Quoniam vt referunt B. Henricus de Vrimaria anno 1334.[b] B. Iordanus de Saxonia circa annum 1356.[c] quem ab ipso editum fuisse circa an. 1356. infra[d] ostendemus; S. Antonius, Dominicanus Archiepiscopus Florẽtinus circa annum 1450.[e] Ambrosius Coriolanus, Augustinianus, anno 1481.[f] Philippus Bergomensis, Augustinianus[g] anno 1255. Baptista Alouisianus Rauennas Augustinianus, circa annum 1497.[h] Onuphrius Pemuiricus, Augustinianus, circa an. 1560.[i] Et ex recentioribus, Iosephus Pamphilus, Augustinianus Papæ Sacrista, & Episcopus Signinus,[k] Hieronymus Roman. Augustinianus,[l] P. F. Barnabas de Montaluo, Cisterciensis ordinis alumnus, & Cronographus,[m] Hieronimus Plati, Iesuita,[n] Iacobus Gualterus, Iesuita in sua Chronographia,[o] Ioannes Azorius, Iesuita,[p] M. Marquez,[q] vt referunt, inquam, hi authores communi consensu, (licèt aliqui eorum quoad hanc partem in aliquibus errauerint) vnio facta ab Innocentio IIII. sic cõtigit. *Postmodum Innocentius Papa IIII.* (verba sunt B. Iordani de Saxonia, qui illa à B. Henrico de Vrimaria accepit; & ex Iordano S. Antoninus, & Iosephus Pamphilus transcripserũt; & ipse Pennotus,[r] de verbo ad verbum retulit ex Iordano, & volens nolens approbauit.) *vir vbique magnæ scientiæ, & industriæ, qui sedit anno Domini. M. CC. XL.* (debet dicere, M. CC. XLIII.) *considerans ordines Prædicatorum, & Minorum notabiliter crescere, & fructus salubres in Ecclesia Dei proferre; Fratres verò Eremitarum S. Augustini sibi solis per bonam vitam prodesse; cæpit velle agere quatenùs, & ipsi sicut Prædicatores, & Minores, finem salubrẽ, & fructum in Ecclesia Dei producere possent. Erant autem tunc temporis in diuersis mundi regionibus, & præcipuè in partibus Thusciæ, diuersi alij Eremitæ, sub diuersis titulis diuersimodè viuentes. Quos omnes.* (nempe eos, qui præcipuè erant in partibus Thusciæ.) *Idẽ Innocentius Eremitis S. Augustini counijt, reducens eos ad vnum ouile sub vno pastore, scilicet Priore Generali, mandans vt omnes sub vna regula, scilicet S. Augustini, vno modò profitendi, vno habitu, vno titulo, vno officio, & eisdem constitutionibus vti deberent; muniensq; eos pluribus priuilegijs, & gratijs; quorum omnium exemplaria, & nonnulla originalia sub bulla ego vidi.* Ex hac ergo fidelissima relatione BB. FF. Henrici, & Iordani; S. Antonini, & aliorum, etiam cæcis manifestũ est ante vnionem ab Innocentio IIII. factam, præextitisse ordinem Eremitarum S. Augustini, cui alios Eremitas Thusciæ Pontifex counijt. Animus enim statuẽdi hanc vnionem ortus est, ex eo quòd videbat Prædicatores, & Minores proferre in ecclesia fructus salubres; Fratres verò Eremitas S. Augustini sibi solis per bonam vitam prodesse. Hoc autem ante vnionem videre, & considerare non potuit Innocentius, nisi præexisteret ordo Eremitarum S. Augustini, quem per vnionem voluit amplificare, & dirigere, vt fructus salubres in Ecclesia produceret. Quid clariùs? Quid euidentiùs.

403 Tertiò probatur. Quia difficile est creditu, Pontificem præcepturum esse; vt omnes Eremitæ Thusciæ, exceptis fratribus S. Guillelmi, relictis regulis, quas eo vsq; obseruarant, v.g. regula S. Benedicti quam professi fuerunt Fratres S. Mariæ de Murceto; se inuicem vnirent, & conformarent in noua regula, & ordine S. Augustini, nisi ex ipsis aliqui ante eam vnionem, B. Augustini regulam, & ordinem, cui alij vnirentur, essent professi. Neque eius mirabilis transitus, vel ratio, vel exemplum ostenderetur, vt planè sit mirabilis, & singularis, atq; adeò creditu difficilior. Foret autem congruentiùs illis iubere vt sub regula, quam vouerant, & nouerant, communem generalem eligerent, & nouas ederent cõstitutiones, quàm nouam illis

[a] difficultate 3. §. 3.

402 probatur secundò.

[b] In tract. de origine Religionis Eremitarum S. Augustini.

[c] lib. 1. Vitas fratrum cap. 14. pag 30.

[d] In respõsione ad num. 2.

[e] p 3. historiali tit. 24. cap. 14. §. 3.

[f] In chronico ord. S. Aug.

[g] In supplemento Chronic edit. anno 1486. lib. 13.

[h] In Commẽtarijs ordinis.

[i] In suo pontificali anno 1255.

[k] In Chron. August. fol. 26. pag. 2.

[l] Lib. 2. hist. Aug. cap. 9. & 1. p. Defen. cap. 8.

[m] lib. 1. Chronici Cisterc. cap. 54.

[n] Lib. 2. de bono status religiosi cap. 22.

[o] seculo 13. anno 1255. pag. 681.

[p] Tom. 1. Instit. Mor. lib. 11. cap. 13 col. 1436.

[q] cap. 13. §. 3 pag. 215.

[r] Lib. 1. cap. 28. num 5. pag 81.

403 Probatur tertiò.

illis regulam assignare, si nulli ex ipsis eã professi fuissent, neq; vnijsset eos religioni, quę iam regulam illam, & ordinem obseruasset.

404 Probatur quartò. Quartò probatur ex verbis bullæ vnionis factæ ab Innocentio IIII. quam supra in principio puncti 2. responsionis ad numerum 1. transcripsimus ibi. *Mandamus, quatenùs in vnum vos regulare propositum conformantes, regulam B. Augustini, & ordinem assumatis; ac secundùm eum profiteamini de cætero vos victuros*. Hæc enim verba nõ tantùm præcipiũt vt assumant regulam, sed etiam ordinem, id est, congregationẽ, & religionem S. Augustini.

405 prima respõsio Pennoti. Ad hoc fundamentum, quo vsus est Marquez[a] respõdet dupliciter Pennotus in sua historia tripartita. Primò dicit[b] per ea verba solùm haberi; quòd ante illam vnionem Eremitarum Thusciæ in vnum corpus, erat ordo Eremitarum S. Augustini nuncupatus. Quòd non negatur. Erat enim ordo F. Ioannis Boni, aliàs de Brittinis nuncupatus, quem Sedes Apostolica regula Eremitarum S. Augustini donauerat. At non sequitur, quòd Eremitæ in Thuscia degentes, tunc ipsi ordini S. Augustini nuncupato fuerunt vniti, imò totum oppositum: vt ipse contendit probare argumentis, quæ supra adduximus,[c] & a nobis dissoluentur infra.[d] Quinimò,[e] ait Pennotus, ex illis verbis ad summum probari, quòd ante istam collectionem Eremitarum Thusciæ in vnã congregationem, erãt in Ecclesia alij Eremitæ ordinis S. Augustini nuncupati. Erant enim Eremitæ S. Guillelmi, & F. Ioannis Boni, & de Brittinis, qui omnes Eremitæ ordinis S. Augustini nuncupabantur.

a cap. 3. §. 3. pag. 24.
b lib. 1. cap. 45. num. 2. pag. 145.
c §. 1. huius difficultatis.
d §. Vltimò.
e cap. 48. nu. 7. pag. 159.

406 Refellitur primò. Sed contra hanc euasionem est. Primo quia si non negatur ex illis verbis haberi, ante illam vnionem esse ordinem Eremitarum S. Augustini, neq; negari potest Eremitas Thusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini. Ideò enim infertur ordinem Eremitarum S. Augustini præcessisse; quia Pontifex illis iubet vt regulam, & ordinem S. Augustini assumãt. Ex hoc autẽ euidenter infertur illos vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini. Nihil enim aliud est assumere aliquem ordinem; quàm vniri alicui ordini. Vnde si Pontifex præciperet V.G. patribus Sanctissimę Trinitatis, vt assumerent ordinem Prædicatorum, diceremus Pontificem illos vniuisse ordini Prædicatorum, & effecisse vt essent membra Ordinis Prædicatorum.

Secundò ad hominem: Quia si nomine Eremitarum S. Augustini intelliguntur Eremitæ S. Ioannis Boni, qui præcesserunt hanc vnionem. Ergo Eremitę Thusciæ vniti sunt, etiam in vnum, & idem corpus, ordini Eremitarum S. Augustini. 407 Refellitur secundo ad hominem. Patet consequentia: quia in sententia Pennoti congregatio Eremitarum S. Augustini in Thuscia, & congregatio Eremitarum S. Ioannis Boni, eadem omninò realiter fuit; licèt differret nomine. (Hoc tamen monstrum §. sequenti detruncabimus.) id autem verum esse non posset, nisi Eremitæ Thusciæ vniti fuissent ordini Eremitarum S. Ioannis Boni in vnum corpus. Quia si mansissent non sic vniti, iam non solo titulo, aut nomine; sed re ipsa different inter se prædictæ congregationes, vt pote diuisæ, non vnitæ.

Tertiò quia ordo, quẽ Eremitę Thusciæ iubentur assumere, non potuit esse ordo Eremitarum S. Ioannis Boni; Quoniam nomine ordinis Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè non intelligitur congregatio, seu ordo Eremitarum S. Ioannis Boni. quod ostendo. Primò quia Eremitæ Thusciæ manserũt diuisi, & diuersi ab Eremitis S. Ioannis Boni, vt demonstrabimus §. sequenti. ergo Pontifex non præcepit illis, vt assumerẽt ordinem Eremitarum S. Ioannis Boni. Si enim assumpsissent verè illum ordinem, non mãsissent ab illo diuisi, & diuersi; sed illi vniti, & conformes. Secundò, quia ordo S. Ioannis Boni in nullo priuilegio, aut authentico instrumento appellatus fuit aliquando à Summis Pontificibus, *ordo Eremitarum S. Augustini*, simpliciter, & absolutè; sed, vel, *ordo Eremitarum*; vel, *ordo Eremitarũ F. Ioãnis Boni ord. S. Augustini*; licèt aliquando in discursu eiusdem priuilegij apppellentur *Eremitæ præfati ordinis S. Augustini*; quòd idem est atq; vocare illos, *Eremitas F. Ioannis Boni ordinis S. Augustini*. Ille enim erat ordo præfatus. Atq; adeò ante illã vnionem Eremitarũ Thusciæ, præcessit ordo Eremitarum S. Augustini, qui simpliciter, & absolutè talis appellaretur, distinctus ab ordine Eremitarum B. Ioannis Boni, & illum iussi sũt assumere, & illi vniti sunt Eremitæ Thusciæ. Et ex hoc etiam manet conuictum id, quòd Pennotus addidit de ordine Eremitarum S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, & de Brittinis. Primò, quia nulla harum con-

408 Exploditur tertiò.
Nomine ordinis Eremitarum S. Aug. simpliciter, & absolutè non intelligitur cõgregatio S. Io. Boni.
Conuincitur Pẽnotus quoad id q̃d addit de ord. Erem. S. Guillelmi B. Ioannis Boni & de Brittinis primò.

congregationum appellatur, in aliquo priuilegio Pontificum simpliciter, & absolutè *ordo Eremitarum S. Augustini*. Ergo in verbis Bullæ vnionis prædictæ non fit sermo de illis. Secundò ad hominem: quia iam habemus contra Pennotū ordinem Guillelmitarum esse ordinis Eremitarum D. Augustini, & eius regulam obseruasse. Tertiò & euidentiùs. Quia Pontifex iubet, vt Eremitæ Thusciæ, *exceptis Fratribus S. Guillelmi*, assumant ordinem S. Augustini. Ergo ordo S. Augustini simpliciter dictus, quem iubet Pōtifex vt assumant, & cui illos vnit, nō erat ordo Guillelmitarum; quandoquidem Pōtifex illos expressè excludit ab hac vnione. quid manifestiùs.

Secundo.

Tertiò.

409 Secundò respondet Pennotus a, & minùs improbabiliter, Pontificem nomine ordinis S. Augustini intellexisse ipsam regulam, in qua ordo fundatur. Nam sæpè in iure Canonico ordo, & regula pro eodem accipiuntur, vt idem sit viuere secundùm regulam, atq; secundùm ordinem D. Benedicti, Augustini, Dominici, &c. *Hoc patet ex literis Sixti*, ait Pennotus, *in corpore præfationis notatis, in quibus vocat Canonicum ordinem, & Eremiticum D. Augustini, vnum & eundem ordinem. Quod non alia ratione dici potuit, nisi quia vterq; ordo eamdem regulam profitetur.*

Secunda Pennoti responsio.

a lib. 1. cap. 48. pag. 159.

410 Sed neq; hæc solutio stare potest. Licèt enim nomine ordinis, seorsum posito, aliquoties significetur regula, vt in bulla 9. Gregorij IX. apud Cherubinum b data Perusij 19. Cal. Februarij an. 1235. vbi Magistro, & Fratribus S. Eulaliæ Barchinonensis sic concedit. *Concedimus, vt cùm nondum aliqua sit à vobis ex religionibus approbatis assumpta, B. Augustini positis ordinem profiteri.* Cæterùm, quando simul ponuntur *regula, & ordo*, hucusq; nō noui aliquod exemplum, in quo ordo significet idem, quòd regula; & fiat repetitio superflua; imò noui aliqua, in quibus significet quid diuersum; nempe religionem, siuè congregationem viuentem sub regula. In hoc sensu in bulla Clementis IV. in causa Guillelmitarum (quam verbatim transcripserunt M. Marquez c, & Gabriel Pennotus d) Stephanus Cardinalis Prænestinus; in ea lite compromissarius, dum iubet restitui Guillelmitis quasdam domos, quæ ab ipsis ad nostros transierunt in virtute vnionis, sic ait: *Illi etiam Fratres, qui medio tempore in prædictis domibus B. Augustini regulam, & ordinē sunt professi*, &c. Et Alexander VI. Bulla 3. apud eumdem Cherubinum e subijciens religioni Augustinianæ congregationē Apostolorum pauperis vitæ, vt f retulimus, sic ait. *Ordini S. Augustini, & illius regulæ subsint; & tam quoad professionem, quàm cætera ipsius religionis vota substantialia emittenda, pariformiter veluti ipsius ordinis S. Augustini religiosi, deinceps sint astricti*, &c. *ac congregationem ipsam, & illius fratres huiusmodi præfatæ religioni S. Augustini harum serie aggregamus*. In eodem etiam sensu Gabriel Condulmerius, Bononiæ Legatus, in literis vnionis conuentus S. Iacobi Cellævolanæ, in nemoribus Comitatibus Comacliensis prope fines Rauennatum, datis die vltima Februarij anno 1424. vt refert Pennotus g sic inquit. *Non obstante aliqua differentia eius, quæ non est de substantia ordinis, in forma vestium, & colore, vltra habitum, & Rochetum, cùm sitis eiusdem regulæ, & ordinis vos prædicti Canonici* (scilicet Frigdionarij, & Prior antedictus) *ipsum locum, & Prioratum in meliùs commutando, ac de vobis Canonicis prædictæ congregationis reformando, vnimus, annectimus, & incorporamus*, &c. Et idem legatus, cùm iā esset Eugenius IV. Bulla data Romæ 18. Cal. Ianuarij anno 1446. in qua restituit Canonicos regulares in Ecclesiam Lateranēsem, teste Pennoto h sic ait. *Diutiùs sedulis studijs reuoluentes ad nouellam in vinea domini plātationē, religiosam familiam Dei, congregationem de Frisonaria nuncupatam, quæ sub eadem D. Augustini regula Altissimo militantes, & sacram religionem, prout certè comperimus, deuota puritate seruātes, in ipsius regulæ vigore, & ordinis disciplina Saluatori pijssimè famulantur*, &c. & infra, *vt dicta Ecclesia originalis ordo, & institutio habeatur*, &c. Adde Pennotus i adducit priuilegiū Innocentij Papæ, in quo inter alia sic habetur. *Sanè dudum Fel. Rec. Vrbanus Papa II. prædecessor noster omnibus in monasterio, & ordine S. Ruffi extra muros Valentiæ sub regula S. Augustini vitā Canonicam secundùm statuta dicti ordinis profitentibus, benedictionem ac peccatorum remissionē concessit* Et Gregorius XIII. apud Emanuelē Rodriquez k bulla 13. data Romæ die 1. Februarij anno 1578. pro congregatione Iesuatorum S. Hieronymi, sic inquit. *Nec non dictæ congregationis, & ordinis S. Hieronymi, ac regulæ S. Augustini, sub qua militatis*, &c. In quibus omnibus testimonijs ordo; quia coniungitur regulæ, non regulam, sed congregationem significat sub regula militantem.

Reijcitur.

b Tomo 1. Bullarij pag. 57.

c Cap. 13. §. 14. pag. 136.

d lib. 1. cap. 47. nu. 1. pag. 150.

e ibidem pag. 391.

f §. præcedenti suppositione 3.

g lib. 3. cap 17 pag. 623.

h lib. 3. cap. 21 pag. 645.

& infra.

i ad finem lib. 3. Historiæ Tripart. pag. 798.

k in Compendio Priuilegiorum pag. 472.

411 Præcepit ergò Innocentius IV. Eremitis Thusciæ, non solùm vt assumerent regulam S. Augustini; sed etiam ordinem, id est, religionem, viuentem sub regula, & specialiter vocatam Eremitarũ S. Augustini, iam diù ante institutum, non verò tunc de nouo ab ipsis, & ex ipsis conflandum, & instituendum. Et iuxtà hæc iussit constitutiones ab ipsis faciendas non obuiare institutis eiusdem ordinis S. Augustini. ibi. *Saluis obseruantijs, seu constitutionibus faciendis à vobis, dummodò eiusdem ordinis non obuient institutis.* Si autem illi primi de nouo instituerent ordinem Eremitarum S. Augustini, non possent facere cõstitutiones, quæ eiusdem ordinis obuiarent institutis. Non enim haberent instituta præcedentia eiusdẽ ordinis; quibus obuiare possent nouæ obseruantiæ, & cõstitutiones.

Innoc. IV. præcepit Eremitis Tusciæ, vt non solùm assumerent regulã Augustini; Sed & ordinem vocatum Eremitarum.

412 Ex dictis hucusque, reijcies omninò Rodulphum, Bzouium, & Vvadingum, (quorum placita supra in principio primæ difficultatis retulimus,) & præcipuè Dazam, qui singulariter videtur asserere vnionem ab Alexandro IIII. factam, fuisse ex varijs, & vagis Eremitis, nondum approbatis à Sede Apostolica, quorum nulli sub vno capite, & generali viuerent. Hoc enim ex bullis hucusque relatis in diuersis locis huius responsionis, & ex hac bulla vnionis factæ ab Innocentio IIII. euidenter cõuincitur. Ex ipsis enim manifestè constat, saltem religiones, seu Congregationes Eremitarum S. Augustini, S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, & Brittinensium habuisse singulos Generales, fuisseque à Sede Apostolica confirmatas. Quòd etiam clariùs constabit ex dicendis infra. a Quòd verò ad illarũ confirmationem attinet, de omnibus congregationibus sub Alexandro IIII vnitis, probatur clarè ex Guillelmo in Authentica, Collat. 3. *de mensura ordinandorum Clericorum. §. Sancimus*, quem referunt Ioannes Andreas, Dominicus de S. Gemiriano, & Petrus Ancharranus in Cap. *Religionum*, de Religiosis domibus in 6. Hic ergo author sic ait apud Ioannem Andream: *Ne Ecclesia videretur laqueum iniecisse, ex quo fuerant confirmati, omnes in vnũ ordinem conflari debuissent, vt sic non exterminaret quòd fecerat. Subdit, quòd hoc factum fuerat. Patet quòd loquatur de ordine Eremitarum S. Augustini, qui ex pluribus ordinibus factus fuit*; scilicet, per vnionem ad vnum; non per exterminationem omnium; sed vnum, inquam, qui extensione facta creuit in sua magnitudine, cùm tamen idem ipse antea præextitisset, licèt minùs extensus; quia alij ordines, seu Congregationes viuebant sub diuersis generalibus, & cõstitutionibus; & aliquis ex ordinibus, seu congregationibus vnitis viuebat sub regula D. Benedicti, vt supra notauimus puncto 1.

Reijcitur Rodulphus, Bzouius, Vuadingus, & Daza.

a Difficultate 3. huius pũctis.

413 Id autem, quod Pennotus adiecit, vt probaret aliquando ordinem sumi pro regula, parùm illi fauet; nobis, plurimum. Verba enim Sixti IIII. an 1484. vt concordiam inter Canonicos Regulares, & Eremitas S. Augustini statueret, hæc sũt. *Se mutua charitate in Christo Iesu Domino Nostro diligant, se etiam mutuo venerantes, & ea, quæ decorem, & venustatem ambarum partium concernunt, alternatim afferentes.* (qui iniuriosè, & ignominiosè loquitur in Eremitas S. Augustini, vel in Canonicos Regulares, in hac causa, videat vtrum huic Põtificio decreto, & anathemati satisfecerit.) *Et ea quæ aedificant, & instruunt, & ad salutem animarũ Christi Fidelium prosunt, populis prædicent, omissis, & penitùs reiectis vanis assertionibus, & altercationibus; vt ordo à B. Augustino datus, qui idem est in omnibus, licèt instituta particularia aliqualiter differant, non diuisus, non factiosus, non contaminatus; sed vnicus, pacificus, integer, & immaculatus, prout est, & esse debet, etiam ab omnibus censeantur.* Quis non videat hæc nullo pacto accommodari posse regulæ Augustinianæ, & accommodata esse religioni? Si enim de regula essent intelligenda, hunc sensum redderent. *Vt regula à B. Augustino data, quæ eadem est in omnibus, non diuisa, non factiosa, non contaminata; sed vnica, pacifica, integra, & immaculata, prout est, & esse debet, etiam ab omnibus censeatur.* Hic autem sensus esset ineptissimus, & nihil peculiare contineret, conueniens tantùm Canonicis, & Eremitis, quos Pontifex volebat in concordiam redigere desumpto argumento ex mutuo amore, quem sibi debebant propter aliquid peculiare. Hoc autem est: quia Canonici Regulares, & Eremitæ efficiunt vnum, & eundem ordinem, non quidem vnitate essentiæ; quia vt sic diuersi ordines sunt, neque tantùm vnitate regulæ: quia ea ratio non tantùm Canonicis, & Eremitis inter se conueniret; sed omnibus etiam religionibus sub regula Augustini militãtibus; sed vnitate fundatoris sub eadem regula, à quo vterq; ordo denominari potest verè, & propriè,

Expenduntur verba Sixti IV. à Pennoto relati, & parùm illi fauere, plurimũ nobis ostenditur.

Vnitas fundatoris inter Canonicos, & Eremitas S.

Ordo

Augustini à Sixto; IV. innuitur.

Ordo S. Augustini, quod alijs ordinibus non conuenit. Neque mirum est, Sixtum IIII. in eo sensu loqui, cùm ipse non semel in suis priuilegijs asseruerit B. Augustinum esse plantatorem, & pristinum institutorem Ordinis Fratrum Eremitarū eiusdem. Ita eum appellat in priuilegio dato Romæ anno 1479. 12. Cal. Aprilis, quod adducitur à M. Marquez. a

a cap. 9. §. 2. pag. 158.

§. 9. *VTRVM EREMITAE THVSCIAE Vniti fuerint ordini S. Augustini non solùm praexistenti; sed etiam habenti Priorem Generalem.*

414 PRobauimus Eremitas Thuscię vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini ante ipsam vnionem præexistenti. Hinc exurgit non leuis difficultas, nempe vtrum prædicti Eremitæ Thusciæ vniti fuerint ordini Eremitarum S. Augustini, ita præexistenti, quòd haberet etiam proprium Generalem.

415 Prima sententia negans.

Præter eos, qui censent ordinem Eremitarum S. Augustini nō præextitisse ante Innocentium IV. vel etiam si præextiterit, non fuisse illi vnitos Eremitas Thusciæ; ex ijs, qui admittunt præexistētiam ordinis Eremitarum S. Augustini ante vnionem Innocentianam, negant (quos viderim) S. Antoninus b sic inquiens. *Quòd B. Benedictus, & eius religio secundū regulam eius fuerit post Augustinum, certum est. Vnde & Canonici Regulares, qui profitētur regulam Augustini, vtiq; fuerunt ante monachos Benedictinos; & etiam aliqui Eremitæ viuentes religiosè in locis solitarijs potuerunt esse, qui viuerent secundùm regulam Augustini; & fortè illi, ad quos sermones editi dicuntur ad Eremitas; sed non erant illi propriè loquendo illius ordinis, & modi vitæ, cuius nunc sunt, qui dicuntur Eremitani, & habitant in ciuitatibus, villis & castris. Similiter, & si fuerunt* (non dixit, *fuerint*, sed, *fuerunt*; atq; adeò admittit ita fuisse) *aliqui ante ordines Mendicantium, qui viuerent in eremis secundùm regulam Augustini; non tamen erant talis ordinis, nec habebāt vnum caput, nec illas ordinationes, quas habēt Eremitani nūc.* Ioannes Azorius c sic loquitur. *Eamdem* (scilicet approbationē Pontificiam) *ab Innocentio IV. adeptus est Augustinianorum ordo. Quoniam licèt sub regula Augustini per multos ante annos plurimi vixerunt; non omnes tamen vni Generali præposito paruerant. Tunc autem omnes in vnum corpus cooptati, & allecti, vnum sibi caput delegerūt. Quod factū est Innoc. approbauit*, & rursus. d

b 3. p. titu. 24. ca. 14. fol. 251. pag. 2.

c tomo 1. lib. 11. cap. 13. fol 1436.

d lib. 12. cap. 23. q. 5.

Fuerunt igitur longè ante Innocentij III. & Concilij Lateranensis tempora per Occidentem Eremitæ; fuerunt & cænobia S. Augustini nomine dicta, vt qua sub eius, vt diximus, regula militabant, & viuebant exemplo, & imitatione eorum, quos B. Augustinus moribus, & præceptis, ac legibus informauit; sed nondum ordo Eremitarum, qualis nunc cernitur, fuerat constitutus.

Quod si hæc vera essent, optimè potuissent tunc temporis dici de ordine Eremitarum S. Augustini, quæ de ordine S. Basilij protulit Gregorius XIII. bulla 12 apud Rodriquez e data Romæ 9. Cal. Nouembris anno 1579. ibi. *Qui* (scilicet, Monachi S. Basilij) *vitæ sanctitate, & doctrina insignes toto terrarum orbe, maximè verò in Asia, Palestina, Thracia, Græcia, & Italia multis sæculis floruerunt. Postea verò* (*quod nō sinè maximo animi nostri merore recēsemus*) *temporum iniuria, totiusq; orientis à dira Turcarum tirannide oppressi calamitate, crebrisq; ita hominum exigentibus culpis, exorientium schismatum dissensionibus, ordo ille alibi penitùs corruit, alibi ita fuit imminutus, vt disciplina regulari laxata, charitas illa antiqua deferuerit, monachiq; alij aliò dispersi, sinè capite, sicuti oues sinè pastore errauerint; in aliquibus autem ne vestigium quidem monastici remanserit instituti; monasteria euersa, & bona fuerint dissipata*, &c. 416

e in cōpendio priuileg. Regul. pag 1025.

Ego tamen in hac parte, non arbitror, sed censeo, ante vnionem ab Innocentio IV. factam, ordinem Eremitarum S. Augustini, distinctum à congregatione Eremitarum S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, & Brittinensium (de quibus euidens est ante vnionem Innocentij IV. habuisse proprios generales, vt constabit ex dicendis circa difficultatem 3.) & peculiariter appellatum, simpliciter & absolutè, ordinē Eremitarum S. Augustini (quæ denominatio ordinis Eremitarum S. Augustini, simpliciter & absolutè, neq; conueniebat Guillelmitis, neq; Zambonitis, neq; Brittinēsibus.) habuisse proprios Priores Generales: & ex consequenti infero, ordinē Eremitarum S. Augustini, vnioni præexistentem, cui Innocentius IV. vniuit Eremitas Thusciæ, habuisse Generalem; nisi velimus dicere partem ordinis Eremitarum S. Augustini extra Thusciā habuisse Generalem, vel Generales in varijs congregationibus, & nulli harū fuisse vnitos Eremitas Thusciæ; aliam verò partem siuè in Thuscia, siuè iuxtà Thusciam non habuisse Generalem, & huic fuisse Eremitas Thu- 417

417 Secūda, & vera sententia. Ordo Eremitarum S. Augustini, vt distinctus à Cōgregationib. S. Guillelmi, B. Ioannis Boni & Brittinēsiū, habuit ante vnionem proprios priores generales.

tas Thusciæ counitos:& exinde sequeretur post vnionem Eremitarum Thusciæ mansisse intra Italiam duplicem congregationem ordinis Eremitarum S. Augustini, simpliciter & absolutè dicti, sub duplici Generali, aliam intra Thusciam, & aliam extra Thusciam. Quòd licèt probabilissimè dici possit, videbitur fortè alicui minùs conforme bullis Pontificijs, quæ videntur supponere ad minùs intra Italiam tantùm fuisse vnicam congregationem ordinis Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè sic denominatam. In bulla enim Innocentij IIII. (quã transcripsit P. Vvadingus,[a] data Cal. Iulij anno 1253. Ricardus Cardinalis protector sic loquitur. *Prioribus, & vniuersis fratribus Eremitis ordinis S. Augustini.* Et Alexander IIII. in priuilegio quod adduxit Marquez,[b] dato 16. Cal. Augusti anno 1255. Loquens ad eum ordinem, qui Ricardum Cardinalem habebat protectorem, sic ait: *vniuersis Prioribus & fratribus Eremitarum ordinis S. Augustini.* Et tamen Ricardus erat protector ordinis Eremitarum S. Augustini, cui vniti fuerant Eremitæ Thusciæ, vt constat ex Bulla Innocentij IIII. quam habet Marquez,[c] & nos transcripsimus supra.[d] Hæ autem locutiones veræ non essent, si præter Eremitas S. Augustini commissos protectioni Card. Ricardi essent etiam alij intra Italiam, quorum congregatio simpliciter, & absolutè appellaretur ordo Eremitarum S. Augustini. Adhuc tamẽ huic obiectioni posset occurri, dicendo in his testimonijs non esse sermonem de vniuersis Eremitis S. Augustini in toto orbe, imò neque in tota Italia, sed tantùm de vniuersis Eremitis S. Augustini congregationis Thusciæ, cuius erat protector Cardinalis Ricardus. Vniuersalitas enim illa limitatur ex contractione materiæ.

a §. 4. nu. 12. pag. 31.

b cap. 3. §. 1. pag. 18.

c cap. 3. §. 3. pag. 24.

d in princip. pũcti 2. huius responsionis ad nu. 1.

418 Quòd autem ordo Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dictus, ante vnionem ab Innocentio IIII. factã habuerit proprios Priores Generales, demonstrabimus duobus firmissimis fundamentis; eritque hæc veritas duabus, vt aiunt, anchoris fulta, vt per duas res immobiles firmissimum solatium habeamus. Primum desumitur, ex authentico Chirographo conuentus Vlyssipponensis, supra adducto,[e] & rogato anno 1243. pro ordine Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè, & sinè vllo addito. ibi. *Ad quod ipse Prior nomine suo, & successorum suorum, & nomine religiosi viri F. Laurentij Prioris Prouincialis Ordinis supradicti, & eius Generalis . . . . nominatus . . . . . nomine suo, & F. Paschasius de Dareta visitator dicti ordinis, se obligarunt.* &c. Cùm ergò vnio facta ab Innocentio IIII. contigerit 17. Cal. Ianuarij anno 1243. quatenùs tunc fuit præcepta, & executioni mandata in principio anni 1244. euidens est, ante hãc vnionem præextitisse ordinem Eremitarum S. Augustini sub vno capite Priore Generali, sub Prouincialibus, Visitatoribus, & Prioribus. Impossibile enim est, quòd à 17. Cal. Ianuarij anni 1243. quando primùm præcepta est vnio, intra eundem annum 1243. vnio effecta fuerit, & ex Italia in Lusitaniam venerint, & conuentum admiserint Laurentius Prouincialis, Paschasius Visitator, & Prior conuentualis. Neque dici potest, ibi esse sermonem de ordine S. Guillelmi, vel B. Io. Boni; quia hæ congregationes non dicebantur simpliciter, & absolutè ordo Eremitarũ S. Aug. sicut appellabatur ordo is, pro quo rogatũ est illud instrumentum.

Primum fundamentum.

e §. 6. huius difficultatis.

419 Secundum fundamentum est expressum testimonium B. Henrici de Alemania, siuè de Vrimaria, in tractatu de origine ordinis Eremitarum S. Augustini, in cuius principio. (Si verum est quod ferunt nonnulli) testatur se agnouisse primum generalem post vnionem an. 1256. ab Alexandro IIII. factam, nempe Lamphrancum Settaram, siuè Septalam, nobilem Mediolanensem, qui obijt anno 1264. vel 1265. Hic ergo author in hoc tractatu, qui extat in Bibliotheca religiosissimi, & illustrissimi conuẽtus Parisiensis S. Victoris Can. Reg. ordinis S. Augustini, apud M. Marquez,[f] sic habet. *A tempore S. P. Augustini multi fuerunt pastores dicti ordinis; sed ex negligentia scribentium, & diuturnitate temporum ignorantur. De quibus tamen, & ex scriptis antiquis, & ex antiquis, partibus hæc habere potui. Circa annos domini 1110. electus est Generalis B. Ioannes de Spelunca qui etiã præfuit tempore Alexandri Papæ III. item Ioannes dictus de Cella tempore Innocentij III. item Auitus de Greffano* (videtur esse, notat Marqu. ille, quem alij vocant, Adiutum de Fano.) *Tempore Gregorij IX. item Philippus Dexterampua, quo tempore facta est vnio. Post vnionem primus fuit F. Lamphrancus de Mediolano.* Hæc ille. Dici autem non potest, ibi esse Sermonem de ordine, seu

Secundum fundamentum.

f cap. 13. §. 19. pag. 250.

seu congregatione S. Guillelmi, aut B. Ioannis Boni, vel Brittinensium, aut Eremitarum Thusciæ sub Innocentio IV. vt minùs aduertenter asseruit Pennotus [a]. Quia hæ cōgregationes, vt congregationes incæperunt nō paucis annis post annum 1110. in quo B. Ioannes de Spelunca dicitur electus in Priorem Generalem

a lib. 1. cap. 42. nu. 4. pag. 151

420 Pergit vlterius.

Notatu dignum existimo librum, siuè tractatum hūc repertum fuisse in Bibliotheca Illustrissimi Conuentus Can. Reg. ne dicerent aduersarij testimonium hoc à nostris recentioribus fuisse confictum; & vt nos dicere possimus, cum Augustino. b *Si de meis libris sibi dubitatio nascitur, ecce Iudæorum libros, vtiq; inimicorū nostrorum, quos certum est, si ego conscribere vellem, mutare non potui; ipsos relege. Et cùm in ipsis, hoc quod in meis libris inueneris, noli esse incredulus, sed fidelis.* Verum, & hunc tractatum apud nos iam habemus. Reperimus illum Romæ anno 1630. in Bibliotheca Angelica S. Augustini, vt supra retulim[*], & infra referemus. Non possum tamen non aduertere ea, quę Marquez adducit, haberi paulò aliter in codice Romano. sic enim habet. *Septima veritas est, videre qualiter illa sancta propago prædictorum patrū, tam ante vnionem, quàm etiam ab illo tempore, quo per S. R. E. pro ædificatione fidei, & morū fratres nostræ religionis sunt destinati, vsq; ad hæc nostra tempora sit deducta. Qui verò à tempore B. Augustini, hoc est, ab anno domini 442. fuerunt pastores dicti ordinis, ex negligentia scribentium, & diuturnitate temporis ignoratur. De quibus tamen sic ex scriptis antiquis, & relatione antiquorum patrum compertum habere potui. Hoc sciendum est, quod tempore Alexandri Papæ III. circa annos Domini M. C. XX.* (debet dicere è duobus modis; vel tempore Alexādri Papæ III. circa annos Domini M. C. LX. vel M. C. L. X X. Alexander enim fuit electus anno 1159. & & vixit vsq; ad an. 1181.) *Ioannes de Spelunca fuit Prior Generalis. Tempore Innocentij Papæ III. fuit F. Ioannes dictus de Cella. Circa quod tempus B. Franciscus, &c. Tempore autem Innocentij IV. prior generalis fuit F. Adiutus de Guassagnana. Tempore verò Alexandri IV. F. Philippus de Pramia; quo tempore B. Augustinus, vt supra visū est, Papæ Alexandro in visione apparuit, grandis quidem capite, sed membris exilis.* Hæc Henricus. in quibus neq; pauca, neq; exigua sunt discrimina, si conferantur cum iis, quæ Marquez transcripsit. At siuè hoc, siuè illo modo legas, idem probatur intentū, nēpe multò ante vnionem, & ante tēpora Gregorij IX. imò, & ante annum 1200. præextitisse Priores Generales in ordine Eremitarum S. Augustini.

b serm. 78. de tempore.

Sed occurrit Pennotus c potuisse esse, quòd hi quatuor Generales essent Priores aliquorum Eremitarum, sinè titulo, & regula Augustini degentium, quales illi erant, qui ante Innocentium IV. in partibus Thusciæ degebant; *Quos quia F. Henricus de Vrimaria Eremitas fuisse reperit; illorum institutum non attendens, in suas statim copias traduxit; ad sui ordinis antiquitatem probandam. Quòd enim ait dictus author, A tempore S. P. Augustini, &c. vetus est Eremitarum assertum, quòd omnes asserunt, & nullus probat; & gazophilazium, in quod omnes pro posse ad ordinem Eremitarum locupletandum, aliquid mittere conantur; sed pecunias, quas immittunt, non probantes, pro veris, & probatis adulterinas, & fragmenta testarū pro vnionibus immittunt.* Hæc Pennotus. vt ad vnguem obseruet præceptū Bullæ Sixti IV. quam in principio operis sui dedit in lucem. *Debebat sanè hic author* (prosequitur Pennotus) *quænam scripturæ illæ antiquæ, qui patres antiqui essent, ostendere, ex quibus hæc habere potuit; vt de illorum fide apud posteros constaret. Quòd cùm minimè præstiterit, salua illius reuerentia, fide dignus non habetur; cùm è contrario Fr. Iordanus de Saxonia, qui fuit ipsius ordinis Prior Generalis, & omnem ordinis suppellectilem scrutatus in lucem protulit, & multa etiam de suo addidit, se, quid sui Eremitæ egerint ex tempore dispersionis ex Africa vsq; ad Concilium Lateranense sub Innocentio III. habitum, nullo scripto authentico inuenire potuisse; & ob eam causam de ipso ordine ante concilium Lateranense nihil scribere voluisse. Et quis non videt decipi authorem, cùm ait, ante annum 1110. ordinem Eremiticum multos Generales habuisse, ac sub ipso anno 1110. electum fuisse Generalem ordinis B. Ioannem de Spelunca? vbi enim reperit Generales ordinum ante dictum Concilium Lateranense? Quamuis essent quædam monasteria, quæ aliorum erant capita, & illorum Abbates, seu Priores aliorum, quæ membra erant, curam gererent; non tamen erant Generales ordinum, sicut nunc sunt. Hic enim mos post institutos ordines Mendicantium inoleuit.* Hæc Pennotus, verbis adeò parùm pacificis, & ad decorem, & venustatem ordinis Eremitici conducentibus, vt mirum sit bullæ Sixti IV. quam in præfatione verbatim adduxerat, adeò oblitū. Sed quamuis cum Augustino d dicere possemus, *Si conuicia emeres, prodigum te dicerem;* tamen

421 Obiecta Pennoti.

c Vbi supra.

d ad Iulianum lib 1. operis imperfecti

tamen obliuiscamur opprobria propter eum, qui pro nobis, cùm esset æqualis patri, sustinuit improperia, & ad rem veniamus.

422 Pro solutione assertio 1. Vt ergo ad hæc obiecta respondeam, dico plura. Primum est. B. Henricus de Vrimania, & B. Iordanus de Saxonia, cōmuniter ab omnibus chronographis non solùm inter viros doctissimos, sed etiam inter sanctissimos numerantur. Id quod peculiariter ostēdimus a, & ostendemus. b Et tamen R. D. Gabriel Pennotus de Henrico de Vrimaria ait; *quia illos reperit Eremitas, illorum institutum non attendens, in suas statim copias traduxit ad sui ordinis antiquitatem probandam; & quòd fidedignus non habetur*; & de Iordano inquit, *quod multa de suo addidit*. Quis non doleat ex imo corde, hominem doctum, religiosum, & Canonicum Augustinianum tam iniuriosè loqui in homines doctos, religiosos, Sanctos, & Frates Augustinianos? Præcipuè cùm tam Henricus, quàm Iordan⁹ dicere pro suis meritis, possit quòd c Seuerus Sulpitius effatur. *Obsecro eos, qui lecturi sunt, Vt fidem dictis adhibeant; neq; me quidquam nisi compertū, & probatum scripsisse arbitrentur. Alioqui tacere quàm falsa dicere maluissem*. Quòd & Paulinus, d sic dixit. *Nec putet me quisquam studio amoris aliquid, quòd fide careat, posuisse. Quandoquidem meliùs sit penitùs nihil dicere, quàm aliquid falsi proferre; cùm sciamus nos omnium sermonum nostrorum reddituros esse rationem*. Et nihilominùs de Beatis his viris audet dicere. *ille nō habetur fide dignus, hic multa de suo addidit*. Si licet sic conuiciari in viros doctissimos, & sanctissimos, & eorum fidem tam facilè, & irriuerenter eleuare; cōuicitur Pēnotus quantùm velit; sed desistat conuiciari; quia non licèt. Et si hæc hereticis ianua aperitur, quòd firmum fundamentum contra illos habebimus ex relationibus virorum, doctrina, & Sanctitate præstantium? Dicent enim pro libito, *ille fidedignus non habetur, hic multa de suo addidit*.

a supra in respon. ad nu. 1.
b infra in respon. ad nu. 3.
c in prologo ad vitā S. Martini.
d in vitaS Ambrosij ad Augustinum.

423 Secunda. Secundum est. Vt fides præstari debeat Henrico, non opus est quòd ostenderit, quænam essent scripturæ illæ antiquæ, & antiqui illi patres. Quis enim antiquus author, præsertim scribens res alterius sæculi, quas non vidit, non dixit; se illas scribere ex M. SS. antiquis, vel ex relatione seniorum, absq; eo quòd in particulari expresserit quæ essent illa M. SS. & qui illi Seniores? Lucas Euangelista cap. 1. sic ait. *Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt Sermonis*. & nō explicat in particulari à quibus v. g. à Petro, vel Paulo, illa acceperit. S. Ioannes Damascenus oratione secunda de dormitione Deiparæ, sic inquit. *Ex antiqua accepimus traditione; quòd tempore gloriosæ dormitionis B. Virginis, vniuersi quidem Sancti Apostoli, qui orbem terræ ad salutem gētium peragrabant, momento temporis in sublime elati conuenerunt Hierosolymis*, &c. Et nō declarat in particulari qui tradiderint eā historiam. Paulinus etiam, e ad Augustinum sic habet. *Ea, quæ à probatissimis viris qui illi ante me astiterunt, & maximè ab Sorore ipsius Marcellina didici, vel quæ ipse vidi, cùm illi astarem, vel quæ ab his agnoui, qui illū in diuersis prouincijs post obitum ipsius se vidisse narrauerunt; vel quæ ad illum scripta sunt, cùm adhuc obijsse nesciretur, adiutus orationib. tuis, & meritis tanti viri, licèt inculto sermone breuiter, strictimq; describam*. Et tamen non ostendit, qui essent illi probatissimi viri, & quæ illa scripta post eius obitum. Et tamen, ne lectorem exemplis ampliùs onerem, D. Gregorius referens S. Hermenegildi regis martyriū, f sic ait. *Sicut multorum, qui ab Hispaniarum partibus veniunt, relatione cognouimus, nuper Hermenegildus Rex* &c. & qui fuerint relatores, non explicat. Quis autem ob id censeat, prædictos authores nōn esse habendos fidedignos? Quare ergò propter eam vnicam causam B. Henricus de Vrimaria non habebitur fidedignus?

e in vitaS. Ambrosij.
f lib. 3. dialog. cap. 31.

424 Tertia. Tertium est. Verba Iordani de Saxonia, g hęc sunt. *Qualiter autem Fratres nostri ordinis in illo interuallo tanti temporis, scilicet à dispersione sua de Africa vsq; ad tempora prædicti Papæ Innocentij vixerint, quidve egerint, scripto authentico non inueni. Vnde de hoc aliquid scribere non curaui. Sed hoc vnū certum est; quòd illa Sancta propago S. Augustini non omninò extincta fuit; sed in aliquibus bonis fratribus in quadam Sancta simplicitate viuentibus perdurauit, vsq; ad annum Domini*. M. CC. XII. (debet dicere M. CC. XV.) *quando celebratum fuit concilium Lateranense sub præfato Domino Innocentio Papa III. Quòd ordo iste illud concilium Lateranense præcesserit, exprimitur in textu Decretalis extra. De religiosis domibus. Cap.* Religionum. *lib. 6.*

g lib. 1. vitas fratrū cap. 14. pag. 29.

Dixerat autem paulò ante Iordanus. *Deniq; ab illa dispersione multi fluxerant anni vsq; ad tempora Innocentij Papæ III. qui fuit primus Papa; quem circa ordinem istud aliquid speciale fecisse legi; quanquam verisimile sit quòd ante eum plures Romani Pontifices ipsū*

ordinem

ordinem fuerint congruis fauoribus prosecuti; licèt propter temporis antiquitatem, & fratrum sanctam simplicitatem nihil à nobis de hoc scriptis inueniatur. Hæc Iordanus. In quibus existimat Pēnotus Iordanū scribere cōtraria ijs, quæ tradidit B. Henricus de Vrimaria.

425 Ceterū in hac existimatione Pēnotus errauit in pluribus. Primò, quia existimat Iordanum fuisse ordinis Eremitici, priorem Generalem. Quòd omninò aberrat à veritate. Sed errauit in limine, vt errores interni ædificij præcaueres. Secundò quia existimauit Iordanum omnem supellectilem ordinis scrutatum, eam in lucem protulisse. Quis enim narrauit Pennoto Iordanum scrutatum fuisse omnia scrutabilia, & protulisse in lucem omnia proscribilia? Habeo ego potiùs authorē, fide dignūq mihi oppositum narrauerit, & authorē fide dignū. Quē? ipsū Iordanū in prologo ad lectorē ante librū vitas fratrum, qui extat in omnibus MSS. ibi. *Nec extimet quis, me præsumpsisse omnia, ac singula velle cōtexere, quæ de his sacra religionis fratrib⁹ ab antiquo forent meritò recēsenda.* & infra. *Pauca igitur vtcunq; mihi cognita conscripsi. quando autem ait mundi sapiens, Ea, quæ scimus, sunt minima pars eorum, quæ ignoramus* &c. Si igitur Iordanus non est scrutatus omnia scrutabilia, neq; protulit in lucē omnia proscribilia, quomodò asseruit cōtraria Henrico, ex eo tātùm, quòd non inuenit, aut nō protulit ea, quę Henricus tradidit? Quot ipse Pennotus nō inuenit de suo ordine Illustrissimo, & antiquissimo, quæ ego trado in cathalogo episcoporum Dertusensium? Nunquid ob hoc falsa erūt, quæ ego refero, & Pennotus non inuenit? Quis ita desipiat, vt hæc dixerit? Tertiò, quia existimat Iordanum asserere se de ipso ordine ante Concilium Lateranense nihil scribere voluisse; & tamen Iordanus nō dixit, ante Concilium Lateranēse; sed, *vsq; ad tempora Innocentij III* imò si id scriberet, sibi ipsi esset contrarius; cùm ibidē probet ex cap. *Religionum*, ordinem Eremitarum S. Augustini ante Concilium Lateranēse præcessisse. Immutat Pennotus non semel, neq; parum testimonia authorum, vt vim tribuat imbellibus argumentis, & veritatis robur eludat.

In quot errauit Pēnotus in existimatione scluta Iordani.

426 Quartum est, Non decipitur Hēricus, dum ait, *A tempore S. P. Augustini multos fuisse pastores* (vigilanti verbo vsus est. Nō dixit, *Generales*, dixit, *pastores*; hoc est, prælatos) *dictis ordinis, & an.* 1110. (siuè 1120 vt est in alio codice; siuè 1160. aut 1170. vt aliquis suspicari potest) *electum fuisse in Generalem asseruit B. Ioannem de Spelunca*; id enim & ex scripturis antiquis, & ex antiquis patribus vir sanctissimus se accepisse testatur. Neq; obstat, quod ait Pēnotus ante Conciliū generale sub Innocentio III. nullos fuisse Generales ordinum; hic enim mos post institutos ordines Mēdicantium inoleuit. Respondetur enim dupliciter. Primò negādo ante Cōcilium illud nullos fuisse ordinū Generales. Licèt enim simul essent Abbates, vel Priores alicuius domus, sicut & nunc Generalis Carthusiensium est Prior Carthusię; & Generalis Cisterciensium est Abbas Cisterciensis; & Generalis Fratrū S. Hieronymi in Hispania est Prior S. Bartholomæi de Lupiana; nihilominùs simul erāt, & sunt Generales eorum ordinum; quia totius ordinis; siuè cōgregationis curam gerebant, & gerunt. Et hinc est quòd ordo Carthusiensis, Cisterciensis, & alij similes, ex tunc enumerant suos Generales, etiamsi pluribns annis concilium Lateranense præcesserint.

Quarta. *1. Euasio.* *Occluditur primò.*

427 Quin imò, & ipse D. Pennotus, parùm sui memor, de congregatione S. Frigdiani; quam docet in vnam cōgregationem multorum collegiorum, sub Alexandro II. circa annum 1060. primitùs coaluisse [a] sic loquitur. *Atq; ita factū est, vt breui vnū S. Frigdiani monasterium in congregationem multorum collegiorum succreuerit, cuius caput erat Præpositus, siuè Prior S. Frigdiani, qui prior Generalis vocabatur, sicut patet ex multis scriptis vetustis, & authenticis in Pergameno*, &c. Quomodò ergo negat ante Concilium Lateranēse fuisse aliquos ordinum Generales, & morem hūc inoleuisse post institutos ordines Mendicantium? Sanè illic oportebat, quòd non fuissent; hic verò oblitus eorum, quæ dixerat, veritatem incautè confessus est. Rursus, idem ipse [b] de congregatione Mortariēsi, quam circa annum 1080. refert incæpisse, sic inquit. *Primum monasterium, quod erat caput totius congregationis, & illius Præpositus in scripturis publicis vocabatur Præpositus Generalis*, &c. Fuerunt ergo Priores Generales ante Concilium Lateranense, & institutionem ordinum Mendicantiū. Quid ergo mirum, quòd ordo Eremitarum S. Augustini ab anno 1110. & antea habuerit Generales, licèt essent simul Priores alicuius domus, quæ caput esset totius congregationis.

Confirmatur ad hominem.

[a] lib. 1. cap. 45. n. 2. pag. 445

[b] lib. 1. cap. 46 nu. 2. pag. 448

Adde.

428 *Confirmatur amplius,* Adde, Theobaldus episcopus scripsit vitam S. Guillelmi circa annum 1180. vt supra puncto primo, ostendimus; & tamen dicauit illam Prouinciali Franciæ. Siuè is fuerit ordinis Eremitarum Sancti Augustini; siuè S. Guillelmi. At in ordine, in quo est Prouincialis, est etiam Generalis. Ergo circa annum 1180. erat Generalis in ea religione, cuius Prouinciali Franciæ Theobaldus vitam S. Guillelmi dedicauit; atq; adeò ad minùs 35. annis ante concilium Lateranense. Deinde Andreas Quercetanus [a] referens ex Ioanne Parisiensi ad annum 1149. sic ait. *Hoc tempore Eugenius Papa Henricum, fratrem Ludouici Regis Monachũ Claravallensem præfecit omnibus Abbatijs Franciæ; & erat quoque Generalis Abbas supra speciales Abbates,* &c. Denique, ordo Carmelitanus, vt tradit Paleonidorus, [b] agnoscit Bertholdum anno 1121. electũ fuisse in Priorem Generalem, cumque fuisse primum Generalem ex latinis; & de eo, [c] hæc habet. *Igitur Bertholdus, dum ordinẽ 45. annis laudabiliter rexisset, tẽpore Eugenij* (debet dicere, Alexãdri) *Papæ III. anno Domini 1166. ætatis autẽ 115. plenus operibus bonis in Domino feliciter obdormiuit.* Et de B. F. Simone, Generali Carmelitarũ, sic inquit. *Alijs pluribus miraculis clarus, dum 50. annis ordinem (teste M. Ioanne Grossi) laudabiliter rexisset, multis Apostolicis priuilegijs impetratis Vasconiam prouinciam anno centesimo vitæ suæ, visitans, in Burdegalia febribus correptus 16. die Maij coram positis fratribus, & orantibus migrauit ad Dominum anno 1265.* Hoc vltimum retuli, ne mireris B. Ioanẽ de Spelũca ab anno 1110. vel 1120. vsq; ad tempora Alexandri III. ordinem Augustinianũ gubernasse. Hac ergo via stare non potest Pennoti obiectio.

[a] in Bibliotheca Cluniacensi in notis ad lib. 5. Epist. 8. Petri Venerabilis col. 153.

[b] lib. 3. de antiquitate sui ordinis cap. 3. pag. 50.

[c] pag. 52.

[d] cap. 7. pag. 72.

429 *Occluditur secundo.* Sed adhuc respondetur. Secundò demus argumento ante concilium Lateranense non fuisse Generales ordinum, sed tantùm Abbates, seu Priores quorũdam monasteriorum, quæ aliorum erãt capita, & quorum prælati aliorum monasteriorum curam gererent. Quis, adhuc hoc dato, Priorem v. g. Carthusiæ, non appellabit Generalem Carthusiæ; Si scribat ab eo tempore, quo aliæ religiones per Generales gubernari cæperunt? Ad hunc ergo modum B. Henricus, cũ anno 1334. scripserit, potuit appellare Generales B. Ioannem de Spelunca, & alios; licèt tantùm fuissent prælati alicuius monasterij; quòd esset caput totius congregationis, & cuius prælatus omnium aliorum monasteriorum curam gereret.

§. X. RESPONDETVR ARGVMENTIS PARRAPHO PRIMO ADDVCTIS IN CONTRARIVM.

Restat dissoluere argumenta quę §. 1. huius secundæ difficultatis, proposuimus, & contraria sunt his, quæ hucusque conati sumus ostendere. 430 *Prima solutio primi argumenti, eiusque confirmationis.* Et ad primum primæ sententiæ Rodulphi, Vvadingi, & aliorum, & eius confirmationem, respondeo primò Innocentium IIII. iubere Eremitis Thusciæ, non vt singuli; sed vt omnes simul assumant regulam, & ordinem S. Augustini. Ex hoc tamen tantùm infertur quòd non omnes illi habebant regulam, & ordinẽ S. Augustini; non verò sequitur quòd nulli illorum antea seruassent regulam D. Augustini. Sicut si summus Pontifex Monachis claustralibus Benedictinis, & Cisterciensibus; qui non habent Generalem; & Canonicis Regularibus Hispaniæ, quorum quidam non militant sub præposito Generali, præciperet in hunc modum. *Vniuersis Religiosis Hispaniæ, siuè Monachis, siuè Canonicis, qui non habent Prælatos Generales, præcipio, vt assumant regulam, & ordinem D. Benedicti, & vt eligãt Generalem, qui sub eadem regula, & constitutionibus illos gubernet.* Nunquid ex hoc inferretur Benedictinos claustrales ante eã vnionem non preextitisse, neq; obseruasse regulam D. Benedicti? Nullo modo. Sic ergo in nostro casu. Adde. Ex dictis in hoc puncto secundo difficultate secundã satis constat, antè vnionem Innocentij IIII. præcessisse in Thuscia Eremitas ordinis S. Augustini simpliciter, & absolutè dictos, qui obseruarent regulam, & ordinem Augustini.

431 *Secunda solutio.* Respondeo secundò, ex Eremitis Thusciæ plures vixisse sub regula S. Benedicti; sed non omnes. Neq; ampliùs probatur ex bulla Innocentiana, *Incumbit nobis*. Ibi enim Pontifex tantùm pręcipit Eremitis Thusciæ, (exceptis fratribus S. Guillelmi.) etiam singulis, vt in vnum regulare propositum se conformantes, regulam, & ordinem B. Augustini assumerent, eligerentq; Priorem, scilicet Generalem, cui omnes obedirent. Hoc autem non tollit, quòd ex ipsis Eremitis, quorũ singulis pręcipiebat prædictam conformita-

mitatem, & vnionem sub eodem Generali, antea professi essent regulam, & ordinem S. Augustini. Instemus rem hanc exemplis. Primò Nonne Pontifex, quando ex Canonicis Regularibus aliqui obseruabāt regulam S. Benedicti (vel quidquid de hoc sit, demus exēplo ita fuisse) vt nonnulli volunt; si Canonici Regulares in Hispania alij obseruarent regulam S. Augustini, & alij regulam S. Benedicti, absq; proprijs Generalibus, nonne posset Pontifex ad vniuersos illos Canonicos Regulares sic loqui? *Mandamus vobis, vt in vnum vos regulare propositum conformātes, regulam B. Augustini, & eius ordinem Canonicum assumatis, prouidentes vobis de cōmuni Priore Generali*, &c. Et tamen inde non inferretur Pontificem loqui ad Canonicos; quorum nulli antea obseruassent regulam, & ordinem Canonicum Augustini. Quare ergo in nostro casu contendemus ex similibus omninò verbis Bullę inferri Pontificem non loqui ad Eremitas, quorum aliqui regulam S. Augustini, alij vero regulā S. Benedicti obseruarēt? Secundò Alexander IV. in bulla vnionis generalis apud Cherubinum [a], & Marquez [b] (*quam etiam ad clariorem totius rei, & vnionis factæ notitiā* vt ipse ait, transcripsit P. Vuadingus [c]) ad ordinē Eremitarum S. Augustini iam vnitum sic ait de Ricardo Cardinali: *Vniuersas domos, & congregationes vestras in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò coniunxit*. Et tamen dici non potest ante eam vnionem non præextitisse ordinem Eremitarum S. Augustini, vel nullam ex congregationibus vixisse ante illam vnionem sub regula S. Augustini; vt patet ex pluribus bullis supra adductis, & ex confessione etiam aduersariorum. Quare ergo ex eo, quòd Pontifex præceperit Eremitis Thusciæ assumere ordinem, & regulam B. Augustini, & vnum communem Priorē eligere, dicemus inter ipsos Eremitas nullum extitisse, qui B. Augustini regulam, & etiam sub Generali aliquibus eorum proprio, obseruasset?

Confirmatur exemplis.

[a] tom. 1. Bullarij pag. 84.
[b] cap. 4. § 1. pag. 29.
[c] §. 4. nu. 21. pag. 61.

432 Ad secundū, quod desumitur ex quibusdam bullis de nouo adductis à R. P. Vuadingo, respondeo: quòd bullæ istæ non solùm non vrgent, quin imò fauēt; vt cum Augustino [d] dicere possim; *Verba Apostoli agnosco; sed quid te adiuuent, omninò non video* [e] *vereor ne quisquam in hoc opere nostro scriptorem arbitretur errasse, & illud fecisse, Petilianus dixit, vbi debuit facere, Augustinus respondit. Sed video quid egeris; quasi præoccupare voluisti, ne nos ista diceremus. Sed quid fecisti, nisi vt bis dicantur?* Minùs ergo vrgent hæ bullæ. Ex prima enim, quę dirigitur ad Priorem, & Fratres Eremitas in Thuscia, expressè constat: non omnes obseruasse regulam S. Benedicti. Ait enim Pontifex eos fuisse per Card. Ricardum absolutos à promissione, quam fecerant *de obseruando ordine S. Benedicti, vel quocunq; alio*. Quæ vltima verba non adderentur; si omnes obseruassent regulam S. Benedicti. Ideò enim in secunda bulla non apponuntur; quia omnes Eremitæ S. Mariæ de Murceto eamdem regulam Benedictinam profitebantur. Quare ergo sub illo alio ordine nō comprehenderetur ordo Eremitarum S. Augustini? Neq; obstat, quod dispensatū fuerit cum illis super professione ordinis S. Benedicti; seu cuiuscunq; alterius. Licèt enim iste alter ordo esset ordo S. Augustini, adhuc potuit cum illis in eo dispensari. Cùm enim per dictam vnionem aliqua mutatio accidentalis resultasset per additionem constitutionum, & electionem Prioris Generalis cōmunis omnib⁹, potuerunt, saltem ad maiorem securitatem, petere antiquæ promissionis, seu professionis absolutionem. Hac ratione Guillelmus de Flisco Card. Protector Eremitarum B. Ioannis Boni, in Bulla Innocentij IV. quam adduximus [f] & Marquez [g], & Pēnotus [h] transcripserūt, cum Eremitas B. Ioannis Boni noua exorta discordia in duos Generales Priores, & eorum obedientias diuisos, ad vnum Priorem Generalem reduxisset; assignans eis formam profitendi de cætero, dispensauit cùm illis, qui aliter professi fuerant; licèt essent eiusdem ordinis, & professionis, in hæc verba. *Cum illis autem de ordine vestro, qui alijs Prioribus Generalibus alitèr siuè quocunq; modo in eodem ordine hactenùs sunt professi, dispensamus authoritate præfata*, &c.

1. Solutio secundi.

[d] lib. 2. contra literas Petiliani cap. 40.
[e] & cap. 42.

[f] Supra in respons. ad nu. 8. §. 4.
[g] cap. 13. §. 17 pa. 145.
[h] lib. 1. cap. 57 nu. 1. pag. 150.

433 Vel respondetur secundò admittēdo sub nomine cuiuscunq; alterius ordinis, in cuius professione Pontifex dispēsauit, non intelligi ordinem S. Augustini; & nihilominùs asserendo aliquos ex vnitis fuisse Eremitas Augustinianos. Dicendum enim est; prędictam dispēsationem non referri ad omnes Eremitas Thuscię absolutè, & simpliciter; sed per distributionem accomodam; hoc est, ad omnes, qui in-

Secūda eiusdē solutio.

qui indigebant dispensatione. Hac ratione in tractatu de Prædestinatione disp. 11. sectione 1. olim cum Augustino explicuimus illud 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines saluos fieri.* Quod illustrat Augustinus exemplo præceptoris, de quo rectè dicimus. Hic præceptor docet omnes pueros huius ciuitatis. Non quia omnes discant, aut doceātur; sed quia nullus docetur, qui ab illo non doceatur. Sic ergo Pontifex dicit cum illis fuisse à Card. Ricardo dispensatum, & ipse dispensationem confirmat; nō quia omnes Eremitæ sic vniti, fuerint ab illo dispensati; sed quia nemo est dispēsatus ex his, qui dispensatione indigebat, cum quo non fuerat à Ricardo Cardinali, & Innocentio IV. dispensatum. Adde. In hac bulla, in qua continetur dispensatio, non ponitur in titulo, *Priori, & Fratribus vniuersis Eremitis in Thuscia*, sicut ponitur in alia bulla Innocentij IV. & in decreto Card. Ricardi à R. P. Vvadingo [a] allatis; sed tātùm, *Priori, & Fratribus Eremitis in Thuscia*; vt aliquale indicium nobis esse, possit, quòd in ea Pontifex nō respōdet vniuersis Eremitis Thusciæ; sed aliquib[us] in particulari, qui ipsum consuluerant super dispensatione, & absolutione suarum professionum.

[a] 94. nu. 12. pag. 51.

434 Progreditur solutio. Ex secunda, etiam bulla à R. P. Vvadingo allata prorsus non video, qua consequentia homo doctus intulerit, *Eremitæ S. Mariæ de Murceto Pisanæ diæcesis ante vnionem Innocentij IV. profitebantur regulam S. Benedicti. Ergo omnes Eremitæ, vel etiam Pisanæ diæcesis ante prædictam vnionem obseruarunt regulam S. Benedicti.* dicam cū Augustino [b] *videte acumen, sed vitreum. Qualis lucet vanitate, sed frangitur veritate.* Perinde enim arguit; ac si hoc modo inferas. *Cōuentus de Beniffazà Dertusensis diæcesis est ordinis Cisterciensis. Ergo omnes Conuentus Cataloniæ, vel saltem Dertusensis diæcesis sunt ordinis Cisterciensis: vel sic, Conuentus B. Virginis Aracæli in Vrbe Roma est ordinis Franciscani. Ergo omnes Conuentus Italiæ, vel saltem Romæ sunt ordinis Franciscani.* Quis sic arguat? & tamen lætus exultet, & insultet dicens; *Heus benè hic sibi concordant, vt à Monachis, seu Eremitis S. Benedicti licentiam, & veniam ille expostulet, quem totis viribus contendant Augustinianum fuisse, & ab Augustiniano initiatum?* Quasi in Pisana diæcesi nō potuerit Conuentus S. Mariæ de Murceto obseruare regulam S. Benedicti, & Conuentus S. Iacobi de Aquauiua iuxtà Pisas regulam S. Augustini? Quis sibi persuadeat Conuētum S. Iacobi non seruasse regulam Augustini; quia Conuentus S. Mariæ de Murceto seruauit regulam Benedicti? Pulcra quidem illatio, & quæ ingenia angat, & torqueat. Non incongruè dicemus cum Augustino [c]. *Testimonia quæcunq; posuit, quibus suum placitum de Eremitis Thusciæ probare conatus est; ita sunt, quod ad istam quæstionem attinet, incerta, & ambigua; vt etiā aliter accipi quàm ipse vult, facillimè possint.*

[b] serm. 11. de verbis Apostoli cap. 7.

[c] lib. 2. de Anima, & eius origine cap 14.

435 Addo tamen me gratias agere Rev. P. Vvadingo, eo quòd prædictas bullas, è tenebris in lucē eruerit. Habemus enim ex illis Eremitas Thusciæ ante vnionem Innocentij IV. nō fuisse vagos, & incerti habitus, & ordinis: vt nōnulli mordicus, & perperam asserebant; sed plures ex illis fuisse ordinis S. Benedicti, & aliquos etiam alterius ordinis. Malumus ad nos transijsse Eremitas Religiosos, quàm sæculares; gaudemusq; eo modo Benedictum restituisse Augustino cænobia aliqua in locum eorum, quæ quondam ab Augustino ad Benedictum transierant, inter quæ fuerunt, cænobium S. Augustini in Gallæcia prope Samos; quod inter filiationes cōuentus de Samos enumerat R. P. M. F. Antonius de Iepes [d] & fortassis (si verum est, quod aliqui volunt) conuentus S. Augustini de Nalda, duabus leucis à Locronio distans, quem Sācius Rex Nauarræ anno 1064. donauit Monasterio S. Prudentij ordinis Cisterciensis: vt referunt M. Marquez [e], & idem Iepes [f]. Et deniq; & certiùs, Conuentus S. Christophori de Foes in Lusitania, cuius Eremitæ cum S. F. Ioanne Cirita eorū prælato circa annum 1120. (vt Marquez testatur [g] & nos diximus §. 6. aut 7. ni fallor) Cisterciensis ordinis obseruantias, & regulam S. Benedicti amplexati sunt.

[d] to. 3. Histor. Benedictina anno 759. fol. 216.

[e] cap. 15. §. 8. pag 292.

[f] to 5. Cētur. 5. anno 95 & cap. 3. fol. 87.

[g] Vbi supra §. 9. pag. 293.

436 Solutio tertij. Ad tertium argumentum P. Vvadingi, & aliorum respondeo, negando ordinem Eremitarum S. Augustini nullibi præextitisse ante Innocētiū IV. Id enim euidenter conuicimus in hac secunda difficultate.

437 Pro respōsione Argumentorum secūdæ sententiæ obseruatur primò. Ad argumenta secundæ sententiæ Penotti, vt respondeamus, memoria tenendum est, constare vtramq; partem eius sententiæ esse falsam; Primam, quia præter fundamenta firmissima à nobis adducta [h] vt in lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini ostēdemus, & infra in cōtinuatione ordi-

[h] in hoc pūcto 2. difficul. 1. & 2.

ordinis Eremitarum S. Augustini, est manifestè contraria expressis Summorum Pontificũ diplomatibus, in quibus Augustinus appellatur nostræ religionis fundator, plantator, & pristinus institutor. Secundam verò, quia vt probauimus [a] Eremitæ Thusciæ vniti sũt ordini S. Augustini iam præexistenti, imò & iam habenti proprios Generales ante vnionem Innocentij IV.

a §. 8. & 9.

438 Obseruatur secundò. Deinde obseruandum est, tripliciter dici posse Eremitas Thusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini iam præxistenti. Primò asserendo vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini; qui nõ solùm antecesserit dictam vnionem; sed etiam ante illam habuerit proprios Generales: & hoc modo sub eodem generali factam fuisse vnionem an. 1243. non inefficaciter probauimus [b]. Secundò; faciliùs, & clariùs, admittendo vnitos fuisse ordini Eremitarum S Augustini iam præexistenti; quia Põtifex ex pluribus cõuentibus Eremitarum Thusciæ, quorum alij regulam Benedictinam, alij Augustinianam, seu etiam aliam obseruabant, nouam quodammodò congregationem instituit Eremitarum S. Augustini in Thuscia sub vno Priore Generali; etiam si nullus esset in Thuscia Prior Generalis ordinis Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dicti ante ipsam vnionem; neq: prædictam congregationem Thusciæ vniuerit alteri cõgregationi habenti Priorem Generalem ante vnionem prædictam. Hoc autem non obest vnioni factæ Eremitarum Thusciæ ad ordinem S. Augustini; neq; continuationi eiusdem ordinis S. Augustini. Hac ratione Pennotus [c] respondet pro sua congregatione Lateranensi, quam nonnulli falsò dixere primitùs institutam, & fundatam fuisse à Martino V. ibi. *Esto dixisset Martinus V. nouam congregationem à se nuper institutam, quòd nullatenùs dixit, nihil prorsus officeret. Duobus enim modis cogitare possumus aliquam congregationem nuper institutam; vel per collectionem, & vnionem multorum collegiorũ, quæ ab antiquo iam fuerant instituta, &c. Vel nouos ordines, & noua monasteria, cum nouis institutis plantando. Primò modo aliqualiter admitti posset nostram congregationem per Martinum V. primitus institutam; non autem secundo modo, de quo solùm controuersia nobis esse potest.* Ad hunc ergo modum, congregatio Eremitarum Thusciæ dici posset ab Innocentio IV. primitùs instituta primo modo, non verò secundò; quia inter ipsa monasteria Thusciæ erant aliqua, quæ obseruabant regulam, & ordinem S. Augustini, & quibus Pontifex alia counjuit. Atq; adeò licèt dici posset, Innocentium IV. instituisse congregationem Eremitarũ Thusciæ primò modo; non tamen dici posset instituisse ordinẽ Eremitarũ S. Augustini, de quo solùm controuersia principalis est; quia ordo Eremitarum S. Augustini præcesserat in varijs monasterijs separatis, quæ non viuebant sub eodem Priore Generali. Explicemus rem hanc clarissimo exemplo. Si modò Pontifex conuentibus Canonicorum Regularium S. Augustini, & Benedictinorum Claustralium in Hispania, qui non habent vnum Priorem, seu Abbatem Generalem (& demus casui nullos Canonicos Regulares Hispaniæ habere Generalem) iuberet vt regulam S. Augustini, & ordinem Canonicorũ Regularium assumerent, eligerentq; sibi Abbatem, aut Priorem Generalem, ederentq; constitutiones non contrarias institutis eiusdem ordinis Canonici; & assignaret eis Cardinalem protectorem; quamuis ex hoc dici posset, quòd Pontifex instituisset nouã congregationem Canonicorum Regularium; non tamen dici posset, quod de nouo instituisset ordinẽ Canonicorum Regularium S. Augustini. Hic enim, licèt non præcessisset in congregatione vnita, præcesserat tamen in Conuẽtibus separatis. Sic ergo in præsenti possemus discurrere respectu illius congregationis Eremitarum Thusciæ.

b §. 9. huius difficultatis.

c lib. 3. cap. 23 n. 5. pag. 657.

439 Aduertitur vlteriùs. Aduerto tamen, quòd iuxtà hunc secundum modum vnionis Eremitarum Thusciæ ad ordinem S. Augustini, adhuc admittendum est: fuisse aliam congregationem Eremitarum S Augustini, sic absolutè, & simpliciter dictam, cuius Generales essent illi quatuor patres, quos supra [d] diximus assignari à B. Henrico de Vrimaria ab anno 1110. Et ad ea, quæ ibi in oppositum obiecimus, & dissoluimus, respõderi potest. Primò Põtificem voluisse vnire Eremitas Thusciæ illi parti Eremitarum S. Augustini, quæ intra ipsam Thusciam nõ habebat generalem; quia volebat instituere nouam congregationem Eremitarum S. Augustini; limitatam terminis Thusciæ, & ab alijs congregationibus independentem. Secundò admittendam esse intra Italiam dupli-

d §. 8.

duplicem congregationem ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter dicti. Neq; hoc est adeò nouum, aut inauditum. Quin imò Iosephus Pamphilus episcopus Signinus a dum recenset congregationes anno 1250. sub Alexandro IV. vnitas, inter alias enumerat has. *Congregatio Eremitarum S. Augustini, Turris Palmarum Firmanæ diœcesis. Congregatio Eremitarum S. Augustini, in loco S. Blasij de Brittinis Fanensis diœcesis.* (Hæc tamen congregatio in priuilegijs Pontificijs non appellatur simpliciter, Eremitarum S. Augustini. Addo. Ordo Eremitarum S. Guillelmi, vt patet ex dictis puncto 1. habebat intra Italiam plures congregationes sub diuersis generalibus. Neq; obstat, vt dicebamus b quòd aliquando ad Eremitas Thuscię dirigantur priuilegia sub hoc titulo, *Priori, & vniuersis Eremitis S. Augustini*; sēsus enim est: sermonem dirigi ad vniuersos Eremitas illius congregationis, ad quam priuilegium dirigebatur. Sicut si Pontifex priuilegium concederet Minoribus obseruantibus, *Fratri N. Ministro Generali & vniuersis fratribus Minoribus S. Francisci*; sensus non esset priuilegium dirigi ad vniuersos Franciscanos, neq; enim extēderetur ad Conuentuales; sed tantùm ad illos fratres Minores; quorum ille erat Generalis; sic ergo in nostro casu, bullæ diriguntur ad vniuersos Eremitas, non absolutè ad omnes, sed tantùm ad vniuersos existentes in Thuscia, vel quorū Cardinalis Ricardus erat protector, & patronus.

a in Chronico Augu fol. 30. pag 1.

b supra §. præcedenti.

440 Solutio primi primæ partis.

His positis, ad primum argumentum pro 1. parte sententiæ Pennoti dico plura. Primum est. Prorsus ignoro, quo colore, quo prætextu, homo catholicus, religiosus, & doctus dicere potuerit, *Certo certiùs est, inchoationem ordinis Eremitarum D. Augustini in Gregorium IX. & c. referendam esse*; cùm tamen ex opposito Martinus V. in Sermone de translatione S. Monicæ, & in Bulla de eadem trāslatione data Romæ, die 25. Februarij anno 13. sui Pontificatus; Sixtus IV. Franciscanus, in bulla data Romæ anno 1479. 12. Cal. Aprilis, anno 9. Pontificatus; Alexander VI. bulla data Romæ anno 1496. 14. Cal. Aprilis, anno 5. Pontificatus; Leo X. bulla data Romę die 10. Martij anno 1513. & 1. Pōtificatus; Iulius II. bulla data die 2. Iulij anno 1512. & 9. Pōtificatus; & tandē Greg. XIII. in quadam bulla indulgentiarum cōcessarū visitantibus cōuentus nostros Prouincię Indiæ Orientalis in diebus S. Augustini, S. Monicæ, S. Guillelmi, & S. Nicolai de Tolēt. (quas oēs bullas affert c M. Marquez, & nos aliàs etiā afferemus infra, d expressè asserant *Augustinum esse fundatorē, plantatorem, & institutorem ordinis Eremitarum S. Augustini*. Cùm etiam stet pro nobis expressa assertio concilij Lugdunensis anno 1274. sub Gregorio X. celebrati, vt refertur in cap. *Religionum*, de Religiosis domibus in 6. §. *Cæterum*. Ibi. *Cæterum Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum ordines, quorum institutio dictum concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere.* Numquid certo certiùs est, quòd Pennotus prolibito effundit, & ex consequēti falsum id, quod Pontifices, & Concilia decernunt; quia oppositum est assertis, & voluntati Pennoti? Planè, meo iudicio, illud, *certo certiùs*, certissimè deberet expungi à libro viri pij, & religiosi.

c cap 9. §. 1 a. & 3. à pag. 156

d in continuatione breui ordinis Eremitarum S. Augustini, & lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini.

Secundum est. Ex dictis constat, Bullas adductas à Pennoto nihil probare eorū, quæ contra nos intendit. Primò enim bulla Gregorij IX. loquitur cum congregatione Eremitarum B. Ioannis Boni, distincta à congregatione, seu congregationibus ordinis Eremitarum S. Augustini sic absolutè, & simpliciter dictorum, & Eremitarum de Brittinis, & de Fabali; & adhuc respectu Eremitarum B. Ioannis Boni, non instituit illam de nouo: sed supponit institutam, & assignat illi certam formam habitus, determinando aliqua accidentalia respectu habitus à S. Augustino instituti, necessaria tamen ad componendam litem exortam, & distinguendos clariùs in habitu Fratres Eremitas S. Ioannis Boni à patribus Minoritis. Secūdò Bulla Innocentij IIII. vniuit Eremitas Thusciæ; sed vniuit ordini Eremitarum S. Augustini iam præexistenti; & vniuit Eremitas, non sæculares; sed religiosos, sub certa regula, titulo, & habitu viuentes, vt e ostendimus manifestè. Tertiò Bulla Alexandri IIII. non vnit; sed, supponit vnionem iam factam, non solùm ex Eremitis Italiæ, & Siciliæ: sed totiùs orbis terrarum, vt f contra Pennotum cōuicimus euidenter. Quartò id, quòd ait Pennotus, *res est notissima, nec nostris saltem temporibus controuersa*, adeò alienum est à veritate; vt nihil magis controuertatur, stante semper pro nobis iudicio ferè omnium illorum, qui non ducuntur, vel excæcan-

441 progreditur solutio.

e in hoc pūcto 1 præcipuè difficultate 1.

f difficultate 2. §. 8.

cæcantur affectu, & passione.

442 Solutio secundi primæ partis. a lib. 1. cap. 43 nu. 2. pag. 144 b lib. 1. vitas fratrũ cap. 19.

Ad secundum argumentum pro 1. parte sententiæ Pennoti, respondeo, valde dignum esse admiratione, quòd Pennotus. a B. Fr. Iordano b tribuat, quòd ordinis Eremitarum S. Augustini fundationem in ecclesiam Romanam reiecit; cũ tamen Iordanus tertio quoque verbo in toto illo opere institutionem ordinis Eremitarum in B. Augustinum referat. Admiratione itaq; dignum est: vel enim credidit testimonium Iordani à nemine videndum; sed eius tantũmodò citationi fidendum; vel clarissima, & euidentissima verba noluit intelligere; & neutrum horum de viro prudentissimo, & doctissimo credendum, imò nec suspicandum est, nisi manifestissimis Iordani verbis demonstraretur Pennotum, nescio an ex industria potiùs quàm ex incuria, Iordani testimonium vitiosa taciturnitate detruncasse. Eodem enim ipsô libro 1. c sic habet de Verbo ad Verbum Iordanus. *Qualiter sacrosancta mater ecclesia specialiter fuerit institutrix, & nutrix huius ordinis, caput 19. Congregemus in vnum ea, quæ à Sancta Romana ecclesia circa istum ordinem gesta sunt; & inueniemus eam esse veram, & immediatam huius ordinis institutricem. Et hac re vera est singularis prærogatiua ordinis huius; quæ de nullo alio ordine reperitur. Videamus igitur primò quæ B. Augustinus olim circa fratres suos in Eremo patres nostros egerit. Ipse primùm eos vndique per eremos diuisos in vnum congregauit, & cum eis vixit, vt patet supra cap. 7. Item modum viuendi, & regulam eis tradidit, vt infra lib. 2. cap. 14. Item habitũ eis contulit, vt supra cap. 15. Item titulum eis imposuit, vt supra cap. 17. Item officium diuinũ eis tribuit, vt infra lib. 2. cap. 15. Item ad officia prædicationis, & confessionis eos deputauit, vt supra cap. 16. & hæc quidem omnia continẽt institutionem ordinis. Et quis vnquam institutor aliorum ordinum plura his in sui institutione ordinis peregit?* & infra. *Igitur Sancta Mater Ecclesia præmissa omnia per B. Augustinũ circa ordinem gesta, quasi de nouo authoritate Apostolica per semetipsam immediatè iterato egit, instituit, & authorizauit. Ipsa enim sacrosancta Mater Ecclesia fratres dispersos in vnũ congrauit,* &c. prout referuntur à Pẽnoto.

c cap. 19. pag. 46.

443 Pergit solutio.

Quis videat, (& præcipuè, si simul cũ alijs testimonijs eiusdem authoris expendantur) hæc verba Iordani in ipso codẽ loco, ex quo citatur à Pennoto, & non agnoscat clarè quàm mala fide dicatur Iordanum reiecisse sui ordinis fundationem in ecclesiam Romanam, & vltro confiteri hunc ordinem Eremitarum, qui nunc est, ante dictos Pontifices, nempe Gregorium IX. Innocentium IIII. & Alexandrum IIII. neq; Augustini regulam, neq; titulum habuisse, neq; alia, quæ Iordanus in verbis à Pennoto citatis asseruit ordinem Augustinianum habuisse ab ecclesia Romana; sed ea omnia in ipsa vnione accepisse? Quis, inquam, hæc videat, & non videat Iordanum infidelissimè à Pennoto citari. Primò, quia Iordanus agnoscit duplicem quasi institutionem ordinis, primam, ab Augustino: vt exprimitur in verbis, quæ omisit Pennotus, & nos adduximus; secundam, ab ecclesia Romana: Et ideò dixit ecclesiã Romanam circa hunc ordinem omnia per B. Augustinum gesta quasi de nouo authoritate Apostolica per semetipsam iteratò, (vrge verba, *quasi de nouo, iteratò.*) egit, instituit, & authorizauit. Secundò, Quia licèt Iordanus asserat, ea omnia nobis fuisse concessa ab ecclesia; tamen in verbis, quæ retulimus, expresse ait: ea omnia fuisse primò ab Augustino præstita ordini suorum Eremitarum. Tertiò, quia neq; Iordanus ait, ea omnia accepisse religionem Augustinianam à Gregorio IX. Innocentio IIII. & Alexandro IIII. Expressè enim habet d ordinem Eremitarũ S. August. precessisse Cõciliũ Lateranẽse celebratũ anno 1212. debet dicere 1215. & probat ex cap. *Religionũ* de religiosis domib9 in Sesto. Deinde tradit Innocentium III. confirmasse ordini Eremitarum S. Augustini locum S. Antonij in Ardigneta, qui est in prouincia Senensi, seque vidisse formam illius priuilegij; & Honorium III. aliqua loca nostri ordinis sub protectione Sedis Apostolicæ suscepisse. Quomodò ergo verum erit dicere: Iordanum dicere, religionem S. Augustini primò accepisse regulam, titulũ, & alia omnia à Gregorio IX. Innocentio IIII. & Alexando IIII. summis Pontificibus Innocentio III. & Honorio III. tempore posterioribus? Quartò. Quia neque Iordanus ait ordinem Augustinianum ea omnia accepisse in vnione, scilicet Generali, de qua loquebatur Pennotus: vnio enim, cuius meminit Iordanus e fuit duplex Prima sub Innocentio IV. Secunda verò sub Alexandro, vt ipse met Iordanus, f adstruit. Illa, de anno 1244. hæc de anno 1256. traditio autem regulæ, modus profitendi, authenticatio constitutio-

d lib. 1. cap. 14. pag. 29. & 30.

e lib. 1. cap. 14

f ibidem.

a ibidē, & lib. 2. cap. 14. tutionum, quorum meminit, a assignantur ab eodem Iordano facta sub Innocētio IV. primum, & deinde sub Alexandro IV. non tamen, tanquam tunc primum tradita fuerit ordini Eremitarum Regula Augustini; sed quia *Innocentius IIII. omnes Eremitas Thusciæ*, (vt ait Iordanus b) b lib. 1. cap. 14. pag. 30. *Eremitis S. Augustini coniunxit, reducens eos ad vnum ouile, sub vno pastore, scilicet Priore Generali; mandans vt omnes sub vna regula, scilicet S. Augustini, vno modo profitendi, vno habitu, vno titulo, vno officio, & eisdem constitutionibus vti deberent; & Alexander IIII. fratres omnes Eremitas diuersorum ordinum, quorum quidam S. Guillelmi, alij F. Ioannis Boni, alij de Fabali, alij de Brittinis censebantur; alij quoq; apud homines ambiguis nuncupationibus vacillabant; nec non, & fratres de Pœnitentia Iesu Christi, qui Saccita vocabantur; hos inquam, omnes in vnum redegit, & ordini Eremitarum S. Augustini cum personis, & locis effectualiter concorporauit, & vniuit.*

444 Pergit vlterius. Deinde, specificatio, habitus, cuius meminit Iordanus c c lib. 1. cap. 15. facta quidem est in vnione Generali (licèt etiam antea facta fuisset in congregatione Eremitarum S. Augustini in Thuscia, S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, & Brittinensium, vt ex dictis in superioribus constat, & difficultate sequenti referemus.) ita tamen quòd primò illam Augustinus decreuit quoad substantialia, *& postmodum Sedes Apostolica* (ait Iordanus, d) d ibidē pag. 33 *aspiciens ad primariam originem ordinis, habitum superiorem eis determinauit, imò veriùs dudum per S. Augustinū determinatum declarauit*, &c. Præterea, Impositio tituli, cuius meminit Iordanus, e e lib. 1. cap. 17 pag. 40. & seq. & sequentibus præstita quidem est ab ecclesia Romana in vnione generali; sed non tunc primò. Id enim olim priùs egerat Augustinus. f f eadē pag. 40. Id quòd Iordanus expressit in hæc verba. *Titulus autem, quem Romana ecclesia huic ordini determinauit, appropriauit, authorizauit, & confirmauit, est hic Ordo fratrum Eremitarum S. Augustini. Hūc titulum B. Augustinus per semetipsum eis imposuit; appellando videlicet eos, Fratres suos in eremo; vt in sermone ad Presbyteros Hipponenses, &c.* Et quamuis demus sermonē hunc non esse Augustini; tamen ex his manifestè constat, quæ fuerit in hac parte Iordani sententia. Itē g g pag. 41. Sic habet. *Denique etiam, & congruè ordo iste gaudere debet titulo B. Augustini, tum ratione suæ primordialis institutionis; cùm ordo sit ab ipso primordialiter propagatus; tùm ratione regularis institutionis; quia per traditionem suæ regulæ ab ipsomet est specialiter dotatus; tum ratione Apostolicæ adaptationis*, &c. Rursus, assignatio diuini officij, cuius meminit Iordanus, h h lib. 1 cap 14. pag. 30. & lib. 2. cap. 15. pag. 128. contigit non semel. Primum tempore Innocentij IIII. & deinde sub Alexandro IIII. & de his duabus assignationibus agit Iordanus pag. 30. Cæterum multò ante, B. Augustinus officium suis fratribus, assignauit iuxtà mentem Iordani in verbis à me citatis. i i ex lib. 1. cap. 19. pag. 48. & lib 2. cap. 15. pag. 128. & 129 *B. Augustinus fratribus suis ordinauit tale officium, quale in prima regula sua* (quidquid sit de authoritate huius regulæ; tamen ita sensit Iordanus) *quæ incipit, Ante omnia, continetur.* Et infra. *Quare in illo primitiuo statu ordinis, fratres ad illud officium B. Augustini, tenebantur.* Et infra. *Per hoc à priori officij per B. Augustinum primitus descripti obseruantia eos exemit. Alias enim, si Sedes Apostolica non interuenisset, fratres adhuc ad illud officium ex regula tenerentur.*

445 Progreditur adhuc vlterius. Deputatio verò ad officia prædicationis, & confessionis, cuius meminit Iordanus, k k lib. 1. cap. 16 pag. 39. contigit, eodem Iordano teste in ipsomet loco, tam sub Augustino, quàm tempore vnionis factę ab Alexandro IV. En eius verba. *Vt autem Fratres huius religionis sic congregati, sic vniti, in ecclesia Dei ad instar Fratrum Prædicatorum, & Minorum ordinum, fructum possent facere; sicut & ipsi olim ante suam dispersionem tempore B. Augustini in Africa, prædicando videlicet populo, & confessiones audiendo, sicut patet in quodam sermone*, (non agimus modò de veritate sermonis, sed de mente Iordani) *qui incipit; vt bene nostis, fratres; ordinauit præfatus Summus Pontifex, scilicet D. Alexander Papa IIII.* &c. Quis ergo credat Pennoto, dum pro sua sententia citat Iordanū, qui eodem ipso in loco ab eodem Pennoto citato, & alibi passim in toto opere oppositum data opera contendit, & suadet? Sed vt magis illi fidamus, addit Iordanum fuisse Generalem ordinis Eremitarum S. Augustini; quod omninò falsū est; & sine fundamento; & præterea Iordanum fateri, se omnia eiusdem ordinis archiua lustrasse, & monumenta vidisse, & priuilegia legisse; quod etiam longissimè distat à veritate. Neque enim in toto Iordani opere, quod semel, bis, atq; iterū legi, & perlegi, ea verba, neq; æquipollentia inueniuntur; sed ad summum hęc habet, l l lib. 1. cap. 14. pag. 29. quæ transcripsimus supra. m m §. 9. versiculo *Tertium est.* Hoc tamen non est asserere se omnia ordinis archiua lustrasse, monumenta vidisse, & priuilegia legisse, quæ omnia de suo addidit

didit

didit Pennotus vt Iordani fidem extolleret;sed dum Iordani fidem extulit falsò,proprium sustulit verè. Neque enim Iordanus habet ea,quæ illi tribuit;neque vltro cõfitetur ea, quæ vltrò illi imputat.

446 Solutio duplex primi secundæ partis sententiæ Pēnoti. Ad primum verò pro 2. parte sententiæ Pennoti contendentis Innocentium IV. non vniuisse Eremitas Thusciæ Eremitis S. Augustini, siuè eorum congregationi; respondeo dupliciter iuxtà supradicta. Primò Eremitas Thusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini iam habenti proprios Generales, & per vnionem Innocentij IV. effectum fuisse vt sub eodem communi Priore Generali deinceps viuerent tam congregatio Eremitarum S. Augustini, quàm Eremitæ Thusciæ,qui de nouo vniebantur prædictæ congregationi. Neq; obstat quod Innocentius IV. illis concesserit, vt eligerent sibi vnum Priorem Generalem;etenim id eis concessum fuit; non prout separatis ab ordine S. Augustini, quem iubebantur assumere; sed prout vnitis cum illo. Quòd perinde erat, atq; dicere,taliter vos vni mus ordini S. Augustini,quòd volumus vt Prior Generalis illius sit vobis communis, & vt in eius electione vos etiam habeatis vocem. Secundò admittendo per vnionem Innocentij IV. resultasse nouam congregationem ab alijs distinctam;adhuc tamen Eremitas Thusciæ vnitos fuisse ordini Eremitarum S. Augustini. Quia cùm ex ipsis Eremitis Thusciæ aliqui obseruarēt regulam,& ordinem S. Augustini, & alij regulam, & ordinem S Benedicti, aut etiam alterius sancti; voluit Pontifex vt omnes vnirentur sub eodem Generali, & sub eadē regula,& ordine S. August.

447 Contradictio Pennoti obseruatur. Obseruo tamen circa hoc argumentum manifestam contradictionem Pēnoti. in præsenti enim contendit congregationem Eremitarum Thusciæ fuisse ab alijs distinctam, & resultasse ex vnione Innocentij IV. cùm tamen mordicus asserat [a] congregationem Eremitarū B.Ioannis Boni, non re;sed solo nomine differre à congregatione Eremitarum Thusciæ; & de cõgregatione Eremitarum B.Ioannis Boni fateatur id,quod negari nō potest nempe eam ad minùs incæpisse sub Gregorio IX. ante annum 1240. vel eodem ipso anno: id quod clarè constat ex bulla Gregorij IX. quam ipse retulit [b] ecce ergo manifesta contradictio; *Congregatio Eremitarum Thusciæ,vtpote eadem cum congregatione Eremitarum B. Ioannis Boni in sententia Pennoti, incæpit ante annum 1240. vel eodem ipso anno. Congregatio Eremitarum Thusciæ non incæpit ante annum 1240. neq; eodem ipso anno,* sed resultauit ex vnione ab Innocentio IV. facta anno 1243. vel 1144. Nonne hæ sunt propositiones contradictoriæ? & tamen vtramq; simul de eadem congregatione solo nomine diuersa, veram esse, doctissimus Pennotus contendit.

a lib. 1. cap. 15 num. 3 & 5. pag. 72. col. 1. & cap. 48. num. 2. pag. 156. col. 2.

b lib. 1. cap. 25 num. 2. pag. 89.

448 Solutio duplex secundi, & tertij pro secunda parte eiusdem sententiæ. Ex his facillima est solutio ad 2. & tertium argumentum pro secũda parte sententiæ Pēnoti. Ad vtrumq; enim respondetur dupliciter. Primò Innocentiũ IV. dedisse Eremitis Thusciæ Ricardũ Cardinalem in protectorem, nō tamē prout separatis ab ordine Eremitarũ S. Augustini, quem iubebatur assumere; sed prout vnitis illi. Itaq; præcesserat ordo Eremitarum S. Augustini sub proprijs Generalibus. Huic ordini sub eodem Generali vniuit Pontifex Eremitas Thusciæ; & ordini sic vnito assignauit Cardinalē protectorem, quem ante vnionem non habuerat. Et eodem modo concedit illis, nō prout separatis ab ordine S. Augustini; seu prout iam vnitis cum illo,vt proprias possint facere constitutiones, dummodò nō obuiēt institutis ordinis S. Augustini. Quod perinde est, atq; dicere, concedimus vobis sic vnitis; vt cum ordine, quē assumitis, faciatis nouas, & communes cōstitutiones, dummodò eiusdē ordinis assũpti non obuient institutis. Secundò Ricardum Cardinalem datũ fuisse in protectorem congregationis Eremitarum Thusciæ tũc de nouo ab Innocentio IV. erectæ, & institutæ ex varijs conuentibus Eremitarum, quorum aliqui ante illam vnionem obseruabāt ordinem Eremitarum S. Augustini;& illis sic vnitis cōcedit facere de nouo proprias constitutiones; dummodò non obuient institutis ordinis S. Augustini;scilicet quæ eòusq;obseruauerat ordo S. Augustini, licèt in cõuētib⁹ non habentibus communem Priorē Generalem. Atq; adeò non sequitur, quòd Eremitæ Thusciæ non fuerint vniti ordini Eremitarum S. Augustini iam præexistenti, etiam in ipsa Thuscia, quamuis in monasterijs non vnitis sub communi Priore Generali.

DIF-

DIFFICVLTAS TERTIA.

Vtrum Congregatio Eremitarum S. Augustini re ipsa, vel tantùm solo titulo differret à congregationibus Eremitarum S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, de Fabali, & de Brittinis?

449 EX præcedentibus, quę difficultate 1. & 2. huius puncti latè disputata sunt contra P. Lucam Vvadingum, D. Gabrielem Pennotum, & alios, patet Eremitas Thusciæ ante vnionem factam ab Innocentio IV. obseruasse regulam, & ordinem Eremitarum S. Augustini, in aliquibus conuentibus, quibus in ipsa vnione Innocētij vnita sunt alia cænobia Eremitarum viuentium sub regula S. Benedicti, aut etiam fortassis alterius Sancti; ita tamen vnita, quòd vel omnia simul vnita fuerint ordini Eremitarum S. Augustini iam præexistenti, & habēti proprios Generales; vel ad minùs ita, vt ex vtrisq; cęnobijs Thuscię, extinctis Benedictinis, & alijs, si fortè erant, & remanentibus Augustinianis, resultauerit noua congregatio Eremitarum S. Augustini; noua quidem, non nouitate ordinis, qui iam præcesserat in varijs conuentibus obedictiarum separatarū intra ipsam Thusciam; sed nouitate congregationis, hoc est, recollectionis plurium collegiorum sub eodem capite, & prælato Generali. Modò disputamus difficultatem tertiam, quam in principio huius pūcti 2. proposuimus, nempe, vtrum congregatio Eremitarum S. Augustino solo nomine differret ab alijs, quæ ab Alexandro IV. anno 1256. vnitæ sunt ordini Eremitarum S. Augustini. Id in quo sita est pręcipua pars nostræ controuersiæ; vt dicamus cū Augustino a. *Quid ergo iam opus est in pluribus immorari? Veniamus interiùs ad causam, quam in hac duntaxat quæstione vel solam, vel pænè solam cum istis habemus.*

a de natura, & gratia cap. 44.

§. I. REFERTVR SINGVLARIS Sententia R. D. Gabrielis Pennoti.

450 DOctissimus Gabriel Pennotus, qui aliquando *acutè sanè*, vt cum Aug. loquar b *tractat, & versat; & quantùm sibi videtur, redarguit atq; conuincit, quod eis dicitur*, dum institutionem, & continuationem ordinis Eremitarum S. Augustini nititur obscurare, obscurum iter ingressus, lapsus est in singularem sententiam. Primò enim asserit c eamdem fuisse congregationem, quæ quandoq; Eremitarum S. Augustini, quandoq; verò F. Ioannis Boni, nuncupabatur. Idq; probat. Primò quia in bulla Gregorij IX. quam ibidem refert, data Laterani 9. Cal. Aprilis, anno 14. sui Pontificatus (atq; adeò Christi 1240. non 1241. vt malè d censet Pennotus; quia Gregorius IX. electus fuit 13. Cal. Aprilis anno 1227.) Eremitæ, qui in principio bullæ appellabantur Eremitę F. Ioannis Boni, in discursu, & progressu bullæ vocantur absolutè ordinis S. Augustini. Secundò quia in bulla Alexandri IV. quam etiam refert e data Anagnię 8. Cal. Iulij, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. absolutè vocantur Eremitæ ordinis S. Augustini illi, quos Gregorius IX. appellauerat Eremitas Fr. Ioannis Boni.

b de natura, & gratia cap. 27.

Prima assertio Pennoti. c lib. 1. cap. 25. nu. 3. pag. 69. Probatur primò. d ibid. pag. 70. Secundò. e ibidem nu. 4 pag. 70.

Secundò asserit f ordinē Eremitarum S. Augustini nuncupatorum circa tempora Gregorij IX. & Alexandri IV. primitùs videri cæpisse. Et probat primò. Quia Alexander IV. fatetur se liquido recordari, & memoriter tenere, quando talis ordo in partibus Lombardiæ primitùs apparuit. Secundò, quia ante Gregorium IX. nullus author idoneus reperitur, qui se huiusmodi Eremitas vidisse fateatur. 451

Secunda assertio. f nu. 4 pag. 72 Probatur primò. Secundò.

Tertiò asserit g, quòd licèt Pontifex multas Eremitarum congregationes recensere videatur in prædicta bulla Alexandri IV. dum ait; *Quasdam S. Augustini, alias de Fabali, alias de Brittinis, alias F. Ioannis Boni, & alias D. Guillelmi*, nuncupari consueuisse; non tamen dixit; quòd omnes dictæ congregationes re ipsa essent distinctæ ab inuicem; Vnde in alia Bulla Ricardo S. Angeli Diacono Card. & ordinis Eremitarum primò Protectori directa, idem Pontifex eadem verba repetens, subiungit; quòd dictæ Eremitarum congregationes *apud homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillabant*. Vt videas hæc non tam variarum congregationum nomina fuisse, quàm diuersarum domorum eiusdem congregationis. dicam cum Augustino h. *Cernitis ne quo tendat, & quo manus porrigat hac disputatio; omninò frustra dictum putetur*, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum, &c. 452

Tertia assertio. g nu. 4. pag. 71 h lib. de natura, & gratia cap. 20.

Asserit quartò, i quòd secundū rei veritatem aliquæ illarum congregationum in vnam, & eamdem conueniebant. Idq; probat. Primò quia congregatio D. Augustini 453

Assertio 4. i Vbi supra. Probat primò.

gustini

gustini nuncupata, & congregatio Fr. Ioannis Boni vna & eadem erat, quæ priùs F. Ioannis Boni dicebatur; postea à Gregorio IX. titulo D. Augustini donata, cæpit congregatio D. Augustini nuncupari; vt ex dictis bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. colligitur, & ex alijs infra dicendis. Addit idem author [a] Eremitas S. Ioannis Boni titulum Eremitarum S. Augustini à se ipsis per decretum in generali capitulo editum assumpsisse; & id constare euidenter ex literis Innocentij papæ IV. datis Perusij 17. Cal. Maij, Pontificatus sui anno 2. id est, Christi 1253. ecce vbi congregatio Eremitarum Fr. Ioannis Boni modò à Gregorio IX. accipit, modò à se ipsa assumit titulum D. Augustini.

[a] eodem lib. 1. cap. 47. nu. 1. pag. 149.

454 probatur secundò.

Secundò quia quòd congregatio de Brittinis nuncupata, & congregatio Fr. Ioannis Boni eadem esset, & solis nominibus distinguerentur, multò certiùs est; nec venerandi Eremitæ negare possunt, præsertim Marquez, qui cap. 21 §. 5. Fr. Iordanum, & Iacobum Philippum Bergomensem, & alios nonnullos secutus, assertionem Ægidij Cardinalis defendere nititur, scilicet B. Franciscum Assisiũ, priusquàm sui instituti Seraphici author esset, Eremitici ordinis D. Augustini institutum professum fuisse in manibus B. Ioannis Boni in monasterio Brittinensi prope Pensaurum, & ab illo habitum Eremiticum sumpsisse; cuius color adhuc in habitu Fratrum Minorum per D. Franciscum institutorum retinetur; quẽ idcirco Beretinum vocamus, à loco de Brittinis, vbi B. Franciscus habitum cũ illo colore accepit. *Quod ne me gratis illis imponere quis putet, profero testimonium Card. Aegidij de Viterbio ordinis Eremitarum, ab eodem Marquez acceptum loco citato. Hoc tempore, inquit Aegidius Cardinalis, Ioannes Bonus Mantuanus, &c. vt veluti à Guillelmo Guilleimita, ita à Ioanne Bono Iambonita, & à loco, quem incolebant, Brittinenses nominati sint*, &c.

455 [b] eodẽ lib. 1. cap. 47. num. 1. pag. 149. & num. 7. pag. 154.

Et de identitate congregationis F. Ioannis Boni, & de Brittinis idem repetit. [b] *Non (ait) erant distincta congregationes, sed distincta domus eiusdem congregationis, siuè ordinis Eremitarum S. Ioannis Boni. Hoc enim est totum fundamentum, cui nituntur F. Iordanus de Saxonia, Philippus Bergomensis, Aegidius de Viterbio Cardinalis, Marquez, & alij, ad suadendum B. Franciscum Assisium fuisse Eremitam Augustinensem; quia, inquiunt, professus est vitam Eremiticam, & sumpsit habitum Eremitarum per manum F. Ioannis Boni in monasterio de Brittinis. Vnde etiam nũc color habitus, quem deferunt Fratres Minores per B. Franciscum instituti, vocatur Berettinus à loco de Brittinis, vbi D. Franciscus illum habitum primitùs induit, vt longo discursu deducit Marquez cap. 21.*

Tertiò quia idem dicendum videtur de alia congregatione de Fabali nuncupata, quæ eadem fuisse videtur cum congregatione Ioannis Boni, & de Brittinis. Nam locus de Fabali iuxtà Pisaurũ est, vbi etiam locus de Brittinis, vt ex libro taxarum Apostolicarum habes in verbo, *Pensaurien. ecclesia*; vbi notatur monasterium S. Mariæ, aliàs S. Crucis de Fabali, quamuis ponatur monasterium ordinis S. Benedicti. Addit verò, [c] congregationem de Fabali, quod videre potuerit, non fuisse congregationem; sed domum eiusdem congregationis Ioannis Boni in finibus Pisaurensis, & Fanensis teritorij positam; vbi etiam erat monasterium de Brittinis, à qua dicti Eremitæ de Fabali nuncupabantur, sicut nunc Romæ vocantur, Fratres S. Mariæ de Populo, vel S. Augustini. Et num. 7. pag. 154. rursus confundit congregationem de Brittinis, & de Fabali cum congregatione S. Ioannis Boni. 456 probatur tertiò.

[c] eodem lib. 1. cap. 47. nu. 1. pag. 149.

Asserit quintò; ex his omnibus inferri primò: prædictas omnes congregationes Eremitarum, ex quibus ordo Eremitarum est conflatus, secundùm rem ipsam ad duas, vel tres solas reduci, nempe ad congregationem Guillelmitarum, & congregationem B. Ioannis Boni. Nam cum hac secunda coincidebant congregationes S. Augustini, & de Brittinis, & de Fabali nuncupatæ. Dixit autem notanter ad duas, vel tres, propter aliam congregationem Eremitarum Thusciæ, quam Innocentius IIII. ex varijs Eremitis incerti habitus, & regulę per Thusciã sinè capite vagantibus, in vnam congregationem sub vno capite, regula, & titulo B. Augustini donatam redegit, de qua inferiùs dicetur. Secundò Ricardũ Card. fuisse protectorem congregationis Eremitarum S. Augustini in Thuscia, quæ instituta fuit ab Innocentio IV. vt constat ex bulla in principio huius secundi puncti à nobis relata. Tertiò. Nullos Eremitas vsq; ad tempora Innocẽtij IV. fuisse, qui sub regula B. Augustini viuerent, & Eremitæ S. Augustini vocarentur, exceptis 457 Assertio quinta continens sex corollaria. Primum. Secundum. Tertium.

Quartum. ceptis forsan Eremitis S. Guillelmi. Quartò hos Eremitas dictos S. Augustini, non tales fuisse nuncupatos, quòd à B. Augustino fuissent instituti; sed quia ex concessione Pontificis tales dici obtinuerant; & nihilominùs illos absolutè Eremitas S. Augustini vocatos. Quintò hos Eremitas S. Augustini, illos fuisse, qui ante vnionem generalem, Ricardum diaconum Cardinalem protectorem habebant; & ad illos referenda esse verba alterius Bullæ Alexandri IV. apud Marquez cap. 3. §.3. per quam ipsum Ricardum Cardinalem toti ordini post generalem vnionem in protectorem præfecit. Sextò Cardinalem Guillelmum, qui ante vnionem generalem erat protector congregationis Eremitarum F. Ioannis Boni, tempore vnionis, & post illam, vel vita functum fuisse, vel protectioni cessisse. Vltimò siuè congregatio ante vnionẽ nuncupata S. Augustini, cuius erat protector Card. Ricardus, eadem esset cum illa Ioannis Boni, siuè non, non habuisse certum, & determinatũ habitum, quem nunc Eremitæ portant; imo nec titulum, & regulam S. Augustini, nisi post Gregorium IX.

Quintum.

Sextum.

458 Quæsitum. Prima responsio. a lib. 1. cap. 27 nu. 7. pag 76.

Et si inquiras, quæ esset congregatio, quæ absolutè, in bullis Pontificijs præcipuè, nuncupabatur, Eremitarum S. Augustini? Respondet dupliciter. Primò a vel esse eamdem cum congregatione F. Ioannis Boni; vt satis euidenter colligitur ex bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. ad inuicem collatis; vel si erat distincta, dicendum esse: illã fuisse congregationem Eremitarum Thusciæ, quam Innocentius IV. opera Ricardi S.R.E. Cardinalis ex Eremitis incerti habitus inuicem sub vno capite vnitis conflauit, cui regulam, & titulum Eremitarum S. Augustini donauit, & dictum Card. Ricardum Protectorem dedit. *Et hanc fuisse congregationem Eremitarũ S. Augustini*, ait Pennotus, *sensit F. Iordanus lib. 1. cap. 16. & ex illo D. Antoninus dicto cap. 14. §. 6. dum ait: quòd Alexander IV. facta generali vnione Eremitarum, confirmauit illis in protectorem Ricardum Card. S. Angeli per prædecessorem suum Innocentium primitùs constitutum. Innocentius enim non dederat Ricardum Card. protectorem ordini S. Augustini, nisi quia dederat illum dictæ congregationi Eremitarum Thusciæ, quos Eremitas S. Augustini appellari mandauit.*

459 Secundò respondet Pennotus b triplicem de hac re esse opinionem. Prima docet camdem esse congregationẽ Eremitarum S. Augustini cum congregatione Eremitarum S. Guillelmi. *Huius sententiæ fuerunt*, ait Pennotus, *omnes antiquiores de hac re scribentes, Naucleras, author fasciculi temporũ, Volaterranus; inclinat F. Philippus Bergomensis in supplemento Chronic. lib. 12. sub anno 1157. cum ait de S. Guillelmo, illum in Gallijs ordinem D. Augustini ita restituisse, vt deinceps in Gallijs fratres dicti ordinis, non Augustinenses, sed Guillelmitæ appellati fuerint. Supponit enim hic modus dicendi eumdem fuisse ordinem Augustinensium, & & Guillelmitarum: & loquitur de Augustinensibus, & Guillelmitis ante Generalem vnionẽ. Nouissimè eamdem sententiam docet Card. Bellarminus in Chronico, quæ est in fine libri de scriptoribus ecclesiasticis sub anno 1241. Secundum hanc sententiam*, ait Pennotus, *facillimum erit cõgregationis Eremitarũ S. Augustini primordia demonstrare; eadem enim erunt cum primordijs congregationis Guillelmitarum nuncupatæ.* Et si obijcias, quia Pontifices in bullis vnionis congregationem S. Guillelmi à cõgregatione Eremitarũ S. Augustini nũcupata distinguunt. Respondet hãc difficultatem nulliùs esse momenti; quia, vt ipse lib. 1. cap. 25. dixit, Pontifices in dictis bullis non numerant omnes supradictas cõgregationes, vt re ab inuicem distinctas, cùm certum sit congregationem F. Ioannis Boni & Brittinensium eamdem fuisse; sed referunt plures domos, aut etiam plures titulos, ac nomina, quibus dictæ congregationes vocabantur.

Secunda responsio secũdũ triplicẽ sententiam. b lib 1. cap. 48 à pag. 156. Prima sententia.

Obiectioni respondet.

460 *Secunda sententia est verissima*, inquit Pennotus c *Congregationem S. Augustini in bullis Gregorij IX. Innocentij IV. & Alexandri IV. nuncupatam, eamdem secundùm rem fuisse cum congregatione F. Ioannis Boni.* Et probat ad rem, & ad hominẽ. Ad rem; quia Eremitæ, quos Alexander IV. in bulla vnionis edita 8. Cal. Iulij anno 2. Pontificatus, vocat S. Augustini, erãt illimet, de quibus locutus fuerat Gregorius IX. in alia bulla, per quam habitum nigrum cum zona pellicea ipsis Eremitis determinauit. Sic enim ait. *Recordamur liquidò, & memoriter retinemus, quòd dudum apparuit religio in partibus Lombardiæ, cuius professores vocati Eremitæ ordinis S. Augustini*, &c. vbi refert id, quod Gregorius IX, in sua bulla narrauerat, inquiens. *Dudum apparuit religio in partibus Lombardiæ, cuius professores vocati Eremitæ F. Ioannis Boni ordinis*

Secunda sententia. c Vbi supra nu. 2. Probatur ad rem.

ordinis S. Augustini, &c. & infra. *Prouidimus statuendum, vt Prior & vniuersi, ac singuli fratres prædicti ordinis S. Augustini in exterioribus vestimentis*, &c Ecce tibi, quos primò vocat Eremitas F. Ioãnis Boni, postea absolutè vocat Eremitas ordinis S. Augustini; & illi iidem sunt, quos Alexander IV. absolutè vocat Eremitas ordinis S. Augustini. Ergo negari non potest congregationem, quæ in literis vnionis S. Augustini absolutè nuncupatur, eãdem esse, quæ alio nomine F. Ioannis Boni, & alio de Brittinis vocabatur. *Ratio euidens est*, ait Pennotus, *& necessaria; nec potest nisi negando literas Pontificum labefactari. Atq; adeò tunc incæpit ordo Eremitarum S. Augustini, quando incæpit ordo Eremitarum F. Ioannis Boni.*

461 Probatur ad hominem primò. a vbi supra num. 3. pag. 182. Ad hominem verò, a probat Pennotus. Primò quia qui contendunt D. Franciscum Assisium fuisse Augustinianum, eatenus id affirmant; quia inquiunt repertum aliquãdo chirographum, in quo legeretur, illum in manu F. Ioannis Boni in conuentu de Brittinis professionem emisisse. Illi ergo supponunt vnum, & eumdem fuisse ordinem F. Ioannis Boni. Aliàs, si diuersos supponerent, quænam esset illorum argumentatio? *D. Franciscus professus est in manu F. Ioannis Boni. Ergo professus est institutum Eremiticum D. Augustini* illo præsertim tempore, quo Eremitæ F. Ioannis Boni cæteris Eremitis nõdum fuerant vniti.

462 Secundò. Secũdò ad hominẽ probatur testimonio Reuerẽdiss. Ambrosij Coriolani generalis Augustinẽsium in 2. parte Defensorij; vbi cùm successionem, & continuationem ipsius ordinis vsq; ad Innocentium IIII. deduxisset, subdidit. *Hic Innocentius cognoscẽs, quòd si iste ordo sub vno capite fuisset vnitus, fieretq; exemptus, multũ augeretur, & fructus ecclesiæ Dei afferret salutiferos, dedit ei vnum protectorẽ, scilicet Guillelmum Diaconum Card. tituli S. Eustachij, cui etiam vnionem faciendam, cùm esset Legatus Bononiæ, commisit; & fecit de aliquibus prouincijs, & de multis locis vnionem; sed non de toto ordine, sicut intendebat: quia morte præuentus talem vnionem facere nequiuit. In ea tamen vnione facta per capitulũ generale Bononiæ celebratum, factus fuit generalis, F. Lamphrancus de Mediolano; & iam ordini taliter vnito Innocentius dignissimum concessit priuilegium, quod primùm alias gratias colligendo sub forma Maris magni ordini taliter vnito datum fuit, ac nominaliter fratribus existentibus in Thuscia*, &c. Ergo sentit Coriolanus, ordinem D. Augustini nuncupatum, & à D. Augustino propagatum; cui cæteri Eremitarum ordines fuerũt vniti, illum fuisse, cui sub Innocentio IV. datus est protector Guillelmus diaconus Card. tituli S. Eustachij, & qui in capitulo Bononiæ sub eodem Innocentio IV. celebrato Lamphrancum Mediolanẽsem in Priorem Generalem elegit. Hic autem ordo erat Eremitarum F. Ioannis Boni, vt cõstat ex literis Innocentij IV. & Cardinalis Guillelmi. Ergo sentit Coriolanus eumdem fuisse ordinem, qui ante generalem vnionem vocabatur S. Augustini, & qui vocabatur F. Ioannis Boni.

Tertiò ad hominem cõtra Marquez. 463 Tertiò. b cap. 17. § 2. pag. 104. Quia b pro generali regula tradit; quòd quando absolutè, & sinè alia additione nuncupatur ordo Eremitarum, de ordine Eremitarum D. Augustini debet intelligi. Licèt enim hoc gratis dictum sit, & contra veritatem; cùm multi olim essent Eremitæ, & tales absolutè vocati; qui tamen non erant de ordine D. Augustini, vt patet de Petro Damiano, & de Eremitis Camaldulensibus; sufficit tamen ad conuincendum hunc ordinem, quem Marquez ab alijs congregationibus, seu ordinibus Eremitarum distinguit, eumdem esse cum ordine F. Ioannis Boni. Quoniam ordo Eremitarum, qui absolutè, & sinè additione talis vocabatur, erat ordo F. Ioannis Boni, quem Card. Guillelmus talem appellari mandauit, & Innocẽtius IV. illius statutum probauit; vt habes ex literis Innocentij IV. & Cardinalis Guillelmi, superiori capite (nempe 47. lib. 1.) relatis. Neq; enim alia congregatio sub regula Augustini hoc titulo insignita reperitur; neq; Marquez illam monstrat.

Quartò ad hominẽ contra Marquez. 464 Quartò. c cap. 13. § 13. Quia c vt euincat, ordinem S. Augustini nuncupatum ab ordine Guillelmitarum re ipsa fuisse distinctũ; assumit pro fundamento, quòd congregatio Guillelmitarum Prouinciales non habebat; & è contrario, in congregatione, siuè ordine Eremitarum S. Augustini erant Prouinciales. Verùm prima congregatio Eremitarum, quæ prouinciales habuerit, quantùm ex scripturis, quas ipsi Eremitæ producunt, nobis constare potest, fuit congregatio Iambonitarũ; vt ex eisdem literis capite præcedenti exaratis colligitur. Neq; ante datas ipsarum literarum

repe-

reperiuntur alij Eremitæ habentes Prouinciales; nec Marquez, nec alij eos indicant. *Ex his argumentis, & alijs coniecturis* ait Pennotus [a]) *mihi firmiter suadeo hūc ordinem S. Augustini absolutè nuncupatum, illum fuisse, qui alio nomine, Eremitarum Fr. Ioannis Boni vocabatur.*

a num. 5. pag. 159.

465 Tertia sententia. *Quòd si in secunda sententia adhuc animus non quiescit* (subdit Pennotus) *Tertia opinio esse potest aliorum dicentium nomine congregationis ab Alexandro IV. S. Augustini nuncupatæ, intelligendam esse congregationē Eremitarum Thusciæ; quam Innocentius, sub regula, & titulo D. Augustini erexit, cui Ricardum Card. protectorem præfecit Pontificatus sui anno 1. vt habes ex illius bulla, quam supra cap. 25. reddidimus.* Nam isti statim erecti, Eremitæ ordinis S. Augustini vocari cæperunt; vt constat ex alia bulla Alexādri IV. data Anagniæ 16. Cal. Augusti, Pontificatus sui anno 1. ante vnionē generalē, quā adducit Marquez [b]. Quas literas si iungas cū alijs Innocentij IV. cap. 25. relatis, videbis istos Eremitas; quos hic Alexander absolutè vocat ordinis Sancti Augustini, illosmet, esse quos idem Innocentius per Thusciam didispersos, in vnam congregationem sub vno capite congregauit. Nam hi, de quibus Alexander IIII. loquitur, sub protectione Card. Ricardi, quemadmodum, & illi, degebant: & tamen nulli alij præter Eremitas Thusciæ sub protectione Cardin. Ricardi leguntur extitisse.

Probatur primò.

b cap. 3. §. 10.

466 Probat secundò. Secundò id probat ex alia bulla Alexandri 4. ibidem adducta à Marquez, data 7. Cal. Iulij anno 1. Pontificatus, ad instar Innocentij papæ sui prædecessoris. Hi enim Eremitæ erant, de quibus dictū est cap. 25. nempe Eremitæ Thusciæ, quibus Innocentius IIII. bullam ibi relatam concessit.

467 Probat tertiò. Tertiò idem probat ratione, & authoritate. Ratione: quia certum est Eremitas in Thuscia degētes in illa generali vnione comprehensos fuisse; & illi non erant ex Gulielmitis, vt patet ex bulla prædicta Innocentij IIII. neq; ex Brittinensibus, neq; ex Iambonitis, aut Fabalensibus: vt etiam patet. Ergo eorum congregatio ea erat, quæ S. Augustini nuncapabatur. Authoritate vero probatur: quia F. Iordanus lib. 1. cap. 16. inquit; Alexandrum IIII. confirmasse Eremitis ordinis S. Augustini protectorem Ricardum Diaconum Cardinalem, per suum prædecessorem Innocentium illis datum. Innocentius vero nullis alijs Eremitis quàm Eremitis in Thuscia sub regula D. Augustini à se congregatis dedit Card. Ricardum in protectorem.

§. II. *DEMONSTRATVR CONGREGATIONES Eremitarum S. Augustini, S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, de Brittinis, & de Fabali, non solo nomine, sed re ipsa fuisse diuersas.*

SVppono primò contra Pennotum, Congregationem de Fabali nō fuisse tantùm vnam domum; sed congregationem, & ordinem plurium Domorum, & re ipsa distinctam ab alijs quatuor congregationibus in titulo enumeratis. Prima pars huius suppositionis patet. Quia Alexander IIII. & Clemens IIII. in bullis statim citandis, in quibus de vnione generali anni 1256. loquuntur, sic habent. *Vt de singulis domibus vestris, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum, nonnulla autem F. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, alia verò de Brittinis censebantur,* &c. Ergo non vna domus, vt Pennotus vult, sed *aliqua domus*, vt Pontifices dicunt, erant Ordinis de Fabali. 468

468 Suppositio prima. Congregatio de Fabali erat vnio plurium domorum reipsa ab alijs congregationibus distincta. Probatur prima pars.

Secunda verò pars suppositionis ostenditur clare. Primò quia nullum prorsus est fundamentum probabile ad confundendum hanc congregationem cum aliqua ex illis quatuor. Secundò quia, Pontifices enumerant quinque illas congregationes, tanquam distinctas inter se realiter; quia recēsēt eas tāquam vnibiles realiter. Ea enim vnio nō fuit vnio per intellectum, sed realis. Extrema autem non sunt vnibilia realiter inter se, nisi sint distincta realiter inter se. Neq; ea potuit esse vnio domorum tantùm diuersarum realiter inter se, sub vna tamē congregatione, & ordine viuentium. Quæ enim esse posset vnio plurium domorum ad vnum ordinem; si antea illæ domus viuebant sub illo vno, & eodem ordine? Tertiò quia, vt patet ex dictis supra, [c] Congregatio de Fabali erat vna ex congregationibus ordinis S. Guillelmi, habebatq; proprium, & peculiarem generalem anno 1251. viuebatque sub regula S. Guillelmi; non tamen appellabatur absolutè, & simpliciter congregatio S. Guillelmi; sed S. Benedicti de Monte

469 Probatur secunda pars primò. Secundò. Tertiò. c puncto 1. difficul. 2. §. 4. verticulo constat ex hac bulla.

Monte Fabali, vel de Fabali.

470 Difficultas ergo tantùm remanet de alijs quatuor congregationibus, siuè ordinibus. Pro cuius explicatione suppono secundò, quòd Pontifices in bullis, in quibus agunt de vnione, non assignāt tantū quinq; congregationes; sed quinq; ordines, siuè collectiones siuè domorū; siuè etiam congregationū distinctarum inter se. Poterant enim sub quolibet ordine in bullis enumerato, vel saltem sub aliquibus illorum esse plures congregationes; sicut modò sub ordine S. Benedicti, Canonicorum Regularium S. Augustini, & Carmelitarum, & aliorum religiosorum, sunt plures congregationes re ipsa distinctæ, & independentes inter se, & habētes proprios, & peculiares generales; & nihilominùs dicūtur esse vnus ordo S. Benedicti, vnus ordo Canonicorum, & vnus ordo Carmelitarum. Hoc fiet clarum, si adducamus verba ipsa Summorum Pontificum. Alexāder IV. in bulla vnionis data 5. idus Aprilis anno 2. Pontificatus, & Christi 1256. sic habet apud Marqueza. *Propterea dudum mandatum Apostolicum à nobis emanauit, vt de singulis domibus vestris, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum; nonnullæ autem F. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, aliæ verò de Brictinis censebantur*, &c. & infra. *Vniuersas domos, & congregationes vestras in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò counisit*, &c. Et in alia bulla data 8. Cal. Iulij anno 2. Pontificatus, & Christi 1256. apud Marquez b sic ait. *Cùm autem dilectus frater noster Ricardus S. Angeli Diaconus Cardinalis vniuersas domos, & congregationes Eremitarum prædictorum, quarum quædam S. Augustini, quædam S. Guillelmi, nonnullæ autem F. Ioannis Boni, aliqua de Fabali, alia verò de Brictinis censebantur, in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò de mandato nostro duxerit vniendas*, &c. Et in alia data Laterani 4. Cal. Aprilis anno 3. Pontificatus, & Christi 1257. apud Marquez c sic ait. *Vt de singulis domibus Eremitarum, quarum quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum; non nullæ autem F. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, aliæ verò de Brictinis censebantur*, &c. Et Clem. IV. apud Marquez d in bulla data 4. Cal. Septembris anno 2. Pontificatus, & Christi 1266. sic habet. *Dudum à Fel. Rec. Alexandro Papa prædecessore nostro mandatum, vt dicitur, emanauit; vt de singulis domibus Eremitarum, quarū quædam S. Guillelmi, quædam S. Augustini ordinum, nonnullæ autem Fratris Sancti Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, aliæ verò de Brictinis censebātur*, &c. & infra. *Vniuersas domos, & congregationes eorūdem ordinum in vnam ordinis Eremitarum S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò counisit*, &c.

Suppositio secunda.

Pontifices in bullis vnionis nō assignant tantū quinq; Cōgregationes vniendas: sed quinq; ordines seù collectiones vel domorū, vel congregationum.

Probatur.

a cap. 4. §. 1. pag. 29.

b cap. 4. §. 9. pag. 51.

c cap. 3. §. 4. pag. 24.

d cap. 13. § 14. pag. 236.

Ex his constat, nomine Eremitarum S. Guillelmi, & Eremitarum S. Augustini, & aliorum Eremitarum, non necessariò intelligi vnicā tantùm congregationem singularum denominationum; sed sub singulis potuisse esse plures congregationes Eremitarum S. Guillelmi, & plures Eremitarum S. Augustini, & plures aliorum Eremitarum. Vnde in vnione factā ab Alexādro IV. licèt inter alios ordines, seu congregationes vnitus ordo Eremitarum S. Augustini fuerit, tanquam is, cui vniebantur aliæ congregationes, non tamen necessariò dicendum est; quòd fuerit vnica tātùm congregatio, sed potuit comprehendere sub se plures congregationes, imò & de facto cōprehendisse illas indicat Iosephus Pamphilus e vbi inter alias cōgregationes vnitas enumerat *cōgregationem Eremitarum S. Augustini Turris Palmarum Firmanæ diœcesis*, quæ distincta erat à congregatione Eremitarum S. Augustini in Thuscia; & clariùs colligitur hæc veritas; quia ordinum S. Augustini, S. Guillelmi, & B. Ioannis Boni, non erat tantùm vnica congregatio pro singulis ordinibus; sed plures in Italia, Germania, Gallia, & Hispania. 471

Pergit probatio.

e in chrō. Augustinia. fol. 30. pag. 1.

472 His positis dico plura. Primum est. Eremitæ S. Guillelmi, S. Augustini, B. Ioannis Boni, & de Brictinis ante vnionem generalem ab Alexandro IV. factam anno 1256. non constituebant vnam, & eamdem congregationem. Secundum est. Neq; constituebant tantùm duas cōgregationes, vnam S. Guillelmi, & aliam S. Augustini, quæ simul esset S. Ioannis Boni, & de Brictinis. Tertium est. Constituebant ad minùs quatuor ordines, siuè congregationes, non solo nomine, sed re ipsa inter se distinctas.

Assertio prima secunda, & tertia.

Eremitę S. Guillelmi, S. Aug. B. Ioannis Boni, & de Brictinis ante vnionem nō erant vna congregatio, nec duę, sed ad minùs quatuor.

473 Probemus singula. Et in primis; primum assertum adeò est clarū, vt à nullo, nisi videre nolit, non videatur. Adhuc tamen euidenter probatur. Primò ex bulla Innocentij IV. supra à nobis adducta in principio huius puncti 2. in qua Pontifex Eremitas Thuscię, exceptis fra-

Probatur primum primò.

tribus S.Guillelmi, vnit ordini Eremitarum S. Augustini, sub communi capite priore generali. Ex quo manifestè patet Eremitas S Guillelmi non pertinuisse ad congregationem Eremitarum Thusciæ
Secundò. ordinis S.Augustini. Secundò, euidenter ostēditur ex verbis bullarum, quę adduximus in secunda suppositione. In alijs enim sic dicitur. *Quadam S.Guillelmi, quadam S. Augustini ordinum.* Ergo non vnus ordo, siuè congregatio; sed plures ordines, siuè congregationes erant. In alijs verò sic. *Vniuersas domos, & congregationes eorumdem ordinum.* Ergo non erat vna
Tertiò. congregatio, sed plures. Tertiò, quia si tantùm esset vnica congregatio, viuens sub vno generali, frustranea esset vnio. Esset enim eorum, qui iam erant vniti; & perinde esset, ac si diceremus Pōtificem vnire omnes Franciscanos obseruantes in vnam professionem ordinis S.Francisci, ex eo quòd præciperet: vt deinceps non appellarentur Minores, sed tantum Franciscani. Quòd satis ridiculum esset.

474 Vltimò. Vltimò, quia in bulla vnionis Alexandri IV. supra citata sic inquit Pontifex. *Cùm consona in vobis Eremitarum appellatio, & parùm diuersa professio, disparibus titulis, & in aliquibus dissimili habituum schemate discreparet, cogitauimus sponsæ Christi (in cuius veste pia sacra religionis depinxit institutio cætus vestrorum) conuenire decori, si religiosa militia vestra castra, quæ sub vno vocabulo* (scilicet, Eremitarum) *non magna disciplina distantia secernebat, sub communi capite indifferenti incorporationis fœdere iungerentur, vt ex pluribus cuneis acies vna consurgeret fortior, ad hostiles spiritualis nequitiæ impetus conterendos.* Et infra. *Vobiscum super vniuersarum professionum, aut obseruationum debito, quas antea feceratis in prædictis, vel alijs ordinibus dispensantes,* &c. Ex quibus argumentum desumitur multipliciter. Primò, quia de Eremitis vnius, & eiusdē congregationis non diceret se vnire illos; quia consona erat Eremitarum appellatio, & parùm diuersa professio. Secundò, quia ait illos in aliquibus dissimili habituum schemate discrepare. At in vna, & eadem congregatione non sic in habitu discreparent. Tertiò, quia ait se illos vnire, vt ex pluribus cuneis acies vna consurgeret. Hoc autem de vna, & eadem congregatione, quæ iā erat acies vna, dici non potuit. Quartò quia ait: se dispensare super debito vniuersarum professionum; quòd de vna, & eadē congregatione, sub eodem Generali viuēte, verificari non potuit. Vltimò, quia ait illas professiones fuisse factas in prędictis vel alijs ordinibus. Ergo non fuerunt factæ in vna, & eadem congregatione.

Secundū verò, & tertium assertum ex multiplici capite manifestè demōstrantur; ex quorum euidentia erit etiam euidens primum assertum. Primò ex aliquali diuersitate habituum. Secundò ex diuersitate constitutionum. Tertiò ex diuersitate generalium. Quartò ex diuersitate Protectorem. Quo quadruplici fundamento veritas hæc roborata, à nulla proterua poterit destrui. Quis enim neget diuersas esse cōgregationes, quarum singulæ inter se diuersitate habituum, constitutionum, Generalium, & Protectorum distinguantur. 475 Probatur secūda, & tertia.

Ostendamus singula. Et in primis, diuersitas aliqualis habituum sic conuincitur. Congregatio Eremitarum S.Guillelmi (vt constat ex bulla Innocentij IV. data Lugduni, Nonis Ianuarij, anno 6. Pontificatus, atq; adeò Christi 1249. quam adducunt Sampson Haius[a], & Marquez[b], & habetur in archiuis patrū Guillelmitarum) induebatur cucullis laneis, & curtis, ex colore materię primordialis; cum manicis benè latis, & longis; & cingebatur latis corrigijs, cū cōgruis desuper religioni cultellis, & baculos deferebat in manibus, & calceos portare tenebatur. Ecce verba Bullæ. *Cùm igitur dilecti filij, Prior, & Fratres Eremitarum in partibus Alemaniæ ordinis S. Guillelmi, vestiti laneis cucullis, & curtis vsq; ad cauillam, seu iuncturam pedis, cum manicis benè latis, & longis, nullo alio superinducto colore, nisi quem secum lana earum causa materiæ primordialis ipsa contraxit; latis quoque circumcincti corrigijs, desuper cum congruis religioni cultellis, & baculos deferentes in manibus, & calceati incedere teneantur, secundùm sui ordinis instituta,* &c. Et quòd Guillelmitæ incederent calceati, ostenditur etiam ex vita S. Guillelmi per Theobaldum scripta, cap.29. ibi, cum Guillelmus moriēs mitteret Albertum discipulum, vt è Castilione confessorem adduceret; sic habetur. *Confortatus à magistro discipulus relictis calceis* (fortè, vt à Deo impetraret vitam magistri) *nudis ac teneris plantis cœpit ire.* 476 Primò ex diuersitate habituum.

[a] lib. de veritate vitæ, & ordinis S. Guillelmi pag.7 a.
[b] cap.13. §.13. pag 232.

Congregatio verò Eremitarum S.Augustini in Thuscia, vt patet ex decreto Card. Ricardi protectoris, dato Assisij 9. Cal. Iulij, anno 10. Pontificatus Innocentij 477 Feigit probatio.

centij IV. atq; adeò Christi 1253. & ab eodem Pontifice Innocentio cōfirmato Assisij, Cal. Iulij anno 2. Pōtificatus, atq; adeò Christi 1253. quod habetur apud R. P. Vadingum [a], & dirigitur; *Dilectis filijs, N. Visitatori Generali, & Prioribus, ac fratribus Eremitis vniuersis ordinis S. Augustini;* (vniuersis scilicet, qui in Thuscia, vel qui sub protectione Card. Ricardi viuebant) sic induebatur. *Fratres vestri ordinis professi deferant cucullas nigras, prout haberi poterunt in cuiuslibet prouincia, tamen, non tinctas, vel accidentaliter coloratas, desuper corrigijs cinctas, & in manu crocias, in quarum superiori parte non sit curuum lignulum, sed directum,* &c. In quibus verbis non exprimitur latitudo, & longitudo manicarum, neq; latitudo corrigiarum, neq; delatio cultellorum, & calceamentorum.

a in suo Apologetico §. 4. num. 13. pag. 51.

478 Congregatio Eremitarum B. Ioannis Boni (vt ex varijs bullis constat, præcipuè ex bulla Gregorij IX. data Laterani 9. Cal. Aprilis anno 12. Pontificatus, atq; adeò Christi 1240. quam adducunt M. Marquez b, & Pēnotus c ante prędictam Gregorij IX. bullam, *Nunc succincti tunicas cum corrigijs,* (tunicas nempe coloris albi, vel nigri; dicitur enim de eorum exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris) *baculos gestantes in manibus, nunc verò dimissis baculis incedebant.* Post bullam verò Gregorij IX. incesserūt prout in illa pręcipiebatur. Ait enim Alexander IV. in bulla data Anagniæ 8. Cal. Iulij anno 2. Pōtificatus, & Christi 1256. quā transcripserunt Marquez d, & Pennotus e. *Nos volentes præmissa, quæ de vestimentis exterioribus, à sępè dicto prędecessore nostro circa præfatos Eremitas statuta fuerūt salubriter, & ab ipsis, vt recolimus, acceptata vbique,* &c. Præceptum autem Gregorij IX. fuit huiusmodi. *Vt Prior, & vniuersi, ac singuli fratres prædicti ordinis S. Augustini in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris, quorum altero, videlicet nigro, iā electo ab eis, ipsos volumus manere contentos; largas, & protensas manicas, quasi ad instar cucullarum, & desuper ipsa ferant peramplas corrigeas, & patēter omnibus apparentes, ita quòd omnes cincti de foris eas vestibus nequaquam contegant; & portantes in manibus baculos, quinq; palmorū grandium; ac expresè in eleemosynarum petitione, cuius sint ordinis, declarantes; adeò suarum vestium longitudinem temperent, quòd à quibusq; ipsorum calceamenta liberè videantur,* &c. In quibus verbis nō exprimitur delatio cultellorū, vt exprimebatur in congregatione ordinis S. Guillelmi; exprimitur autē color niger; qui neq; in congregatione Eremitarum Sancti Augustini in Thuscia, neq; Sancti Guillelmi ita clarè exprimebatur. Exprimitur etiam latitudo, & protensio manicarum, & amplitudo corrigiæ, quæ non exprimebantur in congregatione Eremitarum Thusciæ. Denique congregatio Eremitarum de Bictrinis (vt constat ex bulla Gregorij IX. data Perusij 3. idus Martij anno 8. Pontificatus, atq; adeò Christi 1235. quam referunt Marquez, f & Pennotus, g & nos etiam illam adduximus supra: & in ea Pontifex confirmat constitutiones Bictrinensium; quas etiam postea, vt testatur P. Vvadingus h Innocentius IV. confirmauit.) Sic induebatur. *Laudabiliter statuistis vt fratres vestri ordinis de colore, seu valore vestium minimè contendentes, semper in eis vilitatem obseruent, & quatuor tunicis, vna cuculla, & duobus scapularijs sint contenti. Item quilibet frater cingatur desuper amplā corrigia, non consuta, & illa contentus existat,* & statim. *Super habendis caligis, calceis, & similibus Prior secundùm suum arbitrium potestatem habeat disponendi.* In quibus verbis manifestissima discrimina ab alijs tribus congregationibus statuuntur vt patet legenti, & conferenti vestes singularum congregationum. Quo igitur prætextu dici poterit non fuisse congregationes re ipsa inter se distinctas, quæ ijsdem temporibus, nempe anno 1235. 1240. 1249. 1253. in aliquibus dissimili habituum schemate discrepabant?

b ca. 3. in principio pag. 16.
c lib. 1. cap. 25 nu. 2. pag. 69.
d cap. 4. §. 9. pag. 51.
e vbi supra num. 4. pag. 70.
f cap. 14. §. 8. pag. 26.
g lib. 1. cap. 47. num. 7. pag. ...
h in suo Apologetico §. 4. num 18 pag. 59.

479 Probatur secundò ex diuersitate congregationum

Secundum fundamentum ex diuersitate constitutionum, sic probatur. Quia, vt Innocentius IIII. in bulla paulò ante à nobis relata versiculo, *ostendamus singula,* refert, instituta, id est constitutiones ordinis S. Guillelmi obligabant Guillelmitas: vt deferrent habitum ibidem assignatum. Constitutiones autem aliarum trium congregationum non cogebant suos Eremitas ad eam formam vestium. Aliter enim induebantur, vt patet ex dictis. Congregatio Eremitarum Thusciæ proprias edidit constitutiones de facultate Innocentij IV. bulla data Laterani 17. Cal. Ianuarij anno 1. Pontificatus, & Christi 1243. quam retulimus, i vbi habet. *Salubris obseruantijs, seu constitutionibus faciendis à vobis, dummodò eiusdem ordinis non obuient institutis.* Vnde Iordanus, k de Innocentio IV. & Eremitis Thusciæ, sic ait.

i in principio huius puncti 2.
k lib 1. vitas fratrum cap. 24 pag. 10.

ait. *Mandans vt oẽs sub vna regula, scilicet S. Augustini, vno modo profitendi, vno habitu, vno titulo, vno officio, & eisdem constitutionibus vti deberent.* [a] *Constitutiones ordinis rigorem vltra ipsam regulam addiderunt. De quibus sanè constitutionibus hoc tenẽdum est, quòd facta sunt per fratres ipsius ordinis de speciali mandato, & authoritate ipsius Sedis Apostolicæ, prout liquet ex priuilegio D. Innocentij papæ IV. Quæ quidem constitutiones ab olim per antiquos patres editæ, postea tempore bo. mem. F. Clementis Prioris Generalis fuerunt emendatæ, & meliùs ordinatæ,* &c. Adde. Extat in archiuo nostro Romano num. 9. & in bullario Augustiniano M. Laurentij Emporitani pag. 12. constitutione 9. Alexandri IV. quædam bulla, in qua Innocentius IV. Laterani 15. Cal. Martij anno 2. Pontificatus, id est, Christi 1254. die 15. Februarij confirmat constitutiones, quas Eremitæ Thusciæ fecerant de consilio Card. Ricardi, & Abbatum de Fallera, & Fossanoua ordinis Cisterciensis; & bullam Innocentij confirmat Alexander IV. Anagniæ idibus Iulij anno 1. Pōtificatus, hoc est, die 15. Iulij an. 1255.

a lib. 2. cap. 12. pag. 123.

480 Progreditur probatio. Congregatio etiam Eremitarum B. Ioannis Boni proprias etiam habuit cōstitutiones; vt habetur ex decreto Card. Guillelmi de Flisco, eorum protectoris, edito anno 1252. Perusij 6. Cal. Ianuarij; & approbato ab Innocentio IV. Perusij 17. Cal. Maij anno 2. Pontificatus, & Christi 1254. apud Marquez,[b] & Pennotum,[c] quod & nos etiam supra transcripsimus. ibi. *Sed inter ipsum F. Matthæum, & fratres de Cesena, ac quosdam alios Priores, & fratres de Romaniola super cessione ipsius F. Matthæi, antequam eligeret diffinitores generalis capituli; prout secundùm tenorem constitutionum sui ordinis poterat, &c.* Et infra in eodem decreto. *Qui quidem,* (scilicet Prior Generalis) *tūm eligẽdus fuerit, secūdùm sanctiones canonicas, & statuta vestri ordinis eligatur,* & infra assignat eis formam professionis in hunc modum. *Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo & B. Mariæ Virgini, & tibi Priori Generali ordinis Eremitarum, tuisque successoribus vsque ad mortem, secundùm regulam B. Augustini, & constitutiones fratrum ipsius ordinis.* Has autem constitutiones distinctas fuisse à constitutionibus Bictrinensium, patet: quia Eremitæ Ioannis Boni habebant, vt ex prædicto decreto constat, Generalem & Prouinciales; at verò Bictrinenses, vt colligitur ex eorum constitutionibus, supra citatis, & infra citandis, non habebāt Prouinciales. Deinde Prior Generalis Iambonitarum eligebat diffinitores capituli generalis, secùs verò Prior Generalis Bictrinensium; sic enim in eorum constitutionibus habebatur. *In quo* (nempe, capitulo generali) *Diffinitores à Prioribus, & visitatoribus eligantur.* Deniq; constitutiones Iambonitarum distinctas fuisse à constitutionibus Eremitarum S. Augustini, & S. Guillelmi patet; tum ex diuersitate habitus in illis assignati; tum ex diuersitate temporis, in quo editæ sunt, & simultate temporis, in quo ab eis obseruabantur; & ex confirmatione Sedis Apostolicæ, modò pro Bictrinensibus, modò pro Iambonitis, & modò pro Guillelmitis, aut Augustinianis.

b cap. 13. §. 17. pag. 245.
c lib. 1. cap. 47 num. 1. pag. 150.

Hinc reijcies Pennotum,[d] asserentem constitutiones Iambonitarū fuisse easdē cum constitutionibus Bictrinensium approbatis à Gregorio IX. anno 1235. & Innocentio IV. anno 1250. vltra diuersitatem enim præcedenti versiculo assignatam, constitutiones Bictrinensium approbantur pro Priore, & Fratribus de Bictrinis; constitutiones autem, de quibus meminit Card. Guillelmus, erant ordinis Iambonitarū. Rursus, anno 1250. confirmantur constitutiones Bictrinensium, quæ non assignabant colorem vestium, & aliàs circumstātias; at in decreto Card. Guillelmi manifestum est: Eremitas, ad quos dirigitur, portare, & teneri portare habitum nigrum, & alias circumstantias, ad quas nō tenebantur Bictrinenses. Ibi: *Nigrum, quem gestatis adhuc, habitum elegerunt.* Ergo cōstitutiones Bictrinensium non erant eædem cum constitutionibus Iambonitarum. 481 Reijcitur Pennotus.

d lib. 1. cap. 47 num. 7. pag. 151.

Tandem cōgregatio Eremitarum de Bictrinis speciales habuit constitutiones à Gregorio IX. anno 1235. & ab Innocentio IV. anno 1250. vt diximus, confirmatas; ex quibus constat, eos non curasse de colore vestium, dummodò vilitas obseruaretur; & tātùm habuisse Generalem, non prouinciales, qui erat ipse Prior conuentus S. Blasij de Bictrinis; & diffinitores, visitatores; & Priores. Constitutiones verò aliarum congregationū, vel in ijs statutis differunt, vel editæ sunt diuersis temporibus, vel confirmatæ pro congregatione aliqua sub diuerso titulo, quàm de Bictrinis. Adde. Constat etiam Bictrinenses habuisse peculiares suas cōstitutiones ex duplici bulla Innocentij 482 Pergit vlterius.

IV. apud

a cap 3. §. 2. pag. 21. IV. apud Marquez. a Quarum prima est data Lugduni 15. Cal. Iulij anno 4. Pontificatus, atq; adeò Christi 1247. vbi de Priore ecclesiæ S. Mariæ Magdalenæ in Valle de Petra, Bononiensis diœcesis, sic Pontifex inquit. *Fecit obedientiam manualē, B. Augustini regulam, & constitutiones, ac obseruantias eorumdem seruaturum perpetuò pro se ac suis fratribus se promittens*, &c. Secunda est data Lugduni 8. idus Decembris anno 7. Pontificatus, atq; adeò Christi 1249. & in ea sic habetur. *Ad supplicantium eorumdem Prioris, & Fratrum Eremitarum asserentium quòd ipsi propter constitutiones eorum ordinis, longe arctioribus quàm dicti Fratres S. Mariæ Magdalenæ obseruantijs astringuntur*, &c. Constat ergo ex diuersitate etiam constitutionum diuersas fuisse inter se quatuor has congregationes, siuè ordines; & præcipuè Iambonitarũ, & Bictrinensium, quamuis fortassis à principio hæ duæ distinctæ non essent; sed vna, & eadem à B. Ioanne Bono inchoata, quæ postea tamen decursu temporis in diuersam re ipsa duplicem congregationem abierit, & habitu aliqualiter dissimili vsa fuerit.

433 Probatur tertiò ex diuersitate Generalium. Tertium fundamentum ex diuersitate generalium, sic demonstratur. Constat congregationem S. Guillelmi, etiam distinctam à congregatione Guillelmitarũ de Monte Fabali, habuisse suos Generales, antequam exortæ fuissent congregationes Iambonitarum, & Bictrinensium, & antequam Eremitæ Thusciæ vniti essent ordini S. Augustini, & postquam ordo Eremitarum S. Augustini iam habuerat generales. Primi enim Generales Guillelmitarum fuisse videtur S. Guillelmus, & post illum B. Albertus Gallus circa annum 1157. quãdo congregationes Iambonitarum, & Bictrinensium nondùm in lucem eruperant. Ordo autem Eremitarum S. Augustini, siuè vnita sit illi postea congregatio Thusciæ; siuè non, circa annũ 1110. vel 1120. vel forte 1160. habuit vsq; ad vnionem anni 1256. proprios, & distinctos generales. Vt enim B. F. Henricus de Vrimaria in tractatu de origine ordinis Eremitarum S. Augustini, edito anno 1334. qui seruatur antiquis caracteribus M. S. in Illustrissimo conuentu S. Victoris Parisiensis ordinis Can. Reg. S. Augustini, & in cœnobio nostro Romano S. Augustini in Bibliotheca Angelica, licèt non ita antiquis caracteribus testatur in hæc verba, iam à nobis supra relata obseruatis discriminibus vtriusq; codicis; *A tempore S. P. Augustini multi fuerunt pastores dicti ordinis; sed & negligentia scribentium, & diuturnitate temporum ignorãtur. De quibus tamen, & ex scriptis antiquis, & ex antiquis patribus hæc haberi potuit. Circa annos Domini 1110. electus est generalis B. Ioannes de Spelunca, qui etiã præfuit tempore Alexandri Papæ III. item Ioannes dictus de Cella, tempore Innocētij III. Item Auitus de Grafano tempore Gregorij IX. Itē Philippus Dexterampna, quo tempore facta est vnio. Post vnionem primus fuit Lamphrancus de Mediolano.* Hæc Henricus. Mēretur autem hic author omnimodam fidem; tum propter insignem Sanctimoniam, cuius causa communiter vocatur Beatus; tum, propter antiquitatem; quia, vt ipsemet testis est, interfuit capitulo generali an. 1290.

Sed obijcit R. D. Pennotus. b Primò, quia si isti Generales de illis erant Eremitis, quorum in bullis ab authore, (scilicet Marquezs,) allegatis mentio habetur, illi sanè ex ordine de Bictrinis erant. Quia bulla Gregorij IX. edita anno 1234. (debet dicere, 1235. quia data fuit 3. idus Martij anno 8. Pontificatus. Gregorius autem electus fuerat 13. Cal. Aprilis anno 1227.) ad Priorem, & Fratres de Bictrinis dirigitur. Et similiter illa Innocentij IV. quæ refertur ab illo, d de Bictrinēsibus loquitur. Cõgregatio verò de Bictrinis saltem circa tempora Fr. Ioannis Boni eadem erat cum congregatione Iambonitarum. Vnde sequitur illos Generales, quos Marquez à Iambonitis distinguere conatur, eo nolente, aut volente, ex Bictrinensium, vel Iambonitarum ordine fuisse. Si autem dicti Generales non erant illius ordinis, cuius bullę Pontificum meminerunt, frustra allegantur bullæ Pontificum. Secundò, quia si verum est, quòd idem author affirmat, secundùm dicti ordinis Generalem fuisse F. Ioannem de Cella, illumq; apud Pisas suum domicilium habuisse; *recordetur*, ait Pennotus, *obsecro bulla Innocētij IV. 17. Ianuarij Pontificatus sui anno 1. emanata, quam ille refert cap. 3. §. 3.* Nam ex illa habetur, vsq; ad tempus datarum eiusdem bullæ nullos Eremitas, exceptis forsan Guillelmitis, in Thuscia degētes, sub regula Augustini vixisse; primum illũ Pontificē fuisse, qui dictos Eremitas in vnum corpus, & sub vno capite generali, dato etiã protectore Cardin. Ricardo coegit.

Margin notes (right): 434 Prima obiectio Pennoti. — b lib. 1. cap. 48. nu. 4. pag 157. — c cap 13. §. 19. — d cap. 3. §. 2. — Secunda.

Diluitur prima. Cæterum ad primam Pennoti obiectionem respondeo plura. Primum est, Generales, quos Marquez refert, nullo modo potuerunt esse ordinis Iambonitarum, vel Bictrinensium. Quia, vt ipse sępe inculcat, initia harum congregationum non præcesserunt annum 1200 At primus ex illis Generalibus electus fuit anno 1110. vel 1120. & ad Summũ anno 1160. vel circiter. Vnde potius velit nolit Pennotus, Generales illi omninò sunt diuersi à generalibus Brictinensium, & Iambonitarum. Id quod vltra est euidẽs. Quoniam, vt statim ostendemus, omnes Generales Iambonitarũ vsq; ad vnionem anni 1256. fuerunt hi; B. Ioannes Bonus Mantuanus; F. Matheus; F. Hugo Mantuanus; F. Marcus Cesenatẽsis, & F. Lamphrancus de Mediolano; & cõgregationis Brictinensium anno 1240. erat Generalis F. Andreas. Hi autem Generales diuersi sunt ab illis quatuor ab Henrico enumeratis. Secundum est. Bullæ, quas Marquez adduxit in margine cap. 13. §. 19. pag. 230. non frustra allegantur. Ad id enim adducuntur, vt probet Fratres ordinis olim fuisse sub obedientia Episcoporum. Audiamus eius verba. *Quamquam Fratres illis subditi erant sub obedientia episcoporum. Huius rei sunt breuia Pontificia, quæ dum loquuntur de authoritate, quam nostri superiores habebant in religione, inquiunt, saluo iure diæcesanorum episcoporum.* Et in margine sic habet. *Hæc* (scilicet, breuia) *sunt bullæ Gregorij IX. anno* 1234. (debet dicere 1235.) *data congregationi de Bictrinis. Extat cap. 4. Et illa, quam adduximus Papæ Innocentij IV. pro vnione Prioris S. Mariæ Magdalenæ anno 1. sui Pontificatus. Extat cap. 3.* Hæc Marquez, enumerans Bictrinenses inter Augustinianos. Verba primæ bullę sic habentur.[a] *Iure diæcesanorum episcoporum in omnibus saluo*: & in secunda[b], hæc sunt verba, *Præfati Episcopi irrequisito assensu & ipsius in omnibus iure saluo.* Eccę quare, & non frustra allegantur Bullæ Pontificum. Atq; adeò ruit prima obiectio Pennoti.

a cap. 14. § 1. pag. 268.
b cap. 3. § 2. pag. 21.

486 Diluitur secunda. Ad secundam obiectionem Pennoti respondeo F. Ioannem de Cella fuisse Generalem ordinis S. Augustini, & apud Pisas vixisse. Huic tamen veritati Bulla Innocentij IV. non repugnat. Primò, quia Innocentius tantùm agit de ijs Eremitis Thusciæ, qui non agnoscebant vnũ Priorem Generalem. Secundò, quia neq; asserit, omnes Eremitas Thuscię vixisse sinè regula, aut non sub regula Augustini, vt ex ipsa bulla patet. Quin imò, vt ostendimus[c] manifestum est, ante Innocentium IV. fuisse in Thuscia cõuentus Eremitarum viuentium sub regula Augustini, licet plures viuerent sub obedientia Priorum cõuentualiũ sinè communi capite, alij vero sub obedientia Prioris generalis.

c in hoc puncto secũdo difficul. 1.

487 Redit tertia probatio. Sed reuertamur ad id, quod specialiter intendebamus. Ordo, seu congregatio Eremitarum S. Ioãnis Boni, vt euidens est ex bulla Innocentij IV. & decreto Card. Guillelmi de Flisco, quæ paulò ante citauimus, versiculo, *Congregatio etiam Eremitarum B. Ioannis Boni*, hos habuit cõtinua successione Generales. Primò B. Ioannem Bonum, qui per plures annos Fratribus prædictis præfuit. Secundò F. Matthæum, qui in religione prędicta annis pluribus tanquam Generalis Prior generaliter ministrauit. Tertiò per cessionem F. Matthæi in capitulo Generali Ferrariensi factam anno 1249. F. Hugonem Mantuanum, electũ ab ijs, qui Ferrariæ remanserant, & F. Marcum Cesenatẽsem, electum ab alijs fratribus, qui Ferraria discesserant, & Cesenę conuenerant. Quartò per renunciationem horum duorũ Generalium, F. Hugonis, & F. Marci anno 1251. factam, F. Lamphrancum de Mediolano in capitulo generali Bononiensi.

488 Pergit vltęriùs. Deniq; congregatio, seu ordo Eremitarum de Bictrinis peculiares habuit generales. Patet enim ex bullis Gregorij IX. datis apud Criptam Ferratam 15. 12. & 10. Cal. Septembris anno 14. Pontificatus, atq; adeò Christi 1240. quas transcripsit P. Vvadingus[d] ex regesto Gregorij IX. sub anno 14. numero 140. 141. & 142. Constat, inquam, F. Andreã fuisse Priorem generalem de Bictrinis an. 1240 sic enim habetur in prima. *Fratres Andreas Generalis Prior maioris partis Eremitarum Marchiæ, &c.* in secũda verò. *Fratrem Andream Priorem, & Eremitas eiusdem prouinciæ sibi subiectos, &c.* Et in tertia. *Fratri Andreæ Priori, & Eremitis Anconitanæ Marchiæ sibi subiectis, &c.* Hunc autem F. Andream fuisse Generalem de Bictrinis, patet ex bulla Alexãdri IV. quam ex archiuo Minorum Bononiensium extraxit Vvadingus[e], & se illam vidisse Pẽnotus negare non potest, quia[f] ferè totã illam adduxit, & præcipuè verba illa, quæ ad nostrum propositum attinent.) data Laterani

d § 4. num. 8. pag. 47.
e § 4. num. 14. pag. 53.
f lib. 1. cap. 26. nu. 6. pag. 76.

terani

terani 8. Cal. Martij anno 2. Pontificatus, & Christi 1256. vbi Pontifex de eadem causa loquens, de qua Gregorius IX. in tribus præcitatis bullis, egerat, sic inquit. *Intelligentes verò Fr. Andreas tunc generalis Prior de Bictrinis ordinis supradicti*, &c. Quis ergo credat Eremitas S. Augustini, S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, & de Bictrinis, ante vnionem generalem cōstituisse tantùm vnicam congregationem, vel ad summum duas, & solo nomine differre Eremitas S. Augustini, B. Ioannis Boni, & de Bictrinis; cùm constet tēpore Gregorij IX. fuisse Generalem ordinis Eremitarum S. Augustini, F. Auitū de Grassano; & Eremitarum S. Ioannis Boni, ipsum B. Ioannem Bonum, & F. Matheum; & Eremitarum Bictrinēsiū, F. Andream? Bellè quidem tres Generales vno, & eodem tempore, nullo exorto schismate inter subditos, gubernabant vnam, & eamdem re ipsa congregationem, triplici denominatione diuersam, vt Generales essēt potiùs nominales, quam reales.

489 *Probatur quartò ex diuersitate Protectorum.* Quartum fundamentum tantùm demonstrat congregationes Eremitarū B. Ioannis Boni, & Eremitarum S. Augustini in Thuscia fuisse diuersas. Quia hucusq; ignoramus, qui fuerint protectores aliarum congregationum. Harū autem duarum diuersitas ex diuersitate Protectorum fit manifesta. Congregatio enim Eremitarum S. Augustini in Thuscia ab anno 1243. 17. Cal. Ianuarij habuit in protectorem Ricardum Diaconum Cardinalē S. Angeli, vt habetur ex bulla Innocentij IV. toties citata, quam transcripsimus a ibi: *Ad dilectum filium nostrum Ricardum Diaconum Cardinalem S. Angeli, quem vobis correctorem, & prouisorem deputamus recurratis.* Durauitq; Card. Ricardi protectio vsq; ad vnionem anni 1256. & postea de nouo confirmatus est in protectorem ordinis sic vniti. Constant hæc ex decreto eiusdem Cardinalis edito Assisij 9. Cal. Iulij anno 1253. & ab Innocentio IV. confirmati Assisij Cal. Iulij eodem anno 1253. apud P. Vvadingum in suo Apologetico b ibi: *Sanè dilectus filius noster Ricardus S. Angeli diaconus, cui ordo vester, à Sede Apostolica est cōmissus* &c. & ipse Cardinalis in suo decreto, sic ait. *Sanè cùm ordo vester nobis sit à Domino Papa commissus*, &c. & ex bulla Alexandri IV. apud Marquez c data Laterani 4. Calēd. Aprilis anno 3. Pontificatus, atq; adeò Christi 1257. in quo ad eumdem Card. Ricardum sic Pontifex loquitur. *Sanè meminimus, quòd Fel. Rec. Innocentius Papa prædecessor noster dudum iniunxit tibi, vt Priores, & Fratres Eremitas Thusciæ, quos tuæ curæ, ac gubernationi commiserat, ad suam præsentiam euocares*, &c. & infra. *Nos itaq; considerantes, quod ipsi fratres ab olim te in patrē beneuolum habuerant, tuq; ipsos amplexatus fuisti sincera in domino charitate, quodq; Fratres, & ordo prædicti sub tua protectione potiùs, Deo propitio, salutaria suscipere incrementa, curam, dispositionem, & gubernationē eiusdem ordinis sic vniti, ac Priorum, tam Generalis; quam Prouincialium, & aliorū Fratrū omnium ipsius ordinis tibi plenè committimus*, &c. Ex quibus omnibus euidens est Ricardum Cardinalem fuisse protectorem congregationis Eremitarum Thusciæ ab anno 1243. vsq; ad annum 1256. & post vnionem ab anno 1257. totius ordinis iam vniti.

Ex alia verò parte, etiam est manifestum congregationem Eremitarum B. Ioannis Boni habuisse in protectorem Guillelmum de Flisco, Innocētij IV. nepotem, diaconum Card. S. Eustachij, eodem ipso tempore, quo Ricardus erat protector Eremitarum S. Augustini in Thuscia. Idem enim Guillelmus Cardinalis, apud Marquez d in decreto suo lato 6. Cal. Ianuarij anno 1252. & cōfirmato ab Innocentio IV. eius patruo 17. Cal. Maij anno 1254. sic ait ad Fratres Eremitas B. Ioannis Boni. *Interea duo Fratres professionis prædictæ* (nempe sub F. Mathæo Generali, qui cessit suo muneri anno 1249. Adhuc tamen post annū 1243. Quia, vt testatur Onuphrius e Innocentius IV. in prima creatione 12. Cardinalium anno 1244. Lugduni, in Concilio generali, in quatuor temporibus Aduentus, creauit vltimo loco Guillelmum de Flisco, nepotem suum, diaconum Card. S. Eustachij.) *Lugduni ad Sedem Apostolicam venientes, generalem curam ordinis vestri à domino Papa nobis obtinuerunt cōmitti*, &c. & infra, agens de concordia facienda in eamdem cōgregatione anno 1252. sic addit. *Illos ad curiam Romanam, & ad nos specialiter tanquam ad patronum sui ordinis transmiserunt.* Et Innocentius IV. in confirmatione prædicti decreti anno 1254. sic habet. *Dilecto filio nostro Guillelmo S. Eustachij Diacono Cardinali, cui dudum generalem curam ordinis prædicti commisimus*, &c. Cōstat ergo euidenter congregationem Eremitarum S. Augustini in Thuscia, & Eremitarum

490 *Pergit probatio.*

a In princip. huius pōcti 2.

b §. 4. nu. 12. pag. 31.

c cap. 3. §. 3. pag. 24.

d cap. 13. §. 17 pag. 245.

e de Pontif. & Card. pag. 148

tarum

tarum B. Ioannis Boni, non solo nomine, sed re ipsa fuisse diuersas, quādoquidem eodem tempore diuersos Cardinales habebant protectores. Vnde prorsus immeritò R. D. Pennotus a dixit imaginationem fuisse M. Marquez assignare diuersitatem harum duarum congregationum ex diuersitate Protectorum. Siuè enim nomine Eremitarum S. Augustini absolutè dictorum intelligatur congregatio Eremitarum Thusciæ, siuè Eremitarum B. Ioannis Boni, siuè quęcunq; alia; nihilominùs negari non potest congregationē Eremitarum S. Augustini in Thuscia fuisse re ipsa diuersam à cōgregatione Eremitarum B. Ioannis Boni, quandoquidem eodem ipso tempore duos habebant diuersos Cardinales protectores. Quis enim vnquam vidit, audiuit, legit, aut somniauit vnam, & eandem re ipsa cōgregationem, propter diuersitatē denominationis, habuisse eodem tempore duos re ipsa, & non solo nomine diuersos protectores?

a lib 1. cap 25. nu. 5. pag. 72.

491 Probatur quia[?] ex bullis Pontificijs. Sed adhuc, præter hæc quatuor fundamēta firmissima, adducamus, & aliud non minùs firmum. Quis enim credat Summos Pontifices eodem ipso tempore concedere priuilegia vni, & eidē congregationi re ipsa, & nihilominùs in vno priuilegio, sub titulo *Eremitarum S. Augustini*; in alio, sub titulo *Fratrū S. Guillelmi*; in alio, sub titulo *Eremitarum B. Ioānis Boni*; & in alio, sub titulo *Eremitarum de Brictinis*? Et tamen, si verum esset has quatuor cōgregationes in vnam coincidere, ita fatendum foret. Eodem enim ipso tēpore reperimus priuilegia sub diuersis his titulis. In primis enim, in priuilegio vnionis Eremitarum Thusciæ anno 1243. sic habetur. *Exceptis Fratribus S. Guillelmi.* & in priuilegio Innocentij supra à nobis citato, versiculo, *Ostendamus singula*, dato anno 1249. sic dicitur. *Prior, & Fratres Eremitarum in partibus Alemaniæ ordinis S. Guillelmi.* Deinde, supra b adduximus septem priuilegia congregationi Eremitarum S. Augustini cōcessa ab Innocentio IV. & Alexandro sub an. 1244. 1252. & 1255. Et ibidem retulimus tria priuilegia concessa ordini Eremitarum B. Ioannis Boni, sub titulo *ordinis Eremitarum*, siuè alio addito, data annis 1252. 1253. 1254. Quin imò, in decreto Card. Guillelmi de anno 1252. præcipitur; vt eo titulo absq; alia additione cognominarentur, etiam in priuilegijs Pontificijs.

b in respōs. ad nu. 8. §. 4.

Ibidem etiam meminimus quatuor bullarum cōgregationi Eremitarum de Bictrinis ordinis S. Augustini concessarum ab Innocentio IV. annis 1247. 1248. & 1249. & 1250. Et ijs addere possumus priuilegium Alexandri IV. adductum à P. Vvadingo c datum Laterani 8. Cal. Martij, anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. in quo meminit Eremitarum de Bictrinis. Et M. Laurentius de Empoli in suo Bullario Augustiniano, edito in lucem anno 1628. ex originalib⁹, & trassumptis, quæ extant in nostro Archiuo Romano adduxit 26. priuilegia Eremitis S. Augustini, & Eremitis S. Augustini in Thuscia ab Innocētio IV. & Alexandro IV. concessa; & quatuor alia ab eisdem Pontificibus congregationi Eremitarum F. Ioannis Boni; & nouem alia Eremitis Bictrinensibus. Quomodò ergo credi potest, aut in suspicionem venire, Pōtifices eisdem annis diuersa priuilegia eidem congregationi concessisse; sed sub diuersis titulis, & denominationibus?

c §. 4. num. 4. pag. 55.

Adde. Diuersitas harum congregationum est manifesta ex diuersitate temporum, in quibus inceperunt: ordo Eremitarum S. Augustini initium habuit ab Augustino, & congregatio Eremitarum S. Augustini sub communi Priore Generali florebat an. 1110 vel 1120. vel 1160. ordo Eremitarum S. Guillelmi, ab alijs congregationibus separatus incæpit circa annum 1154. Congregatio, siuè ordo Eremitarum B. Ioannis Boni, sub regula Augustiniana de Summi Pontificis concessione orta est circa annum 1206. vel 1207. Congregatio Eremitarum S. Benedicti de Monte Fabali, sub regula S. Guillelmi, sub hoc speciali titulo existebat anno 1224. vt constat ex registro Honorij III. bulla data Tiburi, 7. Idus Maij, anno 9. Pontificatus. Congregatio Eremitarum de Bictrinis primordia sua sub regula Augustini, ex Gregorij IX. beneplacito, & confirmatione, accepit an. 1228. vt patet ex bulla data Perusij 6. Idus Decembris anno 2. Pontificatus, quæ extat originalis Romæ in archiuo ordinis nu. 2. & affertur à M. Empoli d deniq; congregatio Eremitarum Thusciæ, sub hac denominatione, & vnione Eremitarum Thusciæ ad ordinem S. Augustini, prima principia habuit anno 1243. vt cōstat ex bulla data Laterani 17. Cal. Ianuarij anno 1. Pontificatus, quæ est epistola 133. 492 Confirmatur.

d in bullar. Augus. pag. 233.

in re-

in regesto Pontificio, & adducitur à M. Empoli,[a] & extat originalis in nostro archiuo Romano. Quomodò ergo defendi poterit vnitas, & identitas harum cōgregationum, quarum initia diuersis tēporibus incæpere?

a in suo Bullario pag. 164

§. III. QVAE CONGREGATIO FVERIT ea, quæ in priuilegijs Pontificum absolutè, & sine addito vocabatur, Eremitarum S. Augustini?

493 RETulimus §. 1. iudicium R. D. Pennoti[b] referentis triplicem sententiam vt probabilem, & vnam ex illis non tantùm probabilem, sed etiam verissimam. Prima asserit congregationem absolutè dictam Eremitarum S. Augustini fuisse eamdem cum congregatione Guillelmitarum. Secunda, eaq; iudicio Pennoti verissima, docet fuisse eamdem cū congregatione Eremitarum B Ioannis Boni. Tertia tenet fuisse eamdem cum congregatione Eremitarum Thusciæ ab Innocentio IV. instituta anno 1243.

b lib. 2. cap. 48 à pag. 156.

494 Mea in hac parte sententia quinq; cōtinet conclusiones. Prima est. Nomine ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè dictorum, in priuilegijs Pontificum, quæ vnionem generalem anni 1256. præcesserunt, non intelliguntur Eremitæ S. Guillelmi. Secunda est. Neq; intelligūntur Eremitæ S. Ioannis Boni. Tertia est. Neq; intelliguntur Eremitæ de Brictinis. Quarta est. Intelliguntur Eremitæ S. Augustini in Thuscia. Quinta est. Intelligūtur etiam alij Eremitæ, qui & ipsi quoque absolutè, & simpliciter dicebantur ordinis Eremitarum S. Augustini.

Propria sententia quinq; amplectēs cōclusiones. Prima. Secunda. Tertia. Quarta. Quinta.

495 Probemus singulas. Prima probatur ad veritatem, & ad hominē. Ad veritatē Primò, quia, vt expresse habetur in omnibus bullis, quæ de vnione generali anni 1256. agunt, quædam domus, seu congregationes Eremitarum, qui vniebātur, erant S. Guillelmi, quædam verò S. Augustini ordinum. Ergo nomine ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè dicti nō intelligebatur ordo S. Guillelmi; aliàs Pontifex perperam diceret, ordinum: cùm non duplex ordo; sed vnus, & idem omninò esset. Secundò, quia in bulla, quam citauimus,[c] sic habetur. *Vniuersas domos, & congregationes, quarum quædam S. Augustini, quædam S. Guillelmi ordinum, &c.* Ergo non tantùm quædam domus; sed etiam quædam congregationes erant ordinum S. Augustini, & S. Guillelmi; atq; adeò non vna, sed multiplex erat cōgregatio, siuè ordo, alius dictus absolutè S. Augustini, & alius dictus absolutè S. Guillelmi. Tertiò, quia non est assignabilis aliqua bulla, in qua Eremitæ S. Augustini simpliciter, & absolutè dicti supponāt pro Guillelmitis; & dantur plures, in quibus euidens est supponere pro alijs, quā Guillelmitis; vt constabit ex dicendis in hoc parrapho. Quartò, quia Guillelmitæ in omnibus bullis; quæ reperiuntur de illis ante vnionem, appellantur. *Fremitæ seu Fratres S. Guillelmi.* Si autem simpliciter dicerentur ordinis Eremitarum S. Augustini, non appellarentur simpliciter ordinis S. Guillelmi. Vltimò, quia, vt patet ex dictis difficultate 2. antequam existeret congregatio S. Guillelmi, erat in ecclesia ordo Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dictus; & postquā instituta est congregatio S. Guillelmi, nō est confusa cum congregatione Eremitarum S. Augustini; quia eodem tempore, vt obseruauimus §. præced. vtraque hæc congregatio circa annum 1160. habebat distinctos generales.

Probatur prima ad rem primò. Secundò. Tertiò. Quartò. Quintò.

c §. praecedenti versiculo difficultas ergo.

496 Ad hominem verò, contra Pennotū[d] probatur. Primò quia bulla Innocentij IIII. quam refert Marquez[e] directa *Priori, & Fratribus Eremitarum vallis S. Guillelmi ordinis S. Augustini*, data Perusij 3. Cal. Martij, anno 9. Pontificatus, atque adeò Christi 1252. vel loquitur de ordine S. Guillelmi, vel de ordine S. Augustini distincto ab ordine S. Guillelmi. Si primū Ergo non benè respondet vbi supra, dici posse, illos Eremitas non esse ordinis S. Guillelmi, & Guillelmitas non obseruasse regulam S. Augustini. Si secundum. Ergo nomine Eremitarū ordinis S. Augustini absolutè, & simpliciter, non intelligitur in bullis Pontificum ordo, siuè cōgregatio S. Guillelmi. Et sanè in prædicta bulla, cùm videatur esse sermo de Eremitis ordinis S. Augustini simpliciter, & absolutè, ego potius credo sermonem esse de ordine S. Augustini distincto ab ordine S. Guillelmi. Videtur quidem ibi agi de conuentu; qui dicebatur vallis S. Guillelmi in Lingioniensi diœcesi, & erat Eremitarum ordinis S. Aug.

Probatur ad hominem primò.

d lib. 2. cap. 46 num. 3. pag. 147.

e cap 13. §. 16 pag. 242.

497 Secundò. Ad hominem. Quia si nomine Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter, intelligitur ordo S. Guillelmi

Secundò.

Nomine Eremitarũ absolutè nõ intelligebitur Eremitæ Brittinenses. Probatur primò.

torum intelligi Eremitas Bictrinenses, ostenditur. Primo, quia nullum extat priuilegium loquens de Eremitis Bictrinensibus, quod de illis agat sub titulo Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter. Omnia enim priuilegia Bictrinensium, quæ videre potuimus, loquuntur de Eremitis Marchiæ Anconitanæ, vel de Eremitis de Bictrinis, vel de Eremitis de Bictrinis Ordinis S. Augustini. Ergo Bictrinenses non supponunt pro Eremitis S. Augustini simpliciter, & absolutè dictis.

Secundò.

Secũdò, quia vel congregatio Bictrinensium erat eadem cum congregatione B. Ioannis Boni, vt vult Pennotus; vel diuersa, vt nos probauimus §. præc. Si primum, idem dicendum est de Bictrinensibus, atq; de Iambonitis. Si secundũ Bulla vnionis, & aliæ bullæ, quæ de vnione loquuntur, manifestè distinguunt ordinem Eremitarum S. Augustini simpliciter dictum ab ordine de Bictrinis; neq; comprehendunt illum sub nomine ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè dicti; sed illum enumerant tanquam extremum vnitum realiter ordini Eremitarum S. Augustini absolutè dicto.

503

Quarta cõclusio. Congregatio Eremitarum Thusciæ dicta est absolutè, & simpliciter ordo Eremitarũ S. Augustini. a lib. 1. cap. 48. nu. 6. pag. 159

Quarta conclusio, quæ affirmat congregationem Eremitarum Thusciæ dictam fuisse absolutè, & simpliciter ordinem Eremitarum S. Augustini, à Pennoto a traditur vt probabilis; & probatur fundamentis, quæ non solùm reddunt illam probabilem; sed probant euidẽter, siuè fuerit etiam alia congregatio, quę simul appellaretur absolutè, & simpliciter ordo Eremitarũ S. Augustini, siuè nõ; de quo agemus circa quintã cõclusionem.

Probatur primò.

Modò probatur quarta, & primò quia Eremitæ S. Augustini in Thuscia cõprehensi sunt in generali vnione; sed non comprehẽduntur sub ordine S. Guillelmi; Innocentius enim IV. expresè excepit Fratres S. Guillelmi ab vnione Eremitarum Thusciæ; neq; cõprehendebantur sub nomine Eremitarum B. Ioannis Boni, neq; de Bictrinis, aut de Fabali; erat enim distincta congregatio ab ipsis; vt constat ex dictis §. præc. Ergo comprehendebantur sub ordine Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dicto. Omnes enim bullæ, quæ de vnione agũt, tantùm enumerant congregationes, & domos, *quarum quædam S. Augustini, quædam S. Guillelmi ordinum, nonnullæ F. Ioãnis Boni, aliqua de Fabali, & alia de Bictrinis censebantur.*

504 Secundò.

Secundò, quia plures bullæ, quę agũt de ordine Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dicto, intelliguntur necessariò de congregatione Eremitarũ S. Augustini in Thuscia. Probemus rem hanc. In primis, Innocentius IV. in bulla vnionis Eremitarum Thusciæ, toties repetita, data 17. Cal. Ianuarij an. 1243. iubet Eremitis Thusciæ, vt assumant regulam, & ordinem S. Augustini. Secũdò in bulla Innocẽtij IV. apud Vvadingum b data Laterani 5. Cal. Aprilis anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1244. sic ait. *Innocentius, &c. Priori, & Fratribus Eremitis in Thuscia ordinis S. Augustini.* Tertiò in alia bulla ejusdem Innocẽtij, apud eumdem Vvadingum c data Assisij Cal. Iulij anno 2. pontificatus, atq; adeò Christi 1253. in qua confirmat decretum Card. Ricardi latum Assisij 9. Cal. Iulij, an. 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1252. sic ait Pontifex. *Dilectis filijs N. Visitatori generali, & Priori, ac Fratribus Eremitis vniuersis ordinis S. Augustini.* Ricardus autem Cardinalis protector sic habet. *Viris religiosis, suis in Christo dilectis, Visitatori Generali, Prioribus, & vniuersis fratribus Eremitis ordinis S. Augustini.* Quartò in alia bulla Alexandri IV. apud Marquez, d & Pennotum e data Anagniæ 7. Cal. Iulij anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1255. sic habetur. *Dilectis filijs Prioribus Fratrum Eremitarũ in Thuscia ordinis S. Augustini.* Quintò in alia bulla eiusdem Alexandri IV. apud Marquez f, & Pẽnotuũ g data Anagniæ 16. Cal. Augusti anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1255. sic ait Pontifex. *Dilectis filijs vniuersis Prioribus, & Fratribus Eremitarum ordinis S. Augustini.* & infra præcipit cõfirmationem Generalis fieri *à nobis; vel à dilecto filio nostro Ricardo S. Angeli Diacono Cardinali*, &c. vltimò Alexãder IV. in bulla, apud Marquez h data Laterani 4. Cal. Aprilis anno 3. Pontificatus, atq; adeò Christi 1257. constituens Ricardum Cardinalem in protectorem ordinis Eremitarũ S. Augustini, sic ad illum ait. *Nos itaq; considerantes, quòd ipsi fratres* (scilicet, ordinis Eremitarum S. Augustini) *ab olim te in patrem beneuolum habuerunt*, &c. Ricardus autem fuerat protector Eremitarum S. Augustini in Thuscia. Et hinc est, quòd B. F. Iordanus de Saxonia i de Alexãdro IV. sic inquit. *Confirmauit quoq; eis* (scilicet, Eremitis S. Augustini) *Protectorem D. Ricardũ tituli* (diaconi Cardinales non

b §. 5. num. 4. pag. 81

c § 4. nu. 12. pag. 51.

d cap. 3. §. 1. pag. 19.
e lib. 1. cap. 48 nu. 6. pag. 159.

f pag. 18.
g vbi supra.

h cap. 3. §. 3. pag. 24.

i lib. 1. vitas fratrũ cap. 16. pag. 39.

habent

habent titulum) *S. Angeli Diaconum Cardinalem per prædecessorem suum D. Innocentium primitùs constitutum.* Idem probari posset ex pluribus alijs bullis ab Innocentio IV. & Alexandro IV. concessis ordini Eremitarum S. Augustini in Thuscia, quas nuper prælo dedit anno 1628. M. Laurentius de Empoli, Augustiniani ordinis procurator generalis, & Sancti Officij qualificator.

505 Quinta cõclusio. Præter cõgregationẽ Eremitarũ Thusciæ erant aliç quæ absolutè dicebãtur ordinis Eremitarũ S. Augustini. Probatur primò.

Deniq; quinta conclusio, nempe prçter congregationem Eremitarum Thusciæ fuisse aliam, vel alias congregationes, quç simpliciter, & absolutè dicerentur ordinis Eremitarum S. Augustini, probatur primò: quia vt refert B. Henricus de Vrimaria loco citato in §. præc. ordo Eremitarum S. Augustini habuit Generales circa annum 1110. vel 1120. vel saltẽ 1160. quo posito, sic argumentor. Vel Eremitæ Thusciæ vniti, & incorporati sunt huic congregationi, vel constituerunt nouam congregationem. Si primum, habemus contra Pennotum, vbi supra nu. 7. congregationem Eremitarum Thusciæ supponere ordinẽ Eremitarum S. Augustini, & eius institutionem, & congregationẽ Thusciç vnitam fuisse ordini S. Augustini iã prçexistenti, & habenti Generales. Si verò dicatur secundum. Ergo nomine Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter, non tantùm intelligebatur congregatio Eremitarum Thusciæ; sed etiam illa, quæ tantò ante annum 1243. habuerat proprios Generales.

Secundò. Secundò quia, vt testatur Iosephus Pamphilus[a], Apostolicus Sacrista inter alias congregationes vnita fuit anno 1256. *Congregatio Eremitarum S. Augustini Turris Palmarum Firmanæ diœcesis.* Hæc autem distincta erat, vt patet, à congregatione Eremitarum Thusciæ: Ergo præter congregationem Eremitarum Thusciæ erat alia, quæ simpliciter, & absolutè diceretur Eremitarũ S. Augustini.

Tertiò. Vltimò; quia, vt constat ex dictis difficultate 2. fuerunt plura monasteria ordinis Eremitarũ S. Augustini simpliciter, & absolutè dicti, antequã congregatio Eremitarum Thusciç ab Innocentio IV. institueretur anno 1243.

506 Quæsitum. Sed inquires, vtrũ ordo Eremitarum S. Augustini, & aliæ congregationes vnitæ anno 1256. extenderẽtur vltra montes, vel clauderentur intra limites Italiç, & Siciliæ tantum?

Resolutio Pennoti. Respondet Pennotus[b] contendẽs ordinem Eremitarum S. Augustini nõ fuisse ab Augustino institutum, intra fines Italiæ, & Siciliæ, vel secundùm se totos, vel secundùm precipuas illorum partes contentos fuisse ordines vnitos. Sic enim ait. *Vbi nam erat ordo Eremitarum S. Augustini præsertim temporibus generalis vnionis? Quæ illius domus, siuè monasteria? qui authores de illo scribentes? vobis enim Eremitis, pace vestra, non credimus. Vel enim hic ordo erat in Italia, vel extra fines Italiæ omninò constitutus.* Si omninò extra Italiam; Ille ad ordinem, qui nunc est, nullo modo attinebat: Nã omnes ordines Eremitarum, ex quibus integer ordo est conflatus, intra fines Italiæ, & Siciliæ; vel secundùm se totos, vel secundũ præcipuas illorum partes erant, vt prima illa verba literarũ vnionis indicant. *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Lombardiam,* &c. Cùm enim soli Archiepiscopi, & Episcopi per Italiam, & Regnum Siciliç constituti, dictarum literarum generalis vnionis executores à Pontifice constituantur; nõ autem in Gallijs, Hispanijs; aut alijs Prouincijs existẽtes; cõsequens est, congregationes, & domos Eremitarum in eadem vnione comprehensas, intra fines Italiæ, ac Siciliæ potissimũ fuisse constitutas. Id quòd etiam docuerat[c] Si autem dicatur ipsum ordinem intra fines Italiæ, vel Siciliæ constitisse; monstrent vbi fuerint: Nam omnia monasteria, quæ tunc habebant, ad aliquam ex supramemoratis cõgregationibus spectabant. Nec ipsi vel vnam domum indicare poterũt, quæ vel nõ esset de Guillelmitis, vel de Eremitis congregationis Thusciæ, vel de Iambonitis, vel de Bictrinensibus, vel de Fabalis.

507 Probatio secunda. Probat secundò, ordinẽ Eremitarum S. Augustini intra fines Italiæ fuisse contentum. Quia ipsi authores venerandi ordinis Eremitarũ, onere difficultatum oppressi, cùm res ad Triarios redigitur, & compellitur loca, siuè prouincias designare, in quibus Eremitici ordinis reliquiç post dispersionem ex Africa vsq; ad tempus magni Concilij Lateranẽsis fuerũt seruatæ; respondent, illas seruatas in partibus Thusciæ, ad quas venientes nõnulli eorum in cellis solitarie, alij in cœnobijs eremiticis se receperũt, seruiẽtes domino, sicut cuiq; dominus inspirauit: *Et sic illa sancta communio per B. Augustinum instituta, & per eum obseruata, non omninò dirupta*

Eiusdem probatio prima.

[a] in chrõ. August. fol. 30.
[b] lib. 1. cap 48. num. 8. pag. 160.
[c] lib. 1. cap 45 pag. 155. num. 3.

dirupta fuit, nec abolita; sed in aliquibus bonis patribus fuit conseruata, donec nouissimis temporibus Deus dignatus est illam congregare. Sic enim respondet Iordanus de Saxonia lib. 1. cap. 14. per hac ipsa verba, qua transcribit D. Antoninus loco sæpè allegato; illumq; sequuntur Coriolanus, Ludouicus de Angelis, Cornelius Lancillotus, & Ioannes Marquez & quotquot de hac re vidi. Verùm in partibus Thusciæ prҿter Eremitas, qui Guillelmitæ vocabantur, nullos alios sub B. Augustini regula institutos ante Innocentium IV. degisse, habemus ex dictis literis Innocentij sæpiùs narratis. Guillelmitæ autem nuper erant instituti, & sub regula Augustini institutos fuisse non est omninò certum.

508 *Hinc ergo sequitur* (subdit Pennotus) *ipsis Eremitis concedentibus, ordinem illum D. Augustini absolutè nuncupatum fuisse ordinem per ipsum Innocentium IV. ex Eremitis Ethruria collectum, & B. Augustini regula, ac titulo Apostolica largitate donatum; & ita de primo ad vltimum, concludimus ante magni Lateranensis Concilij tempora nullum fuisse ordinem Eremitarũ S. Augustini ab ipso beato patre verè institutum, ac deriuatum, cui ordini alij Eremita aliarum congregationum postea fuerint vniti; & à quo B. Augustini regulam, & habitum sumpserint; sed ex largitate, concessione, & ordinatione Apostolica ista omnia illos consecutos.* Hæc Pennotus.

509 Huic difficultati ex parte respondimus supra a. Tamen cùm R.D. Pennotus iterato illam inculcet, & aliquid de nouo addat; operæ pretium erit denuò respondere, & huius argumentationis, vel vires infringere, vel imbecillitatem ostendere. Pro resolutione igitur huius rei dico plura, iam à nobis ostensa loco allegato. Primum est. Bullam, quam Pennotus dicit esse bullam vnionis, euidens est, etiam ipso Pennoto teste b non esse bullã vnionis, sed supponere vnionem iam factam; neq; præcipit episcopis executionem vnionis; sed vt obligẽt Eremitas iam vnitos ad portandas cucullas nigras. Hoc autem in sola Italia, & Sicilia præcipi oportuit. Primò, quia omnes Eremitæ vniti, in alijs mundi partibus existentes, portabant cucullas nigras; & in sola Italia, & Sicilia erãt aliqui, qui mallent non indui cucullis nigris. Secundò, quia controuersia cum Patribus Minoribus in sola Italia, & Sicilia durabat; præcipuè in congregatione Bictrinensi; & bullæ istæ tantùm fuerunt expeditæ ad eam cõtrouersiam dirimẽdam; & ideò tantùm diriguntur ad prælatos illarum prouinciarum, in quibus controuersia fuerãt excitata, & aliqualiter perseuerabat.

a difficult. 2. §. 8.

Pro huius resolutione assertio prima.

b lib. 1. cap. 25 nu. 4. pag. 71.

Probatur primò.

Secundò.

Secundum est. Bulla vnionis non limitat congregationes vnitas ad certam & determinatã prouinciã, aut regnum; sed absolutè tradit vniuersas domos, & congregationes *Eremitarum S. Augustini, S. Guillelmi, F. Ioannis Boni, de Bictrinis, & de Fabali* vnitas fuisse in vnam regularem obseruantiam ordinis Eremitarũ S. Augustini. Quare ergo Pennotus vult prędictas cõgregationes intra limites Italiæ, & Siciliæ concludere, quas Alexander IV. nullo limite clausit? 510

Assertio secunda. Bulla vnionis non limitat congregationes vnitas ad determinatã prouinciã & regnum.

Tertium est. Aliquę ex prædictis congregationibus domos habebãt extra Italiam. Et probatur primò, quia Guillelmitæ, vt c ostendimus, plures habebant domos ante vnionem in regnis Alemaniæ, & Hungariæ; quin imò, & in regnis Galliarum, vt manifestum est; & huius religionis fuisse conuentũ Eremitarum Vallis S. Guillelmi Lingoniẽsis diæcesis, cõtendunt Iacobus Breul Benedictinus d & Ioannes Marquez e ex quodam priuilegio Innocentij IV. dato Perusij 3. Cal. Martij anno 9. Pontificatus, atq; adeò Christi 1252. in fauorem Prioris, & Fratrum Eremitarum Vallis S. Guillelmi ordinis S. Augustini Lingoniensis diæcesis. Deinde; etiam in regnis Hispaniarum, si credendum est ipsi Pennoto, fuerũt plura cænobia ordinis Eremitarum S. Guillelmi; quæ ad manus nostras deuenerũt. Vide illũ, si placet f, vbi inter alia docet ab anno 1160. ordinem S. Guillelmi coluisse Hispanias. Dum enim g agit de monasterio S. Genesij apud Carthaginem Spartariam, ex quo antiquo monasterio P. Hieronymus Romanus de la Higuera, Iesuita, scribit nonnullos Fratres professos anno 1260. supplicasse Regi Sancio (fallitur sæpe Pennotus in ijs, quæ refert Non, *Sancio*, sed, *Alfonso Sapienti*; vt expresè ex prædicto Hieronymo tradit Marquez eodem ipso in loco citato à Pennoto, nempe cap. 15 §. 8. non 7. pag. 290.) pro situ ad monasterium sui ordinis S. Augustini Toleti extruendum; docet quòd *Si illi erant Eremita, ab antiquo scilicet viuentes in eo monasterio, sinè dubio erant ex ordine S. Guillelmi. Illi enim erant Fratres Eremita ordinis S. Augustini, qui per Hispanias vagabantur, vt nonnulli historici*

511 Assertio tertia. Aliquę ex his congregationibus habebãt domos extra Italiam. Probatur primò.

c difficult. 2. § 8.

d in antiquitatibus Parisiensibus fol. 895.

e cap 13. §. 16 pag. 242.

f lib. 1. cap. 57

g nu. 9. pag. 187.

scribunt, quos dictus author recipit; quos Hieronymus Roman aliquo modo antiquos dicere potuit, quod centum annis ante illud tempus (nempe ab anno 1160.) *Hispanias colerent.* Fuerunt igitur in Germania, Hungaria, Gallia, Hispania, ante vnionẽ anni 1256. plura monasteria ordinis S. Guillelmi, quæ omnia, vel ferè omnia post vnionẽ fuerunt nostra. Ostendat ergo D. Pennotus quo alio titulo quã vnionis hæc monasteria in ordinem Eremitarum S. Augustini transierint: Si autem vnionis titulo transierunt, ergo vnio comprehendebat etiam monasteria extra Italiã, & Siciliam existentia in toto terrarum orbe.

512 probatur secundò. Secundò, quia in partibus Vltramontanis fuerunt etiam Eremitæ sub regula S. Augustini, qui mihi videntur fuisse ex ordine Eremitarum S. Ioannis Boni; quia à Pontifice simpliciter appellantur, *Eremitæ*; quo titulo sub Innocentio IV. anno 1252. ex decreto Card. Guillelmi appellari cæperunt Iambonitæ. Pontifex, qui ad illos sub eo titulo loquitur, est Innocentius IV. apud Ludouicum de Angelis a. Extat autem bulla originalis in archiuo nostro Romano, eamq; in lucem dedit M. Empoli in Bullario Augustiniano pag. 181. constitutione 16. & data est die 31. Maij anno 1253. estq; Mare magnum pro Eremitis Vltramontanarum partium viuentibus sub regula Augustini, & habentibus Priorem Generalẽ. ibi. *Dilectis filijs, Priori, & Fratribus Eremitis in Vltramontanis partibus constitutis, tam præsentibus, quàm futuris, regularem vitam professis*, &c. *In primis siquidem statuentes, vt ordo Canonicus, qui secũdùm Deum, & B. Augustini regulam in domibus ipsis authoritate Apostolica institutus esse dignoscitur, perpetuis ibi temporibus inuiolabiliter obseruetur.* Et infra. *Obeunte verò Generali Priore vestro, vel suorum quolibet successorum, nullus vobis, qualibet surreptionis astutia, præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum maior pars consilij sanioris secundùm Deum, & B. Augustini regulam prouiderint eligendum*, &c. Inquiro ergo modò, vtrum hæc congregatio Vltramõtana Eremitarum sub regula Augustini, & Priore Generali viuens, vnita fuerit ordini S. Augustini, vel non. Si primum. Ergo ex vi vnionis generalis; quia nullus alius titulus potest assignari; atq; adeò congregationes vnitæ non tantùm continebantur intra limites Italiæ, & Siciliæ: Si secundum. oportet ostendere; quæ fuerit hæc congregatio Eremitarum S. Augustini, quæ non fuerit reducta ad ordinem S. Augustini, quanto tempore post vnionem durauerit, ad quem alium ordinem eius cænobia transierint. Nihil autem horum dici potest cum aliquo etiam leuissimo, fundamento. Ergo dici debet, eam congregationem vnitam fuisse ordini S. Augustini, & ex vi vnionis Generalis.

a lib. 4. de vita & laudibus D Aug. cap. 21. fol. 114.

Tertiò quia etiã in regnis Galliarum, Bohemiæ, & Hispaniarum, ante Generalem vnionem præcesserunt cõuentus ordinis Eremitarũ S. Augustini simpliciter & absolutè; qui postea intra ordinem vnitum remanserunt. Signum ergo est, quòd comprehendebantur in bulla vnionis. Patet antecedens. Primò quia conuentus Vallis S. Guillelmi, Eremitarum ordinis S. Augustini, non videtur esse ordinis S. Guillelmi, vt & dici posse docuit Pennotus, sed Eremitarum S. Augustini; absolutè enim, & simpliciter appellantur *Eremitæ ordinis S. Augustini.* Secundò quia anno 1086. extabat conuentus S. Thomæ, ordinis Eremitarum S. Augustini in minori ciuitate Pragensi; si vera sunt, quæ ex irrefragabilibus tabulis regni Bohemici tradit Felix Milentius in Alphabeto Germaniæ; ex quo & nos supra b idem retulimus. Tertiò quia, vt latè ostendimus supra c ante vnionem generalem fuerũt in Hispania plura cænobia, sub titulo Eremitarũ ordinis S. Augustini; atq; adeò non ordinis S. Guillelmi, vt malè volebat Pennotus ibidem citatus; præcipuè, cùm aliqua ex illis præcesserint institutionẽ ordinis S. Guillelmi. Erant ergo veri, & proprij ordinis Eremitarum S. Augustini, sic absolutè & simpliciter nuncupati; & ex illis manent adhuc nonnulla apud nos continuata seriẹ. Ea autem sunt, Cænobium S. Augustini Turrium veterum, siuè de Pennafirma in Lusitania, cuius prior erat anno 1226. F. Gabitinus Eremitanus ordinis S. Augustini. Cænobium S. Andreæ Burgense, in quo est Christi crucifixi deuotissima imago, cuius memoria extat ante annum 1050. & multò clarior ante annum 1179. Cænobium S. Engratiẹ de Caruaxales prope Zamoram, cuius etiam notitia habetur ante annum 1050. Cænobium S. Christophori in diẹcesi Visensi in Lusitania, cuius Abbas fuit B. F. Ioannes de Cirita, & eius memoria extat circa an. 1120. Cænobium S. Iu-

513 Probatur tertiò:

b difficulta. 2, §. 3.
c difficulta. 2. §. 2. 3. 4. & 5.

S. Iuliani de Pescaria in Lusitania, cuius notitia habetur sub anno 1153. Cænobium Vlyssipponẽse, cuius memoria ex scriptura authentica, sub titulo ordinis Eremitarum S. Augustini, habetur ab anno 1243. vt omittamus, vtrum eius conuentus fundatio sit longè antiquior; de qua quæstione latè egimus supra difficultate 2. §. 5. & 6. ni fallor. Ecce extra Italiam, & Siciliam, in Gallia, Bohemia, & Hispania ante generalẽ vnionem, ad minùs octo conuentus, ex quibus sex fuerunt in Hispania, (omissis etiam aliis, vt v.g. Seruitano S. Donati, Cartaginẽsi S. Genesij, Toletano Cislæ, SS. Arthuagi, & Erthinodi; quorum fundationem alibi latiùs examinabimus) & ex his adhuc in nostra potestate manẽt quatuor. Quomodò ergo dici poterit vnionem tantùm fuisse extensam ad congregationes, & domos existentes intra limites Italiæ, & Siciliæ.

514 Assertio quarta. Eremitæ ordinis S. August. in Italia existentes non continebãtur in sola Thuscia.

Quartum est. Ante generalem vnionem Eremitę ordinis S. Augustini in Italia existentes non continebantur in sola Thuscia. Quis enim eos constituit huic religioni terminos, qui præteriri non possent? Et probatur. Primò quoniam,

Probatur primò. a difficul. 2. § 4. aut 5. Secundò.

vt ostendimus [a] conuentus Romanus S. Mariæ de Populo fuit ordinis Eremitarũ S. Augustini à temporibus Paschalis 2. & in eo facta est vnio anno 1256. & vsq; nũc in ordine Augustiniano perseuerat. Secundò quia, vt ibidẽ retulimus, Conuentus Beneuentanus ordinis Eremitarũ S. Augustini habuit priuilegium ab Alexandro III. circa annum 1170. ad cuius instar idem illi concessit Gregorius IX. anno 6. Pontificatus, & Christi 1232. annis.

Tertiò.

Tertiò, quia extat in archiuo nostro Romano num. 7. Bulla 7. Alexandri IV. quam adducit M. Empoli, [b] & data est Anagniæ die 14. Iulij anno 1255. & in ea Pontifex ad instar Innocentij IV. quędam concedit Eremitis S. Augustini in Lombardia, & Romaniola; ibi. *Dilectis filijs, Priori Generali, & Fratribus Eremitis ordinis S. Augustini in Lombardia, & Romaniola,* &c.

b in Bullario pag. 11.

Quartò.

Quartò, quia vnita etiam fuit in vnione generali congregatio Eremitarum S. Augustini Turris Palmarum Firmanæ diœcesis, vt refert Iosephus Pamphilus in Chronico Augustiniano fol. 30.

515 Assertio quinta. In Thuscia ante vnionẽ ab Innoc. IV. factam præcesserunt Eremitæ ordinis S. Augustini.

Quintum est. In Thuscia, etiam ante vnionem ab Innocẽtio IV. factam anno 1243. præcesserunt Eremitæ ordinis S. Augustini, vt latè conuicimus in hoc puncto 2. difficultate 1. vnde Eremitæ Thusciæ ad vnionem Innocentianam pertinentes, non erant ex solo ordine S. Benedicti, vel Basilij, aut Columbani; sed etiam ex ordine Eremitarum S. Augustini, cui Eremitæ aliorum ordinum vniebantur.

516 Solutio primæ probationis.

Ex his ad primam probationem Pennoti respondeo plura. Primum est. Ordo Eremitarum S. Augustini ante generalem vnionem præcessit in Italia, tam in Thuscia, quàm extra Thusciã, & tam intra Italiam, quã extra Italiam, in Gallia, Bohemia, Hispania, & alibi. Secundum est. Eius monasteria, pro nunc aliis omnissis, fuerũt Conuentus Romanus S. Mariæ de Populo, Beneuentanus, S. Iacobi de Aquaulua iuxta Pisas, S. Antonij in Ardigneta in Maritimis Senarũ; Vallis S. Guillelmi, in diœcesi Lingoniẽsi in Gallia; S. Thomæ, in minori ciuitate Pragensi in Bohemia; Vlyssipponense, Turrium veterum, S. Christophori de Foes, & S. Iuliani de Pescaria, in Lusitania; S. Andreæ Burgensis, & S. Engratiæ Caruaxalensis, in Castella. Tertium est. Authores, qui de hoc ordine per illa tempora, & postea, scribunt, sunt ij, qui de eorum cænobiorum fũdatione loquuntur; & instrumenta authentica, quę eius rei fidem faciunt. Sunt præterea omnes illi, quos puncto 1. citauimus, asserentes B. Guillelmũ ingressum fuisse, & reformasse religionem Eremitarum S. Augustini; sũt deniq; Flauius Dexter, Marcus, Eutrandus Ticinensis, & Iulianus Petri Archipræsbyter S. Iustæ Toletanæ, in suis opusculis, de quibus Deo fauente agemus in Bibliotheca Augustini, vel in Annalibus Augustinianis. Quartum est. Bulla directa ad Episcopos Italiæ, & Siciliæ non est bulla vnionis. Quintum est. Bulla vnionis non determinat prouincias, aut regna; atq; adeò extenditur ad illos ordines, siue congregationes, quas enumerat, vbicunq; reperirentur in toto orbe. Et ex vi illius in ordinem Eremitarum S. Augustini sic vnitum ab Alexandro IV. transierunt cænobia prædictarum congregationũ ferè omnia; aliqua verò non; quia vnioni restiterunt. Vnde P. Franciscus Diagus, Dominicanus [c] refert anno 1285. ab Honorio IV. vẽditum fuisse Dominicanis monasterium Setabitanum in regno Valentiæ, quòd incoluerant monachi Augustiniani obseruantię B. Ioannis Boni, qui vnionem noluerant

c in historia suæ prouinciæ Aragoniæ ca. 94. fol. 273.

acceptare. Extēdebatur ergo vnio etiam ad monasteria extra Italiam. Vltimum est. Etiam si admitteretur ordinem Eremitarum S. Augustini intra fines Italiæ, & Siciliæ constitisse, adhuc assignamus monasteria, quæ neq; fuerint ordinis S. Guillelmi, quia appellabantur simpliciter ordinis Eremitarū S. Augustini; neq; ordinis de Fabali, qui erat particularis cōgregatio ordinis S. Guillelmi; neq; ordinis S. Ioannis Boni, aut Bictrinensium, quia hi ordines incæperunt post fundationem illorum monasteriorum; qualia fuerūt cenobia S. Mariæ de Populo, S. Iacobi de Aquauiua, S. Antonij de Ardigneta, & Beneuentanum; & alia, de quibus forsan agemus alibi.

517 Solutio secundæ.

Ad secūdam probationem respōdeo, etiam plura. Primum est. Ordo Eremitarum S. Augustini non fuit cōtentus intra limites Italiæ, & Siciliæ; & multò minùs intra angustos terminos Thusciæ; etiam admisso, quòd ante vnionem intra Italiæ, & Siciliæ cācellos clauderetur. Hæc secūda pars patet manifestè ex conuentu S. Mariæ de Populo, & Beneuētano; & ex congregatione Eremitarum S. Augustini Turris Palmarum Firmanæ diæcesis; quæ in vnione generali fuit vnū ex extremis vnitis. Prima verò euidēs est, ex conuentibus, quos retulimus in Gallia, Bohemia, & Hispania ante generalem vnionem extitisse. Secundum est. Etiam in partibus Thusciæ præextitit ordo Eremitarum S. Augustini ante Concilium Lateranense; vt constat ex ijs, quæ diximus a vbi inter alia ostendimus conuentum S. Antonij in Ardigneta, qui hodie appellatur Vallis aspera in Maritimis Senarum, fuisse confirmatum ab Innocentio IV. ordini Eremitarum S. Augustini. Vnde constat contra Pennotum antè Innocentium IV vixisse in Thuscia aliquos Eremitas sub regula Augustini præter Guillelmitas, qui non dicebātur simpliciter, & absolutè Eremitæ S. Augustini. Neq; oppositum habetur ex bulla Innocentij IV. vt latè explicuimus supra b. Tertium est. Authores ordinis Eremitarum ita aiunt: reliquias ord. S. Augustini seruatas esse in partibus Thusciæ, vt non dicant ibi tantùm seruatas esse, sed & ibi, & alibi. Vnde falsò testatur Pennotus quotquot authores vidit (vidit enim Augustinianos, quos citat) recurrisse ad Eremitas Thusciæ pro cōtinuatione ordinis Eremitarū S. Augustini, quasi extra Thusciam omninò perijsset. Si enim extra Thusciam remansisset, nihil contra nos inferret Pēnotus ex eo, quòd ordo in Thuscia incæpisset ab an. 1243. sed vt clariùs appareat Pennotum nō benè citasse, referamus testimonia B. Iordani, Coriolani, Ludouici, Lancilloti, & Marquez, quos Pennotus citauit, & detruncauit; vt singuli corū dicere potuerint cum Augustino c. *Vt non tantùm illi, verùm etiam ex ijs, qui eosdem libros meos, quos iste legit, de libero arbitrio non legerunt; atq; illis non lectis hunc fortasse legunt, de hac re sententia mea satis appareat, ex ipsis libris commemorare me oportet, quod iste si sentiret, atq; in suis litteris poneret, nulla inter nos de hac re controuersia remaneret. Continuò quippe post verba mea, quæ iste commemorauerit, quòd occurrere poterat ipse subieci, & quātùm potui pertractaui dicens,* &c. videamus ergo quid vnusquisq; dixerit.

518 Pergit solutio & referentur authore non fideliter citati Primus.

Iordanus d (loco scilicet ipso allegato à Pennoto) sic ait. *Monasterijs, & Ecclesijs in Aphrica gentilitatis ritibus prophanatis, concrematis, & deuastatis, personis quoq; eorum exiliatis, & fugatis, vt habetur in chronicis; tunc & Fratres illi, qui in cænobijs sub B. Augustino nutriti extiterant, hinc inde dispersi sunt. Quorum quidam* (non dixit, omnes; sed quidam.) *deuenere in Thusciam,* &c.

519 Secundus.

Ambrosius Coriolanus e sic inquit. *Quo* (scilicet, August.) *defuncto, & Vvandalorum sæuientibus guerris Sancti illi Eremitæ dispersi sunt; & aliqui ad alias Africæ partes; aliqui in Italiam, scilicet ad Centumcellas, & ad Pisanos montes, vbi fratres Eremitæ per Augustinum fuerant, vt diximus congregati, sunt profecti. Nonnulli etiam se Deo commendantes in illis partibus latitarunt. Sed Bonifacio I. ac Cælestino I. Romanis Pontificibus, Sixto III. Romano succedente, & Valentinianus cùm occidentalis Imperij Gubernator pacem cum Genserico Vvandalorum rege iniisset, ac certis finibus Africam sibi ac Genserico diuisam Vvandalis incolendam dedisset; illi Sancti Eremitæ aliquantulum, & maximè in citeriori Hispania fuerunt per reunionem recreati; & se literis, ac nuncijs hi, & qui in Italia erāt, mutuò visitantes confortabantur in sancto proposito* &c. & infra. *Huic successit Leo I. vir profectò, & eloquentia, & sanctimonia clarus, qui non solùm his, qui in Thuscia, verùm etiam vbicunq; locorum essent, omnes, & singulas gratias, & indulgentias à suis prædecessoribus concessas, & titulum confirmauit, vt scilicet hæc sancta religio ab omnibus ordo Fratrū Eremitarum S. Augustini diceretur.* Et infra.

Benedictus

a in hoc pūcto 1. difficultate prima.

b puncto 2. difficultate prima.

c lib. de natura, & gratia cap. 67.

d lib. 1. cap. 14. pag. 8.

e In principio Chron. Aug. pag. 5.

Benedictus, III. confirmauit omnes indulgẽtias datas per suos prædecessores omnibus fratribus Eremitarum S. Augustini in Thuscia, & in Marchia Anconitana, & vbiq; locorum commorantibus. Et infra, de Adriano IV. sic ait. *Tertio, Ecclesiæ S. Augustini de Vrbe veteri dedit indulgentiam trium annorum, & totidem quadragenas*. Et infra. *Huius* (scilicet, Alexandri III.) *tempore per quemdam F. Guidonem captus fuit locus Suriani in patrimonio ab ordine*. Et infra, de quodam priuilegio nobis à Gregorio VIII. concesso sic habet. *Priuilegium directum fuit Priori S. Iacobi de Aquauiua Lucanæ diœcesis*, & infra, loquens de Innocentio III. sic inquit. *In registro Pontificum, & actis Concilij annotari hunc ordinem Sanctissimum fecit, & multas ei contulit gratias, & collatas confirmauit. Inter alia confirmauit locum S. Antonij apud lacum Ambrosianum prope Senas; sicut ego bullam vidi; & totum ipsum ordinem in protectionem Sedis Apostolicæ suscepi*. Et infra, de Alexandro IIII. hæc habet. *Vnionem, quam Innocentius IIII. incompletam reliquerat, compleuit, scilicet vniendo omnes conuentus eiusdẽ ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini vbiq; locorum existentes sub vno capite, & vno profitendi modo. Secundò huic ordini Fratrum Eremitarum S. Augustini subiecit, vniuit, annexit, & incorporauit cum locis, personis, & bonis tam mobilibus, quàm stabilibus vbicunque per totum mundum locum haberent, omnes infrascriptas religiones, scilicet, S. Guillelmi, B. Ioannis Boni, ordinem de Fabalibus, de Brictinis, & Fratres de Pœnitentia Iesu Christi*, &c. Videat obsecro lector, vtrum author hic recurrat ad solam Thusciam pro conseruatione, & continuatione ordinis Eremitarum S. Augustini.

520 Tertius. Sed fortè Ludouicus de Angelis de vita, & laudib⁹ D. Aug. cõfugiet in Thusciã solã pro cõtinuatione ordinis Eremitarũ S. August. Nihil minùs. Licèt enim [a] cõtinuationẽ probet etiã ex Thuscia, tamen nõ ex sola Thuscia; Sed ex alijs orbis partibus. In primis enim (quidquid sit de veritate eorum, quæ tradit, de quibus alibi disputabo, [b]) inter monasteria ordinis Eremitarum enumerat apud Neapolim Monasterium Niridanum, & S. Gaudiosi; Centumcellense S. Trinitatis; Eremitorium S. Mariæ de Lupocauo Lucensis diœcesis; Illicetanum S. Saluatoris, Mediolanense S. Marci; Venetum S. Mariæ de Nazareth; Lirinense in Gallia. Et [c] Monasteria monachorum Hiberniæ à S. Patricio, & Angliæ à S. Columba, & Columbano fundata. Et [d] Conuentus in Hispania fũdatos à Paulino Nolano; Seruitanum S. Donati; Toletanum Cislæ S. Crucis; Caulanianum apud Emeritam à S. Nunto Abbate Africano constructũ; Olysipponense S. Augustini. Et [e] testatur Innocentium IIII. priuilegium direxisse ad Eremitas vltramontanos sub regula Augustini, & Priore Generale viuentes. Quomodò ergò stabit authorem hunc è sola Thuscia petere vnicam probationem continuationis ordinis Eremitarum S. Augustini?

a lib. 4. cap. 21 fol. 113.
b lib. 4. cap. 18 à fol. 94.
c cap. 19. à fol. 97.
d cap. 20. à fol. 101.
e cap. 21. fol. 114.

Sed adhuc fauebit Pennoto Cornelius Lancillotus in vita Augustini? Eodẽ modo, quo alij. Quamuis enim [f] asserat Augustinum proficiscentem per deserta Ethruriæ apud Eremitas substitisse, tamen [g] inter cœnobia Augustiniana enumerat, (quidquid sit de veritate rei. Modò tantùm agimus de sententia horum authorum.) Londinense in Anglia, anno 1059. Burgense in Hispania anno 1144. Salmanticense anno 1202. Narbonense in Gallia anno 1220. Coloniense in Germania anno 1165. Buchouiense monialium tempore Caroli Magni; & plura monasteria in Anglia (quod, & repetit [h]) à Canuto Rege ædificata circa annum 1042. Et [i] inter Eremitas Augustinianos recenset Hilarium Arelatensem, Eucherium Lugdunensem, Monachos Lirinẽses in Gallia; Paulinum Nolanum, & Prosperum Regiensem in Italia; Fulgentium Ruspensem, in Africa; & Guillelmũ Ducem Aquitaniæ in Thuscia: & inter monasteria, Niridanũ, prope Neapolim; aliqua, in Thuscia, quo aliqui Eremitæ ex Africa deuenerunt; Illicetanum sub annum 600. Senense anno 1050. & Venetum paulò post in Thusciam aduectum; plura in Hispania à S. Paulino, & postea à S. Donato circa annum 575. & in Lusitania à S. Nunto martyre extructa. Hæc omnia tradit Lancillotus; & nihilominùs vult Pennotus hunc authorem, quem vidit, in Thusciam confugere pro continuatione ordinis Eremitarum S. Augustini? Quis assentiet Pennoto ita sentienti? 521 Quartus.

f lib. 2. cap. 8. pag 138.
g cap. 16. pag. 162.
h lib. 3. cap. 66 pag 373.
i cap. 8.

Vnus restat M. Marquez, qui forsan relationi Pennoticæ faueat? verùm is dissentit totis viribus. Ferè enim in toto suo libro nihil aliud agit quàm probare continuationem ordinis Augustiniani non solum in Thuscia, aut Italia; & Sicilia; sed & in Anglia, Gallia, & Hispania. 522 Quintus.

Qui sunt ergo illi authores, quotquot vidit Pennotus, qui reliquias Augustiniani ordinis in sola Thuscia tradunt fuisse seruatas? Si enim alij ita id tradũt sicut & hi, parùm nobis oberunt eorum testimonia.

523 Progreditur solutio. His positis ad secundam probationẽ Pennoti, constat: dicendum esse, Eremitas asserere reliquias seruatas fuisse in Thuscia; sed non in sola Thuscia. Vnde licèt verum esset id, quòd falsissimum est, nempe in Thuscia ante Innocentium IIII. nullos Eremitas, præter Fratres S. Guillelmi, vixisse sub regula Augustini; adhuc nullatenùs probaretur ordinem Eremitarum S. Augustini simpliciter, & absolutè dictum ab Innocentij IIII. temporibus incæpisse. Recurrunt ergo nostri authores ad Thusciam, non tanquã ad vnicum receptaculum Eremitarum Augustinensium; sed tanquam ad prouinciam, in qua ab Augustini temporib⁹ aliqua monasteria Eremitarum sub Augustini regula conseruabantur; & saltem extabant ante tẽpora Innocentij IIII. vt latè probauimus puncto 2. difficultate 1.

524 Pergit ampliùs, & eneruantur illata Pennoti. Hinc constat primo malè inferre Pẽnotum, ordinem Eremitarum D. Augustini, ipsis Eremitis consentientibus, sic simpliciter, & absolutè nuncupatum, fuisse ordinem per Innocentium IIII. ex Eremitis Ethruriæ collectũ. Licèt enim ea congregatio Thusciæ simpliciter, & absolutè appellaretur ordo Eremitarum S. Augustini, non tamen ea sola sicut, licèt congregatio Lateranensis simpliciter, & absolutè appelletur Ordo Canonicorum Regularium S. Augustini, non tamen ea sola; & sicut, licèt congregatio Carmelitarum discalceatorum Italiæ simpliciter, & absoluè appelletur ordo Carmelitarum discalceatorum; non tamen ea sola; sed etiam congregatio Hispaniæ. Constat secundò perperam concludere Pennotum de primo ad vltimũ, ante Concilij Lateranensis tempora nullum fuisse ordinem Eremitarum S. Augustini absolutè nuncupatum, à D. Augustino institutum, & successu temporũ continuatum. Malè, inquam, infert, primò: quia etiam extra congregationem Thusciæ erant aliæ congregationes, vel saltem alia cœnobia, quæ appellarentur absolutè, & simpliciter ordinis Eremitarum S. Augustini. Secundò, quia licèt gratis daremus solam congregationem Thusciæ dictam fuisse ordinem S. Augustini absolutè, adhuc duplici via defenditur continuatio illius, & institutio ab Augustino. Prima est. Quia congregatio Thusciæ assumpsit regulam, & ordinem S. Augustini, qui ab Augustino deriuabatur, & iam ab anno 1150. vel circiter habuerat proprios generales. Secunda est. Quia quamuis congregatio Thusciæ esset prima, quæ habuit generales, & illa sola esset, quæ appellaretur ordo S. Augustini; nihilominùs verificatur continuatio ordinis Eremitici instituti ab Augustino; quia tempore vnionis Innocentianæ extabant in Thuscia aliquot monasteria ordinis Eremitarum S. Augustini; quibus alij Eremitæ Thusciæ sunt vniti. Et hoc sufficit vt congregatio illa dicatur continuata ab Augustino; sicut congregatio Lateranensis propter eamdem causam dicitur continuata ab Augustino, licèt Martinus V. erexerit eam congregationem sub communi capite generali, vt docet ipse Pennotus,[a] vnde dicere potero cum Augustino. [b] *Hæc, atq; huiusmodi intueatur*. R. D. Gabriel Pennotus, *ne videantur ei nimis acuta, quæ acutulè sonauit, & discussa inueniuntur obtusa. Quid quod etiam similitudinis adhibet, quibus magis admoneat quid ei debeat respondere?*

[a] lib. 3. cap. 13. num. 5. pag. 657.
[b] lib. de natura, & gratia cap. 18.

§. IIII. *RESPONDETVR AD SINgularem sententiam Pennoti,*

EX his, quæ hucusq; tradidimus, patet facilis, breuis, & vera responsio ad singularem sententiam Pennoti. Tamen pro maiori claritate, ne maior breuitas sit maior obscuritas, vel minor claritas, respondeamus singillatim ad singula asserta. 525

Ad primum assertum nego, eamdem esse congregationem, quæ Eremitarum S. Augustini absolutè dicebatur, cum ea, quæ Eremitarum F. Ioannis Boni dicebatur. Et ad primam probationem in oppositum dico Eremitas Ioannis Boni in discursu Bullæ Gregorianę non appellari absolutè, *ordinis S. Augustini*; sed, *Fratres prædicti ordinis S. Augustini*. Prædictus autem ordo S. Augustini hic erat; *Religio cuius professores vocati Eremitæ Fr. Ioannis Boni ordinis S. Augustini*. Atq; adeò ex hoc testimonio nõ colligitur appellare Iambonitas absolutè, *ordinis S. Augustini*; & multò minùs, eos solos, vt statim aduertimus. Addo. Quamuis non dicerentur, 526 Refellitur primum assertum Pennoti & soluitur prima probatio primo.

Fratres prædicti ordinis S. Augustini; sed absolutè, *Fratres ordinis S. Augustini*, non sequeretur Eremitas F. Ioannis Boni esse simpliciter, & absolutè Eremitas S. Augustini, ita vt præter illos nulli alij essent, qui dicerentur absolutè Eremitæ S. Augustini. Et ratio huius est: Quia sequentia referũtur semper ad præcedẽtia, breuitatisq; causa omittitur quandoq; aliqua pars tituli, & denominationis in discursu priuilegij. Vnde Pontifices in suis bullis loquentes cum Eremitis, vel de Eremitis S. Augustini, passim titulum abbreuiant in titulum ordinis Eremitarum. Ita Bonifacius IX. bulla data 8. Nouembris anno 2. Pontificatus, quæ extat inter nostra priuilegia fol. 15. pag. 2. cuius Initium est. *In sinu sedis Apostolicæ*. Et Vrbanus IIII. in alia bulla in fauorem Guillelmitarum data anno 1263. cuius meminit Marquez, [a] id enim fit breuitatis causa, etiam si titulus ille absolutè, & simpliciter conueniret, siuè non conueniret. Sic ergo licèt in discursu bullæ Iãbonitæ appellarẽtur, *Fratres ordinis S. Aug.* nõ sequeretur illos esse absolutè, & simpliciter tales. Id .n. factũ esset breuitatis causa; & subsequẽtia referẽda essẽt ad pcedẽtia.

a cap. 7. §. 2. pag. 105.

527 Secundò. Sed adhuc, licèt daremus inde sequi, eos esse Eremitas S. Augustini absolutè, & simpliciter, non tamen sequeretur eos solos esse tales. Insto rem hanc manifestissimis exemplis, ab ipso Pennoto acceptis. Ipse enim refert [b] literas Eugenij IIII. datas Bononiæ 8. Cal. Septembris anno 1436. in quibus vnit conuentum S. Ioannis in Viridaria Paduanum Canonicis Regularibus de congregatione, siuè societate S. Mariæ de Frisonaria ordinis S. Augustini, Lucanensis diœcesis nuncupatis; & tamen in fine priuilegij sic ait. *Et de illis iuxtà ordinis S. Augustini statuta, & laudabilem monasterij prædicti consuetudinem posse disponere*, &c. & [c] affert alias literas eiusdem Eugenij IV. datas Florentiæ 3. idus Februarij anno 1439. in quibus monasterium S. Bartholomæi ordinis S. Benedicti, Fesulanæ diœcesis, vnit Canonicis de congregatione B. Mariæ de Frisonaria ordinis S. Augustini. Ibi. *Nec non S. Augustini ordinem huiusmodi plenariè instituimus*, &c. & [d] adducit priuilegium Pauli II. datum Romæ 4. Nonas Ianuarij anno 1467. Ibi. *Sanè pro parte dilectorum filiorum Philippi de Zobolis Abbatis monasterij S. Prosperi extra Regium, & Rectoris Generalis, ac vniuersorum Canonicorum congregationis S. Ioannis Lateranensis, S. Benedicti, & S. Augustini ordinum nobis nuper exhibita petitio continebat*, &c. & infra. *Ac in eo præfatum ordinem S. Augustini, & regularem obseruantiam instituatis*. Et [e] inserit bullam Sixti IIII. datam Romæ 17. Cal. Februarij anno 1475. Ibi. *Canonici cõgregationis Lateranensis ordinis S. Augustini*, &c. & infra. *Iuxtà illius ritus, & cõsuetudines ac regularia instituta dicti ordinis S. Aug.* Dem⁹ in his omnib⁹ bullis cõgregationẽ Lateranensẽ nõ tantũ appellari ordinẽ Canonicorũ S. Aug. sed ẽt absolutè, & simpliciter nũcupari ordinẽ S. August. nũquid ex hoc inferet Pennotus solam congregationem Lateranensem esse absolutè & simpliciter, ordinem S. Augustini; & à gloria huius tituli excludet congregationem S. Ruffi, S. Crucis Conimbricensis, S. Victoris Parisiensis, & alias? Credo quòd non sibi soli, & suæ congregationi eam gloriam arrogabit. Quare ergo nõ dicetur in nostro casu, quòd licèt congregatio Iambonitarũ diceretur absolutè, ordo Eremitarum S. Augustini, non inde inferretur quòd ea sola esset talis?

b lib. 3. cap. 18. pag. 619.

c lib. 3. cap. 19. pag. 633.

d cap. 30. pag. 683.

e cap 32. pag. 698.

Ad secundam probationem respõdeo plura. Primum est. Ea bulla Alexandri IV. data est 8. Cal. Iulij anno 1256. quãdo iam vnio facta erat, & Iambonitæ in Eremitas S. Augustini absolutè, & simpliciter nuncupatos transierant. Vnde potuisset Pontifex eos sic appellare; non quia tales tunc fuissent, quando apparuerunt in partibus Lombardiæ; sed quia tales tunc erant, quando Pontifex loquebatur; qua ratione dicimus Goliam occisum fuisse à Rege Dauide; non quia Rex esset quando illum occidit; sed quia postea fuit Rex. Secundum est. Pontifex non ait de Iambonitis, *cuius professores vocati Eremitæ ordinis S. Augustini*; sed sic, *cuius professores vocati Eremitæ, ordinis S. Augustini*. Et hoc conuenit tam cum relatione Gregorij IX. qui dixerat, *cuius professores vocati Eremitæ F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*; quam cum ipsa bulla Alexandri IV. quæ infra distinguit ordinẽ Eremitarum S. Augustini absolutè dictum à congregatione Eremitarum B. Ioannis Boni. Ibi. *Cùm autem dilectus frater noster Ricardus S. Angeli Diaconus Cardinalis vniuersas domos, & congregationes Eremitarum prædictorum*, (loquitur ergo de Eremitis iam vnitis; aliàs vera non essent quæ subdit.) *quarum quædam S. Augustini, quædam S. Guillelmi, nonnullæ autem F. Ioannis Boni*, (ecce distin-

528 Solutio 1. secundæ probationis eiusdem asserti.

Secundo.

distinguit congregationem B. Ioannis Boni, ab ordine S. Augustini absolutè, & simpliciter nuncupato) *aliqua de Fabali, aliqua verò de Bictrinis censebantur, in vnam ordinis Eremitarū S. Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò de mandato nostro duxerit vniendas*, &c. Tertium est. Licet Pontifex sic dixisset, *vocati Eremitæ ordinis S. Augustini*; quod tamen nec dixit, nec dicere potuit, ne sibi ipsi, & Gregorio IX. esset contrarius; adhuc tamen non sequeretur solam cōgregationem Eremitarū S. Ioannis Boni esse eam, quæ tunc temporis appellaretur absolutè, *Eremitarum S. Augustini*; Constat manifestè ex dictis §. præc. congregationem Eremitarum Thusciæ fuisse simpliciter, & absolutè appellatam, Eremitarū S. Augustini; & erat distincta cōgregatio à cōgregatione Eremitarum B. Ioannis Boni, vt & ipse Pennotus cōtendit a, & nos demonstrauimus supra, §. 2.

Tertia.

a lib. 1. cap. 45 nu. 2. pag. 145.

529 Reijcitur secundùm assertum.

Ad secundum assertum respōdeo falsissimum esse, ordinem Eremitarum S. Augustini nūcupatorum circa tempora Gregorij IX. & Alexandri IV. primitùs videri cæpisse, vt euidenter conuicimus supra difficultate 2. ferè per totam; & ad id conuincendum, & persuadendum viro docto, Catholico, & religioso satis esse deberet testimonium concilij Lugdunensis anno 1274. celebrati, cuius verba referuntur in Cap. *Religionum*, de religiosis domibus, in 6. ibi. *Cæterum Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum ordines, quorum institutio dictum concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere*. Hęc ait Concilium, illa Pennotus. Affirmat concilium, negat Pennotus. Cui magis credendum?

530 Solutio primæ primæ probationis eiusdē assertionis.

Ad primā verò Pennoti probationem in oppositum dico plura. Primum est. Alexander IV. non loquitur de ordine Eremitarum S. Augustini absolutè dicto neq; secundùm se totum; sed tantùm de cōgregatione Eremitarum B. Ioānis Boni; loquitur enim de eisdem Eremitis, de quibus Greg. IX. in bulla data Later. IX. Cal. Aprilis anno 14. Pontificatus, atq; adeò Christi 1240. vbi sic ait. *Religio, cuius professores vocati Eremitæ F. Ioānis Boni, ordinis S. Augustini*, &c. Secundum est. Alexander IV. sicut, & Gregorius IX. non loquuntur de exortu cōgregationis B. Ioannis Boni, sed de eius apparitione in partibus Lōbardię, quæ contigisse videtur sub Greg. IX. qui in bulla citata sic

Secunda.

inquit. *Dudum apparuit in partibus Lombardiæ religio, cuius professores*, &c. Tertiū est. Eremitæ F. Ioannis Boni, qui sub Greg. IX. fortassis apparuerunt in partibus Lōbardię, exorti fuerant in Flaminia, & Romaniola sub Innoc. III. ad annum 1203. vel antea; vt deduximus supra in responsionibus ad numeros parraphi 2.

Tertia.

531 Solutio secundæ probationis eiusdem, b §. præc versiculo *Ex his ad primā probationē Pēnotis*

Ad secundam probationem huius asserti respondeo etiam distare à veritate, quòd ante Gregorium IX. nullus sit author idoneus, qui fateatur se huiusmodi Eremitas vidisse. Sunt enim tam hi, quos retulimus b; quam alij, quos infra fortè recensebimus retexente breuem continuationem ordinis Eremitarum ab Augustino fundatore vsq; ad annum 1256. sed quamuis hi omnes deessent, satis idoneus author deberet esse Pēnoto concilium Lugdunense an. 1274. celebratum, quod affirmat institutionem ordinis Eremitarum S. Augustini pręcessisse concilium generale, scilicet, Lateranense sub Innocentio III. anno 1215. & Sūmi Pontifices, qui asserunt ordinem hunc Eremitarum S. Augustini ab ipso Augustino fuisse institutū. Si neq; concilia, neq; Pōtifices sunt author idoneus, quis erit?

532 Reijcitur tertium Assertū.

Ad tertium assertum respōdeo ex dictis §. præc. Pontifices in bullis, quæ de vnione agunt, assignare quinq; congregationes, non solo nomine, sed re ipsa distinctas. Quod autem addit Pontifex, *apud homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillasse*, de ipsis quinq; congregationibus, siuè aliquibus illarū intelligendum est. Congregatio enim de Bictrinis aliquando appellabatur, *Eremitarum de Bictrinis*; aliquando, *materis patris Eremitarum Marchiæ Anconitanæ*, vt constat ex varijs bullis, quas Vuadingus refert c quarum, & nos supra meminimus. Congregatio etiam Eremitarum B. Ioannis Boni; vt habetur ex bulla Gregorij IX. & ex Decreto Card. Guillelmi de Flisco sępe citatis, aliquando vocabatur, *Fratrum Eremitarum F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*; aliquando Eremitarū S. Mariæ de Cesena aliquādo *Eremitarum Ioannis Boni*; & tandem, absolutè & sinè addito, *ordo Eremitarum*. Et fortè idem contigit in alijs congregationibus. Ex hoc ergo capite optimè dixit Pontifex de prædictis congregationibus, quod apud homines interdum ambiguis nuncupationibus vacillabant.

c §. 4. num. 8. pag. 47. & nu. 10. pag. 49. & & nu. 14. pag. 53.

533

Ad quartum assertū respondeo etiam ex di-

Reijcitur quarta Pennoti assertio, & diluitur prima probatio primò.

ex dictis, præfatas congregationes re ipsa fuisse distinctas. Et ad primam probationem in oppositum; asserēdum est: congregationes Eremitarum S. Augustini, & Eremitarum B. Ioannis Boni fuisse omninò distinctas; merumq; figmētum esse, quòd congregatio Eremitarum F. Ioannis Boni postea à Gregorio IX. titulo D. Augustini donata fuerit, & inaniùs est asserere: id constare ex bulla Greg. IX. & Alexandri IV. quoniam Gregorius IX. sic ait. *Cuius professores vocati Eremitæ F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*, &c. In quibus verbis duo sunt manifesta. Primū est luce clariùs. Nempe, quod Gregorius nō dat eis titulum, sed supponit eos sic vocari; ait enim. *Cuius professores vocati*, &c. & in decreto Card. Guillelmi sic habetur. *Qui cùm iam vocarentur fratres Eremitæ Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*, &c.

Secundò. Secundum est. Eos non fuisse vocatos absolutè, *ordinis S. Augustini*; sed, *fratres Eremitas F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*. Alexander IV. refert casum, de quo Gregorius, & Guillelmus egerant, atq; adeò in eodem sensu debet loqui, ne inter se dissentiant.

534 Reijcitur, q͞d addidit in dicta probatione

Id autem quod Pennotus addit, nempe euidenter cōstare ex litteris Innocentij Papæ IV. Eremitas B. Ioannis Boni à se ipsis per decretum in capitulo generali editum, sibi ipsis assumpsisse titulum Eremitarum S. Augustini, ad hominem, & ad rem conuincitur esse falsum. Ad rem. quia in toto decreto Card. Guillelmi, (quod extat apud Pennotū [a], & apud Marquez [b] & nos etiam illud adduximus supra) vel in Bullis Gregorij IX. aut Alexandri IV. nihil tale, imò neq. vestigium illius inuenitur. Ad hominem verò. quia ipse Pennotus [c] sic ait. *Quæ priùs F. Ioannis Boni dicebatur, postea à Gregorio IX.* (non ergo à se ipsis in decreto capituli generalis) *titulo D. Augustini donata, cæpit congregatio D. Augustini nuncupari, vt ex dictis bullis Gregorij IX. & Alexandri IV. colligitur, & ex alijs infra dicendis*. Quomodò ergo stabit congregationem Ioannis Boni ex donatione Gregorij IX. accepisse titulū B. Augustini, & ex tunc nuncupari cæpisse congregationem D. Augustini; & ex alia parte eamdem congregationem non à Gregorio IX. sed à se ipsis ex decreto capituli generalis assumpsisse titulum S. Augustini? Sanè, exorbitans est potentia, quæ passim efficit duas contradictorias esse simul veras. Addo. Congregatio B. Ioannis Boni, neq; à Gregorio IX. neq; à se ipsa accepit titulū Eremitarum D. Augustini absolutè, & simpliciter; titulum verò Eremitarum F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini habuit ab Innocētio III. & à populo. A populo; quia incæpit eos vocare Eremitas F. Ioannis Boni; ab Innocentio III. quia confirmauit illis regulam, & ordinem S. Augustini eo tempore, quo appellabantur, Fratres Eremitæ B. Mariæ de Cesena.

Primò ad rē.

a lib. 1. cap. 47 nu. 1. pag. 150. b cap. 13. §. 17 pag. 245.

Secundò ad hominem. c lib. 1. cap. 25. nu. 4. pag. 71.

535 Soluitur secūda probatio asserti 4.

Ad secundam Pennoti pro quarto asserto probationem dicimus: verum non esse, congregationem de Bictrinis, & B. Ioannis Boni non fuisse re ipsa diuersas. Id quòd ostendimus §. præc. Licèt enim fortassis videantur à principio originem habuisse à B. Ioanne Bono; tamen postea in diuersas sub diuersis Prioribus generalibus congregationes abierunt. Sed ait Pennotus Venerādos Eremitas id negare non posse. Fallitur Pennotus. Negant id, & negabunt, vno exceptō Card. Aegidio Viterbiensi, qui cōgregationem Bictrinensem, cum congregatione B. Ioannis Boni incautè cōfudit: & præ omnibus Marquez, quem præsertim id negare non posse testatur Pennotus, negauit non semel [d].

d cap. 3. § 2. pag. 22. & c. 4. § 1. pag. 31. & cap. 24 § 8. pag. 270.

536 Instantia Pēnoti.

Sed instat Pennotus; quia totum fundamentum, quo nituntur Iordanus de Saxonia, Bergomensis, Aegidius Cardinalis, Marquez, & alij ad suadendū monachatum Augustinianum S. Francisci, est; quia professus est vitam Eremiticam per manum F. Ioannis Boni in monasterio de Bictrinis. Sed bone Deus, quam longè hoc à veritate distat! Minùs aberrauit R. P. Vvadingus [e] asserens monachatus Augustiniani S. Francisci assertores inter se nō cohærere de loco initi tirocinij, aut suscepti instituti. Hinc videas Pennotum, & Vvadingū vniri contra nos, sed diffidere inter se. Vvadingus & minùs falsè, refert authores nostros nō cohærere, in assignando loco tirocinij, aut instituti suscepti. Pennotus tanquam rem per se notam tradit Eremitas vnanimiter conspirare in assignādo monasterio Bictrinensi pro loco tirocinij. Quātùm autem fallatur Pennotus, constabit referendo testimonia authorum, quos ipse citauit, nempe Iordani, Bergomensis, Aegidij, & Marquez.

Infringitur. e § 3 num. 10. pag. 35.

537 Referuntur primū testimonium ad conuincendū Pēnotum.

Iordanus igitur [f] sic habet. *Erat quidem frater magnæ sanctitatis, re & nomine Ioannes Bonus, qui primo apud Budriclum Cesena-*

f lib. 1. vitas fratrū cap. 8. pag. 16.

Cesenatensis diœcesis domunculam quamdam de consensu diœcesani construxit, & ibi vitam Eremiticam in arctissima pœnitētia duxit. Cūq; fama conuersationis eius per loca vltima crebesceret, plurimi ad eum conuersi sunt, inter quos fuit B. Franciscus, qui ordinis postea Fratrum Minorum fundator fuit, &c. videat lector, an Iordanus meminerit monasterij de Brittinis Pensauriensis diœcesis, vel potiùs monasterij de Budriolo Cesenatensis diœcesis.

538 Refertur secundum. Bergomensis sæpe meminit monachatus Augustiniani S. Francisci. At in toto suo opere ferè nec verbum habet de conuentu Bictrinensi. Habeo supplementum supplementi Italica lingua editum Venetijs anno 1553. per Bartholomæum dictum Imperatorem, & Franciscum generum. In eo Bergomensis meminit prædicti monachatus anno 398.[a] & anno 1199.[b] & anno 1209.[c] & anno 1224.[d] & in nullo horum locorum de monasterio Bictrinensi vel vnum verbū habet, neq; determinauit conuentum, in quo B. Franciscus professionem emiserit sub regula Augustini. Scio tamen Bergomensem in editione anni 1486.[e] meminisse conuentus Bictrinensis, dum agit de vnione generali in hęc verba. *Alij à loco de Beritijs sic reformati cognominari voluerint.* Vide, vtrum Bergomensis conspiret in assignando monasterio Bictrinensi pro loco tirocinij S. Francisci.

[a] fol. 170. pagin. 2.
[b] fol. 219. pagin. 2.
[c] fol. 221. pag. 21.
[d] fol. 223. pagin. 1.
[e] lib. 9. fol. 175

539 Refertur tertium. Cardinalis Aegidius de Viterbio [f] habet hæc verba, citata a Marquez,[g] & trāscripta à Pennoto.[h] *Hoc tempore Ioannes Bonus Mantuanus, &c. vt veluti à Gvillelmo Guillelmita, ita à Ioanne Bono Iambonita; & à loco, quem incolebant, Brittinenses nominati sint. Habeo authores, qui scribant huius viri sanctitate, & fama illectum Franciscum Assisium magni ordinis Minorum authorem, habitum induisse, baculum gestasse, Eremitam egisse, ligneis calceis vsum esse. Quam rem nec Vincentius quid in scriptor historiarum accuratissimus inficiatur. Argumento sunt, quòd Mantuæ chirographum quandoq; lectum aiunt, quòd in Ioannis Boni manu professus ordinem sit. Namq; is color, quo posteri eius vsi sunt, adhuc hodie Berettinus vocatur, à Brittinis loco non procul à Pisauro quem Ioannes Bonus incoluerat.* Hæc ille. In his autem, licèt confundat congregationem Iambonitarum, & Brittinensium, nihil exprimit de conuentu, in quo B. Franciscus professionem emisit: Potuisset enim congregatio illa dici Brittinēsis à loco de Brittinis, & color habitus Berettinus, & nihilominùs B. Franciscus professionem emittere sub habitu eiusdem coloris in alio conuentu eiusdem congregationis. Potuisset quidem. Quomodò ergo conspirat Cardinalis in assignando monasterio Brittinensi pro loco suscepti monachatus?

[f] in lib. 20. sæculorum cap. 33 §. 18.
[g] cap 21. § 6. pag 367.
[h] lib. 1. cap. 2, nu. 4. pag 71.

540 Refertur quartum. Vnus restat M. Marquez, qui iuxtà fidelem allegationem Pennoti conspirat in asserendo B. Franciscum professum fuisse in manibus F. Ioannis Boni in monasterio Brittinensi prope Pensaurum. Fateor ingenuè, ignoro prorsus qua fronte vir doctus, & religiosus tam parùm fideliter referat authorū testimonia; quasi nullus futurus esset qui legeret. Audiat lector verba M. Marquez, & iudicet vtrū tradiderit professionem à B. Francisco emissam in conuentu Bictrinensi. Dum enim [i] ex professo disputat, quæ opinio sequenda sit de monasterio, in quo authores assignant nouitiatum S. Francisci, nec verbum habet de cœnobio Bictrinēsi; & loquitur in hunc modum. *Habeo pro plano* (rudis quidem translatio, sed plena, sed vera.) *Quòd quantum ad conuentum, in quo S. Franciscus habitum assumpsit, sequendus est B. Iordanus, qui ait fuisse Cesenatensem, sub disciplina S. Ioannis Boni.* Et tamen Pennotus vult à Iordano, Bergonensi, Aegidio, & Marquez conuentum Bictrinensem fuisse assignatum pro tirocinio S. Francisci; idque tradi tanquam totum fundamentum, cui innititur monachatus Augustinianus S. Francisci. Respondemus ergo tantùm abesse à veritate, quòd authores nostri in id vnum conspirauerint, & hoc sit totum fundamētum ad asserendum monachatum Augustinianum S. Francisci, quòd nullus author quem viderim, vidi autem plurimos, exprimit B. Franciscum in conuentu Bictrinensi professum fuisse; quamuis plures sint, qui eius monachatum Augustinianum tradiderint.

[i] cap. 16. § 4. pag 412.

541 Soluitur tertia. Ad secundam Pennoti pro quartò asserto probationem respondeo iuxtà dicta §. præc. congregationem de Fabali esse re ipsa distinctam ab alijs quatuor cōgregationibus enumeratis in bulla vnionis, tanquam membrum, licèt obedientiæ distinctæ, ordinis S. Guillelmi, sub cuius regula militabat.

542 Refellitur prima illatio quinti asserti. Ad quintum assertum dicimus primam illationem falsam esse; quia supponit principia falsa. Asserimus enim iuxtà dicta §. præced. Pontifices in bullis,

quæ

quæ agunt de vnione, assignasse quinq; ordines, vel congregationes re ipsa diuersas, nempe Eremitarum S. Augustini, S. Guillelmi, F. Ioannis Boni, de Brittinis, & de Fabali. Nomine autem ordinis Eremitarum S. Augustini comprehenderunt congregationem Eremitarum Thusciæ, quam Innocentius IV. vel vnierat ordini Eremitarum S. Augustini habenti proprios generales; vel illam de nouo erexerat, non ex varijs Eremitis incerti habitus, & regulæ, vt perperam ait D. Pennotus; sed ex Eremitis religiosis sub regula D. Benedicti, & S. Augustini, & fortè alterius Sancti viuentibus, vt probauimus supra puncto 2. difficultate 1.

543 Reijcitur secunda. Ex his facilis est responsio ad alias illationes Pennoti. Ad secundam enim dicendum est Cardinalem Ricardum fuisse protectorem congregationis Eremitarum Thusciæ, quæ comprehendebatur sub ordine Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter; vel quia vnita fuit congregationi Eremitarum S. Augustini iam præexistenti; vel quia, licèt de nouo fuerit erecta ab Innocentio IV. tamen fuit erecta ex conuentibus, quorum aliqui erant ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè dicti, in quorum religionē voluit summus Pontifex quòd alij conuentus diuersæ regulæ, v. g. S. Benedicti transirent.

544 Reijcitur tertia. Ad tertiam illationem asserimus iuxtà ea, quæ difficultate 1. latè probauimus ante vnionem Eremitarum Thusciæ ab Innocentio IV. factam præcessisse in Thuscia conuentus Eremitarum (exceptis etiam Guillelmitis, qui simpliciter appellabantur, Fratres, siuè Eremitæ S. Guillelmi.) Viuentium sub regula Augustini, qui absolutè dicebantur ordinis Eremitarum S. Augustini.

545 Reijcitur quarta. Ad quartam illationem dicimus Eremitas Thusciæ non ideò præcisè dictos absolutè Eremitas S. Augustini, quia ex concessione Pontificis tales dici obtinuerant; sed quia ex institutione Augustini tales erant, quatenùs vel vniti fuerant ordini Eremitarū ab Augustino instituto, & iā habenti proprios generales; vel quia licèt de nouo redacti essent in nouā congregationem, id tamen factum fuerat reducendo Eremitas aliquos ordinis S. Benedicti, siuè alterius ad ordinem Eremitarum S. Augustini iam præexistentem in aliquibus conuentibus Thusciæ, viuentibus tamen absq; communi capite Priore Generali, sub obedientijs Priorum conuentualium. Adde. Nescio quo pacto hæc illatio Pennoti defendi securè possit cùm tam manifestè contradicat plurib⁹ priuilegijs Apostolicis, in quibus Summi Pontifices tam expressè tradunt huius ordinis Eremitarū S. Augustini, qui nunc extat, Augustinum fuisse fūndatorem, & institutorem. Ita loquuntur Pontifices, aliter loquitur Pēnotus, eligat vnusquisque quid credat.

Ad quintam illationem fatemur Eremitas Thusciæ siuè vnitos ordini S. Augustini, qui ab anno 1110. vel circiter habuerat proprios generales, siuè constituētes nouam congregationem modò sæpè explicato, esse illos, qui habuerūt in protectorem Cardinalem Ricardum, qui postea ab Alexandro IV. datus etiam fuit protector toti ordini iam vnito. Vnde Ricardus erat protector cuiusdam congregationis, quæ comprehendebatur sub ordine Eremitarum S. Augustini absolutè, & simpliciter; non tamen quæ esset totus talis ordo. Cardinalis verò Guillelmus erat protector congregationis Eremitarum S. Ioannis Boni, quæ quamuis verè esset ordinis Eremitarum S. Augustini, non tamen appellabatur talis absolutè, & simpliciter. 547 Reijcitur quinta.

Ad sextam illationem dico facillimū fuisse Pennoto scire quid factum fuisset de Cardinali Guillelmo, si voluisset consulere Onuphrium, vel Ciaconium. vterque enim Ciaconius, [a] & Onuphrius, [b] eius mortem reijciunt in annum 1256. verba Onuphrij hæc sunt. *Guillelmus de Flisco Genuensis, nepos papæ Innocētij IV. diaconus Card. S. Eustachij, obijt Romæ anno Christi 1256. Pontificatus 2. Cadauer ad S. Laurentium extra muros Vrbis sepultum est.* Eius epitaphium hoc esse tradit Ciaconius ex Nomenclatore inter epitaphia pag. 6. 547 Reijcitur sexta.

[a] de vitis, & gestis Pontificum, col. 700
[b] de Pontif. & Cardin. pag. 152.

Hic requiescit corpus Domini Guillelmi S. Eustachij Diaconi. Cardinalis, Nepotis quondam felicis recordationis Domini Innocentij papæ IV. ex progenia comitum Lauania orti, cuius anima requiescat in pace.

Et in carminibus ibidem de eius morte, & in eius laudem appositis sic concluditur.

Anni sunt nati Domini super astra regentis
Quinquaginta dati, & sex cum mille ducentis.

Ad

548 Ad sextam illationem respondeo cōgregationem B. Ioannis Boni re ipsa esse diuersam à cōgregatione, cuius protector erat Card. Ricardus, vt constat euidenter ex diuersitate Cardinalium protectorum sub eodem tempore, & ex dictis §. præcedenti; & præterea tam congregationem B. Ioānis Boni, quàm S. Augustini habuisse certum, & determinatū habitum, quem nunc portamus; determinatum quidem quoad essentialia, nō quoad omnia accidentalia; quoad hæc enim, aliqua sunt de nouo determinata à Gregorio IX. & Innocentio IV. sicut etiam respectu diuersarum religionum imò, & diuersarum congregationum ordinis Can. Reg. S. Augustini determinati sunt siuè ab ipsis, siuè à Pontificibus diuersi habitus quoad accidentalia, manente tamen eodem habitu quoad substantialia.

549 His sic prælibatis ad asserta, & illationes Pennoti, oportet nonnihil dicere circa triplicem sententiam, quam ipse probabilem esse docet, circa illud dubium, nempe, quæ esset congregatio, quæ absolute nuncupabatur, Eremitarum S. Augustini?

550 *Assertio prima circa primam sententiam.* *Improbabile est Congregationē D. Guillelmi eam fuisse, quæ simpliciter, & absolutè pppellabatur Eremitarum S. Augustini.* *Probatur primò ad hominem.* Dico igitur. Primò, Improbabile est congregationem S. Guillelmi esse eam, quæ absolutè, & simpliciter appellabatur Eremitarum S. Augustini. Et probatur primò ad hominem. Ipse enim Pennotus a ait ex bulla Innocentij IV. data die 3. Septembris anno 1248. planè conuinci ante Alexandrum IV. ordinem Guillelmitarum militasse sub regula D. Benedicti. Quis autem credat ordinem militantem sub regula D. Benedicti esse eum, qui absolutè, & simpliciter appellabatur, Eremitarum S. Augustini? *Ordo enim D. Augustini*, vt ipse Pennotus b contra Iosephum Mozagrugnum argumentatur, *ipsam Augustini regulam supponit*. *Secundò.* Secundò, quia nulla extat bulla, in qua sermo sit de Guillelmitis, & in qua non appellentur vel Fratres, vel Eremitæ S. Guillelmi: neque vlla dirigitur ad Eremitas S. Augustini absolutè, quæ cum probabili fundamento exponi possit de Guillelmitis. *Tertiò.* Tertiò, quia omnes bullæ, quæ de vnione agunt, sic habent. *Quarum quadam S. Guillelmi, quadam S. Augustini ordinum*, &c. Quæ verba euidenter conuincunt re ipsa distingui ordinem, siuè congregationem S. Guillelmi absolutè appellatam, ab ea, quæ absolutè appellabatur S. Augustini. Si enim solo nomine differrent, non appellarētur à Pontificibus ordines; sed ordo. Quis enim dicat de vna, & eadem congregatione, quarum quædā S. Francisci, quædam Minorum ordinum, &c. ex eo solo, quòd ordo S. Francisci, & ordo Minorum nomine differant? Ex hoc conuicta manet inutilis euasio Pennoti asserentis responderi posse cōgregationem appellatam S. Guillelmi, & appellatam S. Augustini, esse vnam, & eamdem: sicut & eadem erat congregatio S. Ioannis Boni, & Bictrinensium. Constat enim vtrumq; esse falsum. Distinguebantur enim re ipsa congregatio Iābonitarum, & Bictrinensium; & multò clariùs distinguebantur re ipsa ordines, siuè congregationes Eremitarum S. Augustini, & S. Guillelmi. *Occluditur Euasio.*

a lib. 1. cap 46 num. 3. pag. 147.
b lib. 2. cap. 47 num. 8. pag. 454.

551 *Assertio Pennoti.* Sed ait Pēnotus eam fuisse sentētiam omnium antiquorum de hac re scribētium, v. g. Naucleri, authoris Fasciculi temporum, Volaterrani, Bergomensis in illam inclinantis, & nouissimè Card. Belarmini. Sic loquitur Pennotus c & tamē idem ipse d de eisdem Guillelmitis agēs, hæc habet. *Omnes qui de illorum primaria institutione scripserunt, exceptis Eremitis Augustinensibus, quibus in propria causa credere non cogimur; illos vel sinè certa regula, vel sub regula D. Benedicti à principio fundatos affirmant.* *Contradictio eiusdem.* Quomodò hæc cohærere possint nō noui; si enim antiquiores, & inter eos Nauclerus, Fasciculus temporum, Volaterranus, & Belarminus scribunt ordinem S. Guillelmi esse eum: qui appellabatur ordo Eremitarum S. Augustini; quomodò omnes, exceptis Augustinensibus, tradunt Guillelmitas, vel sinè certa regula, vel sub regula D. Benedicti à principio fundatos? Nemo enim dicet ordinem absolutè appellatum Eremitarum S. Augustini sub eo titulo, & sinè certa regula, aut sub regula D. Benedicti fundatum. Sed non est nostrū discordia redigere in cōcordiam, inspiciamus illam omnium antiquorum concordem sentētiam, si fortè clarum esse, & phantasma ementitum inueniamus. Et in primis, excipio Volaterranum, quem ad manum non habui. Deinde, antiquior authorum, quos citauit Pennotus, vixit circa an. 1480. scrutemur, ergo quid senserint. Nauclerus, cuius verba retulimus e (quidquid sit de veritate eorum, quæ asserit.) potiùs prodest quàm obest. Sic enim inter alia ait f sub anno 1215. *Referuntur verba Naucleri.*

c lib. 1. cap. 48 à pag. 56.
d ibidem pag. 160.
e punc. 1. difficul. 2. §. 2. versiculo Iacobus Nauclerus.
f generatione 4:. fol. 13.

Ordo

Ordo quoq; Eremitarum à quodam Guillelmo Eremita, viro sancto, & Aquitaniæ Duce, ac Comite Pictauiensi, nuper anno Domini 1157. licèt institutus, sub Innocentio tamen, & Honorio sub titulo Fratrum Eremitarum S. Augustini, & appellari, & nominari iussus est, & confirmatus. Nam prædictus Guillelmus à B. Bernardo sufficienter edoctus, ordinis sui calamitatem, religionisq; feruorem penè extinctum considerans, animum ad instaurandum eû adiecit; in breuiq; conualescens ex multitudine religiosorum, & monasteriorum meliorẽ faciem ordini D. Augustini per Gallias dedit. Quare hunc ordinis conditorem appellant, ac Guilelmitæ vulgo per Gallias nominantur. Et infra. *Verùm cùm Guillelmitarum titulus in Gallijs, vsq; ad Innocentij tempora perdurasset, mandante eo, posthabita eius denominatione, & omnibus S. Augustini Eremitis ad ciuitates vbiq; accersitis, Innocentius, & eius successores omnes, sub vno titulo Eremitarum, vt dictum est, appellari voluit, & præcepit.*

552 Circa quod testimoniũ aduerte. Primò, sententiam Naucleri hanc esse D. Guillelmus assumpsit ordinem Eremitarum S. Augustini; & cũ videret ordinem penè extinctum, nouam illius reformationem instituit; quæ iam non Augustinensium ab Augustino, sed Guillelmitarum à Guillelmo incæpit appellari. Hæc appellatio durauit vsq; ad tempora Innocentij III. qui iussit, vt deinceps non Guillelmitarum, sed Eremitarum S. Augustini diceretur. Aduerte secũdò decipi Naucleram in eo, quòd ait; denominationem Guillelmitarum cessasse, sub Innocentio III. præcepta appellatione Eremitarum S. Augustini. Constat enim titulum Guillelmitarum durasse vsq; ad vnionem Innocentij IV. qui vniuit Eremitas Thusciæ, *exceptis fratribus S. Guilmi*; quin imò, & vsq; ad Alexandrum IV. qui in bulla vnionis affirmat: tunc temporis quasdam ex domibus, seu congregationibus vnitis appellari Sancti Guillelmi, & quasdam S. Augustini ordinum. Naucleri deceptio, vel error impressoris colligitur ex eo, quòd desũpsit ferè ipsa verba ex Bergomensi fol. 227. anno 1157. Bergomensis autem, licèt in eo etiam fallatur, sic habet. *His siquidem titulus Guillelmitarum in Gallijs vsque ad Innocentij IV. Pontificis tempora perseuerauit. Verùm eo mandante, post habita eius denominatione, & omnibus D. P. Augustini Eremitis ad ciuitates vbique accersitis, idem Pontifex Innocentius, & successores omnes, sub vno titulo Eremitarum S. Augustini appellari voluit, atq; præcepit.* Aduerte tertiò Nauclerum non asserere totum ordinem Eremitarum S. Augustini subijsse denominationem Guillelmitarum; sed tãtùm in Gallijs. In quo etiam videtur falli, cùm an. 1248. extaret in diæcesi Lingonien̄si conuentus Vallis S. Guillelmi Eremitarũ ordinis S. Augustini. Vnde duo sequuntur. Primum est: Quòd monasteria, quæ in Gallijs, vsq; ad Innocentium III. (imò & IV.) appellarentur ordinis Eremitarum S. Augustini, non essent ordinis S. Guillelmi, cuius monasteria appellabantur Guillelmitarum. Secundum est: Quòd extra Galliam ordo Eremitarum S. Augustini nõ appellabatur Guillelmitarum. Atq; adeò nomine ordinis Eremitarum S. Augustini, cuius plura monasteria per ea tẽpora, & ante Innoc. III reperiebantur extra Galliam, non erant Guillelmitarum. Aduerte quartò ex sententia Naucleri ad summum sequi, quòd à tempore Innocentij III. (nõ verò ante) ordo Eremitarum S. Guillelmi comprehendebatur sub ordine Eremitarum S. Augustini absolutè dicto. Hoc autem, licèt falsum sit, admittit tamẽ alias etiam congregationes comprehẽdi sub nomine ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè dicti.

553 Author Fasciculi temporum nihil nocet, vt ostendimus in responsione ad nu. 9. parraphi 2. loquitur enim de ordine Guillelmitarum, non de ordine Eremitarum S. Augustini sic absolutè dicto. Bergomensis longè abest ab eo, quod illi imponit Pẽnotus. Quãuis enim doceat ordinem Guillelmitarum fuisse, etiam ordinem D. Augustini; quia propagatus fuit ex Eremitis ab Augustino institutis, sub habitu, & regula D. Augustini; non tamẽ docet ordinem, siuè congregationem, quæ appellabatur Guillelmitarum, esse eamdem cum congregatione, quæ absolutè, & simpliciter dicebatur Eremitarum S. Augustini. Alium est enim, verè & propriè esse ordinis S. Augustini; & aliud, dici absolutè, & simpliciter ordinis S. Augustini: sicut aliud est, esse verè & propriè ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini, & aliud, absolutè & simpliciter dici ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini. Præmonstratenses verè, & propriè sũt Canonici Regulares S. Augustini; cæterùm absolutè & simpliciter non appellantur Canonici

Ee Regu-

Margin notes: Circa testimonialẽ Naucleri aduertuntur nonnulla, & nõ obesse mõstratur. — Primum. — Secundum. — Tertium. — Quartum. — Authorem Fasciculi tẽporum nihil nocere ostenditur.

Regulares S. Augustini; sed Præmõstratenses. Sic ergo Guillelmitæ verè, & propriè erant ordinis Eremitarum S. Augustini; & hoc tradit Bergomensis. Tamen absolutè & simpliciter non dicebantur Augustinenses; sed Guillelmitæ: vt asserit ipse Bergomensis. Sed ad maiorem rei claritatem referamus eius verba in editione anni 1486. lib. 9. fol. 175 ibi. *Quamobrem eum religio ipsa non patrem; sed etiam religionis conditorem appellauit; & de cætero ad perpetuam sui memoriam ordinis Fratres, non Eremitas S. Augustini; sed Guillelmitas vulgo in Gallijs appellare consueuit* (ordo ergo, seu congregatio absolutè tunc dicta Eremitarum S. Augustini diuersa erat à congregatione Guillelmitarum. Et infra de B. Ioanne Bono loquens, sic ait. *Eam item ob rem, & in Flaminia, & Vmbria eius ordinis religiosi, non Eremitæ S. Augustini, sed Zambonitæ dicti fuerunt.* (igitur congregatio absolutè dicta Eremitarum S. Augustini, in sententia Bergomẽsis distincta, etiam erat à congregatione B. Ioãnis Boni.) *Sic & in Ethruria, ac alijs plurimis in locis ita gestum est; cùm alij à loco de Fabali, alij de loco de Beritijs sic reformati cognominari voluerint; quorum quilibet proprium caput, differentes constitutiones suas, eadem tamen regula, vsq; ad Innocentium IV. habuere. Quo in tempore Alexander IV.* &c.

554 Reijcitur Belarmini sẽtentia. Cardinalis Belarminus magis nobis opponitur. Eius verba retulimus [a]. Tamen illa sententia omninò est improbabilis, & plura continet absurda. Sic enim inquit ad finem libri de scriptoribus ecclesiasticis sub an. 1241. *Ordo Eremitarum S. Augustini ab Innocentio IV. hoc nomen accepit, cùm antea Guillelmitæ dicerentur.* In his autem verbis hęc absurda cõtinẽtur. Primum, quod nomẽ ordinis Eremitarum S. Augustini ab Innocentio IV. incæperit; cum tamen, vt ostendimus [b] multò ante fuerit in Ecclesia ordo Eremitarum S. Augustini sub hac denominatione. Secundum; quòd qui antea Guillelmitę dicebantur, ab Innoc. IV. acceperint nomẽ Eremitarum S. Augustini; cùm tamen Innocentius, qui præcepit Eremitis Thusciæ, vt assumerent regulam, & ordinem S. Augustini, expressè exceperit ab ea vnione, & denominatione Fratres S. Guillelmi. ibi. *Exceptis Fratribus S. Guillelmi*; & cùm postea in bulla vnionis ab Alexãdro IV. fiat mentio ordinis Eremitarũ S. Guillelmi. Tertium; Quòd euentum illum constituit sub an. 1241. quo anno Innocentius IV. nondum inierat Põtificatum; fuit enim electus in Papam anno 1243. Ex his constat, quos patronos, quàm antiquos, & quã propitios habeat ea sentẽtia, quam Pẽnotus asseruit esse omnium antiquiorum. Et certè si omnium antiquorum esset, immeritò ab illa discederet, vt nouam viam, & satis inuiam, ne dicam deuiam, & auiam, singulariter ingrederetur.

[a] puncto 1. difficul. 2. §. 1.

[b] punct. 1. difficul. 1. & 2.

555 Dico secundò, contra Pennotum. Secunda sententia, quam ipse docet esse verissimam, nempe congregationem Eremitarum S. Ioannis Boni esse eãdem re ipsa cum ea, quæ absolutè dicebatur Eremitarum S. Augustini, falsissima est, vt patet ex dictis §. præc. Sed oportet respondere ad ea, quæ adducuntur in oppositum. Hoc autem erit facillimum, si mẽte retineamus ea, quæ hucusq; dicta sunt in hac difficultate.

Secũda assertio, circa secũdã sẽtentiam

556 Ad argumentũ igitur, quod appellat, ad rem, respondeo Gregorium IX. & Alexãdrum IV. loqui de eisdem Eremitis S. Ioannis Boni; eos tamen neq; Gregorius, neq; Alexander appellat absolutè Eremitas S. Augustini. Gregorius enim eos appellauit, *Eremitas F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini*: & infra. *Fratres prædicti ordinis S. Augustini.* Prædictus autem ordo erat Eremitarum F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini. Hic autẽ titulus non est absolutè, & simpliciter Eremitarum S. Augustini. Alexander verò loquitur post vnionem, quando iam Zambonitæ trãsierant in Eremitas S. Augustini absolutè; & præterea non ait, eos fuisse appellatos Eremitas S. Augustini; vt sic enim contradiceret Alexander Gregorio IX. imò & Innocẽtio IV. approbanti decretum Cardinalis Guillelmi sæpè citatum; qui tradunt eos vocatos fuisse Eremitas F. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini; sed sic ait, *cuius professores vocati Eremitæ, ordinis S. Augustini.* Quin & ipse Alexander in eadem bulla enumerans congregationes vnitas, expressè distinguit domos, & cõgregationem ordinis Eremitarum S. Augustini à domibus, & congregatione F. Ioannis Boni. Ecce tibi, quomodò neq; Gregorius, neq; Alexander Eremitas B. Ioannis Boni appellauit simpliciter & absolutè Eremitas S. August. & quomodò Pennoti ratio dissoluatur facilè, & clarè absq; eo quod negemus bullas Pontificum, quas negare nec nouimus, nec volumus.

Soluitur argumẽtum Pennoti vocatum secundũ rem.

volumus. Vtinam R. D. Pennotus eas non negaret; tunc enim fateretur Augustinum esse fundatorem, & institutorem ordinis Eremitarum; sicut tradunt bullæ Ioannis XXII. Martini V. Sixti IV. Iulij II. Leonis X. Gregorij XIII. & aliorum. Vnde sequitur non tunc incæpisse ordinem Eremitarum S. Augustini, quando incepit ordo Eremitarum B. Ioannis Boni, cùm fuerint diuersæ congregationes, vt constat ex omnibus his, quæ §. præc. adduximus ad id probandum.

557 Soluitur primum ad hominem. Ad primum argumentum ad hominem respondeo iuxtà dicta ad secūdam probationem quarti asserti, versiculo, *sed instat Pennotus*, nullum esse authorem Augustinianum, quem viderim, vel aliquis author à me visus allegauerit, qui expressè tradat (vnus Cardinalis Aegidius videtur à longe, & obscurè innuere & tamen nō sic est necessario intelligendus) repertum aliquādo chirographum, in quo legeretur B. Franciscum in manu F. Ioannis Boni in conuentu de Bictrinis professionem emisisse. Nullus expressit cōuentum de Bictrinis, Pennotus hoc illis tribuit. Ostendat quo in loco id dixerint. Sed demus argumento id verum esse; adhuc est omninò debilè, & infirmum. Fatemur enim congregationem B. Ioannis Boni verè, & propriè fuisse ordinis Eremitarum S. Augustini; sicut & diximus de ordine Guillelmitarum. Atq; adeò optimè infertur, *Fuit ordinis S. Ioannis Boni. Ergo, & ordinis B. Augustini verè, & propriè.* Cæterum negamus eam cōgregationem fuisse simpliciter, & absolutè appellatam, congregationem, seu ordinem Eremitarum S. Augustini. Sicut v.g. ordo Capucinorum verè & propriè est ordo S. Francisci; tamen simpliciter, & absolutè loquendo non appellatur ordo S. Francisci; sed ordo Capucinorum; & de eo, qui fuisset Capucinus, rectè inferretur, fuit ordinis Capucinorum, ergo & ordinis B. Francisci verè, & propriè.

548 Soluitur secundum. Ad secundum argumētum ad hominem, fateor ingenuè Ambrosium Coriolanum, generalem Augustinēnsium errasse turpiter in eà relatione, cōfundēdo generalem, & protectorem cōgregationis F. Ioannis Boni, cum generali, & protectore congregationis Eremitarum S. Augustini. Id quod & nonnulli alij Coriolanum incautè sequuti fecerūt, vt optimè aduertit M. Marquez [a]. Cæterum Coriolanus adhuc non censuit congregationem B. Ioannis Boni fuisse eā, quæ absolutè appellabatur Eremitarū S. Augustini. Paulò enim post verba relata à Pennoto, sic ait de Alexandro IV. *Secundò huic ordini Fratrum Eremitarum S. Augustini subiecit, vniuit, annexit, & incorporauit cum locis, personis, & bonis tam mobilibus, quàm stabilibus, vbicunq; per totum mundum locum haberent, omnes infrascriptas religiones, scilicet S. Guillelmi, B. Ioannis Boni,* (vide quomodò hanc congregationem distinguit ab ordine Eremitarum S. Augustini absolutè dicto, cui fuit vnita.) *ordinem de Fabalibus, de Brictinis, & Fratres de pœnitentia Iesu Christi,* &c. Censet ergo ordinem Eremitarū S. Augustini absolutè dictum & religionem S. Ioannis Boni re ipsa esse diuersas congregationes, & hanc illi realiter vnitam. Errauit igitur Coriolanus tribuendo ordini Eremitarum S. Augustini ea, quæ erant Eremitarū B. Ioannis Boni; non tamen, asserendo ordinem S. Ioannis Boni esse eum, qui absolutè dicebatur, ordo Eremitarum S. Augustini. Hoc enim negauit satis expressè, dum ordini Eremitarum S. Augustini religionem B. Ioannis Boni vnitam fuisse asseuerauit.

Ad tertium argumentū ad hominem respondeo plura. Primum est. Verissimum est id, quod M. Marquez [b] asseruit, & [c] repetijt, & confirmauit ex decreto Card. Guillelmi; nempe, in iure, & scriptoribus ecclesiasticis ordinem Eremitarum S. Augustini aliquando appellari, *ordinem Eremitarū*, sinè alio addito; idq; nulli alteri religioni cōuenire. Neq; contra hoc est, quod obijcit Pēnotus. Licèt enim Petrus Damianus, & Eremitæ Camaldulenses, & alij essent olim Eremitæ, & tales absolutè vocarētur, quod nemo negat; tamen nusquam legimus de alio ordine appellatum fuisse sinè addito, *Ordinem Eremitarum*; vel assignent aduersarij vbi, & quando alius ordo sit absolutè appellatus, *ordo Eremitarum*. Nos assignamus pro nostro ordine plura testimonia tam iuris, seu priuilegiorum Apostolicorum, quàm antiquiorum authorū, quæ sub nomine ordinis Eremitarum intelligant ordinem Eremiticū D. Augustini. Ita Abbas Ioachimus [d] citatus à Marquez [e]. Præter testimonia autem adducta ab illo, hæc de nouo addimus. Antoninus [f] loquens de Gregorio XI. sic ait. *Oratores suos Florentiam misit. Oratores au-* 559 Soluitur tertium.

[a] cap. 13. §. 18 pag. 249. versiculo *colligesse lo sexto*, & §. 201 pag 251. & 252

[b] cap. 7. §. 2. pag. 104.

[c] cap. 13. §. 18. pag. 249.

[d] p. 4. expositionis in Apocalypsim tex. 11.

[e] vbi sup. pag. 104.

[f] 3. p. Historia li tit 22. cap. 1. §. 6. fol. 127. pag. 2.

tem ipsi fuerunt, vnus ordinis Minorum, alter ordinis Eremitarum. Et [a] sub anno 1387. sic inquit. *Nouembrio subsequente Clemens Antipapa destinauit solennes oratores ex Auenione Florentiam. Qui honorificè suscepti sunt, quibusdam nobilibus obuiam eis egredientibus. Magistratus tamen ante audientiam eorum, vt viri timorati, voluerunt habere consilium à Venerabili Sacra pagina professore M. Aloysio Marsilio ordinis Eremitarum, peritissimo viro, & laudabilis vita, at fama eximia*, &c. Et [b] loquens de S. Bernardino, sic ait. *Et quãuis quadam consanguinea sua, mulier valde timorata, & Spiritualis eum alliceret ad ordinis Eremitarum ingressum, cuius illa habitum susceperat tertium, ipse tamen ad Minorum religionem spiritu inclinante instigabatur.* Et Iulius II. apud Cherubinum [c] bulla 30. data Romæ anno 1512. 4. Nonas Aprilis, Pontificatus 9. concedit Canonicis Regularibus congregationis S. Saluatoris ordinis S. Augustini omnia priuilegia concessa *alijs Canonicis Regularibus, ordinibusq; Eremitarum, Minorum, Prædicatorum, Carmelitarum, & Seruorum B. Mariæ*, &c. Et Iulio longe antiquior Vrbanus IV. apud Cherubinum [d] bulla 2. pro Lombardiæ inquisitoribus data Viterbij 13. Cal. Aprilis anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1262. sic ait. *Quibuscunq; personis, cuiuscũq; conditionis, dignitatis, vel gradus, religionis, aut ordinis, & præsertim Cisterciensium, Prædicatorum, Minorum, seu Eremitarum, siuè cõmunitatibus*, &c. Et Vrbano antiquior Alexander IV. eadem verba habet bulla 22. apud Cherubinum [e] data Laterani 3. idus Decembris anno 6. Pontificatus, atq; adeò Christi 1260. Et eodem modo loquuntur plures alij Pontifices, & authores, quos longum nimis esset recensere.

a cap. 2. §. 14. fol. 133. pag. 1.
b tit. 24. cap. 5 §. 1. fol. 234. pag. 2.
c tomo 1. Bullarij.
d tomo 1. pagin. 92.
e to. 1. pag. 93

560 Progreditur solutio.

560 Secundum est. Denominatio ordinis Eremitarum, sinè alio addito, quæ conueniebat ordini Eremitarum S. Augustini in generali, hoc est, cuicunq; congregationi Eremitarum ex ordine S. Augustini, ita vt aliquando tantùm appellaretur, ordinis Eremitarum; postea an. 1252 ex decreto Card. Guillelmi de Flisco, nepotis Innocentij IV. & protectoris congregationis S. Ioannis Boni, ordinis S. Augustini, appropriata est eidem congregationi tanquam specialis titulus illius. Ex hoc autem tantùm sequitur quod ab an. 1252. non conueniret ille titulus toti ordini S. Augustini, vel illi congregationi, quæ absolutè appellabatur ordinis S. Augustini, tanquam specialis titulus illius; non verò sequitur quod ille titulus adhuc pro tunc, & tanquam specialis titulus non conueniret soli ordini S. Augustini, saltem in aliqua congregatione, quę licèt verè, & propriè esset Eremitarum S. Augustini, tamen absolutè, & simpliciter antea appellabatur Eremitarum Fr. Ioannis Boni.

Ex his in forma respondeo, ante decretum Card. Guillelmi cuicunq; congregationi ordinis Eremitarum S. Augustini conuenisse titulum ordinis Eremitarum etiam sinè addito: at post illud decretum tantùm conueniebat cõgregationi S. Ioannis Boni tanquam titulus specialis; & in illa conueniebat ordini S. Augustini, quatenùs congregatio S. Ioãnis Boni verè, & propriè erat ordinis S. Augustini; quamuis absolutè, & simpliciter non appellaretur talis. Nihilominùs post vnionem anni 1256. titulus ille specialiter cõuenit ordini Eremitarum S. Augustini, qui per Antonomasiam, vocatur ordo Eremitarum in iure, & in authoribus approbatis. 561 Applicatur ad formam.

Sed instat Pennotus; quia neque erat, neq; monstratur à Marquez alia cõgregatio sub regula Augustini, quæ absolutè aliquando appellaretur ordo Eremitarũ. Ad hoc tamen respondeo titulum illum assignari à Marquez ordini Eremitarum S. Augustini, antequam congregatio B. Ioannis Boni esset exorta. Ait enim [f] in Episcopali Palatio Patriarcharum Venetiarum depictos esse cum habitu Augustiniano tres patriarchas, siuè potiùs Episcopos cum his titulis. *Num. 13. Anno 917. Dominicus Dauid Venetus ordinis Eremitarum. Num. 25. anno 1132. Bonifacius Falerius Venetus, ordinis Eremitarum. Num. 41. anno 1323. Michael Carthego, ordinis Eremitarum.* Ex hoc autem satis monstrauit Marquez titulum ordinis Eremitarum absolutè, conuenisse alicui congregationi viuẽti sub regula Augustini, & distinctæ à congregatione B. Ioannis Boni, quę an. 917. & 1132. nondũ fuerat instituta. 562 Instantia. Reijcitur.

f cap. 7. §. 2. pag. 105.

Ad quartum argumentum ad hominem, dico etiam plura. Primum est. M. Marquez [g] docet in ordine S. Guillelmi non fuisse Prouinciales, benè tamen in ordine S. Augustini. At hæc non tradit, vt malè refert Pennotus, ad euincendũ ordinem S. Augustini nuncupatum fuisse re ipsa distinctum ab ordine Guillelmitarum; sed vt probet vitam D. Guillelmi à Theobaldo scriptam ad Priorem 563 Soluitur quartum.

g cap. 13 §. 13 pag. 231.

Pro-

Prouincialem Franciæ, directam fuisse ad Prouincialem ordinis Eremitarum S. Augustini, non S. Guillelmi; & inde suadeat S. Guillelmum fuisse professum religionem Eremitarum S Augustini; quandoquidem Prouincialis Franciæ à Theobaldo petierat vt Guillelmi vitam scriberet. Secundum est. Congregatio S. Ioannis Boni non fuit prima, quę habuit Prouinciales, quantùm constare potest ex scripturis, quas Eremitæ producunt. Id autem probo dupliciter. Primò, quia M. Marquez loco allegato producit vitam D. Guillelmi ad Prouincialem Franciæ à Theodaldo Episcopo scriptam 23. annis post mortem S. Guillelmi, vt refert Marquez,[a] atq; adeò circa annũ 1180. Quia Guillelmus obijt an. 1156. Ex hoc autem sic argumentor. Vel Prouincialis Franciæ erat ordinis Eremitarum S. Augustini nuncupati, vel S. Guillelmi. Quodcunque autem ex his admittatur, quorum vnum necessariò admittẽdum est; sequitur congregationem B. Ioannis Boni, quæ anno 1180. non prodierat in lucem, non fuisse primam ex congregationibus Eremitarum vnitis ordini S. Augustini, quæ habuerit Prouinciales; sed congregationem Eremitarum S. Augustini, vel S. Guillelmi, quarum quælibet viuebat sub regula Augustini. Secundò, quia M. Marquez [b] producit authenticũ instrumentum, in quo refertur scriptura rogata per manum Petri Ferrarij Tabellionis Era 1281. atq; adeò anno 1243. in quam consenserat. *F. Ioannes Lombardus Prior Fratrum Eremitarum S. Augustini, nomine suo, & successorum suorum, & nomine religiosi viri F. Laurentij Prioris Prouincialis ordinis supradicti, & eius Generalis . . . . nominatus nomine suo, & Fr. Paschasius de Dareta visitator dicti ordinis*, &c. Ergo cùm ex decreto Card. Guillelmi de anno 1252. constet, Iambonitas habuisse Prouinciales, & ex alio instrumento priori non constet; ex hac autem scriptura adducta à M. Marquez habeamus ordinem Fratrum Eremitarum S. Augustini etiam ab anno 1243. atq; adeò ante datas prædictarum literarum Innocentij IV. & Card. Guillelmi, (quòd minùs benè negabat Pennotus) habuisse Prouinciales; demonstratur congregationẽ B. Ioannis Boni non fuisse primam, quæ habuerit prouinciales, quantùm constare potest ex testimonijs ab ipsis Eremitis adductis, vt malè volebat Pennotus immemor eorum, quæ à nobis pro nobis adducuntur.

Congregatio S. Ioannis Boni nõ fuit prima, quæ habuit prouinciales.

Probatur primò.

[a] cap. 13. §. 10 pag. 326.

[b] cap. 18. §. 6. pag. 323.

Dico tertiò. Tertia sententia, quam refert Pennotus, ex parte nobis placet, & ex parte displicet, iuxtà dicta §. præced. Placet, quatenùs docet congregationem Eremitarum Thuscię comprehendi sub nomine ordinis Eremitarum S. Augustini absolutè nuncupati. Id enim, sed nihil ampliùs probant fundamenta, quæ Pennotus adducit. Displicet autem, quatenùs innuit solam congregationem Eremitarum Thusciæ fuisse, quæ appellaretur absolutè ordo Eremitarum S. Augustini. Hoc enim falsum est, vt constat ex dictis in toto hoc puncto 2. 564

Tertia assertio.

565 Sed in fine huius longæ disputationis, occasione ordinis S. Guillelmi, & Eremitarum Thusciæ, contra Pennotum, & Vvadingum tractatæ, placuit adiungere breuem continuationem ordinis Eremitarum S. Augustini ab Augustino patre vsq; ad tempora generalis vnionis anni 1256. ommissis pluribus, quæ & antea, & postea in nullo chronico Augustiniano inueniuntur, sed in alienis scriptoribus à me reperta sunt; vt videat lector quàm benè accommodari possit Augustinianæ familię quòd de Hispania dixit Ioannes Episcopus Gerundensis. [c] *Cùm inter rerum maximas Hispaniæ vbertates, ait, illius præcipua à scriptoribus gesta accuratissimè perscrutarer, tantam huiusce rei ariditas exhibuit admirationem, quod non leuem attulerit, si quomodò fieri potuit, vt inde tot viri clarissimi procedentes, Hispaniæ tam grandia, clarissimaque gesta scripturis tradere sint obliti.* Sed respondere possumus quòd Rodericus Sãcius de Areualo Episcopus Palentinus in historia Hispanica eodem tomo 1. Hispaniæ illustratæ, in prologo ad Henricum IV. Castellæ Regem. *Hispanica gẽs nunquam habuit talem copiam scriptorũ; quia parui ingenium sinè corpore exercebãt; & quilibet optimus vir potiùs volebat facere, quàm dicere, cupiebatque ampliùs sua benefacta laudari, quam ipse aliorum benefacta narrare.*

[c] in paralipomenon Hispaniæ, in principio tomi 1. Hispaniæ illustratæ impressionis Frãcofurtẽsis an. 1603. pag. 7.

BREVIS CONTINVATIO ORDINIS

Eremitarum ab Augustino Patre vsque ad tempora generalis vnionis anni 1256. ferè ex solo libro Magistri Marquez extracta.

566 Aug. fuit primus qui monasticā vitam inuexit in Aphricam. a tom. 4. Annal. att. 391. pag. 640. Apud Marquez cap. 5 §. 5. pag. 63.

QVòd igitur S. Augustinus primus fuit, vt Cardinalis Baronius,a qui monastica Vita instituta inuexit in Aphricam, eandemq; seruare cœpit, alijsq; seruanda tradidit; indè accidit, vt Donatistæ putarent huiusmodi Vitæ genus ab ipso fuisse excogitatum. Respicit Cardinalis ad Verba Augustini, b quæ sic se habent. *Deinceps perrexit ore maledico in vituperationem monasteriorum, & Monachorum, arguens etiam me, quòd hoc genus Vitæ à me, fuerit institutū, quod genus vitæ omninò quale sit nescit, vel potius toto Orbe notissimum nescire se fingit.*

b lib. 3 contra Petilianū cap 40.

567 c ibidem. Apud Marquez cap. 6 §. 11 pag 123.

Ex hac quidem Augustini plātatione (prosequitur c Baronius) *accepti palmites longè latèq; diffusi tum in Aphrica, tum etiam in alijs plerisq; Ecclesijs Occidentis fructu vberrimo locupletarunt Ecclesiam.* Et infra. *Porrò ex eiusdem Paulini redditis ad Alypium litteris* (inter Augustinianas epistola 35.) *Illud quoq; memoria dignum compertum habetur, Monachismum in Aphrica, quem ex Italia Augustinus patrium solum repetens antè sex annos illuc primus inuexerat, iam longè, latèque fecunda fuisse propagatione diffusum, nā in fine eius Epistolæ hæc verba leguntur. Benedictos Sanctitatis tuæ Comites, & æmulatores in Domino Fratres (si dignantur) nostros tam in Ecclesijs, quàm in Monasterijs Carthagine, Thagaste, Hippone, Regio, & totis parocchys tuis, atq; omnibus sibi cognitis per Aphricam locis Domino Catholicè seruientes multo affectu, & obsequio salutari rogamus.* Et infra. *Vt planè videas ex vno Augustini Monasterio Vniuersam Catholicam Ecclesiam Aphricam sanctis Sacerdotibus, & Monasterijs (ex alijs alijs deriuātibus) breui tempore fuisse repletam, Donatistis propterea inuidentibus, & nomen Monachi execrantibus* (Augustinus in Ioann. tract. 97) *Sed de his alibi.*

568 Ab August. duæ religiosorum classes institutæ. d Tom 6 Annal ann 504. pag 501. Apud Marquez cap. 5 §. 3. pag. 39.

Consequēter ad hęc docet Baroniusd ab Augustino duas institutas fuisse Classes Religiosorum; *aliorum nempè, qui in Ciuitatibus degentes, Clerici cùm essent, vnà simul degentes Cœnobitica Monachorum instituta seruarent, quibuscum idem factus Episcopus habitauit, aliorum verò, qui procul à Ciuitatibus degentes, eius essent Vitæ, atq; vestitus cuius hic vides Fulgentium esse cultorem, nempè vna induti tunica, eaq; pellicea zona cōstricta, quam nec soluerent dormituri.*

569 Testimonijs summorū pōtificum veritas roborata. Apud Marquez cap. 9. §. 3. pag 159. Primum. e in lib indultorum, & priuilegiorū Canonicorū regularium S. Saluatoris Lateranensis pagin 183. f lib. 1 suæ historiæ tripartitæ cap. 63. num. 1. pag 208 g in Bullario Augustiniano pag. 192.

Sed præstat veritatem hanc pro nunc breuiter diuersi nouem Summorū Pontificum testimonijs comprobare, vt hac veritate firmiter supposita continuationem Ordinis Eremitarum D. Augustini facilius ostendamus. Primum igitur Ioannis XXII. Cuius bullam de verbo ad verbum adducunt Basilius Serenius e Pennotus, f & M. Empoli g constitutione 2. Ioannis XXII. extatq; Originalis in nostro Archiuio Romano num. 2. data autem est Auenione 13. Kal. Februarij anno 11. Pontificatus, atque adeò Christi 1327. ibi inter alia sic habet Pontifex. *Quatenus vobis tamquam membra suo capiti, filij Patri, Magistro Discipuli, Duci Milites cohœrentes Deo, & ipsi sancto authoritate fulti Apostolica præcordialiùs iubiletis, vbi & Præceptoris vestri, Patris, Ducis, & capitis Augustini noueritis reliquias fore sepultas:*

570 Secundum. h in Bullario Augustiniano. i lib. 3. de regularibus fol. 281.

Secundum est Bonifacij IX. qui constitutione 4. apud Laurentium de Empoli h (cuius constitutionis transumptū authenticum Romæ asseruatur in Archiuio Ordinis, & Originale habetur in Conuentu Papiensi S. Augustini, & in registro Bonifacij 9. data Romæ 2. Kal. Maij anno 2. Pōtificatus, atq; adeò Christi 1400. loquens de Canonicis regularibus, & Eremitis Augustinianis sic inquit. *Ad dictorum fratrum* (scilicet Eremitarū) *robur, & fauorem, ac ipsius loci decorem, vt qui filij ipsius Patris dignoscuntur esse, licèt variè simul vna sub Deo eidem Patri iubilent eodem in Templo vtrisq; communi, licèt distinctas, separatasque habeant mansiones, claustra, & officinas,* &c.

571 Tertium. Apud Marquez cap. 9. §. 1. pag. 157. & 158.

Tertium est Martini V. in sermone, de translatione S. Monicæ Romam. Ibi. *Iure itaq; ac meritò gaudeam, qui sim tantæ gratiæ administrator, vt beatissimæ huius Monicæ reliquias contingam, reddamq; beatum corpus ijsdem, quos tanquam Nepotes filius genuerit Matri.* Et infrà. *Iam enim nulla dubitatio est, quin vobis Augustinus in primis Pater sit, non eo modo, quod illius nomen singulari honore sectamini, verùm iudicio nostro hoc potissimùm causæ est, quòd ad vos vnà cum filio Mater*

ter accessit, tanquam indignè ferret non bis corpore præsentem esse, qui se digna religione honorarent. Prospexit (credo) velut errãtes paruulos, vt in unum ipsa quoq; Nepotes reciperet; nondum enim cuiquam nisi vobis hæc sancta dicata est; nec alteri, quam Ordini vestro cessi; multi tamen ad Augustini nomen subiere, tam de ipso religionis dignitate certantes, quasi solis hic honor debeatur, quem velut primi affectant: Sed alius hic locus est. Ipsa quidem Mater solos elegit, quos tanquam filio cognatos assumeret spontè in Ordinem vestrum succedens. Et infrà sub nomine S. Monicæ ad Augustinum loquentis sic ait. *Tempus erit, cùm simul ambos filij tui, fiusq; meite in Italiam reuocato religiosa pietate seruabunt.* Et rursus. *Intelligite quid ille vestræ Professionis parens, atq; institutor Augustinus præceptis suis voluerit.*

572 Idem Pontifex in Bulla de translatione Sanctæ Monicæ data Romæ die 25. Februarij anno 1430. sic ait. *Corpus Beatæ Monicæ Sancti Augustini Matris ex certis pijs respectibus, & causis, præsertim quia Corpus dicti Sancti ipsius ordinis fundatoris in quadam Ecclesia Papiensi dicti ordinis venerabiliter, prout decet, reconditum existit, à loco Ciuitatis nostræ Ostiensis, vbi sepultum, & reconditum fuerat, ad Ecclesiam Domus fratrum dicti Ordinis de Vrbe transferendi licentiam concessimus,* &c.

573 Quartum. Apud Marquez cap. 9. §. 2. pag. 158. Quartum est Sisti 4. Franciscani datum Romæ anno 1479. 12. Kal. Aprilis anno 9. sui Pontificatus. ibi. *Sixtus Episcopus Vniuersis Christi fidelibus, &c. Dum attentè reuoluimus, quòd inter Vniuersos Intemeratæ Ecclesiæ Doctores præcipuus Beatissimus Aurelius Augustinus subtilissimus Euangeliorum, & Sacrarum litterarum perscrutator, ac Verbi Dei in sermonibus ad fideles, Infidelesque expositor magnificus, ac diuersis a ijs libris, & Codicibus fidei Orthodoxæ illuminator clarissimus, religionisq; regularis, & Apostolicæ vitæ, ac Castitatis, paupertatis, & Obedientiæ amator, & inter cætera Ordinis Eremitarum fratrum eiusdem plantator, & pristinus institutor extitit, rationi, & iuri congruũ cẽsemus,* &c.

574 Apud Marquez cap. 5. §. 3. pag. 59. a in sua hist. tripart. in prologo ad lectorem. Et in alio priuilegio, quod Pennotus a verbatim adducit, & datum est Romę 5. Idus Maij anno 13. Pontificatus, & Christi 1484. Pontifex eradicare cupiens cõtentionem inter Canonicos, & Eremitas sic inquit. *Vt ordo à B. Augustino datus, qui idem est in omnibus licèt instituta particularia aliqualiter differant, non diuisus, non factiosus, non contaminatus, sed vnicus, pacificus, integer, & immaculatus, prout est, & esse debet, etiam ab omnibus censeatur.* Obseruandum autem est Pontificẽ asserere ordinẽ ab Aug. datũ esse eundẽ in Canonicis, & Eremitis, nõ tantùm propter identitatem regulæ; hac enim ratione omnes religiones sub Augustiniani regula viuentes dici possunt vnus, & idem ordo; & nihil speciale diceret Pontifex de Eremitis, & Canonicis, quod illos peculiariter ad mutuum amorem, & pacem obligaret; non ergò tantùm propter identitatem regulæ; sed propter identitatem fundatoris, & originis. Aliæ enim Religiones sub regula Augustini militantes comparatæ cum Eremitis, vel Canonicis Augustinianis, sunt velut duæ Aquæ diuersorum fontium; at Eremitæ, & Canonici inter se collati sunt velut duæ Aquæ eiusdem fontis. *duæ Aquæ diuersorum fontium,* vt docet Alexander Alensis b. *Licèt sint eadem Aqua Vnitate speciei; nõ tamen identitate originis, sicut sunt duæ partes Aquæ eiusdem fontis.* Aliæ ergò Religiones, velut Aquæ diuersorum fontium sunt eadem Religio vnitate regulę, non vnitate, & identitate originis; quia non dimanant ab eodem fonte. At verò Canonici, & Eremitę velut duæ partes Aquæ, eiusdem fontis sunt eadem Religio, & idem ordo non tantùm identitate regulæ, sed idẽtitate originis, quia ab eodem Augustino, velut à fonte purissimo profluũt. Qua ratione noster Alexander de Sancto Elpidio Archiepiscopus Rauennæ circà an. 1326. dè potestate ecclesiastica tractatu 2. cap. 1. (quod opus habeo MS.) dixit Mundũ dici vnum vnitate ipsius principij Dei, qui totius Mundi est finis, & principium.

Notatio.

Idem ordo inter Canonicos & Eremitas D. August. propter identitatem capitis.

b 2. par. q. 82. membr. 3.

Mundus est vnus veritate principij.

575 Quintum. Apud Marq. cap. 9 §. 2. pag 159. Quintum est Alexandri 6. datũ Romę die 19. Martij anno 5. Pontificatus, & Christi 1490. ibi. *Alexander Episcopus, &c. Ad sacrum ordinem fratrum Eremitarum S. Augustini, quẽ gloriosus ipse Doctor egregius veluti radians sydus in firmamento Ecclesiæ ad gloriosam omnipotentis Dei laudem, & sacrosanctam illustrandam Ecclesiam, schismaticorum extirpandas hæreses, ac infidelium confutandos errores, Christianæ quoq; Religionis propagationem, & Christi fidelium saluandas animas in agro Dominico plantauit oppertunè.*

576 Sextum. Apud Marq. cap. 6 §. 3. pag 160 Sextum est Iulij II. datum Romę die 2. Iulij anno 9. Pontificatus, & Christi 1512. in quo ad Aegidiũ Viterbiensem Generalem Augustinianum loquens sic ait. *Hæc vna potissima cura est, Deoq; Saluatori nostro, ac D. Augustino ordinis sibi commissi in-*

missi institutori maximè accepta.

577 Septimum. Apud Marq. ibidem. Septimum est Leonis X. datũ Romæ die 10. Martij anno 1. Pontificatus, & Christi 1513. in quo eadem omninò verba, atq; Iulius II. ad eundem Aegidium Generalem inseruit.

578 Octauum. Octauum est Pij V. Dominicani, qui anno 1568. assignans P. F. Rodericũ de Solis in Reformatorem, & Visitatorem Prouinciæ Aragoniæ, in Bulla sua, vt refert F. Hieronymus Roman; qui eodem anno Cẽturias suas scribebat [a] vocat Augustinum patrem, & primum Fundatorem nostri ordinis Eremitani.

[a] Centur. 12. fol. 136. pag. 2.

579 Nonum. Apud Marq. vbi supra. Nonum est Gregorij XIII. quod extat in Conuẽtu nostro Vlyssipponensi, & in eo Pontifex concedens Indulgentias visitãtibus Ecclesias nostri ordinis in Prouincia Orientali in diebus S. Augustini, Monicæ, Guillelmi, & Nicolai, sic inquit. *Qui deinceps perpetuis futuris temporibus Domos, & Ecclesias prædictorum fratrum Eremitarum S. Augustini in inuocationibus earum, ac S. Augustini dicti ordinis fundatoris, & S. Monicæ matris eius, ac S. Nicolai, & S. Guillelmi dicti ordinis professorum diebus, pro tempore visitauerint.*

580 Sed addamus verba eiusdem Gregorij XIII. Bulla 83. apud Cherubinũ Laertium [b] data Romæ die 25. Iunij anno 12. Pontificatus, & Christi 1583. ibi. *Dilectis filijs Primi Generali, & fratribus ordinis Eremitarum S. Augustini Prouinciarum Italiæ. Dominicum gregem, &c. Mentis nostræ aciem ad ordinem vestrum ab ipso S. Aurelio Augustino institutum præcipua cura conuertimus.*

[b] to. 1. Bullarij

581 His igitur nouem Summorum Pontificum, scilicet Ioannis XXII. Bonifacij IX. Martini V. Sixti IV. Alexandri VI. Iulij II. Leonis X. Pij V. & Gregorij XIII. continuatis testimonijs datis ann. 1327. 1400. 1430. 1479. 1484. 1496. 1512. 1513. 1568. & 1583. firmissimè innitentes supponimus Augustinum esse, & fuisse fundatorem, & institutorem pristinũ Sacri ordinis suorum Eremitarum; de hac veritate latiùs agemus lib. 1. Bibliothecæ D. Augustini in disputationibus historicis aduersus Pennotum. Prosequamur ergò reliqua ad ostendendã eiusdẽ ordinis continuationem, vel ex vnico ferè libro M. F. Ioannis Marquez.

582 An. 406. Apud Marq. cap 10. §. 4. pag. 171. Anno 406. habetur memoria Leporij Episcopi; de eo enim Flauius dexter in sua omnimoda historia sic ait. *Anno ab Vrbe condita 1557.* (is est Christi 406.) *Leporius Episcopus Vticensis in Bethica* (Vtica in Bethica nunc dicitur Marmoleios, propè Cordubam, vt constat ex Chronico Iuliani Petri) *prius Monachus ex familia S. Augustini, mutat suam perditam priorem sententiam admonitus à S. Augustino præceptore suo.* Ita haberi in codicibus MS. Sanctæ Ecclesiæ Hispalẽsis, & D. Petri de Castro eius Archiepiscopi, & in alijs quatuor conquisitis ab amicis testatur Rodericus Caro [c] consensit Rodericus ferè in omnibus, quæ M. Marquez ex Dextro, & Maximo allegauit, vno vel altero testimonio excepto.

[c] in præfatiõne ad notas Flauij Lucij Dextrij, & M. Maximi.

583 An. 424. Anno 424. in Chronico Flauij Dextri (prout à Gaspare Escolano [d] citantur ex Codice MS. Bibliothecę Cardinalis Quirogæ, quẽ se vidisse testatus est Illustriss. D. Fr. Alexius de Mereses Augustinianus Archiepiscopus Bracharensis, quamuis in Codicibus MS. quos vidit Rodericus, non extant, vt ipse aduertit [e] hæc verba habentur. *Toleti fit monasterium Monachorum S. Augustini.* Refert etiam Marquez hæc esse addita in margine. *Hoc est monasterium Sisle. Ex chronico S. Augustini.*

[d] p. 2. lib. 9. Historiæ Valẽtinæ cap. 20. Apud Marq. cap 11. in principio pag 173.

[e] fol. 150. pag. 1.

584 An. 429. Apud Marq vbi sup. pag. 178. Anno 429. sic ait idem Flauius Dexter in Chronico. *Anno ab Vrbe condita 1181.* (is est Christi 429.) *Paulo Tarraconensi Episcopo Bonifacius, etiam Caldeaquensis ex monachatu, & ord. Augustiniano succedit.*

585 An. 430. Apud Marq. cap 10 in principio pag 164. Anno 430. florebat Possidius Episcopus Calamensis, qui conuixit Augustino in Monasterio, saltem à principio fũdationis Cõuentus Hipponensis, in horto sub Augustino presbytero, antequam factus Episcopus reformaret Canonicos regulares. Hæc sunt eius verba cap. vltimo vitæ S. Augustini; *Illius quondam Viri, cum quo annis fermè 40. Deidono, absq; amara vlla dissensione familiariter, ac dulciter vixi, &c.*

586 An. 44. Apud Marq. ibid. pag. 163. Circa annum 440. S. Gaudiosus Episcopus Aphricanus in Ecclesia Bitinensi cognomento Septimus Cœlius Genserici Vvandalorum Regis Arriani fugiens immanitatem, apud Neapolim fundauit monasterium monachorum, in quo ipse sancto fine quieuit, & S. Agnellus fuit Abbas circà annum 596. Festiuitas Gaudiosi notatur in Martyrologio Romano die 28. Octobris; Agnelli verò die 14. Decembris. Quod autem Monasterium à Gaudioso ex Aphricæ partibus, cum S. Quodvultdeo, & cæteris præsulibus persecutiones Vvandalorum fugiente constructum fuerit Eremitarum Augustinianorum, suadetur facilè; quia Episcopi

piscopi Aphricani nō videntur ædificaturi Monasterium Monachorum, nisi Augustinianorum, quorum Religio in Aphrica tūc temporis tam celebris erat, & præterquam nulla alia in illis partibus monastica institutio monachorum agnoscebatur.

587 An. 484. vel 474. Apud Marq. cap. 12. §. 3. pag. 193. Anno 484. vel 474 Maximus Cæsaraugustanus, qui floruit circa annū 615. in additionibus ad Flauium Dexrum sic inquit. *Aera 512.* (id est anno Christi 474.) *Hunnerici iussu Liberatus, Bonifacius, Seruus, Rusticus, Rogatus, Septimus, & Maximus Monachi Augustiniani pro fide Catholica martyrium illustre moriendo pertulere.* At Rodericus Carus a, & Calderonius Franciscanus b sic legunt. *Eiusdem iussu liberatus Bonifacius Diaconus, Rusticus Subdiaconus Septimius, Maximus Monachi Augustiniani pro fide Catholica Martyrium illustre moriēdo pertulerunt.* Cæterum certissimum est Seruum etiam, & Rogatum mortem pro Christo subijsse. Eorum enim Natalis celebratur in Martyrologio Romano die 17. Augusti simul cum alijs, quinque in hunc modum. *Carthagine in Aphrica Sanctorum Martyrum liberati Abbatis, Bonifacij Diaconi, Serui, & Rustici Subdiaconorum Rogati, & Septimi Monachorum, & Maximi pueri,* &c. Eos autem omnes fuisse Monachos Monasterij Capsensis sub sancto Episcopo Vindemiali constat ex Victore Vticensi lib. 3. de persecutione Vvandalica, & libello seorsum posito in appendice eius operis. Scripsit eorum vitam eleganti stilo M. Marquez c.

a fol. 172. pag. 1.

b pag. 74.

c ad finē libri de origine fratrum Eremitarum S. Augustini à pa. 437

588 Quanta passa sit Augustin. religio in Aphrica tēpore persecutionis Vvandalicæ. Nequeo in præsenti non aduertere quantùm tempore persecutionis Vvandalicæ in Aphrica passa fuerit Religio Augustiniana. Referemus breuiter testimonia Authorum antiquorum, qui hac de re loquuntur. Victor Vticensis ad finem librorum de persecutione Vvandalica, qui habētur tomo 7. bibliothecæ veterū pat. anni 1589. lib. 3. referēs passionem beatissimorum martyrum, qui apud Carthaginem martyrio coronati sunt 6. nonas Iulij sub impio Rege Hunerico an. 484. vel potiùs, 474. sic de illo ait. *Vniuersa namq; monasteria virorum, vel puellarum Sanctarum gentibus, idest Mauris cum habitatoribus donari præcepit.* Nomine autem Monasteriorum virorum intelligi monasteria Monachorum, non Clericorum constat ex Possidio d, & ex ipso Augustino e Victor Tunnunensis Episcopus in Chronico, quod finiuit anno Christi 567. & habetur tomo 3. Hispaniæ illustratæ pag. 121. sic ait. *Zenone Augusto Consule* (fuit autem Zenon Consul anno 469. 475. & 479.) *Hunnericus Vvandalorū Rex persecutioni per totā Aphricam nimis insistens* (*Tibunis Macri, & Hippis alijsq; Eremi partibus Catholicos iam nō solùm Sacerdotes, & cuncti ordinis Clericos, sed & Monachos, atq; laicos quatuor circiter millia exilijs durioribus relegat, & confessores, at martyres facit Confessoribusq; linguas abscidit.* Isidorus, etiam Archiepiscopus Hispalensis, qui floruit circà annū 600. f agens de Hunerico sic inquit. *Sacerdotes, & cunctis ordinis Clericos in exilium mittit. Monachos quoq; atq; laicos quatuor circiter millia exilijs durioribus relegauit, martyres fecit, Confessoribus linguas abscidit* &c. Rodericus, etiam Archiepiscopus Toletanus, qui floruit circà ann. 1212. g quæ habetur tomo 2. Hispaniæ illustratæ pag. 156. sic habet de Hunerico. *Sacerdotes, & cæteros in ecclesiasticis Officijs constitutos exilio cōdemnauit. Monachos, & laicos circiter quatuor millia duriori bus pœnis arctauit, & eorum plurimos martyrio consummauit.* Agitur horū Sanctorum Confessorum, & Martyrum celebris memoria in Martyrologio Romano die 12. Octobris. Hos autem Monachos fuisse Augustinianos constat; quia tunc temporis in Aphrica nulli alij Monachi à Canonicis distincti viuebant præter Eremitas Augustinianos.

d in vita Aug. cap. vltimo.

e in sermonibus de cōmuni vita Clericorum.

f lib. 2. chronic. Mundi in Hist. Vvandalorum tom. 1. Hispaniæ illustratæ pag. 41.

g in Historia Vvādalorum, cap. 15.

Circà annum 504. Beatus Fulgentius Episcopus Ruspensis tam sanctitate sua, quàm pluribus ædificatis Monasterijs in Aphrica, & Sardinia ordinem Eremitarū S. Augustini valdè illustrauit, vt constat ex eius vita, quę habetur tomo 1. Surij die 1. Ianuarij, & cōscripta est à quodam Monacho Aphricano, ipsius Beati Fulgentij Discipulo. Id quoq; ipsa ratio suadet, cùm in Aphrica eo tempore non degerent alij Monachi nisi Augustiniani. Hoc fundamento conuictus Cardinalis Baronius h in verbis, quæ in principio citauimus, versiculo, *Consequenter ad hac,* Fulgentium connumerat inter Eremitas Diui Augustini Eius dies natalis celebratur in Martyrologio Romano die 1. Ianuarij. 589 An. 504. Apud Marq. cap. 4. §. 3. pag. 36. & cap. 5. §. 3. pag. 59.

h tō. 6. Annalium an. 504. pag. 563.

Anno 562. reædificatū fuit ab Athanagildo Monasterium Sisle Toletanæ. Sic enim ait Maximus Cæsaraugustanus in additionibus ad Flauium Dextrum. *Aera sexcētesima* (idest anno Christi 562.) *Monasterium Sisle S. Augustini ab Athanagildo Re-* 590 An. 562. Apud Marq. cap. 11. §. 2. pag. 179.

gildo Rege Vuisegothorum Toleti ædificatur. communior tamẽ lectio habet, *readificatur.* fateor hæc verba non haberi in editionibus Ioannis Calderonis, & Roderici Cari. Tamen P. Hieronymus Roman. de la Higuera è Societate Iesu in tractatu MS. quem habeo, de antiquis memorijs ordinis S. Augustini, testatur in Codice MS. quem ex Alemannia adductum habebat, ità legi. *Aera 593. Anno Christi 555. monasterium Sisle S. Crucis Ordinis S. Augustini ab Athanagildo readificatur.* Maximo contestatur Iulianus Archipresbyter S. Iustæ Toletanæ circà ann. 1100. Hic Author agẽs de Ecclesijs, quę Christianis sub dominio Maurorum viuentibus remanserùnt, hæc verba subiungit. *Monasterium S. Mariæ Sislæ tẽpore Gothorum ab Augustinianis Monachis possessum, nunc Eremitorium; dicitur fuisse conditum à Rege Athanagildo, à quo se dicunt descendere Pantosæ, & ideò sunt patroni huius Eremitorij. Vndè, & P. F. Iosephus de Siguenza Hieronymianus* a sic ait. *Iulianus Archipræsbyter Toletanus in quadam memoria, quam facit de rebus illius Sanctæ Ecclesiæ, hanc* (scilicet Silam Toletanam) *enumerat inter alias, quæ extabant tempore illorum Regum* (nempè Gothorum.) *Et in quodam Chronico breui, quod scit, refert ex Aphrica trãsfretasse quosdam Religiosos regulæ, & ordinis S. Augustini, & quosdam illorum vixisse in hoc Eremitorio Sisiæ.*

Apud Marq. cap. 11. §. 3. pag. 181.
a 1. p. Chron. sui ord. lib. 1. cap. 15.

591 An. 574. Anno 574. floruit S. Donatus, de quo S. Illefonsus Archiepiscopus Toletanus in Cathalogo Virorum illustrium sic ait. *Donatus, & professione, & opere Monachus, cuiusdam Eremitæ fertur in Aphrica extitisse Discipulus. Hic violentias barbararũ gentium imminere cõspiciens, atq; Ouilis dissipationem, & gregis Monachorum pericula pertimescens fermè, cũ septuaginta monachis, copiosisq; librorũ Codicibus nauali vehiculo in Hispaniam commeauit. Cui ab illustri, religiosaq; fœmina Minicea subsidijs, ac rerum opibus ministratis Seruitanũ monasterium visus est construxisse. Iste prior in Hispaniam monasticæ Obseruantiæ vsum, & regulam dicitur adduxisse, tam Viuẽs virtutũ exemplis nobilis, quam defunctus memoria claritate sublimis. Hic in præsenti luce subsistens, & in cripta sepulcri quiescens signis quibusdam proditur effulsisse salutis. Vndè, & monumẽtũ eius honorabiliter colere perhibẽtur Incolæ Regionis.*

Apud Marq. ca. 12. in principio pag. 187. & §. 1. pag. 189

592 Donatum verò fuisse Monachũ Augustinianum præter Authores domesticos censent plures, & graues ex firmo fundamento cõuicti, nempè quòd Monachatum didicerat ab Eremita Aphricano; at in Aphrica Eremitæ Religiosi, & Monachi erant Augustiniani. Ex eorum numero sunt Ambrosius Morales b Stephanus de Garibai c Gaspar Escolanus d M. F. Franciscus Diago Dominicanus e Hieronymus Roman de la Higuera è Societate Iesu in historia Emeritẽsi, f & in Codice MS. quem habeo de memorijs antiquis nostri ordinis M. F. Antonius Iepes Benedictinus g Doctor D. Frãciscus de Padilla Thesaurarius Malacitanus h fauetq; expresse F. Frãciscus Viuer Cisterciensis i quatenùs asserit monasterium Seruitarum, vel fuisse duplex, vnum Augustinianorum, & aliud Benedictinorum, vel primò fuisse Augustinianorum, & posteà Benedictinorum; cognoscens sanè negari non posse Monasterium Seruitanum à Sancto Donato fundatum fuisse regulæ, & ordinis Eremitarum Diui Augustini.

Donatus Monachus Augustinianus.

b lib. 11. Historiæ Hispaniæ cap. 60.
c lib. 8 cap. 20.
d 2. p. historiæ Valentinę lib. 9. cap 20.
e lib. 5. Annal. Valentiæ cap. 8. & 9.
f cap. 16.
g tom. 1. chrõ. Benedict. Centuria 2. cap. 2. ann. 589.
h to. 2. historię Ecclesiast. Hispaniæ Cẽtur. 6. cap. 38. fol. 87. pag. 1.
i in Apologetico pro Flauio Dextro cõtra Pennotum §. 3. num. 21. pag. 403.

593 Clariès rem hãc tradidit M. Maximus Cæsaraugustanus, qui claruit circà annũ 612. in additionibus ad Dextrum in hęc verba. *Aera 612.* anno Christi 574. *S. Donatus regulam Eremitarum S. Augustini locupletiorem, mitioremq; in Hispaniam inuexit, & in agro Securitano* (aliàs Setabitano) *Monasterium Seruitanorum construxit, & in verborum, meritis, & miraculis abundè nobilitatus gloriosus migrat ad Dominum, coliturq; Kal. Nouembris.*

594 Hoc autem Monasteriũ Seruitanum M. Fr. Franciscus Diago k, & M. F. Thomas de Maluenda Dominicani l arbitrati sunt esse idem cum Conuentu S. Martini inter Sagũtum, & Carthaginẽ Spartariam, de quo loquitur Gregorius Turonensis m, eiusq; Abbatem à militibus Leouigildi Regis anno 583. cęsum, fuisse ipsum S. Donatum Eremitam Augustinianum credidit Diagus n. At eos fuisse duos Conuentus distinctos, & Augustinianos iudicant Stephanus de Garibai, & Ambrosius de Morales o, & Gaspar Escolanus p.

Apud Marq. cap. 12. §. 6. pag 206.
k Vbi supra.
l lib 7. de AntiChristo c. 16.
m lib. de gloria Cõfessorũ cap. 16.
n ibid. cap. 9.
o Vbi supra.
p lib 6. histor. Valẽtinæ cap. 14. nu. 4.

595 An. 583. Ex hoc Monasterio Seruitano circà annum 583. floruit Eutropius Episcopus Valentinus, de quo Abbas Vilelarensis, quem sequitur Ioannes Vasæus in hæc verba. *Anno 583. Eutropius Abbas monasterij Seruitani Discipulus S. Donati floret. Ioannes Abbas.* De eo latè agit M. Marquez q. D. Isidorus r de eo sic ait inter alia. *Dum adhuc in Monasterio Seruitano degeret,*

Apud Marq. cap. 12. §. 7. pag. 207.
q cap. 12. §. 4. pag. 198.
r de viris illustribus cap. 45.

geret, & pater esset Monachorum, &c. Interfuit Concilio Toletano.

596 An. 584. Apud Marq. cap. 12. §. 8. pag. 209.

Ad annum 584. inuenimus memoriam S. Nunti Abbatis apud Paulũ Diaconum in libro, cuius titulus est, *De Vita & miraculis Patrum Emeritensium*, cap. 3. cuius titulus est, *Nũtus Abbas Aphicanus Eremitam veniens à sceleratis est occisus, qui mox à Dæmone sunt correpti.* ibi; *ex Aphrica venit in Hispaniam* (tẽporibus Regis Leonigildi, qui regnauit ab anno 571. ad annum 585.) *quidam Sanctus Monachus Abbas nomine Nuntus homo magnæ sanctitatis, & meritorum cum aliquibus religiosis, qui eum comitabantur; & cum visitaret loca, in quibus erant corpora, vel reliquiæ sanctorum, venit Eremitam ad visitandum corpus gloriosæ Virginis Sanctæ Eulaliæ, & aliquandiù vitã egit in ea Ciuitate; post autem in deserto, seù Eremo cõstruxit sibi, & suis Monachis Monasterium.* Abbatem hunc Nuntum, & eius Socios ex Augustiniano ordine fuisse nõ leuiter colligitur ex eo, quòd erant monachi Aphricani in Eremo viuentes in monasterio; ex quo indicio id innuit D. Franciscus Padilla a, & clarè expressit Hieronymus Roman de la Higuera in historia Emeritensi cap. 16.

a In hist. Ecclesiast. Hispaniæ centur. 6. cap. 50. fol 109 pag 2 & cap. 38. fol. 86 pag 2.

597 An. 584. & 593. Apud Marq. cap. 11. §. 2. pag. 180.

Circà annum 584. & 593. splenduit in monasterio Sislę Toletanę S. Arthuagus Gothus. Sic de eo habet Maximus Cæsaraugustanus in additionib⁹ ad Dextrum. *Aera* 622. anno Christi 584. *Arthuagus Gothus ex ordine S Augustini monachus Sisla Toleti floret opinione Sanctitatis;* vel; vt aliter habetur apud Marquez b. *Aera* 622. anno 584. *Arthuagus cognomento Gothus ex ordine S. Augustini Prior Abbas floret.* Ex his duabus lectionibus prima habetur in Calderonio, & Caro. Secũda verò in meo Codice MS. P. Hieronymi Roman de la Higuera. Augustinianum Arthuagi Monachatum confirmant Eutrandus, & Iulianus. Eutrãdus, inquam, siuè Luitprãdus Subdiaconus, Toletanus, & Diaconus Ticinensis, qui prosecutus est historiam S. Maximi, & vixit circà annos 973. eius hęc sũt verba *Aera* 631. an. Christi 593. *prima die Maij moritur sanctè, compositèq; Arthuagus Monachus Augustinianus Sisla Toletana* Iulianus verò Archipręsbyter S. Iustæ Toletanæ, qui viuebat anno 1085. & meminit Eutrandi, sic habet in suo Chronico. *Aera* 698. anno Christi 660. (Ambrosius de Morales libro 12. Historiæ Hispanię cap. 12. & alij affirmant Arthuagũ floruisse temporibus Regis Flauij Suintillę ad annum 630.) *prima Ianuarij* (in meo Codice MS. ex Bibliotheca Comitis Ducis de Oliuares sic legitur. *Hoc tempore prima Ianuarij moritur Toleti Arthuagus,* &c.) *Toleti Arthuagus Monachus Augustinianus vir apprimè feruẽs zelo fidei.* Extat hujus Arthuagi Epistola ad S. Isidorũ Episcopum Hispalensem, quam de Verbo ad Verbum refert P. Hieronymus Roman de la Higuera in meo Codice MS. de antiquis memorijs ordinis Eremitarum S. Augustini, testaturq; inter alia MS. allatam sibi fuisse ex Alemania, quam in gratiam lectorum hic libuit subijcere.

b cap. 12. §. 4. pag 199.

Reuerendissimo Domino Isidoro Episcopo Hispalensi frater Arthuagus Monachus P. A. S. † (id est, Prior Abbas S. Crucis) *salutem. Nunc Equidem Reuerendissime Domine facilè mihi persuadeo sanctitatem tuam esse Deo gratam, qui sinè culpa sua, vel aliquo crimine patrato de fastigio Dignitatis suæ (ad quam magis vi magna, quàm tua voluntate ascendisti) deturbatus in exilio pane lacrymarũ sustentaris. Sed non ignoras Charitas tua Deũ amicos suos mortificare, & visitare, & visitatos probare subito. Pastor es, & vt ex his, quæ pateris, scias, alijs compati, oportuit te mala pati: & quia anima tua Deo grata est, necesse fuit in fornace tribulationũ probari, & scoriam Ignis incendio decoqui. Verum tempestas hæc Deo permittente contrà te suborta (vt spero.) breui ponet. Vale.* 598

599 An. 585. Apud Marq cap. 12. §. 5. pag. 205.

Anno 585. ex monasterio Seruitano floruit S. Liuirrianus Episcopus Carthaginis Spartariæ, de quo agũt S. Isidorus c & Iulianus Archipræsbyter d, qui hæc verba profert. *S. Licinianus Episcopus Carthaginis Spartariæ secundo anno Mauritij* (hoc est anno 585.) *ab aduersarijs hæreticis perimitur 4. die Maij, vt Sanctus habetur ab Isidoro, & Ildefonso. Succedit in sede, quam reliquerat, Dominicus Senex missus in exilium à Leonigildo, fuit monasterij Seruitani, quod condidit S. Donatus migrans ex Aphrica, & ibi iacet clarus miraculis. Colitur prima Nouembris, succedit illi Eutropius, qui fuit Episcopus Valentinus.* Vndè cùm S. Donatus, & Eutropius, & Monasterium Seruitanũ saltem per ea tempora obseruauerint institutum Eremiticum S. Augustini, consequenter idem est asserendum de S. Liciniano.

c de viris illustribus cap 42
d in additionibus ad suum Chron.

600 An. 817. Apud Marq. cap 11. §. 3. pag. 180.

Circà annum 817. claruit ex monasterio Sislę Toletanę S. Erthinodus Gothus Monachus Augustinianus, & martyr. De eo sic habet Eutrandus. *Aera* 855.

(idest

(idest ann. 817) *Erthinodus Monachus Augustinianus in Sisla Toletana monasterio sui ordinis, vt martyr in pratio habetur*. Iulianus verò Archipræsbyter a sic inquit in meo Codice MS. *Aera* 684. (debet dicere 866. *anno Christi* 828. non vt refert Marquez, Era 818. idest anno 780.) *Artinodus cognomento Gothus ex ordine Augustinianorum ex humili, abiectoq; loco ad honoratiorem eleuatur Toleti*. At P. Hieronymus Roman de la Higuera in tractatu MS. de antiquis memorijs ordinis Eremitarum S. Augustini testimonium Iuliani sic refert *Anno* 829. *Arthinodus Gothus Augustinianus monachus Toleti ad honoratiorem locum transfertur.*

a in suo chronico.

601 Circà annum 867 habetur memoria Conuentus S. Genesij Carthaginensis. de eo sic habet Eutrandus Diaconus Ticinensis *Aera* 905. (idest anno 867.) *quidam Galli faciut monasterium Sancti Genesij apud Carthaginem Spartariam*. Eũ autem Conuentum fuisse Monachorum Augustinensium tradunt Doctor Alcozer b, & P. Hieronymus Roman de la Higuera Iesuita in historia MS. Toletana de Monasterio Sãcti Augustini eiusdem Vrbis loquens ibi. *Venerũt duo fratres ex antiquo Conuentu S. Genesij Carthaginensis, qui hodie est fratrũ Sancti Francisci, & petierũt à Rege D. Alphonso sapiente, vt illis hoc beneficium conferret, vt situm donaret, in quo fundare possent sui ordinis monasteriũ. Ille autem, vt erat valdè deuotus huic sacræ Religioni, emit à Monialibus Sãcti Clementis situm, & vineam, vbi erat quoddam Eremitorium Sancti Stephani in primo Oliueto, quod extat inter Tagũ, & viam quæ ducit ad Sanctũ Bernardũ, deditq; id donũ fratribus ea conditione, vt in illo ibi fundarent monasterium, quòd haberet duodecim Religiosos sui ordinis, vt constat ex quodam priuilegio, quod vocat Boladoribus Regis dato Mense Maio, Era* 1298. *idest anno Domini* 1260. vidit idem Alphonsi sapientis priuilegium D. Thomas Tamaio de Bargas regius Cronographus in sua historia Toletanã manuscripta. ibi. *Sub Alphonso X. fundatus est Conuentus Toletanus S. Augustini sub titulo Sancti Stephani ad Occidentem cũ la Solanilla, cui annexa Vinea donans, seger Monialium S. Clementis vendita, Docet priuilegium datum Era* 1298. *idest anno* 1260. *Confirmant illud D. Hugo Comes Burgũdiæ D. Leui Comes Flandriæ D. Henricus Comes Lotharingiæ Tres filij Imperatoris Constantinopolitani D. Gasto Vicecomes de Beari D. Leui Vicecomes de Mosa. Et Reges Granatæ, Murciæ, Aragonæ Regis Vasalli. D. Sancius Toletanus, D. Raymundus Hispalensis Antistites, & D. Alphonsus Fernandez Regis filius d. Nino, à quo familia Hinnorũ. Era* 1349. *idest an.* 1311. *D. Gonsaluus Ruiz de Toledo eos curauit ad locũ, qui nũc habetur, & ibi donatum à D. Maria Regis Sancij vxore transferre.*

Apud Marq. cap. 15. §. 7. pag. 288. & §. 8. pag. 290.

b in additionibus ad suam historiam Toletanam.

602 Sed ad Conuentum Carthaginensem redeamus. Gredidit Marquez illum tantùm durasse vsq; ad annum 1260. in quo fratres illius ad Cœnobium Toletanum transmigrarunt ob ruinam imminẽtem, & Monasterij paupertatem. At non exprimit vnde constet illud, monasterium tunc à Monachis derelictum. Ego potius crediderim Conuetum ibidem plurimis annis perseuerasse, licèt postea successu temporis in commodiorẽ Vrbis locum sit translatus antè annum 1471. in quo collatum est franciscanis prædictũ Eretorium Sancti Genesij. Placet hic addere verba P. Hieronymi de la Higuera c, qui ait. *P. M. F. Hieronymus Roman tribuit mihi Codicem, quem ego habeo propria ipsius manu scriptũ; in quo ait, quòd in montibus propè Carthaginem Spartariam extitere inter Mauros Eremi a S. Augustini, & quòd infans Alphonsus cùm expugnauit Carthaginẽ Spartariam, construxit illis Monasteriũ. Ego habeo Instrumentum huius fundationis, & vocat eos Eremitas honorati P. S. Augustini. Est autem datum Bribuega die* 30. *Maij era* 1294. *idest anno* 1256. nec dum duobus mensibus finitus post vnionem ab Alexandro IV. factam. Ea autem constructio, non noua ædificatio, sed vel reædificatio, vel translatio fuit, aliàs Conuentus Carthaginensis pro anno 1260. dici non potuisset antiquus.

c in tract. MS. de memorijs antiquis ordinis Eremit. S. Aug. in Hisp.

603 Circà annum 917. vel 946. floruit ex ordine Augustiniano Dominicus Dauid inter Patriarchas Venetos in Palatio Episcopali habitu nostræ Sacræ Religionis indutus, & sub num. 13. hoc titulo insignitus. *Anno* 917. *Dominicus Dauid Venetus Ordinis Eremitarũ*. ità refert Marquez, Leander verò Albertus Dominicanus d sic habet. *Dominicus Dauid Ordinis Eremitarum* 946.

An. 917. Apud Marq. cap 7. §. 2. pag 105.

d in descriptione Italiæ editionis Bononiensis anni 1550 pag. 467

604 Circà annum 1034 ad minus iam extabat sub Ferdinando I. Rege Castellæ memoria Conuentus Burgensis, propè quem S. Dominicus Silensis è proprio Cœnobio exul habitatiõculam cõstruxit, & ibi colloquijs Eremitarum S. Augustini fruens, aliquandiù vixit. Notitia huius habitationis durat adhuc in vita huius Sancti, & in historia illius, quæ habetur

An. 1034. & 1179. Apud Marq. cap. 17. §. 5. pag. 316.

betur in monasterio, in quo Sanctũ eius corpus quiescit, & in libro miraculorum S. Crucifixi Burgensis 1. parte cap. 1. Clarior eiusdem Conuentus memoria extat circa annum 1179. Quoniam teste Stephano, de Garibai [a] Sanctus Iulianus Ciuis Burgensis, post Episcopus Conchẽsis, frequenter colloquebatur cum Religiosis Eremitis Ordinis Sancti Augustini monasterij Burgensis.

[a] lib. 12. cap. 22.

605 An. 1034. Apud Marq. cap. 17. §. 6. pag. 318.

Circà eumdem annum 1034. perseuerabant Cõuentus S. Engratiæ de Caruaxales, vt cõstabat ex antiquissimo Instrumento illius monasterij, quod continebat titulum Iurisdictionis temporalis, quam habebat monasterium in locum, & situm monasterij veteris, & aliquarum hereditatum illi propinquarum. Quod cùm in lite cum Comitibus de Alua de Aliste iuridicè fuisset præsentatum; nescio quo fato disparuit. At extat adhuc eiusce rei memoria in Sancta Ecclesia Bracharensi lib. 1. Primatus, vbi habetur Epistola cuiusdam Monachi Benedictini contestantis; & prætereà hæc verba cõtinentur. *Hæc Sancta* (scilicet Engratia) *Fugiens à Patria venit vsq; ad montes de Carauaxales propè legionem, vbi Martyrium subijt; & ibi est quædam Ecclesia sic intitulata, & dedicata ad honorem Sanctæ, vbi antiquitùs extiterunt fratres Augustiniani, qui viuebant vitam Eremiticam, & posteà transmigrarunt in Oppidum de Caranaxales, vbi construxerunt pauperem Conuentum; & supradicta Ecclesia adhuc extat, licèt Domus fratrum iam sit Euersa.*

606 An. 1110. Apud Marq. cap. 13. §. 15. pag. 250.

Anno 1110. habemus memoriam Generalium Ordinis Eremitarum Sancti Augustini. Henricus enim de Hurimaria Alemanus in tractatu de Origine Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, quem edidit anno 1334. & extat in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis in pluteo triplicis G. Sic ait. *A tempore S. P. Augustini multi fuerunt Pastores dicti Ordinis, sed & negligentia scribentium; & diuturnitate temporum ignorantur: de quibus tamen, & ex scriptis antiquis, & ex antiquis patribus hæc habere potui. Circà annos Domini 1110. electus est Generalis B. Ioannes de Spelunca, qui etiã præfuit tempore Alexandri Papæ 3. item Ioannes dictus de Cella tempore Innocentij 3. item Anitus de Grafano tempore Gregorij 9. item Philippus dexterampua, quo tẽpore facta est vnio. Post vnionem primus fuit Fr. Lamphrancus de Mediolano.*

607 An. 1620.

Circà annum 1120. vixit B. Ioannes de Cirita, qui ex ordine Eremitarum S. Augustini transijt ad Cisterciensem; & fundauit Conuentum Sancti Christophori de Foes; ex cuius, & Cœnobij Sancti Ioannis de Tauroca fundationum antiquis Instrumentis constat prædictũ B. Ioannem, & alios nouem Eremitas Augustinianos ad Cisterciensem religionẽ transmigrasse. Testatur id M. Fr. Bernardus Brito Lusitanus Cisterciensis in Epistola, quam dedit ad D. Fr. Alexium de Meneses Archiepiscopum Bracharensẽ die 1. Iulij anno 1616. ibi. *Nota, quas habeo inter alias, quæ deseruire possunt Chronicæ Sancti Augustini, sunt de nouem Eremitis, qui viuebant propè flumen Banosum iuxtà eum locũ, in quo in fluuium Paiuam ingreditur, quibus Abbas Ioannes Cirita, cùm fundauit monasterium Sãcti Christophori de Foes, dedit habitum Ordinis Cisterciensis, & fuerunt ex primis habitatoribus illius Domus. Eorum nomina erant Petrus, Froila, Pelagius, Aluarus, Andreas, Luiba, Germanus, Rosendus, Hermanus, in libro antiquo, ex quo eorum nomina extraxi, extant quædam breuia Elogia vitarum eorum, quæ Velissyppone exhibebo. Et de his dubium non est esse Ordinis Sancti Augustini, quia dicit idem liber, qui est illius temporis, quod ex Eremitis Sancti Augustini transierunt ad Ordinem Cisterciensem.*

Apud Marq. cap. 15. §. … pag. 292.

608 An. 1132. Apud Marq. cap. 7. §. 2. pag. 101.

Circà annum 1132. floruit Bonifacius Episcopus, qui in Palatio Episcopali Patriarcharum Venetorum cum habitu Eremitarum Sancti Augustini depictus hunc titulum sub numero 25. habet. *Anno 1132. Bonifacius Falerius Venetus Ordinis Eremitarum.* At Leander Albertus Dominicanus in descriptione Italiæ edita Bononiæ anno 1550. pag. 467. sic inquit. *25. Bonifacius Phalerius Venetus 1131. Ordinis Eremitarum.*

609 An. 1153. Apud Marq. cap. 15. § 11. pag. 295.

Anno 1153. Inuenitur memoria Cõuentus S. Iuliani in Regno Lusitaniæ inter mare, & Serram, quam dicũt de Pescaria; cuius ferè omnes religiosi circà annum 1193. obierunt. Extat historia hæc fideliter scripta in archiuo insignis Conuentus de Alcobaza Ordinis Cisterciensis in Confrõtatione agrorum, quos Sãcta illa domus possidet, in qua refertur illos religiosos fuisse ex Ordine Eremitarum D. Augustini. Eam enarrant M. F. Bernardus Brito Cisterciensis, [b] & de ea reddit certiorem fecit Illustrissimum D. Fr. Alexium de Meneses literis datis die 1. Iulij anno 1616. in quibus sic scribit. *Intermimis Alcobaziæ inter mare, & Serram,*

[b] in lib. de inuentione, & miraculis Sacræ imaginis Dominæ nostræ de Nazareth.

 quam

quam vocant de Pescaria, extat quoddam Eremitorium Sancti Iuliani, quod tempore gentilium fuit templum Neptuni, fabrica extraordinaria, vbi viuebant quidam Eremitæ Sancti Augustini eo tempore, quo regnabat Rex D. Alfonsus Enriquez; & cum sequenti tempore grassaretur pestis generalis, qua magnam Orbis partem infecit, obierunt illi, qui ibi degebāt qui erant septem, è quibus duo vocati Laurentius, & Gosendus, quamdam Dominæ nostræ Imaginem tulerunt ab Eremitorio Sancti Iuliani, vt illam in monasterio Alcobaziensi, relinquerent; eo morbo, quo infecti eran., impediti, antequam illuc peruenirent., diem obierunt in quodam loco eminenti antè monasterium in distantia media leuca, quæ posteà succedente tempore reperta est., & valdè celebris fuit miraculis, & vocatur Domina nostra de Auxilio. Nomina Eremitarum erant Simon, Lodericus, Saluator, Suerus, Lupus, Gosendus, & Laurentius. Quoddam autem ex prædictis Instrumentis illos Eremitas fuisse Augustinianos declarat hisce verbis, Illius Magni Doctoris Aphricani normam secuti.

610 An. 1156. Apud Marq. cap. 13. §. 13. 14. 15. 16. pag. 130. & sequentibus.

Circà annum 1156. B. Guillelmus, posteà ab Innocentio III. Cathalogo Sanctorum adscriptus, & in martyrologio Romano die 10. Februarij notatus; habitu Eremitarum Sancti Augustini suscepto, nouam Congregationem erexit, quæ deinceps appellata est fratrū Sancti Guillelmi, seu Guillelmitarum; Et anno 1256 vnita est simul cum alijs Congregationibus Ordini absolutè dicto Eremitarum Sancti Augustini. de hac institutione fratrum Sancti Guillelmi latiùs egimus suprà puncto primo difficultate secunda.

611 An. 1170. Apud Marq. cap. 14. §. 8. pag. 167.

Circà annum 1170. Alexander III. cōcessit Conuentui nostro Beneuentano quoddam priuilegium; vt patet ex alio priuilegio Gregorij IX. cuius sub anno 1232. mentionem infra faciemus.

612 An. 1192. Apud Marq. ca. 18. §. 5. pag 313.

Era 1230. id est anno 1192. mense Iulio Sancius 1. Rex Portugaliæ Alphonsi filius monasterio Sancti Vincentij Vlissyponensi Can. Reg. donauit quoddam Eremitorium, quod erat in Serra Sintræ, quam vocant Sancti Saturnini. Extabat Originale in archiuo Sancti Vincentij, & in eo subscribebāt vt testes Ioānes Prior Eremitarum, & Ferdinandus Canonicus Sancti Vincentij. Nomine autem Prioris Eremitarum prælatus Ordinis Sancti Augustini, & nullius alterius potest intelligi; is enim est, qui simpliciter, & absolutè dicitur Ordo Eremitarum.

613 An. 1196.

Era 1234. idest anno 1196. die 4. Septembris in quadam donatione, quam Rex Sancius fecit monasterio de Leiza Ordinis Cisterciensis, dum esset Vlissypone, inter testes, qui subscripserunt, vnus fuit, Odorius Prior fratrum Eremitarum. Apud Marq. cap. 18. §. 7. pag. 315.

614 An. 1199. Apud Marq. cap. 2. in principio pag. 6. & cap. 15 §. 12. pag. 197.

Anno 1199. Innocentius III. vt habetur libro 4. decretalium titulo, Qui Clerici, vel vouētes cap. 7. *insinu nte*, sub dat. Laterani Kal. Decembris anno 2. Pontificatus, iubet, vt quædam fœmina reassumat habitum, quem malè dimiserat, eo quòd votum *in manibus cuiusdam de fratribus Sancti Augustini*, fecerat; & in eiusdem Ordinis habitu biennio post permanserat.

615 An. 1206. Apud Marq. cap. 4. in principio pag 28. & cap 13. §. 17. & seqq. pag. 244. & seqq. & cap. 20. §. 3. pag. 430. & 431.

Circà annum 1200. paulò magis, aut minùs (vel vt ego existimo anno 1207. vel 1206.) B. Ioannes Bonus Mantuanus nouam instituit Congregationem Eremitarum Sancti Augustini quæ communiter appellata est Eremitarum Fr. Ioannis Boni, seu Iambonitarum de hac materia latè egimus in toto hoc tractatu ostendentes anno 1206. vel 1207. B. Ioannem Bonum sub regula Eremitarum Sancti Augustini suam Congregationem erexisse distinctam ab ea, quę simpliciter appellabatur Eremitarum Sancti Augustini, licèt vtraq; esset eiusdem Ordinis verè, & propriè.

616

In hac Congregatione B. Ioannis Boni Eremitam Augustinianum egisse B. Franciscum circà annum 1207. asserūt plures, quos Marquez retulit, & nos in hac respōsione pacifica eorum testimonia defendimus, contendimusque cum Marquez rem ad minùs esse probabilē. Sed quoniam de B. Francisco fundatore Ordinis minorum ex Eremitico prodecente incidit sermo, dicamus breuiter quot Ordines ex nostro in lucem emerserint. Ordines ex Augustiniano in lucem prodeuntes.

617 Primus Ordo Minorum 1209.

Primus est Ordo Minorum à B. Francisco institutus anno 1209. iuxtà probabilem opinionem existimantium B. Frāciscum ante sui Ordinis institutionem egisse Eremitam Augustinianum. Omitto ordinem Grandimontensem, quem ab Augustino descendisse anno 1088. contendit Fr. Hieronymus Roman, a ego enim in oppositum inclinor cùm M. Fr. Antonio de Iepes, & alijs, quos citaui puncto 2. difficultate secunda.

a Centur. 7. fol. 39. pag...

618 Secundus Ordo Seruorum circa an. 1232.

Secundus est Ordo Seruorum B. Mariæ, cuius institutor in Martyrologio Romano die 23. Augusti appellatur B. Philippus

lippus Florentinus, qui obijt anno 1285. Concessit Leo X. vt de eo officium duplex 10. Kal. Septembris recitaretur à fratribus Sui Ordinis, & Paulus V. prorogauit Indultum pro Tuscia ad petitione magni Ducis Etruriæ: vt testis est Philippus Ferrarius.[a] At Beatum Philippum, & ordinem Seruorũ ex nostro prodijsse asserit expresse Ambrosius Coriolanus,[b] q ait *Aliter diceremus quòd Ordo Seruorũ esset antiquior Ordine Minorum, & nostro cùm in aliquibus locis in processionibus dignitatem locum obtineant, quòd tamen est falsum, cũ ipse ex nostro desienderit Florentiæ.* Idem tradidit Cardinalis Ægidius Viterbiensis in Epistola ad patres Illicetanos, quæ extat manuscripta in Bibliotheca Angelica conuentus S. August. Romani ibi. *Scitis quoq; quot à vobis veluti examina prodierint? Seruorum religio, & eorum Societas, quæ Scopetum incoluit.* Idem docet frater Hieronymus Roman[c] fauet etiam Philippus Bergomensis[d] quatenùs ait. *Ex medio satis egregio primò Eremiticam vitam suscepit, indeq; diuino Oraculo monitus hanc Seruorum Beatæ Mariæ religionem sub Diui ipsius* (nota verbum ipsius) *P. Augustini regula excitauit*; Multorum id esse opinionem testatur P. Fr. Valerius Ximenez de Embun Carmelita[e]. Sic de Seruorum Ordine loquens. *Vnos dizen que siete cuidadanos de Florencia la fundaron; otros que Philippo Florentino* (Francisco de Sãtomgel in Cathalogo Sanctorum cap. 102. Tapia cap. 28.) *el qual es cierto que no fue Carmelita; Duda ay si fue Augustino, que muchos estan en esa opinion.*

a in Cathal. Sanctorũ Italiæ pag. 533. & 534.
b In Apologia ad Sixtum IV. verit 2. in responsione ad 2.
c Cent. 9. fol. 55. pag. 1.
d lib. 13. supplementi fol. 240.
e in stimulo deuotionis ad antiquum ordinem Carm. par. 1. cap. 1. §. 7. tit. 1. fol. 24.

619 Tertius Ordo Hospitalis S. Mariæ de Scala circa an. 1300.

Tertius est Ordo Hospitalis S. Mariæ de Scala de Senis circà annum 1298. (vt refert Illescas[f]) à quodam Generali Augustiniano fundatus. Ambrosius Coriolanus vbi suprà sic ait. *Similiter fratres Hospitalis Sanctæ Mariæ de Scala de Senis instituti fuerunt à Beato Augustino nostro de Senis;* nempè à Beato Augustino Nouello de Terano, qui obijt anno 1309. in Conuentu Sancti Leonardi propè Senas, idem tradit Roman,[g] & alij.

f Tom. 1. Histor. Pontific. fol. 344.
g Centuria 10 fol. 60. pag. 1.

620 Quartus Ordo Can. Reg. S. Saluatoris an. 1408

Quartus est Ordo Canonicorum regularium S. Saluatoris, qui dicitur Scopetini; de hoc Ordine nemo est, qui neget institutum fuisse ab Augustinianis Conuentus Illicetani, quorum præcipui fuere B. Fr. Stephanus Senensis, & Iacobus Andreæ; vndè Coriolanus[h] sic ait. *Similiter Ordo Scoppetorum, siue Congregationis S. Saluatoris venerunt post omnes mendicantes. Et tamen certum est, quòd isti habuerunt Originem à Fr. Stephano, & Fr. Iacobo Andreæ Senensibus fratribus nostris Conuentus nostri Illiceti propè Senas ad triã miliaria, & in signum huius retinuerunt totum habitum claustralem nostrum.* Et Cardinalis Ægidius Viterbiensis loco suprà allegato, testatur Scopetinos à nostris Eremitis Illicetanis prodijsse. Variant tamen Authores in assignando anno fundationis. Hieronymus Roman[i] illam reijcit in annum 1372. Philippus Bergomensis[k] in annum circiter 1376. Abrahamus Bzouius Dominicanus[l] in annum circiter 1378, Ioannes Trullus Canonicus Regularis[m] Azorius[n] Aubertus Miræus[o] At omnes hi à veritate aberrarunt; certissimum enim est, initia huius Congregationis esse constituenda sub anno 1408. in quo illam constituunt Gabriel Pennotus Can. Reg. Lateran.[p] & Ioannes Baptista Signius Canonicus Regularis Congregationis Sancti Saluatoris lib. 2. de Ordine, & statu Canonico ferè per totum, idem Aubertus Miræus[q] ex Onuphrio in Chronico, & Scripandus[r] ait. *Hoc anno de licentia Gregorij Summi Pontificis decem fratres Congregationis Illicetanæ cum duobus laicis mutauerunt habitum, & fecerunt initium Congregationis Scopetinorum.* Præcipuus huius Congregationis author fuit B. Fr. Stephanus Senensis, quem Cardinalis Paleotus[s] inter Beatos enumerat; & Leander Albertus[t] recensens Beatos Vrbis Bononiæ sic de eo ait. *Frà i Beati furono annouerati gl' infrascritti. Et prima il Beato Stefano ristoratore della Religione di S. Saluatore di Scopeto, che salì al Cielo nel Monastero di S. Donato di Scopeto appresso Fiorẽza nel l'anno 1444.* Hunc ergo Beatum Stephanum Cioni Ioannis filium, non Bononiensem, sed Senensem (Senis natum anno 1354. & in Conuentu Illicetano religionis iugo subditum anno 1368. & prædictæ Congregationis secundum Generalem, & anno 1432. die 30. Decembris defunctum, vel anno 1444. vt alij volunt.) Sequuti sunt alij Eremitæ Augustiniani Conuentus Illicetani, quorum nomina, & successus iuxtà Baptistam Signium loco suprà allegato hæc sunt. P. F. Philippus Leonardi de Agazarijs de Senis Conuentus Illicetani Prior, & nouæ congregationis primus Generalis anno 1408. & eodem anno ad ordinem Eremitarum reuersus Prioratum Illicetanum dimittens, & prioratus Illicetani accipit Prioratum Siluæ

h vbi suprà.
i Centuria 10. fol. 71. pag. 2.
k lib. 14. supplementi fol. 256.
l Tomo 14. annalium Baroni. col. 1597.
m in lib. ordo Canonicus Reg lib. 1. ca. 10. pag. 44.
n 10. 1. Instit. Moral. cap. 22 col. 1372.
o in origibus Canon. Reg. ord. S. Aug. cap. 6 pag. 50. in ann. 1410.
p lib. 2. histor. Tripartitæ ca. 51. pag. 467.
q cap. 13. pag. 71.
r in Centen. rerum Cironis fol. 45. pag. 2.
s in lib. de administratione Ecclesiæ Bononiensis.
t in descriptione Italiæ fol. 298. pag. 2.

Lacus, fallitur Signius) rexit vsq; ad annum 1417. in quo sanctè obijt, cùm annis 64. vixisset; Secundus Frater Iacobus Andreæ, qui nouæ Congregationis difficultatibus obrutus, & quietis amans, ad Ordinem Minorum se transtulit in Monasterio, quod de Capriola dicitur, propè Senas, in quo erat Prælatus P. F. Bernardinus de Senis, posteà inter sanctos adscriptus, in quo deuotè perseuerans, tandē Sanctissimo fine in Domino quieuit. Tertius Fr. Dominicus Cioni Vghi de Senis, qui in Congregatione Canonicorum obijt anno 1428. Quartus Fr. Ioānes Franciscus de Astaggia, & Quintus Fr. Ioannes Christophori Salimbeni de Senis, qui ad Eremitarum ordinem reuersi sunt, Sextus Fr. Regulinus Angelini Philippi de Senis, consanguineus S. Bernardini de Sena, qui anno 1432. post mortem Beati Stephani electus fuit tertius Prior Generalis Cōgregationis prędictæ Canonicorum. Septimus Fr. Andreas Angelinus, qui ad ordinē Eremiticum redijt. Octauus Fr. Ioānes Antonij Guidi Seruarij, qui in ordine Canonico perseuerauit. Nonus F. Frāciscus Nanisen Nutij, qui inter Canonicos Eugubij apud S. Ambrosium obiens anno 1413. à Ioanne Baptista Signio honoratur glorioso titulo Beati 10. & 11. fuerūt F. Bartholomæus Salui, & F. Christophorus Ioannis fratres laici, qui statim simul cum alijs quatuor ad antiquum suum ordinem regressi sunt.

621 Quintus. Ordo Can. Regu. S. Spiritus de Venetijs circa ann. 1415.

Quintus, & vltimus est ordo Canonicorum regularium Sācti Spiritus de Venetijs, de quo Coriolanus [a] sic ait. *Similiter Princeps suo tempore omnium Euangelizantium M. Gabriel de Spoleto nostri ordinis instituit ordinem Sancti Spiritus de Venetijs.* Aubertus Miræus [b] sic habet. *Congregationem, & monasterium Illustre Can. Regul. Sancti Spiritus iuxtà Venetias instituit P. Gabriel Spoletanus Eremita August. anno 1415.* F. Hieronymus Roman [c] in hoc solo dissidet, quòd reijcit huius ordinis fūdationem in annum 1426. & quòd attinet ad institutorem, omnes ferè Authores concordant; quomodò autē Gabrieli Spoletano ea fundatio sit tribuenda, constat ex Gabriele Pennoto [d] in hæc verba rem totam referente. *Congregatio Sancti Spiritus Venetiarum sub Martino V. suam originem habuisse dicitur circà annum 1424. in monasterio Sancti Spiritus propè Venetias, quod antè fuerat Canonicorum Regularium circà an. 1140. fundatum. Sed posteà circà ann. 1380. Canonicis destitutū monasterio Abbatiali Sancti Michaelis Brunduli vnitum. Authores huius Congregationis, feruntur quatuor Clerici nobiles Veneti sæculares, videlicet D. Andreas Bondimerio, D. Michael Maurozeno D. Philippus Taruta, & D. Franciscus Contareno. Hi zelo vitæ communis, & religiosæ inflammati, primum apud locum intrà lacunas S. Mariæ de Nazareth conuenientes, vbi erat monasterium Eremitarum ordinis Sancti Augustini M. Gabrieli Spoletano eximio illorum temporum concionatori, & eius loci Priori se ipsos tanquam Patri spirituali instituendos tradiderunt. Cuius hortatu ipsum ordinem Eremiticum ingressi, & professi, & de virtute in virtutem in dies proficientes paulò post Monasterium Sancti Danielis in agro Patauino Abbate Commendatario concedente obtinuerunt. Verum Abbatia alij collata negotium è manibus dissoluit. Quare in Patriam reuersi Monasterium Sancti Spiritus Abbate Brundulensi concedente obtinuerūt, & Canonicum ordinem in eo renouauerunt. Nam anno 1424. ex commissione Martini Papæ V. dimisso Eremitico Canonicum habitum, & institutum sumpserunt per manus D. Petri Marcelli Episcopi Patauini, in cuius manibus iteratò professionem emiserunt. Electus est Prior D. Andreas Bōdimerius, qui multis annis ipsum monasterium religiosissimè gubernauit.* Et infrà, *Ex Monasterio Sancti Spiritus prodierunt ipse D. Andreas Bondimerio ex Priori Patriarcha Venetiarū 3. in ordine anno 1460. electus, & confirmatus, & D. Philippus Taruta, qui assumptus est ad Archiepiscopatum Cretensem anno 1458.*

a in Apologia ad Sixtum IV. verit. 2. ad 2.

b in originibus Con. Reg. S. Aug. cap. 91. pag. 188.

c centur. 11. fol. 99. pag. 1.

d lib. 2. histor. tripar. cap. 54. pag. 482.

Sed ad cōtinuationem Augustiniani ordinis reuertamur. Circà annum 1200. paulò magis, aut minùs, sed antè annum 1215. Innocentius Tertius confirmauit Conuentum nostrum Sancti Antonij in Ardigneta, qui hodie vocatur Vallis aspera in maritima Senarum. Huius Bullę, ait Marquez tres testes cōtestes habem[9] qui affirmant se proprijs oculis illam vidisse. Hi sunt B. Iordanus [e], S. Antoninus [f], & Philippus Bergomensis [g], qui asserit illam incipere. *Solet annuere.* 622 An. 1200.

Sequitur continuatio ordinis Eremitici Augustiniani.

Apud Marq. cap. 14. §. 9. pag. 271. & cap. 20. §. 2. pag. 343.

e lib. 1. vitas fratrū cap. 14

f 3. p. historiali tit. 24. cap. 14. §. 3.

g lib. 12. supplement. an. Christi 1119.

Antè annum 1215. in quo Concilium Lateranense celebratum est, extitisse in Ecclesia ordinem Eremitarum Sancti Augustini expressè testatur Concilium Lugdunense, sub Gregorio X. an. 1274. celebratū, eius verba in cap. *Religionum,* de Religiosis Domibus in 6. referuntur in hunc modum. *Cæterum Eremitarum Sancti Augustini, & Carmelitarum ordines,* 623 An. 1215.

Apud Marq. cap. 2. §. 1. pag. 7.

quorum

quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere.

624 An. 1226. Apud Marq. cap. 17. §. 3. pag. 314.

Anno 1226. extabat Conuentus de Pennafirma in Lusitania. Est enim in eius Archiuo Instrumẽtum authẽticum in Iudicio cõtradictorio super quodam agro præsentatum, & approbatum, in quo Prætor, & Aluaziles, & Consiliarij de Turribus Veteribus dant, & cõcedũt Fr. Gaibitino Eremitano Ordinis Sancti Augustini, & omnibus alijs fratribus dicti ordinis tam præsentibus, quàm futuris quandam hæreditatem in territorio de Pennafirma, & referunt se dedisse eisdem fratribus alteram hæreditatem in eodem territorio, & rogatũ est Turribus Veteribus 2. Idus Aprilis Era 1264. idest anno Christi 1226.

625 An. 1226. Apud Marq. cap. 18. §. 1. pag. 326.

Eodem anno 1226. obijt in Conuentu B. Mariæ de Populo Romæ Fr. Ioannes, cuius Epitaphium, cùm à Sixto IV. anno 1471. Ecclesia renouaretur, repertũ est. Erat autẽ huiusmodi. *Anno Domini 1226. Hic iacet corpus Fr. Ioannis de ordine fratrum Eremitarum Sãcti Augustini, qui vixit pro ordine annos duos, menses quatuor, dies duodecim.*

626 An. 1228.

Addam ego Gregorium IX. an. 1227. vel 1228. eidem Conuentui B. Mariæ de Populo fratrum Eremitarum S. Augustini concessisse Indulgentias, prout habetur in quodam Instrumento authentico, quod reperi in registris Curiæ Episcopalis Dertusensis anni 1458 in quo Instrumento D. Ioanes de Aragonia, & Nauarra Episcopus Oscensis, & Iaccẽsis fidem facit die 21. Octobris anno 1513. sibi præsentatas quasdam litteras Apostolicas, seù Bullas originarias, cum quodã Mare magnum à Summis Pontificibus emanatas, concessasq; in fauorem totius religionis Eremitarum Sancti Augustini, & inter alia commemorat priuilegium à Gregorio Nono concessum anno 1. sui Pontificatus. Sed de his vide, quæ suprà retulimus [a].

a puncto 1. dif ficul. 1. §. 5. ver sículo Constat secundo.

627 An. 1232. Apud Marq. cap. 14. §. 8. pag 267.

Anno 1232. Gregorius Nonus cõcessit Conuentui nostro Beneuẽtano quoddam priuilegium, quod habetur in eius regesto num. 97. & inter alia sic ait. *Cùm in Ecclesia vestra sit ordo Canonicus secundùm Deum, & B. Augustini regulam nouiter institutus, ad exemplar fel. record. Alexandri Papa Prædecessoris nostri vobis concedimus, &c. Dat. Laterani 13. Kal. Decembris Pontificatus nostri anno 6.* atq; adeò Christi 1232. quia electus fuit 13. Kal. Aprilis anno 1227.

628 An. 1235. Apud Marq. cap. 14. §. 8. pag 268 & ca. 4 §. 3. pag. 35.

Anno 1235. idem Gregorius IX. confirmauit Constitutiones Prioris, & fratrum de Brittinis Fanensis Diæcesis in Eremis sub regula Sancti Augustini viuentium.. Confirmatio facta est Perusij 3. idus Martij Pontificatus sui anno 8. atq; adeò Christi non 1234. vt malè numerauit Marquez, sed 1235. vt patet ex computatione temporis, in quo electus est Pontifex.

629 An. 1237. Apud Marq. cap. 3. §. 4. pag 26.

Antè annum 1237. Conuentus noster Sancti Marci Mediolanẽsis iam extabat, vt testis est M. Fr. Ferdinandus del Castillo [b] Antonius etiam Posseuinus è Societate Iesu [c] tradit Guillelmum Duranti, dictum Speculatorem Episcopum Mimatensem, & Authorem libri intitulati, *Rationale diuinorum officiorum*, fuisse fratrem ordinis Eremitarum ordinis S. Augustini circà ann. 1236. At hoc mihi dubium est.

b 1. p. histori. S. Dominici lib. 3. cap. 31.
c tom. 1. apparatus verbo *Guillelmus Duranti.*

630 An. 1240. Apud Marq. cap. 3. in principio pag. 16.

Anno 1240. Gregorius Nonus litem composuit inter Franciscanos, & Fratres Eremitas Fr. Ioannis Boni ordinis Sãcti Augustini Bulla data Laterani 9. Kal. Aprilis anno 14. Pontificatus, atq; adeò Christi 1240.

631 An. 1242. Apud Marq. cap 18. § 1. pag 325.

Anno 1242. Beatus Nicolaus de Tolẽtino *in approbata religione fratrum Eremitarum Sancti Augustini*, vt Eugenius IV. ait in Bulla Canonizationis, cùm audisset prædicatorem ordinis Eremitarũ Sãcti Augustini in Castro Sãcti Angeli cõcionantem nuncium remittens sæculo, vel, vt alij volunt, ex Sacro Regularium Canonicorum ordine ad Eremiticum Augustinianum institutum aduolauit. Et quantumcumq; hinc demas, saltem ex reuelatione, quam eius matri Sãctus Nicolaus Episcopus insinuauit, clarè colligitur eum ordinem antè annum 1236. in Ecclesia approbatum, floruisse. Si autem habitum suscepit anno 1242 etiam antè annum 1226. floruisse patet, vt vel sic adolescens decem, & sex annorum ingrederetur religionem Augustinianam. At Nicolaus multò post factus est Augustinianus.

632 An. 1243. Apud Marq. cap 18. §. 6. pag. 324.

Anno 1243. (vt constat ex Instrumento authentico, quod asseruatur in Conuentu nostro Vlyssipponẽsi, & rogatum est Vlyxibone. . . . Ianuarij. Era 1309. idest anno Christi 1271.) Domina Susanna de nouo cõstruxit pro fratribus Eremitis S. Augustini Ecclesiam in quodam Cãpo ad honorẽ Dei, & Sanctorũ eiusdẽ ordinis supradicti sub certis conditioni-

bus, ad quas Fr. Ioannes Lombardus Prior fratrum Eremitarum Sancti Augustini nomine suo,& successorum suorum, & nomine religiosi viri Fr. Laurentij Prioris Prouincialis ordinis supradicti, & eius Generalis. . . . . nominatus nomine suo, & Fr. Paschasius de Dareta Visitator dicti ordinis se obligauerũt, ꝑut in quibusdam Instrumẽtis per Alphabetum diuisis super hoc confectis per manum Petri Ferrarij quondam tabellionis Era 1281. (atq; adeò anno 1243.) pleniùs continetur.

633 Eodem anno 1243. in fine, Innocenti⁹ IV. Vniuersis Eremitis Thusciæ, exceptis Fratribus Sancti Guillelmi, cognito eorum proposito per Stephanum, & Vgonem Eremitas Thusciæ, præcepit; vt in vnum se regulare propositum conformantes, regulã B. Augustini,& ordinem assumerẽt sub communi Priore deinceps victuri. Bulla hæc data est Laterani 17. Kal. Ianuàrij, vt aliqui habent (Non 17. Ianuarij, vt Marquez legit.) anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1243. quia electus fuit 8. Kal Iulij an. 1243.

An. 1243. Apud Marq. cap. 3. §. 3. pag 24.

634 In eadem Bulla Innocentius IV. Eremitis Thusciæ sic counitis ordini, & regulæ Sancti Augustini Ricardum Sancti Angeli Diaconum Cardinalem in Correctorem, ac Prouisorem deputauit. Hic est primus Protector, quem nouerim, alicuius Congregationis ordinis Eremitarum Sancti Augustini. Paulò tamen post circà annum 1246. Guillelmus Fliscus Genuensis Innocẽtij IV. nepos Diaconus Cardinalis Sancti Eustachij datus est in protectorem fratribus Eremitis Fr. Ioannis Boni Ordinis Eremitarum Sancti Augustini; vt patet ex decreto Cardinalis Guillelmi, qđ adducit M. Marquez [a] Eundem Cardinalem Guillelmum à Patruo Innocentio IV. Lugduno redeũte, & ordinem Seruorum Beatæ Mariæ sub regula B. Augustini approbante, datum fuisse in protectorem eorumdem Seruitarum testatur Philippus Ferrarius Alexandrinus [b] in vita B. Bonfilij, quem dicit esse vnum ex primis fundatoribus ordinis Seruorum.

Ricard. Card. protector an. 1243.

Guillelmus Card protector Cõgregationis S. Ioannis Boni circa an. 1246.

a cap. 13. § 17 pag. 245.

b in cathalogo Sanctorũ Italiæ die 8. Septembris pag. 582.

DIGRESSIO PRIMA

De Protectoribus Augustinianis.

635 INcidit sermo de Cardinalibus Protectoribus Ordinis Eremitarum Sancti Augustini. Placet in aliquale gratitudinis signum eorum memoriam posteritati commendare, quorum notitiam habere potuimus. Breuiter ergo enumeremus illos, nihilque trademus, quòd nõ sit in Onuphrio, aut Ciaconio, aut Petramellaria, quorum citationes breuitatis gratia omittemus.

636 Primus est Ricardus Hannibaldensis Romanus de Molaria à Gregorio Nono in 4. creatione anno 1240. creatus Diaconus Cardinalis Sancti Angeli. Ab Innocentio IV. anno 1246. datus in protectorem Eremitis Ordinis Sãcti Augustini in Thuscia apud Marquez [c]. Ab Alexandro IV. denuò 4. Kal. Aprilis anno 1257. vt tradit Marquez [d] factus protector, sed totius ordinis Eremitarum Sancti Augustini, anno 1256. vniti sub vno Generali. Eiusdem Pontificis tempore Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus à Gregorio X. pileo rubro priuatus animi dolore paulò post obijt Lugduni in Concilio Generali an. 1274. vt tradit Onuphrius, & Ciaconius [e] Sepultus tamen fuit Romæ in sepulcro marmoreo, & emblematib⁹ ornato. Quis ab hoc an. 1274. fuerit ordinis protector vsq; an. 1294. prorsus ignoratur.

Ricard. Card. Hannibaldensis 1243.

c cap. 3. § 5. pag 24.

d ibidem.

e pag 156.

637 Secundus est Petrus de Columna Romanus à Nicolao IV. in prima Creatione sex Cardinalium Romæ in Vigilia Pentecostes anno 1288. creatus Diaconus Cardinalis Sancti Eustachij Vxore illius se in monasterium includente. A Cœlestino V. factus est nostri ordinis protector anno 1294. vt constat ex compendio nostrorum priuilegiorum fol. 9. A Bonifacio VIII. Reate, vbi Romana Curia residebat, 6. idus Maij, an. 1297. simul cum Iacobo de Columna Patruo suo Diacono Cardinali Sanctæ Mariæ in Via lata priuatus fuit Cardinalatu, & omnib⁹ dignitatibus Ecclesiasticis. Quis autem pro eo tempore datus fuerit protector Eremitis Augustinianis, ignotum. Ceterũ Petrus de Columna à Clemente V. in prima creatione 12. Cardinalium Lugduni 18. Kal. Ianuarij anno 1305. simul cum patruo fuit restitutus. Obijt Auenione anno 1326. Cadauer Romam portatum ad Sanctam Mariã Maiorem sepultum est ad pedes sepulchri Nicolai IV. cum inscriptione. Quis autem ab anno 1326. vsq; ad annum 1342. nostrum protectorem egerit, nullum vestigium inuenio.

Petrus de Columna Card. an. 1294.

Tertius

638 Stephanus Alberti Cardinalis, post Summus Pontifex, circa an. 1342

Tertius est Stephanus Alberti Lemouicensis Gallus decretorum Doctor Episcopus Charamontanus à Clemente VI. Auinione in prima creatione 10. Cardinalium 12. Kal. Octobris an. 1342. creatus Presbyter Cardinalis Sanctorũ Ioannis, & Pauli tit. Pammachij, & maior Pœnitentiarius. Hunc fuisse nostrum Protectorem constat ex antiquis nostris constitutionibus additis à Fr. Thoma de Argentina ad annum 1345. cap. 6. ibi. Pro obitu Pœnitentiarij Domini Papæ ord. nostri protectoris quilibet Sacerdos ordinis nostri celebret tres Missas. Hic posteà, cùm iã esset Episcopus Cardinalis Hostiensis, & Veliternus mortuo Clemente VI. creatus est Summus Pontifex 15. Kal. Ianuarij anno 1352. Auenione, vbi & obijt pridie idus Septẽbris ann. 1362. sepultus in Ecclesia Cathedrali S. Mariæ de Donis, & posteà ad Ecclesiam Carthusianorum ad Villamnouam translatus est.

639 Ab anno 1352. vsq; ad annum 1420. ignoramus quis fuerit ordinis Augustiniani protector. Ingens incuria, & iners obliuio. Suspicari tamẽ possumus, quòd Stephano successerit F. Guillelmus de Agrifolio Monachus Cluniacẽsis, quem Clemẽs VI. in quarta creatione 12. Cardinalium Auenione 15. Kal. Ianuarij an. 1450. ex Archiepiscopo Cæsaraugustano creauit præsbyterum Cardinalem S. Mariæ Transtyberim tit. Calixti. Post factus ab Vrbano V. Episcopus Sabinus obijt Viterb. ex peste 4. nonas Octobris anno 1369. sepultus ibidem in Ecclesia S. Trinitatis ordinis Eremitarũ. Huic etiam fortè successit Petrus Corsinus Ciuis, & Episcopus Florẽtinus Decretorũ Doctor quem Vrbanus V. apud Mõtem Flasconem 7. idus Iulij anno 1369. creauit presbyterum Cardinalem tit. SS. Laurentij, & Damasi; postea verò Episcopum portuensem, & S. Ruffinæ. excessit Auenione anno 1405. Cardinalatus sui anno 36. Sepultus ibidem ad Augustinianos, aliò forsitan postea translatus.

640 Franciscus Landus Card. an. 1411.

Quartus est Franciscus Landus Venetus V. I. Doctor, & Patriarcha Gradensi Cõstantinopolitanus, quem Ioannes 23. anno 1411. 8. idus Iunij creauit præsbyterum Cardinalem tit. S. Crucis in Hierusalem; sub Martino V. Episcopus Card. Sabinus obijt Romæ 7. Cal. Ianuarij an. 1427. sepultus ad S. Mariam Maiorem, ibiq; hoc elogio decoratus.

Laudibus æternum senior celebrandus in æuum.
Hic Franciscus habet cineres, quẽ clara creauit
Lãda domus, Veneta proles sanctissima gentis.
&c. Eum autem fuisse protectorem ordinis nostri constat ex registro generalis Augustini Romani an. 1420. vbi Dominus F. Cardinalis dicitur protector ordinis nostri. Nullus autem tunc erat alius Cardinalis præter hũc, cuius nomen inchoaret litera F. Et ex eodem regist. fol. 210. pag. 2. die 16. Ianuar. an. 1427. ibi. *ad instantiam Reuerendiss. Dom. Card. Sabinensis Protectoris nostri*, &c.

Quintus est D. Ioannes de Rupescissa Gallus, V. I. Doctor, Archiepiscopus Rothomagensis, Patriarcha Cõstantinopolitanus, à Martino V. anno 1426. 9. Cal. Iulij creatus præsbyter Card. tit. S. Laurentij in Lucina. obijt in legatione Bononiæ 7. Cal. Aprilis an. 1437. ibiq; in nostro S. Iacobi depositus, postea an. 1438. in Galliam translatus. Eum fuisse protectorem nostrum constat ex registro M. Gerardi de Arimino generalis fol. 184. pag. 1. & præcipuè fol. 252. pag. 1. ibi. *Scripsimus, &c. quod debeant dare liberè corpus olim protectoris ordinis nostri, scilicet Domini Rotomagensis Reuerendissimi.* &c. 641 Ioannes de Rupescissa Card. an. 1426

Sextus est Beatus Pater D. F. Nicolaus Albergatus, ordinis Carthusianorum, Ciuis, & Episcopus Bononiensis, quem 9. Cal. Iulij anno 1426. creauit præsbyterum Card. tit. S. Crucis in Hierusalem; obijt autẽ Senis 7. idus Maij anno 1443. sepultusq; est ad Carthusianos. Constat autem eum fuisse ordinis protectorem; quia in registro generalis Gerardi de Arimino fol. 304. pag. 2. die 20. Septembris an. 1437. habentur hæc verba. *Ad postulationem instantissimam Reuerendiss. D. D. Card. Sanctæ Crucis ordinis protectoris?* 642 Nicolaus Albergatus Cardin. an. 1426.

Septimus est Ioannes ex Comitibus Taliacotij Neapolitanus Archiepiscopus Tarẽtinus ab Eugenio IV. in prima creatione 17. Cardinalium Florentiæ in Concilio generali in publico Consistorio 15. Kal. Ianuarij anno 1439. creatus presbyter Cardinalis SS. Nerei, & Achillæi, & posteà maior Pœnitentiarius. A quo tempore nobis datus fuerit in protectorem, non constat, certũ tamen est: fuisse protectorem saltem ab anno 1445. ex compendio nostrorum priuilegiorum fol. 17. Postmodum Episcopus Cardinalis Prenestinus, & Decanus Collegij, obijt Romæ 12. Kal. Februarij an. 1449. sepultus ad S. Augustinum. 643 Ioannes de Taliacotio Card. an. 1443

Octauus

644 Guillelmus de Estouteuilla Card. 1449.

Octauus est F. Guillelmus de Estoteuilla Hortmandus Gallus Decretorum Doctor Monachus, & Prior S. Martini de Campis Parisiensis ordinis S. Benedicti congregationis Cluniacensis regio Fràcorum sanguini iunctus. Ex Episcopo Morinensi Episcopus Andegauensis; post Ritenensis, demũ Archiepiscopus Rothomagẽsis ab Eugenio IV. in eadem creatione, cum Ioanne Taliacotio creatus præsbyter Cardinalis Sanctorum Siluestri, & Martini tit. Equitij, à Nicolao V. factus fuit Episcopus Cardinalis Portuensis, & S. Ruffinæ, à Pio II. Episcopus Cardinalis Hostiensis, & Velliternus. Post verò, cùm esset Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarius Decanus Collegij, & Archipræsbyter S. Mariæ maioris obijt Romæ 11. Kal. Ianuarij anno 1482. vel, vt Ciaconius habet a anno 1483. 11. Kal. Februarij propè octogenarius. Sepultus in Ecclesia Sancti Augustini, quam à fundamentis erigere incœpit an. 1479. die 1. Nouẽbris, fit eius mentio in compẽdio nostrorum priuilegiorum fol. 25. sub Sixto IV. anno 1471. & in cõpẽdio priuilegiorũ Regularium apud Fr. Emanuelem Rodriquez bulla 18. data Romæ 7. idus Decembris anno 1471. & in ea dicitur esse protector Eremitarum Sancti Augustini, & Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmelo. De eo etiam Nicolaus Boerius b loquens de Legatis à Latere in Galliam missis sic ait. *Guillelmus de Stotevilla Rothomagẽsis Cardinalis ad Regẽ Carolum VII. missus tempore, quo Constantinopolis à Turcis capta fuit, qui & reformauit Scholam Parisiensem.*

a pag. 988.

b tom. 13. tractatuũ vtriusq. iuris fol. 145. pag. 2. in tractatu de potestate Legati à Latere p. 2.

645 Raphael Galeottus de Riarijs Card. ab an. 1483.

Nonus est Raphael Galeottus de Riarijs Sauonensis ligur Prothonotarius Apostolicus à Sixto IV. in quarta creatione 7. Cardinalium Romæ 4. Idus Decẽbris an. 1473. creatus Diaconus Cardinalis Sancti Georgij in Velabro, post Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarius, & Archidiaconus. à Iulio II. creatus Episcopus Cardinalis Albanus, post Tusculanus, deindè Prænestinus, postea Sabinus, deindè Portuensis, & demum Hostiensis, & Veliternus Ciaconius c tradit eum fuisse nepotem Comitis Hieronymi Riarij anno 1461. natum electũ Episcopum Imalensem Legatum in Hungariam, & à legatione redeuntem ann. 1480. die 31. Augusti factum Cardinalem Præsbyterum Sanctæ Sabinæ, Archiepiscopum, etiam fuisse Consentiensem, & Salernitanum, Tarentinum, Episcopum Conchensem in Hispania, Proregem Bari, & Capitanatę, Legatum Perusij, & Marchiæ Anconitanæ simul, Administratoremq; Abbatiarum Mõtis Cassini, & Cauensis. Hic ergò coniurationis in Pontificem simul cum alijs insimulatus 10. Kal. Iulij an. 1517. Cardinalatu, & omnibus dignitatibus priuatus est; at 9. Kal. Augusti magna soluta pecuniæ quantitate restitutus est. Tandem cùm esset Collegij Decanus, obijt Neapoli nonis Iulij anno 1521. Cadauer Romam translatum in titulo S. Laurentij in Damaso sepultum est.

c pag. 477. & 1084.

646 Aegidius Viterbiensis Card. an. 1521.

Decimus est M. Fr. Aegidius ex Villa Lanapina Diœcesis Viterbiensis ordinis Eremitarum Sancti Augustini Prior Generalis à Leone X. in 5. Creatione 31. Cardinalium Romæ Kal. Iulij an. 1517. creatus est præsbyter Cardinalis titul. S. Matthæi, post Sancti Marcelli, & à Clemente VII. die 2. Decembris anno 1523. in Octauiani Riarij demortui locum Viterbiensis præsul creatus est, vt cõstat ex monumẽtis eiusdem Ecclesiæ, & ex additionibus ad Cardinales Ciaconij col. 1455. Post cùm simul esset Patriarcha Constantinopolitanus, obijt Romæ pridiè idus Nouẽbris anno 1532. sepultusq; est ad Sanctum Augustinum.

647 Alexander Farnesius Cardin. an. 1532. post Paulus III.

Vndecimus est Alexander Farnesius Romanus natus die 23. Februarij anno 1468. Prothonotarius, & Thesaurarius Apostolicus; ab Alexandro VI. in secũda creatione 12. Cardinaliũ Romę 12. Kal. Octobris an. 1493. creatus est Diaconus Cardinalis Sanctorum Cosmæ, & Damiani à Iulio II. Diaconus Cardinalis S. Eustachij, à Leone Decimo Episcopus Cardinalis Tusculanus, à Clemente VII. Prænestinus, Sabinus, Portuensis, & demum Hostiensis, & Veliternus. Mortuo Clemente VII. cùm esset Collegij Decanus Romę Summus Pontifex est electus 4. idus Octobris an. 1534. dictusq; est Paulus III. obijt ibidem 4. idus Nouembris an. 1549. cum ageret an. 82. Cadauer ad Sanctum Petrum sepultum est.

648 Nicolaus Rodulphius, Cardin. 1534.

Duodecimus est Nicolaus Rodulphi Florẽtinus sororis Leonis Decimi filius, Prothonotarius Apostolicus ab Auunculo an. 1517. creatus Diaconus Cardinalis Sanctorum Viti, & Modesti in Macello martyrum, à Clemẽte VII. Diaconus Cardinalis Sanctæ Agathæ, deindè Sanctæ Marię in Cosmedin, à Paulo III.

Sancti

Sancti Eustachij, & postea Sanctæ Mariç in Via lata, electus fuit Episcopus Vicentinus, Viterbiensis, Archiepiscopus Salernitanus, & Patrimonij Legatus. Obijt Romæ Kal. Februarij anno 1550. Sede Apostolica vacante. Cadauer ad Sanctum Augustinum sepultum iacet.

648 Marcellus Ceruinus Cardin. an. 1560. post Marcellus II.

Tertiusdecimus est, Marcellus Ceruinus de Mōte Politiano Florentinus, Tuscus natus an. 1501. pridiè nonas Maij. Secretarius Papç electus Episcopus Neocastensis, à Paulo III. in septima creatione 12. Cardinalium Romæ 14. Kal. Ianuarij an. 1539. creatus præsbyter Cardinalis tit. Sanctæ Crucis in Hierusalem absens, dum esset Nuncius ad Carolum Quintum, ad quem etiam fuit Legatus post Cardinalem Farnesium, & in Cōcilio Tridentino vnus ex Cardinalibus Legatis. Fuit præterea Prothonotarius Apostolicus, & Episcopus Regiensis antequā esset Cardinalis: deindè dimissa Regiēsi perpetuus Administrator Ecclesiæ Eugubinæ. Mortuo Iulio III. Romæ Sūmus Pontifex renunciatus est 5. idus Aprilis an. 1555. & Marcellus secundus est appellatus. Sedit tantùm dies 22. obijt Kal. Maij eodem anno 1555. Cadauer in Basilica Sancti Petri sepultum est. Eū fuisse protectorem Ordinis Augustiniani constat ex compēdio nostrorum priuilegiorum fol. 52.

649 Petrus Paciecus Card. an. 1555.

Decimusquartus est Petrus Paciecus de Villena Hispanus Episcopus Pampilonensis, post Giennensis, deindè Seguntinus, à Paulo III. in vndecima creatione Romæ 17. Kal. Ianuarij an. 1545. vel, vt habet Ciaconius a in decimaquarta creatione 16. Kal. Ianuarij an. 1546. creatus præsbyter Cardinalis Sanctç Romanæ Ecclesiæ. sub Iulio III. fuit præsbyter Cardinalis tit. Sanctæ Balbinæ. Postea Prorex Neapolitanus, & ad Episcopatum Albanensem translatus. Mortuo Paulo IV. parùm abfuit, quin Pōtifex Sūmus à Patribus declararetur. Sub Pio IV. obijt Romæ anno 1560. pridiè nonas Februarij, dum annos 60. ageret corpus Tēplo D. Mariæ de Aracœli collocatum, post verò in Hispaniam trāslatum, sepultum est in Ecclesia Monialium Sanctæ Claræ oppidi de la Puebla de Montaluan.

a pag. 1130.

650 Ioannes Riccius Card. an. 1560.

Decimusquintus est Ioannes Riccius de Montepolitiano Tuscus natus die 1. Nouembris an. 1498. antè Cardinalatum Legatus ad Carolum Quintum, & ad Regem Galliarum; à Paulo III. Clericus Cameræ Apostolicæ, in Lusitania Collector spoliorum, secūdò in Hispaniam, tertiò in Lusitaniam internūcius legatur, à Iulio III. Thesaurarius secretus, Archiepiscopus Sipontinus, deindè Episcopus Clusinus, & in 3. creatione 14. Cardinalium Romæ 13. Kal. Ianuarj anno 1551. creatus Presbyter Cardinalis tit. S. Vitalis sub Pio IV. electus Episcopus primus Montispolitiani, & eo mortuo parum abfuit, quin Pontifex renūciaretur, à Pio V. designatus præsbyter Cardinalis titul. S. Angeli, post Sāctç Mariç Transtyberim; Administrator Archiepiscopatus Pisani, ac demum Episcopus Cardinalis Albanus. Obijt sub Gregorio XIII. die Lunæ quintò nonas Maij an. 1574. annos natus 77. sepultus est in proprio Sacello in Ecclesia Sancti Petri in Monte Aureo. Eum fuisse protectorem ordinis Eremitarum Sancti Augustini, constat ex Bulla 9. Gregorij XIII. apud Emanuelē Rodriquez b data Romæ die 5. Septembris an. 1572. pro ordine Eremitarum ibi. *Quocirca Vener. Fratribus nostris Ioanni Episcopo Albanensi Cardinali de Montepolitiano nuncupato ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini Protectori, &c.*

b in Cōpendio priuilegiorum Regularium pag. 1003.

Decimussextus est Iacobus Sabellus Romanus natus 5. Kal. Nouembris anno 1503. vel, vt habet Ciaconius pag. 1123. anno 1493. à Paulo III. cuius, & cubicularius, & consanguineus erat, Episcopus Neocastrensis, & in 7. creatione 12. Cardinalium Romæ 14. Kal. Ianuarij ann. 1539. creatus Diaconus Card. S. Luciæ in Septisolio, deindè Sanctæ Luciæ in Silice, & SS. Cosmç, & Damiani, à Iulio III. Diaconus Cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano, & Legatus in Prouincia Piceni, à Paulo IV. præsbyter tit. Sāctæ Mariæ in Cosmedin, & Episcopus Eugubinus, à Pio IV. Archiepiscopus Beneuentanus, & Romæ Vicarius, à Gregorio XIII. præsbyter titul. Sanctæ Mariæ Transtyberim Episcopus Cardinalis Sabinus, Albanus, Tusculanus, & demum Portuensis, & S. Ruffinæ, & supremus hæreticæ prauitatis Inquisitor, obijt Romæ die Sabbathi nonis Decembris anno 1687. eius corpus apud Patres Societatis Iesu in Farnesiano Templo sepultum est; dicauit illi tamquam Augustiniani ordinis Protectori 5. idus Octobris anno 1586. Fr. Augustinus Fiuizanius Apostolicus Sacrista vitam Sancti Augustini ex eius cōfessionibus deductam, & nōnulla alia.

651 Iacobus Sabellus Card. an. 1574.

alia. Is etiam Romæ 9. Kal. Septembris ann. 1580. cùm esset Episcopus Tusculanus publicauit nouas constitutiones Ordinis Sancti Augustini.

652 Hippolitus Aldobrandinus Card. an. 1587. post Clemens VIII. Decimus septimus est Hippolitus Aldobrandinus Florentinus Aduocatus Concistorialis, deinde à Pio V. Rotæ Auditor, A Sixto V. Papæ Datarius, & obsignandis supplicibus libellis deputatus, & in secunda Creatione 8. Cardinalium Romæ 15. Kal. Ianuarij ann. 1585. creatus præsbyter Card. tit. Sancti Pancratij. Fuit præterea Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Maior pœnitentiarius, & Legatus de Latere in Poloniam missus 10. Kal. Iunij anno 1588. Rem omnem feliciter gessit. Mortuo Innocentio IX. Summus Pontifex electus die Dominico 4. nonas Febr. vel, vt habet Ciaconius[a] die 30. Ianuarij anno 1592. ætatis suæ 56. Obijt die 5. Martij anno 1605. cùm rexisset Ecclesiā annis 13. mense 1. diebus 3.

a pag. 1247. & 1472.

653 Scipio Gonzaga Cardin. an. 1592. Decimus octauus est Scipio Gonzaga Mantuanus natus 11. Kal. Decembris an. 1542. A Sixto V. factus Patriarcha Hierosolymitanus, & in quinta creatione 8. Cardinalium Romæ die Veneris 15. Kal. Ianuarij an. 1587. creatus præsbyter Cardinalis tit. Sanctæ Mariæ de Populo. Obijt die Dominico 5. idus Ianuarij ann. 1593. vixit annos 50. mensem 1. dies 21. iacet in Sacello Sanctæ Crucis in Cœnobio Sancti Sebastiani Ordinis fratrum minorum propè Castrum. At moriens legauit omnem suā Sacristiam Conuentui Sanctæ Mariæ de Populo, vt tradit frater Iacobus de Albericis de Sarnico Bergomas[b].

b in tractatu de Ecclesia S. Mariæ de populo pag. 21. & 22.

654 Decimus nonus est Antonius Saulius Ciuis, & Archiepiscopus Genuensis vtriusq; signaturæ Referendarius. A Sixto V. in eadem promotione cum Scipione Gonzaga creatus presbyter Cardinalis tit. Sancti Vitalis. Sub Clemente VIII. tit. Sancti Stephani in Monte Cœlio, & Sanctæ Mariæ trans Tyberim, anno autē 1608. erat Episcopus Cardinalis Albanus. Obijt rectē electo Vrbano VIII. an. 1623. Sepultus in Conuentu Sanctæ Mariæ de Populo transferendus Genuam ad suam Ecclesiam Sancti Petri in Carignano. Ab eo an. ex motu Sanctissimi decreto nullus datus est nobis protector, etiam anno 1630. Eminentissimus Dominus, Cardinalis Laudiuius Zachia, de Ecclesia Catholica, & Augustiniana familia optime meritus, mihi que pluribus titulis suspiciendus, sub titulo superintendentis egit protectorem, & an. 1634. datus est nobis in protectorem.

PROSEQVITVR CONTINVATIO Ordinis Eremitarum Sancti Augustini.

SED vt ad id, ex quo digressi sumus, reuertamur, post annum 1243. vsq; ad vnionem generalem hæc inuenimus pertinentia ad varias Congregationes Eremitarum Sancti Augustini, quæ varijs nuncupationibus appellabantur. 655

An. 1257. Apud Marq. cap. 3. §. 2. pag. 21. Anno 1247. Innocentius IV. ad I. (potius O.) Sanctæ Mariæ in via lata Diaconum Card. scribens, meminit quòd præceperat Episcopo Bononiensi, vt cōfirmaret transitum Prioris, & Monachorum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ in Valle de Petra Bononiensis Diœcesis ad religionem fratrum Eremitarum de Bictrinis Ordinis Sancti Augustini. Bulla data est Lugduni 15. Kal. Iulij anno 4. Pontificatus; atque adeò Christi 1247. Qui vt habet Onuphrius[c] electus fuit in Pontificem 8. Kal. Iulij anno 1243.

c de Pontif. & Card. pag. 147.

656 An. 1248. Apud Marq. cap. 14. §. 8. pag. 270. Anno 1248. idem Pontifex concessit Priuilegium in fauorem dilectorum filiorum fratrum Eremitarum de Bictrinis Ordinis Sancti Augustini datum Lugduni 4. nonas Iulij anno 6. Pontificatus, atq; adeò Christi 1248.

657 An. 1249. Apud Marq. cap. 3. §. 2. pag. 21. Anno 1249. idem Pontifex I. (potius O.) Sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali præcipit vt Episcopi irrequisito assensu, si ei constet de veritate narratiuæ, dispensatiuè procedat ad cōfirmationem illius transitus Benedictinorum Sanctæ Mariæ Magdalenæ ad Eremitas Bictrinenses Ordinis S. Augustini. Bulla data est Lugduni 8. idus Decembris anno 7. Pontificatus, atque adeò Christi 1249.

658 An. 1252. Apud Marq. cap. 3. §. 2. pag. 20. Anno 1252. idem Pontifex concessit priuilegium Prioribus, & Fratribus Eremitarum Ordinis Sancti Augustini. Datum Perusij 3. nonas Augusti an. 10. Pōtificatus, atq; adeò Christi 1252.

659 An. 1252. Apud Marq. cap. 13. §. 16. pag. 242. Eodem anno idem Pontifex concessit priuilegium Priori, & fratribus Eremitarum Vallis Sancti Guillelmi Ordinis Sancti Augustini Lingoniensis Diœcesis datum Perusij 3. Cal. Martij anno IX. Pontificatus, atque adeò Christi 1252.

660 An. 1254. Anno 1254. idem Pontifex Priori, & fratri-

Apud Marq. cap. 3. §. 17. pag. 245.

fratribus Ordinis Eremitarum, nempè fratribus Eremitis S. Ioannis Boni Ordinis Sancti Augustini Bulla data Perusij 17. Kal. Maij anno 11. Pontificatus, atq; adeò Christi 1254. confirmauit decretũ Guillelmi de Flisco Diaconi Cardinalis Sancti Eustachij protectoris eorumdem fratrum. Datum Perusij 6. Kalend. Ianuarij anno 1252.

661 An. 1254. Apud Marq. cap. 13. § 15. pag. 242. & cap 3 § 1. pag 18.
a fol. 29. pag. 2.
b tractatu 1. fol. 246. pag. 2.

Eodem anno 1254. idem Pontifex Ordini Eremitarum sub regula Sancti Augustini viuentium concessit priuilegium, quod extat in compendio nostrorum priuilegiorum, a & in libro, Monumenta Ordinis minorum, b & nos suprà illud verbatim retulimus. Datum est Anagniæ anno 12. Pontificatus pro Congregatione Eremitarum S. Ioannis Boni; quià titulus sic se habet. *Innocentius Episcopus, &c. Dilectis filijs Priori Generali Ordinis Eremitarum, & alijs Prouincialibus, &c.* Hic autem titulus eo tempore proprius erat Congregationis Sancti Ioannis Boni ex decreto Cardinalis Guillelmi de Flisco lato anno 1252. & fortè hoc est idem priuilegium cum eo, de quo loquitur. Marquez c ex Renato Copino, d & idem cum eo, de quo loquitur e quãuis huic secundo assignet diem 8. Septembris, & alijs diem 7.

c cap. 5. § 1. pag. 10.
d lib. 2. Monasticon titul. 1. num 32.
e cap. 7. §. 2. pag. 105.

662 An. 1255. Apud Marq. cap. 3. §. 1. pag 19.
f de pontif. & Card pag 151

Anno 1255. Alexander IV. concessit priuilegium Prioribus fratrum Eremitarum in Tuscia Ordinis Sancti Augustini ad instar sui Prædecessoris Innocentij. datum Anagniæ 7. Kal. Iulij anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1255. quià teste Onuphrio f electus fuit 12. Kal. Ianuarij anno 1254.

663 An. 1255. Apud Marq. ibidem.

Eodem anno idem Pontifex concessit dilectis filijs fratribus Eremitis Ordinis Sancti Augustini aliud priuilegium datum Anagniæ idibus Iulij an. 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1255.

664 An. 1255. Apud Marq. ibidem pag. 18

Eodem anno idem Pontifex concessit Prioribus, & fratribus Eremitarum Ordinis Sancti Augustini aliud priuilegium circà electionem Prioris Generalis datum Anagniæ 16. Kal. Augusti anno 1. Pontificatus, atque adeò Christi 1255.

665 Apud Marq. cap. 4. §. 1. pag 39.

Anno 1256. ex mandato Apostolico Alexandri IV. visione cœlesti à D. P. Augustino admoniti mirabiliter, Ricardus Anibaldensis Diaconus Cardinalis Sancti Angeli mense Februario post diem 8. Kal. Martij, Martio, aut Aprili antè diẽ 9. Aprilis Vniuersas Domos, & Congregationes, quarum quædam Sancti Guilelmi, quædam Sancti Augustini Ordinũ nonoullę autem fratris Ioannis Boni, aliquæ verò de Fabali, aliæ verò de Bictrinis censebantur, in vnam Ordinis Eremitarum Sancti Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuò coniunxit sub Obedientia vnius Prioris Generalis. Vnionem hanc Alexander IV. confirmauit Bulla data Laterani 5. idus Aprilis an. 1256. quam dirigit, *Dilectis filijs Lamphranco Generali Ordinis Eremitarũ Sancti Augustini, & vniuersis Prouincialibus Prioribus, & fratribus eiusdem Ordinis, &c.*

Prædicta retulimus pro continuatione Ordinis Eremitarum Sancti Augustini ferè omnia ex vnico libro M. Marq. licet aliundè plura alia possemus adducere. Ab anno autem 1256. vsque ad nostra tempora cõtinuationem texere, duxi superfluum, quià luce clariùs, nec verti potest in dubium. At omittere non possum id, quod Varij Authores notarunt de beneficentia Alexandri IV. in Ordinem Eremitarum Sancti Augustini. 666

DIGRESSIO SECVNDA

De Cardinalibus Augustinianis.

PHilippus noster Bergomensis lib. 13. supplementi Chronicorum editi anno 1486. g sic ait de Alexandro IV. *Ex visione, qua B. Augustinum vidit, vnionem fratrum Eremitarum Diui ipsius Patris Augustini à prædecessore suo inchoatam ipse perfecit, Ordinemque ipsum relicta Eremo Vrbes petere, & incolere coegit, vt & ipsi Doctrina verbo pariter, & exemplo, necnon & confessionis audiendæ authoritate, sicut & cæteri salutis fructum afferre possent, in eodem quippe statu Ordinem ipsum confirmauit. Quibus etiam vnà cum Ordinibus Prædicatorum, & Minorũ multa priuilegia, exemptionesq; & Indulgentias contulit, & earundem religionum Viris admodum Doctis fauit, & ad Cardinalatus, Episcopatusq; Dignitates multos prouexit, sicut in Annalibus nostris reperitur.* 667

g fol. 336.

Eadem ferè verba ex Bergomensi mutuauit Author Additionum ad Speculũ historiale Vincentij impressum an. 1494 h & Arthmanus Schidel i Martinus de Vasiana Valentinus k sic ait. *Alexãder IV ad Ciuitates Ordinem Sancti Augustini adduxit, & multis priuilegijs auxit, atque aliquos ex doctioribus fratres elegit Episcopos, aliquos verò Cardinales. Vasianum refert, & approbat* Ludoui- 668

h pag. 430.
i in Chronicarum Mundi impresso an. 1493 fol. 211. pag. 2.
k in Chronic. Regni Valentiæ sub Rege Iacobo.

a lib. 4. de vita, & laudibus D. August. ca. 22. fol. 117. pag. 1. Ludouicus de Angelis a.

Scio Onuphrium nostrum b, quem sequitur Ciaconius in Alexandro IV. c sic habere. *Papa Alexander IV. non creauit*
669 *Cardinales.* At difficile videtur creditu, quòd Alexander vixerit in Pontificatu annos sex, men ses quinq; & dies totidem & tãto tempore nec vnũ creauerit Cardinalem: Prætereà Platina, qui ad annũ 1460. floruit, in Alexandro IV. d sic ait: *Viris doctis ita fauit, vt eos ad Cardinalatum, vsq; proueheret, maximè verò Henricum Cardinalem Hostiensem virum diuini, humaniq; iuris peritissimum:* Platinam sequitur Illescas e & Dominicus Tẽpesta Romanus f. Deniq; D. Franciscus Zazzera in sua nobilitate Italiæ edita an. 1615. pag. 26. in familia Becaria refert Telaurum Becariam Monachum Vallisumbrosę, & Abbatem ab Alexãdro IV. fuisse creatum Sanctæ Romanę Ecclesię Cardinalem, vide additiones nouas ad Ciaconiũ.

b lib. de Pontif. & Card. pag. 152.
c pag. 577.
d pag. 201.
e tomo 2. hist. Pontifica. fol. 323.
f lib. de vitis Pontificib pag. 314.

670 Cœterum licèt Alexander creauerit Cardinales (de quo nihil certum) dicam cum nostro Hieronymo Roman g *Plures Authores referunt hunc Pontificem creasisse plures Cardinales, & alios Prælatos ex nostra religione: Nulla inuenitur memoria, huius enim rei notitia deperijt cum alijs rebus nostra Religionis.* Addam ego. Ea est Augustinianæ familiæ in hac parte obliuio, ne dicam incuria, aut oscitãtia, vt neq; vnius saltem Prælati ab Alexandro IV. facti memoria remanserit. Hinc ego licèt alijs curis deditus, dum recreationis gratia horis subsecciuis varios libros legerem, plura, aut ferè plura notaui pro ordine Augustiniano in exteris auctoribus reperta, à proprijs omissa, quàm ea, quæ habentur in chronicis Augustinianis, quæ hucusq, prodierunt. fortè si vita sit comes; aliquando ea dabimus in lucem.

g cent. 9. fol. 51 pag. 2.

671 Sed quoniam de Cardinalibus, quorum notitia tradita est obliuioni, incidit sermo, in gratiam meæ Religionis placuit recensere eos, quorum aliqualem notitiam, & mentionem non improbabilem inueni, vel in domesticis, vel in alienis authoribus. Omittam itaq; eos, quos Hieronymus Roman varijs in locis, sed improbabiliter pro antiquiori tempore assignauit, eos tantùm referam qui vel certi sint, vel non omninò improbabiles.

672 Primus. Primus est Fr. Aegidius de Cortona filius conuentus Cortonensis Episcopus Vicentinus temporibus Alexandri Tertij, & Federici Barbarossæ; atq; adeò circà annum 1170. vel 2180. ità Frater Hieronymus Roman asserit in epistola manuscripta, quam apud me habeo, ad Generalem Augustinianum, posteà Cardinalem Montelparum. At mihi hoc dubium est, quia per ea tempora neq; in Ciaconio, neq; in Onuphrio nostro hũc Cardinalem inuenio. Fortassis tamen fuit ille Cardinalis Episcopus Prenestinus, cujus nomen Onuphrius ignorauit, & quem Alexander Tertius in secunda creatione Romæ mense Decembri anno 1165. ad Cardinalatum promouit.

Aegidius de Cortona Cardin. circa an. 1170.

Secundus est Ancherus Trecensis, Gallus, Vrbani IV. nepos ex fratre, quẽ ex Archidiacono Lõgonienisi alias, Lõdonensi in Gallia, vt refert Onuphrius h, & Ciaconius i Vrbanus IV. in prima (aut potiùs in secũda iuxtà Theoricum Valliscoloris) creatione septẽ Cardinalium, Viterbij, Mense Decembri anno 1261. creauit præsbyterum Cardinalem tituli Sanctæ Praxedis. Obijt Romæ, cũ esset Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter kal. Nouẽbris anno 1286. sepultusq; est in suo titulo, cum hoc Epitaphio. 673

673 Secundus. Ancherius Parisien. Card. an. 1261.
h de Pontif. & Card pag 154. 160. & 170.
i pag 582.

Qui legis Ancherum duro sub marmore claudi,
Si nescis, audi quem nece perdis herum.
Treca parit puerum, Laudunũ dat sibi clerum,
Cardine Praxedis titulatur, & ipsius ædis,
Defuit in calis, largus fuit, atq; fidelis,
Demonis à telis serua deus hunc quoq; calis.
Anno millemo centum bis, & octuageno
Sexto, decessit hic prima Luca Nouembris.

Cæterum neq; hoc Elogium, neq; Onuphrius, neq; Ciaconius referunt eum fuisse Augustinianum. Retulit tamen Fr. Gieronymus Roman in Epistola MS. citata, vbi & huius rei authorem esse ait Petrum Rodulphium in historia fratrum conuentualium Sancti Francisci; à Romano id hausere Recentiores chronographi Augustiniani addentes nonnulla de suo. Horum præcipuus est Nicolaus Crusenius k vbi citato ad marginẽ Ioanne Gonzalez de Critana cap. 10. §. 3. sub anno 1257. tradit, *antè ferias Natiuitatis ab Alexandro IV. in Purpuratorum Patrum numerum adscriptum fuisse ex ordine Eremitarum Sancti Augustini Fr. Ancherium Francum, qui fertur quondam D. Thomæ, & Bonauenturæ fuisse magister, D. Alberti magni contemporaneus acerrimus antagonista Guillelmi de Amore, cuius liber combustus fuit.* Hæc autem siue Critana ea tradiderit (de quo & du-

k in suo Monastico p. 3. cap. 3 pag. 129.

& dubito, & non curo) siuè non, mera figmenta sunt, neq; his indiget ad ingentem suam gloriā Augustiniana Religio. De Anchero nihil huiusmodi asserēdū; neq; reijciendus est in annum 1257. sub Alexandro, sed in 1261. sub Vrbano IV. eius Patruo; neq; omninò certum est Ancherum fuisse Augustinianum; non tamen videtur improbabile, quādoquidem Petrus Rodolphus Franciscanus, parum Augustinianis benè affectus a sic ait de conuentu Vrbeuetano. *Structuram absoluit B. Bonauentura ob singularem memoriam loci illius, Ibi enim sacras literas professus est vnà cum D. Thoma Aquinate, & Archerio Gallo ordinis Eremitarum D. Augustini Cardinale.*

a in hist. Franciscana fol. 259 in custodia Vrbeuetana.

674 Tertius est B. Fr. Aegidius Romanus ex familia de Columna, vt testatur Iordanus de Saxonia, Aegidio ferè coætaneus b vir doctissimus, ob doctrinæ constantiam fundamentalis, ob vitæ sanctitatem Doctor Beatus appellatus Prior Generalis ordinis Eremitarum S. Augustini Archiepiscopus Bituricēsis primas Aquitaniæ; quem licèt Onuphrius, & Ciaconius nō enumeret inter Cardinales, tamen plures alij inter purpuratos Patres recensent. Ex domesticis est primus, apud quem hoc inueni, nēpè Ambrosius Coriolanus in Chronico Augustiniano; ibi de Aegidio Romano loquēs. *Charissimus Regi Francorum, Archiepiscopus Bituricensis, & Primas Aquitaniæ. Cardinalium quoq; Sanctæ Romanæ Ecclesiæ cætui adscriptus fuit; sed morte præuentus publicatus fuit minimè*; & eis subscribunt Aegidius Viterbiensis Card. in libro MS. viginti sæculorum, & commētarius rerum ordinis D. Augustini, Hieronymi Seripādi generalis, postea Cardinalis cura editus an. 1549. & Angelus Rocca Camerin. Episcopus Thagastensis, & Apostolicus Sacrista in eius vita. Ex alijs verò Authoribus extraneis, quos viderim, hi sunt. Antonius Posseuinus è Societate Iesu tomo 1. apparatus sacri verbo; *Aegidius Columnius*. ibi. *A Bonifacio VIII. Pōtifice Maximo Archiepiscopus Bituricensis, & Aquitaniæ Primas creatus, Cardinalium Sanct. Rom. Ecclesiæ cætui deniq; adscriptus est; sed moriens non est euulgatus, &c.* Abrahamus Bzouius Dominicanus c sic ait. *Bonifacij VIII. Pontificis Maximi authoritate Archiepiscopus Bituricensis Ecclesiæ, & Aquitaniæ Primas consecratus est, necnon Cardinalium cætui posteà adscriptus; sed morte intercedente Pontificis minimè in vulgus renunciatus. Pro eius Pontificis innocentia à malè sanis, quàm plurimis proscissa apologeticum commentarium euulgauit; eaq; scriptione, & Regis, & procerum quorumdam, quibus volupe fuerat memoriam Bonifacij damnare animos aduersum se inflammauit tantopere, vt totus conatus adhibuerint, nè Clemens Bonifacij successor dignitatem illi destinatam denunciare voluerit.* Author nomenclatoris Cardinalium, & Andræas Vittorellus d in idem conspirant. Eum etiam Cardinalem appellat Lucas Castellini Dominicanus, nunc Episcopus de Catanzaro e. Tandē Ioannes Ohenu Bituricus in Senatu Parisiensi patronus, in historia chronologica Archiepiscoporum Bituricensium, secundò edita Parisijs apud Nicolaum Buon, an. 1621. de Aegidio Romano ex Columnensi familia Archiepiscopo Biturigum, & in Academia Biturigum publicò professore sic ait. *Fundatissimus Doctor, etiam hodie apud Sorbonistas per antonomasiam nuncupatur. Affuit Viennensi Concilio generali, sub Clemente V. Papa anno 1311. in quo Templariorum Equitum ordine damnato à Philippo IV. pulchro nomine (cuius præceptor fuerat) ædem, & locum, quem dicti Templarij habebant in Ciuitate Bituricensi, petijt. Quem cùm obtinuisset, ibidem fratres Eremitas S. Augustini circā Ciuitatem in siluis sparsos, & solitariè viuentes collocauit; quibus ipse plurima bona contulit, & præsertim insignia ornamenta, quæ anno 1487. grandi Vrbis incendio perierunt.* Et infrà. *Conuocauit Concilium Prouinciale Bituricensis ad diem crastinum Natiuitatis B. Virginis Mariæ anni 1315. quo anno Cardinalium in numerum adscriptus fuit, sed non publicatus, quia morte præuentus Parisijs die 22. Decembris 1316. ibiq; sepultus in Æde Augustinianorum. In eius sepulchro hoc extat Epitaphium.*

Tertius. B. F. Aegidius de Columna an. 1300.

b in lib. vitas fratrum lib. 2. cap. 21.

c tom. 14. Annalium Baronij ann. 1316. col. 182.

d in additionibus ad Cardinales Ciacon. col. 823. lit. C.

e in tractat. de certitud. Gloriæ SS. Canonizatorū cap. 8 punc 6. nu. 6. § 2. pag. 381

Hic iacet Aula morum, vitę mūdicia, Archiphilosophiæ Aristotelis perspicacissimus Commentator, Clauis, & Doctor Theologiæ, lux in lucem reducens dubia Fr. Aegidius de Roma ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini Archiepiscopus Bituricensis, qui obijt an. Domini 1316. die 22. Mensis Decembris. 675

676 Quartus est, Guillelmus Cremonensis Theologus, & Iurisconsultus celeberrimus, Prior generalis ordinis Eremitarū S. Augustini. Hic primò sui generalatus anno, vt ait B. Iordanus de Saxonia f imò & dimisso, seu spreto rubro galero, quē ei Ioannes 22. obtulit, vt tradit Hieronymus

Quartus. Guillelmus de Crem. Cardin. 11. an. 1326.

f lib. 2. Vitas fratrum cap. 18. pag. 83.

a Centur. 10. an. 1327. fol. 64 pag 1.
b lib 3. supplementi fol. 254

nymus Romana, & antè eum Ambrosius Coriolanus (cui subscribit ferè in toto tum Bergomensis b) circà annum 1472. in Chronico Augustiniano. ibi. *Pluris fecit hic sui Patris Augustini reliquias, quàm Cardineam dignitate*. Et rursus. *A Summo Pontifice Ioanne XXII. multas habuit legationes, in quibus tantam semper habuit gratiā, vt motu proprio præfatus Pontifex eum voluit Cardinalatus dignitate insignire. Ipse verò tāto Religionis zelo succensus fuit, vt potiùs pro honore, & commodo Religionis suæ supplicauerit, quàm pro sua voluerit dignitate aliquid suscipere, &c. diuino instinctu pulsatus intrà se cogitare cœpit, si quomodo esset possibile vt corpus Sancti P. Augustini tanto tempore à suis filijs elongatum ordini donaretur, vel potiùs redonaretur*. Et infra. *Cùm autem hoc negotium in Consistorio coram Sanctissimo P. D. Ioanne Papa XXII. & toto Collegio suorum Cardinalium solemniter propositum esset, istis existentibus in tractatu negotij eiusdem, declaratum extitit ibidem, qualiter Ordo ipse ab olim à B. Augustino originem sumpserit, & quomodò ipsi fratres ipsius Patris veri filij sint*. Et infra. *diuersis itaq; tractatibus super eodem negocio inter D. Papam, & Cardinales habitis tandem gratiosè conclusum est. Sicque idem Summus Pontifex in publico Consistorio de fratrum suorum Consilio ordinauit, & statuit, vt fratres Ordinis Eremitarum Sancti Augustini iuxtà Ecclesiam Monasterij Sancti Petri in Cœlo aureo Papiæ, vbi Sacrum Corpus gloriosissimi Doctoris Sancti Augustini est Solemniter tumulatum, claustrum, & officinas opportunas pro eorum Conuentu construere easq; inhabitare debeant, ità quod eadem Ecclesia vtriusq; Ordinis fratribus tam Regularium, quam Eremitarum sit communis ad diuina in ea officia per agenda*. Priuilegium hoc concessum fuit à Ioanne 22. Eremitis Augustinianis 13. Kal. Februarij anno 11. Pontificatus, & Christi 1327. dum Pontifex esset Auenione. Adducitur verbatim à Gabriele Pennoto c & à R.P. M. Fr. Laurentio de Empuli d extatque Originale sub bulla plumbea Romæ in Archiuio Ordinis num. 2.

c in sua hist. tripartita lib. 2. cap 63. num 3. pag. 208.
d in suo Bullario August. pag. 195.

677 Verùm posteà Guillelmus circà annum 1343. vt ait Episcopus Signinus e *Diuina prouidentia*, vt inquit Iordanus f, *& Domini Clementis Papæ VI. prouisione Episcopus Nouariensis Ecclesiæ factus est; & cùm Sāctissimè vixisset in Episcopatu, & plura Ordini beneficia contulisset, tandem moriens Papiæ in Ecclesia B. P. N. Augustini voluit sepeliri, quod & factum est*. Vidimus, & nos eius sepulchrum anno 1624. quo autem anno obierit, mihi omninò incertum. Eum inter Cardinales recensent, præter authores domesticos Sixtus Senensis Dominicanus g qui ait *Duodecimus generalis Episcopus Nouartensis, & Sancta Romana Ecclesia Cardinalis*. Eadem ferè Verba habet Bibliotheca Gesneri edita anno 1574. h idē fatetur Antonius Posseuinus è Societate Iesu i his verbis *Guillelmus Cremonensis siuè de Cremona Italus, & 12. Generalis Magister Eremitarum Sancti Augustini, Episcopus Nouariensis, & Sancta Romana Ecclesia Cardinalis, &c.*

e in Chronico Augustin. fol. 52. pag. 2.
f lib. 1. Vitas Fratrum cap. 13. pag. 27.
g lib 4. Bibliothecæ Sanctæ Verbo Guillelmus.
h pag. 302.
i tom 1. apparatus Sacri fol 612.

678 Quintus est Fr. Nicolaus de Fabriano in schismate creatus Præsbiter Cardinalis à Nicolao V. Antipapa in prima creatione septem Cardinalium Romæ idib. Maij anno 1327. de quo sic habet noster Onuphrius k *Fr. Nicolaus Fabrianensis Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Episcopus Recanatensis præsbyter Cardinalis*. Et Raphael Volaterranus l sic ait. *Inter Cardinales Viri doctissimi duo, Nicolaus Fabrianensis, & Alexander è Saxoferrato*, &c. Ciaconius verò ex Chronicis Ordinis Eremitarum, nempe editis iussu Cardinalis Seripandi, dum esset Generalis, & ex Ioanne Villano m plura addit de prædicto Nicolao sub Ioanne XXII. ibi. *Ludouicus Bauarus peruenit Romam anno 1328. (debet dicere 1327.) ad 6. idus Ianuarij, & tamquam legitimus Princeps, & Imperator à Romanis honorificè susceptus, concione Populi in Capitolio conuocata, Nicolaus Fabrianensis Eremita Augustinianus excellens his temporibus Orator verba pro Imperatore facit*. Et infra. *Ad 3. idus Maij vocata Populi Concione ad Basilica Vaticana aream in gradibus habita Oratione à Nicolao Fabrianensi die Ascensionis anno 1333. (debet dicere 1327.) suis labis Pseudopapam assignauit quemdam fratrem Petrū, &c. Ab hoc idibus Maij anno 1327. Romæ creatus fuit Fr. Nicolaus Fabrianensis Umber Ordinis Eremitarum Sancti Augustini ex Episcopo Rauennatensi præsbyter Cardinalis tit. S. . . . . Apostata hic fuerat, fugeratq; è Carceribus, quibus ab Ordinis generali Magistro Alexandro de Sancto Elpidio perpetuò damnatus fuerat. Romam in hac colluuione veniens mutuas operas cum nephario alio homine Andræo Recanatensi adiunxit. Is Sacrarij Ecclesiæ Sancti Triphonis curam gerens, argenteos, aureosq; ornatus omnes illis prodidit. Quos vterq; Antipapæ offerentes alter pseudocardinalis, alter pseudoepiscopus ab eo creatus est. Publicè, quò Imperatori gratificaretur*

Quintus. Nicolaus de Fabriano, antecarcerenatus. an. 1327.
k lib. de Pontif. & Cardin. pag. 198.
l in sua Antropologia lib. 21. de Eremitarum ordinis viris.
m lib. 10. cap. 70.

retur

retur, in Ioannem Papam declamauit. Addit Abrahamus Bzouius Dominicanus a ex libro secretariæ Petri Corbarij in Archiuo Vaticano; *die Dominico D. Antonio Sacro Iacobus Episcopus Venetus, quem Castellanū dicebant, Nicolai Cardinalis Pratensis nepos vnà cū quodam Episcopo ex fratribus Augustinianis ausi sunt Ludouicū, atq; eius coniugem in vngere.* Hic noto, quòd si ipse Episcopus Augustinianus erat Nicolaus Fabrianensis, vt videtur, sequitur quòd à vero Pontifice Ioanne 22. vel eius Antecessore factus sit Episcopus; tūc enim ab Antipapa, qui nondum erat, fieri non poterat. Et infrà, de electione F. Petri Corbarij in Antipapam agens Bzouius, sic ait b de Imperatore. *Die 12. Maij in Festo Ascensionis, &c. Deindè Fr. Nicolaū Fabrianensem Eremitanū Augustiniarū verba ad Populū habere iussit*; & c inter Cardinales ab Antipapa electos eum enumerās sic ait. *Quartus Fr. Nicolaus Fabrianensis, Erē.* &c. & d *Adhæserat Corbario inter alios F. Nicolaus Fabrianēsis Eremitanus Augustinianus, quem titulo Sancti Eusebij, & Episcopatu Camarinensi donauerat. 5. Kal. Iunij, & Recanatensi Ecclesia Andream quemdam familiarem suum intrudere voluit Viterbij 1328. penultima mēsis Septembris.* Quem autem finem Nicolaus, & Andreas habuerint, mihi omninò incognitum. Vtinam ex animo resipuerint.

a tom. 14. Annaliū Baronij an. 1328. à col. 515.

b col. 521.

c col. 522.

d ibi col. 528.

679 Sextus est Fr. Bernardus Oliuarij, de quo latiùs egimus in Cathalogo Episcoporum Dertusensium. fuit is Patria Valentinus, genere ciuis, religione Augustinianus, sciētia celebris Doctor Parisiensis; circà an. 1336. electus fuit in Episcopum Oscensem; & anno 1331. à Petro Aragonum Rege missus legatus ad Reges Galliarum, & Maioricarum. Anno 1343. cùm in Hispaniam reuerteretur, à Clemente VI. assignatus fuit in Socium legationis Hispaniæ, ad quam mittebatur Bernardus Cardinalis tit. S. Ciriaci in Thermis. Ad finem anni 1344. electus est in Episcopū Barchinonensem, & non multò pòst, nempè 8. idus Maij anno 1346. assumptus est in Episcopum Dertusensem, & possessionem adeptus est 2. idus Augusti. In principio anni 1348. missus est à Principatu Cathaloniæ Legatus ad D. Petrum Regem Aragoniæ, vt in suam gratiā reduceret Infantes fratres suos. Vix legationem obierat, quādo & ipse obijt. Eius mors in Calendario MS. defunctorum Ecclesiæ Dertusensis sic notatur. *Secundo idus Iulij obijt venerabilis Dom. Fr. Bernardus Oliuarij Episcopus Dertusensis, ac Magister in sacra pagina.* Eius ossa nunc iacent in claustro sedis Dertusensis in Capella Sanctæ Candidæ in arcula lapidea, & hoc elogio decorantur. *Anno Domini M. CCC. XXXX. VIII. pridiè idus Iulij obijt Reuerendus Pater, & Dominus Fr. Dominus Oliuarij Episcopus Dertus; ac Magister in sacra Pagina. Hic tumulatur.*

Sextus. Bernardus Oliuarij Cardi. an. 1345.

680 Hunc igitur Bernardum fuisse Sāctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem tituli S. Marci tradunt noster Hieronymus Roman e, & D. Martinus Carrillo Abbas Montis Aragonū ordinis Canonicorum Regularium Sancti Augustini f, & Franciscus Didacus de Aynsa, & Yriarte g. Cæterum mihi videtur in dubium nunquam nostrum Bernardum fuisse pro Cardinali à vero Summo Pontifice publicatum, atq; adeò neq; titulum Cardinalatus obtinuisse. Fortè circà an. 1330. à Nicolao V. creatus, à quo & Nicolaus Fabrianēsis. Si tamen ità accidit, Bernardus, quod Nicolaus temerè, & ambitiosè arripuit, prudenter, & religiosè repudiauit. At huius rei nullum extat fundamentum. Moueor vt credam Bernardum nō fuisse publicatum Cardinalem. Primò, quia Rex Aragoniæ Petrus, qui superuixit vsq; ad annum 1387. cùm retulit h eum fuisse Episcopum Oscensem, Barchinonensem, & Dertusensem, Cardinalatum legitimum non tacuisset. Secundò, quia neq; id ommissum fuisset in Calēdario MS. quod est illius temporis; neq; in Epitaphio sepulchri. Nihilominùs tamen probabile est, quòd fuerit creatus, licèt nō fuerit publicatus. Hocq; latuit Onuphrium, & Ciaconium, sicut & creatio Aegidij Romani, & Guillelmi Cremonensis propter defectum subsecutæ publicationis. Igitur asseramus non fuisse publicatum; non affirmemus fuisse creatum. Sed neq; id negemus, cùm fieri potuerit, & Zorita i testetur Regem Aragoniæ Togam Cardineam, pro Episcopo Barchinonensi an. 1345. postulasse, & Summum Pontificem liberalissimè annuisse. Eo autem anno noster Bernardus erat Episcopus Barchinonensis. Vnde non absq; probabilitate dici potest, quòd fuerit Cardinalis, si non publicatus, saltem electus.

e centur. 10. an 1342. fol. 67. pag. 1.

f in vita S. Valerij pag 317.

g in hist. Hoscēsi edita anno 1619. lib 3. ca. 18. pag 411.

h lib 3. suæ historiæ cap. 18.

i tō. 2. Annaliū Aragoniæ lib 8 cap. 1. fol 184.

681 Septimus est B. Fr. Bonauentura Baduarius de Peraga, nobilis Patauinus natus die Lunæ 22. Iunij anno 1332. vt tradit

Septimus. B. F. Bonauentura Baduarius de Peraga Patauinus, Card. an. 1378.

a lib. 9 Feli- citate ... 7. 3.390.

dit Angelus Portenari Augustinianus a. At cùm posteà insignis Theologus euasisset, & ad regimen aptissimus, electus fuit Prior Generalis ordinis Eremitarum Sancti Augustini, Veronæ die 17. Maij anno 1377. Eum Vrbanus Sextus in 4. creatione 17. Cardinalium 19. Kal. Ianuarij anno 1384. vt tenent Ciaconius b, & Angelus Portenari c vel in 4. creatione 18. Cardinalium anno 1385. (per errorē assignatur 1395.) vt refert Onuphrius d præsbyterum Cardinalem tituli S. Cæciliæ creauit; vel, vt ego veriùs existimo, in prima creatione anno 1378. *Non longè post*, ait Ciaconius e *cùm libertatis ecclesiasticæ vnius assertor, & patronus esset, ortis inter eum, & Franciscum Carrariensem. Patauinū regulū ob ius ecclesiasticū simultatibus, impijs Principis conatibus constantissimè sese opposuit, & iniquā eius postulata insigni constantia contèmpsit. Quarè Carrariensis iratus clam per occultos Sicarios egit (sic enim omnes suspicati sunt) vt tanta virtutis vir Romæ, dum Ponte Aelium transiens ad Basilicam Vaticanam ire pergeret, Sagitta ab incerto emissa immaniter transfixus nephariè interficeretur, ità occultè, vt neq; de homicidio, neq; de tanti sceleris authore quidquam vnquam certi sciri potuerit. Obijt autem an. 1389. sepultus marmoreo, cum eius insignibus, effigie, & inscriptione, pileo, in Ecclesia Eremitarum S. Triphonis, posteà insigni B. Aug. Basilica condita, eodem in Sacello S. Nicolai Tolentinatis translatus iacet.* sub lapide humili, & plano in medio Sacelli in habitu Monachali, & Episcopali, more antiquo Cardinaliū, etiam non Episcoporum. Et quidem quod obierit anno 1389. testatur Onuphrius f, & Abrahamus Bzouius g, & in indice rerum sic ait. *S. Bonauentura Baduarius occiditur 1389.* Sepulchri Epitaphium, ab Angelo Portenari h in hunc modū refertur.

b lib. de Pōtif. & Card in Vrbano VI.
c vbi supra.
d lib. de Pōtif. & Card. pag. 246.
e vbi supra.
f vbi sup. pag. 249.
g tom. 15. Annaliū Baronij an. 1389. pag. 135.
h vbi sup. pag. 391.

Hic Bonauentura est, qui doctus Dogmate sacro
Augustina thus iam præfuit vrbis Eremus;
Padua post folio profectus Cardinis indè
Anni millenis decies septemq; tricenis
Addito ijs nouem Christi requieuit in Vrbe.
Ciues Cœli animam, sed possidet ossa sepulcrum.

At paulo aliter se habet carmina sepulcri, nempe;

Padua promotus ad soliùm cardinis Anni
Millenidecies septemq; triceni,
Additis his nouem, Christi requieuit in Vrbe,
&c. Vnde potiùs videretur asserendum obijsse anno 1379. cùm id expressè testentur carmina prædicta; & ab Vrbano VI. creatum fuisse Cardinalem in principio Pontificatus; quòd & manifestè patet ex eo, quòd inter Epistolas B. Catherinæ Senensis, quæ obijt an. 1380. reperitur vna ad nostrum Bonauenturam iam Cardinalē; & huius veritatis aliquale inditium est; quod in registro Bartholomæi de Venetijs (non extat aliud antiquiùs) generalis Augustiniani de anno 1387. vsq; ad 1393. nulla fit mentio de Card. Bonauentura, cùm tamen passim fiat de alijs minoribus prælatis Augustinianis. Et ex his sentio in hac parte corrigēdos esse Ciaconium, & Onuphrium, dicendumq; Bonauenturam fuisse creatum Card. an. 1378. & occisum an. 1379. At iustus morte præoccupatus in refrigerio est.

Octauus est Fr. Gerardus de Arimino 682
Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Prior generalis, qui subscripsit Concilio Florentino sub Eugenio IV. anno 1439. & in Comitijs generalibus Senēsibus anno 1443. vt ait Episcopus Signinus i generalatum renunciauit. Hunc fuisse Cardinalem videtur asserere liber historiæ S. Crucifixi Burgensis k dicens. *idem affirmat quidam clarus vir Giraldus de Arimino Cardinalis*; & in relatione miraculorum l cum retulisset cōfraternitatem S. Crucifixi confirmatam fuisse à Nicolao V. & posteà à Paulo II. anno 1469. sic habet. *Et generalis Fr. Giraldus de Arimino, qui fuit ordinis S. P. N. Augustini in fratres ordinis admisit omnes Confratres S. Crucifixi.* Non inuenio huius rei aliud fundamentum; quia neq; in Onuphrio, neq; in Ciaconio aliquod huius vestigium inuenitur imò neq; in vllo alio authore. Tamen suspicari possumus fortè electum fuisse ab Antipapa Felice V. de quo Onuphrius m sic ait. *An alios crauerit Cardinales, incertum.* Et benè ità sentit Onuphrius. Reperimus enim alios à Fœlice creatos Cardinales. Etenim Sanctus Antoninus n de Fœlice V. loquens sic ait. *Aliquos Anticardinales instituit, & inter eos M. Ioannem Sacræ Theologiæ professorem ordinis Prædicatorum, qui multùm laborauerat in sermonibus & disputationibus in faciendo Conciliabulo, sed citò morte subtractus est* & D. Martinus Carillo o in Cathalogo Episcoporum Tiraconensium sub anno 1440. sic ait. *D. Martinus Cerdán Cardinalis;* Et quidem hunc Episcopum interfuisse anno 1440. Conciliabulo Basiliensi mihi constat ex registro Secretariatus Othonis de Mōchada Episcopi Dertusensis ab anno 1432. ad annum

Octauus. Gerardus de Arimino, forte Card. circa an. 1441.
i in chrō. August. fol. 79. pag. 2.
k par. 1. cap. 1. fol. 7. pag. 1.
l cap. 14. fol. 54. pag. 2.
m lib. de Pōtif. & Card. pag. 300. sed per errorem 400.
n 3. p. hiſt. tit. 22. cap. 10. § 4.
o in vita S. Valerij pag. 344.

annum 1431. Vndè cùm ab Onuphrio ex regno Aragoniæ tantùm numerētur Anticardinales, Otho Episcopus Dertusensis, & Georgius Episcopus Vicensis, de Martino Tiratonensi videtur intelligendum id, quod tradit Aeneas Siluius in relatione de ijs, quæ acciderunt sub Federico III. impressa cum Chronico Arthmani Schedel, vbi [a] refert inter cōditiones fœderis pacti inter Eugeniū IV. & D. Alphonsum Aragoniæ Regem hāc fuisse vnam: *Nec patiatur tres ex suis, qui Cardinales sub Amadeo Sabaudiæ si creati fuerant, reuertentes pro Cardinalibus suscipi, haberiuè.* Tertius igitur Cardinalis Aragoniæ erit hic Episcopus Tiratonensis D. Martinus Cerdan. Quarè ergò erit incredibile, quòd etiam Gerardus noster Ariminensis finito Concilio Florentino creatus fuerit Anticardinalis, & fortassis propter hoc vel dimisit generalatum, vel illo priuatus est; vel potiùs dicendum fuisse electum ab Eugenio IV. sed nō publicatum, si eius Cardinalatus aliquid veritatis habet.

[a] fol. 298.

683 Nonus est Amadeus Primus Dux Sabaudiæ, dictus in schismate Fœlix V. quē Patres Conciliabuli Basiliēsis in Sūmum Pontificem elegerūt, vt ex tomo 3. Conciliorum Colonicæ editionis anni 1551. pag. 113. cōstat nonis Nouembris anno 1439. sessione 39. cùm in solitudine Ripaliæ Gebenensis Diæcesis iam pluribus annis in virtute cōtinentiæ honestè conuersatus esset, & virtutum Domino in Spiritu humilitatis, ac simplici, & humili habitu deseruijsset; & sessione 40. pag. 119. electioni factæ de persona Amadei Ducis Sabaudiæ, ac Decani militum in solitudine Ripaliæ ipse consensit assumpto nomine Fœlicis V. depositis Clamide, & Caputio, quibus tunc vtebatur die 7. Decembris eiusdem anni 1439. & pag. 120. postquam de Papatu inuestitus fuit in processione solemni Cruce præcedente more Papali (vt decuit) ad Ecclesiam Monasterij Sācti Mauritij ordinis Sancti Augustini in dicta solitudine constitutam processerunt. *Sedit Fœlix V. in sua Obedientia*, ait Onuphrius [b] *in schismate contra Eugenium Papā IV. & Nicolaum V. Imperatoribus Cæsaribus Alberto, & Federico 3. Augustis annos 9. menses 6. & dies 7. eo tempore quatuor Cardinalium ordinationibus*, prosequitur Onuphrius [c] *mensibus Aprili, Octobri, & Nouembri factis 24. creauit Cardinales, Præsbyteros 23. & Diaconum unum.*

An. 1449. Nonus. Amadeus Dux Sabaudiæ, Antipapa Fœlix V & Cardinalis 1449.

[b] de Pontif. & Card. pag. 296

[c] pag. 300.

Tandem precibus Imperatoris Federici 3. Augusti à Nicolao Papa V. ad id sollicitati Pontificatum spontè abdicauit. Quamobrem à Nicolao V. in tertia creatione 5. Cardinalium Romæ 14. Kal. Ianuarij anno 1449. vt habet Onuphrius [d] creatus est Episcopus Cardinalis Sabin⁹, Collegij Cardinalium Decanus, & perpetuus Germaniæ Legatus; & in eius gratiam Cardinalis Arelatensis ab Eugenio IV. priuatus, restitutus est, & tres alij Cardinales à Fœlice creati de nouo recreati sunt. Nec longè post, anno scilicet 1452. vt habent Onuphrius [e], & Ciaconius [f], vel anno 1455. vt tradit Hieronymus Roman [g] Lausanis beatè vitam finiuit in Legatione sua, ibiq; iacet in Cathedrali sepultus.

[d] pag. 302.

[e] pag. 300. & 303.

[f] pag. 929.

[g] centuria 11. fol 87. pag. 1.

684 Sanctè vixisse, & obijsse Fœlicem V idest Amadeum Sabaudiæ præter Onuphrium, & Ciaconium tradiderunt Philippus Bergomēsis [h]; & Abrahamus Bzouius [i], & alij plures; sed audiamus præ alijs Onuphrium [k]. *Amadeus, inquit, nobilissimo genere Ducum Sabaudiensium ortus, & ipse olim Dux Sabaudiæ fuerat, qui Christi amore succensus filiis principatu relicto, vitam solitariam elegerat, Eremiticoq; habitu assumpto, cum decem alijs nobilibus viris in solitudine Ripaliæ Gebennensis Diæcesis in Monasterio à se constructo Vitam angelicam agens Deo seruiebat, vocabaturq; Decanus militum Iesu Christi, ordinis Sancti Augustini Monasterij S. Mauritij de Ripalia, & [l] Lausanis beatè vitā finiuit.* Sed addamus verba Philippum Pingonij adducta ab erudito Andræa Vittorelio [m] *Obijt Geneuæ*, ait, *1451. idibus Ianuarij Ripaliæ sepultus miraculis post mortem clarissimus inter Beatos creditur.*

[h] lib. 15. supplementi fol. 273

[i] anno 1440. pag. 717 num. 18. item 15.

[k] pag. 296.

[l] pag. 300.

[m] par 2. de Iubilæis Pontificijs pag. 276.

685 Ex verbis Onuphrii, & Concilij Basiliensis; & aliorum asserentiū Amadeum assumpsisse habitum Eremitæ, & fuisse Decanum militum Iesu Christi Ordinis Sancti Augustini, nōnulli Authores Augustiniani, quales sunt Roman [n] M. Fr. Bernardus Nauarrus [o] non omninò improbabilem ansam videntur arripuisse ad recensendum Amadeum inter Eremitas ordinis Sancti Augustini. At consultiùs M. Marquez [p] dubitat vtrū Conuentus ille S. Mauricij fuerit ordinis Eremitarū Sancti Augustini; quia Religiosi illi videntur fuisse ordinis militaris; ab omnibus enim appellantur milites Iesu Christi, vel Sancti Mauricij, quo titulo fratres nostri ordinis numquam insigniti sunt.

[n] centur. 11. fol 79. pag. 2.

[o] lib. 2. de vita S. Nicolai de Tolentino ca. 5.

[p] cap. 7. § 3. pag. 108.

 Ego

686 Ego in hac parte non dubito, sed censeo Amadeum licèt Augustini regulam verè obseruauerit, atq; adeò falsò Petrus Messia in suis Cœsaribus asserat fuisse Monachum Franciscanum; nullatenùs fuisse nostrum Eremitam; idq mihi persuadeo. Primò, quia si ità fuisset neq; Ambrosius Coriolanus, neq; Philippus Bergomensis Authores Amadeo Coetanei rem istam omisissent, qui alia minora eiusdem temporis retulerunt. Secundò, quia historia Ioannis Secundi Castellę Regis ab Authore Cœuo edita testatur illum vsum fuisse in monasterio vestibus nō nigris, sed eius coloris, quem Hispanicè dicimus, *pardo*; at Eremitæ Augustiniani à multis retrò annis antè Amadeum nigris induimur. Tertiò quia Amadeus, & Socij insigniebantur. Cruce aurea in pectore tamquam religiosi militares, & potiùs vt Equites, quàm vt Eremitæ viuebant. Audiamus authores illius temporis relatos à Bzouio [a]. *Aeneas Siluius de coronatione Fœlicis in Concilio Basiliensi testatur Amadeum Ducem Sabaudiæ anno 1433. in Ripalia Eremo relicto principatu secessisse cum sex Viris Equestris ordinis, qui secum penulam, & baculum, vt moris est Eremitis, assumpserunt. Erant hi sex grandæui, & ætate propè pares, quorum vxores iam pridem obierant. Nemo non sexagesimum annum attigerat, & statim Sancti Mauritij appellari Equites voluerunt*; & rursus; *cuncti penulam & pallium, & cingulū, & baculum retortum, quibus Eremitis vti videmus, assumpserunt, & barbam prolixam nutriuerunt, & crines intensos gestauerunt. Loco Ripaliæ nomen fuit, mille passibus ferè ab Oppido Tononio distāti* & statim. *Crucem auream Eremitæ in pectore gestauerunt id tantùm nobilitatis signum retinuere; cætera contemptum sæculi præseferebant*; & rursus. *Loco illorum Eremitæ Ripaliæ, quos milites S. Mauritij vocant, suffecti sunt, viri graues, & æuo præmaturi, qui Fœlicis Papæ, & sæculi, & religionis fuerant Comites, & qualis habitus ipsius antè fuisset, in suis habitibus præmonstrabant, plurimamq; reuerentiam videbantur mereri.* deindè Guillelmus Paradinus de rebus Allobogum Principum apud Bzouium [b] sic ait. *Hoc anno* (scilicet 1433. non 1421. vt malè aiebat Ecman [c]) *Amadeus Dux Sabaudiæ decem ex Equestris ordinis Viris comitatus sæculo nūcium remisit in Ripaliensi Eremo.* Meierus autem [d] sic refert. *Amadeus Dux Sabaudiæ annos natus circiter 56. defuncta Maria vxore Philippi Amita Ludouico filio commendat Ducatum Sabaudiæ, ipse apud Cœnobiū D. Mauritij solitariam elegit vitam cum Claudio Sextio, & Henrico Columberio*, &c. Quarè mihi omninò persuasum habeo Amadeum sub regula Sancti Augustini, non verò sub ordine Eremitarum Sancti Augustini, sed militum Iesu Christi vixisse.

[a] tomo 16. annal an. 1433. num 307. pag 316.

[b] vbi supra.

[c] Centur. 11. fol. 79. pag. 2.

[d] lib. 16. Annal. Flandriæ.

Decimus est Fr. Alexander de Oliua Saxoferratensis Prior Generalis Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, Theologus insignis, & vitæ Sanctitate clarissimus. Eum Pius II. in prima creatione, quinq; Cardinalium, vt ait Onuphrius [e] & Ciaconius [f] Romæ tertiò nonas Martij anno 1460. absentem creauit presbyterum Cardinalē tit. S. Susannæ ad duas Domos. *Incredibile fuit*, ait Ciaconius, *quantùm & Monachi sui ordinis, & omnes Senenses, & cuncti ferme Itali hoc factum laudauere. Multa Ciuitates ei dona, miserunt, & Ciuem suum esse voluerunt. Pontifex argentū misit, quo dignitatē sustineret, & Curiales, & Aulici magnificis eum muneribus donauere. Eius vitæ integritas*, ait noster Bergomensis [g] *Retrò vbiquè sanctitatis specimum fuit, & omnium virtutem refragrauit, vt omnes ipsum futurū maximum Pontificem sperarent, nisi immatura morte præuentus fuisset*; fuit Ecclesiæ Camertinæ Episcopus, & Piceni Legatus; vt tradit Andræas Vittorellus, in eruditione, & religione præstans [h] Obijt Tybure 12. Kal. Septembris anno 1463. eius corpus relatum in Basilicam Sancti Augustini ordinis sui sepulchro marmoreo honorificè conditum iuxtà Sacellum Sancti Nicolai fuisse refert Episcopus Signinus [i] modò tamen iacet in introitu Ecclesiæ suprà ostiolū, quod est ad manum dexteram ingredientium in Ecclesiam, eiusq; hoc est Epitaphium, & refertur à Signino.

687 Decimus. B. F. Alexādes de Oliua Cardin. an. 1460.

[e] lib. de Pōtif. & Card. pag. 311.

[f] pag 942.

[g] lib. 15. supplementi fol. 280.

[h] in additionibus ad Card. Ciaconij col. 1211.

[i] in chrō. Augustinia. fol. 84. pag. 1.

Alexandro Oliuæ Saxoferratensi Theologo clarissimo, Eremitarum B. Augustini, ab infantia spei maximæ alumno; Qui cùm esset sui Ordinis Generalis ob singularem doctrinam, & vitæ sanctimoniam Cardinalis à Pio II. ignorās creatus est. Vixit annis 55. obijt anno salutis 1463.

Vt tibi sola dedit probitas non gratia soli
Digno Cardineum nomine, neq; decus.
Sic eadem indignis raptum dum tollit ad Astra
Fœlix hoc. inquit, Principe Roma foret.

Vndecimus est Raymūdus Peraululi, Gallus, Sanctonensis, de quo agunt Onuphrius [a], Ciaconius [b] verò fuit Episcopus

688 Vndecimus Raimundus Peraululi Cardin. an. 1453.

a pag. 333 & 349. b pag. 1015. & 1063.

scopus Nouariensis, Viterbiensis, Curcensis; & Sanctonensis. Eum Alexander Sextus in secunda creatione duodecim Cardinalium Romę 12. Kal. Octobris anno 1493. creauit præsbyterum Cardinalem tituli Sancti Vitalis, post Sāctorum Ioannis, & Pauli tit. Pammachij, id autem factum fuisse narrat Ciaconius petēte Maximiliano Primo Imperatore. fuerat Nūcius Apostolicus Pauli Secundi, Sixti Quarti, & Innocētij Octaui per totam Germaniam ad colligendas pecunias in bellum contrà Turcas. *Quas cùm distribuisset ad libitum,* ait Ciaconius, *reuocatus à sua legatione Romam ingressus est priuatim nullo Cardinale obuiam prodeunte, sicut moris est.* Postcà tamen Iulius Secundus eum iā Cardinalem honorauit legatione Viterbiēsi, in qua obijt mense Septembris anno 1505. sepultus Viterbij in Ecclesia S. Trinitatis. Hoc est Monasterium Eremitarum Augustinensium, in quo & iacet Cardinalis Guillelmus de Agrifolio. Raymundum fuisse Eremitam Augustinianum, aut saltem religiosum, neq; Onuphrius, neq; Ciaconius meminerūt. At Fr. Hieronymus Roman in Epistola manuscripta ad Generalem Augustinianum, quam apud me habeo, miratur valdè, quod res hæc latuerit Onuphriū? fides sit pœnes illum. Ego dum alia fundamenta non vidi, in negatiuā partem magis inclinaui. Est tamen in registris generalium non leue fundamentum ad existimandum eum fuisse in adolescentia Eremitam Augustinensium.

689 Duodecimus. Aegidius Viterbiēsis, Cardin. an. 1517.

Duodecimus est Fr. Aegidius Viterbiensis suo tempore Princeps Prædicatorum, ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini Prior generalis, à Leone X. anno 1517. creatus presbyter Cardinalis tituli Sancti Matthæi; posteà fuit tituli Sancti Marcelli, & Patriarcha Constantinopolitanus, & vt habetur c natus fuit honesta familia, dictusq; Aegidius Antoninus; ante Cardinalatum à Iulio II. ad Venetos, & ad Regem Neapolitanum Legatus missus; post Cardinalatum, Ecclesiarū Castrensis, deinde Lancianēsis, Sutrinæ, & Nepesinæ administrator. Destinatus, aptatusq; vt ait Iouius ad Pontificatum. Obijt Romæ pridiè idus Nouembris anno 1532. sepultus ad Sāctum Augustinum, cuius ordinis protector erat. Vide quę de illo diximus suprà, dum de Cardinalibus protectoribus Augustiniani ordinis ageremus. Addo tamen ex Episcopo Signino d sepultum fuisse ad Sanctum Augustinum in sepulcro marmoreo à Gabriele Veneto Generali Augustiniano extructo, cum hoc Elogio,

c in additionibus ad Cardinales Ciaconij col. 1423. & 1446.

d in chr. Augusti. fo. 110. pag. 2.

D. O. M.

Aegidio Viterbiensi Cardinali Gabriel Venetus generalis posuit M. D. XXXI I.

Post eius mortem Ianus Vitalis Panormitanus Poeta illustris hoc illi composuit Epitaphium.

Ante sacrosanctos cineres bona verba viator
Dicito, diuinus hic iacet Aegidius
Qui potuit lingua humanas inflectere mentes,
Et trahere haerentes sedibus a suis animos.
Quidquid fudit Arabs, dixit quidquid Israel
Vates Araniis ... in tabulis,
Exposuit ... & si quid ... vltrà
Scripsit, adhuc ... habet,

690 Decimus tertius. Hieronymus Seripandus an. 1561.

Decimus tertius est Fr. Hieronymus Seripandus Neapolitanus, patritia gente natus, filius Monasterij regalis S. Ioannis de Carbonaria apud Neapolim, in Theologia Scholastica, & expositiua, & prædicationibus insignis. Oblatum à Cæsare Carolo V. Episcopatum Aquilanum recusauit. Ab eodem dum apud eum esset Vrbis Neapolitanæ Orator; vt ait Petramellaria e Archiepiscopus Salernitanus eligitur, quāuis renuens. à Pio IV. in secunda creatione 18. Cardinaliū die 26. Februarij ann. 1561. creatus est presbyter Cardinalis tituli Sanctæ Susannæ, ac posteà Tridentini Concilij Legatus Apostolicus, & præsidens. Obijt in eodem Concilio anno 1563. 16. Kal. Aprilis, & in Templo Sancti Marci Monasterio sui ordinis sepultus; postmodū Neapolim translatum in Ecclesia eiusdem Monasterij, in quo habitum Sancti Augustini susceperat, quiescit cum hac inscriptione,

e in additionibus ad Onuphrium pag. 101.

Hieronymo Seripando Cardinali Concilij Tridentini Legato Christophorus Patauinus Iodalitij Eremitarum Magist. P. vixit annos LXX. Menses V. dies XI.

Si quis bonos tumuli quantum Sol lampade lustrat
Terrarum, Caliq; tuum est Seripande sepulcrum.

691 Decimusquartus. Gregorius Petrochin, Card. an. 1589.

Decimus quartus est F. Gregorius Petrocchinus de Montelparo, Picenus, Prior generalis ordinis Eremitarum S. Augustini. Eum Sixtus V. in quinta creatione apud Ciaconium; sed per errorem verè in octaua creatione 4. Cardinalium Romæ 19. vt habet Ciaconius f, vel 13. Kal.

f pag. 1555.

Kal. Ianuarij, vt tradit Petramellaria a anno 1589. creauit præsbyterum Cardinalem tituli Sancti Augustini, an. 1608. & 1610. erat Cardinalis tituli S. Mariæ trans Tyberim; postea verò, cùm esset Episcopus Cardinalis Prænestinus obijt, sub Paulo V. anno 1612. 14. Kal. Iunij, sepultusq; est ad Sanctum Augustinum in Sacello Sanctæ Monicæ. De eo sic Petramellaria b scripserat. *Suis admirabilibus virtutibus efficiet aliquandò, vt Cardinalis nomen paruum momentum ad illum commendandum habeat.* eius sepulcrare Elogium hoc est.

a pag. 289.
b pag. 459.

D. O. M.

Fr. Gregorio Petrocihiro à Montelparo S.R.E. Episc. Card. Transtino, tum diuinarum rerum scientia, vitæ innocentia, morum suauitate & mira humanitate, toti aulæ conspicuo, quod communi aura, & beneuolentia in omni vita, ac publico mærore, ac luctu in morte comprobauit. vixit annos LXXVI. menses III. dies VIII. obijt XIV. Cal. Iunij M.DC.XII.

692 Hęc dicta sint pro continuatione breui (licèt longa propter digressiones. Sed parcat Lector affectui; præcipuè cùm hæc continuatio non parùm faciat ad causam principalem) ordinis Eremitarum à Patre Augustino, vsq; ad annum 1256. in quo facta est vnio generalis. Redeamus modo ad principale intentum, nempè ad responsionem ad Apologeticum R. P. Fr. Lucæ Vvadingi.

AD NVMERVM SECVNDVM Parraphi Quinti.

Demonstratur B. Iordanum de Saxonia, tradidisse Monachatum Augustinianum S. Francisci.

693 POstquam testimonium B.F. Henrici de Vrinaria, aliàs Alemania, infirmare, sed frustrà contendisti, iterum labor, sed cassus, sed crassus, vt B. Fr. Iordani fidem eleues nō extollendo, sed auferendo; scilicet vel negando librum Vitas fratrum esse Iordani opus, vel peruertendo, aut euertendo verba, quæ nocent. Vndè iterum mihi in mentem venit id, quod venerabilis Beda c dixit; *vel negare hæc, vel quæ negare non poterant, sinistra interpretatione peruertere laborabant.*

c lib. 4. cap. 48 in ca. 11. Lucæ.

694 Probauit Marquez Beatum Franciscum fuisse vnum ex Discipulis Beati Ioannis Boni ex testimonio Beati fratris Iordani de Saxonia d sic loquentis. *Cùm fama couersationis eius per loca vicina crebresceret, plurimi ad eū conuersi sunt, inter quos fuit B. Franciscus, qui ordinis postea Fratrum Minorū fundator fuit. Qui in honorem Sanctæ Mariæ Virginis Ecclesiam construxerunt ibidem.* Adeò expressè loquitur Iordanus, vt cum Sancto Bonauentura secundum quamdam glossam super Matthæum, e dicere possemus; *Prauus est auditor, qui manifesta vult obscurè intelligi.*

Probatio M. Marquez.

d lib. 1. Vitas fratrū cap. 8.
e tomo 1. Epistola de eo, quod Christus, & Apostoli incesserunt discalceati fol. 273. pag. 1.

Sed firmissimum hoc pro ea veritate fundamētum pluribus euertere niteris. Primum est, quia in eo testimonio est suspicio corrupti textus; primò, quià verba Iordani desumpta sunt ex Bulla Innocentij IV. adducta à M. Marquez f, quam & nos suprà transcripsimus g. At in ea Bulla desiderantur illa verba; *Inter quos fuit Beatus Franciscus qui ordinis postea Fratrum Minorum fundator fuit.* Secundò, quia hæc verba non adeò rectè, vel in ipsa constructione connectuntur, cum sequentibus. *Et quidem extrà locum suum, atq; præpopere (ait) apposita ipse meus fatetur dissertator cap. 26. §. 5. pag. 432.* Rursus tertiò, quia vndè licuit huic authori historiam hanc narrationi Pōtificię assuere, cùm res sit alterius sæculi, cui ipse interesse non potuit post centū, & plures annos, solitarius, & singularis narrator? Quartò, quia hoc irrepere potuit in aliquod ex illis corruptis, imo & contortis, deprauatisq; exemplaribus, quæ iam extitisse, seq; habuisse fatetur in vtraq; epistola præliminari Augustinus Fiuizanius Eremita, qui primus hunc librum edidit latinum. Quintò, quia nulla authographa, vel Codices MS. exarati antè ętatem Philippi Bergomensis proferentur in medium, per quos fides concilietur huic additamento.

695 Impugnatur primo.

f cap. 13. §. 17. pag. 245.
g in respōs. ad §. 4.

Secundum est; quià etiam de Authore huius libri Vitas Fratrū, qui circumfertur sub nomine Iordani de Saxonia, non inane suboritur dubium Quoniam Iosephus Pamphilus in Chronico Augustiniano, Possevinus in Apparatu, Thomas Gratianus Eremita in Anastasi Augustiniana, seù de Scriptoribus ordinis Augustinensis, librum Iordani de Saxonia inscriptum, Vitas fratrum, referunt incœpisse ab illis verbis, *Spiritualis pulchritudinis*. At aliud est initium huius libri, quē sub titulo, Vitas Fratrum, & nomine Iordani produxit Fiuizanius, vt & notauit Heribertus Rosrueydus h. Vndè Gra-

696 Secundò.

h Prologœmo.

no primo ad Vitas fratrum

Gratianus librum à Fiuizanio editum alium ab illo Vitas fratrum putat, & velut distinctum enumerat.

697 Impugnatio confirmatur primò. a lib. 2. cap. 14. pag. 124.

Et confirmatur primò; quia non cohæret tempus, sub quo floruit Iordanus, cũ ætate Authoris huius libri. Hic enim a ait se legatione functum pro Priore, & Capitulo generali Mediolanẽsi celebrato anno 1343. vt acta illorum Comitiorum Clementi Sexto creato anno 1342. præsentaret. Iordanus verò de Saxonia floruit circà annum 1408. 1409. 1410. vt testantur Pamphilus b Guillelmus Eisingrenius c, & Thomas Gratianus d. Quomodò ergò antè annũ circiter 70. potuit obire legationem ad Pontificem pro Priore generali, & Synodo; nisi dicamus, vel missum impuberem adolescentem, vel iuuenculum; vel defunctum grandæuum suprà communem hominum ætatem?

b in chrõ. Augustin. fol. 72. pag. 2. c in sua Bibliotheca. d in Anastasi Augustiniana

698 Confirmatur secundò. e lib. 2. cap. 22 pag. 171. f §. 3. pag 431

Confirmatur secundò, quia Author libri, qui circumfertur nomine Iordani de Saxonia, dicit e se familiarem habuisse Hẽricum de Vrimaria, qui teste Marquez cap. 16. (debet dicere cap. 26. f) fatetur se cognouisse Lamphrancum primum Generalem post vnionẽ an. 1256. electum, & anno 1264. defunctum. Huius igitur libri verus author non erit Iordanus de Saxonia, qui floruit post annũ 1400. nisi eum centum, vel plures annos vixisse commendatur. Et ex hoc constat minùs probabiliter Marquez g asserere eum scripsisse antè 300. annos, cùm post an. 1400. eum floruisse citati Authores affirment.

g cap. 11. §. 1. pag. 354.

699 h lib. 3. de Anima, & eius origine cap. 11. Secundâ cum confirmationibus nõ officere, imò proficere ostẽditur

Et in hac controuersia audebo dicere, cum Augustino h. Hoc qui dicunt videntur sibi dicere aliquid; quia scripturas negligenter attendunt. Si enim attendissent, & legissẽt librum ipsum Vitas fratrum, nõ credam viros doctissimos in hũc lapidem offensuros. Quinimò adijciam contrà R. P. Vvadingum; vel author eius libri est Iordanus de Saxonia, vel alter. Si primum habemus intentum, & certior erit relatio Iordani; cùm id non solùm hic expresserit, sed & alibi repetierit; eo scilicet loco, ex quo Coriolanus noster i (cuius testimonium R. P. Vvadingus k allegarit) eamdem rem comprobauit, vt infrà ostendemus. Atq; adeò Iordanus ad certitudinis, & firmitatis indiciũ eamdem sententiam repetet duobus in locis: vt dicere possimus, cum Sancto Petro Damiano l loquente de Augustino: *Audiamus quid idem Beatus Doctor ex eadem re alibi dicat; vt nimirum quàm sententiam in hac, quam ventilamus, quæstione tenuerit, tantò liquidiùs quantò frequentiùs innotescat;* vel dicamus potiùs cùm ipso Augustino m veritatem euentus huius testimonia Iordani, *Sine vlla dubitatione testantur. Neq; enim aut vno loco, aut breuiter dictũ est; vt posset cuiusuis astutissimi tergiuersatione in aliam traduci, peruertiq; sententiam.* Si verò dicatur secundùm, tunc non solùm ex Iordano de Saxonia; sed ex alio, etiam authore graui, sancto, & antiquo, qui floruit anno 1343. idem confirmabimus; nempè ex authore huius libri Vitas fratrum à Fiuizanio editi, & ex Iordano de Saxonia, quem pro eadem sententia adduxit Coriolanus loco allegato, vt in ore saltem duorum, vel trium Testium, & talium, stet Verbum istud.

i in Apologia veritate 2. argumento 8. k §. 2. nu. 10. pag. 34. l epist. 15. ad Henricũ Archiepiscopũ Rauennatem col. 613 in appendice ad bibliothecam veterum Patrum. m lib. de opere monachorum cap. 13.

700 Neq; prædictum librũ vitas fratrum, qui circumfertur, sub nomine Iordani de Saxonia, illius esse probabimus ex solo nomine affixo. Potuit enim impostor Iordano nostro alienum opus adscribere; sed firmis fundamentis veritatẽ hanc stabiliemus. *Si enim ex solo nomine,* ait Augustinus, vel quisquis est auctor, q. 108. noui, & veteris testamenti, *putant hos debere defendi; infirmum, & improbabile est. Possent enim aliqui eiusdem nominis rem sibi non suam vendicare. Ideoq; hoc est verũ, quod non solo nomine, sed & perspicua ratione firmatur.*

701 Suppositio prima ad veritatem aperiendam. Author libri vitas fratrum, sub nomine Iordani editi fuit vir grauis & sanctus.

Verum, vt id præstemus, ex more suppono primò authorem libri Vitas fratrum editi à Fiuizanio sub nomine Iordani de Saxonia, fuisse virũ grauem, & sanctum. Prima pars probatur; quià fuit Prouincialis ordinis Eremitarum Sancti Augustini, vt constat ex libro primo cap. 20. pag. 49. & lib. 2. cap. 20. pag. 157. & 160. fuit etiam Vicarius generalis, vt patet ex libro 2. cap. 18. pag. 142. En eius verba. *Prouincialem suum quæsiuit, & tandem inuenit. Cumq; venisset ad præsentiam meam, qui tunc illo licèt immeritus, fungebar officio, &c.* & reuersus. *Quod cernens ego, cui tunc cura fratrum Prouinciæ nostra incumbebat ex officio, &c.* & tandem. *At ille ait, citò vocetur mihi talis, nominando personam meam, qui eram in Conuentu, vt potè tunc in illa parte ordinis fungens vice Prioris generalis,* & lib. 3. cap. 15. pag. 46. sic ait. *In pluribus prouincijs visitationis officiũ gessi.* Secunda verò pars, quæ ad sanctitatem attinet, manifestè constat; primò ex hjs,

quæ

quæ author ipse deuotè satis, & humiliter de se ipso narrat lib. 2. cap. 20. per totum, vt persuadeat intercessionem alicuius sancti valere plurimùm ad exaudibilitatem nostrarum orationum; Secundò ex reuelatione, quam habuit de donatione Corporis Sancti Augustini, & loci pro Conuentu ædificãdo in Vrbe Papiensi, cuius fit mentio lib. primò cap. 18. ad finem pag. 45. factam enim fuisse ipsi Iordano authori libri constat ex annotatione posita, in antiquo exemplari, de qua statim.

702 Suppono secundò, Authorem huius libri incœpisse florere ab hinc trecentos annos. Hæc veritas patet primò, ex reuelatione de donatione corporis Beati Augustini, quam ipse, vt euitaret iactantiam, & humilitatem conseruaret, omittens exprimere nomen suum, non paucis verbis tradidit lib. 1. cap. 18. pag. 44. Clarè id colligitur ex annotatione, quam in antiquo exemplari haberi refert Fiuizzanius a, Quinimò (vt in superioribus aduertimus, & notauerat Ludouicus de Angelis b ipsi Iordano libri authori reuelationem factam ipsemet Iordanus satis indicat in sermonario dan. sermo. 147. vbi Augustinũ fonti Paradisi conferens addit. *item de visione tua, dic si vis, &c.* apparuit illi quippè Augustinus propinans suis Eremitis potum valdè clarum, & pulchrum. Hæc autem reuelatio habita fuit duobus, vel tribus mensibus antè reunionem. Sic enim ait vbi sup. pag. 45. *infrà duos menses, vel circà venerunt litteræ de Curia Romana nunciantes noua, quomodò corpus Beatissimi P. Nostri Augustini esset ordini redonatum.* Hanc ergò reuelationem suam Iordanus tanquam de alio prosecutus est, vt dicere de illo possim' quod Canonici Camperbergenses c de suo Nothberto in simili casu dixerunt. *Et quidem ista humiliter tanquam de alio prosecutus est; nos tamen ipsum fuisse, cui hoc reuelatum est, indubitanter aduertimus.* Ea verò redonatio, seu reunio facta fuit à Ioãne XXII. die 20. Ianuarij an. 1327. vt testantur Annotator Iordani in margine paginæ 45. Fr. Hieronymus Romanus d, Iosephus Pãphilus Episcopus Signinus e, M. Marquez f, Ludouicus de Angelis g Bullæ autem prædictæ meminere Renatus Chopinus h, & M. F. Antonius Iepes i eius patem adduxit Iordanus vbi suprà. Eam de verbo ad verbum transcripsere Basilius Serenius Canonicus Regularis k Bennotus, & Empoli supracitati, dum de Guillelmo Cremonensi ageremus, extatq; originalis in nostro Archiuio Romano num. 2. Ex quibus omnibus euidẽs fit, authorem huius libri duobus mensibus, vel circà ante factam donationem corporis B. Augustini fuisse Eremitam Augustinianum, atq; adeò anno 1326. undè si superuixit vsq; ad annum 1410. vixit in ordine Augustiniano plusquam 84. annis.

703 Secũdò probatur eadem suppositio, quià vt ipse fidus est testis l interfuit cuidam Capitulo generali, in quo delatio facta est cõtrà B. F. Simonem de Tuderto. sic enim ait: *Fuit, & alius magnæ reuerentiæ vir, & sanctitatis, eiusdem ordinis, F. Simon de Tuderto lector, & olim Prior Prouincialis, & localis in pluribus locis. Hic à quibusdam æmulis suis grauiter delatus fuit apud Priorem generalem in Capitulo generali me præsente, licèt ipse fuerit absens, &c.* At B. Simon de Tuderto, (vt aliqui sentiunt) anno 1333. diem egit extremum. Sic enim tradit Carolus Sigonius m, & Abrahamus Bzouios n sic ait. *Eodem anno* nempe 1333. *die 20. Aprilis Bononiæ B. Fr. Simon de Tuderto Ordinis Eremitarum multa in monasterio S. Iacobi miracula edidit*; & quod magis vrget, eius mortem refert B. Fr. Henricus de Vrimaria in tractatu de origine Eremitarum S. Augustini, quem edidit anno 1334. sed est adhuc firmior sermo, qui illum aliquibus antea annis obijsse demonstrat. Processus enim authenticus de eius miraculis per Philippum 9. Alberti Paparonis expressè affirmat B. Fr. Simonem de Tuderto de ordine fratrum Eremitarum S. Augustini, è vita decessisse Bononiæ anno 1322. indict. 5. die 20. Mensis Aprilis. Necessariò ergò fatendum est, authorem huius libri antè annum 1322. interfuisse cuidam Capitulo generali ordinis Augustiniani tanquam membrum illius, fortè in Ariminensi Capitulo celebrato, anno 1318. Tertiò probatur, quia idem author o testatur se vixisse Bononiæ sub B. F. Ioanne de Lana Conuentus Bononiensis S. Iacobi Priore. ibi. *Simile quodãmodò exemplum vidi de Fr. Ioanne de Lana, Viro vtiq; probatæ religionis, qui fuit Baccalarius in Theologia. Legerat enim sententias Parisijs, & fuit actu Prior meus Bononiæ, quandò accidit, quòd narro, &c.* & rursus ibidem. *Aliud etiam patientiæ exemplum in eodem fol. mem. Viro accidit me præsente, &c. vbi ego ipsum* cum

Marginal notes:

Suppositio secunda.
Author dicti libri ab hinc trecentos annos florere cœpit.
Probatur primò.
a ad finem capitis 18. lib. 1.
b loco statim citando.
c in appẽdice ad vitã S. Nothberti to. 3. Surij.
d Centur. 10. fol. 64.
e in chro. August. fol. 46.
f cap. 15. §. 2. pag. 275.
g lib. 4. de vita & laudib. August. cap. 25. fol. 129. pag. 2
h lib. 2. Monastico, tit. 1. num. 32.
i to. 5. chron. Benedic. centur. 3. an. 715.
k in lib. de Indultis Canon. regul. Later. pag. 185.
Probatur secundò.
l lib. 2. cap. 8. pag. 87.
m lib. 3. de Episcopis Bononiensibus.
n in annal. Baronij tom. 14. an. 1333. col. 713.
Probatur tertiò.
o lib. 2. cap. 8. pag. 86. & 87.

cum socijs meis (scilicet scholasticis) *pro sui consolatione, & reuerentia, & profectu nostro pluries visitauimus*. Authorem huius libri fuisse Bononiæ Scholasticum constat ex libro 2. cap. 6. pag. 78. ibi. *Item exemplum experimentaliter cognoui de venerabili viro in Ordine, scilicet M. Prospero de Regio Sacra Theologia professore, cuius studens fui olim Bononia*, &c. Hinc deducitur authorem huius libri antè ann. 1330. fuisse fratrem Augustinianum, legerat enim B. F. Ioannes de Lana Parisijs, & posteà Prior Bononiensis habuit pro subdito, & Scholastico authorem huius libri, quod necessariò debuit esse ad summum, circà annum 1327. vel 1330. Quia author huius libri anno 1343. obijt legationem nomine Capituli, & Prioris generalis Mediolanensis ad Clementem Sextum, vt ipse testatur a in hæc verba. *Cùm ego olim legatione fungens Prioris generalis, & totius Capituli generalis Mediolani celebrati electionem, & acta dicti capituli Sanctissimo in Christo P. Clementi Papa Sexto præsentassem*. &c Non mitteretur autem ad hæc nisi post 16. vel saltē 13. annos à finitis studijs, cùm iam esset propè quadragenarius.

a lib. 2. cap. 14. pag. 131.

704 Probatur vltimò. Vltimò probatur; quià Author huius libri b loquens de B. F. Henrico de Vrimaria sic ait.. *Prout ab eo sæpius narrante audiui*. & tamen Hēricus, vt suprà ostendimus, ex communi omnium ferè, authorum cōsensu, nō excessit annū 1340. Author ergò huius libri floruit ab hinc ferè 300. annos, vel ampliùs. Adde idem Iordanus in opere sermonum Dominicalium post Pentecostem sermone 455. qui est de Antichristo, testatur se confecisse illud opus ipsum anno 1365. atq; adeò ab hinc 265. annos.

b lib 2 cap. 22. pag. 171.

705 Suppositio tertia. Suppono tertiò librum Vitas fratrum sub nomine Iordani de Saxonia editum fuisse scriptum à suo authore circà annum 1356 id autem probo; primò, quoniam ipse c sic ait. *Cùm nuper in anno iubileo persuadente pestilentia per Mundum fratres passim festinarent concurrere Romam*, &c. & d *Verùm anno illo Iubilæi transacto, & pestilentia diuinitùs sedata, & officij mei Sarcina deposita* &c. At pestilentia per Mundum persuadens anno ipso Iubilei, & sequenti anno finita, contigit anno 1350. sub Clemente Sexto, qui Iubilæum extēdit sub anno 50. in 50. cum anteà esset à 100. in 100. vt constat extra. *Vnigenitus de Pænitentijs, & Remissionibus* inter extrauagantes communes. Data autem est Auenione Sextò Kal. Februarij anno 1342. de tempore prædictæ pestis agūt Matthæus Villanus e Franciscus Petrarcha f, Ioannes Boccacius g, & ex illis Alphōsus Ciaconius h, Andreas Vittorellus i (inquit Ciaconius) *pestis sæuissima per totam fermè Europam triennio grassata est, quo orbis malignorum syderum concursu pænè euersus est*. Qui ergò de re, quæ anno 1350. contigerat loquens dixit. *Nuper in anno Iubilæo*, &c. necesse est, vt scripserit de re, quæ non multò antè acciderat. Illud enim Verbum, potiùs, aduerbium, *Nuper*, vt Calepinus explicat, verbo, *Nuper*, idem est, atq; antè paucos dies, vel menses, licèt quandoq; de longiori tempore dici aduertat. Atq; adeò dicendum erit librum hūc fuisse scriptum circà annum 1356. & quidem non excessisse annum 1357. indicio esse potest, quod eò anno obijt Thomas de Argentina generalis Augustinianus vir doctissimus, & tamen Author libri eum non recensuit inter Magistros Parisiēses, quos enumerabat. Ea enim, quæ de illo habentur libro 2. cap. 22. pag. 172. addita videntur ab alio posteriore; vel ab eodem Iordano in secunda eiusdē operis publicatione; quià vt adnotauit M. Antonius Maffa Salernitanus in notis ad idem caput pag. 174. *ab illis verbis, tem R. P. Fr. Thomas, ad finem vsq; illius Capitis non habentur in alio exemplari*. Author enim nullum ex his, qui adhuc viuebant, proprio nomine assignato in suo libro recensuit.

Liber Vitas Fratrū editus, sub nomine Iordani fuit à suo Authore cōpositus circa annū 1356. Probatur primò

c lib. 2. cap. 20. pag. 155.
d pag. 160.

e in principio historiarū sui temporis.
f lib. 3. rerum Senilib. epist. ad Boccatium pag. 848 & lib 8. epist. 1. ad Boccatiū pag. 915. & lib. 8. familiariū ep. 7 ad Socratem
g in principio Decameronis
h De vitis, & gestis Pontif. in Clem VI. pag. 1348.

706 Sed dices, quod ab authore dicitur de anno Iubilæi non esse accipiendum de anno 1350. sed de an. 1400. in quo etiam pestis mundum inuasit. Sic enim in vita Sancti Bernardini apud Bzouium i habetur. *Sæuiente illa peste terribili, & generali anno salutis 1400. in quem incidit Iubilæum, innumeri peregrini Romam euntes, atq; indè redeuntes*, &c. Contrà hoc tamen est; Primò, quia tempore eius Iubilæi, & pestis, de qua agit author, erat Prouincialis, vt ipsemet affirmat. Quis autem credat eum fuisse Prouincialem, eaq; illi contigisse, quæ ipse de se enarrat, anno 1460. cū iam ad minùs ageret pluquam 90. annos? Secundò, quia obijt ante annum 1387. quantum coniici potest ex registro ordinis sub eo anno. Is addo primò; licèt daremus librū fuisse scriptum post annum 1400. adhuc tamen author est trecentorum annorum, & ampliùs, nempè ab anno 1326. in quo reuelationem

Euasio.

i tomo 16. annal. an. 1444. pag. 769. cap. 10.
l De Iubilæis Pōtificijs pag. 170. an. 1348.

nem habuit de donatione corporis Sancti Augustini, imò & ante annum 1322. in qua obijt B Simon de Tuderto, vsq; ad annum 1630. Addo secundò, deniq; fortassis hic liber fuit à suo authore in lucem editus primum circà annũ 1356. & tunc nihil egit de Thoma de Argentina, egit tamen de Iubilæo, peste, & suo Prouincialatu, quæ contigerant anno 1350. deindè verò circà annum 1380. Et tunc meminit Thomæ de Argentina, & aliorum. Obijt autem sinè dubio circà ann. 1380. etenim in registro Fr. Bartholomæi de Venetijs generalis, quod vidi, ab anno 1387. vsq; ad 1393. cùm de varijs partibus Prouinciæ Saxoniæ, & aliarum Germaniç passim mentio habeatur, de Iordano, neque verbum extat.

707 Probatur secundo. Secundò, probo tertium suppositum. Quià libro 2. c.25. pag. 181. sic ait *Sicuti & sunt Beccardi, Vel Lulardi, & consimiles, qui nullam Religionis regulam profitentur sed talem modum viuendi sibi ad libitum assumunt.* Lolardos autem M. Antonius Massa in notis ad prædictum caput docet ex Gabriele Prateolo lib. 1. lit. H. num. 7. pag. 257. de vitis, & sectis, hæreticorum, ortos fuisse in Anglia circà annum 1300. temporibus Caroli IV. Imperatoris, & Innocentij Sexti Summi Pontificis; qui electus fuit anno 1352. 15. Kal. Ianuarij. Bzouius [a] refert Lolardos dictos fuisse Discipulos Vudephi. Hic autem teste Prateolo [b] vixit circà annũ 1352. & idem Bzouius [c] ait combustos fuisse eo anno in Ciuitate Cremensi Ducatus Austriæ multos hæreticos, quorũ Princeps erat Lolardus nomine Vualtherus, ex Chronicæ Hirsaug. & ex eodem Chronico [d] refert eumdem Lolardum Begardorum Magistrum Coloniæ fuisse exustũ eodem anno, & [e] narrat eo anno Lolardorũ errores præcipuè commaculasse Germaniam. Et quidem de Begardis constat multò antè incœpisse in Germania; damnati enim sunt in Concilio Viennensi anno 1311. & non multò post à Ioanne 22. Lolardos autem Pontacus Burdegalẽsis [f] venenum hæresis in Austria, & Bohemia propinasse tradit ex Tritenio [g], Pontacus secutus est Genebrardum, qui ex eodem Trithemio idem tradit [h], sed audiamus Iacobum Gualterum [i]. *Eos* (nempè Lolardus) *cenuit Prateolus verbo, Lolardi, ex Anglia è secta Vvidephitarum. Ex aduersò Sanderus haresi 163. & Genebrardus in Clemẽte V. (vbi supra) post Trithemium in Chronico Hirsaugensi, Vvidephos antiquiores faciũt vigu issequiunt in Germania circà annũ 1315. Lolhardo Vualthero Duce, à quo ipsis nomen, qui Coloniæ crematus est anno 1321. (Genebrardus in Ioanne 22.)* & sanè rationi conformior videtur relatio Sanderi, & Genebrardi ex testimonio Iordani; qui videtur meminisse Bergardorum, & Lolardorum, qui in Germania vigebant antequã Vvidephus suum virus in Anglia sparsisset, & circà annũ 1360. Adde. Cùm author libri nõ meminerit Vvidephi, & aliorum, qui circà annum 1400. Ecclesiam in Bohemia infestabant, non leuiter colligi videtur, librum prædictum fuisse editum antè annum 1400. nempè circà annum 1356. vt dicebamus paulò magis, aut minus.

a tom. 15. annal. an. 1381. nu. 16 pag 75.
b in Elenco hæresũ lib 9 lit. I pag 234.
c tom. 14. an. 1307. num. 9. col 97.
d eodẽ tõ ann. 1322. nu. 33 col. 410.
e tom. eodem an. 1360. nu. 11. col. 1280.
f lib. 12. Chronograph. fol. 211.
g in chrõ. Monasterij Hirsaugẽsis anno 1314.
h in Clem V. an. 1314 pag. 399.
i in Chronologia sæculo 14. ab an 1300 ad ann. 1400. cap. 7. pag. 705.

708 Corollarium primũ ex secundo, & 3. supposito. Ex dictis in secundò, & tertiò supposito corriges. Primò Cathalogum Beatorum Boroniensium in libro Cardinalis Paleotti de regimine Ecclesiæ Bononiensis fol. 595. qui sic habet. *Anno 1398. B. Fr. Ioannes de Lana Ordinis Eremitarum Sancti Augustini.* Corriges etiam Hieronymum Romanum Centuria 11. fol. 76. pag. 1. & Iosephũ Pamphilum in Chronico Augustiniano fol. 68. pag. 1. quorum primus illum constituit eodem an. 1398. Secundus verò anno 1400. Hi itaq; authores corrigendi, quià B. F. Ioannes de Lana multò antè obijt: Author enim libri scripti circà an. 1356. meminit illius non solum vt iam defuncti, sed etiam vt aliquibus anteà annis emortui. Sic enim ait. [k] *Aliud etiam patientia exemplũ in eodem Fœlicis memoria viro accidit me præsente.* Et rursus. *Qui tandem bonis operibus plenus in bona senectute in Bononia emigrauit.* Addo dictis. Thomas de Argentina, qui electus fuit generalis Augustinianus in Capitulo Parisiensi anno 1345. in Commentarijs super Magistrum sententiarum libro 3. distinct. 1. citat sententiam Fr. Ioannis de Lana, legerat igitur Ioannes Parisijs antequam Thomas, Thomas autem legit pluribus annis antè annum 1335. in quo electus est Generalis, & in quo (imò anno 1342. vt habetur in MS. codice conuẽtus nostri Romani S. Mariæ de Populo) noster Alphonsus Toletanus posteà Archiepiscopus Hispalensis; vt ex titulo operis in lib. 1. Magistri sententiarũ prælo mandati constat, allegauit in Prologo q. 2. artic. 7. supradictum Thomam ex q. 1. art. 1. prologi. 1. & ex lib. 1. distinc. 1. art. 4. deindè Gregorius de Arimino, qui

k lib. 1. cap. 8. pag. 17.

qui legit Parisijs, etiā antè annum 1340. citat in prologo quæst. 2. art. 1. eundem Ioannem de Lana ex prologo quæst. 8. art. 1. Demus ergò Ioannem de Lana legisse Parisijs circà annum 1325. quòd & fatendum est, quià vt circà secundam suppositionem ostendimus, post lectas Parisijs sententias Magistri fuit Prior Bononiæ, dum author huius libri esset studens Bononiæ circà annum 1327. difficile autem est creditu, quòd ab eo tempore, nempè Prioratus Bononiensis post Lecturam Parisiensem superuixerit 73. vel 75. annos. Dicendum enim esset eum vixisse circà 110. annos, vt cum Priorem Bononiæ assignemus, cùm saltem haberet 35. vel 37. annos. Nullum autem reperimus fundamentum ad tot annos illi tribuendos, cùm nullus sit author antiquus, qui eius mortem tam longè protrahat, præcipuè cùm constet ex dictis eum obijsse antè primam editionem libri Vitas fratrum, eumq; editum esse circà annum 1356. vel non multò post.

709 Corollarium secundum. Hinc etiam colliges minùs rectè Augustinum Fiuizanium in epistola præliminari ad Sixtum V. dixisse; *Liber hic post ducentos circiter annos à primo suo ortu sepultus iacens*, &c. cùm enim, vt vidimus, scriptus sit circà annū 1356. iam excurrebant circiter 230. & ampliùs anni eo tempore, quo typis illum mandauit Fiuizanius, nempè anno 1587. Nisi dixerimus illud, *circiter*, apud Fiuizanium idem esse atq; paulò magis, vel minùs, & excessum triginta annorum non reputari ab illo multò magis, sed paulò magis, vel illum reiecisse huius libri editionem in annum 1370.

710 Suppositio quarta. Author libri vit. fratrū qui circumfertur nomine Iordani, appellatus fuit Iordanus ex Prouincia Saxoniæ Superioris, & Lector. Probatur. Suppono quartò, Authorem huius libri Vitas fratrum, qui circūfertur nomine Iordani de Saxonia, appellatum fuisse Iordanum, ex Prouincia Saxoniæ superioris, & lectorem. Hæc omnia constant ex eius fidelissima relatione. Narrās enim quomodò cuidam deuoto seni Eremitæ Augustiniano B. Petrus apparuit præcepitq; vt ipsi authori libri in memoriam reuocaret votum emissum in obsequium D. Petri, sed iam traditum obliuioni, sic D. Petrum loquentem introducit libro 2. cap. 20. pag. 160. *Dic fratri Iordano lectori, quod sponsionem mihi factam minimè seruauit.* Et rursus ibidē pag. 156. *Cùm quadam vice inter agens, cum Socio in Curru transiremus quemdam fluuium rapidum qui Boda dicitur*, &c. & infrà. *Alia etiam vice dum cum Prouinciali meo, & duobus alijs Socijs transire deberem fluuim satis magnum, qui Mulda dicitur*, &c. Hos autem duos Fluuios Bodam, & Muldam Abrahamus Ortelius a intrà Superiorem Saxoniam enumerat; & rursus idem author huius libri pag. 157. & 158. *Cùm enim, vt moris est in Prouincia nostra, in Curru cum Socio meo irem de Conuentu ad Conuentum*; & statim. *qui nos cum Curru ad Ciuitatem propinquam, quæ ad tria milliaria Theutonica distabat, duceret*, &c. vndè planū est eius Prouinciam esse in Germania. Theutones enim, vt ait Calepinus, verbo, *Theutones* sunt quidam Germaniæ Populi; & hinc est, quod Augustinus Fiuizanius in Epistola dedicatoria ad Sixtum V. sic ait de authore libri. *Excitet iam tandem Germanos Ciues suos.* Et rursus. *Apparens scriptor hic apud Germanos atq; Saxones vbi natus est*, atq; adeò iure optimo libri huius author potuit appellari Iordanus de Saxonia. Secundò, cōstat authorem huius libri fuisse lectorem Iordanum ex annotatione, quam in antiquo exemplari haberi ad calcem Capitis 18. libri 1. testatur Fiuizanius ad finem eiusdem Capitis pag. 35. ibi. *Hic est sciendum* (ait antiqua annotatio) *quòd quidam frater Ordinis nostri, videlicet fratrum Eremitarum Sancti Augustini valdè sapiens nomē illius fratris scire, cui Deus hanc visionē ostendit, scripsit illi P. Reuerendiss. ac Deuotiss. Lectori Iordano cōpilatori istius libri, quatenùs dignaretur, sibi insinuare, qui fuisset ille frater.*

a in Theatro orbis nu 55.

Adde: Conuentus noster Quidelburgensis, ex quo testantur omnes præter Trithemium, qui b illum vocat, Argentinensem) fuisse Iordanum de Saxonia, authorem huius libri, erat in Prouincia Thuringiæ, & Saxoniæ, vt cōstat ex quadam Bulla Bonifacij Octaui, quę extat in Bullario Augustiniano R.P.M.F. Laurentij de Empuli pag. 47. data Laterani 18. Kal. Februarij anno sexto Pontificatus, atq; adeò Christi 1300. super lite minoritarum Castri antiqui Quidelingborch cū Eremitis Augustin. Castri noui Quidelinborch. & titulus hic est. *Dilectis filijs Priori Prouinciali, & Fratribus Eremitarū S. Augustini in Prouincia Thuringia, & Saxonia salutē, & Apostolicam benedictionem.* Iordanus ergò in hoc Castro natus mundo, Deo verò in hoc Conuentu, communiter dicitur Iordanus de Saxonia, aliquando verò Iordanus de Quidelinburg, vt in sermonario dan., quod extat Romæ in Bibliotheca Vallicellana, & Barchinone 711

b in Cathalogo virorū illustrium Germaniæ, par. 1. suorū operū historicorum pag. 152.

 in Cen-

in Conuentu Sancti Augustini; vbi etiam asseritur prædictum Iordanū fuisse Lectorem Conuentus Morgdeburgēsis; atq; adeò omnia optimè congruunt, si dicamus authorē huius libri verè fuisse Iordanum de Saxonia, & Quedelingborch, Lectorem Magdeburgēsem, & Prouincialem Thuringiæ, & Saxoniæ.

712 Vera resolutio.

Liber Vitas Fratrū à Fiuizanio sub nomine Iordani de Saxonia editus est legitimus partus viri Germani suiq; authoris Probatur primò.

His positis mihi indubitatū est; librum Vitas fratrum, qui à Fiuizanio editus est sub nomine Iordani de Saxonia esse viri Germani fœtum germanum, non Spurium; legitimum partum Iordani de Saxonia hominis sanctissimi, & doctissimi, & celeberrimi apud Authores, non suppositiuum, aut nothum. Id autem mihi persuasum habeo; primò quià, vt ex suppositione quarta constat, author huius libri appellabatur Iordanus, & erat ex Prouincia Saxoniæ. At in religione Augustiniana vnicus fuit Iordanus de Saxonia, imò & vnicus Iordanus, qui esset præcipuè tunc temporis alicuius nominis. Neq; in vllo authore extero, aut domestico reperietur memoria, nisi vnius Iordani de Saxonia, cuius ferè omnes authores meminere. Ille enim, quem Trithemius a vocat Argentinensem, idem prorsus est cum Iordano de Saxonia, vt patet ex operibus, quæ illi attribuit. Atq; adeò liber hic non erit adscribendus alteri Iordano recens conficto, sed eidem & vnico Iordano de Saxonia omnibus noto. Secundò, quia Philippus Bergomensis b scribens dum refert mortem Henrici de Hurimaria, illa verba in vltimo halitu proferentis, *in manus tuas Pater Deus commendo Spiritum meum, &c.* sic ait. *Quibus completis, vt noster Iordanus scribit, sanctam Deo reddidit animam.* Hæc autem habentur in hoc libro Vitas Fratrum lib. 2. cap. 13. pag. 110. Quinimò, & Bergomēsi antiquior Ambrosius Coriolanus c agens de Conuentu Sancti Antonij apud lacum Ambrosianum, sic inquit. *De quo Vener. M. Iordanus de Saxonia dixit se vidisse confirmationem Innocentij Tertij.* Hæc autem extant in prædicto libro Vitas Fratrum lib. 1. cap. 14. Vnde patet librum hunc iam ab anno 1477. Iordano de Saxonia authore circumferri, & Seripandus Generalis, post Cardinalis d sic scribit. *Recepimus a Vener. M. Marco Antonio Patauino, Priore Taruisino librum, qui dicitur Vita fratrum, editum à Vener. Fr. Iordano prouinciali Saxoniæ,* &c. & quod magis vrgebit R.P. Vvadingum, Ludouicus Prutenus e sic ait. *Dubium etiam est, vtrum Ioannes Bonus fuerit de ordine Eremitarum S. Augustini, cùm hoc etiam non determinat clarè Venerabilis M. Fr. Iordanus Almanus, prouincialis Saxoniæ ordinis Eremitarum S. Augusti i in libro de Vitas fratrum, quem librum scripsit F. Ioanni Lectori in Argentina eiusdem ordinis: & etiam Iordanis eiusdem Iacobus Bergomensis, mentionem facit in 14. lib. Chronicorum suppletorum, vbi eundem librum nominat diffusam sui ordinis Apologiam.* Hæc Prutenus. Quòd ad hæc R.P. Vvadingus? Nonne credet suo consodali, qui eandem causa agens de Monachatu S. Francisci, hunc librum attribuit Iordano prouinciali Saxoniæ, affirmatq; dicatum fuisse Fr. Ioanni lectori in Argentina: & verè ita se habet in omnibus MS. huius libri Vitas Fratrum. Cæterum fallitur Protenus credens Iordani Apologiam non distingui à libro Vitas Fratrum; hic enim continet libros 4. at illa tantùm librum vnum, vt constat ex Trithemio f Deniq; idem probatur tertiò, quià in omnibus antiquis exemplaribus, quę habuit Fiuizanius, ferebatur, sub nomine Iordani de Saxonia. Neq; enim vir ille integerrimus partum alienum Iordano temerè adscriberet, vel nō moneret Lectorem variarū inscriptionum huius libri, si extarent.

a in cathalogo virorū illustrium Germaniæ pag. 152.

Secundò.

b lib. 13. supplemēti chronicorum fol. 350. an. 1486.

c circa an. 1477 in Apolog ve ut. 6. §. ad sanctū negatur.

d lib 5. registri sui generalatus fol. 187. pag. 2. Iulij 16 an. 1544.

e in Trilogio animæ edito Nuremberge an 1498 part 3. cap 6. quod est, de Prudentia litera H.

Tertiò.

f in cathalogo illustrium virorū Germaniæ pag. 152.

713 Soluitur primum.

Ex his ad obiecta. R.P. Vvadingi, quæ sanè videntur acuta; *Sed quod acutum,* ait Augustinus g, *non vt creditur scuto veritatis*, facilis est responsio. Ad Primum fatebor esse suspicionē corrupti textus, sed leuem, sed voluntariam volētis textum corrumpere. Et ad primam probationem in oppositū dico relationem illam esse desumptam ex narratione Bullæ prædictæ, non tamen ex toto, sed ex parte. Itaq; Iordanus ex Bullæ narratione, & ex aliis relationibus totam simul historiam contexuit, vt dicere potuerit, cum Rodulpho Rabani Discipulo. h *Quæ ab illis breuiter scripta, & in schedulis sparsim memorata, in vnum colligere studui, & tam ex eis, quæ ibi annotata reperi, quàm quæ ex aliorum relatione didici, ordinato breuiter libelli textu rerum gestarum seriem scire volentibus pandere curaui.* Si hoc Rodulpho licitum, quarè illicitum Iordano? Rem autem ita se habuisse constat ex verbis ipsis à te adductis. Plura enim sunt in narratione Iordani, quàm in relatione Pontificis, seù potiùs Guillelmi Cardinalis. Iordanus quippè ait; *& ibi*

g ser 14. de verbis Apostoli cap. 17.

Respondetur primæ probationi.

h in prologo vitæ S. Liobæ Virg. & Abbatissæ, apud Surium tom. 5.

villam

vitam iremiticam in artissima pœnitētia duxit; hæc autem apud Guillelmum non habentur. Iordanus ait; *Qui in honorem Sanctæ Mariæ Virginis Ecclesiam construxerūt ibidem, in qua simul cum dicto P. & e virtutum Domino sedulo seruierunt.* Guillelmus verò sic. *Ecclesiam in honore Beatæ Mariæ Virginis construxit ibidem.* Iordanus antequam referat Regulam Augustini illis à Pontifice concessam, sic ait. *Vocabantur autem isti homines fratres Eremitæ Fr. Ioannis Boni, cùm ipse fuerit primus Institutor eorum, & quasi Prior generalis ordinem illum paterna sollicitudine gubernaret.* Guillelmus autem post acceptam regulam sic enarrat. *Qui cùm iam vocarentur fratres Eremitæ Ioannis Boni ordinis Sancti Augustini, Nouitij, qui recipiebātur ab eis, profitebātur hoc modo,* &c. Iordanus rursus sic ait. *Cùm autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulis non haberent, ordini Eremitarum Sancti Augustini de mandato Sedis Apostolicæ sunt Vniti.* At Guillelmus sic refert. *Cùm autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulam nō haberent, quidam ex eis accedentes ad Sedem Apostolicam obtinuerunt ab ea B. Augustini regulam sibi dari.* Quid ergò mirum; quòd Iordanus rem aliundè sibi cognitam suæ narrationi inseruerit, vel quòd idem enarrans nō eodem ordine, atq; Guillelmus enarret: sed vel anticipando, vel recapitulādo aliqua; quod etiam ipsis Euangelistis euenit in relatione operum Christi.

714 Respondetur secundæ. Ad secūdam probationem dico duo. Primum est. Demus verba illa non adeò rectè, vel in ipsa constructione connecti, cum sequentibus, nūquid ideò dicemus esse suppositicia, & inserta ab impostore, quasi Iordanus necessariò debuerit loqui congruentiùs, quàm impostor; qui ex industria aliquid suppositium de nouo assueret; vel quasi ipse author libri quantumuis doctus, & sanctus non potuerit minùs congruè loqui? cùm tamen passim minùs congruo, & plenissimo stilo loquatur? Augustinus certè eloquentissimus, si quis alius, sic de se loquitur[a]. *Solœcismos autē, quos dicimus, fortassè qui sit doctus diligenter attendens, in oratione mea reperiat.* & asseremus fidēter verba illa non esse Iordani; quià minùs rectè cōnectuntur, addemusq; abruptè inserta ab aliquo malè feriato? Sanè si R. P. huic inditio fidit, interrogatio ipsum, nūmquid etiam sentiat alium malè feriatum supposuisse Iordano narrationem mortis B. Henrici de Vrimaria, quam sic refert lib. 2. cap. 13. pag. 110. *Item est exemplum in M. Henrico de Vrimaria qui cùm infirmaretur, & tempus suæ dissolutionis instaret, Fratribus in persona infirmantis, nec loqui potentis confessionem generalem facte tibi Prior Prouincialis, qui adfuit, qui & dotatus prout à Sede Apostolica, & à Priore generali singularibus gratijs fuit, absolutionem largam, & benè copiosam fecit; quam vir Dei cum magnā deuotione, & gaudio, & lachrymarum multā effusione intentè accepit. Cumq; ad extremam horam venisset,* &c. Estnè in his verbis maior connexio, quàm in alijs, dicis nè esse supposita? Quarè ergò corruptum textum in vna parte, & non in alia suspicaris? facilis coniectura. Adde. Nūquid Iordanus debuit loqui congruentiùs, quàm Bergomensis? planè sinè vllo fundamento id assereretur; & tamen nō suspicaris corruptum esse textum illius ad annum 1199. lib. 12. etiamsi in margine tui Apologetici num. 15. pag. 97. sic notaueris. *Confusa oratio; sed sic habetur apud authorem.* Quarè ergo de Iordani clausula non similiter dices, *Confusa oratio; sed sic habetur apud authorem?* Adde rursus. Ipse Bergomensis[b] de morte Beati Augustini de Terano loquens, sic ait. *Cùm fratres eum ex more sepulturæ tradere vellent, à Senensi Episcopo & vniuerso Populo prohibitum est, dicentes* (ecce incongrua, & barbara locutio, imò & solœcismus) *virum tantæ sanctitatis insignem terra obrui nō licere.* Si ergò non dicimus in Bergomensi textum esse corruptum, quandò adest barbara locutio, quare id affirmandum in Iordano propter incongruam cōnexionem? Secundum, quod dico, est. Admitto, cū M. Marquez ea verba esse extrà locū suum, & per anticipationem posita (de hoc latè egimus supra[c]) sicut, & alia nōnulla, quæ in eadem narratione continentur, & necesse est, vt vel in narratione Iordani anticipentur, vel in relatione Guillelmi postponatur, vel in libro Constantij Laudensis minùs fideliter referantur, vt patet ex ijs, quæ aduertimus loco citato. Omittere tamen non possum, quod ais dissertatorem tuū admittere verba illa esse extrà locum suum, & *posita præproperè.* ait quidem esse extrà locum suū, & per anticipationem posita; nō verò dixit *præproperè posita*, quæ verba minùs benè sonant, & accelerationē indebitam videntur innuere. Hoc autem non est idem, atq; per anticipationem esse posita; vndè sinè scrupulo dicimus sacros

[a] lib. 2. de ordine cap. 17.

[b] lib. 13. fol. 144.

[c] in respons. ad nu. 5. §. 2.

sacros Euangelistas aliquid per anticipationem posuisse, non tamen ità securè audebimus dicere eos aliquid præproperè posuisse.

715 Respondetur tertiæ. Ad tertiam probationem; Respõdeo Iordanum narrationi Pontificię assuisse eam historiam, vel quià fortè viderat testimonium Henrici de Vrimaria, seù alterius, qui modó vel latet, vel perijt; vel quià ita audiuerat ab antiquis Patribus, vt dicere cum Sancto Ildẽphonso a potuerit. *Horum ego Beatorum studijs prouocatus quaq; vetera antiquorum relatu reperi, quaq; noua exhibitione temporis reperi, orsu lingua, quo potui, subnotaui.* Neq; enim nisi valdè temerè, suspicabitur quispiam virum sanctissimũ ab hinc ferè 300. annis, antè exortam istam controuersiam suæ narrationi mala fide insigne mẽdacium inseruisse tam in hoc libro, quàm in Apologia, ex qua videtur illum citasse Coriolanus, quam R. P. Vvadingus supra b allegauit, & de quo nos rursus infrà sermonem instituemus.

a in princip. libri de viris illustribus.

b §.3. num. 10. pag. 34.

716 Respondetur quartæ. Ad quartam probationẽ dicam plura. Primum est. Tantùm abest, vt Augustinus Fiuizanius fateatur se habuisse corrupta, contorta, & deprauata exemplaria, in quorum aliquod ea verba potuerint irrepere; quod eius hæc sunt verba in epistola ad Sixtum V. *Nouit enim, &c. quid sit ex vetustis, ac diuersis, plerumq; antè corruptis exemplaribus authorem aliquem suo nitori, ac veritati restituere*, &c. & rursus in Epistola ad Generalem Esparensem. *Tam quantùm ad ipsum opus attinet, non dubito quin ex collatione pluriũ exemplarium, quorum ope multa, vel contorta, vel deprauata sua integritati restituta sunt; item ex consultatione, cum multis eruditis Viris iudicio pollentibus inita, quos sæpè adire, & consulere oportuit, eò redactum sit, vt absq; hæsitatione, vel offensione, & legi, & intelligi queat.* Hæc Fiuizanius. Hoc ne est fateri se habuisse exemplaria corrupta, contorta, & deprauata, ex quorum aliquo credere possimus eam narrationẽ fuisse desumptam, vel potiùs est Fiuizanij testimonium corrumpere, contorquere, & deprauare? Is enim author expresè affirmat res alias contortas, & deprauatas, ex collatione plurium exemplarium suæ integritati fuisse restitutas, iàq; opus ipsum absq; hæsitatione, vel offensione legi, & intelligi posse. Et tamen adhuc doctissimus pater Vvadingus hæsitat, & offenditur, vel offendit. Secundum est; Fiuizanius contulit plura exemplaria, in quibus omnibus (quantùm coniici potest) verba, quæ nunc litem excitãt, continebantur. Si enim in aliquo exemplari deessent, id non tacuisset M. Antonius Massa Salernitanus, qui lib. 1. cap. 18. pag. 45. sic notauit ad marginem. *In antiquo exemplari ad calcẽ huius capitis adest homini annotatus*, &c. & rursus lib. 2. cap. 22. pag. 174. sic addit in notis. *Hæc ad finem vsq; huius capitis non habentur in alio exẽplari.* Qui prædicta notauit, illud omitteret aduertere, si fortè non contineretur in omnibus exemplaribus? Si autem in omnibus continetur, quæ suspicio esse potest corrupti textus? Tertium est. Quòd fundamentum excogitari potest, vt sinè temeritate dicatur, aliquem hominem malè fidei clausulam illam inuisam, & exosam omnibus antiquis exemplaribus adiecisse? Sanè nullum; nisi fortè velis obijcere Fiuizanio viro sanctissimo, qđ Baldo nonnulli de libro Pandectarum in controuersia, cum Bartolo. Quod verisimile nõ esse, docet Ioannes Ficcardus c in vitis recentiorum Iurisconsultorum. *Quomodò etiam*, ait Ficardus, *potuisset Baldus ad eum modum insanire, vt Codices corrumperet?* Et certè, si ijs suspicionibus inanibus locis datur, plura vertentur in dubium, quæ nephas erit in dubium reuocare; neq; erit firmum aduersus hæreticos fundamentum ex Patrum testimonijs; quià pro libito suspicionem corupti textus inijcient. Non inducenda hæc suspicio sinè vrgenti fundamento, quale non est in præsenti, ne de sic inducente dicere possimus, cum Augustino d; *cùm vellet probare dubia, ausus est dicere sinè dubio reprobanda.*

c tom. 1. tractatuum vtriusq; iuris fol. 158. pag. 1.

d lib. 2. de Anima, & eius origine cap. 16.

717 Respondetur quintæ. Ad quintam probationem respõdeo. Non expressit Fiuizanius, aut M. Antonius Massa authographa, vel Codices manuscriptos fuisse exaratos antè ætatem Philippi Bergomensis, tamen satis clarè vterq; id innuit. M. Antonius Massa, dum in nota marginali capitis 18. lib. 1. pag. 45. sic inquit. *In antiquo exemplari ad calcem huius capitis adest*, &c. Fiuizanius dum in Epistola præliminari ad Sixtum V. sic ait. *Liber hic post ducentos circiter annos à primo suo ortu sepultus iacens*, &c. & dum in eodem libro Italica lingua impresso Romę ann. 1585. apud Ioannem Martinellum ad signum Phœnicis in dedicatoria ad Sixtũ V. die 25. Maij anno 1585. sic habet. *Questo libro composto ducẽtò*

anni

anni sono; & in dedicatoria ad Fratres Augustinenses, vbi refert se ad Ordinẽ Augustinianum Pisis admissum, Fiuizanij quasi lacte nutritum, & Romæ per 26. annos immoratum, donec electus est Sacrista, sic inquit; *I cui essemplari, che son tre, scritti à mano, & stanno appresso di me*, & statim. *Trouandosi in essa vna molto particolar Informatione del principio, e progresso suo sin'à gl'anni del Signore 1380. Intorno à i quali vò congietturando, ch'essa fusse fatta.* Subdit deindè se, dũ esset Prouincialis Romanus, inuenisse vnũ ex prædictis exemplaribus manuscriptũ in Conuentu Balneoregiensi Sãcti Augustini, & alia duo se habuisse dono P. M. Fr. Antonij Castronouo de Trapani, & P. Lectoris Fr. Ambrosij Ficcerij Congregationis Lombardiæ.

718 Pergit responsio.

Adde dictis. Qui clausulam aliquam à certo tempore suppositam esse conatur, nihil probat obijciendo, quod non ostendentur Codices anteriores, qui illã habeãt; probaret autem plurimum, si ostenderet ipse Codices anterius scriptos illam nõ habere: Sic Onuphrius noster a demonstrauit fabulam illã fœminæ Maguntiacæ ementiti Ioannis 8. Sũmi Pontificis traditam non fuisse à Chronographo antiquiore, quàm esset Martinus Polonus, quem ipse Cisterciensem, & mendacij illius authorem fuisse contendit. Cùm enim obijceretur eam historiã à Sigiberto tradi, in hæc verba prorupit. *Cæterum hanc rem ex infectionibus Gualfridi Monachi qui post Martinum vixit, aut Roberti, qui Sigibertum suppleuit, esse, testimonio est, quòd in antiquis veris, & germanis Sigiberti exemplaribus non extat.* Ostendat Reu. P. Vvadingus eam clausulam nõ extare in antiquis, veris, & germanis Iordani exẽplaribus, & credemus clausulã esse addititiam, & figmentum suppositum. Tamen si omnibus antiquis exemplaribus, quæ vidit Fiuizanius, habetur; quarè scrupulum incautis iniecit, & suspicionem falsitatis intrusit? Adde, ostendimus sibi saltem vnum Codicem antè ætatem Philippi Bergomensis exaratum, quem nos ipsi vidimus anno 1630. extãt Romę in Bibliotheca Angelica Conuentus Sancti Augustini, scriptus in chartis pergamineis, charactere antiquo, & iam prę antiquitate aliquantulum obscurato per manum Fr. Liberalis Taruisini Eremitæ Augustiniani, qui suã trãscriptionem sic incœpit. *Adsit ad inceptum Sãcta Mariã meum. Incipit liber, qui dicitur Vitas Fratrum, compilatus per Fr. Iordanum de Saxonia ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini ad petitionem Fr. Ioannis Lectoris eiusdem Ordinis, & professionis.* Opus autem sic incipit. *Spiritualis pulchritudinis verè amatori, in Christo sibi alteri F. Ioanni ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini Lectori in Argentina F. Iordanus inter eiusdem ordinis Lectores minimus cor vnum, & animam vnam habere in Domino*, &c. deindè sequitur alius prologus, cuius hoc est initium. *Cùm scriptũ sit, in memoria æterna erit iustus*, &c. in hoc ergò opere manuscripto lib. 1. cap. 8. loquens de Discipulis B. Ioannis Boni sic habet. *Inter quos etiam fuit B. Franciscus, qui ordinis posteà fratrum minorum fundator fuit.* &c. Cœterum libro 2. cap. 22. agit etiam de Cardinali Bonauentura Patauino, qui obijt ann. 1389. vndè liber trãscribi debuit post annum 1390. & in fine libri sic addit transcriptor. *Explicit liber Vitas fratrum editus, & compilatus per Reuerendum virum F. Iordanum lectorem de Prouincia Saxoniæ ordinis fratrum Eremitarum Sãcti Augustini, scriptusq; per manum Fr. Liberalis Taruisini eiusdem professionis, & ordinis. Orate pro eo. Hic liber expletur. Crucifixo gloria detur.* Et post finem duorum indicum, quos libro subiunxit, sic concludit more antiquo.

Et sic est finis, sit laus, & gloria Trinis.
Explicit, expliciat, qui plus vult scribere scribat.
Explicit hic verè, pretiũ vult scriptor habere.

Compleui librum in profesto III. millium Virginum. Erit nè iam aliqua suspicio de textu, aut authore?

Sed vt R. P. Vvadingi, quem vnicè colo, veneror, & diligo, animus conquiescat, ostendamus illi, & aliud autographum in membranis scriptũ, quod extat & vidimus eo ipso anno, in eadẽ Bibliotheca Angelica. sic incipit. *Incipit liber, qui dicitur vitas fratrum, compilatus per F. Iordanem de Saxonia ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini ad petitionem F. Ioannis Lectoris eiusdem ordinis. & professionis*, & in fine sic concludit. *Explicit liber Vitas fratrum editus, & compilatus per R. virum F. Iordanum Lectorem de prouincia Saxoniæ ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, scriptus per me Sanguinem de Pergamo de Vanaforibus anno Domini 1458. die 12. Iulij, hora 20. facto fine pie laudetur Virgo Maria.* Huius libri initium est, *spiritualis pulcbritudinis*; & continentur in eo ijdem prologi, atq; in alio exemplari; & lib. 1. cap. 8. sic habetur

a in annotationibus ad Platinã in Ioãne 8. pag. 112

betur in textu, etiam ipso. *Cùm fama conuersationis eius per loca vicina crebresceret, plurimi ad eum conuersi sunt, inter quos etiam fuit B. Franciscus, qui ordinis postea fratrum Minorum fundator fuit.* Habet ergo R. P. Vvadingus id, quod optabat; vel potiùs quod nolebat, codices antiquos MS. de quorum vno constat fuisse scriptum anno 1458. à quo anno vsq; ad ann. 1486. in quo Philippus Bergomẽsis suũ diuulgauit supplementum chronicorum, intercesserunt viginti, & octo anni, vt videas, qua securitate conscientiæ possit affirmari Philippum Bergomensem virum eruditissimum, & pijssimum fuisse huius monachatus inuentorem temerarium, & impostorem. Sanè de tanto viro, & tam religioso, qualem noui R. P. Vvadingum, mihi persuadeo famam, & honorem Philippo Bergomensi, præ zelo Seraphici ordinis minùs iustè ablatum, præ amore Iesu numinis iustissimè, & religiosissimè aliquando restuturum.

720 *Soluitur secundum.* Ad secundum fundamentum principale ante inuẽtos codices MS. Bibliothecæ Angelicæ, respondebam sic Constat luce meridiana clarius ex suppositionibus factis, & probatis, Authorem huius libri, de quo agitur, esse Iordanum de Saxonia. Neq; obstat Pamphilum, Posseuinum, & Gratianum libro Vitas Fratrum Iordani de Saxonia aliud initium adscribere, quàm habeat liber à Fiuizanio euulgatus. Illi hoc initium assignant. *Spiritualis pulchritudinis*, recens verò liber impressus sic habet. *Multitudinis credentium*, &c. Hoc inquam, non obstat; quià fortè Pamphilus, quem alij duo sequuntur, apposuit principium alicuius Epistolę dedicatorię, quam habebat Iordanus, & Fiuizanius omisit. Hæc sese mihi solutio facilis facilè obtulit. Reperi illam posteà, apud Heribertum Rosueidum prolegomeno primo ad Vitas Fratrum pag. 7. ibi. *Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus in Chronico ordinis Eremitarum Sancti Augustini citat ex Vitis illis initium, spiritualis pulchritudinis. Quod initium nunc in editis non comparet. Fortè olim eo initio* (hæc omisit Vvadingus, dũ Heribertum citauit) *præfatio fuit præfixa, quæ nunc deest.* Sed quod magis est, cùm Granatæ ex Bibliotheca Abbatis Sacri Montis D. Petri Duuila in manibus venisset meas Iordani liber Italica lingua impressus (quem etiam Vvadingus in Bibliotheca Vallicellana reperisset, si quæsijsset) res extrà omne dubium est posita. Extat enim in principio libri hæc dedicatoria. *Al vero Amator della spiritual bellezza Frate Giouanni dell'ordine Eremitano di S. Agostino Lettore in Argentina, e Fratello in Christo Fr. Giordano, minimo frà i Lettori del medesimo Ordine desidera vn cuore, & vn'anima seco in Dio.* Quæ sic verterentur. *Spiritualis pulchritudinis amatori vero F. Ioanni*, &c. Quæ clariora sunt reddita, post quàm reperimus Codices MS. Angelicæ Bibliothecæ; quorum duos prologos nondum impressos, in fine huius operis adducemus. Hic autem Ioannes Argentinæ lector, fortassis fuit vel Ioannes Basiliensis, apud Pamphilum fol. 55. mortuus Basileæ propè septuagenarius die 15. Octobris an. 1371 vel Ioannes Cliuoth de Saxonia, apud eundem Pamphilum fol. 67. defunctus circà annum 1395, vel Ioannes Dẽcock ex Saxonia oriundus, Doctor Pragẽsis; quem ann. 1360. claruisse refert Trithemius a. *a par. 1. suorum operum, in Cathalogo virorum illustriũ Germaniæ, pag. 147.*

Varietas ergò initij huius libri nõ obstat, tum quià falsa est suppositio, vt euidenter conuicimus ex editione Italica, & ex duplici autographo Bibliothecę Angelicę; tum quià euidentissimum est, ferè vt nihil ampliùs, hunc librum impressum, sub nomine Iordani de Saxonia, esse eundem prorsus cũ eo, quem Iosephus Pamphilus tribuit Iordano de Saxonia; dixi euidentissimum esse; quià res adeò est clara, vt nullum futurum sit ingenium adeò proteruum, & rebelle, vt lucem respuat, tam clarè veritatis. Pamphilus enim vel tertio, quoq; verbo citato Iordano in libro Vitas fratrũ, vel simpliciter allegato Iordano, transcribit quandoq; narrationes, paginas, & capita ferè integra, quæ verbatim habentur in eo libro Vitas fratrum, qui à Fiuizanio impressus adscribitur Iordano de Saxonia. Sic fol. 26. transcribit longam narrationem de dispersione Fratrum, post obitum D. Augustini, & de antiquitate, & vnione Ordinis ex Iordano de Saxonia in libro, quẽ inscripsit Vitas Fratrum & habetur hic libro 1. cap. 14. pag. 28. sic etiam fol. 33. pag. 2. enarrat obitum B. F. Clementis de Auximo Generalis Augustiniani Vrbeueteri anno 1290. vel 1291. & concludit. *Hæc Iordanus in libro, qui inscribitur Vitas Fratrum*; & habetur hic lib. 2. cap. 4. pag. 67. sic etiam fol. 36. pag. 2. volens referre historiam B. Fr. Augustini Nouelli de Terano Augustiniani Generalis,

721 *Pergit responsio.*

ralis, anno 1309. relationem incœpit in hæc verba. *Placuit, & hoc loco ea omnia* (cõtinetur plusquam tribus integris folijs) *eisdem verbis ponere, quæ Iordanus in libro, qui inscribitur Vitas Fratrũ, enarrat quid fuit vlcinior illis temporibus*, & habetur hic libro 2. cap. 4. pag. 69, & cap. 5. pag. 75. & cap. 7. pag. 81. 82. 83. 84. & 85. & cap. 13. pag. 109 sic etiam fol. 40. pag. 2. enarrans mortem B. Fr. Henrici de Vrimaria ait, *vt Iordanus refert*; & habetur hic lib. 2. cap. 11. pag. 99. & cap. 10. pag. 154. sic etiam fol. 41. pag. 2. de eodem inquit, vt *idem Iordanus commemorat*; & habetur hic libro 2. cap. 13. pag. 110. sic etiam fol. 47. loquens de B. Fr. Hermanno de Allis sic habet, *de quo Iordanus Saxonius enarrat*; & habetur ibidem pag. 110. sic etiã fol. 50. agens de donatione Ioan. XXII. facta ordini Eremitico de corpore S. Augustini per integrum folium sic inquit. *De hac unione meminit Iordanus de Saxonia in libro quem inscripsit Vitas fratrum*; & habetur hic libro 1. cap. 18. pag. 42. sic etiam fol. 53. loquens de B. Fr. Guillelmo de Cremona ordinis Augustiniani Generali Episcopo Nonatiensi, & vt Sixtus Senensis, & Possevinus tradunt, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis; sic habet. *De hoc Guillelmo Iordanus de Saxonia in libro Vitas Fratrum ità enarrat*; & habetur hic libro primo cap. 13. pag. 27. sic etiam fol. 56. loquens de B. Fr. Thoma de Arimino sic ait, *de quo Iordanus de Saxonia narrat*. Et habetur hic libro 2. cap. 5. pag. 74. sic etiam fol. 63. agens de Bõsemblante Patauino, qui obiit die 18. Octobris anno 1369. & erat Frater B. Fr. Bonauenturæ Baduarij de Peraga Ordinis Sancti Augustini generalis, & Sãctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, sic inquit. *Hæc Iordanus sæpè memorato libro Vitas Fratrum*. & habentur libro 2. cap. 22. pag 173. verum est tamen, quòd hæc vltima de Bonsemblante habẽtur inter ea, quæ M. Antonius Maffa, in notis obseruauit non haberi in alio exemplari. Sic deniq; fol. 68. pag. 2. loquens de B. Fr. Ioanne de Lana, inquit. *De quo exemplum miræ humilitatis, ac tolerantiæ enarrat Iordanus*; & habetur hic lib. 2. cap. 8. pag. 86. & 87.

722 Pergit vlterius.

Quis ergò erit adeò proteruus, & rebellis, vt his omnibus perpensis, imò visis tantum, ausit dicere eum librum, qui à Fiuizanio editus circumfertur sub titulo Vitas Fratrum, & nomine Iordani de Saxonia, esse diuersum ab eo, quem Iosephus Pamphilus adscribit Iordano de Saxonia, & refert incipere. *Spiritualis Pulchritudinis*? Sanè nemo, cum videat ea omnia, quę Pamphilus ex Iordano de Saxonia in libro Vitas Fratrũ transcribit haberi de Verbo ad Verbum in Iordano de Saxonia edito à Fiuizanio. Sed ais; ità dixit Fr. Thomas Gratianus vester Eremita; dixerit, sed errauit. Quo fundamento deceptus fuerit, inquirere, & disputare non est animus. *Minor quosdam interpretes* (ait Hieronymus b) *causas errorũ inquirere singulorum, & disputationem longissimam texere, &c. cum sic potuerint errare in Elia, & Hieremia, quomodò Herodes errauit in Ioanne*. Sic ergò Gratianus potuit errare in Iordano de Saxonia, quemadmodum Critanna errauit in Henrico de Vrimaria. Nec mirum authores nouitios in rebus antiquis re non benè perspecta, nuperis erroribus locũ dedisse.

b lib. 3. Commẽtariorũ in cap. 16. Matth.

723 Diluitur prima, & secunda confirmatio.

Ad primam, & secundam confirmationem in oppositum respondeo: verum esse, quòd author huius libri obijt legationem pro Capitulo generali Mediolanensi anno 1343. ad Clementem VI. & quod familiaris fuit Henrico de Vrimaria; qui cognouit generalem Lamphrancum, vel potiùs Clementẽ Auximatem ann. 1290. & quod Pamphilus, Eisingrenius, & Gratianus cõstituunt Iordanum de Saxonia circa annum 1408. 1409. & 1410. Quinimò ijs nonnulla possumus addere ad maiores vires argumenti. Philippus enim Bergomensis b asserit Iordanum floruisse circà annũ 1406. sed constituit illum sub eo anno coetaneũ Bartholomeo de Vrbino, quẽ certissimum est floruisse circà ann. 1344. temporibus Clemẽtis VI. à quo propter Milleloquia Augustini, & Ambrosij Promotus est in Episcopum Vrbinatem. Deindè Trithemius c, & Sixtus Senensis d cum constituunt anno 1410. Ciaconius e, sub anno 1411. At verò sub anno 1408. F. Hieronymus Roman f, Nicolaus Crusenius g, & Pamphilus h, vbi hæc addit de Iordano. *In suo libro, qui inscribitur, Vitas fratrum, narrat se fuisse in Italia; & Bononiæ vixisse eo tempore, quo erat Prior Monasterij Ioannes de Lana, frequentemq; sibi adolescenti* (hoc verbo non vtitur Iordanus) *fuisse cũ Henrico de Vrimaria viro non minùs doctrina, quàm sanctitate præstantissimo consuetudinem, & familiaritatem*. Hæc omnia habentur in libro prædicto Vitas fratrum libro 2. cap. 8. pag. 86. & cap. 22. pag. 171. tandẽ compendium

b in supplem. Chrõ. lib. 14. fol. 165. iuxtà impressionem anni 1486.

c lib. de scriptoribus Ecclesiast. fol. 128. pag. 2.

d lib. 4. Bibliothecæ sanctæ.

e lib. de vitis, & gestis Pontificũ in Ioan. 23. pag. 865.

f Cent. 1. fol. 77. pag. 2.

g 3. p. Monastichon August. cap. 22. pag. 166.

h in chrõ. Augustin. fol. 71. pag. 2.

pendium

pendiũ rerũ ordinis Augustiniani editũ iussu Seripandi anno 1549. illum resplenduisse sub anno 1409. affirmat fol. 45.

724 Pergit solutio Cæterum quomodocumq; hæc sint, adeò euidens est librum Vitas Fratrum à Fiuizanio editũ esse Iordani de Saxonia, vt necessariò fatendũ sit vnum de duobus, nempè vel Iordanum non superuixisse vsq; ad annũ 1410. quod fit persuasibiliùs, vndè, & Antonius Posseuinus è Societate Iesu a eũ retrahit ad annum 1389. sic inquiens. *Iordanus de Saxonia Quintelimburgi natus ordinis D. Augustini vir magnæ sanctitatis, qui vixit circà annum* 1389. vel vixisse plusquã 100. annis, & in ordine Augustiniano circiter 90. vtpotè qui anno 1326. vt constat ex dictis, iam erat Augustinianus. Neq; hoc adeò insolitũ, vt fiat incredibile, adeò vt ne hoc credatur, veritas respuatur, quæ negari non potest. Ipse Iordanus libro 2. cap. 3. pag. 65. sic ait. *Vndè F. Ioannes de Viterbio vltràcentum annorum senex; qui circiter octoginta annis irreprehensibiliter vixerat, cùm ageret in extremis, interrogatus à fratribus me præsente, quod eis verbum salutare pro testamento relinqueret, respondit, obedientiam.* Deindè S. Romualdus, & Simeon filius Cleophe Episcopus, & martyr vixere 120. annis; S. Paulus primus Eremita 113. S. Antonius Abbas 105. Proauus paternus Francisci Petrarchæ, vt ipse testis est libro 6. epistolarũ familiarium epistola tertia ad Ioannem Columnam, vixit annos 104. & Valẽtinus Forsterus b refert Baldum docẽdi gratia Bononiam concessisse ann. 1344. & obijsse Ticini 4. Kal. Maij anno 1420. & Antonius Posseuinus c sic ait. *Nicolaus Dinchespule Germanus Rector gymnasij Viennensis, qui viuebat anno 1470. & ad Concilium Constantiẽse fuit allegatus.* Eum autem fuisse Augustinianum exprimit pag. 160. ibi. *Nicolaus Tinchespuel Ordinis Diui Augustini, qui suprà cognomento scriptus est Dinchespuol, & Dinchespulus,* &c. Hic fuit in Concilio Constantiensi vnus ex septem Germanis, qui Martinum V. anno 1417. elegerunt. Adde. Augustinus de Roma Generalis Ordinis Eremitarum D. Augustini fuit vnus ex Theologis (vt testatur Cardinalis Turrecremata d) deputatis ad examinãdum reuelationes Sanctæ Brigittæ ann. 1379. sub Vrbano VI. ad quod munus, vt credibile est, non eligeretur nisi homo circiter 40. annorum. Et nihilominùs, vt constat ex Concilio Basiliensi sessione 22. habita die 9. Iunij ann. 1435. tunc viuebat; & iuxtà omnia ordinis nostri Chronica obijt anno 1442. excurrunt autem anni 63. ab anno 1379. vsq; ad annum 1442. vndè debuit viuere ad 100. annos, & Philippus Ferrarius Seruita e loquẽs de primis fundatoribus ordinis Seruorum sic habet. *B. F. Alexius vnus ex primis fundatoribus, cùm ad annum ætatis 110. peruenisset obijt anno 1310.* & idem asserit F. Archangelus Gianius Seruita f; & alij plures, etiam nostris temporibus, centũ annos, & ampliùs compleuerunt. Quarè ergò adeò erit incredibile Iordanum vixisse circiter centum annos, vt ne id concedatur, negemus illius esse opus, quod illius esse conuincitur firmissimis fundamentis; cùm potiùs nè hoc negemus, illud debeamus admittere?

725 Eneruatur, quod addidit contra M. Marquez. Sed additur in fine secũdæ confirmationis, Marquez minùs probabiliter asseruisse Iordanum scripsisse antè 300. annos, & allegatur in margine ex cap. 21. §. 1. verùm eo in loco verba M. Marquez, hæc sunt. *El segundo es el B. Iordan de Saxonia author de mas de 300. annos.* Et prætereà cap. 26. §. 1. pag. 426. & §. 3. pag. 430. Vocat illum authorẽ trecentorum annorum. Hoc autem non est asserere, quòd liber fuerit scriptus antè 300. ann. sed authorẽ libri vixisse antè 300. annos. Hoc autem secundum est verissimum, quoniã Marquez prelo dedit opus suum Salmanticæ anno 1618. Iordanus autem antè annum 1318. natus fuit; anno enim 1340. iam (vt credere est) habẽs circiter 40. annos, obijt legationem pro Capitulo Generali Mediolanensi ad Clemẽtem Sextum. Rursus potuisset citari Marquez ex cap. 8. §. 5. pag. 145. ibi. *antes que el B. Iordan de Saxonia, que a que passo 300. annos.* Sed neq; hoc est dicere librũ fuisse scriptum antè 300. annos, & ipse Marquez se explicuit quomodò dixerit Iordanum vixisse antè 300. annos, vt nihil aliud sit, quàm ab eius natiuitate iam excurrisse 300. annos. Sic enim subdit probans esse authorem antè 300. annos. *Como el mesmo escriue en el lib. 2. del Vitas patrum capitulo 14. en que dize, que la Orden en vn Capitulo general le nõbro para que presentasse lo actuado al Papa Clemente VI. que fue eligido el anno de 1342. Y es de creer que quando le encargaron esta obediencia tendria mas de 40.* Ecce in quo sensu dicat Iordanum vixisse antè 300. annos, non verò dixit Iordanum scripsisse antè 300. annos. Hoc

a 16. 2. apparatus sacri.
b lib. 3. histor. Iuris Ciuilis tom. 1. tractatuum vtriusq; iuris fol. 56. pag. 1.
c tom. 2. apparatus pag. 147.
d in prologo reuelationũ S. Brigittæ ca. 1.
e In cathalogo Sanctorũ Italiæ pag. 583.
f Chron. 1. ordinis Seruorũ lib. 6. cap. 9. fol. 71.

Hoc illi arguens imposuit de suo.

726 Ex his omnibus constat Henricum, & Iordanum stare pro nobis in hac causa, par scilicet aureum purpuratorum testium, vt dicere valeamus, cum Rodulpho a *porrò de fide dictorum nemini fidelium arbitror esse ambigendum, quando ea probitas referentium commendat personarum?*

a in vita S. Lioba to. 5. Surij.

AD NVMERVM TERTIVM.

Ex voluntaria acceptatione recitationis officij de Sancto Francisco, quid colligi possit, explicatur.

727 DVM M. Marquez b enumerasset authores, qui communi consensu tenuere B. Frăciscum antè sui ordinis institutionem egisse Eremitam Augustinianum; recensuissetq; Henricum de Vrimaria, & Iordanum de Saxonia, qui Bergomensem præcesserant plusquàm centum annis, sic adiecit. *Præterquam quòd Thomas de Argentina, qui electus fuit in Generalem nostri ordinis anno 1345. & obijt anno 1357. quædam addidit constitutionibus Ratisponensibus factis anno 1290. & in fine primi capitis, in quo agit de diuino officio allegat quasdam diffinitiones Capituli Patauini, quod celebratum fuit anno 1315.* (sub doctissimo Alexandro de Sancto Elpidio tūc Generali, posteà Archiepiscopo Rauennatensi, vt nonnulli volunt, at vt alij sentiunt, Amalphitano, & Cretensi) *in quibus statutum est, vt in toto ordine recitaretur officium de tribus Sanctis religiosis, vt credi potest; quia habuerunt aliquam affinitatem in vita monastica, cum Sancto Augustino P. N. Hi erant Beatus S. Simplicianus, cum quo S. Augustinus statum sui monachatus communicauit; vt constat ex suis confessionibus lib. 8. cap. 1. & 2. Gloriosus Patriarcha S. Dominicus, qui fuit D. Augustini Canonicus Regularis. Et Seraphicus Pater S. Franciscus, in quo non inuestigamus aliam affinitatem, nisi fuisse fratrem Eremitam regula Augustini.* Hæc Marquez non intendens eo argumento conuincere aduersarios; tantùm enim dixit, *vt credi potest*, &c. sed rei probabilitatem, ea coniectura credibilem faceret.

b cap. 11. §. 1. pag. 114.

728 Sed vt hanc coniecturam omninò eneurues, ais, te velle scire primò, an Venerandi Patres Eremitæ solos sibi affines admittant diuino officio colendos? Secundò an solos eos, quibus cum Sancto Augustino aliquod vinculū intercessit? Tertiò, vtrum omnes pios, & sanctos viros, vel cū quibus Augustinus aliquando cōsortium iniuit, vel Canonicos Regulares Sancti Augustini officio colant diuino? Vltimò vtrum credendum sit non admissuros Frăciscum ad eumdem cultum, nisi illa consodalitatis affinitas intercessisset, cùm tamen eius cultum sæpiùs, & iteratis litteris Pontifices omnibus Christi fidelibus commendarint, & Religiosi ordines vniuersi admiserint. Pontificum autem decreta promittis te patula effecturū in annalibus ad annum 1228. & deinceps.

Primò aduersarij quæsit. — Secundum. — Tertium. — Quartum.

729 Interrogamur. Respondeamus modestè, & religiosè; & vt hoc etiam clarè fiat, suppono primò recitationē de aliquo sancto dupliciter à Summo Pontifice posse preponi primò sub præcepto; Secundò sub permissione, ex hortatione, aut commendatione; sicut propositum est modò officium de Sancto Carolo, & de Stigmatibus Sancti Francisci. Recitatio primo modo proposita à nullo quamtumuis perdito reijcitur; Secundò verò modo permissam, aut commendatā alij admittunt, alij secùs prout libet, vel non libet ex hoc, aut illo pio, & iusto motiuo, vt modò contingit in recitatione de Sancto Carolo, & de Stigmatibus Sancti Francisci.

Pro responsione, supponitur primò.

730 Suppono secundò recitationem de Beato Francisco eo tempore, quo statutæ sunt diffinitiones Patauinæ, nempè anno 1315. ad Summum fuisse permissionis, & exhortationis, non præcepti, Id suadeo duplici argumento. Primum est; quià sinè ingenti temeritate nō licèt suspicari communitatem doctam, & religiosā, qualis erat Augustiniana, eò vsq; piam, & commodam recitationem de Seraphico Patre contrà præceptū Pontificium distulisse, respuisse. Secundum est, quià in toto tomo 1. Bullarij Laertij Cherubini, vel in compendio priuilegiorum regularium Emanuelis Roderici Franciscani non habetur bulla, quæ huiusmodi præceptum contineat, & si aliqua esset; difficile esset, quòd omitteretur ab vtroq; Quoniam vsq; ad Sixtum IV. nullus Pontifex (quem ego in his authoribus viderim) egit de recitatione de B. Francisco, nisi Gregorius Nonus in Bullis Canonizationis; in eis autem non contineri præceptum, constat primò; quia commendatio, seù mandatū, quod in illis habetur, est clausula communis

Supponitur secundo.

omnibus

omnibus, aut ferè omnibus Canonizationibus, quæ reperiuntur in tribus tomis Bullarij Laertij Cherubini; & tamen nulla Religio, neq; Seraphica recitauit, aut recitat de omnibus Sanctis Canonizatis; recitaret autem si crederet contineri in bullis Canonizationis preceptum de recitando. Secundò, quia ea est doctrina expressa Sancti Antonini, qui sic habet in vita S. Osimundi. *Demum per Calixtum Tertium fuit opus consummatum, & adscriptus solemniter Cathalogo Sanctorum anno Domini 1457. per eum, & ordinatum de eo fieri officium, sicut de vno Confessore Pontifice pridiè nonas Decembris, quandò scilicet migrauit ad Dominum. Nota quòd dubitatum est aliquandò vtrum quandò Papa mandat de aliquo nouiter Canonizato festum celebrari, quoad officium de ipso fiendum vtrum omnes Clerici, & Religiosi teneantur, vt ex præcepto, cuius transgressio obligat ad mortale; facere officium de illo Sancto. Et responsum est per Viros peritissimos Curiæ, quod non; sed talia verba sunt exhortatoria, non præceptoria. Certum est enim multos Clericos, & religiosos optima, etiam vitæ, non facere officium de pluribus nouiter Canonizatis, & temerariè dictum esset; quòd propter hoc illi peccarent mortaliter.* Addo! prædicta verba contenta in bullis Canonizationum modò, neq; continent exhortationem, neq; præceptum, ita ut sine noua Pontificis cõcessione possit de ijs Sãctis Canonizatis recitari, etiam accedente consensu, & acceptatione Ordinarij, vt anno 1626. declarauit Congregatio Sacrorum Rituum.

43. p. historiali tit. 24. cap. 12. fol. 316. pag. 1.

731 Respondetur primò, & secundò quæsito

His positis ad primam, & secundam interrogationem respondeo nos admittere diuino officio colendos omnes eos, quos ex precepto tenemur admittere; ex his autem, quorum recitatio non est præcepti, sed exhortationis, vel permissionis, non admittimus solos eos, qui sũt affines, vel quibus cum Sancto Augustino vinculum aliquod intercedit. Reposuimus enim in nostris Manualibus, siuè Calendarijs, siuè Ritualibus iam antè aliquot annos mense Martio festum Sãcti Archangeli Gabrielis, & mense Iulio festum Sanctæ Annæ, cũ quibus neq; Augustino speciale vinculum communicationis humanæ, neq; aliqua Augustinianis affinitas. Tamen eos, quorum recitationem non ex præcepto, sed liberè, & spontaneè nostris ritualibus inserimus, eligimus, vt cultu annuo celebremus pre alijs; vel quià cùm Augustino vinculum; vel quià cum Augustinianis aliqua affinitas, vel specialis aliqua deuotio, vel vtrumq; simul intercedit. Hos enim pre alijs eligere aliquam peculiarẽ rationem expostulat. Hæc autem peculiaris ratio in nostro casu, quandoquidem recitatio non erat sub præcepto; aiebat Marquez, credi potest, quòd fuerit aliqua affinitas eorum trium Sanctorum, nepè Simpliciani, Dominici, & Francisci, cũ Augustino; scilicet quia communius, & frequentiùs est in religionibus eos sanctos specialiter colendos in proprijs Calẽdarijs, quandò licet, conscribere, cum quibus vinculum, vel affinitas intercedit. Hæc autem affinitas, aut vinculum inter Augustinum, & Franciscum non inuenitur, præter Monachatum Augustinianum Sancti Francisci. Quis non videat coniecturam hanc, licèt se sola nihil efficeret, adiunctis tamen alijs non parùm habere roboris, vt rem faciat credibiliorem; quòd tantùm ex ea petebatur à Marquez.

732 Respondetur tertiò.

Ad tertiam interrogationem respondeo nos non admittere ad cultum officij diuini omnes Sanctos Canonicos Regulares, neq; omnes illos, cum quibus vinculum aliquod habuit Augustinus. Neq; enim agimus officium verbigratia de Sanctis Monachis Aphricæ, quales sunt septẽ illi, qui in persecutione Vvandalica martyrium subiere; neq; de alijs Sanctis Aphricanis siuè Canonicis Regularibus, siuè Monachis Augustinianis. Tamen ex ijs, de quibus agere possumus & nõ tenemur, illos inter alios eligimus; quos vel pro vinculo, affinitate, aut deuotione chariores habemus. Et hac ratione potuisset religio Augustiniana Frãciscum, & Dominicum eligere cultu annuo colendos pro deuotione ad ipsos, & obseruantia ergà eorum familias; tamen in religione Augustiniana præceptum fuisse de illis recitari, ait Marquez credi potest (sanè credi potest. Quid enim obstat?) propter affinitatem aliquam cum Sancto Augustino, adiuncta, scilicet speciali deuotione ad ipsos inter alios affines. Vsitatius enim est in omnibus familijs religiosis, vt licèt non conscribant in suis Calendarijs omnes sibi coniunctos, tamen eos, quos eligunt, ex sibi coniunctis eligant. Ij enim sunt magis nobis noti, & maiorem ergà illos gerimus deuotionem.

733 Respondetur quartò.

Ad vltimam interrogationem respondeo re-

deo religionem Augustinianam admissuram ad cultum officij diuini, si præceptum Pontificis extaret, Seraphicum Frãciscum, sicut admisit omnes Sãctos quos Ecclesia Romana in Breuiario proposuit; etiam si cum illis nulla consodalitatis affinitas intercessisset. Tamen dum recitatio fuit libera (qualis erat circà annum 1315. vt constat ex secunda suppositione) quòd peculiariter elegerit B. Franciscum colendum, & non S. Petrum martyrem, vel S. Claram, vel alios insignes, & celebres sanctos, credi potest, vt ait Marquez, id factum fuisse propter prædictam affinitatem; præcipuè cùm electio B. Francisci, & Dominici coniuncta fuerit cum electione S. Simpliciani, cuius peculiaris electio non videtur reduci posse in aliud caput, nisi in affinitatem, aut vinculum, quod habuit cum Sancto Augustino in vita religiosa.

AD NVMERVM QVARTVM.

Sabellicus tradidit Monachatum Augustinianum S. Francisci.

734 *Placitum M. Marquez.* VNus est testibus, quos Marquez adduxit in comprobationem Monachatus Augustiniani S. Francisci, est M. Antonius Sabellicus, aitq; [a] se ægrè pati posse M. Antonium Sabellicum dici posteriorem Philippo Bergomensi, aut eius in hac opinione sectatorem. Probat autem eum fuisse Bergomensi, si non ætate; quià coęui erant, saltem in scribendo priorem; quià Bergomensis lib. 16. supplementi an. 1490. citat Sabellicum, refertq; Aeneadum opus, quod diuinum vocat, &c.

a cap. 21. §. 4. pag. 364. col. 1.

735 *Infirmatur ad aduersario primò.* Hoc placitum Magistri Marquez R. P. Vvadingus, eruditè, & acutè, vt solet, infirmat, & vrget; infirmat primò, quia citationem, & commendationem Sabellici non habet Bergomensis in supplemento Chronicorum, quod idibus Octobris impressum fuit Venetijs per Bernardum Rizum de Nouaria anno salutis 1490. die 15. Maij, in quo opere lib. 9. ad annum 390. & lib. 12. ad ann. 1199. & lib. 13. ad annum 1209. & 1224. plura habet, repetitq; Bergomensis de Monachatu Augustiniano Sancti Francisci. Philippus ergò Bergomensis meminit Sabellici non in supplemento Chronicorum; quod quindecim dumtaxat libros habebat, sed in supplemẽto supplementi in quo addito libro decimo sexto historiam deduxit vsq; ad annum 1502. & illud edidit Venetijs opera, & impensis Georgij de Rusconibus anno 1602. Credo, quòd debet dicere anno 1503. quià immediatè anteà affirmauerat hoc auctarium supplementi fuisse à Bergomensi additum anno Christi 1503. & ætatis suę 69. vel dicendum in hoc secundo loco pro anno 1503. reponẽdum esse annum 1502.) die 4. Maij, ætate iam decrepita. Mirùm ergò non erit, quòd Sabellicus viderit supplementum, & ex illo desumpserit monachatum Augustinianum S. Francisci, illumq; suæ Rapsodiæ inseruerit, & posteà Bergomensis vicem illi rependens eum in supplemento supplementi laudauerit. Neq; benè colligitur Bergomensem fuisse in scribendo priorem ex eo, quòd laudauerit Sabellicum in supplemento supplementi; cùm Bergomensis multò antè scripserit supplementum, quàm Sabellicus Aeneades.

736 *Secundò.* Secundò, quià Sabellicus de suo se loqui non ostendit, illa vsus formula loquendi; *Franciscus, qui, vt scribunt quidam Aurelij Augustini sacris initiatus*, &c. Eodem modo infirmabat Sabellici testimonium R. P. Fr. Antonius Daza apud Marquez [b]. *No lo dizen determinadamente sino refiriendolo por opinion agena, sin approbarla, ni admitirla. Sus palabras son estas; vt quidam scribunt, vt quidam aiunt.*

b cap. 21. §. 4. pag. 363.

737 *Tertiò.* Vrget tertiò doctissimus P. Vvadingus Magistri placitum. Quia Sabellicus in indice authorum, quos suis Aeneadibus scribendis tomo potissimùm secundo adhibuit, hunc Iacobum Bergomensem Eremitanum adnumerat. Quem citat etiam persæpè, præsertim Aeneade 7. libro 8. & 9. Priùs ergò ediderat opus suum Bergomensis, quàm Sabellicus.

738 *Inefficacia argumentationis M. Marq. ostenditur primò.* In hac parte fateor ingenuè M. Marquez errasse in duobus; Primò, quià prioritatem scribendi colligit præcisè ex citatione passiua. Hæc enim argumẽtatio omninò est inefficax; licèt enim benè inferatur opus authoris citati esse secundùm aliquam impressionem priùs editum, quàm opus authoris citantis, atq; adeò rectè sequatur supplemẽtum supplementi iuxtà aliquã impressionem fuisse diuulgatũ post editionem saltem aliquarum Aeneadũ Sabellici, quãdoq; Bergomẽsis in supplemento supplementi iuxtà impressionẽ anni 1502. vel 1503.

citauit

citauit Æneades Sabellici. Nulla tamen sequitur authorem citatū scripsisse prius omnia sua opera, vel omnes editiones suorum operum. Potuit enim citatus prælo tradere suum opus post primam editionem citantis, in qua non citabatur, & antè secundam, in qua citatur & hoc in præsenti contigit Sabellico, & Bergomensi; edidit quippè primò Bergomensis an. 1486. & non citauit Sabellicū. Edidit postea Sabellicus citās Bergomēsem ex prima editione; deindè secundò edidit Bergomensis supplementum supplementi citans, & laudans Sabellicum. Ex his autem etiam sequitur argumentū tertium doctissimi Vvadinghi inefficax esse, nisi addatur Sabellicum tantùm edidisse vnam editionem Aeneadum, vel primā fuisse post annū 1486. Quod quidem verissimum est, omissum tamen à Vvadingo. Potuisset enim Sabellicus illas primò edere an. 1480. & non meminisse Bergomensis; benè tamen monachatus Augustiniani Sancti Francisci; & rursus eas dare in lucē anno verbi gratia 1500. & allegare Bergomensem.

739 *Ostenditur secundò.*

Secundò errauit Marquez, quià credidit Sabellicum tradidisse antè Bergomensem historiam de Monachatu Augustiniano Sancti Francisci. Quòd quidem aliter se habuit. Mirum tamen non est, quod homo doctissimus in hunc lapidē impegerit; quandò & P. Vvadingus, qui demonstrare voluit Sabellicum post Bergomensem scripsisse, valdè diminutè illud probauit, cùm tamen sit planum, & euidens vel in ipso limine operis; & prætereà in alijs etiam non leuiter labitur, vt non glorietur omnis caro. Ostendamus rem illam, quamuis aliquantulum immoremur in assignatione temporum ipsorum operum. Et hunc laborem, vt ait Chrisostomus a disputans quo tempore Paulus singulas Epistolas scripserit, *nemo extra rem, neuè banè indagationem superuacaneæ curiositatis esse putet. Confert enim nobis non parùm ad quæstiones explicandas ipsum Epistolarum tempus.* Vt ergò fiat clarius, Aduerto primò me duplicem vidisse editionem Æneadum Sabellici. Prima habetur in Bibliotheca Matritensis Conuentus Minimorum, in qua tomus primus impressus est Parisijs in ædibus Ascensianis nonis Octobris an. 1527. & tom. 2. an. 1528. 15. Kal. Aprilis, & in his duobus tomis neque præmittitur ad initium, neq; habetur ad finem Index authorum, vt videas quā benè num. 11. dixeris, *vt videre licet ex indice authorum, quos suis Aeneadibus scribendis tomo potissimùm secundo adhibuit*. Index iste non à Sabellico, quandoquidem huic editioni deest, sed à posteriore aliquo affixus. Secunda Sabellici editio extat in Conuentu Augustiniano Cæsaraugustæ, & in ea vterq; tomus editus est Basileæ ex officina Heruagiana an. 1538. habetq; indicem authorum. Index authorum primo tomo præmissus non habet Bergomensem, at index præuius ad secundum tomum enumerat Iacobum Eremitanū, & Philippum Eremitanum. Credo equidem quòd nomine Iacobi Eremitani intelligat Bergomensem; non tamen vt refers num. 11. appellauit illum Iacobum Bergomensem Eremitanum: nomine autem Philippi Eremitani non intelligit Iacobum Philippum Bergomensem, sed Philippum de Mantua Mediolani degentem, cuius ipse meminit Ænead 10. lib. 8. circà annum 1480. fol. 329. editionis Ascensianæ.

Diminutè probat Vvadingus Sabellicū post Bergomensē scripsisse.

a in præfatione in epistolā ad Romanos.

Vt ostēdatur aduertitur primò.

740 *Aduertitur secundò.*

Aduersò secundò. Tomum primum fuisse editum à Sabellico an. 1500. & tomum secundum mense Ianuario in principio an. 1504. vsq; ad quem an. fuisse à Sabellico productam historiam etiam agnouit P. Iacobus Giordanus Iesuita b Sabellicus itaq; tomum primum post editam historiam Venetam, vt patet ex epistola dedicatoria, dicauit Augustino Barbadico Duci Venetiarum. ibi. *Sunt quæ nunc vestro nomine inscribuntur, Aeneades septem. Si enim, neq; temerè patri placuit tres, & sexaginta libros.* Secundum tomum cōsecrauit Leonardo Lauredano, qui anno 1501. successit Augustino in principatu Veneto. Constat hos tomos à Sabellico editos Ordine pscripto ex epistola præuia ad Leonardum Lauredanum; vt mirum sit strenuum exploratorem in limine aperto ad Lapidē offendisse. Audi Sabellicum. *Nemo fuit tertio ab hinc anno, cum de nouo Principe creando ageretur,* (scribit ergò secundum tomum anno 1504. excurrerant enim tres anni ab an. 1501. in quo Leonardus Dux creatus est vsq; ad annum 1504.) *qui non dignitatem istam sibi votis astrueret. Ne graueris, precibus tres nouissimas nostras Rapsodias Aeneades cognoscere, quas septem illis quarto ab anno edidis* (dedit ergò tomum primum in lucem an. 1500. à quo vsq; ad an. 1504. in quo secundum tomum diuulgauit, intercurrunt quatuor anni.) *Adijcere fuit cu-*

b tomo 2. sui operis Chronologici, sub anno 1504. pag. 445.

12. Cõtinet supremus hic Operis labor mille circiter, & octoginta annorum historiam à Venetæ Vrbis Origine ad Sacrum annum, quem Alexander Sextus celebri piorum conuentu nuper solennem (is est ann. 1500. Iubilæo Sacer) *Christiano nomini fecit. Eramq; hic ego demũ quieturus ni tuus fœlicissimus Principatus, qui in eum annum incidit, qui celebrem illum ab Alexandro cõditum est proximè secutus* (atq; adeò an. 1501.) *& ea, quæ deinceps hoc biennio* (nempè an. 1502. & 1503.) *sunt in Italia insigniter gesta, me ad stilum reuocassent.* Adde. Clariùs in fine Operis ostendit Sabellicus se scribere in principio an. 1504. sic enim ait in fine libri 2. Æneadis 11.) *Inciderunt hæc in Ianuarium mensem eius anni, qui primus fuit Iulij 2. Pontificis Maximi quartus ab eo quẽ Alexander Sextus Sacrum fecit Christiano nomini.* Ex quibus verbis finiri opus illud an. 1504. dupliciter constat, primò quià erat an. quartus ab an. 1500. qui sub Alexandro VI. fuit Sacer Iubilæo; Secũdò quià erat Ianuarius anni primi Pontificatus Iulij secundi; is autem fuit Ianuarius anni 1504. quià Iulius II. teste
a de Pôtif. & Card. pag 342 Onuphrio a electus fuit 4. idus Nouembris anno 1503.

741 Corollarium. Improbatur assertũ Vvadingi. Hinc inferes errasse Sapientissimum Vvadingum hic num. 11. quãdò asseruit Bergomensem in supplemento supplementi laudando Sabellicum, vicem rependisse Sabellico, nempè in gratitudinẽ asserti Monachatus Augustiniani Sancti Francisci. Si enim supplementum supplemẽti, vt ipse Vuadingus fatetur num. 10. editũ fuit an. 1502. vel an. 1503 (atq; adeò an. 16. vel 17. post editũ supplementũ an. 1486.), quomodò tunc potuit vicem repẽdere Sabellico pro monachatu Augustiniano Sancti Francisci, de quo nihil tunc temporis scripserat, sed scripturus
Euasio. erat anno sequenti, scilicet 1504. Sabellicus enim meminit monachatus Augustiniani Sancti Francisci Æneade 9. lib. 2. in principio tomo 2. quem primò edidit
Infringitur. an. 1504. sed dici posset Bergomẽsem rependisse vicem Sabellico; nõ quià asseruerit monachatum Sancti Francisci, sed quià illum tomo 1. citauerit; ità quidem dici posset ab alio, & potuisset ab ipso, sũt tamen gauderemus Bergomensem laudando, & extollendo rependere vicem
b to. 1. Aenea. 7. lib. 9. Sabellico, qui ipsum b improbauerat, vt & ipse Vvadingus testatur num. 11.

742 Bergomẽsis in supplemento supplementi Constat ergò clarissimè Bergomensem in suo supplemento edito an. 1486. imò, & in supplemento supplementi edito an. 1502. vel 1503. agentem de monachatu Augustiniano Sancti Francisci, prior fuit in scribendo Sabellicum. fuisse in scribẽdo priorem Sabellico; qui eiusdem Monachatus meminit tantùm tomo 2. Æneadum, quem publici Iuris fecit an. 1504. Atque adeò malè Marquez mordicus censuit Sabellicum fuisse Bergomensi priorem in adstruendo monachatu Augustiniano Sancti Francisci, & in hoc rectè impugnatur, & conuincitur ab eruditissimo P. Vvadingo. Nihilominùs quamuis Sabellicus post Bergomensem scripserit, prior tamen obijt; excessit enim, è viuis, (vt habetur in supplemento supplementi impresso Venetijs anno 1553. fol. 323.) anno 1505. die 20. Ianuarij, & in templo Sanctæ Mariæ de Gratijs sepultus est.

Cœterum adhuc testimonium Sabellici contemnendum nõ est. Vir enim vndequaq; doctissimus fuit teste Trithemio, c & qui aquas ex fontibus non turbidas, sed claras hauserit, vt populis propinaret, queq; certa ab incertis separare, & vbi occurit res ipsi vel falsa, vel dubia, aut suspecta notare nouerit; vndè de se in epistola præliminari ad Democritum ait. *Nam quòd ad historiæ fidem attinet, nullã reformido calumniam, cum omnia quæ scribantur, vetustissima sint, & procul ab hominum memoria remota, atq; ex his potissimùm scriptoribus excerpta, qui historiæ legem non seruasse solùm, sed constituisse etiam videri possunt.* 743 Testimoniũ Sabellici nõ cõtẽnendum. c lib. de scriptoribus Ecclesiast. fol. 164.

Sed occurrunt Vvadingus, & Daza nõ loqui Sabellicum de suo, ait enim, *vt quidam scribunt.* Contrà hanc tamen euasionem est primò. quià hoc à M. Marquez d satis est impugnatum; secundò quià modus iste loquendi aliquoties deseruit ad confirmãdam ex alieno testimonio propriam opinionem authoris; vt si ego dicerem; B. Virgo, vt Scotistæ censent concepta fuit sine labe originali; aliquandò verò deseruit, vel deseruire potest ad rẽ adstruendam ex solo testimonio alieno. Tunc tamen qui rem non improbat; & ad eius munus pertinet certa ab incertis separare, & vera à falsis discernere, eo ipso ad minùs sentit rem esse probabilẽ. Si enim crederet esse improbabilem, vel de probabilitate dubitaret, nõ satisfecisset suo muneri, nisi illud aduerteret. Quo posito sic argumentor. Vel Sabellicus vtitur illa forma loquendi primo modo; vel secundo, si primo habemus intentũ; si secundo, ergò saltem iudicauit illud esse probabile, aliàs nõ rectè impleset munus. 744 Euasio. Reijcitur primò. d cap. 21. §. 4. pag 363. Secundò.

Ii nus,

nus Chronographi, qualis ipse erat. Adde Bergomensem Sabellicus Aeneade 7. lib.9. improbat, quia cum Prospero reponebat Anastasij, & Innocentij Pontificatus sub Imperio Honorij,& Arcadij Fratrum Theodosij Senioris filiorum; ergò ità improbasset,& illum in hac parte,nisi sensisset saltem rem esse probabilem. Ex his dissoluta manent ea,quæ ex R.P.Vvadingo adduximus, & nobis poterant aduersari.

AD NVMERVM QVINTVM.

Polidorus Virgilius asseruit Monachatum Augustinianum S.Francisci.

745 Placitum M. Marquez ad verbũ relatũ. a cap.21. § 1. pag.354 & §. 4. pag 364. b lib.7. de inuentorib. rerum cap.4.

ALium testem adduxit M.Marquez pro Augustiniano Sancti Francisci monachatu [a], nempè Polidorũ Virgiliũ [b]; sed placet eius verba ad verbum referre. *Tan poco Polidoro Virgilio, es inferior en tiempo à Philippo Bergomense, por que Genebrardo dize que viuian entrambos el año de 1494. y Paulo Iouio en el lugar alegado* (scilicet in Elogijs Doctorum virorum pag.213.) *el P. Iacobo Gualterio dan esta antiguedad à Polidoro; porque. Iouio le pone en tiempo del Rey Henrico VII. de Ingalaterra, y Gualtero al fin del Siglo 15. que se acabo en el de 1500. y el Cardinale Belarmino tambien pone à Filippo Bergomense en el anno de 1494. de manera que es voluntario dezir que le siguio Polidoro Virgilio, y si siguio à alguno de su edad, es mas creible que siguiria à M. Antonio Sabelico,* &c. Hæc M. Marquez.

746 Vt refertur ab aduersario. c nu.12. pag. 92. d cap.21. §.4. pag.364.col.1 e eodẽ cap.21. §.1. pag. 354. col.2.

Sed vt faciliùs, & vberiùs, quamuis non veriùs, Marquez posset impugnari, longè aliter refertur à P.Vvadingo. Sic enim habet [c]. *Alium adhuc producit dissertator testem Bergomensi priorem Polidorum Virgilium libro 7. de inuentoribus rerũ cap.4.* (Marquez [d] nõ citat Polidorum ex cap. 4.sed ex 14.at verò [e] allegat illũ ex cap.4.) *quem si non ætate, vel tempore seniorem, saltim*(meliùs saltem)*æqualem constituit ex eo, quod Genebrardo teste conuiuebant an. 1494. Iacobus Gualterius Polidorum ponens sub finem sæculi 15.Paulusq; Iouius sub Hẽrico VII Angliæ Rege aliquanto anteriorem faciũt Bergomensi. Hunc autem Belarminus in Chronologia reponit sub anno 1494.* Hæc Vvadingus referens testimonium M. Marquez ex Hispano idiomate in latinum conuersum.

747 Expeditur relatio aduersa.

At interpres iste, vel interpretatur, vt voluit, seu vellet, vel ex defectu notitiæ Hispani sermonis Doctor Hibernus rem totam inuertit; decipitur quippè, nec leuiter in pluribus; primò; quia ait. *Alium adhuc producit Dissertator testem Bergomensi Priorem Polidorum,* &c. Et tamen M.Marquez nullibi dixit Polidorum esse priorem Bergomensi, sed tantùm. *Tan poco Polidoro Virgilio es inferior en tiempo à Filippo Bergomense.* Quod longè diuersum est, vt patet. Aliud enim est,esse priorem,& aliud non esse inferiorem. Prioritas non admittit æqualitatem negatio inferioritatis æqualitatem non excludit. Secundò quia ait, *quem si non ætate, vel tempore seniorem, saltim æqualem constituit;* & tamen Marquez de sola loquitur æqualitate tẽporis, in quo vterq; iam notus orbi florebat, & neq; verbum habet de ætate. Aliud autem est eodem tempore florere,& esse eiusdem ætatis. Homines enim longè diuersarum ætatum eodem tẽpore florent. Sed opportebat dixisse Marquez Bergomensem, & Polidorum fuisse æquales ætate, vt in eo etiam vberiùs conuinci posset. Tertiò, quia ait; *Iacobus Gualterius Polidorum,* &c. *Paulusq; Iouius,* &c. *aliquantò anteriorem faciunt Bergomensi:* Et tamen verba M. Marquez ab hoc sensu, quàm longissimè abiunt. Sic habet. *Genebrardo dize que viuian entrambos el año de 1494. y Paulo Iouio en el lugar alegado el P. Iacobo Gualterio dan esta antiguidad* (nempè antiquitatem viuendi anno 1494. de hac enim antiquitate agebat, vt patet) *à Polidoro* Ecce quàm fidẽ mereatur in relatione antiquiorũ authorum qui tam mala fide relator, & interpres retulit testimoniũ doctissimi nostri tẽporis Viri, vt dicere possimus aliqualiter cũ Augustino [f]. *tam verò quòd etiam de Circensi Ecclesia dicere voluit, & Episcopos ibi Catholicos maledictis insectatus est, quibus voluit; quid aliud egit nisi vt vituperando Sanctos etiam nostrorum temporum viros, nobisq; optimè cognitos, satis ostenderet, quid etiam de ignotis, quibus similiter maledicit, sentire debeamus.* Non ergò est contrà M. Marq. quòd Polidorum ætate præcesserit Bergomensis; id Marquez non negat, id eruditè docet, & efficaciter probat sapientissimus Vvagindus [g], licèt nonnulla intermisceat minùs vera; Et ratio est clara. Quoniam Bergomensis anno 1503. agebat annum sexagesimum nonum, & anno 1486. edidit supplementem annos habens 52. Polidorus verò deduxit suam historiam, vsq; ad annum 1358. qui fuit trigesimus

iij,& in quib. aliter referat testimonium ostenditur.

f lib. de vnico baptismo cap. 16.

g nu.12. pag. 93.

trigesimus

trigesimus annus Henrici VIII. Quinimò, & plures annos post annum 1538. superuixisse Polidorum ex eodem loco, nempè lib. 24. historiæ Anglicanæ in fine constare docet Vvadingus; quià ibidem loquitur Polidorus de Eduardo iam regnante post Henrici patris mortem, quæ incidit in finem Ianuarij anni 1547. sed & illud ipsum opus de Inuentoribus rerum adolescēs scripsit teste Paulo Iouio[a] post editum à Bergomensi supplementum. Nam hoc ait Vvadingus editum est anno 1490. Polidorus verò nouem post annis illud suum opusculum dedicauit Lodico Odaxio Patauino anno scilicet 1499. vt habetur in Epistola præliminari. *Traxit ergò errorem hunc*, addit Vvadingus, *vel à Bergomensi, vel probabiliùs à Sabellico, cuius verba multis in locis transcripsit.*

[a] in Elogijs Doctorū virorum pag. 113.

748 Nōnulla minùs vera in probatione aduersarij immisceri ostēditur

Dixi R. P. Vvadingum in hac probatione intermiscere nonnulla minùs vera. Primò, quià ait supplementum editum fuisse annò 1490. quasi tunc primū prodierit in lucem; & tamen anteà impressū fuerat an. 1486. Venetijs per Bernardinū de Benalijs Bergomensem die 15. Decēbris, vt habetur in Bibliotheca Collegij maioris Sancti Bartholomæi Salmaticēsis; & huius editionis etiam meminit expressè Antonius Posseuinus.[b] Secundò quià docet probabiliùs esse quòd Polidorus traxerit opinionem, quam ipse errādo vocat errorē, à Sabellico. Quod Vvadingus hausit ex Marquez. Sed in eo vterque lapsus est. Polidorus enim scripsit librum de Inuentoribus rerum, quem & nos vidimus, an. 1499. vt constat ex epistola dedicatoria ad Ludouicum Odaxium, Sabellicus verò tomum secundum Aeneadū, in quo solo egit de monachatu Augustiniano Sancti Francisci, edidit an. 1504. mense Ianuario; vt probauimus manifestè in responsione ad numerum præcedentem. Tantùm ergò abest, vt probabiliùs sit Polidorum id traxisse à Sabellico, quod neq; probabilitatē habet, cùm Polidorus scripserit tantò antè Sabellicum. Quinimò vel certum, vel probabilissimum est Sabellicum id accepisse à Polidoro, qui quatuor, aut quinq; annis anteà rem ipsam tradiderat. Vndè crederem ego Sabellicum, cum dixit, *vt quidam scribunt*, respexisse etiam ad Polidorum, qui eisdem ferè verbis eamdem de Sancto Francisco historiam enarrauerat.

[b] tō. 2. apparatus sacri pa. 279. litera P. verbo Philippus Forestus Bergomensis.

749 Ordo in scribendo inter Bergomēsem Polidorū, & Sabellicum.

Constat igitur ex dictis Ordo anterioritatis, & posterioritatis in scribendo inter Bergomensem, Polidorum, & Sabellicum. Bergomensis enim edidit supplementum an. 1486. Polidorus librum de Inuentoribus rerum an. 1499. Sabellicus tomum 2. Aeneadum ann. 1504. Vndè Sabellicus Monachatum Augustinianū Sancti Francisci trahere potuit à Polidoro, & Bergomensi. Polidorus autem à Sabellico nullatenùs trahere potuit, à Bergomēsi potuit, imò & ab Ambrosio Coriolano, qui antè editionem supplementi rem hanc ex Iordano tradiderat.

750 Polidorus ætate Bergomensi posterior.

Constat etiam Polidorum, licèt quodammodò tempore æqualem, ætate fuisse non parùm inferiorem Bergomensi, quandoquidem Polidorus an. 1499. Iuuenis erat, Bergomensis verò sexaginta quinq; annos ætatis agebat, cùm an. 1486 haberet quinquaginta duos, & an. 1503. haberet sexaginta nouem annos. Polidorum autem an. 1499. fuisse iuuenem traditur à Paulo Iouio vbi suprà; & præterea conijci potest ex eo quòd non solùm viuebat an. 1547. verùm, & an. 1554. vt constat ex Elogio Historiæ Anglicanæ, quod in principio eius operis editi Basileæ apud Thomam Guarinum an. 1570. sic habet. *Voluit eam ipsam historiam (Anglicanam scilicet, quam Londini mense Augusto an. 1533. Henrico Regi VIII. dicarat,) regustare, polire, locupletare, id, quod biennio post, hoc est an. 1536. primum, deindè etiam 1554. nauiter fecit.*

751 Non parui faciēdū testimonium Polidori.

Nihilominùs quomodocumq; sit testimonium Polidori, siuè Bergomensem viderit, vt credibile est, siuè non, non parui faciendū est. Vir enim in historia omnium iudicio doctissimus rem ipsam absolutè tradidit; quòd non faceret, nisi veram iudicaret. Iudicia autem hominum peritorum in arte attestantium veritatē aliquam, non leuiter eam confirmat, præcipuè cùm ipsi teneantur ex proprio munere imposturas detegere, & non nisi veritatis aquas Orbi propinare. Licèt ergó Polidorus in scribendo etiam fuerit posterior Bergomensi in tradendo monachatum Augustinianum Sancti Francisci, sicut & Sabellicus posterior fuit Bergomensi, & Polidoro; adhuc authoritas Sabellici, & Polidori insignium historicorum rei saltem probabilitatem ostendit. Præsertim quià nemo credet, imò nec prudenter suspicabitur Viros in historia doctissimos sic oscitanter scripturos, vt rem nouam, & anteà inauditam,

& improbabilem, vt aduersarij volunt, facilè, & temerè crederent sibi, & traderent alijs.

AD NVMERVM VI.

Conuincitur, Bergomensem non fuisse primum authorem Monachatus Augustiniani S. Francisci.

752 Conclusio aduersarij.

CONcludis ex dictis. *iam ergò totius rei Origo defecit ad Bergomensem.* Et vndè probas. Primò quia testimonia BB. Fr. Henrici de Hurimaria, & Iordani de Saxonia Figmentum, & imposturam esse; Polidori verò, & Sabellici recentiora narratione Bergomensis ostēdisti. Secundò quia Ludouicus Prutenus in Trilogio Animæ edito Norimbergæ an. 1498, & Marianus Florētinus Bergomensi Sinchronos, vel qui author est appendicis ad librum 1. Chronicorum à Mariano scriptorum antè centum, & plures annos, cū primum huius rei assertorem, atq; Inuētorem faciunt. *Vndè autem Bergomensis rem hanc post integra tria sæcula eruerit, in prædicto appendice Mariani narratur candidè* (sic ait) *& sine fuco.* ibi quippè refert authór appēdicis se audiuisse à Fr. Hieronymo Bataglia de Mediolano in loco suo montis Luccensis apud Pistorium se habuisse à Fr. Bernardino de Feltro, quòd ipse Mātuę prædicans in solemnitate Sancti Bonauenturæ retulit quomodò in Concilio Lugdunensi tempore Gregorij Decimi celebrati, præfatus Sanctus Cardinalis formam habitus fratrum minorum dederat fratribus Eremitanis Sancti Augustini, adhuc non concordantibus ad inuicem de forma, & qualitate habitus. Adijt hominem Sanctum Fr. Iacobus Bergomēsis, qui sermonem audierat, petijtque, vt vel authenticè ostenderetur qualiter Sanctus Bonauentura dederit formam habitus Eremitis Sancti Augustini, qui fuerant tot sæculis antè Ordinē Minorum; vel nouiter assertum in pulpito retractaret. Beato autem Fr. Bernardino respondente se id per Bullas authenticè demonstrare non posse, tamen in scripturis Ordinis, & in laudibus Sancti Bonauenturæ illud inuenisse, nūquamq; veritatem se retractaturū esse. & sicut prædicauerat, ità fuisse. *Respondit ad hæc verba* (ait appendix) *Fr. Iacobus, ex quo hoc retractare non vultis, & mendacium vobis licet prædicare, & mihi mendacium licebit scribere. Et ità à Beato Patre indignatus recedens finxit in sua præallegata Chronica quod supradictū est de B. P. N. Francisco. Ecce quesò.* (ait P. Vuadingus) *ex fideli, & coæuo narratore totius rei præclaram Originem.*

Vt huius confusionis tenebras veritatis splendore fugemus; suppono primò quod Philippus Bergomensis, natus ann. 1434. & indutus habitum Religionis Augustinianæ an. 1452. (vt ipse testis est in supplemento editionis Venetæ an. 1486. fol. 280 vel an. 1451. vt habet in supplemento supplementi.) supplemento Chronicorum libris tātùm 15. digesto tertio terminum posuit, & illud edidit ann. 1486. En eius verba in fine libri decemiquinti. *Deo auxiliante, & fauente supplementi Chronicorum iam tertio terminum ponam,* & infrà. *Perfectum autem, & denuò castigatum, atque auctum per me opus fuit idibus Octobris anno à naturali Christiano M. CCCC. LXXXVI. in Ciuitate nostra Bergomi, mihi verò à natiuitate quinquagesimo secundo. Impressum fuit Venetijs per Bernardinum de Benalijs Bergomensem eodem anno, videlicet 1486. die 15. Decembris,* & hinc corriges P. Vvadingum, qui atonùs in hoc §. num. 10. pag. 90. innuit primam editionem Bergomensis prodijsse an. 1490. Cæterum posteà, cùm vidisset opus suum castigatione indigere, supplementum supplementi in decem, & sex libros diuisum, vsq; ad an. 1502. deductū euulgauit an. 1504. (vt ait P. Vvadingus paulò antè citatus. Crederem tamen esse errorem impressoris, & debere dicere saltem 1503. quia immediatè antè asseruerat laborem hunc Bergomensis cōtigisse an. 1503. & ætatis suæ 69. & non potuit an. 1502. edi in lucem id, quod anno 1503 scriptum est. Addo. Euidens hoc est ex ipso Bergomensi in eodem supplemento supplementi fol. 449. ibi: *Iterato perfectum hoc opus, mò castigatius repercussū per me fuit 9. Kal. Aprilis anno à Natali Christiano tertio supra millessimum quingentesimū in Conu. nostro S. Augustini Bergomi, mihi verò à natiuitate 69.*) die 4. Maij Venetijs operæ, & impensis Georgij de Rusconibus. Eo quidē die, & ab eodem Georgio opus fuit prælo datum; sed non an. 1502. sed potiùs 1506. vt habetur in fine ipsius libri, in quo etiam extat epistola Bergomensis ad Aloisium Tassum Episcopum Tarentinum data 9. Kal. Aprilis an. 1505 Postmodum hoc opus in latinam linguā conuertit M. Franciscus C. Florentinus. Non tamen est omninò mera translatio,

753 Pro veritatis manifestatione suppositio prima.

Philippus Bergomensis natus in ann. 1434. induit habitum Eremitarum an. 1452. edidit supplementū Chronicorū an. 1486. supplemētū supplementi an. 1503.

vt volebat P. Vuadingus a quandoquidē vel ipsemet teste, *sæpè ibidem addit frequenter interpres, vel mutat voculam, imò, & aliquando rei seriem in translatione, sed vt plurimùm non sine errore.* Hæc autem non sunt munera meri translatoris. Adde lib. 9. anno 398. vt & citat Marquez b., sic ait. *Dicono alcuni, che S. Francesco fù da questo Ordine.* Quòd non dixerat Bergomensis neq; in supplemento, neq; in supplemento supplementi.

a numero 10. pag. 91.

b cap. 11. §. 4. pag. 363.

754 Suppositio secunda. Ambrosius Coriolanus scripsit Apologiam ann. 1477.

Suppono secundò P. M. Fr. Ambrosium Coriolanum Augustiniani ordinis Generalem prælo tradidisse Apologiam pro ordine Eremitico dicatam Sixto IV. qui electus fuit 5. idus Augusti an. 1471. & obijt idibus Augusti anno 1484. vidimus illam in Bibliotheca Conuentus nostri Cæsaraugustani; & habemus modò ex Bibliotheca antiqui nostri Conuentus Burgensis. Est impressa Romæ, cū alijs tractatulis eiusdem authoris à M. Georgio Herola de Bamberga, *diuo Sixto IV. Pont. Max. sedente anno 9. sui Pontificatus, die 8. Decembris anno 1481.* vnde in libro registri sui generalatus, ferè in omni prouincia, vt v. g. in prouincia Franciæ fol. 75. pag. 2. Perusiæ 27. Maij, anno 1482. sic habet. *Item præcepimus prouinciali, vt capiat summam librorum Commentariorum, & Defensorij ordinis*: illam autem primò scripserat anno 1477. vt constat ex veritate 1. cap. 3. §. *vndecimo patet*; vbi loquēs de simulacro Sancti Augustini in Tēplo Sancti Marci Venetiarum anno 1084. collocato, sic inquit. *Quod simulacrum sunt trecenti nonaginta tres anni quod fuit erectum*; & anni 393. additi suprà annos 1084. efficiunt annos 1477. fuit autem Ambrosius Colorianus, vt Trithemius asserens illum claruisse anno 1470. ait c. *Vir in diuinis Scripturis eruditus, & scientia litterarum sæcularium insignis, excellens ingenio, & eloquio disertus, doctus, & eloquens.* Verùm homo doctissimus (vt quidem aiunt) infœlicem exitum habuit; & quæ causa ruinę? Audi Onuphrium d. *Magistrum ordinis Augustiniani Ambrosium Coranū ob veteres simultates in carcerem coniecit.* Clariùs rem enarrat Ciaconius Dominicanus e. *Anno eodem* (inquit) 1485. *Innocentius VIII. ob veteres simultates Fr. Ambrosiū Coranum Vicarium* (Prior erat, non Vicarius) *Generalem ordinis Eremitarum S. Augustini carcerauit intrà arcem S. Angeli, quòd dixisse ferebatur Innocentium VIII. in tenebris fuisse natum, & in tenebris viuere, & in tenebris moriturum.*

c in lib. de scriptoribus Ecclesiasticis fol. 151.

d in additionibus ad Platinā pag. 326. in Innocentio VIII.

e De vitis & gestis Pontificū pag. 993. in Innocentio VIII.

Verùm has tenebras nouis, & crassioribus tenebris obscurauit Reu. P. Bzouius f, vbi cùm retulisset controuersiam ortam inter Canonicos, & Eremitas Augustinianos, & Bullam Sixti IV. datam 5. idus Martij, vel Maij anno 13. sui Pontificatus; atq; adeò Christi 1484. in qua prohibebat ea dissidia in ordine D. Augustini, sic subdit. *Post hoc pontificium decretum promulgatum edidit nihilominùs Ambrosius Coriolanus Eremitarum tūc generalis contra Canonicos Regulares librum, quem titulo Apologia, seu defensorij sui ordinis prænotauit, illumq; Sixto IV. Pontifici nuncupauit. Sed Canonici Regulares Lateranēses apud eundem Summum Pontificem interpellantibus, & multa non solùm falsa, sed & probrosa, & contumeliosa contra illorum congregationem in eo libro contenta obijcientibus; cùm Pontifex librum Coriolani tribus S. R. E. Cardinalibus examinandum commisisset, ex eorundem relatione igni illum adiudicauit; & idem decreuit Innocentius VIII. Sixti successor, qui eundē Coriolanum à iurgijs, & contumelijs, nec dum abstinētem carceri mancipauit.* & vnde hæc omnia tam infallibiliter nouit Bzouius? *ita*, inquit; *Celsus Maphæus Veronēsis, qui tunc eam causam apud Sedem Apostolicam pro suis Canonicis agebat, in libro, quo eiusdem Coriolani oppositionibus respondit Corollario 4. in fine; & Augustinus Ticinensis in libello eadem de causa tunc edito, cuius titulus est, Clipeus veritatis.* Hæc ille. Dubius quidem sum an Maphæus, & Augustinus, ita retulerint; sed si ita est, clypeum veritatis veritate transuerberabimus, & P. Bzouij insignem candorem admirabimur. In primis enim, decretum Sixti IV. promulgatum fuit anno 1484. & Apologia Coriolani fuit scripta ann. 1477. & Romæ impressa ann. 1481. vt pauló antè ostendimus. Quomodò ergo verū erit, quòd Coriolanus edidit Apologiam post decretum, quod fuit promulgatum anno 1484? Deindè quis credat librum igni adiudicatū à Pontifice, cuius damnatio in nullo indice expurgatorio continetur; & cuius plura trassumpta à pijssimis, & doctissimis hominibus in plurib. bibliothecis absq; omni prorsus scrupulo custodiuntur? Candorem verò grauissimi patris admiror, qui vnico haustu eas aquas potauit, quas turbidas esse, vel deprehendere, vel saltem suspicari potuisset; quia ex fontibus ipsorum aduersariorum hauriebantur, nempe ex Celso, & 755

f tom. 18. suorum Annaliū. an. 1484. n. 4.

Augustino Coriolani oppugnatoribus.

756 Addo duo. Primum est. Ambrosius Coriolanus; vel, vt proprius loquar, Ambrosius de Massarijs de Chora, siuè in carcere, siuè extra carcerem obierit, decessit mense Maio anno 1485. ex infirmitate naturali. Sic enim habetur in registro M. Siluestri de Balneoregio, Vicarij generalis fol. 6. pag. 1. die 22. Maij anni 1485. ibi à *Reuerendissimo P. olim generali M. Ambrosio de Chora.* & die 15. Iunij. ibi. *Paulò ante eius infirmitatē, & mortē*; & rursus. *Paulo ante Obitū Reuerēdiss. P. Generalis & eius infirmitatem.* Secundum est. si fortè aliquandiù eius libri fuerunt prohibiti, seu suspensi, falsum tamen est, eam suspensionem durasse. in Registro enim Anselmi de Montefalcone generalis fol. 40. pag. 2. mense Maio, an. 1486. praecipitur M. Iacobo Puiasola, prouinciali Aragoniae, *vt compleret distribuere libros generalis prateriti.* & fol. 265. pa. 2. Romae 26. Aprilis 1494. sic habetur. *Item mandauimus in eisdem literis pro capitulo congregatis vt distinctè informēt nos de libris ordinis editis à M. Ambrosio pradecessore nostro; & si superfint pecunia, transmittātur ad nos; & si superfint libri, dispensentur in foro, & pretio, quod instituetur per diffinitiones capituli.* Quam ergo fidem merentur, qui absq; sufficiēti fundamento audent affirmare Apologiam Coriolani à Sixto IV. & Innocētio VIII. fuisse igni adiudicatam? Benè quidem, libri iam incēdio consumpti distribuuntur in Prouincia Aragoniae, & in Prouincia Tholosana dispensantur in foro; & hoc ex praecepto Sanctissimi generalis Anselmi Mōtisfalconij, qui Pontificio decreto nullatenùs repugnasset.

757 His suppositis; duo arbitror esse verissima. Primum est; Bergomensis non fuit primus assertor monachatus Augustiniani Sancti Francisci. Secundum est. Neq; fuit inuentor illius. Probemus singula, & primum ostendo primò; quia historiam hanc siuè priores docuerunt BB. FF. Henricus de Vrimaria, & Iordanus de Saxonia, vt in responsione ad numerum primum, & secundū huius Parraphi demonstrauimus. Secundò, quia etiam antè Bergomensem Ambrosius Coriolanus [a], non benè citat Marquez cap. 21. §. 1. pag. 358. ex veritate 2. argumento octauo in contrarium adducto §. *quantùm ad primū;* versiculo *secundū dictum eiusdem priuilegij.*) Sancti Francisci monachatum tradidit in haec verba. *Secunda causa fuit; quia vt dicit Iordanus* (scilicet de Saxonia, in sua Apologia) *talem formam accepit B. Franciscus in quodam nostro Eremitorio apud Saxetum propè Lauernas, vbi Sāctus Franciscus fecit poenitentiam, nec voluit discrepare à nobis, nisi in Cingulo.* Ex quo sic conuinco intentum: Coriolanus edidit opus suum anno 1481. & illud scripserat anno 1477. & confirmat hoc assertum ex testimonio Iordani longè antiquioris Coriolano; Bergomensis autem anno 1486. primò dedit in lucem suum supplementum Chronicorum. Non ergò totius rei origo deflectit ad Bergomensē, quandò antè illum id docuit author antiquior in scribendo quinq; aut nouem annis; & confirmauit testimonio alterius longè antiquioris.

Prima Assertio.

Bergomensis non fuit primus assertor Augustiniani monachatus S. Francisci.

Probatur primò.

Secundò.

[a] in Apol. ad Sixtum IV. Franciscanū veritate 2. in responsione ad 9. argumentum.

758 Omitto; quòd Sampson Haius Guillelmita, quantumuis nobis aduersus [b] sic habet. *Et D. Franciscum Assisiatem Minoritans instituti authorem, cū Augustinianis aliquando vixisse, imò & ab Ioanne Bonò habitum suscepisse ...* *in Chronico Mantuano testatū habeo.* Omitto itaq; hoc testimonium, quia non noui, quod sit hoc Chronicum; & quàm antiquum.

Confirmatur.

[b] lib. de verit. vitae, & ordinis D. Guillelmi pag. 21.

759 Sed quid mirum, quòd doctissimus Vvadingus primum assertorem esse velit Bergomensem, quandoquidem nullum inuenit illo priorem reiectis Henrico, & Iordano; quorum testimonia vult per imposturam adiecta? *At incidit in vnum* (vtamur verbis, quibus ipse Vvadingus [c] vrget Marquez; *& quantùm meliùs verbis adiuues,* vt ait Augustinus lib. 2. contrà Cresconium cap. 24. *paululū attēde.*) *cuius vestigium terere posset, & ex eo deuenire in cognitionem, & indagationem* prioritatis, & posterioritatis traditi monachatum Augustinianum Sancti Francisci. *Porrò is est.* Ambrosius Coriolanus loco allegato. Neq; quidem negare poterit hunc se vidisse; etenim Coriolanum ex eodem loco citato à M. Marquez, vbi suprà, allegat Vvadingus [d], dum eum enumerat inter authores huius Monachatus, qui inter se non cohaerent, vt ipse contendit, de loco initi tirocinij, aut suscepti instituti.

[c] §. 2. num. 12 pag. 2.

[d] §. 3. num. 10 pag. 34.

760 Secundum assertum, nempè Bergomensem non fuisse inuentorem praedicti Monachatus, constat ex primò. Si enim non fuit primus assertor, neq; potuit esse inuentor. Inuentor enim est, qui primò aliquid tradit, praecipuè ea speciali ratione,

Secunda assertio. Bergomensis non fuit inuentor monachatus Augustiniani S. Francisci.

Probatur primò.

ne, quandò illud per mendacium, & imposturam tradit. In quo sensu Hispanicè dicimus, *Es inuencion; et lo a inuentado*; & hunc sensum, ni me fallo, intendit Apologeticus.

Probatur secundò coniecturis. Prima.

Coeterum vltrà etiam veritatem hanc suademus non leuibus coniecturis. Prima est; quià nephas est sinè ingenti fundamēto (quale in præsenti non esse in responsione ad opposita demonstrauimus) censere, aut suspicari hominem religiosum, & qui ab omnibus sinè bile, & stomacho loquentibus semper optimè audijt, pernicioso mendacio, & discordiæ seminatiuo suam historiam turpiter, & temerè infecisse. Porrò Bergomensem semper ab omnibus benè audijsse constat ex ijs omnibus (quos viderim) qui vel scriptorum Cathalogos, vel tēporū Chronologias edidere. Vnicum tamen, idq; recentissimum referam testimonium, nempè Pauli Bolduani Stolpensis (quicunq; ille sit a) quod sic se habet. *Iacobi Philippi Bergomensis Chronicon libris 16. ab initio mundi vsq; ad annum Christi 1503. deductum, cui addita est accessio breuis ad annum 1535: lectu vtilissimum, & iucundissimum est. Vniuersam enim Ecclesiæ Dei, & Imperiorum historiam, & Vrbium præcipuarum in tota ferè Europa origines, & res gestas, & omnium illustrium virorū Principum, Doctorum, Artificum, Sanctorum, Martyrum, & aliorum vitam breuiter, & neruosè expositam notatis simul, & accuratè distinctis temporibus, & annorum seriè obseruata complectitur. Parisijs.*

a In Bibliotheca historica impressa Lipsiæ a Friderico Lanckiso an. 1620. pag. 61.

761 Secunda. Secunda Coniectura fit ex protestatione eiusdem Bergomensis, & candida Confessione: Sic enim habet in fine libri 15. fol. vltimo Impressionis Venetæ anni 1486. *Quod iam me semel, & bis, & ter promisi cum omni diligentia, & veritate facturum. Quo in loco & nunc, & semper nixus fui sinè errore conscribere successiones Regum, & Principum omnium, & actus eorum, ac Virorum in disciplinis excellentium, & Religionum Origines nec non & Pontificum omnium procursus sicut ex libr. hist. descriptione continetur.* Deindè, in Epistola præliminari ad Antoniotum Parauicinum Sanctæ Praxedis Præsbyterum Cardinalem, quæ in supplemento supplementi edito an. 1503. & ætatis suæ 69. circumfertur, sic habet. *Cùm supplemētum Chronicarum mearum iamdudū à me multis laboribus, multisq; vigilijs elucubratum in Christo Reuerendissime, ac Sapientissime Pater, & Domine, sæpè, ac sæpiùs quadam incredibili voluptate, & animi suauitate perlegerem, didici in eo plura forè mendosa, pluraq; tam antiqua, quàm noua memoratu dignissima deesse. Quamobrem haud parùm subtristis diù extiti. Verùm tandem cùm me ipsum collegissem, & rem mente diligentiùs voluitassem, demum animo incensus mea vetustatis, ac mea tremulæ manus parumper oblitus de ipso nouam facere repercussionem constitui, &c.* Et in fine eiusdem supplemēti supplementi prælo traditi an. 1506. in Epistola ad Aloysium Tassum Bergomensem Episcopum Tarentinum religiosus senex in hæc verba prorupit. *Fateor quidem, atq; Deum meum testor, me non falsa pro veris posuisse, cùm nihil tam contrarium sit historia quàm mendacium.* Hæc Bergomensis; qui in hac postrema editione, vt & notauit Gabriel Pennottus b correxit lib. 14. quæ lib. 9. dixerat de Ordine Canonicorum regularium, sic inquiens. *Verùm quia de Ordine Canonicorum suprà lib. 9. aliqua diximus, post quorum impressionem ad notitiam nostram noua quædam peruenerunt authenticis approbata scriptis, nō abs re pauca hæc, quæ sequuntur, pro clariori veritate subnectimus. Canonicorum autem Ordo regularium D. Augustini, à quibus præfata Congregatio Lateranensis continuauit, ab ipso P. Augustino regularem sumpsit Institutionem, &c.* Quis ergò sibi persuadeat hominem pium, Veritatis auidum, qui tam candidè fateatur, se in supplemento suo plurima reperisse mendosa, quiq; in sua repercussione supplementi emendauit, quæ dixerat de Canonicorum Regularium Ordine, ea expresè recantans, non correcturum, vel omissurum in supplemento supplementi ea, quæ de Sancto Francisco dixerat, si fraudolenter illa in supplemento impossuisset? Præcipuè, cū in eo opere sua opuscula repercusserit, vt mendosa quæq; corrigeret, ætate iam ferè decrepita, homo moribundus, redditurus breui rationem æquissimo, & seuerissimo Iudici vel de omni verbo otioso? Quis credat tunc temporis non emēdaturum eam narrationem, vel omissurum saltem, si sciret esse figmētum, cùm ex ea sequi aliquo modo aliorum offensionem, & scandalum non ignoraret? ego sanè non credam. Potiùs admittam Bergomēsem pro humana fragilitate deceptū, quàm pro fallaci malitia esse mentitum. Deceptio quippè est humanæ mētis damnatæ pro crimine infirmitas; mēdacium verò liberæ malignitas voluntatis; quam de tali, & tanto viro tam sinè fundamento, non solùm temerè credere verùm

b in sua historia tripartita lib. 2. cap. 6. pag. 343.

verùm, & inaniter suspicari nephas est; cùm ex eo, quòd in hac re ex industria mentitus fuerit, eius omninò fides eleuetur, concidat, pereat. *Si enim ibi mentitus est*, vt de Bergomensi dicam, quòd Augustinus de Paulo in quadam Epistola ad Hieronymum, *vbi verum dixit? An ibi verum dixisse videbitur vbi hoc dixerit, quod lector sapit? Cùm verò contra sensum lectoris aliquid occurrerit, officioso mendacio deputabitur?* Ad primum, quod in oppositum adducitur; respondeo duo. Primum est. Testimonia BB. FF. Henrici, & Iordani perperam in suspicionem adduci, aut falsitatis notari persuasimus, suprà in responsione ad numerum primũ, & secundum huius Parraphi quinti, quidquid in oppositum se ostendisse credat Vvadingus; vt cùm Augustino [a] dicere possim; *Ego potiùs non te ostendisse, quod te ostendisse, dicis, ostendi.* Tertium est. Nos etiam, & clariùs probauimus testimonia Polidori, & Sabellici esse posteriora narratione Bergomensis. Tamen indè non sequitur Bergomensem esse primum assertorem, & inuentorem; antè illum enim id asseruerunt Henricus, Iordanus, & Coriolanus in Apologia scripta anno 1477. & edita anno 1481.

Soluitur primum.

[a] lib. 1. operis imperfecti cõtra Iulianum cap. 49.

762 Circà secundum, quod desumitur ex narratione Appendicis Mariani Florentini, & ex Ludouico Pruteno, noto plura. Primum est. Noui quidem ex Antonio Posseuino [b] Ludouicum Prutenum dictum de Prussia Ordinis Minorum edidisse Trilogium Animæ, Opus videlicet Tripartitum, de Animæ potentijs, passionibus, & habitibus, Nerimbergæ apud Antonium Rebergerum an. 1498. quib. autem verbis author iste notauerit Bergomensem fuisse prædicti Monachatus primum Assertorem, & Inuentorem nõ exprimitur à R.P. Vvadingo. Credo autẽ quòd, sapiens quisq; iudicabit id non omittendum, vt saltem duorum testium, quamuis eiusdẽ Ordinis Seraphici, verbis concordibus testimonium Bergomẽsis posset argui falsitatis. Vndè cùm id sit omissum, forsan licebit suspicari maiùs misterium esse in omissione Vvadingi, quàm in testificatione Pruteni; Ita olim scripseramus, cùm Pruteni librum nendum vidissemus. Inuenimus eum hoc anno 1630 die 3. Decembris Romę in Bibliotheca Vallicelana congregationis Oratorij. Edidit Pruteni Trilogium Fr. Nicolaus Glasberg de Morauia Epistola præfixa ad F. Paulinum de Lõberg Prouincialem Prouinciæ Bohemiæ de obseruantia Ordinis S. Francisci, data Nurembergæ die 20. Februarij anno 1498. vbi ait prædictum Ludouicũ fuisse Prutenum, de bona familia, & magistrum Coloniensem. Curauit autẽ opus illud imprimi Nicolaus ad instantiã præfati Paulini datis literis in loco S. Bernardini extra Brunam ann. 1496. in festo S. Scholasticæ Virginis, in quibus testatur dictum Ludouicum Prutenum laborasse, & laborare non cessare. In hoc ergo opere parte 3. cap. 6. qui est de prudẽtia, litera H. ex professo disputat contra Bergomensem, an B. Franciscus fuerit ordinis Eremitarũ S. Augustini, sub B. Ioanne Bono; illi autem nullatenis ausus est dicere rem eam primo inuentam à Bergomensi. In capite enim; quod erat de Prudentia, imprudenter contra ipsum titulum loqueretur, si de viro religiosissimo, tam ingentem imposturam, sinè vllo fundamento diuulgaret. Imò cùm sermo incidisset de chirographo viso Mantuæ, licèt illud dicat esse fictitium, & incredibile; vir tamen modestus, & prudens, potiùs credidit Bergomensem, ex relatu aliorum deceptum; quàm ex propria peruersitate decepisse; vt ostendemus in responsione ad Numerum 8. huius parraphi, esse misterium procurati silentij. Dixerat R. P. Vvadingus Ludouicum Prutenum facere Bergomensem primum huius monachatus assertorem, & inuentorem; nihil tamen tale habet Prutenus; quid mirũ, quòd non exprimatur quibus verbis Prutenus rem istam tradiderit?

Pro solutione secundi notantur quàm plura.
Primum.

[b] tomo 2. Apparatus sacri pag. 42.

763 Secundum est. Non rectè computauit P. Vvadingus annos, dum ait Bergomensem eruisse rem hanc, *post trina integra sæcula*; Diuus enim Franciscus anno 1207. primò Conuersus est, & Bergomensis edidit in lucem supplementum Chronicorum anno 1486. Ab anno autem 1207. vsq; ad annum 1486. tantùm intercedunt anni 279. non ergo post tria integra sœcula, si quidem ad integritatem trium sœculorum desiderantur anni viginti, & vnus.

Secundum.

764 Tertium est. Miror, quòd narratio Appendicis Mariani Florentini videatur R. P. Vvadingo candida, & sinè fuco, quę in re tam graui singulariter imponit Bergomensi simile finxisse mendacium in vindictam animi indignantis, cui potest

Tertium.

test videri candida? sine fuco quidem, etiam mihi videtur, quià clara, & aperta sine ambagibus, aut scrupulis; Candida tamen, nequaquam. Quis enim candor esse potest in simili relatione.

765 Quartum. Quartum est. Quis credat incerto, & innominato authori indignanter loquēti ex relatione Fr. Hieronymi de Bataglia hominis prorsus incogniti, qui id narrauerat ex relatione B. Fr. Bernardini de Feltro (*Sanè si laudanti amico credendum non est*, repetam cum Augustino a *nec inimico detrahenti*.) Relatio hæc omninò suspecta tum quià malèdica, & in vindictam eius, quod pro offensa reputabatur; excogitata; ait enim, *cùm sibi fratres conquererentur de hoc*, &c. tum etiam, quià nullum certum habet authorem. Author enim est, vt ipse Vuadingus refert. b *Marianus Florentinus, vel qui author est appendicis ad librum 11. Chronicorum à Mariano scriptorum*. Quis autem credat narrationi, *quæ nec suum refert authorem*. (vt probatione P. Vuadingi vtamur c *nec veritati, nec fidei congruit historia*. vndè 15. distinctione cap. *Sancta Romana*, de gestis Martyrum sic habetur. *Sed ideò secundum authoritatem antiquam, vel consuetudinem singulari cautela in Sancta Romana Ecclesia non leguntur; quià eorum, qui scripsere, nomina penitùs ignorantur; & ab Infidelibus, aut dictis superflua, aut minùs apta, quàm rei Ordo fuerit, scripta esse putātur*. Adde, nūquid author dubius, & incertus meretur maiorē fidē dū viro religioso, & historico celebri imponit fuisse turpiter, & maliosè mētitū; quā ille, qui toto Orbi notus sub proprio nomine refert visum aliquandò Chirographū in Conuentu Mātuano professionis Beati Frācisci in manibus Beati Ioannis Boni sub regula Sācti Augustini? Quis nisi valdè in alteram partem sit affectus, ità desipiat? Planè nemo, & hinc est, quòd prædictæ appendicis commentum à nullo authore referatur, neq; à Seraphicæ familiæ alumnis, etiam neq; ab ipso Ludouico Pruteno, qui eam rem contra Bergomensem satis acriter, & prolixè exagitauit circa an. 1498. quando sententia Bergomensis in Seraphico ordine non benè audiebat indignatione recenti; cumq; relatio B. Bernardini de Feltro notior, & vulgatior esse debebat, ac relatio Bergomēsis; plurimis authorib. etiā ex Seraph. Sobole placuerit. Tantum est inter Commentū, & Veritatē discrimen. Vndè dicere quis posset in authorē appēdicis, quod Augustinus, d *quid nequiùs, si hoc ipse finxisti? quid stolidiùs si fingentibus credidisti?*

a lib 3. contra Petilian. cap. 10.

b nu. 13. pag. 94.

c nu. 15. pag. 96.

d Aduersus Iulianum lib 1. operis imperfecti nu. 42.

766 Quintum. Quintum est, Minùs benè ait P. Vuadingus narrationem Appendicis esse ex fideli, & coæuo narratore. Ipse enim loco suprà allegato ignorauit, quis esset author appendicis, cùm dixit *Marianus, Florentinus Bergomensi Synchrobbi, vel qui author est appendicis*; &c. Non ergò certò nouerat pag. 94. quis esset author appendicis. Quomodò ergò pag. 95. tam citò inuenire potuit quis esset, & testem fuisse fidelem, & coæuum narratorem? Sanè fidelissimus testis, qui nomen suū sic suppressit; vt operis author nesciatur. Sanè coæuus, de quo quis fuerit, & quo tempore vixerit, ignoratur. Numquid nō potuit B. Fr. Bernardinus casum referre F. Hieronymo Bataglia anno 1490. & Fr. Hieronymus authori appendicis anno 1540. Verùm quidem est, quòd coæuitas eius authoris nosci posset ex antiquitate editionis huius appendicis. Tamen, ni fallor hæc editio coæua non est, cùm adhuc hoc opus non fuerit prælo mandatum. Sed neq; ex alio capite fortè colligitur antiquitas authoris huius appendicis. Qui enim tam notanter aduertit Trilogium Animæ à Ludouico Pruteno editum anno 1498. nō omitteret appendicem editam fuisse; vel scriptam hoc, vel illo anno si illi constaret, & recentior non esset editio, aut compositio.

767 Sextum. Sextum est. Potuit S. Bonauentura discordantes adhuc fortè Augustinianos de forma, & qualitate habitus in Concilio Lugdunensi ex commissione Pontificis in concordiam reuocare; statuendo vt in ea, qua tunc vtebantur, & nūc vtūtur, forma perseuerarent. Tamen, quòd formam habitus Fratrum Minorum dederit Fratribus Eremitanis Sancti Augustini, omni caret specie probabilitatis; primò; quià à tempore Gregorij IX. Innocentij, & Alexandri IV. vt constat ex pluribus Bullis, quas ipse P. Vuadingus adducit, præcipuè §. 4. Augustiniani Eremitæ vtuntur diuersa forma habitus, atquè Minoritæ, quæ vsq; in hæc tēpora durat. Secundò, quià si forma habitus Minoritici tunc nobis fuit à D. Bonauentura concessa, cùm modò sit diuersa, oporteret assignare, quandò fuerit commutata. Tertiò, quià nullus est author etiam ex Franciscanis, qui rem hanc insinuauerit antè æditionem supplementi Bergomensis post duo integra sœcula à Concilio Lug-

Non potuit D. Bonauētura formā habitus Minorū dare Eremitis S. Augustini.

lio Lugdunensi; & post editionem supplementi, vnus tantùm vsq; modò fuit author, qui id ex relatione relationis retulerit, isq; innominatus, incognitus, dubius, & suspectus mihi est, qui cùm hæc diceret, nosci noluit.

768 *Euasio. Infringitur.* Sed dices in scripturis ordinis Franciscani, & laudibus S. Bonauenturæ inueniri. Sanè si fidus, & certus author mihi retulisset assertum istud à B.F. Bernardine de Feltro traditum; crederem in prædictis scripturis, & laudibus olim fuisse contentum, neq; auderem prædictam narrationem improbabilitatis damnare. Ceterum cùm ab authore incerto, ignoto, & suspecto referatur, neq; alibi vlla sit, vel fuerit etiam leuissima mentio huius historiæ, non crediderim B.F. Bernardinum id asseruisse; sed ab authore ignoto, & irato in hominem religiosum, & doctum per imposturam adiectum, vt sic eius testimonium elideret, & vindictam sumeret de asserto Monachatu Augustiniano S. Francisci.

769 Adde. quamuis Petrus Rodulphius[a] asserat B. Fr. Bernardinū de Feltrio obijsse Ticini die 28. Septembris anno 1494. tamen Philippus Ferrarius Seruita[b] tradit illum obijsse die 20. anno 1464. quòd si hoc verum esset, facilè conuinceretur falsitas appendicis. Bergomensis enim suscepit habitum Augustinianum anno 1482. & edidit suum opus anno 1487. quomodò ergò eas omnes disputationes habere potuit Mantuæ cùm B. Bernardino valdè iuuenis, & 22. annis antè editionem sui supplementi? Cæterū in hoc argumento non immoror; quià in martyrologio Ferrarij errasse videtur impressor potiùs quàm in Rodulphio.

[a] lib. 2. hist. Franciscanæ fol. 85.

[b] in suo nouo martyrologio pag. 383.

770 *Admissa euasione repercutitur aduersarius.* Verùm tamen, demus arguenti verè à B. F. Bernardino eam historiam, & ex scripturis ordinis, & laudibus Bonauenturæ probationem adductam, interrogo sapientissimum P. Vvadingum; Vtrum prædictam probationem reputet probabilem, vel non. Si illi displicet, non existimat veram esse relationem de forma habitus tradita à S. Bonauentura, cùm improbabili nitatur fundamento. At si placet, inquiro rursus; Scripturæ ille ordinis D.P. Francisci, vel erant manuscriptæ vel prælo traditæ? Non hoc secundum quià nulla citantur; quià nullæ extiterūt. Si autem dicatur primum; habeo duo, quæ obijciam. Primum est. Si manuscriptis vestris, quæ nunc non extant, neq; alicubi ostendi possunt, creditur asserentibus B. Bonauenturam dedisse Eremitanis Sancti Augustini formam habitus Minoritici; quarè non credetur manuscriptis nostris, licèt nunc non extent, neq; alicubi reperiantur; quæ testabantur B. Ioannem Bonum acceptasse professionem S. Francisci sub regula Augustini? Secundum est. Si credimus olim repertas scripturas manuscriptas, quià refertur in appendice dictum in scripturis ordinis reperiri; quarè quandò B. Hēricus de Vrimaria in tractatu de origine ordinis Sancti Augustini de B. Francisco dixit, *& vt quidam asserunt, fuit frater nostri ordinis in loco S. Iacobi de Aquauiua iuxta Pisas*, non licebit credere fuisse aliquos authores Henrico antiquiores, qui id in manuscriptis assererent? Vndè nulla erit illatio, quam numero 3. pag. 81. habes in hæc verba: *Sed planè constat recentiorem esse additionem hanc; dum ait alios asseruisse Franciscum Augustinianum fuisse. Quis enim aliquandò sub illo tempore, aut antè huius Henrici ætatem, imò nec multis post annis quidquam de hoc prætenso dixit Monachatu?* Ecce verba tua, quæ te iugulent. Si enim legitimè infertur recentiorem esse additionem; quià ait, *vt quidam asserunt*, & nullus sub illo tempore, aut antè huius Henrici ætatem, nec multis post annis quidquā dixit de hoc monachatu; etiam inferetur recens esse commentū, quandò dicitur *in scripturis ordinis inueniri. Quis* enim aliquandò sub illo tēpore, aut antè huius Bernardini ætatem; imò nec multis post annis quidquam dixit de forma habitus Minoritici tradita à S. Bonauentura? vel ergò nulla est illatio, quàm contrà B. Henrici testimonium adducis, vel etiam testimonio appendicis Mariani, & relationi B. Bernardini suspicionē additionis recentis debes inijcere; cùm æqua sit omninò vtriusq; ratio; Sanctus hic Sanctus, & ille: dubium tibi vtrum Henricus id affirmauit, dubium etiā vtrum id Bernardinus asseruerit; Imò Bernardinū id asseruisse valdè incertum; Henricum verò hoc retulisse, certissimum; cùm constet ex antiquis codicibus MS.

Septimum est. Admisso, quòd verè B. Fr. Bernardinus ea, quæ in appendice referuntur, & prædicauerit, & asseruerit, sequitur quòd in scripturis ordinis Seraphici, & in laudibus S. Bonauēturæ, quas videat Bernardinus, non inueniebantur eius tempore, scilicet circà ann. 1486. 771 *Septimum.*

quod

quòd B. Bonauentura nostrũ ordinem instituisset, vel quòd ex commissione pontificia vnioni generali præfuisset, vt præses. Nemo enim sibi persuadebit B. Bernardinum de Feltro, si id in scripturis ordinis, vel in laudibus D. Bonauenturæ inuenisset, vel nõ prædicaturũ in sermone, vel non traditurum posteà, quandò introducitur cum Bergomensi collocutus. Et tamen rem tunc inauditam sinè nouo fundamento, quod tale possit nuncupari, recentissimi authores non tam rei ipsi assentientes, quàm à nobis dissentientes, & in nos consentientes tradiderunt. Hos autem acutè, & veraciter redarguit, & conuincit M. Marquez [a] Nos etiam hac de re fortassis infrà nonnihil agemus. Interim tamen aduerto, cum Marquez miro Dei iudicio eam præsidentiam attributã D. Bonauenturæ iam generali eo tempore, quo nondum generalatũ acceptauerat, neq; Romã iam gereneralis aduenerat. Audierunt illum fuisse sub Alexandro IV. generalem, & quià eiusdem Pontificis tempore contigit vnio, congruum fortassis existimarũt id inuentum fingere pro eo tempore. Si ità fuit, accidit illis, quid simile ei, quòd Paganis, qui finxerunt Christum scripsisse libros Magiæ, contrà quos sic inuehitur Augustinus [b], *in qua fallacissima audacia sic excæcati sunt, vt etiam à pueris, qui adhuc pueriliter in gradu lectorum christianas litteras norunt, meritò videantur. Cùm enim vellent tale aliquid fingere Christum scripsisse ad Discipulos suos, cogitauerunt ad quos potissimùm scribere potuisse facilè crederetur, tanquam ad illos, qui ei familiariùs adhæsissent, quibus illud quasi secretum dignè committeretur, & occurrit eis Petrus, & Paulus; credo quòd pluribus locis simul eos cum illo pictos viderunt, quia merita Petri, & Pauli, etiã propter eumdem passionis diem celebriùs, & solemniter Roma commendat. Sic omninò errare meruerunt, qui Christum, & Apostolos eius non in sanctis codicibus, sed in pictis parietibus quæsierunt. Nec mirum se à pinguentibus fingentes decepti sunt. Toto enim tempore, quo Christus in carne mortali, cum suis Discipulis vixit, nondum erat Paulus discipulus eius, &c. Quomodò igitur potuit libros, quos antequam moreretur, eum scripsisse putari volunt, ad discipulos tanquam familiarissimos Petrum, & Paulũ scribere, cum Paulus nondũ fuerit Discipulus eius?* Sic ergò, quomodò potuit Alexander committere, vt vnioni generali S. Bonauentura præsideret Romæ de facto eo tempore, quo nondum aduenerat Romam?

[a] cap 4. §. 4 & 5. pag 39. & sequentibus.

[b] lib. 1. de consensu Euãgelistarũ cap. 10.

772 Adhuc tamen, ne tãto viro videamur ingrati, addimus D. Bonauenturam in Cõcilio Lugdunẽsi valdè fauisse religionibus Mendicantibus. De eo S. Antoninus [c] sic ait. *Et in Concilio Lugdunensi per Gregorium ipsum celebrato affuit, qui sapientia sua in illo Concilio in defensionem religionum Mendicantium contrà multos, & magnos aduersarios à Deo datus fuit.* Verum est, quòd Marquez, nec sinè magno fundamẽto [d] credit Antoninũ nomine ordinũ Mendicantium tantùm intelligere ordines Prædicatorum, & Minorum. Deindè Ioannes Franciscus de Pãuinis in relatione pro Canonizatione Sancti Bonauenturæ [e] sic inquit. *Verùm cùm anno 1274. vocatus fuisset à Gregorio X. coactus ad Cardinalatum, & Episcopatum Albanensem assumptus fuit tempore, quo Lugdunense Concilium generale celebratum fuit. Ob cuius præsentiam, & scientiam multa de nouo statuta, ac vetera reformata, & renouata fuerunt, &c. & præcipuè cap. Religionem diuersitas, situatum in titulo de Religiosis domibus in 6.*

B Bonauentura in Cõcilio Lugdunensi valde fauit religionib. Mendicantibus.

[c] 3. p. tit. 24. cap. 8 in principio fol. 144.

[d] cap. 2. §. 3. pag. 15.

[e] par. 2. art 3. fol 9.

NVMERVM VI.

Excusatur Bergomensis in quibusdam.

773 DVM R. P. Vvadingus testimonium Bergomensis conatur infringere, inquirit, *vndè constat, quod tanta fiducia asserit Bergomensis? fortassè an*, ait, ex *quibusdam carminibus, quæ ibidem præmisit, dũ contendit ex Sancto Augustino omnes in vniuersũ Ordines Mendicantium prodiisse?* Rogat quidem Vvadingus; vtrũ indè probet Bergomensis suam assertionem, non tamen ignorat vir oculatissimus Bergomensem nullam indè desumpsisse probationem; sed ex Chirographo authentico, quod præextiterat in Conuentu Mãtuano; sed id præstat, vt authorem illorũ versuum vocet imperitũ Poetam; & per ironiam iocosè, & irrisoriè politum vatem, & polita carmina appellet. Obijcit deniq; contrà illa, quòd nec Veritati, nec fidei congruunt historicæ; quoniã testantur Carmelitas viuere sub Augustini regula, quod à veritate longissimè abhorret.

Quæsitũ aduersarij.

Finis quæsiti.

Obiectio eiusdem.

Fateor sanè Authorem anonymum illorum carminum esse Augustinianum; ipse enim se prodit, dum ait.

Primus hic instituit noster Dux nos Eremitas,
Cuius ab Imperio regula nostra data est.

Fateor

Fateor etiam rudem esse, & imperitum Poetam. Addam tamen impolitum hunc Vatem videri germanum fratrem illius, qui Illustrissimi D. Fr. Thomæ de Firignano Mutinensis Ordinis Seraphici generalis 23. & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præsbyteri Cardinalis tit. SS. Nerei, & Achillæi, qui obijt Romæ ann. 1381. elogium sepulcrale edidit; cuius in Conuētu Aracœlitano teste Ciaconio in Vrbano VI. pag. 768. adhuc hæc pars politorum carminum conseruatur.

Mille currentibus annis trecentis quater vicenis vnoq; iuncto.

775 Defenditur Bergomensis. Ea autem carmina non adduxit Bergomensis in probationem monachatus Augustiniani Sancti Francisci, & volebat P. Vuadingus num. 15. pag. 97. vbi ait *illud vnum constantis assertionis fundamentū, illum vnum anonymum Augustinianum ibi testem producit*, & num. 16. pag. 98. *qui rude, & impolitum carmen, vel suum, vel cuiusquā ex consodalibus protulit in testimonium*, &c. Hoc quidem à veritate alienū; sed oportebat carmina adducta fuisse in probationem monachatus prædicti, vt strueretur via ad illud argumentum, *qui rude, vel impolitum carmen vel suum, vel cuiusquā ex consodalibus protulit in testimonium si esset aliud firmiùs, illud produceret.* Sed hæc argumentatio deficit in duobus. Primò, quia Bergomensis in testimonium protulit authenticum Chirographum; Secundò, quià prædicta carmina nō attulit ad cōprobandum Monachatum Augustinianum Sancti Francisci; ibi enim neq; vnū Verbum præmiserat de huiusmodi Monachatu. Ecce eius verba, quæ habentur in supplemento Chronicorum editionis Venetæ anni 1486. lib. 9. fol. 174. inter D. Augustini laudes; ibi. *Equidem hunc ipsum fontem illum è Paradisi medio egressum, ex quo omnis religiosorum mendicantium Ordo tanquam flumina prorupere, à quibus Omnis Christianus Orbis irrigatur, fœcundatur, atque illustratur. Et propterea quidam eruditus Vir id verissimum esse comprobans, ab eodem scilicet diuino fonte quatuor mendicantium religiosorum flumina potissimùm emanasse, his versibus cecinit dicens*, &c. Adduxit ergò ea carmina in laudem Augustini, non quidem ex ijs carminibus (quæ cum authoris anonymi sint, & Augustiniani, nullam fidē aduersarijs facient) probando B. Franciscū à B. Ioanne Bono habitū suscepisse; imò nec probando quatuor Ordines ab Augustino aliquo modò prodijsse; sed simpliciter referendo quid vir eruditus, licèt impolitis carminibus, ea in parte cecinisset.

Neq; mirum adeò est, authorem carminum asseruisse sub Augustini regula Carmelitas militare. Quamuis enim hoc placitum omni careat specie probabilitatis, non tamen est assertum adeò singulare, nouum, aut insolens. Tradidere illud Robertus Olchot Dominicanus, author trecentorum annorum, a vbi enumerans eos, qui regulam Augustinianam obseruant, sic habet. *Vndè regulam de communi vita Clericorum, quæ vocatur Regula B. Augustini, quam multi alij religiosi sumpserunt postea, inter quos sunt Prædicatores, Carmelitæ*, &c. Leonardus quoque de vtino, Dominicanus, qui floruit circa annum 1445. b idem expressit. Ambrosius etiam Coriolanus in Oratione de laudibus Augustini coram Paulo II. qui teste Onuphrio c obijt Romæ 5. Kal. Augusti anno 1471. idem asseruit, & Raphael Volaterranus d sic habet. *Quatuor enim sunt, scilicet ordines Mendicantium, hic, qui Prædicatorum dicitur, Minorum, Eremitarum, & Carmelitarum. Sub ordine omnes Augustini præter Minores.* Ex his fontibus errorem hunc hauserunt postmodum Fr. Hieronymus Romanus Augustinianus varijs in locis suorum operum, vt ipse testatur, e & R.P.Fr. Antonius Daza Franciscanus in discursu de Monachatu Augustiniano Sancti Francisci, quem impugnauit Marquez, f & eius partem refert cap. 1. §. 1. pag. 3. vbi sic inquit Daza. *Y a la orden del glorioso B. Santo Domingo, y a la del Carmen, y otras muchas religiones, que en numero son mas de 30. concedio la Silla Apostolica en diuersos tiempos que militassen debaxo de la regula de S. Augustin.* Hæc P. Daza, & author magni Chronici Belgici, g sic habet. *Item anno Domini M. CC. IV. Albertus Patriarcha Hierosolymitanus ordinem Carmelitarum instituit in monte Carmeli sub regula B. Augustini.* Id ergò cecinit Vates carmine impolito, quod alij priùs, & alij posteriùs soluta oratione tradiderunt.

776 Authores asserentes Carmelitarum ordinem sub Augustini regula militare.

a lect. 95. in librum sapientiæ.

b in sermone de S. Augusti.

c de Pontif. & Cardin. pag. 317.

d circa annū 1504. lib. 21. Anthropologiæ, cap. Dominicus, eiusque ordinis viri, fol. 240. pag. a

e lib. 6. Reipublicæ Christianæ cap. 15.

f cap. 10. §. 3. pag. 145.

g tomo 1. rerum Germanicarum fol. 213.

Dixi hoc assertum de Ordine Carmelitano sub Augustini regula omni specie probabilitatis destitui, quoniam constat adeò Illustrissimum Ordinem Carmeli sub speciali regula ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano tradita vixisse, & viuere, vt non solùm mirum sit, fuisse, qui incautè assereret sub Augustino Duce militiam religiosam agere; Verùm & fuisse

777 Ordo Carmelitanus vixit, & viuit sub regula, tradita ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano

qui

qui inaduertenter contenderent religionē hanc Basilij præceptis astringi. Quosdam huius opinionis authores suppresso nomine refert Ioannes Azorius,[a] expressè tamen id asseruit B. Antoninus, [b] qui ait. *Hi habuerunt initium sub quodam Patriarcha Hierosolymitano, cùm in Siria habitabant Christiani Hierosolymis, & alijs multis Ciuitatibus. Degebant autem in Monte Carmelo vt Eremitæ, & sub regula B. Basilij.* Si S. Antoninus in Basilio errauit, quid mirum, quòd Vates anonymus errauerit in Augustino? Vtrumq; autem fuisse deceptum euidens est ex Bulla 8. Honorij III. quæ habetur apud Cherubinum Laertium, [c] & est tenoris huiusmodi.

[a] tomo 1. instit. Moral. l. 12. col. 1576. [b] 3 par. tit. 20. cap. 5. in principio fol. 74. pag 2.

[c] tomo 1. Bullarij pag. 50.

778 *Honorius Episcopus Seruus Seruorum Dei Dilectis Filijs Priori, & fratribus Eremitis de Monte Carmelo salutem, & Apostolicam benedictionem. Vt viuendi normam regulariter à bon. mem. Hierosolymitano Patriarcha editam, quam antè generale Concilium vos dicitis humiliter suscepisse, imposterum vos, & successores vestri quantùm cum Dei adiutorio poteritis, obseruetis, in remissionem vobis iniungimus peccatorum. Dat. Reate 3. Kal. Februarij Pontificatus 10.* atque adeò Christi 1226.

Subditur ibi regula à Patriarcha prædicto tradita Brocardo, & cœteris Eremitis, qui sub eius Obedientia iuxtà fontem in monte Carmeli morabantur, sub data ex Achon idus Ianuarij anno Domini 1171. At hæc data patitur ingētes difficultates, quas opposuit Ioannes Stephanus Ferrerius Episcopus Vercellensis in vita S. Eusebij, & successorum eius, edita Romæ anno 1602. pag. 182. Albertus enim Patriarcha Hierosolymitanus, ab anno 1150. vsq; ad annum 1214. nullus fuit alius quam Albertus natione Italus, patria Parmensis, qui ex Episcopatu Vercellensi ad patriarchatum Hierosolymitanum anno 1204. translatus, in Domino obdormiuit anno 1214. Quidquid tamen de hoc sit, adhuc aliam anteriorem bullam, quam Tolosæ in Conuentu Carmelitarum asseruari tradit Ioannes Grassi in Viridario, claui secunda, adduxit P. Fr. Valerius Ximenez de Embun Carmelita, [d] est autem tenoris sequentis.

[d] In stimulo deuotionis ad antiquum Ordinem Carmelitarum cap. 2. §. 7. fol. 1183.

779 *Honorius Episcopus Seruus Seruorum Dei. Dilectis Filijs Priori, & fratribus Eremitis de Monte Carmelo Salutem, & Apostolicam benedictionem.* (Nos) *normam vestram viuendi regulariter ab Alberto Patriarcha traditam, quam antè Concilium generale vos dicitis humiliter suscepisse, imposterum vos, & successores vestri quantùm cum Dei adiutorio poteritis, obseruetis,* (Et) *in remissionem vobis iniungimus peccatorum. Nulli ergò hominum liceat &c. Dat. Romæ 3. Cal. Februarij Pontificatus nostri anno 1.* atq; adeò Christi 1217.

Hinc Bzouius [e] ex Paleonidoro [f] sic habet. *Hoc anno ad 3. kal. Februarij Honorius Pontifex neq; absq; miraculo præcedente religionem Carmelitarum Eremitarum hactenùs sparsam sub regula B. Alberti Patriarchæ Hierosolymitani viuentem auctoritate Apostolica approbauit.* 780

[e] tom. 13. Annal. ann. 1217. col. 157. [f] lib. 1. Antiquitatis Carmel. c. 10.

Neque hæc præclarissimi, & antiquissimi Ordinis initia recentia. Altiora petit principia. Ad minùs enim, [g] Sixtus IV Bulla 38. data Romæ anno 1477. Kal. Aprilis anno 6. Pontificatus, confirmat Indulgentias, quas Christophorus Martignonus eiusdem Ordinis Magister Generalis sibi petijt confirmari, concessas nēpè à Leone IV. (circà an. 847.) Adriano II. (circà an. 867.) Stephano V. (circà annum 885.) Ioāne X. (circà annū 916.) Ioanne XI. (circa annum 930.) Gregorio V. (circa annum 995.) Alexandro II. (circà annum 1061.) Gregorio VII. (circà annum 1073.) Lucio IV. (circà annū 1187.) Clemente III. (circà annū 1188.) Innocentio IV. (circà annum 1248.) & Nicolao IV. (circà annum 1288.) Quin imò, nec sinè fundamento, sacra hæc, & prophætica Religio Heliani Spiritus hæres, ab Hælia, & Helisæo originem trahere à pluribus creditur. 781

Religio Carmelitarū quā antiqua, & à quo traxit initia.

[g] in compendio priuilegiorum Emanuelis Rodriquez pag. 486

AD NVMERVM VIII.

Chirographum authenticum conuentus Mantuani defenditur.

ADducit R. P. Vuadingus testimonia, in quibus Bergomensis ex Chirographo authentico aliquandò apud Mantuam viso asseruit B. Franciscum égisse Eremitam Augustinianum sub magisterio B. Ioanni Boni, nempè lib. 12. ad annum 1199. & lib. 13. ad annum 1209. & 1224. 782

In narrationem, & fundamentū Philippi Bergomensis acriter insurgit Vuadingus. Primò quià credibile non est, Bergomensem, si prius illo hunc astruerent Monachatum Henricus de Vrimaria, Iordanus de Saxonia, Sabellicus, aut Polidorus, non vocaturum eos in testes assertionis, quam ex ipsa nouitate vere- 783

Prima Vuadingi obiectio contra fundamentum Bergomensis.

batur nè plurimum execrāda videretur. Qui enim rude, & impolitum carmen, vel suum, vel alterius Augustiniani protulit in testimonium, & inefficacē, vt ipse admittit, testificationē Vincentij Beluacensis insinuauit, quomodò expressũ testimonium, vel probabiliorem aliorũ testificationem omitteret?

784 secunda. Secundà, quia Chirographum, quo rem hanc stabilire voluit, non constat; neque in hac re quidpiam magis dubium, aut Spurium hoc Chirographo, quod nemo vidit, nemo legit, nemo in apertum produxit.

785 Tertia. Tertia, quia si tale Chirographum extaret, credibile non est, quod illud quispiam ex Augustinianis per quadringentorum annorum spatium in confirmationem huius prætensi Monachatus in forma probanti non transcriberet.

786 Quarta. Quartà, quià verosimile non est extare, vel aliquandò extitisse scripturam, quam per quatuor integra sæcula nullus vidit, nec ausit dicere, se vidisse. Quin ipse Bergomensis, qui post annos 300. hāc laruam obiecit, non audet dicere, se eam vidisse, sed *aliquandò*, inquit, *visum est Chirographum*.

787 Quinta. Quintò, quià si hoc Chirographum visum est; à quò? quæsò, quandò? quo loci?, dic, oro te, quid continebat? quibus verbis fidem huius professionis astruebat? Quo characterum genere scribebatur; Qui illi testes, qui professioni subscripserunt? quod illius tabellarij nomen, per quem Chirographum stipulatum est.

788 sexta. Sexto si hoc Chirographum extabat, vt quid ipse Bergomensis non legit aliquādo, dum Mantuæ, moram traheret? vt quid non scripsit? vt quid non semel à se asserto huic Francisci Monachatui non subiunxit.

789 septima. Septimò, quià vt mysteriosũ, & Sacrũ hoc Chirographum, quod credi volunt, non videri, examinaretur, aut conspiceretur, multi Franciscani arte, prece, & sollicitudine laborarunt, & tamen nec vestigium, nec probabilitatem, aut vmbram illius potuerunt explorare.

790 His nititur fidem huius Chirographi destruere R.P. Vuadingus; eadem ferè idem conatus fuit Ludouicus Prutenus à quo omnes alij ferè omnia fundamenta contra monachatum Augustinianum S. Francisci desūpserunt, nulla facta mētione Ludouici. Est tamen discrimen inter Ludouicum, & Lucam; Prutenum illum, hunc Hibernum, quod ille anno 1498. quasi recente, quam reputabat, iniuria, sinè iniuria loquitur; & hic post tot annos, quasi nouiter recondescente vulnere, desæuijt vsque ad sanguinem. Planè ni scirem Apologeticum hunc ab illo editum, ab alio potius, ab illo nullatenùs has amaritudines crederem dimanasse. Noui enim hominem, nescio an dicam, maiorem homine, virum eruditum, religiosum, & mōdestum, ex quo singulari beneuolentia hoc anno 1630. in eius dulcissimam amicitiam, & familiaritatem admissus sum. Sed quis hæc omnia cùm acri in scribendo seueritate nouerit cōcordare? Quæ est hæc in colloquendo dulcedo? Quæ in scribendo amaritudo? Ad loquendum totus est melleus? ad scribendum non parùm est felleus. Verba, quæ profert, vngunt; verba, quæ scribit, pungunt. Sanè argumētosa hæc apis mel & aculeum habet; mel in ore, aculeum in manu, ne dicam, gladium, & lanceam. Id quidem molestiæ, & affabilitati innatæ, & zelo pro Seraphica matre tribuendum; affabilitati, suauitas ad confabulādum; zelo, ignis ad scribendum, vt pro Seraphica parente pugnans, fiat & ipse ex parte Seraphicus, feruidus, flammeus igneus; vel denique hic excessus naturali ingenij viuacitati dulciter indulgendus, & efficaciter dissoluēda, quæ obijcit, exprobrat, & in noua bella deducit?

Sed progreditur vltra, & postquam sic amare in Bergomensem insurrexerat, deinde inuehitur in Paulum Morigiam, & Hieronymum Romanum. Ille enim in libro de Origine religionum dicit Bergomensem affirmare se illud vidisse Hic autem lib. 6. Reipublicæ Christianæ cap. 6. refert Bergomensem vidisse illud Chirographum apud quendam Notarium publicum Mantuanum. At Bergomensem tale Chirographum non vidisse, constat; quià si illud vidisset, non adeò liberam fecisset optionem in supplemento supplementi pluribus post annis à se scripto, vt quam vellet in hac re sequeretur quisq; sententiam. 791 Obiectio eiusdem contra Morigiam, & Hieronymũ Romanum.

Hinc infert primò inanem fuisse cogitationem Bergomensis ex affectu, & studio exortam, vt encomium opponeretur encomio. Dixit B. Bernardinus Tomitanus Bergomensi præsente Bonauēturam tradidisse Eremitis vltimam formam cucullæ, quam modò gestant; Ne hoc 792 Prima eiusdem illatio.

hoc impunè diceret, & vt moderator moderatori,& vt cuculla cucullæ opponeretur,inuenit B. Franciscum fuisse Discipulum B.Ioannis Boni.

793 Secunda. Infert secundò omnes Bergomensi astipulantes,non aliam quam illum,cuius secuti sunt fidem,mereri. *Satis enim videtur absurdum* (habet in margine. Cap. *licet ex quodam*, de testibus. Posset addere, vt habet Marquez cap.20.§.4.pag.346.col. 1.) *illos admitti,quorum repelluntur authores.* Neq; enim ex numerositate illis, aut authori amplior fides accrescit. Nam, vt dixit Socrates (Erasmus ex Laertio lib. 2. cap.5.) *cui non fideres soli, ei nihilo magis fidendum est in turba similium. Nec enim refert quàm multi sint, sed quàm graues, & veri.*

794 Solutio primæ obiectionis quatuor asserens. Primũ assertũ. Verum hæc omnia, potiùs verba, quã res, fidem Bergomensis non eneruant. Ad primum enim respondeo quatuor. Primum est. Constat satis manifestè ex dictis ad numerum primum huius paraphi, Henricum de Vrimaria an. 1334. & ex dictis ad numerum præcedentem, Iordanum de Saxonia circà annos 1356. vel paulò ampliùs; & Ambrosium Coriolanum, ex eodem Iordano antè annum 1486. in quo Bergomensis primò edidit supplementum Chronicorum tradidisse Monachatum Augustinianum Sancti Francisci. Quod ergò argumentum erit Bergomensis nullum authorem citauit, ergò nullus antè illum id docuerat? planè nullum. Alios enim, licèt extarent, non citauit; vel quia illorũ scripta non vidit, vel quia noluit rem istam alieno testimonio stabilire, quam tabellarij Chirographo comprobari testabatur. Vndè, & in supplemento supplementi edito anno 1503. non citauit in patrocinium suæ sententiæ Polidorum, Virgilium, qui in libro de inuentoribus rerum id tradiderat anno 1499.

795 Illustratur ampliùs. Sed nullitatem huius argumenti vltrà ostendamus exemplo. Luysius Legionensis Augustinianus sacrorũ librorum, apud Salmaticenses primarius Interpres in opusculo de Agno typico ad Grialiũ, tradidit Christum immolasse Luna 14. incipiente ad Vesperam, aut nullo, aut ferè nullo allegato authore. Infertur nè indè eam sententiam nullos habere patronos Legionensi antiquiores, adeoq; esse singularem, & nouam, vt Luysium agnoscat primum assertorem, & inuentorem? Planè, si argumentum Vvadingi aliquid valeret, illatio hæc efficax esset. In re enim tunc visa singulari, & noua, vel nullũ ferè nullũ suæ assertionis authorẽ produxit in mediũ. Et tamen Basilius Legionensis, Luysij Nepos, eiusdem instituti, & in eadem Academia Salmaticensi Sacræ Theologiæ primarius professor, & Cancellarius nuper anno 1629. in die Sancti Augustini Salmanticæ, dum Prior esset, non sinè rei scholasticæ magna iactura defunctus, in libello de ea re edito plures authores Luysio vetustiores pro ea sententia adduxit. Iis et ego addam testimonium Alberti Patauini Augustiniani antè 300. annos. Hic ergò in suo quadragesimali sermone 248. fol. 182. pag.2. sic habet. *Sed omissis contentionibus, cui asset curæ legem Euangelio concordare, posset dicere, quod luna 14. Christus passus est, & cœnã fecit cum Discipulis, & tamen antè diem festum Pascha, intelligendo diem cæremonialem, & diem artificialem. Cæremonialis enim, idest, dies festiuus, incipiebat in Vesperis vsq; ad sequentem Vesperam, vt dicitur leuitici 23. Artificialis autem dies est claritas Solis in Emispherio. Itaq; si festum Pascha cœpit 14. Luna in Vespera quintæ feriæ, cùm sexta sequens feria ad eãdem lunationem pertineat, patet quod 14. Luna, & agnum typicum immolauit Christus, & ipse verus agnus immolatus est,* &c. & serm.258. fol. 205. sic inquit. *Hoc viso potest dici, quod in sero quinta feria incæpit luna 14. quandò Christus mãducauit Pascha, & dies sequens, scilicet sexta feria vsq; ad vesperam fuit de eadẽ lunatione, in qua Christus Crucifixus, & mortuus est. Et iuxtà hoc potest responderi ad 2. quæstionẽ cùm quæritur de hora immolationis Christi, dicendo, quod sicut Euangelium cõcordat legi de die 14. ità etiam de Vespera. Sed distinguendum est, quòd duæ sunt Vesperæ decimiquarti diei. Vna est Vespera, in qua luna 14. incipit; altera, in qua terminatur, &c. in prima vespera, in qua incæpit luna 14. Christus agnus Dei est immolatus sacramentaliter, &c.* Verum est tamen, quod in fine sic ait. *Licèt autem ista opinio sit demulcens auditum, quià legi concordat Euangelium; quià mihi tamen temerarium est, diffinire, quod sancti Patres dubitauerunt, ideò communi nostrorum acquiesco sententiæ.* Eccè quomodò non valet argumentum in re, quæ videbatur noua, non adduxit alios authores in patronos suæ sententiæ, ergò non erant. inefficax consequentia, quãuis vulgò sit primò aspectu plausibilis.

Secundum est. Bergomensis verebatur ne talis scriptura plurimorum execranda 796 Secundum assertum.

vel potiùs imponit Bergomensi; sed etiã quià asserit, Bergomensem id tradidisse post 300. annos, cùm tamen ab an. 1207. vsq; ad annum 1486. tãtùm excurrerint 279. Addo rursus. S. Antoninus [a] dixit. S. Nicolaum de Tolentino Eremitam Augustinianum priùs fuisse Canonicum regularem, & nemo vsq; ad illũ id asseruerat, ipse primus post 200. circiter annos nullo adhibito teste, nullo Chirographo citato nouiter asseruit, & nullus in Antoninum insurrexit; imò Antoninò fidem præbuerunt Siluester Maurolicus, [b] & Gabriel Pẽnotus [c] quare ergò in Bergomensem tam acriter insurgitur? An quià ille Sanctus, hic nõ? benè quidem, sed satis religiosus, & deuotus fuit Bergomensis, vt de illo finè temeritate credi nõ possit tam insignis impostura.

a 3. par. tit. 24. cap. 10. in principio.
b in Mari oceano. Religionum.
c lib. 2. historiæ tripartitæ cap. 75. pagin. 541. & cap. 21 pag. 196.

800 Solutio tertiæ tria comprehendens asserta.

Primum: Ad tertium respondeo tria. Primum est. Modò non extat, vel saltem nescimus vtrum extet. Extitit tamen antè tempora Bergomẽsis prædictum chirographum. Secundum: Secundum est Authores Augustiniani vel scripserunt antè Bergomensem, vel post illum, si post illum, non potuerunt transcribere, neq; dicere se illud vidisse; quià tempore Bergomensis, vt ipse satis indicat, iam non extabat, sed tantùm cõstabat extitisse. Si verò antè Bergomensẽ vt quid transcriberent, qui de rebus Ordinis Augustiniani non scribebant? Qui verò scripserunt, pauci, & alienigenæ sunt, nempè Henricus de Hurimaria, & Iordanus de Saxonia. Hi autem licèt non transcripserint Chirographum, scripserunt tamen B. Franciscum egisse Eremitam Augustinianum. Tertium: Tertium est. Quàm sit hoc argumentum inane, & alia ex obiectis quàm futilia, insto manifestissimo exemplo. Eadem enim ferè omnia obijci potuissent contrà Bullam, quam modò produxit Marquez, ex qua constat B. Ioannem Bonum vixisse sub regula Augustini, nempè si quis dixisset circà annum Domini 1500. in hunc modum. *B. Ioannes Bonus vixit sub regula Augustini, quod bulla Pontificia comprobatur, quæ in Archiuo nostro Romano aliquandò visa est*. Nunquid contrà hoc assertum non posset insurgere eisdem ferè omnibus obiectionibus, quibus Chirographum à Bergomẽse citatum vrget Vvadingus, ille qui crederet B. Ioannem Bonum non vixisse sub regula Augustini; quod tradit Ludouicus Prutenus, [d] vbi ex eo quod Heremitæ B. Ioannis Boni vniti sunt ab Alexandro IV. ordini heremitarum S. Augustini, sic infert. *Nisi eremitæ Ioannis Boni fuissent de diuersis eremitis, non fuisset opus eos concorporare, & counire, nec dispensare super obseruantia ligamine. Igitur videtur.* (B. Ioannes Bonus; de quo agebat) *fuisse eremita, non sub regula, neq; sub ordine eremitarum S. Augustini*. Quasi ordini Eremitarum S. Augustini non potuissent vniri alij heremitæ S. Augustini sub diuersa congregatione, obedientia, & obseruantia viuẽtes; sicut si modò Summus Pontifex vniret Franciscanis Obseruantibus Capuccinos, Conuentuales, & Tertiarios, & dispensaret cum illis super diuersarum obseruantiarum ligamine; nunquid ex eo inferretur Capucinos non esse veros, & legitimos fratres Franciscanos, & filios S. Francisci? verùm hoc omisso, quòd attinet ad negationem monachatus Augustiniani S. Ioannis Boni, idem nostris tẽporibus docuit P. Suarez [e] nullus enim eo vsq; illam bullam viderat, legerat, trãscripserat; nullus dixerat se illam vidisse, neq; à quo Pontifice, quo die, quo anno emanasset. Et tamen si quis his argumentatiunculis ductus dixisset illam non extare, neq; extitisse, deceptus fuisset. Haud secùs ergò poterit falli, qui eisdem obiectionibus innixus Chirographum Bergomensis nititur impugnare.

d in trilogio animæ, part. 3. cap. 6. litera H.
e tom. 3 de religione lib. 2. cap. 9. num. 4.

801 Solutio quintæ duo continens.

Primum. Ad quintum respondeo duo. Primũ est. Asserit Bergomensis inter antiquissimas Monasterij Mantuani Scripturas aliquando visum esse Chirographum. Eodem modo Posseuinus, [f] sic ait. *Matthæus Patauinus Ordinis D. Augustini Theologus Parisiensis apud Clementem VI. Pontificem maximum Auenione non mediocris authoritatis sermones plures, ac varios reliquit. Extabant Veronæ MSS. in Augustinianorum Bibliotheca*; & [g] de Nicolao Dinchespulo Augustiniano loquens, sic addit; *Quæstionem magistralem* (scilicet scripsit) *de hæresibus; at Veritatibus Catholicis, quæ extabat Manuscripta in Bibliotheca Imperatoris Viennæ*. Pari ergò ratione impugnari posset Posseuinus vbi ait, *extabat, extabant*, atque Bergomensis quandò dixit, *aliquando visum est*; & tamẽ nullus Posseuino litem mouit, aut illum arguit falsitatis. Quarè ergò damnabimus Bergomensem, asseremusq; ex industria finxisse tam insigne mendaciũm? Secundum est. Si hoc genus argumenti efficax videtur R. P. Vvadingo, conuictũ dabit Hugonem Cabellum, Franciscanũ & in Hibernia Archiepiscopum, vbi asseruit secundum.

f tomo 2. apparatus sacri pag 91.
g pag. 147. in fine.

seruit Scotum in Parisiensi Academia confutasse Dominicanos. Sic enim contrà illum arguit Nicolaus Iansenius Dominicanus.ᵃ *Et quandò nostros insipiente ipsa Parisiensi Academia confutauit? quo anno? quo die? quò in loco? edissere nobis!* Addam etiam in hac causa verba præclara Hieronymi Osorij Episcopi Siluensis.ᵇ Cùm enim Gualterus sic Hieronymũ vrgeret; *designa res, nota personas, appone tempora, circumstantias adhibe; certi tandem vt habeatur aliquid, in quo consisti posit, atq; adeò sibi restisti.* Hieronymus sic respondet. *Cùm accepisses in iudicijs, cùm non de Iure sed de facto quæstio est, esse crimen occultum multis argumentis aperiendum, & omnibus coniecturis acerrimè pugnandum, vt scelus conuinci possit; cùm igitur id ab aliquo magistro nõ valdè perito didicisses, existimasti ea omnibus causis, quamuis in iudicijs minimè pertractentur, conuenire; & ideò à me* (dicat hæc etiã Bergomensis ad Vuadingum) *temerè circumstantias requiris, quas causa minimè postulabat. Non enim accusationem instituebam*, &c. vel dicat etiam cum antiquo authore Vitæ S. Gerardi Abbatis Bromiensis,ᶜ loquente de translatione S. Eugenij martyris, & Episcopi Toletani à Conuento Parisiense S. Dionysij ad monasterium Bromiense. *Nemo verò hic à nobis ad fidem faciendam exigat nomina eorum Monachorum, qui tunc apud S. Dionysium fungebantur ministerijs, quos officiales vocant; cùm illos nominatim expressos contineat ipsa Sancti Martyris translati verissima historia.* Sic ergò respondeat Bergomensis. Nomina Tabellarij, & testium in ipso Chirographo authentico expresse continebantur. Nemo illorum nomina à me exigat ad fidem faciẽdam. Qui enim nobis retulerunt illud quõdã extitisse Chirographũ, eos oẽs circumstantias non curarunt exprimere.

ᵃ In Apologia pro Baronio contra vindicem Scoti cap. 3 ad finem tomi 15. Baronij.
ᵇ lib. 1 in Gualterum Haddonem col. 44.
ᶜ tomo 5. Surij die 3. Octobris cap. 21.

802 Solutio sextæ & septimæ.

Ad sextum patet ex dictis ad tertium, & quartum Prædictum enim Chirographum tempore Bergomensis non extabat. Si enim extaret, non diceret ipse, *aliquandò visum est*, sed proferret illud. Constabat tamen aliquando visum fuisse ex traditione eorum, qui vel illud viderant, vel audierant à maioribus illud extitisse inter antiquas Scripturas Cõuentus Mãtuani; Et ex his constat solutio 7. argumẽti. Cura enim, & diligentia Patrum Frãciscanorum adhibita fuit post editionẽ supplementi Chronicorum, quandò iã non extabat, vel saltem ignorabatur vbi extaret prædictum Chirographum, & ideò mirum non est, quod illud non inuenerint Patres Ordinis Seraphici. Addam tamen, quamuis Bergomensis Chirographum transcripsisset, imò inueniretur, numquid crederent illi? numquid non suspicarentur esse figmentum? *Alij tentantes* (ait Beda ᵈ) *signum de Cœlo quærebant ab eo quasi non possent, & illa calumniari, & dicere, ex occultis, & varijs aeris passionibus accidisse.*

ᵈ lib. 4. cap. 48 in cap. 11. Lucæ.

803 Solutio obiectionis contra Morigiam, & Romanũ, continens plura asserta.

Ad id autem, quod addit R. P. Vuadingus contra Morigiam, & Romanum, dicam plura. Primum est. Certissimum est Bergomensem non vidisse prædictũ Chirographum; id tantum nouerat ex relatione aliorum. Secundũ est; Paulus Morigia ᵉ refert hunc Monachatum tradi à Bergomensi, *affermando hauer vedute alcune scritture*, &c. & Hieronymus Romanus ᶠ asserit Bergomensem vidisse illud Chirographum, errauit quidem vterq; Bergomensis enim tantùm asserit aliquãdo visum fuisse, quod longè diuersum est. Aliqualem tamen occasionem errandi habuerunt illis verbis libri 13. supplemẽ. Chronicorum ad annum 1209. vbi dixit Sanctum Franciscum à B. Ioanne Bono religionis habitum suscepisse, & in eius manibus professionis Votum sub regula Sãcti Augustini emisisse, *Vt hoc etiam tabellarij Chirographo authentico comprobatur.* Neq; mirum est, ibi lapsos Morigiam Iesuatum, & Romanum Augustinianum, quando & ibi etiam offendit celebris historicus P. Fr. Ioannes de Pineda Franciscanus ᵍ dicens. *Dize Philippo Bergomense* (lib. 13.) *que fue de su Orden Ermitanno de S. Augustin, y que hizo profession en las manos de aquel regularissimo Varon Iuan Bueno Mantuano, y que lo tienen en su Orden por escritura firmada de escriuano publico.* Tertium est. Error (præcipuè non ex industria) eorũ, qui testimonium Bergomensis infideliter citant, non possunt Bergomensis fidei derogare: Licèt enim testis aliquid ad seriem gestorum adijciens ex suo, totam testimonij (sui, non alieni,) fidem partis mendacio decoloret, ità vt neq; credatur in veris, qui voluntariè decepit in falsis; tamen qua ratione, quo iure sequetur testimonium meũ conuinci falsitatis; quià alius errando ignoranter, vel malitiosè tribuit mihi quod ego non dixi. Quartũ est. Adeò in hos authores inueheris, vt mirum sit, ità loqui, qui dixerat, *offensus, & conuicia procul fecimus.* Mallem illos nihil tale scripsisse, quàm te adeò excãduisse, vt

Primum. Secundum.
ᵉ in lib. de origine Religionum impresso Venetijs apud Petrum de Fi no anno 1569 cap. 17. fol. 45.
ᶠ lib. 6. Reipublicæ Christianæ cap. 6. fol. 186. pag. 1.
ᵍ 3. parte suæ Monarchiæ lib. 21. cap. 25. § 4.
Tertium.
Quartum.

se, vt hæc in illos, & omnes eis consentiẽtes effuderis. Illi in Cœlis, vt piè existimamus, triumphantes non curabunt de offensis suis, sed de damnis tuis. Alij autẽ adhuc militantes in terris scuto patientiæ protecti præbebunt alteram maxillã scientes de domo Dei quòd mille Clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Christiana fortitudo non ferit, sed patitur; percussa non repercutit, sed tolerat.

804 Ad primam illationem P. Vuadingi constat ex dictis ad numerum præcedẽtem, qualiter potuerit verum esse, quod de Sancto Bonauentura narrasse refertur B.F. Bernardinus de Feltro. Cùm tamen hæc in illo lego; & video post assertum denuò à Hieronymo Romano Monachatum Augustinianum S. Francisci, R.P.Fr. Dazam; & alios ex familia Seraphica tradidisse præsidentiam S. Bonauenturæ in capitulo Romano vnionis nostræ generalis an. 1256. in mentem veniunt verba Augustini. a *Vellem in vos dicere istam sententiam, sed nollem istis verbis. Vellem* dicere cũ Marquez cap. 1. in principio pag. 2. *diole motiuo.* (al R. P. Daza.) *para escriuirlo, auer leido en el P. Fr. Hieronimo Roman que el Seraphico P. S. Francisco antes que fundasse la sagrada religion de los Mi nores, fue religioso de la nuestra, y professò su instituto en manos de S. Iuan Bueno; cosa à su parezer tan en su agrauio, que como si vna iniuria se vuiera de desquitar con otra, sedio por obligado à buscar alguna que opponer.* Vellẽ hæc dicere, sed nollem istis verbis, quibus numero 19. pag. 101. in Bergomensem inueheris in hac tua prima illatione. Malo enim posse dicere cum Augustino: b *Ego quandò cuique vel dicendo, vel scribendo respondeo, etiam contumeliosis criminationibus lacessitus, quantùm mihi Dominus donat frenatis, atq; coercitis vana indignationis aculeis, auditori, lectoriuè consulens, non ago vt efficiar homini conuiciando superior, sed errorem conuincendo salubrior.*

a lib. 2. contra literas Petiliani cap 73.

b in præfatione ad librum 3. contra literas Petiliani.

Diluitur prima illatio.

805 Sed vltrà hæc, non possum non mirari quod eruditissimus, & doctissimus P. Vuadingus tam citò crediderit rem, quę innititur testimonio authoris appendicis Mariani, authoris sanè anonymi, qui refert se audiuisse à Fr. Hieronymo Bataglia, qui dixerat se audiuisse à B. Bernardino de Feltro, qui dixerat se respondisse Bergomensi, quod id inuenerat, & legerat in scripturis Ordinis. Miror, inquã quòd huic narrationi tam citò crediderit; tum quia Ludouicus Prutenus ex professo rem disputans an. 1498. contra Bergomẽsem, nec verbum habet de hoc commento, scripturus sanè, & non omissurus, si tale quid præcessisset; tum etiam, quia author anonymus, qui nomen suum propalare non est ausus; & historiam retulit ex relatione relationis, non tantam meretur fidem; sapor enim veritatis huius aquæ, qui concedebatur origini, cùm per accidentia fuerit vitiatus, riuulis abnegatur; tum etiam quià contrà prædictas Scripturas Ordinis Franciscani militant ferè omnia argumenta, quæ contrà Chirographum Bergomensis obiecit. Primò quià nemo in apertum prodexit has scripturas, secundò quià si tales scripturæ extarent, credibile nõ est, quòd illas quispiam ex Patribus Franciscanis per tot annorum spatium in confirmationem eius historiæ in forma probanti non transcriberet, ne tanquam, mysteria fidei sint in hac vita credendæ, nõ videndæ. Tertiò quià si hæ scriptnræ visæ sunt; quęsò quando? quo loci? dic, oro tè, quid continebant? quibus verbis rem hanc adstruebant? quo characterũ genere scribebantur? Quartò quià harũ scripturarum nullum huc vsq; vestigium inuentum est. Vel ergò fateatur P. Vuadingus similia argumenta contrà Chirographum Bergomensis esse futilia, vel nõ tã facilè admittat testimonium authoris anonymi, & Scripturas Ordinis Seraphici; timeatq; tam mordicus affirmare, traditionem Bergomensis fuisse cogitationem ex studio, & affectu exortam. Simile enim figmentum, & imposturam viro pio, docto, & religioso, qui nec moriens retractauerit, tam asseueranter tribuere absq; euidenti, aut certo fundamento, quod in præsenti non est, planè nõ noui quomodò possit culpa vacare. Dixi non esse in præsenti euidens, aut certum fundamentum ad sic iudicandum de Bergomensi: quià quamuis euidens esset, aut certum B. Franciscum non fuisse Eremitam Augustinianum, adhuc indè non infertur Chirographum fuisse malitiosè excogitatum à Bergomensi; potuit enim illud referre ab alio deceptus; & quandò ità esse potuit, pietas, & Charitas Christiana suadet, imò & præcipit; vt potiùs credamus hominem talem fuisse inaduertenter deceptum, quàm malitiosè mentitum. Audiat religiosissimus, sapientissimus, mihique charissimus pater, audiat

diat inquam, & discat; audiat Prutenum quem vidit; & discat à Pruteno, quem noluit imitari, quomodò vir ille doctus, & religiosus in principio huius controuersiæ locutus fuerit. *Ad tertium* (verba sunt Pruteni a) *quod dicitur de Chirographo Mantua viso, &c. fictitium est, & quasi incredibile pro eo quia Mantua per multa distat ab Assisio & nunquam legitur quòd ibi conuersatus fuisset S. Franciscus.* Videns autem quid respōderi posset, sic tacitæ responsioni occurrit. *Et licet Iacobus Pergomensis putet, vel fingit* (debet dicere, *fingat*) *illuc cum Ioanne Bono translatum; tamen non est verisimile, quòd tale pittacium vnquam ibi visum fuerit, & iā non videtur*, &c. Quasi non potuisset Chirographum manu Sanctissimi Francisci subscriptum aliquando perire. Subdit. *de illa autē, quæ allegata est per Iacobum prædictum nunquam auditum est, & tale aliquid in aliquo scripto repertum.* Quasi non potuerit nunc aliquid de nouo, & verè dici ex sola relatione antiquiorū. Verùm licèt totus sit Ludouicus contra Chirographū; at contra Iacobum sic concludit prudēter, & religiosè. *Videtur igitur Fr. Iacobus errasse, & defecisse ex relatu auditorum, sicut defecit in lib. XV. sub anno* 1462. & ita sanè loquendum de Philippo Bergomensi; asserendo scilicet potius illum inaduertenter deceptum, quàm malitiosè mentitum.

a in trilogio animæ parte 3. cap. 6. litera H.

860 Diluitur secunda. Primum. Ad secundam illationem Respondeo duo. Primum est. Nonnulli authores monachatus Augustiniani S. Francisci aliam, quam Bergomensis (& hic magnam) fidem, & censuram merentur, vtpotè qui non sunt illum secuti, sed præcesserunt, quales sunt Henricus de Vrimaria, Iordanus de Saxonia, & Ambrosius Coriolanus. Secundum. Secundum est. Alij authores, qui post Bergomensem scripserunt, etiam si illum secuti sint, non parùm eius fidem augent; non enim solum sunt multi, sed graues, & veri. Nunquid nō accrescit fides, & authoritas amplior opinioni, quam plures viri docti sequuntur; quàm si tātum vnus illam tenuisset? Numquid opiniones verbi gratia subtilissimi Scoti non sunt probabiliores, saltem per extrinseca principia; quià tot hominum doctissimi illis subscripserunt? Non negabit hoc homo doctus, Theologus, & Scotista? Quarè ergo non erit etiā sententia Bergomensis probabilior, saltem per extrinseca principia; quià illi adhæserunt viri sapientissimi, quales sūt Antonius Sabellicus, Polidorus Virgilius, & Baptista Egnatius? Neq; enim est excusatio sapientum, quod publica via errauerint. Neq; credi potest viros eruditissimos rem non consideratam in lucem prodidisse. Quòd si considerarunt, & prodiderunt, saltem probabilem iudicarunt. Iudicium autem peritorum Artis de re, aut de probabilitate rei non parùm illam commendat. Quæ autem ex Erasmo, & ex cap. *licèt*, adducit Reu. P. Vradingus, speciosa sunt, si exteriùs tantùm inspiciantur; at si videntur intus, inania ad id, quod intenditur. Erasmus enim ex Laertio agit de testibus in causa suspectis, quorum pluribus non est magis credendum, quàm vni; quià suspicio, quæ vnius fidem euacuat, cunctis negat. In præsenti autem Sabellicus, Polidorus, & Egnatius non sunt suspecti. Caput autem, *licèt ex quadam*, quod est 47. de testibus, & attestationibus, & est Innocentij III. in Concilio generali, agit de testibus ex auditu ad probandam consanguinitatem, & affinitatem, & præcipit testes de auditu non admitti, si tantùm audiuerint ab vno, vel licèt audiuerint à pluribus, si hi plures sint infames, & suspecti, & nō omni exceptione maiores. Cùm enim vnus testis de visu solus, & plures suspecti tamen, & infames, neq; omni exceptione maiores, nō sufficerent, consequens est, vt neq; illi admittantur, qui tantùm ab his se audiuisse testantur. *Satis enim videtur absurdum illos admitti, quorum repelluntur authores*. Hæc autem in nostro casu non militant; tum quià Sabellicus, Polidorus, & Egnatius non asserunt se id accepisse à Bergomensi, tum etiam quià Bergomensis est testis maior omni exceptione, si omnes circumstantiæ rectè, & sinè bile, & stomacho considerentur.

AD NVMERVM IX.

Testes domestici, qua ratione sint admittendi, explicatur.

861 Adducuntur argumēta aduersarij cōtra testes domesticos. EXaminat deindè R. P. Vradingus testes, quos M. Marquez adduxit pro monachatu Augustiniano S. Francisci; distinguitq; illos in duas classes, Augustinianorum vnam, & exterorū alteram. *Maior, & potior pars testium*, ait, *constat ex domesticis Augustinianis*. Contra hoc autem primò Verbis, deindè argumentis infor-

insurgit. Verba omittimus, quià dimittimus. Argumenta adducimus, vt dissoluamus. Primum est. Quià domesticos testes non admittendos, præcipuè in re ipsos concernente, & in emolumentum cedente, docent leges, (sic citat in margine. *Lege, etiam C. de testibus l. testes eos ff. sit testes §. testes 4. q. 3. & cap. in locis, de testibus. & asserit ibi glossa. Abbas in cap. 1. de Procur. num. 4.*) & earũ expositores. Secundum ad hominem. Quià M. Marquez non semel reijcit Philippum à Sosa dicentem Sanctum Bonauenturam Augustinianis præscripsisse cucullam; quià erat eiusdem familiæ Franciscanæ.

Primum.

Secundum.

808 Retorquetur obiectio. a lib. de vnico baptismo cap. 7.

Verùm hæc parùm vrgent, facili negotio soluuntur. Quin imò dicere possumus, cum Augustino. a *Vide quàm multa dixit, & quòd sibi ex aduerso proposuit, soluere, omninò non potuit. Nec solùm hoc; sed etiam nos ipsos, qua aduersos eos* (ad hominem arguentes) *dicere deberemus admonuit. Neq; enim tantùm nihil eos adiuuant hæc Euangelica testimonia; sed etiam causa nostra plurimùm suffragantur.* Si enim (vt ipse vult) repellendi sunt testes domestici, præcipuè in re ipsos concernente, & in emolumentum cedente, quomodò non repellit, aut non vult repelli à nobis authorẽ Appendicis Mariani, anonymũ, Franciscanum, vbi narrat narrasse Fr. Hieronymum de Bataglia narrasse sibi B. Fr. Bernardinum de Feltro totam hanc nouam historiam, qua Bergomensis authoritas elidi, & nomen infici procuratur? Quomodò etiam non repellit, aut non vult repelli scripturas Ordinis Franciscani, quæ referuntur asseruisse B. Bonauenturam præscripsisse Eremitis in Concilio Lugdunensi formam Cucullæ, quam modò gestant; sed ea pro constanti supponit, & asserit, præcipuè num. 19. pag. 101. Nunquid res hæc ipsos non concernit? aut non cedit in eorum emolumentum? Vel lex illa, & doctrina tantùm intelligitur in Eremitas non in Franciscanos, *vt sit pondus, & pondus* b *mensura, & mensura? Sed vtrumq; abominale est apud Deum.*

b Prouerb. 20.

809 Diluitur primum. c cap. 21. §. 3. pag. 319.

Hæc ad hominem diximus; Verùm ad rem respondet ad primum ex doctrina M. Marquez c quod testes domestici in causa Ciuili, qualis est hæc) sunt in duplici differentia. Vel enim testificãtur id, quòd aliàs constare non potest; vel quod constat, illos meliùs nosse potuisse, vel nõ. Si secũdum repellendi sunt, vt & notauit Marquez eisdem testimonijs in margine allegatis, quę etiam R. P. Vvadingus allegauit. Vndè mirum est, quod non viderit, aut noluerit aduertere alia testimonia, quæ ibidẽ Marquez adduxit, ex quibus constat Testes domesticos primi generis non solùm non esse repellẽdos; Verùm etiam alijs præferẽdos, citauit Marquez pro hac parte testimonia, *ex Cap. Veniens in fine de testibus l. quoties C. de Naufr. lib. 11. cap. super prudentia 14. quæst. 2. l. Consensu §. plagij. C. de repud. latissimè Farinaccius in praxi Criminali parte 2. quæst. 55. inspectione 1. limitatione 3. num. 35. 36. & 37.* scilicet idem ostendit. Atq; adeò dum de Monachatu Augustiniano S. Francisci agitur, non sunt repellendi testes Augustiniani, præcisè quià domestici, sed potiùs præferendi. Res enim hæc, quæ intrà illorũ Cœnobia contigit, meliùs illis fuit nota.

Quando testes domestici sunt repellen.

Di quãdo præferendi.

810 Progreditur data solutio, & confirmatur exemplis. d in prologo legendæ S. Francisci.

Et sanè testes domesticos primi generis non esse repellẽdos vel ipsa praxis docet. D. Bonauentura d sic ait. *Cum familiaribus Sancti Viri collationem habui diligẽtem; & maximè cum quibusdam, qui Sanctitatis eius, & conscij fuerunt; & sectatores præcipui.* Et authores Chronicarum cuiuscumq; religionis, aut regni, non aliùndè, quàm ex testibus domesticis trahunt plura, quę referunt in Vitis Sanctorum Sui Ordinis, aut regni. Et quod magis est Ecclesia Romana admittit eorum testimonia pro Canonizationibus Sanctorum. Vndè Ioãnnes Franciscus de Panuinis e in idem conspirans, sic ait. *Item Bonifacius IX admisit testimonium filiæ S. Brigittæ ad probanda miracula matris eius.* Et ex eodem fundamẽto docet f adhibendam esse fidem Chronicis Minorum, quamuis anonymis, in quantùm de Sanctitate Bonauenturæ loquebantur.

e in informatione pro Canonizatione S. Bonauenturæ, quę habetur tomo 1. opusculorum eiusdem Sãcti par. 2. art. 4. fol. 26. pag. 1. f art. 8. fol. 18. pag. 1.

811 Confirmatur amplius ex Paschali 2.

Sed præstat audire verba Paschalis secundi ad Guidonem Archiepiscopum Viennensem, & Apostolicæ Sedis Legatum, quæ habentur 14. quæst. 2. cap. *super prudentia tua*, ex quibus constabit testimonia nostrorũ authorum ex eo quòd domestici sunt, non esse repellẽda in hac causa; testimonium verò appendicis Mariani, quod contrà Bergomensem affertur, prorsùs esse reijciendum. Casus hic erat. Guido in Causa, quæ vertebatur inter Canonicos S. Stephani, & Canonicos S. Ioannis, Canonicos S. Stephani ad perhibendum testimonium Veritati recipere nolebat; quià domestici erant. Paschalis Pontifex sic illi scribit. *In criminibus siquidem accusatorum, & testium illa distinctio obser-*

Testes domestici in causa

criminali non admittendi, secus in ciuili.

obseruanda est, quæ in Canonibus continetur, ne qui ad probationem domestici assumantur. Cæterum in possessionum, vel huiusmodi negotijs hi potissimum assumendi sunt, qui eadem negotia tractauerunt, de quorum auditu, & visu hæsitatio esse non debeat. Ex his duo habemus. Primum est, in criminibus, & causis criminalibus repellendos esse testes domesticos. Et hinc sequitur repellendum esse testimonium appendicis Mariani, non solùm quià authoris anonymi, sed etiam, quia domestici, affertur enim à vobis in causa criminis, quod Bergomensi obijcitis, postquam asseruit B. Franciscum fuisse Augustinianum. Secundum est in causa ciuili non esse repellendos testes domesticos, quia vt dicit glossa in prædicto cap. *super prudentia tua*, verbo, *tractauerunt, ea, quæ in capitulo gesta sunt, meliùs probari possunt per Canonicos, quàm per alios.* Et hinc sequitur Authores Augustinianos, qui asserunt S. Franciscum egisse Eremitam D. Augustini, nõ ex eo præcisè repellendos; quia domestici sunt; hæc enim causa Ciuilis est, & ea, quæ in nostris Conuentib9 gesta sunt, meliùs probari possunt per Augustinianos, quàm per alios.

812 Diluitur secundum.

Ad secundum respondeo Magistrum Marquez non ex eo præcisè reijcere Fr. Philippum à Sosa, quià Fräciscanus erat, sed quià recẽs author, qui in propria causa loquens, & litigans, non omnem fidem meretur, nisi asserta probet ex antiquis, & fide dignis testimonijs. Audi verba Magistri Marquez. [a] *Remitirse à Volaterrano, y a Fr. Phelipe de Sosa que es poco mas que remitirse a si; porque Volaterrano fue Canonigo reglar, y Fr. Phelipe de Sosa parece hauer sido author moderno y de la orden del glorioso P. S. Francisco, de quien Volueremos a tratar en el* §. 10. ibi autem sic habet pag. 52. *Creemos sin embargo que es author moderno y del Orden de los Menores.* Non ergò illũ præcisè reijcit, quià ex Ordine Seraphico; sed quià homo recentior rem antiquam, quæ nõ potuit illi meliùs constare, ex sola sua relatione comprobauit. Vndè cùm sit ex testibus domesticis secundi generis, mirum non est, quòd repellatur à Marquez. Hoc est quod ille asseruit, non quod alij minùs rectè de illo cogitarunt, vt dicere cum Augustino [b] potuerim. *Quis ergò hæc verba dicta esse crederet, scriberet, recitaret; si ea sicut oportuerat, cogitaret?*

a cap. 4. §. 6. pag. 43.

b lib. 3. de Anima, & eius origine.

AD NVMERVM X.

Hieronymi Roman sententia examinatur.

813 Assertio aduersarij.

Habet etiam (ait R. P. Vuadingus [c]) *præter communem hunc errorem ex Bergomensi haustum, alios, quos breuiter obijciam quibusdam huius Classis testibus.* Habeas non inficior. Habeo & ego quosdam, quos obijcere possem authoribus vestris in hac causa; ex aliorum tamen erroribus famã comparare non ambio. *Optimè enim nouit prudentia tua* (vt ait Hieronymus ad Augustinum [d].) *vnum quemq; in suo sensu abundare; & puerilis esse iactantiæ, quod olim adolescentuli facere consueuerant accusando illustres viros nomini suo famã quærere.* Sed examinemus quos errores, & in quos testes obijciat. Primus est Fr. Hieronymus Roman, *in quo historico*, ait, *Viri graues, & ponderosi scriptores maiorem cuperent solertiam in rebus examinandis, vndè author Bibliothecæ hispanicæ tomo 2. classi 5. & Valerius Andreas in Catalogo clarorum Hispaniæ Scriptorum eũ Censorum notionem minimè effugere potuisse non immeritò dixerunt.* Post enumeratos autem, quos ipse vocat errores subiungit hæc verba in fine vltimi, de illo specialiter agens. *Vt faciliùs, & speciosiùs Franciscus Ioannis Boni asseratur discipulus, tota hæc ordiebatur tela, & apparentia hæc struebantur fundamenta, quæ tamen velut omninò falsa ipse noster reuincit dissertator.* Sic ille. innuens ea omnia à Romano primum inuenta, vt faciliùs, & speciosiùs S. Franciscus B. Ioannis Boni Discipulus assereretur.

c num. 21 pag 103.

d epistola 13. inter Augustinianas.

814 Prima eiusdem obiectio in Hieronymum Roman.

Huic ergò Authori obijcit primò, qđ [e] asserit Franciscum integro biennio, & vltrà Cesenæ hæsisse cum Ioanne Bono. Hoc autem cohærere non potest cum B. Bonauenturæ, [f] & omnium historicorũ fide dignorum fide, dicentium, quòd illo biennio à prima vsq; ad secundam conuersionẽ trinam ædificauerit, aut restaurauerit Vir Sanctus Ecclesiam.

e lib. 6 Repub. Christianæ cap. 4.

f cap. 2. vitæ S. Francisci.

Secunda.

Secundò, quòd dicit B. Franciscum semper retinuisse baculum Augustinianæ Religionis insigne. Quod est contrà Bonauenturam, [g] Vincentium Beluacẽsem [h] Antoninum, [i] & alios quosque Serios Francisci Vitæ Scriptores. Hi enim omnes docent Franciscum in secunda sua Conuersione baculum deposuisse.

g cap. 3.

h lib. 29. cap. 98.

i 3 part. titulo 24. cap. 2.

815 Tertia.

Tertiò, quod docet [k] Congregationẽ B. Ioannis Boni eandem esse cum Congregatione fratrũ Pœnitentiæ Iesu Chri-

sti,

k ibidem cap. 6. & 14

cti, seu Saccitarum. Quem etiam errorem Crusenius [a] traxit à Romano. Has autem Congregationes omninò fuisse distinctas, imò & Cōgregationem Saccitarum non fuisse vnitam in vnione generali, multis, ijsq; efficacibus argumentis M. Marquez ostendit [b].

a 3. p. Monasticon Augustiniani cap. 1.

b cap. 16. per totum à pag. 198.

816 *Quarta.* Quartò, quia dicit Minores semper proprio, & certo nomine appellatos fuisse fratres de Pœnitētia Iesu Christi; idq; mandato Honorij III. Hoc autē est contrà omnes graues historicos, & contrà M. Marquez [c]. Quin imò & sufficit ipse Romanus contrà Romanum. Nam libro 6. Reipublicæ Christianæ cap. 5. fol. 281. pag. 2. verbatim refert diploma Honorij III. quo confirmat regulam S. Francisci sub titulo fratrum Minorum; & tamen adeò exiguò interuallo cap. 6. aut aliter præceptum ab Honorio, vt vocarentur fratres de Pœnitētia Iesu Christi, & quòd magis mirum est, in testem adducit Bonauenturam, qui potiùs cap. 6. scribit contrarium.

c cap. 16. §. 8.

817 Quòd autem Romanus addidit in lite exorta in Diœcesi Cremonēsi de antiquitate inter Eremitas, & Minores allegatū fuisse in processu, Franciscum cum illis egisse Eremitam. Respondet Reu. P. Vvadingus id mirum non esse; si allegabant Eremitæ, idq; anno 1499. post adinuentum à Bergomensi Monachatum.

Responsio eiusdem.

818 *Authoris animus aperitur.* Non est animus errores defendere; quia non nisi erando propugnantur errores. At verò errando, neq; vincendi sunt errores, quantò minùs defendendi? Vt enim ait Augustinus [d] *Nos te arctissime non sic volumus bare: itorum esse victorem, vt error vincat errorem, & quod est peius maior minorem*. Nolumus ergò errores aliorum erroribus nostris defendere. Placet tamen ostendere, quid Romanus, & alij à veritate alienum tradiderint; & quid illis, si non per fallaciam, per deceptionem imponatur. Neq; mirum est, homines quantumuis doctos, sed homines, aliquid humanum passos, aliquandò approbasse falsa pro veris; *vt & Seneca* (verba sunt Francisci Petrarchæ [e]) *& iam hinc me ipsum excusem. Vix est enim humanum omnino reprehensione caruisse*.

d lib. 3. de anima, & eius origine cap. 13.

e in præfatione epistolarū familiarū ad Socratem.

819 *Hieronymus Romanus à pluribus benè audit.* Neq; Romanus noster adeò est author inglorius (quamuis nonnunquam labatur. Quis non ità?) vt non benè audierit à pluribus. Referamus duos, quos authori Bibliothecæ Hispanicæ, & Valerio Andreæ iure optimo opponamus: Hi sunt M. Fr. Antonius Iepes Benedictinus [f], qui ait: *Yo quiero cō autoridad de otro religioso de la mesma Orden quebrantarsela, todas y es author, que mereze mucho credito en materia de historia, porque la professo toda su vida, y la trato de proposito. Este es Fray Hieronimo Roman, de quien andan en España muchas obras, &c.* & M. Frater Didacus Coria Maldonatus Carmelita, [g] qui sic ait, *El muy R. P. F. Hieronimo Roman hombre muy docto, y no menos visto en historias, y antiguedades, que todos los que hasta el an escrito.* Sunt ergò, & Viri graues, & ponderosi Scriptores, qui in Romano commendent notitiam, cognitionem, & solertiam in rebus examinandis.

f to. 2. historiæ Benedictinæ centur. 2. cap. 3. anno 617. fol. 237. pag. 2.

g in dilucidatio chronicorum, & antiquitatis sacri ordinis Carmelitici lib. 2. cap. 1. fol. 91. pag. 2.

Miror autem quomodò R. P. Vvadingus dixerit totam eam telam ordiri, & apparentia strui fundamenta cœpisse, vt faciliùs, & speciosiùs Franciscus Ioannis Boni assereretur discipulus; quasi primus, qui id docuerit, fuerit noster Romanus. Potuisset autem sapientissimus Pater aduertere primum authorem, qui dixerit Ordinem Minorum fuisse appellatum de Pœnitentia Iesu Christi, non Romanum, aut quempiam aliū ex consodalibus fuisse; sed Bartholomęum de Pisa Franciscanum id satis clarè innuisse circà annum 1380. expressisse vero Hieronymum Zozitam illustrē historicum orbi notissimum, quem ipse Romanus [h] in testem suæ assertionis citauit. Nūquid Bartholomęus Franciscanus, & Zurita sæcularis hanc orsi sunt telam, & apparentia struxerunt fundamenta, vt faciliùs, & speciosiùs Franciscus Ioannis Boni assereretur discipulus? sed prættat obiecta discutere.

820 *Qui dixere ordinē Minorū de Pœnitētia Iesu Christi fuisse appellatum.*

h lib. 6. Reipublicę Christianæ cap. 6. fol. 286. pag. 1.

Ad primam obiectionem respondeo duo. Primum est. Quòd Romano obijcitur, Romanus habet, & non habet. Habet quià asserit B. Franciscum in Eremo Cæsenatensi mansisse biennio, cum B. Ioanne Bono. Non habet; quià [i] refertur illum asserere B. Franciscum ibi mansisse biennio, & vltrà. Hoc autem (*& vltrà*) Romanus non habet. Verba eius [k] hæc sūt, *y estando aqui por espacio de dos años ò poco mas*, &c. Non ergò debuisset vertere latinus interpres, si cupiebat fideliter vertere, *biennio, & vltrà*; sed, *biennio, aut paulò vltrà*. Quæ duo longè diuersū sensum reddunt. Sed prima versio ad obiectionem magis conducebat. Secundum est; iam suprà [l] latè exposuimus quomodò stare possit, quod B. Franciscus illo biennio

821 *Responsio ad primam affertns duo. Primum.*

i nu. 21. pag. 103.

k lib 6. Reipublicę Christianæ cap. 14. fol. 300 pag. 1.

Secundum.

l in responsione ad num. 3. § 3.

biennio Ecclesias Assisij reparauerit, & nihilominùs mansisse dicatur in Eremo Cæsenatēsi; nempè quià verbi gratia absens erat de licentia Prelati, vbicunq; autem fuerit monachus, vt tradunt cōmuniter Doctores, dummodò sit sub obedientia Abbatis, aut Pralati sui, semper fingitur, & reputatur esse in claustro suo. Vndè Romani assertum non erit contrà D. Bonauenturam, aut alios historicos fide dignos. Salua enim illorum authoritate, stat firma Romani propositio. Eum autem in hoc sensu locutum, imò neq; in alio diuerso potuisse loqui, conijcio ex eo; quod cùm dixisset B. Franciscum in Eremo Cesenatensi mansisse biennio aut paulò vltrà (meliùs dixisset, aut paulò minùs) & nouum ordinem fundasse, subiecit hæc verba. *Esto hizo el monido del Oraculo diuino, porque oiendo aquellas palabras del Santo Euangelio que dize, el que viene à mi sino renuncia todas las cosas, non puede ser mi discipulo,* &c. nō potuit autē Romanus ignorare, id contigisse in Eccles S M Angelorum propè Assisium lōgè ab Eremo Cæsenatensi; atq; adcò si etiam tunc dicebatur manere in Eremo Cæsenatēsi, id erat, quià erat extrà illā de licētia Prælati.

322 Responsio ad secundam plura cōtinens. Primum. Ad secundam dico plura. Primum est. Romanus citato libro 6. cap. 14. fol. 300. pag. 1. sic habet. *Solo el baculo, que la religion de S. Augustin traia por señal de religion retuuo.* Secundum est; in hoc, vt existimo, manifestè errauit contrà omnes scriptores, quos viderim vitę B. Francisci inter quos S. Bonauentura a sic ait. *Deponit baculum, &c.* Tertium est. Occasionem errādi videtur desumpsisse Romanus ex Iacobo de Voragine Dominicano circà annum 1290. qui vt supra retulimus b sic inquit. *Vndè cuidam cum baculo, qui figuram Thau in se habebat, apostbema fregit, & Sanatus est*. Hinc fortè credidit D. Franciscū etiam post institutionem sui Ordinis vsū fuisse baculo. Sed debuit considerare, quòd hoc miraculum non Franciscus viuens, sed deuoto in Castro Chore Ostiēsis Diæcesis, qui illum viuentem, & viderat, & nouerat, post mortem apparens patrauit, vt constat ex D. Bonauentura in fine Vitæ Sancti Francisci, vbi sic addit: *Tetigit locum doloris cum baculo paruulo, qui figuram Thau in se babebat, & fracto mox aposthemate perfectam tribuit Sanitatem.* Addo ex D. Bonauenturæ satis colligi potest B. Franciscum saltem in fine Vitæ post accepta sacra stigmata baculi adminiculo vsum fuisse; neque enim appareret suo deuoto nisi in ea forma, in qua ægrotus illum viuentem viderat. Simile videtur hoc argumentum illi, quo vtitur Ioannes Hierosolymitanus c explicans illa verba, Helisæi ad puerum suum d *Tolle baculum,* &c. *Baculum vtiq;* (ait Ioannes) *non dedisset ei Propheta postmodum, nisi eum manu sua solitus esset portare.* Sic itaq; Franciscus ægroto cognito apparens, non fregisset baculo aposthema, nisi cum manu sua solitus esset portare. Licèt ergò in secunda conuersione baculum deposuerit; quòd malè negauit Romanus, satis credibile est, quod postea saltem post sacra amoris vulnera illum reassumpserit; sed in modum Thau, qualis erat baculus nostrorū Eremitarum, vt Vvadingo placuit.

Ad tertiam. Respondeo plura. Primū est. Tradidit Romanus Congregationē fratrum S. Ioannis Boni esse eandem cū Congregatione fratrum de Pœnitentia Iesu Christi. Ita habet libro 6. Reipublicę Christianæ cap. 3. fol. 264. pag. 2. & cap. 6. fol. 285. pag. 1. vbi & addit in eadem Congregatione B. Nicolaum Tolentinatem sub Augustini regula militasse, & fol. 286 pag. 2. & cap. 14. fol. 299. pag. 2. eandem identitatem illarum duarum Congregationum adstruit. Secundum est. fallitur R. P. Vvadingus e dum ait, Crusenium errorem hunc à Romano traxisse. Decipitur quidem sæpè Crusenius, in hoc tamen non sequitur Romanū; in suo enim monastico Augustiniano parte 3. cap. 1. pag. 124. inter Congregationes vnitas Ordini Eremitarum S. August. enumerat tā quā distinctas Cōgregationes Cōgregationē Eremitarū de Pœnitentia, & Congregationem Eremitarum B. Ioannis Boni; & pag. 125. contendens fratres de Pœnitentia Iesu Christi in vnione fuisse cōprehensos, sic habet. *Moueor autem plurimùm, vt asseram Saccitas cum Cæteris Congregationibus Ordinis S. Augustini fuisse vnitos, quid inuenio apud plerosq; hos Saccitas de Pœnitentia Iesu Christi fuisse à B. Ioanne Bono fundatos, cuius Congregationem fuisse vnitam certissimum est.* Hoc autem non est confundere Congregationem Saccitarum cum Congregatione Zambonitarum; sed vtriusque quasi agnoscere authorem B. Ioannem Bonum; (Hoc autem quomodò possit verificari, explicuit Marquez f & indè inferre Congregationem Saccitarum vnitam fuisse, nempè quià habuit etiam initium ab eo, cuius Congregatio, quæ

a cap. 3.

b in respon. ad num. 5. § 4.

Secundum.

Tertium.

c de institutio monachorum cap. 41

d lib. 4. Reg. cap. 4.

323 Responsio ad tertiam plura dicens. Primum.

Secundum.

e num. 21. pag 1056

f cap. 16. § 4. pag. 309.

quæ appellabatur Ioannis Boni, vnita fuit.

824 Tertium. Tertium est. Errauit Romanus Confundendo prædictas duas Congregationes, vt optimè ostendit Marquez a id quod euidenter conuincitur: quià Congregatio Eremitarum Ioannis Boni sub eo appellationis titulo, vt constat ex ipsa Bulla Vnionis, fuit vnita. Cōgregatio autem fratrum de Pœnitentia Iesu Christi & antè vnionem, & post vnionem, sub ea denominatione per totum ferè Orbem dispersa, perseuerabat extra Obedientiã Ordinis Eremitarum S. Augustini. Meminime vidisse in Archiuo Sedis Dertusensis testamentum in pergamineo D. Pontij de Iardino Episcopi Maioricensis qui inter alia relinquebat quoddam legatum Conuentui fratrum de Pœnitentia Iesu Christi circa annum 1300. Ioannes etiam Pioscus b refert Collegium S. Petri in Academia Cantabrigensi in Anglia fuisse auctum regnante Eduardo II. atq; adeò post annum 1308. per id enim temporis Robertus Lirlingus adiecit Collegio quamdam Domum, quæ vocabatur Monasterium de Sacco, seù de Pœnitentia Iesu Christi. Cœterum quamuis Romanus errauerit, non tamen adeò singulariter, vt erroris Comites non habuerit. Vtrãq; enim Cōgregationẽ in vnã manifestè videtur cōfundere P. M. F. Frãciscus Diago Dominicanus c Gaspar Escolan d Fr. Ludouicus de Mirãda Franciscanus, & Doctor Scipio Iardinus Maceratẽsis e.

825 Quartum. Non est certũ Saccitas in vnione generali non fuisse vnitos. Quartum est. Non ita manifestum est Congregationem fratrum de Pœnitentia Iesu Christi dictorum Saccitarum nō fuisse vnitam in vnione generali an. 1256 vt doctrina Crusenij, & Romani in hac parte possit sinè errore inter errores numerari. Quamuis enim id satis videatur conuincere M. Marquez g tamen omnia illa non improbabiliter dissoluentur, si dicatur, contigisse Saccitis idem quod Guillelmitis. Vtrique cōprehensi sunt in vnione. & vtriq; paulò posteà exēpti sunt ab vnione. De Guillelmitis est manifestũ apud Marquez h. Quod autem de Guillelmitis est certum, de Saccitis non est improbabile; si attendamus quot, & quãti, & quàm antiqui authores rem hanc vnanimi consensu tradiderint. Hi enim sunt B. Fr. Ioãnes de Lana, qui fuit Prior Bononiẽsis circa annum 1330. Affirmat enim noster Cherubinus Girardaccius i ita haberi *in omnibus Scripturis B. Ioannis de Lana*; idem senserunt B. Fr. Iordanus de Saxonia (in omnibus antiquis originalibus, quorum vidi tria) circà ann. 1356. libro 1. Vitas Fratrum cap. 14 pag. 30. ibi *Necnon, & fratres de Pœnitentia Iesu Christi, qui Saccita vocabantur.* S. Antoninus circà annum 1450. k Ambrosius Coriolanus circà annum 1477. l Compendium rerum Ordinis Augustiniani iussu Cardinalis Seripandi tunc generalis editum anno 1549. m anno 1258. vocans eos Eremitas de Pœnitẽtia Iesu Christi. Iosephus Pamphilus Episcopus Signinus, & Papæ Sacrista an. 1575. n ibi inter alias Congregationes vnitas hanc sic enumerat in secundo loco. *Congregatio Eremitarum de Pœnitentia Iesu Christi per Italiam, & Galliam propagata*. Gundisaluus de Illescas. o Alphonsus Ciaconius Dominicanus p Guilielmus Caualcantinus. q M. Fr. Antonius de Iepes Benedictinus. r Abrahamus Bzouius Dominicanus. s Ludouicus de Miranda Franciscanus. t Siluester Maurolicus Abbas Rocchæ Maioris in Sicilia Ordinis Cisterciensis. u Ioannes Azorius è Societate Iesu. x Nephas ergò erit Romani, & Crusenij placitum hoc appellare errorem, cum tot, & talium virorum testimonijs confirmetur. Erit ergò opinio probabilis, licèt falsa, vt cum Marquez mihi persuadeo. y Quià decretum vnionis solùm extendebatur ad Congregationes habentes titulum Eremitarum. Vndè in bulla Vnionis sic habetur. *Cùm consona in vobis Eremitarum appellatio, & perùm diuersa professio disparibus titulis discreparet.* z At Saccitæ, non Eremitæ, sed fratres de Pœnitentia Iesu Christi Ordinis Sancti Augustini appellantur à Gregorio IX. (apud Marquez a) bulla data apud Vrbē Veterem 7. idus Decembris anno 1. Pontificatus, atq; adeò Christi 1227. & eodē modo vocantur in alijs priuilegijs, & authorib9 antiquis. A nouioribus verò post compendium Cardinalis Seripandi editũ anno 1540. etiam vocantur Eremitæ. Sic enim eos nuncupat idem Compendium, Pamphilus, & Maurolicus. Vndè Colliges contrà Marquez a non solos Ciaconium, c & Escolanum b enumerasse Fratres de Pœnitentia Iesu Christi sub titulo Eremitarum; imò Ciaconius non appellat eos expressè Eremitas, sed Saga de Pœnitentia Iesu Christi; licèt dicat Ordinem Sancti Augustini auctum fuisse ab Alexandro, additis varijs Eremitarum Collegijs. At inter hęc Collegia

a c. 16. ferè per totum à pag. 298.

b tomo 1. relationum historicarum de rebus Angliæ pag. 47.

c lib. 5. Comitũ Barchinonensium cap. 18. & lib. 2. historiæ Prouinciæ Aragoniæ sui ordinis cap. 87. & 94. & lib. 7. Annalium Valentię cap. 61. & 64.

d lib. 5 histor. Valẽtinæ cap. 8.

e 1. par. Manualis quæst. 4 art 6.

f in vita S. Nicolai de Tolẽtino § 2.

g cap. 16. per totum à pag. 298.

h cap. 13. § 14 pag. 234.

i 1. par histor. Bononiensis lib. 6. pag. 195

k 3. par. historiali tit. 24. cap. 14. § 3.

l ante Vitam S. August. per Possidium scriptam.

m pag. 25. in prologo, & pag. 33.

n in Chron. August. fol. 30. pag. 1.

o lib. 5. histor. Pontificalis, par. 1. cap. 37. in fine.

p de vitis, & gestis Pontif. & Card in Alexandro IV. pag. 576. sub hoc titulo, Saga de Pœnitentia Iesu Christi, & in Vrbano IV. pag. 587.

q in vita S. Guillelmi cap. 24. pag. 53.

r tomo 2. historiæ Bene. dictinæ in aduertentiis; ad lectorem fol. 2. pag. 2. col. 4.

s tomo 13. Annal. Baron an. 1263. col. 718

t 1. par. Manualis quæst. 4. art 6.

u in Mari Oceano omniũ religionum pag. 274.

x tom. 1. institut Moral lib. 12. cap. 23. col. 1379.

y cap. 18. § 6. pag 300.

z cap. 16. § 2. pag. 301.

a pag. 306. v.

b supra.

c in Alexandro IV. § Confirmauit.

d lib. 5. historiæ Valẽtinæ cap. 8.

legia

legia enumerat Collegia Saccitarũ, quod ferè in idem recidit.

826 Responsio ad quartam plura afferens. Primum.

Ad quartam. Obiectionem etiam plura respondeo. Primum est. Habet etiam, & non habet Romanus id, quod illi tribuitur. Habet quidem ex præcepto Honorij III. Ordinem Minorum fuisse appellatum de Pœnitentia Iesu Christi. Ità docet lib. 6. citato cap. 6. fol. 286. pag. 1. & cap. 14. fol. 300. pag. 1. Non tamen habet, quod illi imponitur num. 21. pagin. 104. nempè Minores semper proprio, & certo nomine appellatos fuisse fratres de Pęnitentia Iesu Christi. Quin imò eodem ipso in loco cap. 14. fol. 300. pag. 1. expresse addidit ità vocatos fuisse, *vn tiempo*, id est pro aliquo tempore, non semper. Non tamen ita paruo tempore quòd non durauerit etiam vsq; ad Gregorium IX. anno 1235. Ipse enim R. P. Vvadingus a adducit Bullam 25. Gregorij IX. quæ in regesto Vaticano est epistola 238. quæ sic se habet. *Arebiepiscopis, & Episcopis per Italiã constitutis, vt cum maiori libertate dominica posset Israel adimplere pracepta, in exitum de Aegipto ei Dominus affuit, & persequentem Pharaonis exercitum vnda demersit. De facili enim Sacra robur religionis infringitur, qua aduersa malignitatibus flatibus conquassatur. Cũ igitur dilecti filij fratres de Pœnitentia mundi delitias aspernentur, & eorum religio Deo, & hominibus sit accepta, per Apostolica vobis scripta mandamus, &c. dat. Perusij 11. Cal. Decẽbris. Pontif. nostri anno 8.* Summarium autem huius bullæ ab ipso R. P. Vvadingo præmissum hoc est. *Commendat fratres Minores Episcopis Italia, monens vt eis benignos se exbibentes, nullis eos finant aduersitatibus, vel pressuris molestari.* Quomodò ergo tã nouum, & inauditum videtur doctissimo P. Vvadingo religionem Seraphicam aliquando titulo fratrum de Pœnitẽtia fuisse appellatam, cùm ipse producat in publicum bullam Pontificiam, quæ id conuincit ex eius ipsissimo iudicio?

Tempore Gregorij IX. Minores dicti fratres de pœnitentia.

a tomo 1. Analium Minorum pag. 13

827 b cap. 16. §. 8. pag. 309.

Scio Magistrum Marquez b sensisse quòd Romanus errauerit asserens Minores fuisse appellatos fratres de Pœnitentia Iesu Christi. Fundamentum eius est. Quià nullum huius denominationis extat firmum vestigium in aliquo antiquo authore. Quòd enim pro hac parte citatur priuilegium Bonifacij VIII. Augustinianis concessum Laterani 19. Februarij anno 1. sui Pontificatus, vbi sic habet; *Quòd nulli liceat amodò Pradicatorum, Minorum Pœnitentia Iesu Christi, Sancta Maria de Monte Carmeli, Sancta Clara, alijsq; ordinibus in paupertate fundatis*, &c. hoc, inquit, nullius roboris est; quià non est legendum. *Minorum Pœnitentia Iesu Christi*; sed, *Minorum, Pœnitentia Iesu Christi*. Vndè in aliquibus impressionibus sic habetur. c *Quòd nulli liceat amodò Minorum. Pradicatorũ, Pœnitentia Iesu Christi*, &c. ità legit Emanuel Rodriguez c.

c in compen. priuileg. Regular. bulla 7. Bonifacij 8.

828 Cœterum licèt Romanus errauerit tradens Minores ex præcepto Honorij III. fuisse appellatos fratres de Pęnitẽtia Iesu Christi; nihilominùs cõstat ex ipsius R. P. Vvadingi testimonio eos vocatos fuisse a Gregorio IX. an. 1235. fratres de pęnitentia; & præterea aliquod inuenimus vestigium, vt credamus eos aliquãto tempore non dissimili appellatione nuncupatos; Si non fratres de Pęnitẽtia Iesu Christi, saltem fratres Pęnitentiales, & si non ab Honorio III. saltem ab Innocentio III. Etiam hoc videbitur nouum R. P. Vvadingo. Sed habeo testẽ antiquũ & grauem, qui illi non poterit non placere. Is est Bartholomæus de Pisa Franciscanus, qui floruit circà ann. 1380. qui d de Minoritis loquens sic inquit. *Quamuis antè confirmationem religionis per Dominum Innocentium III. Viri pœnitentiales nuncuparentur*; & fortè huc respicit, quòd D. Bonauentura e dixit de Innocentio III. *approbauit regulam & dit de Pœnitentia pradicanda mandatum*. Vndè iam poterit minùs mirari R. P. Vvadingus, quòd Romanus in testem sui asserti citauerit S. Bonauenturam. Nec enim ab illo tam longè dissidet Bonauentura, præcipuè adiuncto testimonio Bartholomæi de Pisa. Quod enim Romanus ait, sic appellatos ex præcepto Honorij III. vel est Romani æquiuocatio, vel error impressoris, qui pro Innocentio posuit Honorium.

Minores dicebantur pœnitentiales.

d lib. 1. conformitatum per. 2. decimi fructus fol. 137. col. 2. lin. 22.

e cap. 3. vitæ S. Francisci.

829 Secundum.

Secundum est. Contradictio, quæ Romano imputatur à Vvadingo, obiecta fuit Hieronymo Zuritæ à P. Daza; dissoluitur autem facilè à M. Marquez f in hũc modum. *Zurita, & Romanus asserunt Franciscanos aliquandò fuisse appellatos fratres Minores de Pœnitentia Iesu Christi. Quòd autem Honorius eos tantùm vocat fratres Minores, nõ est contrà pradictos authores. Pars enim tituli potuit omitti causa breuitatis. Sic enim religiosi Augustiniani, quorum titulus est*, fratres Eremitæ S. Augustini, *aliquando tantùm appellantur*, fratres Eremitæ, *vel* Eremitæ, *vel*, fratres Sancti Augustini. Non ergò Romanus sufficit contrà Romanum.

f vbi supra pagin. 310.

Tertium

830 Tertium. Tertium est. Romani placitum, siuè sit error, siuè non, non fuit à Romano excogitatum; sed acceptum à Hieronymo Zurita,[a] qui id expressè affirmat. A quo item hauserunt alij, inter quos est Gaspar Escolanus.[b] Romanum autem id accepisse à Zorita constat; quià illum adduxit in testem,[c] & asserto Zuritæ non parùm fauet Bartholomæus de Pisa, ex cuius verbis etiam faciliùs, & speciosiùs deducitur Monachatus S. Francisci sub B. Ioanne Bono, & expressè ad idem intentum conuincendum conducit Bulla Gregorij IX. ab ipso Vvadingo adducta. Qua ergò ratione, quo prætextu dici potest. *Ea struebantur fundamenta apparentia, & tota ea ordiebatur tela, vt faciliùs, & speciosiùs assereretur S. Franciscus Discipulus Beati Ioannis Boni?* vt quid enim Bartholomeus de Pisa Franciscanus, & Hieronymus Zorita homo Secularis, & historicus celebris, & de antiquitate benemeritus, vt eũ vocat Cardinalis Baronius.[d] Vt quid, inquam, hi authores viam, eamq; per imposturam struerent prædicto discipulatui? Quis credat Hieronymum, & Bartholomeum, illum secularem, hunc Frãciscanum malitiosè, & per figmentum struxisse viam discipulatui, quem tam ægrè fert eruditissimus Lucas? Adde. Nũquid etiam Gregorius patres ordinis Seraphici appellauit fratres de pœnitentia, vt faciliùs, & speciosiùs assereretur S. Franciscus B. Ioannis Boni discipulus? Cũ ergo ex ipsius testimonio teneamus fratres Minores à Gregorio IX. appellatos fuisse fratres de penitentia; & aliàs asserat id fuisse inuentum vt faciliùs, & speciosiùs crederetur Franciscus Ioannis Boni discipulus; restat ex eius sententia iam faciliùs, & speciosiùs credi posse monachatum Augustinianum S. Francisci.

831 Responsio ad id, quod respondet, & subijcit. Ad id autem, quod subijcitur, scilicet mirum non esse, quòd in lite de præcedentia inter Minoritas, & Eremitas allegaretur; B. Franciscum egisse quondam Eremitam Augustinianum; allegabatur enim ab Eremitis, idq; anno 1499. post editionem supplementi Chronicorum; ad id, inquam, respondeo. Ità sanè est. adhuc tamen est aliquid, quod sit mirum, nempè quòd in ea causa, vbi id allegabatur, fuerat pro Eremitis iudicatum absq; eo quòd prædicta allegatio infirmaretur testimonio Ludouici Prutheni, qui ann. 1494. ediderat Trilogium Animæ; neq; testimonio Fr. Hieronymi de Bataglia, à quo author appendicis Mariani Florentini totam illam historiam refert audiuisse.

Mirum tamen non est per ea tempora litem euictam in Episcopatu Cremonensi. Pluribus enim in locis Eremitæ Augustiniani digniorem, & antiquiorem locũ, quàm Franciscani, obtinebãt. Audi Ambrosium Coriolanum in Apologia ad Sixtum IV. Ordinis Seraphici alumnũ veritate 2. in responsione ad secundum ibi. *Perusii, quæ est dignissima Ciuitas, & Ciuitas studij, Minores vadunt antè Eremitanos. Similiter Roma, quæ est caput mundi, & omnium Cærimoniarum magistra, fratres Eremitæ S. Augustini præstantiorem locum tenent; & sic penè in omnibus præstãtissimis Ciuitatibus.* Quinimò, & modò in Regno Lusitaniæ digniorem locum obtinent, quàm Franciscani, vt tradit M. Marquez.[e] Addit Coriolanus, quòd quamuis vbiq; antiquiorem locum obtinerent alij Ordines, potuit esse ratione maioris fauoris, potuit esse ratione alicuius consuetudinis. *Aliter diceremus quòd Ordo Seruorum esset antiquior Ordine Minorum, & nostro, cùm in aliquibus locis in processionibus digniorem locum obtineant, quòd tamen est falsum, cùm ipse ex nostro descenderit Florentia. Similiter Ordo Scopetinorum, siuè Congregationis S. Saluatoris veniunt post omnes mendicantes, & tamen certũ est, quòd isti habuerunt Originem à Fr. Stephano, & Fr. Iacobo Andrea Senensibus fratribus nostris Conuentus nostri Illiceti propè Senas ad tria milliaria; & in signum huius retinuerunt totum habitum claustralem nostrum. Similiter fratres Hospitalis S. Mariæ de Scala de Senis instituti fuerunt à B. Augustino nostro de Senis. Similiter princeps suo tempore omnium Euangelizantium M. Gabriel de Spoleto nostri Ordinis instituit Ordinem S. Spiritus de Venetijs; & nihilominùs hi omnes, qui fuerunt à nobis nati, digniorem locum obtinent in processionib. quàm aliquis Ordo mendicantium.* Vndè etiã, vt refert Cardinalis Iacobatius[f] *in Thuscia fratres Minores vadunt antè Prædicatores* (idest, in loco digniori, & antiquiori) *qui sunt digniores, ideò quia illud est ibi de Consuetudine.*

AD NVMERVM XI.

Card. Aegidij Viterbiensis testimonium expenditur.

833 Testimonium Aegidij Viterbiensis. SEcundus testis Augustinianus, qui scrupulum mouit R. P. Vvadingo, est Illustrissimus Cardinalis Ægidius Viterbien-

832 Progreditur responsio.

[a] lib. 2. Annalium Aragonæ cap. 73.
[b] lib. 5. historiæ Valentinæ cap. 8.
[c] lib. 6 Reip. Christianæ c. 6. fol. 286. pagin. 1.
[d] tomo 11. anno 1097 cap. 40. aliàs num. 32.
[e] cap. 1. § 3. pag. 11.
[f] lib. 1 de Cõcilijs art. 2. numer. 23. fol. 107. pag. 2.

terbiensis, qui in libro 20. sœculorum, qui habetur manuscriptus in Bibliotheca Angelica Conuentus Romani S. Augustini, dicato Leoni X. ad annū 1198. sic habet, vt refert Maruqez a, *vt veluti à Guillelmo Guillelmita, ità à Ioanne Bono Ioambonita, & à loco, quem incolebant, Bictrinenses nominati sint. Habeo authores, qui scribant huius viri sanctitate, ac fama illectum Franciscum Assisium magni ordinis Minorum authorem habitum induisse, baculum gestasse, Eremitam egisse, ligneis calceis vsum esse. Quam rem nec Vincentius quidem scriptor historiarum accuratissimus inficiatur. Argumento sunt, quod Mantua Chirographum quãdoq; lectum aiunt; quod in Ioannis Boni manu professus Ordinem sit; namq; is color, quo posteri eius vsi sunt, adhuc beretinus vocatur à Bictrinis loco non procul à Pisauro, quem Ioannes Bonus incoluerat.*

a cap. 21. §. 5. pag. 366.

834 Contrà hæc insurgit R. P. Vvadingus. Primò, quià alij Augustinenses non statuunt tyrociniū, aut initiationem Francisci in Conuentu Bictrinensi. Secundò, quià nec locum hunc incoluerat Ioannes Bonus, sed Cœsenam; quam, dum aliquandò relinquere vellet, & tota nocte omni conatu versus patriam tēderet, ad auroram in eadē Eremo Cesenatensi se inuenit, & ab eo loco non recessit, nisi ab Angelo monitus, vt Mantuam pergeret illic moriturus. Tertio, quià Congregatio de Bictrinis nō incæpit nisi post plures annos à morte Francisci, nempè anno 1230. vt habet b. Reuerendissimus Crusenius Augustinianus. Quartò quià de huiusmodi æthymologia Coloris beretini, seù Cinerei nullum prodit Aegidius authorem, cùm non sit tanta inter beretinum, & bictrinense similitudo vocum, vt indè possit vel à longè deduci.

Obiectiones Vuadingi cōtra Aegidium. Prima. Secunda. Tertia.

b 1. p. Monasticon Augustiniani cap. 28. pag. 114. Quarta.

835 Sed adhæc obiecta dicamus, plura, sed breuiter, *vt interim citò dicamus*, vt ait Augustinus c *quomodò verba, quæ posuisti, sinè cuiusquam nostrum angustia possint intelligi*; vt hoc autem clarè fiat, supponenda est verisimilis, & probabilis relatio in hunc modum. Antè acceptam regulam Augustinianam in Congregatione Cesenatensi aliqui ex Discipulis Ioannis Boni circà annum 1206. fundauerunt Conuentum S. Blasij de Bictrinis, quem tunc aliquantulùm Ioannes Bonus incoluit. Cùm autem anno 1207. Conuentus Cesenatensis à Sede Apostolica obtinuisset regulam, & ordinem S. Augustini, Conuentus Bictrinensis maluit remanere, vt anteà, & extrà obedientiam Conuentus Cœsenatensis. Præcepit Concilium Lateranense, nequis de cætero nouam religionē inueniret; sed qui vellet Domum de nouo fundare religiosam, regulam, & institutionem acciperet de approbatis; & tunc Bictrinenses ad maiorem sui instituti firmitatem decreuerūt eligere regulam S. Augustini, & ordinem, idq; antè annū 1228. in quo à Gregorio IX. obtinuerunt Confirmationem sui instituti, sub regula Augustini. Consonat ferè ijs omnibus bulla huius confirmationis, quam R. P. Fr. Laurentius de Empuli in Bullario Augustiniano pag. 123. dedit in lucem anno 1628. extatq; originalis in nostro Archiuo Romano, & est huiusmodi.

c lib. 2. contra literas Petiliani cap 7.

Suppositio pro obiectorū solutione.

Conuentus S. Blasij de Bictrinis fundatus est à discipulis S. Ioannis Boni, eūq; idem aliquantulū incoluit, nec recessit ab obediētia Conuentus Cæsenatēsis, quandò hic suscepit Regulam Augustini, quam postea, & ipse amplexa est.

836 *Gregorius Episcopus Seruus Seruorum Dei. Dilectis filijs fratribus Eremi de Brictinis Fanensis Diæcesis, & alijs fratribus Eremo ipsi subiectis salutem, & Apostolicā benedictionem. Cùm olim, sicut intelleximus, motu proprio quendam nouum ordinem inueneritis, & ad ipsius obseruantiam vos duxeritis astringendos, quia tandem illo relicto, cùm non esset de ordinibus approbatis, B. Augustini regulam recepistis, eamq; cupitis in perpetuum irrefragabiliter obseruare. Nos vestris supplicationibus inclinati, vos ab obseruantia prædicti ordinis absoluentes à vobis perpetuis temporibus inuiolabiliter obseruari concedimus regulā memoratam. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginā nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Perusij 6. idus Decembris Pontificatus nostri anno 2.* atq; adeò Christi 2228.

837 Ex hac bulla habemus primò; non parùm antè annum 1228. incæpisse Congregationem Bictrinensem, sed sinè regula approbata; ait enim Pontifex. *Cùm olim, sicut accepimus, motu proprio quendam nouum ordinem inueneritis, &c.* Secundò obseruasse regulā S. Augustini aliquantò antè annum 1228. ait enim Pontifex. *Quia tandem illo relicto, cùm non esset de ordinibus approbatis* (quasi innuat id factum motiuo sumpto ex decreto Concilij Lateranensis celebrati anno 1215.) *B. Augustini regulam recepistis.* Qua confirmatione muniti Bictrinenses ediderunt nouas Constitutiones, quas idem Gregorius IX. anno 8. Pontificatus, tertiò idus Martij, id est die 13. Martij (atq; adeò

Corollarium primū ex Bulla relata. Multò ante annum 1228. incæpit Congregatio Brictinensium.

Secundùm Aliquātò antè an. 1228. obseruauit regulam Augustini.

adeò non anno 1234. vt malè habet Crusenius [a], qui eum errorem hausit à Marquez [b], sed potiùs anno 1235. quoniam Gregorius IX. teste Onuphrio [c] electus fuit in Papam 13. Kal. Aprilis, idest die 20. Martij; vndè die 13. Martij anni primi Pontificatus necessariò incidit in annum 1228. atq; adeò dies 13. Martij anni octaui Pontificatus necesse est incidat in annum 1235.) cōfirmauit. Vndè constat non rectè inferri ab aduersarijs ex confirmatione Cōstitutionum facta anno 1235. prædictam Congregationem incœpisse paulò ante, verbi gratia circà annū 1230. quasi religio Seraphica non incœperit anno 1209. & tamē rescripto Apostolico confirmata non fuit, vsq; ad annum 1223. Sic ergò Cōgregatio Britinensis, quæ sinè regula Augustini incępit antè Concilium Lateranense, neq; enim cōtrà eius decretum statim de nouo fuisset inuenta sinè regula aprobata; post Concilium Lateranense non multò post ex ordinarij concessione suscepit regulam Augustini, quàm illis Pontifex confirmauit anno 1228.

a 1. p. cap. 28. pag. 114.
b cap. 14. §. 8. pag. 268.
c in epitome Pontificū, & Cardin. pag. 142.

838 Responsio ad primam.

Ex ijs non est difficile ad opposita respondere. Ad primum respondeo, vt & respondi suprà in responsione ad secundam obiectionem numeri 5. parraphi 3. nempè Aegidium, ibi nec verbum habere de loco tyrocinij, aut suscepti instituti S. Francisci; sed tantùm de incolatu D. Ioannis Boni in Conuentu Brictinēsi, scilicet per aliquod tempus. Hoc autem non est contrà alios authores Augustinenses.

839 Responsio ad secundam.

Ad secundum dico; quòd dupliciter potest quis locum aliquem incolere, primò permanenter pro ferè omni vita, vel saltem pro longo tempore. Secundò per modum transeuntis, aut pro paruò tempore. Igitur B. Ioannes Bonus incoluit Conuentum Brictinensem, non permanenter, hoc enim modò solùm incoluit Cæsenam post assumptam vitam Eremiticam; sed quasi per modum transeūtis pro aliquo tempore. Neq; hoc est cōtrà historiam Vitæ ipsius. Quòd enim refertur à Constantio [d], nempè cùm vellet in patriam repedare, se apud Cæsenam inuenisse, ideò accidit; quià cogitabat abire non reuersurus. Quod verò Aegidius ait illum incoluisse Conuentū Brictinensium, sermo est de breui incolatu pro aliquo tempore. Hoc autem non solum non contradicit, imò conforme est historiæ. Sic enim ait Constantius Laudensis. [e] *One* (scilicet in Conuentu Cæsenæ) *stette si volentieri sempre, che non si legge, che partisse giamai per andare altroue ad habitare gl'anni intieri.* innuit manifestè minori tempore quam per annum integrum alibi habitasse. Neq; verisimile est aliter contigisse, cùm suam Congregationem per plures annos gubernauerit. Potuit ergò breui tempore incolere Eremum Brictinensem, licèt extrà Cæsenatensem non protraxerit longas moras.

d lib. 1. vitæ ipsius capit. 12. fol. 19. pag. 1.

e lib. 1. vitæ S. Ioannis Boni cap. 2. fol. 5.

840 Responsio ad tertiam.

Ad tertium constat ex dictis, quàm verisimiliter probabiliter, & cōformiter ab bullam Gregorij IX. & decretū Concilij Lateranensis dicatur: Congregationem Brictinēsem, saltem antè acceptam regulam Augustini pręcessisse Cōcilium Lateranense, & paulò post illud elegisse regulā, & ordinem D. Augustini, quem illis Pontifex anno 1228. confirmauit) atq; adeò àntè mortem D. Francisci, qui obijt anno 1226. prædicta Congregatio obseruabat regulam Augustinianam; sed habet Crusenius Congregationem Brictinensem incæpisse post plures annos à morte Francisci. Habeat ità Crusenius; sed errauit vt homo. Addo. Quamuis Congregatio Brictinensis non suscepisset regulam Augustini; nisi post mortem Francisci, nihil indè contrà Aegidium, quià non constituit Monachatū S. Francisci in Conuentu Brictinensi. Qui verò illum ibi constitueret, deberet dicere; Congregationem Brictinensem, sicut & Cæsenatēsem suscepisse regulam Augustini sub anno 1207. & ex tunc se ab illa separasse sub diuersa obedientia Generalium, obseruantia Constitutionum, & delatione habitus; quod non est improbabile.

Reijcitur Crusenius.

841 Responsio ad quartam.

Ad vltimum negare non possum Aegidium Cardinalem nullum alium anthorē prodere de ęthymologia coloris beretini. Tamen authoritas maxima eruditissimi Cardinalis Aegidij, & vocum aliqualis similitudo (non *Beretinum*, & *Brictinense*, sed *Brittinus*, & *Brittinis*; appellabantur quippè, *Fratres de Brittinis*; vt habet Cardinalis ipse (vt statim dicam) rem satis persuadent. Neque scrupulosiùs perquirēda est in ęthymologijs omnimoda similitudo, quæ potiùs esset idētitas, quàm similitudo; sufficit aliqualis consonantia. Temporum enim iniuria sæpè voces corrumpit, & memoriam æthymologiarum delet. Hoc passim

obuium. Sed audiamus pulchra verba Petrarchæ [a] *pauca exempli causa ponenda sunt. Romulus Romanæ Vrbis Conditor Quirinus dictus est. Cur? Quià hasta in prælijs vtebatur; quæ Sabinorum lingua Quiris dicitur. Cæsar Augustus cùm supremo Vitæ tempore statua eius fulmine disiecta esset, in qua scriptū erat Cæsar, & prima littera cecidisset, remanētibus quatuor sequentibus, consuluit Auspices, quid sperandum sibi? illi autem dixerunt, Centum diebus victurum, & non amplius, quod ea littera significaretur, quam fulmen excusserat; ipsum verò post mortem in Deorum numerum referendum, id significare quod remāserat. Quoniam lingua Thuscorum, Esar, Deus diceretur Percurre nunc Thusciam, ac Sabinam, quare ostiatim, Quid est, Esar? quid est, Quiris? Arabicè te locutum credent.* Sic ergò color Beretinus, seù potiùs Brittinus, dictus est talis, ex eo, quod illo vtebantur fratres de Brittinis, quos fortè vulgus Italicè appellabat, *I Frati de Brittinis*. Ab illis autem videtur B. Franciscus in institutione sui Ordinis mutuasse colorem; quià color cinereus Franciscanorum appellatur Beretinus (corrupta iam aliquantulùm voce, vt passim vocibus accidit) vt constat ex Gregorio XIV. bulla 11. anno 1591. [b] vbi refert Gregorium XIII. præcepisse Tertiarijs S. Francisci, vt non solùm caputium rotundum; sed etiam habitum coloris beretini, seù subcineritij ad instar fratrum eorumdem Cōuentualium deferre deberent, &c. Vndè Gabriel Pennotus [c] sic ait. *Sicut & fratres D. Francisci vocati sunt fratres Beretini à colore*, &c. videtur autem tunc idem fuisse color Beretinus, quod griseus, quo induebātur Brictinenses: quià, vt testatur Clemens Reynerus [d] patres Frācis cani in Angliam admissi circa an. 1221. *Londini ædificarunt monasterium, quod hodie ad Fratres Griseos nuncupatur.* Sed placet addere verba ipsa Aegidij, quæ R. P. Vvadingus omisit. Addam autem illa prout sunt in manuscripto antiquo Bibliothecæ Angelicæ Conuentus Sancti Augustini Romani [e]. *Namq; is color, ait, quo posteri vsi sunt, ea tra Britinum vocatur à Brittinis non procul à Pisauro, quē Ioannes incoluerat: cùm litteræ Pontificiæ extent, quæ vestem posteà abeunte Francisco dirimebāt, cùm tunc lanæ essent suapte natura nigræ, non vllo fuco infectæ, quod in D. Francisci veste, quæ etiam nunc visitur, haud obscurè apparet; iubetq; Pontifex Eremitarum vestium in atrum declinare; Minorum verò in subalbidum; dat præterea illis calceos, his adimit; illos zona, hos fune cingi iubet; sed multò erat maior, multò sublimior Francisci spiritus, vt iungi illum alteri oporteret. Cœpit id Vitæ genus ordiri Franciscus, quo nihil simpliciùs, duriùs, sanctiùs, vt meruerit vir omnium mortalium lux, & decus, Deo ità iungi, atq; vnus cum eius filio fieri, vt quæ ille passus est vulnera, eisdem hic locis acceperit; vnici antè alios mortales amoris indicium.* Hæc Aegidius Cardinalis, qui [f] dixerat. *Franciscus Ioannis Boni sanctitate illectus ità diuino arsit amore, ità se Saluatori iunxit, vt illius vulnera amoris vnici signum contraxerit.* Et in epistola ad Patres illicetanos refert D. Franciscum Illiceti aliquādò commoratum. Vt videas, quàm asseueranter tradat doctissimus Aegidius Monachatum Augustinianum S. Francisci.

Maneant ergò sic reiecta, quæ fuerūt obiecta. Illud tamen in testimonio Cardinalis me mouet; quòd videtur confundere Congregationem Eremitarum S. Ioannis Boni cum Congregatione Brictinensium. Ait enim sic; *veluti à Gullelmo Gullelmitæ, ità à Ioanne Bono Ioambonitæ, & à loco, quem incolebant, Brictinenses nominati sunt.* Hoc autem est manifestè falsū, vt constat ex varijs Bullis, quas passim retulimus, & præcipuè ex bulla vnionis, quam R. P. Vvadingus adduxit §. 4. num. 21. pag. 61. ibi. *Quorum quædam S. Gullelmi, quædam S. Augustini ordinum, nonnullæ autem Fr. Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, alia verò de Brictinis censebantur*, &c. fateor tamen probabile mihi esse eam etiam Congregationem à B. Ioanne Bono, vel eius Discipulis siuè antè, siuè post professionem regulæ Augustini dimanasse. Quoniā cùm Gregorius IX. Eremitis Fratris Ioannis Boni prohibuisset conformitatem in habitu cum minoribus bulla data Laterani 9. Kal. Aprilis Pontificatus anno 14. atq; adeò 1240. statim Eremitæ Brictinenses se ad eamdem astringi intellexerunt. Audi verba Alexandri IV. bulla data Laterani 8. Kal. Martij anno 2. Pontificatus, atq; adeò Christi 1256. ibi. *Intelligentes verò Fr. Andreas tunc Generalis Prior de Brictinis ordinis supradicti, & alij fratres sui, quòd ad prædicta seruanda tenentur, & cæteri cogerentur*, &c. Verisimile autem est, quod non ità intellexissent, nisi etiam à Beato Ioanne Bono ortum habuisset.

842 Reijcitur Aegidius, prout cōfundit Congregationem Brictinensium ac Iamboniitarum.

[a] lib. 3. inuectiuarum in medicū pag. 1216.

[b] Ptom. 2. Bullarij Cherubini pag. 699. § 3.

[c] lib. 1. histor. Tripartit capi 46. nu. 8. pag. 148.

[d] in Apostolatu Benedictino Angliæ tract. 1. sect. 1. §. 10. p. 161.

[e] in lib. 20. sæculorum fol. 168. pag. 2.

[f] ibid. fol. 118.

AD

AD NVMERVM XII.

Testimonium & arguitur, & ex parte defenditur.

843 TErtius Testis Augustinianus, cuius errores notantur; est Fr. Ioannes de Critana, de quo suprà a, dixi quid censerem. Nunc ea, quæ illi obijcis, recensebo; & succensebo; interim tamen explicās si quid veri, aut probabilis habeat, vel aduertens vndè sumere potuerit occasionem errandi.

a in respōsione ad secundā obiectionem nu. 5. §. 3.

844 Obijcit ergò Critanæ Vvadingus. primò, quod in tractatulo in latinum translato à Fr. Gregorio Dainef de antiquitate Ordinis Sancti Augustini cap. 8. fol. 58. pag. 1. ait; S. Franciscum instituisse ordinem Minorum sub Augustini regula; quam, quià nouis additis pręceptis non nihil immutarat, Honorius III. vix adduci poterat, vt eam confirmaret. Secundò, quia ibidem dicit Concilium Lugdunense approbasse SS. Francisci, & Dominici instituta tantùm vt rem bonam, & Reipublicæ vtilem, & nihil vltrà; at verò D. Augustini ordinem approbatum, & confirmatum habuisse, prout in ipso Augustini sœculo fuerat; quę item in Concilio Lateranensi codicibus inscribi iussum affirmat. Tertiò, quià ibidem fol. 57. pag. 2. tradit S. Franciscum cingulum in funem vertisse, vt qui se indignum existimaret eo cingi, quo tot, tamq; solemnes Sancti priùs vsi fuerant. Quartò, quia ibidem fol. 56. pag. 2. asserit B. Augustinum, quinq; vulnerum Christi stigmata in corde suo impressa habuisse.

Obiectiones Vvadingi cōtra Critanam Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

845 Fateor ingenuè. Adeò ferè hæc omnia à veritate abhorrent, vt dubitauerim an per ignorantiam linguæ Hispanæ interpres errauerit. Quæsiui Critanæ librum; inueni; impressusq; est Vallisoleti, apud Ludouicum Sāchez an. 1604. Licèt enim Prouincialis Castellæ iusserit opusculum illud tenebris tradi; tamen omnia volumina non potuerunt luce priuari, quià in varias partes dispersa in lucem emerserant. In eo ergò libro verè habet Critana ea omnia, quæ illi R. P. Vvadingus obijcit, ijs in locis, quæ à nobis citantur.

846 Sed opportet, vt Critanæ asserta examinemus, nè R. P. Vvadingi obiectiones prætereamus. Et quod ad primum attinet, turpissimè errauit Critana, neq; vlla alia impugnatione eget, quàm ipsa nouitate rei sine vllo fundamento, & ostensione earumdem regularum. Tamen quod spectat ad difficultatem Honorij, in confirmanda regula D. Francisci, non ille primus id asseruit. Sic enim habet Hermanus Schedel. b *Ordinem etiam Minorum hac tempestate 3. Kal. Decembris Honorius Pontifex (& vt ferunt difficillimè) confirmauit.* Nouerat enim antiquus hostis hūc ordinem in Ecclesia Dei admodum profuturum, ideò obstitit, vt ad nihilum redigeretur.

Improbatur primū Critanæ assertum.

b ætate Mūdi fol. 209. pag. 2.

847 Circà secundum aliquantulùm immorandùm. Credit etenim P. Vvadingus ipsis verbis Concilij Lugdunensis expressè affirmari Pontificem, & Patres Concilij voluisse eum Ordinem in suo statu permanere, non absolutè, sed ad tempus; donec scilicet aliter de illo ordinaretur. Verba Concilij hæc sunt. *Cæterum Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum Ordines, quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere (seù vt habetur,* addit R. P. Vvadingus, *in regesto Gregorio X. in Vaticano sub anno 3. fol. 28. & in Concilijs Coloniæ nuper editis, cum annotationibus Seuerini Binij, in suo statu manere concedimus) donec de ipsis fuerit aliter ordinatum;* & ità haberi in textu, vt aduertit P. Vvadingus, Glossa in cap. *Religionum*, de Religiosis Domibus in 6. adnotauit. Sequitur autem in eisdem Codicibus Vaticanis, & Coloniensibus, & in glossa. *Intendimus siquidem tam de illis quàm de reliquis, etiam non mendicantibus ordinibus, prout animarum saluti, & eorum statui expedire viderimus, prouidere;* vndè (subdit Vvadingus) *non improbabiliter, nec verò dissimiliter (quantumcumq; ex aduerso noster elaboret* dissertator cap. 2. §. 4. & 5. *subiunxit glossa.* Hoc est decisum; & dicebatur, quod Gregorius nolebat aliquē Mendicantium dimittere, nisi Prædicatores, & Minores, de non Mendicantibus tres, Cistercicnsium, & Ordinem nigrorum, & de Templarijs, & Hospitalarijs vnum facere. Hæc omnia adduxit R. P. Vvadingus, vt ex Critana penas sumeret, non vt Critanæ errorem conuinceret. Illius enim conuictio non tantę molis erat; ex ipso enim textu Concilij satis, superq; redarguebatur inscitia Critanę. Vt ergò ea, quæ adduntur in Critanam, & Augustinianum Ordinem lędunt, explicemus, respondeamus plura. Primum est

Assertio aduersarij circa secundū Critanæ.

Relicitur secundum Critanæ.

mum est. in textu Concilij non habebatur, *in solido*, sed, *in suo statu*, &c. ità agnouit circà ann. 1477. Coriolanus [a], & M. Marquez [b]. Neq; vllus est, qui id negauerit. Quinimò in nostris priuilegijs olim impressis vsq; ad priuilegia Pauli IV. anno 1556. extat fol. 96. pag. 2. Bulla Gregorij X. data Lugduni pridiè Kal. Aprilis anno 4. Pontificatus, atq; adeò Christi 1275 in quo de verbo ad verbum fecit annotari tenorem prædictæ Constitutionis. Clausula autem, de qua agimus, sic se habet. *Cæterum Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini ordines, quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in suo statu manere concedimus, donec de ipsis fuerit aliter ordinatum.* Aduertunt tamen omnes Bonifacium VIII. textum mutasse, vt diceret, *in solido statu volumus permanere.* Et quidē id præstitit quadam Bulla data Romæ, apud S. Petrum 5. nonas Martij anno 4. Pontificatus, cuius bullæ meminit in alia, quæ originalis extat in nostro Archiuo Romano, & affertur ab Empuli [c], & data fuit Romæ apud S. Petrum 3. nonas Maij anno 4. Pontificatus, & in hac secunda bulla adducitur tenor capitis, *Religionum*, de religiosis domibus in 6. cum mutationibus, & detractionibus à Bonifacio VIII. factis. Prædicta autem mutatio fuit declaratio, non innouatio. Perindè enim fuit atq; si declarasset verba illa à Gregorio X. in eum sensum fuisse prolata. Aliàs non iuberet decretum corrigi, & emendari, sed nouam conderet Constitutionem.

Assertioni ad uersarij respõdentur plura. Primum.
a in Apologia veritate 6. in responsione ad 4. principale.
b cap. 2. § 4. & 5.
c in Bullario Augustiniano pag. 46.

848 Secundum est. Perindè erat dicere *in suo*, seù, *in solito*, atq; *in solido statu volumus permanere.* Status enim, quem tunc habebat ordo Eremitarum S. Augustini, solemniter approbatus erat ab Alexandro IV. per Bullam vnionis.

Secundum.

849 Tertium est; ex verbis Concilij nihil contrà Ordinem D. Augustini colligitur primò, quià vt Coriolan[us] [d] docet volũtas Gregorij fuit de illis ordinib[us] loqui, sicut ex textu ipso euidēter patet, qui instituti fuerũt post Cõciliũ generale Lateranēse institutio autē Ordinis Augustiniani, vt Concilium Lugdunense loquitur, Concilium generale, scilicet Lateranense, præcessit; Secundò, quià quandò dicitur, *donec de ipsis fuerit aliter ordinatum*, non est sermo de extinctione; sed de reformatione, seù ordinatione, vt optimè conuincit Marquez [e] id, quod etiam Coriolanus verba illius capitis vrgens obseruauit. *Gregorius*, ait Coriolanus, *non dixit*, cassamus, *sed dixit*, volumus in suo statu permanere; *vbi nota primò, quod dixit*, in suo statu. *Igitur iste ordo habebat statum; quià pacificè steterat per multa centenaria annorum. Secundò nota quòd dicit*, permanere *quod dicit valdè manere; & per consequens noluit ipsum cassare, imò de ipsò paternaliter, & charitatiuè prouidere. Quòd apertè per verba sequentia suæ Constitutionis colligitur, in quibus ait;* intēdimus siquidem tàm de ipsis, quàm de reliquis, & non mendicantibus ordinibus, prout animarũ saluti, & corũ statui expedire viderimus, prouidere. *Nã cùm isti Ordines fuerint antè Conciliũ generale Lateranense, & non post illud instituti, fortè honorabilius intēdebat illis prouidere, quã alijs.*

Tertium.
d in Apologia veritate 2. in fine.
e cap. 2. § 3. pag. 15.

850 Neq; contrà hoc est id, quod ex glossa adducitur, vt enim acutè perpēdit Marquez [f] glossa tantùm ait, *& dicebatur*, &c. vt indicet eum tantùm fuisse rumorem popularem incerto ortum authore, cui Viri graues credere nolunt. Audiamus Petrum sutorē Doctorem Theologum, & Carthusiæ Parisiensis Priorem, circà annum 1520. vt conijcere est ex eius scriptis. Is ergò [g] sic inquit. *Fertur ipsum Gregorium voluisse solos duos Mendicantium Ordines, scilicet Prædicatores, & Minores cæteris exclusis relinquere; non Mendicantes verò ad vnam redigere Trinitatem. Siquidem, vt aiunt, volebat Cistercienses, nigrosq; Monachos in suo statu dimittere;* (in hoc sensu dixit Gregorius de Eremitis, & Carmelitis, in suo statu manere cõcedimus) *& de Templarijs, Hospitalarijsq; vnum ordinem facere. Verùm non facilè crediderim Sanctæ Trinitatis nomine huiusmodi Trinitatem fuisse excogitatam. Non enim rationi consentaneum videbatur tam multos diuturniùs institutos ab Ecclesia penitùs exulare. Mirùm ergò non erit, quòd huic incerto rumori viri graues fidem dare noluerint.* Vndè Augustinus epistola 133. ad Italicam sic ait. *Vt certum apud nos fieret, quos incerta fama credere nolebamus;* atq; adeò rumor hic neq; inducit probationem, neq; partem probationis, neq; repugnandum ei, qui noluerit credere. Vndè Augustinus in Epistola ad fortunatum (habetur de consecratione, distinctione 4. cap. *Sanctum est*) cùm historiam quamdam enarrasset, sic subdidit. *Quòd si fortè hoc, quod narraui de his, qui naufragio imminente periclitabantur, noluerit aliquis credere (non enim hoc diuinarum scripturarum authoritas, sed incerto authore fama commendat, non repugnabo*, &c. Vndè glossa ibidem

Diluitur, quod ex glossa affertur.
f cap. 2. § 4. pag. 13.
g lib. de vita Carthusiana tract. 3. cap. 11. pag. 224.

dem sic infert. *Argumentum, quod fama nō inducit probationem, nec partem probationis, nec exemplum.* Ex hoc autem, quod rumor iste popularis tunc emerserit, nihil obest. Quid enim nocuit Seraphicæ Religioni quòd anno 1625. rumor sparsus est, qđ Summus Pontifex Vrbanus Octauus intendebat reducere omnes Congregationes Ordinis S. Francisci ad vnam Obseruantiam, & Congregationem Capuccinorum sub vno Ministro Generali. Adhuc tamen dicam cum Ænea Siluio a cū retulisset pugnam Falconum, & Coruorum; quam fama erat constans in Gallia Belgica non longè à Leodio circà tempora Gregorij XII. & Benedicti XIII. cōtigisse, *de bello Falconum, & Coruorum suam cuique opinionem relinquimus veri periculo penes famam relicto.*

a in relatione de his, quæ sub Federico III. acciderūt impressa ann. 1493. cum Chronico Schedelij fol. 892. pag. 2.

851 Testimonium Antonini.

b 3. par. historiali tit. 20. cap. 2. §. 6. fol. 68.

Scio Antoninum b de Gregorio X. in Concilio Lugdunensi loquentem sic habere. *Reprobauit etiam, & prohibuit omnes religiones Mendicantiū exceptis Ordinibus Prædicatorum, & Minorum, vt vtillimis Ecclesiæ Dei, & ideò permanētis. Heremitas autem fratres S. Augustini, & Carmelitas dimisit in suspenso, donec aliud declararetur.* Vndè illi Canonici regulares, contrà quos egit Coriolanus, dicebāt Ordinem Eremitarum in Concilio Lugdunensi relictum fuisse sub pendulo. Id nobis nunc denuò R. P. Vvadingus tacitè improperat. Quo autem firmo fundamento hæc Obiectio, & testificatio S. Antonini post ducentos ferè annos nitatur, non inuenio; cùm textus Cōcilij satis clarè in alium sensum à nobis ex Marquez adductum accipiatur. Sed demus aduersarijs eam fuisse Gregorij, & Concilij mentem, quid indè in nostrū opprobrium? Sanè nihil. Primò quià sors nostra tunc esset communis cum Canonicis regularibus Sancti Augustini, Carthusientibus, Grandimontensibus, Vallischolaribus, Vallumbrosanis, Camaldulensibus, Guillelmitis, Præmonstratensibus, Eremitis Montis Virginis, Trinitarijs, Mercenarijs, Seruitis, Militibus S. Iacobi de Spata, de Calatraua, & alijs. Cùm tot autē grauibus illustrissimis, & sanctissimis Ordinibus iacturam pati non propter defectus, sed ob vitandam nimiam diuersitatem religionum, nec potest, nec debet alicui religioni quasi in contemptum obijci. Quòd autem tunc manerent hæ potiùs religiones, quam aliæ, id tribuendum est affectui, & deuotioni Pōtificis iuuantibus etiam magnis meritis

Reijcitur.

earumdem religionum. Secundò quià nemo iustè in opprobrium illustrissimæ religionis Seraphicæ vertet quod Ioānes XXII. voluerit illam extinguere. Id autem voluisse Ioannem nonnulli fortè perperā volunt, & insinuat S. Antoninus c in hæc verba. *Quis ad dilectionē ordinis* (scilicet Frāciscani) *fortius efferbuit, quā Rex Siciliæ Robertus Ludouici Sancti frater, & Domina Regina Sancia Vxor eius, quæ pro defensione Ordinis personam, & potentiam suam obtulit, eam exponere parata pro stabilitate Ordinis, & Regula, parata immolari, &c. Magna pars dictorum Regum, & Principum scripsit pro excusatione, & conseruatione Religionis ipsius cordialissima Domino Papæ,* &c. Quare ergò alijs vertetur in opprobrium id, quod & dubium saltem est, & sinè sufficienti fundamento; & quamuis esset verum, esset cōmune cum tot illustrissimis religionibus & specialiùs, & certiùs cum ipsa religione Seraphica, licèt diuerso tempore.

c 3. par. tit. 24. cap. 9. §. 15. fol 248.

852 Reijcitur tertium Critanæ & Vvadingus dū impugnat.

Quod ad tertium Critanæ assertum spectat; fateor; Errauit, dum imprudenter, & sinè nullo fundamento id asseruit, sed vidè vtrum tu benè feceris, dum sic loqueris de Corrigia, quam Franciscus portauit antequam suum Ordinem institueret. Contendis enim, seù innuis Frāciscū nō ex humilitate, vt volebat Critana, reliquisse Corrigiā; sed potiùs illā reiecisse tanquā rē quæ vilesceret illi, & sperneretur ab ipso. Omnes enim authores referunt Franciscū reiecisse Corrigiam. Res autem claræ, & quæ in pretio habētur, non dicuntur reijci; quæ vilescunt, & spernuntur reijciuntur. Errat quidem Critana, dum asserit; sed labitur, & Vvadingus, dum impugnat. Sicut enim Franciscus non dimisit zonam præ humilitate, & despectu sui; ità neq; præ contemptu illius. Quin imò magis derogat humilitati Seraphici Francisci impugnatio, quam assertum. Vtrumq; autem cōtradicit Veritati. Reiecit itaq; Corrigiam, non quidem reputans se indignum, qui illam portaret; sed neq; reputās illam vilem, & aspernabilem; qua tot Sancti Viri præcincti fuisse perhibentur. Neq; enim omne, quod reijcitur, vt malum, & vile, reijcitur; satis est vt reijciatur quòd sit minùs congruum fini præintento. Reijcere enim, vt docet Antoninus Nebrissensis in suo vocabulario, & Fr. Didacus Ximenez Arias Dominicanus in Vocabulario Ecclesiastico impresso Cæsaraugustæ ann. 1596. apud Laurentium Robles,

bles, idem est, atq; retroiacere, vel etiam repellere, vel etiam vilem habere. Quarè ergò in præsēti potiùs erit vilem habere, quòd superbum fuisset; & non repellere à se, quod conuenit deuotioni, & ardori Seraphico Francisci, volentis austeriorē vitam amplecti? Adde si tantùm reijciūtur res, quæ vilescunt, & spernuntur, nūquid Beatus Franciscus viluit Innocētio III. & ab eo spretus est? Sic enim de eo habet Breuiarium lectione 5. *Quem cùm accedentem ad se Summus Pontifex Innocentius III. reiecisset*, &c. Numquid Sanctissimus Pontifex Franciscum Sanctissimū habuit vilem, & spreuit? vel potiùs dimisit, repulit, non admisit? Cùm ergò Franciscus ad imitandam humilitatē, & paupertatem Christi vellet vestiri, & asperiùs & viliùs, ea omnia, quæ habebat, simul reijecit cum Corrigia; nō quidem aspernans illam vt rem sibi nō charam; sed rē sibi charissimam dimittens tanquam non ità congruam fini præconcepto de altissima paupertate iuxtà Euangelium, quod audierat. Eamq; esse huius vocis significationem, clarè cognoscet qui legerit Calepinum, & alios latinæ linguæ peritos. Licèt enim aliquando reijcere sumatur pro dimittere cum aspernatione, & contemptu, quandoq; verò secùs contingit, & idem significat atq; dimittere, siuè repellere.

853

Quartum Critanæ assertum & quæsitum Vvadingi.

Quartum. Critanæ assertum erat, Augustinum quinq; vulnerum Christi stigmata in suo corde impressa habuisse, citauitq; pro hac parte D. Bonauenturam; inquirit ergò à Critana Vvadingus quo in loco id asserat Bonauentura; quià ipsi quamuis Bonauenturæ libros voluerit, nihil licuit offendere. In hoc puncto dicam plura. Primum est.

Reijcitur quartum Critanæ, & circa punctum dicuntur plura. primum

Occasio, vt existimo, errandi fuit Critanæ, & alijs Ioannes Maburnus Bruxellensis Canonicus Regularis Abbas Monasterij Liuriacensis.[a] vbi sic ait. *Quem sic vmquam Sanctorum vulnerauerat Charitas Christi? quem ad suspiria tanta emittenda sagittauerat. Quem sic totum sibi rapuit Charitas, vt Augustinum. Non puto vlli Sanctorum. Hinc & depingitur corde vulnerato;*[b] *Tractare possumus Augustini laudes item per quæstionem, vtrum Deus omni virtute eum ornauerit, & adeò cor eius charitate inuulnerauerit, quòd stigmata Christi sicut Paulus, vt Bonauentura ait, portauit?* vbi tamen. vt ego existimo, & cōtextus ostendit, Maburnus, non tribuit Bonauenturæ assertionem stigmatū Augustini, sed Pauli; vt sit sensus, possumus inquirere, vtrum Augustinus, sicut de Paulo asseruit Bonauentura, stigmata Christi in corde portauerit? & adhuc in eo, quod Bonauenturæ adscribit Maburnus, & in Bonauentura inuenire non potui, fallitur quisquis id censet de Paulo. Vt enim ex parte benè notauit. Molanus[c] *Cum multorum offendiculo nonnulli Paulum Apostolum Doctorem gentium, & Catharinam Senensem* (de hoc vide Castellinum in libro de Canonizatione Martyrum) *Sororem Ordinis Sancti Dominici cum impressione Stigmatum depinxerunt, & de Paulo occasionem sumpserunt; quià scribit ad Galatas 6. portare stigmata Domini Iesu in corpore suo. Sed is error facilè expressus est. Circà Catharinam autem multi pertinaces fuerunt* &c. De Catharina autem alia quæstio est, de qua hic non agimus.

a in suo Roseto impresso Mediolani apud Hieronymum Bordonum an. 1603 Alphabeto 48 tit. 10 pa. 436.

b & pag 438.

c lib. 3. de historia sanctarum Imaginū ca. 44 fol. 158. pag. 2.

Secundum est. Antè R. P. Vvadingū fuere ex nostris, qui de Bonauenturæ allegatione dubitauerit. Magister Ludouicus de Angelis[d] cū retulisset verba Maburni, sic subiunxit. *Nec ista laus parua est, aut indigna, si Bonauentura eam asserit*; & M. Marquez[e] cùm ex Bonauentura insinuasset Augustinum Christi stigmata in Corde habuisse, addidit ad marginē hæc verba. *No se halla en S. Bonauentura este testimonio, pero citanle por esta sentencia Iuan Maburno in suo Roseto tit. 10. ad finem: y el P. Fr. Iuan de los Angeles (in triumphis amoris Dei) 1. parte cap. 11. citado por el templo Eremitano en la vida de S. Augustin cap. 26.* (huius operis author est Ambrosius Staibanus Augustinianus, qui pag. 96. eidem sententiæ adhæsit.) *y estos authores citan tanbien à S. Vincente Ferrer para el mesmo effecto.* Hinc videas inaniter laborasse R. P. Vvadingū, si adhunc finem euoluit Bonauenturæ libros; potuisset enim aduertere Marquez in margine expressisse illud testimoniū in Bonauentura non inueniri. Videas etiam nō à solo Critana; sed etiam ab alijs authoribus non domesticis tantùm; sed & exteris inquiri posse quo in loco id asseruerit Bonauentura.

854 Secundum.

d lib. 6. de vita & laudib. D. August. cap. 7 fol. 239.

e cap. 25 in princ. pa. 411.

Cæterum, an Augustinus Christi stigmata habuerit in corde impressa, nec nè, non aio, neq; nego. Crediderim tamē non temerè dici, quòd prædicti authores affirmant, & præter illos indicat non leuiter Ambrosius Coriolanus in fine expositionis tertiæ regulæ D. Augustini; vbi sic ait. *Christus ità plantatus est in corde religiosorum, vt ex his multi eius stigmata, vel passio-*

855 Tertium. Augustinum Christi stigmata habuisse in corde non dicitur temerè.

passionis portauerint vestigia. Testis est parens noster Augustinus, qui de seipso ait. Vulnerauit cor meum Charitas tua Domine. *Testis est B. Franciscus, qui in corde suo stigmata habuit. Testis est D. Clara de Monte Falcone nostri Sacri Ordinis Sanctimonialis, in cuius corde Christus in Cruce cum omnibus eius passionis vestigijs carneus repertus est. Testis est etiam nostra B. Christiana de Spoleto, quæ vt passionis Christi particeps fieret, sponte clauo suum perfodit pedem.* Florentius etiam, a quem citat Ludouicus de Angelis, b sic habet. *Tecum ipse diligẽter animaduerte, quòd D. P. Augustinus eumdem ipsum fidelissimum sui amatorem Dominum Iesum tam ardenti vicissim amore complexus est; vt cor illius dilectionis iaculo transfixum legatur contigisse;* vnde & P. Fr. Emanuel de la Cerda Augustinianus Durandi Cathedraticus in Academia Conimbricensi, & posteà Lusitaniæ Prouincialis, b sic ait. *Cor Augustini vulnere carneo transfixum fuit, sicut quæst. 4. positiua adnotauimus;* additq; ob Virginitatis eximiæ insigne, carneum Lilij florem in corde B. Vgolini nostri Eremitæ à Deo formatum. Et idem repertum in corde B. Cherubini de Auellania Itali in Annalibus nostrarum rerum affirmari, eoque insigni in nostro Laurinensi monasterio adornari. Cornelius etiam Lancellotus c hanc opinionem vt probabilem refert. Et non dissimiliter idem tradit noster Andreas Gelsominius Episcopus Asculanus. d Vide quæ de illa dicemus in Bibliotheca Augustini libro 2. parte 2. Cœterum interim quicquid sit de his, & fide horum authorum, Ego potiùs inclinor vt credam Augustini vulnera fuisse amoris spiritualia, non carnea: debile enim fundamentum est ad struendum in corde Augustini vulnus carneum.

a lib. 5. de instit. Christiana cap. 11.
b vbi supra.
b in quodlibetis q. 8. positiua.
c lib. 5. de Vita D. August. cap. 45. pag 302.
d in Thesauro Cælesti de notionis ad B. Virginem edito an. 1625 cap 3. pag. 21.

AD NVMERVM XIII.

Crusenij asserta ex parte damnantur, & ex parte explicantur.

856 Quæsitum aduersarij

QVartus Testis Augustinianus à R. P. Vadingo impugnatus est M. Fr. Nicolaus Crusenius. Vnũ ab illo expostulat, & aliud monet. Expostulat, quo titulo asserat e non solùm S. Franciscum sub regula S. Augustini profecisse, verùm, & addiderit cum eodem Francisco Sancti Augustini zelum, & Spiritum hœreditasse Bonauenturam Paduanum, Bernardinum, & innumeros Viros Dei, qui ex Cœsenatica Eremo, & ex Schola S. Ioannis Boni prodiere. Monet verò illum S. Franciscum non coram Fulginate, sed Assisiate Episcopo vestes renunciasse, nec tunicam Pastoris pecorũ à se anteà emendicatam coram Episcopo super nudum induisse.

e pag. 2. cap. 25

Monitio eiusdem

357 Resoluitur quæsitum.

Expostulatio facilè responsum habet. Licèt enim nõ nimis probè modum loquendi, satis tamen constat, quid voluerit Crusenius asserere. Nõ enim adstruit illos prodijsse immediatè sed mediatè. Sicut si diceremus S. Hyacinthũ, Thomã, & alios Sãctos Illustrissimi Ordinis Prædicatorũ prodijsse ex Schola Canonicorũ Regulariũ. Sẽsus quippè esset, illos prodijsse mediatè, nempè quia ex illa prodijt S. Dominicus, à quo cęteri. Vndè non vobis eripit Sãctissimos illos Viros, quos vestros esse gaudemus; & gloriamur in Domino, quod Ecclesiæ suæ talem, & tãtam contulit religionem, quæ tam gloriosos fructus ferat. Sed tantùm ait ex illa Schola Bonauenturam, & cœteros prodijsse, quià indè Franciscus, à quo alij Ità ille loquitur, ego aliter loquerer, ne quem scrupulũ delicatioribus inijcerẽ.

858 Monitio recipitur, & stabilitur ampliùs.

Monitio autem verissima est. Renuntiatio enim vestium coram Episcopo Assisiate contigit, vt tradunt Bonauentura, & cęteri scriptores in vita Sancti Francisci, & Breuiarium Romanum lectione 4. & tunica Pastoris pecorum non fuit ab illo emendicata. Sic enim ait Bonauentura cap. 2. *Hoc cernens Episcopus, & admirans tam excedentem in Viro Dei feruorem, protinus exsurrexit, & inter brachia sua illum cũ fletu recolligens, vti erat vir pius, & bonus, pallio, quo erat amictus, operuit, præcipiens suis vt aliquid sibi darent ad membra corporis contegenda. Oblatus est autem ei mantellus, quem ipse gratanter suscipiens cum cœmento, quod sibi occurrit, manu propriâ consignauit, operimẽtum formans ex eo crucifixi hominis, & pauperis seminudi. Vndè & Franciscus Maurus Hispellas Minorita,* poeta non in elegans libro 5. Franciscìados sic cecinit pag. 110.

At postquã contemptor opũ, cõtemptor honorũ
Franciscus mediã nudatus restitit aulã,
Obstupuit magnus primum, obtutuq; Sacerdos
Ora solo defixa tenens, immobilis hæsit.
Vt verò excussus stupor, & lux reddita menti
Emicuit, casu indoluit, seseq; morantem
Incusans, latè extemplo pia brachia pandit,
Prætenditq; manus, & sacro tegmine nudum
Excipiens chlamidis pueri circũtegit vmbra.
Tum verò (id nec fors, alta, sed mẽte premebat
Sic pater æternus; diuinis numinis Ordo.)

Impro-

Improuiso annis seraq; ætate colonus
Iam grauis ad notã, quem cura aduexerat Vrbẽ
Sollicitum agrestis, coram affuit; ergò vbi nudũ
Hic puerum aspexit, facinusq; exterritus ingẽs
Deuouit, mox ipse suis rude tegminis aufert
Ex humeris textum. Tuq; ò puer; effera quẽ vis
Nescio quæ nunc vrget, ait, cape latus amictũ
Hũc, mihi qui superat: mollis tibi carbasus esto.
Hæc memorãs bonus agrestis, simul horrida nu-
Tegmina cõiecit. Sed enim meliora Sacerdos (do
Continuò afferri iubet, increpitatq; vocatq;
Nunc hos, nunc illos famulos, vrgetq; morãtes.
Franciscus verò donum lætabile agrestis
Accipit, & forma, quã primùm insignit amata
Texta Crucis, cõsuta de bine simul aptat habẽdã
Tegmina dura sibi. Hæc Maurus.

859 Addit vltrà R.P. Vvadingus contra testes Augustianos. *Multa huius generis obseruare liceret in his venerandis Scriptoribus. Sed non omnes errores propalare noster est scopus; verùm ostendere ex vno quotidiè multos accreuisse, & minimum errorem in principio fieri maximum in fine.* Et statim. *Error semper est error, & quidquid errorem probat, erroneum est,* &c. Hæc, & alia, quæ subdis, verba sunt; ijs non respondemus, quià magistrũ habemus Augustinum, qui, a sic inquit. *Hæc fratres cum impigra mansuetudine agenda, & prædicanda retinete. Diligite homines, interficite errores. Sinè superbia de Veritate præsumite sinè sæuitia pro veritate certate. Orate pro eis, quos redarguitis, atq; conuincitis.*

a lib. 1. contra Petilianum cap. 29.

AD NVMERVVM XIV.

Morigiæ testimonium examinatur.

860 His contrà testes domesticos obiectis, secũdam classem testium exterorum, quos Marquez adduxit, Vvadingus, & examinat, & exagitat. Et ommissis testimonijs Sabellici, & Polidori, de quibus ipse egit in hoc parrapho 5. à num. 9. & nos latè tractauimus b descendit ad testimonium Morigiæ, quem etiã dicit sequutum fuisse Philippi Bergomẽsis relationem, esseq; recentẽ scriptorẽ.

b in respon. ad num. 4. & 5

861 Deindè in Morigiam, & circà Morigiã plura notat. Primum est. Quòd in testem adhibet Vincentium Beluacensem libro 33. cap. 98. Contrà hoc autem est primò quià Vincentius non habet tot libros historiæ, neq; terminauit trigesimum primum, quem ad secundum Innocentij IV. Pontificatus annum deduxit, & continuator eius historiæ sub eodem libro 31. supplementum addidit. Secũdò quià Vincentius nihil habet, quòd huic opinioni, vel apparenter faueat præter ea, quę scribit libro 29. cap. 98. de habitu, sub quo incedebat illo biennio antè suũ ordinem institutum; ex quo loco, quàm tenue, aut nullum pro hac re sumi possit argumentum, superiùs ipse dixerat §. 4. numero 1. vsq; ad 31.

Notantur plura circa Morigiam. primum.

Secundum est, quod malè Marquez cap. 21. §. 2. corrigit Morigiam, quòd pro hac sententia citet Bergomensem ex lib. 12. ait enim apud Bergomensem eam tantùm haberi lib. 9. & 13. cùm tamen veriùs, & largiùs illam habeat libro illo 12. vbi agit de B. Ioanne Bono. 862

Secundum.

Tertium est, quod Morigia cap. 33. in quo de S. Francisco, eiusq; ordinis agit ex professo, nec verbum habet de huiusmodi monachatu: imò taliter eius vitam refert, vt fuisse non posset alterius instituti; & denuò in suo Summario Chronologico libro 6. de Augustino, & Francisco, diuersisq; ab eis exortis congregationibus sermonem instituẽs ampliorem nihil protsus, quod oppositæ possit fauere sententiæ, habet. Hoc autem opus edidit accuratiùs, & amplioris lectionis vir post editum illud de origine religionum, quià & illud citat libro 6. prædicti Summarij, vbi refert opera à se conscripta. 863

Tertium.

Quartum est, P. Dazam, dum Morigiam inter authores sæculares retulit, non adeò singularem esse in asserto, vt grauem testem, & præuium doctorem non liceret proferre. Tales enim dicendos Iesuatos lõgissimè probat Panormitanus in cap. *Nullus*. de foro competenti num 9. & author additionum ad eumdem locum. Imò idem Abbas 1. part. Consiliorum consilio 55. in quæstione orta inter eosdem, & Fratres Minores, circà quoddam relictum legatum refert num. 3. Eos vt se illius ostenderent capaces, dixisse se esse puros laicos, & nullum habere superiorem; & conuenire causa deuotionis; negaruntq; suam domũ esse religiosam, sed prophanam, vtpotè dedicatam sinè authoritate Episcopi; & sinè Ecclesia; habebat enim tantùm Oratorium. 864

Quartum.

Verùm aperiamus quid de singulis his annotationibus iudicemus; & ad primam dico duo, Primum est. Error fuit impressoris, vt & agnouit M. Marquez c, quod pro libro 29. cap. 98. appositum sit libr. 33. cap. 98. Neq; ignorare potuit Morigia Vincentium non habere tot libros 865

Circa primã notationem asseritur duo primum.

c cap. 21. §. 2. pag. 516.

bros historiæ, vel citare librum trigesimum ad illud intentum. Vidimus hoc opus Vincentij impressum Venetijs anno 1494. nonis Septembris finiutq; Vincentius historiã suam libro 31. cap. 105. anno 2. Innocentij IV. qui erat annus Christi 1244. Secundum est. Satis fauet Vincentius prædictæ opinioni, dum[a] refert B. Franciscum in habitu illo Eremitico incessisse biennio antè sui Ordinis institutionem; id quod suprà latè probauimus, dum responderemus obiectionibus, quas doctissimus P. Vvadingus[b] congessit. Adeoq; ea relatione fauet parti nostræ, vt pro ipsa ferè ab omnibus referatur. ità Cardinalis Aegidius Viterbiensis Morigia antiquior in libro viginti sœculorum cap. 13. §. 18. ibi. *Quam rem nec Vincentius quidẽ scriptor historiarum accuratissimus inficiatur.* Episcopus, etiam Signinus[c] agens de B. Ioanne Bono, sic inquit. *Vincentio Beluacensi, & Sabellico historicis referentibus.* Et ratio est satis clara; quià credibile non est, virũ sanctissimum veste vsurum eius religionis, quam non profiteretur, & religionem ipsam insolita taciturnitate permissuram. Dixi insolita taciturnitate; quià in similibus casibus nulla tacet, & meritò non tacet. Sũt enim plura, quę ad clamandũ impellant. Rem hanc ita se habere pluribus persuasimus loco allegato; addamus & nunc in eius confirmationem priuilegium Alexandri IV Ordini Eremitarum S. Augustini concessum ab Alexandro IV. anno 1255. antè generalem vnionem, quod est huiusmodi inter priuilegia olim impressa fol. 2. pagina prima. *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio R. Sancti Angeli Diacono Cardinali salutem, & Apostolicam benedictionẽ. Volentes omne, quod dilectis filijs Eremitis Ordin. S. Augustini, vel eorum Sacræ religioni scandalum, vel infamiam posset parere (quantùm cum Deo possumus) submoueri, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatenus fratres discedentes motu propria voluntatis, & eorum culpis amotos ab ordine eorumdem, ac illos, qui ordinem ipsum non professi (cùm frequenter Angelus tenebrarũ se in lucis Angelũ transfiguret) ipsorum Eremitarum habitum deferunt; quod habitũ ipsũ deponant monitione præmissa per Censuram; ecclesiasticam appellatione remota compellas ipsosq; nihilominus, si contingat eos propter hoc excommunicationis vinculo innodari, & in sua perdurantes contumacia excommunicatos publicè nunciari facias, arctiùs euitandos in locis, vbi videris expedire. Dat. Anagniæ idibus Iulij anno Domini 1255. Pontificatus nostri anno 1.* Difficilè ergò est creditu Patrem Seraphicum gestaturum habitum alicuius religionis proprium contrà ipsius religionis placitum; & Congregationem S. Ioãnnis Boni, id si fieret, negligenter dissimulaturam, quandò Congregatio Eremitarum S. Augustini, quæ sub protectione Cardinalis Ricardi degebat, priuilegijs Pontificijs remedium efficacissimum adhiberi impetrauit.

Secundum, a lib. 29. c. 98.

b §. 4. à nu. 1. ad 31.

c in chronico Augustinian

Confirmatur

Ad secundam annotationẽ dico breuiter duo. Primum est; forsitan opus, quod vidit M. Marquez, vel per errorem Impressoris, vel per nouam diuisionem librorum ab emendatore, & correctore factam non libro 12. sed tantùm 9. & 13. verba illa habebat. Secundum est; vel demus etiam in ea obiectione M. Marquez deceptum fuisse, & nõ benè numeros librorum considerasse. Quid mirum? cui non sæpè quid simile contingat? 866

Asseruntur duo circa secundam. Primum.

Secundum.

Ad tertiam annotationem, duo etiam breuiter respõdebo, cum M. Marquez[d] primum est. Verùm quidem est, quòd Morigia[d] in libro de origine religionum cap. 33. (at 28. in impressione Veneta anni 1569. apud Petrum de Fino cap. 28. fol. 72. pag. 2.) agens de S. Francisco nihil dixit de monachatu Augustiniano S. Frãcisci; quin imò & in Summario Chronologico rem istam silentio inuoluit. Quę fuerit causa, ipse nouerit. Tamen ex eo, quòd non repetierit, quis inferat retractasse primum assertum. Secundum est, licet in ijs locis Morigia non commemorauerit iterum monachatum Augustinianum S. Francisci, tamen cùm in impressione Veneta cap. 17. (in noua cap. 22.) fol. 45. pag. 1. tantùm habeat ea, quę P. Vvadingus retulit; tamen in recentiori editione cap. 53. loquens de Congregatione Illicetana Eremitarum S. Augustini, in ea aliquandiù B. Franciscum vixisse commemoraùit, vbi & hæc habet. *Anno Domini 600. teste Hieronymo Boncisori in loco S. Saluatoris Illiceti habantur religiosi, & vt ait Franciscus Thoma Chronista Senẽsis anno Domini 1650. ibidem fuerunt Eremitæ Augustiniani.* His consentit noster Cardinalis Aegidius Viterbiensis in epistola ad Patres Illicetanos, quæ extat Romæ manuscripta in Bibliotheca Angelica. ibi. *anno tandem 600. cum immanis in Oriente exoriretur bestia, & feralis factio Mahumet,* 867

Respõdetur duo circa tertiam. d cap. 11. §. 4. pag 365. Primum.

Secundum.

omnis Hetruscorum historia Eremum, sacrariúq; vestrum floruisse, ac iam celebrem fuisse testatur. & infrà. *Quæ quidem rerum tam clarissimarum incrementa scriptum reliquere, etiã D. Franciscum traxisse, ac cum vestris vestrarum arborum vmbris diù* (aliquandiu potiùs; errauit sinè dubio scriptor) *commoratum.* Hoc nè est palynodiam recantare eius, quod cap. 22. dixerat, & in 33. non repetierat? quis ità insaniat.

868 Ad quartam annotationẽ dico duo. Primum est. Enumerauit P. Daza nõ Sabellicum, & Polidorum, vt per errorem habet Vvadingus, sed Polidorũ, & Baptistam Egnatium, vt refert Marquez [a] inter authores sœculares: id perperam factum satis innuit R.P. Vvadingus [b] idq; conuincit M. Marquez [c] quià Polidorus fuit Præsbyter Londinensis teste Paulo Iouio, & Baptista Egnatius fuit Præsbyter Venetus, vt ex eius scriptis constat.

Ad quartam respondentur duo.
Primum.
a cap. 21. § 4. pag. 363.
b in hoc §. 5. num. 27.
c vbi supra

Secundum

Secundum est P. Daza dum Morigiam recenset inter Authores sœculares, singularissimus est in suo asserto, & turpissimè errauit. Licèt enim tempore Abbatis Panormitani circà annum 1440. essent meri laici, & sœculares; tamen tempore Pauli Morigiæ, qui ann. 1569. primò edidit in lucem opus illud de origine religionum, erant verè, & essentialiter religiosi, vt patet ex ipso Morigia, dũ de sua religione agit; & prætereà manifestum est, ipsos à tempore Iulij 2. solẽnia religionis vota emisisse, vt liquet ex Bulla 36. Clementis VII. tomo 1. 1532. pridiè Cal. Februarij pro Iesuatis S. Hieronymi. ibi. *Sanè pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd postquam fæl. record. Iulius Papa II. prædecessor noster ex certis tunc expressis causis fratres tantùm existentes Congregationis S. Hieronymi Iesuatorum nuncupatorum, quam illam pro tempore ingredientes professionem per religiosos Ordinis S. Augustini emitti solitam expresè emittere, & in eodem habitu, & statu, in quibus tunc existebant, remanere, ac sub eorum regularibus institutis viuere tenerentur; statuerat, & ordinauerat; vos professionem per religiosos S. Augustini huiusmodi emitti solitam expressè emittere consueuistis*, &c. Non ergò dici potest Paulum Morigiam esse authorem sœcularem, quandoquidem religio Iesuatorum à tempore Iulij II. solẽnem professionem emisit, & Morigia suum librum euulgauit anno 1569. Stat ergò Panormitanũ benè loqui, & P. Dazam secus; distinguenda enim sunt tempora, vt concordentur Iura.

Iesuati verè & essentialiter religiosi.

AD NVMERVM XV.

Testimonia quorumdem recentiorum expenduntur.

POST Morigiam, vt aliorum testium exterorum rem hanc expresè testantium infringat testimonia, reijcit sapientissimus P. Vvadingus Gũdisaluum de Illescas [d], & Alphonsum de Villegas [e] Carolum de Tapia [f], & Baptistam Egnatium [g]. Ex quibus Villeguas, & Illescas Sabellicum referunt. Tapia sui asserti Illescam prodit authorem; solus Baptista Egnatius nulli acceptam refert hanc opinionem. 869

d in hist. Pontificali lib. 5. cap. 35. sub Innocentio III.
e in vitis sanctorum in legenda S. Francisci.
f lib. de relig. reb. c. 18. nu. 4
g lib. 4. de exẽplis illustriũ virorũ cap. 4.

Contrà Illescam obijcit, quod solo in illo capite 33. in rebus notissimis circà ipsum Franciscum non semel à vero deuiauit. Ait enim cap. 33. ad Babiloniæ Soldanum profectum ann. sexto; ab eius conuersione; & S. Dominicum obijsse anno 1223. cùm Franciscus in Syriam perrexerit teste Bonauentura cap. 9. tertiodecimo suæ conuersionis anno; & Dominicus secundùm omnium bonorum historicorum fidem, obierit anno 1221. deindè cap. 34. sub Honorio III. ait: hunc Pontificem confirmasse regulam Sancti Francisci anno 6. sui Pontificatus, cùm tamen id fecerit anno 8. vt expresè habetur ad finem ipsius regulæ in diplomate Pontificio. Nihil ergò mirum, quòd qui in rebus adeò apertis lapsus est circà Franciscum, in alijs etiam errauerit. Addit tandem Illescam referentem vitam S. Francisci nihil tale dixisse, sed solùm cùm de Augustinianis egit, sententiam Sabellici retulit; quasi debuerit idem in omnibus locis repetere, nè videretur recantasse palynodiam. 870

Obiectio contra Illescam

Contrà Villegam obijcit primò; quòd de eo, seu vtraq; parte florum Vitæ Sanctorum ab eo edita, ità habet Possevinus; *omninò verò in vtraq; essent nonnulla ad veritatem historiæ accuratiùs recognoscenda.* Secundò, quià tribuit Antonino Franciscũ accessisse ad monasterium Augustinianorum, ab eisq; petijsse, vt in eorum admitteretur sodalitium, illos eũ in suum recepisse consortium, & suo habitu donasse; & tamen apud Antoninum nec verbum de his rebus habetur. 870

Obiectio prima cõtra Villegam.
Secunda

Contrà Tapiã obijcit, quòd ille sicut & Villegas vir est nostrorum dierum, & prætereà Iurisconsultus est, in re historica non adeò versatus. 871

Obiectio contra Tapiam.

Contra

873 Obiectio contra Egnatium

Contra Egnatium deniq; opponit, quòd cum obierit anno 1553. vt præmittitur ad illud opus in eius vita, rem, quæ tribus centenarijs, & quadragena ampliùs annorum contenditur euenisse; quomodò absquè authore scire potuit? Alium habere non potuit ex completa nostra deductione, ait Vvadingus, præter Bergomensem, Sabellicum, aut Polidorum, de quorum fide iam egimus suprà num. 91 & sequentibus. Hi enim soli in hoc asserto priores.

874 Pro relatorũ authorũ vendicatione notantur duo. Primum Quòd author posterior priorem sequitur, illius authoritas nõ infringitur, sed huius iudicium roboratur.

Animus est Authores hosce à prædictis calumnijs aliqualiter vendicare. Sed antequam hoc in particulari præstemus, duo nobis notãda sunt contra R. P. Vvadingum. Primum est. Ex eo, quòd authores posteriores sequantur aliquem priorem, non infringitur posteriorũ authoritas, & iudicium prioris roboratur. Quod enim subsequẽtes Doctores illud pro vero approbauerint, non potest non addere probabilitatem opinioni. ferat verbi gratia in re noua doctus homo iudicium, & posteà subscribant alij plures. Antè horum subscriptionem, certè non reputabitur illius viri docti placitũ tam probabile atq; post illam; quia iam non innititur iudicio vnius hominis, sed pluriũ sapientũ. Probabiliùs quippè est, per extrinseca principia id, qđ plures docti iudicant, quàm id, quod vnus censet. Sic ergò in præsenti. Esto posteriores authores sequantur Bergomensẽ, Sabellicum, aut Polidorum, non minuitur fides posteriorum, & crescit authoritas priorum ex eo, quòd posteriores homines docti re benè perpensa, & ponderata eorũ placito acquieuerint. Vndè meritò Marquez[a] hæc verba protulit. *Que el M. Villeguas siguiesse al P. Roman, que importa para nuestro intento? Siguele per ventura à oios vendados? dexo por esso de tener su parezer? es necessario que todos los authores, que conspiran en vna opinion, se muevan por differentes fundamentos? loq; haze el caso es, que sean authores bien reputados; que claro esta que alguno dellos a de llevar à otros tras si.*

a cap. 21. §. 5. pag. 365.

875 Secundum Authoris qui in aliquibus errauit, fides in omnibus non eleuatur.

Secundum est; non eleuatur in omnibus fides alicuius authoris ex eo, quod in aliquibus errauerit. Quis enim adeò vigilet, vt quandoq; non dormitauerit? aliquandò bonus dormitat Homerus. Et sanè, si propter quosdam errores testimonium authoris est repellendũ in omnibus, vt quid R. P. Vvadingus vsus est, Antonini testimonijs? non semel sãctus, & doctus hic vir patitur claros, & crassos errores. Etenim[b] iuxtà impressionem Basileæ anno 1491. die 10. Februarij per Nicolaum Resser) ait sub Innocentio III. anno 1310. incæpisse ordines Prædicatorum, & Minorum; & [c] ait quod anno 1220. B. Dominicus migrauit Bononiæ ad Dominũ; & [d] ait Petro de Luna decedenti successisse in Antipapatu dictum Eugeniũ; & [e] ait post mortem Innocentij IV. vacasse Sedem Pontificiam quasi per bienniũ. & [f] enarrat plura, & manifesta figmenta de Comitibus Barchinonensibus, & Regibus Aragonum; & [g] ait Nicolaum IV electum fuisse ann. 1300. Adde. Neq; poterit allegare testimonia Doctoris illuminati Francisci Maironis, vel Illustrissimi D. Francisci Gonzaga. Hic enim[h] sic ait. *Extat adhuc eius Epistola Madriti in Augustinensium Conuentu apud doctissimum P. Fr. Ferdinandum à Castello* (quis ignorat hũc fuisse Dominicanum, & in Conuentu Dominicanorum semper vixisse?) *Catholici Philippi eius nominis 2. Vniuersa Hispania Regis disertissimum ecclesiastem.* Et [i] loquens de domo Conimbricensi S. Francisci, sic inquit. *Primò à Templarijs antè annum Dominicæ Incarnationis millesimum.* (quis nescit Templarios non præcessisse annum millesimum, sed incæpisse circà ann. 1100.) *ædificata,* &c. Maironius autẽ [k] sic inquit. *Intelligendum vlteriùs quòd duodecimus* (scilicet, Cyclus) *qui incæpit anno Domini 658. secundùm præmissa, fuit finitus anno Domini 1190. quià tantùm videtur reddere numerus annorum 532. vltrà illum numerum; & tertius decimus incipiens an. Domini 1191. currit nunc per 113. annos* (atq; adeò scribebat Maironius anno 1303. vel 1304.) *si benè scio numerare. Et sic patet, quòd à libro isto scripta per Augustinum vsq; nunc fluxerint 700. anni minùs 32.* (atq; adeò iuxtà Maironis supputationẽ scripsit Augustinus libros de mirabilibus Sacræ Scripturæ anno 635. vel 636. quia si ab anno 1303. vel 1304. demas annos 700. minùs triginta duobus, remanent anni 635. vel 656.) *Vt patet, si compares illud millesimum ad istud, ni fallor. Sed istud est attendendum, quòd in principio istius Cycli fuit missus vir Seraphicus Franciscus, & ordo Minorum incboatus, qui benè numerat circà quadriennium, vel triennium, cùm sint circà centum decem anni, quod illa fuit religio inchoata.* Sentit ergò Ordinem Minorum incœpisse anno 1193. vel 1194. Ecce tres crassissimi errores. Primus, quod ordo Minorum

b 3. par. tit. 19. cap. 1. §. 4. fol. 32.

c cap. 3. in principio fol 37.

d titulo 22. in principio fol. 125.

e titulo 19. cap. 6 § 5 fol. 44.

f titulo 20. cap. 4. § 3. fol. 71.

g titulo 24. cap. 8 in principio fol. 144.

h in chrõ. Frãciscano par. 5. pag. 617.

i pag 801.

k in floribus veritatum D. Augustini in libros de mirabilibus sacræ scripturæ.

salutis tertium, & vigesimum supra duodecies centesimum Bononiæ, est vita defunctus. Nauclerus etiam,[a] sic habet. *Tandem vigesimo tertio salutis anno suprà duodecies centenum apud Bononiam Italiæ Ciuitatem Nonis Augusti migrauit ad Dominum. Hieronymus à Sorbo* Capuccinus[b] sic ait de B. Dominico. *Migrauit ad Dominum nonis Augusti an. 1223.* & quoad annum mortis subscribit prædictis P. Fr. Franciscus Ortizlucius Diffinitor Prouinciæ Castellæ Ordinis S. Frãsci in suo Flore Sanctorum impresso Matriti apud Michaelem Serrano de Bargas anno 1605.[c] & Alphõsus Ciaconius Dominicanus[d] qui ait, *anno Domini 1223 ex hac vita migrauit Bononiæ nonis Augusti B. Dominicus ordinis prædicatorum institutor.* Quid ergò mirum quòd vbi tot authores decepti sunt, Illescas errauerit.

a vbi supra.

b in princ. cõpendij priuilegiorũ pag. 9

c fol. 258. pa. 2

d in vitis Pontif. & Card. sub Honorio III.

880 Denique in eo quod idem Illescas,[e] sic asseruit. *Lo mas cierto es que Honorio confirmo la regola de S. Domingo en el primer anno de su Pontificato, y la de S. Francisco en el sexto. Remitome en esto à los Chronicos de las mismas Ordenes;* in hoc, inquam multò minùs meretur asperam reprehensionem; primò quià eius rei determinationem remisit ad historias ipsorum Ordinum; Secũdò, quià alij etiam in eumdem annum reiecerunt regulæ Franciscanæ confirmationem. Ita inter alios P. F. Franciscus Longi à Coriolano Capuccinus.[f] Quin & fasciculus temporum editus an. 1484 sic habet sub Honorio III. *Quatuor Ordines Mendicantium, videlicet Prædicatores, Minores, Carmelitæ, & Augustinenses confirmantur ab Honorio, &c. Præponuntur tamen Prædicatores Minoribus quia sex mensibus antè ipsos confirmati fuerunt.* Neq; id admiratione dignum. Licèt enim solemnior regulæ approbatio data fuerit anno 1223. & Pontificatus VIII. Tamen idem Pontifex alias eiusdem religionis approbationes minùs solemnes alijs annis videtur diuulgasse. Apud Emanuelẽ Rodriguez Franciscanum,[g] Honorius III. bulla 2. data 3. idus Iunij anno 3. Põtificatus sic ait *Cùm dilecti filij Franciscus, & Socij eius de vita, & religione Minorum fratrum abiectis vanitatibus huius mundi elegerint vitã viã à Romana Ecclesia meritò approbatã,* &c. & bulla 3. data Viterbij 4. Kal. Iunij an. 4. Pontificatus sic ait. *Vndè Vniuersitati vestræ volumus esse notum, quòd nos Ordinem taliũm dè approbatis habemus,* &c. Potuit ergò ad hunc modum anno 6. Pontificatus aliã regulæ approbationem publicare, ad quam ij authores se referant.

e Pergit ylescas.

e vbi sup. fol. 337. pag. 1.

f In Breuiario Chronologico impresso Lugduni an. 1623. pag. 346 & 348. sub an. 1199.

g In compẽd. priuileg. Regul. impresso Salmanticæ per Didacum à Cussio ann. 1605 pag. 14.

881 Alphonsus autem de Villegas,[h] sic ait. *Fuesse à vn monasterio de Augustinos, pidio le recibiessen en el, recibieronle; y (como dize S. Antonino de Florencia, Antonio Sabelico Iuan Baptista Egnacio, y otros authores) vistiose S. Francisco el habito de S. Augustin de Saia negrá, y cinta de cuero, y truxole algunos dias, aunque no hizo profession.* Hæc ille; hoc autem non est tribuere Antonino Franciscum accessisse ad monasterium Augustinensium, ab eisq; petijsse, vt in eorum admitteretur sodalitium, illos eum in suum recepisse consortium, suoq; habitu donasse; sed potiùs adhibere, & producere Antoninum, Sabellicum, Egnatium, & alios in testes assumpti à B. Francisco habitus Augustiniani Eremitici, nempè tunicæ nigræ, & corrigiæ. Allegatio enim Antonini, & aliorum non cadit suprà totam narrationem, sed tantùm suprà assumptionem habitus Augustiniani, vt manifestè patet legenti, & intelligẽti. Planè, si hoc modò allegantur authores, mirum non erit si dicamus non esse conuenientia testimonia non quidem authorũ; sed aduersarij in alium sensum illa detorquentis. *Nec erant conuenientia eorum testimonia,* (sic ait Cardinalis Iacobus de Vitriaco[i]) *qui mutabant Christi verba, & addebant aliqua, & subtrahebant alia, nec sub eodem sensu, quo Christus dixerat, recitabãt.* Perperam ergò tribuitur Alphonso de Villegas id, quod ipse non habet. Neq; contrà eius testimonium est; quod Posseuinus ait; licet enim admittamus quòd nõnulla eius asserta, sicut & plurima eiusdẽ Posseuini, essent accuratiùs recognoscẽda, quod cuicumq; doctissimo contingit. Non indè sequitur, quòd omnia, vel in particulari hæc, de quibus agimus.

881 Defenditur Villegas.

h 1. par. Floris Sanctorũ impressa Matriti per Ludouicũ Sanchez anno 1603. fol. 333. pag. 2.

i sermone feriæ 6. in Parasceue super Ioannis cap. 18.

882 Sed veniamus ad Carolum de Tapia. Hic[k] de S. Ioanne Bono loquens sic ait. *Fuit iste Ioannes S. Francisci Præceptor, quem ab eo religionis Augustinianæ habitum accepisse, & in ea professum esse affirmat ex Sabellico Illescas historia Pontificali in vita.* Innocentij III. & [l] de religione Augustiniana sermonem instituens sic habet. *Fuit hæc religio aliarum etiam mater, ex ea namq; vt diximus S. Franciscus Minorum Ordinem fundauit.* Neq; eius testimonium infringitur ex eo, quod fuerit Iurisconsultus. Adhuc enim homo doctissimus eam historiam non traderet; nisi veram esse iudicaret.

882 Defenditur Carolus de Tapia.

k in tract. de religiosis rebus super authentica ingressi ca. *de sacrosanctis Ecclesijs verbo Monasteria* ca. 18. num. 4.

l infra, num. 13.

thores? An quæ placent narramus & quæ non fauent silemus? Hæc, & sic ille.

886 Verùm iis placet respondere, ità vt calumnijs frustratis Christum imitãtes nec veritatẽ taceamus, nec aduersarios prouocemus. *Iesus sic respondit* (ait Cardinalis Jacobus de Vitriaco [a]) *vt omnes doli, & calumnia frustrarentur. Ità enim temperat responsionem, vt nec veritatem taceat, nec se defendere videatur, dans nobis formam temperatè respondendi hostibus, ità vt nec veritatem negemus, nec eos contrà nos dictis prouocemus.*

a sermone 1. feria 6. in Parasceue in cap. 18. Ioannis.

Adhuc tamen (ni fallor) præstabo, *vt responsio ista* (vt ait Augustinus [b]) *à multis intelligatur, multis etiam demonstretur quantũ inanis sit, quantùm attinebat ad causam; quàm verò amara, & maledica, quòd non pertinebat ad causam.*

b lib. 3. contra Cresconium cap. 46.

887 Ad primum ergò respondeo me supra ad numerum quartum P. Vvadingi latissimè satisfecisse ijs, quæ prædictus Pater adduxit, vt ostenderet inefficax argumentum desumi ex habitu Eremitico quem Franciscus portauit biennio antè sui Ordinis institutionem. Ad secundum responeeò, sicut & ibidem respõdi. Duo dixit Bergomensis, nempè Franciscum fuisse Augustinianum, & fuisse Discipulum Ioannis Boni. Omittit Vincentium non quasi ex illo non probaretur S. Franciscum fuisse Augustinianum; sed quià non ostendebatur fuisse Discipulum B. Ioannis Boni, quod ipse præmiserat. Vndè sic conclusit. *Non tamen Ioannis Boni discipulum esse dixit;* & libro 13. anno 1209. sic ait. *Sed hoc in loco erunt fortè aliqui, qui huiusmodi scripta impatienter sustinebunt, quod D. Franciscum Discipulum B. Ioannis Boni Mãtuani fuisse dixerim,* &c.

Respondetur primæ.

Respondetur secundæ.

888 Ad tertium dico duo. Primum est. M. Marquez minùs inculcauit verba illorũ authorum, quæ nunc Vvadingus inculcat; quià non attinebant ad causam; neq; suspicari potuit homo cordatus, & religiosus id ab aliquo, præcipuè tanto viro, interrogandum, & improperandum. Cęterum neq; tacuit, neq; omisit illa. Eadẽ enim verba Bonauenturę, quę hic adducis referũtur ad verbum à M. Marquez.[c] Quinimò [d] adducit etiam de verbo ad verbum testimonia Vincentij, & Antonini. Videat lector qua veritate dicatur sic confidenter ea verba taceri à dissertatore. Addo in eadem columna explicat Marquez illa verba, *pecuniam execratur,* referenda esse non ad tempus, in quo missam audiebat, in quo ignoramus an secũ pecuniam portaret; sed ad institutionem suæ regulæ, in qua Minoribus præcepit nè nummos tangerent. Ecce non tacet; ecce non omittit. Ecce etiam inculcat verba, quæ ab illo quasi mysteriosè taceri, & non inculcari iactabas.

Tertia respõdetur duo. Primum.

c cap. 21. § 2. pag. 357. col. 1 lin. 17. & cap. 24. § 1. pag. 357 col. 1 lin. 30 & sequentibus, & cap. 25. § 5. pag. 410. col. 1. lin. 42.

d cap. 25. § 5. pag. 410. lin. 5.

Secundum est. Franciscus dum mendicaret pro victu, vel pro ornatu Ecclesiarum reparatarum, quamuis esset religiosus, sacculum, peram, & pecuniã fortè portabat, sicut & modò ferunt religiosi itinerantes; & tamen eorum professionis, & vitæ insignia non sunt sacculum, pera, & pecunia. Sicut licèt Christus apud Iudam haberet loculos, & pecunias oblatas, tamen loculus, & pecunia non erant insignia professionis Apostolicæ, & Euangelicæ. Habebat ergo Franciscus fortassis sacculum, peram, & pecuniam, quãuis non essent insignia religionis Augustinianæ; neq; enim omnia, quæ Religiosus habet, sunt insignia eius religionis, quam profitetur. Cùm tamen in Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum Euangelium audiuit, omnia, quę habebat, dimisit, tam ea, quæ erant insignia religionis Augustinianæ, quàm ea, quæ talia esse non poterant. 889

Secundum.

AD NVMERVM XVII.

Alia testimonia æquiualentia pro eodem monachatu vel defenduntur, vel expenduntur.

Alios testes, qui in idem sub ęquiualenti forma verborum conspirarent, Marquez adduxit. Adeò tamen eorum verba visa sunt doctissimo P. Vvadingo (ea est ingeniorum, & iudiciorum diuersitas) aliena ab huius monachatus patrocinio, vt verba transcribere sufficiens iudicauerit, neque oportere impugnationes adiungere, (adiunxit tamen) quasi non impugnatore, aut responsore, sed lectore tantùm indigeant. At non adeò hebes erat, *vt ità desipuerit Vir Sapientissimus* (vt de Platone dixit Augustinus [e]) *& eruditissimus suorum temporum, qui & ità locutus est, vt quæcumq; diceret, magna fierẽt; & ea locutus est, vt quomodocumq; diceret, parua non fierent.* Examinemus igitur singula, & lector ferat sententiam, an ex ijs testimonijs sub aliqua probabilitate deducatur eos authores sensisse B. Franciscum antè institutum suum Ordinem fuisse alterius professionis religiosum, atq; adeò Augustinianum. Hoc est enim M. Marquez argumentum; ità habet; [f] *deuese tambien poner en esta classe el Breuiario de Braga* en la 890

Assertio aduersarij.

e lib. 3. contra Academicos.

Argumentũ M. Marquez.

f cap. 21. § 2. pa. 357. col. 1.

en la lecion primera y segunda del rezo de S. Francisco, en que dize que el Santo era religioso antes que vestido de vn sacco, y ceñido con vna soga fundasse el Orden Seraphico; y aunque no dize de que religion, pone las señas del habito con las palabras de Filipo Bergomense, Sabelico, y Polidoro Vergilio sin mudarles vna silde. Accedamus ergò ad testimoniorum examen.

891 Primum testimonium. Primum testimonium desumitur ex Breuiario Bracharensi. ibi. *B. Franciscus Seraphicus natione Italus ex Assisio Vmbrorum Ciuitate ortus, vir utique diuinus, ac primus institutor fratrum Minorum, & fundator mirificus circà annum Domini ducentesimum octauū suprà millesimum. Primò negotiator humanus & affabilis, ac prodigus vsq; ad annum 25. indè terrena omnia despiciens Christum in omni vita secutus est; & cùm aliquandiù pedibus calceatus, & corrigia cinctus incessisset, sententia dominica memor Lucæ 24. Qui venit ad me, & non renunciat omnibus, non potest meus esse discipulus; abiectis omnibus tunicam incultam, & contemptibilem fune precinctam induens, nouū mox ordinem instituit, cum quo velut Sol in Orbe radians christianam religionem plurimùm illuminauit*. Ferè hæc eadem verba habent Mattheus Palmerius ad annum Christi 1206. Artlimanus Schedel, a & Ioannes Nauclerus b.

a in suo Chronico generali 6 ætate Mundi fol. 208. pag. 1

b volumine 2. Chronologię generatione 41. an. 1215

892 *Verba hæc transcripsit Marquez*, inquit Vvadingus c *quia inde sibi fauere putat, quod dicant Franciscum à vigesimo quinto suæ ætatis anno, circà quod tempus primò conuersus est, semper Christum in omni Vita secutum, & nouum ordinem instituisse*. Contrà hoc autem fundamentum sic propositum objicit primò. Quià potest quis, & verè dicitur Christum sequi, etiamsi non se adstringat regularibus disciplinis; secundò, quià rectè aliquis affirmatur nouum ordinem instituisse, etiamsi priùs non sit professus veterem; tertiò, quià in hoc eodem loco dicitur Franciscum in secunda conuersione omnibus renunciasse; ergò non renunciauerat anteà per Augustinensis Ordinis assumptionem, ad quam sicut ad cœteras aliorum Ordinum præmittitur rerum omnium renunciatio.

c in hoc §. 5. num. 30. pag. 116.

Refertur fundamentum, & contra illud objicitur primò.

Secundò.

Tertiò.

893 Minus fideliter referri fundamentū aperitur. Verum in hac re, R.P. Vvadingus minùs fideliter refert, & inefficaciter arguit Marquez enim non probat B. Franciscū fuisse religiosum alterius Ordinis à Franciscano ex eo pręcisè, quòd Christum in omni vita secutus est, vel ex eo quòd nouum Ordinem instituerit; (oportebat autem sic referre, vt fundamentum omninò debile, & impugnatio efficax videretur) sed ex eo quòd terrena omnia despiciens Christum in omni vita secutus est vsq; ad mortem, scilicet sub eodem statu religionis tunc incæpto, & per totam vitam continuato. Neq; infert professum fuisse veterem Ordinem ex eo præcisè, quòd fundauerit nouum; sed ex eò quòd postquam dixerat omnia terrena despexisse, & Christum in omni vita fuisse secutum, atq; adeò fuisse religiosum; subdidit fundasse nouum Ordinem. Si enim priùs fuit religiosus, & posteà fundauit nouū Ordinem, manifestè sequitur eum priùs fuisse religiosum Ordinis distincti ab illo nouo, quem ipse fundauit. Vt autem cōstet hunc esse sensum M. Marquez, subijciamus eius verba, quæ habet cap. 21. §. 2 pag. 357. col. 2. ibi. *He aqui como desde su cōuersion, que pone a los 25. annos de su edad, dos antes que fundasse su Orden, le haze religioso, pues tiene por vn mesmo estado el que aquicomenzo, y el que continuo todo su vida, y desde este puto le llama estado de religion, la hora que dize* (ecce illatio M. Marquez) *que dexo el Sancto en el todas las cosas terrenas, y siguio los passos de Christo sin interrupcion hasta morir. Indè terrena omnia despiciens, Christum in omni vita secutus est*; & infrà. *Quien auiendo dicho* (notate verba) *que antes auia dexado todas las cosas, y començado á seguir à Christo, prosigue con que aqui fundo nueuo Orden, dize que hasta alli estuuo en Orden ia fundado. Porque esa relacion induce la palabra nueuo*, &c. Quid clariùs ad ostendendum M. Marq. non loqui in eo sensu, quem R. P. Vvadingus impugnat.

894 Diluitur prima objectio. Sæculares benè viuentes dicuntur sequi Christum. Hoc posito ad Objectiones oppositas facilis est responsio. Ad primam dico negari non posse etiam sæculares benè viuētes sequi Christum. De omnibus enim loquitur qui dixit, *qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me*. Tamē sequi Christum despiciendo terrena omnia per totum vitam, prout in prædicto testimonio affirmatur de B. Francisco, precipuè cùm aliàs constet in aliqua parte vitę fuisse religiosum, satis probabiliter, ne dicam efficaciter sequitur in alia etiam parte fuisse religiosum, cùm eodem modo sit sermo de omni vita. Et in hoc vltimo sensu loquitur Marquez, vt constat ex eius verbis.

895 Soluitur secunda. Ad secundam similiter respondeo, vt quis fundet nouum Ordinem nō requiri, vt priùs professus sit antiquū. Tamen cùm dicitur de aliquo, quòd priùs fuit religio-

religiosus, & posteà fundauit nouũ Ordinem, vt in præsenti dicitur de B. Francisco non obscurè, sequitur manifestè priùs fuisse religiosum ordinis diuersi ab eo, quem instituit. Et in hoc sensu loquitur Marquez, vt ex eius verbis ostẽdim⁹.

896 Soluitur tertia. Ad tertiam clara, est solutio. Dupliciter enim potest quis renũciare omnibus, primò renunciando tam in communi, quàm in particulari; quæ est altissima paupertas, quam profitẽtur Patres Franciscani. Secundò renunciando omnibus in particulari, non verò in cõmuni, hoc est renunciando dominio proprio, non vero dominio Communitatis; & hanc paupertatem vouent aliæ Religiones. Frãciscus ergò professus fuerat paupertatẽm hoc secundò modo in Congregatione Ioannis Boni; audito tamen Euangelio in Ecclesia S. Mariç Angelorum, secutus est paupertatem primo modo renunciando omnibus, tam in communi, quàm in particulari. quid clarius? quid facilius?

897 Secundum testimonium. a lib. 2. de vita solitaria tract. 3. cap. 11. Secũdum testimonium desumitur ex Francisco Petrarcha a, qui sic habet. *Franciscus, licèt, vt aiunt, diuinitate consulta, & reuelatione cælitus accepta pro salute multorum inter vias hominum bella periculosas non tam sibi, quàm militibus suis excubias elegisset, ipse tamen magnus amator solitudinis, Eremiq; sectator fuit.*

898 b §. 5. num. 31 pag. 117. Refertur fundamentum ex testimonio deducto, & impugnatur primò. Secundò. *Hinc applaudit hic testis*, ait P. Vvadingus b *pro hoc asserendo monachatu, quod dicat Franciscum amatorem solitudinis, & Eremi fuisse sectatorem.* Contrà hoc autem obijcit primò. quià non omnes amantes solitudinem, & Eremum sectãtes sunt Augustiniani. Secundò quià Petrarcha loquitur de Eremicolatu Francisci post institutum suum Ordinem. Verba enim antecedentia ad ea, quæ adduxit Marquez, hæc sunt. *An verò Franciscum, seù volucrum audientiam, seù Seraphicum rapta mentis ardorem, stupendumq; illud insigne Sacrorum Christi stigmatum, & vulnus animi membra testantia, tantumq; & tam breui de paupertatis coniugio genita sobolis incrementum habiturum credimus, si mansisset Assisij? Qui, licèt, vt aiunt, &c.* Hæc autem omnia, & reuelatio de Vrbibus incolendis post institutum Ordinem euenerunt.

899 Non refert verdicè fundamentum, ostenditur. Hæc tamen non omninò obstãt. Deuiat enim à verò huius fundamenti relatio, & impugnatio. Etenim M. Marquez non vtcumq; ex eo induxit Petrarcham; quia dixit B. Franciscũ fuisse amatorem solitudinis, & Eremi quomodolibet sectatorem; sed quià sectator, vt ipse ait, propriè loquendo, idem est, quòd discipulus; vndè ex testimonio Petrarchæ sequitur, quòd Franciscus fuerit in Eremo discipulus. Sed non fuit discipulus in religione, quã fundauit; ergò in alia, quam priùs fuerat professus, nempè in Augustiniana. Hunc autem esse illius discursum c manifestant eius verba, quæ sequuntur. *Tan bien se deue alegar Francisco Petrarca en el libro 2. de vita solitaria tractatu 3. cap. 11. donde dize que aunque el Seraphico P. S. Francisco mouido de reuelaciones celestiales fue maestro de frailes en poblado, sin embargo fue discipulo en el iermo, que amaua de coraçon, y tuuo Maestro en la vida solitaria, cosa que el P. Daza cõtradize cõ grande esfuerço. Qui licet, &c. Ipse tamen magnus amator solitudinis, Eremiq; sectator fuit. Esta palabra, sectator, significa lo mesmo que discipulo como consta de S. Bonauentura* (in prologo legendæ S. Francisci) *que llama à los frailes Menores, que vivieron con S. Francisco familiares suios, y sectadores (esto es imitadores, y discipulos) de su Santidad.* Cum familiaribus, (*dize*) sancti viri collationem habui diligentem, & maximè cum quibusdã, qui sanctitatis eius, & conscij fuerunt, & sectatores præcipui. *De la mesma manera habla Iuan Baptista Egnacio, en el lugar, que abaxo referire, en que dize de los frailes de S. Francisco, vt nullo nunc loco sectatoribus illius non occuras.* ijs etiam testimonijs posset addere aliud D. Bonauenturæ d quibus ait, *& ideò perfectionis omnis amator Franciscus ad laborẽ manualem sectatores suos, & alios moderatè, ac prudenter induxit.* c cap. 21. §. 2. pag. 358. col. 1 d in Apologia pauperũ cõtra Giraldum de Abbatisuilla respõsione 4. partic. 3. fol. 305. pag. 1.

Hinc facilè soluuntur obiectiones R. P. Vvadingi. Ad primam dico. Non infert Marquez, fuit quomodocumq; sectator Eremi, ergò fuit Augustinianus; sed hic fuit sectator Eremi, scilicet propriè, & rigorosè, atq; adeò discipulus in Eremo, non in religione Seraphica, ergò antequam illam fundaret. Si autem antè institutũ suum Ordinem fuit in Eremo Discipulus, & Magistrum habuit, credibile fit, quòd fuerit in religione. Si autem fuit in religione, non est fundamentum, ad tribuendum id alteri religioni, quam Augustinianæ. 900 Soluitur prima.

Ad secundam obiectionem respõdeo Petrarcham non loqui de Eremicolatu post institutum ordinem Seraphicum, & non aliàs; sed de Eremicolatu antè, & post institutionem religionis; idq; ostendo ex 901 Soluitur secunda.

do ex

do ex ipsis verbis, quæ adducũtur in oppositum. Ait enim Petrarcha Franciscum non habiturum ea, quæ ibi commemorat, si mansisset Assisij. At hoc, quod est, nõ manere Assisij, & in Eremis degere, non tantum contigit illi post institutũ ordinem; sed etiam antè, vt constat ex eius vita. Tribuit ergò Petrarcha D. Francisco ea omnia propter Eremicolatum etiam antè institutum Ordinem.

903 Quare displiceat fundamẽtum aperitur.

Fatebor tamen ingenuè, quod sentio; ex alio capite mihi displicet hoc fundamentum. Nempè quià licèt aliquandò sectator idem sit, quòd discipulus, non tamen semper etiã in significatione proprijssima; sed ad summum, quandò quis sectator est eius, cuius possit esse discipulus, & qui possit esse magister. In præsenti autem Franciscus dicitur Eremi sectator, Eremus autem non potest magistri officium exercere, neq; ille Eremi potest esse Discipulus. Hic ergò sectator nihil aliud est, quàm frequentans, vel sequens Eremum cum frequentia, in hoc sensu videtur loqui D. Franciscus in regula cap. 5. vbi ait. *Sicut decet Seruos Dei, & paupertatis Sanctissimæ Sectatores*; & S. Petrus Damianus [a] qui ait. *ità nimirum S. Benedictus, quàmquàm propensiùs velit nos esse, quod erat, hoc est, Eremi Sectatores, tolerabiliùs tamen ducit nos infirmos, ac debiles in monasterij portu, vel ignobiliter viuere.* & in libro *Dominus vobiscum*, [b] sic ait. *Nonnulli autem fratres Eremiticæ vitæ Sectatores*, & Hugo Cardinalis [c] qui ait. *Romanorum 12. Hospitalitatem sectantes; non solùm sustinentes sed sectantes*; Item [d]. *Sectare verò iustitiam. Notat frequentiam, & actionem.*

a In Appendice Bibliothecæ veterũ Patrũ ep 9 ad Dominum venerabilem Abbatem col 533. b in prologo ad Leonẽ inclusũ col 543. c in epistolam primã ad Timotheũ cap 3 fol. 193. pag. 2 d in cap. 2. epistol. 2 ad Thimoth. fol. 401

903 pag. 1. Tertiũ testimonium.

Tertium testimonium desumitur ex Volaterrano [e] qui sic habet. *Quodriennio in Eremo, saltibusq; ferarum victitauit. indè diuina instructus sapientia duodecim sibi comitibus electis prolapsos ad uitia iamdudum populos concionibus, adhortationibus, prodigijs ad nouum Ordinem, Vitaq; abstinentiam pronocauit.*

e lib. 21. Antropolog. tit. Franciscus, eiusq; ordinis viri clari.

904 Obiectio.

Hinc autem nullum desumi fundamentum sic suadet R. P. Vvadingus [f] *Deindè citat Volaterranum, quid dixit antè assumptos, & electos sibi comites in Eremo, saltibusq; ferarum victitasse. Quæ ergò illatio? Eremita fuit Augustinianus. Probè sanè clarũ testimonium.* hæc ille.

f § 5. nu. 31. pag. 115.

905 Refellitur.

Sed quorsum hæc tonitrua, quorsum hæc fulgura cõtrà Volaterrani testimonium, cuius verba tantùm continere insinuationem vitæ religiosæ D. Francisci, antè fundationem ordinis Seraphici asseruit Marquez, & tandem illum reijcit vt minùs dignum fide. Audi eius verba [g]. *Y no se desuia desta mesma opinion Volaterrano porque dize que el Sancto glorioso viuio quatro años en el iermo, y luegò fundo nueuo Orden, y nueua abstinencia de vida; Con que insinuo* (vigilanti verbo vsus est Marquez) *que la vida Eremititica, que hizo à quellos quatro años, fue vida de religion.* Supponit autem Marquez negandum à nemine B. Frãciscum fuisse Augustinianum; si semel admittitur antè institutum suum Ordinem fuisse religiosum. Et infrà subdit. *Pero aunque en esta parte su testimonio nos era fauorable, pierde con nosotros el credito por verle eligir muchas vezes con tan poca auriguacion.* Vt quid ergò verba illa irrisoria; *probè sanè clarum testimoniũ?* quasi Marquez ex Volaterrani testimonio contenderet suum assertum efficaciter comprobari.

g cap. 21. § 2. pag 358. col. 2

906 Quartum testimonium.

Quartum testimonium desumitur ex Breuiario Romano in lectionib[9] S. Francisci. ibi. *Cùm verò in grauem morbum incidisset, ex eo aliquando confirmatus, cœpit ardentius colere officia charitatis. Qua in exercitatione tantùm profecit, vt Euangelicæ perfectionis cupidus, quidquid haberet, pauperibus largiretur.*

907 Obiectio.

Hinc autem nihil haberi contendit doctissimus P. Vvadingus; quià omisso eo dubio, vtrum Euangelica perfectio extrà religionem possit acquiri; tamẽ nõ est idem capere perfectionem Euangelicam, & camdem statim adipisci, vel profiteri. Biennio illo se exercuit, & disposuit (vt Antoninus, & Fernandus Perez, quos sui sensus confirmatores adduxit Marquez, affirmant) vt mundum totaliter contemneret; & deindè post multa virtutis exercitia sibi, & Sectatoribus ex Euangelica lectione perfectionis normã præscripsit.

908 Expenditur fundamẽtũ M. Marq. & non fideliter referri probatur.

Sed in his P. Vvadingus fundamẽtum Magistri Marquez nõ ità fideliter refert. Audiamus eum [h], qui postquàm retulit clausulam Breuiarij Romani suprà positam, sic ait. *Aunque non es prueua indubitable* (ecce in quo sensu inducat præsentem probationem, seù suasionem non conuictionem) *es gran confirmacion de nuestro intento. Porque à quellas palabras*, tantùm profecit, vt Euangelicæ perfectionis cupidus, &c. *en grandeze la perfecion en que se empleo el glorioso Sãcto, y dan à entẽder que crecio tanto en caridad que determino de seguir al Hijo de Dios en el estado mas perfecto, que sin duda es el de la religion.* Supponit, ni fallor

h cap. 21. § 2. pag 359 col. 1.

fallor, Franciscum Seraphicũ Dei amore ardentem, & Euangelicæ perfectionis cupidum vbi decreuit mundum totaliter contemnere, nõ dilaturum per duos annos adeptionem perfectionis Euangelicæ, quã alij tepidiores statim, atq; prudenter disponunt, amanter amplectuntur: Nescit quippè tam tarda molimina spiritus sancti gratia.

909 Hinc patet ad obiectionẽ. Licèt enim aliud sit, cupere perfectionem, & illam profiteri; tamen credibile non videtur; quòd B. Franciscus postquam disposuit mundum totaliter cõtemnere, cupijtq; perfectionem Euangelicam amplexari, adeò tepidè se haberet, vt biennio remaneret in sæculo. Et sanè in principio illius biennij disposuisse Franciscum totaliter mundum contemnere, ab illoq; totaliter secessisse docent Antoninus a, & Fernandus Perez de Guiman b nõ enim aiunt, vt Vvadingus vult, Franciscum, se tunc disposuisse, vt mundum totaliter contemneret; sed disposuisse totaliter mundum contemnere, & ab illo se totaliter semouisse. Quæ duo longè diuersa sunt Sed præstabat sic referre, vt vis argumẽti infirmaretur, & redderetur impugnatio plausibilior. Ecce Antonini verba. *B. Franciscus cùm deditus esset negotijs sæcularibus, & eis satis implicatus, visitatus à Deo tribulatione captiuitatis Perusij, ac etiam infirmitate corporis, disposuit mundum totaliter contemnere*, &c. Ecce etiam verba Ferdinandi Perez. *E despues de tanto humil comienzo, y despues de multos sanctos actos suios adartandose de todo punto del mũdo* (nota hec verba) *tomo vida de Eremitano, e assi comẽço à ser perfecto* (non ergò tantum cupiens, sed exequens perfectionem) *en la carrera de Dios, que muchos prouocados y animados por el su exemplo dexando el mundo volaron al estado de la penitẽcia.* Hæc autem verba Fernandi sic ponderat Marquez; & vrget vbi supra. *Conque declare la Clausula del Breuiario Romano quãto se pudo dessear; y pareze que tomò la declaracion di S. Antonino de Florẽcia, que dize* visitatus à Deo infirmitate corporis, disposuit mundũ totaliter contemnere. *Porque si en el habito Eremitano se apartò de todo punto de el mũdo, escogio estado de religion. de otra manera por perfecta vida que hiziera, non se apartara de todo punto de el; y si para prueua de su perfecion se dize que otros por su exẽplo dexaron el mundo, y volarõ al estado de la penitẽcia, el mesmo estado tẽdria el Sãcto por à quel tiẽpo. Y como dize S. Thomas* (2. 2. quæst. 186. art. 6. in corpore, & ad primum) *no ay estado de perfecion sin la obligacion de tres votos substantiales.* Hæc valdè distant ab ijs, quæ Vvadingus retulit. Sanè diuersissimum est, videre fũdamenta in ædificatore, vel in destructore; hoc est in defensore, vel in impugnatore alicuius opinionis.

a 3. par. ti 24. c. 1. §. 1. in fine
b in mari historiarũ c. 123

Quintum testimonium desumitur ex Ioãne Pineda, & Marco Vlyssipponensi Minoritis, quatenùs referunt B. Franciscum biennio illo incessisse in habitu Eremitico, & indè desumptam occasionem adstruendi huiusmodi monachatus. 910 Quintum testimonium.

At contrà hoc R. P. Vvadingus obijcit Primò. quod hi authores id non admittunt, neq; probant; imò expressiùs, & data opera improbat peculiari tractatulo Vlyssipponensis. Secundò, quia Pineda affirmat Franciscum à nullo hominum; sed à solo Deo edoctum, quam debere vitam sectari. Tertiò quià decipitur Marquez, vel interpres Castellanus, qui Lusitanium verbum, *comprido* ex historia Marci Vlyssipponẽsis reddidit Castellano idiomate, *cumplido*; illud enim habitum longum, vel prominentem, hoc significat integrum, vel completum. 911 Prima obiectio. Secunda. Tertia.

Nutat etiam in his fides relatoris. Efficacius arguit Marq. c. Supponit enim ex vsu, & modo procedendi P. F. Ioannis Pinedæ, ea ab illo recipi, quæ refert nullo obiecto authore in contrarium, quod & in præsenti fecit d dicens. *Dize el M. Pisano que S. Francisco anduuo por dos annos solitario vestito como Eremitano; y por esto dize Philipo Bergomense, e que fue de su Orden Ermitano de S. Augustin. y que hizo profession en las manos de aquel regularissimo Varon Iuan Bueno Mantuano, y que lo tienen en su Orden e por escritura firmada de escriuano publico.* Et deindè subdit Marquez f. *y no buelue sobre lo referido, que es su estilo ordinario de aprobarlo, y conformarse con el: de otra manera quien puede dudar que le corria obligacion per lo menos de contradezirlo; quando no se quisiera detener en impugnarlo.* & g *Pero no se atreuio à hazerlo en este lugar, por no ir cõtrà el testimonio de su conciencia, ni ahablar mas claro en nuestro fauor por no desgraciar à su Orden (aque podemos atribuir lo que dixo en otra parte) y assi lo confessaua el P. Pineda de si, como me certificò el muy R. P. M. Fray Iuan de Camargo, &c.* fuit is Castellæ Prouincialis, & supremæ Inquisitionis Hispaniarum qualificator, Vir doctus, & illustri genere natus Agrip- 912 Referuntur argumenta M. Marquez, vt non fideliter ab aduersario adduci appareat.

c cap. 21. §. 5. pag. 365. col. 2
d 3 p. Monarchia Ecclesiasticæ lib. 22. c. 13. §. 2.
e lib. 13.
f pag. 366. col. 1.
g infra col. 1.

tus est interpretem rectè transtulisse.

916 *Obiectio contra argumētū ex sexto testimonio desumptum.* Sextum testimonium adducitur ex Henrico Sedulio Minorita, & Antonio Iepes Benedictino. *Henricus tamen* (ait Vvadingus[a]) *illorum improbat opinionem ipso illo loco ex quo citatur, & Antonius sub conditione tantùm loquitur de hoc monachatu, nimirum si ità,* inquit; *euenit, vt quidam opinantur; citatq; solùm Hieronymum Romanum in margine.*

[a] §. 5. nu. 33. pag. 119.

917 *Soluitur & nō fideliter argumentum M. Marq. adduci ostenditur.* Sanè quisquis R. P. Vvadingum legerit, & Magistrum Marquez non viderit, irridebit plura ex his, quę Vvadingus conatur euertere; exsibilauitq; Marquez, quasi nimiùm delirauerit, aut desipuerit. Sed moneo, & rogo lectorem, vt iudicium non ferat, donec authorem nostrū inspexerit; neq; enim licet aliquem inauditum condemnare, & eo vsq; suspecta sit illi fides aduersarij, tunc sinè dubio reprobanda. Quis lecta relatione Vvadingi, non autumet Marquez adducere Sedulium, & Iepes in testes asserentes D. Franciscum fuisse Monachū Augustinianum? Certè nemo. Falletur tamen quicumq; ità iudicauerit. Eos enim nō vocat in testes Monachatus; sed probabilitatis opinionis, quæ adstruit eiusmodi Monachatum. Hæc autem duo longè diuersa sunt, potest enim qui censet aliquid esse falsum, adhuc iudicare illud esse probabile. *Cum iudicio quòd aliquod sit falsum stare potest iudicium quòd sit probabile.* Sic Scotista plures ex opinionibus D. Thomæ falsas reputat & nihilominùs non dicet omnes illas esse improbabiles; quin imò probabiles, saltem aliquas esse fatebitur, licèt illas iudicet falsas. At rem ipsam ità se habere, clariùs demonstrare non possumus, quam transcribendo ipsa verba Magistri Marquez. sic enim ait. [b] *El vltimo sea el P. M. Fr. Antonio de Iepes, que en il 1. tomo de la Chronica de S. Benito Cētuia 1. año de 494. cap. 3. la da por opinion probable* (ecce scopus; ad quem in hac citatione Marquez respexit) *en estas palabras. Las Ordenes de S. Basilio y S. Augustin, &c. que ni pierde nada la ordē de los Predicadores por auer sido Sancto Domingo Canonico reglar, ni la de S. Francisco, si este Sancto fue primero de la Ordē de S. Augustin, como algunos tienē por opinion.* Censuit ergò opinionem esse, atq; adeò sententiam probabilem; id enim significat opinio. Addit deindè [c] Marquez. *las mesmas, y aun mas fauorables tiene Hērico Sedulio Minorita en su historia Seraphica, en el Commētario à la vida de S. Francisco cap. 2. §. 1. Hinc* (dice) *nata opinio* (opinio. ergò sententia probabilis) *S. Franciscum initio cōuersionis operam dedisse instituto D. Augustini. Quod si verum est, eo nomine D. Augustino sanctissimoque eius instituto, & gratias agimus, & Charitatis vinculo arctius cōfœderamur.* Ecce quàm clarè constat Sedulium, & Iepes adduci à nostro authore ad confirmandam probabilitatem nostræ sententiæ ex eo, quod illam vocant opinionem. Opinio enim verè non est, quæ probabilis non est. Hoc autem fundamentum stat inconcussum, etiamsi Sedulius eodem ipso in loco Franciscum non fuisse Augustinianum, assereret. Possumus enim quæ falsa censemus, probabilia iudicare. *Cum certitudine probabilitatis facti potest de facto dubitari.* Firmum etiam stat, quamuis Iepes, sub conditione dubitanter dicat; si ità euenit Possumus enim dubitare de facto; & certi esse de probabilitate facti; diuersa enim principia persuadent existentiam rei, & probabilitatem eius; atq; adeò dubij esse possumus de existentia, & certi de probabilitate; verbi gratia licèt quis dubitet, vtrum B. Iacobus Hispanis prędicauerit, certus tamen esse poterit de probabilitate partis affirmatiuæ.

[b] cap. 21. §. 5. pag. 355. col. 1

[c] ibidem.

918 *Obiectio aduersarij cōtra argumentum M. Marq. ex septimo testimonio desumptum.* Septimum testimonium expenditur ex D. Antonio Patauino Ordinis Minorum. Credit tamen doctus P. Vvadingus nulli lectorū Marquez persuasurum ex illo, vel leuiter deduci posse hūc Monachatum, *quamuis eius, & Francisci Mauri Minoritæ testimonia longa verborum strue, & accommodatitijs loquendi formulis adaptare res sua toto nitatur conatu.* Ità Vvadingus. fortè dum metuit vinci, eis nominibus ingenium, & verborum ponderationem, quibus torquebatur, incusat. *Falsitas enim* (ait Augustinus [d] (*quæ nudari, & redargui metuit, eorum vitiorum nomine quæ veritas damnat, diligentiam veritatis accusat. Verùm ipsa, dum legantur authorum verba* (ait P. Vvadingus [e]) *id clariùs edocebunt.* Verba D. Antonij in sermone 3. Dominicæ 1. quadragesimæ (sub hoc titulo, *de multiplici deserto, ac ieiunio*) ad illud Euangelij, *Ductus est Iesus in desertum*, hæc sunt. *Desertum, idest religionis professionem ardua vita aggreditur. Ideò talibus professoribus dictum est* (Lucæ nono) *Estote fortes in bello; nam nemo mittens manum ad aratrum, &c. de hoc deserto 1. Machab. 2. Exclamauit Mathias voce magna in Ciuitate dicens. Omnis, qui zelum habet legis, statuens testamentum, veniat post me? Et fugit ipse, & filij eius in montem, & reliquerunt quæcumq; habebant in Ciuitate. Tūc inquirētes iudiciū descēdebāt multi quærētes iudicium*

[d] lib. 1. aduersus Cresconiū cap. 6.

[e] §. 5. nu. 34. pag. 119.

& insilitiam in desertum, & sederunt ibi ipse, & filij, & mulieres, & pecora eorum. Matathias interpretatur Donatus à Domino, vel agnum, & signat virum iustum, & religiosum specialiter tamen religionis fundatorem, vt P. Franciscum, &c. & infra. *His igitur Mathathias virum religiosum signat, qui habet filios quinq, idest sẽsus, quos mundum fugiẽs ad montem perfectionis Euangelicæ secum ducit.*

919 Additio aduersarij. a vbi sup nu. 55. pag. 121. Addit deinde Reu. P. Vvadingus a. *Sed quid si ego probabiliùs ex eodẽ D. Antonio adijcerẽ, licèt omninò illud nõ afferã, nullos tũc fuisse fratres, vel Eremitas Augustinianos, sub quibus potuisset S. Franciscus militare, vel saltẽ hos non cognouisse S. Antonium, seù ad eius notitiam non peruenisse? Alludens enim Sãctus Doctor in sermone 10 post Trinitatẽ ad furtum Achan, qui furatus est regulam auream ait.* Regula aurea est vita Religiosorum, quę hominem distortũ, & prauum ad mensuram rectè viuendi corrigit, & modum rebus ponit. Hanc regulam ferè omnes Religiosi furati sunt; quia ad veritatem Euangelij non ambulant, secundùm patrum instituta non viuunt, sed distortè, & simulatoriè vitam suam ducunt. Regulam auream B. Benedicti Monachi furati sunt; regulam aureã B. Augustini Canonici, & sic de singulis religiosis, qui sua, non quæ Iesu Christi sunt, quærunt. *Ex quo loco verisimiliùs, aut potiori fundamento deduci putarim tam solos Canonicos sub regula S. Augustini militasse, velità saltim constasse S. Antonio, quàm ex superiori loco indicasse eumdem sanctum virum sui institutoris Augustinensem monachatum.*

920 Transcribũtur verba M. Marquez, & diluitur obiectio. b cap. 22. § 4. pag 376. col 2 Verum enim verò vt lector iudicare possit vtrum M. Marquez ex testimonio D. Antonij suum intentum non improbabiliter deducat, eius verba b referamus. *Notense aquellas palabras,* virum iustum, & religiosum; specialiter tamen religionis fundatorem, vt B. Franciscum. *En que comienza à distinguir en el Sancto glorioso los dos estados; el primero, de simple religioso, esto es quando salio de la Ciudad para el iermo en trage de Ermitano; y el secundo de fundador, conuiene à saber quando en el desierto se le fueron iuntado los primeros compañeros de su sagrado instituto; y auia menester esta distincion para acomodar la figura de Matathias, que primero se salio de la Ciudad priuatamente, y con solos sus hijos, y despues fue cabeza de los que le buscaron en el desierto;* & infra pag. 377. col. 1. hic igitur Mathathias virum religiosum signat *(notẽse estas palabras)* qui habebat filios quinque, idest sensus, quos mundum fugiens ad montem perfectionis Euangelicæ secum ducit. *Este Mathathias (añade el Sancto) significa vn varon religioso (este es el Seraphico P. S. Francisco) que tenia cinco hijos, conuiene à saber cinco sentidos los quales huiendo del mundo lleuo consigo al monte de la perfecion Euangelica. He aqui como le haze religioso desde que se retiro al disierto solo, y sin otra compañia, que la de sus cinco sentidos porque le llama varon religioso, que tenia cinco hijos solos, y huiẽdo de el mundo con ellos se subio al monte de la perfecion.* Quòd autem, si antè institutum suũ Ordinem fuit religiosus, fuerit Augustinianus, supponit ex ijs, quæ ibidem pag. 376. col. 1. dixerat. ibi. *A este argumẽto se podria responder de dos maneras ò cõfessando que fue habito de religion, y negando auer sido de la nuestra y esta repugnancia ia seria sin fruto; por que auiẽdo sido el Sancto Patriarcha religioso de otro habito, especialmente de orden eremitico, que otra le puede preceder? diganlo las insignias, que contestan en todo cõ las de nuestra religion,* &c. Non ergò omninò improbabilis hæc deductio ex D. Antonij testimonio. Est enim huiusmodi S. Antonius comparat virum religiosum D. Franciscum Mathathiæ, qui duplicem statum habuit in deserto, nempè priuati militis, & Cõmunis Ducis. Vtrumq; ergò nunc statum habuit Franciscus, & militis, & Ducis. Militis in alia religione, atq; adeò in Augustiniana; & Ducis in religione Seraphica, quam ipse primus instituit.

921 Refellitur quod subiec Id autem, quod subiecit doctissimus P. Vvadingus ex D. Antonio sermone 10 post Trinitatem nec parùm, nec semel miratus sum. Ni enim vtroq; oculo carerem, clarè video, quòd dum vnum nobis oculum frustrà eripere voluit, vtrumq; ab Illustrissimis religionibus Monastica, & Canonica lumen auulsit. Quomodò enim vir eruditissimus sic caligauit, vt testimonium in nos omninò inefficax, in Benedictinos, & Canonicos parùm honorificum, ne dicam ignominiosum, aut iniuriosum, tam fidẽter in lucẽ protulerit, quasi ex illo aliqua verisimilitudine deduci possit eo tempore, quo S. Antonius sermonem illum (si verè eius est) prædicauit, solos Canonicos sub regula S. Augustini militasse, vel ità saltem constasse S. Antonio. Si enim indè inferri posset, ideò est; quià de solis Canonicis dixit furatos esse regulam auream B. Augustini. Indè autem omninò inefficaciter colligi demonstratur. Primò, quià de Primò.

Mona-

Monachis etiam dixit furatos esse regulam auream D. Benedicti, & tamen non soli Monachi, sed etiam milites Calatrauæ sub illa viuebant. Ergò similiter licèt de Canonicis dicat furatos esse regulam auream B. Augustini.non indè infertur solos Canonicos tunc temporis sub illa

Secundò. militasse. Secundò quia loquitur de Monachis nigris tantùm, neq; enim credibile est,omnes Congregationes, quæ regulam Benedictinam profitebantur, etiam Camaldulēsem, Grandimōtensem, Vallumbrosanam, & Cisterciensem irreligiosè viuendo furatas esse regulam D. Benedicti. Ex eo autē quòd Monachi nigri furati fuerint regulam Benedicti, nō sequitur quòd tunc sub illa non militarent Monachi Albi.

Tertiò. Tertiò quià, vt constat ex cap. *Religionum*, de religiosis domibus in 6. Ordinis Eremitarum S. Augustini institutio Concilium generale anno 1225. celebratū præcessit.

Quartò. Quartò quià ignorare non potuit S. Antonius homo Lusitanus, & Vlyssiponensis tunc temporis sub Augustini regula degere alium Ordinem à Canonicis regularibus distinctum, cùm pateat ex cap. *insinuante*, titulo, *qui Clerici, vel vouentes*, sub Innocētio III. ad annum 1199. nobilē fœminā in manibus cuiusdam de fratribus S. Augustini votum emisisse, & in eius Ordinis habitu biennio post permansisse; & iubet Pontifex Episcopis Vlyssiponensi, & Conimbricensi, vtriq; Episcopo Lusitano, vt matrimonium posteà intentatū, cassum, & irritum esse declarent.

Quintò. Quintò, quià eo tempore sub Augustini regula viuebant Dominicani, Vallischolares, Saccitæ, Templarij, Hospitalarij, Theuthonici, Equites S. Iacobi, & alij; de quibus, præcipuè de Dominicanis, dici non potest, nec credi quòd B. Antonio non constaret eos obseruare regulam Augustinianam.

Sextò. Vltimò quià S. Antonius non loquitur de ijs, qui sub Augustini regula viuebant; sed de ijs, qui illam furati fuerant, quærentes sua, non quæ Iesu Christi. Sic enim ait. *Hanc regulam ferè omnes religiosi furati sunt, quià ad veritatem Euangelij non ambulant, secundùm patrum instituta non viuunt, sed distortè, & simulatoriè vitam suam ducunt*. Et statim. *Regulam auream B. Augustini Canonici*, (scilicet furati sunt,) *& sic de singulis religiosis, qui sua, non quæ Iesu Christi sunt, quærunt*. Hinc ergò nullo prorsus modo deduci potest, tunc non militasse Eremitas sub regula Augustini; sed benè, eos non esse furatos regulam Augustini; quià non quærebant quæ sua sūt sed quæ Iesu Christi. Tantùm enim agit de furibus regulæ. Atq; adeò malumus D. Antonium ibi non enumerasse Ordinem Eremitarum S. Augustini damnat enim quos enumerat. Sic quasi in laudē Illustrissimæ Familiæ Canonicæ, vt nouiter nostræ nouitatem imponat, gloriosè illud vsurpas, quod S. Antonius arguēdo, & exprobrando prædicauerat. *Videtis nè* (ait Augustinus [a]) *quomodò nouitatis appetitio cummune errore in magnas deducatur angustias*.

a lib. 2 de moribus Manichæorum cap. 10.

922 Vltimum testimonium desumitur ex Francisco Mauro Hispellate Minorita, & docto Poeta, [b] vbi describens Franciscum postquam Agricolę clamidem accepit, se ad prælia hostis occulti præparasse sic cecinit.

Vltimum Testimonium.

b lib. 5. Franciscíados ante medium pag. 125.

Ergò dura noua tum primùm exordia vita
Molitur, tentatq; vltrò bellator in armis,
Insuetus tenet insueta certamina pugnæ.

Et statim.

Sic puer intrepido primis congressib⁹ audax
Sese corde infert, nec quæ grauiora parātur
Bella timet &c.

Subdensque, quarè tot hostiles conflictus cùm manerent, sequentibus carminibus parenthesim implens, sic inquit.

Quippè truces Erebi monstra exhorrenda colonos.
Ipse sibi, generiq; suo, stirpiq; Nepotum,
Si qui olim aduentāt, acres iā fecerat hostes.
Religione sacra, superisq; in vota vocatis
Ritè inimicitias, pariterq; odia aspera firmās

At ex his nihil suaderi, quantò minùs persuaderi autumat P. Vvadingus. [c] Ait enim Poetam ibi representare Dęmones iam præuidisse sacram ab eo fundandā religionem, & propterea coijsse in inimicitias contrà eum, & contrà socios, eorumq; futuros Discipulos.

Obiectio in argumentum ex testimonio desumptum.

c § 5. num. 36 pag 122.

993 Sed vt verum fatear, arbitror raros futuros viros cordatos, quos non excæcauerit affectus, qui non iudicent, ex prædictis verbis probabile satis argumentū elici ad credendum Hispellatem existimasse B. Franciscum fuisse religiosum à prima sua conuersione, & consequēter Augustinianum. Quoniam si statim atq; in Eremum secessit nouæ moliens exordia vitæ, Dœmones fecit sibi hostes religione Sacra, superisq; in vota vocatis; nō improbabiliter sequitur, eum tunc fuisse religiosum, emisisseq; vota religionis. Neq; dici potest Poetam representare

Reijcitur.

Euasio infringitur primò.

Dœmones tunc præuidisse sacram ab eo fundandam religionem. Contrà enim est primò, quià Poeta Christianus, & religiosus in historia Sacra non rectè induceret Dœmones præscios futurorũ contingentium liberorum, quæ illi proprijs viribus nosse non poterant. Secundò quià si repræsentasset Dęmones illud præuidisse, non diceret, *si qui olim aduentant*; sed, *qui post aduenient* vel alio simili modo. Si enim id præuidebant futurum, nõ dicendum erat sub dubio, *si qui olim aduenient*, sed cum certitudine, *qui mox aduenient*. Dicamus ergò Maurum inducere B. Franciscum à prima sua conuersione Dœmones fecisse hostes sibi, & suæ familiæ, si qua futura esset religione sacra, quam assumpserat. Quasi diceret, cum eum viderunt religiosum calcato mundo, & eius diuitijs, & delicijs contemptis, statim coierũt in illum, & in suos, si quos haberet; non quià præuiderunt illos futuros, sed quià timuerunt ne fortè Vir Sãctus, & Euangelicæ perfectionis cupidus nouum aliquem Ordinem in altissima paupertate fundaret.

Secundò.

924 Conclusio Aduersarij. a num 37 pagin. 123.

Tandem in fine sui Apologetici concludit R. P. Vuadingus,[a] se cùm accuratè authorem expendit quantæ fidei esset qui isthęc primus asseruit, inuenisse eum plùs æquo suis rebus studuisse, & affectui tribuisse indicat primum huius rei authorem fuisse Philippum Bergomensẽ, quem alij secuti sunt; neq; maiorẽ apud ipsum assecuti sunt fidem, quàm primus quem secuti sunt, meruerit assertor. Neque mirum esse docet, quòd Marquez plures testes conuocauerit, quià non solùm, qui verbum vllum fecerit vel Eremitici habitus, vel corrigiæ, aut baculi, seù solitudinis, & Eremi. Verùm etiam, & contrarios testes aduocauit, nimiumquè studium conuocandi plures quoq; testes fidem argumenti non roborat, sed eneruat.

925 Infringitur quoad vnam partem. b in sermone Dominica de

Respondemus his omnibus negantes vitia, sed non reddentes conuitia. *Magister enim noster Christus* (ait Iacobus de Vitriaco Cardinalis b) *Licet verbis contumeliosis eum inhonorarent, negat vitium, sed non reddit conuitium*. Respondeat autem vel Marquez, vel Bergomensis P. Vuadingo id, quòd Abbati Præmonstratensi Bernardus epistola 251. *Audiui auditionem vestram, & timui. Scribitis enim contrà me amaritudines. Absit autem, vt tam rationabiliter, quàm terribiliter*. Et quidem in pręsenti nõ scribit rationabiliter; ea omnia inania esse constat; quià in superioribus latè, & manifestè ostendimus, non fuisse Philippum Bergomensem huius Monachatus primum authorem; sed antè illum hanc veritatem tradidisse Henricum de Vrimaria, Iordanum de Saxonia, & Ambrosium Coriolanum. Post hos autem authores, & Bergomensem, in idem omissis testibus Augustinianis, conspirarunt Antonius Sabellicus, Polidorus Vergilius, Baptista Egnatius, Paulus Morigia, Gunditaluus de Illescas, Alphonsus de Villegas, Carolus de Tapia Petrus Gregorius, & alij recentiores.

Passione super illud Ioannis 8 quis ex vobis arguet me de peccato.

Addo. Neq; eneruatur fides argumẽti ex conuocatione plurium testium, etiam eorum, qui minùs clarè loquuntur, & per inductionem allegãtur. Quis enim neget in materijs opinabilibus, & cõtrouersis non parum roborari sententias ex multitudine authorũ, qui illis adhærẽt? Quis nostris temporibus de Immaculata B. Virginis Conceptione scripsit, qui non omnes, quos potuerit, tęstes conuocauerit, etiam non expresè loquentes, sed per discursum inductos? Numquid ijs allegationibus eneruatur argumentũ, vel potiùs roboratur? An ibi roboratur, & in nostra causa eneruatur? Absit, Æqua vtriusq; ratio. Neq; contra hoc est Panormitanus in prohœmio ad decretales numero 4. vbi ait. *Experientia quippę è expertũ est, quod bona allegatio inficitur, & obnubilatur ob nimiam allegationem*. Hoc inquam contrà non est; id enim ad summum cõtinere potest Veritatem in quæstionibus Iuris, nõ verò in quæstionibus facti, qualis est hæc. In his enim testium multiplicatio factum reddit credibilius.

926 Infringitur quoad alterã.

APO-

APOSTROPHE AD R. P. F. LVCAM VVADINGVM, Et Lectorem.

H*Aec interim nobis*,(dicam cum Augustino in fine libri secũdi de Incarnatione Verbi, si ille est author eius Operis)*ad præsens de rebus tam difficilibus occurrere potuerunt. Si quis sanè meliùs aliquid potuerit inuenire,& euidentioribus assertionibus,quæ dicit, comprobare,illa potiùs,quàm hæc recipiantur*. Hæc autem emendata,non vt volui, sed vt valui, *respondisse illis sufficerit* (verba etiam sunt Augustini libro 21. de Ciuitate cap. vltimo)*qui litterarum,quas communes habemus,authoritatem non spernunt. Sed eas malè intelligendo, non quod illæ loquuntur; sed hoc potiùs putant futurum esse,quod ipsi volunt.* 927

Respondi,sicut existimo(ait Augustinus epistola 23.) *quæstionibus,quantùm attinet ad minùs capaces,& ad contentiosos,non satis;quantùm ad paratos,& intelligentes plùs fortè,quàm sat est.* Tamen quæstio magna iurè expostulabat responsionem non breuem. *Recordatus sum* (inquit Augustinus ibidem) *Nebridium amicum meum, qui cùm esset rerum obscurarum ad doctrinam pietatis maximè pertinentium diligentissimus,& acerrimus Inquisitor,valdè oderat de quæstione magna responsionem breuem.* Responsio quidem nostra breuis non est; tamen, ni fallor, dicere possum cum Augustino Epistola 120. ad Honoratum. *Habes librum,& si prolixum,tamen quantùm existimo, non superfluum. Nihil autem memini me posuisse*(dixero cum Ioanne Diacono in proœmio Vitæ S.Gregorij ad Ioannem Papam)*quod scriptorum veterum authoritate nequeat defendi, exceptis illis miraculis,quæ nostris temporibus facta multorum adhuc superstitum viuis codicibus celebrantur.* Si tardiùs quàm par erat,respondi,dicam cum Augustino Epistola 7. ad Marcellin. *Hinc est quòd periculosissimarum quæstionum libros de Genesi scilicet,& de Trinitate diutiùs teneo, quàm vultis,& fertis;vt si non potuerint nisi habere aliqua quæ meritò reprehendantur; saltem pauciora sint, quã esse possent.si præcipiti festinatione inconsultiùs ederentur.* 928

Quod verò ad modestiam, & mansuetudinem attinet (vtor verbis Ambrosij Catharini contrà Caietanum in præfatione ad Magistrum Generalem)*opinor agnoscet pius lector etiam plùs quã rei ferret indignitas;sæpè numerò imperasse me stomacho,cohibuisseq; iustum quemdam animi mei impetum*;nempè cùm scirem,& memoria retinerem ea verba Pauli I.ad Thymoth.2. *Noli verbis contendere ad nihil enim valent,nisi ad subuersionem audientium*: & illa eiusdem 2. ad Thymoth.2. *Seruum Domini non oportet litigare,sed mansuetum esse ad omnes, docibilem,patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati. Nolui tamen* (vt ait Catherinus vbi suprà) *huius religiosæ mansuetudinis prætextu ità in angustum cogi.vt non dicerem malum,& tenebras quod est malum,& tenebræ.* Fecit hoc Ambrosius ille acriter,nos pacificè;ille asperis,nos mitioribus verbis,nè in aliquo læderemus doctissimum Patrem,vel Seraphicum Ordinem nobis charissimum offenderemus. 929

Neq; ni mea me fallit opinio,Augustinianam familiam extuli cum dispendio,& depressione aliarum, ne contrà eam dici posset illud Hugonis Cardinalis Dominicani super illa verba Pauli ad Romanos 3.fol.23.pag.2. *An Iudæorum Deus tantùm? Hoc dici potest* (ait Hugo) *contrà quosdam Religiosos similes Donatistis dicentibus Deum tantùm esse in Aphrica. Sic multi, tantùm salutem esse in religione sua.* Sapientissimum enim semper mihi visum est consilium duorum grauissimorum generalium Prædicatoris,& Minoritici Ordinis apud Antoninum 3. parte tit.23.cap.13.§.5.fol.219.pag.1.in Epistola ad fratres suorum Ordinum *Cauendum est nè quis vestrum sic sanctos suos,sic statum suum imprudenter extollat;quòd in aliorum depressione laus fieri videatur*,id quidem prudentissimi Generales cauerunt;& meritò; tum quià laudatio propria cum depressione aliorum,contentionum,& discordiarum est fomes;tum quià parùm,aut nihil est illud,cui,vt sit aliquid,oportet,quòd alia sint nihil. 930

Scio non defuturos, qui nonnulla, imò, & plura carpant. *At cur non sustineam*, (verba sunt Fr.Augustini Patauini Minoritæ in præfatione ad summam angelicam) *qui nec sum S. Thomas,nec Scotus,nec Abbas Siculus,aut Ostiensis,nec alius quispiam clarissimus, nec postremò vnus quidam omnia posset.Et sicut nec valdè gaudere.* (vt ait Augustinus in quodam Sermone apud 931

D. Bo-

D.Bonauenturam libro 2.pharetræ cap.32.fol.175.pag.2.) *debemus quandò laudamur, ità nec contristari, quandò vituperamur. Quià nec damnare iniuria, nec coronare potest laus falsa.* Id tamen ausim dicere, nec præsumpsi antè cognitionem veritatis, neq; falsitatem volui animosè defensare. Noui enim ex Augustino in prœmio libri 2.de Trinitate, *quòd duo sunt, quæ in errore hominum difficilè tolerantur; præsumptio priùsquàm veritatis pateat; & cum iam patuerit, præsumpta defensio falsitatis.*

932 Propugnaui partem, quæ hinc indè examinata non potuit non apperere probabilis, etiã viso tuo Apologetico Pater Sapientissime. *Ad eius tibi cuncta respondi*, (vt Augustini verbis vtar lib.2. Operis imperfecti contrà Iulianum num.54, & 55.) *quis autem nostrum vicerit, iudicet pius lector amborum.* Vtriusq; nostrum verba qui legerint, iudicabunt. Et sanè ausim affirmare rem hanc ex contradictione amplius manere declaratam, & clarã. *Oportet*, ait Paulus 1.Corinth.cap.11 *hæreses esse, secundùm hoc dicit Apostolus*, (vt explicat D. Thomas lectione 4.in eum locum fol.95.pag.2.) *quòd oportet hæreses esse, ex eo quòd Deus malitiam hæreticorum ordinauit in bonum publicum; & hoc dicit, primò quidem ad maiorem declarationem veritatis. Vndè dicit Augustinus in Glossa (lib.16.de Ciuitate cap. 12.) Ab aduersario motà quæstio discendi existit occasio. Multa quippè ad fidem Catholicam pertinentia, dum hæreticorum callida inquietudine exagitantur, vt aduersus eos defendi possint, considerantur diligentiùs, & intelliguntur clariùs, & prædicantur instantiùs.*

933 *Si quæ à me* (vt cum Augustino dixero sermone de Assumptione Beatæ Virginis cap.primo; si forte Augustini est) *pleniter dicta cognoueris, deuotè Dei gratus existe; si autem minùs, nostræ compatere humilitati; quià licèt minùs valeamus, tamen vera volumus. Si dixi ut debui* (vt ait Augustinus ibidem cap.9.) *approba tu, & tui; si autem non ut debui, ignosce obsecro tu, & tui;* & tandem, *quæso igitur te* (vt ait Hieronymus ad Augustinum epistola vndecima inter Augustinianas,) *& iterum, atq; iterum deprecor, vt ignoscas disputatiunculæ meæ.* Non tamen cum Hieronymo addam, *quod modum meum egressus sum, tibi imputes, qui coegisti vt rescriberem, & mihi cum Stesichoro oculos abstulisti;* sed finiã cũ Augustino in Epistola ad Hieronymum citata à D. Bonauentura lib.3. Pharetræ cap.36.fol.191.pag.1. *obsecro te per mansuetudinem Christi, vt si læsi te, dimittas mihi, nec me vicissim lædendo malum pro malo reddas.* Viue, & vale.

Prologi, seù Epistolæ Præliminares, quæ habentur in principio Libri Vitas Fratrum à Iordano de Saxonia editi, qui extat manuscriptus in Bibliotheca Angelica Romæ in Conuentu S. Augustini.

934 SPiritualis Pulchritudinis vero Amatori in Christo sibi alteri Fr. Ioanni Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini Lectori in Argentina Fr. Iordanus inter eiusdem Ordinis Lectores minimus cor vnum, & animam vnam habere in Domino.

Miræ Charitatis omnis ex proprio pectoris vestri emanãs fonte de quibusdam quæstionibus conscientiam vestram, vt scripsistis, pungentibus vt potè qui Beatissimi P.N. Augustini verus filius ex istere per regularum Institutionis suæ perfectam Obseruantiam Sancto desiderio Domino æstuatis, exiguitatem meam consultare curauit. In præsenti ad respondendum scriptis vestris applicare animum, nonnulla se modo ingerebant conceptui ex vestris monitis. Quorum consideratio magis otiosum studium exposcebat; quippè vestra prudens interrogatio torpentis ingenij mei excitatio fuit, & ità quæsijsse, quærendo, viam est dedisse quæsitis. Cùm itaq; Sancto proposito vestro pro puritate conscientiæ vestræ huiusmodi chartula respondere nequirem, cuperem tamen pro modulo meo vestris quæsitis satisfacere, dubietatisq; scrupulum à multorum cordibus se mouere; ad præsens opusculum diuino fretus auxilio manum posui, vestris consultationibus motus, & Orationibus adiutus. Quod quidem opusculum *Vitas fratrum* describitur, idcircò appellatum, tum quià in eo Vita fratrum nostrorum describitur; tum quià in eius lectione frater quilibet an sit verus filius P. Nostri Augustini Sanctissimi, ac per hoc verus frater Ordinis sui ex vita sua propria cognoscere valebit super erogationis operibus plurifarijs in eo contentis, nihilominùs in eo conscriptis. Et vbi sibi quisquè hæc legendo viderit aliquid deesse, doleat de præterito, & caueat sibi de futuro secundùm consilium eiusdem Patris in regula.

PRO-

PROLOGVS.

CVm scriptum sit, *In memoria æterna erit Iustus*; profectò indignum valdè est illos vnquã à memoria hominum excidere, qui Iustitiæ præclaris operibus, ac gestis dignè memorabilibus virtutum exempla in posteris protulerunt. Sanè cùm inter omnes Religiosorum Ordines fratrum Eremitarum Sancti Augustini Sacer Ordo ab olim, & hodiè fuerit, & sit in Agro Sanctæ Ecclesiæ Virtutum Seminibus, morum plantulis, Sapientiæ Flosculis, ac Sanctitatis exuberantibus fructibus in suis fratribus copiosè per Dei gratiam fœcundatus; nè exempla Sanctæ Religionis à Patribus, & præcedentium temporum fratribus in Obliuionis nubilum deducantur, sed potius in æterna memoria recondantur; ideò studui Fratrum, ac Patrum singularium gestorum, nobiliorum, meritorum eiusdem Ordinis Vitam, gestaq; pro quanto ad meam peruenere notitiam, in vnum colligere, & circà hoc Originem progressumq; eiusdem Ordinis simul, & communes eius Obseruantias, prout mihi Deus dederit, referre; ea affatim, quæ ex his Statum Ordinis respiciunt, subijciens cum omni reuerentia correctioni Venerabilis Patris Nostri Generalis. Nec extimet quis, me præsumpsisse omnia, ac singula velle contexere, quæ de his Sacræ Religionis fratribus ab antiquo forent meritò recensenda. Quandò autem ait Mundi Sapiens, ea, quæ scimus, sunt minima pars eorum, quæ ignoramus; quòd maximè obtinet veritatẽ in his, quæ in facto consistunt, qualia sunt huiusmodi, quæ de gestis particularium personarum sciri possunt, quæ re vera pauca sunt respectu eorum, quę Deus operatur in singulis Viris Sanctis, qui omnia, plerumq; ea, quæ ad sui laudationem pertinent, ex humilitate cœlare nituntur ad arrogantiam euitandam. 516 Psalm. 111.

Pauca igitur vtcumq; mihi cognita conscripsi. Et quidem si non omnia miraculosa, seù prodigiosa videantur, non ob hoc sunt vilipendenda. Non enim in hoc solum mea in hoc opere desudauit Intentio, vt referrem miracula, sed potiùs, vt ex gestis præteritorum ædificationem parerem futurorum. Nec enim omnia quæ B. Hieronymus in libro, qui Vitas patrum inscribitur, narrat, miraculosa existunt; sed vt essent dumtaxat ædificatoria, circà hoc præcipuè versabatur, prout ipse testatur in prologo eiusdem libri. *Hoc*, inquiẽs, *Opus aggrediens non tam ex stylo laudare quærens quam ex narratione rerum profuturarum legentibus sperans, dum gestorum vnusquisq; inflammatur exemplis.* Neq; etiam omnes, qui sancti sunt, miraculis claruerunt, nec tamen eo minùs Sancti sunt in conspectu Dei. Nimirum etiam plerumq; miracula facta sunt à malis secundùm B. Augustinum de fide ad Petrum, & habetur T. Q. S. *Teneamus*; & ponit exemplum de Magis Pharaonis, qui fecerunt quàm multa, quæ multi de filijs Israel non potuerunt facere, licèt Moses fecerit. Et de Simone Mago, qui multa fecit, quæ boni Christiani facere nequiuerunt, licèt Petrus fecerit. Sed in alijs tamen gaudebant Christiani quià nomina eorum scripta erant in Cœlo. Vndè etiam dicit B. Gregorius in fine primi libri Dialogorum, quòd *sunt pleriq; qui signa non faciunt, & tamen signa facientibus dispares non sunt.* Quod ostendit per hoc, quòd B. Petrus in mari siccis pedibus ambulauit, & Paulus in mari tria naufragia pertulit. Et inquit, *in vno eodemq; elemento, Paulus in naui ire non potuit, vbi pedibus Petrus ambulauit, iter fecit. Apertè igitur constat quod cùm vtriusq; virtus dispar fuerit in miraculo, vtriusq; tamen meritum dispar non est in Cælo.* Hæc idcircò dixerim ne quis propter hoc venerandorum quorumdem infrà memorandorum facta parui pendat, si non sint miraculis comprobata, dum tamen sint nobis ad ædificationem exemplaria profutura. Porrò nonnulla huic Operi Vitas fratrum, de institutis, & collationibus Patrum, vtile prospexi inserere, eo quòd ex Vita Patrum formatur vita fratrũ. Nec conturbet lectorem, si plerumq; in rerum gestarum narratione inueniat Ordinem ipsum non seruatum; quià propter, conuenientiam materiæ nonnumquam congruere visum est noua, & moderna facta etiam in eodem capitulo gestis Veteribus applicare. Deniq; circà titulum propter Grammaticos est sciendum, quod hic *Vitasfratrum* stat pro vna dictione; quià in libro B. Hieronymi est etiam compositum ex duobus obliquis, & ideò manet indeclinabile per omnes casus secundum Grammaticorum. Veterum hanc regulam doctrinalem. *Si componantur obliqua, nõ variantur.* Secus est de duobus compositis ex vno recto, & altero obliquo, sicut Paterfamilias. Illa enim declinantur ex Vna parte. Composita verò ex duobus rectis ex vtraque parte, vt Respublica. 936

Explicit prologus.

LAVS DEO.

ERRORVM CORRECTIO

Numerus numerorum cùm ponitur denotat ab eo lineas numerandas. Cùm numero linearum sequitur M denotat errorem esse in margine.

pag.	col.	num.	linea	M	Errata	Correcta
5	1	2	5		quia	quæ à
10	1		11		Conscienza	Conscientiis
13	2	31	2		resolutiones	resolutione
15	2		5		Branscus	Franciscus
17	2	49	28		purtibus	partibus
		50	1	M	Secunda via	duplici via
19	2	57	15		relirquebat	relinquebat
20	2	61	8		imagenem	Imaginem
24	1		2	M	fabularum	fabulam
25	2		3		Gremiticum	Bremiticum
26	1	75	13		Ioannis	Ioannes
33	1	9	1		Secũda replica	Secũdã replicã
35	2	19	1		Territum	Tertium
47	2		29		Masisconensis	Matisconensis
51	1	85	6		Mora	Mira
60	1		18		1752.	1252.
73	2				Pontificium	Pontificum
78	2	24	7		destuxisse	defluxisse
91	1	100	16		imanem	imaginem
92	2	115	18		denorè	deuotè
94	2		1		inuocõsti	inuocasti
100	1	145	2	M	qui	quo
102	1	157	5		vincarunt	vocitarunt
112	2	205	9		roster	noster
112	1		3	M	Brictinensis	Brictinenses
117	2		5		octinuisse	obtinuisse
129	2		33		vosis	vocis
138	2		5		fit	sic
			21		cõtrouersiam	controuersia
142	2	297	5		Marcus	Marquez
143	1		7		Marcus	Marquez
144	2	306	5		probari	priuari
145	2		31		quę	quæ
156	2	345	18		Eremitas	ad Bremitas
160	1	359	30		nasceitur	nescitur
164	2	374	26		quasi	quam
168	1		2	M	primo	prima
173	1	408	5		Theodulpe	Theodulpho
173	1	417	19		perspituis	perspicuis
174	2	422	11		incliers	Iudices
177	2	15	24		potuisse	potuisset
179	1	19	44		Aqdriua	Aquauiua
182	1		12		Mariorem	Maiorem
187	1		7		verbem	vestem
188	2		14		oppigneraſset	oppignorasset
193	2	62	21		Bartholomęos	Bartholomęus
199	1		4		Bebedicti	Benedicti
			9		eum	cùm
			7	M	Naulcrò	Nauclero
202	2	299	1		sæpè	teste
203	2	110	2	M	nonum de	nonum
			4		alois	alios
211	2		29		delitescentem	delitescentem
212	1		10	M	verritate	veritate
215	1	163	29		Crulerius	Crusenius
216	2	167	1	M	Dictus	Diuus
218	2		7		testimonios	testimonijs
223	2	190	7		vtamq;	vtramq;
227	2	24	10		inducerentur	induerentur
232	2		34		Bazzi	Razzi
241	2		29		non	nos
243	2	260	20		structum	factum
245	2	269	1		Quies	Queis
249	2		20		Bugensis	Burgensis
251	2		25		Afonsus	Alfonsus
		300	15		Alfsõe	Alfonso
256	2	306	5		Alfonsius	Alfonsus
260	1	320	5		si	sic
263	2	330	24		ato	alto
264	1	331	33		congruaui	congruat
271	1		11		victiris	victoris
278	2	384	30		Tritemicus	Tritemius
285	2		42		priuiiegium	priuilegium
287	1	405	9		Benedinus	Benedictus
288	2	419	20		partibus	patribus
290	1	422	35		conuicitur	conuincitur
290	2	424	21		istud	istum
292	1		16		Ludouicis	Ludouici
292	2	430	16		Benedictrinis	Benedictinis
300	1	449	29		Augustino	Augustini
310	1				Matheus	Matthæus
317	2	511	6	M	domus	domos
320	2	18	3	M	Authore	authores
			5		citata	citari
339	1	596	6		Bremitam	Bremita
	2	599	2		linitrianus	linianus
340	1	601	41		Argonæ	Aragonæ
	2		2		Nino	Niño
			3		Hiunorum	Niñorum
345	2		16	M	origibus	originibus
347	1	640	2		&	è
349	2	651	13		1687.	1247.
351	2		3		nonoulla	nonnulla
354	1		6		dignitare	dignitatem
356	1		24		ponte	pontem
	2	682	23		orauerit	creauerit
360	1		15		sepulcare	sepulcale
363	2	705	6		persuadente	peruadente
364	1	707	2		nun	nunc
375			1	M	placitam	placitum
376	2	740	1		aduerso	aduerto
387	2	773	1		VI.	VII.
391	1	809	7		suas	sunt
404	1		5		Maruquez	Marquez
406	1		51		dirimtum	dirimunt
418	2	85	29		addebabant	addebant
419	1		2		sluemus	silemus

INDEX RESPONSIONVM

Punctorum difficultatum §§. & digressionum, quæ in opere continentur.

INDEX RERVM

Quæ in hoc Volumine continetur.

elus

Domi-

D.Fran-

Grego-

Quali-

B.Ma-

BIBLIOTECA NAZ

30

